חסידות · ספרי חסידות נוספים

בית אהרן

אהרן פרלוב מקרלין

ספריית אור ברסלב · or-breslev.co.il

בית אהרן
אהרן פרלוב מקרלין

מקור הטקסט: ספריא · רישיון: לפי המהדורה: נחלת הכלל או Creative Commons

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/בית-אהרן/
הקובץ נוצר ב־16 בנובמבר 2026 מגרסה v38-202611151759 של הספרייה.

תוכן העניינים

שער 4
הקדמה 4
סדר היום ואזהרות הקודש 6
לר' אהרן הגדול מקארלין 6
לר' אשר הגדול מסטאלין 8
לר' אהרן מקארלין 15
לר' אשר מסטאלין 23
כתבים מר' אהרן הגדול מקארלין 24
זמר לשבת 24
נוסח הוידוי לערב יו"כ 25
צוואה 31
דרושים על התורה ומועדים 34
מר' אשר הגדול מסטאלין 34
מר' אהרן מקארלין 76
ליקוטים 516
מר' אשר מסטאלין 516
מר' אהרן מקארלין 520
מכתבי קודש 531
מר' אהרן הגדול מקארלין 531
מר' אשר מסטאלין 532
מר' אהרן מקארלין 538
מילי דרבנן 567
השמטות 568
חלק א 568
חלק ב 570
חלק ג 574
חלק ד 576
חלק ה 577

שער

ספר

בית אהרן

על התורה ועל העבודה

רובי התורות בעבודה שבלב זו תפלה. אשר נאמרו ונשנו בלב"ת אש. לבא לפומא. פום ממלל רברבן. נאה דורש ונאה מקיים. מנעים זמירותיהן של ישראל. כבוד אדונינו מורינו ורבינו הרב המפורסם. חסידא סבא קדישא. קדוש ה' מכובד. אספקלריא המאירה. רבא דעמי'. מדברנא דאומתי'. פ"ה ע"ה נ"י. כבוד קדושת שמו מו"ר הר"ר **ר' אהרן** זצוקללה"ה מקארלין. ומלתא אלבושייהו יקירא. אגב אורחא מצורף בקדושה קצות דרכי נועם. ומעוטא דמעוטא מהדברים אשר שמענו ונדעם מפי בנו הרב הקדוש המפורסם. בוצינא דנהורא. חסידא ופרישא. אשר נשא לבו אותו בחכמה. ברא כרעא דאבוה. מרנא ורבנא כקש"ת מוה' **אשר** זצוקללה"ה.

ועשינו מעלות בקדש. אל פתח אולם הבי"ת. אסיפת אמרי קודש מאבותיו הקדושים זצוקללה"ה. דברים העומדים ומעמידים את האדם ברומו של עולם. מפורש יוצא בקדושה ובטהרה. מפי כהן עליון לאל. ראש תפארתנו. אשר זכה וזיכה כו'. כבוד קדושת שמו נודע למשגב. הר"ר ר' **אהרן** הגדול זצוקללה"ה מקארלין. גם דברים נפלאים ונשגבים מאת בנו. פה מפיק מרגליות. ודעת שפתיו ברור מללוי ה"ה בן איש חי. רב פעלים. איש אלקים קדוש. תורת אמת בפיהו. אדומו"ר הרב **ר' אשר** זצוקללה"ה מסטאלין אשרי עין ראתה כל אלה. הלא למשמע אוזן יתלהבו הלבבות בשלהבת יה. משמוע דבור הניתן באש:

הקדמה

ישמחו הלבבות ויגילו הנפשות נפשות ישראל החוסים בצל כנפיו של הקב"ה אשר קרבת אלקים יחפצון. דורשי ה' רודפי צדק דרשו מעל ספר ה' ותמצאו חפץ ה' בידכם יצליח. דרושים יקרים ונחמדים מהני תרי רבנן אשר על פי ספרי אמת הקדושים הם מיוסדים מאמרים אשר מפו ומפנינים יקרים. מה שיצא מפורש בקודש מדי שבת בשבתו ומדי רגל ברגל מפה קודש אדומו"ר הרב הגדול והקדוש אור ישראל כו' כקש"ת מו"ר **ר' אהרן** זצוקללה"ה זי"ע ועכ"י אמן. כפי גודל קדושתו האיר עינינו בתורתו ובתפילתו הזכה והמאירה רשום בכתב יושר דברי אמת אחד מני אלף מדבריו הקדושים ללבב וללהב לבבות ישראל לאהבת השי"ת ולדבקה בו. ולקבל חיות הקודש מדברי ציר נאמן לשולחו שלוחא דרחמנא אדומו"ר זצוקללה"ה בן לאותו סבא קדישא בוצינא דנהורא

הרב המפורסם בקדושה ובטהרה כו' מו"ר **ר' אשר** זצוקללה"ה זיע"א בנו של הרב הצדיק האלקי מלאך אלקים קדוש ונורא אשר זכה וזיכה את הרבים כו' מו"ר **ר' אהרן** זצוקללה"ה זכותם יעמוד לנו בזה ובבא. ועשינו סניף למחברת הקודש כ"ק מאדומו"ר וכו' מרבינו **אשר** זצוקללה"ה אביו של אדומו"ר זצוקללה"ה. וכמה מאמרים המה בכתובים בכתב ידו הקדושה. גם כמה מכתבים קדושים וסדה"י של רבותינו הקדושים זצוקללה"ה שמסרו מידם הקדושה לקהל עדת ישורן שהסתופפו בצלם צלא דמהמנותא. והכתבים הקדושים של אדומו"ר זצוקללה"ה וכ"ק של אביו אדומו"ר זצוקלל"ה יחד היו אגודים וספונים ומוגהים בכתב ידו הקדושה של אדומו"ר ז"ל כמה הגהות וכמה ענינים. ומדי דברו בכ"ק האלו קרא שמם בפיו הקדוש **בית אהרן** כאשר יצא הדבר מפי זקנו הקדוש האלקי כו' מוהר"א מקארלין לבנו אדומו"ר כו' רבינו אשר זצוקללה"ה כאשר היה כבר עשר שנין שמע אביו זצ"ל מנגן הזמר יה אכסוף כו' בשבת קודש ושאל אותו היכן דתוב הזמר הזה והשיב בבית אהרן. ועטרת זקנים בני בנים ותפארת בנים אבותם. והתורה מחזרת על אכסניא שלה מעתה ועד עולם:

ויען כי לקינו בכפלים אל הלקח ארון האלקים אדומו"ר זצוקללה"ה. ולדאבון נפשינו גם בנו הרב הקרוש רוח אפינו אשר אמרנו בצלו נחיה כק"ש אדומו"ר **ר' אשר** זצוקללה"ה עלה בסערה השמימה. אי לזאת אמרנו תהי זאת נחמתינו בראותינו חרות על הלוח דבריהם הקדושים שיצאו מלב ויכנסו ללב. וראה ראינו לספח עוד ענינים טובים אשר מצאנו רשומים ביד אנ"ש אדומו"ר אשר רשמו לעצמם למזכרת דבריו הקדושים ששמעו מפיו הקדוש בעדן ועדנים שהיו בביתו נאוה קודש. ואף שנמצא כמה ענינים קרובים להדרושים האמורים בכ"ק שהיו ביד אדומו"ר זצוקללה"ה. עכ"ז מפני חיבת הקודש העתקנו כ"א במקומו ומשנה לא זזה ממקומה. וזכות הצדיקים הקדושים יעמוד לנו להבין אמרי בינה ללמוד וללמד לשמור ולעשות. ונזכה לעלות לציון ברננה במהרה בימינו אמן:

נאם המגיה

הנה בתם לבבי ונקיון כפי עשיתי מלאכתי. ובכל כחי עבדתי. להוציא מתחת ידי את הספר הק' הזה ברור ונקי מכל שמץ טעות. למען ירוץ קורא בו ולא יכשל אף מכשול קל בהיותו נכסף להבין ולהשכיל את כל הכתוב לחיים בתוכו. אכן מלבד אשר בן אדם לא ימלט משגיאה. הנה עוד יש ויש ענינים אשר מאתם נסבה לנפול טעיות בכל ספר הנדפס. יש אשר נעלם מאזני השומע מלה או לפעמים גם ענין. מה גם אות אחת. בעת

יקרא לפניו המגיה מתוך עלה הנתון לו למבחן. ויש אשר לא יתקנו אח"כ הפועלים את כל הרשום בכתב אמת בצדי המבחן. כי לכולם יחד אך עיני בשר למו. ועוד שאר סבות. אכן העולה על כולנה היא מכונת הדפוס אשר בעת תתגלגל תשבר לפעמים אותיות ותעשה להן תמונה אחרת. כמו מן ס תעשה כ. מן נ אות ג. וכדומה. ויש אשר תמשוך אותיות או תיבות ותשליכן החוצה בעת ההדפסה. ומעוות זה מי יוכל לתקן. והנה אף אם אחשוב כי בכל זאת ספר הקדוש הזה כלול הוא בהדרו. ולא כביר הן הטעיות אשר יסבבו בלבול הקריאה והבנת הענין. עכ"ז לאשר גם בהכ"י הנשלח אלי יש קצת מקומות אשר נכון לתקן בם. כי הכ"י העיקרי נשאר שמה אצל הרבנים המופלגים אנשי בית הרה"ק זצוקללה"ה. לכן גזרו אומר ליסד לוח תקון הטעיות על הכל יחד. והיה עם לבבי להציגו פה למען יהיה קדם לעין. אבל לאשר לא יכולתי להשיג את הלוח הזה עד אשר נגמר כל הספר הק' הזה גם עם השער הנדפס אחרונה. (כי על כן תקנתי בקצת מקומות כפי הנחוץ. יען לא ידעתי אם ייוסד לוח הטעות מאת הרבנים ההם) אמרתי אשימה לו מקום בסוף הספר. ודי לקורא בהודעה זו לבקש דבר ה' במקומות האחדים אשר יתדמה לו איזו טעות. לשים עינו בלוח הטעות. וזכות הרה"ק המחבר זצוקללה"ה יגן עלי ועל זרעי להתהלך לפני ה' ולהיות תמים עמו ולעבדו בלבב שלם ברב טוב ונעימות נצח אמן:

בראדי יום חמשי לסדר כמעשה לבנת הספיר לפ"ק

מ"ל"ה

סדר היום ואזהרות הקודש

לר' אהרן הגדול מקארלין

אזהרות הקודש אשר נמצא בכתב ישן נושן הנהגות של הרב הגדול החסיד המקובל האמתי. נ"י ע"ה פ"ה מרנא ורבנא הרב **ר' אהרן קארלינר** זצ"ל:

א ראשית חכמה יראת י"י למען תהיה יראתו על פניכם לבלתי תחטאו. היינו להיות לו בושה גדולה ליראה מלפני הבורא ית"ש שמכה"כ וחוקר כל הנסתרות וצופה כל המחשבות. כמ"ש בא"ח סי' א' ס"א:

ב לקיים מה שאמרו חז"ל איזוהי פרשה קטנה שבתורה שכל גופי תורה תלויים בה. בכל דרכיך דעהו. היינו להיות האכילה והשתיה והשינה והמשגל כולם רק לעבודת הבורא יתברך שמו הכרחית. כמו שמבואר בש"ע א"ח סי' רל"א:

ג התבודדות יום אחד בשבוע בחדר מיוחד בתענית ותשובה ותורה לחלק לכל שבוע. וביום התענית ילך למקוה ויטבול לא פחות משני פעמים. פעם אחד בכדי להעביר את

הטומאה. ופעם שני להמשיך עליו את הקדושה. וביום התענית יזהר שלא ישיח שיחה בטלה כל היום רק יעסוק בתורה ויראת י"י כל היום. ויזהר שיהיה לשמה ובדחילו ורחימו. ויבכה בדמעות לפני קונו שיכפר לו על עונו. ויזהר מהפניה ח"ו בעת הבכיה כי היא סכנה עצומה ח"ו. ובלילה שלפני התענית ושלאחר התענית לא יאכל בשר. ולא יסתכל על הנשים הן ישראלית והן נכרית ואף על בגדי צבעונין ועל מטה מוצעת שלהן ועל כל דבר המביא לידי הרהור ח"ו. היינו בשעה שחיה ועוף נזקקים זה לזה. ופשיטא שלא לדבר עם הנשים רק לצורך גדול ואף עם אשתו נדה יזהר שלא לדבר בכל מה דאפשר. וגם שלא להסתכל. כי גם מזה באה מחשבה זרה בתפלתו ואף בעת צרכיו לא תהא כוונתו למלאות תאוותו ח"ו רק לקיים מצות בוראו. וגם יזהר שלא להסתכל באות ברית קודש. ואף בבית המרחץ יזהר שלא להסתכל על אנשים ערומים. וירבה בתורה בכל יכלתו. ואם אפשר שיתבודד עצמו בכל יום. ואף בלא תענית יראה להתבודד לא פחות משעה ויתודה לפני בוראו ויבקש שיכפר לו:

ד ישמור את השבת כהלכתו. וירבה בצדקה בכל יכולתו. ובכל יום קודם התפלה:

ה לקרות בכל לילה קודם השינה ק"ש שעל המטה של האריז"ל כנדפס בשערי ציון. ולא יפסיק קודם השינה אפילו בלא ברכת המפיל. ויתודה ויתחנן ויבכה לפני הבורא להיות ממארי דחושבנא:

ו יזהר בכל יום בתיקון חצות בין בקיץ בין בחורף ולומר מה ששייך להם ולא יעבור. אפילו לא יהי' לו פנאי ללמוד:

ז לומר בכל יום כמה מזמורי תהלים תיכף אחר חצות ולא יעבור. ואם אפשר לגמור תהלים בכל מה ששייך לו מה טוב:

ח שלא לדבר שיחת חולין מעת קומו ממטתו עכ"פ עד שעה אחר התפלה אפילו עם אשתו ובניו אם לא בהכרח גדול יראה למעט. וכן שעה אחת אחר מנחה עד אחר מעריב עכ"פ שעה אחת. וכן לא יסתכל חוץ לד' אמות עד שעה אחת אחר התפלה. וכן קודם. ועכ"פ בהליכתו ובחזירתו ומכ"ש בבית התפלה:

ט לומר פרשת היראה ופ' התשובה ביום התענית וגם לחזור זה לא פחות פעם אחת בשבוע ולומר קודם כל לימוד וכל מצות עשה לשם יחוד קודשא בריך הוא ושכינתיה. כנדפס בשע"צ:

י יזהר שילמוד בכל יום משניות לתקן מה שפגם בנשמתו. וגם יהי' בקי בתנ"ך. וגם ללמוד בכל מה דאפשר רק שיהי' לשמה. וגם ילמוד ספרי מוסר כסדר בכל יום. ובפרט ספר הק' ר"ח. ומניה לא תזוע. ולחזור ג"פ ולא יעבור:.

יא יזהר מלהזכיר שם שמים. ואם ח"ו הזכיר אפילו בשוגג יקבל על עצמו תיכף נידוי. ויראה שיתירו לו ב"ד של ג' אנשים:

יב להיות שומר מצוה. פי' שימתין כל היום מתי יבוא לידו ויקיימנה:

יג ליזהר מאד מגאוה וכעס אף לדבר מצוה ומכל שכן מחלוקת חס ושלום והקפדה אפילו בבני ביתו:

יד יזהר לישן תמיד בטלית קטן. ויזהר באם שיזדמן לו עונה שלא להתפלל בבגדים אלו. ואפילו לא בחלוק זה וכובע זה רק ילבש חלוק אחר:

טו יזהר לכבד עניים. ובפרט לעני הגון בכל שבת אם אפשר. ולפחות בכל יום טוב ככל מה דאפשר. וי"י הטוב והמטיב לרעים ולטובים יכפר בעדינו ובעד כל ישראל. אמן:

סליקא להו האזהרות

לר' אשר הגדול מסטאלין

סדה"י ואזה"ק מאדומו"ר הרב הק' כו' מו"ר **ר' אשר** זצוקללה"ה מסטאלין זי"ע

כתיב ששת ימים תעשה מלאכה. היינו הל"ט מלאכות שממשכן גמרינן היינו שצריך לקדש עצמו להיות שוכן בקרבו ה'. כמ"ש ועשו לי מקדש ושכנתי כו'. וכולי האי ואולי. וזה אי אפשר כי אם ע"י הל"ט מלאכות הנ"ל. ואולי הל"ט קללות שצריך להפוך לברכה וט"ל של תחיות לקבל חיות מחי החיים:

א יזהר להעמיד מים אצל מטתו. ולא יגע במלבושיו קודם הנטילה. ותיכף כשיעור משנתו הגם שצריך עוד לישן יטול ידיו. ויהי' לו מטה מיוחדת לישן. ולא ישן עם אשתו במטה אחת כי זה מגרה היצה"ר לכמה דברים ח"ו. ויטול קודם הזיווג ג"פ ואחר הזיווג ג"פ:

ב יזהר בברכת השחר ובפרט ברכת התורה וברכת שתרגילנו בתורתך לבקש ולחנן מהשם שיחוס וירחם עליו:

ג יזהר לומר תיקון חצות. ובימים שאין אומרים תחנה יאמר תיקון לאה:

ד יזהר שלא לדבר קודם התפלה שום דיבור. ואם ישאל אותו אדם דבר ישיב בשפה רפה שלא ימשכנו בדברים בטלים וליצנות ח"ו ואם עדיין אינו זמן תפלה יעסוק בתורה:

ה יזהר לכוין בקרבנות וקטורת כי זה פתח ומקור לטהר מחשבותיו ומעשיו ולפתוח לו שערי תשובה:

ו יזהר לומר פסוקי דזמרה בשמחה ובטוב לבב. ובפרט שירת הים כי זה שלימות הנפש:

ז יזהר לומר ברכת יוצר בכוונה גדולה ובפרט ש"ע הצריכה בכל עת ובכל שעה כמאמר חז"ל הלואי יתפלל אדם כל היום היינו שיהיה במחשבתו תמיד שכל דבר הן קטן הן

גדול א"א כ"א ברחמי השי"ת ובזה יהי' דבוק בה' ובפרט ברכת אתה חונן והשיבנו ותקע בשופר וברכת המינין שלא יבוא ח"ו למחשבה רעה נגד ה' ותורתו. וברכת הצדיקים שיהי' לו אמונה בעובדי ה' ושיקורב ע"י לה' ב"ה וב"ש במעשיו ובדיבוריו ובמחשבותיו. והעיקר רחמנא לבא בעי שיבחין בשכלו ובלבבו כל דיבור ודיבור היוצא מפיו ישמיע לאזניו שיקבל בעצמו הדברים. ודברים היוצאים מן הלב נכנסים ללב שלו ואיש נבוב ילבב היינו שיהי' לו לב שבאזניו ישמע ולבבו יבין ושב ורפא לו:

ח יזהר בקדושא דסידרא לומר בכוונה גדולה כי זה תיקון לאדם על כל היום שיהיה מסודר בכל הענינים כמאמר חז"ל ע"ז קאים עלמא. לא כאנשים הרעים בגופם וחטאים בנפשותם מיד כשפוטרים השמו"ע מעל ראשם מראים בעצמם זדון נפשם בחיש ומהר לדבר דברים בטלים יהי' איך שיהי' הכל הבל ורעות רוח ומשליכים מעל פניהם הבושה כאלו לא קבלו עליהם עול מלכות שמים וזה להם הנהגה על כל היום. השם ישמרנו מהם ומכיוצא בהם:

ט יזהר כאו"א לשלש ימיו ושנותיו במקרא ובמשנה וגמרא ואגדה וזה חיוב גמור לכל איש יהודי חוץ מבר בי רב שצריך ללמוד אצל מלמד וצריך להתייסד בגמרא ופוסקים ומוכרח ללמוד כפי הצטרכותיו ועכ"ז לא ילך בטל כי בזו השעה יותר טוב להתחבר אל הנביאים הקדושים ולקבל מהם דברי מוסר ויראת ה' כי הם חיינו ואורך ימינו:

י יזהר תיכף אחר התפילה לעסוק בתורה כאו"א כפי כחו ומוחו ועתיו. אם צריך בהכרח אכילה או למו"מ. ע"כ לא ישליך מעליו עול תורה תיכף אחר התפילה:

יא יזהר כל מי שיש בשכלו ובהבנתו ובדעתו ללמוד להבין גמרא ופוסקים רק שלא יהא כאנשים הלומדים ח"ו להתגדל רק יבחון בשכלו הדק היטב כל מה שלומד ולא ילך מענין לענין עד אשר יבין הדבר על בוריו וישנה וישלש או ד' פעמים שיהי' שגורה בפיו וטוב מלא כף נחת ממלוא חפנים כו' ומעט בכוונה יועיל לו הן לחידוד השכל הן לזכירה הן ליראת ה' כי אגרא דשמעתא כו':

יב יזהר שלא יתחבר עם אדם רשע שיודע שלא יקבל מאתו דבר טוב או הנהגה טובה ובפרט אם הוא לץ ומרחיק אמונה מבני אדם כי הם חכמים בעיניהם ונגד פניהם נבונים ואין מהתבונה להם תבונה ולא אמון בם רק למלא כרסם וכבודם כבוד מלכים חקור דבר וכבוד אלקים הסתר דבר. וצריך להרחיק מפתח ביתם כי טח מראות עיניהם ומהשכיל לבותם להשכיל על דבר למצוא טוב:

יג יזהר שיהי' לו חבר טוב ונאמן רוח ומכסה דברים שידבר עמו הגם חצי שעה בכל יום כל לבו ומצפונו של היצה"ר שבכל יום צופה עליו כו' ובכל עת ובכל שעה יארוב לעבודתו עדי ערב. והיינו דאגה בלב איש ישיחנה ודבר טוב ישמחנה כפירש"י ז"ל:

יד יזהר להתפלל מנחה ומעריב בכוונה גדולה כי זה צירוף כל היום:

טו יזהר בלימוד הלילה כי לא איברי לילה אלא לגירסא:

טז יזהר ללמוד על שולחנו עין יעקב:

יז יזהר ללמוד קודם השינה ראשית חכמה הגם עמוד אחד רק ישנה וישלש ויזכור. והעיקר שילמוד לעשות ולקיים כי הלומד ואינו מקיים מוטב לו כו':

יח יזהר לטבול בעת הצורך כי זה עיקר הטהרה שלא ילך מזוהם וזה שמירה גדולה להכנעת היצר:

יט יזהר לקרות ק"ש על מטתו כמאמר אל תגנו במטה ארמית היינו בלא ק"ש. והעיקר שיחשוב כל מה שעשה כל היום בזה היום ויתודה ויבכה ויתחנן לה' שלא ישוב עוד לאולתו ככלב שם על קיאו:

כ יזהר לקבל ולכבד שבת בגודל הכנה דרבה ולטבול בכל ע"ש ולהוסיף מחול על הקודש ולמעט בדיבור בכל מה דאפשר ולקבל בשמחה יום הגדול והקדוש שנתן לנו ה' מתנה טובה ולהשתעשע באהבים באהבת היום ובאהבת התורה שניתנה בשבת ובאהבת ישראל שהם מיוחדים לשבת באהבת ריעים ודיבוק חברים מקשיבים לקול ה' ולקולות התורה שניתנה בהם. ויהיה מאחר לצאת מן השבת כמו שקשה עליו פרידתו מדבר הנאהב אצלו בכל מיני תאוה ואהבה ואחוה וחיבה יתירה נודעת לנו עם קדושו אשר נתן מנוחה לעמו ישראל וחיים עם העולם וה' אלקים חיים ולכולם חיים והם השומרים שבת וקוראים עונג ויזכו ויתענגו מטובו לשבוע ולשמוח בכל מיני שמחות ורב טוב לבית ישראל בשמחת השבת קודש לפתוח להם נועם ורצון לטהר לבם באמת ובאמונה לעבדו לכל ששה ימים ולהנחילו נחלת יעקב בחירו רצתה נפשו בנועם עליהם ידרשו שלומם וטובתם כל הימים להרבות ולהביא לימות המשיח:

כא חיה אחת יש ברקיע ושמה ישראל היינו עיקר החיות מקבלים ישראל בשעת ברכו. ע"כ יזהר כ"א שלא יעבור יום או לילה שיהיה נפחת ח"ו מברכו וקדושה וזה מעוות לא יוכל כו'. ויבורך ממקור הברכות:

כב מודעה רבה לאורייתא להתודע ולהגלות לכאו"א הן חסידים הן בע"ב הן בעלי אומנות מי שיודע ספר כל אחד לפי ערכו וממונו ועסקיו ומו"מ יראה שלא ילך בטל ומבוטל מהתורה ויקבע שיעורים של תורה היינו מי שעוסק במו"מ ובאומנות כמאמר נשאת

ונתת באמונה קבעת עתים לתורה. וכל מי שאינו בעל עסק עליו נאמר והגית בו יומם ולילה חוץ מה שצריך לאכילה ולשתיה ולשינה כי זה קיום התורה ובכלל זה עת לה'. מה שצריך לפקח על עסקיו ולדבר עם חבירו כמ"ש אז נדברו יראי ה' כו' היינו מה שצריך לאמונת ה' ויראתו להיות סור מרע ועשה טוב וזהו בכלל ואהבת לרעך כמוך היינו בבקשו אז מלפניו בה' מוצאות הפה חיים הם למוצאיהם להתייחד עמו בלב ונפש א' לאב אחד וה' הצדיק יבחן היינו שצריך כל או"א לבחון היטב בעצמו הצדקות והאמונה באבן בוחן פנת יקרת הערך נפשו אל הכהן אל עליון ואחר הדברים שדיבר עם חבירו ניתוסף לו אהבת ה' ונתרחב לבו בעבודת ה' ובאמונת חכמים ולג' מדות שמנו חז"ל רחמנים ביישנים גומלי חסדים זה בכלל לימוד תורתו כמאמר ומחברי יותר וכו':

כג כתיב ואותי אתם קובעים וכתיב איש אמונות רב ברכות ואץ להעשיר לא ינקה וכתיב נבהל להון איש רע עין ועיין פירש"י שם. ע"כ יזהר כאו"א ליתן המעשר ממה שירויח ואל יהיה דבר זה קל בעיניו כמובא בגמרא ומדרש ופוסקים:

כד יזהר לקרות זה בכל יום ולעיין בו כי הפירושים של כל הנכתב כאן רחבה מני ים ובוודאי אין כאן דבר חדש רק שהוא לקט ופאה לשכחת היצר להיות בזכרון טוב לפניו ובמתג ורסן עדיו לבלום בל קרוב אליך:

כה יזהר שלא יתלוצץ ח"ו ממדה טובה או מעשה טוב ושלא להרחיק אמונה מבני אדם גם בני איש כי חבר הוא לאיש משחית והוא משורש גחזי. ה' ישמרנו ויחיינו ויקיימינו ונחי' לפניו באמת ובאמונה שיהיו מעשינו מרובים מחכמתנו ויראת חטאנו קודם לכל דבר עשי' ודבור של קודש ומחשבה. ויתקננו בעצה טובה מלפניו היינו שיהי' לנו מחשבות טובות להתקרב לטוב ה' ולקרוב לקוראיו באמת:

סליק

עוד העתקנו מכתבו הק' של הרב הק' הנ"ל

כשצריך לדבר בעניני עה"ז יהיה מחשבתו שהוא הולך מעולם עליון למטה כמו אדם שהולך מביתו לחוץ ודעתו לחזור תיכף. ובעת הליכה חושב מתי יחזור לביתו כך יחשוב תמיד בעולם העליון ששם ביתו העקרי בבורא ית' אף בעת שהוא מדבר בעניני עה"ז. ויחזור תיכף מחשבתו לדבוק הראשון בבורא ית"ש וזה שאמר דוד המלך לשלמה בנו הנה אנכי הולך בדרך כל הארץ פי' כמו שאדם הולך לדרך ודעתו וחשקו בכל המהירות לחזור לביתו:

ולחשוב תמיד בגדולתו ית' כדי לאהוב אותו וליראה אותו ולא יחשוב במחשבות רבות רק במחשבה אחת ואל ירבה בדקדוקים יתירים בכל דבר שעושה שזה כוונת היצה"ר

לעשות לאדם מוראות שמא אינו יוצא בדבר זה כדי להביא אותו לעצבות. ועצבות היא מניעה גדולה בעבודת הבורא כידוע. ואפילו אם נכשל בעבירה לא ירבה בעצבות ויבטל מעבודה. רק שיעצב על העבירה ויחזור לשמוח בהבורא ית' כיון שהוא מתחרט בחרטה גמורה ודעתו שלא לחזור לכסלה בשום פעם:

ואפילו כשיודע בעצמו בודאי שאינו יוצא בדבר אחד מחמת מניעות הרבה לא יהיה עצב ויחשוב שהבורא ית' בוחן לבבות וכליות שיודע שרצונו לעשות מן המובחר:

ויחזק עצמו לשמוח בבורא ית' וכמ"ש עת לעשות לה' הפרו תורתך שפעמים שמצוה שיש בה קצת נדנוד עבירה אל ישגיח על היצה"ר. כשרוצה לבטלו מאותה המצוה יאמר להיצה"ר הלא אין כונתי באותה מצוה להכעיס הבורא ית' וגם לא לכבודי ואם הייתי יודע שהבורא ית' אינו רוצה שאעשה דבר זה לא הייתי עושה מצוה זו. רק אני עושה זה לעשות נחת רוח להבורא ית' במצוה זו ובזה יסולק היצה"ר ממנו בעזהש"י. אבל מ"מ צריך להבין בשכלו אם יעשה המצוה הזאת או לאו:

איתא הרבה עשו כרשב"י ולא עלתה בידם. הכונה שהיו רוצים לעשות סגופים כדי שיבואו למדרגת רשב"י ולכך לא עלתה בידם. ולא יכוין בעבודתו רק לעשות נחת רוח להבורא ית' לבד ולא שיבא למדרגה:

וכשהוא רואה שעבודתו גדולה משל חבירו לא יתגאה כדאיתא באותיות דר' עקיבא ואל יאמר בלבו אני גדול מחבירי:

ועיקר כלל גדול כשיחרפוהו בני אדם על עבודתו בתפלה או בשארי דברים לא יענה להם אפילו בדברים טובים כדי שלא יבא לידי מחלוקת ולידי גבהות שהגבהות משכחת הבורא ית'. ואמרו ז"ל שתיקתו של אדם מביאו לידי ענוה:

וגם לא יסתכל בפני אדם אפילו כשמדבר עמהם אם מחשבותיהם אינם תמיד בבורא ית' דבוקה כי יהיה לו פגם בנפשו מחמת ההסתכלות. אבל בבני אדם כשרים שמחשבתם תמיד בעבודת ובדביקות הבורא ית' יסתכל דוקא ויקנה קדושה בנפשו:

ויהיה עולה ויורד במחשבתו כי הירידה צורך עליה כי מכח הירידה שיורד אח"כ כשיעלה יעלה במקום גבוה מאד כמו אדם שרוצה לזרוק אבן: אפילו בדברים גשמיים בכל דרכיך דעהו וגו':

אחת דברתי להודיעך שורש א' להנצל מקטרוגי היצר וסייעתא דיליה למטה ולמעלה והבן. ובכדי לבא להסתפקות במועט ולהיות שמח בחלקו בתורה ועבודה ובכדי לבא לידי שפל רוח לקיים הפסוק לא רחוקה היא כו' כי קרוב אליך הדבר מאד בפיך ובלבבך לעשותו. והוא כי אין הקב"ה בא בטרוניא כו' כי הכל לפי מה שהוא אדם לפי

המקום והזמן לפום שיעורא דיליה. והוא לפי מדתו ואמונתו ויראתו שכלו וכח מוחו אז באותו עת לפי הכנת והבנת אותו זמן כן יהיה השגת תורתו ואמונת עבודתו בתוך תוכו שבנקודת הלב וזהו אמונת עבודתו אז וזו היא קרבת הבורא והתורה ומעשים בפיו ובלבבו באותו עת הגם כי קטן הוא בעיניך לפי דרכך צריך להיות שפל רוח ולהסתפק במועט ולשמוח בחלקו כי אז הוא כן חלקו חלק אלוה ממעל ואז אסור לעלות במעלות ממה שהוא שלא יעמדו כנגדו הנז' למטה ולמעלה כנז' ויראה בעיניו ולבבו יבין שהוא שלימות עבודתו ויראתו אז ולא יותר בשום אופן מפני חשכת גופו ותאותו ומדותיו אשר לא טובים ר"ל. ולא תעלה במעלות מפני הקטרוגים כנז' רק יבקש משם לפי העת את ה' אלהיו לנוכח לפי מה שהוא ומצאת כי קרוב הדבר מאד לפי פיך ולבבך לעשותו אז בתוך תוכו שבנקודת לבך ותעבוד עבודתך זו תפילה או איזו מצוה או תורה בשפלות רוח כי קטן הוא ובשמחה כי זה הוא שלימות אז לפי מה שהוא. ודי לו בבר לבו וכח שכלו אז. ותוכל לקיים בכל דרכיך דעהו לפי מה שהוא דעהו בשמחה בלי שום פגע ואז תצליח ותשכיל ותלך לבטח בחסד הבורא בהבינך בבר לבב. יעבוד הבורא תמיד בשמחה וישמח במתנת חלקו חלק אלוה ממעל אז באותו עת. ולא ילך בגדולות ובנפלאות ממנו רק כגמול עלי (אמו) כגמול עליו נפשו. והבן לטוב:

עוד זאת נמצא בכתובים מהרה"ק הנ"ל

א ישוב הדעת ומתינות קודם כל דבר הן בדבור והן במעשה כמאמר חז"ל מרבה ישיבה מרבה חכמה. ובמאמר חז"ל מתון מאתן. והכל לפי זמן או יום או שעה או רגע. וזה כלל גדול שב ואל תעשה עדיף וזה עמוד ויסוד גדול לעבודה:

ב שיהיה שפל מאד בעיניו נבזה ונמאס מחמת מדות רעות ומחמת עונות וחסרון שכל ודעה שהוא ממש כבהמה ואפשר יותר גרוע. ומחמת שיש לו עוה"ז יותר מאחרים כידוע. ולא לחשוב וכ"ש לדבר מחבירו. ויכנע לכל באמת ויאהב לכל ישראל באמת ויתפלל מאד ע"ז:

ג שישמח מאד ויהיה יקר בעיניו מאד כל דבר שיעשה בעבודת הבורא. ויחלוט אצלו שלא אמכור זה בכל הון דעלמא הן דבור אחד ומחשבה ועשיה. אפילו שלא שהה בזה רק רגע בוודאי לא יאבד. ונעשה פעולה גדולה לו ואפשר לכל ישראל כידוע. ומה יש שמחה גדולה מזה שנעשה התכלית כוונת בריאתו ויעשה כל כמה שיכול וישגיח ויתאוה תמיד לעשות כל מה שיכול הן קטן מכ"ש וכידוע מהצדיק ר"א ור"ש. וכמאמר העולם כל מה שתחטוף על היריד הוא טוב:

ד יזכור תמיד עונותיו וחטאתיו ופשעיו כמ"ש וחטאתי נגדי תמיד. ויבין בלבבו כי רע ומר עזבו את י"י ויתחרט מאוד באמת שהחליף עולם עומד לעד בעולם חולף. ומה הועילה בכל קניניה אם רעה בעיני אדוניה. ויגדיל יגון בלבבו במרירות לב ויהיה לבו נשבר באמת וזה טהרתו כמאמר הזוה"ק ואית נשמתין חמרין דאינון מאני חרס שבירתן זו היא טהרתן. כמד"א נשברו נטהרו והוא זבחי אלקים רוח נשברה. ועוד בזוה"ק בגוונא דדש בר נש תבואה ומברר לה כך צריכין ישראל למעבד ברוחיהון כד אתערב בהון חשוכין. ורזא דמלה זבחי אלקים וכו' ובזמנא דיתבר ב"נ רוחיה בכל אברין דילי' קדם י"י:

ה כתיב לאמר לאסירים צאו ולאשר בחשך הגלו. שיזהר בכל הגדרים עצהיו"ט. בכל מעשיו ודבור ומחשבה וראיה ומישוש וריח ושמיעה והליכה ואכילה ושתיה הכל יגדור עצמו ע"צ היו"ט. ויתרחק מהכיעור ודומה לו עצהיו"ט. ויתרחק בכמה הרחקות. ווה גדר גדול שלא יגע באיסור עצמו. ובכל הש"ע ילך תמיד בצד המחמיר. ויהיה ערום בזה מאד מאד לפי כחו ומוחו. ולפעמים צריך יותר מכחו. הכלל לשום עינו ולבו ומאזני שכלו על זה הרבה תמיד:

ו שיהי' שפל רוח לכל אפילו לבני ביתו והם ילמדו ממנו. ולדבר הכל בנחת ובשמחה ובקול נמוך ולהרחיק כו':

ז לזכור תמיד מה שלמדין מן התורה ומן הנביאים ומן הכתובים בדרך שאדם רוצה לילך מוליכין אותו. וכמש"כ והבוטח בי"י חסד יסובבנו:

ח לזכור תמיד ראי' מה שכתוב בס' חובת הלבבות שהאדם הוא גר ויחיד שלא יזיקוהו מעוטם ולא יועילוהו רובם הן לפרנסה הן לימי חייו. וע"כ ליחד מעשיו ביחוד להשם ב"ה כמו שהוא יחידי בעולם. ואפילו ממלאך ושרף ששמו כשם רבו אין לירא. שאין ביד שום בריה להטיב ולהרע זולתי בידו ית"ש. והוא נותן כח לכל המלאכים לפעול. והאדם הירא מזולתו מורה ח"ו שתי רשויות וכופר בעיקר ח"ו. וכמאמר התיקונים ובג"ד אית לאמלכא הויה בכל אתר בכל ספירן וכרסיין ומלאכין ובכל אבר ואבר דב"נ. דלית אתר פנוי מיני' לא בעלאין ותתאין. וכמאמר אליהו ז"ל רבון עלמין כו' ובר מינך לית יחודא בעלאי ותתאי. ואנת אשתמודע אדון על כלא. דאיהו לעילא מכל עלמין ותחות כל עלמין ואסחר כל עלמין דלית אתך פנוי מיניה. ועי"ז יקיים הפסוק שויתי י"י לנגדי תמיד. ויבוש וייר כמ"ש בש"ע א"ח:

ט לזכור תמיד מאמר חז"ל. אין התורה מתקיימת אלא במי שמשים עצמו כמדבר. וגם אמרו במי שמשים עצמו כאין וזוהי שומת אי"ן שמשים עצמו כמדבר והפקר ושיריים

וצוותא בעלמא לברואיו ית'. וזהו בטולו אצלו ית'. שכל מה שברא הקב"ה הוא התגלות אלקותו ית'. וכש"כ אחד מאנשי אמת נקרא אנפי שכינתא. והמקבל פניו ובטיל לגבי' דלית ליה מגרמי' כלום. מכשרתו לכלי מוכשר לקבל רוב השפעות. כמאמר חז"ל הכל היה מן העפר. הפוך בה והפוך בה. דכולא בה ובה תחזי. וזהו עקרא ושרשא דכל עלמין. ועל נקודה זו נברא והיא היא אמיתה של תורה. הפוך בה כו'. אז תבין יראת י"י לאהבה אמיתית ביניכם ככלות הנפש. כי מפני היותו כאין ובטל לכל התגלותו ית'. הכל מאמצין את כחו ומאירין עליו אור פני מלך חיים. עד שאינו תופס מקום כמו אם אין אני לי וכו'. אז יתענג על י"י מפני ביטול עצמו כמאמר חז"ל והכל שב אל העפר. שאין תענוג אלא בשוב אל עפרו ושרשו. ומן התענוג נמשך אהבה ואחוה ושלום וריעות:

י יזכור בכל רגע מאמר אמר ר' אלעזר אין אדם נוקף אצבעו מלמטה אלא א"כ מכריזין עליו מלמעלה שנאמר מי"י מצעדי גבר כוננו. ואדם מה יבין דרכו בלתי לי"י לבדו:

סליקא להו האזהרות של כ"ק הרב אדומו"ר **ר' אשר מקארלין** זצוק"ל נבג"מ זי"ע ועכי"א:

לר' אהרן מקארלין

סדר היום שכתב אדומו"ר הרה"ק כו' מו"ר **ר' אהרן** זצוקללה"ה לאנ"ש בכ"י הקדושה

הגם שאין דרכי לכתוב עניינים כאלו כי כבר קדמן קמאי דקמאי קדושי עליון בהתנהגות סדר היום. ושם מבואר כל הימים לכל שבתות קדשנו וכל המועדים. ומה לנו להושיט יד במקומות הקדושים והנוראים האלו אך מחמת חיבת אנ"ש שבאו ממקום קדוש יהלכו ומריחוק מקום. בעזה"י יתקרבו הלבבות להטות אזנם ולשמוע בלימודים. ומהסתם דברי הנאמרים הם מפי ספרים וסופרים:

ראשית ביכורי וגו'. היינו מחשבה קדומה. בזמן קימה משנתו יהי' להכנה לעבודה שבלב זו תפילה. וכל מה דאפשר למנוע מדבורים ועשיות גופניות מה טוב:

ואח"כ ברכת השחר כל ברכה יש בה טובות הש"י וחסדיו הגדולים הן בגשמי הן ברוחני עד אין שיעור. ובזה צריך מחשבתו ולבו להכיר הטובות לפי ערכו. ועי"ז מתקרב הלב לטוב ולשמחה:

ואח"כ לפי הזמנים הן תיקון רחל ולאה. וכ"ז יהיה מחשבותם ולבותם כפי הדבורים:

ואח"כ הקרבנות והקטורת ידכי גרמי' באמירתו לגבוה. ובצבור בכל מה דאפשר. כי כלל זה בידי. כל אמירות ותפלות הנאמרים בי עשרה שכינתא שריא. ובעזה"י מתקנים כל התיקונים כמו תפילת צדיקי יסודי עולם:

ואח"כ הקדיש שקודם הודו. וידוע שכל קדיש הוא עמוד המעלה התפילה מעולם לעולם העליון ממנו:

ואח"כ הודו ומזמור שיר חנוכת ד' מלך וגו' תיקון העשי':
ואח"כ ב"ש וכל פסוקי דזמרה תיקון הדיבור. ולפי דעתי שירת הים הוא תיקון המחשבה ג"כ כי ע"ש המחשבה נאמרה ישיר. לכן נאמרו ביודי"ן. ישיר. עזי. נאדרי. כי היו"ד ע"ש המחשבה נאמר:
ואח"כ ישתבח וקדיש וברכו לעליית הדיבור להמחשבה ולעולם העליון:
ואח"כ קדושה דמיושב. ואהבת עולם וק"ש. שמחוייב כאו"א להמליך הש"י על כל אבר ואבר שלא יהיה ח"ו נגד רצונו ולעשות רצונו בכל האיברים ובכל החושים ובכל המחשבות. וע"ז צריך למסור נפשו במחשבה ובלב אמת כי לא סגי בלאו הכי. ומה לעולם אם לא רצונו ח"ו. וכל חד לפי שיעורו ומקומו שעומד שם צריך לקבל זה לפי ערכו ושכלו וד' יגמור בעדנו לטוב באמת:
ואח"כ אמת ויציב. ועל הראשונים באמת. ועזרת באמת:
ואח"כ סמיכת גאולה לתפלה. כי התפלה היא סמיכא לכל גאולות כללית ופרטית:
ותפלת שמ"ע ידוע כי היא גבוה מעל גבוה ברום המעלות והעולמות. וצריכה להיות בגודל אימה ופחד ויראה ושמחה:
ואח"כ חזרת הש"ץ בקדושה דמעומד שישראל מקבלים קדושת השי"ת עילא ואמצעיתא ותתא:
וצריך ליזהר בעניות כל האמנים בשמיעת הדברים מהברכה כמאמר שומר אמונים כו'. ולפי דעתי מהראוי לכל אדם לחזר אחר עניית כל האמנים בשמיעת הדברים מהברכות המחוייבות בכל יום כי הם גבורים הנוצחים. ובעת הקדושה יכוין רגליו ובכללם כל הקומה למחשבתו ולבו ופיו. שיהיו כולם שוים לטובה:
ואח"כ נפילת אפים. ידוע שצריך לזה מסירת נפש:
ואח"כ הקדיש לירידת השפע הקדושה הצריכה מעולמות העליונים לזה העולם:
ואח"כ קדושה דסידרא וקדיש שלם וכל הסדר יהי' לטוב. וחסידים הראשונים הי' שוהין שעה אחת אחר התפילה. היינו שישאר החיות והיראה של התפילה על כל היום. כמאה"כ ימלא פי וגו'. כפי שני הפירושים של הכ':
אח"כ יעשה כאו"א כפי רגילתו הן באכילה שיהיה במתון כאוכל לפני כו'. ויקבעו עתים לתורה אותם הטרודים. ואותם הפנויים עליהם נאמר תורתם אומנותם והעיקר לקבל מהלימוד איזו מדה טובה איך שיהי' במקום שאפשר מתוך הלימוד בעצמו מה טוב. ובלימוד פשט התורה יצוייר במחשבתם קודם הלימוד כי ד"ת שבכתב ושבע"פ ואפי' מה שתלמיד ותיק עתיד לחדש כולם נתנו מרועה אחד מסיני. והמאור שבה מחזיר למוטב:

ובהגיע יום הכנת שבת מחוייב כ"א וא' להכין את גופו. וטהרו ממה שעבר וקדשו לע"ל. ומבפנים ומבחוץ שיהיה תוכו כברו כדי שיחול עליו קדושת שבת קודש בכל התפלות ובכל הסעודות שכולם עליות גבוה וחיבה יתירה נודעת:

ובהגיע זמנים המקודשים. כאו"א יכין א"ע כפי הזמן גרמא לקבל קדושת היום בתפלותיהם ובמצות מעשיותיהם כי כל אלו עומדים ברומו של עולם. היינו האדם המיוחד לזה. והעיקר שבכל יום צריך האדם ליתן לו מעין ברכותיו שמשפיע חיות ומחזיר נשמות חדשים לבקרים רבה אמונתו. צריך כל או"א לידע מה עשייתו וחדושו בכל יום שיהיו בעיניו כחדשים ואם שמוע בישן תשמעו בחדש. וכל זה צריך גודל ישוב הדעת ואהבת חברים מקשיבים לדבר בזה לפי חשבון הנפש שלא יהיו מהעולים במעלות יתר מכדי מעמדם. ובכל מקום שהוא יכול למצוא כל הנ"ל ויהי' קרוב לאמת מארץ תצמח. היינו משפל המדרגות ע"י אמת נוכל לבוא לרום המעלות לפי ערכנו ושיעורנו כמו תיבת אמת שכולל ראש תוך וסוף. ובו נכלל כל המעשים ודיבורים ומחשבות לטוב:

אני מסכים שכל אחד ישמע מחבירו כל ברכה שצריך הוא לאומרה. בכדי שיענה אמן. כי איתא בכתבי האריז"ל שהיה שומע ברכת השחר אפי' ממאה אנשים. אף ע"פ שהי' יכול ברגע אחת ליחד כל העולמות אפ"ה לא השגיח על העת ולא הי' מתעצל לשמוע אפי' מאה פעמים הנותן לשכוי בינה וכל הברכות:

עוד סדה"י שכתב אדומו"ר לאנ"ש בכ"י הקדושה

בקומו משנתו לא ידבר שום דיבור אם לא בהכרח קודם ברכת השחר וברכת התורה. ויאמר תיקון רחל ותיקון לאה. לבר מימים שא"א תחנון יתנהג כאמור בסידורים וכשיתחיל באיזה ענין לאמרו אל יפסיק עד אמירת כולו וגם בכל אמירת קרבנות וקטורת לא יפסיק עד אמירת כולו. ויאמר כל ענין ביישוב ובמתון. ולעיין בפירוש המלות כפי שכלו. ואם יוכל לחדש איזה ענין באמירתו לגבוה כפי שכלו שיהיה מזה טוב ללבו ולעבודתו שבלב זו תפלה. מה טוב:

ולהתאמץ להתפלל עם הצבור בטלית ותפלין מן לעולם עד אחר עלינו. ושלא לדבר בתפילין אם לא איזה הכרח גדול או דבר מצוה שהשעה עוברת. וגם בזה יקצר בכל מה דאפשר:

ואחר התפלה בכל יום לבד מערב שבת וערב יו"ט ושבת ויו"ט ילמוד תנ"ך אם באפשר עם תרגום. וגם מאמר מזוה"ק או מהתיקונים. ובשבת ויו"ט ילמוד ג"כ מהפרשה עם מפרשי התורה הקדושה:

ואחר סעודת הצהרים אחר מנוחת הצהרים אחר מנוחת המוח. ילמוד משניות וגמרא עם תוספת ומהרש"א ופוסקים כל או"א כפי יכולתו הן מעט והן הרבה ואחד המרבה וכו' והעיקר לחזור על למודו עד שיהיה חקוק בכתב חרות:

וכל הנ"ל העיקר בזה רחמנא לבא בעי שיהיה פיו ולבו שוין לטובה. ובזה יוכללו כל חושיו ומדותיו לבררם מפסולת ולקרבם לעבודת הש"י. ולא ירבה לדבר בהבלי העולם ובחידושי הזמן כי כמה בטלות נמשך מזה. השם ישמרנו ויחיינו בחיות הלב והמוח:

וכשיגיענו הש"י למועדים ולרגלים צריך כל יו"ט הכנה לקבלו לפי ענינו ומדתו ומקורו ובפרט בימים ימי הרצון שהם הכנה לרצות את בוראנו על כל מה שעבר ולקבל רצון מרצונו הטוב ליראיו. ושיומשך רצונו הפשוט בבריאת העולם להעולם חסד יבנה:

הכלל כל יום ויום תן לו מעין ברכותיו הן ביראה הן באהבה הן בשמחה וטוב לבב במעשה ודבור ומחשבה לפי הזמן הנמשך ממקראי קודש ישראל ראשית תבואתו. והעיקר שכל זמן וכל תפלה וכל לימוד לא יהי' כמצות אנשים מלומדה רק לקרב א"ע לפי ערכו ושכלו לרצון הש"י ולרצון יראיו יעשה וידבר ויקבל בלב. ולהאריך אין מהצורך רק ממנו תקיש אל השאר:

עוד סדה"י העתקנו מכ"י הקדושה

זמן השינה לא יאוחר משעה אחד עשר:

זמן קימה לא יאוחר משעה שביעית וחצי:

קודם הברכות לא ידבר רק דבר ההכרח:

גם להתאמץ לענות אמן על כל הברכות הן ברכות השחר וברכות שמונה עשרה ועל הקדישים:

וקודם התפלה למעט בדיבור כל מה דאפשר וללמוד איזה ענין בזוהר או תקונים או זוהר חדש:

וזמן התפילה לא יאוחר משעה תשיעית:

ואחר התפילה ללמוד תנ"ך ובעת טרדה לפחות חק לישראל:

וגם משניות בכל יום. ואין הקב"ה מונה דפין אלא שעות:

וסדר לימוד הלילה בערך שעה גפ"ת ומהרש"א ושעה גמרא פשוט על בורי' ושעה פוסק:

ולהתאמץ בכל כחו להתפלל עם הציבור כי הן אחת כל"י היינו להתאחד בכל כללות ישראל במצות ואהבת לרעך וגו' קודם התפילה:

סדר היום שדיבר אדומו"ר עם אנ"ש

עיקר סדר היום הוא הנקודה שבלב ומה היא הנקודה אמונה ויראה. אם יש בו הנקודה אזי הכל טוב הן התפלה היא בטוב והן הלימוד הוא בטוב. ואיך נוטלים הנקודה ע"י מעשיות באים אל הנקודה:

העיקר הוא להחזיק טובה. כשקם בבוקר צריכין לברך שלא עשני גוי הוא טוב מאוד. שלא עשני עבד הוא טוב מאוד. ואח"כ פוקח עורים זהו מדברים הגופניים. המחזיר נשמות לפגרים מתים. שנעשה בריה חדשה כי כששוכבים לישן יוצאים כל הכוחות. וכשקמים בבוקר קמים במוח זך וצלול:

העיקר הוא שלא יהי' מבולבל ומטושטש. כי מבולבל לא טוב מאוד ומאוס. כי בזה יכול ליפול בכל. ויעשו כל דבר במתון ובנחת. מחץ מתני"ם קמיו. ר"ל במתו"ן מוחצים כל הקמים. רק שיתאמץ בזה עם הלב ועם המחשבה בהדבר שהוא עושה לפי כחו ולא יותר. כמאמר המדרש כשנותן נותן לפי כוחו וכשמבקש אינו מבקש אלא לפי כוחו. רק כפי מה שכוחו נושא ולא יותר ובר ישראל צריך להיות יקר מאוד בעיני עצמו וצריך להאמין בעצמו שכל מה שהוא עושה מתקן מאוד בזה. אין אנו מדברים על עולמות עליונים. רק אנו מדברים על עולמו של עצמו. ואין להחזיק א"ע שהוא מרוחק. כי מאיזו סיבה נמשך ההרחקה. מזה שקילקל מעשיו. רק לפני הבורא ב"ה הכל ישר אם אלהבא הוא טוב:

בשם ר' אהרן שו"ב לא תעשה לך פס"ל. שלא תעשה עצמך פסול. ואל תהי בז לכל אדם שלא תבזה את עצמך. ואל תהי מפליג לכל דבר. שלא תעשה עצמך רחוק ממך שום דבר:

העיקר הוא לשמוע פירוש המלות. כי לפעמים הדבר הזה מבהיק. ולפעמים הוא מאיר. מבהיק נקרא אבוקה. ומאיר נקרא נר. ולפעמים הוא רק כשור לעול וכחמור למשא. גם זה צריך להאיר מאוד את האדם. ומהו פירוש המלות. היינו שצריכין המלות שיתפרשו ויתפשטו בכל הגוף. ושיטהרו את הלב. ובמה מטהרין את הלב. בזה צריכין לעיין בהמדות:

העיקר מכל המדות רעות הוא עצבות ומרה שחורה. כי זהו רק איין פאר שטעלונג. היצה"ר וויקולט איין בזה תשובה ורוח נשברה. אבל הוא דבר מאוס וטריפה. כי הסימן מן לב נשבר הוא שמחה. והא ראי' בשמחת בית השואבה היו שופכין כמים לבם. ובשם הי' השמחה האמיתית. והכעס ג"כ בוודאי לא טוב מאוד. ומדת הגאות הוא מר מאוד:

בשם הבעש"ט ז"ל. האדם יכול להשיג מה שהשיגו כל התנאים והאמוראים רק הגאות מעכב ואינו מניח להשיג. ועצבות נמשך ג"כ מגיאות. כי הוא מחשב בעצמו כפי גודל

ערכי שאני איש חשוב מאוד הי' צריך להיות לי התלהבות בשעת הלליה בפחד למאוד.
אבל העיקר הוא פירוש המלות כאו"א לפי ערכו במעט חשבונות:
תפלה הם דברים שעומדים ברומו של עולם. היינו שמעמידין את האדם ברומו של עולם שיתקרבו בזה לד' י"ת. וזאת צריך לראות כאו"א להיטיב בכל פעם יותר:
בשם אביו הרב הקדוש זצוקל"ה. ואשר משרתיו כולם עומדים ברום עולם. כשהוא מכין עצמו להיות משרת לד' י"ת הוא עומד ברומו של עולם:
עוד אמר בשם אביו הרב הקדוש ז"ל תרננה שפתי כי אזמרה לך. צריכין לרנן ולזמר על זה שיכולין לשבח ולהלל את השם י"ת:
נפלאותיך ומחשבותיך. היינו דברים הנעלמים שלך אלינו. מסרת לנו התיבות והאותיות שהם יוצאים ממקום נעלם ומכוסה מאוד ואתה נתת אותם אלינו בפינו. דברי אשר שמתי בפיך. רק שלא יהי' עולה למעלה ממדרגתו. ולא ירד למטה ממדרגתו. כמאה"כ בשתים יכסה פניו. שלא יסתכל למעלה ממנו. ובשתים יכסה רגליו. שלא יסתכל למטה ממנו שחבירי למטה ממני. אז. ובשתים יעופף יכולים לעופף ולנסוע הרבה:
ופעם כשנזדמן שאינו טוב לו. ע"ז טוב הקיבוץ שיתדברו ביניהם ועי"ז ממילא נעשה טוב. או שמדברים מן צדיקים ואנשי מעשה. או מדברים קדושים משבתות ומימים טובים גם זה מאיר העינים:
אני מסכים מאוד שיראה כ"א שיאמר קרבנות בצבור. לבד מה שצריך מנין לאמרו שעי"ז יתקנו כל העולמות. מלבד זה צריך כאו"א להדר לאמרם בצבור. גם ליזהר שלא לדבר בתפילין אם לא הנוגע להכרח גדול:
ובק"ש צריך להמליך הש"י על כל אבר ואבר. ולהתייחד עצמו תחת רשות אחד שיצא מהרשות של גופניות:
ואח"כ באמת ויציב יש שמונה פעמים אמת שצריך לראות שיהי' באמת. אבל לא להעמיק הרבה בזה:
ואח"כ בשמ"ע בלחש צריך להניח בה כל הכוחות מן התפלה:
בשם זקנו הרב הקדוש ז"ל אמר. כל כתבי האריז"ל הם פירוש המלות של תפלה. ומה שיש בה כוונות על זה אין שיעור ואין ערך:
הצדיקים היו משערים בעצמם קודם התפלה שהם שוכבים ביסורים בקבר ובא אחד ואמר לו קום עמוד להתפלל וכו'. ואמר ששמע בעצמו מקדושת פה אביו הרב הקדוש זצ"ל. אשר התפלל בחשבון הזה שנה תמימה:

בכה רבי יש קונה עולמו וכו'. בכה וכי זה הוא עולם. העיקר שבכל שעה ובכל רגע יתהלכו כאשר צריך בר ישראל לילך. כי אם היו אומרים להפחות שבפחותים למסור א"ע במס"נ בוודאי תיכף הי' מוסר א"ע. אבל העיקר כו':

בשם הבעש"ט ז"ל כשם שאי אפשר להוליד כ"א כו' כך הולדות הרוחניות א"א כי אם וכו':

כשם שהאדם הולך לבקש על נפשו ממושל אחד הולך כמה פעמים בחנם עכ"ז מתחזק בנפשו והולך עוד ואינו משגיח. כך וכו':

בשם אדמו"ר רש"ק זי"ע זצ"ל. למה נקרא גמרא שהוא ל' גומר"א דאשא. כי בשעה שאדם לומד התורה לשמה בוער להש"י למסור נפשו בשבילו ותאב לתפלה. ע"כ קודם הלימוד יעשה חשבון בעצמו לפני מי הוא לומד. לפני מלך מלכי המלכים הקב"ה. ולייחד הלימוד למי שאמר והיה העולם. ואחר הלימוד יעשה חשבון בעצמו ויסתכל במדותיו וישבור לבו על זה. וע"ז אמר דהמע"ה לב נשבר ונדכה אלקים לא תבזה. אבל יש ב"א שיושב בכרס מלא ללמוד בלא חשבון ואחר הלימוד מתגאה לומר אני לומד הדק היטב וחושב בלבו למי יחפוץ המלך יותר ממני. וע"ז הדרך איתא בגמרא כל המתגאה וכו'. ובמה נחשב הלימוד לפני הש"י. אין התורה ניתנה אלא ללמוד ולעשות. ומה הוא מתפלל בכל יום באהבה רבה ומתחנן לפני הקב"ה בפיו ואומר אבינו אב הרחמן המרחם רחם עלינו וכו' ללמוד וללמד לשמור ולעשות ולקיים. ואחר התפלה עושה בהיפוך ונמצא הוא שקר גמור. וע"ז אמר דהמע"ה אשרי האיש אשר לא הלך בעצת רשעים ובדרך חטאים לא עמד וגו':

מועתק מכ' הק' של אדמו"ר זצ"ל בלשון לע"ז:

(וועלכיר בריה קען זיך אויף הייבין דינין גאט. נאר וויא גיט איז צו דינין גאט וויא מע ויל אין וועז מע ויל אין מיט וואש מע ויל.) ע"כ:

עוד סדה"י מאדמו"ר ז"ל

הלא ידוע שמחוייב כל אדם ללמוד ולהתפלל ולראות שלא ילך ח"ו לבטלה הגם שעה אחת ביום. וזה נקרא סדר היום שיסדר כל היום לעבודתו של הקב"ה:

לעולם יסדר אדם שבחו של הקב"ה. ומה לנו לדבר בשבחו של מקום. הגם אשר סוף כל סוף יבא כל אדם מישראל לזו הבחינה שעל ידו יתעלה כבוד המקום ב"ה. רק פשוט צריך כל אדם לתקן כל דבר ולתקן ולשבח את מקומו שלו. ומהו מקומו. בכל מקום אשר אזכיר את שמי ומחוייב כל אדם לתקן את מקומו. והלא זה ידוע כי דל"ת אמות של אדם קונות לו בכל מקום. וצריך לראות לטהר ולהעלות בכל מקום שהוא הד' אמות

סביבותיו. ופשיטא שצריך לתקן את גופו ולקדש עצמו ולשמור עצמו ממדות רעות ח"ו. ומהסתכלות רעות ח"ו. רק לקשר כל שעה ושעה להקב"ה. וכפי דאיתא באבות אין לך אדם שאין לו שעה ואין לך דבר שאין לו מקום. כי צריך לקשר כל שעה למקומו של עולם היינו לשמור עצמו ממדות רעות ח"ו. כי זה ידוע כשם שהמדות טובות ממשיכים הטוב כך ח"ו איזו מדה רעה ממשיך ח"ו עוד מדות רעות ח"ו. לזאת צריך כל אדם לחזק עצמו. ולא לאבד ח"ו שעה אחת. ולדבק במדות טובות ובמחשבה טובה. ומן המחשבה יבוא ללב. ואח"כ מן הלב חזרה להמחשבה. ואח"כ להדיבור. כי העיקר הוא בעובדא ומלולא ורעותא דלבא. כי זה עיקר החיות של זה העולם ושל העוה"ב וימות המשיח ותחיית המתים הכל נלקח ע"י אחב"י מן העשיות טובות בזה:

ובאמת כל איש מישראל יוכל לבוא לכל טוב הגנוז ומחוייב לבוא לזה. ובוודאי יבוא לזה הטוב ויתברר ויתצרף ויתלבן עד שישיג טובו ואורו של הקב"ה. והראיה והלא מלאכים ושרפים ואופנים נשרפים מפחד משמו הגדול והקדוש. ואנחנו עם בני ישראל יש לנו זכיה גדולה כל כך אשר בכל יום אנחנו מזכירים שמו הגדול והקדוש בתפלה. מתחילת התפלה ק"ש קטנה. ואח"כ קרבנות וקטורת. ומזהירין אנו תמיד לומר קטורת בצבור. לבד מה שאצלינו ברור שזה שמירה גדולה לכל דבר יש בזה עוד יחודים ועליות עולמות עד אין שיעור. ואח"כ ברוך שאמר. ופסוקי דזמרה ויוצר אור וק"ש ותפלה הכל הוא רק עליית עולמות ומסירת נפש עד אין שיעור. והקב"ה מסר לנו הכל שע"י התפלות שאנו מתפללין ועל ידינו יהיו נעשים כל היחודים. ואין אני מדבר אשר בעת התפלה יכוין כל אחד לזה רק יתפלל כל אחד כדרכו לפי מידותיו ולפי מוחו. רק יכין א"ע קודם התפלה לעבודת הבורא. וכמו כן אחר התפלה יראה לקשר עצמו להבורא ב"ה. וממילא יקבל חיות מהתפלה. ולא יניח אותו לילך בעצת היצר. ואם ח"ו עכ"ז יפול אחר כך לעצת היצר לא יהיה לו מרה שחורה מזה. כי המרה שחורה מביא את האדם לכל המדות רעות ר"ל. רק ישליך זאת אחרי גוו. ויראה לקיים אח"כ כאשר דברנו ויקבל חיות מן התפלה ובודאי יעזור לו הש"י שיפטר מיצה"ר לגמרי. והעיקר שיתפלל בציבור הן אל כביר לא ימאס. וילבש עצמו בטלית ותפילין קודם לעולם יהא אדם. בכדי שיתפלל ק"ש קטנה בטלית ותפילין ופשיטא קטורת. ובפרט כשעומד בטלית ותפילין מקבל עליו עול מ"ש יותר. ולא לדבר בעת התפלה. וזה אצלי ברור אשר תפלה בצבור יכול לעזור לאדם בכל דבר כמו צדיק הדור. ואחר כך יקבע עיתים לתורה. והעיקר שלא ילך ח"ו שעה אחת מן היום לריק. זהו סדר היום. וכדאיתא בזוה"ק:

לר' אשר מסטאלין

סדר היום מבנו מרנא ורבנא הרב הקדוש וכו' מוה' **ר' אשר** זצוקללה"ה זי"ע

סדר היום תלוי בעבודה שבלב זו תפלה של אותו היום דבר יום ביומו ומדי שבת בשבתו. והדבר נידון בכלל ופרט. העבודה שבלב הוא הכלל. וסדר היום הוא הפרט. ויכול כ"א לידע ולהכיר מסדר היום שלו מה פעל בתפלתו באותו היום. כי כלל ופרט אין בכלל אלא מה שבפרט כי הכל הולך אחר העבודה שבלב:

עבודה שבלב בחכמה הוא המעלה ומנשא את האדם לפי שכלו וחכמתו בעבודת היום. וכדכתיב אשר נשא לב"ן אותנה בחכ"מה שהחכמה בלא לב אינו כלום:

עבודה שבלב בשמחה הוא עצה כוללת לכל דברי היום שאם העבודה שבלב מעורבת בעצבות ויגון ח"ו יצטרך אח"כ בסדר היום שלו לבקש עצות פרטיות על כל דבר בפני עצמו. וזהו עד אנה אשית עצ"ות בנפשי יג"ון בלב"בי. והשמחה בלב מגינה ומצלת בכלל:

עבודה שבלב ביראה הוא הפעולה הגדולה להרחיק התאוות בכל היום. והמשל למי שרוצה לגלגל ולהרחיק עץ כבד שאם ידחפנו באמצעו ירחיקנו בדחיפה קלה. משא"כ אם ידחפנו בקצהו הא' יכבד עליו מאוד להרחיק. ולא עוד אלא שבזה שמרחיק קצהו הא' יתקרב למולו קצהו השני והנמשל מובן שהלב הוא אמצעות כל האברים:

עבודה שבלב באהבה מאירה לאדם בכל עניני היום באור ישר. עשה האלקים את האדם ישר. ואפי' בענינים שכבר הורגל והושרש בהם. עבודה שבלב זו תפלה מאירה לו באור חוזר המאו"ר שבה מחזי"רו למוטב:

עבודה שבלב בענוה. מוליכה את האדם בכל דרכיו בדרך האמת. והגם לבו בהוראה אינו אלא שוטה. שבוודאי ההוראה אינה לאמיתתה של תורה. כי התורה נמשלה למים ואף שיוצאין ממקור נאמן כשהולכין אח"כ דרך רפש וטיט בוודאי שהמים יהיו מעורבים ועכורים והענוה מטהרת ומתקנת כל המדות כידוע:

ולכן כל סדר היום תלוי בעבודה שבלב. ואין בכלל אלא מה שבפרט. ואל יפול לב האדם בעבודה שבלב זו תפלה ולא יבלבל א"ע בחשבון סדר היום שעבר שדבר זה נידון בפרט תחלה והדר כלל ונעשה כלל מוסיף על הפרט. ואהני פרטא בשברון לב לאלומי כללא דבתריה. והמשל להולך בדרך ולמפרש בים שבעת נסיעתו מזרז א"ע הלוך ונסוע ואינו משגיח בעת נסיעתו בכלי הנסיעה אך בעת בואו למלון מתקן כל כלי נסיעתו שיהיו טובים וזה רמוז במשנה קלפה של חשבונות היתה תלויה חוץ לירושלים:

עבודה שבלב הרצויה הוא כפי המקום והזמן. ואף שזמן התפלה קבוע מדברי חז"ל ומסור לכל עכ"ז יש זמן בתוך זמן המסור ללב וכמבואר בתרגום יהונתן בקהלת בפסוק שומר מצוה וגו' ועת ומשפט ידע לב חכם. ותרגומו ועידן צלותא ודין לקשוט אשתמודע בל"ב חכימיא:

ועיקר עבודה שבלב הכוללת הכל הוא ע"י התקשרות לצדיקי הדור באמונה פשוטה בלי שום מופת. כי אם האמונה אינה אלא ע"י שרואה בעי"ן איזה מופת. יש בזה בחי' שביר"ה ונפיל"ה וצריך תיקו"ן. והמ"י:

ההתקשרות לצדיקים פועל מאוד שלא לטעות בחשבון הנפש. וכל ההולך ד' אמות באהלי צדיקים בהתקשרות אמיתי יש בזה בחינת מאמר חז"ל. כל ההולך ד' אמות בא"י מכפרים לו כו':

מדת הליצנות הוא ההיפוך הגמור מחסידות. שהליצנות נקלט יותר בלב ודוחה כו'. והמשל לשופך מים בשמן שהמים נכנסין בכלי והשמן צף ויוצא לחוץ:

לעיין ברוב פעמים בספר שערי אורה ובספרי מהר"ל מפראג זיע"א:

סליק סדה"י מרבה"ק זי"ע ועכי"א

כתבים מר' אהרן הגדול מקארלין

זמר לשבת

מהרב הקדוש האלקי וכו' הרב **ר' אהרן הגדול** זצוקללה"ה מקארלין.

יה אכסוף נועם שבת המתאמת ומייחדת בסגולתך. משוך נועם יראתך לעם מבקשי רצונך. קדשם בקדושת השבת המתאחדת בתורתך. פתח להם נועם ורצון לפתוח שערי רצונך.

יה אכסוף וכו'

היה הוה שמור שומרי ומצפים שבת קדשך. כאיל תערוג על אפיקי מים נפשם תערוג לקבל נועם שבת המתאחדת בשם קדשך. הצל מאחרי לפרוש מן השבת לבלתי תהי' סגורה מהם ששה ימים המקבלים קדושה משבת קדשך. וטהר לבם באמת ובאמונה לעבדך.

יה אכסוף וכו'

ויהיו רחמיך מתגוללים על עם קדשך. להשקות צמאי חסדך בנהר היוצא מעדן. לעטר את ישראל בתפארת המפארים אותך על ידי שבת קדשך. כל ששה ימים להנחילם נחלת יעקב בחירך.

יה אכסוף וכו'

השבת נועם הנשמות והשביעי עונג הרוחות ועדן הנפשות להתעדן באהבתך ויראתך. שבת קודש נפשי חולת אהבתך. שבת קודש נפשות ישראל בצל כנפיך יחסיון ירויון מדשן ביתך.

יה אכסוף וכו'

נוסח הוידוי לערב יו"כ

זהו נוסח הוידוי לערב יו"כ קודם כל נדרי בשעת הוצאת ס"ת. מהרב המפורסם נ"י ע"ה פ"ה בוצינא קדישא אדומו"ר **ר' אהרן קארלינער** זצוק"ל. מועתק אות באות מנוסח הוידוי שבהסידור הקדוש שלו שהיה ביד נכדו אדומו"ר זצלה"ה זי"ע:

אלהינו ואלהי אבותינו תבא בו'. אבל חטאנו עוינו פשענו ופגמנו אנחנו ואבותינו. חטאתי אודיעך ועוני לא כסיתי אמרתי אודה עלי פשעי ואתה נשאת עון חטאתי סלה:

אכלתי מאכלות אסורות. ופגמתי בב' שמות הוי' ואדנ"י העולים במספר מאכ"ל. וכמו שער בנפשי להתלבש בטומאה ההיא:

אכלתי דברים הטעונים נטילה ולא נטלתי. ופגמתי להמעיט השפע ממקור המזון. ונפשי נבהלה מאד בהתגלגל אזי עבר על נפשי מים הזדונים:

אכלתי נבלה. ונבל"ה עשיתי בת"ת ישראל. ובשם אלקים. ובנבלה ע"י סכין פגום ופגמתי בשמות הוי' ואהי' הוי' ואדנ"י העולים במספר פגימ"ה:

אכלתי חמץ בפסח. ופגמתי בשמות הוי' ואהי' הוי' ואדנ"י העולים במספר חמץ. ושדי המר נפשי להכריתה מעדת ישראל לבלתי התגלגל בישראל רק בנכרי או בהמה:

בטלתי ק"ש ותפלה ותפלין. ופגמתי בש"ע נהורין עלאין דאריך אנפין מלהאיר לת"ת ישראל:

בטלתי מצות מצה וספירת העומר מ"ט יום. ופגמתי במ"ט שערי בינה ובש"ע נהורין עלאין דאריך אנפין בתפארת ישראל:

בטלתי שופר ולולב והדלקת נר חנוכה. ופגמתי בש"ע נהורין עלאין דא"א בתפארת ישראל:

ברכתי את ה'. ופגמתי בש"ע נהורין עלאין מלהאיר בת"ת ישראל:

באתי על הנדה. ופגמתי בה"א אחרונה שבשם להניעה ולנדדה מעם דודה וייבשו ויחרבו ז' הנחלים ההולכים אל הים. צדק מלכותא קדישא. ושבעה ברעות נפשי בקדשה ישראלית ובבת אל נכר:

באתי על אשת איש. ופגמתי בנערה העליונה מלבא אל המלך. והורדתי ה' גבורות אל מקום הקליפה ונפשי נבהלה מאוד להתגולל בחמור או ברחיים:

באתי על הזכר. ופגמתי להוריד שפע א' ו' א' לנ' ה' י' דז"א דרך נפילה לאוחרי' ולא יאירו שם ע"ב דיודי"ן ושם קס"א דיודי"ן באור פני מלך. ואויבי בנפש יקיפו עלי להתגולל בשפן וארנבת שוכבין ונשכבין:

באתי על נשג"ז. ופגמתי במלכות יסוד הוד נצח. ודלפה נפשי להתגולל בדוכיפ"ת:

באתי על אשתי בעל כרחה. ופגמתי במלכות שמים מלהיות פנים בפנים:

גזלתי. ופגמתי בב' שלישי ז"א התחתונים נשמות העולות אל הכלה העליונה לעורר את האהבה. וחוטפו ויגזלו מיד עושקיהם אויבי ה':

גנבתי. ופגמתי בשליש העליון ת"ת ישראל המכוסה וימנעו רביבים השפעתו למלכות כל עולמים וגם הנשמות אשר גונבו מיד העושקים. ושפחה כי תירש גברתה ובמר [*אולי צ"ל ובמר תבכה] כי נדחה קראו לבל תראה גאות ה'. ולא יגש אל מזבח ה':

גאיתי. ופגמתי להתאחז הקליפה הרשעה באותיות י"ה שבשם. וגם ע"כ ירימו ראש אלקים להתגבר לעלות במעלות והגברתי אותיות הי"ם דאלקי"ם ודין הקשה שבהם וירדוף אויב נפשי להתגולל בדבור"ה:

גלחתי פאה. ופגמתי בשם אלקי"ם והגברתי דין הקשה שבו ושוחה חפרו לנפשי להתגולל בפרות חורשות:

גלחתי זקני. ופגמתי בק"ן נהורין המאירין לת"ת ישראל. והגברתי דינים הקשים משם אלקי"ם ברבוע. א' א"ל. אל"ה. אלה"י. אלהי"ם. וכפף נפשי תחת מדרך כף רגל השור מועד:

דברתי לה"ר ורכילות וכל דבר האסור. ופגמתי בשכינה מספר לשון. וסלקתי אור הת"ת דמות הלשון. ופגמה נפשי כי יתגולל בכלב נובח ובל יראה גאות ה':

הרהרתי ביום ובאתי לידי קרי בלילה. ופגמתי באו"א:

הוצאתי זרע לבטלה. ופגמתי והורדתי שני שמות. יו"ד ה"א וא"ו. יו"ד ה"א וא"ו. וגם בכנפי נמצאו דם נפשות אביונים נקיים:

הוצאתי דבה על חבירי. ופגמתי באות א' משם אדנ"י ונפשי היא מר לה להתגולל בכלב נובח:

הלבנתי פני חבירי. ופגמתי בשם אלקי"ם במלוי י'. ואך לצרה יתהפך. ומפח נפש להתגולל בשקתות המים כהורג נפש מאחיו:

הלכתי עמך בקרי. ופגמתי בד' יודי"ן משם ע"ב:

הוצאתי מרשות לרשות וחוץ לתחום בשבת. ופגמתי בב' שמות יו"ד ה"א וא"ו. יו"ד ה"א וא"ו:

הלויתי ברבית. ופגמתי באו"א י"ה שבשם. והגברתי דיני אלקי"ם מלא י'. ונפש יקרה תצוד למות מיתת עולמים:

הסתכלתי באשת איש ובנשים נכריות. ופגמתי בעיינין עלאין ושכנה דומה נפשי לשבור עיני בקבר. ועיני עוללה לנפשי כי תתגלגל בעוף הנקרא רא"ה לסבול מזה צרה וצוקה:

ויעדתי עצמי למחלוקת. ופגמתי בחסד וגבורה. והגברתי את הדינין מ"כה ח"רון ל"יקוי ק"ללה ת"ועבה:

זניתי ביד ודרך אברי בחושבי בזכר. ופגמתי בה' חסדים וה' גבורות ובכ"ח אותיות דמלוי מלואו דשם ע"ב. ובכ"ח אותיות דמלוי מלואו דשם ס"ג. ובכ"ח אותיות דמלוי מלואו דשם מ"ה:

זניתי בחושבי בנקבה. ופגמתי בד' שמות אהי"ה ובשמונים אתוון אהי' פעמים אהי':

חללתי שם שמים בפרהסיא ובסתר. ופגמתי בעולם אצילות. והפרדתי לחכמה מהכתר והורדתי כתר מלכות דעולם עשי' עד מלכות דקליפה והנפש היפה תתגלגל עד לשתשרף על קדושת השם:

חנפתי ופגמתי לסלק אור אבא שם ע"ב בריבוע שבאחורי אבא. ואוי לי כי לא לפניו חנף יבא. ונפשי תתגלגל באחד מד' חיות טמאות:

חללתי שבתות באב מלאכה. ופגמתי בג' שמות אלקים הא' במלוי י' והב' במלוי א' והג' במלוי ה':

טפלתי שקר. ופגמתי לסלק האור של אמא עלאה והגברתי שכ"ה דינין שבה"א עלאה ושכ"ה דינין שבה"א תתאה. ואוי עלי כי דובר שקרים לא יכון לנגד עיניו. ונפשי להתגלגל בא' מד' חיות טמאות:

ישבתי במושב לצים. ופגמתי לנפשי לבל אראה גאות ה'. משך ידו את לוצצים. ולהתגלגל בא' מד' חיות טמאות:

כעסתי. ופגמתי והגברתי הגבורות ש"ך דינים מאותיות דין שם אדנ"י. ומשם יפרד יחוד הוי"ה ואלקי"ם. ובכעס גדול פגמתי בשם אלקי"ם דיודי"ן וטרפתי נפשי באפי עד בא חליפתי בא"ל זר:

כתבתי קמיעות ואזכרות שלא בכוונה ובטהרה. ופגמתי בשם מ"ה שבתפארת ישראל. ונפשי היא מר לה מאד להתגלגל בחתול:

כשפתי ופגמתי להגביר דיני אלקים דיודי"ן. ומשם יפרד יחוד הוי' ואדנ"י. ונפשי נבהלה מאד להתגולל בדומם צומח חי בלתי מדבר:

לצתי. ופגמתי והגברתי ק"ך צרופי אלקי"ם שבאחורי העולמות העליונים. וסלקתי אור אריך אנפין. ואויבי בנפש יקיפו עלי לגלגלה באחד מארבע חיות טמאות שפן ארנבת גמל חזיר:

למדתי תורה לקנטר. ופגמתי וסלקתי כח הקדושה והחלפתי כח הקליפה וערבתי קודש בחול וחול בקודש:

לבשתי שעטנז. ופגמתי והגברתי כח הסטרא אחרא וכסיתי אור גדול של מיכאל השר הגדול. וסכותי בענן לך מעבור תפלתי:

מעלתי ונהניתי מן ההקדש. ופגמתי והעלמתי פני אלקי"ם אכד"טם:

משכתי בערלתי ופגמתי בד' שמות אהי"ה:

מסרתי חברי וממונו ביד נכרי והלשנתי עליו. ופגמתי בשם אלקי"ם והגברתי שולטנות אלהים אחרים. ויחלשו אלקי"ם קדושים. וכפף נפשי להתגלגל בכלב נובח:

מסרתי סודות התורה לשאינם מהוגנים ובדיתי הקדמות מלבי שלא קבלתים. ופגמתי בגופא דמלכא קדישא. ומה תשתוחח נפשי לעוף להתגלגל בעוף הנקרא חומה:

מרדתי במלכות שמים. מרדתי במלכות בית דוד. מאסתי בבית המקדש. ושלש אלה אנו מבקשים:

נשבעתי לשוא ולשקר. ופגמתי בשבעה הבלים היוצאים מפה קדוש תפארת ישראל. להדר מלכותו מלכות כל עולמים לבושי מלכות אשר הלבישאותה המלך. והלבשתי אותה בהבלים טמאים הבל ורעות רוח. וקלקלתי בעולם הבריאה. ויסכרו כל מעינות שפע הש"ע נהורין:

נדרתי ולא שלמתי. ופגמתי בחיי המלך בעטרה שעטרה לו אמו. ומשם יאיר להדר מלכותו מלהורידו אלי. וגם בכנפי נמצאו דם נפשות אביונים. ואפרוחים יעלעו דם:

נשתמשתי בשמות הקודש ובדיתי שמות מלבי. ופגמתי בשמות הקודש היוצאים מאמא עלאה ונפשי עלי להתגלגל בחתול:

סרתי ממשפטי צדקך. ופגמתי במשפט עמודא דאמצעיתא. ובצדק מלכותא קדישא:

עברתי על מצות עשה. ופגמתי בעולם העשיה. והפרדתי אותה מיצירה. נפרד מלכות מעם תפארת ישראל. והורדתי למלכות דעשיה בג' ראשונות דקליפה:

עברתי על מצות לא תעשה. ופגמתי בעולם היצירה. ויפרד מהבריאה. כי נפרד תפארת ישראל מעם אמא עלאה והורדתי מלכות דעשיה בג' אמצעיו' דקליפה:

עברתי על כריתות ומיתות בית דין. ופגמתי בעולם הבריאה להפרידה מאצילות כי נפרדה אמא עלאה מת"ת ישראל. והורדתי מלכות דעשי' עד ג' אחרונות דקליפה:

ענגתי ימי החול מאד משבת. ופגמתי בשני אלפי"ן בציור יו"י ובציור יו"ד:

עבדתי עבודה זרה בשוגג. ופגמתי בשם אלקים דיודי"ן. ובמזיד והעלמתי אור ל"ב נתיבות חכמה. ואור יו"ד שמות ע"ב וכפף נפשי להתגלגל בשפ"ן:

עשיתי מלאכה ביום טוב. ופגמתי בשם ס"ג:

עשיתי מלאכה ביום הכפורים. והעלמתי אור ד' יודי"ן דשם ע"ב. ממצחא דא"א:

פרקתי עול תורה שבכתב ושבעל פה מעלי. ופגמתי בהוי"ה ואדנ"י. ואוי לי כי יערוף כמטר לקחי לטרוף את נפשי ויאחז בערפי ויפצפצני:

צערתי אבי ואמי. ופגמתי לסלק התרין עטרין מרישא דמלכא קדישא. עיטרא דחס"ד ועיטרא דגבור"ה. וגם בכללות בדעת. והעלמתי אור שם אלקי"ם דיודי"ן מלהאיר:

קללתי את חברי בשם. ופגמתי בשם אלקים דיודי"ן:

קלקלתי צנורות השפע. והפכתי אותם לבורות נשברים אשר לא יכילו המים. וגרמתי להאריך קצנו. ושפחה כי תירש גבירתה. ועבד כי ימלוך. שכבנו בבשתינו ותכסנו כלימתינו כי עונותינו הטו אלה. וחטאתינו מנעו הטוב ממנו. אוי להם לבנים שגלו מעל שולחן אביהם:

קפצתי יד מליתן צדקה. ופגמתי בצדק מלכותא קדישא כי מפני הרעה נאסף הצדיק. ומה תשתוחחי נפשי. להתגלגל מפאת האכזריות בעורב אכזרי:

רצחתי בשגגה. ופגמתי בריבוע שם אהי"ה. העולה ד"ם. ופגמתי בד' יודי"ן דשם ע"ב העולים ד"ם עם ארבע כוללים. ותבחר מחנק נפשי להתגלגל בחזיר. יכרסמנה חזיר מיער. או להחנק במים הזדונים:

שחתתי זרעי לבטלה. ופגמתי בשם יו"ד ה"י וי"ו ה"י טפה העליונה. וקלקלתי זיווג העליון טפה העליונה. וינס ויצא החוצה. ונפשי נבהלה מאוד. כי לא אראה גאות ה'. גם בכנפי נמצאו דם נפשות אביונים. ואנכי בראתי משחית לחבל נפשי העליונה. אוי לי אוי עלי:

שמשתי מטתי לאור הנר. ופגמתי והחשכתי אור חמשים שערי בינה. ואישון בת עין אף היא חשכה בעון זה. וכפף נפשי להתגלגל בשעיר עזים. ושעירים ירקדו שם:

שתיתי יין נסך. ופגמתי בשס ס"ג עם יו"ד אותיותיו אשר הם עולים יין עם שלשה אותיותיו. ואין אור ע"ב מאיר באדנ"י ונפשי מרה לה להתגלגל בנכרי:

שחטתי בסכין פגום. ופגמתי בשם י"ה. אותיות פגימ"ה פגם י"ה. וגם בשמות הוי"ה ואהי"ה. הוי"ה ואדנ"י. אשר המה עולים למספר פגימ"ה. ונפשי נבהלה מאוד להתגלגל בכל"ב שגזלתי ממנו. או להתגלגל בעלי האילנות:

תקעתי בפי ולא קיימתי. ופגמתי בנפשי אשר בכפי בחי' נפש דוד שם אדנ"י במלואו אל"ף דל"ת נו"ן יו"ד. ונפשי מר לה ללכת לקראתה צורת היד לפני מטתה ועל כל אצבע לאלפים ולרבבות מזיקין:

ואתה צדיק על כל הבא עלינו. והכל משפט אמת. ואנחנו מרדנו. לכן אנחנו מודים כי אמת עשית ואנחנו הרשענו:

ויהי רצון מלפניך ה' אלקינו ואלקי אבותינו. שאם חטאנו עוינו פשענו באחת מהנה. או בקצתם או בכולם. בין באונס בין ברצון. בין בשוגג בין במזיד בין בגלגול זה בין בגלגול אחר. ובכן כל אלו הדינין שהגברנו בפגמי עונותינו יומתקו בכח סגולת תשובתינו וחרטה ווידוי ותעניתינו לפניך. ואתה ה' אל תרחק אילותי לעזרתי. הצילה מחרב נפשי מיד כלב יחידתי הצילני מטיט ואל אטבעה אנצלה משונאי וממעמקי מים. אל תשטפני שבולת מים ואל תבלעני מצולה ואל תאטר עלי באר פיה. ואני תפלתי לך וכו' (* וקצר כח לענות נפש ימים כמספר השמות אשר בפנים עד שתי רג"ל תעניות. ומספר השמות הקודש אשר באחוריהן עמל תשכח הנשכחים מני רג"ל תעניות. ואין לי פה להשיב. ולא מצח להרים ראש. מתבושש אני מחטאי ומוכלם אני ממעשי ומעונותי ונחפר מפשעי. ואם אתה דן אותי כמעשי אוי לי אהה עלי אויה על נפשי כו':

רבון העולמים אלקי האלקים ואדוני האדונים המאציל הבורא יוצר ועושה. מלך מלכי המלכים. מוכתר בכתר מלכות המתלבש בעשר ספירות בלימ"ה. מגיד מראשית אחרית. אשר ברא ויצר את האדם להטיב עמו ברוב חסדיו. ולא יחפוץ במות המת כי אם בשובו מדרכיו וחי. וימינו פשוטה לקבל שבים. הנה אנכי בא אליך בעל הרחמים והסליחות. כי ידע עבדך כי אני חטאתי בתורתך ובגדתי באחדותך. ונתתי מום בקדשי שמים. ופגמתי במדות העליונות. וקלקלתי צנורי הקדושה ומנעתי להטיב משפע הראוי לבא אליהם והרחבתי גבול מלך הצפון. ושלחתי רג"ל השו"ר והחמו"ר לבער שדה תפוחים. ואדרכם באפי וארמסם בחמתי. וגם ענוש לצדיק יסוד עולם בהשחיתי את זרעי ארצה. ואנכי בראתי משחית לחבל. שורש פורה ראש ולענה. וראשו מגיע השמימה. צדיק ורע לו. כי יפול הנופל שפע אבא ואמא לנצח הוד יסוד דזעיר אנפין לאחור ולא לפנים. ופגמתי בשמותיך הקדושים. יו"ד ה"י וי"ו ה"י אל"ף ה"י יו"ד ה"י. וגם לא השבתי ידי מבלע השמות הקודש אשר באחוריהן. וקצר בה כו' כמו שנכתב לעיל אצל ואני תפלתי וסי' זה נרשם אצלו *) עד נפשי כו':

במה אקדם פני ד' אלקים ומה רפואה אבקש. ואביט ואין עוזר ואשתומם ואין סומך. כי אחרי שובי נחמתי כו'. כי נשאתי חרפת נעורי. אמרתי אפלה ביד ה' ואבוא הלום

לבקש ממך מחילה סליחה וכפרה. שמתי פני כחלמיש ואדע כי לא אבוש. ועל זכות ספר התורה הקדוש אשר בידי בטחתי. ה' אמרתי אלקי אתה. כי עמך מקור חיים באורך נראה אור. או"ר זרו"ע לצדי"ק ולישר"י ל"ב שמח"ה. אנא בכח גדולת. בשם קר"ע החתום בסופי תיבות אלו. קרע ממלכת הרשעה כולה רעת האדם בארץ. וכל הטיפות שיצאו ממני לבטלה בין באונס בין ברצון בין בשוגג בין במזיד שלא במקום מצוה. בכח קר"ע יעשה עק"ר לעקור כל ניצוצות הקדושה אשר בתוך עמקי הקליפות. חי"ל בל"ע ו"יקיאנו ומבטן יורישנו אל. והניצוצות המה יעשו ער"ק לברוח מתוך החפירה ולהעלות עד צדיק יסוד עולם. כי הוא רק"ע. ושמה יקבל ש"ע אורות מהדרת פנים העליונים והנפש ההיא היא מוצאת מכל דבר רע ותעשה טוב. (הג"ה נפ"ש בא"ת ב"ש טו"ב) ולישר"י ל"ב שמח"ה. צדיק וטוב לו. גם ה' יתן הטו"ב וארצנו תתן יבולה. נ"א ג"בור ד"ורשי י"חודך כ"בבת ש"מרם. (הג"ה ר"ת ב' שמות אלו עולים במספר ס"ת פסוק או"ר זרו"ע לצדי"ק ולישר"י ל"ב שמח"ה. וטוב לכוין בו דהרי גוף וברית חשבונן חד) ובכן יעלה ויבא ויגיע ויראה וירצה זכות ס"ת זה לתקן את אשר פגמנו. וכאילו התעניתי ימים מספר לצדיק להעלות שמות פנים ואחור של או"א למקום' הראשון. ואף גם זאת יתוקנו ע"י כח סגולת זכות ספר תורה הזה מה שפגמנו על דבר שבועת אלקי"ם בממ"ה שבעה הבלים היוצאים מפיו. להקיף שבעה ספירות תחתונות דמלכות. ומנעתי אותם המקיפים ממנה וגרמנו להלבישנו בהבלים טמאים רעות רוח. ואשר נדרתי ולא שלמתי ופגמתי בחיי המלך הנמשכים לו מאימא והוא מאיר בהם אל נוקבא דילי'. ומנעתי אותם מלהוריד אותם אליו ואליה. עתה על ידי חיבוק ונישוק ספר תורה זה. והבל הוידוי שאני מתודה לפניך. חטאתי עויתי פשעתי ופגמתי קדשי שמים. הנה ספר העליון ישוב כבראשונה איש את פני רעהו בחיבוק ונישוק והבל והיא כפורחת עלתה נצה. וככלה תעדה כליה. ותלבש בגדי מלכות. והרשעה כולה כעשן תכלה כי תעביר ממשלת זדון מן הארץ. אמן כן יהי רצון. יהיו לרצון אמרי פי והגיון לבי לפניך ה' צורי וגואלי: ת"ו"ש'ל"ב"ע:

סליק הוידוי הגדול לערב יו"כ. מהרב הגדול המפורסם בוצינא קדישא נ"י ע"ה פ"ה מרנא ורבנא **ר' אהרן** זצוק"ל זי"ע: פגמנו. וכאילו התעניתי

צוואה

צואת הרב הק' האלקי כו' הרב **ר' אהרן הגדול** זצוקללה"ה זי"ע מקארלין

בהיות כי זה כל האדם ודרשו רז"ל לעת מצוא וכו' ואמרו רז"ל שוב יום אחד לפני וכו'. ובכן קודם כל דבר שורש אני מוסר מודעה לפני הקב"ה שמלא כל הארץ כבודו כמ"ש בשמים ממעל ועל הארץ מתחת אין עוד. והריני מוסר מודעה לפני אחד יחיד ומיוחד

אדון הכל היה הוה ויהיה מהוה כל הויות. ולפני שמו יתברך אשר נקרא שדי שהוא משדד כל המערכות ואיהו מלעיל כל עלמין ומתחות כל עלמין ואיהו אסחר כל עלמין. לית אתר פנוי מיניה. ואות הוא בצבא שלו ולכן נקרא צבאות. שרצוני וחפצי ודעתי ותשוקתי אליו. והריני מוסר מהיום בלב שלם וברעותא שלים נפשי ורוחי ונשמתי ע"פ דעת חכמי התנאים והאמורים והנביאים הקדושים ואבותינו הקדושים אברהם יצחק ויעקב ורעיא מהימנא. הגם שאין לי שכל בפרטות האיך למסור מודעה במסירת נפש אך הריני מכוון דעתי וכוונתי על דעת כוונתם ועל דעת הידוע להם האיך צריך הכוונה בעת פרידת הנפש ר"נ. והריני מבטל מהיום והלאה כל המחשבות זרות ורעות שאפשר לבוא ח"ו בפעם ההוא רק תוכן כוונתי שהוא ית"ש אחד יחיד ומיוחד ואין יחידות כמוהו בשום פנים: והריני מקבל עלי בלב שלם ונפש חפיצה. ארבע מיתות ב"ד בכדי לתקן כל הפגמים שפגמתי בשמו הגדול. והגם שאין לי שכל שלם האיך לקבל זה הריני מתחנן ומבקש מעילות כל עילות וסיבות כל סיבות ורצון כל הרצונות שיתן לי שכל טוב וחזק ועוז לב לטהר לבי לעבדו באמת האמיתי. ראשית חכמה יראת ד'. והריני מוכן ומזומן לקיים מה שנאמר בתורתנו הקדושה ושביה בצדקה. אשר כל הניצוצים הקדושים מתעלין בצדקה ורחמנות על דל ואביון דלית מגרמיה כלום. והריני רוצה לקיים החסד ע"י אתערותא דלתתא חוטא שבחוטאים פושע שבפושעים כמוני. אשר לפי האמת אין אני יודע אם יש גרוע ממני. וע"י התעוררות הזה יהי' אתערותא דלעילא מעילוי לעילוי עד עילות כל העילות וסיבת כל הסיבות. ויתעורר רחמים גדולים והרחמנות אשר היא נחלה בלי מצרים למשוך הרחמנות על כל ניצוצות הקדושים אשר בכל העולמות ועל כל ישראל: והריני מצוה לכל העומדים בשעת פטירתי שיפרשו קודם ממעות שלי או מהמטלטלים והעומדים יתנו מעות בעד המטלטלים סך רנ"ו מטבעות באיזו מטבע שתשיג ידם בעת ההיא. ואם באפשר שיהיו של כסף אזי מה טוב. ומהמטבעות הנ"ל יעשה איזה ירא שמים פדיון נפש של הרמב"ן ז"ל. ואח"כ יתנו עוד י"ז מטבעות ולכוון בשם הקדוש הידוע בפדיון האר"י ז"ל שהוא גושפנקא דחתים בי' שמיא וארעא שהוא כמנין טוב ויומשך הטוב מהטוב ומטיב לכלל ישראל ויתעלו כל ניצוצות הקדושות בכח הטוב הזה. ואח"כ יתנו עוד ך"א מטבעות ולכוון בשם של כ"א. ויהיו כמנין זרע. ואח"כ יתנו עוד ששה מטבעות ויהיה זרע"ו לכם לצדקה. ואח"כ יתנו עוד ך"ד מטבעות ועוד מטבע גדולה שהוא כפל כשני מטבעות האלו ואם אפשר להיות במטבע זו ך"ז מטבעות אשר הוא נגד **א יוי** ונמשך הפלא העליון אשר הוא חסדים גדולים ורחמים גמורים ופשוטים אשר אין בהם תרעובות דין כלל וימתקו הש"ך דינים מעל כלל ישראל.

והעומדים שם יאמרו קצתם צ"א פעמים ויהי נועם ובכל פעם יתנו מטבעות ממעות שלי לצדקה. וקצתם יאמרו הפסוקים של תמניא אפי. מקודם יאמרו אות א' ואח"כ יאמרו אות ה' ואח"כ אות ר' ואח"כ אות נ' ואח"כ הפסוקים של ר"ת מהשם מ"ב שהוא **קרע שטן** ויבקשו רחמים מהשי"ת לקרוע שטן מעל כל ישראל ובפרט נר"ן של פלוני הנולד מפלונית. ואחר כלות הנפש אל שורשה יקיימו ד' מיתות ב"ד בגוף שלי. ובהיות כי סקילה חמורה מכולם יעשו ד' פעמים סקילה שהוא להפיל על הקרקע בלי שום הפסק סדין כלל. והריני גוזר ואומר שלא יגעו בי שום אדם כי אם טבול יום במקוה טהרה וכשרה. ומבקש אני בבקשה גדולה שיתעסקו בי יראים וחרדים. ובשעת רחיצה ולבישה או קודם יקיפו ז"פ עשרה אנשים יראים ושלמים קצתם יאמרו בכל פעם ויהי נועם ואנא בכח אחר כל פעם בכוונה גדולה ובדחילו ורחימו כל אחד לפי יראתו. וקצתם יאמרו שיר למעלות אשא עיני ובכל פעם ג"כ אנא בכח. אח"כ יאמרו ב"פ ואמרתם זבח פסח הוא ויכוונו הראוים לכוון בשם הקדוש היוצא מזה הפסוק שהוא ו"ז"פ וכו'. ואח"כ יאמרו פסוק ואת האנשים אשר פתח הבית הכו בסנורים מקטן ועד גדול וילאו למצוא הפתח. פנים ואחור. ולכוון בר"ת של זה הפסוק כידוע. והריני גוזר ואומר שלא ידברו עלי שום שבח כלל וכל מי שרוצה לדבר בגנותי ידבר והריני נותן לו רשות אך ידע נאמנה כי על כל דבר יבוא במשפט בב"ד של מעלה אם ידבר שקר. ואף אם הוא בטעות היה לו לחסום פיו כמ"ש שלמה המלך ע"ה שומר פיו ולשונו כו'. אך לתלמידים מובהקים של אדמו"ר היראים והשלמים רשות להם לדבר בשבח שיודעים בבירור שהוא בוודאי אמת ורשות להם להמליץ עבורי ולדבר בשבחי וגם אלו מאוד מאוד יזהרו בדבר שאינם יודעים בבירור מהנקודה שבלב שלי שהוא טוב שלא ידברו כלל ג"כ. ותיכף אחר השבעה ימים יעמדו מצבה ועל המצבה לא יחקקו שום תוארים כלל רק יחקקו עליה. פ"נ פ' הנולד מאשה פ' שהוא פב"פ אשר זכה וזיכה את הרבים כמה פעמים וכמה פעמים מסר נפשו א"ע במסירת נפש על זה לפי שכלו לזכות את הרבים והי' מוכיח לרבים בתוכחה מגולה ואהבה מסותרת לקרב את ישראל לאביהם שבשמים וליחדם ביחוד גמור. והריני גוזר ואומר שיהיה מקום מנוחה שלי ד' אמות פנוי מכל צד היינו שלא יניחו שום אדם בד' אמותי כ"א אדם שידוע שבוודאי היה לי חשק גדול שיהיה שכן עמי. ומי שירצה לעבור ע"ז להניח שום אדם שידוע בוודאי שלא הייתי מסכים להיות שכן עמו. ידע כמו שהייתי בעוה"ז קנא ונוקם על העובר עבודת הבורא בחיי כך בעל קנא ונוקם ינקום ממנו. והריני גוזר ואומר על אשתי ועל כל הנשים שבעולם שלא יגעו ח"ו בי כלל ולא ילכו אחר מטתי ואל יבואו בזה החדר. וכל אותן שקבלו ממני אות אחת מעבודת הבורא מבקשתי מאוד

בבקשה גדולה שטוחה ופרושה כאלו דיוקני עומדת לפניהם ומתחנן לעשות עמדי חסד של אמת וללמוד בכל יום עד כלות שנה ראשונה הגם שנים או שלשה שורות אגדה וליתן קודם הלימוד איזו מטבע לצדקה ולכוון בנתינת הצדקה להעלות כל הניצוצות הקדושות וכל הנשמות הקדושות בכח הצדקה הזה ובפרט לנר"ן של פב"ב להציל נפשי מיד העושקים ולהעלותם ממדריגה למדריגה בכח הצדקה הזה וללמוד בדחילו ורחימו ואחר הלימוד יאמרו קדיש לכוין להעלות כללות הנשמות ובפרט לנפש פב"ב בכח הקדיש הזה. ובשנה שניה לעשות עכ"פ כל ערב ש"ק ובכל ער"ח כסדר הנ"ל הלימוד והקדיש והצדקה. הגם שמשפט רשעים בגיהנם רק י"ב חודש איני יודע אם יהיה לי זכות לבוא לגיהנם בשנה ראשונה:

דרושים על התורה ומועדים

מר' אשר הגדול מסטאלין

ספר בראשית

בראשית

כתבי קודש מכ"ק אדומו"ר הרב רבינו **אשר** זצוק"ל זי"ע

איתא במדרש שמחה לאיש כו'. במענה פיו ויאמר אלקים יהי אור. ודבר בעתו מה טוב וירא אלקים את האור כי טוב: עכ"ל

ולכאורה הוא תמוה האיך שייך עת אצל השי"ת. ונוכל לומר דכתיב לכל זמן ועת לכל חפץ. חפצים נקראים מעש"ט. כי באמת עיקר אור הוא מה שהצדיקים מאירים בתוך לבות ב"א עבדות השם ב"ה ודביקות ואהבת השם. עפ"י המדרש ויבדל אלקים בין האור ובין החושך. שהבדיל בין מעשיהם של צדיקים למעשיהם של רשעים. ואיתא במדרש ויאמר אלקים יהי אור זה אברהם. ויקרא אלקים לאור יום זה יעקב. ולחשך קרא לילה זה עשו. ויהי ערב ויהי בוקר יום אחד. זה יוה"כ. כי צדיקים צריכים לכלול עצמם בתוך כלל ישראל. ולהאיר בתוכם אור ה' ולתקן גם הרשעים הנקראים ערב. ולזה אומרים ביו"כ ע"ד המקום כו' אנו מתירים להתפלל עם העבריינים. כי צריך להוריד עצמו לכל מדריגות התחתונות בכדי להעלות אותם לשרשם להאיר בתוכם אור יי' ב"ה וב"ש ולהביא אותם לתכלית התשובה והם נעשים בריה חדשה ונבראים נשמות חדשות כמו שאמרנו ועם נברא כו'. במענה פיו על שברא את הצדיקים. ודבר בעתו מה טוב. וירא אלקים את האור כי טוב. שראה מעשיהם של צדיקים שהם מאירים בתוך לבות בני אדם אהבת השם ברוך הוא בכל עת וד"ל:

בהפטרה כה אמר יי' בורא שמים ונוטיהם. פי' דכתי' אשר עשה האלקים את האדם ישר. ומהו הישר. כשעושה כל העשיות הוא עושה ע"י השכל. וע"כ נקרא שכל מפני שמשכיל על כל דבר להבין מה הוא זה ומפני מה הוא זה כך או כך. ובאמת כשעושה מה שהשכל שלו מחייב ואינו מתנגד עמו אזי בכל הדיבורים שהוא מדבר בעולם הוא פועל אמת. וזהו ציר נאמן לשולחיו מה שהמחשבה שולחת לפעול בדיבור ובמעשה. וזהו שכתוב ומוראכם וחתכם יהי' על כל חית הארץ. ופירש"י וחיותכם וקשה למה כתיב וחתכם. ופי' מורי לשון וחתכם. ומפני מה נקרא חית לפי שאות ח הוא חיות העולמו' והמילוי של חי"ת הוא יו"ד ותי"ו זהו חית הארץ. ואמר שמי שרוצה להתגבר בלבו עליהם יש בזה סגולה. אך מי שמבלבל את השכל שלו ולא עשה את הישר וכהיום רוצה לילך בדרך הישר. ומכח זה צריך להתברר איזה הדרך שילך בכמה בירורין. ופעמים שצריך לנטות השכל שלו מן הדרך כדי לברר שם כמה ניצוצות ואח"כ להעלות לשורשו. ועוד יש בזה כמה דברים. ע"כ אמר הכתוב בורא שמים ונוטיהם. שמים זה השכל. ונוטיהם כנ"ל:

נח

איתא במדרש שתולים בבית יי'. זהו נח ששתלו בתיבה. בחצרות אלקינו יפריחו זה בניו. עכ"ל:

יבואר עפ"י שאמרנו ע"פ ותרם התיבה מעל הארץ. שהרים אותה מהארציות. כי היתה במדרגה יותר גבוה משמים וארץ. והזמן שהיה נח בתיבה היו בבחי' עיבור. ונעשה הוא ובניו אח"כ בריות חדשות. ולזה נקרא' התיבה יו"כ כי כמו שיו"כ מכפר ואח"כ נעשה ברי' חדשה כפי שאמרנו ועם נברא יהלל יה. כך כיפרה התיבה על נח ובניו ונעשו בריות חדשות כמו שאמרנו שנח הי' צריך ג"כ למבול רק שמצא חן וכיפרה התיבה. כי כמו שיוה"כ אינו מכפר רק לשבים ואינו מכפר לשאינם שבים. כמ"כ התיבה. ובזה לא צריך להסתפק שבודאי עשה נח תשובה. ולזה כיפרה לו התיבה. אבל דור המבול בודאי לא עשו תשובה לא כיפרה להם התיבה: ולזה איתא במדרש הנ"ל: שתולים בבית יי' וכו' זה נח ובניו: כי התיבה כיפרה להם ונעשו כל הזמן שהיו בתיבה בבחי' עיבור. ואח"כ השיגו נשמות חדשות. וזהו דאתמר מלמד שעקר הקב"ה לנטיעות שנטע ושתלן במקום אחר: ולזה אמר נח יתכללון בי צדיקייא על שגמלת עלי. כי נח היה כללות הצדיקים שכבר היו ושעתידין להיות כולם נכללים בנח וממנו הושתת העולם. וזהו שאמר שתולים בבית יי' זה נח כי ע"י התשובה שתלו הקב"ה שהתיבה נקראת בית יי' כי תיב"ה אותיות בית

ה'. והיו נח בתיבה בבחי' עיבור. בחצרות אלקינו יפריחו זה בניו שאח"כ נעשו בריות חדשות. וזהו ועם נברא יהלל יה:

ויהי מקץ ארבעים יום ויפתח נח את חלון התיבה כו' איתא במדרש. דומה דודי לצבי וכו'. הנה זה עומד אחר כתלנו זה כותל מערבי שאינו נחרב לעולם. משגיח מן החלונות בזכות האבות. מציץ מן החרכים בזכות האמהות:

ונוכל לומר. כי האבות נקראים חלון. כי חלון הוא לשון תפלה מלשון ויחל משה. כי האבות עומדים תמיד ומבקשים עבור ישראל למחול להם עונותיהם ולהשפיע להם כל טוב. וזהו ויהי מקץ ארבעים יום ויפתח נח את חלון התיבה. היינו מקץ ארבעים יום פתח הקב"ה את חלון התיבה ששמע התפלות. עפ"י דאיתא בזוה"ח הק' מי שמבקש על איזה דבר מ' יום בודאי נענה מדכתיב ארבעים יום. ושמעתי מפה קדוש אדומו"ר הרב ר' שלמה זצ"ל. על פסוק הפותח בכל יום דלתות שערי מזרח וכו' שהקב"ה פותח בכל יום לכל הבחי' של דלות ועניות דלית ליה מגרמי' כלום. פותח להם שערי מזרח ובוקע חלוני רקיע. ועוד נקראים האבות חלו"ן כי האבות הן הן המרכבה המאירים תמיד בתוך לבות ב"א אמרי הקב"ה. מציץ מן החרכים בזכות האמהות. כי חרכים קוראים סדק קטן שאין האור שולט בו כל כך כמו ע"י חלון. לכן נקראים האמהות חרכים כי הם מקבלים האור ע"י האבות. שהאבות משפיעים בתוכם ואינם משפיעים להם כל אור שלהם רק הם מאירים בתוכם. ע"י בחי' הנקראת חרכים והם מקבלים את האור ומשפיעים למטה מהם ג"כ ע"י חרכים הנ"ל ואינם מאירים כל כך כמו האבות רק שצומח האור ע"י סדק קטן. וזהו מציץ מן החרכים בזכות האמהות. שהאבות ואמהות עומדים ומתפללים עלינו תמיד ועל ידם נשפע לנו כל טוב מהקב"ה:

איתא במדרש. הוציאה ממסגר נפשי. זה נח. שהיה סגור בתיבה כו'. להודות את שמך לתת הודי' לשמך. בי יכתירו צדיקים יתכללון בי צדיקיא כי תגמול עלי על שגמלת עלי ואמרת לי צא מן התיבה. עכ"ל המדרש:

ונוכל לומר עפ"י פשוט. כי לכאורה הוא תמוה. כשרצה הקב"ה להציל את נח מן המבול למה הי' לו להטריחו לעשות תיבה. ואיתא שבנין התיבה נשתהא ק"ך שנה. והלא הרבה הצלות יש לו. ובפרט לפי דאיתא שבא"י לא היה המבול. היה לו לשלוח אותו לא"י. רק שבאמת נוכל לומר שנח היה צריך להמבול כמו כל הדור שלא היו יכולים להתתקן רק על ידי המבול. כרמוז בפ' כי לא המטיר יי' אלקים על הארץ ואדם אין לעבוד כו'. כך נח ובניו ג"כ היו צריכים להתתקן ע"י המבול רק שמצא חן בעיניו והסגיר אותו בתיבה וניתקן כפי הצריך להם. ולזה יש דורשין אותו לשבח ויש דורשין אותו לגנאי. ולזה אמר

יתכללון בי צדיקייא על שגמלת עלי. כי הייתי צריך להשטף בתוך מי המבול כמו כל הדור ומצאתי חן בעינך. ולזה כתיב כי מי נח זאת לי וכו' מעבור מי נח עוד על הארץ. כי נח הי' צריך ג"כ למבול ומצא חן ונתקן ע"י התיבה ונעשה אח"כ ברי' חדשה:

לך לך

איתא במדרש. ואעשך לגוי גדול. ואשימך אין כתיב כאן אלא ואעשך כשאני עושה אותך ברי' חדשה את פרה ורבה. ואברכה מברכיך. שתהא ברכתך קודם לברכתי:

ונוכל לומר עפ"י פשוט לפי ההקדמה שאמרנו על פסוק ועם נברא כו' כשאדם עושה תשובה בר"ה ויו"כ נעשה בריה חדשה ולזה אמר לו הקב"ה לך לך מארצך. היינו מארציות שלך מלשון רצון שלא תעשה עוד רצון שלך שמושך את האדם לתאוות רעות והבלי עולם. וממולדתך היינו מהולדות אם. כמ"ש דהע"ה הן בעון חוללתי ובחטא יחמתני אמי. ומבית אביך. היינו שתשליך את הדרך של אביך אחרי גיוך ותבטל כל הרצונות שלך. רק אל הארץ אשר אראך. שלא תחפוץ רק הרצונות שלי שאראה לך. הגם שעדיין לא תשיג אותם. ממילא אתה נעשה בריה חדשה ואתה פרה ורבה. שמזה נבראים נשמות חדשות. ואברכה מברכיך שתהא ברכתך קודם לברכתי. כי באמת כל דבר שצריך לבא בעולם אי אפשר לבא להשפיע רק על ידי האבות והם משפיעים לעולם כל הברכות וטובות וישועות ולזה הם נקראים אבות מל' אב ובן. ומהאבות התחיל בנין העולם. כי קודם אברהם הי' שני אלפים תוהו. ומאברהם התחיל תיקון העולם. ולזה כתיב בהבראם א"ת בהבראם אלא באברהם. והם נקראים אבות. ולמטה מהאבות נקראים תולדות ותולדות תולדותיהן. ולזה דהמע"ה כשהי' צריך לקבל את המלכות הלך לחברון להתאחד עם אבהן. כי ע"י האבות יכולים לקבל המלכות. עכ"פ נחזור לענינינו כי כל מי שצריך לקבל איזו השפעה אי אפשר לקבלה רק ע"י האבות. לזה אמר שתהא ברכתך קודם לברכתי היינו שכל מי שיצטרך לאיזו ברכה והשפעה יהא מוכרח מקודם להתאחד עם אבהן ולקבל הברכה מהם ואח"כ יקבל הברכה ממני על ידם. וזהו ואברכה מברכיך. כשאתה תברך אותו גם אני מברך אותו ואשפיע לו כל טוב. ולזה קודם שמתפלל אדם על צרכיו צריך מקודם להתאחד עם האבות. ולזה אנו אומרים מגן אברהם:

איתא במדרש. ויחלק עליהם לילה. הלילה נחלק מאליו ורבנן אמרי יוצרו חלקו. עכ"ל המדרש:

ונוכל לומר כתיב לרגעים תבחננו. כי הקב"ה משנה עצמו בכל רגע ורגע. ולא שיש ח"ו בהקב"ה איזה השתנות דהא כתיב אני י"י לא שניתי שאין בו שום השתנות. כי הוא

אחדות הפשוט. רק כשהוא צריך לעיין בזה העולם ולהשפיע לזה העולם. אזי הוא משנה עצמו כביכול לפי העת והזמן. לבושא דלביש בי' בצפרא לא לביש בי' ברמשא. רק לפי אותו מדה שהוא צריך להשפיע בעולם באותו לבוש הוא מלביש א"ע. וזהו ויחלק עליהם לילה כי באמת האדם אינו שם על לבו כשהוא שוכב עצמו בלילה לישן וישן כל הלילה ואינו יודע מה נעשה עמו. אבל באמת אלפי אלפים ורבוא רבואות השתנות נעשה עם האדם:

נחזור לענינינו. כי באמת הוא תמי' כי אברהם עם שמנה עשר ושלש מאות איש רדפו אחר כמה מלכים ובפרט לפי הדיעה שרק הוא בעצמו רדף עם אלעזר רק שהקב"ה שינה את הטבע. וחלק את הלילה חצי לילה הראשונה לאברהם וחצי לילה שני' להרוג בה את בכורי מצרים. ונחשוב כי מחצי לילה ראשונה עד חצי לילה שני' נתעכב יותר מן ד' מאות שנה. וזהו לרגעים תבחננו. וזהו הלילה נחלק מאליו מחצה לאברהם ומחצה השני' המתינה עד מצרים: (חסר)

ומלכי צדק מלך שלם הוציא לחם ויין. פרש"י רמז לו על המנחות והנסכים. מנחות לשון מנוחה. ונסכי"ם לשון נסיכי אדם ולשון יסכ"ה. וזהו בקודש הסך נס"ך. שהקב"ה ברחמיו יסתכל על המלוכה וזהו ביכולת הצדיק רק לא הכל אלא מי שהוא כהן עליון לאל:

אם אקח מכל אשר לך. והשי"ת מקבל תענוג מכל דבר:

וירא

למה זה צחקה שרה לאמר האף אמנם אלד ואני זקנתי. ואיתא ברש"י מכאן ששינה מפני השלום. ולולי דמסתפינא יכול להיות שלא הי' בזה שום שינוי. כי באמת הוא תמוה האיך לא האמינה שרה שתלד הלא פירסה נדה. רק יכול להיות כי הפי' הוא כך כי כתיב ותצחק שרה בקרבה לאמר אחרי בלותי היתה לי עדנה. זה אינו בלשון תמי' רק אמרה רואה אני אשר מציד אין שום מניעה כי הלא היתה לי עדנה רק מתיירא אנכי אשר ואדוני זקן. היינו שמא ח"ו הייחוד למעלה אינו בשלימות ומחמת זה אין מולידין הצדיקים ג"כ. אשר זה הי' ח"ו חטא אדה"ר וחוה. וזה ידוע המדה הנקראת אדוני. וכמו כן נקראת זאת המדה אנ"י וג"כ נקראת דב"ר. וזהו שאמר הקב"ה לאברהם למה זה צחקה שרה האף אמנם אל"ד. כידוע שזהו הוא השם הכלול במקורו. ואמרה מזה השם יודע אני ורק מתיירא אנכי שמא ח"ו ואנ"י זקנתי בבחי' זקנ"ה ואין מקבל השפעה מלמעלה. היפלא מי"י דב"ר וכי יש ח"ו איזה פירוד בין הדביקים רק יש יחוד גמור דב"ר עם ה'. למועד אשוב אליך כעת חיה ולשרה בן. וד"ל:

והאלקים נסה את אברהם. והקשה ע"ז הרמב"ן איך שייך שינסה השי"ת את האדם וכי אינו יודע השי"ת אם יעשה אם לאו. ותירץ הנסיון אינו בשביל המנסה אלא בשביל המנוסה. ושמעתי ממורי פי' הרמב"ן הנ"ל. דהנה למשל אהבת האב על הבן גדולה מאוד וגם על כל פשע תכסה אהבה. אך כשהבן הוא חכם ורוצה לפשפש במעשיו אז האהבה גדולה יותר. וזה שייך באדם. אבל בהשי"ת לא שייך לומר יותר רק שהאהבה נתגלה ביותר. וזהו פי' הפסוק והאלקים נסה את אברהם. פי' שהנסיון הוא בשביל אברהם שנקרא אהבה. כי אברה"ם הוא אב"ר מ"ה אב"ר הוא לשון התקשרות וגם ל' אגפים ומ"ה הוא ל' התפארות. כידוע שהעוף פורח בשביל שיסוד הרוח גובר בו. ודפח"ח:

חיי שרה

ואברהם זקן בא בימים וכו'. ולעיל מיני' כתיב ואברהם ושרה זקנים באים בימים חדל להיות לשרה אורח כנשים. פי' של שר"ה היא ש"ר ה'. זהו המחשבה שנקראת שר"ה שהוא שר על הדיבור. והמה באים בימים. פי' התחילו להתגלות בימים:

חדל להיות לשרה אורח כנשי"ם. הנה נשים הוא לשון שכחה כידוע. היינו המחשבה אינה רוצה בשכחה. ואברהם זקן בא בימים. פי' כבר הוא זקן במדות הנקראים ימים. ויאמר אל עבדו זקן ביתו עבודתו הוא זקן ביתו לחוד. ובמה הוא זקן ביתו במה שמושל בכ"ל אש"ר. שממשיל התפארות של הקב"ה על כל דבר של גשמי:

איתא במדרש. יראה אל עבדיך פעלך. זה אברהם ושרה. והדרך על בניהם. זה יצחק ורבקה שאמרה מי האיש הלזה כו'. ד"א והדרך על בניהם. זה תכלת שבציצית שישראל לובשים אותם ונקראים בנים למקום עכ"ל:

ונוכל לומר. דאיתא שרצה הקב"ה שיהיו אברהם ושרה נבראים תחילה רק שאמר כשיהיו חוטאים מי יתקן אותם. לזה אמר אברא תחילה לאדם וחוה. וכשיחטאו יתקנו אותם אברהם ושרה. הגם שאין זה מובן ואין אנו יודעים כלום. רק עכ"פ עיקר הבריאה היתה בשביל אברהם כדכתיב אלה תולדות השמים והארץ בהבראם באברהם. נמצא שאברהם נקרא תולדות השמים והארץ. וזה עיקר פעלו של הקב"ה. והדרך על בניהם. כי בנים נקראים הד"ר. כי יצחק נעשה בהידור. ורבקה כשזכתה להנשא לו מסתמא היתה היא ג"כ בהידור. ורש"י פי' על ותרא את יצחק. ראתה אותו הדור. ואיתא במדרש עד רבקה לא היתה אשה שנבעלה לשמונה. הגם שאין אנו יודעים ואין אתנו יודע עד מה עכ"ז זה ידוע לכל מה שנקרא נבעלה לשמונה וזהו שנקרא הד"ר. פרי עץ הדר זה אתרוג. אשר לזה נקרא מלך השמיני הד"ר. ושם אשתו מהיטבאל בת מטרד. בת מי זהב. ורבקה שראתה אותו הד"ר נקראת ג"כ הד"ר וזהו והדר"ך על בניהם זה יצחק ורבקה. ד"א זה

תכלת שבציצית. כי יש כמה גוונים וכל הגוונים כשישראל לובשים אותם מעלים אותם הכל להקב"ה ומביאים אותם לתוך התפארת. ולזה נקרא תכלת הד"ר. וישראל לובשים אותם שנקראו בנים למקום:

תולדות

ראה ריח בני כריח שדה אשר ברכו ד'. פי' אש"ר א' ש"ר הוא ברכה לשם הוי"ה ב"ה. כי א' הוא חכמה **ש'** הוא של ג' קוין. פי' אהבת השי"ת נמשך בקו. וזהו פי' הכתוב קו"ה קויתי אל ד' ויט אלי פי' הקו של השי"ת קוית"י אל ד' דהיינו החסדים. ויט אל"י הי' לו לומר ל"י. אלא פי' אלי א' ל"י י"ראה שתהי' בחסדים:

תפילתן של צדיקים מהפכת מדת רגזנות למדת רחמנות. והטעם דאמר ר' ישמעאל בשלש עשרה מדות התורה נדרשת בהן. ופי' נדרש"ת מלשון התחברות דהיינו שאמר השי"ת למשה ע"י שתעש"ו לפני כסדר הזה מיד אמלא עליכם רחמים. ופי' כסדר הזה היינו עולם עשי"ה. שהוא מסודר אם תעשו לפני. דהיינו שיעלה לפני. השי"ת מיד אמלא עליכם רחמים. כי הצדיק נקרא בן איש חי. אי"ש. וזה פי' ר' ישמעאל אומר בשלש עשרה מדות התורה נדרש"ת בהן. היינו תורה שבע"פ שנתחבר להשי"ת:

ויתן לך האלהים. פי' שיהי' בידך מדת האלקי"ם. והטעם מטל השמים. שיעלה אותה וד"ל:

ויצא

איתא במדרש. ויפגע במקום זה הקב"ה. וילן שם כי בא השמש. כיבה השמש. עכ"ל:

ונוכל לומר עפ"י שאמרנו. כתיב בכל המקום אשר אזכיר את שמי אבוא אליך וברכתיך. כי זה ידוע לכל כי כל הברכות שאדם אומר וכל המצות שאדם עושה צריך האדם לכוין לשלב השמות של הוי"ה אדנ"י יחד ליחד את אדנ"י להוי"ה. ובכל מקום נכתב בהוי"ה ונקרא באדנ"י נמצא ששמו הנקרא הוא אדנ"י. ומקום עולה [* ר"ל י' ה' פ' ה' כו'] הוי"ה. וזה ידוע ששם אדנ"י מקבל משם הוי"ה וזהו בחי' יחוד. וזהו בכל מקו"ם אשר אזכיר את שמ"י. היינו שתעשה יחוד שמ"י עם מקו"ם. היינו שילוב שני השמות יחד. כי אזכיר הוא בחי' יחוד מלשון זכר. אז אבוא אליך וברכתיך ואשפיע לכם כל הברכות. וזהו ויפגע במקו"ם זה הקב"ה כי צדיקים אין להם מנוחה רק כשמייחדים עצמם בכל איבריהם להקב"ה. וזהו כי בא השמש ל' כיבה וייחד עצמו להקב"ה לבחי' הנקרא מקום כי יש מקום טמיר וגניז ונעלם ולית מחשבה תפיסה בי' כלל:

איתא במדרש שבעה עקרות היו בעולם. כנגד שבעת ימי בראשית. עכ"ל:

ונוכל לומר. כתיב אלה תולדות השמים והארץ בהברא"ם א"ת בהברא"ם אלא באברה"ם. כי הצדיקים היו מקודם הבריאה ובכל שבעת ימי בראשית שימש האור הטוב הגנוז

וכל צדיק הוא צינור להשפיע האור שלו בכל יום שלו תמיד. ואברהם ושרה הם נגד יום ראשון. א"ת בהברא"ם אלא באברה"ם שהקנה לד' שמים וארץ. ויצחק ורבקה נגד יום ב' שנאמר בו ויבדל ויש לו רקיע שאינו משתעשע אלא עמו. וע"ז נאמר ואבדיל אתכם מן העמים. ויעקב ולאה נגד יום ג' וימצא דודאי"ם נוטריקי"ן ד"ו אד"ם שמתייחדים העולמות ומשפיעים כל הטובות. ולוי הוא שלישי שנלוה במתנות כהונה ונתקדש מאוד. ורחל נגד יום ד' שבו נבראו ב' המאורות. כשם שהשמש משפיע אורה לכל העולם כך יוסף הצדיק הוא צינור לכל השפעות וכתיב והנה השמש והירח ואחד עשר כוכבים משתחוים לי. ושמואל וחנה נגד יום ה' שנסע ממקום למקום ובחמישי נאמר ועוף יעופף על הארץ. ושמשון הוא נגד יום הששי. ומזה אנו רואים מעלת שמשון. וציו"ן הוא נגד יום השבת. כי כשם שהשבת הוא כלול מכל שבעת הימים כך ציון נכלל בה כל הבחי' והיא כלול' מכל הבחינות. ולכך שבת נקרא עונתא דחכימא שכל החכמות נתייחדו ביחוד גמור. כשם שהצדיקים אינם מולידים רק ע"י זיווג ויחוד. כך יהיה כל הברכות כשיתייחד ד' עם ציון שנאמר ברוך ד' מציון שוכן ירושלים ואז הללוי"ה. הכלל שכל צדיק וצדיק משפיע אור של שבת בכל יום ויום:

וימצא דודאים בשדה. מציאה שייך בדבר חידוש גדול וזהו מהדברים שאינם באים אלא בהיסח הדעת. והיכן מצאן בשדה אשר ברכו ד'. הכלל העולה כי הצדיקים הם קיום העולם. וכשם שכל הששה ימים מקבלים משבת כך כל הברכות והשפעות שבא לעולם הוא רק ע"י ציון ברוך י"י מציון:

וישלח

וישלח יעקב מלאכים לפניו אל עשו אחיו ארצה שעיר שדה אדום וכו'. הנה עפ"י דאיתא שאחשורש נקרא הקב"ה ופשיטא שנוכל לומר עש"ו נקרא הקב"ה. כי הוא לבדו עשה ועושה ויעשה לכל המעשים. וז"ש וישלח יעקב מלאכים אל עשו אחיו. כי בכל יום צריך אדם להתפלל לפני הקב"ה. ואל יאמר כבר התפללתי אתמול. רק שבכל יום יהיו בעיניך כחדשים. והתפלות נקראים מלאכים כי מכל דיבור ודיבור שיוצא מפי צדיק. נברא מלאך. ושולח אותם להקב"ה:

ויצו אותם לאמר כה תאמרון לאדוני לעש"ו. היינו כה תאמרון להקב"ה. כה אמר עבדך יעקב עם לבן גרתי ואחר עד עת"ה. פי' עפ"י דאיתא בבעל הטורים עתה ר"ת ע' שנה של גלות בבל. ת' שנה של גלות מצרים. ה' אלפים. ואלף הששי ימות המשיח. וזהו שאמר הכתוב שאמר יעקב עם לבן גרתי. עיקר הדירה שלי הוא עם לב"ן רק ואחר עד עת"ה שצריך אני להמתין עד שאסבול הגלות הרמוז בתיבת עת"ה:

וישובו המלאכים אל יעקב לאמר באנו אל אחיך אל עש"ו וגם הולך לקראתך. היינו שנתקבלה תפלתו של יעקב ואמרו לו המלאכים שברא בתפלתו נתקבלה תפלתך:

וגם הולך לקראת"ך. הו"א בחי' מיין דכורין כי מקודם צריך להיות אתערותא דלתתא ואח"כ אתערותא דלעילא ולכך אמרו לו הולך לקראתך. פי' הקב"ה בכבודו הולך לקראתך. וארבע מאות איש עמו. היינו ת' עלמין דכסופין. עפ"י דאיתא בזוה"ק על ארבע מאות שקל כסף. זהו ת' עלמין דכסופין:

ויירא יעקב מאוד. היינו שהיה ירא מאד מפני כבודו של הקב"ה. ויחץ את העם וכו'. היינו כפי ששמעתי מאדומו"ר הק' מוהר"ש נ"ע ויחץ הוא לשון התקשרות. היינו שקשר עצמו עם כל אשר לו להקב"ה. ואמר קטונתי מכל החסדים ומכל האמת. כי יעקב נקרא קטן רק מה שהוא יותר קטן הוא יותר גדול:

ויותר יעקב לבדו. פרש"י שכח פכים קטנים. פי' כמו שהקב"ה נקרא לבד"ו. כמ"ש ונשגב י"י לבד"ו ביום ההוא. כמו כן נקרא יעקב לבד"ו. ועשה עצמו שיריים אל לבד"ו. ויות"ר הוא ל' מותרות. היינו שקשר עצמו אל לבד"ו. וזהו שכח פכי"ם קטנים. כי יש בחי' תחתונות הנקראים פכי"ם קטנים. והיה צריך להעלות הכל לשרשם ולהמתיקם. ולזה עשה עצמו כשיריים והקטין את עצמו ואמר קטונתי בכדי לקשר אותם אל לבד"ו כמ"ש ונשגב י"י לבדו ביום ההוא:

ואיתא במדרש פרקי דר"א מה עשה קוב"ה שלח לו מלאך להצילו ולהושיעו מיד עשו ונדמה לו כדמות איש. כיון שהגיע עמוד השחר א"ל המלאך שלחני כי כבר הגיע עת עמידתי לשורר ולזמר להקב"ה. ולא הניחו. מה עשה המלאך התחיל לשורר ולזמר מן הארץ כיון ששמעו המלאכים קולו של מלאך מן הארץ אמרו בשביל כבודו של אותו צדיק המלאך משורר ומזמר מן הארץ ועליו הכתוב אומר מכנף הארץ זמירות שמענו צבי לצדיק ע"כ. כי באמת רצה המלאך לקשר הכל להקב"ה ושיתעלה כל העולם כולו ויהיה בחי' משיח ושיעשה עשו מה שעשה יעקב. כי עיקר עשייתו של יעקב הי' לקשר הכל להקב"ה ורצה המלאך שיעשה ג"כ עשו עשי' בזה כמו שיהי' אי"ה לימות המשיח כמו שכתוב ביום ההוא יהיה י"י אחד ושמו אחד. נשמת כל חי. היינו כל הנשמות יהיו מודים להקב"ה שאין אלוה זולתו ונאמר והי' יום אחד הוא יוודע כו' וכתיב ברן יחד כוכבי בוקר ויריעו כל בני אלקים. ולזה כשבא המלאך להצילו ולהושיעו מיד עשו להעלות הכל לשורשם שיודו הכל להקב"ה לימות המשיח ויתעלו כל הבחי' למעלה ורצה המלאך לעלות לא הניחו עד שהתחיל לשורר ולזמר מן הארץ. היינו מכל בחי' ארציות. וכיון ששמעו המלאכים כך. אמרו עליו מכנף הארץ זמירות שמענו צבי לצדיק.

כנ"ף הוא לשון סוף. היינו לסוף כל העולם לימות המשיח שמענו זמירות מסוף כל הבחינות. צבי לצדיק. שיודו כולם להקב"ה ויתעלה כל העולם כולו ואז ומלאה הארץ דעה את י"י כמים לים מכסים. אכי"ר:

איתא במדרש. עשה עמי אות לטובה. מדבר ביעקב עשה עמי אות לטובה בעשו ובאלופיו. כי אתה י"י עזרתני ברחל ונחמתני בלבן. ד"א עשה עמי אות לטובה מדבר בלשון של זהורית שהיה תלוי על פתחו של היכל וכשהיה מתלבן היו יודעים שנתקבלה תפלתם:

ונוכל לומר עפ"י פשוט. כתיב ואלה המלכים אשר מלכו בארץ אדום לפני מלך מלך לב"י. כי באמת כל מה שנברא בעולם וכל הענינים שנעשו הכל הוא לטובת ישראל וכל הד' גליות הוא כולו לטובת ישראל וכל האומות לא נבראו רק לטובת ישראל כי כמו שיש לכל פרי קליפה סביב והקליפה היא שומר לפרי כן ישראל הם הפרי והאומות הם הקליפה לפרי והם שומר לפרי. והקליפה צריך להיות קודם לפרי וזהו לפני מלך מלך לבני ישראל. וזהו עשה עמי אות לטובה בעשו ובאלופיו. כי הם קודם לישראל והם שומרים את ישראל ולא נבראו רק לטובת ישראל. וכמו כן הלשון של זהורית היה מקודם אדום ואח"כ נתלבן. כי מקודם היה בו כל הזוהמא מעונותיהם ואח"כ נתלבן ונמחלו כל עונותיהם כמו שכתוב אם יהיו חטאיכם כשנים כשלג ילבינו וכו'. וכן עשו נקרא אדום והוא ג"כ אות לטובה לישראל כי הוא השומר לפרי כנ"ל. כי אתה י"י עזרתני ברחל. כי עד שנולד יוסף היה יעקב ירא מעשו כיון שנולד יוסף מיד אמר ללבן שלחני כי כתיב והיה בית יעקב אש ובית יוסף להבה ובית עשו לקש. נמצא שכל העזר של יעקב היה כשנולד יוסף שהוא מרחל. וזהו עזרתני ברחל. כי עיקר העזר היה לו מרחל שממנה נולד יוסף. ונחמתני בלבן. כי לבן אמר יש לאל ידי וכו' ואלהי אביכם אמש אמר אלי וכו'. כי באמת רצה לבן לעקור את הכל שלא יזכר שם ישראל עוד ח"ו רק. ברחמי י"י על עמו הוא עוזר להם תמיד ואדרבה מזה נעשה טובה לישראל. כללו של דבר שכל מה שהאומות רוצים להרע לישראל יוצא מזה יותר טובה לישראל וכל הענינים שנעשו בעולם הכל לטובת ישראל:

ותצא דינה בת לאה לראות בבנות הארץ כו'. ולכאורה הוא תמיה שיארע דבר כזה לדינה בתו של יעקב. רק האמת הוא נראה מה כתיב בפרשת בראשית שהקב"ה הושיב את אדם וחוה בג"ע ויצתה חוה מג"ע לראות את הארץ. ובא הנחש אליה. והשיאה. ודינה בת לאה קלקלה ג"כ בזו הבחינה ויצתה לראות בבנות הארץ וירא אותה שכם בן חמור החו"י מלשון חוי"א. וראה אותה הנחש. רק שבאמת היה מזה טובה לפי דאיתא ע"פ

והארץ הנה רחב"ת. ר"ת ר"בי ח"נינא ב"ן ת"רדיון. שיצא מן דינה ומשכם. וז"ש ותדבק נפש"ו בדינה. שהניח הנפש שלו שהוא ניצוץ ר"ח בן תרדיון אצלה. כללו של דבר כל מה שנעשה בעולם הוא רק לטובתן של ישראל בכדי להוציא כל הניצוצות קדושות מתוך עמקי התהום ולהעלותם לשרשם עד ביאת משיחנו בב"י אמן:

וישב

איתא במדרש. וישב יעקב בארץ מגורי אביו כו' כתיב מעונה אלהי קדם וכו'. איני יודע מי קודם אם מעונה קדם אם אלקי קדם עד שבא דוד ופירשה ע"י משה בתפלה למשה וכו' אדני מעון אתה.. ומתחת זרועות עולם. אע"פ שבראתי את העולם ואני טוענו. כשיש צדיקים בעולם הם טוענים את העולם: ויגרש מפניך אויב זה עשו ואלופיו. ואז וישבון ישראל בטח: ע"כ

ונוכל לומר. כתיב כה אמר יי' אל בית יעקב אשר פדה את אברהם. נמצא כשיעקב פדה את אברהם היה יעקב קודם לאברהם. וכתיב אלה תולדות השמים והארץ בהברא"ם א"ת בהברא"ם אלא באברה"ם. נמצא שאברהם היה בריאת העולם ויעקב היה קודם בריאת העולם. כי באמת יעקב הוא קיום העולם. כי אברהם אחיד בדרועא ימינא ואחז במדת החסד. יצחק אחיד בדרועא שמאלא. יעקב אחיד באמצע הוא תפארת גופא רחמים והוא היה ממוצע בין שניהם. בכדי שיוכל העולם להתקיים. וזהו וישב יעקב בארץ מגורי אביו שעשה ישיבה וסמיכה ביראה של אביו כי לא היה העולם יכול להתקיים מפני יראתו. וזהו בראשית ברא אלקי"ם. מלשון בריא וחזק. ור"ל עם הראשית עשה ברי"א את מדת אלקי"ם שיהי' קיום לעולם מחמת שהיה מקודם מדת הדין קשה מאוד. וזהו כוונת השופר של ר"ה כי ר"ה הוא תחילת הבריאה זה היום תחילת מעשיך וצריכים לתקוע בשופר להמתיק הגבורות. ויעקב נקרא קול פשוט ועל ידו נמתקו כל הגבורות:

נחזור לענייננו. עכ"פ נמצא שבאברהם הי' בריאת העולם ונקרא מעונה. ויעקב פדה את אברהם נמצא שהי' קודם בריאת העולם והוא קיום העולם. וכתיב ויקרא לו אל אלקי ישראל. שהקב"ה קרא ליעקב אלקי ישראל. כי יעקב הוא אביו של ישראל וממנו וע"י יונקים כל ישראל. נמצא שיעקב נקרא אלקי ואברהם נקרא מעונה כמו שזכרנו מקודם בהברא"ם. וזהו פי' המדרש. איני יודע אם מעונה קדם ואם אלקי קדם. פי' מי הוא העיקר. עד שבא דוד ופירשה בתפלה למשה כו' אדני מעו"ן אתה וכו':

לחנוכה

איתא במדרש. ויקח אליהו שתים עשרה אבנים כמספר שבטי בני יעקב אשר הי' דבר יי' אליו לאמר ישראל יהיה שמך. ילמדינו רבינו ר"ח שחל להיות בחנוכה מהו להזכיר של חנוכה במוספין לפי שאין מוסף בחנוכה. כך שנו רבותינו צריך להזכיר של חנוכה

במוספין. וכן שבת שחל להיות בחנוכה מזכירין של חנוכה במוספין. והיכן הוא מזכיר בהודאה ע"כ:

ונוכל לומר כי באמת זהו בלתי אפשרי שיעמוד העולם תמיד על בחי' אחת. רק שבכל עת צריך העולם להתעלה ובכל יום ויום העולם מתעלה והולך עד שיהיה אי"ה ביאת משיחנו ותחיית המתים ואז יהי' שלום ושלוה והיתה ליי' המלוכה ביום ההוא יהי' יי' אחד ושמו אחד. וזה נקרא תוספות. מה שהעולם מתעלה ומוסיף והולך. וע"י מי נתעלה העולם ע"י הצדיקים. וגם הצדיקים שהם מעלים את העולם הם ג"כ מתעלים תמיד וגם האבות והשבטים מתעלים ג"כ תמיד. כי זה אי אפשר שיעמדו תמיד על מדריגה אחת כי החיות רצוא ושוב ותמיד הצדיקים והעולם מתעלין ומוסיפין. וזהו ויקח אליהו שתים עשרה אבנים. כי אליהו הוא אוהב את ישראל ורוצה להעלות את העולם עד שיתעלה בשלימות גמור עד שיהיה שלום ושלוה. לזה לקח שנים עשר אבנים כנגד שבטי בני יעקב אשר קראו ישראל כי שרית עם אלקים ואנשים ונתעלה ממדריגתו. ואימתי נתעלה העולם במוסף של שבת. ואז היא זמן שנתעלה העולם ממדריגתו. וזהו שאמר המדרש מהו להזכיר של חנוכה במוספין. היינו אם חנוכה מתעלה ג"כ בבחי' תוספות ע"י מוסף של שבת. כך שנו רבותינו ז"ל צריך להזכיר של חנוכה במוסף. כי באמת כל הדברים מתעלים והולכים ע"י מוסף שבת. כמו שדברנו מזה כמה פעמים עמ"ש תמידים כסדרן ומוספין כהלכת"ם. שהוא לשון הילוך. כעת יאמר ליעקב ולישראל מה פעל אל ומה נשמע במחיצה שלכם: וזהו כהלכתם מה שהולך ומוסיף ממדריגה למדריגה וזהו פי' המדרש כי ידוע שמוסף שבת הוא עליה לכל העולמו' כת"ר ואיה מקום כבודו. ואותה הבחינה עצמו היא בחינת נר חנוכה בנר השמיני מתייחדין כל השלש עשרה בחינות מכילין דרחמי ולזה מזכירין של חנוכה במוסף. וקורין בזאת חנוכה עד בהעלותך ונעשה י"ג. וזהו אשר הי' דבר יי' אליו לאמר ישראל יהיה שמך כי שם ישראל הוא שלימות הגמור אמן כי"ר:

ויגש

איתא במדרש: ויגש אליו יהודה: ואת יהודה שלח להורות לפניו גושנה: ילמדינו רבינו אימתי מברכין על הנר במוצאי שבת. כך שנו רבותינו אין מברכין על הנר עד שיאותו לאורו. מנין אתה למד מהקב"ה שנאמר וירא אלקים את האור כי טוב ואח"כ ויבדל אלקים. א"ר זעירא א"ר אבהו מכאן שאין מברכין על הנר עד שיאותו לאורו: אמר רשב"י אמר הקב"ה היו מחבבין את המצות שהם שלוחי ושלוחו של אדם כמותו כו' כאלו לי כבדתני. אין לך אדם שכיבד את המצות כו' כיעקב שנאמר ויעקב איש תם

וגו' אבדת אחד תמצא שלשה יוסף מנשה ואפרים. וכשבשרו לו יוסף חי מיד שלח את יהודה פריזבוטא. ואת יהודה שלח כו': **עכ"ל המדרש**

ולכאורה מה ענין המצות לכאן. ונוכל לומר לפי שקיי"ל שלוחו של אדם כמותו אזי צריך השליח להתקשר עצמו לשולחו בכדי שיתייחד עצמו עם המחשבה של שולחו כדי שיוכל לפעול שליחותו: והמצות הם שלוחיו של מקום וכביכול מתלבש עצמו בתוך המצות. וזהו שאמר אין מברכין על הנר עד שיאותו לאורו. לפי שהקב"ה צוה לברך על הנר במוצאי שבת הלביש רצונו בזה שצריך לברך. ולזה אין מברכין על הנר עד שיאותו לאורו. כי הנאה שייכא בדבר שיש איזו מחיצה מפסקת שאינו יכול לבא לזה והוא שובר המחיצה ובא לאותו דבר אזי יש לו הנאה מאד. ולזה כשהוא מכיר בין האור ובין החשך אז יש לו הנאה וצריך לברך. ובאמת אין שייך כאן דווקא על הנר אלא זה שייך ג"כ בכל המצות כי כל המצות נקראים נר. וכתיב שיש יתרון לחכמה מן הסכלות כיתרון האור מן החשך. וכשאדם עושה איזו מצוה צריך מאד לידע שהמצוה ההיא שולח לו הקב"ה וצריך להיו' אצלו מקודם שלשה דברים הכנעה הבדלה המתקה. שיבדיל ממנו כל הדברים המעכבים עשיית המצות ולהכניע לבו ולשבור את המחיצה של ברזל המפסקת במוחו ולבו. וימתיק כל הדברים שנצרך להמתיק וידע ויבין גודל החילוק בין טוב להההיפוך מהיות טוב אל תקרי רע. ויהנה מאורו. ולזה אין מברכין עד שיאותו לאורו. וסוף המאמר לעיל אין לך אדם שכיבד את המצות יותר מיעקב וכו' שלח את יהודה פרוזבוטא. כי קודם שנתבשר מבשורת יוסף לא שרתה עליו השכינה ולזה לא היו יכול להבדיל כל הדברים שצריכים להבדיל. אבל משנתבשר מבשורת יוסף כתיב ותחי רוח יעקב וכו'. פי' שהשיג את החיות. ולזה אמר יעקב רב עוד יוסף בני ח"י. היינו שיש לי עוד חלק ברב טוב הצפון לצדיקים. ואז הבחין בין האור ובין החשך והבדיל האור מן החשך והי' יכול לעשות את יהודה שליח ליוסף. כי יוסף נקרא בוקר. הבוקר אור והאנשים שולחו לייחד את יהודה עם יוסף. וזה אין צריך להסתפק כי מסתמא כל הוויכוחים שהיו בין יהודה ליוסף הכל היו לימות המשיח. ולזה הבדיל יעקב מהם כל הדברים שצריכים להבדיל וייחד אותם בייחד שיהי' לעתיד משיח בן יוסף מקודם ואח"כ משיח בן דוד. כללו של דבר שצריך כל אדם לידע שהמצות הם שלוחיו של מקום. וכביכול צמצם כבודו בהמצות. ושלוחו של אדם כמותו. וצריך האדם להבחין יתרון האור מן החשך בכדי שיהנה מאורו ויכוין לייחד קוב"ה ושכינתי' כי יעקב כשהשיג את החיות והבדיל האור מן החשך היה יכול לייחד יהודה עם יוסף. וזהו אחר שבשרו מיוסף וקיבל חיות ושרתה עליו שכינה אז שלח את יהודה לפניו אל יוסף להורות לפניו גושנה:

איתא במדרש. ויגש אליו יהודה. כתיב מים עמוקים עצה בלב איש. לבאר עמוקה מלאה צונן והיו מימיה צוננים ויפים ולא היתה שום בריה יכולה לשתות מהם בא אחד וקשר חבל בחבל נימא בנימא משיחה במשיחה ודלה מימיה ושתה. התחילו הכל שותין ממנה. כך לא זז יהודה משיב ליוסף עד שעמד על לבו. וזהו ויגש אליו יהודה. עכ"ל המדרש:

ונוכל לומר עפ"י דאיתא בזוה"ק ע"פ כי הנה המלכים נועדו עברו יחדיו. דכד מתחברין כחדא כדין עברו יחדיו וכל דינין מתעברין ומתכפיין. כי יהודה ויוסף נקראים מלכים כי יהודה נקרא מלכי צדק ויוסף נקרא צדיק וכשצדיק וצדק מתייחדין ביחד אזי כי הנה המלכים נועדו עברו יחדיו. מתבטלין כל הדינים. ושמא תאמר שכולם רואים את הייחוד. המה ראו כן תמהו. כי הם סוככים בכנפיהם כדי שלא ייראו הייחוד שביניהם. וזהו כי הנה המלכים נועדו. שהנקודות מתייחדים בייחוד גמור וזה נקרא חבל בחבל נימא בנימא משיחה במשיחה. ואיתא באור החיים הקדוש. ויגש אליו יהודה וכו' שהקריב דעתו ורצונו לאהוב את יוסף כדי שיוסף יקרב דעתו אליו ונתייחדו הנקודות הנקראים ציון. וזהו ברוך י"י מציון שוכן ירושלים. פי' כשהנקודות מתייחדין אזי הוא שוכן בירושלים. וזה הי' מחלוקת ביניהם עבור בנימין. כי יוסף נקרא צדיק דלעילא. ובנימין נקרא צדיק דלתתא. עד ולא יכול יוסף להתאפק כי כן דרכו תמיד להשפיע תמיד כל טוב לכל הנצבים עליו. ולזה כשניגש אליו יהודה ונתייחדו צדיק וצדק כחדא אזי הם משפיעים תמיד כל הברכות וישועות לישראל ויכולים כל הנצבים עליו לקבל ההשפעה וזה נקרא חבל בחבל. ומתבטלין כל הדינים. וזהו פירוש הזוהר הקדוש. כי הנה המלכים נועדו עברו יחדיו דמתעברין ואתכפיין כל הדינים ונשאר חסד אל כל היום כנ"ל. וזהו המה ראו כן תמהו כנ"ל:

כתיב ביוסף כי פי המדבר אליכם. ופירש"י בל' הקודש ולכאורה מה הוא הראי' מזה שהוא יוסף. הלא כל המלכים צריכים לידע שבעים לשון. רק הפי' הוא כך שאמר להם ראו כל מה שדברתי עמכם מיום ראשון שראיתי אתכם עד היום הגם שדברתי עמכם בלשון מצרי הי' הכל ל' קודש. ובאמת דיבר עמהם גם בשבת ל' מצרי. כי הסעודה שאכל עמהם בשבת הי'. כי אין והכן אלא שבת. וכתיב והם לא ידעו כי שומע יוסף. נמצא שדיבר עמהם בל' מצרי. לזה אמר להם באיזה לשון שדיברתי עמכם הי' הכל לה"ק כי הוא נקרא יוסף הצדיק וברית הלשון מכוון נגד ברית המעור. ובאמת התורה נתפרש בשבעים לשון. והראה להם שלא קלקל ח"ו שום דבר והוא יוסף הצדיק. אשר לזה אמר להם. העוד אבי חי. ולכאורה הוא תמוה ששאל בל' כזה. אבל באמת הפי' הוא כך. כי

עו"ד הוא עולה יסוד. וגם עו"ד הוא ל' עיקר. אמר להם תדעו שתהלה לאל העו"ד של אבי חי שלא קלקלתי ח"ו. אשר מזה הי' ירא יעקב שלא יחטא ח"ו יוסף ולא יהי' ליעקב חלק ברב טוב הצפון. לזה אמר להם יוסף העו"ד אבי חי וכמו כן אמר יעקב. ר"ב. עתה יהי' לי חלק ברב טוב הצפון. עו"ד יוסף בני חי:

סליק ספר בראשית

ספר שמות

שמות

ואלה שמות בני ישראל הבאים מצרימה. ה' ידועה בדעת. ו' שור"ק. לשון אשרקה להם ואקבצם. ו' היא התפארות. וזהו אשרק"ה. לשון אש"ר. והוא"ו הוא המשכת כל העולמות. וזה שייך לשובבי"ם כידוע וזהו ותמלא הארץ אותם והבן:

איתא במדרש. ותרא אותו כי טוב הוא. תניא ר"מ אומר טוב שמו. רבי יאשי' אומר טובי' שמו: ר' יהודה או' הגון הוא לנביאות. אחרים אומרים שנולד כשהוא מהול. ורבנן אמרי כיון שנולד נתמלא כל הבית כולו אורה כתיב הכא ותרא אותו כי טוב הוא. וכתיב התם וירא אלקים את האור כי טוב:

ונוכל לומר כי טוב נקרא דבר פשוט היינו שאין בו שום דבר רק שהוא טוב. כמ"ש למען אחי ורעי אדברה נא שלום בך למען בית י"י אלקינו אבקשה טוב לך. ואין בו שום בחי' שונות כלל רק שהוא טוב הפשוט. לזה נקרא משה טוב. ר' יאשי' אומר טובי' שמו. היינו שניתוסף עליו כמה בחי' שונות ולזה נכלל טו"ב עם שם י"ה. וזהו ידוע גודל השבח של הללוי"ה. שמא ושבחא כחדא ששם י"ה מקבל מן השבח. לזה עולה הלל"ו כידוע. ולזה נקרא משה טובי"ה שהוא טוב ולא עוד אלא שטוב שלו נכלל עם שם י"ה. וזהו ישמח משה במתנת חלקו שנתן להם השבת מדעתי' דנפשי'. כי משה הוא הדעת של כלל ישראל ונתן להם הטוב מבחינתו ולזה כתיב ותקרא שמו משה ותאמר כי מן המים משיתיהו. כי היא מבחי' מים העליונים כי בתי' ראתה מים במים היינו המים שהי' קודם בריאת העולם שהי' כל העולם כולו מים במים. מים עליונים במים התחתונים. ואח"כ עשה הקב"ה רקיע ביניהם ויבדל אלקים בין המים אשר מתחת לרקיע וכו'. ולזה קראה שמו משה כי מן המים משיתיהו. שהוא נבדל מן המים התחתונים והוא מבחי' המים אשר מעל לרקיע. כי משה יותר גבוה מרקיע כי ברקיע יש כוכבים ומזלות אבל משה הוא מבחי' יותר גבוה ולמעלה מן המזל. ולזה הי' עליו מחלוקת קרח ועדתו כי קרח לא הי' יכול להבדיל בין מים העליונים למים התחתונים:

נחזור לענייננו. אשר לזה נקרא משה טובי' כי הוא היה טוב ומשפיע לישראל גם טוב שאינו פשוט רק שהוא בצירוף שם י"ה. וזהו שבחא ושמא כחדא. רבנן אמרי כשנולד נתמלא כל הבית כולו אורה כתיב הכא כי טוב וכתי' התם וירא אלקים את האור כי טוב. כי כיוון שנולד משה אז האיר להם לכל ישראל ועשה הבדלה בין האור ובין החושך. כלל העולה מזה. כי משה הוא הדעת של כל ישראל כי הוסיף מדעתי' דנפשי' ומשפיע תמיד לכל ישראל טוב הפשוט ולא עוד אלא שמשפיע להם גם כן טוב מבחי' הנקרא טובי'. היינו בצירוף שם י"ה ולא עוד אלא שמאיר תמיד לכל ישראל כי אתפשטותא דמשה בכל דרא ודרא:

וארא

וגם אנ"י שמעתי את נאקת בני ישראל וכו'. ואזכור את בריתי. פי' אנ"י היא תפלה ע"ש ואני תפלה. ואל"ף הוא לשון ואאלפ"ך חכמה. ונו"ן ויו"ד היא חכמה תתאה. וכשישראל צועקים אנ"י אז שמעתי. וזהו פי' הפסוק וידבר אלקים אל משה ויאמר אליו אני ד'. מפני שהצדיקים מהפכין מדה"ד למדת הרחמים. ויאמר הוא לשון המשכה ולשון התפארות. מפני שכל התיקון של שובבי"ם. הוא התפארות ויראה. דהיינו היו"ד והפ"א של יוסף. והפ' היא התפארות שנמשך בעולמות התחתונים. ושאר האותיות ו' ס'. וזהו מרומז בפסוק בהוציאך את העם. ואזכור את בריתי. מפני שתלמידי חכמים מרבים שלום בעולם לא מבעי' השלום שבנגלה אלא אפי' השלום שבהעלם הם מגלים כמ"ש וכל בניך למודי ד' ורב שלום בניך א"ת בני"ך אלא בוניך. ולכאורה הוא מיותר. אלא שלימודי השם כולם הם נקראים בניך אפילו בדיבור. אך מי שיכול לבנות במחשבה הרב שלום זה נקרא בוני"ך והוא יכול להקרא בניך וזהו אל תקרי בניך אלא למי שהוא בונה וזהו ואזכור את בריתי והבן:

בא

כי אני הכבדתי את לבו. לשון כבו"ד. עם לבו ועם לב עבדיו. היינו האברים של הלב. או לשון עובדות ועשיות דהיינו המצות מעשיות. למען שתי אותות"י לשון אותיו"ת. אלה בקרבו. ושית"י הוא לשון אבן שתי'. ואבן קרוי השכחה שאדם שוכח שהוא בן המלך ועל ידי זה הוא מעכב את עצמו מלילך בבית המלך. ובאמת אין מי שיעכב את בן המלך אם לא השכחה. ושית"י הוא לשון ש"ת בטוחות חכמה קרוי המחשבה. וזה יש ביכולת הצדיק להקים את השכחה מפני שהוא מביא את האמונה בלב האדם. וזהו עמוד אחד יש בעולם וצדיק שמו. היינו שעושה מזה עמוד וקיום לאח"ד. ע"י שהוא מקרב הכל להשם ית'. וזהו למען שתי אותיות"י אלה בקרבו על ידי התקרבותו:

ויקם פרעה ליל"ה. מפני מה כתיב ליל"ה. כי בודאי הי' בלילה כנ"ל. ונוכל לומר כי האמת הוא כי בכל מכה שהביא הקב"ה על המצרים היתה התגלות מדותיו ית' ועל כן היו עשר. והנה במכת בכורות כתיב כחצו"ת הלילה ופירשו המפרשים מהו הלשון כחצו"ת. ופירשו כחצו"ת הוא לשון חץ. יורה כחץ. מפני שבזה המדה היתה התגלות ההתקשרות. וידוע כי כל הגלות היתה בדיבור דהיינו מלכות וכל זה הי' מפני שלא היו מקושרים בי"י וכיון שנתגלה המדה של התקשרות כמו שכתוב ראשית אונים באהלי חם. מיד יצאו מן הגלות ויצא הדיבור מן הגלות והדיבור נקרא פרעה. והאמונה נקרא ליל"ה. וכיוון שנתגלה זאת המדה אז קם פרע"ה ליל"ה:

בשלח

בפרשת המן. כתיב וילקטו המרבה והממעיט. ונוכל לומר כי נודע כי דור המדבר הם דור דעה והם הדעת של כל הדורות עד שיבא משיח במהרה בימינו. והנה מי שיש לו שכל לדעת ולהשגיח על כל העובדות והעשיות של דור המדבר אפי' בנגלה בוודאי הי' יכול להנצל מיצר הרע בכל מדותיו וזה מובן:

והנה בדור המדבר כתיב שהתרעמו על משה שהלכו במדבר. ולכאורה קשה על דור דעה שיתרעמו. אלא שבאמת האמינו בד' שיכול ליתן פרנסה בכל מקום אלא שסברו שמשה עשה מדעתו שהוליכם במדבר וע"כ התרעמו. ובאמת כתיב וגם בך יאמינו לעולם. והענין כי כל התורה נמשך ע"י משה ולא הי' אפשר לקבל התורה או אפי' אות אחת בלא האמונה ח"ו כמו שהעיד עליו הכתוב בכל ביתי נאמן הוא. וע"ז הבטיח לו הקב"ה וגם בך יאמינו לעולם והוא הדעת והשכל של כל ישראל. והנה מי שהוא ירא שמים ושכלו נכבד בוודאי רואה שלא ילך מהשכל אפילו כמלא נימא. ומה הוא עיקר השכל היינו שכל טוב מה שהוא דבוק בד'. ומי שהוא עושה כן אזי כל מדותיו קשורים בהשכל שלא יצא החוצה ח"ו אך מי שאינו כנ"ל אזי המים של אהבת האכילה והשתי' ושאר תענוגים שוטפים את השכל שלו. והנה ישראל התרעמו על משה רבם מה נאכל. וע"י האכילה התרחקו מעט מהשכל כנ"ל והם היו צריכים לקבל את התורה באמצעות משה ע"כ אמר לו ה' הנני ממטיר לכם לחם מן השמים. דהיינו כל האכילות יהיו מהשכל ולא נפרד מן השכל ועי"כ יהיו מקושרים תמיד בהשכל ובמשה. וזהו שאמר הכתוב וילקטו המרבה והממעיט. היינו לא מבעיא שאכלו בקדושה ובטהרה כי זה הי' ממילא אלא אפי' הלקיטה מה שלקטו היה ג"כ המרבה את השכל והממעיט את תאוות הגופניות כמ"ש כי אתם המע"ט מכל העמים. ולא קאי תיבת המרבה והממעיט על המן.

רק מורה שהרבה דבר אחר עם הלקיטה דהיינו השכל. והמעיט ד"א. היינו שהמעיט תאוות הגופניות:

איתא במדרש. ראו כי י"י נתן לכם השבת. כל דבר של שבת כפול הי'. שני העומר לאחד. ואף קרבנו הי' כפול שני כבשים. ואף מזמור שלו כפול מזמור שיר ליום השבת:

ונוכל לומר כתיב למעני למעני אעשה. ומהו כפל הלשון רק שבאמת כל מה שברא הקב"ה בעולמו לא בראו אלא לכבודו. אפילו כל הדברים שבבריאה הוא להתגדל כבודו של הקב"ה וב"ש וזה נקרא למעני וכל הדברים שישנם בזה העולם הכל יש דוגמתם למעלה וכל הדברים ועשיות שאדם עושה בעולם הכל הוא בחי' שבת כפי שאמרנו הפי' על הזמר זכרו תורת משה במצות שבת גרוסה. ולכאורה זה תמוה וכי כל התורה כולה היא רק שבת הלא יש בה תרי"ג מצות. רק באמת כל המצות שהאדם עושה צריך לכוין לשם יחוד וכו' אשר ע"י המצוה שעושה יהיה יחוד גמור וישפיע ע"י זה כל טוב לישראל וזה בחי' העלאת מ"נ וכל המצות ל"ת הוא ג"כ כדי להכניע הקליפה והסט"א ולא להניח לה לקבל שום קדושה רק שיהיה יחוד גמור. וכדאיתא ישב ולא עבר עבירה נחשב לו כאילו עשה מצוה. נמצא שכל המצות וכל התורה כולה רק בחי' העלאת מ"נ. ועי"ז ירד הטוב לישראל בחינת הורדת מ"ד וזה היחוד הגמור ולזה נקרא כל התורה כולה בחי' שבת כי עונתא דחכימא משבת לשבת. וזהו זכרו תורת משה במצות שבת גרוסה. חרות"ה ליום השביעי כפי דאיתא בגמרא שאמרה לו אנא חרות"א דמן יומא וד"ל. נחזור לענייננו שכל הדברים נקראים בחי' שבת. ושבת הוא אחד מששים בעוה"ב הנקרא ג"כ שבת. וזהו למעני הכפול שהם אינם בבריאה רק למעני. ולזה הי' כפול כל דבר של שבת כדאיתא שבא שבת בעצמו ואמר מזמור שיר ליום השבת שכולו שבת:

לפורים

ויבא עמלק. כתיב מני אפרים שרשם בעמלק וכו'. ונוכל לומר כי אפרים נקרא הברית כידוע שיוסף הוא היסו"ד. ועמלק הוא הקליפה והערלה. ותמיד הקליפה קודמת לפרי. וזהו הכתוב מנ"י אפרים היינו ההתמנות של אפרים. היינו העטרה של הברית. שרשם בעמלק. השורש הוא מכוסה בתוך עמלק. וצריך לחתוך הערלה ואחר החיתוך והפריעה נתגלה העטרה. וזהו שכתוב אחר שמל אברהם וירא אליו י"י. כי מקודם שחותכין את הערלה והקליפה שסביב הקדושה ויש עדיין מלחמה בעמלק אזי כתיב כי י"ד על כ"ס י"ה אין הכסא שלם ואין השם שלם אבל כשחותכין הערלה והקליפה שסביב הקדושה אזי הכסא שלם והשם שלם. אזי וירא אליו י"י. וזהו הכוונה של הודו לה' כי טוב כי לעולם חסדו. שהחסד נתגלה בפום האמה. וזהו פי' הכתוב מנ"י אפרי"ם שרשם בע"מלק:

כאשר ירים משה ידו וגבר ישראל. וכי ידיו של משה עושות מלחמה כו'. ועיקר פירושו בכ"מ שכתוב בתורה יד הוא דבר הנותן השפעה הוא יד הנותן ויד המקבל מה שלוקחין הדבר ההוא. וכשלוקחין מן הדעת קרוי יד משה. וזהו כאשר ירים משה ידו פי' שנסתכל כלפי מעלה וגבר ישראל ודבר הכולל קרוי יד ופרטי המדות קרויין אצבעות. כיוצא בדבר הוא אומר עשה לך שרף ושים אותו על נס והיוצא מהדבר צריך להמשיך (חסר) **איתא במדרש. הפכת מספדי למחול לי אמר מרדכי בשעה שהרכיבהו המן על הסוס. ולא הספיק לומר למען יזמרך. שקרא ק"ש עכ"ל.**

ותמוה מאוד אלו השלשה תיבות לא עלתה בידו מחמת ק"ש. רק יוכל להיות כי באמת מחוייב להיות אצל כל אדם [הטובה] וח"ו ההיפוך על אופן אחד. היינו כשהקב"ה משפיע לו כל טוב מחוייב להתאחד הכל להקב"ה ולא למרוד בו ח"ו. רק צריך לידע שהכל הוא מאת השי"ת כל טוב ויאמר שמע ישראל כו' י"י אחד. וח"ו להיפוך י"י ישמרנו צריך לידע ג"כ שהכל הוא מאת השי"ת וצריך למסור נפשו ולומר ג"כ שמע ישראל ביחוד גמור. והראי' מר' עקיבא כשסרקו בשרו במסרקות של ברזל אמר שמע ישראל ועשה יחוד גמור. נמצא מרדכי הצדיק אם הי' ח"ו המן הרשע תולה אותו על העץ שהכין לו המן. מה הי' עושה בשעת מעשה הי' מוסר נפשו להקב"ה ביחוד גמור והי' אומר שמע ישראל י"י אלקינו י"י אחד. עכשיו שרכב על הסוס בלבוש מלכות לא נהנה מזה עצמו כלום. רק ייחד הכל להקב"ה ואמר ג"כ שמע ישראל. נמצא שאצל מרדכי הכל א' בין טוב בין ח"ו ההיפוך הי' תמיד אומר שמע ישראל. רק הנפקא מינה באם שח"ו הי' מקוים רצון המן הרשע הי' אומר הק"ש מתוך צער והספד. עכשיו אמר אותה הק"ש ג"כ מתוך שמחה. אבל באמת הי' אומר תמיד ק"ש ביחוד גמור. וזהו פי' המדרש הפכת מספדי למחול לי אמר מרדכי היינו שאמר אני בין כך ובין כך הנני מייחד עצמי להשי"ת במסירת נפש וק"ש. רק באם ח"ו הי' להיפוך הייתי אומר מתוך הספד. עכשיו אני אומר מתוך שמחה. וזהו הפכת מספדי למחול לי. הפכת הק"ש מן הספד לק"ש מתוך שמחה. אבל מה הוא עושה קורא קריאת שמע ואינו יכול לומר יותר וד"ל:

כשבא לביתו מהרב הקדוש והנורא ממעזיבוז. סיפר בשמו שפי' הפסוק אודך ה' וגומ' בעת סעודת ההודאה ואמר שאף שחייב אדם לברך על הרעה ולקבולי בשמחה כמו על הטובה היינו לגבי עצמו יכול הצדיק אבל לשמח אחרים עמו צריכין לראות השמחה והטובה בעיניהם ואז יכולין להיכלל בשמחת הצדיק. וזה פירוש הכתוב אודך אד' אלקי בכל לבבי. היינו שאני בעצמי אודך בכל לבבי אף על מדה"ד ח"ו אך שאני רוצה לכבד שמך שם הרחמים לעולם פי' בפני העולם. ועפ"ז אמר שיש לפרש ג"כ הפסוק שוש

אשיש בד' היינו שאשמח בעצמי ואשיש אחרים בד' במדת הרחמים. אבל במדה"ד ח"ו לא אוכל לכלול אחרים בשמחתי רק תגל נפשי באלקי פי' נפשי בעצמה:

סדר במדבר

שלח

בגמרא. תניא וראיתם אותו וזכרתם. ראה מצוה זו וזכור מצוה התלוי' בה ואיזה זו מצות ק"ש דתנן מאימתי זמן ק"ש משיכיר בין תכלת ללבן. תניא אידך ראה מצוה זו וזכור מצוה אחרת הסמוכה לה. ואיזה זה מצות כלאים שנאמר לא תלבש שעטנז צמר ופשתים יחדיו גדולים תעשה לך. ע"כ:

ונוכל לומר ע"פ פשוט. כי עיקר מצות ק"ש היא קבלת עול מלכות שמים שלימה וזה אי אפשר כי אם שיקבל עליו כל ד' מיתות ב"ד וזה נקרא דינא דמלכותא דינא וכשמקבל עליו עול מלכות שמים בשלימות אזי הוא בא בתוך עולם החירות. ושמעתי מפי מורי הק' ר' שלמה נ"ע ע"פ דודי שלח ידו מן החו"ר הוא לשון חרו"ת. וזה נקרא ג"כ תכלת כי תכלת דומה לים וים דומה לרקיע ורקיע לכסא הכבוד. וזהו לכל תכל"ה ראיתי קץ. אבל לבן הוא לבנינות. וכל זה נרמז בציצית כי ציצית צריך להיות שני חוטי תכלת ולזה זמן ק"ש משיכיר בין תכלת שבה ללבן שבה. תניא אידך ראה מצוה זו וזכור מצוה הסמוך לה ואיזו זו כלאים כי בכל הדברים אסורים כלאים. רק בבגדי כהונה ובציצית הותרה כלאים. וזהו דעה השני' משיכיר בין תכלת לכר"תי כי כר"תי אותיות כת"ר. ויש עוד צירוף כזה בסט"א ג"כ. ולזה הותר בבגדי כהונה ובציצית כלאים וזה נרמז הכל בציצית. כי כשמקבל עליו עול מלכות שמים בשלימות כמבואר אזי הוא מכיר בין תכל"ת לכ"רתי. היינו בין ב' צירופים הנ"ל. והדברים עמוקים:

חקת

במשנה אמר ר' עקיבא אשריכם ישראל לפני מי אתם מיטהרין ומי מטהר אתכם אביכם שבשמים. שנאמר וזרקתי עליכם מים טהורים וטהרתם ואומר מקוה ישראל ד'. מה מקוה מטהר את הטמאים. אף הקב"ה מטהר את ישראל:

ונוכל לומר כי לשון מי שייך לשאול על דבר שאפשר להשיג אותו רק אני איני יודע אותו שואל אני עליו מי הוא. אבל דבר שבלתי אפשר להשיג אותו אינו שייך לשאול עליו מי הוא. וזה פי' המשנה אשריכם ישראל לפני מי אתם מיטהרין פי' שאדם מטהר עצמו ובא לבחי' קודם שאפשר לשאול עליו מי הוא. והבחינה הנקרא מי הוא מטהר אתכם שנאמר וזרקתי עליכם מים טהורים. ונאמר מקוה ישראל ד'. כי כשם שאדם טובל עצמו במקוה כך צריך לטבול עצמו בשם הוי' ב"ה וצריך שיהי' מים במים כמו שהי' קודם בריאת העולם ומטהר עצמו לפני מי. וזה הבחי' מי מטהר אותו. וזהו כוונת המקוה

שצריך האדם לטבול עצמו בד' אותיות הוי' ב"ה וב"ש שיהי' מים במים. ואי' במדרש ויקחו אליך פרה אדומה וכו' כך פתח ר' תנחומא הולך בתום צדיק זה אברהם. אשרי בניו אחריו כל מה שעשה אברהם להמלאכים עשו אח"כ לבניו. הוא אמר יקח נא מעט מים ורחצו רגליכם כך בניו מזין עליהם מאפר פרה אדומה וטובלין עצמן ונטהרים. כי באמת הי' אברהם החסד של העולם. פי' שנתן לכולם כל הנצרך להם. וכשם שעשה אברהם חסד עם המלאכים וטיהר אותם כי המלאכים היו שלשה אנשים כידוע ולזה היו צריכים טהרה וטיהר אותם במים שאין בם שום צד טומאה רק כולו טהור כך באותו שעה טיהר ג"כ את ישראל באותו מים עצמו. כתיב ועשית כיור נחשת וכו' עד בבואם אל אהל מועד ירחצו מים. ומשמע שהמים עצמם צריכים רחיצה ולכאורה איך אפשר לרחוץ מים במים. רק עפ"י דאי' בגמרא מים שנטמאו וצריך להכשירם צריך להשיק אותם במים טהורים וזהו ירחצו מים שצריך להשיק מים תחתונים במים עליונים וזה הפי' משיק מים במים וזהו לפני מי. מקודם מי אתם מטהרין שהם מים טהורים לגמרי ואותו המים נתן אברהם להמלאכים לטהר אותם ובכל עת שהאדם מטהר עצמו צריך לטהר עצמו באותו מים בכדי להשיק מים במים מקוה ישראל ד'. ומדה הנקראת מי הוא מטהר אתכם וזהו ויקחו אליך פרה אדומה תמימה אשר אין בה מום שלא יהי' בה שום חסרון רק שיהי' בכל השלימות. אשר לא עלה עלי' עול כי הוא מעלמא דחירות וזה הבחינה נקרא מי מטהר אתכם. וזה פי' הפסוק הולך בתום צדיק זה אברהם שעשה חסד עם כולם וטיהר גם את המלאכים והשיק מים במים. אשרי בניו אחריו כפי שעשה חסד עם כולם בזכות זה גם בניו נטהרים באותו מים:

בלק

לא הביט און ביעקב ולא ראה עמל בישראל. פי' מי שהוא בבחי' יעקב לא ראה שום און. מפני שהוא תמיד אצלו בקטנות. וגם לא ראה עמל בישראל. מפני שהוא רואה תמיד התפארות של הקב"ה היינו ה' אלקיו עמו ותרועת מלך בו. היינו התחברות של הקב"ה בו פי' עמו. ואמר לי מורי שרמז בזה ג' יחודים ישראל ולאה. ויעקב ולאה. ויעקב ורחל. ועוד הד' העלים:

מה שאמר הרב הק' אדומו"ר זצוקללה"ה זי"ע ביום ה' ח"י אלול בעת אמירת תהלים:

איתא בגמרא. אמר דוד לפני הקב"ה. רבש"ע בשעה שעוסקים ישראל באמירת תהלים יהי' חשוב בעיניך כאלו עוסקים בנגעים ואהלות. עכ"ל הגמרא:

והעולם לומדים הפשט מחמת שנגעים ואהלות הוא חריפות לזה ביקש דהמע"ה שיהי' חשוב העוסק בתהלים כאילו עוסק בחריפות. אבל אינו מובן מה נ"מ מזה. ועוד למה

דווקא נגעים ואהלות. ונוכל לומר עפ"י פשוט כי זאת ידוע שהנגעים דבר רע למאד. ואיתא בגמרא על י"ג דברים נגעים באים וחושב שם על לה"ר ורכילות וכו' ועל שאינו רוצה לעשות לחבירו איזו טובה או להלות לחבירו איזה כלי. וכפי שמונה שם כל הי"ג דברים. ונמצא ג"כ התיקון בתוכם היינו שצריך להראות לכהן וכפי שנראה בעיניו אם צריך הסגר. ויש שצריך לנתוץ את הבית. ואהלות ג"כ נמצא התיקון בתוכו ע"י הזאה. אשר לזה ביקש דהמע"ה שבשעה שיתעסקו ישראל באמירת תהלים וכו' שצריך כל איש לשבר לבו ולבקש מאת השי"ת על נגעי לבבו בעת אמירת תהלים ולשוב בתשובה שלימה על קילקולו שקילקל ולבקש מהשי"ת שיתן לו כח ומוח להתגבר נגד היצה"ר. ובלא זה עליו נאמר מי ביקש זאת מידכם כו'. ולזה ביקש דהע"ה כשיתעסקו ישראל בזה האופן באמירת תהלים יהי' נחשב כאילו עוסקים בנגעים ואהלות שיש התיקון בתוכן. כך כשיתעסקו ישראל באמירת תהלים בלב נשבר ימחול להם הקב"ה על כל עונותיהם ויתוקנו בכל הצריך להם:

סדר דברים

לשבת קודם סליחות

איתא במדרש. אמר ר' שמואל בר נחמני לפי שבעוה"ז הזכר מסבב אחר הנקבה. אבל לעתיד לבא הנקבה תסבב אחר הזכר שנאמר נקבה תסובב גבר ולכך בעוה"ז הקב"ה מחזר אחר ישראל שיעשו תשובה אבל לע"ל ישראל מחזרים אחר הקב"ה שיעשה רצונם שנאמר נקבה תסובב גבר. עכ"ל המדרש:

להבין החילוק. כי כשהזכר מחזר אחר הנקבה. יש לו עבודות קשות כי צריך לראות שלא יהי' לו ח"ו איזו מחשבה רעה ושום פני' ותאוה ובפרט תאות המשגל כמאמר הגמרא אשה חמת מלא צואה ופיה מלא דם והכל רצין אחריה. אבל כשהנקבה מסבבת אחר הזכר אזי היא מסבבת אותו ומייחדת אותו ומחשבתו אצלה ומשפיע לה בלי שום מחשבה זרה ותאווה ח"ו. ולזה בעוה"ז הזכר מסבב את הנקיבה כמאמר הגמרא גלוי וידוע לפניך שרצונינו לעשות רצונך אלא מי מעכב שאור שבעיסה מעכב. כי יצרו של אדם מתגבר עליו בכל יום. ויום ולילה לא ישבות ולא ינוח. ולזה צריך האדם להיות מאד זריז ונשכר שלא ישמע אליו ולא לעשות ח"ו שום דבר למלא תאוותו. ולהרחיק מעצמו כל מחשבות רעות. אבל לימות המשיח שיתבטל היצה"ר לגמרי אזי הנקיבה תסובב גבר. היינו שכל בחינת נקבות יסבבו את בחינות זכרות להשפיע להם. כי כל מה שנמצא בעולם הכל הוא בחי' זכר ונקבה ולזה בעוה"ז הקב"ה מחזר אחר ישראל שיעשו תשובה כי רוצה שלא יקבלו ח"ו החיצונים ההשפעה. כי ממנו אין שום מניעה

כי הוא משפיע תמיד כל טוב לישראל רק מחמת חסרון המקבלים מקבלין ח"ו הסט"א. וישראל יונקים מהתמצית. ולזה מחזר הקב"ה אחר ישראל שיעשו תשובה כדי שיוכלו ישראל לקבל ההשפעה ושלא יתערב זר ח"ו. וזה נקרא בחי' זכר. אבל לעתיד שיתבטל היצה"ר והקליפה יתבטל לגמרי. ולא יהי' שום כח להסט"א אזי יהיו ישראל מחזרים אחר הקב"ה שיעשה רצונם ושישפיע להם כל הצריך להם לישראל לכל הבחי' שנאמר נקבה תסובב גבר:

בפסוק כי כאשר ירד הגשם והשלג מן השמים ושמה לא ישוב כ"א הרוה את הארץ והולידה והצמיחה וכו' כן יהי' דברי אשר יצא מפי לא ישוב אלי ריקם כ"א עשה את אשר חפצתי והצליח אשר שלחתיו. ע"כ:

ולכאורה היו צריך לכתוב כן הוא דברי. מהו כן יהי' שהוא לשון צווי. אבל באמת פי' הכתוב כך הוא כי כאשר ירד הגשם והשלג מן השמים אזי הארץ מקבלת אותה הטיפה בתוכה ומזרעת ומולידה רק שמקודם צריכה הארץ להכין עצמה לקבל הטיפה. כמאמר הגמרא אין טיפה יורדת מלמעלה אלא א"כ טיפיים עולות מלמטה כנגדה. וזהו בחי' העלאת מ"נ ואח"כ מקבלת מ"ד. כן יהי' דברי אשר יצא מפי לכל איש ישראל לא ישוב אלי ריקם. וזהו בחינת מ"ד וצריך כל אדם להעלות טיפיים כנגדן. היינו להכין א"ע ולטהר עצמו ולבו ולעשות עצמו כלי לקבל דיבור של הקב"ה כדי שיעשו פירות שזה נקרא בחי' העלאת מיין נוקבין ולזה כתב כן יהיה לשון צווי. כי מקודם צריך לאתערותא דלתתא כדכתיב ואיד יעלה מן הארץ:

נצבים

איתא במדרש. למה תוקעין בר"ה. לפי שע"י קול השופר הקב"ה מזכה את ישראל ומרחם עליהם בדין שנאמר עלה אלקים בתרועה י"י בקול שופר. אמר אסף לפי שע"י קול השופר הקב"ה מרחם על ישראל תהיו נוטלים את השופר ותקעתם לפניו ועי"ז הקב"ה יזכה אתכם וירחם עליכם. מנין אתה למד ממה שקרינו בענין הרנינו לאלקים עוזנו הריעו לאלקי יעקב. עכ"ל:

ונוכל לומר. כי עלה אלקים בתרועה. היינו שע"י התרועה עולה השם אלקים למקום גבוה מאוד מקום שאין בו שום תערובות דין כלל ואין מעורב בו שום רע כלל רק הוא כולו טוב וממנו נעשה שם הוי"ה ב"ה. וזהו י"י בקול שופר. שע"י קול שופר נמתק שם אלקים ונעשה שם הוי"ה כולו טוב. כי באמת עיקר השופר הוא להכניע לבו לפני בוראו ולשפ"ר מעשיו. כענין שפר"ו מעשיכם וברית לא תופר. ועוד נקרא שופר אילו של יצחק. היינו התגברות הגבורות של יצחק. כי אי"ל מלשון ואת איל"י הארץ לקח. וע"י קול

השופר צריך להמתיק ה' גבורות של יצחק שיהי' כולו רחמים גמורים. כפי שאמרנו כבר ע"פ קרא בגרון אל תחשוך כשופר הרם קולך והגד לעמי פשעם ולבית יעקב חטאתם. ולכאורה מהו המצוה להלבין פני חברו ברבים לגלות חטאיו ופשעיו. אשר הנביא אמר קרא בגרון. אבל באמת פשט הכתוב כך הוא. כי באמת בעת תקיעת שופר אז נתערבב השטן ואין שום דינים מתערין רק כולו טוב. אשר לזה רשאים להתוודות בעת תקיעת שופר בלחש. ולזה אמר הכתוב. באם שתוכל להוכיח את ישראל בזה האופן שלא לעורר עליהם ח"ו שום דינין רק להביא אותם בגדר התשובה אשר עי"ז יומתקו הדינים מהם ויושפע להם כל טוב. אזי הגד לעמי פשעם וכו'. וזהו כוונת הכתוב. כשופ"ר הרם קולך. היינו כמו הקול של שופר הוא המתקת הדינים כך על ידי הקול שלך יעשו תשובה ויומתקו הדינים:

נחזור לענייננו. כי ע"י קול השופר צריך להמתיק הדינים והגבורות כי שופר עולה אלקי"ם כידוע. היינו ש' עולה אלהי"ם במלואו. ר' עולה אלהים באחוריים פ"ו עולה אלהי"ם במספר השוה. ושם הוי' ב"ה נרמז בו ג"כ כידוע. וע"י קול השופר צריך להמתיק הגבורות ולהעלות אותם למקום שאין שום גבורות שולטים שם רק כולו רחמים גמורים וכולו טוב ונעשה מאלקי"ם הוי'. ועי"ז מזכה את ישראל ומרחם עליהם. מנין אתה למד ממה שקרינו בענין הרנינו לאלקים עוזנו הריעו לאלקי יעקב. כי יעקב נקרא קול פשוט ולא היה בו שום תערובות דין כלל. רק כולו רחמים גמורים וצריך ליטול את השופר ולהריע לפניו שיהי' נפשט כל הדינים שיהי' נמתק ויהי' כולו טוב. כמ"ש אל אלקים י"י דבר ויקרא ארץ. א"ל אלקי"ם י"י. זה אברהם יצחק ויעקב. וע"י בחי' יעקב מייחד אותם ביחד ואז נמתקו כל הגבורות ונעשה כולו טוב. והכל רחמים גמורים. אזי דיבר ויקרא ארץ ומשפיע לישראל כל טוב בלי שום תערובות דין כלל:

לר"ה

איתא בזוהר פ' אמור. ת"ח כד ההוא שופר עלאה דנהירו דכולא בי' אסתלק ולא נהיר לבנין כדין דינין מתערין וכו' וכד אתער האי שופר וישראל תייבין מחטאיהון בעיין לנגדא קול שופר. וההוא קלא סליק לעילא כדין אתער שופר אחרא ואתער רחמי.

עכ"ל הזוה"ק:

להבין זה. כי שופר נקרא אימא עלאה וזו"נ מתייחדים עמה ומקבלים ממנה כל הבהירות. וזהו דווקא על ידי תשובה. היינו תשוב ה'. וצריך כל אדם לשוב בתשובה שלימה באמת ובתמים לפני הבורא ב"ה כדי שיוכל להמתיק הדינין. ומאד מאד צריך האדם לשוב ולהכניע לבו הרע ולהסיר לב האבן ממנו ולהגביר היצ"ט על היצה"ר

ולשוב בלב שלם ולבכות ולחנן תמיד מאת הבורא ית"ש שיתן לו לב בשר ושיוכל לכבוש המלחמה של היצה"ר ובוודאי יעזור לו השי"ת כמאה"כ ובקשתם משם את י"י אלקיך ומצאת. אימתי כי תדרשנו בכל לבבך ובכל נפשך. ובפרט ביומא דר"ה. כדאיתא בזוה"ק מאן הוא דלא דחיל מיומא דר"ה יומא דדינא קשיא וכו' וכל העולם עוברין לפניו כבני מרון ולא נעלם מאת הבורא ית"ש שום דיבור ומחשבה ועשי' של האדם. וכשלא שב בתשובה שלימה ח"ו אזי לא מתייחדין ח"ו זו"נ ואינם מקבלים ח"ו שום בהירות ולא שום המתקה. וממילא דינין אתערו. אבל כשישראל עושין תשובה שלימה בשעת תקיעת שופר אזי מקבלים זו"נ הארה ובהירות מאמא עלאה ונמתקו כל הדינין. וזהו פי' הזוה"ק ועל ידי קול שופר אתער שופר אחרא ומשפעת לישראל בני חיי ומזוני ממקום החיות מחי החיים ונכתבין לאלתר לחיים אמן:

כתיב ועבדתם את י"י אלקיכם. בלשון רבים. ואח"כ וברך את לחמך וכו' הכל בלשון יחיד:

ונוכל לומר עפ"י פשוט. דאיתא בגמרא ששולחנך גדול משולחנם. ואיתא ג"כ פת במלח תאכל וכו' אשריך וכו' ולכאורה סותרים זה את זה. רק האמת הוא עיקר שולחן של ישראל שיושבים בסעודה ויש ביניהם ד"ת ומעלים כל דבר להקב"ה אז נקרא זה השולחן אשר לפני י"י. וכפי דאיתא בגמרא עכשיו שולחנו של אדם מכפר עליו והוא במקום קרבן. וזהו הפירוש ועבדתם את י"י אלקיכם. היינו חבורה שאוכלים ביחד ועובדים את י"י באכילה זו כמו שדברנו. אז וברך את לחמך ואת מימיך. כי ברוב כמה אנשים יכול להיות שקשה לו לאחד לאכול לחם ואחד שקשה לו מים. לזאת אמר ובירך את לחמך. היינו היחיד שלא יזיק לו שום דבר. ולא עוד והסירותי מחלה מקרבך. שאם ח"ו אחד מהם חולה. תסיר הסעודה הזו החולשה ממנו ויהי' לו רפואה שלימה. השי"ת ישלח לנו רפואת הנפש והגוף. ונזכה לעלות לציון ברנה אמן:

כתיב כל אשר תאמר אליך שרה שמע בקולה וכו'.

ונוכל לומר שזהו כוונת השופר כידוע שופ"ר הוא בגימטריא אלקי"ם. שי"ן עולה אלקי"ם במילוי. ר' עולה אלקי"ם באחוריים. פ"ו הוא מספר השוה מן אלקי"ם. וכמו כן שר"ה יש בה ש"ר ואות ה' נגד ה' אותיות אלקי"ם ולזה אמרה כל השומע יצחק לי שצריך לשמח אותה ולהמתיקה וע"י מי נמתקים הגבורות ע"י קול השופר. ולזה אנו מברכים לשמוע קו"ל שופר. לשון המתקה. שע"י קול השופר נמתקים כל הגבורות ונתעוררו החסדים על כל העולם. וכמו כן אמר לאברהם כל אשר תאמר אליך שרה שמע בקו"לה. היינו שע"י קול של השופ"ר נמתקו כל הגבורות ונתעורר רק חסד א"ל כל היום אמן:

לשבת תשובה

איתא במדרש. שובה ישראל עד י"י אלקיך. משל לבן מלך שאמר לו רופא תאכל דבר פלוני ותתרפא. והי' מתיירא ואמר לו אביו אני אוכל מתחלה. כך כשאמר הקב"ה לישראל שיעשו תשובה היו מתייראים. אמר הקב"ה אני אעשה מקודם שנאמר ושב י"י אלקיך את שבותך. ד"א משל לבן מלך שהי' רחוק מאביו מאה ימים. אמרו לו אוהביו שישוב אצל אביו והי' מתיירא שלח לו אביו לך כמה שאתה יכול ואני אבוא אליך. כך אמר הקב"ה. שנאמר שובה אלי ואשובה אליכם. ע"כ:

ולכאורה הפסוק הוא תמוה כי איך אפשר לשוב עד י"י. אבל פירוש הכתוב כך הוא. שובה ישראל. עשה תשובה. עד י"י אלקיך. היינו כ"ז שי"י הוא אלקיך. ולבך כואב תמיד עליך על הרע שלך ואתה יודע שיש י"י המשגיח עליך ויודע כל דבר ולית אתר פנוי מיני' אז הוא העת לעשות תשובה אבל כשח"ו הוא נשרש בתאוות רעות ולא שם על לבו שעתיד ליתן את הדין לפני הבורא ב"ה קשה לו מאד לעשות תשובה. וזהו פי' המדרש. משל לבן מלך שהי' רחוק מאביו מאה ימים וכו'. שלח לו אביו לך כמה שאתה יכול. היינו הוי יודע שי"י אלקיך כנ"ל ועשה כפי יכולתך ואני אבוא אליך. וממילא ישוב עד י"י. כי באמת קרוב הוא לכל קוראיו ומלא כל הארץ כבודו ולית אתר פנוי מיני'. ולזה אמר הכתוב כי כשלת בעוניך ופריך בגמרא קרית לי' עון וקרית לו כשלון. רק כשעושה תשובה כנ"ל אינו נחשב לו העונות רק כשלון לבד. וזהו פי' הפסוק. קחו עמכם דברים דהיינו הדיבורים שאתם מוציאים מפיכם תקחו עמכם היינו שיהי' כפיו כן לבו שלא ידבר ח"ו בפיו. ולבו לא נכון עמו. רק ליקח הדיבורים מהלב. ושובו אל י"י היינו אז תוכלו לשוב אל י"י ממש. כי לכאורה שני פסוקים סתרי אהדדי. כי כתיב לא יהי' לך עוד השמש לאור יומם ולנוגה הירח לא יאיר לך. וכתיב לא יבא עוד שמשך וירחך לא יאסף כי י"י יהי' לך לאור עולם. כי באמת כל העולמות נבראו על פי הדיבור. שנאמר בדבר י"י שמים נעשו. וזה השמים והארץ נבראו בריאה גשמית. ובאמת מכל הדיבורים שאדם מדבר צריך לראות לקשר עצמו ולבו ומחשבתו ליחדם אל הדיבור וכשהוא בזה האופן בורא עולמות עם הדיבורים שלו. היינו עולם רוחני ומקבל חיות מחי החיים. ולזה אמר הכתוב לא יבא עוד שמש"ך שאתה בורא מהדבורים שלך והי' לך י"י לאור עולם. כמו שאמרנו מקודם ע"פ קחו עמכם דברים ושובו אל י"י היינו שתגיעו לבחי' הנקרא י"י ע"י עולמות שלכם שבראתם מדבורים שלכם וזהו והי' לך י"י לאור עולם. וזה באמת קשה מאד. ולזה אמר הקב"ה אני אעשה תשובה מקודם. אתם עשו כפי היכולת ואני אשוב אליכם. רק בעוד שי"י אלקיך כנ"ל. כללו של דבר מאד מאד צריך האדם להרבות

בתשובה עד שיביא את חבירו ג"כ בגדר התשובה. ובפרט ביו"כ. וזהו פי' הגמרא. אין יוה"כ מכפר עד שירצה את חבירו. ירצה. מלשון רצון. היינו שיעשה לחבירו רצון ושיכניס תשובה ברצון חבירו ולקשר את כל החיצונות שלו להקב"ה ולשוב אליו באמת מעומקא דלבא. ואז והי' לך י"י. לאור עולם. אמן:

פרשת האזינו

איתא במדרש. כי שם י"י אקרא הבו גודל לאלקינו. נמצינו למדין שהזכיר משה את השם אחר כ"א תיבות מנין הוא למד מהמלאכים שהם מזכירים את השם אחר שלש תיבות קדוש קדוש קדוש אמר לא אהי' נפחת משבעה ממלאכים:

ונוכל לומר עפ"י פשוט. כי המלאכים במדרגה יותר גבוהה מישראל שהם בזה העולם כידוע מה שנקרא עולם המלאכים והם יכולים להזכיר את השם תמיד. רק שמתחלה הם צריכים לקבל קדושה ולקדש עצמם מאד. ולזה אף המלאכים צריכים לומר מתחלה שלש פעמים קדוש. אבל ישראל הם בזה העולם וא"א להם להזכיר את השם. רק משה רבינו הי' בבחי' שבת ולזה הי' יכול להזכיר את השם ושבת נקרא עולם הבריאה. וזהו ששת ימים תעשה מלאכתך וביום השביעי שבת וכו'. ומשה השיג תמיד את הבחי' שב"ת. כי משה בגימטריא א"ל שד"י. ולזה אצל המלאכים אין שום מלאכה ויכולים להזכיר את השם תמיד. אבל בישראל כתיב ששת ימים תעשה מלאכה. רק מי שהשיג בחי' שב"ת יכול להזכיר את השם. ולזה אמר משרע"ה לא אהי' נפחת משבעה מלאכים כי שבת הוא אחד משבעה ימי החול. ואעפ"י שמרע"ה היה תמיד בבחי' שבת עכ"ז הי' צריך לעלות למדריגה הנקרא אחד משבעה אצל המלאכים כי המלאכים הם תמיד נקראים זה הבחינה. עכ"פ משה שהי' בבחי' שבת הזכיר את השם בזה הבחינה. ולזה אמר כי שם י"י אקרא. כשאני מזכיר את השם הבו גודל לאלקינו. יתגדל אלקות שיש אצלי ואצל כל אדם כי משה הי' הדעת של כל ישראל וכל איש ישראל כשמזכיר את השם צריך לראות שיתגדל אצלו חלק אלקות שלו כי כל נשמה היא חלק אלוק ממעל:

לסוכות

למען ידעו דורותיכם כי בסוכות הושבתי את בני ישראל בהוציאי אותם מארץ מצרים:

ולכאורה קשה מהו דורותיכם הי' לו לכתוב למען תדעון כמו שכתוב לעיל וידעתם כי אני י"י המעלה אתכם וכו'. ונוכל לומר עפ"י פשוט כי באמת החמשה אומות הנקראים ענקים רפאים נפילים כו' הם נמצאים תמיד בעולם שרוצים להתגבר תמיד עצמם על הקדושה אם לא בחסד אל כל היום שהוא מציל אותנו תמיד מידם במה שהושיב אותנו בסוכה בהוציאו אותנו מאמ"צ כי הדור שיצאו ממצרים הי' כללות ישראל וגם החמשה אומות הנ"ל היו ג"כ בעת ההיא ורצו להגביר עצמן על הקדושה ח"ו וזה הי' ג"כ מלחמת

עמלק. וז"ש וירא בלעם את ישראל שוכן לשבטיו. שראה אותם יושבים בסוכה ומסכך עליהם שלא ישלוט עליהם לעולם שום אומה ולשון ולזה נקראת סוכ"ה אימא דמסככת על בניה. וזה שאמר הכתוב למען ידעו דורותיכם. פי' האומות והסט"א הם יהיו יודעים כי בסוכות כו'. ודורותיכ"ם הוא מל' דירה הדרים אצליכ'. כי באמת הס"א דר תמיד אצל ישראל בכדי לינק מן הקדושה ולקבל השפעה מתוכה ולא להניח להם לישראל שום השפעה ח"ו. ולזה אמר הכתוב למען ידעו דורותיכם. היינו החמשה אומות הנ"ל וכל הרשעים שבעולם הדרים אצליכם ידעו שבוודאי לא יוכלו להגביר על ישראל ולא יוכלו להרע להם בשום אופן כי בסוכות הושבתי את ב"י. המסכך עליהם ומציל אותם מידם. וזהו דכתיב כי מגפן סדום גפנם. כי הם רוצים לינק תמיד מגפן של ישראל. אבל תמיד רחמי י"י עלינו אמן:

לשבת חוה"מ

איתא במדרש. ויאמר משה אל י"י ראה אתה אומר אלי וכו' ואתה לא הודעתני. ולמעלה הוא אומר ויאמר י"י אל משה כו'. למערה שהיתה על שפת הים עלה הים ומילאה לא היה הים זז משם אלא מכאן ואילך הים נותן למערה והמערה נותן לים. אמר משה ראה שאין אתה יכול לזוז אהבתך מהם. ואתה לא הודעתני כו'. אמר לו הקב"ה כו' אמר לו משה נראה דבר מי יקום. מיד א"ל פני ילכו והניחותי לך. עכ"ל:

ונוכל לומר. עפ"י פשוט כי כתיב ודבר י"י אל משה פנים אל פנים כאשר ידבר איש אל רעהו. כי כשמדבר איש את חברו אזי שניהם מדברים זה לזה. והדיבורים של שניהם נלקח משורש אחד ומתייחדים יחד בהבל פיהם כמו המערה הנ"ל. וזהו ודיבר י"י אל משה פנים אל פנים שנתייחדו פנים בפנים. וזהו שאמר לו פנ"י ילכו והניחותי לך. היינו כשילכו פני כמבואר ויתקשרו בשורש פנים בפנים אזי והניחותי לך. לשון נחת. שיהי' לך מנוחה. כי אצל משה כתיב ותחסרהו מעט מאלקים שכל המ"ט שערים השיג משה אבל שער החמשים לא השיג. ולזה כל זמן שלא השיג שער החמשים לא הי' לו עדיין מנוחה כי כמו שיש מ"ט שערים טהור כן יש מ"ט שערים להיפך. אבל כשיהי' פני ילכו וישיג מדרגת שער הנו"ן אשר שם כולו טהור ומשם נשפע מקור החיות והתענוג אז והניחותי לך. היינו יהי' לך מנוחה. וזו המדריגה לא השיג משה בשלימות עד אחר הסתלקותו ולזה נקרא המקום שהוא טמיר וגניז בו הר נב"ו נ' בו ששם השיג שער הנו"ן כי שם התקשר עצמו בחי החיים ובא לתענוג הרוחני האמיתי וזה נקרא עולם החירות. חרות על הלוחות. א"ת חרות אלא חירו"ת. והשיג שם שם שער הנו"ן כי שער הנו"ן נקרא מקום שהוא כולו תענוג אמיתי. ולפ"ז נוכל לומר ע"פ רוכב שמים בעזרך ובגאותו

שחקים. ולכאורה הוא תמוה מאי נ"מ בין שחקים לשמים. גם מהו עזרך וכי שייך עזר להקב"ה. אך באמת הפשט הוא כך. שמים נקראים האבות והאבות הן הן המדות. וזהו כ"ז שהוא בתוך המדות אזי בעזרך צריך להעזר שלך היינו המעש"ט והאהבה והיראה של האדם וזהו עזר להקב"ה שמשפיע לישראל כל טוב ע"י המדות. ובגאותו שחקים כי שחקי"ם הוא מלשון בגדים שחוקים ובלוים וזהו ובגאותו שחקי"ם. כי כשהוא בא למעלה מן המדות. ובא לשער הנו"ן שהוא נקרא גאו"ת. וזהו שאמר משה אשירה לד' כי גא"ה גא"ה. ות"א ארי אתגאי על גיותניא. וזהו ד' מלך גאות לבש. הפורפירא שלו גאות. וכשהוא בא לזה המדריגה ומתקשר עצמו בחי החיים יכול הוא להעלות כל המדריגות התחתונות שנקראים שחקי"ם לשרשם ולהמתיק אותם ובא לעולם החירות וא"צ לשום עזר וזהו על ישראל גאותו ועוזו בשחקים:

איתא במדרש. שלשה המה נפלאו ממני. זה פסח מצה ומרור. וארבעה לא ידעתים אלו ארבעה מינים שבלולב. ע"כ

ונוכל לומר עפ"י פשוט נ"פלאו הוא ל' פלא היינו משמע שידיעה והשגה יש לו בזה אבל הוא אצלו פלא. וזהו פסח מצה ומרור. וארבעה לא ידעתים. שאין לו בזה שום ידיעה והשגה כלל וזהו ארבעה מינים שבלולב. כי באמת משרע"ה לא השיג זאת ופשיטא ששלמה המלך ע"ה לא השיג:

איתא במדרש. פנה אל תפלת הערער ולא בזה את תפלתם. ביקש דהמע"ה עכשיו שאין להם לישראל לא מקדש ולא כהן ולא מזבח לא תבזה את תפלתם. תכתב זאת לדור אחרון. מכאן שהקב"ה מקבל שבים. ועם נברא יהלל יה. שנעשים בריה חדשה. מה להם לעשות ליקח לולב ואתרוג ולקלס להקב"ה. וזהו ולקחתם לכם ע"כ:

ונוכל לומר כי באמת הוא תמוה מה דאיתא בגמרא במקום שבעלי תשובה עומדים אין צדיקים גמורים יכולים לעמוד. למה הוא כך. רק לפי המדרש הנ"ל נוכל לתרץ כי מי שעושה תשובה באמת ובלב נשבר עד שמגיע לבחי' הנקראת תשובה אזי הוא נעשה באמת בריה חדשה כי ע"י התשובה הוא מעלה את כל הניצוצות שנפלו בעמקי הקליפות ומעלה אותם לשרשם ונעשה מהם נשמות קדושות ובורא בריה חדשה ונקראים נשמות חדשות. וזהו תכתב זאת לדור אחרון. כי כשישראל עושין תשובה בר"ה ויו"כ ומוסרין עצמם באמת על קידוש שמו יתברך אזי הם נעשים אח"כ בריה חדשה והם נקראים דור אחרון. ועם נברא היינו העם שנבראים אחר ר"ה ויו"כ ע"י התשובה ונעשים בריה חדשה יהלל יה. מה להם לעשות ליקח לולב ואתרוג. היינו ליחד עצמו ולבו ומחשבתו וכל הבחי' שלו הנקראים ד' מינים שבלולב להקב"ה בעת שמקיים מצות לולב. וגם בכל

עת ובפרט בהושענא רבה צריך מאד לעשות תשובה בעת חביטת הערבה שבעת ההיא הוא גמר חתימה. וצריך האדם מאד לעשות תשובה לפני הקב"ה ועי"ז הוא בורא בריה חדשה. כידוע כי ערב"ה גי' זר"ע וגי' עז"ר. כי צריך לכוון בעת חביטת הערבה להמתיק ה' גבורות ושיעשה כולו חסדים וזהו ח"ביטי חביט ולא בריך. גי' ט"ל וזהו ט"ל של תחי'. שהוא מעלה ע"י תשובה שלו בחי' העלאת מ"נ ואח"כ מקבלת מ"ד ומזה נעשה בריה חדשה וזהו ועם נברא יהלל יה. היינו עם שנברא ע"י התשובה יהלל יה. כללו של דבר מאד מאד צריך האדם לעשות תשובה בר"ה ויו"כ וסוכות ועי"ז יבא למדריגה הנקרא' תשובה עליונה ושם הוא נקרא בריה חדשה. כי ע"י התשובה הוא בורא נשמות חדשות ומתמתקין כל הדינין ומייחד כל הבחי'. אשר לזה נקרא תשוב"ה תשוב ה' ונעשה יחוד גמור. וזה נקרא בריה חדשה. וזהו דאי' במדרש ולקחתם לכם ביום הראשון ראשון לחשבון עונות כי אחר ר"ה ויו"כ נעשים ישראל בריות חדשות ע"י התשובה שעושין. והקב"ה מכפר להם עונותיהם. וזהו ולקחתם לכם כו':

תהלים

כתיב אהבו את ד' כל חסידיו אמונים נוצר ד'. אפי' מי שהוא אינו אלא בבחי' אמונה. אעפ"כ כשהוא מאמין בחסדי ד' וכו'. נוצר ל' צורה ואין צייר כאלקינו והיינו שכתוב זכרתי לך חסד נעוריך אהבת כו' אפי' כשהחסד הוא כמו תינוק ונער אעפ"כ הקב"ה זוכרו משום אהבת כלולותיך. פי' כללות ישראל. או הוא מלשון כלתה נפשי שהוא כוסף לאהוב את השם. ואע"פ שהוא אלקי כל הארץ אינו מייחד שמו אלא על ישראל. וכן אלה תולדות השמים והארץ בהבראם. א"ת ב"הבראם אלא באברהם. אע"פ שהי' אחר כמה דורות. וכמו האב שאוהב את בנו בקטנותו מפני שהוא מצייר שכשיהי' גדול יהי' צדיק וחכם. וזהו אמונים נ"וצר לשון צייר. ע"כ אהבו את ד' כל חסידיו וכו':

את השמש לממשלת היום וגו' את הירח וכוכבים לממשלות בלילה כי לעולם חסדו. ובאמת צ"ל זה באדם התחתון. והאמת שיש באדם שכל גדול ועם גודל הבהירות שיש להשכל אינו יכול להסתכל בו. רק שהוא אור יום דהיינו כל המדות נקראים יום והוא מאיר על דרך הכלל. אך יש שכל שהוא למטה ונקרא יר"ח. יר"ח ע"ש שיש לו ריח דהיינו שמבין שצריך לעבוד ד' מפני שנותן לו כך וכך ועושה כך וכך והיינו נחת רי"ח. וכוכבים היינו האותיות. מפני שכשהוא עומד להתפלל אפילו באמונה קטנה ומסתכל באותיות הוא מתמלא יראה ורעד ומאירים ככוכבים:

בפסוק חליתי פניך בכל לב. אמר. רחמנא ליבא בעי. דיוקנו של יעקב חקוק בכסא. פי' אמונה תתאה קרוי יעקב אע"פ שכללות האמונה היא תתאה אעפ"כ היא נרמזת במלת

ב"ראשית דהיינו בי"ת ראשית וזהו סוף מעשה במחשבה תחילה. ואיתא נפל פיתקא מן שמיא וכתיב בה אמ"ת אמרו שמע מינה חותמו של הקב"ה אמת. ושמע לשון תענוג וזהו אמת כשנקשר עם האמונה זהו ג"כ חקוק בכסא. וזהו דיוקנו של יעקב. וזהו נקרא ווי העמודים וא"ו הוא רחמנות וזהו בכל לב וכו'. וזה ה"חלם לעשות זהו לשון בקשה וה"חלם הוא לשון ויחל משה:

ישעיה

בפסוק ירונו יושבי סלע מראש הרים יצוחו. ונוכל לומר דאיתא בתיקונים סלע אותיות על ס'. פי' מי שהוא מלוכלך בעונות והוא מתישב שאין לו סמיכה כ"א על ה' שהוא סומך לכל הנופלים. והיינו על סמ"ך. הוא יכול להתפלל לפני הקב"ה. וזהו ירונו יושבי סלע מראש הרים יצוחו. כשזה האיש עומד להתפלל אזי הוא דבוק בהשי"ת וזה קרוי רוממות א"ל. ובאמת שהשי"ת א"צ לרוממות כי הוא מרומם על כל. רק שהנפש הוא חלק אלק ממעל. וכשהוא דבוק בה' אזי הוא בעצמו מרומם. וזה הוא רוממות א"ל. מפני שכשהוא מגושם ואינו מרגיש שהשי"ת ברחמיו מלכותו בכל משלה. הוא מפריד אלוף ח"ו. מה שנפשו אחת עם הקב"ה. אך כשהוא מתישב כנ"ל והוא מדבק עצמו להקב"ה. אז הנפש קרוי רוממות אל. ובאמת בשעת התפלה כשהנפש מתרומם אז כל הכוחות שפעלה הנפש במדות המגונות אזי הם ג"כ רוצים לעלות כמבואר בכמה מקומות וכשיש לו שכל יכול להפריד הטוב מהרע והרע יושלך. אך כשאין לו שכל רק שהוא צועק לה' וצעקה הוא בלב ואז ממילא יומתק וזה הוא מראש הרים יצוחו והבן:

יחזקאל

בפסוק בעמדם תרפינה כנפיהן. פי' כשישראל עומדים בתפלה מתרפים מהחשקות שלהם. והחשק שיש לעובד י"י קרוי כנפים. וזהו כנפי יונה נחפה בכסף מלשון נכסוף ולשון עלמא דכסופא. וג"כ קרוי אבר לשון התקשרות. ופי' אב"ר א' בר. וגם י"ל א"ב רי"ש. פי' האב משגיח תמיד על חסרון בנו. וזהו באברתו יס"ך לך. לשון הסתכלות. ותחת כנפיו תחסה. כבן המתחטא לפני אביו אע"פ שאינו חסרון אעפ"כ הוא אצל אביו. אל"ף היא שלמות דכל עלמין. ג"ד גמול דלים. דתמונה של ג"ו הוא צדיק כמו ווי העמודים וצדי"ק הוא צוואר לשון צוות"א. בנוי לתלפיות שכל הפיות פונים בו. לשון פנים ולשון בונ"ה. ולסוף הוא יו"ד ויש לו קוץ לעילא ולתתא: כל העולמות כלולין מעשה דבור ומחשבה. והעשי' של עולמות העליונים. הם האותיות. ולכן קורין בשבת בתורה בקלף כדי לקשר העולמות משם ואילך:

יואל

בפסוק ושבעתם אותו ולא אתן אתכם עוד חרפה בגוים. והענין הוא כי באמת צריך האדם להתבושש בפני הבורא ית"ש ובפרט ישראל עם קרובו מפני שהוא מעוטר במצות בפאות ובזקן ובשאר מצות עשה. אך מה זה גרם השכחה. כי הזכירה נמשך מהמוח וכתוב אצל הברית כמו וזכרתי את בריתי. וזה הברית לא ניתן רק לישראל כמ"ש וכרות עמו הברית. גם כתוב אשר כרת את אברהם ושבועתו ליצחק כו' לישראל ברית עולם וזה אי אפשר שיהיה נכרי שומר הברית. והנה מי שקלקל הברית ולא שמרו כראוי מזה נמשך לו השכחה ואם רוצה לתקן מה שקלקל בברית ובראי' כי זה בלא זה אי אפשר. והראי' זו היא דבר שעושה רושם בהמוח שלו או מניח רשימה בדבר שמסתכל בו. והראיה מבת היענה. ובהתרשם במוחו אזי הדבר הרע מונח אצלו מלמטה למעלה. וכשמניח הרשימה זהו מלמעלה למטה. ומזה הטעם כתיב ולא תחנם אפילו בלא דבר עבירה רק בהלכות דרך ארץ מה ששייך לבריאת העולם. כגון מלאכה חרישה וקצירה ג"כ יש איסור לא תחנם מפני הטעם שמדביק את עין שכלו הקדוש היינו המוח והזכרון עם דבר שהוא מובדל כמו שכתוב ואבדיל אתכם מן העמים. ומכש"כ דבר איסור רח"ל. אך כשהוא רוצה לתקן את הרשימות אזי ידע נאמנה דלית אתר פנוי מיניה וממשיך בהמקום ההוא הש"י אף שהוא דבר רע זה הבטחה שיש לנו שמלכותו בכל משלה ובאמת לית אתר פנוי מיניה אזי נפרד הרע והטוב בעיניו יעשה. ועי"ז ימשיך עליו בריתו דהיינו שיהיה דבוק בו ית"ש ויקבל עליו עול מלכותו וזה נקרא אות. מפני שאות הוא בצבא שלו. ועי"ז יומשך לו מוח הזכרון וזה ושבעתם א"ו"ת"ו דהיינו התקשרות שלו ולא אתן אתכם עוד חרפה בגוים:

גמרא

שמעתי שהקדושה של הגמרא גדולה מאוד והוא מלשון גומר"א פי' גחלת. והוא שורף כל הקליפות המבדילים בינו לבין קונו ית"ש:

ברכות. אשרי המלך שמקלסין אותו בביתו כך. ודקדק על תיבת כך שאין לו שחר. ופי' דהנה במחשבה האדם יכול לחשוב כל מה שהוא רוצה הן בגדולת הבורא יתברך והן באהבת הבורא יתברך בלא שום בלבול. רק אם הוא רוצה להתפלל אז באה לו מחשבה זרה רח"ל. ופי' תיבת בבית"ו. ר"ל באותיות התפלה. כי כמו שהבית מקיף את האדם כך האות הוא מקיף את המחשבה. וזהו פי' הגמרא. אשרי המלך שמקלסין אותו בבית"ו כ"ך. פי' כמו בהמחשבה בלי שום בלבול:

בגמרא. בשלשה מקומות דברו חכמים בלשון הבאי. למשל מלך שהוא נדיב מאד ונותן תמיד מתנות לעבדיו והוא רוצה ליתן תמיד ורוצה שיבינו שרוצה ליתן תמיד בלי שום

הפסק. והנה הקרובים מאד אל המלך יודעים הטובות שעושה המלך ויודעים שהמלך רוצה ליתן תמיד בלי הפסק. ואותם שאינם קרובים אל המלך יודעים ג"כ שהמלך רוצה ליתן תמיד רק שאינם מכינים עצמם לקבל מהמלך. ואותם הרחוקים מהמלך אינם יודעים כלל שהמלך נותן תמיד. ועל הבחינה הראשונה שיודעים שהמלך נותן תמיד ורוצה שידעו ויכירו כח מלכותו שהוא רוצה ליתן תמיד באהבה רבה וחיבה יתירה ותענוג גדול. על אותה הבחינה אמר מורי ז"ל. שהוא פי' הבקשה אבינו אב הרחמן הראינו אות לטובה. וזהו פי' הגמרא בשלשה מקומות דברו חכמים בלשון הבאי. גפן. ותפוח. ופרוכת. וד"ל.

בגמרא אמר ר' אילעי אין העולם מתקיים אלא על מי שבולם עצמו בשעת מריבה. ונוכל לומר. כי שורש המריבה הוא ל' ר"ב היינו שבא גדלות לשני הצדדים ונעשה קטטה ביניהם: רק מי שהוא ירא וחרד. עליו כתיב עת לעשות לה' הפר"ו תורתך. הפר"ו הוא לשון פירות. פי' שצריך לקרב כל ניצוצות הקדושים שבעמקי הקליפות. וזהו עת לעשות לה' הפר"ו תורתך. הוא לשון פירות פי' שנתרבה ונתגדל מלכותו ואלהותו. רק כשרוצים להעלות הניצוצות הקדושים לשרשן אז המדות המגונות שנתרבו ונתגדלו אצלו כמאמר הכתוב כה אמר ה' על כל שכני הרעים הנוגעים בנחלה. הם ג"כ רוצים לעלות וזה א"א להעלותם. ומחמת קנאה מעכבין את הנצוצות קדושות מלעלות לשרשן ועי"ז מבולבל האדם. אך מי שהוא בולם עצמו בשעת המר"יבה של אותן שנתרבו אצלו ממש בכח שלו ולא בפועל ממש ושובר א"ע ומבקש מהשי"ת על זה. עולמו מתקיים. פי' שכל אדם נקרא עולם כידוע:

עוד שמעתי ששבעת ימי הבנין נקראים עמודים ויש בזה שני טעמים. ט"א שצריך לעמוד בכל מדה ומדה אם שאינו בה בשלימות. עוד טעם ב' אם יש במדה א' בשלימות אזי יכול לילך בה. וזה שאמרו חז"ל כל העושה מצוה אחת מטיבין לו פי' שיכול למצוא הטוב בכ"מ. וזה ויי העמודים פי' העמודים שעשה שלמה בביהמ"ק וקרא אותם יכין ובעז פי' העמודים של האמונה והראשון הוא יכין שאין זה אלא הכנה לעבודת הבורא יתברך. הב' הוא בעז. דהיינו שאם אדם רוצה להתפלל אז השכנים שנתגדלו אצלו וכנ"ל מבלבלין אותו וצריך לחזק א"ע היינו בעז מלשון הוי עז כנמר:

עוד מאמר אחד מכ"י הק'

מה נאוו על ההרים רגלי מבשר משמיע שלום וגו' אומר לציון וגו'. הנה כל דבר הגבוה קרוי הר ויש גבוה מעל גבוה עד שאין למעלה והכל בשם הר יקרא. ודבר הנמוך קרוי רגל. ויש בכלל העקביים שאין למטה מהם. והשוה השוה ומשוה הנמוך והשפל על

הגבוה וגדול. רק זה ידוע בכל מקום שמכונה בשם רגל בוודאי אמת וקיים הדבר הזה לעולם כמ"ש אמת יש לו רגלים. ועמידתו וקיומו של האמת נקרא רגל והוא אחד משלשה עמודים שהעולם עומד עליו וכשעומד על האמת הוא מוכרח להיות מתחת זרועות עולם וע"כ אמת מארץ תצמח והולך מתחתיתו ומסופו לתוכו ולראשו וזו ההליכה ג"כ בשם רגלים יכונה. וכשבא לראש דבר אמת ושרשו נתחזק בכל תוקף ועוז ועל ידי זה ירכין וישפיל עצמו הראש להמשיך האמת אתו גם בעקביים להיות להם כח ועמידה לעמוד על מכונו וקיומו. והפחות והנקלה נקרא רגל ובכלל נקרא עמוד. ומה שנאמר על ההרים זה נכלל ג"כ בהכותרת של העמוד מחמת הנחת והשמחה שנאוה עליהם עד שמעטרים האמת בעטרה. ומה שיש לדבר עוד בזה לא לדרשא קאתינא רק מה שצריך אני לעצמי:

וביתר שאת כשהוא מבשר ומשמיע שלום שני דברים הבאים כאח"ד. מפני שזה ידוע שכל הבשורות טובות שבעולם הכל בא מכחו ומצילו של אליהו ז"ל והוא המקיים העולם אחת לאחת עד לפני בא יום ה' הגדול שהוא בעצמו יבא לחיים העולם. ויש על זה כמה ראיות בעז"ה. וזה נמשך לו מהאמירה שאמר לו ה' ברית שלום. והוא יושב וכותב זכיותיהן של ישראל. ובהיות שהוא שכיח ונמצא בכל מקומות שנתייחדו שם אנשים מישראל או יראי ד' כדי להשלים אותם לרצון ה' וליחדם בשלום וכלי המחזיק ברכה אינו אלא השלום בוודאי מוכרח הוא ז"ל להיות השר שלום וזה אי אפשר בשום אופן רק להשגיח בעינא פקיחא אפילו בפחות שבפחותים להשלים אותו לדעתו ורצונו השלום. ובשלומו יהיה לכולם שלום וכשנכלל ג"כ בשם עמוד ורגל אחד יכונה בעוז ושלום:

וביתר עוז אומר לציון בזה ג"כ ידוע שנקודת ציון היא כללות וקיום העולם כמ"ש מציון מכלל יופי היינו כללות כל מיני יופי שבעולם וזה ג"כ בשם רגלים יכונה כמ"ש מה יפו פעמיך ויש ע"ז כמה טעמים והעיקר שהיופי של הדבר מוליך הרצון והחשק למקום שנמשך משם ועולי רגלים ביו"ט הנקרא רגל יוכיחו בכדי לקבל משם פנים היפים והמאירים וע"כ בשם רגלים יקראו:

ליקוטים

מה שאמר הרב אדומו"ר ז"ל על סיום מסכת יבמות

מפני מה נקראים קדושי יבמה מאמר ולא נקראים קדושין כמו כל קדושי אשה ומהו הלשון מאמר. ואמר הרב ז"ל שנוכל לומר כי נראה למה נקראין קדושין שהוא לשון הקדש. כי מקודם שקידשה היתה מותרת לכל אדם ואחר שקידשה זה נאסרה לכל העולם כהקדש שאסור לכל. נמצא בזה שאירס אותה אוסרה לכל העולם. אשר לזה נקראת הארוסין בל' קדושין שנאסרה משעת קדושין לכל העולם. אבל ביבמה לא שייך

לקרא בלשון הקדש בשם קדושין כי בלאו הכי היתה מקודם ג"כ אסורה לכל העולם מחמת איסור אשת איש. ותיכף כשמת בעלה הראשון נזקקה לאחיו ואסורה ג"כ לכל העולם מחמת הזיקוק ולא היתה שום עת שהיתה מותרת לכל העולם ולזה אין שייך לקרא בלשון הקדש. והטעם שנקרא בלשון מאמר. ידוע שהיבום הוא כדי להקים לאחיו שם בישראל וזהו בחי' תחיית המתים. ותחיית המתים היא ע"י מאמר מחיה מתים במאמרו. ולזה נקראים קדושי יבמה מאמ"ר. כי תחיית המתים נקראים מאמר. וכפי שבחי' שבת הוא בחי' עוה"ב לזה אנו אומרים בזמירות של שבת טהורים יירשוה ויקדשוה במאמר כל אשר עשה ויכל אלהים ביום השביעי מלאכתו אשר עשה:

איתא בגמרא. לעולם ישלש אדם שנותיו כו' אלא ישלש היום. ומקשין העולם כידוע. והפי' הוא כך. שנ"ה נקראים המדות מפני שהם יכולים להשתנות. וזהו ישלש היום. היינו הבהירות שיש לו יראה שיהי' כלול משלש מדות:

איתא בגמרא. חד אמר ייתי ולא אחמיניה. וחד אמר ייתי ואחמיני' ואזכה לישב בטילא דכופיתא דחמרי' ופרש"י בצל גללים של חמורו. ולכאורה תמוה איך שייך פלוגתא רחוקה כל כך ועוד למה לו לומר שישב בכופיתא דחמרא:

ונוכל לומר שיש לנו בקבלה מאדומו"ר הרב הקדוש מקארלין שכמזכירין שם של התנא או של אמורא צריך לחרוד מאוד. ובאמת יש שני בחינות צדיקים שבדור. יש צדיק א' שהוא בחי' אב להדור שהוא מוליך שפע ברכה להדור: ויש צדיק בחי' א"ם להדור והוא ממתיק תמיד הדינים מהדור. כמו שהאם מרחצת תמיד צואת בנה ומייפתהו לפני אביו תמיד. ונוכל לומר שזהו ג"כ בחי' אבות העולם הלל ושמאי. ולזה כשבא הגר לפני שמאי דחפו באמת הבנין. כי הוא הי' בחי' אב ולא רצה להטריח עליו לרחצו ולטהרו. אבל הלל הי' בחי' א"ם לזאת הטריח עליו הרבה כאם על בנה ורחץ אותו עד שבירר אותו לאמיתו:

גם יש לנו בקבלה כי כל תנא ואמורא הנזכרים בהגמרא הקדושה הי' יכול להחיות מתים כמו שמצינו אצל רבי ואנטינוס על ר' חייא שמצא את העבד במערה. ואיתא בגמרא עתידים צדיקים להחיות את המתים. שנאמר עוד ישבו זקנים וזקנות ברחובו' ירושלי' ואיש משענתו בידו. וגמרי' משענת משענת מאלישע. א"כ נוכל לומר הפלוגתא של שני הדעות הנ"ל. מאן דאמר ייתי ולא אחמיני' הי' בחי' אב להדור. וזה הי' דעתו הלא הוא בעצמו א"צ למשיח כי בידו כעת ג"כ להחיות מתים להשיג בעצמו בחי' תחיית המתים. ועבור הדור לא הזדקק עצמו. ומ"ד ייתי ואחמיני' לא חשש עבור עצמו כלל רק שהי' בחי' א"ם להדור ורצה דוקא בטובת הדור שיטהרו ויזדככו ושיתעלה כל העולם וחס מאד על הנשמות העשוקות שיציל אותם משם. לזה אמר ייתי ואחמיני' ואזכה

לישב כו' היינו שאזדכך עצמי שאוכל להשיב אף הנשמות המונחים בכופיתא דחמרא. כפירש"י בגללי החמור. היינו כל הנשמות המונחים בכופיתא בעמקי הקליפות ולבררם ולהעלותם לשרשם:

עוד דברים מלוקטים מאדומו"ר נבג"מ זי"ע

כי אין מרעה לצא"ן אשר לעבדיך. מפני מה נקראים ישראל צא"ן הוא לשון צ"א. היינו כל מה שהוא עושה ומדבר צריך לצאת לקראת י"י. והתמונה של הצ' י' ונ'. י' זה חכמה השורה בעולמות. ונ' כפופה היינו כל הדברים שבעולמות התחתונים נתעלו אל החכמה. ומפני שהם בושים להסתכל בפניו ע"כ עומדים אחור באחור. וזהו עמו וצאן מרעיתו בואו שעריו בתודה. דעו כי י"י הוא אלקים:

ויכלכל יוסף כו' לחם לפי הט"ף. ל' והט"ף אל דרום:

הראש נקרא גולגולת. דהיינו העצם שהמוח מונח בתוכו והענין הוא דכתיב ירושלים הרים סביב לה וי"י סביב לעמו. וזה נודע שהיראה נקרא ירושלים והיצה"ר נקרא ה"ר. וזהו שאמרו צדיקים נדמה להם כה"ר ומה זה ועל מה זה. ומפרש הכתוב כי לא ינוח שבט הרשע על גורל הצדיקים למען לא ישלחו הצדיקים בעולתה ידיהם. והיד הוא הדבר ששולחין חוץ לגוף. דהיינו חוץ להתפארות הבורא. חוץ מה שיש עוד טעמים ליודעי חן. ובאמת אין זה רק דמות. והנה הקושיא כיון שיש ה"ר סביב היראה למאי נ"מ האיך אפשר לבוא לה. והתירוץ ע"ז שכתב וי"י סביב לעמו. וי"י הוא ובית דינו היינו צדיקים שבאמת נדמ"ה אמרו שאינו אלא דמות שהיצה"ר עומד כמו ה"ר ואומר איך תוכל לזה. והלא הוא כך וכך. ובאמת כשהוא מיישב עצמו דלית אתר פנוי מיני ומאמין בזה שהוא עומד לפני הבורא ית"ש ויש לו יראה וכל דבר השייך לאותה מדה בוודאי קרוב י"י וכו'. וזה הענין בכל דבר כללי ופרטי בכל מה שיש בעולם. והראי' שאין דבר גדול באדם ובעולם יותר מהמוח שכל העולם כולו לא נברא אלא בשביל זה כמ"ש הכתוב ושכנתי בתוכם. ולזה יש ג"כ עצם סביב המוח. ונלקח ממנו ראי' לכל דבר שבעולם. אעפ"י שכפי הראות אין בזה רק מעט חיות מפני העצם המקיף או כדומה אך כשנבחן בזה אפשר יש בזה הרבה חיות ועבדות. ומפני זה הכלל קרוי גולגולת. מפני שמגולגל מן העין באמת כנ"ל:

מועתק מכתב ישן נושן שנמצא באמתחת כת"ק של אדומו"ר זצוקללה"ה וכנראה שהוא כתב ידו הקדושה:

שימני כחותם על לבך. אי' כל עלמין כנוק' לגבי' שכולם מקבלים חיותם מהשפעתו ית' והם כולם בבחי' דלי"ת כנגדו ית' והטעם שנקרא דלי"ת דאי' אין טפה יורדת כו' והטפיים

הם אהבה ויראה שכל א' יש לו תשובה להיות לו דביקות בהבורא ית' רק ע"ז נאמר ויירא מגשת אליו ולכן מיד שמשתוקקין להתדבק בו ית' חוזרין לאחוריהן מחמת גודל הבושה והם הטפיים הנ"ל. וב' ווי"ן הם ד' והטפה היא המשכת האהבה שנמשך ממנו ית' לעולמות כמ"ש הכהנים הלוים כנודע שהיא בחי' גבורות להשפעה עצמה שנמשכה לעולם התחתון ועב. רק מחמת גודל האהבה אין משגיחין ע"ז כמ"ש לכלתם כלה דילי' בשוק של בורסקי דומה עליו כשוק של בושם והריח נתבטל בהאהבה ונתהפך לריח טוב. וזה נקרא אהבה רבה. והנה אי' יותר ממה שהעגל כו' נמצא מקבלת חשק ותענוג מהעגל שיונק ממנה כי טבע הטוב להיטיב והנה עד שלא יונק ממנה היא בבחי' דלי"ת שחסר לה התענוג ובעת שיונק ממנה אזי נשלמו ב' בחי' דלי"ת של הפרה ושל העגל. ומהתחברותם נעשה מ"ם סתומה. והנה כתיב בלב נבון כו' שהשכל המבין שורה בלב (חסר) והנה כשהאדם מתיישב ומעיין בדבר שקשה לו נופל לו במחשבתו שכל אחד ובו מתיישב לו כמה ספיקות בכמה מקומות. והנה כשהי' השכל המחודש לו בהעלם ממנו היו כל השכליות הכלולים בו שבהם הי' מתיישב לו כמה ענינים היו כולם בהעלם וזה נק' מחוק"ק בשכל ההוא ומצומצם בו ואח"כ כשנתגלה נתפשט לכמה מקומות. משל לנוצה מלאה דיו שכותב בה כמה אותיות ועד שלא כתב היו כל האותיות נעלמים בגולמא דיו שבנוצה ואח"כ כשכותב נתחלקו למקומות נפרדים. וז"ש וירא ראשית לו פי' שהראהו דבר שהראשית לו כי שם י"ל ע"ד משל הנ"ל. וז"ש צור תעודה חתום תורה בלימודי. צור לשון ויצר אותו. י"ל חתום פי' שהיא חתומה ומצומצם בלימודי פי' כדי שיקבלו התחתונים ממנה. וז"ש כחותם על לבך פי' כחותם היא ענין צמצום הנ"ל שהוא למעלה מן המקום הנקרא לב. ודו"ק כי קצרתי:

גדולה דיעה שנתנה בין ב' אותיות שנאמר אל דיעות ד' כו'. הנה הדעת יש ב' פירושים א' ענין אהבה כמ"ש ואדעך בשם. ב' ענין ידיעה והכרה שיודע ומכיר הדבר היטיב. והנה הדעת הוה ונמשך מב' ענינים א' ההסתלקות שמסלק עיונותו מלחשוב בדברים אחרים. והב' ההתפשטות שמתפשט עיונותו להתבונן ולחשוב בהדבר ולכן יודעו ומכירו. והנה ב' ענינים אלו הם יראה שהיא מדת הצמצום ואהבה שהיא מדת התפשטות. והנה בכ"מ יראה קודמת לאהבה. וכן בכאן ההסתלקות של העיונית קודמת להתפשטות העיונית. הגם שיש בכאן אהבה קודמת ליראה והיא בוודאי גרמה להסתלקות העיונית הנ"ל שמחמת אהבתו ורצונו לידע דבר מסלק עיונותו מדברים אחרים מ"מ גם לאהבה זו קדמה מדת יראה וצמצום והסתלקות והוא שעדין לא הי' יודע הדבר הזה כשהי' עיונותו על דברים אחרים. הנה כל מה שיש בעולם צ"ל בתורה שבה נברא הכל והנה התורה

מתחלקת לד' חלקים והם "ט"נ"ת"א וכל מה שיש באותיות צ"ל ג"כ בנקודות כי האותיות מקבלות מהם וז"ש ונוגה לאש פי' שמאיר לאש שהיא התורה כמ"ש מימינו אש דת ואז"ל אש שחורה כו' ולכן אות שאין בו נקודה נק' רפה שאין בו כח להלוך כי הנקודות מנהיגים את האותיות. ויש דבר שמחברם כמ"ש ומן האש יוצא ברק כמ"ש ויצא כברק חצו וכתיב חציך שנונים ואלו הן התלמידים כמ"ש ושננתם שיהיו שנונים כחץ. ואז"ל זיו איקונין של יוסף דומה לשל יעקב וד"ל. והנה ב' ענינים הנ"ל והם ההסתלקות וההתפשטות צ"ל בנקודות ג"כ והוא הקמץ שיש בו ניצוץ המורה על צמצום והסתלקות. ופתח שמורה על פתיחת והתפשטות העיונות לחשוב בהדבר. הגם שהדעת נקוד פתח מ"מ הא כתיב אל דעות ד' וכתיב וידע כו' נקוד ציירי צר צורה בתוך צורה וד"ל. והנה המדה שנמשכה בהתגלות מן דעת הנ"ל היא מדת רחמנות שמחמת שמשים עיונותו ודעתו ויודע ומכיר בבחי' דלות וחסרונו של העני מזה בא לו רחמנות ונמצא שהרחמנות נתהוה מחמת התפתחות העיונות שנקרא ראשית לחשוב בבחי' דלית וחסרון של העני וזהו צמצום גדול לכן נעשה מן ר' ח' והו"או הוא ההמשכה נקוד בניקוד התקשרות ואח"כ המקבל והיא מ"ם סתימאה וזהו רחום וזהו ג"ש שהעשיר שוה להעני לפי שמשים עיונות מחשבתו בבחי' דלית וחסרון ועיונותו שורה שם. ונודע שכ"מ שהאדם מחשב חיותו ועצמיותו ג"כ מצומצם שם. והנה כשהעניות שורה על בחי' דלית וחסרון אזי יש עלייה ושלימות לבחי' חסרון ההוא ולכן נק' נושא עון. והנה כתיב ועל כל פשעים תכסה אהבה ע"ד כמים הפנים וגו' לכן כשיש לאדם אהבת הבורא ית' נתעורר ג"כ עולם האהבה אליו וזהו ענין שהי' אומר חידושי ורזי תורה לבטל זעם והיא ע"ד בן חכם ישמח אב וכשיש שמחה לפני המלך אינו משגיח כ"כ על החוטאים כנגדו מחמת השמחה ששימחו. והנה כתיב צדיק כתמר יפרח ופי' בס"ה שהתמר עולה דו"נ פי' שהצדיק יש בו אהוי"ר והנה אי' אלף בינה פי' למוד והבן שהבינה נמשכה מהלימוד שמי שהוא חכם שלמד הוא מבין ומזה נמשך הדעת שיודע הדבר וזה נק' רב"י כי היו"ד הוא הצמצום הנ"ל בהדעת וז"ש של בית רבי תמר שמן פי' שכלול מאהוי"ר וד"ל:

לבשי עוזך ציון. הנה התורה באמת ארוכה מארץ כו' ולכאורה מן הנמנע שתתלבש ותתגלה בעה"ז מאחר שבה נברא העולם. אך הענין שמחמת רוב אהבתה להתגלות בעוה"ז צמצמה כ"י כצמצום האב את שכלו הגדול מחמת אהבתו להשפיע משכלו לבנו כנודע שהאהבה מצמצמת את האדם כמ"ש והיינו יושבים ששה באמה. ואם בגשמיות כך ק"ו ברוחניות. והנה האהבה אינה נפרדת מגוף האדם. שהיא האדם בעצמו. וכך הענין בהתורה שהאהבה מצמצמת ועושה כלי שבו מצומצם ושורה הלבנונית של

התורה כמ"ש אש שחורה ע"ג אש לבנה ולכן נקראת התורה עוז כמ"ש עוז לעמו יתן כי חצבה עמודיה שבעה. וכשדבר מצומצם ונעשה ז' ע"כ מעשיריות נעשה אחדות והוא ע' והמשכה הוא וא"ו וזהו עו"ז. והנה שבת נק' ג"כ ז' שכלולין בו ו' ימי המעשה שהם מקבלים ממנו ויש להם עלייה וז"ש ז"ו יצרתי לשון ויצר אותו בחרט:

והנה כשהאדם מדבר אין הדיבורים נפרדים מחיותו והם נמשכים מעיונותו ושכלו. וכשהוא מדבר שכלו מתלבש בהאותיות וכשמדבר עוד דבורים אחרים הרשימו של השכל נשאר בהאותיות שכבר דיבר והם באים לשרשם וכתיב ויפח באפיו כו' לכן יש להם עלייה עד כח הפעל שבנפעל והיא התורה שבה פי' באותיותי' נברא העולם ולכן באורייתא מתקיים עלמא כי כשהאדם מדבר ד"ת הם באים לשרשם ולכן מקיימים העולם. וז"ש לבשי עוזך פי' ששכל האדם וחיותו מתלבש בהתורה שהיא נקראת עוז כו' ודו"ק:

כשעלה משה למרום כו' אוצר גדול של מתנת חנם כו'. הענין דהנה כשיש שמחה לפני מלך אזי נותן מתנות לעבדיו. והנה המתנת חנם שנותן להם יכול להיות יותר גדול מהשכר המגיע להם חלף עבודתם שעבודתם אינו מגיעה. לגמול גדול כזה. והנה בן חכם ישמח אב ומחמת גודל השמחה יכולים לקבל מתנות חנם גדולים כ"כ עד שאין מעשה המצות מגיעים לזה. וזה נק' חנם בלא מצות ופי' הענין דהנה השמחה נולדה מחמת התענוג בחכמת בנו נמצא שהשמחה נולדה מתענוג ותענוג מחכמה. והנה לזולת האב אין השמחה גדולה כ"כ רק לו מחמת שבנו והוא הם אחדות ולכן נקרא בנין אב והנה ההתפארות שמחמת מעשה המצות אינו מגיע לתענוג גדול כ"כ. וד"ל:

נודע מהזוה"ק שצדק נקרא דין כמו שכ' דלא אתוקד עלמא בשלהובוי דצדק. וצדקה הוא רחמים ע"ד עד לא קבלית דכר נק' ליל כו' ולכאורה מורה על נו"ק בחי' גבורות. אך הענין מצינו במרע"ה שתחילה הקב"ה אמר ואכלה כו' ואח"כ אמר סלחתי כו' והוא ית' נבדל מהשינוי והוא עצמו אחד כמו שהי' קודם שהתפלל מרע"ה אך המשל כמו המלך שהוא מלובש בכעס וגבורות ובא לפניו בנו מיד נתעורר למלך האהבה על בנו וממילא נתבטל הכעס שא"א להיות שניהם כאחד אעפ"י שהוא על גופים מחולקים. וכן הוא הענין. מקודם נתעורר הגבורות והכעס מחמת ישראל ובהזכיר משה לפניו ית' האבות נתבטל הכעס כמשל הנ"ל (וז"ש הניחה לי כמבואר במ"א) כי האבות הן המרכבה ובהזכיר שמותם נתעוררו מדות העליונות. והנה אהבה נקרא חסד ח"ס דלי"ת ומשפיע לו ולכן נקרא ידים בספרים כי כמו שביד מושיטין דבר שמקבל כך האהבה היא משפעת כי השי"ת א"צ ליתן ולהשפיע אלא כשהוא רוצה ואוהב ליתן מיד נעשה רצונו. א"כ עולם

האהבה היא המשפעת ולכן נק' יד יו"ד דלי"ת המקבל הוא בחי' דלי"ת והמשפיע הוא יו"ד ונרמז באותיות יד שההשפעה הולכת מיו"ד ל"דלית ממשפיע למקבל וכשנכנס היו"ד בדלי"ת נעשה ה' לכן אמר בס"ה כד קבילת דכר פי' משפיע כמ"ש זכר חסדו וגו' נקרא לילה ב"ה וז"ש וצדקה תהיה לנו פי' רחמים כו' ודו"ק:

אורייתא מחכמה נפקא. הנה עולם המחשבה נקרא תורה שבכתב כתבם על לוח לבך הלב מבין. ועולם הדיבור נקרא תורה שבע"פ שהדיבור מקבל ה' מוצאות הפה ונקרא הפה בעל של הדיבור שהדיבור נק' עלמא דאיתגליא. שאחרים יודעים מה שהוא מדבר. ומחשבה נקרא עלמא דאיתכסי' שאחרים אין יודעים אותה רק אם אדם בא לעולם המחשבה אז יכול לידע מה שבמחשבת אדם אחר שעולם המחשבה הוא אחד ומתפשט בכל העולמות ובכל בני אדם וכן עולם האהבה מתפשט בכולם שכל אהבה שיש בעולם הכל אחד ואפי' אהבה השפילה שבדברים הגשמיים הכל הוא מעולם האהבה. רק שהוא בגלות מים התחתונים בוכין השכל שיש בדברים התחתונים בוכין אנן בעינן כו' והאהבה והשכל שבעבודת הבורא ית' הם בעלמא דחירות וכן כל הדיבורים הם מעולם הדיבור. והם יוצאים מהלב ונכנסים ללב העליון דרך כמה עולמות ע"י ההבל של האדם ועולה למעלה להקב"ה ומתרשם ונראה דיבורו בכל העולם וכשרוכב עליו הקליפה על מחשבה זרה אז הוא מאוס מאוד בכל העולמות. והנה הדיבור הוא לבוש אל המחשבה והשכל. שהשכל נתצמצם באותיות שהוא מדבר ויכול האדם להבין מאותן הדיבורים השכל. ולהמחשבה שהוא השכל צ"ל משכיל דהיינו קדמות השכל שהוא מעלה המחשבה להרהר כך וכך וא"א להשיג המשכיל שהיא החכמה שהמחשבה היא בבינה באותיות שהם כלים והחכמה היא למעלה מהאותיות ואיך אפשר להשיג בבינה החכמה שאין הכלים יכולים לסבלה. וז"ש והחכמה מאין תמצא. וז"ש אורייתא מחכמה נפקא דהיינו מהמשכיל:

וחסידיך יברכוכה. פי' בזוה"ק יבר"כו כ"ה. הנה ארז"ל כל הנביאים נתנבאו בכה ומרע"ה בזה הדבר פי' הענין דהנה ארז"ל אלה המצות שאין נביא רשאי לחדש דבר מעתה. א"כ כל נביאתם כבר נאמר למשה והם רק כחוזרים הדבר שנאמר כבר לכן שייך לשון כה כלומר כזה אמר ד' כבר. אבל במשה כתיב זה שהי' חדש והנה אעפ"כ קשה כיוון שהנביאים שמעו הדיבור מהשי"ת מחדש הי' להם לומר זה. אך הנה האדם כלול מכל העולמות (לפי שכל העולמות בשביל ישראל נתהוו א"כ צ"ל בישראל חלק מכל העולמות כיון שהם מחיים אותם כי הכל נתהווה ממחשבה הקדומה וישראל עלו במחשבה כנודע במ"א ודו"ק) ובאדם יש ב' דיבור ומחשבה וא"א להיות בדיבור מה

שלא הי' במחשבה א"כ צ"ל בעולמות עליונים ג"כ ב' בחינות אלו וא"א להיות בעולם הדיבור מה שלא היה תחילה בעולם המחשבה וא"כ הדבר מובן ודו"ק. והנה בתורה יש ג' מדריגות תנ"ך והנה כל התורה שמותיו של הקב"ה וכללות השמות הם עשר שאינם נמחקים וכללות הכל י"ג והם י"ג מדות שהתורה נדרשת בהן והם נמסרים לחכמה. והנה י"ג הנ"ל הם אורות מצוחצחות למעלה וכל הדברים נעשים ונמשכים ע"י דווקא. ומצינו בחכמינו ז"ל שהיו מושלים עליו כר"י שאמר אין משגיחין בב"ק והענין שידוע שבריאת העולם היה כדי שיקרא רחום וחנון ותכלית העולמות הוא האדם וא"כ כל המדות לא נתהוו אלא בשבילו ע"י האדם. והנה אי' בס"ה מאן דאחיד בדיקנא חלמא טבא כו' אז"ל זקן זה קנה חכמה הענין כי הנה השתלשלות והויית העולמות לא היה יכול להיות כ"א ע"י חכמה כי מי יכול לסבול בהירתו הבב"ת כי קודם שנברא העולם הי' הוא ושמו לבד בכתר אלא ע"י חכמה שהיא נק' אין שהיא מדת הצימצום כי היא ההיולי כנודע במ"א לכן היא הית' יכולה לקבל בהירתו ית' לפי שמדתה להקטין א"ע וגם לפי שהיא מקטנת ומצמצמת א"ע יכולים כל העולמות לקבל ממנה בהירתו ית' ע"י ולכן נק' ראשית ודו"ק. והנה סיבת הצימצום היא האהבה שאהב השי"ת את ישראל בשביל השעשועים שיקבל מהם לכן נרמז במדה ראשונה מי"ג מדות שהיא אל שמורה על חסד ואהבה ופי' שבשביל אהבה נתצמצם כ"י אלופו של עולם בלמ"ד (נ"ל ששמעתי שהצימצום נרמז בלמד שמורה על כללות י"ג מדות שהם ג' נגד תנ"ך כו' וכל אחד כלול מיו"ד הרי למ"ד וג"כ הצימצום שנרמז באות א' והוא למ"ד ולא ג' יודי"ן כ"א בפ"ע וצ"ע ודו"ק):

איתא במדרש חזית שמאלו תחת לראשי אלו ציצית וימינו תחבקני אלו תפילין.

הנה שניהם כתיב בהם זכרון כמ"ש וראיתם אותו וזכרתם. והיה וגו' ולזכרון בין עיניך. אלא שההפרש ביניהם שבציצית כשהראיה שורה עליהם אז מביא לידי זכירה אבל בתפילין הזכירה מהם בעצמם בלא ראיה שהרי בתפילין של ראש כתיב ולזכרון. והנה ארז"ל תפילין אסור להסיח דעת מהם. והנה איתעלמא דאיתכסיא ודאיתגלי' ואי' בזוה"ק מה שבהתכסות הוא בהתגלות ומה שהוא בהתגלות הוא בהתכסות ופי' הענין דהנה התגלות אלקית ית' בעולם הזה הי' ע"י הנסים שנעשו ביצ"מ ועל הים ובמעשה בראשית ונודע שהכל היה בשביל ישראל נמצא שישראל הם התגלות אלקי' ית' בעולם הזה והם חלק אלוק ממעל אבל אלקי' ומהותו ית' אינו מושג לעולם רק במ"ת כמ"ש פנים בפנים. ונודע סוף מעשה במחשבה תחילה א"כ ישראל עלו במחשבה יש להם עלי' במחשבה על כל העולמות. ונודע שכל שהוא יותר במעלה ובהירות הוא יותר בהתכסות כמ"ש. וז"ש הזוה"ק מה שהוא בהתגלות דהיינו ישראל שע"י התגלות אלקי'

בעוה"ז והם חלק אלו' כו' הוא בהתכסות פי' במחשבה הקדומה ששם יש להם עלי' על כל העולמות כו' ומה שבהתכסות פי' הם כל העולמות העליונים הוא בהתגלות נגד ישראל במחשבה הקדומה כו' הנה עלמא דאיתכסיא בוודאי לא נמנע מהשי"ת שיהיה בהתגלות אלא מחמת חסרון המקבלים שאם היו בהתגלות לא היו יכולים לסבלם לכן צריכים לקבל ע"י כיסויים ומסכים ואפי' בגשמיות מצינו כן שהרי עיקר חיות האדם הוא הכח שבאוכל לחיות האדם שהרי המותרות והפסולת יוצא לחוץ א"כ למה יאכלם כלל האדם אלא שעדיין אין יכולת באדם לקבל חיות מהכח שבאוכל עד התלבשו בפסולת יציאה. אבל אי"ה כשיבוא המשיח ויזדככו כל העולמות אז יקוים מ"ש ואכלתם אכול שיאכלו רק הכח שבאוכל והוא נקרא אכול ואעפ"כ ושבוע. וכיון שלא יהיה באוכל פסולת וקליפות ממילא יתבטל היצה"ר ולא יהיה כח רק לעבוד השי"ת. וז"ש והללתם. וכיון שבגשמיות צריך להתלבש כ"ש ברוחניות כנ"ל. והנה ההתלבשות והמסכים שצ"ל מחמת חסרון המקבלים נקרא מדה פי' שמודד ומצמצם כדי שיוכלו לקבל. וזה הראה הקב"ה למשה שנתעטף בטלית ע"ד לבושי' כתלג חיור פי' ע"ד משל כמו שהאב מצמצם שכלו לדבר עם בנו הקטן בדברים פחותי הערך והגורם לזה הוא אהבת בנו ואוהב ורוצה להשתעשע בו נמצא האהבה צמצמה את שכל האב שנתלבש ונתצמצם במה שהניח כל עסקיו במחשבת אהבת ושעשוע בנו. לכן מדה ראשונה נק' אל שהיא האהבה. וכן עד"ז שנתלבש השי"ת כי במחשבת אהבת ושעשוע שיקבל מישראל פי' שהמחשבה באהבת ישראל ושעשועם נקרא צמצום והתלבשות כמבואר במ"א. וכבר נודע שגוון לבן מורה על אהבה וחסד לכן ארז"ל שנתעטף פי' בטלית הנז' בכתוב הנ"ל ור"ל במדת האהבה הגורמת הצמצום. והראה למשה י"ג מדות פי' צמצומים כנ"ל ודו"ק. ואמר לו כ"ז שישראל עושין כו' פי' ע"ד שמבואר במ"א על קורא הדורות מראש שכולם היו במחשבה הקדומה ועכשיו נתגלו כל דור בפ"ע אעפ"י שישראל עלו במחשבה היינו דרך כללות אבל בפרטיות הי' כל דור בפ"ע וכן נתגלו כל א' בפ"ע עם השפעתו המשפיע לו עם הצמצום הנקרא מדה כנ"ל לכ"א בפ"ע כפי מדריגתו הי' ההשפעה והצמצום כדי שיוכל לקבל. ונודע במ"א שהצמצום שלמעלה תלוי בהצמצום שמצמצם האדם א"ע וזה פשוט כי כל מה שהצמצום יותר יכול לקבל וכן להתגלות בהירות יותר גדול:

איתא בגמרא מלמד שנתעטף הקב"ה כשליח צבור כו'.

הנה יש טלית גדול וטלית קטן. ט"ג מצותו דווקא ביום אבל ט"ק אף בלילה כמ"ש האריז"ל. והענין הוא דהנה בשמש יש ב' מיני אור. הא' של שמש עצמו הב' מה שמאיר הירח והוא ג"כ מהשמש כנודע. והנה באמת הכל אור א' שמאיר מהשמש אך מצד

המקבלים נראה כשני אורות. והנה יש חומר וצורה ונודע כי לכל דבר צ"ל שורש למעלה והם עלמא דאיתגלי' ודאיתכסי':

גדול כוחן של נביאים שמדמים את [* נר' שצ"ל הצורה] המצוה ליוצרה. כתיב תתן אמת ליעקב חסד לאברהם. ק' הרי אברהם קדם ליעקב ולמה לא קדמו בפסוק. אך הנה סוף מעשה במחשבה תחילה כי האדם הי' סוף הבריאה והי' תכלית הבריאה והכל לא נברא רק הכנה בשבילו ולא הי' שלימות למעשה שמים וארץ עד בריאת האדם. והנה ארז"ל בא חבקוק והעמיד תרי"ג מצות על אחת. (חסר). ע"כ מועתק מכתב ישן נושן שנמצא באמתחת כ"ק של אדומו"ר זצוק"ל זי"ע וע"כי א':

תם ונשלם שבח לאל בורא עולם

מר' אהרן מקארלין

ספר בראשית

בראשית

מהרב אדומו"ר קדוש ה' כו' הרב **ר' אהרן** זצוקללה"ה זי"ע

איתא במדרש. בראשית ברא וכו' ר' יהודה בר' סימון פתח. והוא גלא עמיקתא ומסתרתא ידע מה בחשוכא. אלו מעשיהם של רשעים. ונהורא עמיה שרא זה מעשיהם של צדיקים שנאמר ואורה צדיקים כאור נוגה. ונאמר אור זרוע לצדיק כו'. עכ"ל המדרש:

ונוכל לומר. כי בראשית מפרש התרגום בחוכמתא. ומה היא חכמתא. כי באמת תכלית בריאת העולמות הוא הכל בירורים. כי אם הי' הכל טוב לא הי' מה לברר. למשל כשנותנים לפנינו מאכל טוב נאכל. אבל כשנותנים לפנינו מאכלים טובים וגם רעים אזי אנו משליכים את הרע ומבררים את המאכל הטוב. כן הוא תכלית עיקר בריאת העולמות לברר הכל טוב מן הרע ואם לא הי' רע כלל לא הי' ניכר מה הוא טוב. ומן החושך ניכר אח"כ האור. ונראה לדקדק למה לא כתיב רואה מה בחשוכא רק כתיב ידע מה בחשוכא. כי באמת קודם התיקון הי' מעורב האור בתוך החשך כמאמר הכתוב והארץ היתה תוהו ובוהו וכו' עד ורוח אלקים מרחפת על פני המים. וזהו ידע מה בחשוכא היינו שידע מה שנמצא בתוך החושך כי בכל חושך יש מעט אור כי בלא זה לא הי' להחושך שום קיום כידוע מש"כ ומלכותו בכל משלה. וזהו העיקר עובדות של צדיקים אשר ע"י עשיית המצות ומעש"ט שלהם מעלים הכל להשי"ת עד שיבוטל החושך לגמרי ולא ישאר רק אור הגנוז שהוא המחיה את כולם. וזהו פי' הכתוב ונהורא עמי' שריא היינו בתוך החושך. כי בלא זה לא הי' להחושך שום קיום. והראיה בעת

החושך של מצרים דכתיב וימש חושך כתיב ג"כ ולכל בני ישראל הי' אור במושבותם כי הם השיגו האור המחיה את כולם שהי' גנוז בתוך החושך. כי באמת כתיב ישת חושך סתרו. וזה הי' תכלית כל בריאת העולמות באופן כזה כדי שע"י המצות והיחודים של צדיקים שעושים בכל עת יבוטל לגמרי החשך ויצרפו וילבנו הכל ויבררו הכל ויהי' יום אחד יודע לי"י ויהי' הכל אור. לזה איתא במדרש ונהורא עמי' שריא אלו מעשיהם של צדיקים. שנאמר ואורח צדיקים כאור נוגה. כי אצל רשעים כתיב דרך רשעים כאפילה כו'. אבל בצדיקים כתיב ואורח צדיקים כאור נוגה. היינו שהולכים בכל יום ויום במוחין חדשים בכדי להאיר להם עד שישיגו האור הגנוז לצדיקים עד שיבוטל החשך לגמרי. ולזה אמר הכתוב ואורח צדיקים כאור נוגה כידוע בחי' נוגה. ובתוכה גנוז האור ג"כ כידוע. וצריך להמתיקה ולהעלותה ולהאירה עד שיעשו כולם קדושה שילך ויאיר עד נכון היום שיבוטל הקליפות נונה לגמרי רק ישאר כולה אור. כמו כן הם הצדיקים כמ"ש אור זרוע לצדיק כידוע אשר בעת הזריעה משליכים הגרעינים לתוך השדה. ואח"כ צריך לחפור ולעדור אותה עד שיכוסה ויבוטל הגרעינים לגמרי. עכ"ז המעט שנשאר בתוך הארץ מצמיח ועושה פירות ותבואות. והקליפות מבוטלים לגמרי רק מהמעט עיקר האוכל שיש בה מצמיח הכל כמקדם. כמו כן הוא תכלית בריאת העולמות ועשיות הצדיקים בזה העולם עד ביאת משיחנו במהרה בימינו הכל הוא לברר ולהוציא האור מהחושך שיבוטל החושך לגמרי וישאר רק האור. כפי שדברנו ע"פ כאור נוגה:

וזהו פי' הפסוק ורוח אלקים מרחפת על פני המים. ואיתא במדרש זה רוחו של מלך המשיח. כי קודם התיקון הכל הי' מעורב. ועיקר רצונו הפשוט הי' הכל בכדי לברר הכל. ובאמת הוא כל הצדיקים וכל הנביאים וכל החכמים מעת בריאת העולם ועד עתה כל העובדות שלהם הוא העיקר להוציא האור מן החושך. וזהו הפי' ידע מה בחשוכא ונהורא עמי' שריא. ומסר לנו הקב"ה כל התורה והמצות בכדי שעל ידינו בעשותינו המצות בזה העולם יבוטל החושך לגמרי ויהי' רק כולו אור והאלילים כליל יחלוף ובאו במערות צורים וכו' מפני פחד י"י ומהדר גאונו. ואז יהי' יום א' יוודע לי"י:

ועוד אמר כי תכלית החושך הוא בשביל האור. ידע מ"ה בחשוכא. מ"ה הוא אד"ם. אור זרוע לצדיק. כי האור הראשון שנגנז בצדיקים כמאמרם ז"ל וגנזו לצדיקים לעתיד לבא. אין הפירוש לעוה"ב אלא לצדיקים העתידים לבא בכל דור ודור שישיגו את האור ע"י מעשיהם הטובים. ואמר. הגם שאמרו חז"ל שגנזו בהתורה. אבל בהתורה עצמה אין זו גנוזה. כי שם האור גלוי. רק גנזו מצד הגוף כי הגוף הוא המסך המבדיל. אך ע"י

מעשיהם היינו ע"י עשיית המצות בחיות ובפרט בזה החודש בשופר ובסוכה ולולב. ושמחת החג וכל התפלות בוודאי נתעורר האור הזה:

איתא במדרש. בראשית ברא. ילמדינו רבינו הבונה בית חדש כיצד צריך לברך. כך שנו רבותינו כו' מברך שהחיינו וקיימנו והגיענו לזמן הזה. וכן אתה מוצא שלא ניתנו כל המועדות אלא להנאת עצמן. אמר הקב"ה אתם ההניתם עצמיכם תהיו שונין לשנה הבאה וכו'. עכ"ל המדרש:

ונוכל לומר. כי אנו אומרים בזמירות של שבת. המחכים בבנין אריאל. ואח"כ אנו אומרים שמחם בבנין שלם. וזה עיקר כוונת של ר"ה לתקן הבנין ומה הוא הבנין של הקב"ה. ויבן י"י אלקים את הצלע. כידוע שהי' מקודם תיקון הכלים עד שברא הקב"ה זה העולם. וכן ג"כ בכל ר"ה נברא העולם מחדש כמו בששת ימי בראשית. כתיב ויב"ן בגימטריא חיי"ם. וזהו עיקר בנין העולם שישפיע לכל העולם חיים ושפע ברכה. כמו שאנו אומרים זכרנו לחיי"ם מלך חפץ בחיים. כידוע שיש בזה י"א תיבות ולא היה צריך להיות רק יו"ד תיבות אלא כמבואר בכתבי'. עכ"פ זהו עיקר בריאת העולמות. וכעת כל הכוונות מר"ה עד אחר שמע"צ שיבנה העולם ויתוקנו כל העולמות. וזה ידוע שהתחלת הכל מהפחד. וע"י העשיות והעובדות שלנו מלמטה אנו מהפכים ממדה"ד למדת הרחמים עד שבחג הסוכות מתגלים החסדים ע"י הסוכה וע"י הד' מינים שבלולב וכפי דאיתא במדרש ע"פ אקרא לאלקים עליון זה ר"ה. לאל גומר עלי זה יוה"כ. כידוע שבר"ה הוא התחלת הפחד הקשה וע"י תפילות ותקיעות שופרות שלנו אנו מעוררים החסדים ונמתקים כל הגבורות עד לאל גומר עלי ביוה"כ. זהו מדת החסד כידוע שבתפילת נעילה מתחיל להתנוצץ החסדים. וזהי עיקר הכוונות של ר"ה. וזה גורם חיים שפע וברכה לכל העולם הזה. והעיקר הוא השלימות והיחודים הנעשים למעלה ע"י העשיות שלנו. וזהו הבונה בשמים מעליותיו שיושלם הבנין למעלה למעלה עד הראש ויתייחד הכל עד למעלה למעלה ביחוד גמור. וע"י מה נעשו אלו היחודים למעלה ואגודתו על ארץ יסדה. כי כל היחודים הנעשים למעלה הכל הוא רק ע"י אגודות שעל הארץ. ומה הוא האגודות. המצות שלנו שאנו עושים באלו הימים. היינו התפילות שלנו בר"ה והשופר והסוכה והלולב עם ד' מיניו הכל נקרא אגודה שעי"ז שאנו מקיימים אותם כראוי בארץ נעשים יחודים שלמים למעלה והבנין נעשה שלם כפי שאנו אומרים בר"ה ויוה"כ ויעשו כולם אגודה אחת כו'. ולזה אנו אומרים המחכים בבנין אריא"ל אר"י א"ל כידוע שמתחיל מהפחד והם הארבע חיות של הכסא והכל הוא כדי שיתגלה חסד אל כל היום. ואח"כ נעשה מזה בנין שלם כי מה שופרו של הקב"ה של"ם עולה ש"ע נהורין שהקב"ה משפיע

להעולם ע"י קול השופר ש"ע נהורין נמתקו כל הדינים ועי"ז נבנו כל העולמות. ויהי קול השופר הולך וחזק מאוד בעצמו. וגם הוא חזק מאד הוא מחזק לכולם כי ע"י קול השופר מתעלים כל העולמות. משה דיבר אין כתיב כאן רק משה ידבר בכל עת ובכל זמן. כי איתפשטותא דמשה בכל דרא ודרא. והאלקים יעננו ג"כ תמיד בקול היינו ע"י קול השופר: עכ"פ נחזור לענייננו. שזהו הבנין שצריך לבנות בכל שנה ושנה. בר"ה מתחיל לבנות הבנין בגודל פחד עד שמע"צ לא נגמר שלימות הבנין. וע"י חבטת הערבה נמתקו כל החמשה גבורות ונשאר רק כולו חסדים וזהו בנין חדש וצריך לברך שהחיינו. ויכול להיות אשר לזה הטעם אנו מברכין שהחיינו בשמיני עצרת כי אז נגמר הבנין חדש למעלה ג"כ כמו שאמרנו מקודם הבונה בשמים כו'. כי העיקר הוא היחודים הנעשים למעלה וזה א"א לשום אדם להשיג כ"ז שהוא בגוף. כי העוה"ז הוא רק עולם התהו. רק מי שזוכה בזה העולם להשיג מעט תענוג הרוחניות ע"י קיום המצות בתענוג האמיתי אזי אח"כ יעזר לו השי"ת לעלות בכל עת במעלות גבוה מעל גבוה ולהשיג התענוגים והיחודים האמיתים. וזהו דבר בלתי אפשר רק לכשיבא לשלימות הגמור. וכל אדם מחוייב לבא לשלימות בעולם האמיתי רק כל זמן שאנחנו בגוף מחוייבים אנחנו לקיים כל המצות בכל עת וזמן ולראות לתקן הבנין שיבנה. וזהו בית חדש. ולא ניתנו המועדות לישראל אלא להנאת עצמן. פי' להנות העצמיות שלהם היינו לא לשום תאוות עוה"ז ח"ו רק העצמות שלו היינו הרוחניות והבהירות של האדם מלשון כעצם השמים לטוהר. ולכוין שע"י המצות יזדכך הגוף. אמר הקב"ה ההניתם עצמיכם. היינו כפי שדברנו העצמיות שלכם. תהיו שונין לשנה הבאה כי זה ידוע שבכל שנה ושנה נעשין מוחין חדשים וכוונות חדשות כי אם הי' כל שנה ושנה באופן אחד הי' די בשנה העברה. רק האמת הוא שמתחדשים בכל שנה מוחין חדשים. והכל ע"י עשיות שלהם בזה העולם ועי"ז נבנה בכל שנה העולם מחדש עד שיבא אי"ה לשלימות הגמור. וזהו שמחם בבנין של"ם: והבן

עוד אמר בראשית. בי"ת ראשית הבונה בית חדש. היינו שהאדם צריך לבנות תמיד חדשות במעשיו הטובים. כמו שהבורא מחדש בכל יום תמיד מעשה בראשית. כך צריך האדם לעשות עשיות חדשות בכל יום בעבודת הבורא:

איתא במדרש. והארץ היתה תהו ובוהו. מדבר במלכות ישמעאל וכו'. ורוח אלקים מרחפת על פני המים זחו רוחו של משיח. עכ"ל המדרש.

ונוכל לומר. רוחו של משיח היא הקדושה שיש בכל איש ישראל. וזהו הפי' ורוח אלקים מרחפת על פני המים. כי כל איש ישראל צריך לראות במעשיו שיקרב ביאת משיח.

ופשיטא שלא יהא ח"ו מונע לביאת משיח: והנה כעת מחמת שהעולם אינו בשלימות שולט מלכות ישמעאל בעולם. אבל בביאת משיחנו במהרה בימינו אי"ה מלבד שיהי' אז לישראל כל טוב בא"י ולא תחסר כל בה. נוסף לזה שיתרבה הקדושה אז בישראל ויבוטל כל דבר הנגד. כמ"ש ונחה עליו רוח ה' רוח חכמה וכו' ולא יהיה שום מונע בעולם מלעבוד את י"י באמת ובתמים. וזש"ה ורוח אלקים מרחפת על פני המים. כמו שדברנו כי זה מרמז על התורה ועל התשובה. כי כמו שהמים הולכים ממקום גבוה למקום נמוך כן התורה. וכמו כן ג"כ התשובה כמו שכתוב שפכי כמים לבך. וע"י התורה והתשובה תתפשט הקדושה ממקום גבוה למקום נמוך עד דמטי רגלין ברגלין. ועמדו רגליו ביום ההוא על הר הזתים וכו'. ומלאה הארץ דעה את י"י כמים שעולים מן הבאר לקראת צדיקים:

ואהי' אצלו אמון. אמון מכוסה. אמון מוצנע. אמון פדגוג כו'. אמר שבבראשית יש כל העשר ספירות ופי' של מדרש ג' פירושים של אמון הם ג' ראשונות:

ועוד איתא במדרש. בראשית בזכות משה דכתיב וירא ראשית לו כו' דיבר בזה הרבה. וסיים בראשי"ת. היינו עם ראשית הכל כו' ברא כו'. והארץ מזה העולם הוא תוהו ובוהו וכו' ורוח אלקים מרחפת על פני המי"ם: אין מים אלא תורה. כי כל בר ישראל הלומד תורה לשמה מרחף עליו הרוח אלקים. ויאמר אלקים יהי אור שיאיר לו. ויהי אור. ונעשה לו אור:

ויהי מבדיל בין מים למים. מים נקרא תורה כמש"כ הוי כל צמא לכו למים. זהו שאמר הכתוב ויהי מבדיל בין מים למים. שצריך להבדיל בדברי תורה. האדם א"צ ללמוד רק מה ששייך לו לפי מקומו וחלקו ותן חלקנו בתורתך. וד"ל:

איתא במדרש. נעשה אדם במי נמלך וכו'. ר' שמואל בר נחמני אמר במעשה כל יום נמלך וכו':

אמר הרב. לאדם ניתן כל הכחות של כל הברואים והחיות של כל הברואים. כדי שיוכל לתקנם ולהעלותם כולם. לכך הי' צריך לשאלם וליטול מהם רשות לבריאת האדם:

ויטע י"י אלקים גן בעדן מקדם. היינו שהקב"ה נטע הגן בתוך העדן. והיכן נטע אותו. מקדם מהדברים שהם קדמו לעולם והם גבוהים מזה העולם:

וישם שם את האדם אשר יצר. היינו בכדי שיוכל האדם להשיג מהגן ג"כ הדברים שהם קודמים לעולם. וכמו שכתוב בספר נועם אלימלך שלפיכך מראין לאדם קודם ביאתו לעולם כל העולמות העליונים ומוליכין אותו דרך הגן עדן בכדי שיוכל אח"כ על ידי העובדות ומעש"ט שלו להשיג להאור שהראו לו מקודם. כי העיקר הוא אשר בזה העולם

יטעום האדם תענוג ג"ע. ובאמת אין באפשרי לטעום טעם ג"ע בזה העולם רק כשממאס תענוגי עוה"ז בשלימות כמו שאמרנו למה נקרא שמו ג"ע שמגנה עידון עוה"ז ואז טועם טעם ג"ע בזה העולם. ואינו יכול לבוא לזה הבחי' רק ע"י תשובה שהיא מהדברים שקדמו לעולם. וגם כשישמור את השבת כראוי שהוא מעין עוה"ב. וזהו הפי' וישם שם את האדם אשר יצר. שע"י שבת וע"י תשובה ישיג הדברים שקודם לעולם. ובאמת עיקר גן עדן ותענוג שלם בזה העולם כשאנחנו עושים רצון הבורא ב"ה וב"ש:

איתא במדרש. ויקח י"י אלקים את האדם ויניחהו בג"ע לעבדה ולשמרה. ויקח. ר"י או' עילה אותו היך מה דאת אמר ולקחום עמים והביאום כו'. ר' נחמי' אומר פיתה אותו. היך מה דאת אמר קחו עמכם דברים וגו'. ויניחהו ריש"א הניח לו והגין עליו. רב"א כו' ויניחהו נתן לו את השבת. לעבדה ששת ימים תעבוד. ולשמרה שמור את יום השבת. ר"א לעבדה ולשמרה. וכי יש מלאכה בג"ע אלא לעסוק בתורה ולשמור מצותיו כד"א לשמור את דרך עץ החיים. עץ חיים היא למחזיקים כו'. ד"א הזהירו על הקרבנות. כמד"א תשמרו להקריב לי במועדו. עכ"ל המדרש:

אמר תחילה ויניחהו בג"ע. כי כל איש ישראל יש לו חלק בג"ע. רק שצריך לראות שיהי' לו מנוחה בג"ע. ולכך עילה אותו הראה אותו וואס פאר אגרויסקייט איוד קאן דער ליינגען. כמו שדברנו על פסוק ויטע י"י אלקים גן בעדן מקדם שנטע הקב"ה גן ועדן מקדם. מהדברים שקדמו לעולם. וישם שם את האדם כו'. אז דער מענטש זאל זיך דער צוא דער האריוועון. וזהו שאמר המדרש עילה אותו למעלה. כדי שיוכל להשיג זאת. ועידנו מכל אילני ג"ע. היינו נשמות הצדיקים נקראים אילני ג"ע נצר מטעי. ר' נחמי' אומר פיתה אותו בדברים. אמר הרב היכי תמצא שליכנס לג"ע צריך לפתות אותו. מסתמא קומט דאס אן שוועור. אשרי מי שמניח א"ע לפתות ולעשות תשובה. הראה לו איך כשהאדם רוצה יכול לטעום בעוה"ז תענוג ג"ע ועוה"ב. כמו שאומרים בשם הרב הקדוש רש"ק. פותחין לו שערי ג"ע פי' פתח של תשובה. תשובה נקרא שערי ג"ע. לז"א כד"א קחו עמכם דברים. רק מי שהוא בעל תשובה מתחילה קשה לו ופתה אותו והגין עליו. כי על בעל תשובה צריך להגין עליו מן המקטרינים שאינם מניחים לקבל תשובתו. כד"א סוככים בכנפיהם על הכפור"ת. שמגינים בכנפים על הבעל תשובה לכפר עליו. כמו שכתוב וידי אדם מתחת כנפיהם. שחותר חתירה מתחת כסא הכבוד לקבלו בתשובה. לכך אמר הגין עליו. ואשרי מי שמניח א"ע להתפתות להש"י. ד"א שנתן לו את השבת. שנתן לו ער זאל זיך דער צו דער האריוועון. הרב הקדוש ר' ברוך ממעזיבוז אמר מעי"ן עוה"ב יום שבת מנוחה. שבת הוא גדול מעוה"ב. כי שבת הוא

המעיין שממנו ניקח העולם הבא. מי שזוכה בוודאי טועם טעם אמיתי תענוג ג"ע. ד"א לעסוק בתורה ולשמור מצותיו ג"כ כך. ד"א הזהירו על הקרבנות. היינו שהראהו עם מה הוא יכול להשיג זאת:

עוד אמר על המדרש הנ"ל. שנוכל לומר כך. כי הנה כבר אמרנו על פסוק ויטע י"י אלקים גן בעדן מקדם גן נקרא עולם העשי'. בעדן מקדם זהו כסדר כל העולמות מן אצילות עד העשיה. וישם שם את האדם אשר יצר שיקושר על ידו כל העולמות. והעיקר שיעשה כל דבר בשלימות. היינו עשיה ודיבור ומחשבה. וזהו שאומר כאן המדרש. עילה אותו. היינו העשי'. ד"א פיתה אותו היינו הדיבור כמד"א קחו עמכם דברים. ואח"כ הגין עליו זו המחשבה. כשאדם מקשר דבורו הטוב להקב"ה ועושה מצותיו אזי הקב"ה מטהר בעצמו מחשבתו כמו ששמעתי מא"א אדומו"ר זצוקלה"ה וטהרתם מכל טומאותיכם. כשאתם מטהרים עצמיכם מטומאות ואתם עושים מצות. אזי ומכל גלוליכם. היינו מחשבות זרות ח"ו. אטהר אתכם. וכמו כן נוכל לומר ג"כ כאן כוונת המדרש. כשאתם מטהרים הדיבורים והעשיות שלכם אזי אגין עליכם. הקב"ה מגין עליו ממחשבות זרות ח"ו. ואח"כ אמר המדרש ויניחהו נתן לו את השבת כו'. לעסוק בתורה. כו' על הקרבנות כאשר דברנו לעיל בשם הרה"צ הקדוש מוה' אלימלך זצוק"ל שאמר שבשעה שהוולד יוצא לעולם מעבירין אותו דרך ג"ע ומראין לו תענוגים גדולים ואורות צדיקים בג"ע. ולכאורה למה עושים לו כך. רק האמת הוא בכדי שיוכל האדם לבא לזה הבחי' שראה מקודם. כי אם לא יראה מקודם כלל אינו יכול לבא ולהשיג שום דבר. אבל כשמראין אותו מקודם אזי יוכל לבא לזה השלימות בזה העולם ע"י קיום מצותיו ותורתו של הקב"ה. וזהו הפירוש ויניחהו בג"ע שהוליכו דרך ג"ע בכדי לעבדה ולשמרה. היינו שישמור מה שראה מקודם שבא לזה העולם וע"י מה שנשאר רשומו דג"ע יוכל לבא לתורה ולשבת ולקרבנות ולכל המצות. והבן: והיו לבשר אחד. שיחשוב ביחוד השי"ת:

ונח מצא חן בעיני י"י. נוכל לומר שכך הוא הפירוש כי נח מצא החן. בתוך עיני י"י. כי כתיב עיני י"י משוטטות בכל הארץ ונח תיקן את כל העולם ומצא בתוך העינים הק' ג"כ החן ונטה הכל אל עין הימין כי עשה יחוד גמור וייחד הכל אל הימין. ויוכל להיות שזה הפירוש ג"כ אצל יוסף הצדיק. כי ביוסף כתיב ג"כ וימצא יוסף חן בעיניו שהעלה את החן מן העינים. וכמו כן כתיב באסתר נשאה חן בעיני המלך. ועיין בלקוטי תורה:

איתא במדרש. וישבות ביום השביעי מכל מלאכתו אשר עשה וכו'. ממלאכת שמים וארץ שבת אבל לא שבת ממלאכת הצדיקים. דיבר מזה מהו מעשה הצדיקים. אלה תולדות השמים והארץ בהברא"ם. באברה"ם. והאריך בדיבורים. ובתוך הדבורים הזכיר

את הפסוק ויטע י"י אלקים גן בעדן מקדם וכו'. דיבר מהו ענין הנטיעה. ואמר גן הוא מעוה"ז ולכך כתיב בו לשון נטיעה. כי מהו ענין נטיעה נוטע גרעין אחד והוא עושה פירות וע"י מה ע"י מעשיהם של צדיקים וזהו זורע צדקות מצמיח ישועות בורא רפואות וכו'. והאריך בזה מהו ענין הזריעה. ועכ"פ הכל הוא מהעולם הזה. בעדן הוא מעולם הבא ממקום טמיר. כי משם נמשך החיות. מקדם. ממקום הנקרא ימי קדם. כמו שנאמר תתן אמת ליעקב חסד לאברהם אשר נשבעת לאבותינו מימי קדם:

בהילולא של אביו זצ"ל

ביומא דהילולא של כבוד אביו הרה"ק זצוק"ל נבג"מ זי"ע כששר על הכל

אמר על הכל יתגדל כו'. על שמחת תורה ועל שמע"צ והו"ר ושמחת החג וסוכה ולולב. ועל יו"כ. ועל ר"ה. על הכל יתגדל ויתקדש כו'. וכי צריכין לומר זאת שיתגדל וכו'. אלא בעולמות שברא העוה"ז והעוה"ב. שהם ב' הפכים בנושא אחד. היפוך מן הקצה אל הקצה קשורים זה בזה והעיקר הוא עוה"ז ולכך קדמו. ואמר בשם הרה"צ הק' ר"ש קארלינר זצוק"ל גדולת השי"ת ששם פנים לארץ שהארץ היא העוה"ז יהי' לו פנים צורה וחן. כרצונו וכרצון יריאיו וכרצון כל בית ישראל. ונראה רצון הבורא הוא נקרא רצונו הפשוט כי נראה כשאדם רוצה איזה דבר טוב היינו איזה מאכל ומשקה טוב או שאר תאוות הוא מחמת שהדבר הוא טוב ומתוק לכן הוא רוצה ומתאווה לזה. נמצא כי הרצון שלו הוא מחמת שהדבר הוא טוב וזהו נקרא רצון המורכב. אבל כביכול אצל הקב"ה אין שייך זה כלל רק כשרצונו להטיב הוא בלתי שום דבר מורכב רק רצון הפשוט וזהו פשיטות לגמרי. ואיך יכול לכנוס רצונו הפשוט בזה העולם הוא ע"י רצון יריאיו ורצון כל בית ישראל כי רצונם הוא רצון מזה העולם כפי שדברנו ויכולת בידם להביא רצון הפשוט לזה העולם:

צור העולמים. כי ברצונו הפשוט צייר שני העולמות. אדון כל הבריות אלוק כל הנפשות. דאיתא בספרים קדושים על ויאמר אלקים נעשה אדם. היינו לכל העולמות מן אצילות עד עולם העשי'. וזהו כל הבריות וכל הנפשות היינו שבכל הד' עולמות: היושב במרחבי מרום השוכן בשמי שמי קדם. כי קדושתו היא למעלה מזה העולם כי יש ימי עולם ויש ימי קדם: קדושתו על החיות. כי מכל הבחינות שיש באדם נפש רוח נשמה יחידה חיה הכל מקבלים מקדושתו יתברך. וזהו קדושתו על החיות הבחי' הנקרא חיה. ויש בחינה יותר גבוה היינו יחידה: קדושתו על כסא הכבוד. וידוע הבחינה הנקראת כסא הכבוד. וקדושתו של השי"ת הוא למעלה מכל הבחינות:

כרצונו.שברא הכל שיגיע לרצונו. ומהו רצונו להשפיע כל טוב:

וכרצון יריאיו. שהכניס רצונו והלבישו ברצון יריאיו. ומיריאיו מגיע הרצון אל רצון כל בית ישראל כי רצון הוא אותיות צנור להשפיע כנ"ל. ויריאיו הם צנור להשפיע על ידם והם ממוצעים בין רצונו ובין רצון כל בית ישראל:

צור העולמים. צו"ר הוא ל' קישור שקשר ב' העולמות יחד:

אדון כל הבריות אלוק כל הנפשות. הרה"צ הק' ר"ש קארלינר אמר דער גרעסטער יצה"ר איז אז מען פאר געסט אז מען איז איין בן מלך והבן:

היושב במרחבי מרום. והאיך שייך אצל הקב"ה כביכול לומר במרחבי מרום הלא מלא כל הארץ כבודו. רק כתיב מן המצר קראתי יה ענני במרחב יה. החלק אלוק ממעל והקדושה והחיות שיש לכל אדם מהקב"ה דהיינו נפש רוח ונשמה זאל דאס ניט זיין באיי דעם מענטשין גיאיינגט מי זאל דאס הייליגן און טאן כביכול צו גאט זיין רצון. תנו עוז לאלקים. כי בכל הדברים בכל החיות ובכל המזונות ובכל הרפואות בכל העשבים בהכל נתלבש חיות המקום ב"ה. יתן י"י בעולם כל טוב וכל הבריאות בעולם. מ"מ ג"כ צריכים לידע זאת. רק כשנצרכים לי"י אזי מבינים ויודעים בוודאי שכל החיות בכל דבר מאתו והוא נותן חיות וכו' בכל דבר כמו שצריך ונקרבין לי"י בכל הנר"ן וזהו מן המצר קראתי יה ענני במרחב יה:

ואומרים בשם הצדיק ר' ברוך ממעזיבוז. בורא רפואות נורא תהלות אדון הנפלאות שלכך בורא רפואות מחמת שמתיירא שיהללוהו שהוא אדון הנפלאות. נפלאות לבד שלא בדרך הטבע. לכך הכניס הדבר בענין הטבע ע"י רפואות אבל באמת הכל הוא מאתו נפלאות. היושב במרחבי מרום קדושתו על החיות זה אמרתי מכבר זיין קדושה איז אויף יודישע חיות. ונעשה מזה קדושתו על כסה"כ: ונאמר לפניו שיר חדש ככתוב שיר הוא לשון זכר כמאמר חז"ל כל השירות בל' נקבה ושיר של עתיד בלשון זכר:

איתא במדרש. עלץ לבי בי"י. גדולים צדיקים יותר מכל באי עולם. שכל באי עולם מזכירים את השם אחר שלש תיבות ובשתי אותיות שנאמר כל הנשמה תהלל י"ה. וצדיקים בשם שלם אחר שני תיבות שנאמר רננו צריקים בי"י. עלץ לבי בי"י וכו' עד ראה הקב"ה שהצדיקים מועטין עמד ושתלן בכל דור. עכ"ל המדרש:

אמר איתא בגמרא שהעוה"ז נברא בה"א והעוה"ב נברא ביו"ד מחמת שהצדיקים שבשם מועטין. אומרים בשם צדיקים. לכי מיעטי את עצמך. הטעם הוא מחמת שאין גבהות לפני המקום. ועוד מחמת דיא גאנצי זאך מן היראה והאהבה איז נאר אנקודה. כל העבדות אינו רק נקודה. אם האדם יש בתוכו העיקר הנקודה אזי טוב. אבל בלא הנקודה הכל אינו כלום. ומה היא הנקודה. שידע באמונה שלימה שהכל הוא מי"י. וזו הנקודה

אינו רק יו"ד. ולפיכך ראה הקב"ה להצדיקים שהן מועטין. אז זייא זיינען זייער קליין. עמד ושתלן בכל דור ודור כי בזה יש להם התפשטות ובזה שתלן בכל דור. כי צדיקים גם המה אינם רק כמו יו"ד פשוט שהם מועטין. ועוד זיי זיינען זייער קליין קען דאס אומעדום איין ארט האבין. וכל הענין שמקבלים התלמידים מצדיקים אינו רק נקודה והנקודה היא רק אמונת חכמים. כי כשיש לו אמונת חכמים אזי הוא מאמין בי"י ובכל התורה כולה וד"ל. וכיון שאינו רק בחינת יו"ד לכך יוכל הדבר להתפשט בכל דור ודור. כי מחמת שהיו"ד אינו רק נקודה יכולים לעשות ממנו כל מה שרוצים. וז"ש המדרש שמזכירין כל באי עולם חצי השם כי ב' העולמות בי"ה נבראו ובהצדיקים נאמר עלץ לבי בי"י אמר י"שמחו"ו ה"שמי"ם ו"תג"ל ה"אר"ץ ר"ת הוי"ה וס"ת צלמ"ו. כי הצדיקים הם בצלמו. כי כל האיברים של צדיקים הם גבוהים מאד ומגיעים למעלה למעלה מה שאין לנו בזה השגה הם דומים בצלם י"י עלץ לבי בי"י כו' כי לי"י מצוק"י ארץ. פי' יסודות הארץ. ועוד דיא איינגשאפטין פון דער וועלט. כל האיינגשאפטין פון דער וועלט וכל הנידעריקייט אפי' באיזה דור שפל ומושפל שיהיה הכל מתעלין על ידי צדיקים שבדור:

איתא במדרש [* **אף שכבר נא' זה למעלה בפ' בראשית אבל נר' כי אמרו ג"כ ביום ההילולא ולכן נכפל בההעתקה**]. **וישבות ביום השביעי מכל מלאכתו אשר עשה ובו'. ממלאכת שמים וארץ שבת אבל לא שבת ממלאכת הצדיקים**:

דיבר מזה מהו מעשה הצדיקים. אלה תולדות השמים והארץ בהברא"ם. באברה"ם. והאריך בדיבורים. ובתוך הדיבורים הזכיר את הפסוק ויטע י"י אלקים גן בעדן מקדם וכו' דיבר מהו ענין הנטיעה. ואמר גן הוא מעוה"ז ולכך כתיב בו לשון נטיעה. כי מהו ענין הנטיעה. נוטע גרעין אחד והוא עושה פירות וע"י מה ע"י מעשיהם של צדיקים וזהו זורע צדקות מצמיח ישועות בורא רפואות וכו' והאריך בזה מהו ענין הזריעה. ועכ"פ הכל הוא מהעולם הזה:

בעדן הוא מעולם הבא ממקום טמיר. כי משם נמשך החיות. מקד"ם ממקום הנקרא ימי קדם. כמו שנאמר תתן אמת ליעקב חסד לאברהם אשר נשבעת לאבותינו מימי קדם:

מה רב טובך אשר צפנת ליראיך אמר מה רב טובך אשר צפנת והסתרת את היראים. פעלת לחוסים בך פעלת שיהיו נגד בני אדם שיהיו היפך ונגד. משאר בני אדם וד"ל:

עוד אמר. מה רב טובך אשר צפנת. והיכן צפנת את הטוב ביראיך. צפון הוא לשון טמיר ונעלם. צפון הוא מקום פתוח באין מעצור כי לצד צפון העולם פתוח ולא נברא לו כותל להורות כי הטוב הצפון הוא באין שיעור ותכלית ונמסר ליראים והאריך בזה:

נח

אלה תולדות נח. איתא במדרש. אלה תולדות נח נח לא היו צריך לומר אלא אלה תולדות נח שם כו' אלא נייחא לו נייחא לעולם. נייחא לאבות נייחא לבנים. נייחא לעילא נייחא לתתא. נוח בעוה"ז ונוח בעוה"ב:

פתח ואמר. אלה תולדות נח. זהו ההולדה של נח נח. כשעושים נחת רוח אחד אזי נעשה מזה עוד נחת רוח. כל מי שרוח הבריות נוחה הימנו רוח המקום נוחה הימנו. היינו כשאיש ישראל עושה כל מעשיו כדי לעשות נ"ר למקום אעפ"י שאינו מרגיש שום נחת ותענוג רק שעושה במצות הבורא אזי עוזר לו הקב"ה שירגיש נ"ר ותענוג בעבודתו:

איש צדיק תמים הי' בדורותיו. פי' הצדיק הוא תמים עם דורותיו והי' מתמם ג"כ הדור אזי נייחא בעוה"ז נייחא בעוה"ב. היינו שהקב"ה עוזר לו שימשך המנוחה שלו מעוה"ז לעוה"ב. וזהו הפי' על מה דאיתא בגמרא. מניחי"ן חיי עולם ועוסקים בחיי שעה. היינו שעושין מנוחה בחיי עולם עי"ז שעוסקין בחיי שעה. הכוונה הוא שע"י שעוסקים בחיי שעה דהיינו תפלה משיגים עי"ז מנוחה וחיות בכל עבודתם. כי עיקר העבדות הוא אשר בשעת לימוד או בשעת תפלה או כשעושה איזו מצוה שישיג בזה חיות הבורא וע"י המעט חיות שיש לו בזה נקרא איש חסיד וע"י התפלה שנקרא' חיי שעה ועוה"ז יש להם חיות ותענוג בעשייתם ובעבודתם שנקרא חיי עולם ועוה"ב. ובאמת כשאדם עושה איזו מצוה בעוה"ז ועושה נ"ר להקב"ה יש לו לאדם נ"ר אח"כ בעוה"ב. ומה שכתוב תחילה נייחא לעילא נייחא לתתא לפי שנאמר בו איש צדיק וכתיב כי כל בשמים וארץ דאחיד בשמיא וארעא ויש לו בכח להשיג חיות הבורא מרום רום המעלות. ולהשפיע לזה העולם עד למטה לארץ. ואח"כ להעלות הכל מדיוטא התחתונה עד רום רום המעלות:

את האלקים התהלך נח. הלך לא כתיב אלא התהלך שכולל עבר ועתיד שהרי כתיב ג"כ התהלך לפני והי' תמים ציווי לעתיד זה מורה דרך לכל איש ישראל לדבק את עצמו ומחשבתו להבורא ית' ב"ה וב"ש תמיד ולילך תמיד עם הקב"ה. וכי איך אפשר לידבק בהקב"ה ולילך עמו תמיד. אלא העיקר הוא להתדבק בתורתו ובמצותיו ובפרט בתורה שבע"פ. וכפי שמדבר המדרש הרבה ע"ז הפסוק בתורה שבע"פ. ושיחדש תמיד בתורה חיות חדש. כפי ששמעתי מא"א אדומו"ר זצוקל"ה על פסוק לתבונתו אין מספר היינו להמבינים אותו אין מספר. היינו כאו"א מבין ומשיג אותו לפי בחינתו ומדריגתו. וזהו תורה שבע"פ מה שכל אחד מחדש עצמו בחלקו ומקום חיותו בתורה. ולזה אנו אומרים ותן חלקנו בתורתך. היינו תן לכל אחד ואחד החלק שיש לו בהתורה ועל ידי זה נהיה מדובקים בהבורא ב"ה וב"ש כי חלק י"י עמו אמן:

או יאמר. נח מלשון נחת רוח. שכשאדם עושה נחת רוח לבוראו אזי גורם נחת רוח לעילא ונשפע עליו שפע ברכות הן ברוחניות והן בגשמיות. ובכל עת הוא בא לבחי' יותר גדולה. וזהו ויהי האדם לנפש חי'. פי' כי יש כח בכל אדם להשיג מבחי' נפש עד בחי' רוח נשמה חי' יחידה וזהו איש צדיק תמים הי' בדורותיו. פי' בכל הדירות. ובדורותיו כמו במדורותיו מלשון מדור שאדם דר בהם בזה העולם הי' צדיק. כי אם הי' האדם יודע מקור חוצבו ואשר הוא צריך לחזור לשם כי זה לא יגרע משום אדם והאיך שיהיה או בפעם אחת או שתים או באיזה אופן שיהיה לא היה מתעצל בעבודה. וזהו צוהר תעשה לתיבה. פי' לשון בהירות. שבכל דיבור שהוא מדבר לפני המקום ברוך הוא צריך שידבר בבהירות וחיות ותענוג: ופתח התיבה בצדה תשים. פי' הפתח והחיות שנפתח ע"י התיבה בצדה תשים. פי' תיכף תקשר עצמך בהחיות ומינה לא תזוע. ובזה תחתיים שניים ושלישים תעשה. פי' מבחי' הקטנה יכול לבוא להגדולה כנ"ל. ובזה אפשר לומר ג"כ ויולד נח שלשה בנים כנ"ל. וכן עוד נוכל לומר נח נח זהו תורה שבכתב ותורה שבע"פ וזהו איש צדיק תמים היה (הי') בדורותיו. פי' בכל הדורות כי האבות הם היו האבות של תורה שבכתב ואנשי כנסת הגדולה והתנאים הם האבות של תורה שבע"פ וזהו בדורותיו:

צוהר תעשה לתיבה. אדערלייכטונג זאלסטו מאכין צו דעם ווארט. ר"ל שתאיר את התיבה. היינו שהדיבורים היוצאים מפיך בתורה ותפלה יהיה עם חיות הבורא ב"ה. ואז תעשה צירופים טובים כידוע שיש בזה התיבה שלשה צירופים. צה"ר. צר"ה. רצ"ה. ותעשה מזה התיבה צירוף. רצ"ה. היינו להשפיע רצונו הטוב לזה העולם. ואז אל אמה תכלינה מלמעלה. היינו ואל אמה בחיריק. כי א"ם לבינה תקרא. וזה ידוע כי תיבת נח הוא בחי' יו"כ. ואשר לזה ציווה השי"ת לעשות אותה שלש מאות אמה ארכה כנגד שלשה ראשונות. חמשים אמה רחבה כנגד נ' שערי בינה. ושלשים אמה קומתה כי המלכות נקנית בשלשים מעלות. וזהו נגד תחתים שנים ושלישים והבן:

ופתח התיבה בצרה תשים. זהו פתח לפני בעל תשובה שאינו יכול לכנוס לפתח הגדול יכנוס בפתח מן הצד. וזהו חתר לו חתירה מתחת כסא הכבוד. וד"ל:

תחתיים שנים ושלישים תעשה. הגם שאין דרכנו בזה לדבר בזה הלשון. עכ"ז יכול להיות שכן הוא היינו בחי' נפש רוח נשמה שצריך כל אדם מישראל להשיג בתפלה כמש"כ בזוה"ק. זכה יהבין לי' נפש. זכה יתיר יהבין לי' רוח. זכה יתיר יהבין ליה נשמה. כי מתחלת ברכת השחר עד ברוך שאמר משיג בחי' נפש. ומברוך שאמר עד יוצר אור

משיגים בחינת רוח. ומיוצר אור עד אחר י"ח משיגים בחי' נשמה. וצריך להשיג הכל בפנימיות וגם יש יותר גבוה וד"ל:

עוד נוכל לומר. תחתיים שניים ושלישים תעשה. תראה לקשר עצמך להקב"ה במעשה ודיבור ומחשבה. וזהו תעשי"ה כי כולם נקראו עשי'. כי עשי' שהוא עושה הוא עשי' פשוט. והדיבור נקרא ג"כ עשיה כי עקימת שפתיו הוי מעשה. ומחשבה נקרא ג"כ מעשה כי מחשבה טובה הקב"ה מצרפה למעשה. וכשיש לאדם מחשבות טובות מביאו לידי עשיות טובות. וזהו תעשיה שתעשה ותכלל השלשה ביחד מעשה ודבור ומחשבה הכל לטוב. וד"ל:

עוד בסגנון אחר ופתח התיבה. הפתיחת של התיבה שאתה מדבר. בצדה. אצל צדה תשים. כי דיבור קדוש צריך לפתוח הלב של איש ישראל. תשים זאת בצדה אצל כל תיבה שאתה מדבר צריך אתה לשמוע שיפתח את לבך כי כל אות וכל תיבה. איז אלץ גאט. ר' ברוך זצוק"ל אמר כי פי י"י דיבר. מיין מויל רעט גאט. על צדיק צריכים להאמין מאד שבוודאי הוא כך. תחתיים שניים ושלישים תעשיה. כי יש כמה מדריגות. נידעריקער אין העכער אין נאך העכער. כ"א לפי מקומו וערכו. וכבר אמרנו לעיל שאלו הם השלשה עולמות שבתפלה עד אחר שמ"ע. וא"ת היכן הרביעי. יכולים לומר שזהו תעשיה. ועוד נוכל לומר תחתיים כו' כדלעיל:

עוד נוכל לומר. ופתח התיבה בצדה תשים ע"ז הדרך. כי עפ"י פשוט אנו מבקשים בשמ"ע לצורך עצמנו גאולה רפואה ופרנסה כו' וצדיקים מוצאים בהבקשות הללו צורך גבוה. לזה אומר הפסוק שעיקר כוונתיך בעת התפלה יהי' רק צורך גבוה. ופתח התיב"ה. היינו פתיחת התיב"ה מה שהתיב"ה מורה עפ"י פשוט. בצדה תשים. היינו מה שמבקשים רפואת הגוף ופרנסה זה יהי' אצלך טפל:

עוד י"ל. ופתח התיבה כו'. כי בכל תיב"ה ותיב"ה יש רמוזים וצירופים ושמות למעלה למעלה עד אין סוף. ע"כ אמר ופתח התיבה. פי' פתיחת התיבה היינו ההשפעות טובות מה שהתיבות פותחין בעולם. בצדה תשים. כי זה יהי' ממילא. אבל אתה תדע שבכל תיב"ה יש סודות וכוונות:

איתא במדרש תנחומא. אלה תולדות נח נח כו'. יתברך שמו של מלך מלכי המלכים הקב"ה שבחר בישראל וכו' ונתן לנו ברמז תורה שבכתב צפונו' וסתומות ופרשו' בתור' שבע"פ וכו'. ע"ש במד"ת:

ונוכל לומר. אלה תולדות נח נח. התולדה מתורה שבכתב היא תורה שבע"פ. כי תורה שבע"פ היא התגלות התורה שבכתב. ומפני מה התורה נקראת נח. שהיא נייחא לעילא

נייחא לתתא נוח לעליונים נוח לתחתונים וכו'. נ"ח איש צדיק תמים היה בדורותיו ר"ל התורה עושה תמים את כל הדורות. כי התורה שבע"פ ניתנה לכל דור ודור. כל איש ואיש בא לזה העולם בכדי שיחדש חידושים בתורה ויעשה פעולות טובות בתורה. ע"כ צריך כ"א לעמול וליגע בכדי שידע מה שהוא צריך לחדש. ולפעול החיות שלו בתורה:

הרב הקדוש ר' ברוך זצוק"ל אמר. התקן עצמך ללמוד תורה שאינה ירושה לך. וקשה הלא כתיב לא ימושו מפיך ומפי זרעך וכו'. א"כ הוי התורה בירושה. רק הפי' היא כך. שילמוד תורה כזאת שאינה באה לך בירושה הכוונה בזה שכל איש ישראל צריך לחדש בעצמו ולפעול בתורה שזהו נקרא תורה שבע"פ. שאיש ישראל צריך לחדש בתורה בכל יום ופשיטא בכל שבת ובכל חודש לחדש הילוכים וחיות בעבדות הבורא. והעיקר ללמוד הלכה גמרא ותוספות ועי"ז מבינים בכל פעם התחדשות. עוד אמר מה הכוונה התחדשות. שכל אחד יכול לחדש ולעשות לו גדר וסייג בדבר שצריך לשמירת התורה בענין סור מרע ועשה טוב:

עוד אמר על המדרש תנחומא הנ"ל. אלה תולדות נח זאת היא ההולדה של נח. נח ואיש וצדיק ותמים. וביאר זה לענין התדבקות לי"י ולהתורה ושעיקר השגה היא בתורה שבע"פ ושצריך לחדש תמיד בתורה בחיות חדש. ואמר בשם אביו זצוק"ל. על פסוק לתבונתו אין מספר כו'. כמו לעיל: עד ותן חלקנו בתורתך. היינו שכ"א צריך לעמול ביגיעה רבה שיבא לחלק שלו ולחיות שלו בתורה. ולהיות עי"ז דבוקים בי"י שאנו עם ב"י נבחרנו לחלקו כמש"כ כי חלק י"י עמו. וכתיב חבלים נפלו לי בנעימים כו' שהפיל גורל עם שבעים שרים ונפלנו אנחנו ישראל לחלקו. יש איש שמקבל חיות מלימוד פסוק. ויש שמקבל חיות מגמרא. ויש שמקבל חיות מזוהר. וכ"א צריך לחפש ולמצוא החיות הקודש שלו בהתורה. ואין כוונתי ח"ו שלא לקבל חיות משארי ד"ת רק מאלו הדברים. רק הכוונה היא זאת מפני שאין אנו יודעים מאיזה דבר לקבל חיות. לכן אנו צריכים לקבל חיות מכל דבר שבתורה ולשבר החיות שלו הגשמי ביגיעה רבה ע"ז כמ"ש במדרש. ולחדש עצמו בדורותי"ו. ר"ל בכל הדיר"ות שלו. להיות תמיד מתהלך. וזהו דברינו שדברנו לעיל של' התהל"ך משמע תמיד. גם ל' להבא. שזה ההיצוך ישנו תמיד. והעיקר היא התורה שבע"פ לחדש תמיד בתורה חיות חדש וקדושה ודרך והילוך כי רזין דאורייתא אין אנו יודעים רק להתחדש בעצמו:

ותבא אליו היונה לעת ערב והנה עלה זית טרף בפיה וידע נח כי קלו המים מעל הארץ:

הנה לכאורה תמוה כפי דאיתא שהביא העלה זית מג"ע ואיכא דאמרי מא"י הביא כי לא גושמה ביום זעם ומעתה מהיכן ידע נח כי קלו המים מעל הארץ. ועוד מה שייכות

זה לשבת. דאיתא שיום השביעי ששלח את היונה הי' בשבת. וע"כ אנו אומרים בשבת בזמירות יונה מצאה בו מנוח:

ונוכל לומר. כתיב ורוח אלקים מרחפת על פני המים. ויש ע"ז במדרש כמה פירושים. ופי' אחד זה רוחו של מלך המשיח. כי באמת בריאת העולמות הי' כדי להתברר כל הדברים שעי"ז יכול לבא לשלמות הגמור היינו ביאת משיחנו בב"י שיתעלו אז כל העולמות. וזה כשעלה ברצונו הפשוט. ומצפים אנו לביאת משיחנו כשיעלה רצון מאת הבורא ית"ש היינו שיתעלה הרצון לרצונו הפשוט הגם שזה נאמר אצל תחיית המתים וכמו כן תולה בזה ביאת משיחנו ג"כ. וכמו שהי' בריאת העולמות בכלל כן הוא בריאת העולמות בכל אדם ובכל יום ובכל שעה צריך האדם לקרב את העולם לביאת משיח. וכמו שאמרנו כבר על פסוק כל ימי חייך להביא לימות המשיח שצריך כל אדם לראות לקרב את העולם ע"י מעשיו להביא את העולם לימות המשיח. וזהו ורוח אלקים מרחפת על פני המים. היינו הרוח שנתן הקב"ה בכל אדם צריך לראות ולקרב את ביאת משיח. וזהו מרחפת על פני המי"ם היינו ע"י התורה גם ע"י תשובה שנקרא מי"ם:

והנה במשיח כתיב. ועמדו רגליו ביום ההוא על הר הזיתים. פי' רגליו שהוא המדריגה הנמוכה והתחתונה יתעלה ג"כ לראש ויעמדו על הר הזתים. היינו שכל העולמות התחתונים הנקראין רגלין יתייחדו להחכמה העליונה. כי זי"ת נקרא חכמה כי מזית נעשה שמן הנקרא חכמה וחכמה היא ראש. ויתעלה ויתייחד בחי' רגלין לבחי' ראש ויהיה הכל אחד. וכן הוא כאן שבתחלה הי' מה שהיה תוהו ובוהו וכו'. וכיון שראה נח והנה עלה זית. ר"ל שהעלה שהוא רק קליפה ושומר לפרי נעשה זית שנתחבר ונתייחד לזית. טרף בפיה זאת היה בפיה. אשר העלה נעשה מיוחד לזית. אז הבין כי קלו המים מעל הארץ ממילא היה יכול לידע אפי' כשהביאה מג"ע. והבן:

והנה בריאת העולמות היה הכל לתכלית השלימות. כמו שדיברנו ע"פ ויהי מבדיל בין מים למים. ואח"כ כשקלקלו דור המבול המטיר הקב"ה ארבעים יום על האדם עד שנתקן הכל. וזהו הפי' והנה עלה זית. רמזה לו על משיח כי כבר נתעלו כל העולמות ונתייחדו העלה עם הזית היינו החכמה. וכפי דאיתא בספרים הקדושים. על ורוח חלקים מרחפ"ת מרמז על הרפ"ח ניצוצין שנפלו והיו מונחים בין שני האותיות מ"ת. כי ידוע שמקודם הי' שבירת הכלים. ואח"כ נתעלו הרפ"ח ניצוצין עם ל"ב נתיבות החכמה ל"ב אלקי"ם שבמעשה בראשית ונעשה ש"ך ניצוצין. ואח"כ כשקלקלו דור המבול נתקלקל העולם ונפלו הרפ"ח ניצוצין. וע"י המבול נתקן העולם וניתקן הרפ"ח ניצוצין. וממילא התחיל להתנוצץ רוחו של מלך המשיח. וזה רמזה לו היונה. והנה עלה זית טר"ף בפיה

היינו כמו שדברנו שנתעלו כל העולמות ונתייחדו העלה עם הזית. וזהו טר"ף בפיה. כי טר"ף עולה רפ"ח ואחד יותר רמזה לו על האור המחיה. וכמו שכתוב במעשה בראשית ויאמר אלקים יהי אור ויהי אור וזהו אור המחיה. רמזה לו שכעת בא ג"כ אור המחיה והעלה את הרפ"ח ניצוצין. ולזה היה שילוח היונה וגם ביאתה בשבת. כי בימי החול יש ברורים. ובשבת א"צ ברורים כלל. והביאה את העלה מג"ע בכדי להראות לנח שנתעלו כל הבחינות עד החכמה שהוא עדן כידוע לי"ח ולזה הבין נח מזה שקלו המים של זעם מן הארץ ונפלו כל הקליפות ונתעלו כל הבחינות כמו שהי' תכלית הבריאה שיהיו ועמדו רגליו וגו' על הר הזיתים:

בר"ח חשוון דשנת תר"ט. אמר על המדרש. יהי שם י"י מבורך מעתה ועד עולם. אמר הקב"ה ברכתם אותי מעתה ועד עולם. אף אני אומר כן. וי"י סביב לעמו מעתה ועד עולם. ע"כ:

ונוכל לומר. דאיתא בספרים שבימים הנוראים ר"ה ויו"כ הסיום שלהם הוא ר"ך ולשון רכ"ה תשבר גרם. שהקב"ה נתן ימי החסדים אח"כ להמתיק הכל כי תחילת הבריאה היתה כך. בתחלה עלה במחשבה כו' ואח"כ שתף מדה"ר למדה"ד. כי הבריאה היה צריך להיות כך והכל כך. יהי שם י"י מבורך מעתה ועד עולם מעת"ה היא תשובה. ועד עולם. עולם הוא התגלות החסדים בעולם. וי"י סביב וכו' היינו שהש"י סיבב את עמו ישראל עם החסדים שלו. סוכה ולולב ומיניו. יסובבנהו יבוננהו וכו' והיינו וי"י סביב לעמו מעתה ועד עולם. וד"ל:

א"א אדו"מו"ר זצוק"ל אמר. שלכך נקרא זה החודש מר"חש"וון מחמת שהוא סמוך לחודש מיוחס לשון הדבק לשחוור וישתחוו לך:

עוד אמר שצריך כאו"א לחדש א"ע בעבודת הבורא ית"ש וסיפר משם רש"ק ז"ל שאמר. שבכל ראש חודש בא שכל חדש בעולם. איך לחזק את עצמו נגד היצר הרע כמו שנאמר ותשועת נפשם מיד שונא. יה"ר שנזכה לזה אמן כי"ר:

לך לך

לך לך מארצך וכו'. היינו שצריך כ"א לראות לעשות הליכה לעצמו לכל דבר שבקדושה הנצרך לו. ולא להיות ח"ו משועבד לשום דבר שבעולם רק לשעבד א"ע להקב"ה כמ"ש חז"ל אם אין אני לי מי לי. ואל יסמוך עצמו ח"ו על חבירו. הגם שכל ישראל ערבים זה לזה. היינו שהם מעורבים זה בזה ויאמר הרי יש לי חלק במצות שעשה חבירי. ח"ו. רק שצריך כ"א לייגע עצמו בתורה ולא להיות ח"ו עומד רק צריך לילך בכל יום מדרגא לדרגא ולא יעמוד במדרגה אחת ח"ו. וכמו שאמר א"א זצוק"ל על זה דאיתא בגמרא.

אכל ועמד שתה ועמד כו' הרי זה מתחייב בנפשו. רק האדם מחוייב לילך תמיד מעלה מעלה. וזהו כוונת הכתוב לך לך מארצך. היינו מהארציות שלך. וממולדתך. היינו שיש דברים שההולדה מקלקל וכו'. רק אל הארץ אשר אראך ואז ואעשך לגוי גדול:

עוד נוכל לומר באופן אחר. כפי דאיתא בזוה"ח. שיש לכל אדם שני חשבונות. אחד איך הוא בא מטפה סרוחה. שנית בהאיך אנפין יקום קדם מלכא כמו שחושב שם. לזה הוא אומר' לו התורה שישגיח האדם ע"ז:

עוד נוכל לומר לך לך. מהיכן נלקחת. מארצך היינו ממקום עליון. כמ"ש י"י בחכמה יסד ארץ כו'. וממולדתך ג"כ כך. ומבית אביך. כי נשמתו חלק אלוק ממעל. וצריך לראות בכל יום שתלך נשמתו למקומה. כמו שאנו אומרים בידך אפקיד רוחי בתיקון כל שבע המדות כנגד שבע ברכות שנתברך אברהם בפרשה זו ואעשך וכו'. וכשנשמתו עולה כראוי טעון מאה ברכות כמ"ש גי' ל"ך ל"ך. אזי הוא מקבל בחזרה ג"כ מאה ברכות. וזהו החשבון צריך להיות לכל אדם בכל יום ובכל עת ובכל שעה ורגע. כי זה העת והרגע והיום לא יהיו עוד. והוא עת בפני עצמו. ע"כ צריך האדם לתקן כל עת בפני עצמו כראוי. ואז אל הארץ אשר אראך. היינו כדי שתוכל להתראות לפני ארץ העליונה כראוי כנ"ל וכשנתראה לפני ארץ עליונה כראוי נוכל לקבל כל טוב. היינו כמ"ש להלן בפרשה. ואעשך לגוי גדול ואברכך ואגדלה שמך והי' ברכה:

ויכול להיות שבפה מרומז הד' עולמות שצריך כל אדם לכוין בעת התפלה. מארצ"ך. זו היא הקרבנות וקטורת שהוא נגד עולם העשי'. וממולדתך. זהו פסוקי דזמרה כמאמר עזי וזמרת יה שמנעים זמירותיהן של ישראל. ומבית אביך. זו ק"ש שנקרא בית אביך. כדכתיב בחכמה יבנה בית. ועוד הלא כתיב הוא עשנו ולו אנחנו משלימין את הנפש. כי צריך לקוראה ביחוד השם שיתיחד א"ע לי"י. וצריך לעמול הרבה עד שיבא לק"ש ומקודם צריך לומר פסוקי דזמרה כמאמר עזי וזמרת יה שמנעים זמירותיהן של ישראל כנ"ל. ואח"כ ויברך דוד להתיחד עם דהע"ה לך ה' הגדולה וגו'. והמתנשא לכל לראש. ואח"כ יוצר אור. שהקב"ה מחדש בכל יום תמיד מעשה בראשית. ואהבה רבה בקשת לימוד התורה וקיום המצות. וליחדך באהבה עד שיבא לק"ש ולמסירת נפש ולבחינה שקדמה לעולם. ואח"כ אל הארץ אשר אראך. זו תפלת שמ"ע. ולזה אומר אח"כ ואעשך לגוי גדול זהו שאומרים אלקי אברהם וכו' וזו הוא שמ"ע. הכלל שצריך כל אדם לראות בכל מעשיו לעלות למעלה ולא יבוש ולא יכלם ח"ו. ולא יהיו תורתו ותפלתו מעורבות בפניות ושטותים ח"ו. שהמה הבל ומעכב מלעלות תפלתו ח"ו. והגם שכשמתפלל בצבור הן אל כביר לא ימאס. עכ"ז צריך האדם לראות שלא יהיה ח"ו שום מניעה מצדו

מלעלות תפלתו למעלה וזהו לך ל"ך. כללו של דבר שלא יתן האדם מרגוע לנפשו רק יעסוק תמיד בתורה ובמצות כל היום. וכשיבא לאיזו מדריגה אל יעמוד בה רק ילך ממדריגה למדריגה וידבק א"ע למעלה. כי באמת אין שיעור ואין ערך להשגת חיות הבורא ב"ה. אך עכ"ז החיוב הוא על האדם לעשות כפי כחו ומוחו. ובודאי יעזור לו השי"ת להשיג בכל עת יותר אורו של הקב"ה וזהו לך לך:

והיה ברכה. בך חותמין ולא בהם. פי' אתה הוא החותם של כל העולם. כי אמרתי עולם חסד יבנה כדאי' בזוה"ק בפ' ה' בקר תשמע קולי בקר. כי אע"פ שכ"א הכניס מדתו בעולם עד מרע"ה. אעפ"כ אברהם הוא החותם של העולם. כי הוא עיקר הבנין. וגם בו נכללו כל שבע המדות. ולכן כתיב כאן שבע ברכות נגד כל הז' מדות. והמ"י:

איתא במדרש תנחומא אדם מישראל מהו שיקבל עליו עמ"ש כשהוא מהלך כו' אלא יעמוד כו' באימה וביראה ברתת ובזיע ביחוד השם. ויקרא שמע ישראל כו' ואח"כ בשמל"ו. וכשמתחיל ואהבת רצה מהלך רצה עומד רצה יושב כו':

הנה פסוקי פרשה זו לך לך רומזים על עניני תפלה כי התפלה אבות תקנום והכל אנו עושין כדי להתחבר אל האבות במדותיהן. שהאדם צריך להיות הולך תמיד ממדריגה למדריגה ומעולם לעולם והכל ע"י תפלה. וזהו שיש כאן ד' לשונות מארצ"ך וממולדת"ך ומבית אבי"ך אל האר"ץ וגו' ותכלית הכל הוא ק"ש כי שם הוא שלימות הנפש הגמור ע"י מס"נ. וזהו כונת המדרש מהו שיקבל עליו עול מ"ש כשהוא מהלך היינו כנ"ל שהאדם צריך להיות הולך תמיד ע"י עבודתו ממדריגה למדריגה. ומסיק שלזה אסור לקרות פסוק ראשון כשהוא מהלך. כי שם הוא השלימות הגמור ותכלית הכל ע"כ אין שייך שם הילוך רק לעמוד על עמדו כעמוד של ברזל שצריך לקבל עליו עמ"ש בשמע ישראל שיוכל לעמוד ע"י הקבלת עמ"ש בפני כל התאוות ומדות רעות ר"ל. וזהו סימן לקבלת עמ"ש שלימה שיכול לעמוד בפני תאוה הגדולה שבגדולות. וזה נקרא מס"נ. ומבחי' זו צריך לילך עד שיגיע לאמת ויציב ושמ"ע מכאן ואילך רצה מהלך רצה עומד כו'. ואח"כ מתחיל הפסוק ואעשך לגוי גדול ופרש"י זהו שאומרים אלקי אברהם ואברכך זהו שאומרים אלקי יצחק ואגדלה שמך זהו שאומרים אלקי יעקב יכול וכו' נמצא שמרמז הפסוק על תפלת י"ח. ויש כאן שבע ברכות (חסר):

עוד אמר. כי האבות הם עיקר בריאת העולם כמ"ש אלה תולדות השמים והארץ בהברא"ם באברה"ם. כי אמרתי עולם חסד יבנה. וכל מעשה וסיפורי האבות הכל הוא דרך לעבודת השי"ת. מתחלה ועד סוף עד ביאת הגואל בב"א. ואמר לך לך: לעצמך. כי כל עבודת האדם בזה העולם הכל הוא לתקן א"ע וזה העולם בכללו. כי הכל תלוי בו.

והגם שכל העולמות תלוין בו. העיקר הוא לתקן א"ע. ואמר כי זה הפסוק יש לפרש בב' אופנים בחומר וצורה. א' מארצך. מארציות שלך. וממולדתך מכח הולדה שלך. ומבית אביך כח האב שהכניס בך. ומבית זו האם: ב' שבא לרמז על מקור חוצבה. כי נלקחה ממקום גבוה מעל גבוהים. מתחת כה"כ מארץ עליונה. וזהו מארצך. כי תהיו אתם ארץ חפץ וגו'. וממולדתך מקום הולדה שלך למעלה. ומבית אביך ג"כ כנ"ל. אל הארץ אשר אראך. שאני מראה לך. כי כל עבודת האדם הוא שילך אל עצמו. כי הנשמה חוצבה מתחת כסא הכבוד. והי' רצון הבורא ב"ה שתרד לעוה"ז ע"י השתלשלות העולמות מעולם לעולם. ותכלית כונת ורצון הבורא ב"ה הוא שע"י עבודת האדם להשי"ת יעלה מעלה מעלה מעולם לעולם ושעי"ז יעלה ממדריגה למדריגה עד שיבא למקומו הראשון. וזהו כונת הכתוב לך לך וגו' ואעשך לגוי גדול וגו':

ויעתק משם ההרה וכו'. נוכל לומר בזה ב' פרושים. א' שהעלה את הכל מזה העולם. היינו מאשר הוא שם העלה הכל להההרה. היינו למעלה. כי יחד כל העולמות ממטה למעלה. ונוכל לומר עוד להיפוך. ויעתק משם. היינו ממה שלמעלה מזה העולם הביא אורו לתוך המידות שנקראים ההרה כידוע שהאבות נקראו הרים. ומהיכן לקח זאת. מקדם לבית אל. היינו האורות העליונים שהם מקדם. היינו שלשה הראשונות שהם נקראים ימי קדם השפיע משם לתוך המדות וגילה טובו וחסדו של הקב"ה בעולם ויקרא בשם י"י. כי זהו העובדות של כל הצדיקים ופשיטא של האבות הקדושים להביא חיותו ואורו של הקב"ה לזה העולם מרום רום המעלות עד למטה לארץ ולייחד אח"כ כל העולם ממטה למעלה ראש:

ויהי בימי אמרפל כו'. אמר שכוונתם הי' לעקור תורה שבע"פ. כל אלה חברו אל עמק השָׂדִֽים. ואמר שא"א אדו"מו"ר זצוק"ל אמר. מאו"ר כשדי"ם אור כְּשָׂדִֽים האורות אשר נלקח מן השָׂדִֽים. ואמר שדבר זה גם כעת יש רשעים הללו. היינו האפיקורסים שרוצים ח"ו לעקור תורה שבע"פ. והקב"ה מצילנו מידם:

איתא במדרש. נאום י"י לאדוני שב לימיני. ראה כמה חיבב הקב"ה את ישראל שתלה אבותיהם בהם שנאמר והי' אדירו ממנו. ואין אדירו אלא האבות שנאמד ואדירי כל חפצי בם. ולא עוד אלא שגם אני מכם שנאמר וחי' אדירו ממנו ומושלו מקרבו יצא. עכ"ל:

ונוכל לומר. כי באיזו בחינה שהאדם עושה בכאן באותה הבחינה עצמה הוא ממשיך עליו ג"כ מלמעלה. כשעובד באהבה ממשיך עליו מדת האהבה מדת החסד שהיא מדת אברהם. וכשעובד ביראה ממשיך יראה וכן כולם. זהו הפי' שתולה אבותיהם בהם.

כי הכל נלקח ממעשה ומעבודת ישראל כי כל המעשים שישראל עושים וכל המצות שעושים ממשיכים הכל האבות והמדות של האבות בעולם. וכל המדות טובות שעושים הכל הוא האבות. והעולם מתנהג על ידי המדות של האבות. וכל המצות. היינו שופר סוכה לולב ומיניו וכן כולם הוא רק האבות. וכן שמ"ע היא האבות אלקי אברהם כו' האל הגדול הגבור והנורא כו'. ומושלו מקרבו יצא. כי הקב"ה מושל ומנהיג את העולם על ידי מעשיהם של ישראל. ובאמת צריך כל אדם לקשר א"ע להאבות ולצרף א"ע במעש"ט אל האבות ולעשות כמעשיהם וכמדותיהם ומזה נעשה הולדה חדשה בזה העולם מידות האבות כי כל מה שאנו עושים צריכים אנו לקשר עצמנו אל האבות. ופשיטא בעת התפילה. כשאנו אומרים ואני ברוב חסדך אבוא ביתך כו' זהו האבות כידוע. ואח"כ בשמ"ע אנו אומרים אלקי אברהם וגו' כי העיקר צריך האדם להשפיע ע"י האבות כל טוב בזה העולם. וכפי אותה הבחינה שעובד בזה העולם כך הוא ממשיך מלמעלה לזה העולם. היוצא לנו מזה המדרש שצריך לצרף עצמו במעש"ט ולחברם אל האבות. ושיושפע על ידי האבות כל טוב לעולם אכי"ר:

הרימותי ידי אל י"י אל עליון קונה שמים וארץ. הנה איתא במדרש. אין הרמה אלא שבועה וגו' ובזכות אם מחוט ועד שרוך נעל זכו בניו לציצית. ד"א אני משבח אותם בחוט כחוט השני שפתותיך. ובנעלים. מה יפו פעמיך בנעלים. עכ"ל המדרש:

הנה באמת הוא תמוה מפני מה לא רצה אברהם ליהנות מהם ונשבע ע"ז. וכשהלך למצרים אמר למען ייטב לי בעבורך. ועוד קשה מה זה שאמר אם מחוט ועד שרוך נעל שני דברים קטנים. היה לו לומר מגדול שבגדולים עד קטן שבקטנים. רק באמת נוכל לומר. כי זה ידוע כוונת דור המבול ודור הפלגה וגם כוונת הארבעה מלכים הי' הכל לדבר אחד שלא יבא העולם לתכלית השלימות כידוע אשר מתחילת הבריאה הי' רק הכוונה לשלימות הגמור רק הנחש גרם שנפלה הקדושה בעמקי הקליפות. וכתיב ורוח אלקים מרחפת על פני המים זה רוחו של מלך המשיח. והם כולם כוונו לכוונה אחת שלא יושלם ולא יתאחד העוה"ז השפל עם העוה"ב ורצו לסלק השכינה כביכול. ולזה הי' כוונת המלכים להרוג את לוט בכדי שלא יצמח משיח צמח דוד. ורצו רק להגביר הקליפה על העולם. ובאמת כל העובדות של צדיקים ובפרט של האבות הקדושים הוא רק להשפיל הקליפה ולברר כל דבר שיתעלו כל המדרגות התחתונות ג"כ להקב"ה ולבטל הס"א לגמרי כמו שכתוב ונשגב י"י לבדו ביום ההוא. כי כל דבר יתעלה ויבורר מהם הטוב והרע יתבטל לגמרי והאלילים כליל יחלוף. וזה הי' עיקר מלחמות האבות הקדושים:

ואיתא בספרים וחוש"ך ע"ל פנ"י תהו"ם. ס" תכלי"ם. כידוע שהי' שבירת הכלים. וזהו המלחמה של הצדיקים להביא אורו של הקב"ה לתוך הכלים ולתקן הכל. ולזה כתיב בפסוק. כחלק היורד במלחמה וכחלק היושב על הכלים. כי זהו עיקר המלחמה לעשות יישוב בתוך הכלים. ולזה אמר אברהם. הרימותי ידי כו' כי השפיל כל המדרגות התחתונות ובירר מהם כל הטוב והגביה את הידים אל י"י אל עליון. היינו שתיקן כל הכלים וכל המדות עד למעלה. ובירר וצירף הכל. שיוכל להתגלות אורו של משיח שזה הי' עיקר כוונה של המלכים להרוג את לוט. והשפיל אותם אברהם. ולזה אמר אברהם בלעדי רק אשר אכלו הנערים וחלק האנשים וגו' ענר. אשכול וממרא הם יקחו חלקם. כי הכל נלקח מחטא אדה"ר. ואיתא בספרים אשכו"ל מצאה וסחטה ענבים. ענ"ר עולה ש"ך. וממר"א עולה רפ"ח ע"ה וזהו שאמר לו אברהם הלא ידוע לי כוונתם שהי' להם ואיך אני יכול להיות מהם. אדרבה אנכי השפלתי אותם ותיקן חטא אדה"ר והמתיק הש"ך דינים והעלה את הרפ"ח ניצוצין בכדי שיוכל להתגלות אורו של מלך המשיח. ולזה אמר. אם מחוט ועד כו'. כידוע שחוט נמשך לאורך ממטה למעלה וכן ברוחב. והראי' חוט השדרה הוא נמשך ומקיים כל הגוף. ובמזבח היה חוט הסיקרא ברוחב. ונע"ל הוא המדריגה התחתונה למאוד שמונחת על הארץ. ולזה אמר אם מחו"ט ועד שרוך נע"ל. כי אברהם אבינו ע"ה הגביה והעלה את כל העולם וגם כל הוא"ו קצוות מתהום ארעא ועד רום רקיע ממטה למעלה הכל להקב"ה. לזה אמר הרימותי כנ"ל. והבן:

הרימותי ידי אל ה' אל עליון. זש"ה שמע בני מוסר אביך ואל תטוש תורת אמך. ונוכל לומר הלא ידוע כי אמרתי עולם חסד יבנה. ומזו המדה מתחיל עולם הבנין. ובמה שהורשית התבונן. ועיקר עבדות הצדיקים בזה העולם לייחד כל העולם הנקרא ימי הבנין לבחי' שלמעלה מן הבנין היינו לחכמה הקדומה שזה נקרא קודש כי אבות העולם היו כ"א כפי בחינה שלו וכל אחד ואחד ע"י בחי' שלו יחדו כל העולם לחכמה עליונה. וזה ידוע כי המדות נקראו ידים וע"י הידים יכול לבוא לבחי' קודש. לזאת אנו אומריסם שאו ידיכם קודש היינו שצריך לייחד כל המדות לבחי' קודש. ולזה אסור להגביה הידים יותר מגובה הראש. וזה אמר אברהם הרימותי ידי אל ה' אל עליון שיחד אותה לבחי' הנקרא אל עליון. וכפי דאיתא בספרי' קדושים בחי' הנקרא אל עליון. ולזה מביא המדרש שמע בני מוסר אביך ואל תטוש תורת אמך. כי המדות נקראים בנים ולייחד הכל לבחי' אבא ואימא זהו חכמה ובינה:

על סעודת הודאה שלו אמר זאת

איתא במדרש. ונגינותי ננגן כל ימי חיינו. כשהקב"ה עושה נסים לישראל הם משוררים ומזמרים. וכן הוא אומר אז ישיר משה וכו'. וכן הוא אומר ותשר דבורה וכו' וכן בדוד כו' שנאמר וידבר דוד וכו' וכן הוא אומר לי"י הישועה על עמך ברכתך סלה: עכ"ל **פתח ואמר**. משום דקשה דכתיב נגינותי לשון יחיד ואח"כ אמר ננגן לשון רבים. אמר בשם הצדיק הקדוש רש"ק ז"ל. שפעם אחד למד בעין יעקב מענין רבשקה. אמר זצ"ל להעומדים לפניו שכל כוונת רבשקה היתה לנתק אותם מאמונת חזקי' כי כל כוונתו הי' כי חזקי' הי' צדיק יסוד עולם והי' רוצה לנתק אותם ממנו וכיון שהי' מנתק אותם ממנו הי' לוקח אותם לעצמו. וזהו כוונת הכתוב. כי הצדיק שבדור כולל כל הדור. וזהו שאמר נגינותי ננגן כולנו. כי זאת שייך לכולם. והביא המדרש ראי' מאילו הצדיקים שהיו כללות כל העולם. והביא ראיה ממשה שהוא הי' כללות תורה שבכתב. וכן בכל דור ודור. והביא ראי' מתחלתן של נביאים ומדוד שהוא דבר עולמית. שישנו תמיד בכל דור ודור. וכן הוא אומר לי"י הישועה וגו' פי' כשהישועה הוא רק מי"י אזי ממילא נשפע על עמך ברכתך סלה. כי כל הברכות כולן מברך עליהן עובר לעשייתן. מקודם היא הברכה ואח"כ העשי' כי צריכין מקודם לברך את הברכה ואח"כ נעשית הברכה. וזהו לי"י הישועה על עמך ברכתיך סלה. כנ"ל. וד"ל:

וירא

וירא אליו י"י. איתא במדרש. וירא אליו י"י. אמר דוד כל ארחות י"י חסד ואמת לנוצרי בריתו ועדותיו וכו' עד שב ואני אעמוד ואתה סימן לבניך כו'. עכ"ל המדרש **אמר** כתיב וירא אליו י"י. [* אולי ר"ל עד אברהם כשנימול] זה הלשון לא כתיב בשום מקום. ונוכל לומר. כי קודם שקיבל אברהם הברית לא הי' התגלות המקום בעולם. ומשקיבל הברית נתגלה המקום בעולם. נמצא שע"י אברהם נתגלה הקב"ה בעולם. וזהו וירא אליו י"י. היינו שהוא הביא ארחות י"י בזה העולם. ואח"כ נולד יצחק ואח"כ נולד יעקב. האבות הן המרכבה אורות עליונים שנתגלו בעולם. אתה סימן לבניך. האבות הם אות וסימן לבנים שנלמוד מהם ונראה כמה יגיעות עמלו האבות בזה העולם ולאיזו מדריגה הגיעו בהיגיעות שלהם. וזהו לימוד לבניהם שכל איש ישראל יתייגע ויעמול כל אחד לפי מקומו וערכו בוודאי יגיע למדרגה גדולה. כי כל התורה מלמדת אותנו איך להיות יהודי:

והוא יושב פתח האוהל. איתא במדרש. והוא יושב כו' ישב כתיב ביקש לעמוד א"ל הקב"ה שב אתה סימן לבניך שהם יושבים ושכינה עומדת על גבן. כשישראל נכנסין כו' וקורין ק"ש ויושבין לכבודי אני עומד על גבן וכו' עד ואתה קדוש יושב תהלות ישראל: עכ"ל המדרש

פתח ואמר. מה זה שחכמים תקנו שאסור לעמוד בק"ש ונקרא עבריין. פשוט הוא מחמת שיש קודם קדושה דמיושב לכך צריכין לישב. ויש בזה ענין מה שאין אנו יודעים. רק שק"ש היא השלמות הגדולה היא האחדות גמור שבזה נעשה איש הישראלי מיוחד עם השי"ת. ואיש ישראל צריך הרבה יגיעה ועמל עד שמגיע לק"ש. כי מקודם אומרים ק"ש קטנה ואח"כ באים לזו הק"ש וצריך לעשות הרבה הכנה מקודם. שעה שקודם התפלה וברכות השחר וק"ש וקרבנות וקטורת ופסוקי דזמרה וברכו ויוצר אור ואהבה רבה ואח"כ באים לק"ש מחמת שהק"ש הוא שלימות ואחדות גמור ומס"נ באמת. וכשישראל מוסר נפשו באמת בק"ש צריך לצאת מהגוף רק כשהוא כך בא עוד להגוף רק שהגוף נתקדש ונעשה גוף קדוש. וכשהוא כך אסור לעמוד. כי כשעומד משמע שזה הגמר. ועוד שהוא לפני השי"ת. הגם שהאדם הוא תמיד לפני י"י בכל שעה ובכל רגע. רק כאן בק"ש איך יכולים להנשא לפני י"י. ואעפ"כ יש דברים שצריכים לעמוד:

א"ל הקב"ה שב ואני אעמוד ואתה סימן לבניך. היינו שאתנהג עמם למעלה מסדר העולם. וכדאי' על פסוק ויוצא אותו החוצה ויאמר הבט נא השמימה. כי הגביהו למעלה מכיפת הרקיע ויצא חוץ לטבע ולמעלה מן הטבע כדאיתא בספר של הרב מפולנאה. שאיש הישראלי שמתנהג עם הקב"ה בדרך הטבע הקב"ה מתנהג עמו ג"כ בדרך הטבע. ומי שמתנהג עם הקב"ה שלא בדרך הטבע הקב"ה עושה עמו נסים ג"כ שלא בדרך הטבע ומגביהו למעלה מן הטבע. וכידוע מאברהם מה שהי':

ויאמר לו כה יהי' זרעך. היינו שזרעך יהי' ג"כ כך כשאיש ישראל רוצה להגיע מעט לדבר י"י באמת הוא מוכרח לצאת מדרך הטבע. ראשונה צריך לראות לצאת ולהתרחק מכל התאוות ומכל התשוקות מן הטבע של זה העולם. כי הטבע מוטבע בחומר. והבן היטיב:

והוא יושב פתח האוהל כחום היום. עם המצות של ישראל הוא יושב פתח האוהל. כחום היום. מה שנקרא כחום היום:

איתא במדרש וישא עיניו וירא והנה שלשה אנשים נצבים עליו. זהו שאמר הכתוב השמים כסאי והארץ הדום רגלי איזה בית אשר תבנו לי כו' ואל זה אביט אל עני ונכה רוח וחרד על דברי כו' ע"ש במדרש וסוף דברי המדרש וחרד על דברי. זה אברהם:

עכ"ל המדרש

הקדים מתחילה לדבר בפי' הפסוק ע"פ מה דאיתא בזוה"ק. והנה שלשה אנשים נצבים עליו. אלו אברהם יצחק ויעקב כו'. והאריך בזה איך שהאבות הם יסוד העולם. והוא יושב פתח האוהל. דא מלה סתימא. ולכן אומרים אתה הוא כו'. את"ה. זהו דבר הנגלה ונוכחו. והו"א ענין נסתר. כי הוא ענין הממוצע. ולזה אומרים כמה פעמים י"י הוא

האלקים. ועיקר מעשה האבות הי' להוריד השכינה לזה העולם ולחבר ולייחד זה העולם להשי"ת. וזהו השמים כסאי והארץ הדום רגלי. ע"י מה נעשה כן. ע"י איזה בית אשר תבנו לי ואיזה מקום מנוחתי. והבית הוא בנין האבות. ומפרש המדרש הפסוק השני ואל זה אביט כו' וחרד על דברי. זה אברהם: [חסר]

עוד אמר. והוא יושב פתח האוהל. והו"א. כנ"ל יושב פתח האוהל כחום. חו"ם. רומז למדה"ד. היום זו מדת הרחמים בחי' החסד ומדת אברהם. וכשהחום נהפך ליום זו היא השלימות וזהו וישא עיניו וירא והנה שלשה אנשים. כשבא לשלימות נכנס השלישי ביניהם. ושמעתי כי באברהם נאמר ותתן לי מג"ן ישעך. ואתה י"י מג"ן בעדי. וכתיב אנכי מג"ן לך. מ"ג"ן ר"ת מיכאל גבריאל נוריאל. והגם שבכאן הי' רפא"ל. מדתם ידוע. וזהו ג"כ הנאמר כאן בזוה"ק שלשה אנשים הם אברהם כו' כי המשיכו מדתם למטה:

יוקח נא מעט מי"ם. מי"ם הוא עיקר בחינת אברהם. והשענו תחת העץ. העץ הידוע. וכתוב בספרים לתקן ענין חטא אדה"ר: ואקחה פת לחם וסעדו לבכם אחר תעבורו. תוכלו לעבור: כי על כן עברתם העברה הי' על עבדכם: ויאמרו כן תעשה כאשר דברת כן אתה עושה תמיד. וכן תעשה לעתיד כאשר דברת וד"ל:

ונחיה מאבינו זרע. איתא ע"ז במדרש. בן אין כתיב כאן אלא זרע. אותו זרע שהוא בא ממקום ואיזה זה מלך המשיח עכ"ל:

והנה נראה כי כל הענין של מלך המשיח ומלכות בית דוד הי' הכל ע"י סיבות שונות. ונוכל לומר כי באמת מעת חטא אדה"ר נפלו האורות של מעלה בתוך עמקי הקליפות. ומאז ועד עתה ועד ביאת משיחנו אי"ה בב"י הכל היא ברורים וצרופים עד שיתברר ויצטרף העולם לגמרי ויבורר האור מי החושך. ויהיה אז תכלית השלימות. ובאמת הוכרח כל דבר להתעלות. כי בכל דבר יש חיות הבורא שמחיה אותו. והנה איתא עתיד הקב"ה לעשות מחול לצדיקים. ואיתא בספרים שהמחול יהיה בתוך הגיהנם:

ושמעתי מא"א אדומו"ר זצוקל"הה

פי' הדבר. שהגיהנם גופא יתעלה ויתקרב אל הקדושה והרע יפול וחלק הקדושה יבורר ויתעלה. ולזאת נקרא זרעו של מלך המשיח. זרע ממקום אחר. היינו שיתעלו כל המדריגות התחתונות אשר נפלו לשם האורות העליונים. כמבואר בספרים הקדושים. וכמו שדברנו מזה כמה פעמים על פסוק אמרת י"י צרופה. וכי אמרותיו של הקב"ה צריכה ח"ו להתצרף. הלא אמרות י"י אמרות טהורות. רק האמת הוא שאין העולם הזה הגשמי יכול לקבל אורו של הקב"ה. לכן מחוייב העולם להתצרף שיבורר כל הטוב להאיר מן החושך ולהעלות מכל ניצוצות הקדושות שנפלו לשם. ואז יוכל העולם לקבל

אמרותיו של הקב"ה. זה"ש בעליל לארץ. היינו כשנצרך להתגלות אורו של הקב"ה לזה העולם. מזוקק שבעתים. צריך העולם להתצרף שבעה פעמים שבעה ואז יתגלה אורו של מלך המשיח ונשגב י"י לבדו ביום ההוא. והאלילים כליל יחלוף. שיבוטל לגמרי מה שנצרך להתבטל והאור שהי' מוסגר בתוכו יתעלה. ויתוקן החטא הראשון לגמרי: ונוכל לומר שזהו פירוש הכתוב כענבים במדבר מצאתי ישראל כבכורה בתאנה בראשיתה. ומהו הלשון שמצא במדבר כענבים הלא אין שום נטיעה וזריעה במדבר. רק באמת הלא ידוע מה דאיתא בגמרא אשכול ענבים סחטה לו. ואחר שאכלו כתיב ויתפרו עלה תאנה ויעשו להם חגורות וזהו הפי' של המדרש שבזה תקנו את החטא כידוע שכל עכובם במדבר לא היו רק להעלות ניצוצות הקדושים שנפלו לשם מחמת החטא. לזה אמר הכתוב שמצא אותם במדבר כענבים וכתאנה ותקנו החטא הנ"ל כמו שהי' בראשית הבריאה:

נחזור לענייננו. אשר תכלית העולם וסוף כל סוף מחויב העולם להתברר ולקבץ ולהעלות אורות קדושות שנפלו במצולת ים. ומשם יוצמח אורו של המשיח. לזה אומר המדרש על זה זרע הבא ממקום אחר. אשר מהמקום אחר מחוייב להעלותה. וכשיתברר כל העולם ויתעלו כל הניצוצות הקדושים יבא משיחנו במהרה בימינו אמן:

וי"י פקד את שרה כאשר אמ"ר ויעש י"י לשרה כאשר דב"ר. וכתוב כה תאמ"ר לבית יעקב ותגיד לבני ישראל:

כי התורה נאמרה בשתי לשונות בלשון רכה ובלשון קשה וכן בכל המצות כתיב דבר ואמרת. כי נצרך לקיים התורה ביראה ובאהבה כפי שניתנה מימינו ואש דת. וכל דבר שלא נעשית באלו המדות השנים אינה כלום. כי בכל התורה כולה הן מ"ע הן מל"ת יש בהם שני המדות האלו. כי מ"ע צריך לעשות המצוה באהבה ולירא מאוד שלא יהיה בו ח"ו שום מחשבת פיגול ושום דבר המקלקל. ובמצות ל"ת יש ג"כ שני הדברים והבחינות. היינו היראה שיירא מהקב"ה לעבור על רצונו. ואח"כ כשישב ולא עבר עבירה קונה בעצמו אהבת הש"י. ולזה כתיב כאן. וי"י פקד את שרה כאשר אמ"ר בלשון רכה. זו היא האהבה. ויעש י"י לשרה כאשר דיב"ר. זו היא היראה. ולכך כתיב בחנה ג"כ שתי לשונות. ויזכרה י"י וגם כי פקד י"י את חנה. כידוע מה שחנה מרמז וממנה נולד שמואל והוא משח את דוד שהוא היראה בחינת מלכות בחינת תורה שבע"פ. כי באמת מהאבות מתחיל התורה כי עד אברהם הי' שני אלפים תוהו ומאברהם התחילו שני אלפים תורה. כי אמרתי עולם חס"ד יבנה. ואיתא אורייתא מחכמה נפקת וכמו כן מגבורה וכתיב תתן אמ"ת ליעקב. כי התורה ניתנה מכל הבחינות והם ייחדו מלמעלה מן העולם. מעבר

הנהר ישבו אבותיכם. והעיקר שיעשה הכל ביראה ואהבה הן תורה שבכתב והן תורה שבע"פ. ולזה כתיב וי"י פקד את שרה כו'. כי מהאבות הי' התחלת התורה. וצריך להיות בשני הבחינות יראה ואהבה. וכמו כן כתיב בחנה בשני לשונות. כי היא נקראת ג"כ מעבר הנהר כידוע. שמספר שמה של חנ"ה עולה ס"ג וממנה התחילה הנבואה להמלוכה לכך אמר דוד ואני תפלתי לך י"י עת רצון. כי שמואל משח את דוד שהוא מלכות בחינת תורה שבעל פה מדה הנקראת אנ"י מתייחד עם בחי' הנקרא עת רצון:

ויהי אחר הדברים האלה והאלקים נסה את אברהם איתא במדרש. זהו שאמר הכתוב חשתי ולא התמהמהתי לשמור מצותיך. הלך אברהם שלשה ימים ולא ראה כלום. ביום השלישי ראה את השכינה. ולמה שהה שלשה ימים שלא יאמרו אומות העולם שמיראתו עשה זאת לכך שהה שלשה ימים להראות שעשה זאת מדעתו ואהבתו:

עכ"ל.

והנה נוכל לומר. הן אמת שהקב"ה ניסה את אברהם אבל עכ"ז הלא ידוע שבלתי אפשרי הי' להיות קיום העולם בלא זה. כי מקודם זה היו מוכרח להיות אדם הראשון. ואח"כ דור המבול ונח ובניו ואח"כ היו דור הפלגה ואנשי סדום שסילקו את השכינה למעלה. והוכרח להיות אברהם. אחד הי' אברהם. וממנו התחיל שני אלפים תורה והתחלות חסדי י"י בעולם. ואח"כ יצחק הוא הפחד הקשה שא"א לעולם לסבול היראה והפחד שלו והוכרח להיות העקידה וכתיב שם שני פעמים וילכו שניהם יחדיו שנכללו זה בזה ע"י העקידה ואז ויש"א אברה"ם א"ת ס"ת אמ"ת כדאי' בזוה"ק. כי נצמח משניהם יעקב תתן אמ"ת ליעקב. והוא השלישי. ואח"כ הוכרח להיות י"ב שבטים ושבעים נפש וששים רבוא ישראל וזהו שלימות ישראל. עכ"פ העיקר היה שיתייחדו היראה והאבה. לזאת אמר המדרש. שלא יאמרו אומות העולם שמיראה עשה זאת. היינו שנפל ממדריגת האהבה ובא רק למדת היראה. לזה שהה שלשת ימים וביום השלישי ראה. היינו שראה את יעקב וכלל עצמו עם יצחק וילכו שניהם יחדיו. ואח"ז נולד יעקב מדת הרחמים והראה שעשה היראה בגודל האהבה. וכפי דאיתא ע"ז בזוה"ק זכור רחמי"ך י"י וחסדי"ך כי מעולם המה זהו אברהם ויעקב ונכלל בתוכם יצחק ונמתקו הגבורות שלו ע"י העקידה. וכדכתיב בפסוק. מצרף לכסף זה אברהם. וכור לזהב זה יצחק. ובוחן לבות י"י זה יעקב. ונכללו כולם ביחד:

עוד איתא במדרש. והאלקים נסה את אברהם. כתיב נתת ליראיך נס להתנוסס מפני קושט סלה. נסיון אחר נסיון. וגדולין אחר גדולין. בשביל לנסותן בעולם ולגדלן בעולם בשביל כו' שתתקשט מדת הדין שלא תאמר מה שהוא רוצה עושה למי שהוא רוצה הוא

מעשיר למי שהוא רוצה עושה מלך. אברהם כשרצה עשאו מלך כשרצה עשאו עשיר. ראה מה כתיב למעלה ויעש אברהם משתה גדול ביום הגמל את יצחק בנו. ואח"כ צוה לשחטו ולא עיכב. כו' הר המורי'. חד אמר שמשם הוראה יוצא לעולם. וח"א שמשם היראה יוצאה לעולם. דכוותיה ארו"ן. חד אמר שמשם אורה יוצא לעולם. וחד אמר שמשם יראה יוצא' לעולם. דכוותיה דביר וכו' ע"ש:

פתח ואמר. א"א אדומו"ר זצוק"ל אמר. והאלקי"ם נס"ה את אברהם. פי' מדת האלהי"ם הורם עם אברהם. מלשון ארי"ם נס"י. ואברהם ידוע שהוא מדת החסד כי הדבר הוא כברייתו של עולם. כמ"ש חז"ל שמתחלה עלה במחשבה לברוא את העולם במדה"ד. ראה שאין העולם מתקיים שיתף עמו מדת הרחמים. וכתיב אלה תולדות השמים וארץ בהברא"ם. א"ת בהברא"ם אלא באברה"ם. היינו החסד מדתו של אברהם וכאן החסד קודם. שנאמר כי אמרתי עולם חסד יבנה. שמאברהם התחיל בריאת העולם. רק שראה שכשתבא מדת יצחק שהיא הגבורה והיראה והפחד הגדול לא יהיו קיום לעולם שיתף את עצמו ביצחק ונכללו זה בזה. שנאמר עתה ידעתי כי ירא אלקים אתה וכו'. וזהו והאלקי"ם נסה את אברהם. ולכך כתיב שני פעמים וילכו שניהם יחדיו. שמתחלה קודם שידע יצחק מהעקידה שלו הלך אברהם ביראת י"י לעשות רצון קונו. שהיראה היא מדת יצחק ולבש א"ע בגבורה. מה שהאהבה הוא כולו להיפך ומתנגד. לזה נאמר וילכו שניהם יחדיו. ואח"כ כשהודיעו אברהם ליצחק ואמר לו לעולה בני. כתיב עוד הפעם בהיפוך וילכו שניהם יחדיו. היינו שכלל יצחק א"ע במדת אברהם ומסר א"ע על קדושת שמו באהבה. ונכלל מדת יצחק באברהם. ולזה כתיב שני פעמים וילכו שניהם יחדיו. ומה נעשה מזה. ביום השלישי וישׂ"א אברה"ם א"ת עיניו ס"ת אמ"ת כדאיתא בזוה"ק שהוא מדת יעקב שהוא שלישי ומובחר שבאבות. כי יצחק עולה ר"ח ואברה"ם הוא מי"ם. ונעשה משניהם רחמי"ם שזו הוא מדת יעקב. והתורה ג"כ כך ונכלל משניהם. שנאמר י"י מסיני בא וכו' מימינו אש דת למו מימינו ואש דת היינו התורה:

ונוכל לומר שזהו שאמר המדרש. נסיון אחר נסיון. וגדולין אחר גדולין. פי' נסה הוא לשון נסיון ולשון הרמה. כי על ידי שעמד אברהם בנסיון. נסה את כל העולם ואברהם בעצמו ג"כ נתנסה ונתעלה [כי מן הנסיון מתנשא האדם. כי להנסיון עומד לנגד האדם מלחמות גדולות וכבדות גדול עד שנפטר מזה. כמו שמרגיש כ"א חלק אחד מני אלף כי כשהאדם צריך להתגבר על התאוה או על הרצון אשר לא כדת אזי מוכרח לקחת לעצמו או מעט יראה או אהבת השי"ת שיוכל ע"י זאת לעבור ולהתגבר נגד הרצון ואח"כ כשמתגבר נגד התאוה הוא קונה לעצמו בכל פעם מדרגה יותר גדולה. ועי"ז האדם מתנשא ומתגדל]

ואחר שנתנסה אברהם אבינו בעשרה נסיונות ועמד בכולם הי' לו עמידה לפני ה' שנאמר ואברהם עודנו עומד לפני ה'. וקיים את כל העולם שנברא בעשרה מאמרות. ועיקר התכלית הוא כדי להתקשט מדה"ד בעולם. שגם המדת הדין יתקשט ג"כ בעולם. היינו שיסכים מדה"ד ג"כ למדת הרחמים. כי נוכל ללמוד ראי' מר"ה כי אז הוא גדול הפחד של ר"ה והיראה והפחד מיום הדין. ואעפ"כ כתיב בר"ה אשרי העם יודעי תרוע"ה י"י באור פניך יהלכון. היינו שיבא היראה שנקרא תרוע"ה לבחי' י"י מדה"ר ונעשה מזה כולו חסדים. ובאמת האיך יכול האדם לבא לקשט מדה"ד רק שיירא מלפני הקב"ה ולא יתן מרגוע לנפשו בכל יום ובכל שעה ולעבוד את י"י בשמחה וזהו קישוטין של הקב"ה. ובוודאי ישפיע עי"ז החסדים לעולם. כי צריך האדם לקשט ולהאיר את מדה"ד: ואיש הישראלי צריך להתבונן עם מה נתקשט אצלו היום. ועם מה נתהלך אצלו הלילה. ועם מה הולך מאתו כל שעה וכל רגע:

מה אומר עוד המדרש. שלא תאמר מה שהוא רוצה עושה כי אע"פ שהוא ב"ה בעה"ב בעולם ומי יאמר לו מה תעשה. אעפ"כ כתיב אלה תולדות השמים והארץ בהבראם כו' באברה"ם שמאברהם התחיל הקב"ה להנהיג את העולם שיהי' התעוררות דלמטה מקודם. וצ"ל מקודם אתערותא דלתתא לכל טובה שבעולם לקבל:

מה אומר עוד המדרש. למה נקרא הר המורי'. חד אמר שמשם הוראה יוצאה לעולם. וח"א שמשם יוצאה אורה ד"א שמשם יראה כו'. זהו דברינו ממש שדברנו מקודם שכל איש ישראל צריך לעבוד להקב"ה בשני המדות כמ"ש עבדו את י"י ביראה וגילו ברעדה. עבדו את י"י בשמחה. במקום גילה שם תהי' רעדה. שצריך להיות שני הבחי' ביחד כי סימן לדבר מי שיש לו באמת יראה מהקב"ה יש לו שמחה. ומי שיש לו שמחה יש לו ג"כ יראה. כי אצל הקב"ה הכל אחדות גמור יראה ואהבה וכל המדות כי אני י"י לא שניתי:

עוד אמר על המדרש בפרשת העקידה. זש"ה ואחר עורי נקפו זאת ומבשרי אחזה אלוק. וסוף המדרש מסיים אילולי שמלתי א"ע מהיכן הי' הקב"ה נגלה עלי. ועוד אילולי שמלתי א"ע מהיכן הי' פתח לגרים לדבק בשכינה. עכ"ל המדרש. דיבר מפירוש של זה הפסוק ואמר על פי פשוט. ואחר עורי נפקו זא"ת. נקפ"ו לשון חתוך וכריתה הוא כשנחתכו שני העורות עור החיתוך ועור הפריעה. זאת אח"כ נתגלה זאת אות הברי"ת. ומבשרי אחזה אלוק דיבר בזה איך התקשרות והתחברות האדם להשי"ת הוא רק ע"י אות הברית ובזה תלוי הכל. וד"ל:

וישא אברהם את עיניו. איתא במדרש. בשעה שעקד אברהם את יצחק בנו תיקן הקב"ה שני כבשים. את הכבש אחד תעשה בבקר ואת הכבש השני תעשה בין הערבים. עוד

איתא שם בשעה שקורין פסוק ושחט כו'. צפונה כו' אני זוכר להם עקדת יצחק. עוד שם כו' ע"ש במדרש. פתח ואמר וישא אברה"ם א"ת ס"ת אמת תתן אמ"ת ליעקב. דיבר מענין ערב ובקר. כי זהו עיקר הכל. התכללות מדת יום בלילה ומדת לילה ביום. ובכל ימי בראשית כתיב ויהי ערב ויהי בקר אז נעשה בחי' יום והוא השלימות ונעשה ונקרא אחד. וזה ענין האבות וזהו עיקר ענין העקדה. וז"ש ויאמר יצחק אל אברהם אביו ויאמר אבי פי' הנני ג"כ בבחי' אבי מדת החסד ויאמר הנני בני פי' הנני ג"כ בבחי' ומדת בני במדת הגבורה כי נתגבר על מדתו לעשות רצון הבורא ית' נמצא נתייחדו במדתם ונתמזגו זה בזה וזה בזה. ואז נולד מהם בחינה שלישית מדת יעקב והוא השלימות. ולזה מרמז המדרש. בשעה שעקד אברהם את יצחק. תיקן הקב"ה שני כבשים. את הכבש אחד תעשה בבקר וכו'. התמידים הם ג"כ על כונה זו לחבר מדת יום בלילה ולייחד הכל. ועוד בשעה שישראל אומרים צפונה לפני י"י היינו שמייחדים ומקשרים כו' אני זוכר להם עקדת יצחק. צפו"ן הוא בחי' גבורה כידוע. וכשהם אומרים צפונה לפני י"י מדה"ר שמייחדים ומקשרים מדת ערב ובקר כנ"ל. אז אני זוכר להם עקדת יצחק. והאריך במדת צפון כי שם נטמן ונכלל כל הטוב. ע"ד הכתוב מה רב טובך אשר צפנת ליראיך. וע"פ פשוט נראה כמאמרם ז"ל תמיד של שחר הי' מכפר על עבירות של לילה. ותמיד של בין הערבים מכפר על עבירות של יום. נמצא שע"י התמידין היו נקיים ותמימים. וכן עתה שהתפלה היא במקום תמידין נעשה ונתקן הכל ג"כ כנ"ל:

עוד דיבר מענין התפלה על מה דאיתא במדרש כמה ברכות בתפלה י"ח כנגד מה. כנגד י"ח פעמים שנזכרו האבות בתורה. עוד כנגד י"ח פעמים כאשר צוה שבמלאכת המשכן. עוד כנגד י"ח חוליות שבשדרה שהמתפלל צריך שיכרע עד שיתפקקו כל חוליות שבשדרה. וח"א כנגד י"ח אזכרות שבהבו לי"י בני אלים. עוד האריך שם במדרש. האריך הרב בדברים מענין התפלה. כי תפלות אבות תיקנום. אברהם תיקן תפלת שחרית. יצחק תיקן תפלת מנחה. ולכאורה מה חדשו בזה יותר מבזה. והלא אותן י"ח ברכות שהתפלל זה התפלל זה. אלא כל חד תיקן העת והמדה ובחי' שלו. כי אברהם תיקן בתפלתו בחי' ברכות שחרית מדת החסד ואהבת הבורא. והמשיך מדת החסד בעולם. יצחק תיקן תפלת המנחה והיא מדת הגבורה. והמשיך לעולם מדת היראה. וכיון שנתמזגו זה בזה נעשה השלימות ונתקן הכל. וזהו יעקב תיקן מדת הערב שמצא מטה מוצעת ושכב בתוכה. וזהו כמ"ש וילן שם כי בא השמש. נמצא שהם הכניסו בתפלתם הכל ותקנו על דורי דורות. וזהו כוונת המדרש מ"ש כי הי"ח ברכות כנגד י"ח פעמים שנזכרו האבות בתורה כי התורה היא חיות ומקור של כל העולמות. והתפלה היא ג"כ חיות ומקור כל

העולמות. והאבות הם ג"כ חיות כל העולמות: ומאמר השני כנגד מלאכת המשכן. כי מלאכת המשכן הוא תיקון קומה שלימה. והתפלה היא ג"כ קומה שלמה ובנין שלם: ומאמר השלישי כנגד י"ח חוליות שבשדרה. שהחוט נמשך מהמוח להיסוד שהוא כולל כל הגוף מראש ועד סוף. וזהו הסוד עד שיתפקקו כל החוליות שבשדרה. לשון סתימה: ומאמר הרביעי כנגד י"ח אזכרות שבהבו לי"י בני אלים. וסיום המדרש מכאן שצריך לכוין בתפלתו כנ"ל. אמר הקב"ה כל מי שמכוין בתפילתו אע"פ שאינו כדאי להתפלל לפני אני עושה עמו חסד ואני פושט ידו ומקבלו כו' האריך בדבריו הנעימים והקדושים האיך שאין בידינו אלא תפלה. יראה כל אדם שיהי' תפלתו רחמים ותחנונים. וע"ד שאמר המדרש אע"פ שאינו כדאי וד"ל:

ויקח את האיל ויעלהו לעולה תחת בנו. איתא במדרש פרקי דר"א (פל"א). ויקח את האיל ויעלהו לעולה. אר"ב עלה ריח ניחוח של איל כו' כריח ניחוח של יצחק. ונשבע לברכו בעוה"ז ובעוה"ב. שנאמר כי ברך אברכך בעוה"ז והרבה הרבה את זרעך בעוה"ב:

אמר כי ברך אברכך שני ברכות אחת לאב ואחת לבן. והרבה ארבה ג"כ כך כפירש"י. ברך אברכך בעוה"ז ומהברכות האלו של ישראל נעשה הרבה ארבה לעוה"ב. כי הברכות והמצות של ישראל נזרע ונעשה זריעה ועושה פירות ופירי פירות בעוה"ב וזהו הרבה ארבה את זרע"ך. הזריעה שלך. כמ"ש נירו לכם ניר וגו' זרע"ו לכם לצדקה קצרו לפי חסד. כי אנו רואים מה שזריעה עושה בזה העולם השפל כי הוא עושה פירות. ופשיטא בעולם העליון כי כל העשיות של ישראל וכל הדבורים וכל המחשבות אין שום דבר נאבד ואינו הולך לאיבוד ח"ו. והעיקר הוא אם השרשים הם טובים ואינם מקולקלים הרי הם עושים פירות ופירי פירות בעוה"ז ובעוה"ב אמן:

חיי שרה

ויהיו חיי שרה וגו'. איתא במדרש. יודע י"י ימי תמימים וגו' כשם שהן תמימים כך שנותיהם תמימים. כו' ד"א כו' זו שרה שהיתה תמימה במעשיה כו' ונחלתם לעולם תהי' שנא' ויהיו חיי שרה: עכ"ל המדרש

פתח ואמר. כתיב ואברהם זקן בא בימים. ואיתא במדרש ימים כנגד זקנה. וזקנה כנגד ימים. הזקנה הושוה עם הימים. משל הדיוט אומר השכל בא אחר השנים. זהו בדרך כלל. וכן בדרך פרט יש דבר זה בכל יום ובכל עת ובכל שעה. כשהשכל בא אחר המעשה הוא טוב ג"כ. כשמתבונן אחר כך שהי' צריך להיות יותר טוב ויפה ושב על העבר. ומכש"כ כשהשכל בא קודם המעשה אזי בוודאי נעשה מאד יפה ויותר טוב. וזש"ה

יודע י"י ימי תמימים יוד"ע לשון התחברות שמחבר י"י ימי תמימים. כי כאשר הימים הם בתמימות אזי הם מתחברים ונארגים חוט בחוט ויתיצבו כמו לבוש. וצריך לראות במה הולכים הימים שלא ילך מאצלו שום יום בטל וריק. ואם כך הוא אזי נעשה מזה ונחלתם לעולם תהי'. כי העולם אומרים מי שיש לו עוה"ז יש לו עוה"ב. וזהו אמת. כי כשהימים תמימים בכאן. אזי גם בעולם האמת אינו ערום וריק. וזהו ויהיו חיי שרה. ומה היא שר"ה. ובאונו שר"ה את אלקים. הכניס את החיות: מא"ה שנה העולם אומרים כשמשיגים המאות משיגים הדעות. יודע י"י ימי תמימים. פי' כשיודעים את י"י בהימים ומכניסין הדעת בהמדות אזי הם תמימים. ואברהם זקן בא בימים. אברהם הוא מדת החסד. האדם הגדול בענקים. פיה פתחה בחכמה ותורת חסד על לשונה. אברהם וזקן זה שקנה חכמה. אלה תולדות השמי' והארץ בהברא"ם באברהם. בראשית ברא אלקים את השמים ואת הארץ. ראשית היא חכמה כידוע הרי חכמה קודם:

ואברהם זקן בא בימים. העולם אומרים השכל בא אחר השנים. ובאמת הוא דבר לא טוב מאד שבילדותו הולך אחר שרירות לבו וממלא תאוותו ולעת זקנתו כשנתבטלו הטוחנות ובטלו ממנו כל התאוות אז הוא בא אל השכל אחר אפיסת כחו. אבל אצל אברהם כתיב ואברהם זקן זה שקנה חכמה כי אברהם השיג החכמה האמתית בילדותו כפי דאיתא בן שלש שנים הכיר אברהם את בוראו ואח"כ בא בימים שקושר כל הימים והמדות שלו להחכמה. ואח"כ וד' ברך את אברהם בכל. וכתיב מי האיש החפץ חיים אוהב ימים לראות טוב. וראוי להשים לב בשינוי הלשון. תחלה חפץ ואח"כ אוהב. ונוכל לומר שהפי' הוא כך מי האיש החפץ חיים היינו חיים הנצחיים החכמה תחיה את בעליה שהוא רוצה החכמה האמתית. אוהב ימים היינו שיאהב הימים שלו והמדות ולקשר הכל למעלה. לראות טוב בכדי שיוכל להשיג הטוב הגנוז שזה הוא עיקר החיים של האדם וכמו שאנו אומרים בראש השנה בשלש ראשונות שהם שבחו של מקום ואנו אומרים זכרנו לחיים מלך חפץ בחיים. שזה בקשה. רק האמת עיקר הבקשה שלנו על חיים הנצחיים כפי שדברנו ולזה אנו מבקשים את הנצחיים דוקא בשלש ראשונות כפי שהזכרנו מקודם בן שלש שנים הכיר אברהם את בוראו. היינו שהכיר וחיבר את כל העולם כולו לחכמה הקדומה ולכן כתוב אצל אברהם ג"כ גימ"ל בחינות ואברהם זקן ואח"כ בא בימים ואח"כ וד' ברך אברהם בכל. כי באמת אבות העולם הגם שכל אחד ואחד עבד את השית"ב כל אחד לפי בחינתו על כל זה השיג כל אחד על ידי הבחינה והמידה שלו כל הבחינות והמדרגות הגם אלו שהם למעלה מהמידות. וכפי דאיתא במדרש שנטל הקב"ה עטרה מעל ראשו ונתן לאברהם. ואברהם השפיע לכל העולם כל

טוב. מרום רום המעלות עד עולם השפל על ידי בחינת החסד שלו. לזה כתיב מקודם ואברהם זקן היינו החכמה ואחר כך בא בימים אלו המדות. ואחר כך וה' ברך את אברהם בכל. כפי דאיתא בת היתה לאברהם ובכל שמה. וזהו עבודתם של צדיקים שמשיגים החכמה האמתית שזהו חיים הנצחיים וזהו בן שלש הכיר אברהם את בוראו. היינו שייחד כל המדות להשלש ראשונות ומשם השפיע חסד לכל העולם. ולזה איתא במדרש על ואברהם זקן. ימים כנגד זקנה וזקנה כנגד ימים. כי חיבר על ידי עובדות ומעשים טובים שלו הימים עם הזקנה. והזקנה עם הימים כפי שדברנו:

(מאמר הלז נמצא כתוב בכ"י קדושת אדומו"ר זצוקללל"ה ונקוד (קו) על תיבת להחיות את המ' ועל תיבת במקומו' כידוע דרכו בקדושה שלא לכתוב בכל הכתבים שלו אות ת' אחר אות מ'. והעתקנו אות באות מתוך כ"י הקדושה)

לא אוכל עד אם דברתי. לכך לא רצה אליעזר להפסיק בדברים אחרים רק הדבורים שמסר לו אברהם שבדבורים של אברהם הי' בהם כח שהיה בתואל מוכרח להסכים ולומר מד' יצא הדבר. ואח"כ כשחזר בדעתו היה מה שהיה. ומחמת שאליעזר הוא דמשק שהי' דולה ומשקה הי' יודע הסוד הזה. משא"כ גחזי ידוע הוא בכל מקום שהלך בשעה ששלחו אלישע הוא אומר שהוא הולך להחיות את המ' לא שמר הדבורים והכניסם במקומו' אחרים לכך לא פעל: (ע"כ מכ"י הק'):

ואברהם זקן בא בימים. שבא בימים שלו. עוד אמר שבא עם כל הימים שלו שהיו כולם שלמים:

איתא במדרש על פסוק ואברהם זקן וכו'. זש"ה אלקים למדתני מנעורי ועד הנה אגיד כו' וגם עד זקנה ושיבה כו' עכ"ל המדרש.

אמר כשמנעורי ועד הנה אגיד נפלאותיך. אז גם עד זקנה ושיבה כו' שכל אחד צריך להיות לו שני הבחי' נערות וזקנה. ואברהם שבר כל הבחינות ובא לשלמות וזהו זקנה כנגד ימים:

ויוסף אברהם ויקח אשה ושמה קטורה. איתא במדרש ע"ז הפסוק. ילמדנו רבינו כמה תפלות חייב אדם להתפלל בכל יום. רשב"נ א' לפי שהיום משתנה ג"פ בכל יום לפיכך צריך אדם להתפלל ג"פ כו' בשחרית השמש במזרח ובצהרים באמצע הרקיע ובמנחה במערב כו'. ומה ראו לתקן שלשה תפלות כדי שיוסיף אדם בתפלתו. ולא בתפלה לבד אלא אף בתורה ולא בתורה לבד אלא אף בבנים. עכ"ל:

ונוכל לומר. כי פי' הפסוק כך הוא. ויוסף אברהם ויקח אש"ה ושמה קטורה. היינו שאברהם לקח לעצמו לעבדות הש"י כי אש"ה רומזת על אש"ה יראת י"י כידוע. ושמ"ה

קטור"ה. היינו שהתקשר עצמו להשי"ת. כדאיתא בחד קטירא אתקטרנא בקוב"ה. וע"ז קאמר המדרש ע"ז הפסוק כמה תפלות חייב כו' שלשה כנגד שלשה חלקי היום. בשחרית חמה במזרח כו'. כי לכאורה קשה ענין שלשה תפלות והלא אין בהם שום חידוש רק התפלה עצמה שמתפללין בבוקר הן הן התפילות עצמן שמתפללין במנחה ובמעריב. ולמה דווקא שלשה. ע"ז מתרץ המדרש. כנגד שלשה חלקי היום. בבוקר חמה במזרח היינו בוקר דאברהם כמ"ש וישכם אברהם בבוקר. היינו החסד מדתו של אברהם נתגלה בעולם בבוקר. ומי שיכול להסתכל בראי' זכה בעיני השכל באמת יראה לעין בעין. אשר כמה חסדים נתגלים. וע"פ פשוט כי בבוקר נעשה בריות חדשות וזהו חסד גדול. והתפלה של שחרית הוא כדי להמשיך עלינו החסדים. ומנחה תיקן יצחק שנאמר ויצא יצחק לשוח בשדה לפנות ערב. ושמעתי מא"א אדומו"ר זצוקל"ה. היינו שהלך יצחק לעשות פנים לערב. והגם כי מה אני לבא על כוונת א"א מו"ר זצוקל"ה וכוונתו איני יודע כי עמוק עמוק הוא. אך עפ"י פשוט נוכל לומר כי יצחק הוא מדת הגבורה והערב הוא ג"כ מדה הנ"ל כי הוא חושך. ולכן יצא יצחק לשדה להתפלל מנחה כדי להמתיק הגבורות בכדי להמתיק החושך. וזהו בצהרים חמה באמצע הרקיע ונוטה לפנות ערב כמו שדיברנו. ויעקב תיקן תפלת ערבית והשלים כל היום כי מדתו מדת אמת שהוא רישא ואמצעיתא וסיפא דאתוון וכולל ומשלים הכל כמאמר הכתוב המחדש בטובו בכל יום תמיד מעשה בראשית. לעושה אורים גדולים כל"ח היינו ע"י המאורות הנ"ל מראה לעולם השפל הזה האיך היא משנה העת. בשחרית כו' ובצהרים כו' ובמנחה כו'. וזהו הפי' ויוסף אברהם. כי בעבודות השייך להשי"ת אין לעמוד על מקום אחד. רק יוסיף ויחזור ויוסיף. ובכל תפלה צריכים להוסיף חיות חדש. ממ"נ אם מתפללין כראוי וכנכון. אז בוודאי מוסיף ומוסיף בלי שיעור וערך. ומי שאינו יכול להתפלל ע"ז האופן צריך בוודאי לראות להתחזק עצמו בקשר אמיץ וחזק ולהתפלל בכל מאמצי כחו ומוחו בכדי להוסיף מה שצריך להוסיף החיות של הקב"ה בזה התפלה כנ"ל:

ורש"י ז"ל פי' בחומש שני פירושים על פסוק ושמה קטורה. פי' אחד שנאים מעשיה כקטורת ופי' השני שקשרה פתחה. כי כשאדם מתחיל להתדבק בעבודתו הקדושה. מתחילה צריך לראות לפרוש א"ע מכל החיצונים והמקטריגים שהם מעכבין אותו מלהתפלל ומלהלל להקב"ה. ובמה בתשובה ובשברון לב מאוד לפני השי"ת ולהתחרט מכל רע שעשה מנעוריו עד היום הזה חרטה גמורה וחלוטה שלא יחזור עוד לאוולתו ואח"כ יראה לקשר עצמו לעלות למעלה כמ"ש ובו תדבק היינו הדבק במדותיו. וזהו שאנו אומרים בתפלה שני פעמים קטורת הוא ג"כ עד"ז. הא' שנאים מעשיה

כקטורת. כי קטורת שלפני התפלה הדיבורים עצמם הם שמירה גדולה מכל דברים רעים ומיצר הרע כידוע. והקטורת שאחר התפלה מרמז ע"ז שקשרה פתחה כו' שלא ישלטו זרים ח"ו. כידוע גודל מעלת הקטורת. כמו שנאמר שמן וקטורת ישמח לב. וד"ל. וזהו ג"כ השני פירושים של רש"י ז"ל על קטורה שקשרה פתחה היינו הפרשה מן החיצונים. ד"א שנאים מעשי' וכו' היינו ההתקשרות למעלה ולא יפרד ח"ו שום דבר מן הבורא ב"ה. ועיקר התקשרות העולמות הוא ע"י התפלה. וכן מצינו אצל ר' עקיבא כשהיה מתפלל בצבור היו מתפלל כדרכו. כי בתפלה בציבור ממילא נתקנו כל הבחי' וכל העולמות. כי תפלה בצבור דבר גדול מאוד שכן כתיב הן אל כביר ולא ימאס וכיון שאינו ממאס אזי הוא נמצא שם כי כל בי עשרה שכינתא שריא וממילא מתקן הוא בעצמו כל התיקונים שצריך להתתקן. וכשהי' מתפלל בינו לבין עצמו הי' צריך ר"ע בעצמו לתקן ולקשר כל הדברים למעלה. וזהו שאמרו אדם מניחו בזווית זו ומוצאו בזווית אחרת כמו שאמרו במשה רבינו שלא הניח זוית ברקיע שלא נתחבט בה וייחד כל העולם כולו. היינו כל הקצוות וגם מעלה ומטה והמשיך וקשר כל המדות וכל העולמות מרוב כריעות והשתחוואות. ר"ל ההמשכות שהי' ממשיך ממעלה לממטה וממטה למעלה. ובארבע רוחות העולם:

ולא בתפלה לבד אלא אף בתורה צריכים להוסיף בכל יום תמיד חיות חדש ומחודש בתורה. ולא בתורה לבד אלא אף בבנים. עפ"י פשוט נוכל לומר כי ישראל עם קדושו צריכין להוסיף תמיד בבנים ובבני בנים באורך ימים ושנים ובמז"ט ולעבדו שכם אחד. אך באמת נוכל לומר זאת ידוע שעיקר תולדותיהם של צדיקים הם המעש"ט שלהם. וזהו אף בבנים היינו להוסיף בכל יום מעש"ט כדאי' ישלח עזר"ך מקוד"ש כו' מקידוש מעשים שבך. ומציון יסעדך מציון מעשים שבך. גם בכל תפלה שמתפללין נעשה הולדה. וצריכים להאמין בזה מאד. ואימתי נעשה הולדה כשמתפללים בשמחה. אבל ח"ו כשמתפללים בעצבות רח"ל אינו עושה פירות. אך כשהעיר י"י את רוחו ונפשו להתפלל בשמחה אזי הוא מעלה כל התפלות הקודמים וז"ש לא בתפלה בלבד אלא אף בבנים להתפלל בשמחה שנעשה הולדה בתפלה:

ובאמת נוכל לומר. כי לא בדברי תורה ותפלה בלבד אלא אף בדבר הרשות. היינו אכילה ושתי' ושינה והילוך ומישוש וכיוצא בהם וכל שאר דברים שבעולם צריכים לראות שלא להתרחק בזה ח"ו מהשי"ת רק לקרב א"ע בזה להשי"ת כי מסתמא כשנקבע שיתנהג העולם בזה האופן הוא בוודאי עבדות גדול להש"י וע"כ צריכין לראות שיתוסף באלו הדברים ג"כ עבדות הש"י בדעה והשכל: וכל אלה הדברים שדברנו מרומז בפסוק ויקח

אשה ושמה קטורה וזהו ויוסף אברהם וכו' היינו שיראה כל איש ישראלי לעסוק בעבודת הש"י ולהוסיף חיות חדש בתוכו בכל עת מתפלה ותורה ובכל דבר שבעולם לא יהיה כוונתו לשום דבר בלתי י"י לבדו:

עוד נוכל לומר על המדרש הנ"ל. ויוסף אברהם וכו' הן הן עצמן הדיבורים שדברנו מקודם בשני הפירושים של קטורה כי מה שהיום משתנה זה נראה לעין שהחמה בבוקר הוא במזרח ובצהרים באמצע ובערב הוא שוקעת במערב. זה נראה לעין השינוי. רק שיש ג"כ שינוי בזמנים אלו למעלה. וצריך האדם להוסיף בתפלתו ולתקן כל התיקונים כפי שצריך לפי זמנם. כי כל מה שהאדם עושה מעש"ט הוא זריעה שנזרע למעלה ועושה פירות ופירי פירות. זורע צדקות מצמיח ישועות בורא רפואות:

עוד איתא במדרש. ויוסף אברהם. זהו שאמר הכתוב ואני תמיד איחל והוספתי על כל תהלתיך מדבר בשלמה וכו'. רבנן אמרי מדבר במצות מילה אפי' אדם ממשכן עצמו משמח אותו היום. ד"א מדבר באברהם כו' ע"ש:

פתח ואמר. ויוסף אברהם ויקח אשה ושמ"ה קטורה עם השם הקשיר אותה אליו. ויקח אש"ה. ר"ל אשה יראת י"י. כמ"ש כי ירא אלקים אתה. שנכלל בשני המדות כידוע. התורה אינה ח"ו סיפורי מעשיות שעברו. רק התורה היא שלימה לעולם ניצחיית וישנה בכל אדם. ובכל יום ובכל שעה תלמד לאדם כי הבורא מחדש בכל יום בריאת העולם. מה שהחידוש הוא בעולמות העליונים אנו צריכין להאמין ואין אנו יודעים מזה. רק זאת אנו יודעים שבלי חיות הבורא אי אפשר להתקיים שום דבר שבעולם אפילו רגע כמימרא וכל דבר צריך לחיות הבורא תמיד. וא"א לפסוק ח"ו מחיותו אפילו רגע. נמצא הבורא י"ת מוסיף תמיד ומחדש תמיד החיות לעולם וזהו הוספה. כן צריך האדם להוסיף תמיד בהחיות של הקב"ה:

ושמה קטור"ה. כמו שפירש"י שני הפירושים. אחד שקשרה פתחה. היינו שצריך לראות בכל המעשים שיהי' קשור וחתום מן החיצונים שלא יגשו. ולא מבעי כשעושה דברים גשמיים שהוא כולו חיצוני בוודאי צריך לראות שלא יהיו ח"ו משוקע כולו בזה התאווה או כיוצא בה. אלא אפי' כשעושה דבר י"י שהוא דבר רוחני גם בזה צריך שיהיה נשמר מהחיצונים שיהיה בלי פניה ומחשבה זרה וטהורה מכל דבר חיצוני כמו שיודעים. והא בהא תליא. כששומרים עצמן בדבר גשמי שלא להיות משוקע בתאוות הגשמיי ומדות רעות אזי כשבא לעשות דברים השייכים לי"י הוא טהור ואינו מתערב בו שום דבר חיצוני ופניה ומחשבה זרה ושאר דברים. ופירוש השני שנאים מעשיה כקטורת. כי צ"ל המעש"ט נאים כקטורת להתקשר ממדרגה הנמוכה לרמה ומן הרמה לנמוכה כי

גם הקטורת היו לכך כדי להרחיק כל החיצונים ולגרשם ולקשר כל המידות יחד שיהיו לריח ניחוח. נחת רוח לפני שאמרתי ונעשה רצוני. ומי שיש לו בחינה זו שעושה כל מעשיו בשני אופני הקטורת. אזי ממילא נעשה הוספה. וזש"ה ואני תמיד איחל. ומה הדבר שאני מייחל. והוספתי על כל תהלותיך. זו הוא תוחלתי. אנו קטני הערך אין לנו מה לדבר מן הוספה כי עדיין לא התחלנו שום דבר. רק מי שהוא צדיק והוא טועם חיות ותענוג בתפלה אזי נתוסף אצלו בכל פעם:

תולדות

ואלה תולדות יצחק בן אברהם אברהם הוליד את יצחק. איתא במדרש. ראה כמה בנים כשרים מתנה גדולה הן כו' עד שאמר אברהם מה הנאה יש לי מכל הטוב ובן אין לי א"ל הקב"ה אני אתן לך שנאמר להנחיל אוהבי יש עכ"ל המדרש:

הנה באוה"ח הקדוש מדבר הרבה מזה. ונוכל לומר עפ"י דאיתא בספרים קדושים ע"ז. והנה זה ידוע שאברהם הוא אהבה. ויצחק הוא היראה. והוכרח הדבר שיוכללו שניהם וילכו שניהם יחדיו ונולד מזה מדת יעקב המחבר את שניהם. וזה ידוע אשר מתחלה הוכרח להיות העבודה במדת היראה פשוטה ומזה בא לידי אהבה וכשבא לאהבה אזי יכול לבא מזה ליראה עלאה. ובאמת לאנשים כערכינו יעזור לנו הש"י שיהיו לנו יראה פשוטה. עכ"פ עיקר העבדות הוא שיתחיל תחלה מיראה תתאה וילך כסדר עד שיבא ליראה עלאה. וכפי דאיתא בזוה"ק אית יראה ואית יראה. וזהו הפי' אלה תולדות יצחק. היינו היראה תתאה אשר מזה התחלות העבדות. בן אברהם. שנעשה מזה הולדה הנקרא אברהם היינו האהבה ואח"כ אברהם הוליד את יצחק שהאהבה מוליד היראה עלאה. ומה שהביא המדרש הפסוק להנחיל אוהבי י"ש. הוא כמו שאנו מדברים תמיד מזה כל ישראל י"ש להם חלק לעוה"ב פי' י"ש הוא החלק שלהם שע"י יבא לעוה"ב כידוע אשר זה עיקר העבדות מה שעובדים בעוה"ז נקרא י"ש ומזה יבא לעוה"ב. מן העול"ם ועד העולם. ומזה יבא לנחלה בלי מצרים. וזהו להנחיל אוהבי י"ש פי' מבחינת י"ש יבא לבחי' נחל"ה כנ"ל. ואוצרותיהם אמלא. שני אוצרות כידוע. יראה נקרא אוצר דכתיב יראת י"י היא אוצרו. וזה נקרא יראה תתאה שהאדם עושה לו אוצר של יראת שמים. וכשהקב"ה עוזר לו יבא ליראה עלאה שזה נקרא אוצר של הקב"ה. וזהו ואוצרותיהם אמלא שני אוצרות. וכמו שדברנו למעלה ואלה תולדות יצחק בן אברהם אברהם הוליד את יצחק. ומסיים המדרש וזהו שכתוב ואתן לו את יצחק ובאמת כתיב ואקח את אביכם את אברהם מעבר הנהר. כידוע שהאבות האירו את העולם על ידי מסירת נפש שלהם וייחדו את העולם לשלש ראשונות שזה נקרא עבר הנהר. ואתן לו את יצחק. היינו

שנכללו שניהם ובאו לידי יראה עלאה. והכל ע"י התעוררות העובדות ומס"נ שלהם. ונראה כי ביצחק כתיב הכל לשון זר"ע. זר"ע יצחק יחידו. ועוד כהנה רבות. וכתיב ויזר"ע יצחק. ואיתא ע"ז במדרש שזרע צדקה לעניים. כי באמת היו להאבות הקדושים מלחמות גדולות בדור ההוא ובגודל מס"נ עד שהשיגו בחינתם הגדולה ובפרט שהיו בדור ההוא כולם חטאים ומזוהמים והקב"ה היה להם לעזר והעלו כל דבר שהיו צריכים להעלות וייחדו כל העולם להקב"ה וזה נקרא זריעה. וזהו ויזרע יצחק. שזרעו אהבתו ויראתו של הקב"ה לזה העולם והעלו אח"כ כל הניצוצות הקדושות מעמקי הקליפות וזה נקרא זריעה. וזהו ויזרע יצחק בארץ ההי"א וימצא בשנה ההיא. וכפי שפירש"י שהארץ קשה והשנה קשה. והי"א הזריעה בארץ ובשנה. תיבת הי"א היינו שייחד כל הבחינות ומילואים של אות ה' כידוע שיש לאות ה' ג' מלואים הי"א. וייחד כל העולם עם כל השלשה מילואים כידוע עוה"ז נברא בה"א וזהו וימצא וגו' מאה שערים. כי אחר שזרע בזה העולם כל השלשה מילואים ייחד כל המאה בחי' א"ת מ"ה אלא מאה היינו שאין באפשרי לקרות מ"ה עד שיהי' מא"ה וזה ידוע בחי' הנקרא מ"ה. ומחוייב האדם ליחד הכל לבחי' הנקראה מאה כי זהו מספר היותר גדול. כי יש בחינות אחדים ועשיריות ומאות. הגם שיש מספר אלף אין זה מספר רק זהו מספר עשרה מאות. ואז ויברכהו י"י שהביא ברכתו של הקב"ה לזה העולם וכתיב אח"כ ויהי לו צאן ובקר ועבדים ושפחות ועבודה רבה. ואיתא ע"ז ברש"י פעולה רבה. כי באמת היו להאבות הקדושים הרבה עבודה בזה עד וילך הלוך וגדול. היינו שנכלל בו בחינת הגדולה ונכללו יראה ואהבה. עד כי גדל מא"ד. אותיות אד"ם. כי זה ידוע שעיקר העבדות של האבות היו להעלות הכל ולתקן החטא של אדם הראשון וניתקן הכל. וזה ידוע שופריה דיעקב מעין שופריה דאדה"ר. וזהו כי גדל מא"ד. אשר מזה נברא יעקב שתיקן החטא של אדם כנ"ל. אמנם היצר הרע עושה את שלו ואינו מניח שיתפשט קדושתו של הקב"ה בזה העולם. לזה כתיב אח"כ ויכרו עבדי יצחק באר זה היה הכל בכדי להביא אורו של הקב"ה לזה העולם ועיקר עשייתם היה ע"י חפירת הבארות. ויקרא שמה עש"ק כי היצה"ר עמד כנגדו. ולא הניח בשום אופן וזהו אבימלך ופלשתים וימלאום עפר. ולמה נקרא שמה עש"ק כי היצה"ר הוא הנחש רוצה לגזול תמיד. ושלא יניח להתפשט קדושתו של הקב"ה. ועוד נקרא עש"ק ע"ש הקדושה שנגזלה וכל הניצוצות הקדושות שנגזלו ונפלו בעמקי הקליפות וצריך להעלותם. ואח"כ חפרו עוד בא"ר וקראו שמה שטנ"ה כי עדיין עמדו הקליפות נגדו עד שחפר אח"כ באר ויקרא שמה רחובות. וזה ידוע הבחי' שנקרא רחובות. והעלה את כל העולם למעלה ואמר כי עתה הרחיב י"י לנו ופרינו בארץ.

שנוכל להשפיע אח"כ השפעתו של הקב"ה לבחי' הנקרא ארץ וזהו ויעל משם באר שבע שהעלה עי"ז את כל העולם למעלה כי זהו העבדות של האבות להביא אורו של הקב"ה לזה העולם. ואח"כ להעלות מזה העולם למעלה. וכמו כן עושים תמיד ולזה כתיב אח"כ עוד ויכרו שם עבדי יצחק באר וד"ל:

ובאמת אשר כמו כן יש זה העבדות בכל עת ובכל מקום ובכל זמן ובכל אדם ובכל יום ובפרט בעת התפלה כידוע שיש בתפלה ד' עולמות. מתחילה צריכים לומר קטורת זהו עש"ק שצריך ללחום נגד היצה"ר. וע"י הקטורת מתחיל לבטל אותו. ובאמת בקטורת יש ב' אופנים צדיקים גדולים מטהרים את האוירים ע"י הקטורת שיוכלו להעלות הכל למעלה. ואנשים פשוטים מטהרין א"ע ע"י הקטורת שיוכלו לבא ליראתו של הקב"ה. ואח"כ פסוקי דזמרה. זה נקרא שטנ"ה שיש הרבה מלחמות עדיין וג"כ שני הבחינות. אצל צדיקים משובח ומפואר בלשון חסידיו. ואנשים פשוטים. ובשירי דוד עבדך. ואח"כ כשבא לק"ש נקרא שמה רחובות. כיון שבא למס"נ ואח"כ ויעל משם באר שבע. זהו תפילות שמ"ע. שאז הוא היחוד הגמור. ואח"כ כרה עוד באר. זהו ירידת השפע:

נחזור לענינינו. כללו של דבר. העיקר הוא להנחיל אוהבי י"ש ואוצרותיהם אמלא כמו שדברנו. ולייחד שני העולמות כי באמת העוה"ז הוא של הקב"ה שוה כמו עולם העליון. בלי שום חילוק. כי בכל דבר שורה קדושתו ואורו של הקב"ה וצריך להעלות כל דבר למעלה. כי זהו עיקר רצונו של הקב"ה שע"י עשיות מצות ומעש"ט שלנו. וע"י תורה ותפלה ומס"נ יתבטל הי"הר לגמרי ויתעלה כל העולם לרצונו הפשוט:

ויחפרו עבדי יצחק בנחל וכו'. ונוכל לומר ויחפרו הוא לשון בושה שהיו בושים. עבדי ר"ל בעבדות שלהם. יצח"ק הוא לשון שמחה ר"ל שהיו בושים בעבדות שלהם לפני הקב"ה מפני שהעבדות שלהם היו בקטנות. ועכ"ז צריך להיות בשמחה שזכו לקיים מצות בוראם כפי ערכם ודבקו עצמם לנחל עדניך תשקם. כי באמת כל העובדות שעשו אבות העולם הן ע"י הבארות והן מה שעשה יעקב אבינו במקלות היו הכל יחודים גדולים והם הכניסו האמונה גדולה בעולם כי יש לנו מצות מעשיות שאנו עושים. ואנכה"ג תקנו לנו התפלות. מחמת שאין אנו יודעים איך לתקן עולמות עליונים רק ע"י מצות מעשיות שאנו עושים ממילא נתקן כל העולמות העליונים ונעשו היחודים למעלה. אבל קודם קבלת התורה תקנו האבות את הכל ע"י הבארות. וזש"ה וימצאו שם כו' ויש כאן ד' בארות כנגד ד' עולמות. והתפלה ג"כ כנגד ד' עולמות:

וקח לי משם שני גדיי עזים טובים. איתא במדרש טובים לך כו' וטובים לבניך שיתכפרו על ידם ביום הכיפורים עכ"ל:

הנה כבר דיברנו מזה על מה שכתוב בכאן שני פעמים לאמר ורבקה אמרה אל יעקב בנה לאמר. הנה שמעתי את אביך מדבר אל עשו בנו לאמר. והנה תיבת לאמר הוא עד ביאת משיחנו ולעתיד. כמו דאיתא על תיבת לאמר שבהשירה. ובאמת הענין מהשני גדיים הוא לעולם אשר ביוה"כ בכל שנה מוחלין עונותיהן של ישראל וכולם מלמדים זכות על ישראל. וזה ידוע שיעקב שייך ליוה"כ. הקול קול יעקב. כי עיקר הענין והקדושה של יוה"כ הוא החמשה קולות וחמשה תפלות וצריך לקדש עצמו בחמשה עינוים והכל נתעלה על ידי החמשה קולות שזה נקרא ה' וע"י ה' מוצאות הפה נתעלה הכל. לכן כתיב ה"קול קול יעקב. כידוע שעוה"ז נברא בה'. וזה ידוע כי יו"כ נקרא בינה ובו נתעלו כל העולמות והכל הוא ע"י בחי' קול יעקב. לזה אמרה לו טובים לך וטובים לבניך כי ע"י בחי' קול יעקב מתכפרים בניו ביוה"כ:

הן עשו אחי איש שעיר ואנכי איש חלק. איתא במדרש. כי חלק י"י עמו. משל לקווץ וקרח שעמדו על שפת הגורן ועלה מוץ על ראש הקווץ ונסתבך בשערו (**ואינו יכול להשליכם**). **עלה המוץ בקרח ונתן ידו על ראשו והעבירו**: עכ"ל

הנה זה ידוע אשר מחמת החטא נתערבב הכל ומחוייב להיות בירורים. ובכל דבר יש עליו קליפה ומחמת זה יש מוץ ותבן. אבל לעתיד איתא בגמרא עתידה א"י שתוציא גלוסקאות. כי אחר שיוברר העולם לגמרי ויתברר הטוב מהרע לא יצטרך עוד לשום בירור רק שיהי' הכל טוב ולא יהי' שום קליפה ומוץ ותבן לא יהי' כלל. וזה ידוע כי השערות נקראים דינים. לבד מה שיש בקדושה הדיקנא קדישא וכו'. אבל שאר השערות נקראים מותרות. כפי דאיתא בספרים הקדושים. ולזה נקרא עשו איש קווץ שנדבק המוץ בשערות שלו. אבל אנחנו עם ב"י לא יהי' בנו שום דין ומותרות כלל. וזהו הן עשו אחי איש שעיר. ובו נדבקים כל המוץ כידוע. ואנחנו נקראים חלק י"י עמו. וזהו ואנכי איש חל"ק. שלא יהי' שום דבר המפסיק בינינו לבין אבינו שבשמים. וכפי דאיתא במדרש על שני גדיי עזים טובים. טובים לך וטובים לבניך. שמתכפרים על ידיהם ביוה"כ כאשר דברנו מזה בפסוק הקודם. ונשאר המוץ על הקווץ ע"י שעיר המשתלח והקב"ה מכפר עוונותיהם ביוה"כ ומשפיע לנו הטוב בלי שום דבר החוצץ ומבדיל. ואין אנו צריכים למוץ ותבן רק כולו טוב א"ס:

הקול קול יעקב. איתא במדרש. בשעה שמזכירים בשמים הקול קול יעקב שמי' רועשין. וכשמכריזי' בארץ כל מי ששומע ועושה חלקי עם יעקב. ר' יהודא אומר בשעה שיצא יעקב מאת פני יצחק אביו יצא מעוטר כחתן וככלה בקישוריה וירדה עליו טל

של תחיה מן השמים ונדשנו עצמותיו ונעשה גם הוא גבור חיל וכח כמ"ש מידי אביר יעקב משם רועה אבן ישראל:

הנה כתיב המשל ופחד עמו עושה שלום במרומיו. כי זה עיקר שהקב"ה עושה שמים מאש וממים כי לזה נקרא שמים וזה עיקר עשיות של אבות העולם לייחד כל הקצוות יחד. אברהם הוא מדת החסד. ויצחק מדת הגבורה וכאשר נכללו שניהם נולד יעקב שהוא הבריח התיכון וייחד את שניהם והוא נקרא שמים. לזה אמר המדרש שמים רועשים היינו בחי' יעקב. וכשמכריזין בארץ כל מי ששומע בארץ ועושה כו'. כי העיקר שיהי' כל דבר בעשי' ודיבור ומחשבה ושיתייחד הכל להקול. לזה אמר המדרש חלקו עם הקול קול יעקב:

ויצא מעוטר כחתן כו'. כידוע כי יעקב נקרא בריח התיכון כי הוא מבריח מן הקצה אל הקצה. וזה נקרא מקיף וגם נקרא בחיר שבאבות. אותיות דדין כאותיות דדין. ברי"ח אותיות בחי"ר. כי באמת כתיב יעקב חב"ל נחלתו. וזה ידוע כי חב"ל הוא דווקא בשלשה. שנים משני רוחות ואחת באמצע וזה נקרא חב"ל. וכל מקום שהם שלשה הם. הן באמצע והן באורך והן ברוחב. לזה נקרא בחיר שבאבות. כי הוא קישר הכל לשלשה ראשונות והוא העלה וייחד הכל ממטה למעלה וזה נקרא מעוטר כי כשיצא מאביו וקיבל הברכות ונתייחדו אלו השלשה אבות אזי קישר הכל למעלה וזה נקרא עטרה:

וככלה בקישוריה. נוכל לומר שזהו הבחי' שמרקדין עם הכלה כמו עיגול הוא בכדי לייחד כל הקצוות בעת הייחוד וזה נקרא בריח התיכון. ולזה אומר המדרש. מידי אביר יעקב כי זה הוא שלשה הם אברהם יצחק ויעקב ושלשתן הן בריחים רק יעקב הוא הבריח התיכון. וגם יש עוד שלשה מעשה ודיבור ומחשבה. זהו ממטה למעלה ולזה אומר מידי אביר יעקב. היינו שע"י עשיות של צדיקים נתייחד הכל למעלה משם רועה אבן ישראל. זהו בחי' כלה בקישורי' כידוע מה שנקרא אבן. אבן מאסו הבונים כו':

ויתן לך את ברכת אברהם. איתא במדרש. זש"ה טוב אחרית דבר מראשיתו. הברכות הראשונות הם מטל השמים כו' וברכות האחרונות הם ברכות יסוד עולם שאין להם הפסק. ועוד שנתן לו ברכת אברהם כו':

ונוכל לומר פי' המדרש. טוב אחרית דבר מראשיתו כו'. כשהוא נלקח מראשיתו. היינו כשהוא מאמין שהכל נלקח מראשיתו. כמאמר הכתוב מגיד מראשית אחרית. שהקב"ה ממשיך מראשית עד אחרית כי הכל מאתו יתברך. וזהו ויתן ויחזור ויתן. שתחילת כל דבר הקב"ה הוא הנותן כמאמר הכתוב מי הקדימני ואשלם. כלום מל את בנו קודם שנתתי לו בן וכו'. כי כל הדברים הן בעניני העוה"ז והן בעניני מצות הקב"ה הוא המתחיל

והוא הנותן חיות בכל דבר שבעולם וכשנתהווה הדבר בזה העולם צריך האדם לעשות המצוה והלימוד תורה כתיקונה ברעותא דלבא ובזה סלקת לעילא וגורם שהקב"ה משפיע מלמעלה כל טוב עד אין סוף ואין שיעור. וגם בעניני עוה"ז צריך האדם להלל להקב"ה ולהאמין שהכל בא מאתו יתברך. וזהו ויחזור. פי' שהאדם יחזור כל דבר אל הראשית. ובזה ויתן. ישפיע לו הקב"ה כל טוב ביתר שאת מויתן הראשון כי עיקר נחת רוח לפני הקב"ה שישפיע לעולם כל טוב על ידי האדם הגורם בעשיית המצות בעוה"ז. וזהו ג"כ פי' הכתוב טוב אחרית דבר מראשיתו. שהאחרית הוא יתר טוב מראשיתו. וזהו ג"כ פי' המדרש שהברכות הראשונות היו מטל השמים מלעילא עד ומשמני הארץ. וכשהארץ עושה שלה אזי נעשה מזה רוב דגן ותירוש. וזהו ברכות אחרונות ברכות יסוד עולם. שאמר ואל שדי יברך אותך כו'. כאשר דברנו מקודם כשאדם מעורר למטה נעשה מזה אתערותא לעילא שישפיע הקב"ה כל טוב השפעה טובה שאין לה הפסק עד עולם. ולכך נאמר זה השם שד"י מי שאמר לעולמו די ובזה נשפע כל טוב כידוע. ולזה אמר המדרש ועוד שנתן לו ברכת אברהם. כי מדת החסד הוא מראשית ועד אחרית. ולזה מסיים שם הפסוק טוב ארך רוח מגבה רוח. הפירוש ג"כ כמקודם טוב ארך רוח כשנלקח מגבה רוח. כמאמר הכתוב ונחה עליו רוח י"י וכו'. ונזכר בפסוק ד' פעמים רוח. מארבע רוחות עדיו להקבץ אמן. והבן:

איתא במדרש. ויזכור אלקים את רחל וכו' כתיב זכר חסדו ואמונתו לבית ישראל. זכר חסדו זה אברהם. ואמונתו זה יעקב. לבית ישראל. ישראל סבא. בית ישראל זה רחל. בכולן לא נאמר אשת יעקב רק ברחל כתיב אשת יעקב כו':

אמר בשרה כתיב וי"י פקד את שרה. ובחנה כתיב ג"כ וי"י פקד את חנה. ולמה כתיב ברחל ויזכור אלקים כו'. ולהבין כל זאת. הנה כי יעקב היה בחיר האבות והיא כולל מדת אברהם ומדת יצחק. וד"ל:

ויצא

ויצא יעקב מבאר שבע. הנה זה ידוע שכל העשיות והעובדות של האבות העולם היו הכל ע"י הבאר. כי באמת כל האומה הישראלית וגם כל העולם בכלל מקבלים מזאת המדה הנקרא באר שבע רק ישראל עלו במחשבה תחלה. והאבות הן הן המרכבה ובמי נמלך בנשמותיהן של צדיקים וזהו שנאמר שתה מים מבורך ונוזלים מתוך בארך. כי באמת כל איש ישראל ע"י עובדות ומצות שלו יכול להעלות כל העולמות עד המחשבה הקדומה לעולם אשר משם נחצבו נשמות ישראל. ונוכל לומר שיכול להיות שזהו הפי'. מה שאמרו דע מאי"ן באת. היינו מבחי' הנקרא אי"ן. הגם שאתה מטפה סרוחה עכ"ז

נשמתך לקוחה ממקום גבוה כי באמת בכל העובדות שאדם עושה לשם יחוד קוב"ה ושכינתי' בפרט בזה המצוה יכול להאיר ולהעלות עד מקום שאין מלאך ושרף כו' וזה הבחינה נקראת בא"ר. וזהו וילך חרנ"ה. בזה העולם שצריך להעלות הכל כפי שדיברנו:

ויפגע במקום. זה ידוע שהקב"ה נקרא מקום כי אין מקום פנוי מכבודו ית' מתהום ארעא ועד רום רקיע. וכתיב ומלכותו בכל משלה. וכל הדברים וענינים המתהוים בעולם הכל הוא עפ"י רצונו יתברך. וזהו ויפגע במקום. שצריך להתפלל ולבקש מאתו כביכול. ב"ה וב"ש. ולראות לייחד הכל לרצונו הפשוט. וכשהאדם עושה כך כאשר דברנו אזי. וילן שם. הגם שהוא בזה העולם השפל כמו לינת לילה. עכ"ז. כי בא השמש אתא שמשא. כי מזה העולם מאיר לו לכל העולמות ומייחד לכל העולמות. כי באמת אבות העולם ע"י המעש"ט שלהם ייחדו כל העולמות לבחי' שנלקחו משם הנקראת בא"ר. וזהו פי' ונשקפה על פני הישימון. עומד בהר הכרמל ורואה כמין כברה בים. ולזה איתא במדרש משל לאחד שנאבדו ממנו אבנים טובות ומרגליות לקח וכבר החול בכברה ונשארו האבנים טובות בתוכה. כי באמת היה הבורא ית' בונה עולמות ומחריבן בונה עולמות ומחריבן עד שברא זה העולם על ידי האבות. בהברא"ם באברה"ם. והם נשארו בהכברה שזהו הבאר. וצריך כל אדם לתקן מעשיו ודבוריו בכדי שלא ינתק חבל נחלתו מן הבאר ההוא. ואח"כ ויק"ח מאבני המקום. וישם מראשותיו. כי ידוע שיש אותיות ותגין וטעמים ונקודות. וזהו ויקח מאבני המקום. הם האותיות. וישם מראשותיו. תגין וטעמים ונקודות שהם למעלה ראש מן האותיות כמבואר בספרים וייחד הכל היינו האותיות להתגין והנקודות והטעמים:

וישכ"ב במקום ההוא. ישכ"ב. י"ש כ"ב אותיות לתורה כמו שדברנו מקודם שצריך האדם לקשר כל הבחינות האותיות עם הטעמים והתגין והנקודות. ואז

ויחלו"ם. יכול לעשות מהנקודות חול"ם. כי כשהנקודה עומדת למטה היא חירי"ק. וכשהיא עומדת באמצע האותיות היא נקראת מלאפו"ם. ומי שזכה יעלה אותה למעלה ונעשה ממנה חולם. והנה באמת כוונתינו על הנקודה שבלב כל איש ישראל. והוא

סולם מוצב ארצה. ובאמת הנקודה ההיא הולכת למעלה למעלה עד שראשו מגיע השמימה. ואח"כ

והנה מלאכי אלקים עולים ויורדים בו. כי כמו שבתפלה עולים מדרגות מדרגות כמו שמבואר שצריך לילך כמה עולמות עד שמגיע לתפלה בלחש. ואח"כ נפילת אפים. ואח"כ הוא ירידת השפע ממעלה למטה. כן הוא בכל מצוה ומצוה הוא מייחד ומקשר כל העולמות ומהמצות נבראו מלאכים. וזהו

עולים ואח"כ יורדים. ומורידים השפע למטה לזה העולם. וכשהאדם עושה הכל כמו שדברנו. אז

והנה י"י נצב עליו. ממשיך עליו החיות משם הוי' ב"ה וב"ש. וכפי דאיתא ע"ז במדרש. צמאה לך נפשי כמה לך בשרי. כשם שנפשי צמאה לך כן כל רמ"ח אברים שבי צמאים לך והיכן בארץ ציה ועי"ל כו'. כי באמת כל החיות וכל השלימות אין אדם יכול להשיג רק ע"י זה העולם הנקרא ארץ ציה כו'. וכשמייחד הכל. אח"כ. כן בקודש חזיתיך ונתייחדו כל העולמות ממטה למעלה ראש שזה היא ראשית המחשבה קודש ישראל לי"י ראשית תבואתו:

עוד איתא במדרש על הפסוק הנ"ל צמאה לך נפשי. כמה לך בשרי כבהמות הללו שצמאות למים. היכן בארץ ציה ועיף בלי מים. כן בקודש חזיתיך. בקדושה חזיתיך. לראות עוזך פמליא שלך. וכבודך והנה י"י נצב עליו: עכ"ל המדרש

אמר איזה העת שמשתוקק בר ישראל לי"י. כשרואה ומתבונן בעצמו שאין בו שום לחלוחית אז היא העת כן בקודש חזיתיך. כי הצדיקים כל מה שהם מרבים לעשות הם רואים יותר שעדיין לא התחילו לעשות:

וייקץ יעקב משנת"ו. גם ממשנת"ו כדאיתא בבעה"ט וכולל בלשונו שלמד הרבה תורה ויחודים ע"י חלום הזה. ואח"כ חזר הרב לפרש עפ"י פשוט משנתו משינה שלו. ויאמר אכן יש י"י במקום הזה. בכאן ג"כ יש י"י. בשינה ג"כ יש י"י שגם בשינה יש עבדות לי"י כי מסתמא כשקבע י"י ית"ת הנהגת העולם בזה מסתמא גם בזה הוא עבדות לי"י כששוכבים לישן כאשר נצרך. י"י עוזר לו שיישן כראוי לאיש יהודי. וקם משינתו כיהודי. וגם כל היום כולו כראוי וכן הולך כסדר כל היום ובכל יום ובכל עת יותר טוב:

מה נורא המקום הזה. אי"ן. עס איז אי"ן. אין ביכולת לדעת פארט ז"ה. הגם אמת שאין לדעת ואין ביכולת להשיג רק ממה שרואין השגחתו בעולם מכל שבת. מכל מועד. מכל יום. מכל שעה. מכל רגע. מכל נשימה. יכולים ליקח מזה יראת י"י. א"א מו"ר זצ"ל אמר. כי רגע באפו. כל מי שהרגע אצלו באפ"ו. ר"ל שהרגע יקר מאד אצלו. אז חיים ברצונו: אין זה כ"א בית אלקים. הבית אלקים הוא בכאן. וזה שער השמים. וזה השער הוא בשמים כי עיקר דירתו בתחתונים:

וישא יעקב רגליו וילך ארצה בני קדם. ונוכל לומר על דרך שפירש האוה"ח הקדוש על פסוק זה וילך ארצה בני קדם שארץ בני קדם הלך לקראתו עד"ז יש לומר וילך מי הלך ארצה הלך אל בני קדם. והבן:

עוד נוכל להוסיף. וישא יעקב רגליו וילך ארצה. כיון שראה יעקב אבינו רגלי"ו. היינו מה שיהיה בסוף. היינו בעיקבא דמשיחא: מה עשה. וילך ארצ"ה. היינו שייחד כל הבחי' ארציות עד בני קדם. שיגיעו עד בני קדם. יעקב היה לו בחי' רגלים ארוכים עד שהגיעו לבחי' ועמדו רגליו ביום ההוא על הר הזיתים. שייחד כל העולם עד החכמה:

וירא והנה באר בשד"ה. כי יש שד"ה מסטרא דקדושה שדה דחקל תפוחין. ויש ג"כ שדה מסטרא דמסאבותא. איש שד"ה. וזהו וירא והנה באר בשדה. באר שאין לו הפסק עולמית. בשד"ה דווקא. בשד"ה הידוע. היינו שדה דחקל תפוחין:

והנה שם שלשה עדרי כו'. היינו שלשה אבות:

כי מן הבא"ר ההיא ישקו העדרים. כי כל המצות נקראים בא"ר. כמו שדברנו הרבה פעמים מזה. תפילין נקראים בא"ר וכמו כן ציצית ושבת. וכן כל המצות כולם נקראים בא"ר כי כמו באר נובעת תמיד מים חיים כן המצות. מהם באים כל החיות וכל הקדושות:

והאבן גדולה עפ"י הבאר. דאיתא במדרש. והאבן גדולה זו השכינה:

ונוכל לומר. מאיזה כח והאבן גדולה. מעל פי הבאר. כי באר נקרא תורה שבכתב כמו שנאמר הואיל משה בא"ר את התורה. ועל פ"י הבאר הוא תורה שבע"פ ומשני התורות שבכתב ושבע"פ האב"ן היא השכינה. גדולה. והבן:

עוד נוכל לומר. ויצא יעקב מבאר שבע. היינו שהוציא מהבא"ר כל שבע המדות. אלו הם שבעת ימי הבנין כמ"ש חכמות בנתה ביתה חצבה עמודיה שבעה. ואחר שהשפיע מהחכמה אל תוך המדות. אזי וילך חרנה. היינו שהלך החרון אף מן העולם:

ויפגע במקום. ויפגע הוא לשון תפלה. שהתפלל לפני הקב"ה שבכ"מ שיהי' שלא יהיו לבו חלוק על המקום ובכל מקום יהי' לבו שוה עם המקום. כמו שאומרים בשם הרב הקדוש ר' שלמה קארלינר זצוק"ל. על מה דאיתא במדרש וכן פירש"י בחומש על פסוק ואהבת את י"י אלקיך בכל לבבך פי' שלא יהיה לבך חלוק על המקום. ואמר הפי' על המדרש אשר בכל מקום שהוא. יעבוד את השי"ת. כי יש ב"א כשהם באיזה מקום ואינם עובדים להשי"ת אומרים שהמקום גורם כי אם היה באיזה מקום אחר בוודאי היה עובד להשי"ת. ע"ז אמר המדרש שחלילה לומר כן. לזה אמר שלא יהי' לבך חלוק על המקום. כי לא המקום גורם ח"ו איזו מניעה לעבודתו ית'. כי כיון שהכל מאתו ית' ורצון השי"ת הוא שיהיה האדם כעת במקום הזה מסתמא גלוי לפניו ית' שזה המקום לא יגרום שום מניעה ח"ו לעבודתו יתברך רק המניעה הוא מצד האדם. לכך אמר המדרש שלא יהיה

לבו חלוק על המקום שהוא שם. וע"ז התפלל יעקב אבינו ע"ה שבכל מקום שיהיה לא יהיה לבו חלוק על המקום. ואח"כ אמר הכתוב

וילן שם. כי לפעמים יש עת באדם שהעבודה קשה עליו ואין לו שום תענוג מהעבודה שלו עד שיש לו עג"נ ותלונה על עצמו. ובקל שיבא מזה לידי עצבות ח"ו. והעצה לזה אמר בשם אביו זצוק"ל בזה הלשון. בעת שאני ששה עשר לייטיג אני זוכר מה שלפעמים אני שני לייטיג. ובעת שאני שני לייטיג אני זוכר שלפעמים אני ששה עשר לייטיג. ועי"ז לא יפול חלילה ויעבוד עבודתו שלימה כי יבטח בי"י שיעזור לו להיות כמקדם ביתר שאת ויתר עוז ויקבל תענוג וחיות הבורא ב"ה. ונוכל לומר שזהו פי' הכתוב

ויקח מאבני המקום. היינו בעת שראה לבו קשה כאבן אזי וישם מראשותיו. שזכר שהי' לו עתים לטובה שדבק עצמו בהשי"ת וגם יהי' לו עתים לטובה בעזהש"י:

עוד י"ל ויקח מאבני המקום. אבני הם האותיות שבכל תיבה. כי בכל דבר ובכל מקום האותיות הם הנותנים חיות. ומזה נעשה צירוף תיבה או דבר או מקום. כי כל האותיות נלקחין מן כ"ב אותיות של התורה. והתורה היא הנותנת חיות בכל דבר. כי אורייתא וקוב"ה חד הוא. וזהו ויקח מאבני המקום וישם מראשותיו. והאמין כי כל דבר וכל מקום הוא מאתו ית' ומחיות התורה ע"כ אין לו לדאג כלל כי הכל מאתו יתברך. ובזה

ויחלו"ם. נעשה כחול"ם הזה שהוא רק נקודה. וכשהוא למעלה הוא חול"ם וכשהוא למטה הוא חיריק ובאמצע הוא מלאפו"ם. וכך הוא האדם ג"כ מקשר עצמו עולה ממטה למעלה ובתחילה הוא רק בחי' חירי"ק עד שעולה. וזהו ג"כ הפירוש

והנה סולם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה. כי כן הוא דרך לפעמים מוצב ארצה ויכול להיות שראשו מגיע השמימה. היינו כשיאמין שהכל מאתו ית' ולפעמים להיפוך. אף שראשו מגיע השמימה אעפ"כ יכול להיות שהוא סולם מוצב ארצה. וזהו שאמר והנה מלאכי אלקים עולים ויורדים בו:

גם נוכל לומר. סולם מוצב ארצה. קאי על התפלה שבתחלה הוא מוצב ארצה. היינו עולם העשי' ואח"כ כו' עד שיגיע לשמונה עשרה שראשו מגיע השמימה שהוא עולם האצילות. וזהו מלאכי אלקים עולים ויורדים בו. לא שיורדים חלילה אלא שמורידין ומשפיעין מלמעלה לארץ כל טוב וכל ההשפעות אמן:

עוד אמר. על מה דאיתא במדרש. והנה י"י נצב עליו. זהו שאמר הכתוב. צמאה לך נפשי כמ"ה לך בשרי כו'. ככמהות הללו שהם מצפים למים. ורבנן אמרי כשם שנפשי צמאה לך כך כל רמ"ח איברים שבי צמאים לך כו'. כן בקודש חזיתיך. כן בקדושה חזיתיך כו' לראות עוזך וכבודך וכו' והנה י"י נצב עליו: עכ"ל המדרש

פתח ואמר. ויצא יעקב מבא"ר שב"ע. מבא"ר שכולל כל השבע"ה וכמאמרם ז"ל מבארה של שבעה. וכמ"ש חכמות בנתה ביתה חצבה עמודי' שבעה. והחכמות הן ב' חכמות. חכמה בראש. ראשית חכמה יראת י"י. ועוד חכמה שהיא ג"כ ראשית. ובין שניהם הם כל השבעה והכל נכלל בבאר. וזהו ויצא יעקב מבאר שבע וילך חרנה הלך כל חרון אף מן העולם:

ויפגע במקום. פגיעה הוא ל' תפלה ולשון פגישה ממש היינו שצריך להתפלל שיפגע במקום המיוחד לו. ואין כוונתי למעלה אלא בעוה"ז ג"כ צריך שיפגע ויתייחד במקום שהוא. וכמו שאמר הרב הצדיק הקדוש רש"ק זצוק"ל. שלא יהי' לבך חלוק על המקום. המקום שהוא שם שלא יקלקל אותו:

וילן שם. לשון תלונה ותרעומות:

כי בא השמש. ששקעה האור כי לא כל העתים שווים אצל האדם:

ויקח מאבני המקום. יש לומר מאבני לבו שנטמטם. מאותן אבנים יכול ליקח המקום. שצריך להתיישב ולחשוב מאיזה אופן בא לו זאת הלא הי' צריך להיות לבו פתוח ולהתלהב בראותו נפלאות הבורא וחסדו:

ועוד י"ל. ויקח מאבנ"י המקום. הם האותיות כמ"ש אבנים שלמות תבנה. ועוד ראי' כי הם בנין כל העולמות שהכל נבנה בהכ"ב אותיות. ויש עוד טעמים ונקודות ותגין. וכל אחד רומז למקום יותר גבוה. כי זה הכלל כל שהוא ממקום יותר גבוה. ההרגש תנועה יותר מועט. כי הטעמים פועלים שינוי באותיות ע"י נגינה. והנקודות הם יותר מורגשים והתגין הם סתומים ואינו נרגש שינוי באותיות. והכלי המחזיק הם האותיות כי הכל נעשה על ידיהם:

וישם מראשותיו. העלם להראשית. וישכ"ב במקום ההוא י"ש כ"ב אותיות במקום ההוא. ויחלום לשון חול"ם. כי הנקודה כשהיא למטה היא חיריק ובאמצע היא מלאפו"ם. ולמעלה הוא חול"ם. כאשר דברנו מקודם:

והנה סולם מוצב ארצה. כל דבר הוא סולם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה. וגם י"ל על האדם שהאדם הוא סולם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה והאריך שהאדם צריך להיות על דרך הממוצע ולא יגביה א"ע יותר מדאי ולא ישפיל א"ע יותר מדאי. והנה מלאכי אלקים כו'. קאי ג"כ על האדם כי אינו יכול לעמוד תמיד על בחי' אחת ופעם עולה כו'. ועפ"י פשוט קאי ג"כ על מלאכי מעלה שהכל תלוי בהאדם:

ועוד נוכל לומר זה הפסוק על ענין תפלה והנה סולם מוצב ארצה. זהו סדר הקרבנות וקטורת השייך לעולם העשי'. ארצ"ה ארץ ה'. וראשו מגיע השמימה. בכל פעם עולה

יותר עד שמ"ע. והנה מלאכי אלקים עולים ויורדים בו. עולים. הוא עליית העולמות ע"י התפלה. ויורדים בו. הוא הורדת השפע. ע"ז קאי המדרש והנה י"י נצב עליו לאחר שהוא כן הכל כנ"ל. זש"ה צמאה לך כו' כמ"ה כו' ככמהות הללו שמצפים למים. ורבנן אמרי כשם שנפשי צמאה לך כן רמ"ח אברים שבי צמאים לך כמו שאמרנו מקודם. סולם מוצב ארצה וכו'. כן בקודש חזיתיך. בקדושה חזיתיך. לראות עוזך וכבודך והנה י"י נצב עליו. והבן:

וישא יעקב רגליו וילך ארצה בני קדם. יש לומר כי ארצה מורה על זה העולם. ארץ ה'. והלך הארץ לבחי' בני קדם. כמאמר הכתוב תתן אמת ליעקב חסד לאברהם אשר נשבעת לאבותינו מימי קדם. וד"ל:

וירא והנה בא"ר בשדה בא"ר. רומז למה שרומז. בשד"ה יש כמה בחי' שד"ה ורומז למה שכתוב לכה דודי נצא השד"ה בואו ונצא לקראת כל"ה. והנה שם שלשה עדרי צאן. והנה יש ע"ז כמה אופנים במדרש:

כי מן הבאר ההוא ישקו ל' עתיד. עתידים להשקות. והאבן גדולה עפ"י הבאר (חסר):

עוד יש לפרש. ויצא יעקב מבאר. שיעקב הוציא כל השבע מדות מהמדה הנקרא באר. היינו על פי מאמר הכתוב חכמות בנתה ביתה חצבה עמודיה שבעה כי באמת יעקב אבינו עשה יחוד גמור בין כל המדות. ומאין נלקחו המדות מזאת המדה הנקראת בא"ר עד מדה אחרונה. כי אית יראה ואית יראה. וכמו כן החכמה כידוע ראשית חכמה יראת י"י נקראת ראשית. ועוד יש ראשית חכמה המשפעת לכל המדות עד זאת המדה הנקראת ג"כ ראשית חכמה יראת י"י. ואז כשעשה יעקב יחוד השלם כפי שדברנו. אזי. וילך חרנ"ה. הלך כל החרון אף והלכו ונתבטלו כל החרונות מן העולם ונמתקו כל הדינים ונעשה הכל רחמים גמורים מדתו של יעקב:

ויפגע במקום. היינו שבא ופגע לאותו מקום שנצרך לתקן ואח"כ ויפגע ל' תפלה. שהתפלל לפני המקום ב"ה שיתקן כל העולם ולייחד ולהעלות כל העולמות התחתונים למעלה. וזהו וילן שם. היינו לינת לילה שזהו בחי' חושך היינו ממקום נמוך מאוד. כי בא השמש. שנטה שמשא והעלה הכל למעלה. ויקח מאבני המקום. ידוע שיצה"ר נקרא אבן. וזהו עיקר העבדות של כל איש ישראלי אשר מיצה"ר גופא יקח לו מזה עבדות הבורא ית'. כי זה צריך כל איש ישראל לידע שזה תכלית הבריאה וגילוי אלקותו בעולם בכדי לעבוד אותו ולעשות יחוד גמור בין המדות ולהעלות הכל לרצונו הפשוט. ובאם שח"ו היצר בא ומסית אותו ר"ל לעשות איזה דבר נגד רצונו הפשוט. ואפי' ח"ו הנאת

עוה"ז אזי יחזק עצמו נגדו ובזה גופא יעבוד בכל את הבורא ב"ה וב"ש. וכשעוזר לו הקב"ה שמתחזק עצמו כנגד האבן הזה. אזי יוכל להיות

ויקח מאבני המקום. כפי דאיתא בספרים שהאותיות נקראים אבנים. וכפי שדברנו מזה כבר שיש אותיות והם נקראים הכלים אשר בהם מלובשים כל התורה כולה והם נגד הנפש. ויש נקודות וטעמים ותגין. כנגד רוח ונשמה חיה. ונראה באמת כי האותיות ונקודות וטעמים יש בהם דבורים ונגינה. אבל התגין אין בהם שום דבר רק שהם נרשמים למעלה מן כולם והם נקראים רא"ש. וזהו ויקח מאבני המקום. היינו מהאותיות שהם אבני המקום ההוא וייחד אותם למעלה:

וישם מראשותיו. היינו ראש לכל העולמות העליונים אשר שם פשיטות לגמרי והם נגד התגין. ואח"כ

ויחלום. כי זה ידוע כמו שדברנו כבר אשר הנקודה העומדת תחת התיבה נקראת חירי"ק. ובאמצע התיבה נקראת מלאפו"ם. ולמעלה מן התיבה נקראת חול"ם. הכל כפי שדברנו מקודם אשר ייחד כל העולמות למעלה ראש ונקראת הנקודה חולם:

והנה סולם מוצב ארצה. כי צריך כל אדם לידע אשר הוא כמו הסולם מוצב ארצה. עכ"ז צריך לעלות את הכל לראש המגיע השמימה. כי זהו כל תשוקתו של הקב"ה שמזה העולם השפל יתעלו כל העולמות. והעיקר הוא יראה. שזה נקרא סולם מוצב ארצה שכל דבר מתחיל מן היראה:

וראשו מגיע השמימה. שיתייחדו כל העולמות. ואח"ז והנה מלאכי אלקים. היינו מלאכים ממש. וגם אנחנו ישראל נקראים מלאכי אלקים. עולים. היינו שמעלים כל העולמות ממטה למעלה ראש. ואח"ז יורדים בו. שמביאים אחר כך חיות הבורא לזה העולם. וזה נקרא אור ישר ואור חוזר:

והנה י"י נצב עליו. היינו שאח"כ משרה עליו קדושת של שם הקדוש וכפי דאיתא ע"ז במדרש. צמאה לך נפשי כמה לך בשרי. ככמהות הללו שהם צמאים למים כן נפשי צמאה לך. כי מקודם צריך להתחיל מן הנפש כמ"ש לעיל:

ויקח מאבני המקום. שהאותיות הם נגד הנפש. ואח"כ כן בקודש חזיתיך. היינו קודש ישראל לי"י ראשית תבואתו שמייחד את הכל לחכמה העליונה הנקראת קודש:

עוד נוכל לומר: ויצא יעקב מבאר שבע. כי איתא במדרש אשא עיני אל ההרים אלו האבות למלפני ולמעבדני:

הנה כבר דברנו מזה כמה פעמים אשר האבות הקדושים ייחדו כל העולם להקב"ה והכל ע"י הבאר וייחדו הכל להבאר מעיין גנים לבאר מיים חיים. וזהו שאמר

ויצא יעקב מבאר שבע. שייחד כל השבע מדות להבאר מעין גנים באר מים חיים ונוזלים מן לבנון. כי הבאר אינו נפסק לעולם. וכמו כן הוא העבדות של צדיקים בעולם לייחד כל העולם להבאר. כי קודם השינה אנו אומרים ב"ידך א"פקיד ר"וחי ר"ת בא"ר. וכמו כן היא התפלה קרבנות ופסוקי דזמרה ויוצר אור וק"ש. ופשיטא תפלת ש"ע הכל הוא לייחד כל היחודים בכדי להעלות כל העולם להבאר. וכשמייחד כל העולמות אזי נעשה וילך חרנה. שהולך החרון אף מן העולם:

ויפגע במקום. שפגע א"ע עם המקום ב"ה. כידוע שהקב"ה נקרא מקום. וכשמייחד כל העולמות אזי נעשה יחוד גמור. ומפגישים א"ע זה בזה. כידוע שיש העלאת מיין נוקבין והורדת מיין דכורין. וזהו וילן שם כי בא השמש. ויקח מאבני המקום. כפי שדברנו כבר כמה פעמים. שהאותיות נקראים אבנים והם הבחי' הקטנה מכל הד' בחי'. שיש טעמים נקודות. תגין. אותיות. וייחד גם האותיות להראש. ואח"כ. ויחלום. כמו שדברנו שלקח את האות יו"ד ועשה ממנו חול"ם. כי אות יו"ד הוא רק נקודה ובכ"מ שהיא עומדת היא נקודה. אמנם כשהיא עומדת למטה היא חירי"ק. ובאמצע מלאפו"ם. ולמעלה היא חול"ם. וזהו האות הא' ג"כ כידוע **א** הוא יו"ד למעלה ויו"ד למטה וא"ו באמצע. וייחד הנקודה שלמטה להנקודה שלמעלה. וזש"ה

והנה סולם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה. כי זהו עיקר שיתייחדו שני היודי"ן. יו"ד תתאה נקרא ארץ ויו"ד עלאה נקרא שמים. וכמו כן האדם נקרא. סולם מוצב ארצה וגו'. כי צריך כל דבר להעלות ממטה מן הארץ עד לשמים. היינו ע"י התורה ותפלה ומעש"ט שלו ולא יעשה ח"ו שום דבר מצות אנשים מלומדה. רק ילך תמיד מחיל אל חיל לפי כחו ומוחו אשר על ידו יקושר הארץ לשמים. ואז

והנה מלאכי אלקים עולים ויורדים בו. מלאכי אלקים נקראים הצדיקים. ומי יכול להשיג היחוד האמיתי שמתייחד הקב"ה עם הצדיקים. וע"י היחוד האמיתי מעלים כל העולמות למעלה ומורידים חיותו וקדושתו לזה העולם. וזהו היחוד שעשה יעקב אבינו שייחד כל העולמות ממטה למעלה. ואח"כ ייחד כל הארבע רוחות וזהו ופרצת ימה וקדמה וצפונה ונגבה. זהו ג"כ ממטה למעלה לפי בחי' כל אחד ים וקדם ועוד צפון ודרום. וייחד יעקב אבינו כל הששה קצוות. וזהו אשא עיני אל ההרים. למלפני ולמעבדני. היינו שייחד הכל ממטה למעלה. והרי"ם נקראו אבות. כי הם העלו כל דבר להר הזיתים. ואח"כ מאי"ן יבא עזרי כמו שאמר א"א אדומו"ר זצוקלה"ה. החכמה מאי"ן תמצא מבחינת אי"ן תמצא. שהוריד אח"כ קדושתו מבחי' אי"ן לזה העול"ם. לזאת א"ל הקב"ה

והנה אנכי עמך ושמרתיך בכל אשר תלך. הבטיח לו לשמור אותו בכל אשר ילך. היינו אפי' בדבר הרשות ישמור אותו ג"כ שלא יטה לבו ח"ו לתאוות עוה"ז רק להעלות כל דבר הרשות להקב"ה:

כי לא אעזבך עד אשר אם עשיתי את אשר דברתי לך. ופרש"י לצרכך ועליך. היינו כי זה היה עיקר בריאת העולם אשר ע"י מעשה הצדיקים יתעלה כל דבר גשמי לרצונו הפשוט. לזה כתיב אח"כ

וייקץ יעקב משנתו. היינו כשמעורר א"ע מתרדמת הזמן ומתבונן בלבו אשר בכל דבר יש חיות הבורא ב"ה:

ויאמר אכן י"ש י"י במקום הזה. היינו כי בבחינת י"ש היינו העוה"ז יש בזה ג"כ חיות הבורא. כמו שאנו מדברים תמיד מזה. כל ישראל י"ש להם חלק לעוה"ב. היינו ע"י הי"ש של העוה"ז כידוע שברא השי"ת י"ש מאין ומשיג חלקו בזה לעוה"ב. כי בעוה"ב אין שום עשיה רק ממה שעובד את השי"ת בזה העולם. להנחיל אוהבי י"ש. וע"י הי"ש אוצרותיהם אמלא. נתמלא האוצר של הקב"ה. ומהו האוצר. יראת י"י היא אוצרו. ובאמת כל דבר הן אכילה ושתיה ושינה נקראים י"ש ומחוייבים להעלות הכל להקב"ה. ולזה אמר

ואנכי לא ידעתי. ופירש"י שאם ידעתי לא ישנתי במקום קדוש כזה. היינו אם היו ידוע לי אשר בכל דבר הרשות יש בזה עבודתו י"ת לא הייתי ישן במקום קדוש כזה בתרדמת הזמן כי באמת חיוב גדול על כל אדם שלא יישן ח"ו אפי' שעה אחת מעבודתו יתברך כי היא שעה עוברת:

אשא עיני אל ההרים. אמר בשם אביו הק' זצוק"ל אל ההרים. היינו אל האבות. מאי"ן יבא עזרי. היינו מבחי' אי"ן יבא עזרי. וזהו אי"ן מזל לישראל. היינו הבחי' הנקרא אי"ן הוא מזל לישראל. ומהו הבחי' הזאת כמאמר הכתוב. והחכמה מאי"ן תמצא. כי אי"ן הוא דבר שאין בו השגה ואינו נוף ואין בו שום גשם כלל ולא שום תפיסה. ואנו מתפללים שע"י הבחינה הזאת אל יתן למוט רגלך אל ינום שומרך:

עוד י"ל על פסוק ויקח מאבני המקום. מאבני אותו מקום שהיא שם אפי' ממדריגה נמוכה. וישם מראשותיו. שהפעיל ממדריגה הנמוכה עד למעלה ראש. ומה שהיו מחשב ביום חלם לו בלילה:

ויחלום והנה סולם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה. סול"ם מה שהוא סולם. הוא האדם שהוא בריה פחותה שבכל הברואים. בגשמיות הוא בוודאי פחות מכולם ואפי' ברוחניות הוא פחות מכולם אם ח"ו לא זכה. וראשו מגיע השמימה. פי' ראשיתו

התחלתו. מגיע השמימה. כמו שאמרו חז"ל שלכך האדם הוא ראשון למחשבה ואחרון ליצירה שאם זכה וכו'. וזהו וראשו מגיע השמימה. וד"ל:

והנה מלאכי אלקים עולים ויורדים בו. כי כל העולמות וכל המלאכים שעליהם נאמר ואשר משרתיו כולם עומדים ברום עולם. כולם יש להם עליה ע"י האדם ויורדים בו. כי בתפלה עולים בכל פעם מהיכל להיכל למעלה למעלה כידוע עד שבאים למקום שצדיקים יודעים ובאים להקב"ה כמו שכתוב ויפגע במקו"ם. ויפגע התפלל במקום. עם מקו"ם ב"ה. וילן שם כי בא השמש. אתא שמשא עד שבא האור. ואח"כ יש בתפלה ירידת השפע כידוע וד"ל. ומה נעשה מזה והנה י"י נצב עליו וכו'.

וכל אשר תתן לי עשר אעשרנו לך. שני פעמים עשר. הנה ידוע כי יש עשר פעמים עשר כידוע. בעשרה מאמרות נברא העולם. עשרה נסים נעשו לאבותינו. עשרה נסיונות נתנסה אברהם אבינו. והכל עולה למספר מאה אל תקרי מ"ה אלא מא"ה וזהו הפי' עשר אעשרנו כי יעקב אבינו העלה ותיקן את כל העולם מן עשר דלמטה עד עשר דלמעלה כידוע שתמונת אות **א** הוא י' למעלה וי' למטה וא"ו באמצע. כי אות יוד הוא רק נקודה. ומהנקודה מתפשטים כל האותיות. ואות ו' הוא התפשטות. וזהו עיקר עבדות של צדיקים לקשר שני העולמות ולייחד הכל מזה העולם לעולם העליון למעלה ראש לנקודה העליונה כמו שדברנו מזה כבר לעיל על תיבת ויחלו"ם. כי נקודה למטה היא חירי"ק וכשהיא למעלה היא חול"ם. ויעקב אבינו קישר כל העולמות לנקודה העליונה. היינו לחכמה העליונה וזהו יו"ד למעלה יו"ד למטה וא"ו באמצע. כי יש חכמה עלאה וחכמה תתאה. לזה אמר יעקב וכל אשר תתן לי עשר אעשרנו לך. היינו שייחד הכל להחכמה העליונה. וזהו וישא יעקב רגליו. היינו כל הבחי' הנקראים רגלים. וילך ארצ"ה. היינו כל הבחי' התחתונות שנקראים ארץ ורג"ל העלה את הכל לבחינה העליונה הנקראים קד"ם. היינו חכמה הקדומה. וכמו כן כתיב במשיח ועמדו רגליו ביום ההוא על הר הזיתים שיתעלה כל הבחי' רגלין אל החכמה העליונה ויתייחדו ויתעלו כל העולמות כידוע שמן זית נקרא חכמה וכפי שדברנו:

וירא והנה באר בשדה. איתא במדרש: רבנן אמרי בזה שית שיטין וכו' ע"ש:

ונוכל לומר. כי הנה נראה ביעקב כתיב הכל בוא"ו. והיה י"י לי לאלקים. והאבן הזאת. וכל אשר תתן לי. כי יעקב נקרא בריח התיכון היינו הוא"ו שמייחד כל הששה מדות ולזה נקרא יעקב אמ"ת תתן אמ"ת ליעקב. והחייתם את אבי כו' ונתתם לי אות אמ"ת. כי ייחד כל העולמות ממטה למעלה כפי שדברנו. **א** הוא יו"ד למעלה ויו"ד למטה וא"ו באמצע. והוא"ו הוא בחי' יעקב. לזה כתיב והיה בוא"ו כי הוא אמר י"י לי לאלקים שייחד

שני הבחי' בייחד היינו ג"כ היו"ד למעלה והיו"ד למטה והוא"ו באמצע. ואח"כ אמר והאבן הזאת זה ידוע הבחי' הנקרא אב"ן הזא"ת יהיה בית אלקים ויתייחדו כל המדות עד למעלה. ואח"כ וכל אשר תתן לי. היינו ג"כ התפשטות המדות. עשר אעשרנו לך היינו שני היודי"ן עישורא תתאה כעישורא קדמאה. שיתייחדו הכל למעלה היינו שני היודי"ן עם הוא"ו. לזה אמרו רבנן שית שיטין זהו בחי' יעקב אבינו שקושר כל העולמות להנקודה ראשונה. כי באמת היו"ד הוא רק נקודה. כי אין בה שום התפשטות רק נקודה קטנה. עכ"ז מתפשטין ממנה כל האותיות. לזאת ייחד השני יודי"ן ובתוכו התפשטות הוא"ו וזה נקרא באר מים חיים שהם נובעין תמיד ומה שממלאים מהם יותר מים הם נובעים עוד יותר מים חיים. והנה אברהם אבינו ויצחק אבינו חפרו את הבאר. אבל יעקב אבינו מצא את הבאר מוכן לפניו מן אבותיו רק עכ"ז הוא בשד"ה הגם ששדה הוא ג"כ טוב עכ"ז הכניס אותו לתוך הבית והעלה כל הבחי' הנמוכין למעלה ע"י אותו הבאר. לזה כתיב וישא רגליו. שהעלה כל הבחי' הנמוכים בארץ. וילך ארצ"ה והטיל לה ה"א בסופה כידוע. כי עוה"ז נברא בה"א. בני קד"ם. לבחינה הנקרא קד"ם וזה היה העבדות של כל האבות הקדושים ולזה נקרא אהבת הקדמונים שייחדו כל העולמות הנמוכים והשפלים לבחי' שהיא קודם לעולם ולהשפיע לזה העולם כל טוב ואורו של הקב"ה מן הבאר. וזהו שאמר הכתוב

כי מן הבאר ההיא ישקו העדרים. ל' להבא כי זה העובדא הוא לעולם להשקות ולהשפיע לישראל מן הבאר עד שיהיו שלימות הגמור רק כעת והאבן גדולה על פי הבאר. היינו היצה"ר שהוא נקרא לב האבן:

ונאספו שמה כל העדרים. היינו כשישראל מתקבצים יחד בציבור ומשימין על לבם מהו רצון הבורא ב"ה בזה העולם שעיקר השלימות הוא רק עי"ז העולם לשבור את האבן. אזי **וגללו את האבן מעפ"י הבאר והשקו את הצאן**. היינו שמשפיעים אז כל טובו וחיותו של הקב"ה. ואח"כ

והשיבו את האבן כו'. כי היצה"ר עושה את שלו. כפי דאיתא במדרש על זה עיין שם:

ויאמר להם הידעתם את לב"ן. כפי דאיתא במדרש ע"ז הידעתם במי שמלבין עונותיהם של ישראל:

ויאמרו ידענו. ויאמר להם השלום לו ויאמרו שלום והנה רחל בתו באה עם הצאן. כדאיתא במדרש צאן אלו ישראל היינו שמצפים לגאולה העתידה ע"י רחל היא השכינה כדכתיב רחל מבכה על בניה:

ויאמר הן עוד היום גדול לא עת האסף המקנה. היינו שעדיין לא הגיע העת הטובה שיהיו שלימות הגמור. רק
השקו הצאן. תראו להשפיע להם כל טוב לישראל:
ולכו רעו. היינו לרעות את ישראל במרעה טוב. פירוש להדריכם בדרך השי"ת:
ויאמרו לא נוכל עד אשר יאספו כל העדרים וגללו את היצה"ר הנקרא אב"ן. כי היצה"ר מתגבר עלינו בכל יום. רק כאשר יהיה קיבוץ גליות ויאספו כל ישראל. אז
וגללו את האבן מעל פי הבאר. שיתבטל היצה"ר. אז
והשקינו הצאן. נוכל להשפיע לישראל כל טוב אמן:
עודנו מדבר עמם. היינו שמתווכח עמם כל כך על הגאולה העתידה.
ורחל באה עם הצאן. ונעשה יחוד שלם. יה"ר שיהיו ב"ב אמן:

וישלח

וישלח יעקב מלאכים. איתא במדרש. זהו שאמר הכתוב שלח אורך ואמתך המה ינחוני. כל זמן שהצדיקים בעולם האורה בעולם. שנאמר אור זרוע לצריק. ללמדך כשהצדיקים קיימים האורה בעולם. וכן יעקב אבינו כשהי' בארץ ישראל הי' עמו האור וכשיצא נסתלק שנאמר ויפגע במקום כו'. וכשחזר חזר האורה שנאמר ויזרח לו השמש אמר יעקב אבינו איני חוזר עד שתשלח אותו האור שהי' שנאמר שלח אורך ואמתך ונאמר תתן אמת ליעקב:

הנה נראה שברוב מקומות שכתוב חסד כתיב ג"כ אמת. כדכתיב כל ארחות י"י חסד ואמת. חסדך ואמתך. וכהנה רבות. כי באמת עיקר רצון הבורא ב"ה שיתנהג העולם במדות החסד. רק זה ידוע שאי אפשר להיות הכל מצד החסד כידוע אור שברא הקב"ה גנזו לצדיקים. כי אין באפשר לקבל רוב האור. לזה מוכרח להיות מצורף עם אמת ועי"ז הוא קיום העולם וכידוע שאברהם הוא מדת החסד ויצחק הוא מדת הפחד. ויעקב הוא מדת האמת מבריח מן הקצה אל הקצה. וזהו הי' עיקר עשייתו של יעקב שיהי' קיום העולם ושע"י האמת ידחה גבורות עשו לגמרי רק לייחד שני המדות אברהם ויצחק לכך כתיב זכור רחמיך רחמיך י"י וחסדיך וזהו אברהם ויעקב. ויצחק נכלל בתוך שניהם וכשמייחד כל העולמות ע"י האמת אזי מתגלה ובא לחסד הראשון הוא עיקר רצונו הפשוט שיבוא האור הראשון להתגלות. וזהו
וישלח יעקב מלאכים לפניו. ששלח הכל והמתיק את כל העולם ע"י בחינת אמת ואמר. לו
עם לב"ן גרתי". היינו כל התרי"ג מצות קבלתי מלב"ן היינו הלבנונית הגמור שאין שם שום גוון כלל. כי אנכי המייחד כל העולמות בכדי שיבא כל העולם לתכלית האור

הראשון ומשם נלקחו כל התרי"ג מצות. וכן כתיב כל ארחות י"י חסד ואמת ארחו"ת [*אולי יש פה איזה טעות או חסרון מלות בההעתקה] עולה תרי"ג. היינו שכל התרי"ג מצות נלקחים ע"י הצירוף והייחוד של חסד ואמת כפי שדברנו:

ואחר עד עת"ה. כפי שמבואר בבעל הטורים שמוכרח להתעכב עוד עד שיושלם כל העולמות וישיגו כל אחד אותה הבחינה:

ויהי לי שור וחמור. היינו שיש לי כל הבחי' אפי' שו"ר וחמו"ר ומעלה אני את הכל להקב"ה:

ואשלחה אני את הכל. להגיד לאדוני. פי' שהעליתי כל הבחי' לאדון הכל. ולזה אומר המדרש שלח אורך ואמתך. כי יעקב אבינו רצה דווקא שישלח לו השי"ת האור הראשון. היינו אורו שייחד את כל העולמות ודחה את עשו לגמרי רק ייחד הכל ע"י האמת והחסד. והשיג את האור הראשון. כי אחר שהלך עם מדת האמת בא חזרה לחסד הראשון. לזה אמר המה ינחוני. ואח"כ וישב ביום ההוא עשו לדרכו שעירה אבל יעקב נסע סוכתה כידוע. ובאמת זהו עיקר העבדות של כל ישראל. מתחלה האור הוא בהסתר. וכשעוזר לו השי"ת אזי נתגלה אצלו האור ומשיג חיות הבורא ב"ה וב"ש. ולזה אומר המד' שנאמר אור זרוע לצדיק. כי כמו שהזריעה היא תחלה בהסתר ואח"כ עושה פירות. כך הוא אורו של הקב"ה. כי אם היה מתגלה בתחלה אורו של הקב"ה לא הי' העולם יכול להתקיים מרוב אורו. וכמו שהיה מקודם. וכשעוזר לו השי"ת אזי מוכרח לבוא אח"כ להחסד הראשון. וזהו תתן אמ"ת ליעקב ואח"כ חס"ד לאברהם:

עוד על המדרש הנ"ל. וישלח יעקב מלאכים. זש"ה שלח אורך ואמתך המה ינחוני. כשהצדיקים בעולם האורה עמהם:

הנה ידוע שכל תכלית של בריאת העולמות הי' רצונו הפשוט שיהי' שלימות ושיתפשט חסדו בזה העולם ועבור זה שלח הקב"ה אורו לזה העולם. וזה בהברא"ם באברה"ם. וגם בה' בראם. אשר לכן כתיב ה' פעמים אור במעשה בראשית עד ויאמר אלקים יהי אור ויהי אור ונתפשט אורו בזה העולם. נמצא שאברהם נקרא אור ויעקב נקרא אמת כמו שמסיים המדרש תתן אמת ליעקב. כי יעקב אבינו הוא קיום העולם ומבריח מן הקצה אל הקצה. וזה ידוע כי כל העובדות שעשה יעקב עם עשו הכל היה בכדי לחלק ולהפריד את עשו מישראל בכדי שיפלו כל הקליפות. ואנחנו עם ב"י נבראנו לשלימות הגמור העתידה להיות אי"ה בב"י. וזהו הכל ע"י יחודים מהאבות. וזהו שלח אור"ך ואמת"ך זה אברהם ויעקב. וממילא נמצא יצחק באמצע. והראי' כפי דאיתא בגמרא ע"פ כי אתה אבינו שיצחק הוא המליץ לישראל. ולכאורה הוא תמוה הלא בחינה שלו הוא פחד

יצח"ק והוא דווקא המליץ. רק באמת זהו עיקר כוונת הפחד בכדי שיירא מזה ויראה להיות סור מרע ועשה טוב ולהתקרב עצמו להשי"ת בכדי שיוכל לקבל הטוב. וכפי שדברנו תמיד שמתחלה עלה במחשבה לברוא את העולם במה"ד כו'. ולכאורה קשה איך שייך ח"ו שינוי רצון אצל הבורא ברוך הוא. ועוד הלא עיקר הבריאה היה כוונתו להיטיב לברואיו. רק באמת הוא כפי שדברנו שזהו ענין הדין בכדי שיעשו טוב ותכלית הכוונה הוא רק בכדי להיטיב. ולזאת בתחלה עלה במחשבה כו'. וכפי דאיתא בתרגום ירושלמי בראשית בחוכמא. כי שם מקור החסד והרחמים:

נחזור לענינינו. עכ"פ עיקר העובדות של האבות הי' רק לתקן הגאולה העתידה וזהו שלח אורך ואמתך ובזה נכלל כל שלשת אבות. המה ינחוני. ולזה נקרא יעקב אמ"ת. כי כשם שיש בתיבת אמת א' בתחילה. מ' באמצע. ת' בסוף. כך הוא בזמן. מתחילת בריאת העולם עד שיושלם כל העולם כידוע אד"ם דו"ד משי"ח. זהו תחלה אמצע וסוף. כידוע שופריה דיעקב מעין שופרי' דאדם. כתפארת אדם לשבת בית. וזהו ששלח יעקב לעשו עם לב"ן גרת"י:

ונוכל לומר עם לב"ן. פי' לב"ן נקרא היצה"ר. ועמו שמרתי תרי"ג מצות. היינו ממה שמסית אותי היצה"ר לתאוות עוה"ז מזה אני מסלקו בעצמו לאהבת הקב"ה ומדבק את עצמו לתורתו ועבודתו. כי ממנו נקח לעבוד את י"י. רק היצה"ר עושה בכל יום את שלו. לכן ואחר עד עת"ה. היינו שאיני יכול לסלקו להיות שלימות הגמור עד שנעשה תשובה באמת. אין עת"ה אלא תשובה:

ומא"א אדומו"ר זצוקל"ה שמעתי ע"ז. עם לב"ן גרתי עיקר דירה שלי עם הלבנינות שהוא מקום טהור לגמרי ופשיטות לגמרי מקום שאין בו שום גוון כלל. כי עיקר קדושתו של הקב"ה נקרא לב"ן. וגם תרי"ג מצות שמרתי. רק ואחר עד עת"ה. היינו ע' שנה של גלות בבל. ת' שנה של גלות מצרים. ה' חמשת אלפים וכו' כדאיתא בבעה"ט כנ"ל:

ויהי לי שור וחמור. היינו כפי דאיתא ע"ז במדרש. וגם יש לעומת זה בקליפה. לזה אמר לו. שאני הכנתי בכל דבר להכניע כל הדברים שצריך להכניע ע"י משיח בן יוסף ומשיח בן דוד רק מוכרח אני להמתין עד עת"ה כמו שדברנו. ובאמת עד שלא נולד משעבד הראשון נולד גואל האחרון. וכפי דאיתא בזוה"ק. ורוח אלקים מרחפת על פני המים. כפי' הפסוק ורוח נכון חדש בקרבי. אותו הרוח של מלך המשיח הנכון מכבר תחדש אותו. ובאמת העיקר תלוי כעת בתשובה ומעש"ט שלנו ולדבר לפני הקב"ה ושיהיה נשלם המחשבה ודבור ומעשה. וזהו רוחי אשר עליך ודברי אשר שמתי בפיך. וזהו כשהצדיקים בעולם האורה עמהם. פי' כי הם מביאים האור. כפי שדברנו:

קטונתי מכל החסדים ומכל האמת. כי צדיקים כל מה שמשיגים יותר תענוג וחיות הבורא והן כל טוב שהקב"ה משפיע להם בזה העולם. הם יותר שפלים וקטנים בעיניהם. והראי' ממשה כי במשה כתיב והאיש משה עניו מאוד. כי מה שהוא יותר גדול בצדקתו יודע יותר שעדיין לא התחיל לצאת ידי חובת המקום ברוך הוא:

והתחיל יעקב להתפלל. אלקי אבי אברהם ואלקי אבי יצחק. כי כן דרך התפלה להתחיל תחלה לספר בשבחו של מקום ב"ה. ואמר. י"י האומר אלי. זה שייך לו. היינו מה שאומרים אלקי יעקב. שוב לארצך ולמולדתך. היינו ג"כ אותן הדברים עצמן כמו שנאמר וזכרתי את בריתי יעקב וגו' והארץ אזכור. ואיטיבה עמך. ואח"כ אמר

קטונתי וכו'. היינו מכל החסדים והאמת שאנו רואים שהקב"ה מנהיג את העולם בזה מחוייב כל אדם להיות נחשב בעיניו כאין ולהבטל במציאות עבור כבודו של הקב"ה. וכשאדם מקיים כמו שדברנו אזי יכול האדם לבוא לידי עליה. כי כשאדם יודע שהוא נחשב לאין ואין בו שום דבר אזי לכשירצה יכול להתפשט בתוכו חיות הבורא ב"ה. אבל כשנחשב בעיניו ליש אזי אין מקום בתוכו שיתפשט חיות הבורא ב"ה. ושמעתי מא"א אדומו"ר זצוקל"ה שאמר. תיבת אפ"ס כשאין נקודה בתוך אות פ' פירושה אין. אבל כשיש נקודה בתוכה אזי מרמזת ליש בל' לע"ז. ובאמת צדיקים מתבטלים מפני גדולת הבורא ב"ה. ואנשים כערכינו שאין אנו מבינים גדולת הבורא ב"ה צריכים אנחנו להתבטל מפני עצמיות שלנו שלא התחלנו עדיין לעבוד את י"י כלל:

כי במקלי עברתי את הירדן. היינו במקול"י כמו שנאמר הקול קול יעקב היינו תפלה:

ועתה הייתי לשני מחנות. שחברתי וייחדתי שני המחנות היינו אברהם ויצחק:

היוצא לנו מזה. שצריך כל אדם לקשר א"ע בתפלתו להצדיקים. והצדיקים מקושרים עם האבות הקדושים ומשפיעים לזה העולם ע"י האבות כל טוב סלה:

מה שאנו מברכין על היין הטוב והמטיב. נוכל לומר הטוב הוא דטוביה גנוז בגוויה. והמטיב. שיתגלה הטוב. וזהו שאנו מתפללים ומבקשים שיתגלה טובו של הקב"ה. שגם הלבוש יהיה טוב. ר' זוסיא זצוק"ל אמר משל למי שמוציא אבן טוב ויקר רק שהוא כרוך בתוך קוצים וברקנים ואין באפשר לקבלו כי הקוצים מסרטין הידים ולזה אנו מבקשים שגם הלבושים יהיה טוב וזש"א ותגמלנו חסדים טובים. כי כתיב אור זרוע לצדיק היינו אור שבעת ימי בראשית גנזו לצדיקים א"כ למה בראו. רק כל החיות וכל הטובות הכל נלקח מזה האור. לזה אנו אומרים הטוב והמטיב שיתגלה הטוב הגנוז:

ויאמר שלחני כי עלה השחר. איתא במדרש. כתיב חדשים לבקרים רבה אמונתך. אמר רבי חלבו מעולם לא קלסו מלאכים ושנו. אלא בכל יום בורא הקב"ה מלאכים ואומרים

שירה חדשה והולכים. אמר ר' ברכי' והלא כתיב שלחני וגו' אמר לו אינון מיכאל וגבריאל דכולן מתחלפין ואינון לא מתחלפין. ע"כ:

הנה ביעקב כתיב ויעבר את מעבר יבק ויעבירם את הנחל ויעבר את אשר לו. ובאברהם כתיב ג"כ ויעבור. כי זה ידוע כי אבות העולם הם קיום העולם ואמר באברהם ויעבור אברם בארץ וכן כתיב ביעקב ויעבו"ר. כידוע ויעב"ר עולה ע"ב רי"ו גימטריא חסד גבורה. היינו שני המדות של אברהם ויצחק. לזה אמר ביעקב ג"כ ויעב"ר. כי הוא המבריח מן הקצה אל הקצה. לזה כתיב אצלו ויעבור את מעבר יב"ק. כידוע יב"ק הוא ר"ת י"חוד ב"רכה "קדושה. וזה ידוע יחוד הוא מלמעלה ברכה וקדושה הוא מלמטה. לקדש א"ע ולקבל הברכה. והעביר יעקב אבינו את הכל וייחד את הכל להחסד. ואח"כ ויעבירם את הנחל כידוע כי נחל הוא דבר המושך ומקבל מן באר. ויש כמה מיני נחלים. ונחל עדניך תשקם. ויש נחל קדומים. היינו שמקבל הכל מבחינות הנקראים קדם וכן כתיב ביצחק ויחפרו עבדי יצחק בנחל וימצאו שם באר מים חיים שהמשיכו לתוך הנחל באר וגם מים וגם חיים. ויכול להיות שזהו ג"כ בחי' ויעבו"ר. וכגד זה כתיב ביעקב ויעבירם את הנחל ואח"כ ויעבר את אשר לו. העביר כל הבחי' שלו ג"כ. ויותר יעקב לבדו. היינו אחר שעשה כל היחוד הנ"ל וייחד כל העולמות וכל הבחי' אברהם ויצחק וגם הבחי' שלו הכל לבאר מים חיים. אז ויותר יעקב לבדו והשיג כל השלימות ודחה כל הקליפות וכל הבחינה של עשו רק נשאר לבדו. כמ"ש אצל הקב"ה ונשגב י"י לבד"ו. כי באמת הוא יעקב נקרא א"ל. ויקרא לו א"ל אלקי ישראל שהקב"ה קראו ליעקב א"ל. וכמו כן נקראים כלל ישראל כשמשיגים השלימות. שמו משותף בשמנו. ונעשה הוא המרכבה שלימה ולא הי' מה לעשות עוד. רק באמת ראה הקב"ה שנצרך להיות עוד דורות ועולמות עד שיהי' תכלית השלימות לכך ויאבק איש עמו. השאיר אח"כ עוד מלחמות ומלחמות עד עלות השחר. היינו עד שיתעלה כל השחרות. היינו בעת ביאת משיחנו בב"י. ועוד שח"ר הוא ל' דרישה כמ"ש ומשחר"י ימצאוניני. היינו עלות השחר כשידרשו להשי"ת באמת ויתעלה השחרות עד שיהיו כולו אור. אבל לע"ע יש מלחמות. וכמו כן הוא אצל האדם כי תמיד הוא הכל צירופים ובירורים. כל העולמות יתבררו ויתצרפו ויתלבנו עד שיהיו שלימות הגמור ויעלה השחר. ואח"כ אמר לו המלאך שלחני כי עלה השחר. כי אתה כבר תקנת כל העולמות עד התכלית הראשון ועלה אצלך השחר כנ"ל. אמר לו לא אשלחך כי אם ברכתני אתה תברכני ואז אחר שהודה לו על הברכות תיקן כל העולם במידתו וכמו כן חל על כל איש ישראל כי סוף כל סוף לא סגי בלאו הכי שיעלה כל דבר להבורא ב"ה. וזהו ומשחרי ימצאוניני בשני נוני"ן בעוה"ז ובעוה"ב:

וזהו חדשים לבקרים רבה אמונתך. היינו ע"י האמונה שלנו נתחדש כל הדברים ומעלים הכל לי"י יתברך ונתבטל כל דבר רע. ולזה אמר ר' חלבו מעולם לא קלסו המלאכים ושינו כפי שדברנו שצריך ליחד הכל לבאר מים חיים ויעבירם את הנחל זהו נחל המושך מבאר מים חיים. וזה ידוע אית נהר ואית נהר. אית נהר פלגיו. זהו חסד הבורא ב"ה. ואית נהר דינו"ר אלף אלפין ישמשוניה. באמת אין שיעור ואין מספר לזה ובכל יום ויום נמתקים הגבורות ע"י הצדיקים שמייחדים את העולם להקב"ה ונוטה הכל להימין. שהם המה שני המלאכים מיכאל וגבריאל. וזה הי' עיקר עבדות של יעקב אבינו לייחד שני המדות ויחד הכל להקב"ה. וזהו ויעב"ר את אשר לו. וזאת אנו מחוייבים לידע אשר סוף כל סוף מחוייב להתברר הכל ולבא להקב"ה. ואנחנו מחוייבים להתחזק בעבודתו ית"ש נגד היצה"ר. וזהו ויאבק איש עמו עד עלות השחר:

עוד איתא במדרש על הפסוק. ויאמר שלחני כי עלה השחר. זהו שאמר הכתוב חדשים לבקרים רבה אמונתך. ממה שאתה מחדשנו בכל בוקר ובוקר אנו יודעים שאמונתך רבה להחיות את המתים. ר' אלכסנדריא אומר ממה שאתה מחדשנו בבוקרן של מלכיות אנו יודעים שאמונתך רבה לגאלינו:

הנה בזוה"ק מביא ע"ז הפסוק. מי זאת הנשקפה כמו שחר וגומר. וכפי מה שמבואר בזוה"ק. ובמדרש מביא זה הפסוק על החודש הזה לכם. ומרמז כל הארבע גליות. והנה הלא ידוע כי בעת בריאת העולמות הי' מרומז כל הד' גליות וגם ביאת משיחנו. וכפי דאיתא בספרים על פסוק והארץ היתה תוהו ובוהו וגו' זהו הד' גליות. ורוח אלקים מרחפת על פני המים. זהו רוחו של משיח. כמו שמבואר ענין זה בכל הספרים הקדושים. ומרחפ"ת זהו הרפ"ח ניצוצים. ובאמת עד שלא נולד משעבד הראשון נולד גואל האחרון וכמו כן הי' כל העשיות של האבות הקדושים שיושלם הכל וכל העולם לרצונו הפשוט. ויהי' הגאולה העתידה. וזה הי' כל העובדות של יעקב אבינו לייחד כל העולמות. ובראותו שצריך להתעכב עוד הרבה חלק א"ע מעשו ונתן לו עוה"ז והטמין כל הברכות ועשה כל הדברים הכל להכין לגאולה העתידה. לזאת כשאמר לו נסעה ונלכה. שרצה שיהי' הקץ ושיתוקן גם הוא. א"ל יעקב אדוני יודע כי הילדים רכים. פי' עדיין לא הגיע עת של הגאולה. כי הילדים היינו נשמות ישראל רכים עדיין ולא באו לעולם וצריך להמתין עד שיוולדו כל נשמות ישראל שבגוף. ונראה מאז ועד עתה ת"ל כמה נשמות כבר באו לעולם י"י עליהם יחיו ויזכו בביאת משיחנו ויפרו וירבו נשמות ישראל כי ע"י ישראל הוא העליה מזה העולם ובזה יתרבה כבודו של הקב"ה שיתרבו נשמות ישראל. עכ"ז עדיין לא נולדו כל הנשמות שבגוף. השי"ת יזכינו לזה. רק לע"ע מוכרחים אנו

להמתין על ביאת משיחנו עד שיבואו כל הנשמות לזה העולם. וכפי המשל שאמר ע"ז א"א זקני הרב הצדיק כו' מו"ר הרב ר' אהרן קארלינער זצוקל"ה. זהו שאמר כי הילדים רכים והצאן והבקר עלות עלי שאנכי מחוייב לראות אם יש לנו כל הנשמות. רק יעבר נא אדוני לפני עבדו. נתן לו לע"ע תאוות עוה"ז. ואני אתנהלה לאט"י. היינו כמו שפירש"י ז"ל ה' יתירה. היינו אתנהל ה' כידוע שעולם הזה נברא בה"א. עד שאתנהל עוה"ז לייחד אותה להקב"ה. ויתייחדו כל העולמות עוה"ז ועוה"ב כידוע מפני מה נברא עוה"ז בה"א. כדי שיכנסו כל הצדיקים בשער הגדול ובעלי תשובה יכנסו בשער הקטן כפי דאיתא זה השער לי"י. ואם לא מסתייע מלתא חותר לו השי"ת חתירה. וזהו הפתח של הה"א אשר מן הצד. ובאמת החיוב על כל איש ישראל לבא לזה ופשיטא לגדר התשובה. ויתייחדו ב' העולמות ה' תתאה עם ה' עילאה לכל השלימות. לכך כתיב בלאה ותעמוד מלדת. כי כיון שנולד יהודה נעשה עמידה ללידת העולמות כי יש בתוכו שם הוי' ב"ה וב"ש. וגם אות ד' באמצע כידוע כי מקודם היתה ד'. וכשמייחד שני ההי"ן נעשה ה' ה' וזה ידוע כי ב' ההי"ן הם נגד שני העולמות. וזהו אתנהל"ה לאטי. היינו בהדרגה אחר הדרגה עד שיתעלו כל הבחי' הנמוכים בארץ למעלה וזהו לרגל הילדים. היינו כמו שדברנו בשביל נשמות ישראל. ולרגל המלאכה. היינו בשביל המלאכה שנתן לנו הקב"ה כפי דאיתא ע"פ אשר ברא אלקים לעשות שאנחנו מחוייבים לעשות להעלות הכל ע"י הל"ט מלאכות שאנו עושים בכל יום מימי השבוע ששת ימים תעשה מלאכה כדי לברר הכל כי זהו הכל בירורים וע"י המלאכה של ששת הימים נתברר הכל. אבל בשבת אסור לעשות שום מלאכה כי אין בו בירורים וזהו לרגל המלאכה עד אשר אבא אל אדוני. גם בחי' שעירה. שעיר הוא ההיפוך מהקדושה. שעירה ל' נקבה הוא ההיפוך הגמור מהקדושה. ויתברר ויתעלה הכל להקדושה:

ולזה כשאמר לו המלאך שלחני כי עלה השחר. אומר ע"ז המדרש חדשים לבקרים כו'. כידוע אשר כל המלאכה שאדם עושה בכל יום. כי ת"ל אנו עושים בכל יום מצות ומעש"ט וגם בדבר הרשות העליה מזה בלילה והקב"ה מחזיר לו בכל בוקר חיות חדש. הגם למי שאינו בגדר הטוב הקב"ה מחזיר לו חיות חדשה. ומזה נתרבה האמונה:

ור' אלכסנדריא אומר ממה שאתה מחדשינו בבוקרן של מלכיות כו'. כפי שדברנו על פסוק מי זאת הנשקפה כמו שח"ר כידוע שח"ר הוא ל' שחור. וכשאדם רואה שאינו מהודר כראוי ואין אור לו אזי צריך לדרוש להקב"ה וזהו ל' שח"ר. ומשחר"י ימצאונני. ומקבל מעט מן האור ואח"כ יפה כלבנה שיש לה יותר אור. אבל עכ"ז הוא מקבל מן החמה. ואח"כ ברה כחמה שהוא נקרא נגדינו אור בפני עצמו. ואח"כ איומה כנדגלות.

זהו אור מלמעלה ואז יהי' שלימות הגמור ביאת משיחנו בב"י. וזהו כי עלה השחר. שכבר הי' לו עליה להשחרות. והשיב לו עדיין צריך להמתין עד שנסבול כל הד' גליות ויתעלה רצון הבורא ב"ה. וכפי ששמעתי מא"א אדומו"ר זצוקל"ה בעת שיעלה רצון מאת הבורא יתברך שמו. וכפי שמרומז הכל בבריאת שמים וארץ כל הד' גליות. ורוח אלקים מרחפת זהו רוחו של מלך המשיח והכל הוא בירורים ובירורים עד שיוברר כל העולמות ממטה למעלה ויהי' אי"ה הגאולה העתידה. וזהו רבה אמונתך לגאלינו בב"י אמן:

עוד נוכל לומר על המדרש הנ"ל על הפסוק ויאמר שלחני כי עלה השחר. כי הנה כתיב רבות בנות עשו חיל ואת עלית על כלנה. היינו שהי' לך עלי' יותר גבוה מכולם. וזהו כי עלה השחר שהי' לו עלי' להשח"ר כי תיבת שח"ר יש לו ג' פירושים. אחד ל' שחרות וחושך. ב' ל' דרישה. ג' ל' בוקר ואור. כשנעשה חושך להאדם דורשים להאור. וכשדורשים אז נעשה אור כי מה שרואה יותר חושך הוא סימן שזה קרוב יותר להאור וכשנעשה חושך אז הוא העת מדרישה. כי מקודם צריך האדם לידע החשכות שלו מכל הצדדים וצריך לדרוש ולבקש תחבולה שיאיר לו ולשבור לבו לב האבן לפני י"י. יגעתי ומצאתי תאמין. ובוודאי ישיג האור של הש"י ויאיר לו בלבו תורת השי"ת וזהו ואמונתך בלילות היינו כשהוא יודע חשבונו כמו שדברנו אזי יקיים חיפוש אחר חיפוש ויהי' לו אמונה שבוודאי יעזור לו השי"ת ויאיר לו בתוכו חיות הקב"ה מפני שחיות של השי"ת יורד למקום נמוך מאוד. ותגל מרגלותיו ותשכב. וממקום נמוך כזה יתעלה אח"כ החיות למעלה ואז יוכל להיות לו עלי'. וכמו כן כתיב מי זאת הנשקפה כמו שחר כמו שדברנו מקודם בחי' שחר. ואח"כ יפה כלבנה כי אורה גדול מאור השחר ועכ"ז היא מקבלת מן החמה. ואח"כ ברה כחמה. כי החמה היא כמעט אור עצמיות הגם שהיא מקבלת ג"כ מגבוה ממנה עכ"ז היא אור גדול ומשפעת מאורה:

וזהו שאמר יעקב ואני אתנהלה לאטי לרגל המלאכה. פי' לבחי' רגל של המלאכה. היינו שהורדתי אורו ית' למקום נמוך מאד בחי' רגלים בכדי להעלות הכל למעלה כמו שכתוב ועמדו רגליו ביום ההוא על הר הזיתים. ולרגל הילדים. פשוט הוא שמוכרח אני להמתין עד לסוף שיכלו כל הנשמות שבגוף. כמו שכתוב כי רוח מלפני יעטוף ונשמות אני עשיתי רוחו של משיח שמתעטף ומתאחר כמו והי' העטופים. הוא בשביל נשמות שעשיתי שעדיין לא כלו לירד מאוצר הנקרא גוף:

וזהו שאמר המדרש ממה שאתה מחדשנו בכל בוקר אנו יודעים וכו' כי עלות השחר הוא כך. מקודם הוא מחשיך מאוד כשהוא קרוב מאוד לאור היום. ובשעה שאדם ישן על מטתו יוצא ממנו כל החיות רק נשאר אצלו דבר מה נפש החיוני לחיות נפש. וכשקם

האדם בבוקר הוא קם בכוחות חדשים ובמוחות חדשים בברכות חדשות ובמצות חדשות המחזיר נשמות לפגרים מתים. לכן מזה החידוש שאתה מחדשינו בכל בוקר מזה אנו יודעים שאמונתך רבה להחיותינו כי האמונה נתרבה ונתגדל אצלינו האמונה לתחיית המתים. כי מה הוא הענין של תתיית המתים שיתצרף הגוף ויתעכל ולא ישאר ממנו כלום רק עצם קטן דבר קטן ואח"כ יחודש בחיות חדש ויאיר הרבה מאוד:

וממה שאתה מחדשינו בבוקרן של מלכיות אנו יודעים שאמונתך רבה לגאלינו. כי זהו דבר גדול שכעת בגלות המר והכבד שעברו עלינו כל הצרות והוא מקיים שה אחת פזורה בין כל האומות ומגודל הלחץ זו הדחק שכעת לא טוב מאוד לישראל. מזה ניכר שכעת ירד מאוד החיות במקומות הנמוכים. כאמור ומלכותו בכל משלה בכדי להעלות משם כל הניצוצות הקדושות. והעת הזאת נקרא עלות השחר. ומזה אנו יודעים שאמונתך רבה לגאלינו ולהאיר לנו בב"י אמן:

ויאמר לא אשלחך כי אם ברכתני. יעקב הי' רוצה צו פאר זארגין בעד בניו לעולם. פי יעקב הי' לו צער גידול בנים ולזה עיכב המלאך אצלו. ואמר לא אשלחך כי אם ברכתני. הודה לי על הברכות שברכני אבא. כי יעקב סילק את הברכות לעילא לעילא. כי הברכות ניקחו לעילא לעילא ורצה שיהי' לבניו אחיזה באלו הברכות בעוה"ז לפיכך א"ל הודה לי על הברכות ועי"ז יקבלו את הברכות גם בזה העולם:

ויקחם ויעבירם את הנחל. פירש"י עשה עצמו כגשר נטל מכאן והניח כאן. והנה נראה כי נאמר באברהם ויעבר אברם. וכמ"כ כתיב ביעקב [* בראשית לא כא. ושם כג וכד] ג"פ ויעבר. כי זהו עיקר עבדות של צדיקים והאבות העולם כדי להמשיך הי"ג מכילין דרחמין לזה העולם ולזה כתיב ביעקב שלש פעמים ויעבר. אחד כנגד י"ג מכילין דרחמי שכתוב בתורה הקדושה. וא' נגד י"ג מדות שהתורה נדרשת בהן זו תורה שבע"פ. וא' כנגד עבודה שבלב זו תפלה. ולכן יש י"ג שבחים בישתבח כנגד י"ג מדות. וכתיב מקודם אצל יעקב ויקם בלילה הו"א כידוע שאנו אומרים תמיד אתה הו"א היינו שמתייחדים שני העולמות כי תיבת הוא מדה הנסתר מאתנו:

ויקח את שתי נשיו וכו'. ויעבר את מעבר יב"ק. וזה ידוע לכל כי ר"ת של יב"ק. י"חוד ב"רכה ק"דושה. ומספר יב"ק עולה ב' השמות הוי' אלקים. וכשמייחד את כל העולמות על ידי שמותיו הקדושים והאיך מייחד השמות הקדושים ע"י הקדושה שמקדש א"ע בכל עשיותיו הן ע"י הבארות שהיו להאבות והן יעקב ע"י המקלות שעשה יחודים גדולים. אזי אח"כ ברכה. משפיע כל טוב לזה העולם. זהו הפי' של יב"ק. ואח"כ ויקחם ויעבירם את הנחל. כי יש כמה נחלים והוא העביר הכל והשפיע הכל מנחל קדומים.

ואח"כ את אשר לו כי ייחד את כל אשר לו להקב"ה והשפיע כל החסדים והטובות לזה העולם ע"י השלשה פעמים ויעבר שאמר. ובזה העביר את הנחל למטה. וכמו שהיו בעת קריעת ים סוף ג' פעמים הנ"ל. כפי דאיתא בספרים. ויעבר גי' ע"ב רי"ו. ובזה השם עברו ישראל את הים כפי דאיתא בזוה"ק על ויס"ע ויב"א וי"ט ג"פ שם ע"ב ובזה השם עברו ישראל את הים והם נקראים בספרים הקדושים ע"ב גשרים. לזה פירש"י ז"ל על יעקב עשה עצמו כגשר כי ע"י ג"פ ויעבר כידוע שנקראים ע"ב גשרים עשה הגשר והעביר את הנחל וייחד את הכל להקב"ה לזאת כתיב ויותר יעקב לבד"ו. וכמו שכתוב אצל הקב"ה ונשגב י"י לבד"ו. ומה שלא נאמר ביצחק ויעבר. יכול להיות שזהו כפי דאיתא בכוונות שופר כי אברהם ויעקב כוללים ביניהם את יצחק. בכדי להמתיק הפחד הקשה. כך כללו תמיד אברהם ויעקב את יצחק ביניהם בכדי להמתיק את הגבורות. ולכן לא כתיב אצל יצחק ויעב"ר. וכן כתיב שלח אור"ך ואמת"ך. וכן כתיב כל אורחות י"י חסד ואמת. והם כוללים את יצחק. וע"י אבות העולם נשפע כל טובות וישועות וברכות לזה העולם:

ויבא יעקב שלם. איתא במדרש. זהו שאמר הכתוב י"י ישמר צאתך ובואך מעתה ועד עולם

הנה זה ידוע בכוונות התקיעות. כי יעקב נקרא קול פשוט. וזהו דאיתא במדרש אף אסף קישט את דבריו ואמר הרנינו לאלקים עוזנו הריעו לאלקי יעקב. שיומתקו כל הגבורות ע"י קול השופר ויהיו רחמים גמורים. ואיתא במדרש. למה צריך להיות השופר שלם מה שופרו של הקב"ה שלם כו'. וזה ידוע שמספר שלם עולה ש"ע. וזהו שאמר מה שופרו של הקב"ה של"ם כך צריך להיות השופר שלנו להביא זה השלימות לזה העולם ע"י קול השופר. וזהו בחי' יעקב מדה"ר:

וז"ש ויבא יעקב שלם. כי יעקב הביא את כל השלימות הנ"ל לזה העולם. ועל ידי זה:

עיר שכ"ם וגו'. הוא לשון חלק ואני נתתי לך שכם אחד על אחיך כפירש"י שם. שחלק בחי' עשו ממנו ולקח לו חלק הקדושה והעלה כל העולמות להקב"ה. ואז ויטו שכ"ם אחד לעבדך. והאיך עושה זאת. לז"א

בבואו מפ"דן אר"ם וגו'. פד"ן הוא לשון זוגות. וחלק הס"א והעלה כל העולם לאלופו של עולם שהוא רם על כל רמים וזהו אר"ם:

ויקן את חלקת השד"ה. כי אית שדה ריח בני כריח שדה. ואית שדה ויבוא עשו מן השדה חלקו בחיצוניות. והוא הפריד כל הדברים שצריך להפריד והקנה את חלק השדה שלו להקב"ה. וזה נקרא שדה דחקל תפוחין:

אשר נטה וגו' מיד בני חמו"ר אבי שכם. היינו מכל החומריות. שהעלה את כל החומריות להקב"ה שהפריד כל מה שצריך להפריד והעלה כל הניצוצות קדושות הנמצא בכל החומריות להקב"ה:

במא"ה קשיטה. היינו שקיש"ט את כל דבר וייחד כל העולמות עד שנעשה ונתקשר כל המא"ה בחי' כידוע. א"ת מ"ה אלא מא"ה. וגם יש מאה ברכות. וזה ידוע ג"כ שבאברהם אין בשמו קו"ף ולזה הוליד את יצחק בן ק' שנה. וביצחק וביעקב יש אות קו"ף. וזהו במא"ה קשיט"ה שיעקב קיש"ט את כל המא"ה שערים. וז"ש המדרש. אסף קישט את דבריו כו' כמו שדברנו מקודם ויבא יעקב של"ם וזהו י"י ישמר צא"תך ובו"אך. וי"צא יעקב וי"בא יעקב. כי כל העשיות שלו שעשה עם עשו ולבן וכל הדברים היו הכל בכדי לקשט את כל העולם ולהביא לתכלית השלימות וזהו ויבא יעקב של"ם כו' עד במא"ה קשי"טה. והבן:

וישב

וישב יעקב. איתא במדרש. זהו שאמר הכתוב מעונה אלקי קדם. איני יודע אם מעונה קדם ואם אלקי קדם כו' עד שבא דוד ופירשו י"י מעון אתה היית לנו כו': עכ"ל המדרש **התחיל** הרב זצ"ל מענין תהלים שנתייסד ע"י עשרה זקנים כפירש"י בתהילים ע"י אברהם ויצחק ויעקב וכו'. ואח"כ התחיל

וישב יעקב. אמר בשם אביו זצוק"ל. שיעקב עשה ישיבה בעולמות העליונים כי יעקב הוא שלימות הכל:

בארץ מגור"י אביו. מגור"י אביו. ע"י מה עשה יעקב הישוב בעולמות ע"י מגור"י אביו ל' מגור הוא היראה:

בארץ כנע"ן. כנע"ן יש בו ג' פירושים אחד כנען ל' הכנעה. ועוד כנען רמז מה שהוא בצד השני כידוע. ועוד כנע"ן הוא גימטריא ק"ק כי לאיזה עת עשה יעקב עיקר הישוב ממדת יצחק לעת קץ. וכמאמר הגמרא על פסוק כי אתה אבינו כי אז יתקיים ויתבסס העולם במדת יצחק. ואמר הכתוב **אלה** תולדות יעקב יוסף כי עיקר השלימות של יעקב הוא ע"י יוסף כי יוסף הוא ששי בכל הענינים הן בענין הימים דמעשה בראשית והן באושפיזין. הגם שאינו לפי סדר ההולדה עכ"ז הוא נחשב אחר משה ואהרן כי הוא מדה ששית כנ"ל. כי מדה ששית ויום הששי שייך ליוסף כמו שכתוב ויהי ביום הששי לקטו לחם משנה כו' על כן הוא נותן לכם ביום הששי לחם יומים וביוסף כתיב ויהי כדברה אליו יום יום. הכלל הוא כי יוסף הוא השלימות של יעקב בכל העולמות ובכל המקומות שנעשה שום קישור ויחוד הוא ע"י יוסף וכמו שכתוב כי כל בשמים ובארץ

לך י"י הממלכה. והראי' ע"ז מלולב שהוא כנגד מדת יוסף שהוא באגודה נמוך מכל וראשו מגיע למעלה כי הוא כולל מראש ועד סוף:

יוסף בן שבע עשרה שנה. שבע עשרה הוא גימטרי' טו"ב הי' רועה את אחיו בצאן והוא נער את כו'. כי אלה תולדות יעקב יוסף. פי' להוסיף בכל פעם מעש"ט. וזהו

והוא נער. כי הוא בכל פעם בבחי' נע"ר. נער הייתי גם זקנתי. וצריך להתחדש בכל פעם כמו שכתוב תתחדש כנשר נעוריכי. ולכך נמשלו ישראל כלבנה שהיא מתחדשת בכל פעם כמו שאנו אומרים שתתחדש עטרת תפארת לעמוסי בטן. ומהו ענין החידוש שנתמעט אורה בכדי שתתחדש אח"כ ביתר שאת. ועבודת האדם הוא ג"כ על דרך זה. כי לאחר שעבר היום והוא חושב מה הוא ומה עבודתו הוא מתחיל עבודתו למחר מחדש ומתחיל בעובדות חדשות ומלחמת היצר מחדש כאלו לא עשה עד הנה כלום. ובתוך הדברים סיפר המעשה מר' סעדי' גאון ז"ל שנתארח אצל בעל הבית אחד כו'. ומאז עשה בכל יום תשובה על יום שלפניו וזאת תורת האדם בכל יום עד עת קץ. וזהו והוא נע"ר. וסיים בשם אביו הקדוש זצוק"ל

ויבא יוסף את דבתם רעה אל אביהם. כי כל העובדות אשר לא כדת העלה הכל לאביו שבשמים ותקנם:

וחזר הרב ז"ל להמדרש אין כאל ישורון רוכב שמים בעזרך. רמז למדת שמים ומדת יוסף. ועוד אמר רוכב שמי' ע"י מה ע"י עזרך. כי ישראל מוסיפין כח בפמלי' של מעלה. ובגאותו שחקים. ע"י גאוותו הוא מתקן ומגביה את השחקים דברים השחוקים ובלויים. מעונה אלקי קדם. מרמז על המדה כמו שכתוב ויטע י"י אלקים גן בעדם מקדם וכמו שכתוב אשר נשבעת לאבותינו מימי קדם:

ואמר המדרש איני יודע מי קדם כו' עד שבא דוד ופירשה אד' מעון אתה היית לנו. מעונה הוא ישראל שהם מעון להקב"ה. ואיני יודע איזה קודם אם אתערותא דלתתא או אתערותא דלעילא עד שבא דוד ופירשה אד' מעון אתה היית לנו הרי שהתעוררות שלמעלה קדם (חסר):

כי יש שני מיני בוקר. בוקר דאברהם ובוקר דיוסף. באברהם כתיב וישכם אברהם בבוקר וביוסף כתיב הבוקר אור כו':

ויהי בעת ההוא וירד יהודה מאת אחיו כו'. איתא במדרש. זהו שאמר הכתוב ויהודה עוד רד עם אל וגו' ע"ש. הזכיר המדרש כשישראל יורדין כביכול כו' וכשהן עולים הקב"ה עולה עמם כו' ועל דרך זה הוא כאן וירד יהודה. אותיות יהודה הוא שם הו"י ב"ה. רק שבא הד' באמצע והדלי"ת הוא ל' עוני ושפלות. ולשון דלת ופתח. ולשון עלי' מלשון

דלה דלה. וזהו ויר"ד יהודה. ומהיכן נמשך זאת מאת אחיו וגו'. ומהו בעת ההוא מרמז לעת קץ לימות המשיח. וירד יהודה וגו':

וזהו שסיים המדרש. יעקב עסוק בשקו ותעניתו. ראובן עסוק בשקו ותעניתו. יהודה עסוק לישא אשה. והקב"ה יושב ובורא אורו של מלך המשיח. ויש לדקדק מהו יושב ובורא והלא כבר נברא שקדם לעולם. אלא יושב ובורא בריות ומוריד נשמות לסבב שיתגלה אורו של מלך המשיח:

ותלך ותשב בפתח עינים. מורה על הסתכלות והבנה להיכן מגיע הדבר:

אשר על דרך תמנתה. דרך הוא דרך כבושה ואורח הוא אורח חדש ל' ואורח צדיקים כאור נוגה הולך ואור עד נכון היום. עד שנעשה דרך ויום נכון בעת קץ וז"ש על דרך. כבושה. תמנתה ל' תימן שחמה במזרח בנכון היום:

ויראה יהודה ויחשבה לזונה וגו'. ויחשבה. ל' מחשבה העולה במחשבתו לאור היוצא מזה וכו':

עוד אמר על המדרש הנ"ל. זהו שאמר הכתוב ויהודה עוד רב עם אל וגו' ע"ש:

ונוכל לומר. היינו שהקב"ה הוריד החיות והאור שלו למטה בכדי שיתעלו ויתייחדו הכל לאל ברוך הוא:

וכמו ששמעתי כמה פעמים מא"א אדומו"ר זצוק"ל שאמר משפיל גאי"ם עדי ארץ. שהקב"ה השפיל הגאות שלו למטה לארץ. בכדי להגביה שפלים עדי מרום. היינו להגביה ולהעלות כל הדברים של זה העולם השפל למעלה עדי מרום. וכמו שאמרנו על פסוק ובגאוותו שחקים. שע"י הגאות שלו הוא ממתיק כל הדברים שחוקים ובלוים ומעלה אותם למעלה ומפליא לעשות שקושר דבר רוחני בדבר גשמי. ובאמת זהו עיקר העבדות של האדם בזה העולם השפל לקשר כל הגשמיות אצל הרוחניות. כי באמת כל העניינים שנעשים בזה העולם הכל הוא לבושין כמאמר הכתוב ויתייצבו כמו לבוש. כי כל הדבר שאדם עושה יש בו פנימיות שצריך לקשר אותם למעלה היינו הן באכילה ושתי' והן בכל דבר גשמי שעושה הכל הוא לבושים להתורה הקדושה. והתורה גופא ג"כ לבושין. היינו האותיות והנקודות הכל הוא לבושין ובתוכן גנוז האור הפנימי כמאמר חכמינו ז"ל אור שברא הקב"ה בששת ימי בראשית גנזו וכו'. והיכן גנזו בהתורה הקדושה כי באמת הצדיקים משיגים אור הפנימי של התורה:

כללו של דבר. כי כל הדברים הנעשים בעולם צריך כל האדם לידע אשר יש בתוכו חיות הבורא ב"ה וצריך כל אדם לעשות הכל בעשיה ממש. והמחשבה צריך שתהיה קשורה לחיות הבורא ב"ה הגנוזה בזה וכשיתעלה הכל על ידינו יבא משיח צדקנו בב"י:

וזהו ויהודה עוד רד עם אל. היינו כשאדם יורד ועושה דבר גשמי בזה העולם צריך לראות שיהיה עם אל. להעלות מזה האור וחיות הבורא ב"ה הגנוז בזה הענין הגשמי:

וזהו הפי'. וירד יהודה וכו' וזהו אומרו במדרש כי אנכי ידעתי את המחשבות וגו'. כמו שדברנו. ומחשבה טובה מצטרפה למעשה. היינו שהמחשבה נצטרף ונעשה מהמחשבה גופא עשיה רק באופן שלא תהא המחשבה רק בדרך העברה בעלמא. רק שיקבע המחשבה במוחו ולבו ביראת השם ובאהבת השם ובכל דבר השייך לעבודתו ב"ה ואז נעשה מהמחשבה גופא מעשה ומעלה הכל להשי"ת. וממילא נעשה אורו של מלך המשיח. וזהו הפי' כי אנכי ידעתי את המחשבות שידע במחשבה אפילו בעניני גשמי את אנכי. היינו אנכי י"י אלקיך:

וזהו שאמר המדרש. יעקב הי' עסוק כו' ראובן היה עסוק כו' ויהודה הי' עסוק לישא אשה כו' והמחשבה של כולם הי' הכל להעלות כל דבר לחיות הבורא ב"ה. וזהו והקב"ה יושב ובורא אורו של מלך המשיח וזהו בורא לשון הווה. כי מכל העשיות של צדיקים נתקרב מזה אורו של מלך המשיח:

ומה שאמר הכתוב **ויהודה** עוד רד עם אל. והלא זה חיוב על כל איש ישראל. רק באמת כלל ישראל נקראים על שם יהודה. כי בו יש שם העצם ברוך הוא ואות ד' בתוכו. כידוע. כי אות ה' היתה מקודם אות ד' ואח"כ ניתן נקודה בתוכה ונעשה ה'. הכל על הכוונה שדברנו לקשר הכל לשם הוי' ב"ה וב"ש:

ויכול להיות שזהו כוונת נר חנוכה ג"כ כמו דאיתא זמן הדלקתן משתשקע החמה עד שתכלה רגל מן השוק ומקום הנחתן למטה מיו"ד טפחים. כי עיקר כוונת נר חנוכה להוריד ולהמשיך קדושה ממעלה למטה ולהאיר לכל מדרגות התחתונות. אבל בשבת צריכים להעלות הכל ממטה למעלה. לזאת מדליקין נר שבת אפילו למעלה מעשרה טפחים:

עוד נוכל לומר. ויהי בעת ההי"א. היינו כשנתעלה העת ונתייחדו כל בחי' העוה"ז הנברא בה"א עם כל המילואים של אות ה'. כמו שדברנו כמה פעמים שהם הי"א וזהו בעת ההי"א אז וירד יהודה. וי"ד ל' מלכות כמו שכתוב ויהודה עוד רד עם אל. ומהיכן קיבל המלכות מאת אחיו מקבל המלכות מכל הבחי' שיבורר כל דבר ויבא מלך המשיח בב"י ומקבל ג"כ מכל האחים וכל אחד עסוק בשלו. והעיקר הוא בכדי שיוצמח השלימות הגמור. וזהו שאמר כי אנכי את ידעתי המחשבות. כי כולם. הן האבות הקדושים והשבטים הקדושים והן כל הצדיקים שבכל דור ודור וכל אחד מישראל בכלל צריך להיות בעולם בכדי שיקויים רצון הבורא ב"ה שיושב ובורא אורו של מלך המשיח. ומהו

ל' יושב ובורא. כי מאז ועד עתה ועד שיבא משיח בב"י נתוסף תמיד האור שלו עד שיוגמר לגמרי ואז יבא אי"ה במהרה בימינו:

וזהו פי' הפסוק משחקת לפניו בכל עת משחקת בתבל ארצו. כמו שדיברנו שיתוקן העת עם כל המלואים. ואח"כ וש"עשועי את בני אדם. שיתגלו הש"ע נהורין בזה העולם ויהיה אי"ה ביאת משיחנו במהרה בימינו:

וזהו שאמר כי אנכי ידעתי את המחשבות. מחשבות הטובות של ישראל מתעלים בסוד מחשבה עילאה להמשיך כל טוב ממוחין עילאין הנקראים פלאות כמו שכתוב רבות עשית אתה י"י אלקי נפלאותיך ומחשובתיך אלינו. כי כל הנפלאות וכל המחשבות של הקב"ה הכל הוא אלינו ולטובתינו שיתעלו ישראל והעולם בתכלית השלימות:

ותשב בפתח עינים אשר על דרך. איתא במדרש אמר ר' אמי חזרנו על כל המקרא ולא מצאנו מקום ששמו פתח עינים אלא ישבה בפתח שכל עינים מצפים בו ואמרה יהי רצון שלא אצא מבית הזה ריקנית עד כאן:

ונוכל לומר כתיב עיני כל אליך ישברו. כי יש ראי' שמיעה ריחא דיבור. ובאמת אצל הקב"ה כתיב הנה עין י"י אל יראיו לשון יחוד כי העיקר הוא לייחד הכל אל עין ימין ולכן כתיב בפתח עינים. כי ע"י העינים הוא עיקר היחוד. ונראה אשר כתיב להלן ביוסף ויהי כדברה אליו יום יום. וכן אצל מרדכי כתיב ויהי כאמרם אליו יום ויום:

ואיתא במדרש ניסן וגדולתן שוה. היינו כי יוסף נקרא צדיק וכן מרדכי. ושניהם נתעלו ונתגדלו. וזהו ניסן וגדולתן שוה. וזהו הפירוש יום יום כדכתיב ואהי' שעשועים יום יום. ואיתא ע"ז כי התורה נבראה שני אלפים שנה קודם בריאת העולם היינו שני אלפין כדכתיב ואאלפך חכמה. וכמו דאיתא בגמרא אמרו דרדקי האידנא מה שבימי יהושע לא אמרו. א"ב אלף בינה. וזה נקרא יום יום קודם בריאת העולם. כי זה עיקר רצונו הפשוט ליחד כל המדות ע"י הדעת לבחינת אלף חכמה אלף בינה. ואיתא בגמרא ומדרשים כשם שתמר נתכוונה לש"ש כך אשת פוטיפר נתכוונה לש"ש. הגם שאינו שוה כוונת שניהם עכ"ז נתכוונה ג"כ לש"ש לכך כתיב יום יום. וכאן אצל תמר כתיב בפתח עינים בפתח שכל עינים צופות בה. היינו שכל הדברים צריכים להתייחד לבא לשורש הראשון ולהתעלות הכל. וזהו עיני כל אליך ישברו שיש בזה ג' פירושים לשון שברון ולשון תקנה. ולשון השפעה ע"פ הפסוק ויוסף הוא השליט על הארץ הוא המשביר כו'. כי מקודם צריך כל אדם לשבר לבו לפני הקב"ה ולבטוח בי"י בכל עניניו לטוב הן בגשמי והן ברוחני. ובוודאי ישפיע לו הקב"ה כל טוב. ובוודאי יעלה לו לייחד כל המדות וכל העולמות לעין ימין. וכמו שדברנו כבר ע"פ ונח מצא חן שמצא החן בתוך עיני ה' כי

כתיב עיני ה' משוטטות והוא העלה הכל להקב"ה ומצא בזה את החן כפי שידוע מספר חן בלי מלוי ה' ויחד הכל לעין ימין. וזהו עין ה' אל יראיו. וזה היתה כוונת תמר לייחד הכל למעלה בכדי שמזה יוצמח כל השלימות של משיח צדקינו. וזהו בפתח עינים. והכל הי' עצתו של הקב"ה בכדי שיתעלו כל העולמות ויתחברו כל העולמות אליו:

וזהו וישלחהו מעמק חברון. מעצה עמוקה. כי כל אחד מהאבות ומהשבטים עשו מה שעשו והכל הי' עצה עמוקה של הקב"ה שעל ידי הכל יוצמח אורו של מלך המשיח:

ולזה איתא שאברהם בירר לו המלכיות בכדי שיתבררו ויתצרפו כל העולמות ויתעלו כל הניצוצות ואז יהיה ביאת משיחנו בב"י. וזהו מעצה עמוקה. והכל הוא חברון. כל העצות הוא הכל בכדי לחבר את כל העולמות להקב"ה. וזהו לשון חברון לחבר את האהל להיות אחד. היינו שיהיה הכל רשות היחיד. וידוע שזה נקרא שם הוי' ב"ה. גבהו עשרה ורחבו ארבעה. וזאת היתה כוונת תמר ג"כ. ומרמז הפסוק בפתח עינים כמ"ש והטוב בעיניך עשיתי זה סמיכת גאולה לתפלה. שעשה הטוב בהעינים. והיה צריך לומר סמיכת תפלה לגאולה רק הפירוש הוא שמצא הטוב בהעינים. ותיקן אותם והתפלל על הגאולה היינו שע"י היחודים שלו שייחד כל העולמות ע"י התפלות שלו הסמיך גאולה של ישראל. וזהו שכל עינים צופות בו שיומתקו ויהיה עיני י"י אל צדיקים וכו'. וזהו עיני כל אליך ישברו. וזהו הפירוש ואהיה שעשועים יום יום כמו שדברנו. להמתיק כל דבר ולייחד לשני האלפי"ן. וזהו שעשועים. שני פעמים ש"ע. היינו ליחד הכל לש"ע נהורין. וזהו משחקת בתבל ארצו. כי כל היחודים נעשה הכל רק ע"י עשיות הצדיקים שבזה העולם והם מייחדים כל העולמות. וזהו ושעשועי היינו ש"ע נהורין את ב"א כי הם מייחדים את כל העולמות ומאירים את כל העולמות:

ויכול להיות שזהו מצות נר חנוכה. שע"שו"עי את בני אדם. כידוע שהכוונות בברכות שע"שה נסים מנ"ח לייחד את כל השמות עם המלויין ומלויי דמלויין שעולה ש"ע נהורין. וצריך להאיר מש"ע נהורין עד לארץ. אשר לזה מקום הנחתה הוא למטה מעשרה וזהו משחקת בתבל ארצו ושע"שו"עי את ב"א. וכמו שדברנו בפסוק מקודם ואהיה שעשועים יום יום. וכמו שדברנו אלף חכמה אלף בינה. ובשם הוא עיקר השעשועים. היינו שזהו למעלה מהמדות ושם מתגלין הש"ע נהורין. אבל רצון הבורא ב"ה הוא העיקר להאיר בזה העולם מהאור הגנוז אצלו בכדי להמתיק הגבורות על ידי ש"ע נהורין:

לזה הוא אומר אח"כ משחקת בתבל ארצו. כי זה הוא עיקר רצונו להאיר על הארץ. ושעשועי את ב"א היינו על ידי העשיות המצות של בני אדם מביאין את הש"ע נהורין לזה העולם ונמתקים כל הגבורות. ופשיטא על ידי נר חנוכה שהעיקר הוא להוריד קדושתו

לזה העולם. וכמו דאיתא בכוונות על הברכה שעשה נסים. והאיך נעשה זאת. כתיב ברוך י"י יום יום. ואיתא בתרגום הפירוש שמוסיף לנו כל יום פקודיא על פקודיא. ולכאורה הוא תמוה מה הוא מוסיף לנו. רק האמת הוא כך. זהו האור שמקבלין מן המצות. כי עיקר עשיות המצות הוא להשיג עי"ז חיות הבורא וכשמשיג היום מעט חיות עוזר לו השי"ת להשיג בכל יום יותר ויותר כי זהו עיקר התענוג של המצות ולייחד הכל להקב"ה ע"י קיום העצות. וזהו פי' התרגום מוסיף פקודיא על פקודיא:

וכפי דמרגלא בפומי דאינשי מי שיש לו עוה"ז יש לו עוה"ב. וכי ח"ו זה קאי על אכילה ושתי' או שאר תאוות עוה"ז השם ישמרנו. רק העיקר מי שיש לו תענוג בזה העולם ממצותיו של הקב"ה ומשיג בזה חיות הבורא ב"ה אזי יש לו בעוה"ז עוה"ב. ולזה נקרא עוה"ב עולם שכבר בא היינו שבא מזה העולם ונתעלה עד בחי' הנקרא יום יום היינו כמו שדברנו. ולמה נקרא זאת בל' יעמס ל' משא כי משא יש לו שני פירושים פשוט הוא ל' משא עליו לעבוד עבודת עבודה ועבודת משא. כי באמת הוא משא גדולה לאדם הגשמי לשבור היצה"ר. אבל אח"כ כשעוזר לו הקב"ה ומדבק עצמו לתורתו ועבודתו של הקב"ה אזי הוא נקרא משא שנושא את האדם. כמו שיסד הפייטן נראות נושאות והם נשואות עם כסא. וע"י המצות שמקיים מביא אורו של הקב"ה לעולם הזה אזי מעלים אותו ומתרומם ומתעלה עד שנתייחדו הכל למעלה מזה העולם שזה נקרא יום יום. ואח"כ הא"ל ישועתינו סלה. שנתעלה החסד שלו על ישראל. וכפי שדברנו כבר על פסוק עושה גדולות עד אין חקר ונפלאות עד אין מספר. היינו שעשה הקב"ה כל דבר הגדולות והנפלאות כדי שיתייחדו עד בחינה שנקרא אין חקר ואין מספר:

השם נפשנו בחיים. היינו ששם נפש שלנו בתוך חיים הנצחיים שנוכל להשיג החיים הנצחיים. ולא נתן למוט רגלינו. כי ע"י המצות שלנו נתעלו כל הבחי' הנמוכין הנקראים רג"ל. וזהו כוונת נר חנוכה. וכן איתא ביעקב וישא יעקב רגליו. הגביה והעלה בחי' רגלים. וילך ארצה בני קדם. כי תיקן הכל והגביה הבחי' הנקרא ארץ ג"כ עד בחי' הנקרא בני קדם היינו הכל כפי שדברנו אלף חכמה א"ב אלף בינה. וכמו שאמר א"א אדומו"ר זצוק"ל משפיל גאים עדי ארץ בכדי להגביה שפלים עדי מרום. וזהו משתשקע החמה עד שתכלה רגל מן השוק. וכפי דאיתא בשל"ה הקדוש ובכל ספרי הצדיקים שעיקר כוונת חנוכה לתקן ההוד שיהי' הו"ד ולא ח"ו להיפך. שזה הי' עיקר כוונת המלאך עם יעקב דכתיב ותקע כף ירך יעקב ויגע בכף ירכו. שמאל. ולזה מצאו פך של שמן פ"ך אותיות כ"ף ותיקנו אותו כי מצאו בו שמן זה חכמה וייחדו את הכל לחכמה עליונה וייחדו והביאו את קדושתו יתברך הנקרא קודש לזה העולם שנקרא רגל ותיקנו הכל:

ויכול להיות שזהו הפירוש ששנינו ארבעה צריכים להודות ולמה לא אמרו מחוייבים. רק הפי' הוא שהארבעה ראשונים הם חסד גבורה תפארת נצח. צריכים לבחי' הו"ד שיתוקן מה שקלקל המלאך בגיד הנשה ואז יתייחדו כל העולמות לבחינת שלש ראשונות. ולזה כתיב וירוממוהו בקהל עם ובמושב זקנים יהללוהו. ואיתא בגמרא אין קהל פחות מעשרה ותרי מינייהו רבנן הנקראים זקנים. ולראות לייחד כל המדות ולהביא את הש"ע נהורין להאיר לארץ ולהמתיק הגבורות. היינו כמו שדברנו. כי צריך לייחד כל העולמות לבחי' שקודם היינו אל"ף חכמה א"ב אלף בינה והם נקראים זקנים. ולזה כתיב אצל יוסף אחרי הודי"ע אלקים אותך את כל זאת אין נבון וגו'. שיש לך הדעת לחבר הכל אין נבון וחכם כמוך. כי באמת הצדיק הוא מייחד את כל העולמות למעלה ומביא אחר כך חיות הבורא ב"ה לזה העולם והבן:

איתא במדרש. וישב יעקב צדיקים הם עיקרו של עולם ועושים עצמם טפל וכו':

אמר שהמדרש מתרץ לשון וישב דמשמע ל' עכבה. בארץ מגורי אביו הוא ל' גר. ע"כ מפרש המדרש וישב וגם מגורי. חאטשי וישב פארט מגורי. חאטשי מגורי פארט וישב. כי הקב"ה מנהיג את העולם ע"י הצדיקים שהם קיומו של עולם והם עושים עצמם טפל:

עוד אמר שבספר בראשית כתוב בריאת כל העולמות. ובפסוק אלה תולדות יעקב הוא בריאת עוה"ז. והוא נער. פי' שבעוה"ז ניתן הכח לאדם שיתחדש בו בחי' נערות תתחדש כנשר נעורייכי. מה שאין כח זה בכל שאר עולמות העליונים:

עוד אמר. וישב יעקב בארץ מגורי אביו. יעקב עשה ישיבה בהיראה של אביו. כי נראה מהו הדבר של יצחק. יצחק הי' ירא מאוד מי"י והוא הי' ברוגז מאד על מי שאינו ירא מי"י ולא הי' העולם מתקיים. לכן עשה יעקב ישיבה במגורי ומורא של אביו כדי שיתקיים העולם ברחמים:

אלה תולדות יעקב יוסף. ההולדה של יעקב הוא ההוספה שיוסיפו תמיד בתורה ועבודה וג"ח שהם קיום העולם:

עוד אמר על המדרש הנ"ל. וישב יעקב בארץ מגורי אביו. צדיקים הם עיקרו של עולם ועושים עצמם טפל כו' וכן דוד אמר כי גר אנכי עמך. וישראל אמרו כי גרים אנחנו עם אבותינו כו':

אמר וישב יעקב בארץ מגורי אביו. שעשה ישיבה בהגירות של אביו. כי באמת מהו העולם וואס פאר אפנים האט גאר דיא וועלט. הצדיק הק' רש"ק זצוק"ל. אמר גדולת השי"ת ששם פנים לארץ שהארץ הוא עולם הזה יהי' לו פנים צורה וחן. וזה הוא רק גירות. אעפ"כ עשה ישיבה בזה העולם שכל קניית השלמות והתורה והמצות הכל הוא

רק ע"י זה העולם. אלה תולדות יעקב יוסף שצריך רק בזה העולם להוסיף שיולד מזה אח"כ כל טוב:

ואמר בשם אביו זצוק"ל. כי גר אנכי עמך. פי' אני גר בעולם בשוה עמך. אני גר. ואתה ג"כ גר בעולם. וד"ל:

איתא במדרש. ויהי כהיום הזה ויבא הביתה לעשות מלאכתו וגו'. זה היום שבת הי' שנאמר כי בו שבת מכל מלאכתו אשר ברא אלקים לעשות. ע"כ:

ונוכל לומר ע"פ פשוט שרש"י פי' על הפסוק אשר ברא אלקים לעשות. שהמלאכה שהיתה ראוי' להעשות בשבת כפל ועשאה בששי. כי כן תמיד דרכו של יום ששי לעשות מעשה עצמו ומעשה השביעי כענין שנאמר והיה ביום הששי והכינו את אשר יביאו והיה משנה על אשר ילקטו יום יום. וביוסף ג"כ כתיב וירכב אותו במרכבת המשנה. וכתיב ויהי כדברה אליו יו"ם יו"ם. וששי נקרא צדיק כידוע. ולכן צריך לקרוא לס"ת למי שהוא צדיק בפרשה ששי. אך עכשיו אין אנו נזהרין בזה. אבל באמת אומרים בשם הרב הצדיק רש"ק זצוק"ל שצריכין דווקא לקרות צדיק לפ' ששי מי שהוא צדיק. נחזור לענייננו כי ששי נקרא צדיק ויוסף ג"כ נקרא צדיק כידוע. ומזה המעשה עצמו של אשת פוטיפר נעשה צדיק. וזהו שאמר המדרש זה היום שבת הי'. כי באמת אפשר לומר שזה הי' הנס שלו שהי' היום שבת וד"ל:

כתיב הכא וינס ויצא החוצה. וכתיב התם בפרשת לך לך באברהם ויוצא אותו החוצה. מה להלן הוא למעלה מכיפת הרקיע. אף כאן למעלה מכיפת הרקיע: היינו כל בר ישראל אשר הוא רוצה להתקרב לעבודת השי"ת. ולהתרחק מתאות הגשמיות. רח"ל. אזי צריך לצאת ולעלות למעלה מכיפת הרקיע ומדרך הטבע. וכבר אמרנו על פסוק הנ"ל ויוצא אותו החוצה וכו'. ויאמר לו כה יהיה זרעך. היינו שהקב"ה אמר לאברהם כמו שאני הוצאתי אותך עכשיו למעלה מכיפת הרקיע. כה יהיה זרעך. היינו כשירצו. גם זרעך להתקרב לעבודתי ולנוס מתאוות רעות אזי יהיו צריכים ג"כ לצאת ולעלות למעלה מכיפת הרקיע:

ותאמר חותמך ופתילך וממך כו'. איתא במדרש חותמך זו מלכות. וכן הוא אומר כי אם יהי' בניהו בן יהויקי' וגו' חותם על יד ימיני וגו'. ופתילך אלו סנהדרין ע"ש פתיל תכלת. ומטך זה מלך המשיח. מטה עוזך ישלח י"י מציון עכ"ל המדרש:

פתח ואמר כי נר מצוה ותורה אור. כי ע"י נר מצוה ותורה אור הוא הכל ומצטרף ומתקרב למלך המשיח:

וירד יהוד"ה מאת אחיו. בתיבת יהוד"ה נמצא שם הוי' בשלימות רק הד' נכנס באמצע. והד' הוא דל"ת ולשון דלת הוא כשהוא סגור. וכשנפתח הוא פתח. ארוממך י"י כי דליתני. הוא לשון דלת. ולשון דלי"ת ולשון הגבהה. כי ע"י הדלית שמשפיל עצמו כביכול למטה הוא מגביה הכל למעלה. ע"ד משפיל גאים עדי ארץ. היינו ע"י שמשפיל גאות כל הדברים הגבוהים ומורידם לארץ. כגון תורה ושבת שהם גבוהים מאד. ונ"ח הוא ג"כ אור גדול למעלה במקום גבוה והשפיל אותה למטה. למטה מעשרה בכדי להגביה שפלים וכו'. וזהו וירד יהוד"ה ירד ממקום גבוה. ויט עד איש עדולמי ושמו חיר"ה לשון חירות:

ויספר שר המשקים את חלומו כו'. איתא במדרש גפן אלו ישראל וכו'. ובגפן שלשה שריגים אלו כו'. והיא כפורחת הפריחה גאולתן של ישראל. וכוס פרעה בידי כו' ד' כוסות יש כאן כנגד ד' לשונות של גאולה. וחד אמר כנגד ד' כוסות התרעלה שעתיד הקב"ה להשקות את אדום וכנגדן ד' כוסות ישועות לישראל כמ"ש וכו' ע"ש: דיבר מזה שהחלום מרמז על תיקון העולם לעת קץ. כי יש אומרים גפן הי'. והיא כפורחת עלתה נצה. עלתה למעלה. הבשילו אשכלותי' ענבים. שלא יאכלו ענבים עד שיהיו נגמרים כראוי. וכחאחז"ל פגה אכלה. וד"ל:

לחנוכה

אחר הדלקת נ"ח אמר כשמגיעים לימים קדושים האלו צריכים לשמוח מאוד: שהחיינו וקיימנו. וצריך להודות להשי"ת פשוט עבור החיים שיקר מאוד אצל כל אדם. השם נפשי"נו בחיי"ם. נפ"ש היא מדרגה תחתונה שם נפשנו בחיי"ם שהיא מדרגה עליונה החכמה תחיה בעליה. ולא נתן למוט רגלינו. אפי' דברים נמוכין שהיא בחי' רגלין. ודקדק בפסוק כי נר מצוה ותורה אור על שינוי לשון. ועוד בנר הקדים נר למצוה והל"ל ג"כ ואור תורה. ואמר כי שם נר כולל הרבה דברים הכלי הפתילה השמן. כל אחד נקרא נר. והכל ביחד נקרא נר. ורצון השי"ת הוא שיקושר דבר רוחני בדבר גשמי האור בנר. וכמו כן בגוף האדם יש כל אלו הבחינות. והעיקר האור המאיר בהנר הוא המצוה. ודיבר בענין המצוה איך הוא באדם גס ועב שאין לו דעת ואיך היא בבר דעת וכל אחד לפי בחינתו. וידוע כי בעשיית המצוה יוכל לתקן כל מה שצריך הן בעניני גשמיות הן בעניני הנפש עד אין שיעור כל או"א לפי ערכו. אך לא לזאת תהי' כוונתו רק להשלים רצון הבורא ב"ה בכל לב ונפש. ודיבר ממאמר חז"ל גדול תלמוד שמביא לידי מעשה. ולכאורה המעשה גדול מהתלמוד לפ"ז כי התלמוד גורם לבא לידי מעשה נמצא המעשה הוא העיקר. והאריך בזה כי אפשר שידי המעשה גדול מהמעשה והביא כמה פסוקים ודיבר מזה הרבה מהו

ידי המעשה כי הוא הכנת העשי' והאהבה והיראה. ודיבר מהפסוק ומעשה ידינו כוננה עלינו (חסר) ואמר כי כל מצוה מאירה את הנפש ומכ"ש נר חנוכה שהיא גופא אור. ואמר בשם אביו זצ"ל נ"ע. על המזמור למנצח בנגינות למה לא הוזכר בכל המזמור רק שם אלקים ולא שם אחר. גם מהו שנזכר כאן עמים ולאומים. ואמר ע"פ דאיתא במדרש על פסוק ברוך תהי' מכל העמים אלו מצות ל"ת שבתורה. ופי' פשט המדרש ע"פ מה שאמרו חז"ל על וזרח משעיר למו הופיע מהר פארן. מלמד שהחזיר הקב"ה את התורה על עשו וישמעאל ושאלו מה כתיב בה לא תגנוב לא תגזול הלא כל חיינו תלוי בזה. וכן בישמעאל לא תנאף. ואמר להם השי"ת מאחר שאין אתם רוצים לקבל אותה וישראל יקבלוה תנו להם החיות שיש באלו המצות וזהו ברוך תהי' מכל העמים אלו מצות ל"ת שבתורה כנ"ל. ולזה מרומז במזמור למנצח בנגינות שהוא בצורת המנור' שיש בו שבעה קני מנור' כננד שבע אומות. ואיתא שלעתיד תהי' מנורה משבעים נרות וד"ל. ועפ"ז מתורץ שנזכר במזמור הזה רק שם אלקים השייך לאומות ולכך נזכר עמים ולאומים. ואח"כ דיבר איך שכ"א יכול להאיר את עצמו בכח מצוה זו שישמח במה שזכה לזה. ואמר שמצוה זו יש בה כח להגביה לכל השפלים. שבשפלינו זכר לנו: ואמר שנר שבת הוא למעלה ונ"ח הוא למטה. וחזר ואמר שנ"ח הוא ג"כ למעלה רק שמגיע האור עד למטה. ודיבר הרבה בתוכחת מוסר על ענין עשיית המצוה כתיקונה. מצותה משתשקע החמה היינו מדה הנקרא שמש. כי בא השמש פי' התרגום אתא שמשא כי האבות הם הם הכל. ויעקב הוא בחיר שבאבות. והאריך בזה מה שנקרא אור ונר ויש אור ויש אורה. אורה היא אור ה'. מצותה משתשקע החמה עד שתכלה רג"ל מן השוק. היא הנקרא עקבות משיחא. עד דמטי רגלין ברגלין. ואני אתנהלה לאטי לרג"ל המלאכה אשר לפני ולרגל הילדים. אתנהל ה'. לרגל המלאכה אשר לפני. מה היא המלאכה. זהו העבודה המוטלת על כל או"א לפי ערכו ועתו וזמנו ובחינתו. ולרג"ל הילדים כו': (חסר)

עוד התחיל לדבר מענין מהדרין. מהו לשון מהדרין. לשון הוד והדר. וכמ"ש הד"ר כבוד הוד"ך. הד"ר הוא לשון נוי. והוד הוא נוי יותר. ודברי נפלאותיך הוא גבוה יותר. אשיח"ה. והזכיר כמה פסוקים מענין הד"ר. ואמר רבות עשית אתה י"י אלקי. רבות היינו גדולות. ענינים גדולים. נפלאותיך ומחשבותיך מסרת אלינו. ובתוך הדברים אמר. אבנים שלמות תבנה את מזבח וכו' והעלית עליו עולות לד' אלקיך. אבנים היינו אותיות שלמות תבנה את מזבח וכו'. ואיך הוא. והעלית עליו עולות היינו המחשבה. פי' שיהי' המחשבה כפי העשי' לא יותר גדול ממנה ולא קטן. ולא רחב ולא קצר. רק המחשבה יהי' לפי העשי' כ"א לפי בחינתו. ודיבר בתוכחת מוסר בענין נר חנוכה שיוכל לתקן את כל הדברים

ולהמשיך כל ההשפעות והברכות וההמתקות. אך לא לזה צריך להיות כונתינו רק לתקן כ"א את עצמו. כי כל אחד יש לו מקום השייך לו ויוכל לתפוס בו. אפילו הגרוע והשפל ביותר. והראי' מבעל תשובה. כי במקום שבע"ת עומדים כו':

ואח"כ אמר מצות נר חנוכה נר איש וביתו. ואמר בשם אביו זצוק"ל. בית"ו נקרא המקבלים השפעה ממנו. והמהדרין וכו' נר לכל אחד. כל אחד לפי בחינתו. והמהדרין מן המהדרין. בש"א וכו'. ובה"א וכו'. וטעמייהו יש בזה שני סברות. מר סובר כנגד ימים הנכנסין. ומר סובר כנגד ימים היוצאים. והטעם השני מאן דאמר פוחת והולך כנגד פרי החג. ומאן דאמר מוסיף והולך משום מעלין בקודש ולא מורידין. אמר: מר אמר חדא ומר אמר חדא ולא פליגי. דמאן דאמר פוחת והולך כנגד פרי החג. כי כמו שפרי החג הם כנגד ע' אומות פוחתין והולכין. אותה פעולה עצמה נעשה ע"י הדלקת הנרות שיהי' אותו צד של הסט"א פוחת והולך. ומאן דאמר מוסיף והולך משום מעלין בקודש כו'. כי ע"י הדלקת נ"ח יש עליי' לצד הקדושה בכל פעם יותר ויותר:

עוד יש לפרש על הפלוגתא הנ"ל מב"ש ומב"ה. אלו ואלו דברי אלקים חיים ולא פליגי. ע"פ דאיתא בגמרא אחור וקדם צרתני. אם זכית קדמת. ואם לאו אומרים לו יתוש קדמך. ולכאורה איך יוכל להיות שניהם. רק האמת הוא כך. כשהאדם ממעט בתאוות החומר ומגביר הצורה על החומר הוא מדמה הצורה ליוצרה. א"כ הצורה קדמה למעשה בראשית. ואם ח"ו האדם מגביר החומר על הצורה הוא כולו חומר. והחומר היה באחרית לכל מעשה בראשית. אף כאן הפלוגתא הוא כך. שב"ש אומרים בכל יום פוחת והולך שצריך למעט את החומר בכל יום. וב"ה אומרים בכל יום הוא מוסיף והולך. שצריך להוסיף את הצורה בכל יום ויום יותר ויותר. חד אמר כנגד ימים היוצאים. כי כתיב ימים יוצרו. היינו שצריך האדם לעשות מהימים שלו צורה. כשהימים של אדם יוצאין מכאן בטוב אזי מתכנסים ביחד ונכנסין ויתיצבו כמו לבוש. וזהו הכונה כנגד ימים היוצאין וימים הנכנסין. עס זאל ארויס דיא נארישקייט. דהיינו החומר. ויכנס הטוב דהיינו הצורה. ועוד שיצאו טובים למעלה ויחזרו ויכנסו להאיר לנו כנ"ל. והמהדרין מן המהדרין וכו'. כי אמרתי בשעת סיום הש"ס. הדרן עלך והדרך עלן. שיחזור אור הלמוד והמעשים שלנו להאיר לנו. א"א אדומו"ר זצוק"ל אמר. קול י"י בהד"ר כשאיש ישראל אומר דבר י"י באמת אזי הדבור חוזר אליו. הפשוט הוא כך. שהשפע מהדיבור חוזר אל האדם להאיר לו להבא. שחוזר ואומר ועושה אח"כ ביותר טוב ובהארה יתירה זה נקרא מהדרין. רק שיעשה הכל בשמחה. מזמו"ר שי"ר חנוכ"ת הבי"ת ר"ת שמחה. קחו מזמרת הארץ בכליכם. איר זאלט אריין נעמין דיא גיזיינג אין אייערי כלים: והורידו לאיש. וועט

איר מאכין אראפ נידערין דעס גאנצין איש. מיט גיזיינג אין מיט שמחה. לא אמות כי אחי' כי אנו רוצים לעבדך מיט לעבידיקייט:

נר לרגלי דבריך ואור לנתיבתי. נר יש לו אחיזה בדבר מה בגשמי. ואור הוא אור עצמו מופשט ואין לו אחיזה בשום דבר גשמי. כי מתחלה צריך להיות להנר של אדם אחיזה בהחומר ואח"כ מאיר לו השי"ת שיש לו התפשטות הגשמיות. כתיב כי בו שבת מכל מלאכתו אשר ברא אלקים לעשות. היינו שצריך האדם לתקן כל הדברים ולתקן עצמו ולייחד כל הדברים להשי"ת ביראת י"י ואהבת י"י. כי כל מה שברא השי"ת בעולמו צריך שיעשה ויתוקן ע"י האדם. וזהו השלימות. כי שלימות נקרא דבר שלם מתחלה ועד סוף. וכשישראל עושים רצונו של מקום ומתקנים עצמן לייחד כל הדברים להקב"ה בזה העולם אז הוא נעשה שלימות גמור מתחלה ועד סוף היינו בעולם של מעלה ובעולם התחתון. ונר חנוכה יש ג"כ כח באורו להאיר ג"כ על כל הדברים הנמוכים אשר בעולם השפל הזה. וכפי ששמעתי מא"א אדומו"ר זצוק"ל על מאמר הגמרא דאיתא במסכת שבת. מצות נ"ח משתשקע החמה עד שתכלה רג"ל מן השוק. רג"ל לשון רגילות. ושוק הוא רה"ר. וברה"ר נמצא כל הראיות רעות ומחשבות רעות רח"ל וזה נקרא רה"ר אשר הוא להיפוך מקרבת י"י. ורה"י נקרא כל המיוחד להקב"ה כי קוב"ה נקרא אחד. וכל המיוחד לאחד נקרא אחד. כמ"ש ביום ההוא יהי' י"י אחד ושמו אחד. ואיתא בספרים הקדושים שרמוז כאן יעקב ובניו ודהע"ה. וזהו פי' הגמרא. נ"ח מצותה משתשקע החמה עד שתכלה רג"ל מן השוק. היינו שיש כח במצות נ"ח להאיר בתוך לבות בני ישראל עד שתכלה רגילות מן השוק. מה שהי' מורגל בתאוות רעות ומחשבות רעות ר"ל יכול מצות נ"ח באורו לכלות כל הרעות מאתנו ולהעביר אותם ולהמתיקם ויעשה טוב אמן:

בחנוכה שנת תר"ט לפ"ק אמר. א"א אדומו"ר זצוקצ"ל אמר פי' על משפיל גאי"ם עדי ארץ. השי"ת מוריד אורות עליונים וגבוהים לזה העולם. כדי ומגביה שפלים עדי מרום. שיתעלו כל המקומות הנמוכים והדברים השפלים עדי מרום. ואתה מחיה את כולם בכל דבר יש חיות הקב"ה איך שהוא. ואצל ישראל החיות הוא ממקום גבוה מאוד. גם התורה ניקחה מכל האורות עליונים כמ"ש והחכמה מאי"ן תמצא. ותורת חסד על לשונה. אנכי מפי הגבורה שמענו. ויכלכל יוסף את אביו וכו'. וכלכל ודרדע והימן. והורידה ונתנה לישראל ללמוד אותה. וכל מצוה יש לה סגולה שלה. יש סגולת הזמנים ויש סגולת המצוה עצמה. כי המצוה של נ"ח היא סגולה שמתחלת למטה מעשרה במקומות הנמוכים ומגיע למעלה למעלה ראש. ועל כך ניתנה להאיר כל המקומות

הנמוכים אפילו למטה מעשרה דקי"ל לא ירדה שכינה למטה מעשרה. אעפ"כ נ"ח מאיר לשם רק לא בעצבות ומרה שחורה ח"ו רק בשמחה ובאמונה:

נעשה אדם בצלמנו כדמותנו. נעשה היא עשי' מגיע למעלה למעלה. כדמותנו היא החכמה. עוד אמר מתי יכולים לראות מעט אור. אז מי האלט גאר אונטין עס איז גאר נידעריק. בשם הצדיק הק' רש"ק. ואציעה שאו"ל הנך:

מצות נ"ח עד שתכלה רג"ל מן השוק. רגל הוא לשון רגילות. מן השוק. שוק הוא רה"ר. כי יצה"ר וכת שלו נקראים רה"ר. ומה שהוא אל הקב"ה נקרא רה"י. כי הקב"ה הוא יחיד וכבר נזכר זה לעיל:

באור פני מלך חיים ורצונו כע"ב מלקוש. שמכניס רצונו במקומות העבי"ם ומאיר אותם:

מדליק עד שתהא שלהבת עולה מאליה. כי כל אדם יש לו שלהבת וחמימות בלב וצריך להדליק במצות עד שתהא שלהבת עולה מלב למוח לשם י"י:

בליל שבת קודש דחנוכה. על פסוק. ויהי מקץ. איתא במדרש. כיצד מברכין על גשמים. כך שנו רבותינו כו' הטוב והמטיב. ומהיכן הגשמים באים כו' ממימי אוקיינוס א"ל ר"י והלא מרים הם. א"ל מתמתקין הם בעבים כו' קץ וזמן ניתן לגשמים שלכל השנה. וכן לכל דבר יש קץ. שנאמר ויהי מקץ שלשים שנה וארבע מאות שנה. וכתיב קץ שם לחושך. וכן ליוסף ניתן קץ שנאמר ויהי מקץ וכו'. ע"ש במדרש:

אמר כי כל ענין הפרשה מרומז על הקץ. וזהו ויהי מקץ שנתים ימים. פי' לבסוף ישתנו הימים להיות שנים כי בהתחלת הפורעניות נאמר יום לשנה יום לשנה כו' ולבסוף כשיתוקן הכל יהיו ג"כ כך. וחזר להמדרש כיצד מברכין על הגשמים וכו' הטוב והמטיב. הטוב בעצמו והמטיב לאחריני. ודיבר מזה שאמר המדרש והלא מרים הם וכו'. מתמתקין הם בעבים: חסר

וסיום המדרש. לכל דבר יש קץ וכו' ומביא פסוקים שכולם מרמזים על קץ העתיד בבי"א:

בהעלותך את הנרות ובו'. איתא במדרש. אמר הקב"ה לישראל העלו לפני את הנרות ואני משמר את נפשותיכם מכל דבר רע וכו'. וכי לאורה הוא צריך אלא אמר הקב"ה העלו את הנרות ואני מעלה אתכם בפני האומות. עכ"ל המדרש:

אמר בשם אביו זצוק"ל מהו אל מול פני המנורה יאירו שבעת הנרות. ששה הי' לו לומר. אלא אל מול פני המנורה. פנימיות המנורה שהוא למעלה מהשבעה נרות. כי בשבעה הוא הנהגת העולם. שבעה ימים. ושבע שנים. ושבע שנים שבע פעמים. ושבעת אלפים שנה. אבל השמיני הוא למעלה מהשבעה. וממנו מאירין כל השבעה. וזהו הרמז לנר חנוכה ולפיכך הוא שמונה ימים. ויוסף ג"כ מגיע למעלה מהשבעה. וזהו אחרי הו"דיע

אלקים אותך את כל זאת אין נבון וחכם כמוך וד"ל. וכתיב הנמצא כזה איש אשר רוח אלקים בו מרמז למה שכתוב ורוח אלקים מרחפת על פני המים. ודרשו רבותינו ז"ל זה רוחו של משיח. וכאן ג"כ מרמז לזה. איש אשר רוח אלקים בו זה רוחו של משיח בן יוסף ומשיח בן דוד. כי כל הענין יהודה עם יוסף מרמז גם כן לענין זה:

איתא במדרש ראיתי והנה מנורת זהב כול' וגל' על ראשה ושבעה נרותיה עליה. שבעה ושבעה מוצקות לנרות אשר על ראשה כו' מנורת זהב זה כו'. ושבעה נרותיה עליה. אלו צדיקים שבעה צדיקים וכו' עכ"ל המדרש:

אמר ראיתי מנורת זהב כולה. פי' הכל מה שלמעלה ולמטה נכלל בהמנורה. היינו בהשבע מדות. שהעולם מתנהג בהם. ולא תאמר שאין עוד למעלה מזה לכן אמר וגולה על ראשה. ל' מעיין כמו גולות עילית וגולות תחתית. לומר שהכל נמשך מהשפעה העליונה:

ודיבר ממאמר המדרש. שבעה נרותיה זהו זכות השבת. שבעה ושבעה מוצקות לנרות אשר על ראשה זכות התורה חצבה עמודי' שבעה וזכות שבעה הצדיקים עד עמרם. ואמר כי כשם שיש שבעה צדיקים למעלה כן יש שבעה למטה והכל מכוון לנרות אשר על ראשה:

עוד אמר בליל שבת זאת חנוכה על המדרש של הפסוק. כי עמך מקור חיים באורך נראה אור:

פתח ואמר עיקר הנס הוא השמיני. הגם שבכל שבעה הי' הנס מ"מ עיקר הוא השמיני שהוא למעלה מהשבעה. וכפי שאומרים העולם על נס דער נס איז איבער דער וועלט:

זאת חנוכת המזבח. בחי' הנקראת זאת. ואין ידוע לנו מה היא. רק בחינה זו אנו יודעין שהיא מורה על כל דבר שאנו רואין בעינינו לידע שהוא מי"י. כמבואר בפסוק מאת י"י היתה זא"ת היא נפלא"ת בעינינו. ל' מופלא ומכוסה. כל אלה שבטי ישראל שנים עשר וזא"ת וגו' ועוד נאמר אז ישיר ישראל את השירה הזא"ת. זא"ת חנוכת המזבח אחרי המשח אותו. פעם שני בא ללמד על על המדה זו שהיא מגעת למעלה ולמטה כי הכל ע"י מדה זו אתערותא דלתתא המגעת למעלה ועי"ז מוריד השפעת הטוב מלמעלה למטה כי כל עיקר הוא לגרום שילך מלמטה למעלה ומלמעלה למטה ועוד מלמטה למעלה תדיר בלי הפסק. והתחיל בגמרא שבת

ת"ר מצות נ"ח נר איש וביתו. היינו שיגיע הארת מצוה זו לאי"ש שישפיע לביתו. וביתו היינו המקבל מהמשפיע. ומהדרין. היינו שמכניס הד"ר במצווה. נר לכל אחד. ודיבר

מזה מהו בחינת אחד. והמהדרין מן המהדרין בש"א וכו'. ובה"א יום ראשון מדליק אחד כו'. מר סבר וכו' ומר סבר וכו' ע"ש:

אמר. כי ב"ש הוא בחי' יראה וב"ה היא בחי' אהבה. לכך סברי ב"ש פוחת והולך. היינו לחשוב ביראת י"י יראה פשוטה שצריך לירא בכל עת ובכל רגע כפי שעינינו רואות ועי"ז יהיה צד הרע פוחת והולך. ומסיק כנגד פרי החג. אמר כי פרי החג הם פוחתין והולכין שיהיו כוחות הסט"א והיצה"ר ג"כ פוחתין והולכין עד שיהיו כלין לגמרי ולא ישאר כ"א הקב"ה. וישראל יהיו קדושים וטהורים. כמ"ש ונשגב י"י לבדו ביום ההוא. ונ"ח ג"כ סברי ב"ש שיהיו פוחת והולך ע"ז הכוונה. עד שתכלה רג"ל מן השוק. כי ב"ש הוא בחי' הדין. ולעתיד יהיה הלכה כב"ש. ואמר הטעם. כי בראשית ברא אלקי"ם. כמאמרם ז"ל שהעולם נברא על דעת להתנהג בדין הגמור רק שראה הקב"ה הנהגת העולם כפי שהוא שאינו יכול להתקיים עמד ושיתף במדת הרחמים וכו'. והקדים מדה"ר. לכך עתה הלכה כב"ה. ולעתיד שיזדכך העולם כידוע ואז יהיה הלכה כב"ש ויתנהג העולם בדין הגמור כי הכל יהיה טוב. ואמר עפ"י פשוט. לב"ש פוחת והולך שיראה כ"א ע"י מצות והארת נ"ח שיהיה הרע אצלו פוחת והולך מעט מעט לכך כתב הלשון והולך. וטעמא דב"ה מסיק בגמרא דמעלין בקודש ולא מורידין. לכך מוסיף והולך. אמר כי צריך להוסיף בעבודה. ומאי מוסיף בשבחות והודאות כמאמר הכתוב בתהילים והוספתי על כל תהלתך. וזהו מעלין בקודש. שצריך לראות להעלות הכל למעלה. וזהו מוסיף והולך צד הטוב בכל פעם יותר:

וחזר להמדרש. ירויון מדשן ביתך ונחל עדניך תשקם והאריך בזה כי עדן הוא תענוג ואור בפני עצמו ונחל הוא כלי ומקום לקבל השפעת הטוב והאור היוצא מעדן. וזהו להשקות צמאי חסדיך בנהר היוצא מעדן. כי הצמאים ומתעוררים לקבל שפע אור היוצא מעדן גורמים להשפיע להם ע"י הנחל שהוא הכלי לקבל האור ולהשפיע. וזהו ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן. ומהו הנחל נ"פשנו ח"כתה לי"י ר"ת נח"ל. ולזה כתיב ביעקב ויקחם ויעבירם את הנח"ל. ובברכת נ"ח מברכין ל"הדליק נ"ר ח"נוכה ג"כ ר"ת נח"ל:

וסיום המדרש. הקב"ה נקרא נר וישראל נקראו נר. אמר הקב"ה הואיל ואורכם הוא אורי ואורי הוא אורכם שנינו נלך ונאיר לציון. הה"ד קומי אורי כי בא אורך.

כתיב כי עמך מקור חיים באורך נראה אור. כי כל איש ישראל צריך להתעורר מתחלה באור השי"ת שבקרבו. כי כל אחד יש לו זאת כ"א לפי ערכו ומדרגתו. רק שהוא טמון ומכוסה בשטותים והבלי עולם. וצריך מתחלה לעורר עצמו בכל עוז ולהאיר זה האור כ"א לפי מדרגתו. ואח"כ מגיע אליהם האור של מעלה להאירם יותר ויותר. וזהו באורך.

פי' באור השי"ת שהוא אצלינו נראה אור. הוא אור השפע שמשפיעין עליו מלמעלה. ודיבר בענין הזה עפ"י מאמר הזוה"ק. נהורא חוורא לא שריא עד דשריא נהורא אוכמא לתתא. כמו שאנו רואים באור הנר שמלמטה הוא שחור ועל האור השחור שורה אור לבן מלמעלה והוא עפ"י מה שמוזכר בזוה"ק בכמה מקומות קדרותא דצפרא. כי קודם שמאיר היום נחשך ביותר כמו שאנו רואים זה בחוש. ובגוף האדם ג"כ כך. כי התערותא דלתתא נקרא נהורא אוכמא. כי האדם צריך להתעורר דווקא בעת שנחשך אצלו. כמאמר הכתוב ותקם בעוד ליל"ה. וכשמתעורר כראוי אז שריא עליו נהורא חוורא מלעילא. וזהו קומי אורי נהורא אוכמא דלתתא. כי בא אורך. מוכן להשפיע עליך נהורא חוורא דלעילא. ומהו קומ"י. כי האדם צריך להיות קומה שלימה. וזהו קומ"י אורי. כל הקומה שלך תראה להאיר:

וזהו פי' המדרש. הקב"ה נקרא נר וישראל נקראו נר. כי הנר נקרא הכלי שבו השמן והשמן ג"כ נקרא נר והפתילה נקרא ג"כ נר שבו נאחז האור. והאור בוודאי נקרא נר. ובאור גופא יש ג"כ כמה בחינות נהורא אוכמא שריא לתתא ונהורא חוורא שריא לעילא. וכמה גוונים יש באור. ולדעת ב"ה צריכים לברך בורא מאורי האש. כי כמה נהורין איכא בנורא והכל נקרא נר לכך נמשל הקב"ה לנר:

אמר הקב"ה הואיל ואורכם הוא אורי ואורי הוא אורכם שנינו נלך ונאיר לציון שנאמר קומי אורי כו'. פי' הואיל ואורכם אור השי"ת הטמון אצליכם הוא אורי. אור השפע הבא מלמעלה. נהורא חוורא קשור זה בזה. ואורי הוא אורכם. ג"כ כנ"ל. שנינו נלך ונאיר לציון שנאמר קומי אורי כי בא אורך:

עוד בליל ש"ק דחנוכה התחיל. יושב בסתר עליון בצל שדי יתלונן. יושב בסת"ר בהסתרה אצל כל אחד ואחד. בצל שדי. בצל י"י בצל רחום בצל חנון לא נאמר אלא בצל שדי:

אמר בצל הוא ע"ד הכתוב י"י צלך. אמר בשם צדי"קים כי הוא כצל כמעשה הצל. כי כל מה שהאדם עושה. הצל עושה כנגדו כל תנועה ותנועה. ויחשוב אדם בעצמו כפי שיודע כ"א עבודתו ותפלתו באיזה אופן הוא. אז מיא מאכט אים נאך כל תנועה ותנועה אוי כמה מגונה הוא הדבר. אבל העובד את השי"ת באמת מה טוב ויפה הדבר. וד"ל. בצל רחום בצל חנון לא נאמר אלא בצל שד"י. ומהו הלשון יתלונן ע"ד הכתוב וילן שם כי בא השמש. וילן הוא ל' יחוד וחיבור. כי בא השמש. האור השופע. ויקח מאבני המקום. הם האותיות הקדושים הנקראים אבני"ם בכמה מקומות. וישם מראשותיו. הכניסם בראשו היינו שקשר אותיות הדיבור במחשבה. ודיבר מזה שזה הוא העיקר לקשר המחשבה להדיבורים היוצאים מפיו.

מזמור שיר חנוכת הבית לדוד. איתא במדרש ע"ז הפסוק. ילמדינו רבינו נר חנוכה אימתי מצותה. כך שנו רבותינו משתשקע החמה עד שתכלה רגל מן השוק:
ונוכל לומר פי' כי הבית שייך לדוד. כידוע שרצה דהע"ה לבנות הבית. ובאמת מה נקרא בית. היראה של הקב"ה נקרא בית שזה בחי' מלכות. וכפי דאיתא לא כאברהם שקראו הר ולא כיצחק שקראו שדה אלא כיעקב שקראו בית. ולכן מתחלת התורה בראשי"ת. בי"ת רא"ש. כידוע שחכמה נקראת ראשי"ת ומלכות נקרא ג"כ ראשית היינו ב' ראשית. ולזה כתיב בחכמה יבנה בית וזה הבית שייך לדוד. ולזה אומר המדרש ע"ז נ"ח אימתי מצותה. היינו מתי נעשה היחוד השלם שמקבלים כל המדות מחכמה עליונה. משתשקע החמה. היינו בעת שקיעת החמה. כמ"ש ביעקב ויל"ן שם. מהטעם כי בא השמש. ולהיכן בא. למקומו הנצרך. ונעשה אז היחוד השלם. ואז הלבנה מקבלת מן השמש. ותיכף כשראה יעקב היחוד השלם וילן שם. ויעקב נקרא שמש. וכפי דאיתא מ"י גילה רז זה לבניי ששמי שמש כו' היינו בחי' מ"י השפיע לבחי' הנקרא תפארת כידוע שבחי' מ"י נקראת בינ"ה ובחי' ת"ת נקראת שמ"ש. ואח"כ כתיב ויהי יוסף יפה תואר ויפה מראה כי כתיב אלה תולדות יעקב יוסף כי הוא המקבל מיעקב ומלכות בית דוד מקבלת ממנו ומלכות ב"ד משפיע לכל העולמות. כי היא נקראת בי"ת שמקבלת הכל לתוכה ומשפעת לכל העולם. לזה אמר אימתי נעשה הכל משתשקע החמה כו' כמו שדברנו. ולהיכן נשקעת ללבנה ונעשה יחוד השלם. ועד שתכלה רגל מן השוק. כפי ששמעתי מא"א אדומו"ר זצוק"ל. היינו שיתבטל כל הרגילות של העולם ויבוטלו כל התאוות של עוה"ז. כי שו"ק הוא ל' תאוה והשתוקקות. ויש עוד בחי' רג"ל. היינו כשיבוטלו ממנו כל הרגילות ותאוות עוה"ז אזי יתעלו כל הבחי' הנקראים רג"ל למעלה. ואז יהיה ביאת משיחנו בב"י אמן. כפי מאמר הכתוב ועמדו רגליו ביום ההוא על הר הזיתים. היינו כי בביאת משיחנו יתעלו כל הבחינות הנקראים רג"ל עד החכמה. עכ"פ עיקר הכוונות של נ"ח להאיר לכל הבחי' מלמעלה למטה ושנעשה ע"י עובדות שלנו היחוד האמיתי כפי שדברנו משתשקע החמה מתייחד עם בחינת הנקראת לבנה. ויומשך עד שתכלה רג"ל מן השו"ק. כפי שדברנו:
ואיתא בגמרא. והיכן הוא מניח אותה בפתח הסמוך לרה"ר. היינו ג"כ כדברינו שיראה להעלות הכל מן רה"ר ויהיו רק סמוך אליו בכדי להעלות לרה"י. ואדם שמשעבד עצמו להקב"ה אזי הוא נקרא רה"י. אבל כשמשעבד עצמו להבלי הזמן נקרא רה"ר כמה רשויות. והראיה שרה"ר הוא רק עד עשרה טפחים ומעשרה ולמעלה נקרא מקום פטור. אבל הרה"י הוא מתהום ארעא ועד רום רקיע. ומה הוא רה"י השם הקדוש גבהו עשרה

ורחבו ארבעה. וזהו רה"י. בפתח הסמוך לרה"ר להרחיק עצמו מרה"ר ולקשר עצמו לרה"י. ולזה מקום הנחת נ"ח יותר משלשה טפחים מן הארץ ופחות מעשרה טפחים בכדי להוריד הקדושה למטה. והגם שמעולם לא ירדה שכינה למטה מעשרה. ע"ז מתרץ הגמרא במסכת סוכה אשתרבובי הוא דאשתרביב כו'. כי ע"י עובדות ומעש"ט שלנו מתפשטת הקדושה של הקב"ה כביכו"ל ב"ה וב"ש בכל העולם עד למטה. וע"י מי נעשה הכל ע"י מלכות בית דוד. ולזה אמר דוד י"י בוקר תשמע קולי בוקר אערך לך ואצפה. כי יש שני בוקרים. בוקר דאברהם. וישכם אברהם בבוקר. ובוקר דיוסף הבוקר אור. וע"ז אמר דוד בוקר אערך לך ואצפה. היינו מל' ציפוי וכסוי. כי דוד הוא המקבל הכל ומכסה הכל ונעשה היחוד האמתי ולפי דרכנו נעשה הכל ע"י המצות שאנו עושים וזה נקרא עשי'. והברכה שאנו מברכים על המצוה הוא הדיבור והמחשבה שצריך כ"א לחשוב בעת עשיית המצוה שאני מקיים רצון הבורא בזה שהוא העיקר שאמרתי ונעשה רצוני וזהו המחשבה. ונמצא בכל מצוה עובדא ומלולא ומחשבה. וע"י עשיות שלנו כנ"ל ממילא נכלה רג"ל התאוות מן העולם רק שמתפשט קדושתו כביכול למטה בכל העולמות שעי"ז נתעלו כל העולמות. ויקויים בנו מקרא שכתוב ועמדו רגליו ביום ההוא על הר הזיתים. שיתייחדו כל העולמות להחכמה ומזה יוצמח ביאת משיחנו שיהי' בב"י אמן:

וכמו שאנו אומרים. בימים ההם ובזמן הזה. כי כל הדברים וכל היחודים נעשים בזמן הזה ג"כ ע"י עשיות המצות שאנו עושים. וע"י מי נעשה הכל על ידי כהניך הקדושים. כי יש כהן הדיוט. ויש סגן הכהן. ויש כהן גדול. אשר כל אחד משפיע החסד בזה העולם כאו"א לפי מדריגתו שהם מעלים את העולם ומייחדים את כל העולמות. ואז יהיה ביאת משיחנו אי"ה. וכמו שאנחנו מתפללים בכל יום וכסא דוד עבדך וכו' שצריך לכוין על משיח בן יוסף שלא יהרג שהוא נקרא כסא דוד. ומשפיע למלכות בית דוד. וזהו משתשקע החמה עד שתכלה רגל מן השוק. ולזה אנו אומרים בימים ההם בזמן הזה. שאנו צריכים לכוין בכל זמן וזמן בעת עשיית המצות כל זמן וזמן במועדו ובזמנו:

וכתיב וירד יהוד"ה מאת אחיו. ולהיכן ירד. כי ידוע אשר תיבת יהוד"ה הוא השם קדוש הוי' ב"ה רק שיש ד' בתוכה. ולזאת ירד יהוד"ה לזה העולם ולסבול את הגלות שזה נקרא בחי' דעת להתקשר עם כל המדות בכדי שיתעלו אח"כ כל העולמות לתכלית השלימות. וזה ידוע לכל המדרש של זה הפסוק יהודה עסוק לישא אשה והקב"ה יושב ובורא אורו של מלך המשיח. כי אנכי ידעתי את המחשבות וגו'. אשר עיקר המחשבה של הקב"ה הכל הוא על תכלית השלימות היינו ביאת משיחנו בב"י אמן. כדכתיב ורוח אלקים

מרחפת על פני המים זהו רוחו של משיח רק זה נעשה הכל ע"י ידי מצות ומעש"ט שלנו. וזה מקרב ביאת משיחנו. וכמו כן כתיב. בעת ההיא אחפש את ירושלים בנרות היינו כשיתייחד העת עם ההיא כידוע. עוה"ב נברא בי' ועוה"ז נברא בה"א. ובאות ה"א יש ג' מלואים ה' י' א' וזהו תכלית הבריאה שיתייחד עם הג' מלואים ונעשה היא וזש"ה בעת ההי"א. כי אית עת ואית עת כידוע. לזה אומר בעת ההיא. ואימתי נעשה זאת ואני תפלתי לך י"י עת רצון. אימתי עת רצון בשעה שהציבור מתפללים. כי בצבור יש כל מיני אנשים שזה נקרא כמה גוונים ונכללו כל התפלות יחד ונתעלה עד רצון הבורא ב"ה. כי באמת כל העולמות מתעלים רק מזה העולם וכן כתיב מן העולם ועד העולם. ובפרט ע"י הנרות הקדושים. היינו נר חנוכה ונר שבת. ע"י נ"ח מורידים קדושתו ממעלה למטה. וע"י נר שבת מעלים האור מזה העולם לקדושתו למעלה. וזהו דכתיב סמכוני באשישו"ת בשתי אשות. היינו אש שלמעלה ואש שלמטה. היינו השתי נרות של שבת וחנוכה:

ועוד נוכל לומר. סמכוני באשישו"ת שתי אשות אש של קודש ואש של הדיוט כידוע. הגם שירדה אש מן השמים על המזבח. עכ"ז צריך להביא אש של הדיוט. היינו הגם שהקב"ה משפיע קדושתו וחיות שלו לכל אדם. עכ"ז צריך להביא אש של הדיוט היינו שיבער בלבו אהבתו ויראתו של הקב"ה ויקורב ע"י כל העולמות אחד אל אחד והיו לאחדים. וזהו משתשקע החמה עד שתכלה רגל וכו' וכמו דאי' אשר מספר רג"ל עולה שני השמות במלואם:

נר לרגלי דבריך ואור לנתיבתי. ואיתא במדרש ע"ז. אם נר למה אור ואם אור למה נר אלא כך אמר דוד כשאני מתחיל בד"ת במעט אני מתחיל וכשאני נכנס בה שערים הרבה נפתחים לי. עכ"ל:

ונוכל לומר. היינו שצריך האדם להתחיל בעבודת הבורא לפי מדריגתו ולא יחפוץ יותר ממדרגתו רק ממקום שעומד כעת. כמו שאמר יעקב אבינו ע"ה. לרגל המלאכה אשר לפני ואח"כ לרגל הילדים. היינו שילך ממדריגה למדריגה עד אשר אבוא אל אדוני שעיר"ה ואז יהיה ביאת משיחנו בב"י ולזה צריך להתחיל במעט. ואח"כ זכה יתיר זכה יתיר כו' עד שיעזור לו הש"י שנפתח לו שערים הרבה שזה נקרא אור. כי נר נקרא הכלי המקבל את האור ומכניסין בו את השמן והפתילה ואח"כ מדליקין וזה נקרא אור. וזה ידוע אשר באור יש ארבעה גוונים. מתחלה נהורא אוכמא ואח"כ נהורא חוורא. ויכול להיות שזהו הפי' במעט אני מתחיל היינו מועט מחזיק את המרובה. היינו אות יו"ד נקרא מועט שהוא רק נקודה ומזו הנקודה מתפשטים כל האותיות. וזהו מקודם במעט ונקרא נהורא אוכמא. ואח"כ כשמתפשט האור בכל העולמות נקרא נהורא חוורא. ולכן

סברי ב"ה שמברכין בורא מאורי האש. היינו הרבה אורות כי נכללים בו כל הד' גוונין שיש בהאש והאור העליון הוא נהורא חוורא שאין בו שום גוון. ויכול להיות שלכך אמר כשאני מתחיל בה במעט אני מתחיל. היינו המחשבה של האדם הוא רק נקודה קטנה כמו יו"ד וזה ידוע שהיו"ד ע"ש המחשבה נאמרה. וכשאני נכנס בה שערים הרבה נפתחים לי. שהמחשבה נתפשט בכל הגוף והאיברים ומביא ע"י זה חיות הבורא לכל העולם עד בחי' הנקרא רג"ל. וד"ל:

היוצא לנו מזה. שצריך כ"א לעבוד את הש"י ואפי' פחות שבפחותים אינו רשאי לומר ח"ו נואש. רק ישבר לבו ויתחיל לילך ביראת י"י כל היום לפי כחו ומוחו וערכו. כמו שאנו אומרים בכל יום שתרגילנו בתורתך לשון רג"ל. ואחר כך ודבקנו במצותיך. ובוודאי יפתחו לו אח"כ כפתחו של אולם. וילך ממדריגה למדריגה. וזהו שערים הרבה נפתחו לו. ובכל יום ויום יהי' בעיניך כחדשים. ואיך יכול לקבוע זאת בלבו כבר אמרנו שיכול ללמוד זאת בק"ו מיצה"ר גופא שהוא מסית את האדם היום עשה כך וד"ל. והוא שומע לו. ובוודאי לאחר שמילא תאוותו תאות עוה"ז נמאס אצלו הדבר. עכ"ז מסית אותו היצה"ר למחר עוד הפעם לדבר הרע הזה עצמו ממש ומחדש אליו התאווה רח"ל כמקדם. מעתה ק"ו בן בנו של ק"ו התורה הק' ומצותי' הק' שהם חיות כל העולמות וחיות כל אדם אינו דין שיהיו בעיניו כל יום כחדשים. וגם א"צ להסתפק אשר בכל יום באים חיות ואורות חדשים שלא היו בעולם עד זה היום כי אם היה אותו האור עצמו שהיה אתמול הי' די באתמול. רק באמת שולח הקב"ה בכל יום אורות חדשים לכל העולם. המחדש בטובו בכל יום תמיד מעשה בראשית. וע"י מי באים האורות לזה העולם הכל ע"י ישראל שהם מקיימים את התורה והמצות שנתן לנו הקב"ה והם מעלים את העולם להקב"ה ומביאים אורו של הקב"ה לזה העולם וזה נקרא אור ישר ואור חוזר:

ארוממך י"י כי דליתני וכו'. וכתיב אודך כי עניתני וכבר אמרתי ע"ז שיש בזה כמה פירושים. עניתנ"י. הוא ל' עינוי ויסורין וגם הוא ל' עוני. וגם הוא ל' עניו. כי כאשר האדם מבקש מהשי"ת מיסורים ח"ו ומעניות ויודע בעצמו שאין בידו כלום רק מבקש מהקב"ה מתנת חנם כמ"ש דהמע"ה כי יחיד ועני אני. אזי עונה לו הקב"ה בכל קראנו אליו. וזהו הפי' שאמר דוד ארוממך י"י. אנכי ארומם אותך. כי ע"י העובדות ומעש"ט שעושה האדם בזה העולם מתרומם כבודו של הקב"ה מטעם. כי דליתני. יש בזה ג"כ שלשה פירושים. היינו ל' דלו"ת ועניות דלית לי' מגרמי' כלום. כי יודע אנכי שאין בי דבר. ולא עוד אלא שדל"ת מפסיק בינינו כמו שמפסיק הדלת בין חדר לחדר. וגם דליתנ"י הוא ל' עליה ג"כ. וזהו הנפקא מיני' בין דלת לכותל. כשמפסיק איזה כותל אזי בלתי אפשר לילך מחדר

לחדר אבל כשהמפסיק הוא רק דלת אזי באפשרי לפתוח ע"י מפתח ואם אין לו מפתח שלו יכול לפתוח ע"י מפתח אחר. ואם אין לו שום מפתח באין ברירה יכול לפתוח עם מסמר של ברזל שקורין צווא"ק. וכפי שאמר הרב הצדיק מקארלין זצוקל"ה לאיש אחד אין לי שום מפתח לפתוח אותך. והשיב לו פתחו אותי הגם בצווא"ק. ושיבח את האיש בזה למאוד. עכ"פ הדלת בקל יכולים לפתוח. וכשפותח הדלת ונכנס בו אזי יכול לילך מדרגא לדרגא עד שישיג כל טוב הגנוז ולהשפיע ע"י לזה העולם חיות הבורא ב"ה. ובזה מתרומם כבודו של הקב"ה. ולזה אנו אומרים מזמור ארוממך בחנוכה. ויכול להיות שזהו הפי' משפיל גאים עדי ארץ. היינו נ"ח כידוע שמצותה הוא למטה מי' טפחים. בכדי ומגביה שפלים עדי מרום. שיוגבהו כל הניה"ק מזה העולם השכל עדי מרום:

אדם אחד שאל אותי. היכן נזכר שבת בהזמר ברוך י"י יום יום. והשבתי לו היכן נזכר במזמור שיר ליום השבת או באל אדון. רק באמת כל מה שאמרו צדיקים לפני הקב"ה והכניסו בזה חיות הבורא ב"ה. מחוייבים אנו לקיים ג"כ. ודבר בעתו מה טוב כמו מה רב טובך אשר צפנת דטוביה גניז בגוויה. ואיתא במדרש. שבת כל דבר כפול. קרבנו כפול. עומרו כפול. שירו כפול מזמור שיר ליום השבת. ולכאורה תמוה הלא כאן כתיב ג"כ מזמור שיר חנוכת הבית. ובאמת כתיב. סמכוני באשישות בשתי אשות. אש שלמעלה ואש שלמטה. נר של שבת נקרא אש של מעלה ונ"ח נקרא אש של מטה. ובאמת צריך כל איש ישראל לייחד כל העולמות הן ע"י נרות שבת והן ע"י נרות חנוכה. ולכך כתיב בשניהם. מזמור שיר בלשון כפול משניהם נק' קודש. והמ"י:

איתא במדרש. ויהי ביום כלות משה להקים את המשכן. זש"ה מה גדלו מעשיך י"י מאוד עמקו מחשבותיך:

ונוכל לומר הפי' הוא כך. כי באמת מה אנו לדבר מהקב"ה שגדלו מעשיו שזה אין אנו משיגים כלל. כי לא ישיגוהו משיגי הגוף. רק שצריך כ"א לדבר מעצמו. וזהו הפי' מה גדלו מעשיך שנתת לבני אדם העשיות אשר מן העשיות של מצות ומעש"ט של ישראל נתגדל מלכותו וע"י האור שלו בעשיות המצות נתגדל אורו עד למעלה. וזהו מה רבו מעשיך י"י. היינו כמו שדיברנו המעשים שצוה הקב"ה לישראל לעשות ולקיים נתרבו ונתגדלו עד למעלה. כולם בחכמה עשית. העשי' נתקשר עד החכמה. מאוד עמקו מחשבותיך. היינו המחשבות של הקב"ה הם נמשכים מעומק. כי יש כמה מיני עומק. והמחשבות שלו הם מעומק יותר גבוה. העושה גדולות עד אין חקר. כי ידוע שהמאורות נקראים גדולים והם נלקחים מהעומק היותר גבוה. וכפי שאמרנו כבר על טובים מאורות שברא אלקינו. כידוע שהחמה ולבנה נקראים מאורות. וגם צדיקים נקראו מאורות

כמאמר הגמרא למה הצדיקים דומים בפני השכינה כנר בפני האבוקה. ובאמת נר הוא אור קטן מאד ומקבל מן האבוקה. עכ"ז אין באפשרי להיות אבוקה אם לא יהיה מקודם נר קטן ואח"כ כופלים אותה בשלשה אז נקרא אבוקה. כי באמת הצדיקים ע"י עשיות שלהם שזה נקרא נר מצוה מאירים לכל העולמות ומעלים ומייחדים הכל למעלה ראש ושם נעשה ממנו אבוקה שמביאים ע"י אור החוזר אור גדול לכל העולם הזה. וכפי דאיתא במדרש ע"פ נר לרגלי דבריך ודברנו הרבה פעמים מזה. כשאני מתחיל בד"ת במעט אני מתחיל. כי ד"ת ומצות ומעש"ט נקראים נר שהוא אור קטן. וכשעוזר לו הקב"ה אח"כ כשנכנס בה הרבה ומשיג פנימיות התורה. ומקבל תענוג וחיות מהתורה ומהמצות אזי הוא אור לנתיבתי נעשה מזה אור גדול. כאשר דברנו מקודם שנעשה מזה אבוקה וזה נקרא מאורות שני אורות. כי באמת ע"י עשיות המצות מאיר לכל העולם מתכלית השפלות עד רום המעלות. וכמו כן צריך כל אדם לראות על עצמו כשמקיים איזו מצוה. שיאיר לו מכף רגל עד ראש. ובפרט נ"ח שמצוותה עד שתכלה רג"ל מן השוק. ויכול להיות שזהו פי' הכתוב נר לרגלי דבריך. זה נ"ח שמקום הנחתה למטה מעשרה טפחים שזה נקרא נר קטן מקום נמוך מאוד וזה נקרא רג"ל. וצריך לכוין שיכלה רג"ל מן השו"ק. כפי דאיתא בכוונות האריז"ל ולהעלות הנר למעלה לנתיבותיו של הקב"ה ששם נקרא אור בלי שום לבוש וכלי. ואח"כ מביא אורו של הקב"ה לזה העולם וכמו שדברנו מזה כמה פעמים אור ישר ואור חוזר. וכמו כן היה אצל מרע"ה. ויהי ביום כלות משה להקים את המשכן היינו שתיקן את כל הקומה והעלה הכל להקב"ה ע"י הקמת המשכן ונתגדל כבודו של הקב"ה והשרה שכינתו בתחתונים והאיר לכל העולם. וזהו מה גדלו מעשיך י"י. שנתן לנו את העשיות ועל ידינו נתגדל כבודו של הקב"ה ונעשים ע"י כל היחודים בכל העולמות עליונים:

ת"ר מצות נר חנוכה נר איש וביתו. והמהדרין נר לכ"א כו'. אמר מהו ל' מהדרין על נ"ח. הגם שדברנו מזה כמה פעמים בכמה אופנים. עכ"ז יש עוד לאלוק מילין:

ונוכל לומר כי עיקר עשיית המצוה ופשיטא מצות נ"ח להביא אורו של הקב"ה לזה העולם ולייחד אח"כ כל דבר למעלה מהמדות. והעיקר שיהי' עשיית המצות במחשבה טהורה להשוות העשי' עם המחשבה והמחשבה עם העשי'. אשר לזה אנו אומרים קודם כל מצוה ויהי נועם י"י אלקינו עלינו ומעשה ידינו כוננה עלינו ומעשה ידינו כוננהו. שלא יהי' לא אריך ולא קצר ולא רחב. רק כוננה עלינו. כפי המדה שלנו כ"א לפום דרגא דיליה וכשעושה כך אזי הולך מדרגא לדרגא עד שמהדר את המדות ומביא חיות הבורא לזה העולם שזה נקרא ג"כ הד"ר. ולזה כתיב. הדר כבוד הודך. שמהדר את ההוד

כידוע שזה עיקר כוונת נ"ח לתקן ההו"ד ולהביא אותו לידי בחינת הד"ר. ומהו ההד"ר. והד"ר זקנים שיבה ליחד הכל ע"י קיום המצות נר מצוה למעלה לבחי' הנקרא זק"ן זה שקנה חכמה. ואי"ה בביאת משיחנו יתגלה ההדר עליו שנאמר הוד והדר תשוה עליו שיתוקן ההוד בשלימות ויהי' עליו הדר. ולזה כתיב תפארת בחורים כחם. ואצל הדר כתיב שיבה. היינו למעלה מזה העולם. וזהו ג"כ הפי' עטרת תפארת שיבה בדרך צדקה תמצא. כי כל היחודים נעשו הכל ע"י עשיית המצות שלנו ונתייחדו כל העולמות למעלה לבחי' הנקרא הד"ר. וזהו עטרת זקנים בני בנים. היינו הכל לייחד כל המדות למעלה. וזהו הדר כבוד הודך. היינו המהדרים. ודברי נפלאותיך אשיחה. זהו המהדרין מן המהדרין. שמייחדין כל העולמות לפלא העליון. וכפי שאמרנו כבר ע"פ רבות עשית אתה י"י אלקי נפלאותיך ומחשבותיך אלינו. שאנו יכולים להשיג את הנפלאות שלו להאיר בזה העולם:

וזהו פי' הגמרא נר אי"ש ובית"ו. ידוע אשר מלכות בית דוד נקרא בית וצריך לייחד כל העוה"ז הנקרא בי"ת. והמהדרין. כפי שדברנו הד"ר כבוד הודך. נר לכאו"א. שצריך כ"א לייחד כל דבר שיש בזה העולם ע"י נר מצוה לבחי' הד"ר. ולהדר את המדות וזהו עיקר כוונת נ"ח לתקן את ההו"ד:

והמהדרין מן המהדרין שמעלים את כל העולם לנפלאות הבורא לבחינת כתר פלא עליון כפי שדברנו. ואח"כ מביא חיותו ואורו של הקב"ה לזה העולם. פליגי בה ב"ש וב"ה. כפי שאמרנו כבר שהם האהבה והיראה. בש"א פוחת והולך. היינו ע"י היראה יופחת תמיד הקליפות וזהו כנגד פרי החג. ובה"א מוסיף והולך היינו שיתוסף תמיד בלבנו אהבתו ויראתו של הקב"ה. ומזה יתעלה העולם ויפול מה שצריך לפול. ומר אמר חדא ומא"ח וכו':

איתא כמדרש. ויקח אליהו שתים עשרה אבנים כמספר שבטי בני יעקב אשר היי' דבר ד' אליו לאמר ישראל יהי' שמך. ילמדינו רבינו ר"ח טבת שחל להיות בחנוכה אם צריך להזכיר של חנוכה במוספים. כך שנו רבותינו צריך להזכיר. והיכן הוא מזכיר בהודאה. אתה מוצא כל דבר שיש בעולם הכל הוא כנגד השבטים. י"ב מזלות. י"ב חדשים. וכל העולם לא נברא אלא בשביל השבטים שנאמר ואת כל אלה ידי עשתה כזכות כל אלה שבטי ישראל:

הנה באמת נראה. שכל כוונת נר חנוכה לעורר י"ג מכילן דרחמי. וכפי דאיתא בספרים קדושים. כי כל התנהגות העולם הכל הוא ע"י הי"ג מדות שאמר משה רבינו ע"ה. ואח"כ אמר מיכה. מי אל כמוך וכו'. ובתפלה יש י"ג שבחים בישתבח ואח"כ אנו אומרים אחר

תפלת י"ח י"ג מדות. הכל בכדי לעורר הרחמים ממקור הרחמים. והעיקר הוא להמתיק את הגבורות ולהעלות הכל למעלה מהמדות. ולמה הוא י"ג. כי צריך לייחד הכל לאחד ונעשה י"ג. אח"ד עולה י"ג. אתה אחד ושמך אחד. ומי כעמך ישראל גוי אחד. והגם שעולה י"ג עכ"ז הוא אחד. ואיתא בספרים כתיב כל אלה שבטי ישראל שנים עשר וזא"ת וגו'. היינו עם זא"ת נעשה י"ג. ובחנוכה קורין י"ב נשיאים וגם פרשת בהעלותך את הנרות. וזה מצטרף לי"ג. כי זהו העיקר שצריך להעלות הנרות של מצוה שלו אל מול פני המנורה. כי צריך להעלות הנרות למדה שהוא למעלה מן העולם. כי באמת לכאורה קשה למה היה הנס דווקא בשמן שמונה ימים ולא פחות. רק הכל הוא בכדי להראות כי צריך לייחד כל המדות והנרות לנר השמיני שהוא למעלה מן העולם. ולזה צוה הקב"ה מילה בשמיני ג"כ לבטל זה העולם ולהעלות הכל למעלה. וכשמייחד הכל למדה השמינית וכידוע שמלך השמיני נקרא הד"ר אזי יוכללו כל המדות והבחי' מי"ג תיקוני דיקנא. אשר לזה אנו קוראים בזאת חנוכה כל המותר נשיאים וגם פ' בהעלותך. כי אחר שבא לבחי' הד"ר נכללים בזה כל הבחי' שהם למעלה וכמו שכתוב מפני שיבה תקום והדר"ת פני זק"ן. כי כיון שבא לכלל הד"ר אז נכלל בו זק"ן. היינו כל הבחי' דיקנא קדישא. והבן:

ולזה איתא בגמרא. נ"ח נר איש וביתו. והמהדרין נר וכו'. והמהדרין מן המהדרין פליגי ב"ש וב"ה כי כ"א אומר כפי מידתו כי שמאי הוא היראה והלל הוא האהבה. עכ"פ הפי' הוא כך אחר שבא לבחי' הד"ר מוסיף והולך ומעורר כל הי"ג מכילין דרחמי והם נכללים בנר השמיני אפילו כל הבחינות שהם למעלה מזה העולם כפי שדברנו והדר"ת פני זק"ן. ויכול להיות שזהו הפי'. כשאמר לו הגר לשמאי למדני כל התורה כולה על רגל אחת דחפו באמת הבנין. כי לא רצה לגלות מה שלמעלה מן המדות. שהם נק' ימי הבנין איך הם מתייחדים כי הגר רצה שיגלה לו איך מייחדים כל העולמות העליונים עד בחי' רג"ל. והלל א"ל ע"ז כלל גדול שבתורה ואהבת לרעך כמוך: (חסר)

איתא במדרש. ויקח אליהו שתים עשרה אבנים כמספר י"ב שבטי בני יעקב אשר היי' דבר ה' אליו ישראל יהי' שמך. ילמדינו רבינו ר"ח שחל להיות בחנוכה מהו להזכיר של חנוכה במוספין וכו' אתה מוצא כל מה שברא הקב"ה בעולמו הכל בזכות השבטים ובו' וכן בריאת העולם בזכות השבטים שנאמר אלה תולדות השמים וכו' ונאמר כל אלה שבטי ישראל וגו':

הנה כבר דברנו מזה כמה פעמים שהעיקר הוא לייחד כל מה שנמצא בזה העולם לאחדותו הפשוט וכפי שאנו אומרים כגוונא דילי' למהוי אחד באחד. והנה מה אנו

לדבר ביחוד השי"ת שהוא אחד אחדות הפשוט והעיקר שמחוייב כל האדם לתקן מעשיו ודיבוריו ומחשבותיו וכל איבריו לתקן כל העולם ולייחדם לאחדותו הפשוט ושיתגלה קדושתו של הקב"ה בזה העולם שיהי' אחד באחד. וזה ידוע כי מספר אחד עולה י"ג עכ"ז הוא אחד כי זה העיקר שיהי' יחוד גמור ע"י הי"ג מידות וזה חיוב על כל איש מישראל. ויש כמה פעמים שאנו מחוייבים לייחדם הכל היינו קודם התפלה י"ג מדות שהתורה נדרשת בהן. ואח"כ ישתבח יש בו ג"כ י"ג מדות ואחר התפלה י"ג מדות הקדושים. ובימים שאין אומרים תחנון יש קריאת הלל שזה יותר גבוה וע"י יתעורר הי"ג מכילין דרחמי. ואיתא בספרים קדושים שבירך יעקב אבינו את הי"ב שבטים ואח"כ כתיב וזאת אשר דיבר להם היינו שנתייחד עם זאת ונעשה י"ג מדות בשלימות וכן אצל קרבנות הנשיאים כתיב זאת חנוכת המזבח וע"י הי"ב שבטים וזאת נתייחדו כל העולמות. לזאת כשראה אליהו מה שנעשה בעוה"ר לקח י"ב אבנים כנגד שבטי בני יעקב אשר קראו ישראל כידוע שיעקב הוא בחי' קטנה ל' עקב וישראל הוא מדריגה גדולה ועשה יחוד גמור שייחד כל בחי' הנמוכין ג"כ להקב"ה וירפא את מזבח י"י ההרוס שריפא את כל הבחי' שהיו הרוסים ושבורים וביטל כל הקליפות והעלה הכל להקב"ה וזה הי' הכל בזכות השבטים שזה הי' תכלית בריאת העולמות שהם מנהיגים את העולם תמיד וע"י התנהגות העולם ושיתקשרו כל הבחי' הנמוכים לקדושתו יתברך שמו. ולזה מדבר המדרש בזה מחנוכה כידוע מצות נר חנוכה היא מצוה דרבנן ומגיע למקום נמוך מאוד ומקום הנחתה למטה מעשרה טפחים עכ"ז היא מאירה בכל העולם ומביאה קדושתו ואורו של הקב"ה למקום נמוך מאוד וכפי כל הכוונות ושמות הקדושים הרמוזים בנ"ח ובברכות של חנוכה וע"י נרות חנוכה מתעלה ומוסיף קדושתו של הקב"ה בזה העולם שזהו עיקר רצונו של הקב"ה שע"י עשיות שלנו יתעלו כל העולמות. ובאמת זו הבחי' יש אצל כל אדם בחי' יעקב שהוא בשפלות. ובחי' ישראל. וצריך כל אדם לראות לתקן מעשיו הנמוכים והשפלים לבחי' ישראל וזה הפי' עד שתכלה רגל מן השוק. שוק נקרא רה"ר וצריך לראות לכלות כל הרגליות שלו היינו אכילה ושתיה ושינה וכל דבר מלאכה שעושה לקשר הכל לרה"י. מהו רה"י הקב"ה. ושלא ישלוט בו ח"ו שום דבר זר הנקרא רה"ר. והעיקר שיראה שלא יהי' משועבד ח"ו לשום תאוות עוה"ז ולא לדאגת הזמן השם ישמרנו וזהו בכדי שלא ישלוט עליו ח"ו הסט"א רק לקשר כל דבר הרגליות שלו הגשמיות ג"כ להקב"ה. ובאמת כשיעשה האדם כך ויקשר כל המלאכות שלו להקב"ה ויבורר ע"י כל הקדושה הנמצא בכל דבר ואז יבא משיח צדקינו ויבא העולם לשלימות הגמור. כי באמת אין באפשר שיהי' שלימות הגמור רק ע"י מעשה התחתונים ולזה אמר

יעקב לעשו כשאמר לו נסעה ונלכה ואלכה לנגדך כי רצונו של עשו הי' שיהי' גמר שיהי' הכל בשוה. השיב לו יעקב זה בלתי אפשר כי עדיין לא הגיע העת וכפי שדברנו כבר מזה ואני אתנהלה לאטי היינו שמחוייב אני לעשות הכל לאט לאט לרגל המלאכה היינו המלאכה שיש לפני להעלות כל הדברים והבחי' הנמוכים הנקראים רגל הכל להקב"ה. ולרגל הילדים היינו כל הנשמות שמחוייבים להיות בעולם שע"י כל הנשמות יתעלו כל הבחי' הנמוכים. וכפי שמאז ועד עתה היו כמה אלפי אלפים נשמות בזה העולם ומי יודע כמה פעמים היינו בעולם ויש כמה נשמות שלא היו עדיין בעולם ומחוייב להתעכב הכל עד שיכלו כל הנשמות שבגוף ואז יתעלו כל העולמות ויתייחדו כל העולמות לקדושתו של הקב"ה ויהי' שלימות הגמור ויבא משיח צדקינו וזהו עד אשר אבא אל אדוני שעירה כידוע שנקרא קליפת שעיר קליפה הראשונה ואח"כ מתברר גם זה הבחי' שעיר לבחי' אדוני שיתבטלו כל הקליפות ולא ישלוט ח"ו שום סט"א רק אורו של הקב"ה מאיר לכל העולם והי' לך י"י לאור עולם. וזה ידוע כי יעקב הוא בריח התיכון מבריח מן הקצה אל הקצה. היינו מבריאת העולם עד שיבא העולם לתכלית השלימות שזה הי' תכלית הבריאה ג"כ. וזהו שמראה לנו מצות נ"ח שמצוותה דוקא למטה מעשרה טפחים שהוא במקום נמוך מאוד ויוריד קדושתו לכל הבחי' הנמוכים. וזה משתשקע החמה מי גילה רז זה לבני ששמי שמש וזהו משתשקע החמה שמתחלת לשקוע ולהאיר לבחי' הנמוכים עד שתכלה רגל מן השוק שע"י זה תכלה כל הרגליות מן רה"ר ויתייחד הכל לרה"י ולזה כתיב כי בא השמש אתא שמשא זה יעקב כי הוא המאיר לכל העולם:

איתא במדרש ראיתי והנה מנורת זהב כולה. זהו כנ"י. וגולה על ראשה ויעבור מלכם לפניהם וי"י בראשם:

ונוכל לומר. כתיב לי הכסף ולי הזהב. כסף קודם לזהב. ואצל מלאכת המשכן כתיב הכל זהב קודם לכסף. רק באמת אצל הקב"ה כתיב כסף קודם. כי הוא מתחיל מן החסד וזה היה עיקר בריאת העולם להשפיע טובו וחסדו לעולם. כי אמרתי עולם חסד יבנה. אמנם כשבני העולם אינם מתנהגים כשורה מוכרח להתנהג עמהם ח"ו במדה"ד בכדי לירא מפניו. וזהו לי הכסף ולי הזהב כי הדין הוא נצרך ג"כ בכדי שיחזרו בתשובה לפניו וישפיע להם חסדו וטובו. אבל במשכן כתיב זהב מקודם. כי העבדות ששייך לנו ביראת שמים מתחלת מקודם מבחי' זהב היינו היראה. זהו התחלת העבדות להבורא ב"ה לירא מפניו. כדכתיב מה ה"א שואל מעמך כ"א ליראה. ואיתא בגמרא חבל על דלית לי' דרתא ותרעא לדרתא עביד. וגם נקרא אוצר. יראת י"י הוא אוצרו. ואח"כ יעזור לו הקב"ה שיבא לידי אהבה לזאת מתחלת מזהב ואח"כ כסף:

וז"ש זכרי' הנביא ראיתי והנה מנורת זהב כולה. היינו כל האורות שהאדם צריך להשיג אינו משיג עד שיהיה לו מקודם היראה. ואח"כ וגולה על ראשה. ויעבור מלכם לפניהם וי"י בראשם היינו האהבה האמיתית להבורא ב"ה. ושבעה נרותיה עליה זהו זכות השבת. שבעה ושבעה מוצקות חצבה עמודיה שבעה. וגם שבעה הצדיקים עד עמרם. כידוע שכל העולם הכל שבועיות ומזה מתחיל בנין העולם ושבעה הצדיקים ייחדו כל העולמות והורידו השכינה למטה לארץ כדאיתא במדרש שעמרם הוריד השכינה לארץ בלידת משה רבינו ע"ה:

ועוד נוכל לומר. והנה מנורת זהב כולה. כי כל העולם נקרא מנורה כידוע שבעת ימי הבנין. וזהו כנסת ישראל כידוע מפני מה נקרא כנ"י. שכינס כל המדות. ולא תאמר שרק אלו המדות. לזה אמר וגולה על ראשה ויעבור מלכם לפניהם וי"י בראשם שהם מקבלים מחיות קדושתו של הקב"ה למעלה מן המדות:

ועוד י"ל ראיתי והנה מנורת זהב כולה וכו'. כפי דאיתא במדרש. מתחלה עלה במחשבה לברא את העולם במדה"ד שנקרא זה"ב. זהו מנורת זהב. ראה שאין העולם מתקיים שיתף עמו מדה"ר. זהו וגולה על ראשה וזהו וי"י בראשם זהו מדה"ר:

לזאת חנוכה אמר. הנה א"א אדומו"ר זצוק"ל. צוה פעם אחת לשורר בזאת חנוכה. הדרן עלך מסכת חנוכה והדרך עלן מסכת חנוכה. והנה מי אנכי לבוא על מחשבת א"א אדומו"ר זצוק"ל. רק נעיין בזה מה זה דאיתא בגמרא על חנוכה הכל בל' מהדרין ולא אמר הגמרא ל' המחמירים על עצמן. רק באמת מהדרין הוא ל' הדר. דהיינו כשהאדם עושה מצוה בהידור שמהדר אותה להקב"ה. היינו כשעושה המצוה בתענוג ומכוין לייחד קוב"ה ושכינתי' כמו שאנו אומרים קודם עשיית כל מצוה אזי הוא מביא את האור שלמעלה לזה העולם ומאיר בזה העולם שיוכל לקבל טובו הצפון. וזהו ג"כ ל' הד"ר. היינו ל' חזרה. וכמו כן כל דיבור ודיבור שאדם מדבר לפני הקב"ה צריך לייחד א"ע בלבו ומחשבתו ולראות שיהי' הכל מהודר בכדי שיחזור ויביא האור אח"כ חזרה ממעלה למטה. וכמו שאמרנו כבר ע"פ קול י"י בהדר. כי יש חילוק בין קול לדיבור כי דיבור הוא פרטי וקול הוא כללי. כי הקול הוא בלי חיתוך אותיות ובו נכללו כל הדיבורים וכשהדיבור יוצא מפי האדם אזי מתלבש בו הקול. והדיבורים הם לבושים להקול והקול הוא הפנימיות. נמצא שהדיבורים הם כמו נר. היינו הכלי שמכניסין בו השמן. והקול הוא האור הפנימי. וכשהוא מייחד הקול שלו להקב"ה הוא מייחד ומחזיר על ידו האור ממעלה למטה ונעשה יחוד גמור. וכמ"ש ובבוא משה אל אוהל מועד שנעשה בשם היחוד הגמור כי משה הוא הדעת של כל ישראל. ובשעה שנכנס משה

לאוהל מועד לדבר אתו קישר את ישראל להקב"ה. ומהו הפי' לדבר אתו. מי דיבר עם מי. אם הקב"ה דיבר עם משה או משה עם הקב"ה. ובאמת שדברו שניהם ביחד ונעשה היחוד השלם כמו שדברנו. ומהיכן נעשה היחוד. מ"בין ש"ני ה"כרובים ר"ת משה. כי הצדיקים ע"י הייחודים שלהם מביאים את האור לעולם. ובפרט בעת שנתייחד משה עם הקב"ה באוהל מועד וכפי מאחז"ל בענין הכרובים ראו חיבתכם לפני המקום וכו' ואח"כ וידבר אליו:

כללו של דבר. הצדיקים ע"י שמהדרין את המצות ומהדרין את הקול והדיבורים שלהם מגביהים את העולם והחיות רצוא ושוב. לזה מקודם דיבר משה ואח"כ דיבר כביכול ב"ה וב"ש ואח"כ דיבר עוד משה ואח"כ הקב"ה. כמו שדברנו. ואח"כ וידבר י"י אל משה דבר אל אהרן אחיך בהעלותך את הנרות. כידוע משה מצד החתן ואהרן מצד הכלה. וע"י שניהם נעשה היחוד. צריך להעלות את הנרות אל מול פני המנורה כידוע שיש ששת ימים ויש שבעת ימי הבנין וצריך להעלות הכל למעלה לנר השמיני שזה נקרא פני המנורה:

ובאמת נראה אשר הכל הוא בשמיני. מילה הוא בשמיני. ובחג הסוכות שמיני עצרת. כדאיתא במדרש עצרו לי יום אחד. כי אז הוא שלימות כל הייחודים שנעשה בזה החודש ונגמר בשמע"צ. ובחנוכה צריכים להדליק שמונה נרות. ולדעתי יכול להיות שנר השמיני של חנוכה היא אותה בחי' עצמה של שמע"צ ולכן אומרים הצדיקים שבחנוכה הוא גמר חתימה. וכשנעשה היחודים אז נקרא הד"ר. שמחזיר ומשפיע חיות הבורא ב"ה לזה העולם:

ולזה איתא בגמרא. מצות נ"ח נר איש וביתו. איש נקרא האור המחיה את האדם. וביתו נקרא הגוף של האדם כי הוא הבית שמקבל לתוכו אור של הקב"ה. וגם המלבושין של האדם והבית שהוא דר בתוכו וחצריו וכן הרחוב. וכן כל העולם. וכמו כן הים אוקינוס המקיף את כל העולם הכל נקרא בית כי צריך להאיר לכל העולם ולהכניס בתוכו חיות הבורא ב"ה ולהעלות כל העולם כולו להקב"ה. ולזה אמר הגמרא הכל בל' מהדרי"ן. והמהדרין נר לכאו"א. והמהדרין מן המהדרין יש פלוגתא של אבות העולם ב"ש וב"ה כפי הטעמים דאיתא בגמרא. כי באמת קיום כל העולמות עליונים ותחתונים תלוי הכל בזה העולם. כמאה"כ אם לא בריתי יומם ולילה וכו'. והצדיקים ע"י עובדות ומעש"ט שלהם מקיימים את כל העולמות כל חד לפום דרגא דיליה. לזה אומרים ב"ש פוחת והולך. ובה"א מוסיף והולך. כי צריך תמיד להעלות כל העולם למעלה ולהביא את האור

מלמעלה למטה לזה העולם ולייחד אח"כ חזרה לכל העולם ממטה למעלה ולזה מברכין נ"ח קודם לנר שבת:

איתא במדרש. ותשלם כל המלאכה. זש"ה מה גדלו מעשיך י"י מאוד עמקו מחשבותיך. אתה מוצא שנגמרה מלאכת המשכן בכ"ה בכסליו והיו מקופל עד אחד בניסן בחודש שנולד בו יצחק וכו' והיו ישראל תולאין בו שמא נמצא בו איזה דופי. והוא חשב לערב שמחת המשכן בשמחה שנולד בו יצחק. כיון שבא אחר בניסן והעמיד משה את המשכן. אמר הקב"ה עכשיו בוודאי הפסיד כ"ה בכסליו. עלי לשלם לו. ובמה שילם לו בחנוכת בית חשמונאי עכ"ל המדרש:

ונוכל לומר כי באמת הנרות של המשכן היו גבוהים. ועמדו ח"י טפחים מן הארץ. ונ"ח מחוייבים להיות לא פחות משלשה טפחים. ולמטה מעשרה טפחים מן הארץ דווקא. כי זהו עיקר העבדות שיושלם כל המלאכה. היינו שצריך להביא אורו של הקב"ה לזה העולם ואח"כ להעלות כל העולם ממטה למעלה ראש ואז נעשה שלימות גמור. וזהו ותשלם כל המלאכה. שנעשה שלמות בכל המלאכה כמו שדברנו כבר על פסוק לרגל המלאכה אשר לפני. היינו לתקן כל המלאכה שיש להאדם עד בחי' רג"ל. ואז ועמדו רגליו וגו' על הר הזיתים היינו שיתייחדו כל העולמות לבחי' חכמה. וזה אין ספק כי משה רבינו ע"ה כשעשה המשכן וכמו כן שהע"ה עשו הכל בתכלית השלמות ונשלם כל המלאכה שיש לכולם וייחדו כל העולמות לרצונו הפשוט. ובאמת צריך כל אדם לראות לקשר כל העולמות לרצונו הפשוט ממטה למעלה ע"י עובדות ומעש"ט שלהם ובפרט על ידי הנרות של מצוה נר שבת ונ"ח כ"א לפי מדרגתו:

והנה שאלתי פעם אחת את א"א אדומו"ר זצוקל"ה. מהו ולתבונתו אין מספר. וכי שייך ע"ז ל' מספר הל"ל אין חקר והשיב לי שזה נאמר על כלל ישראל. כי בכלל ישראל נמצאים שזה עובד י"י במדה זו וזה במדה זו וגבוה מעל גבוה שומר. וכאו"א משיג לפי מדרגתו ועבדות שלו וזהו הפי' ולתבונתו אין מספר. ר"ל אין מספר להאנשים המשיגים מעט תבונתו של הקב"ה. עכ"פ ע"י כל איש ישראל נבנה המשכן כמאה"כ ושכנתי בתוכם עד שיבנה כל העולם ואז יהיה אי"ה ביאת משיחנו בב"י וזה עד שתכלה רגל מן השוק. היינו עקבותא דמשיחא: ולזה איתא במדרש. מלאכת שמים וארץ כלתה אבל מלאכת המשכן לא כלתה:

כי ידוע שכל מה שהיה במשכן היה הכל כנגד בריאת שמים וארץ. ומרע"ה עשה הכל בתכלית השלימות ואנחנו מחוייבים לעבוד את י"י הכל ביראה ואהבה בכדי לקרב את הכל לתכלית השלימות שזה היה עיקר בריאת שמים וארץ לתכלית השלמות. ומה

שאומר המדרש שחשב לערב שמחת המשכן עם השמחה שנולד בו יצחק. נוכל לומר דאיתא עכשיו הלכה כב"ה ולע"ל יהיו הלכה כב"ש. ומהו הענין כידוע שכ"א מהם אומר לפי מדריגתו. ב"ש הוא היראה וב"ה הוא האהבה. וזהו המחלוקת של ב"ש וב"ה בנ"ח. ב"ש סוברים פוחת והולך כי העיקר הוא היראה. וצריך האדם להוסיף תמיד יראתו על פניו ולפחות בכל יום מהבלי העוה"ז מצד יראתו של הקב"ה. וטעמו הוא כנגד פרי החג. שצריך האדם לעבוד את הש"י ביראה פשוטה לירא את י"י שיתן לנו חיים טובים ובנים ופרנסה ומזה יבוא ליראה עילאה. והקליפות יתמעטו תמיד כידוע שפרי החג הם נגדם. ובה"א מוסיף והולך כידוע שמדתו הוא אהבה. וצריך להוסיף אצלו בכל יום אהבתו של הקב"ה לזה אמר מוסיף והולך:

נחזור לענינינו. שב"ש וב"ה הם היראה והאהבה. ואיתא רצה הקב"ה לברוא את העולם במדה"ד. ראה שאין העולם מתקיים שיתף עמו מדה"ר. ולכאורה קשה איך שייך לומר ח"ו בהקב"ה שינוי רצון. רק באמת הפי' הוא כך רצה הקב"ה לברוא את העולם במדה"ד. היינו שיהיה העולם בשלימות הגמור שיוכל להתנהג העולם גם ע"י מדה"ד היינו שעפ"י הדין יהיו ג"כ לישראל כ"ט. אח"כ כשראה שאין העולם מתקיים. היינו כפי שנפרץ בעוה"ר והעולם מתמוטט תמיד ומשוקעים בתאוות עוה"ז הגשמי אשר עפ"י מדה"ד א"א להשפיע להם הטוב. לכן שיתף עמו מדה"ר היינו בחי' יעקב שנקרא ר"ח מי"ם. כי יצחק נכלל בו שעולה ר"ח וחסד נקרא מי"ם וממתיק מדה"ד הקשה בכדי שיהיה קיום לעולם. ולזה עכשיו הלכה כב"ה. היינו כשמתנהג העולם ע"י מדה"ר והאהבה. אבל לע"ל כשישלם כל העולם בתכלית השלימות ותשלם כל המלאכה שלנו עד הרגל ויתעלו כל הבחינות כפי שאמרנו. ועמדו רגליו ביום ההוא על הר הזיתים ואז יהיה ומלאה הארץ דעה את י"י ויבוטלו כל הקליפות מהעולם כמו שהיה תכלית הבריאה מרצונו הפשוט. ממילא יוכל העולם להתנהג גם במדה"ד ומכל המדות לא יהיה שום עיכוב רק ישפיעו לישראל כ"ט כרצונו הפשוט שרצה מקודם ואז יהיה הלכה כב"ש:

וזה ידוע שמרע"ה העמיד המשכן בתכלית השלימות ונשלם אז בריאת העולם ונפל כל הרע מהעולם ולזה המתין בהקמת המשכן עד אחד בניסן בחודש שנולד יצחק. כי ידוע שקשה להעולם לסבול הפחד של יצחק הקשה לזה העמיד באותו החודש את המשכן ויחד כל ישראל לאביהם שבשמים ע"י הקמת המשכן כפי שהי' רצונו הפשוט בעת בריאת העולם ונמתק פחד יצחק:

אמר הקב"ה עכשיו הפסיד כ"ה בכסליו ושילם לו בחנוכת בית חשמונאי. כידוע שהאויבים טמאו כל השמנים היינו שרצו לטמא כל החכמות ואמרו כתבו לכם על קרן

השור וכו'. שזה היה עיקר רצונם לבטל התורה מישראל והכהנים בית חשמונאי מצאו פך של שמן. היינו החכמה העליונה והורידו קדושתו של הקב"ה לזה העולם. ואח"כ העלו כל העולמות למעלה לייחוד הגמור ותשלם כל המלאכה ונמתקו כל הגבורות באותה בחי' עצמה שהעמיד משה את המשכן ובזה שילם לכ"ה כסליו. שע"י חשמונאי ובניו נשלם כל העולמות. משתשקע החמה עד שתכלה רגל מן השוק היינו עד ביאת משיחנו בב"י אמן:

בגמרא איתא על דיני חנוכה הכל בל' מהדרין. היינו מי שמהדר במצוה ועושה אותה בהדר. היינו אל מול פני המנורה יאירו שבעת הנרות. כי עיקר הוא הנר השמיני וכל המדות נוטים לנר השמיני כידוע אשר לזה נקרא מלך השמיני הד"ר. ולא נזכר בו יותר וימת וימלוך כי הוא חי. והוא המשפיע לכולם. לזה אמר המהדרין נר לכל אחד. כי אח"ד עולה י"ג. היינו שמהדרי"ן כמו שדברנו ומייחדים הכל לנר השמיני ונר השמיני מתייחד לאחד. היינו שמתעורר ע"י כל הי"ג מכילין דרחמי כידוע שזהו עיקר כוונת נ"ח. וכשמעורר כל הי"ג מכילין דרחמי אז נפתחו כל האורות וכל מקורות של רחמים על כל ישראל אמן:

איתא במדרש. כי עמך מקור חיים באורך נראה אור. א"ר יוחנן עובדא הוה בחד ב"נ שהיה מדליק נר וכבה מדליק וכבה אמר עד מתי אני מתייגע אמתין עד שתזרח השמש ואלך לאור החמה. כך ישראל נשתעבדו במצרים ונגאלו ע"י משה ואהרן. נשתעבדו בבבל ונגאלו ע"י חנני' כו'. נשתעבדו ליון ונגאלו ע"י חשמונאי ובניו. נשתעבדו באדום אמרו ישראל עד מתי אנו מתייגעים מעתה אין אנו רוצים שתאיר לנו ע"י ב"ו אלא אל י"י ויאד לנו. עכ"ל:

הנה ידוע שופריה דיעקב מעין שופריה דאדה"ר. כי באמת האבות הם תיקון העולם ויעקב הוא הבחיר שבאבות כפי שידוע שאחר החטא נגנז האור לצדיקים לעתי"ד לבו"א היינו כל הצדיקים העתידי"ם לבו"א שהיו בעולם ושיהיו בעולם עד ביאת משיחנו בב"י כל אחד כפי שלימותו כך הם משיגים את האור הגנוז. ועד אברהם היו שני אלפים תוהו והאבות היו הראשונים שהתחילו להאיר על הארץ. וביעקב כתיב ויקחם ויעבירם את הנחל ויעבר את אשר לו ויעבור את מעבר יבק היינו שיעקב העביר והמשיך את הנחל לעולם כידוע נח"ל קדומים שקדמה לעולם והמשיך את הנחל להעולם שיומשך עד ביאת משיחנו בב"י. ויעבר את אשר לו. כידוע. ע"ב רי"ו וייחד הכל כמבואר בתיקוני זוהר. מצרף לכסף וכור לזהב וכו'. זה אברהם ויצחק. ויעקב הוא מדה"ר ועשה וקישר הכל את כל העולמות. ויעבור את מעבר יב"ק. ידוע הגי' אשר יב"ק עושה וייחד כל

השמות והמשיך את הנחל ואח"כ ויותר יעקב לבד"ו. וזהו פי' הפסוק באורך נראה אור. ע"י האור שלך שאנו משיגים האור הגנוז ע"י עשיות שאנו עושים בעוה"ז נראה אור. נוכל אח"כ לראות את האור היותר רוחני. כי באמת אין באפשרי להשיג שום דבר רוחני רק ע"י גשמיות. היינו ע"י עובדות ומעש"ט שאדם עושה בעוה"ז ומייחד כל העולמות ממטה למעלה. וזה נקרא נר שעומד בתוכו האור היינו שעי"ז יוכל לבא לאור הרוחני. וכפי ששמעתי מא"א אדומו"ר זצוקל"ה. משפיל גאי"ם עדי ארץ בכדי שיוכל אח"כ להגביה שפלים עדי מרום. וכמו שדברנו על פסוק נר לרגלי דבריך ואור לנתיבתי. עפ"י המדרש כשאני מתחיל בה במעט אני מתחיל. היינו בקטנות. שלא יבקש האדם מדריגה יותר מכפי שהוא רק לפי מיעוט ערכו והשגתו. כן יתאמץ בעבודתו ית"ש. וכשילך כך ממדריגה למדרגה אח"כ שערים הרבה נפתחו לו. וזהו ואור לנתיבתי. שאין בזה שום גשמיות רק שמשיגים האור הגנוז ומייחד כל העולם לחי החיים וזהו נ"ח כידוע שזמנה עד שתכלה רגל מן השוק. היינו שיתחיל ממטה וידליק עד שתהא שלהבת עולה מאליה. היינו בהעלותך את הנרות. שמתחיל מגשמיות ומדליק עד שיאירו שבעת הנרות אל מול פני המנורה שיראה לייחד ולהעלות הגשמיות עד בחינה הנקרא' אור שאין שם שום גשמיות זה נר מערבי שלא כבה לעולם. ולזאת ר"ת להדלי"ק נ"ר חנוכ"ה הוא נח"ל. שצריך להמשיך ולהעביר הנחל קידומים. ונחל עדניך תשקם. וכמו שעשה יעקב אבינו. מתחלה אמר כי מעט אשר הי' לך לפני היינו כשהתחיל בה התחיל מעט לפי מדריגתו ואח"כ אמר ואני אתנהלה לאטי. היינו שהלך מעט מעט לאט לאט מדרגה אחר מדרגה. וכפי ששמעתי מא"א אדומו"ר זצוק"ל. דהע"ה ביקש. הצילני מכף כל אויבי ומיד שאו"ל. שלא אשאל ח"ו מדרגה שאינה שלי. רק לפי מדרגתי. כך אמר יעקב אני אלך לאט לאט עד אשר אבוא אל אדוני שעיר"ה. היינו שאביא בחינה הנקרא שעיר לתוך אדוני ואעלה את כל העולמות שיבוטלו ויפלו כל הקליפות ולא ישאר רק כולו טוב הגנוז ואז יהיה ביאת משיחנו בבי"א. וכפי שאנו אומרים על אליהו זכור לטוב זי"ע. איש הנקרא בעל שע"ר בסימניו היינו שהוא הבעל של שעי"ר. וד"ל:

עכ"פ נחזור לענינינו. יעקב הוא תיקון אדה"ר וכל העשיות והעבדות שלו. וגם הברכות שקיבל מאביו הוא הכל תיקון העולם בכדי שיוכל לקבל טוב הגנוז בעת שיפלו כל הקליפות ויתוקן העולם על מכונו. ובאמת נראה שזה יותר משלשת אלפים שנה שאמר יעקב ואני אתנהלה לאטי כמו שדברנו מקודם. לרגל המלאכה ולרגל הילדים הכל כמו שדברנו כמו המצוה של נר חנוכה שמתחיל מלמטה הנקרא רג"ל שיש בזה אחיזה לגשמיות ג"כ ומאיר למעלה עד מקום שאין שם שום דבר מן הצד רק כולו טוב.

וראה יעקב שמוכרח להתעכב כל כך ולהיות בכל הד' גליות עד שיתעלו כל הניצוצות קדושות שנפלו בתוך עמקי הקליפות על ידי חטא אדה"ר ואח"כ אבוא אל אדוני שעירה. כפי שדברנו:

וזה ידוע שיעקב נקרא שמש. ואמר מי גילה רז זה לבני ששמי שמש. וזהו פי' המדרש ע"פ כי עמך מקור חיים באורך נראה אור כמו שדברנו מקודם. שמתחיל ממטה ומאיר לכל העולם עד שיבא משיח בב"י ומי הוא זה. אמר במדרש. עובדא הוה בחד בר נש. זה יעקב אבינו הוא הנקרא חד בר נש. כי שופריה דיעקב מעין שופריה דאדה"ר והוא תיקן החטא והתחיל להאיר בלילה. היינו לפי מדריגתו. והי' מדליק וכבה היינו שמרמז על כל הגליות שיוכלו ישראל לסבול הגליות עד שיזרח השמש. היינו יעקב אבינו. אתא שמשא וכו'. והוא האיר לכל העולם ע"י הייחודים שלו עד ביאת משיחנו בבי"א. ואז נלך לאור י"י אמן:

כללו של דבר. זהו עיקר מצות נ"ח שיאירו ישראל על ידי עשיות שלהם מלמטה הנקרא נר שיש בזה אחיזה לגשמיות עד מקום החיות שאין שם שום גשם רק כולו רוחניות הנקרא אור כי זה הוא עיקר בריאת העולמות וכביכו"ל השרה שכינתו בתחתונים שזהו עיקר התענוגים והשעשועים שלו מה שמאירים הצדיקים מזה העולם. כי באמת הלא יש להקב"ה כמה אלפי אלפים וריבוא רבבות מלאכים ואופנים ושרפים שמשבחים שמו הגדול תמיד והם אינם יודעים ג"כ מקום כבודו עד שאומרים ברוך כבוד י"י ממקומו. עכ"ז עיקר חפצו ותשוקתו ושעשועיו הוא רק זה שמייחדים שמו הגדול כביכול מזה העולם. משל למלך גדול שהיה לו כל תענוגי עוה"ז והיו לו כל מיני כלי זמר ומנגנים טובים למאד שלא נמצא כמוהם בכל העולם והיה לו ג"כ צפור קטנה שהיתה מדברת ואומרת צוקע"ר. הניח המלך כל התענוגים וכל הכלי זמרים ושעשע עצמו רק עם הצפור. ושאלו אותו מה זה שאתה משתעשע רק עם הצפור מה זה נחשב אצלך לערך הקאפעליע וכל"ז. והשיב להם על הכלי זמר אין חדוש כי הם בני דיעה ולמדו א"ע עד שהשיגו זאת החכמה. אבל על הצפור הזה חידוש גדול וכו'. כן הוא הנמשל. כי המלאכים הם קרובים אליו ורואים כל הבהירות של מעלה. אבל עיקר השעשועים של הקב"ה מאתנו אשר מעולם השפל יוכל להשיג חיות הקודש וע"י עשיית המצות בגשמיות נוכל להמשיך האור העליון מנחל קדומים ויומשך הנח"ל עד בחי' הנקרא רג"ל ומתייחדים כל העולמות ע"י נ"ח כידוע. נ"ר עולה מספר השמות. ולזאת מברכין ל"הדליק נ"ר ח"נוכה זהו נח"ל המושך:

כתיב בעת ההיא אחפש את ירושלים בנרות. אחפ"ש ל' חפש"י. בנרו"ת. עם נר של שבת ונר חנכה מן הע"ת יעשה ההי"א. בההי"א יש ה"א. ולפעמים עם וא"ו ולפעמים עם יו"ד וכו'. אימתי עת רצון בשעה שהצבור מתפללים. כי בהצבור יש כל הגוונים זה מתפלל עם זאת הבחי' וזה מתפלל עם זאת הבחינה. אעפ"י שכל אחד צריך שיהיו לו כל הבחינות:

וירד יהודה מאת אחיו. הירידה של יהודה היה מאת אחיו. כדי שאחיו יתוקנו. וזה הדבר של משיח ועכובו. יהוד"ה. יודעים הכל שהוא השם ובאמצע הד' מחמת העת הוא כן: (חסר)

חותמך ופתילך. זה העולם הוא החותם של כל העולמות וגוף של כל העולמות:

זאת חנוכה דשנת תר"ג. אמר. כי נר מצוה ותורה אור ודרך חיים תוכחת מוסר. אמר. סור מרע ועשה טוב. פי' כשאתה רוצה לסור מרע. העצה לזה ועשה טוב. מיט האריוואניע. ותתרחק מן הרע. וזהו ודרך חיים כשמקיים מ"ע בחיות הוא תוכחה לסור ממוקשי כו'. אמר בשם אביו זצוק"ל. אלו ימים שגומרים בהם את ההלל. וסימנם בבט"ח. ל' טיח וטפל. בימים שמדובקים בי"י:

בשם הצדיק רש"ק אמר אנישט בדארף נישט:

עוד אמר זה ידוע שכעס בא מעצבות ועצבות בא מגדלות. וזהו בבטח ל' בטחון. עשיר השמח בחלקו ומודה ומהלל בשמחה:

מדליק עד שתהא שלהבת עולה מאליה. פי' האדם צריך להדליק תחלה באתערותא דלתתא בהדרגה יותר ויותר עד שיאיר לו מאורו של הקב"ה בהתלהבות ובשלהבת יה והבן:

זאת חנוכה דשנת תר"ח אמר איתא במדרש נר לרגלי דבריך ואור לנתיבתי התורה הזאת כשאני מתחיל בה במעט אני מתחיל בה והם נובעים מאליהם וכשאני נכנס בה שערים הרבה נפתחים בה:

פתח ואמר דברתי זה כ"פ שהעולם וכל אדם נקרא נר שהכל נקרא נר. הנר של חרס ושל מתכת נקרא נר שהוא כלי קבול שמקבל בתוכו הנר להאיר והפתילה שבו יש אחיזה להאור והשמן שממנו נמשך האור הכל נקרא נר והעיקר הוא האור שבראשו ונקרא נר. ויש בזה כמה דברים גשמיים ועבים ודברים דקים ורוחנים והקב"ה מפליא"ת לעשו"ת שקושר דבר רוחני בדבר גשמי שניתן הנר בגוף. והאדם צריך ג"כ לקשר דבר גשמי בדבר רוחני ולקשר עצמו בתורה ולעשות כל מעשיו לש"ש אשה ריח ניחוח לה' ובמה קושרים עצמם לה' מיט קליינקייט. במעט אני מתחיל בה כמ"ש כי אתם המעט מכל העמים.

כי על המזלות איתא בספרים של כל א' מן המזלות נדמה לו שהוא ראש וגדול מחבירו כי שם אין לירא מיצה"ר ושום פחיתות בעבדות לכן רשאי כ"א מהם לסבור שהוא גדול מחבירו. אבל באדם צריך כ"א לידע שהוא קטן שבקטנים ורוצה רק להתחיל כי כך הוא החשבון ממה נפשך כידוע. והוא רק נקודה שבלב להתחיל והם נובעים מאליהם. כי כשיש איזה תמונה אזי א"א לשנות ואין להוסיף עוד. וכתיב כי לא ראיתם כל תמונה. אבל כשהוא רק נקודה יכול לנבוע ולהוסיף ולעשות ממנו כל מה שרוצים. וכתיב מעין גנים באר מים חיים מי שזוכה לטעום מעט אור מאותו המעין אזי הוא באר מים חיים שנובע ונובע ומוסיף והולך כי עמך מקור חיים באורך נראה אור. ונוזלים מן לבנון אימתי כשנזולים ובאים מהעיקר לבנונית ופשיטות בלי גבהות כלל. וכשאני נכנס לתוכה פי' לתוך הנקודה לפנימיותה. שערים הרבה נפתחים בה. וכתיב פתחו לי שערי צדק אבא בם אודה יה ההודות לה' המה השערים לזה השער לה'. חנוכה נקרא הוד נובע להודות ולהלל וצריך להודות על כל יום של חנוכה ועל כל אמירת הלל ועל מצות הדלקת נרות של חנוכה. הגם שצריך להודות לה' על כל שעה ורגע. רק שימי חנוכה אלו הימים נקבעו לכך:

נר לרגל"י דבריך וגו'. כשיש לי רגילות באותו נר אזי ואור לנתיבתי ובמה מיט קליינקייט במעט אני מתחיל בה:

עוד אמר בשם אביו זצוקלל"ה ביום הציל ה' אותו מכף כל אויביו ומיד שאו"ל. שצריך כ"א לירא על האור והחיות שהשיג שמא הוא רק שאול אליו לפי שעה. ומאין נמשך זה שיהי' שאול אצלו שהאדם הוא נר שהוא כלי לקבל האור רק שהאברים אינן נקיים ע"כ אין לזה קיום אצלו משא"כ בדור שהיו כל האברים נקיים אצלו ולא היה דבר זה שאול אצלו ואמר ע"ז שירה. ואמרו במדרש במזמור זה שאמר דוד ספרו נגד עצמו ונגד כל ישראל ונגד כל העולם. וצריך להאמין בזה שבאמירת תהלים יכול לצאת מכל השטותים ומכל המצרים ומכל השינוים שיש לאדם. כי מאין נמצא שינוים לאדם מחמת ער איז ניט דורך איינס. *ימצאו כל יש בלתך שנוי כל הדברים שהם חוץ לה' יש בעבור זה שינוים כשבא לזה רוצה בזה וכשבא לזה רוצה בזה וגם כשבא להתפלל טוט ער זיך אריין אין גאנצין. אבל שאול אצלו ותיכף אח"כ הוא עצמו כמו שהי' מקודם וצריך לבקש מה' שיהי' תמיד מיוחד לזה בכל האברים. כל עצמותי תאמרנה ה' מי כמוך. ובאמירת תהלים יכול לתקן הכל ולהתפלל שלא יהי' אצלו שאול כי בתהלים יש הכל: צריך להדליק עד שתהא שלהבת עולה. היינו שתעלה השלהבת מנ"ח לה'. ועי"ז יושפע כ"ט לישראל להדליק נ"ח. ר"ת נחל. ונחל עדניך תשקם. כי המצוה הזאת הוא אורות

עליונים מרום רום המעלות ונותנת אור למטה בעולם בכל הטוב. הכונות אין אנו יודעים רק שיש לנו עשית המצוה בפשיטות שציונו השי"ת פותח את ידיך ומשביע לכל חי רצון. הרצו"ן. תנו עוז לאלקים. מיר זאלין וועלין וואס ער ויל און ער וואס מיר און מיר וואס ער. עשה רצונו כרצונך וכו' רצונך כרצונו. הכלל הוא כרצונו וכרצון יריאיו וכרצון כל בית ישראל לכל הטוב אמן:

ותקננו בעצה טובה מלפניך והגן בעדינו וכו' עד ובצל כנפיך תסתירנו. זה הוא טוב וישר שנר חנוכה נקרא צ"ל. כמו שאומרים יושב בסתר עליון בצל שדי יתלונן. ונקראים כנפים כמ"ש ותחת כנפיו תחסה. כי כנפים נקרא מה שהוא משני הצדדין וכאן הוא מזוזה בימין ונר חנוכה משמאל:

עוד אמר. העושה גדולות עד אין חקר. גדולות נקראים חסד פחד ורחמים. שאפילו החסד כלול משניהם ג"כ והרחמים כולל שניהם ביחד וזהו מדת יעקב תתן אמת ליעקב הוא מעלה אותם עד אין חקר עד המקום שנקרא אין חקר. החקר אלוק תמצא. ששם הוא רחמים גמורים בלי תערובות דין כלל. נסים ונפלאות עד אין מספר. מהמקום שיש שנקרא כך שמשם ניקחה זאת ההשפעה. שנאמר והי' מספר ב"י כחול הים אשר לא ימד ולא יספר וכו'. השם נפשינו בחיים. נפ"ש. שהוא מדרגה פתוחה. בחיים. שהיא מדרגה עליונה מאוד: ולא נתן למוט רגלינ"ו. והמבין יבין מה שאני אומר. חנוכ"ה נקרא רג"ל. כמאחז"ל עד שתכלה רג"ל מן השוק:

חשבתי דרכי ואשיבה רגלי וגו' חשבתי ל' חשיבות. רגלי ל' רגילות שצריך כ"א אף שהוא במדריגה פחותה מאוד. להחשיב בעיניו כל דרך וכל פעולה שהוא עושה בעבודת השי"ת. ולהאמין ולידע שכל פעולה באיזו מדריגה שהיא פועלת למעלה למעלה. ובזה יוכל לעזוב הרגילות שלו ולתקן הכל. כי כ"ז שאינו חשוב בעיני עצמו לא יוכל לעזוב את הרגילות שלו ולשוב לדרך הטוב. וזהו חשבתי דרכי שהחשבתי את דרכי ואשיבה רג"לי. שבזה השבתי כל הרגילות שלי אל עדותיך. התפלה הראשונה שצריך האדם לבקש מאת השי"ת. שישכח ממנו כל השטותין שהורגל בהם מנעוריו ח"ו. שלא יבלבלוהו ולא יפול בעצבות ח"ו. מחשב"ה אותיות בשמח"ה. שבזה יוכל לשמור את המחשבה שלא תשוטט בהבלי העולם:

או יאמר חשבתי דרכי העליתי אותם והכנסתים למקום המחשבה והמ"י: עוד נוכל לומר חשבתי דרכי. אז וועלט זאכין איז בייא איודין חשוב ורואה שיהי' כטוב לפני ה' אזי גם דבר ה' ג"כ טוב בלא פני' ומ"ז ח"ו. ואשיבה רגלי אפי' מייני נידעריגי זאכין אל עדותיך. דיעותיך והבן:

עוד אמר אודות הכנה לנ"ח אין אנו יודעים איך לעשות הכנה למצוה וצריכים אנו לפחות להתבושש ע"ז שאין לנו שכל לעשות הכנה למצוה אין דאש איז טאקי דיא הכנה פין דער מצוה:

ארוממך י"י כי דליתני. ולא שמחת אויבי לי. דליתני הוא לשון דלו"ת ועניות. ולשון התרוממות מלשון דלה דלה כי אי אפשר להתרומם אם לא כשהוא בתכלית השפלות. שבשפלנו זכר לנו. מי שהוא טועם מעט חיות הוא שפל רוח. ושפל רוח יתמוך כבוד. מי שטועם כבוד י"י. ואין כבוד אלא תורה. מי שיש לו כבוד התורה הוא שפל רוח אז מיא איז ארום בידארף מען זיין אויף גיהויבין. אז מיא איז אויף גיהויבין בידארף מען זיין ארים. י"י אלקי שועתי אליך ותרפאני. וכתיב והי' טרם יקראו ואני אענה. אמר בשם הרב הק' ממעזיבוז זצוק"ל. י"י אלקי שועתי אליך. שועתי רק אליך. לא בקשתי ממך שתרפאני רק כל שועתי הי' שאהי' אליך. ותרפאני אתה בעצמך. ועבור זה ארוממך וגומר. אליך י"י אקרא. היינו כשאני קרוב לי"י שהוא לנוכח לי אקרא רק אקרא בלבד. והוא עונה. ואל י"י. אבל כשאני רחוק מי"י. אזי אתחנן. כשהוא נסתר ממנו צריך אני להתחנן הרבה:

זאת חנוכה אמר על מה דאיתא במדרש ע"פ בהעלותך את הנרות מדרך העולם הוא שמדליקין מנר לנר כלום אדם מדליק נר מתוך החשך. אבל בהקב"ה נאמר והארץ היתה תהו ובוהו וחשך על פני תהום מה כתיב אחריו ויאמר אלקים יהי אור. ולמה צוה הקב"ה להדליק את הנרות בשביל להעלות נר תמיד:

התחיל לדקדק מהו לשון בהעלותך ולא כתיב ל' הדלקה ועוד לשון בהעלותך הוא ל' מפעיל. וסיום הפסוק יאירו שבעת הנרות יאירו משמע מעצמם יאירו:

אמר כי שם נרות כולל כמה ענינים. הכלי נקרא נר. והפתילה נקרא נר והשמן נקרא נר. גם בהאור עצמו יש כמה גוונין. נהורא אוכמא נהורא תכלא נהורא חוורא ונהורא סתימא המקיף את כל הנרות. ומשה ואהרן הם תרי שושבינין. משה שושבינא דמלכא ואהרן שושבינא דמטרוניתא. ובפסוק סוף פ' נשיאים ובבא משה אל אהל מועד לדבר אתו וישמע את הקול מדבר אליו פרש"י מתדבר. כי הגם שהי' משה גדול מאוד שושבינא דמלכא אעפ"כ הי' הקול מדבר אליו בבחי' מתדבר להראות שהדיבור הי' העיקר בשביל ישראל כמאמרם ז' ל שכל ל"ח שנה שהיו ישראל במדבר וכו' לא נתיחד הדיבור עד משה ומסיים הפסוק וידבר אליו ומהו הדיבור מתחיל הפרשה וידבר וכו' דבר אל אהרן בהעלותך וכו' כי הוא שושבינא דמטרוניתא:

בהעלותך את הנרות כשתעשה שיהיה לכל בחי' הנרות עלייה כמדובר למעלה. הן בבחי' הנר שהוא כולל כמה ענינים כנ"ל. והן בבחי' גווני נהורא שיש בהאור כמה גווני נהורא כנ"ל. וזהו מחלוקת ב"ש וב"ה שב"ש אומרים שברא מאור האש. ובה"א בורא מאורי האש כי כמה גוונים יש בהאור. ואלו ואלו דא"ח וזהו מחלוקת שהוא לש"ש. שמביא לש"ש. וסופה להתקיים. שע"י זה מביאין קיום לכל העולמות. ובתרתי פליגי. במאור ובמאורי ובלשון ברא ובורא בל' לשעבר ובל' הוה. ובאופן זה יש עוד מחלוקת ב"ש וב"ה. ב"ש אומרים מחד בשבת לשבתא. וב"ה אומרים. ברוך ה' יום יום. וכשתעלה הנרות בכל אלו הבחינות אזי אל מול פני המנורה יאירו מעצמן כל שבעת הנרות כל השבעה בחינות שהם כוללין הכל כידוע. וכתיב

באוהל מועד מחוץ לפרוכת אשר על העדות וגו'. היינו מהאנשים העומדים בחוץ פחותי הערך ג"כ יערוך אותו אהרן ובניו. כי להם ג"כ אין שום מניעה ככתוב אמצאך בחוץ אשקך גם כן כנ"ל. ואיש הישראלי אף שנתגשם בהתנהגותו עכ"ז אין לו שום מניעה כמו שכתוב כי לא דבר רק הוא מכם. ואם רק הוא מכם מחמת שהוא בעצמו כך הוא. וחזר להמדרש. בטהג שבעולם אדם מדליק נר מנר והקב"ה הדליק נר מתוך החושך כמ"ש ידע מה בחשוכא ונהורא עמי' שרא:

יערוך אותו אהרן ובניו מערב עד בוקר כמאמרם ז"ל ברישא חשוכא והדר נהורא. ויהי ערב ויהי בוקר כי אצל האדם הוא ג"כ כך. חוקת עולם לדרותם. כי לדורות סדר ההנהגה כך מאת בני ישראל. וד"ל. וסיום המדרש. ולמה צוה הקב"ה להדליק את הנרות בשביל להעלות נר תמיד. היינו כדי שיהיה העלאת נר תמיד. שלפעמים אדם נופל ממדרגתו. נ"ר הוא נר י"י נשמת אדם חופש כל חדרי בטן גם נ"ר הוא ראשי תיבות נפש רוח ואח"כ הוא נשמה:

סליק

מקץ

איתא במדרש. ויאמר פרעה אל עבדיו הנמצא כזה וגו' ויאמר פרעה אל יוסף וגו' אין נבון וחכם במוך. אחת היא יונתי תמתי אחת היא לאמה וגו'. אחת היא יונתי תמתי זה אברהם שנא' אחד הי' אברהם ויירש את הארץ. אחת היא לאמה זה יצחק שהיה יחיד לאמו. ברה היא ליולדתה זה יעקב שהיה ברור ליולדתו שהוא צדיק. ראוה בנות ויאשרוה אלו השבטים. והקול נשמע בית פרעה וגו'. מלכות ופילגשים וגו' זה יוסף ויאמר פרעה אל עבדיו וגו' ע"ש:

הקשה הרב זצוק"ל. כי לכאורה הסדר הוא הפוך שאמר אחרי הודיע וגו' אין נבון וחכם ובכל מקום הסדר הוא חכם ונבון כמ"ש בחכמה יבנה בית ובתבונה יתכונן. ובדעת חדרים ימלאו וגו'. רק האמת הוא מלמעלה למטה הסדר הוא חכמה בינה ודעת. אבל כשעולה מלמטה למעלה מתחיל מהדעת וכו': (חסר)

אתה תהיה על ביתי. זה ידוע כי מלכות בית דוד נקרא בית. מזמור שיר חנוכת הבית. לזה אמר הכתוב אתה תהיה על ביתי. כידוע שיוסף נקרא צדיק. ומשיח בן דוד מקבל ממנו. לזאת יהיה מקודם משיח בן אפרים ואח"כ משיח בן דוד:

ועל פיך ישק כל עמי. ופירש התרגום יתזן. כידוע שכל ההשפעות שבא לזה העולם הכל הוא ע"י בחינת יוסף:

רק הכסא אגדל ממך. פי' אפי' גם בחינת כסא דוד יוגדל הכל ממך. כי ע"י יוסף יתגדל כסא דוד וכפי דאיתא בכוונות שצריך לכוין בכסא דוד עבדך על משיח בן אפרים שלא יהרג. ובאמת יש שש מעלות לכסא ואח"כ כסא דוד וזהו אמרו רק. כי אכין ורקין מיעוטין הן. וכעת אין הכסא שלם והכל הוא רק מחמת קטרוג הלבנה עד שאמר לה לכי ומעטי את עצמך. ואי"ה לעתיד יתעלה ויתגדל אור הלבנה כאור החמה. לזה אמר ר"ק הכסא. היינו המיעוט מן הכסא שלו כמו שדברנו. אגדל ממך היינו על ידך יתגדל ויתנשא ויתוסף חיות הבורא בזה העולם ויתגדל מלכות בית דוד עד שיהיו שני מאורות הגדולים כדאיתא בקידוש לבנה:

ואל שדי יתן לכם רחמים וגו'. איתא במדרש ילמדנו רבינו כמה תפלות חייב אדם להתפלל בכל יום וכו' ע"ש במדרש:

הנה בזה הפסוק מרומז ענין התפלה. קחו מזמרת הארץ בכליכם. וזהו פסוקי דזמרה. מעט צרי זה קטורת. מעט דבש. יש ענין שצריך גם לזה. וכסף משנה קחו בידכם. היינו התורה. כסף משנה. החימוד והתשוקה של לימוד. ולכך נקראת כס"ף משנ"ה החימוד נעשה כפול. היינו כשבני אדם נכספים לתורתו ומצותיו של הקב"ה ומקיימים אותה אזי משפיעים להם מן השמים פי שנים. היינו כשאיש ישראל חומד ומשתוקק מעט אל התורה הקדושה או לדבר י"י משפיעים לו מן השמים חימוד פי שנים:

ואת הכסף המושב בפי אמתחותיכם. היינו האור בפי שנים המושב לכם מן השמים:

תשיבו ותחזרו למעלה. בכדי להעלות הכל להקב"ה. ומה שמשפיעים לכם חימוד ותשוקה מן השמים תשיבו בחזרה להקב"ה. וכמו כן ישיב לכם עוד מן השמים פי שנים. בזה יושפע לכם עוד כפול. וכן יהיה כסדר בכל פעם יותר. וזהו כסף משנ"ה. וכמו כן

צריך להתנהג תמיד כל ימי חיותו. והחיות רצוא ושוב. וכאשר תעשו כן אזי ואל שדי יתן לכם רחמים זו תפלה. וד"ל:

ויגש

ויגש אליו יהודה וגו' איתא במררש. תפוחי זהב במשכיות כסף תרגם עקילס הגר גו'. דבר דבור על אופניו מה אופן זה מראה פנים מכל צד כך היו דבריו של יהודה נראים לכל צד בשעה שדבר עם יוסף ע"כ:

ונוכל לומר. כי בתפוח יש כמה גוונים כמו בזהב. כי בזהב יש שבעה גוונים שבעה מיני זהב. ואיתא בספרים כי בהשערות של דוד המע"ה היו כל השבעה מיני גוונים של זהב כידוע כי מלכות בית דוד הוא המקבל מכל המדות וכל המדות משפיעים ע"י מלכות בית דוד לזה העולם. וזה ידוע כי בחי' דין נקרא זהב היינו היראה מן הקב"ה. רק מהו תכלית היראה לירא מהקב"ה שלא לעבור על רצונו. בכדי שע"י כן יתגלו החסדים וישפיע כ"ט לעולם. והראי' שהרי יצחק הוא מדת פחד דין הקשה ועכ"ז הוא מליץ טוב עבור ישראל יותר מכולם כפי מאמר הגמרא על הפסוק כי אברהם לא ידענו וכו'. כי זה הוא תכלית היראה בכדי שיוכל העולם לקבל החסד והטוב מהקב"ה. כמו שדברנו. וזהו במשכיו"ת כסף לשון הבטה. כי מה שמתחלת הכל מן היראה ואח"כ יבא לידי אהבה הכל הוא בכדי שיוכל עי"ז להשפיע לעולם חסדו הגדול שזה נקרא בחינת כס"ף:

עוד נקרא משכיו"ת ל' סכך. היינו שבחי' הדין מכוסה שנכסה על ראשה עם כסף היינו מדת החסד והרחמים. ועוד זה ידוע שיוסף נקרא יסוד הוא המכסה מדת המלכות ומשפיע בה. והוא נקרא כס"ף. את גביעי גביע הכסף. וזהו

ויגש אליו יהודה ויאמר ב"י אדוני שתשפיע אלי כל טוב בכדי להמתיק את הזהב היינו הגבורות. וכמו שאמרנו על נבואת זכרי'. והנה מנורת זהב כולה וכו'. היינו שרצה לברוא את העולם במדה"ד ראה שאין העולם מתקיים שיתף עמו מדה"ר וזו היא וגולה על ראשה היינו מה שהביא המדרש ויעבור מלכם לפניהם וי"י בראשם. היינו הרחמים פשוטים. וזהו שביקש יהודה שיושפע החסד לכל העולמות ושלא ינתק חבל נחלתו. ואם לאו ח"ו כתיב ויהודה עוד רד עם אל. כי ביהודה יש שם הוי"ה ב"ה רק שיש בתוכו אות ד' להראות שהקב"ה משרה שכינתו בתחתונים. בבחי' הנקרא דלי"ת. היינו דלית לי' מגרמי' כלום ומשפיע לה מהחיות ועולמות העליונים. לזה ביקש שלא ינתק חבל נחלתו. וזהו הפי' כאן תפוחי זהב. היינו בריאת העולמות מתחילה היה ע"י היראה. ראה שאין העולם מתקיים. במשכיות כסף. כיסה את היראה עם בחי' חסד ואהבה ורחמים גמורים שנקרא כס"ף. דבר דבור על אופניו מה אופן זה מראה פנים לכל צד. כי כתיב

והנה אופן אחד בארץ. ואיתא בזוהר חדש. מהו ל' אופן ששואלין איה פן של הקב"ה. ומשיבין בארץ. ואעפ"י שהוא בארץ עכ"ז הוא אצל החיות שמקבל קדושתו מן החיות של מעלה וקדושתו נמשך עד לארץ. וזהו מראה פנים לכל צד. כי כמו שהאופן לאיזה צד שהולך הוא הפנים כן הוא דבריו של יהודה מראה פנים לכל צד הכל הוא בפנים. כי קדושתו של הקב"ה ואורו וחיותו אין עומד במקום אחד לעולם רק הצדיקים מעלים ומקשרים את העולם ממטה למעלה ומביאים אח"כ אור קדושתו והשפעתו ממעלה למטה. בלכתם ילכו ובעמדם יעמדו לא יסבו בלכתם. כי הקדושה של הקב"ה לא נפסק לעולם ומתקשרים כל העולמות ממדת מלכות הנקרא' ארץ עד למעלה ראש ששם עיקר חיותו ואורו של הקב"ה. וזה ידוע כי יהודה נקרא מלכות בית דוד. ויוסף נקרא צדיק וזהו צדיק וצדק:

ובפי דאיתא בזוה"ק. כי הנה המלכים נועדו. זה יהודה ויוסף כשנתייחדו יחד. ובחי' צדיק מכסה את הדין הנקרא צדק. כי מקודם צריך להיות משיח בן אפרים ואח"כ משיח בן דוד שזה נקרא שני מלכים. אזי עברו יחדיו. ומתבטלין ונופלין כל גזירות דין הקשה רק משפיעים ומביאים לעולם חסדי דוד הנאמנים ומאירים לעולם אור קדושתו וכל טוב ורחמים גמורים. וכפי ששמעתי מא"א אדומו"ר זצוק"ל שאמר על הפסוק שם פחדו פחד לא היה פחד. מתי אני מפחד מאיזה דבר כשאין לי פחד מהקב"ה. אבל שם פחדו פחד. כשיש לי פחד מהקב"ה. אז לא היה פחד אין לי שום פחד משום דבר שבעולם. הכל כמו שדברנו שזהו תכלית היראה מהקב"ה שעי"כ יתגלה טובו וחסדו של הקב"ה בעולם והוא מגין על כל העולם ולא לירא משום דבר שבעולם. וזהו תפוחי זהב במשכיות כסף:

עוד איתא במדרש. ויגש אליו יהודה וגו'. כתיב מים עמוקים עצה בלב איש וגו'. לבאר עמוקה מליאה צונן והיו מימיה צוננין ויפין. ולא היתה בריה יכולה לשתות הימנה. בא אחד וקשר חבל בחבל ונימה בנימה משיחה במשיחה ודלה הימנה ושתה. התחילו הכל דולין הימנה ושותין. כך לא זז יהודה משיב ליוסף דבר על דבר עד שעמד על לבו. ע"כ:

ונוכל לומר עפ"י פשוט וכבר דברנו מזה כמה פעמים כי בתיבת יהוד"ה יש שם הקדוש הויה ב"ה ובתוכו מצורף אות דל"ת. ונוכל לומר עפ"י פשוט שזה הפירוש כי לאות ד' יש ג' פרושים. ל' דלות ועניות. ול' דלת ופתח. ולשון הרמה ג"כ. כי באמת צריך האדם מקודם לידע השפלות שלו בכל הבחינות דלית ליה מגרמיה כלום עד שיעשה תשובה באמת. ואז הוא ל' דל"ת. היינו דלת פתוחה לקבל שבים. וכשעוזר לו הקב"ה שעושה תשובה באמת אזי הוא מתרומם ונתייחד להשם הקדוש. ויכול להעלות כל העולמות

מתהום ארעא ועד רום רקיע. וזה ידוע שיש כמה מיני עומק. עומק רום ועומק תחת וכל ארבע פינות העולם. וצריך לראות ולעלות הכל ולייחד הכל לשמו הגדול. וזהו פי' המדרש מים עמוקים עצה בלב איש כי באמת כל בחי' עומק מתעלים הכל ע"י לב איש ישראל. והעיקר ע"י הצדיק כשהוא פותח מקור התשובה והיראה אזי הוא מעלה כל העולמות ונותן כח לכל אדם לתקן כל דבר:

ולזה אומר המדרש. קשר חבל בחבל. כי חלק י"י עמו יעקב חבל נחלתו. כי כמו שהחבל כשאדם אוחז בראש החבל מלמטה מתנועע כל החבל עד למעלה. כך הם ישראל כשעושים רצונו של מקום למטה בזה העולם אזי הם מנענעים בזה כל העולמות עד למעלה ומביאים חיות וקדושת הבורא ב"ה לזה העולם. וזהו ויגש אליו יהודה. כמו שדברנו שעשה תשובה באמת והתייחד א"ע לשמו הקדוש ע"י בחי' יוסף הצדיק. אז מעלים כל העולמות ונעשה יחוד גמור ומעלים כל הבחי' עומק להקב"ה ומשפיעים כל טוב לזה העולם:

עוד אמר שהמדרש מרמז יחוד וקישור כל המדות. חבל בחבל. יעקב חבל נחלתו. נימא בנימא. אין מלכות נוגעת בחברתה אפי' כמלא נימא. משיחה במשיחה רומז לחכמה שנקראת שמן ותרגומו משח. וזהו פי' סוף הפסוק ואיש תבונות ידלנה. היינו ע"י תבונות נתייחד הכל למיהוי אחד באחד:

עוד איתא במדרש. ויגש אליו יהודה כו' ר' יהודה אומר הגשה למלחמה כו'. ר' נחמי' אומר הגשה לפיוס כו'. רבנן אמרי הגשה לתפלה כו' ע"ש:

ונוכל לומר. כי כל איש ישראל נקרא יהודה. כמו שדברנו מקודם שיש בתוכו שם הקדוש ובתוכו אות ד' שזה נקרא עולם השפל בחי' דלות ושפלות. וצריך להעלות הכל ולייחד לשם הוי' ב"ה. וזהו הפי'

ויגש אליו יהודה. כשאדם רוצה להגיש ולקרב עצמו להקב"ה יש לו מקודם הגשה למלחמה. היינו מלחמת היצה"ר שעומד ולוחם כנגדו ואינו מניחו עד שהקב"ה עוזרו ומנצח המלחמה ואז נתקרב להקב"ה וניגש לתפלה. ואח"כ כשבא לזו המדריגה אז בא לידי הבושה לפני עצמו מה זו המלחמה שהי' לו מקודם ועם מי היתה המלחמה. אזי אח"כ הגשה לפיוס שמפייס להקב"ה בכל מיני פיוסים ומייחד אח"כ כל דבר למעלה. ואומר בי אדוני. כפי שמבואר ושמעתי בשם הרב הק' מאפטא. ב"י אדונ"י. שיש בי כל י"ב צרופי הוי' ב"ה. וכשבא לכלל מדריגה גדולה כזו אזי הוא אומר

ידבר נא עבדך דבר באזני אדוני. מבקש שיכנסו הדברים שלו ויגיעו לבחי' אוזן. וכפי דאיתא באבות עין רואה ואוזן שומעת. כי מתחלה עין רואה. וכמו כן כתיב אצל בריאת

העולם וירא אלקים. כי מקודם כל דבר הראי' בעין. כפי דאיתא בספרים הקדושים. ואח"כ ואוזן שומעת. וכפי דאיתא אזנים כרית לי. אין אזנים של מעלה כרויות אלא לשמוע תפלות ישראל. כי באמת כיון שהגיע לבחי' אוזן אין שום קיטרוג כי בשם לא היה שבירת הכלים. לזה הוא אומר. ידבר נא עבדך דבר באזני אדוני. שיבוא לבחי' אוזן כנ"ל ואז ממילא אל יחר אפך בעבדך. כמו שדברנו אשר בשם אין שום קיטרוג. כי כמוך כפרעה. כמו כי פרעו אהרן היינו התגלות אלהות. והמ"י:

אדוני שאל את עבדיו לאמר היש לכם אב או אח. כידוע מהו הבחינה אב או אח:

ונאמר אל אדוני יש לנו אב זקן. כידוע הבחינה שנקרא אב זקן. זה שקנה חכמה:

וילד זקונים קטן. היינו הגם שהוא ילד עכ"ז הוא זקונים יש לו כל הבחי' נער הייתי גם זקנתי. כי יש לו כל האורות העליונים וכל החיות והבהירות מכל הבחינות:

ויותר הוא לבדו לאמו ואביו אהבו. היינו שמקשר עצמו להקב"ה שנקרא לבדו כמ"ש ונשגב י"י לבדו. וזהו שכתוב אצל יעקב ויותר יעקב לבדו. שקשר עצמו להקב"ה ונקרא ג"כ לבדו. וכפי דאיתא במדרש. מה הקב"ה נאמר בו לבדו כך יעקב נאמר בו לבדו. ובאמת צריך כל איש ישראל כמו כן לקשר עצמו לבחי' הנ"ל הנקרא לב"דו. ואיך יכול לבוא למדריגה זו. לזה איתא במדרש ע"ז. תפוחי זהב במשכיות כסף דבר דבור על אופניו. מה האופן מראה פנים לכל צד כך דבריו של יהודה עם יוסף. היינו כמו שדברנו מזה כמה פעמים שכל דבר מתחיל מקודם מן היראה פשוטה עד שבא ליראה עילאה ואח"כ בא מזה לאהבה עילאה עד שמייחד כל העולמות להקב"ה. וזה ידוע כי זהב נקרא יראה. וכסף נקרא אהבה. לזה אומר המדרש כשאדם רוצה לקרב עצמו להקב"ה אזי מתחיל עצמו כתפוחי זה"ב. היינו היראה. ואח"כ במשכיות כסף. מכסה עצמו עם האהבה. וכמו כן הי' בעת בריאת העולם מתחילה עלה במחשבה לברוא את העולם במדה"ד ראה שאין העולם מתקיים שיתף עמו מדה"ר. וכבר דברנו הרבה מזה. ולזה כתיב והנה מנורת זהב כולה. כי כל המדות נקראים מנורה. שמאירים לכל העולם. ומתחלה מנורת זהב. היינו מדה"ד. וראה שאין העולם מתקיים שיתף עמו מדה"ר. וגולה על ראשה. ויעבר מלכם לפניהם וי"י בראשם. היינו שכיסה במדה"ר. והכל הוא בכדי להראות לכל אחינו ב"י דרך עבודתם שכך צריך להתנהג תמיד בעבודת הבורא. מתחילה אוכמא. והדר חיוורא. מקודם יהי' לו יראה ואח"כ יבוא לידי אהבה עילאה. ומשיג אורו וחיותו של הקב"ה לזה העולם כי זה עיקר עבדות של צדיקים תמיד:

וזהו דבר דבור על אופניו. מה האופן הזה וכו'. כידוע שהאופן מתגלגל פעם על הארץ ופעם הוא למעלה כמו כן צריך להיות התחלת כל דבר מזה העולם ולהעלותם למעלה. כי

קדושתו של הקב"ה מתפשטת בכל העולם מרום רקיע עד תהום ארעא. ולזה כתיב והנה אופן אחד בארץ אצל החיות כי כולם חיים מחיות הקודש של הבורא ב"ה. וכפי דאיתא בזוה"ח והנה אופ"ן אחד בארץ. ששואלין איו פ"ן של הקב"ה. ומשיבין בארץ כי קדושתו מתפשטת עד לארץ. עכ"ז אצל החיות. כי באמת אין לך דבר קטן שבקטנים שלא נמצא בו חיות ואורו של הקב"ה וצריך לברר הניצוצות הקדושים מכל דבר ולהעלותן לשרשם. וכתיב בעמדם יעמדו. בלכתם ילכו לא יסבו בלכתם. כי באמת החיות של הקב"ה אינו נפסק רגע אחת רק הולכת ונובעת תמיד ונותנת חיים לכל אחד. אשר לזה אנו אומרים כל הנשמה תהלל יה על כל נשימה ונשימה. כי בעת שהנשימה יוצאת מהגוף יוצאת החיות ממנו והקב"ה מחזיר לו תיכף חיות חדש בזו הרגע כמימרא. וכמו כן כל הימים אינו נפסק חיותו בכל רגע ורגע ובכל נשימה ונשימה נותן לו הקב"ה חיות חדש. וזהו כי רוח החי' באופנים. וזהו אשר הראה הקב"ה ליחזקאל כל המרכבה ולכל אחד יש ארבעה פנים וכולם מקבלים הכל מחיות הקודש מרום המעלות. והחיות של הקב"ה הולכת ושופעת תמיד בלי הפסק. וכשהקב"ה משפיע חיותו ית"ש אזי מתנשאים כל הדברים ומקבלים חיותו יתברך. ובלכת החיות ילכו האופנים אצלם ובהנשא החיות מעל הארץ וגו' ינשאו האופנים לעומתם כי רוח החי' באופנים. כמו שדברנו אשר חיותו של הקב"ה שופע בכל הדברים הנמוכים ג"כ והם מתנשאים ומקבלים חיות הקודש וזה נקרא אופן:

וזהו שכתוב היה הי' דבר י"י וכו' בארץ כשדים. היינו כל הבחי' הנמוכים. עכ"ז על נהר כבר. היינו החיות של כל דבר נלקח הכל מבחי' הקודמת לעולם מכבר ושופע ומחיה את כל העולם עד שפל המדריגות ולזה אומרים והאופנים וחיות הקודש וכו' לעומתם מ"ו ברוך כבוד י"י ממקומו. יש בזה שני פירושים. פשוט הוא ממקומו כי בכל מקום הכל הוא כבודו של הקב"ה כידוע שאין מקום פנוי מקדושתו של מקום ית"ש. ועוד ממקומו היינו למעלה מזה העולם ושואלים משם ג"כ איה מקום כבודו מה שאין מלאך ושרף יכול להשיג. ובאמת כל חפצו ורצונו של הקב"ה שיתגלה ויתייחד מלכותו וקדושתו וחיותו ואורו בזה העולם ע"י צדיקים ויעלו את כל העולמות למעלה ולהביא אח"כ בחזרה חיותו לזה העולם. וזה נקרא אור ישר ואור חוזר עד שיושלם העולם לגמרי כי החיות רצוא ושוב וזהו דבר דבור על אופניו. שמראה פנים לכל צד:

וזהו הפי'. ויגש אליו יהודה ויאמר בי אדוני. כמו שדברנו. והנה באמת כשנתייחדו יהודה עם יוסף כתיב כי הנה המלכים נועדו עברו יחדיו. כדאיתא בזוה"ק שנעשה אז היחוד השלם כידוע שמקודם יהי' משיח בן אפרים ואח"כ משיח בן דוד. כי יוסף נקרא

צדיק דאחיד בשמיא וארעא. ויהודה מקבל ממנו. כי אות ד' שביהודה מרמז על בחי' מקבל ואח"כ משפיע לעוה"ז וכשנתייחדו ביחד מביאים אורו של הקב"ה בכל העולמות כאופן הזה שמראה פנים לכל צד. וגם ידוע כי מלכות בית דוד נקרא זהב ושבעה גווני מיני זהב היו בדוד המלך בשערותיו ויוסף נקרא כסף וילקט יוסף את כל הכסף. ואת גביעי גביע הכסף. ולזה מביא המדרש כתפוחי זהב במשכיות כסף. כי מלכות בית דוד הוא היראה מכוסה עם יוסף הצדיק כידוע מקודם בחי' יוסף ואח"כ בחי' מלכות:

ויגש אליו יהודה וכו'. הוא לשון הודיה. כי כאשר בר ישראל עומד בתפלה התפילה צריכה לגשת למעלה כלולה בהודאה על שזכה להתפלל לפני השי"ת:

נ"א בשינוי קצת. איתא במדרש תפוחי זהב כו' מה האופן כו' תפוח יש בו כמה גוונין. דבר דבור על אופניו. הדבר דבור ל' הנהגה. על אופניו. והנה אופן אחד בארץ אצל החיות. ואמר בשם אביו זצוק"ל מה אופן צידו שבארץ מתגלגל למעלה וצדו שלמעלה יורד למטה ואח"כ חוזר ומתגלגל למעלה. כך הוא הענין אצל האדם. שאעפ"י שאופן אחד בארץ עכ"ז הוא אצל החיות. ומהות האופן להראות שאין ההשגחה מסתלקת מן התחתונים אפי' רגע. והאריך בזה בענין האופנים כי אינם שוקטים רגע ומתגלגלים מלמטה למעלה ומלמעלה למטה. היינו שמעלים מעשה התחונים למעלה ויורד ההשפעה למטה. ובהנשא החיות מעל הארץ. כי כאשר יש עלייה להחיות מלמטה למעלה ינשאו האופנים לעומתם. כי רוח החיות. רצון החיות. הוא באופנים בתוך האופנים ועם האופנים:

ויגש אליו יהודה. לשון תפלה. זש"ה תפוחי זהב. במשכיות כסף. שהתפילה צריכה להיות כלולה מיראה ואהבה. זהב הוא היראה כידוע. במשכיות כסף. זו היא האהבה שמתוך יראה האמיתית בא לידי האהבה ולא כדרך העולם שבמקום היראה אין אהבה. אבל אצל השי"ת מתוך היראה בא האהבה הגמורה. וזה צריך להיות לכל אדם קודם התפלה. ואז יהיה דבר דבור. יכניס וינהיג הדבר על אופניו. והאריך בענין היראה כיצד. אם היה צריך לדבר עם אדם איזה ענין נצרך. היה מדקדק בדבריו שלא ידבר דבר שאינו צריך. ומכש"כ אם היה מדבר לפני השר. ומכש"כ לפני המלך. וק"ו בן בנו של ק"ו לפני ממ"ה הקב"ה איך לא ייראו ויפחד. ומזה בא לידי האהבה:

ויאמר בי אדוני ידבר נא עבדך דבר באזני אדוני כו' שיזכה שיכנסו דבריו באזני השי"ת. כי כמה וכמה מלאכים בודקין ומפשפשין ומדקדקין קודם שיכנסו דבריו באזני השי"ת. אזנים כרית לי פי' בשבילי שאין שייך ח"ו לצייר בחי' אוזן למעלה. רק בבחי' זו שמאזין תפלתן של ישראל. וכמאמר המדרש אין אזנים שלמעלה כרויות אלא לשמוע תפלתן של ישראל ומכיון שזוכה שיכנס באזניו אז בוודאי ואל יחר אפך בעבדך. והבן:

וחזר לדבר בענין האופנים. ופירש הפסוק אל ארבעת רבעיהן בלכתם ילכו. בכל ארבעה צדדים. ומה שכפל הפסוק [*נר' כי ר"ל מ"ש לפני זה (פסוק ח) על ארבעת רבעיהם] אל ארבעת רבעיהם. מפני שכ"א מהארבעה כלול מכל הארבעה. הפשוט שכל פנים מכל חי' יש לו ארבעה פנים. בלכתם ילכו כמדובר למעלה שכפי מעשה התחתונים כן נעשה למעלה. בלכתם ילכו בלכתם למטה ילכו למעלה. בעמדם יעמודו ג"כ כנ"ל כשישראל עומדים ושותקים למטה גם למעלה הם דוממים. הגם שיש מדרש להיפוך בא עם דם (חסר) ובהנשאם מעל הארץ ינשאו האופנים כנ"ל:

והאריך בזה. ובתוך הדברים אמר כל הנשמה תהלל יה. על כל נשימה תהלל וכו'. כי בכל נשימה יוצא החיות. והשי"ת ברוב רחמיו מחזירו תיכף. ואמר שאפשר שכל נשימה כשעולה למעלה עושה פעולתה כפי אופן שיצאה ממנו. ע"כ צריך שישגיח היטב על כל רגע ורגע כמ"ש כי רגע באפ"ו חיים ברצונו מי שכל רגע ורגע באפיו ובזכרונו. אזי חיים ברצונו: ואמר על מאמרם ז"ל. ואם לא עכשיו אימתי. היינו אימתי יהיה העכשיו. כי העת של עכשיו עוברת ועת שבא היא עת אחר. כי מעת בריאת העולם אין לך שום שעה ושום רגע דומה לחבירו. וכ"א יש לו תיקונו השייך לו:

עוד אמר ויגש אליו יהודה. כשניגש יהודה אל יוסף היינו שהתחברו ב' הבחינות. ויאמר בי אדוני. וד"ל:

ידבר נא עבדך דבר וכו'. שנוכל לדבר דבר הראוי ליכנס באזני אדוני:

או יאמר. ויגש אליו יהודה. מל' הודאה ותפלה ויאמר בי אדני הוא קטרת. ידבר נא עבדך. הוא פסוקי דזמרה. באזני אדוני היא שמ"ע. ואל יחר אפך בעבדך. רמז לנפילת אפים. כי כמוך כפרע"ה. פי' כמוך כן התגלות שלך:

ויאמר אלקים לישראל במראות הלילה ויאמר יעקב כו'. וקשה למה פתח בישראל. וסיים אח"ז ביעקב. אך נוכל לומר שכך הוא פי' הפסוק. ויאמר אלקים לישראל היינו אם תעלה למעלת בחינת ישראל שהוא גבוה מאוד אל יבא לך גדלות מזה. רק תזכור שאתה יעקב בחינה קטנה. וזהו ויאמר יעקב. וגם מסיפא לרישא מדרש בעת שאתה בבחינת יעקב היינו בקטנות אל תהי' מזה בעצבות. רק אדרבה תזכור שתוכל להעלות לבחי' ישראל בתשובה ומעש"ט ותתחזק יותר ויותר וד"ל. וזה ענין הכרחי לעבודת השי"ת במעלות החסידות:

ועוד נוכל לומר. כי הקב"ה כשהי' צריך לדבר עם יעקב הי' מדבר מלמעלה למטה. היינו מתחילה הי' מדבר לבחי' ישראל ואח"כ לבחי' יעקב. וצוה לו שירד למצרים. ויעקב בעת שירד למצרים הי' רואה כל הדברים רעים רח"ל שיעבור על ישראל עד היום. ומהיום ראה

מסתמא טובות וישועות. והקב"ה אמר לו אנכי ארד עמך מצרימה היינו בכל הבחינות שיעמדו ישראל אפילו יהיו עומדים ח"ו בדיוטא התחתונה אפילו הכי תמיד אהי' עמם ואשרה שכינתי בתוכם כי אני י"י שוכן בתוך ב"י:

עוד נוכל לומר ויאמר אלקים לישראל במראות הלילה כו' ויאמר אליו אנכי ארד עמך מצרימה ואנכי אעלך גם עלה. לרבות שאר עליות כי הראה לו כל הגליות וגאולתן. ויזבח זבחים לאלקי אביו יצח"ק. ודקדק מפני מה לא הזכיר כאן רק יצחק. ואמר כי אפשר משום שמרומז כאן גאולה העתידה ואותה גאולה תהי' ע"פ יצחק. כמפורש בגמרא על פסוק כי אתה אבינו כי אברהם לא ידענו וישראל לא יכירנו וכו':

כל הנפש הבאה ליעקב מצרימה וגו' ששים ושש. ששים לאתערותא דיעקב. ושש לאתערותא דיוסף ואח"כ כתיב כל הנפש לבית יעקב הבאה מצרימה שבעים כי זהו שלימות הכל:

ואת יהודה שלח לפניו אל יוסף להורות לפניו גושנה. רמז כי משיח בן דוד צריך להיות קודם לו משיח בן יוסף. וזהו שאמר ואת יהודה שלח לפניו אל יוסף. והבן:

להורות לפניו גושנ"ה. היינו ללמד את ישראל איך לגשת אל השם יתברך ויבואו ארצה גוש"ן:

ויאסר יוסף מרכבתו ויעל לקראת ישראל אביו כו' ויאסו"ר מרכבת"ו. היינו שאסר ואסף כל הדברים התחתונים. ויעל. העלה אותם לקראת ישראל אביו. היינו להקב"ה. גושנ"ה. היינו תקרובתא דעלמא תתאה בעלמא עילאה. והאריך בדברים שהצדיקים הם מרכבתו של הקב"ה כמאמרו ז"ל האבות הן הן המרכבה. והי"ב שבטים הם ג"כ מרכבה. והשבעים נפש הם ג"כ מרכבה ואפילו בדורות הללו ג"כ ברוב רחמיו וחסדיו הוא מקבל מעשינו ונחשבים אצלו בבחי' מרכבה. המתגאה על חיות הקודש. פי' המתגאה על חיות שבקדושה. החיות שישראל מקבלים מכל דבר קדושה. ונהדר בכבוד על המרכבה היינו הנעשית מעובדות של ישראל. זכות ומישור שלהם לפני כסאו. על ידי שחסד ורחמים מלא כבודו. כי אין אנו זכאין לכך רק שהוא עושה ברוב חסדיו:

עוד נוכל לומר. ואת יהודה שלח לפניו אל יוסף להורות לפניו גושנ"ה. היינו שיגישו ויתחברו כל הבחי' כאחד באחדות גמור ויהי' שלום בעולם. וזהו ואת יהוד"ה. לשון הודאה. שע"י שנתייחדו כל שני הבחינות כאחד יתרבו ההודאות והשבחים של הקב"ה שיהי' גאולה שלימה ונאמר לפניו שיר חדש:

ויאסור יוסף מרכבתו. כידוע שיוסף נקרא מרכבת המשנה. היינו שיתוסף תמיד בתורתו ועבודתו של הקב"ה. ויעל לקראת ישראל אביו גושנה. שהעלה הכל לבחינת הנקרא ישראל. וגם יש בזה כל הד' עולמות שיש בתפלה: (חסר)

ויפול על צואריו ויבך על צואריו עוד. זה ק"ש ונפילת אפים:

וירא אליו ויפול על צואריו. כי מכל הנ"ל נעשה בחי' ק"ש. כמו שפירש"י ז"ל שיעקב לא נפל עליו ולא בכה כי הי' קורא ק"ש. ומה ענין ק"ש לכאן דוקא בשעה זו. אלא ע"י ויאסור יוסף מרכבתו תקרובתא דעלמא בעלמא נעשה וניתקן בחי' ק"ש. ודיבר מענין מס"נ וקבלת ד' מיתות ב"ד. ואח"כ תפלת שמ"ע. ואח"כ נפילת אפים: ורמז בפסוק אמותה הפעם. אחרי ראותי את פניך כי עודך חי. והבן:

איתא במדרש ואת יהודה שלח לפניו אל יוסף וכו'. זש"ה זאב וטלה ירעו כאחד וארי' כבקר יאכל תבן וכו' ע"ש:

אמר מאין נמשך המחלוקת בעולם בין החיות ובין האומות מחמת שאין העולם בשלימות כמו שהיתה כונת הבריאה. כי אצל הקב"ה כל השלימות היתה כא' בתחלת הבריאה. ואיתא שמצפה הי' יעקב אבינו שיגיע תחה"מ בימיו. ואיך הוא זה. רק אצל הקב"ה הכל כא'. כמאחז"ל ע"פ ויאמר אלקים יהי אור ויהי אור זה אורו של מלך המשיח. רק ההתחלקות נמשך מהעולם שקלקלו הדורות. עד שיתברר העולם ויוחזר לשלימות ויתיחד הכל ויהי' שלום בעולם כמחז"ל אלמלי שמרו ישראל שתי שבתות מיד נגאלין כי הי' נשלם העולם ע"י שמירת שתי שבתות כידוע שיש שתי שבתות ועי"ז היו נגאלין ברוחנית ובגשמית. וזהו ואת יהודה שלח לפניו אל יוסף להורות לפניו גושנה. ל' הגשה שיתיחדו כא' הכל באחדות גמור ויהי' שלום בעולם. וזה פי' המדרש הה"ד זאב וטלה כו' כי יעקב הי' מצפה שיהי' ימות המשיח בימיו כנ"ל:

עוד אמר על פסוק בישעי' ארוממך אודה שמך כי עשית פלא. דברים נעלמים אורות עליונים הלבשת אותם בלבושים כאלה. והבאת אותם בעשי'. עצות מרחוק אשר עד השכל עצמו הם רחוקים להבינם. רק אמונה אומן עם האמונה יכולים להמשיכם:

עוד אמר. והחיות רצוא ושוב. עם אותו החיות עצמו שנוסעים אצל רבם. באותו החיות הם שבים:

עוד אמר על מה דאיתא במדרש הנ"ל זאב וטלה ירעו כאחד וארי' כבקר יאכל תבן. זאב זה בנימין וטלה אלו ישראל שנאמר שה פזורה ישראל וארי' זה יהודה. כבקר זה יוסף: עכ"ל המדרש:

אמר כי אלו הם כללות הכל ונרמז ג"כ על העתיד. כי ארי' זה יהודה רומז על משיח בן דוד. כבקר זה יוסף. רומז משיח בן אפרים:

ואת יהודה שלח לפניו אל יוסף להורות לפניו גושנה. איתא במדרש זש"ה זאב וטלה ירעו כאחד וארי' כבקר יאכל תבן כו':

הנה זה ידוע שכל העובדות שעשו האבות הכל הוא מרמז על הגאולה העתידה אי"ה בב"י. אשר לזה כתיב ביעקב ויזבח זבחים לאלקי אביו יצחק. וזה ידוע דאיתא בגמרא כי לעתיד יהי' יצחק אבינו המליץ טוב בעד ישראל כמ"ש כי אתה אבינו כי אברהם לא ידענו וישראל לא יכירנו. וכפי שדברנו כבר מזה. אשר לזה רמז יעקב אבינו. שזבח לאלקי אביו יצחק. והנה זה ידוע כי התה"ק היא בכל מקום ובכל עת ובכל זמן. אשר לזה שלח יעקב אבינו את יהודה אל יוסף בכדי להראות שתמיד מחויבים להתיחד יהודה עם יוסף עד ביאת משיחנו בב"י. וליחד על ידם כל העולמות. אשר לזה כתיב כל הנפש הבאה וגו'. כל נפש ששים ושש. וזה ידוע שזה העולם נברא בה"א. ולזה כתיב כל ה"נפש בה"א. זהו בחי' ה' תתאה. כל נפש ששים ושש כידוע שש נקרא יוסף. כדכתיב וילבש אותו בגדי ש"ש. ויעקב נקרא ששים כי יש אחדים ועשיריות. וידוע שיעקב נקרא וא"ו תפארת והכל הוא בכדי לייחד כל העולמות. אשר לזה נעשה אח"כ מספר שבעים בשלימות. וצירף הקב"ה את עצמו עמהם. וכמו כן כשיצאו ישראל ממצרים צירף הקב"ה א"ע למספר ששים רבוא. הכל להראות שנתייחדו כל העולמות כסדר ונעשו אחד ולזה ייחד את יהודה עם יוסף כידוע. כי יהודה נקרא מלכות בית דוד ובתוכו שם הוי"ה הקדוש ואות ד' בתוכו. וביוסף יש ג"כ שני אותיות משמו הקדוש. וכשנתייחדו יחד אז מתבטלין כל הדינים ויושפע רק טוב לישראל מאז ועד ביאת גואל אי"ה בב"י:

וכתיב ויאסור יוסף מרכבתו. כי כיון שנתייחדו יחד נעשה המרכבה שלימה. כי האבות הם המרכבה וכמו כן השבטים הקדושים וכמ"כ הצדיקים שבכל דור ודור ע"י עובדות ומעש"ט שלהם מביאים את השכינה כביכול לזה העולם ומרכיבים את העולם ומייחדים להקב"ה הם נקראים ג"כ מרכבה:

ולזה כיון שנתייחדו יחד כתיב ויאסו"ר יוסף מרכבתו ונעשה המרכבה שלימה. ואז ויעל לקראת ישראל אביו גושנה. באו למדת ישראל. וישק לו. ונעשה המרכבה בשלימות ובאו לכלל מס"נ:

ויכול להיות אשר לזה איתא שיעקב לא היה לו פנאי לנשק את יוסף מחמת שקרא ק"ש. ולכאורה הוא לפלא וכי לא היה באפשרי ברגע אחד לנשק ליוסף מחמת ק"ש. רק האמת הוא כמו שדברנו אחר שנעשה הייחוד השלם ביניהם ויוסף עשה את המרכבה שלמה

והביא את העולם לזה הבחינה שהוא בחינת הייחוד השלם והיה אז ממילא בחי' ק"ש שהוא מסירת נפש שלימה. ואיך היה לו ליעקב פנאי לעשות שום דבר אחרי שראה תיכף את המרכבה שלימה שעשה יוסף ונעשה היחוד השלם ממילא בא יעקב לק"ש:

נחזור לענינינו. כללו של דבר כל מה שעשו האבות הקדושים הכל הוא הכנה על גאולה העתידה שאז יתבטלו כל הדינים רק יהיה חסד אל כל היום וזאב וטלה ירעו כאחד ומקודם יהי' משיח בן יוסף ואח"כ משיח בן דוד:

וירא יעקב כי יש שבר במצרים. גם במצרים ודחקות יש שבר ל' תקוה:

ויחי

ויחי יעקב בארץ מצרים שבע עשרה שנה. הנה מקודם כתיב אלה תולדות יעקב יוסף בן שבע עשרה שנה. כי באמת מעת שנולד יוסף התחיל להתגלות טובו של הקב"ה בעולם. כי שופרי' דיעקב מעין שופרי' דאדה"ר והתחיל לתקן החטא. וע"י יוסף השפיע הטוב כידוע שיוסף נקרא צדיק דאחיד בשמיא וארעא כידוע שבחי' יוסף הולכת דרך כל המדות ומקשר הכל למעלה וכמ"כ משפיע למטה לארץ ומקשר כל הבחינות וזהו והוא נע"ר. כמו שדברנו כבר. נער הייתי היינו בחי' נער ועכ"ז גם זקנת"י שיש בו שני הבחי' וזהו כי בן זקוני"ם הוא לו. ופי' התרגום ארי בר חכים הוא לי'. נמצא שע"י יוסף נתגלה הטוב בעולם. וזהו בן שב"ע עשר"ה שנה גי' טו"ב. ולכן כתיב אלה כי כ"מ שכתוב בו אלה הוא דבר חדש. אלה תולדות השמים והארץ. אלה תולדות נח. וגם כאן כתיב אלה תולדות יעקב יוסף. היה ג"כ דבר חדש כי תיקן החטא והתחיל להתגלות הטוב ולכן כתיב ג"כ כאן ויחי יעקב בארץ מצרים שבע עשרה שנה היינו בכל הבחינות שהוא מיצר וחושך תיקן הכל וגילה עי"ז הטוב הגנוז. ונחזי אנן אשר מעת בריאת העולם הכל הוא מקודם חושך ומהחושך נתגלה האור. ויהי ערב ויהי בוקר יום אחד. האור שברא הקב"ה גנזו לצדיקים והיכן גנזו בתורה ולמה גנזו בתורה בכדי שיוכלו הצדיקים להשיגו. והנה האבות הקדושים וגם כל הצדיקים השיגו האור הגנוז ע"י מס"נ שלהם בכל שעה עבור כבודו של הקב"ה ולא בקל בא להם האור הגנוז שהשיגו רק במס"נ תמיד עד שנעשו צדיקים גדולים וכמו שהיה להאבות הקדושים. ואצל שבת כתיב מתנה אחת יש לי בבית גנזי ושבת שמה לך והודיעם ולא אמר לך ותן להם אלא לך והודיעם. היינו הודע להם שיש בבית גנזי והם יתאמצו ע"י מס"נ ומעש"ט שלהם להשיג המתנה הגנוזה אצלי:

כללו של דבר. שכל דבר שבקדושה הוא טמיר. ואנחנו עם ב"י מחוייבים לראות לדבק א"ע לקדושתו של הקב"ה ולהשיג האור הגנוז כל אחד לפום דרגא דילי' וכמו כן הוא בכל אדם. מקודם מסתירים ממנו האור ובוודאי מיצר לו מאוד בכל הבחי' ועכ"ז לא

יאמר נואש ח"ו. רק מחוייב לתקן עצמו בעבודתו של הקב"ה ובוודאי ישיג אח"כ הטוב הגנוז בכל דבר. ובוא וראה אשר בהזמן הוא ג"כ כך. מתחלה שני אלפים תוהו. ואח"כ שני אלפים תורה ואח"כ שני אלפים ימות המשיח. הר סיני היה קטן מאוד ונמוך מכל ההרים ולא עלה על מחשבת ההר שתנתן התורה עליו והקב"ה נתן דווקא עליו. הכל כדי להראות שהשכינה שורה בכל בחי' הנמוכות ג"כ. ולזה יעקב אע"ה אחר מס"נ שלו והצדקות שלו עד שייחד כל העולמות והשיג הטוב מכל הבחי' כמו שדבר אח"כ ויחי יעקב בארץ מצרים טו"ב שנה וכשראה שבא לשלימות הגמור רצה לעשות בניו הי"ב שבטים מרכבה לשכינה לברך אותם ולגלות להם הקץ. כתיב ויברך א"ת יוסף. היינו עם יוסף בירך כל השבטים כמו שדברנו שע"י מתגלה הטוב הגנוז כי הוא בן שבע עשרה שנה היה רועה כו'. כידוע שהדעת של יוסף עובר והולך מן הקצה אל הקצה ונעשה מרכבה שלימה. כי מי הוא המרכבה יעקב ויוסף כמ"ש ויאסור יוסף מרכבתו וכו' כי ע"י שניהם נתגלה הטוב לזה העולם ונתעלה העולם עד למעלה. לכן כתיב ויברך את יוסף ויאמר האלקים אשר התהלכו אבותי לפניו. כאשר דברנו מזה כמה פעמים שהראה להם סדר התפלה לסדר מקודם שבחו של מקום. כמו שאנו אומרים בש"ע מקודם אלקי אבותינו ואח"כ אלקי אברהם יצחק ויעקב. ואח"כ האל הגדול הגבור והנורא. כמו כן אמר יעקב. מקודם אשר התהלכו אבותי לפניו. ואח"כ אברהם ויצחק. ואח"כ הרועה אותי. ואח"כ מעוד"י. זה יוסף. כמו ששמעתי מא"א אדומו"ר זצוקללה"ה. על פ' העו"ד אבי חי:

ואח"כ מלמטה למעלה שמי ושם אבותי אברהם ויצחק. ובאמת הצדיקים מעלים את כל העולם להקב"ה ומורידין אח"כ קדושתו וטובו לזה העולם:

ולזה איתא במדרש ע"ז. אשר התהלכו אבותי לפניו ר' יוחנן אמר לרועה שהיו עומד ומביט בצאנו ולדעתו אנו צריכים לכבודו. וריש לקיש אמר למלך שהיה מהלך וזקינים לפניו. ולדעתו הוא צריך לכבודינו:

והנה יכול להיות שלא פליגי. כי ר' יוחנן מדבר מזה שצריכים הצדיקים לייחד את כל דבר הכל לרצונו הפשוט ולהביא אורו וטובו הגנוז לזה העולם. וזהו אנו צריכים לכבודו. וריש לקיש מדבר מזה שצריכים אנחנו להעלות כל דבר לפני הקב"ה. וזהו הוא צריך לכבודינו. שע"י עובדות של צדיקים מתעלה כל דבר למעלה לכבודו ית"ש. ומזה נתעלה כבודו. ותיבת לפניו הוא לפי שני הפירושים. לפניו נקרא מקודם היינו לפניו הכל למעלה. וגם נקרא לפניו למטה להשפיע הכל לזה העולם. והנה כל השלימות והייחודים נעשה הכל ע"י צדיקים. ופשיטא ע"י אבות הקדושים ויוסף הצדיק והשבטים הקדושים

מתייחדים כל העולמות ומשפיעים טובו של הקב"ה הגנוז לזה העולם. וזהו העיקר לחבר תורה שבכתב עם תורה שבע"פ ולא לעבור ח"ו שום דבר גדול וקטן ממה שחדשו לנו אנשי כנה"ג. וכמו כן כל הדיבורים אשר צדיקים מדברים ומחדשים בתורתינו הקדושה הכל נקרא תורה שבע"פ. וזה ידוע שיעקב נקרא תורה שבכתב. תתן אמת ליעקב. וע"י יוסף הצדיק נתגלה הטוב הגנוז בתורה שבכתב ונתחבר עם תורה שבע"פ. ולכן איתא בזוה"ק על פסוק וירא מנוחה כי טוב. זה תורה שבכתב. ואת הארץ כי נעמה זה תורה שבע"פ. היינו וירא מנוחה כי טוב. מתי הוא טוב. ואת הארץ כי נעמה. כשמתייחדים תורה שבכתב עם תורה שבע"פ. והנה יעקב אבינו נקרא מנוחה כמו שאנו אומרים יעקב ובניו ינוחו בו. וגילה הטוב ע"י יוסף הצדיק אשר על ידו נתייחדו תורה שבכתב עם תורה שבע"פ. והשפיע טובו ואורו הגנוז לזה העולם שכל הצדיקים משיגים אותם כל או"א לפי מדריגתו ונקרא תורה שבע"פ. ואח"כ מייחד הכל ממטה למעלה. וזהו ואת הארץ כי נעמה. כידוע הבחי' הנקרא נוע"ם י"י אלקים עלינו:

והנה כשטוב לו להאדם בכל הבחי' בוודאי מה טוב. אמנם לפעמים כשנופל ח"ו ממדריגתו ומיצר לו בכל בחינותיו ומחזק א"ע לקבל עליו עול מלכות שמים בוודאי יעזור לו השי"ת שישיג הטוב ההוא. וזהו ויט שכמו לסבול. זה עולה של תורה. ובוודאי יאיר לו מתוך החושך כפי שדברנו. ויחי יעקב בארץ מצרים וכו'. ויהי למ"ס עובד. למ"ס עולה בגי' סינ"י. זהו העיקר לעבוד את השי"ת ולחבר את התורה שבכתב שניתנה בסיני עם תורה שבע"פ. ואז ישיג הטוב הגנוז. ולכן איתא אצל רבינו הקדוש שדר בציפורי י"ז שנה קרא על עצמו ויחי יעקב בארץ מצרים שבע עשרה שנה. ויחי יהודה בציפורי י"ז שנה. כמו דברינו שדברנו. יעקב נקרא תורה שבכתב. ורבינו הקדוש נקרא תורה שבע"פ כי הוא המקור מתורה שבע"פ והשיג הטוב הגנוז. וחיבר תורה שבכתב עם תורה שבע"פ. ומה שהיה דווקא בציפורי יש בזה רמז גדול:

וירא ישראל את בני יוסף ויאמר מי אלה וכו'. הנה כתיב שאו מרום עיניכם וראו מ"י ברא אל"ה. כידוע כי מ"י הוא דבר נסתר רק דקיימא לשאלה מי הוא זה. ואל"ה דבר הנגלה הנראה לעינים. וזהו מ"י ברא אל"ה. ונעשה יחוד גמור ומזה נעשה שם אלקי"ם כמו דאיתא בכל הספרים הקדושים. ולכן כאן כשהביא יוסף את בניו וראה יעקב מה שראה. אמר מ"י אל"ה. היינו שנתפרדו הבחינות והצירוף הוא מקודם מ"י ואח"כ אל"ה ואין ביניהם היחוד. מיד השיב לו יוסף הצדיק בני הם. וכמו שדברנו מקודם שיוסף הצדיק עובר והולך בכל הבחינות. והוא מייחד כל העולמות למעלה עד מקום שאין שום שמאל אשר לזה כתיב ביוסף בן פורת עלי עין. היינו רק עין ימין וכפי דאיתא בכל

הספרים. עד היכן הבחי' של יוסף מגעת ומקשרת. לזה אמר בני הם אשר נתן לי אלקי"ם. כי אני מקשר הכל עד שנעשה היחוד אלקי"ם בזה. כידוע אשר בשרשם הם רק צד ימין. מיד ויאמר קחם נא אלי ואברכם. הכל על הכוונה שדברנו שנעשה דבר חדש. והשפיע כל טוב הגנוז. אשר לזה כתיב מקודם אלה תולדות יעקב יוסף כמו שדברנו כל מקום שנאמר אלה כו'. וכעת קישר כל העולמות למעלה עד מקום שאין שם שמאל כלל רק ימין לבד. לכך כתיב שיכל את ידיו וקישר הכל לחכמה עליונה למקום שאין שם שמאל כלל. ולכן כתיב ביוסף כי בן זקונים הוא לו ותרגומו ארי בר חכים הוא ליה:

ויברך את יוסף ויאמר האלקים אשר התהלכו אבותי לפניו וגו'. איתא במדרש. ר' יוחנן וריש לקיש. ר' יוחנן אמר לרועה שעומד ומביט בצאנו. וריש לקיש אמר למלך שמהלך וזקנים לפניו. על דעתי' דר' יוחנן אנו צריכים לכבודו. על דעתיה דריש לקיש הוא צריך לכבודינו: עכ"ל המדרש

הנה כבר דברנו הרבה מזה. וגם בזוה"ק מקשה כתיב ויברך את יוסף ואינו מבואר מהו הברכה שבירך אותו. רק באמת יכול להיות שהפירוש הוא כך ויברך א"ת יוסף כמו עם יוסף. כי עם יוסף בירך את כולם כי כל הברכות שבאים לזה העולם הכל הוא ע"י בחינת יוסף הצדיק. כי כל בשמים ובארץ. דאחיד בשמיא וארעא. ובירך יעקב אבינו את בניו ואמר להם האלקים אשר התהלכו אבותי לפניו. ואח"כ אמר המלאך הגואל אותי. זה יוסף. כי באמת כל דבר שבקדושה הכל בשלשה ואין קורין אבות אלא לשלשה. וזה ידוע כי בשלשה מחוייב להיות אחד בקצה ראשון ואחד בקצה אחרון ואחד באמצע המכריע. כידוע. אברהם הוא מדת החסד. ויצחק הוא מדת הגבורה פחד דין הקשה וראה שאין העולם מתקיים שיתף עמו מדה"ר. זהו יעקב בחיר שבאבות ומבריח מן הקצה אל הקצה. ואותן השלשה היכן שהם עומדים הם הכל שלשה הן למעלה והן באמצע והן למטה הכל בחי' של שלשה שלשה ושלשה אבות הקדושים הם משיגים כל הבחינות שלשה. וכמו כן אנו אומרים בתפלת שמ"ע. מקודם אלקי אבותינו. ואח"כ אנו אומרים אלקי אברהם כו' ואח"כ האל הגדול הגבור והנורא. הכל ג' בחינות. כי אבות העולם הגם שכל אחד הי' בחי' שלו עם כל זה השיגו כל אחד ע"י מדריגתו לבחי' שלש הראשונות והשפיעו ג"כ לעולם כל אחד ע"י הבחינה שלו למטה וזהו חסדו של הקב"ה שמשפיע לעולם אורו הגנוז הכל בבחי' שלשה כי בכולם יש הדעת המכרעת ומתפשטת ג"כ לכל המדות זה הוא מצדו של הקב"ה. וכמו כן מחוייב להיות מצדינו ג"כ שלשה. על שלשה דברים העולם עומד על התורה ועל העבודה ועל ג"ח ג"כ כנגד שלשה אבות. וכפי דאיתא. תורה

ננד יעקב עבודה נגד יצחק ג"ח נגד אברהם וע"י השלשה משפיע כביכול ב"ה וב"ש טובו ואורו לזה העולם ג"כ מכל הבחי' שלשה שלו:

ויכול להיות דמר אמר חדא ומר אמר חדא ולא פליגי לר' יוחנן שאמר לרועה שעומד ומביט בצאנו אנו צריכים לכבודו. כי הוא י"ת משפיע לנו כל טוב מטובו הגנוז ע"י האבות מרום רום המעלות עד סוף כל המדרגות הכל מרצונו הפשוט. וזהו שאמר מקודם אשר התהלכו אבותי לפניו. ואח"כ אברהם ויצחק. ואח"כ האלקים הרועה אותי. כל הבחי' שעל ידם משפיע כ"ט מרצונו הפשוט. וריש לקיש אמר למלך שהוא מהלך והזקנים לפניו הוא צריך לכבודינו. היינו כי עיקר רצונו הפשוט שיושפע כ"ט לזה העולם ע"י עשיות שלנו. היינו תורה ועבודה וג"ח שהוא מצדינו והם ג"כ כנגד האבות:

וזה ידוע שישראל מוסיפין כח בפמליא של מעלה. וזהו הפי' הוא צריך לכבודינו. וכפי שאמר הכתוב תנו עוז לאלקים. והאמת מה הוא צריך לכבודינו אם תפעל מה תתן לו. רק הפירוש הוא כך. שצריך היינו בכדי שע"י מצות שלנו יפיק רצונו הפשוט להיטיב לברואיו ולהשפיע לנו כ"ט. וכשנתקיים כפי שניהם. ר' יוחנן ור"ל. אזי אמר אח"כ המלאך הגואל אותי זה יוסף שנקרא טוב וכתיב והטוב בעיניך עשיתי זהו סמיכת גאולה לתפלה. כי כל השפעות מכל השלשה בחינות הנ"ל הולך הכל ע"י יוסף הצדיק. ויוסף הוא המשביר. וכתיב בן שבע עשרה שנה. היינו הטוב הגנוז הנשפע ע"י. וכתיב בו הי' רועה את אחיו בצאן והוא נע"ר וכו'. כפי דאיתא והוא נע"ר זה מט"ט הקדוש. כי הוא המעלה תפלות ישראל ועל ידו משפיע כ"ט לישראל. וזהו ל' רועה בצאן. היינו לרועה שעומד ומביט בצאנו ואנו צריכים לכבודו. כי הוא השליט ומשביר לכל העולם. וכמו כן כתיב ביעקב ויחי יעקב בארץ מצרים שבע עשרה שנה. כי הטוב הגנוז נמצא בכל בחינה ובחינה וע"י אבות העולם נתגלה טובו מכל הבחינות כמו שדברנו שכל מקום הוא בחי' שלשה. וכפי דאיתא על שלשה דברים העולם עומד והם כנגד ג' האבות. והאבות הם כנגד התורה שבכתב. תתן אמ"ת ליעקב כי הוא הבריח התיכון. והתנאים הם כנגד תורה שבע"פ ונקראים ג"כ אבות העולם ולכך נקרא פרקי אבות:

וזה ידוע כי רבינו הקדוש סידר את המשניות. ולזה איתא בגמרא. רבינו הקדוש חי בציפורי י"ז שנה קרא על עצמו ויחי יעקב כו'. כי יעקב הוא תורה שבכתב תתן אמת ליעקב וקשר הכל להקב"ה והשפיע לזה העולם הטוב הגנוז ע"י יוסף הצדיק. ורבי הי' נגד תורה שבע"פ וגילה גם כן טוב הגנוז ע"י תורה שבע"פ. ולזה איתא על שלשה דברים העולם עומד כמו שדברנו. וזהו הוא צריך לכבודינו וכידוע שתורה שבע"פ הוא המשפיע לכל העולם. כללו של דבר כלהשתלשלות הכל הוא ע"י שלשה. ולזה אין קורין אבות

אלא לשלשה. וכמו כן לא נמצא גוונין רק שלשה אדום ירוק שחור ושארי הגוונין נלקח מאלו גוונין. ויעקב אבינו ייחד הכל והכריע לצד ימין והשפיע כ"ט לזה העולם ע"י יוסף הצדיק. וזהו ויברך א"ת יוסף:

איתא במדרש. יראו את י"י קדושיו. א"ר עזרי' בשעה שבירך יעקב אבינו את יוסף יצא ופניו מצהילות והשבטים אומרין דין כל עמא כו' עם דקיימא קיימין. א"ל יעקב אבינו יראו את י"י קדושיו. אנא מספקנא לכולא: ע"כ

ונוכל לומר. כי זה מקשה בזוה"ק כתיב ויברך את יוסף ולא ביאר איזו ברכה ברכו. רק הפי' הוא כך שבירך עם יוסף את כל השבטים ותיבת א"ת הוא כמו ע"ם. היינו כל הברכות שצריכים כולם לקבל הכל הוא ע"י אותו צדיק. וזהו ויבר"ך את יוסף. שעשה אותו בריכה שיקבל הוא כל השפע והוא ישפיע אח"כ לכולם כידוע שהשפע היורדת לזה העולם הוא ע"י הצדיק יסוד עולם. היינו שיעקב אבינו ייחד כל העולמות. והתחיל מהאלקים אשר התהלכו אבותי לפניו אברהם ויצחק. ואח"כ אמר האלקים הרועה אותי מעודי. זה יעקב. ואח"כ אמר המלאך הגואל"ל. ויוכל להיות שיוסף נקרא גואל. כידוע שהברית נקרא טו"ב הגנוז. וזהו שאמר לה בועז לרות אם יגאלך טו"ב יגאל. וכמו דאיתא בגמרא אצל חזקיהו שאמר והטוב בעיניך עשיתי. זה סמיכת גאולה לתפלה היינו כשמקשר עצמו לצדיק יסוד עולם ומשיג הטוב הגנוז יוכל להשפיע להעולם כל טוב. וזה נקרא סמיכת גאולה לתפלה:

ולזה כשבירך יעקב אבינו את יוסף ויחד וקישר כל המדות מראשית המחשבה עד סוף כל המעשה. אז יצא יוסף ופניו מצהילות. היינו שהצדיק הוא מלא ברכת י"י ומשפיע למלכות לכל העולם העשי'. כי יוסף נקרא צדיק ואלה תולדות יעקב יוסף. עיקר ההולדה של יעקב הוא יוסף. היינו לייחד כל העולמות כי הוא נקרא הבריח התיכון. ומשפיע הכל ליוסף שנקרא בן זקונים שזיו אקונין שלו דומה לשל אביו. ועוד נקרא בר חכים כי הוא מקבל מחכמה עלאה ומשפיע למטה לכל העולמות כמאמר דע"ה וגם עד זקנה ושיבה וגו' עד אניד זרועך לדור וגומר:

והתחילו השבטים לומר דין כל עמא כו' היינו כמו שדברנו. שהצדיק מקבל מן האבות והוא נתמלא ברכת י"י עד שפניו מצהילות. והוא משפיע לכולם. אמר יעקב אנא מספקנא לכולא. אני הוא המשפיע לכולכם ע"י יוסף הצדיק. כי יעקב אמר מ"י גילה רז זה לבני. היינו הבחינה הנקרא מ"י מביאה להתגלות לבני שיקבלו מאתי כל הברכות ששמי שמש. היינו שאני בחי' המשפיע. כמו שהשמש הוא המשפיע. כך יעקב הוא

המייחד העולמות והמדות ע"י מדה שלו. לזאת כשבירך את השבטים וייחד וקישר עצמו עם אברהם ויצחק וגם עם יוסף הצדיק נתברכו ג"כ כל השבטים:

עוד על מדרש הנ"ל. כי אין מדרש בלא חידוש. והנה הקושיא מבוארת איזו ברכה בירך את יוסף ומהו ויברך את יוסף. רק נראה מה שכתוב מקודם. שכל את ידיו כי מנשה הבכור:

ונוכל לומר עפ"י הקדמה. כפי ששמעתי מא"א מו"ר זצוק"ל שאמר על פסוק שאו ידיכם קודש. היינו שצריך להעלות המדות שנקראו ידים לבחינה הנקרא קודש. ולמה נקראו המדות ידים. כי ידוע שיש בהמדות בחינות הנקראים ימין ושמאל כמו בידים. כי אית יראה ואהבה פנימית. וגם יש יראה ואהבה חיצונית הנקרא שמאל היינו תאוות עולם הזה. ובאמת מוטל על כל אדם לבטל כל האהבות הגשמיות ורק לירוא ולאהוב את השי"ת ולייחד הכל לימין. וביראתו של הקב"ה יש ג"כ שתי בחי' יראת העונש ויראת הרוממות:

ועתה נראה שאנו אומרים תמיד בדחילו ורחימו. נמצא היראה קודמת לאהבה. ובברכת אהבה רבה אנו אומרים וייחד לבבינו לאהבה וליראה את שמך האהבה קודם. כי באמת עיקר היראה היא כשנלקחה מאהבה היינו שהוא ירא לעבור רצונו של הקב"ה בכדי שלא תתקלקל ח"ו האהבה. ובאמת זהו דרך לפני צדיקים גדולים. ואנשים כערכנו הלואי שיהי' לנו הגם יראת העונש. עכ"פ עיקר היראה היא כפי שדברנו בכדי שלא תתקלקל ח"ו האהבה ולהעלות הכל לימין. ולכן כתיב עיני י"י אל צדיקים. וכתיב הנה עין י"י אל יריאיו היינו עין אחד. שצריך לדבק ולייחד הכל להימין ששם האהבה. וביוסף כתיב ג"כ בן פורת עלי עין. ג"כ עין אחת. כי יוסף הוא המשביר. ועל ידו מתייחד הכל להימין. וזהו ויברך א"ת יוסף היינו עם יוסף כי ע"י יוסף הצדיק השפיע יעקב אבינו את הברכות לכולם וייחד אח"כ את הכל ממטה ומעלה למקום גבוה כל כך אשר אין שם שמאל כלל כי נכלל הכל בתוך ימין. וידוע שזו הבחינה נקרא שכל. וזהו שכל את ידיו. היינו שתיקן והעלה כל המדות ע"י צדקות שלו לבחינה הנקרא שכל כי שם כולו טוב וזו הבחי' נקרא ארי"ך. וזהו ויברך א"ת יוסף. היינו עם יוסף. כמו שדברנו. שנקרא בן פורת עלי עין ששם הוא הייחוד הגמור. ואח"כ ויאמר האלקים אשר התהלכו אבותי לפניו. והראה להם את סדר התפלה עד עולם. וסידר מקודם שבחו של מקום והתחיל מן אברהם יצחק. ואח"כ אמר האלקים הרועה אותי. ואח"כ אמר מעודי עד היום הזה זה יוסף כמו ששמעתי מא"א אדומו"ר זצוקל"ה. כי יוסף נקרא עו"ד. והתחיל מאברהם עד יוסף. כסדר. ואח"כ התחיל להתפלל ואמר המלאך הגואל אותי וכו'. ואח"כ אמר

ויקרא בהם שמי ושם אבותי. וכאן התחיל מקודם ממנו עצמו ואח"כ אבותיו כי כן דרך הצדיקים להביא הקדושה מעולם העליון לזה העולם ואח"כ לקשר הכל ממטה למעלה כידוע שחיות הקדושה הולך ושופע תמיד ממעלה למטה וממטה למעלה והחיות רצוא ושוב. ולכן כתיב אשר התהלכו אבותי ולא כתיב אשר הלכו. כי הם עשו והראו את הדרך אשר ילכו בה כל הצדיקים תמיד על הסדר הזה להביא קדושת הבורא ב"ה לזה העולם. ואח"כ להעלות הכל ממטה למעלה ולעשות מי"ש אי"ן. ולכן כשראו השבטים שפניו של יוסף מצהיבות כמו שדברנו. אמרו דין כל עמא עם דקיימא קיימין. אמר להם יעקב אנא מספקנא לכולא. היינו על ידי אעלה את כולכם למקום גבוה שאין שם שום שמאל כלל. וע"י כולכם נעשו כל הייחודים. וכפי דאיתא בשל"ה הקדוש שיעקב ובניו ביחד נקראים אח"ד. יעקב הוא **הא**. ושמונה בני הגבירות הוא **ח**. וארבע בני השפחות הוא **ד**. נמצא שיעקב עם בניו הם אח"ד:

איתא במדרש. אקרא לאלקים עליון בר"ה. לאל גומר עלי ביוה"כ. לידע איזה לשם ואיזה לגזירה. דבר אחר אקרא לאלקים זה יעקב אבינו (בשעה שבירך את בניו). לאל גומר עלי. שהסכים הקב"ה עמו ליתן לכל אחד לפי מה שהוא: עכ"ל המדרש:

הנה נוכל לומר פירש הפסוק. אקרא לאלקים. כי זה ידוע שכל דבר מתחלת מקודם מהיראה כמאמר הכתוב ויהי ערב ויהי בוקר יום אחד. וכן כתיב ערב ובוקר וצהרים אשיחה. כי צריך לאכללא מדת ערב עם מדת יום. היראה עם האהבה. כי זהו תכלית היראה מהשי"ת שלא לעבור על רצונו ח"ו ולקיים מצות השי"ת בכדי שע"י זה יתגלו החסדים של הקב"ה בזה העולם וזהו לאל גומר עלי כי ידוע שזה נק' חסד. חסד אל כל היום. שזהו עיקר רצונו של הקב"ה להיטיב לכל העולם וזה לא יוכל להיות רק באופן שמקודם יהי' להאדם יראתו על פניו ומזה היראה יבא ליראה עלאה שזה נקרא אלקים עליון אשר מזה היראה עלאה יבא לאהבה עלאה. ואז יושפע עלינו על ידו כל טוב לעולם ויתגלה חסד י"י שזהו כל רצונו מעת בריאת עולמו וזהו לאל גומר עלי. וזהו שאמר המדרש מקודם. אקרא לאלקים עליון זה ר"ה. כידוע שהם ימי הדין והיראה כדאיתא בהזוה"ק מאן הוא דלא דחיל מיומא דר"ה יומא דדינא קשיא. ואח"כ עשי"ת ויום הכיפורים שהם הכל ימי דין. וזהו העיקר של אלו הימים שישוב האדם בלב שלם באלו הימים לפני הבורא ב"ה בכדי שיקויים עיקר כוונתו של הקב"ה ויתגלו אח"כ ימי הרצון ויתגלה חסדו לכל העולם. ומתי מתחיל החסד בעת תפלת נעילה מתחילים החסדים אשר לזה אנו אומרים אח"כ ד' הוא האלקים שנכלל מדה"ד עם מדה"ר כי כבר

התחיל להתנוצץ חסדי ד' ית"ש בעת תפלה זו והכל ע"י התשובה שאנחנו עושים מר"ה עד יוה"כ. וזהו שאמר לאל גומר עלי ביום הכפורים. והמ"י:

ד"א מדבר ביעקב כו' זהו ג"כ כפי שדברנו מקודם כידוע שהשבטים הראשונים הם מקורות הדין. והאחרונים הם מקורות הרחמים. ויהודה יש בשמו שם הוי"ה ב"ה. וידוע שבמלכות בית דוד נכללו כל המדות לזאת בירך יעקב את כל אחד לפי מקורו. השבטים הראשונים בירך אותם בדברים קשים כפי מקורם ומיהודה התחיל לברך בנחת כמו שאמרנו שיש בתוכו שם הוי' ב"ה מדה"ר וגם נכללו בו כל המדות. אשר לזה יש בתוכו אות ד'. וזהו י"י הוא האלקים וזהו לאל גומר עלי שהסכים לכל אחד כפי מקורו:

האספו ואגידה לכם את אשר יקרא אתכם באחרית הימים. הנה שמעתי מא"א אדומו"ר זצוק"ל שפירש מה שיקרא אתכם. וואש עש וועט אייך ארויש רופין באחרית הימים. והן אמת מי אנכי לומר פירוש על דבר קדשו. אמנם יכול להיות כן. כי בהתחלת בריאת העולם האציל הקב"ה נשמת הצדיקים מה שיהיה בעולם מן אדם הראשון עד ביאת משיחנו שיבא בב"י. וכפי דאיתא במדרש על פסוק ורוח אלקים מרחפת. זה רוחו של מלך המשיח. וכל הנשמות היו נכללים באדה"ר. ואם לא היה גורם החטא היה אז השלימות הגמור. וכעת נשלם הכל ע"י צדיקים. וכמו שאנו אומרים תמיד. ופקדנו בפקודת ישועה ורחמים משמי שמי קדם. היינו מה שקודם לעולם. וע"י מי. ע"י אהבת הקדמונים. היינו הצדיקים. וכפי דאיתא במי נמל"ך בנשמתן של צדיקים. היינו עם מי היה מלך מקודם עם נשמתן של צדיקים:

וזה ידוע כי ביאת משיחנו נקרא אחרית הימים. כי כל דבר נמשך מראשית עד אחרית. ולזה אמר יעקב אבינו האספ"ו פי' הטהרו ל' עד האסף מרים. ואגיד"ה לכם. אמשיך לכם כל טוב בשלמות הגמור. וזה יקרא אתכ"ם גם באחרית הימים ויתעלו כל העולמות. וזה נעשה דווקא ע"י יעקב מכמה טעמים. אחד כי שופריה דיעקב מעין שופריה דאדה"ר. שנית כי הוא הבריח התיכון. ועוד כי יעקב אבינו לא מת. ולכן עולה על ידו כל העולמות מראשית עד אחרית והוא מקשר כל העולמות עד ביאת משיחנו במהרה בימינו. וזה נקרא אחרית הימים. ולזה כתיב נכון יהיו הר בית י"י בראש ההרים זה ידוע כי האבות נקראו הרים לזא"ה כי באחרית הימים וכו' ברא"ש ההרים היינו לא כאברהם שקראו הר ולא כיצחק שקראו שדה אלא כיעקב שקראו בית כי יעקב קישר וייחד כל העולמות מראשית ועד אחרית שהרי יעקב אבינו לא מת והוא שופרי' דאדה"ר שבו נכללו כל הנשמות. לזה אמר יעקב האספו ואני מטהר אתכם מראשית הבריאה עד אחרית הימים. ולזה נשא יעקב שתי אחיות לנשים. הגם שהיו לו ד' נשים רק העיקר היו השתי אחיות

כנגד שני העולמות מן העולם ועד העולם היינו ה' עולם וה' עולם ה' עלאה וה' תתאה ולכן כתיב שם הגדולה לאה ושם הקטנה רחל. וד"ל. והנה הגם דאיתא שנסתם ממנו הקץ. עכ"ז ברמז רמז להם בתוך הברכות הקדושים את הקץ. ולכן א"ל השבטים הקדושים הפסוק שמע ישראל כשם שאין בלבך אלא אחד כך אין בלבנו אלא אחד כידוע. כשיושלם העולמות בשלימות לאחדותו הפשוט אז יתגלה אורו של מלך המשיח. וכפי דאיתא בספרים הקדושים שכמה עולמי עולמות תלוים על זה הפסוק היחוד הקדוש והגדול ופשיטא על תיבת אח"ד כמה אלפי אלפים נשמות קדושות תלוים על קוצו של הדלי"ת של אח"ד. והנה מה שרצה יעקב אבינו העיקר היה לייחד כל העולמות לרצונו הפשוט. זאת ראה יעקב בעיניו מבניו השבטים הקדושים הצדיקים ואמרו שמע ישראל י"י אלקינו י"י אחד וכללו בתיבת אחד כל היחודים עד ביאת משיחנו במהרה בימינו ואז אמר בשכמל"ו. השי"ת יזכנו לראות בעינינו ביאת משיחנו בב"א:

יששכר חמור גרם רובץ וגו' וירא מנוחה כי טוב וגו' ויט שכמו לסבול וגו' האי קרא לאו רישי' סיפי' ולאו סיפי' רישי'. ונוכל לומר כי כך הוא הדרך בעבודת השי"ת מתחלה צריך להיות כשור לעול וכחמור למשאוי וזהו חמו"ר גרם רוב"ץ כו' אף שאינו מרגיש שום חיות ותענוג בעבודת הש"י. ואם הדבר הוא באמת. אז מראין לו מן השמים האור והחיות שיכול להשיג לפי שרשו בקדושה. אך שהוא שאול אצלו רק לפי שעה. וזהו ויר"א מנוחה כי טוב. ושוב צריך אח"כ להטות שכמו לסבול ולילך בהדרגה ולטעום ע"י עבודתו מאותו האור והחיות שהראו לו מתחלה כפי מדריגתו בזמנו ובמקומו:

עוד נוכל לומר שצריך האדם לכלול כל הזמנים הן ברוחני והן בגשמי. אם רואה כי טוב לו אל יתנשא בזה ויזכור לו הזמן של לסבול. ואם הוא ח"ו בזמן שצריך לסבול יזכור את הזמן כי טוב:

נשלם ספר בראשית בעזר מגיד אחרית מראשית

ספר שמות

שמות

ואלה שמות בני ישראל הבאים מצרימה כו'. כבר דברנו מזה דכתיב ואלה וא"ו מוסיף על ענין ראשון. כי באמת היה דבר קשה מאוד שיהיה לישראל קיום בארץ מצרים במקום טומאה כזו ואחרי עבודת פרך שעשו המצרים עמהם. והוכרח הדבר שיעשה להם הקב"ה נסים גדולים עד שהוציאם ממצרים. ובאמת היכי שייך לומר לגבי הקב"ה נס היד י"י תקצר הלא כל העולם כולו כאין נגדו והיה בידו של הקב"ה להוציאם כרגע אחד ממצרים בלי שום מוחה נגדו:

אמנם באמת הנס הוא מצד ישראל מחמת גודל הקטרוג שהיו אז והוכרח הדבר שהקב"ה ישדד המערכות עד שהוציא את ישראל ממצרים. ובאמת היה הדבר קשה מאוד שיהיה לבני ישראל תקומה במצרים מחמת גודל הטומאה שהיה שם ומחמת זה עשה הקב"ה וגלגל גלגולים שירד יוסף מקודם למצרים בכדי שיהיו לב"י תקומה במצרים ושיוכלו לצאת משם. וכל דבר הנעשה מקודם היה הכל הכנה לצאת ממצרים:

ואיתא במדרש. לא היה צריך להתחיל התורה אלא מהחודש הזה לכם רק משום כח מעשיו הגיד לעמו כו'. ולכאורה הוא תמוה הלא מעשה בראשית הוא רק בתחילת הספר ואח"כ מדבר מנח ובניו ומאבות העולם ומכירת יוסף. רק באמת כל הספר בראשית נקרא מעשה בראשית כי לא היה באפשרי להיות קיום העולם רק בזה האופן. ומקודם היה שבירת הכלים ואח"כ התחיל עולם התיקון והוכרח להיות כל דבר כסדר. כי לכאורה קשה הלא מדור המבול לא נשאר רק נח ובניו א"כ למה נברא אדה"ר עם העשרה דורות שעד נח. רק באמת לא היה באפשרי להיות קיום לעולם בלא זה הסדר והוכרחו להיות העולמות של השבירה שהזכרנו מקודם ואח"כ בהבנות העולם הוכרח להיות אדה"ר ודורותיו ואח"כ נח ובניו ודורותיו ואח"כ הוכרחו להיות אבות הקדושים וי"ב שבטים הקדושים ושבעים נפש הכל הוא לקיום העולם. ואח"כ הוכרחו לירד למצרים בכדי להוציא משם כל הניצוצין קדישין שנפלו לשם. ולזה כתיב ויקח משה את עצמות יוסף עמו. והוכרח יוסף הצדיק לירד מקודם למצרים ולכלכל את כולם בכדי שיהיה לישראל קיום במצרים ויוכלו לצאת משם ולהוציא משם כל הנ"ק:

ולזה כתיב אצל יוסף ויישם בארון במצרים בשני יודי"ן כידוע שיוסף נקרא צדיק על שם ויפוזו זרועי ידיו כידוע שהיו"ד על שם המחשבה נאמרה ששמר את היו"ד אות ברית וקישר גם להמחשבה שנקראת ג"כ יו"ד. וקישר שני היודי"ן כידוע אות **א** הוא יו"ד למעלה ויו"ד למטה וא"ו באמצע. כי העיקר הוא היו"ד כי היא רק נקודה ובכ"מ שהנקודה עומדת הוא הכל יו"ד הן למעלה והן למטה והן באמצע האות והן נקודה עצמה. וממנה מתפשטים כל האותיות כמו שמן המחשבה מתפשטת הקול. ואח"כ הדיבור. ולזה כתיב ויישם בשני יודין. בארו"ן היינו שהאיר ע"י היו"ד כל הבחי' שהם במצרים:

ואח"כ כתיב ואלה שמות ב"י. וא"ו מוסיף על ענין ראשון כידוע יעקב הוא הוא"ו. וע"י כל הנ"ל היה ביכולת להיות במצרים כללות כל ישראל ששים רבוא והיה כל דבר על מכונו וב"י פרו וישרצו וירבו וכו'. עד שנולד משה רבינו. וידוע כי יוכבד היתה בת ק"ל שנה בלדתה את משה רבינו. וזה היה הכל תיקון של אדה"ר אשר לזה כתיב ותרא אותו

כי טוב הוא. היינו שתיקן מה שכתוב בחוה ותרא כי טוב העץ למאכל. ומשה רבינו תיקן זה החטא. ולזה איתא שילדו במצרים ששה בכרס אחד. ויש אומרים ששים. וי"א ששים רבוא. כידוע שיש אחדים ומאות ואלפים ורבואות. וזה היה בחינת משה רבינו. ולזה היה הכל כסדר. מקודם היה בריאת העולם ואדה"ר. ואח"כ הוכרח להיות כל דבר כסדר כפי שמבואר הכל בספר בראשית. ואח"כ ויישם בארון במצרים. ואח"כ ואלה שמות ב"י. ואח"כ נולד משה רבינו שהוא שקול כנגד ששים רבוא ותיקן כל דבר. וע"י כל הדברים האלו היה לישראל תקומה במצרים. ומשה רבינו הוציא את ב"י ממצרים. והנה חמשין זמנין אדכיר יצ"מ בתורה ולזה כתיב הבאים מצרימה שני ההי"ן תתאה ועלאה. וזה ידוע כי גלות מצרים מרמז על ארבע גליות. ויציאת מצרים היתה התחלה גם על גאולה אחרונה אי"ה בקרוב בימינו לכך כתיב ותרא אותו כי טוב הוא ותצפנהו שלשה ירחים. כפי דאיתא ע"פ וירא אלקים את האור כי טוב וגנזו הקב"ה לצדיקים לעתיד לבא. כמו כן אצל משה ראתה כי טוב הוא ותצפנהו. ואח"כ ותשם אותו בתיבה ותחמרה בחמר ובזפת. הלא זה ידוע מה דאיתא בספרים הקדושים ומזוה"ק. חמ"ר היינו התורה הקדושה. רמ"ח מצות עשה. ותשם אותו בסוף. היינו שגנזה את הטוב עד סוף כל הדורות בעת שיושלם העולם ויתייחדו כל העולמות עד אין סוף. וכפי דאיתא במדרש ותתצב אחותו מרחוק כל הפסוק על שם השכינה נאמרה. אחותו. אמור לחכמה אחותי את. מרחוק. מרחוק י"י נראה לי וכו'. לזה גנזה כל הטוב עד סוף בכדי שתהיה הגאולה אחרונה אי"ה בשלימות. וכידוע אשר אתפשטותא דמשה בכל דור ודור עד כי יבא שיל"ה שזה מש"ה. ולזה כתיב על שפת היאו"ר אותיות או"ר. כי גנזה את האור עד הסוף:

וירא אלקים את בני ישראל וידע אלקים. נוכל לפרש עפ"י פשוט זאת ידוע כי במצרים היה הדעת בגלות. היינו שלא היו יודעים ישראל מהתורה ומצות כלום. והקב"ה רצה להוציאם ממצרים ולהוציא את הדעת מהגלות ולהכניסו בלב כל ישראל. ולזה אמר הכתוב ומשה היה רועה. היינו ע"י משה. כי משה הוא הדעת של כל ישראל. וזהו וידע אלקים:

ומשה היה רועה את צאן יתרו וגו'. והנה מקודם כתיב וירא אלקים את ב"י וידע אלקים. ולכאורה קשה אחרי שראה מה שייך אח"כ וידע. רק נראה מקודם כתיב כמה לשונות. זעקה נאקה שועה כולם הם בחינות שונות והכל הי' בהדרגה ואח"כ כתיב וירא אלקי"ם א"ת ב"י. היינו שראה שבחי' אלקי"ם עם ישראל. לזאת וידי"ע אלקים. הוא ל' דעת. היינו שקישר והכריע לצד ימין. כידוע שדעת הוא המכריע. ובאמת יש כמה בחינות דע"ת וכן

כתיב כי אל דעות י"י. כי יש דעת למעלה וכמו כן יש דעת באמצע ולמטה. ולזאת אחרי שהכריע את בחי' אלקי"ם לצד ימין אזי ומשה הי' רועה וכו':

וכתיב ויבא אל הר האלקים חורב"ה. הוא ל' יובש. היינו שראה שאין בהם שום לחלוחית של חסד כי לא היה בהם שום דבר מצוה והיה ח"ו מדה"ד שולטת לזאת תיכף וירא אליו מלאך י"י. התעוררות מדת החסד:

מתוך הסנה. היינו הגם שהיה כמו סנ"ה. עכ"ז נתעורר מדת החסד. רק בלב"ת אש. היינו לעורר לבבות ישראל שיעשו תשובה. וזהו הפירוש

וירא י"י כי סר לראות. היינו שמדת החסד ראה שסר לראות מחמת צד הדין שלא היה בהם שום דבר מצוה. לזאת הראה לו תיכף מלאך י"י שנתעורר מדה"ר על ישראל הגם מתוך הסנ"ה. והבן:

והנה התוה"ק היא נצחית בכל עת ובכל אדם. ובכל זמן מחוייב להיות תמיד בלבת אש מתוך הסנה היינו כשאדם רואה עצמו בשפלות ונמוך מאוד ויבש כמו סנה. עכ"ז לא יאמר נואש לעצמו ויחזק לבו לעבודת י"י באמת ושיהי' לבו בוער כאש הלא כה דברי כאש. כמו שמאיר האש בתוך החושך כן יאיר לו השי"ת ויעזור לו השי"ת להאיר לו בכל הבחינות:

ויאמר י"י אל אהרן לך לקראת משה המדברה. איתא במדרש. הדא הוא דכתיב. ירעם אל בקולו נפלאות כו' א"ר ראובן בשעה שאמר לו הקב"ה למשה במדין לך שוב מצרימה נחלק הדבור לשני קולות ונעשה דו פרצופין. והיה משה שומע במדין לך שוב מצרימה. ואהרן שומע לך לקראת משה המדברה. עכ"ל המדרש:

ונוכל לומר עפ"י פשוט. זה ידוע כי רצונו של הקב"ה שיהיה אתערותא דלתתא. וזה ידוע ג"כ שמשה היה השליח מן הקב"ה לישראל. ולכך אמר לאהרן לך לקראת משה. בכדי שיהיה אהרן השליח מצד ישראל. כי משה שושבינא דמלכא ואהרן שושבינא דמטרוניתא. ולזה הוכרח הדיבור להחלק לשני קולות ויהיו ד"ו פרצופין בכדי שיתעורר בזה הרגע החסד כי לא היה להם זכות במה לצאת ממצרים. וכפי שהיה בעת בריאת העולם ג"כ ד"ו פרצופין באדה"ר. וזה ידוע אשר בעת בריאת העולם לא היה שום התעוררות מזה העולם רק זה היה רצונו הפשוט בכדי שיתגלה מלכותו. וברא את האדם דו פרצופין ונסרו. כמו כן היו יצ"מ וכמו שכתוב ואת ערום ועריה ושלח את אהרן שהוא בחי' חסד ודווקא בדיבור אחד בכדי שלא יהיה ח"ו שום קיטרוג שלא יתאחזו הדינים בבחי' אחוריים שלכך נבראו דו פרצופין ואח"כ היה הנסירה:

ולזה איתא במדרש חסד ואמת נפגשו. חסד זה אהרן ואמת זה משה. צדק ושלום נשקו. צדק זה משה ושלום זה אהרן. מקודם אמר אהרן מתחילה ואח"כ אומר משה תחילה. כי באמת אחרי שלא הי' לישראל מקודם שום זכות הוכרח לעורר מקודם החסדים שלו ע"י אהרן הכהן ואח"כ צירף עמו האמת. כידוע אמת הוא המכריע ומטה כלפי ימין. עכ"ז הוא נקרא אמת. ואח"כ כשנתייחדו היה יכול להיות צדק מקודם ג"כ כי נעשה יחוד גמור אשר לזה נקרא אהרן שלום ונעשה היחוד בשלימות וזהו וישק לו:

לזה אומר המדרש ירעם אל בקולו נפלאות. היינו כמו שדברנו שנתעורר חסד אל בכדי להוציא את ישראל. כידוע אשר שם א"ל הוא מדת החסד. ולזה הרעים בקולו נפלאות בכדי שיהיה דו ברצופין. ויהי' התעוררת החסד מצד ישראל ג"כ. וזהו נפלאות של הקב"ה שע"י חסדו התעורר את אהרן הכהן ונעשה יחוד שלם משני הצדדים משה ואהרן ובאו לבחינ' נ' פלאות כדאיתא בזוה"ק חמשין זמנין אדכר יצ"מ בתורה:

וארא

וידבר אלקים אל משה וגו' וארא אל אברהם וכו' ואיתא ברש"י וארא אל האבות:

ולכאורה הוא תמוה מה רצונו של רש"י בזה. והנה כבר דברנו שיצ"מ היה חדוש העולם כמו בריאת העולם. אמנם בריאת העולם היה בגשמיות. שברא שמים וארץ וכל דבר שיש בעולם. ויצ"מ היה חידוש העולם ברוחניות שהוציא כל נצוצין שהיו במצרים ונתעלה העולם עד עולם החירות וזה היה חידוש העולם. וכמו שבבריאת העולם איתא בתחלה עלה במחשבה לברוא את העולם במדה"ד ראה שאין העולם מתקיים שיתף עמו מדה"ר הגם שלכאורה הוא תמוה הלא עיקר רצונו הפשוט בבריאת העולם היה בכדי שיתפשט ויתגלה טובו בזה העולם ובמדת החסד נבנה העולם. כי אמרתי עולם חסד יבנה. רק באמת הלא זה מבואר שאומר בתחלה עלה במחשבה וזה ידוע שהמחשבה נקרא חכמה כ"ח מ"ה שזה הוא עדיין בהעלם גדול ושם הוא שורש הגבורה. כפי דאיתא בספרים הקדושים. אשר לזה כתיב בראשית ברא אלקים ואיתא במדרש שהקב"ה בעצמו הזכיר שמו אחר ב' תיבות בראשית ברא. והתרגום מפ' בראשית בחוכמא ולזה אמר עלה במחשבה. וזהו פי' הפסוק ראשית חכמה יראת י"י. והעיקר רצה שגם מדה"ד יסכים על הטוב וראה שאין העולם מתקיים שיתף עמו מדת הרחמים זה יעקב ר"ח מי"ם ר"ח גי' יצחק מדה"ד מי"ם מדת החסד. ב' הבחינות והתחיל בנין העולם כמדת החסד:

נחזור לענינינו. כמו שהיה בעת בריאת העולם. בתחלה עלה במחשבה וכו' כמו שדברנו. וכמו כן היה בעת יצ"מ. כתיב וידבר אלקי"ם אל משה. היינו מדה"ד הקשה. וראה שאין להם שום זכות שיצאו ממצרים כמ"ש ואת ערום ועריה. מיד ויאמר אליו אני י"י.

היינו ששיתף עמו מדה"ר. וזהו שפרש"י וארא אל האבות. כידוע שאין קורין אבות אלא לשלשה. וכמו כן איתא האבות עלו במחשבה. וכפי שדברנו כמה פעמים כמו שאנו אומרים בתפלת שמ"ע אלקי אבותינו אלקי אברהם כו' ואח"כ האל הגדול הגבור והנורא היינו שלשה פעמים שלשה. וכמו כן מרמז רש"י בכאן וארא אל האבות. היינו שלש הראשונות. כי אחרי שהיה חידוש העולם הוכרח הקב"ה לשדד המערכות וגם להאיר להם מוחין חדשים שלא כסדר. כפי דאיתא בכוונת פסח שבאו תיכף למוחין דגדלות. וזהו אל האבות. ואח"כ אל אברהם יצחק ויעקב זהו עולם הבנין. ואח"כ בא"ל שד"י זהו בחי' יוסף. ואמר באל שד"י. היינו שגליתי החסדים שלי הנקרא א"ל עד שיאמרו כולם די. ולזה אמר אח"כ לכן אמור לבני ישראל אני י"י היינו מדת החסד והרחמים. ואח"כ כתיב והוצאתי והצלתי וגאלתי ולקחתי. ד' לשונות של גאולה. היינו מקודם אוציא אתכם מן היצר שלכם. היינו מן היצר הרע הבוער בלבו של אדם ומיצר לו תמיד. ואח"כ **והצלתי אתכם מעבודתם**. היינו מעבדות היצה"ר שלא תעשו העבדות שלו. ואח"כ **וגאלתי אתכם בזרוע נטויה**. כי באמת מוכרח כל אדם לבא לתכלית השלימות. ומוכרח לידע אשר נשמתו הוא חלק אלוק ממעל ומחוייב הוא להחזירה בעל כרחו כמו שקבלה. וכמו שאנו אומרים בכל יום. נשמה שנתת בי טהורה היא וכו' ואתה עתיד ליטלה ממני וכו' לזאת מחוייב כ"א לראות כ"ז שהיא בגוף שלא לטנפה ח"ו בכדי שיבא לשם בשלמות. וזהו וגאלתי אתכם בזרוע נטוי'. וכשמקיים כל השלשה דברים הנ"ל. אז **ולקחתי אתכם לי לעם**. אנו נעשים עמו של הקב"ה. ובאמת הד' לשונות הנ"ל הם נגד הד' עולמות. אצילות. בריאה. יצירה. עשיה. וכמו כן יש בתפלה כל הד' עולמות וזהו עיקר יצ"מ וזה שייך בכל עת ובכל אדם ומחוייב כל אדם לידע שסוף כל סוף מחוייב להתברר ולהתצרף ולהתלבן בכדי שתבא נשמתו למקורו הראשון אשר לוקח משם לזאת מחוייב לעבוד את י"י בכל לבו כ"א לפי ערכו בכדי שישיג השלמות בזה העולם להיות נקרא עמו של הקב"ה:

הוא אהרן ומשה. הוא משה ואהרן. פירש רש"י מלמד שהיו שקולים וכו':

והנה זה ידוע. כי משה הוא מצד החתן ואהרן הוא מצד הכלה. ואחרי שמסרו נפשם שניהם עבור קדושת שמו יתברך והשוו שני העולמות והעלו כל דבר מזה העולם לשורשו אשר זהו עיקר עבדות של צדיקים. כי מה שהלכו בשליחות המקום אל פרעה היו במס"נ כפי דאיתא התפארות של פרעה עליהם מלך גדול כמוהו ומכשף גדול כמוהו. והם עשו מה שעשו עפ"י צווי של הקב"ה כמו שכתוב בפסוק אשר אמר י"י להם הוציאו וכו'. ועי"ז המס"נ גופא תיקנו את העולם והעלו והגביהו הכל להקב"ה. וישראל באו לבחי'

וחמושים נ' שערי בינה עלו וכו' והוציאו את ישראל ממצרים. ומהם נעשה יציאת מצרים ועשו את העולמות בשקולא חדא. וזהו מלמד ששקולים היו. ולזה כתיב מקודם הוא אהרן ומשה ואח"כ כתיב הוא משה ואהרן כי זה ידוע כי מבשרי אחזה אלוק. כי כן דרך על החתונה הוא מתחיל הכל מצד הכלה. בית החתונה הוא אצל הכלה. וכמו כן קודם הייחוד מרקדים קודם מצד הכלה וכמו כן כל דבר. לפי שכל דבר צריך להיות התעוררות מן המקבל. וכפי דאיתא במדרש שיר השירים. היא מקלסתו מלמעלה למטה מקודם ראשו כתם פז וכהוא מקלסה ממטה למעלה מה יפו פעמיך וכו'. ולכן בו' ועת יצ"מ שהיו מקודם ערום וערי' וכשהתחילו להיות לעם לי"י היה צריך להיות התעוררות מצדינו. לכן כתיב מקודם הוא אהרן ומשה כידוע שאהרן הוא שושבינא דמטרוניתא והתעוררו במס"נ באמת כפי שדברנו מקודם וע"י המס"נ שלהם נעשו לעם לי"י ונעשה הייחוד השלם. לכן כתיב אח"כ הוא משה ואהרן. כידוע שמשה שושבינא דמלכא:

ולכן איתא במדרש. חסד ואמת נפגשו. חסד זה אהרן ואמת זה משה. צדק ושלום נשקו צדק זה משה שלום זה אהרן. הכל כמו שדברנו כמ"ש בתורה מקודם הוא אהרן ומשה ואח"כ הוא משה ואהרן. כי מקודם צריך להיות התעוררות מצד ישראל. ואח"כ כשנתעוררו ונפגשו אז נעשה הייחוד השלם ואז משפיע מלמעלה למטה כל טוב סלה:

בא

כי אני הכבדתי את לבו. איתא במדרש. ויהי בשלח וגו' הה"ד אמרו לאלקים מה נורא מעשיך וגו' ר"י בשם ר"א בנו של ריה"ג אומר אמרו לפועלא טבא יישר כחך. כיצד הנצלבין צולבין את צולביהן כו'. פרעה אמר כל הבן הילוד כו' והוא הושלך לים כו' הוי אמרו לאלקים מה נורא מעשיך. ומהו ברב עוזך יכחשו לך אויביך כו' יעשו כזבים בדבריהם כו'. פרעה ע"י שאמר מי ה' חזר ואמר ה' הצדיק וע"י שאמר וגם את ישראל לא אשלח הוא הי' מחזר כו' ואומר להם לכו לשלום צאו לשלום הוי ברב עוזך יכחשו כו' עכ"ל המדרש:

ונוכל לומר. כי באמת למה הקשה הקב"ה את לב פרעה. זהו פי' הפסוק כי אני הכבדתי את לבו. ולמה כך. למען שתי אותות"י אלה בקרבו. אותותי ל' אותיות. בקרבו. היינו בהתורה כי באמת התורה קדמה לעולם אבל לא היו הצירופים אז כמו שהן בזה העולם כדאיתא בהקדמת הרמב"ן על התורה. רק האותיות מהתורה הם קדומים. וכפי שנעשו כל הדברים הכתובים בתורה כמו כן נעשו הצירופים בהתורה ואם לא היתה יצ"מ וכל העשר מכות הכל בגשמיות לא היו הצירופים ההם בתורה. וזהו הפי' אותות"י מלשון אותיות. כי ע"י המכות ויצ"מ נעשה כמו כן האותיות והנקודות בתורה. וישראל עושים

הצירופים ע"י הדיבור והבל פיהם שמוציאים זאת מפיהם. ולזה הכביד הקב"ה את לבו ואת לב עבדיו בכדי שיביא עליהם המכות. ועי"ז נעשו הצירופים מהאותיות והנקודות המדברים מהמכות ומיצ"מ הכל כמו שכתוב בתורה:

ועוד נוכל לומר למען שתי אותותי אלה. כי כתיב שאו מרום עיניכם וראו מי ברא אלה. היינו מ"י ברא את אל"ה. כי הפי' של מ"י ששואל מ"י הוא הגם שיש לו בזה מעט תפיסה עכ"ז אינו יודע ושואל מי הוא. אבל אל"ה הוא לנוכח שרואה אני את אלה. וזה הפי' של מ"י בחי' הנקרא מ"י ברא אל"ה ונעשה יחוד שלם ונתייחדו מ"י עם אל"ה ונעשה מזה צירוף אלהי"ם. וזהו מ"י אל"ה כעב תעופינה. וזהו הפירוש של למען שתי אותותי אל"ה כמבואר בספרים הקדושים שפרעה נאחז באותיות מ"י דאלקים ולזה הקשה הקב"ה את לבו והביא עליו את המכות שנלקחו מבחי' אל"ה ולזה אמר למען שתי אותות"י אל"ה. היינו אותיו"ת אל"ה ונעשה צירו"ף שם אלהי"ם:

וזהו פי' המדרש. אמרו לאלקי"ם. אמרו לפועלא טבא יישר כחך. שעשה זאת ישר והשוה הכל ונעשה אלקי"ם. כמו שדברנו מ"ה נורא מעשיך. ע"י בחינה הנקרא מ"ה היינו יעקב. תפארת ישראל. וכן נור"א נקרא ג"כ יעקב. ברוב עוזך יכחשו לך אויביך כי כשאדם הולך על הדרך אזי הוא ישר ואין בו שום דבר שיפול מחמתו. אבל כשהולך בעקמימות מונחים שם אבנים ועצים ונופל כל שעה. וכמו כן הוא פרעה שהיה משקר ולא הלך על דרך הישר ונכשל ממילא במכות נפלאות כי נתדבק בסטרא דשמאלא וזהו ברוב עוזך. נחזור לענינינו שעל ידי המכות ויציאת מצרים נעשו כך האותיות והנקודות והצירופים בהתורה וזה הפי' את אשר התעללתי במצרים ואת אותותי אשר שמתי בם. מהו לשון ב"ם רק זהו פי' האותיות אשר שמתי בתורה בם היינו ע"י המצרים ועם המצרים שמתי אותיות אלו וצירופים אלו בתורה הק' ולכך הקשה את רוחו של פרעה בכדי להשלים הצירופים והאותיות בתורה:

איתא במדרש. בא אל פרעה (כי אני הכבדתי את לבו) הדא הוא דכתיב כובד אבן ונטל החול וכעס אויל כבד משניהם כו' כובד אבן אמר הקב"ה כבדתי את ישראל בעולם שנקראו אבן כמה דתימא משם רועה אבן ישראל. ונטל החול אלו ישראל שנמשלו לחול כו' ועמדו והכעיסו לפני כו' ואמרתי בשביל פרעה הרשע שלא יאמר לא הי' יכול להצילם ועמד עליהן והרגן. הוי וכעס אויל כבד משניהם כו' עכ"ל המדרש:

נוכל לומר. כי פרעה הוא מלשון עורף היינו יצה"ר. בא אל פרעה. לשבור היצה"ר. וזהו פי' הכתוב כי אני הכבדתי את לבו. היינו של ישראל. ואת לב עבדיו. היינו העבדות שלהם הכבדתי להם בזה שנתתי להם היצה"ר הנקרא פרעה:

ואיתא בספרים. למה נתן הקב"ה יצה"ר באדם כדי שיהיו לו מלחמות ויהיה עוסק תמיד בשמירת היצה"ר ויהיה שכרו גדול עד למאוד. אבל אם לא היה נותן היצה"ר ולא היו לו שום מלחמות לא היה שכרו גדול כל כך:

וזהו שאמר הכתוב. כי אני הכבדתי. היינו ע"י שנתתי היצה"ר בתוך לבותם. וא"ת למה נתתי היצה"ר לזה אמר למען שיתי אותות"י אלה בקרבו. היינו בתוך ב"י. ואותות"י הוא ל' התקשרות. היינו כשיגביר היצ"ט על היצה"ר אז יהיו לו התקשרות חזק בבורא עולם יותר מאם לא היה לו שום מעכב:

ועוד נוכל לומר. כי אותותי הוא מלשון אותיו"ת. היינו כי מהמצות ומעש"ט שישראל עושים בדחילו ורחימו נעשים אותיות למעלה. וכדאיתא בספרים הקדושים כשישראל עוסקים במצות הקב"ה יושב וכותב ואליהו חותם. והמדרש מפרש פי' השני על כי אני הכבדתי מלשון כבוד באומרו כי אני הכבדתי אותם וכו'. והיינו הך. כי באמת נראה למה זה הוא שתיבת כב"ד נתפרש בשני לשונות ל' כבוד ול' כובד. כי ע"י הכבדות והצרות שישראל סובלים בשבירת היצה"ר עי"ז הם נעשים מכובדים לכל וכדאיתא על פסוק ופרעה הקריב הקריב לבן של ישראל לאביהם שבשמים. וזהו עיקר יצ"מ שיוצאים מרשות היצה"ר. כי מצרי"ם הוא ל' מיצר ודוחק. ויציאת מצרי"ם הוא בחי' התרחבות. ולכן אדכר חמשין זימנין יצ"מ באורייתא להראות שזהו עיקר החרות. אל תקרא חרות אלא חירות. ואין לך בן חורין אלא מי שעוסק בתורה ודו"ק:

איתא במדרש. ויאמר י"י אל משה בא אל פרעה. שאל אבנימוס הגרדי את חכמינו ז"ל היאך נבראת הארץ תחילה. אמרו לו וכו'. לך אצל אבא יוסף הבנאי וכו'. עד שהשיב לו נטל הקב"ה עפר מתחת כסא הכבוד וזרק על המים ונעשה ארץ. וצרורות קטנים שהיו בעפר נעשו הרים וגבעות כו'. עכ"ל המדרש:

הנה זה ידוע כי היצה"ר נקרא פרעה. לכן אמר לו הקב"ה בא אל פרע"ה. לשבור אותו. ואני הכבדתי את לבו בכדי שיהיו בירורים לברור הטוב מהרע. כי אם לא היה היצה"ר ולא היה שום מלחמה לא היה האדם יכול להשיג שום דבר ע"י יגיעה שלו. וכעת שיש היצה"ר והוא מנצח אותו בכל יום בזה יכול יותר להשיג אורות גדולים בכל יום יותר. וזהו למען שתי אותות"י אלה בקרבו. היינו שישיג אותיות התורה. כי כל דבר נקרא אותיות. כי גם במחשבה שמחשב איזה דבר יש בזה צירוף אותיות וכל דבר הנקרא או הנעשה או דיבור או מחשבה הכל הוא ע"י האותיות. וכשמחשב במצות התורה אזי נעשה צרופים קדושים מהאותיות. וזהו עיקר עבדות של צדיקים לעשות צירופים קדושים ויחודים להעלות בזה כל העולמות:

וזהו פי' המדרש. ששאל מהיכן נבראת הארץ תחלה היינו לייחד כל דבר לתחילת הבריאה שיתייחדו שני העולמות. והשיב לקח עפר כו'. כי זה ידוע עפר הוא דבר שעושה פירות. וכפי דאיתא בספרים קדושים שהנשמות קדושות שהאציל הקב"ה מתעלים הכל ע"י צדיקים ועושים פירות. וזהו א"בא יו"סף. כידוע בחי' הנקרא אב"א. ובחי' הנקרא יו"סף. זהו בחי' צדיק יסוד עולם. הבנא"י. כי הצדיקים הם בונים את העולם. א"ת בניך אלא בונין. שהם בונים תמיד את העולם ומייחדים לבחינה הנקרא אב"א:

לזה אמר לו לקח עפר מתחת כסא הכבוד. כמו שדברנו שזהו דבר שעושה פירות. היינו נשמות ישראל. ולקח אותם מתחת כסא הכבוד. אשר בשם נשמות ישראל חצובים ומזה נעשה הארץ. היינו שנתייחדו כל הבחינות והמדרגות הנמוכים נתעלו הכל. ומהצרורות קטנות. היינו מה שצרור בזה כל הבחי' גבוהות שנפלו. בזה נעשה הרים וגבעות כידוע האבות נקראו הרים והאמהות נקראו גבעות. היינו שנתעלו כל הבחי' למעלה. וזה ידוע אשר מהם היה התחלת הבנין כמש"כ כי אמרתי עולם חסד יבנה. וכתיב אשא עיני אל ההרי"ם מאין יבא עזרי. ולזה אמר לו שכיר יום אנכי כי כל הצדיקים הם שכירי יום. היינו שיש עליהם להעלות כל דבר ולברר הכל ואין נותנים מרגוע לנפשם שעה אחת. וזהו פי' הכתוב כובד אבן היינו היצה"ר שהוא מכביד להאדם מאד. ונטל החול. אלו ישראל. אשר ע"י קיום מצותיו והייחודים שעושים הצדיקים מבטלים את האב"ן הנ"ל ובונים את העולם תמיד. ומייחדים הארץ גם כן למעלה:

ויאמר י"י אל משה נסה ידך על השמים וכו'. איתא במדרש. זהו שאמר הכתוב. כל אשר חפץ י"י עשה בשמים ובארץ. דוד המלך אמר השמים שמים לי"י והארץ נתן לבני אדם. משל למלך שאמר בני סוריא לא יעלו לרומי ובני רומי לא ירדו לסוריא וכו'. ובעת מתן תורה אמר הקב"ה עליונים ירדו למטה ותחתונים למעלה ואני המתחיל. וירד י"י על הר סיני. ואל משה אמר עלה אל י"י. עכ"ל המדרש לענינינו:

ונוכל לומר. בני סוריא. היינו שסרו מאת הקב"ה. לא יעלו לרומי. אינם יכולים לעלות להקב"ה לרום המעלות והם רחוקים מאוד מהקב"ה. ובני רומי לא ירדו לסוריא. היינו רומו של הקב"ה אינו יכול לירד בעולם הגשמי הזה בין אנשים שסרו מאת המקום ב"ה. כי באמת זהו דבר והפוכו. האור של הקב"ה אינו יכול לדור עם דבר גשמי בעולם השפל הזה. ועיקר רצונו הפשוט בבריאת העולם היה בכדי להשוות שני העולמות ושיבוטל הגשמי לגמרי ולהעלות הכל לרצונו הפשוט רק כשקלקלו דור המבול ודור הפלגה ואנשי סדום והיה אז שני אלפים תוהו והעלו את השכינה על הרקיע השביעי ונתפרד העולם השפל הזה מעולם העליון. וכמעט שסר השגחתו מהם והתנהגות העולם היה

על ידי כ"ו כי לעולם חסדו. כי היו אנשים רעים וחטאים והיה פירוד גדול בין עולם הזה לעולם העליון. וזהו הפי' בני סוריא ובני רומי. אבל אח"כ כשהתחילו שני אלפים תורה. והתחיל אורו של הקב"ה להתנוצץ בזה העולם ואבות העולם עם כל הצדיקים עם משה רבינו הורידו את כבודו לארץ ונתברר כל דבר והעלו הכל להקב"ה. השוו שני העולמות. כי זהו עיקר רצונו הפשוט אשר מזה העולם יתעלה הכל ולקשר כל דבר גשמי לרוחני: **וזהו וירד י"י על הר סיני**. ואל משה אמר עלה אל י"י. כי באמת דבר רוחני הוא רחוק מאד מדבר גשמי ודבר גשמי רחוק מאד מדבר רוחני. רק כשישראל מדביקים עצמם להקב"ה ע"י קיום תורתו ועבודתו ומבטלים הגוף שלהם לגמרי אזי מורידים קדושתו ואורו לזה העולם והם יכולים לעלות למעלה הגם בגוף שלהם. ולכן עלה משה השמימה אחר שהשווה את שני העולמות וייחד הכל להקב"ה. ולזה אמר הקב"ה למשה נטה ידך על השמים היינו מעל השמים. ואמר לו זאת אצל מכת ברד. כדכתי' ויהי ברד ואש מתלקחת בתוך הברד. ועשה שלום בין מים לאש דבר והפוכו לעשות רצונו של הקב"ה והביא המכה על המצרים ע"י אש ומים ביחד. זהו פשוט בזה העולם:

וכמו כן נמצא ג"כ למעלה ברוחניות. המשל ופחד עמו עושה שלום במרומיו. כי זהו עיקר רצון הבורא ית' להשוות דבר והפוכו ויתעלה הכל לרצונו ושיתבררו ושיתצרפו כל דבר על מכונו עד שיתבטל הרע לגמרי ואז יתעלו כל העולמות ויהיו שלימות הגמור. ובאמת זה היה עיקר יצ"מ הברורים שנתברר כל דבר וכל הנ"ק שהיו שם נתעלו והוכרח להיות כל העשר מכות עד שנתברר כל דבר. ואז יצאו ממצרים. ונחזי אנן הלא כתיב בפסוק בעבור זאת העמדתיך וכו' ולמען ספר שמי בכל הארץ. ולכאורה. הלא בודאי היה יותר פרסום אשר ברגע אחד יאבדו כל מצרים ויוציא את ישראל מתוכם. רק הוכרח הדבר להיות כך ולילך הכל בהדרגה כדי להוציא את ישראל ממצרים עם כל הניצוצות שהיו שם ושיבוטל הקליפה לגמרי. ואח"כ יספרו חמשים יום ויוכלו לקבל את התורה וזה למען ספר שמי היינו הספירה מן הפסח עד קבלת התורה. וזהו כלל גדול בתורה לעולם כי אורו של הקב"ה רחוק מאוד מעולם הזה הגשמי רק ע"י קיום המצות שאנו מקיימים בזה העולם ואנו מייחדים כל דבר להקב"ה. נתבטל הגשמי לגמרי ונתעלה זה העולם ג"כ ואורו של הקב"ה שופע בכל העולמות אשר זהו עיקר רצונו הפשוט בבריאת עולמו. וכמו כן מוכרח כל אדם בפרט להתברר ולהתצרף ולבא לתכלית עד שיתברר הכל ויוחזר כל דבר למקורו הראשון. רק העיקר מחוייבים אנחנו לראות בזה העולם להשוות כל החלקים ולשבור את הגוף לגמרי ע"י קיום מצותיו ולברר כל דבר הנצרך להתברר בתוך הגוף ולהשיג בזה העולם אורו של הקב"ה בכדי שיבואו לתכלית השלימות:

לא ראו איש את אחיו ולא קמו איש מתחתיו וגו' ולכל בני ישראל היי' אור במושבותם. יש לדקדק מהו לשון אור. ועוד מהו במושבותם דמשמע דווקא בארץ גושן ששם מושב ב"י היי' יום והא באמת בכ"מ שהלכו ישראל היי' מאיר להם שהרי ראו אז הכלים ששאלו אח"כ מהמצרים. ונוכל לומר דאיתא במדרש מהיכן היי' החושך במצרים מחושך של מעלה דכתיב ישת חושך סתרו. ובאמת הלא למעלה אין שום חושך כלל רק כולו אור. אמנם הפירוש הוא כך. כי הלא למלאכים של מעלה אין שום כח בהם לראות אורו של הקב"ה. וגודל האור שלו אין יכולים לראותו ונראה להם כמו חושך. וזהו ישת חושך סתרו. ואיתא במדרש אור שברא הקב"ה גנזו לצדיקים לעתיד לבא. ואי"ה בביאת משיחנו בב"י יתגלה האור אורו של הקב"ה והי' לך י"י לאור עולם:

ונחזי אנן הלא גם כעת אין באפשרי לשום אדם להסתכל באורו של השמש שהוא רק אחד ממשמשיו רק שצריכים לעשות מסכים וחלונות בכדי שיוכלו להציץ בשמש. וזה ידוע מאיזה בחינה הי' יצ"מ. וכדאיתא חמשין זמנין אדכר יצ"מ באורייתא היינו עולם החירות. והיתה אז התגלות אורו יתברך שמו וממילא לא יכלו המצרים לראות בזה האור ונעשה להם חושך אפילה. אבל ישראל ראו אז אור הגנוז. ולזה הי' חושך למצרים וישראל ראו את האור. וזה לא ראו איש את אחיו כי לא יכלו להסתכל באורו ית"ש. ולישראל הי' אור במושבותם היינו היינו אותו אור שכבר נברא וזהו במושבותם שהשיגו את האור הגנוז להם:

גם אתה תתן בידינו זבחים ועולות וגו' וגם מקננו ילך עמנו לא תשאר פרסה. ולכאורה הוא תמוה מאוד הלא פרעה אמר להם רק צאנכם ובקרכם יוצג והי' להם לומר תחלה גם מקננו ילך עמנו ואח"כ גם אתה תתן בידינו זבחים ועולות והם הקדימו ואמרו מקודם גם אתה תתן בידינו וגו' ואח"כ אמרו וגם מקננו ילך עמנו:

ונוכל לומר מהו ל' מקנה זהו ל' קנין. כי כ"א מחוייב לראות להקנות הכל להקב"ה. כי הקב"ה ברא את האדם עם כל החיות שלו. וכשהאדם מתגדל צריך לראות להקנות הכל להקב"ה. אצל אברהם כתיב קונה שמים וארץ שהקנה את כל העולם להקב"ה. ובאמת שייך זאת אצל כל אדם. כי כל איש מישראל הוא כל העולם. צדיקים גדולים הם כלל. וכל אדם שבעולם הם פרט. וצריך לראות כל ימי חייו להקנות הכל הקב"ה. אשתו ובניו וכל אשר יש לו הכל להקב"ה:

ובשם צדיקי יסודי עולם אומרים בשעה שנברא האדם נברא עמו כל מה שנצרך לו כל ימי חייו מקטן ועד גדול רק שצריך לזה עזר מהקב"ה שיתייחד לזה ויהי' לו הכל. וזהו

הפירוש של קנין. ולזה אמרו וגם מקנן"ו ילך עמנו. היינו כל מה שקנינו מהקב"ה הכל ילך עמנו:

לא תשאר פרסה. פרסה ל' וילון המפסיק ואמרו שלא יהי' לנו שום מסך המבדיל בינינו וקדושתו של הקב"ה ולהעלות הכל להקב"ה. כי ממנו נקח לעבוד את י"י. היינו מהמחיצה המפסקת בעצמה נקח לעבוד את ה'. כי מי שעיני שכל לו אזי כשרואה ח"ו שהיצה"ר מתגבר עליו אזי מכניע אותו ועובד ע"י את השי"ת כמו דאיתא בגמרא בכל לבבך. בשני יצריך. כמו שמבואר בספרי קודש של הרב הצדיק מפולנאה זצ"ל מי שמזכהו השי"ת אזי בזה המחיצה של ברזל שמפסקת עובד בזה את השי"ת:

עוד נוכל לומר. פרס"ה מלשון פרוס"ה. היינו שלא נשאיר שום חלק ודבר פרוס ח"ו שלא נייחד הכל להקב"ה. רק נעלה הכל להקב"ה כמו שדברנו. כי ממנו נקח כו' ואנחנו לא נדע מה נעבוד וגו' וזאת החיוב על כ"א לעסוק בעבודת השי"ת כל ימי חייו ולייחד את כל העולמות להקב"ה שלא ילך לאיבוד ח"ו אפילו שעה אחת ופשיטא יום אחד בכדי שלא ינתק חבל נחלתו ח"ו ויתעלה כל העולם להקב"ה. ואעפ"כ כל זמן שהנשמה בגוף האדם אם יחי' אלף שנים לא ישיג גדולת הבורא ב"ה ואיך לעבוד אותו. לזה אמר הכתוב ואנחנו לא נדע מה נעבוד את י"י עד בואנו שמה בעולם האמת ושם יהי' לעתיד צדיקים יושבים ועטרותיהם בראשיהם ונהנים מזיו השכינה אמן:

לכו עבדו את י"י כדברכ"ם. פירוש העבודה תהי' טובה כמו הדיבור והבן:

החודש הזה לכם ראש חדשים. איתא במדרש. הרואה לבנה בחידושה כיצד מברך. י"א מחדש חדשים וי"א מקדש חדשים. וי"א מקדש ישראל וכו' עיי"ש:

ונוכל לומר. החודש הזה לכ"ם. כי תכלית בריאת העולמות הוא רק שיתמלא כל העולם באורו של הקב"ה ויתחדש העולם תמיד. ועי"ז הוא קיום עוה"ז. וישראל הם המחדשים העולם ומקיימים את העולם ע"י קיום המצות שמקיימים וע"י עבודתם הם מחדשים את העולם ומייחדים את כל העולם למעלה:

וזהו החודש הזה לכ"ם שאתם מחדשים את העולם עד שיקושרו כל העולמות למעלה ראש. ואפי' הבחינה הנקראת ראש. מחדשים ומעלים אותה עוד יותר גבוה הכל ע"י ישראל וצדיקים שבדור:

וזהו החודש הזה לכ"ם רא"ש. וכפי שאמר דהע"ה בד"ה לך י"י הגדולה והגבורה וכו'. עד והמתנשא לכל לראש. היינו הכל מזה העולם ע"י ז' ימי בראשית שעובדין בהם ישראל להקב"ה מעלין ז' ימי הבנין לבחי' ראש. ואיך נעשים העליות העיקר הוא ע"י קדושתם של ישראל שעושים כל דבר בקדושה ובטהרה והם בעצמם קודש. קודש ישראל לד'. ועל

ידי זה מביאים הקדושה בכל דבר וממילא מתעלה העולם למקורו הראשון. והא ראי' דהא ספר תורה שכתבה מין פסול. רק דווקא ישראל. והלא הם אותם האותיות עצמם שכותב הישראל. רק באמת העיקר הוא הקדושה שמביא הישראל בתוך הואתיות ונותן לתוכם חיות הבורא. שכל דבר נתעלה למקורו רק ע"י קדושת ישראל כמו שדברנו:

שמעתי אומרים בשם הבעש"ט הקדוש זיע"א ועל כל ישראל אשר פעם אחת קיבל שבת על השדה והיו שם צאן רועים על פני השדה והגביהו בשעת מעשה את רגליהם הראשונים למעלה ועמדו רק על שני רגלים האחרונים כעמידת איש. ואומרים בשם צדיקים טעמו ונימוקו עמו מחמת שקידש את כל העולם והעלה בשעת מעשה את כל העולם למקורו הראשון אזי ממילא גם כל הברואים שהיו עומדים אז אצלו הגם שאין בהם דעת מ"מ כיון שמעט החיות המלובש בהם נתעלה למקורו הראשון ממילא הגביהו את עצמם. והלא אינם מדברים רק הם בעלי חי ואין בהם שום דעת והשיגו השגה גדולה כל כך מרוב קדושתו ואורו שהכניס הצדיק בזה העולם. ומכש"כ אנחנו עם ב"י. וישראל עלו במחשבה ונשמותינו חצובה מתחת כסא הכבוד ואנחנו נקראים קודש לי"י. כשאנו מדברים בדברי תורה ותפלה או שארי מצות או בכתיבת ס"ת ותפילין ומזוזה צריכים אנחנו לעשות הכל בחיות הקודש ולהכניס הקדושה בזה עד שיתעלה ויתרבה קדושתו בזה העולם ויבא העולם לשלימות הגמור:

והנה הלא ידוע כי הלבנה נתמעטה ותמיד היא בעולה ויורד. מתגדלת ואח"כ מתמעטת עד שיזכינו השי"ת שיהי' שלימות הגמור ואז יהי' אור הלבנה כאור החמה. כי באמת כל דבר שהוא בשלמות אין שייך בו רבוי ומיעוט אבל בעת שעדיין אינו בשלימות מחוייב הכל להיות מתחיל ממיעוט ויתרבה בכל עת וזמן עד שיתמלא ויתגדל האור ויתפשט קדושתו בכל העולם. וידוע כי ישראל מונים ללבנה ועליהם נאמר כי אתם המעט כו':

ואומרים בשם הרב הצדיק ר' מרדכי זצוקלל"ה מנעשחיז. לכי. אם אתה רוצה ליילך ממדרגה למדרגה. ומעטי את עצמך. מקודם תקטין את עצמך ואח"כ תוכל להגביה ולהעלות את כל העולם השפל. אשר ע"ז הכוונה הקטין הקב"ה את אור הלבנה בכדי שיוכל העולם להתעלות במעט מעט עד שיהיו שני המאורות שווים. וזהו שכתוב כי אראה שמיך וכו' ירח וכוכבים אשר כוננת. כי בלתי אפשר בלא זה שיושלם העולם רק שיהי' שני מאורות קטן וגדול וזה מקבל מזה וע"י זה נעשו כל העליות מזה העולם והכל ע"י צדיקים. וכמאמר המדרש לכי ויקראו צדיקים על שמך. יעקב הקטן שמואל הקטן דוד הקטן. וכן ישראל נמשלו ללבנה שהם עתידים להתחדש כמותה ולפאר וכו'. כי הם מביאים הקדושה של הקב"ה בכל דבר. ולזה י"א מחדש חדשים כמו שדברנו

שהעולם נתחדש בכל שעה ושעה המחדש בטובו בכל יום תמיד מעשה בראשית. והאיך נתחדש העולם ע"ז י"א מקדש חדשים. היינו כשנתקדש קדושתו של הקב"ה בזה העולם בכל דבר וע"י שישראל מקיימים רצון הבורא בעובדא ומלולא וברעותא דלבא ומכניסים קדושתו בתוך כל דבר מזה נתקדש כל העולם והלבנה מתקדשת ומתחדשת ומתגדלת ויהי' אי"ה בקרוב ביאת משיחנו בב"י ואז יהי' אור הלבנה כאור החמה. נמצא שכל אלו השלשה דעות הכל כאחד:

כי בחפזון יצאת ממצרים. איתא במדרש. אבל לעתיד לבא כתיב כי לא בחפזון תצאו ובמנוסה לא תלכון כי הולך לפניכם י"י ומאספכם אלקי ישראל: עכ"ל

ונוכל לומר כי יש ע"ז בגמרא שני דעות. א' בחפזון זהו חפזון דמצרים. ודעה שנית חפזון דישראל. הנה שני הדעות הם אמת. כי ישראל היו במצרים קודם מתן תורה הי' מוכרח הדבר שיהי' דווקא ע"י חפזון כי לא הי' עדיין נקראים אומה הישראלית כלל. כידוע גודל הקטרוג שהי' אז הללו כו' והללו כו'. אשר מטעם זה לא היו יכולים להתעכב עוד במצרים יותר אפי' שעה אחת כי היו ח"ו נשקעים בטומאתם של מצרים ולא הי' בהם שום כח לצאת משם. והגם שאבות הקדושים היו מקודם והאבות עלו במחשבה כי היו בבחי' עולם המחשבה וקיימו את התורה עד שלא ניתנה. אבל ליורדי מצרים שלא הי' בהם מעש"ט. וגם התורה עדיין לא ניתנה להם לא הי' בהם כח להתעכב יותר והוכרח הדבר להיות בחפזון. אבל עכשיו שכבר ניתנה התוה"ק לנו ואנו נקראים אומה ישראלית וכביכול נקרא אלקי ישראל יש לנו כח להתעכב בגלות. ובאמת זהו הטעם של אריכות הגלות הזה עד שיתעלו כל הבחינות וכל הניצוצות שנצרך להתעלות. וכפי שאמר א"א זקני הצדיק הקדוש זצוק"ל משל ע"ז. כי באמת יש באפשרי לצדיקים להתעקש על ביאת משיח שיבא. אבל יש ע"ז משל. למשל מלך שעשה סעודה גדולה עבור כל בני המדינה לכבוד בנו יחידו. וכאשר הגיע לחצות היום ביום המוגבל התאווה בנו לאכול בא אצל אביו ואמר אבי המלך מפני מה אין אנו אוכלים. והשיב לו בני צריך להמתין שיבואו אנשים חשובים. ובערך שתי שעות בא עוד הפעם ואמר לאביו מתאוה אני לאכול. והשיב לו צריך להמתין עוד מעט עד שיבואו אותם הנוסעים בדרך. ובערך עוד שתי שעות בא עוד הפעם ואמר לאביו מתאוה אני מאד לאכול. והשיב לו צריך להמתין על אותם שנוסעים ממרחקים. ואחר שעה עוד אמר לו בנו עד מתי נמתין. והשיב צריך להמתין עוד על אותם ההולכים ברגלים ממרחק. ואם בנו הוא שוטה. אינו רוצה להמתין יותר וחוטף ואוכל. אבל אם הוא חכם אומר שזה אינו חכמה להתעקש ולאכול. רק אעשה רצון אדוני אבי המלך וממתין עד שיבואו כולם:

והנמשל מובן מאליו. שלזה הוא אריכות הגלות והצדיקים אינם מתעקשים למהר ביאת משיח בכדי שיתעלו כל הניצוצות הקדושים ודור הולך ודור בא. ואין אנו רוצים לדבר מזה הרבה כי בהדי כבשי דרחמנא למה לך. רק זהו כלל גדול בתורה כי לא בחפזון תצאו רק כבוד י"י הולך לפניכם. כי מאריכות הגלות הולך ומתגדל כבוד י"י עד שיתעלו כל הבחי' ואז יבא משיח צדקנו. ומאסיפכם אלקי ישראל. כי אנו נקראים אומה ישראלית והקב"ה נקרא אלקי ישראל. ומה שמתעכב הגלות יותר הוא שהמאסף נקרא אלקי ישראל. וכשיתעלו כל הניצוצות שנפלו יתגדל כבודו וכבוד ישראל בכל העולם. ולכן אנו אומרים ומלכותו בכל משלה. וד"ל:

ויהי מקץ שלשים שנה וארבע מאות שנה וגו'. איתא במדרש. מוכן אותו היום לגאולת ישראל בו ביום ירדו למצרים בו ביום עלו כו' ע"ש:

ונוכל לומר. עפ"י דאיתא בספרים עד שלא נולד משעבד הראשון נולד גואל האחרון. הפי' הוא כי באמת כביכול הוא אחד ואין בו שום השתנות כלל. רק כל ההשתנות שנתהווה בעולם הוא רק מצד הפעולה שנתהווה ע"י האדם. ובאמת כל דבר שיש בעולם יש בזה המתקה ג"כ כפי דאיתא שהיה במצרים נגוף ורפוא. נגוף למצרים ורפוא לישראל. אותו הדבר בעצמו שנגף למצרים ריפא לישראל. כי אותיות נגף הוא אותיות גפ"ן וע"ז נאמר גפ"ן ממצרים תסיע וכמבואר שם בכוונות שאותיות נג"ף הוא מלוי של ארבע שמות ומרו"ר הוא ג"כ כזה כידוע שמרו"ר עולה וכו' ועכ"ז יש המתקה בתוכו. כי מרו"ר הוא מלשון מ"ר דרור. כי באמת מפי עליון לא תצא הרעות וכו'. רק כפי עשיה שאדם עושה בעוה"ז כן הוא ממשיך עליו מן השמים. ואותה המדה בעצמה הצדיקים ממשיכים ממנה עליהם כל טוב. והרשעים להיפך ח"ו. כי בכל מדה ומדה יש כל המדות וזה לא יוכל להיות רק מצד שהקב"ה הוא אחד. ולזה אמר המדרש בו ביום ירדו למצרים. ולכאורה מהו הטובה בזה רק האמת הוא כמו שדברנו מקודם שבו ביום יש המתקה ג"כ לתכלית המחשבה שהיתה על גאולת מצרים שיש ביום הזה. כי זה הוא אמת אשר כל המקרים והשינויים שנתהוים בזה העולם הוא כן ע"ז האופן. מצד שקב"ה הוא אחד יכול לפעול פעולות שונות בעולם. ופעולה א' פועל לזה כך ולזה כך כמו שאמרנו מקודם נגוף למצרים ורפוא לישראל. וזה אין באפשרי להיות רק שהפועל הוא אחד:

קדש לי כל בכור וגו' איתא במדרש. אמר הקב"ה כשם שעשיתי ליעקב בכור שנאמר בני בכורי ישראל. כך (**לעתיד**) **אני עושה למלך המשיח בכור שנאמר אף אני בכור אתנהו. כך קדש לי כל בכור כו'** ע"כ לשון המדרש:

ונוכל לומר. כי בכור הוא דבר ראשון. והוא דבר גדול עד למאוד. כידוע כי בכור נקרא ראשית. ובאמת יעקב נולד אחרון ומפני מה נקרא בכור. אבל האמת הוא כפי שאמרנו כמה פעמים על הא דאיתא. זכה קדמת לכל העולם כולו לא זכה יתוש קדמך. ולכאורה הוא תמוה הלא בריאת האדם היה באמת אחר כל הברואים ואיך יכול להיות שיהא קודם לכל העולם. רק באמת הוא כך. זכה היינו כשמקיים מצות ומעש"ט מגביר הצורה על החומר. והצורה היינו החיות של ישראל אז קדמת לכל העולם כי החיות של ישראל הי' באמת קודם לכל העולם. כדאיתא במי נמלך בנשמותיהם של צדיקים. לא זכה אז מגביר החומר על הצורה ר"ל. אז באמת יתוש קדמך כי החומר של אדם נברא אחר כל הברואים. וכשם שבכל בר ישראל כשעושה מעש"ט הוא קודם לכל העולם כמו שאמרנו. ופשיטא יעקב אבינו ע"ה. הגם שזאת הוא האמת שבזה העולם הוא נולד אחרון אבל בוודאי הוא הגביר הצורה על החומר והיה מנשמות הצדיקים שהחיות שלהם קדמה לעולם:

וזהו פירוש המדרש. כשם שעשיתי ליעקב בכור. עשיתי דווקא. כי בזה העולם הוא אחרון אבל אני עשיתי אותו בכור. כי עשיתי החיות שלו קודם לעולם. ופשיטא דפשיטא מלך המשיח שנזכה שיבא במהרה וודאי יהיה בכור כי הוא ג"כ מהדברים שקדמו לעולם. כדאיתא ע"פ ורוח אלקים מרחפת על פני המים זה רוחו של מלך המשיח. ועוד דאיתא ששמו של מלך המשיח ג"כ מהדברים שקדמו לעולם. כדכתיב לפני שמש ינון שמו. ושמו היינו החיות של מלך המשיח קודם לכל העולם ולכך אני עתי"ד לעשותו בכור. אני דייקא. לכך כתיב קדש לי כל בכור. כידוע שפרשה זו של קדש רומז לחכמה שהוא קודם לעולם כי עולם חסד יבנה. וגם קודש נקרא ראשית כמ"ש קודש ישראל לייי' ראשית תבואתו. והחכמה ג"כ נקרא ראשית חכמה יראת יי'. וזהו שאו ידיכם קודש:

והנה קדש הוא לשון קדושה מעצמו. קדש הוא לשון השפעת קדושה על אחרים. קדש ישראל לד' קדושת עצמן. וכאן כתיב קדש והוא פרשה ראשונה מתפלין והוא נגד ומחכמתך אל עליון. פרשה ב' נגד ומבינתך תבינני. פרשה ג' ובחסדך תגדיל עלי. פרשה ד' ובגבורתך תצמית אויבי. ולכך מתחיל קדש לי כל בכור. מדה ראשונה נקרא בכור:

עוד אמר על המדרש הנ"ל כשם שעשיתי ליעקב בכור כו' כך לעתיד אני עושה למלך המשיח בכור כו' לשון קדש קאי על יעקב שראשית הבריאה הי' בשביל האבות ולכך נקרא בכור פטר כל רחם. פתיחת כל הרחמים קאי על מלך המשיח שגם הוא נקרא בכור שהוא היה ראשית המחשבה. רק מחמת שהיה מה שהיה. והארץ היתה תהו ובהו וכו' ויאמר אלקים יהי אור זה אורו של מלך המשיח. וסיים המדרש אזהר להו השי"ת לישראל ויאמר משה אל העם זכור את היום הזה אשר יצאתם ממצרים כמו שהזהיר על

השבת זכור את יום השבת כן זכור את היום הזה וכו'. ונוכל לומר כי בשבת אנו אומרים זכר ליציאת מצרים והלא השבת התחיל בעת בריאת העולם. ויציאת מצרים נתחדש אח"כ ואיך יהיה שבת זכר ליציאת מצרים. אך האמת הוא כי גם יציאת מצרים היה בכוונת הבריאה ונקרא ראש כמו השבת שהוא ראש כל ימים ונקרא קדש ג"כ. והבן:

והיה לך לאות על ידך ולזכרון בין עיניך למען תהיה תורת ד' בפיך וגו'. ולכאורה קשה למה כתוב כאן אות וכאן זכרון. ומה זה שכתוב למען תהיה תורת ד' בפיך ומשמע כשמקיים מצות תפילין יהיה כל התורה בפיו הלא יש בתורה תרי"ג מצות:

אכן נוכל לומר. אות הוא ל' התקשרות. וזהו והיה לך לאו"ת על ידך. היינו לקשר היד בקשר אמיץ וחזק שלא יעשה שום דבר בלא רצון ד' רק לעשות רצונו יתברך. וזה ידוע שהיד הוא נגד הלב ובלב כל התאוות לכן צריך לכוון בהנחת תפילין על היד לקשר הכל להבורא ב"ה. ולזכרון בין עיניך. כי הזכרון הוא במוח היינו במחשבה וצריך לזכור במוח לקשר בחי' היד והלב להבורא ב"ה. עוד בין עיניך שלא להסתכל בשום מקום שבלתי רצונו יתברך רק להסתכל במצות ד' ויראיו:

למען תהיה תורת ד' בפיך. כי זאת ידוע לכל בר שכל כי לא זה הוא עיקר התורה מה שלומד על הדף כי מה יועיל הלימוד אם ח"ו לבו בל עמו באהבת ועבודת השם יתברך וכמאמר חז"ל לא עליך המלאכה לגמור ולא אתה בן חורין להבטל ממנה. היינו ג"כ כדברינו. לא עיקר הלימוד ללמוד דף אחר דף אך לא אתה בן חורין להבטל ממנה. כי בוודאי מחוייבים אנחנו ללמוד תורתינו הקדושה בכל מה דאפשר אך עיקר הלימוד הוא להתלמד מזה הלימוד הנהגה על כל היום. וזהו הפי' למען תהיה תורת ד' בפי"ך. שפי"ך יתלמד מן הלימוד עד שיעשה פיך רק תורת ד'. היינו לשמור פיו ולשונו מלדבר רע ח"ו. רק ידבר טוב סלה. היינו ללמוד ולהתפלל ולדבר כל דבר הנוגע לעבודת השי"ת. ובאמת בהפה יוכל האדם להתבחן בין לטוב בין לרע ח"ו. כמ"ש כחוט השני שפתותיך. חוט הוא ל' התקשרות שע"י חוט הוא מקשר ממטה למעלה ומלמעלה למטה. וזהו כחוט השני. היינו ל' של זהורית. כמו שלשון של זהורית הי' מתהפך מאדום ללבן ע"י מעש"ט של ישראל. כך הם שפתותיך יכולים להפך מדיוטא התחתונה למעלה העליונה ואיך נעשה הפה ע"ז האופן שדברנו שיכול להפוך מרע לטוב. היינו ע"י הכנת המצוה ומחשבתה ועשייתה. וזהו לאות על ידכה. היינו עשי'. ולזכרון. היינו המחשבה. ואח"כ תורת ד' בפיך זהו הדיבור. וממילא נמשך כמו שדברנו. וכפי דאיתא בזוה"ק זכה יתיר כו' היינו בתחילה זכה לבחי' נפש ואח"כ לבחי' רוח ואח"כ לבחי' נשמה:

בשלח

ויהי בשלח פרעה את העם ולא נחם אלקים דרך ארץ פלשתים כי קרוב הוא וכו':

הנה זה ידוע כי דרך ארץ קדמה לתורה. היינו כי הקליפה קדמה לפרי. ואי אפשר להיות פרי אם לא שמתחילה יהיה קליפה וגם הקליפה הוא שומר לפרי. וכך מובן. שעבדות כל ישראל קודם מתן תורה הי' בבחי' ד"א היינו לברר היש הגשמי כמו שכתוב בחומר ובלבנים ובכל עבודה בשדה. ואחר שבירורו היש הגשמי היו יכולים לבא לבחי' התורה. וזהו שאמר ולא נחם אלקים דרך ארץ פלשתים. לפי שמבחי' דרך ארץ יכול האדם ליפול ממדריגתו. כמאמר הכ' כי קרוב הוא כי אמר וכו' בראותם מלחמה ושבו מצרימה:

והנה התורה ישנה בכל זמן וצריך כל איש להתנהג כן בעבודת השי"ת בזו הדרך. מתחילה בדרך ארץ היינו כל עסק התפלה שהוא חיי שעה שזה נקרא דרך ארץ. ואחר התפלה צריך לבא לבחי' התורה היינו חיי עולם. וצריך להיות שני הבחינות כמאמר הגמרא כל תורה שאין עמה מלאכה סופה בטלה. ויפה תלמוד תורה עם דרך ארץ. ועפ"י זה יוכל להיות הפירוש בכל עת יהיו בגדיך לבנים. היינו מתחלה צריך לברר היש שנקרא בגדים. ואח"כ ושמן על ראשך אל יחסר. היינו התורה אל יחסר. כי המצות נקראים על שם לבושין. וצריך מתחלה להיות סור מרע ולמאוס ברע בתכלית ואח"כ ועשה טוב. ואח"כ ושמ"ן על ראשך. היינו פנימיות התורה. אל יחסר. וד"ל:

דבר אל בני ישראל וישובו וגו'. שיעשו תשובה וגו' בין מגדו"ל. הוא מגדול עוז שם י"י. ובין הים. לפני בעל צפון (חסר) נכחו תחנו על הים. כל מקום שאיש ישראל רוצה לעשות תשובה מוכרח לעמוד לפניו כנגד:

ואמר פרעה לבני ישראל. היצה"ר אומר לו נבוכים הם בארץ. שאין אתה יכול לעשות תשובה מחמת שאתה משוקע בהבלי עולם. סגר עליהם המדבר הוא סוגר עליהם את הדיבור. וחזקתי את לב פרעה ורדף אחריהם. היצה"ר רודף מאוד. ואכבדה בפרעה ובכל חילו אפילו ממנו יתגדל כבוד י"י כמ"ש ופרעה הקריב. הקריב את ישראל לאביהם שבשמים. כי גם טובתו הוא זה:

זה אלי ואנוהו. איתא במדרש. בעוה"ז אנו אומרים פעם אחת זה. שנאמר זה אלי ואנוהו. ולעתיד אנו אומרים שני פעמים זה. שנאמר ואמר ביום ההוא הנה אלהינו זה קוינו לו ויושיענו זה י"י קוינו לו נגילה ונשמחה בישועתו. עכ"ל:

ונוכל לומר כי תכלית העבודה והעשיות שצריך האדם לעשות בזה העולם הוא רק לתשלום הקומה. ולעשות העוה"ז והעוה"ב שוין. כי למעלה יש קומה שלימה כידוע. וצריך האדם לעשות בעוה"ז ג"כ קומה שלימה ויהיו ב' קומות שלימות. וזהו פי' הכתוב ואולך אתכם קוממיות. היינו שני קומות העוה"ז והעוה"ב. כי בעוה"ז יש ג"כ קומה

שלימה. כי יש מארי דידן ומארי דעיינין ומארי דאודנין ומארי דרגלין ומארי דברית שצריכין כל ישראל להתייחד בלב ונפש אחד לאביהם שבשמים. ויהיה קומה שלימה. כי כל זמן שיש פירוד אין הקומה שלימה וזהו מ"ש בהגדה על אחת כמה וכמה היינו שצריכים להתייחד באחדות גמור כדי להשלים הקומה היינו כל אחד ואחד יעשה דבר שלו. מארי דעיינין יעשו בעיינין. וכשעושין לשם יחוד קוב"ה ושכינתיה בשם כל ישראל נכללין כל ישראל באותו העשיה ונעשים כולם מארי דעיינין. ומארי דאודנין יעשו באודנין בשם כל ישראל. ונעשים כל ישראל מארי דאודנין. וכן כולם כשיעשו בשם כל ישראל ויהיה אחדות בין כל ישראל אז יהיו נעשים קומה שלימה גם בעוה"ז:

וזהו פי' הפסוק. זאת קומתך דמתה לתמר. היינו קומה שלך שיהיה בשלימות גם בעוה"ז צריך להיות כתמר מה תמר עליו שלו נכללין זה בזה. כך הקומה שלך אינו יכול להיות בשלימות עד שיוכללו כל ישראל יחד כמאמרינו מקודם. עכ"פ נמצא שכל עשיות שאנו עדת ישראל עושין אינם רק להשלים הקומה אבל הוא עדיין אינו בשלימות. אבל לעתיד יהיה וודאי הקומה שלימה בתכלית השלימות ושום היפך לא יהיה שם הן בגשמיות והן ברוחניות. וזהו פי' המדרש. בעוה"ז אנו אומרים פעם אחת זה. כי בעוה"ז הקומה אינה בשלימות רק שצריכים לעשות שיושלם הקומה. ולכך אנו אומרים זה אלי היינו הקומה של עולם העליון. ואנוהו אף אני לעשות גם כאן הקומה בשלימות. אבל לעתיד לבא יהיה בוודאי קומה של עוה"ז ג"כ בשלימות אז אנו אומרים שני פעמים זה. פעם אחת הנה אלהינו זה היינו אלקותו שהיה צריך להשלים בעוה"ז ועכשיו נשלם. קוינו לו וגו' והוא עפ"י מה שאמרנו על הפסוק קוה קויתי י"י ויט אלי. קוה הוא מלשון קו היינו שצריכים לעשות קו להתקשר בי"י ויריאיו. ואז ויט אלי. וזהו ג"כ הפירוש של קוינו לו. היינו ע"י מה היה זה אלקינו שיושלם גם בעוה"ז ע"ז אמר ע"י שהיינו מקוים לישועתו. וגם נתקשרו עמו בחביון עוזו בקשר של קיימא. עי"ז ויושיענו. זכינו שגם הקומה של עוה"ז יהיו בשלימות גמור כאשר תחזינה עינינו. ופעם שני זה י"י קוינו לו נגילה ונשמחה בישועתו. היינו קומה של עולם העליון ואז יהי' ואולך אתכם קוממיות. שני קומות כנ"ל. ולכך בשירת הים נאמר אז ישיר וכו' את השירה הזאת ל' נקבה. שלא הי' גאולה בתכלית השלימות ועדיין לא הי' נשלם הקומה. ומאז התחילו כל ישראל לעשות בירורים כדי שיעשה קומה שלימה. ולזה אמרו בשירת הים זה אלי ואנוהו כנ"ל. אבל לע"ל יהיו אומרים בלשון זכר. שאז יהי' גאולה שלימה בתכלית השלימות. היינו שיושלם השני קומות של עולם העליון ושל עולם התחתון:

איתא במדרש. בשעה שעלו ישראל מן הים בקשו המלאכים לומר שירה. אמר להם הקב"ה המתינו שיאמרו ישראל מקודם שנאמר קדמו שרים אחר נוגנים. בקשו הנשים לומר שירה ולא הניחו המלאכים ואמרו מקודם. אמר השמים איני מקבל דבריכם רק הנשים יאמרו תחלה ואחר כך המלאכים שנאמר בתוך עלמות תופפות. העלמות היו בתווך שנאמר ואשמע אחרי קול רעש גדול כו'. עכ"ל המדרש. וק' מה ראי' מזה הפסוק: **ונוכל לומר**. כי ישראל הם במדריגה גדולה יותר מהמלאכים כי המלאכים הם בחינת עבד כי אין להם רק מה שמצווים אותם ונקראים עומדים. אבל ישראל הם בחי' בן שהם הולכים תמיד למעלה למעלה ע"י עשיות שלהם ונקראים מהלכים כמ"ש ונתתי לך מהלכים בין העומדים האלה. ופי' רש"י שאין להם קפיצין פי' שאינם יכולים לקפוץ למעלה ממדרגתם כלל. אבל ישראל נקראים הולכים. כי עפ"י התורה והמצות שהם מקיימים הולכים ממדריגה למדריגה עד שנקראים בנים למקום. ואמרו על הים זה אלי ואנוה"ו שאעשה לו דירה לדור בתוכה כדמתרגם ואבני ליה מקדש. ומה היא הבית של הקב"ה הלא כתיב השמים ושמי השמים לא יכלכלוך. רק באמת. עיקר הדירה שלו בהתחתונים. ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם בתוכו לא נאמר אלא בתוכם ע"י היראה יראת י"י היא אוצרו ועי"ז הם נעשים בנים למקום ויכולים לעלות למדריגה יותר גבוה מהמלאכים. וע"ז נאמר במקהלות ברכו אלקים י"י ממקור ישראל. כפי ששמעתי מא"א אדומו"ר זצ"ל שישראל מתברכים ממקור ומשיגים בשם מה שאין המלאכים יכולין להשיג. ולזה שירת ישראל קודם לשיר של המלאכים. ומה שאמר המדרש שהנשים אמרו ג"כ מקודם יש לזה רמז בזוה"ק בשירת הים על פסוק עזי וזמרת יה. מביא הפסוק אחור וקדם צרתני כידוע שהיו דו פרצופין ולזה כתיב ואשמע אחרי קול רעש גדול:

ויאמר י"י אל משה הנני ממטיר לכם לחם מן השמים. היינו שאני נותן לכם כל השפעות טובות מן השמים קודם. וכפי דאיתא במדרש ע"פ מי הקדימני ואשלם. כי באמת נותן הקב"ה כל דבר לישראל הן גשמיות והן רוחניות והעיקר הוא שיעלו כל דבר שהם עושים להקב"ה והקב"ה נותן לכל יום אור חדש לזה העולם ומחוייבים אנו בכל יום להעלות הכל להקב"ה. וזהו הנני ממטיר לכם לח"ם מן השמים. כי כל דבר נקרא בשם לחם. גם מה שלמעלה מזה העולם. כידוע לחם עולא מזל"א:

ולקטו דבר יום ביומו. היינו שמחוייבים ישראל להעלות בכל יום כל דבר שנצרך להעלות ולברר ולא להניח מיום זה על יום מחר כי כל יום אינו שוה לחבירו וכל הדברים שצריך לתקן ביום זה אינו שייך לחבירו כי כל יום יש לו אורות חדשים ובירורים אחרים שצריך לברר בזה היום. רק בשבת אין ברורים. לכן כתיב והיה ביום הששי [אולי צ"ל והי'

משנה על אשר ילקטו וגו'] וגו' לקטו לחם משנה. כי מי שאינו מכין בע"ש אין לו מה שיאכל בשבת. לכן צריך בע"ש לעשות ברורים מזה היום וגם להכין עצמו על ש"ק והכינו את אשר יביאו כי כל המעשים והעובדות של הששה ימים זמן עלייתן הוא בשבת. כי כל הששה ימים הם תיקון עשיית הל"ט מלאכות. ובשבת ע"י השביתה והעונג מתעלים כל הששה ימים. וד"ל:

עוד נוכל לאמר על הפסוק ויאמר י"י אל משה הנני ממטיר לכם לחם מן השמים. הגם שמסברא היה צריך להיות מן הארץ. רק שהרצון של השי"ת הוא לקשר עולם תחתון בעליון ועליון בתחתון. הגם שעולם התחתון הוא בשפלות מאוד. עכ"ז אי אפשר להשפיע כל ההשפעות וברכות והמתקות רק ע"י מעשה התחתונים ע"י שיצא העם ולקטו דבר יום ביומו יוגמרו הבירורין:

איתא במדרש. ע"פ ויאמר י"י אל משה הנני ממטיר לכם לחם מן השמים. הה"ד והוא מרומים ישכון מצדות סלעים משגבו כו'. ובסוף המדרש איתא שהקב"ה מאכיל לצדיקים בג"ע פירות מעץ החיים. ומי מברך תחלה הכל חולקין כבוד להקב"ה שהוא יצוה לברך עד שהקב"ה אומר למיכאל ומיכאל לגבריאל וגבריאל לאבות העולם וכו' עד שהם חולקין כבוד לדוד והוא אומר כוס ישועות אשא וכו' ועליהם שיבח דוד ואמר מה רב טובך אשר צפנת ליריאיך וכו':

הנה זה ידוע כי המן הי' דבר רוחני בעצמו מאוד. והוא היה הכנה לתורה כמו שאמרו חז"ל לא ניתנה תורה אלא לאוכלי המן. כי באמצעות המן נזדככו ישראל כמ"ש מספ"ר נפשותיכם מלשון ספי"ר שהאיר נפשותם והסיר מהם הגשמיות. וכפי ששמעתי מא"א אדומו"ר זצוק"ל. על פסוק בשבתנו על סי"ר הבשר. שהסיר גשמיותן. באכלנו לחם לשובע. היינו רק לשובע. כמ"ש צדיק אוכל לשובע נפשו. להשביע הנפש. ומסתמא מאחר שהיה המן הכנה לתורה מסתמא היה בחינתו כמו בחינת התורה. וכמו שהתורה נתנה לישראל מכל הששה קצוות מעלה ומטה ומארבע רוחות העולם. וכמ"ש ששמעו מכל הרוחות. כן היה המן בחינתו ג"כ משה קצוות ומכל המלאכים כמו שנקרא לחם אבירים. ממיכאל וגבריאל. והטעימן מעץ החיים. וזהו הבחי' עצמה שטועמים הצדיקים בג"ע. לכן מכבדין זה לזה לברך עד שמגיע לדוד הע"ה. כי נכללו כל הששה קצוות בזה. ולזה אמר דהע"ה מה רב טובך אשר צפנת ליראיך:

ויאמר י"י אל משה כתוב זאת זכרון בספר ושים באזני יהושע וגו'. הנה הדקדוקים רבו בזה הפסוק. א' למה הזכיר זאת וזכרון. עוד קשה מהו שאמר ושים באזני יהושע כיון

שאמר הכתוב כתוב זאת זכרון בספר יכול כל אחד מישראל לקרות ולראות שצריך למחות זרעו של עמלק:

והנה חז"ל אמרו. כתוב זאת. מה שכתוב כאן ובמשנה תורה. זכרון מה שכתוב בנביאים. בספר מה שכתוב במגילה. ולהבין כל זאת. נקדים תחלה פי' הפסוק מאת י"י היתה זא"ת היא נפלאת בעינינו:

הנה ידוע שזא"ת נקרא חיות אלהות הנמשכת בכל נברא ונברא להחיות מאי"ן לי"ש. וז"ש מאת י"י היתה זא"ת כי בחי' זא"ת מקבל מאת הוי"ה ית"ש. אך היא נפלאת בעינינו. היינו שהוא מופלא ומכוסה מהנבראים שאין הנבראים מרגישים החיות אלקות מחמת שעיני בשר לנו ואין אנו רואים החיות. וזהו שמסיים הכתוב היא נפלאת בעינינו:

ועוד י"ל. מאת י"י היתה זא"ת. כי בחי' זאת נתהווה מאת השם ב"ה. אך צריך להבין איך אפשר להיות בחינת זא"ת מאור אין סוף ב"ה וב"ש אשר לאו מכל מדות אלין כלל. לזה אמר הכתוב היא נפלא"ת ל' פל"א. ע"ד ומפליא לעשות שקושר דבר רוחני עם דבר גשמי. ולשון פלא עליון כי ראשית הבריאה היה מצד כי חפץ חסד הוא. כמבואר בעץ חיים. ואח"כ תלוי במעשה התחתונים ע"י תורתן ועבודתן של ישראל. וזהו הפירוש בעינינו היינו שנשמות ישראל מייחדים ומקשרים בחי' הזא"ת לקוב"ה. וזה שאמר הכתוב כאן **כתוב** זא"ת זכרו"ן בספר. כי זכרון נקרא בחי' יסוד כמאמר הכתוב זכ"ר רב טו"בך יביעו. ונאמר אמרו צדי"ק כי טו"ב. וצריך לקשר בחי' זא"ת לזכרו"ן בספר. כי הנה כתיב עין רואה ואוזן שומעת וכל מעשיך בספר נכתבים. עי"ן היינו בחי' הצדיקים ומנהיגי הדור הרואים חיות אלהות ומרגישים בכל רגע ורגע ואינם נפרדים מאתו י"ת אפילו רגע אחת. וזה נקרא בחי' עי"ן רואה. וע"ז מסיים ואוזן שומעת וכל מעשיך בספר נכתבים. ע"ד מאמר הכתוב אז נדברו יראי י"י איש אל רעהו. ויקשב י"י וישמע ויכתב ספר זכרון. כי ספר נקרא תורה שבע"פ. היינו התורה שכל צדיק וצדיק מחדש בתורה. כי כל אדם הוא בריה חדשה ואין אחד דומה לחבירו כי אם היה אחד דומה לחבירו היה אחד מיותר. וזהו אז נדברו יראי י"י איש אל רעהו ויקשב י"י וישמע. היינו אוזן שומעת. ויכתב ספר זכרון לפניו:

אך צריך להבין למאי אמר כאן ספר קודם לזכרון. ואצל מחיית עמלק כתוב זאת זכרון בספר. זכרון קודם לספר. כי יש שני בחי' ספר וסיפור. כי יש בחי' אתערותא דלתתא ואתערותא דלעילא. ולזה כשאמר כאן אז נדברו יראי כו' מלמטה. ואח"כ ויקשב י"י היינו מלמעלה לפיכך הקדים כאן ספר לזכרון. כמו שדברנו. ספר נקרא תורה שבע"פ.

ומייחד הכל למעלה הנקרא זכרון לפניו. ושם אצל מחיית עמלק כתיב ויאמר י"י אל משה מלמעלה למטה לפיכך הקדים זכרון לספר. היינו בחי' הנקרא ספ"ר. וד"ל:

ושים באזני יהושע. כי הנה אמרו חז"ל פני משה כפני חמה ופני יהושע כפני לבנה. נמצא כי בחי' יהושע מקבלת ממשה והוא המשפיע לישראל בכל דור ודור. וידוע מאמר רז"ל אלמלא תפלתם של ראשונים אנו לא באנו לעולם. וזהו בחי' אלדד ומידד מתנבאים במחנה ויש ע"ז שני דעות בגמרא. חד אמר ולא יספו לא פסקו. וחד אמר לא הוסיפו. ולכאורה קשה למה נצרך להם הנבואה לפי שעה. אכן הענין הוא כי הם התנבאו יהושע מכניס כו' לזאת היתה הנבואה צריכה לדורות. היינו בחי' הנמשכת מזא"ת וזכרו"ן לספר ומסיים הכתוב מלחמה לי"י בעמלק מדור דור זהו בחי' אלדד ומידד. אלדד. היינו ההשפעה הנמשכת מלמעלה למטה:

ויבן משה מזבח ויקרא שמו י"י נסי. איתא ע"ז במדרש ויקרא שמו י"י נסי. נסן של ישראל הוא נסו. שמחתן של ישראל הוא שמחתו. וישועתן הוא ישועתו. שנאמר נגילה ונשמחה בישועתו. ונאמר וגלתי בירושלים וששתי בעמי ונאמר כמשוש חתן על כלה ישיש עליך אלקיך: ע"כ

ונוכל לומר כי הנה על ויקרא שמו י"י נסי. פרש"י לא שהמזבח קרוי י"י אלא כשמזכירין שם המזבח וכו'. נסי הוא לשון נס כמשמעו ול' נשיאת ראש כמו שא נס. ונסן של ישראל להרמתן כביכול נסו. וישועתן היא ישועתו שנאמר נגילה ונשמחה בישועתו. וכי האיך שייך אצלו כביכול ישועה. רק שהגם שהעוה"ז הוא בתכלית השפלות והפחיתות עכ"ז הבירורין וכל העליות וכל ההשפעות הכל תלוי בעולם התחתון. ונאמר מני אפרים שרשם בעמלק. העלי' וההתנשאות של אפרים הוא עיקר שרשם של עמלק. ולמה כתב שרשם לפי שהוא רצה לעקור כל השורש כמאמרם ז"ל. שהיה חותך מילות וכו' שהוא ערלת וקליפת הברית ומשה שהיה ניסן של ישראל. על ידו

ויחלוש יהושע את עמלק ואת עמו לפי חרב. חרב נוקמת נקם ברית. ושמחתן של ישראל הוא שמחתו כמ"ש כמשוש חתן על כלה ישיש עליך אלהיך. ואימתי כשיעקור שמו של עמלק ואז יהיה יחוד עולם העליון בתחתון:

יתרו

וישמע יתרו. איתא במדרש. זש"ה לריח שמניך טובים וכו'. אמרו ישראל ראשונים לא אמרו לפניך אפילו ריח שירה ומשקרעת לנו את הים לא הנחנו שום דבר שלא אמרנו לפניך. ד"א הראשונים לא נתת להם רק ריח מצות. לאדה"ר מצוה אחת. לנח ובניו

ששה מצות. ומשעמדנו על הר סיני כמו שמריק שמן מן החבית וכו' על כן עלמות אהבוך. זה יתרו ששמע נסים של הקב"ה בא ונתגייר. עכ"ל המדרש:

הנה איתא בזוה"ק. לאמר בפורקנא דא. לאמר בפורקנא בתרייתא. שהשירה מרמזת על תחיית המתים ולכך כתיב ישיר ביו"ד בל' עתיד. וזה ידוע כי תכלית הבריאה בעולמות היה עיקר על השלימות הגמור שישלם העולם ויבא לתכלית רצונו הפשוט שישלם העולם ויהיה תחיית המתים וזה היה מחשבתו הראשונה ובאמת היה הבריאה בתכלית השלימות. ואמנם משקלקלו הדורות ונתהווה מה שהיה והלביש הקב"ה את החכמה שלו בלבושין וכלים בכדי שיוכל להיות קיום לעולם הגשמי. אבל לא היה להם שום ריח שירה ומשבאו לתוך הים ומסרו נפשם על קדושת שמו י"ת אז באו למדרגה שקדמה לעולם והיה ביכולתם לומר שירה. ורמזו ג"כ על תחיית המתים. כי קשרו את כל העולם לנקודה ראשונה ולכן כתיב בהשירה הכל ביודי"ן. ישיר. עזי. נאדרי. וכפי דאיתא שהשירה ע"ש המחשבה נאמרה. היינו הנקודה ראשונה. ומה היא המחשבה שיהיה שלימות הגמור ושיבוטל הזוהמא לגמרי ולזה ישיר היו"ד מקודם ועז"י היו"ד אח"כ אני ראשון ואני אחרון וכו'. וע"י תח"ה ישובח העולם לגמרי וזה נקרא השבח של הקב"ה שישובח העולם. ולזה כשרמזו על תחיית המתים אומר לא הנחנו שום שבח בעולם. כי באמת מה הוא הענין של תחיית המתים. כי כל איש מוכרח לבא למקום אשר לוקח משם. ועי"ז יצורף ויבורר ויתלבן עד שפסקה זוהמתן. ומהמעט חיות שנשאר מזה יוצמח אור ויהיה תח"ה ואז יהיה ברור וצרוף בלי שום זוהמא:

והראי' דאיתא בספרים אשר בשעת קבלת התורה פרחה נשמתם אמרה תורה למי תתן אותי אז חזרה נשמתן. וגם איתא בספרים אשר כל המתים החיו באותה שעה. וכבר אמרנו ע"ז כי זה פשוט אחרי שהופיע אור הגדול של הקב"ה בעת קבלת התורה והיה התגלות אלקות ממילא כל הנשמות אשר הגופים שלהם כבר נרקבו והם נתבררו כבר מכל זוהמא ממילא קיבלו חיות הקודש. ומי שהיה בגוף לא היו יכולים לסבול האור הגדול ואז נתבטלו הגשמיות והקליפה לגמרי ובאו לשלימות הגמור כפי המחשבה הראשונה ואותה הבחינה רמזו ישראל בעת שאמרו השירה ובאו לבחינת חכמה העליונה שזה נקרא שמן אשר בזה הבחי' נברא העולם. כולם בחכמה עשית:

ד"א כו': זה יתרו ששמע נסים. ואי' מתן תורה שמע ובא. הכל עפ"י האופן שאמרנו שהריק הקב"ה כל המדות וכל התורה כולה עד שבאו לבחי' חכמה אשר מזה הבחינה הוא תכלית קבלת התורה ופסקה זוהמתן לגמרי. ע"כ עלמות אהבוך א"ת עלמות אלא עולמות. היינו שני העולמות. כי העיקר הוא שע"י זה העולם ישיגו האור הגנוז בעולם

העליון. כי באמת אין באפשרי בשום אופן להשיג האור הגדול של הקב"ה כ"ז שהאדם הוא בגוף עכור. רק כשבא לעולם האמת מלא תורה ומצות וביחודים גדולים שמייחד כל העולם להקב"ה אז ביכולת בידו להשיג אורו הגדול ולבא לאהבה גמורה וזה הבחינה יהיה אחר תחיית המתים. ולזה כתיב ע"כ עלמות אהבוך. ואיתא כל מקום שנאמר ע"כ מרובה באוכלסין. ולזה אחר שזה הפסוק מרמז על תחיית המתים כמו שדברנו לכן כתיב לשון על כן שיהיה מרובה באוכלסין. ולזה אמר המדרש ל' כמו שמריק מחבית. כפי דאיתא בגמרא ופוסקים הדברים שצריך להיות חותם בתוך חותם הסימן לזה הוא חבי"ת ר"ת ח"לב ב"שר י"ין ת"כלת. עכ"פ העיקר חותם בתוך חותם. מרמז על תכלית השלימות ויהיו תחיית המתים. ולזה כששמע יתרו הנסים של הקב"ה ובא העולם לשלימות הגמור בא ונתגייר. והבן:

עוד איתא במדרש ע"ז הפסוק. וישמע יתרו. זש"ה שלח לחמך על פני המים כי ברוב הימים תמצאנו זה יתרו שאמר קראן לו ויאכל לחם. כי ברוב הימים תמצאנו. ויבא אהרן וכל זקני ישראל לאכל לחם עם חתן משה וכו'. עכ"ל המדרש:

הנה נוכל לומר. שלח לחמך על פני המים. כי באמת אין באפשרי להשיג אורו של הקב"ה. אמנם הקב"ה מרחם על כל איש ישראל וצמצם שכינתו ע"י השתלשלות עילה ועלול עד שבראו את העולם ע"י מדותיו. בכדי שיוכלו ישראל להשיג מעט אורו יתברך. וזש"ה כי ברוב הימים תמצאנו. וזה ידוע כי המדות נקראים ימים. ובאמת במה שהורשית התבונן ואין לנו לחקור כלל ואין להשיג מה שלמעלה מעולם הבנין. ומן השבע מדות התחיל עולם הבנין. כי אמרתי עולם חסד יבנה. והבן:

ופשוט נוכל לומר. כי ברוב הימים. היינו כל מה שיש להאדם יותר ימים משיג יותר חיות הקודש. היינו העיקר שיראה שלא יאבד ממנו אפילו יום אחד בלי עבודת השי"ת. ואצל אברהם כתיב בא בימים. ומה שמביא המדרש זה הפסוק אצל יתרו. כידוע שיתרו הי' גלגול קין ומשה היה גלגול הבל. אשר לזה אמר יתרו קראן לו ויאכל לחם. בכדי לתקן החטא שהרג את הבל. וזהו שלח לחמ"ך על פני המים בכדי שברוב הימים תמצאנו. שהעלה משה רבינו את הכל וניתקן החטא של קין. לזה כתיב ויקח יתרו את צפורה אשת משה אחר שילוחי'. היינו אחר ששלח אותה מכבר ובא לתקן את אשר עיות בראשונה. וזהו כי ברוב הימים תמצאנו:

איתא בגמרא. הכל מודים שבשבת ניתנה תורה לישראל. היינו בכל שבת נותן הקב"ה התורה לישראל. ולא בשבת בלבד אלא בכל יום. והראי' שאנו מברכין בכל יום נותן התורה ולא נתן. רק שנותן התורה בכל יום. ובאמת עיקר נתינת התורה היא מה שאנו

מקבלין עלינו בכל יום קדושתו של הקב"ה ואורו וחיותו של הקב"ה. ואנו עושים בכל יום מצות של הקב"ה. זה קבלת התורה בכל יום מחדש. וההכנה לזה הוא יום השבת. כי אם לא הי' להם יום השבת לא הי' קיום לששת ימי המעשה. וזהו כלל גדול ששת ימים תעשה מלאכתך. שמחוייבים אנו לקבל התורה בכל יום ולקבל ולקיים מצות השי"ת בקדושה וטהרה וחיות הקב"ה שזהו קבלת התורה. ומחוייבים אנחנו לעשות מלאכה בששת הימים. היינו כפי דאיתא במדרש ויניחהו בגן עדן לעבדה. זה מצות עשה. ולשמרה זה מצות לא תעשה. ובשבת שאין בו בירורים כתיב וביום השביעי תשבות שאין בו שום מלאכה רק לייחד עצמו להשי"ת ולשמוח בקדושת השבת. מעין עוה"ב יום שבת מנוחה. וזהו קבלת התורה וד"ל:

ויוצא משה את העם לקראת האלקים מן המחנה וגומר. איתא במדרש א"ר יוסי ר' יהודא היה דורש י"י מסיני בא לסיני בא. ואני איני דורש כמותו. אלא מסיני בא. יצא לקראתם כחתן היוצא לקראת כלה. הה"ד ויוצא משה את העם וכו': עכ"ל

אמר לפי דקדוק לשון הכתוב ויוצא משה את העם לקראת האלקים משמע שהם הקדימו. והאריך הרב בזה. כי בדבר רוחני שאינו בזמן הא והא איתא. ויתייצבו בתחתית ההר. אמר כשהתייצבו בתחתית ובשפלות אז ההר. כי אינו כשאר דבר גשמי הנתפס בזמן ובמקום. אבל כאן התחתית וההר מעלה ומטה כולם כאחד אצלו. ע"כ ויתייצבו בתחתית ההר והבן:

והר סיני עשן כולו. עש"ן ר"ת עול"ם שנ"ה נפ"ש. והאריך בזה. איך שבהעולם יש בו כללות הכל מכל העולמות עליונים ותחתונים וכל התיקונים. וגם בשנה יש בו ג"כ כנ"ל. והכל ישנו בנפש. והר סיני שעליו ניתנה התורה היה אז ג"כ כללות העולמות וכל התיקונים כנ"ל. וזש"ה והר סיני עש"ן כולו מפני אשר ירד עליו י"י באש. באש ובחמימות של ישראל כפי הכנת וחמימות האדם לעבודת השי"ת כן יורד עליו השי"ת:

ויעל עשנו כעשן הכבשן ויחרד כל ההר מאד. ויהי קול השופר הולך וחזק מאד. השופר הוא מאילו של יצחק הוא הקרן שמאלי. והקרן ימיני הוא המוכן לימות המשיח. הולך וחזק מאד. אינו אומר הלך אלא הולך תמיד וחזק בעצמו ומחזק אחרים. מא"ד הוא אותיות אד"ם. משה ידבר. לשון הוה. כי הוא מדבר תמיד. והאלקים יעננו הקול. כי הדבור הוא דבר שע"י צמצום. והקול הוא התפשטות בלי צמצום. וזהו והאלקים יעננו בקול. כי היה דבור בלא קול. ועזרו על דבר הקול:

עוד נוכל לומר. והר סיני עש"ן כולו כמו שאמרנו. עש"ן הוא ר"ת עול"ם שנ"ה נפ"ש. כשם שהעולם הוא קומה שלימה. כך השנה הוא קומה שלימה. וכמו כן הנפש. העולם

הוא בחי' כלים. והשנה בזמן. והנפש באדם. ובעת קבלת התורה נתייחדו כולם. וזהו והר סיני עשן כולו. מהיכן הגיעו להר סיני הוא מחמת עשן כולו כי נתייחד הכל. ואז יכלו לקבל התורה:

מפני אשר ירד עליו י"י באש. ע"ד שאמר א"א אדומו"ר זצוק"ל ככתוב כי י"י אלקיך אש אוכלה הוא ועד"ז הוא כאן אשר ירד עליו י"י באש. כי היה ירידת והתגלות השי"ת ע"י אש שלמטה. כי כל השלמות של האדם הוא האש כשבוער לבבו לתורה ולתפלה ולמצות וע"י זה האש היה עליהם התגלות השי"ת ע"י האש ואתערותא של כל או"א:

ויעל עשנו כעשן הכבשן. עשנו הוא בחי' עש"ן שדברנו יש לו עליה. כעשן הכבשן. כפי מה שהוא כובש את בחי' עש"ן:

ויהי קול השופר הולך וחזק מא"ד. מא"ד הוא אותיות אד"ם כי כל מה שמספר הכתוב מהקולות וברקים אינו דבר חידוש לפני השי"ת. רק הכל הוא לימוד להאדם לעולם. כי קבלת התורה היא נצחית בכל דור ודור ובכל זמן וזמן:

ויהי קול השופר מלשון מלכי ישפר עלך. מלכ"י הוא לשון עצה ומחשבה ולשון מלך כי המחשבה היא בחי' מלך הולך וחזק מאד:

משה ידבר. דיבר אין כתיב כאן רק ידבר בלשון עתיד. כי עתיד הוא בכל דור ודור לדבר עם כל אחד ואחד. לכל מי שבא לטהר ולקבל עליו עול תורה מדבר משה עמו. והאלקים יעננו בקול. להכניס הקול בהדבור ולייחד הקול עם הדבור והמחשבה וצריכין מאד לשמוח בקבלת התורה כי כאו"א מקבל לפי כוחו וערכו. וצריך להאמין כי בוודאי עתה ישוב מאוולתו ויזדכך ויהיה זך:

משפטים

ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם. וא"ו מוסיף על ענין ראשון. מה כתיב מקודם ושפטו את העם בכל עת. כתיב ואל יבא בכל עת אל הקודש. והנה שמעתי מא"א זצוק"ל בכל עת יהיה בגדיך לבנים. שתעשה בכל עת הבגדים שלך לבנים. והפי' יכול להיות כך כי הלא יש כ"ח עתים ויש בהעתים כמה בחי' וכמה גוונים ומחוייב האדם לראות לעשות רק טוב בכדי לתקן לכל העתים ויהיו כל העתים לבנים היינו להטות הכל כלפי חסד להימין. וזהו הפי' ג"כ כאן ושפטו את העם זה ידוע שמשפט נקרא רחמים שהוא המכריע וצריך לראות להכריע הכל להימין וזהו בכל עת. שיוכרעו כל הכ"ח עתים להימין ולהשפיע טובו וחסדו לזה העולם. וכמו כן כתיב משפט וצדקה ביעקב אתה עשית היינו שהשווה הכל והכריע להימין כי יעקב הוא מדה"ר. ואמר אח"כ והיה כל הדבר הגדול יביאון אליך וכל הדבר הקטן ישפטו הם. כידוע שיש מוחין דגדלות ומוחין

דקטנות. ולזה אומר הכתוב כל הדבר הגדול. היינו מוחין דגדלות יתקן משה בעצמו ויתייחד הכל. וכל הדבר הקטן היינו שהם עדיין במוחין דקטנות. ישפטו הם. מחוייבים הם לתקן הכל להטות להימין ואח"כ יבא הכל אל משה. ולזה כתיב כאן ואלה. וא"ו מוסיף על ענין ראשון היינו כמ"ש בפרשה הקודמ' שיראה להוסיף ולתקן הכל ע"י בחי' משפט המכריע ולהטות הכל להימין:

איתא במדרש. ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם וא"ו מוסיף על ענין ראשון. מה כתיב למעלה שם שם לו חק ומשפט. אף כאן ואלה המשפטים. ועוד איתא שם. כ"מ שנאמר אלה פסל את הראשוני' שנאמר אלה תולדות השמים והארץ. ועוד איתא שם מפני מה כל תולדות שבמקרא חסר רק שנים מלא. אלה תולדות השמים. ואלה תולדות פרץ. מפני כשברא הקב"ה את העולם לא היה שולט שום דבר רע בעולם ומשחטאו נחסר העולם. וכשנולד פרץ כתיב ג"כ מלא מפני משיח שנולד ממנו עכ"ל המדרש:

ונוכל לומר. כי זה ידוע שמשפט נקרא תחלת דין וגם בירורי הטענות נקרא ג"כ משפט. ומה ענין הל' ברורים שמברר הכל ומפריד הטוב מן הרע ומברר מהטענות הטוב. ויכול להיות שזהו הפירוש כאן שאמר הקב"ה למשה. ואלה המשפטים היינו הברורים. אשר תשים לפניהם. כידוע שברא הקב"ה את העולם בתכלית השלימות ואח"כ נפלו בעומק הקליפות עד שהלביש הקב"ה את אורו הגדול וצמצם את אורו בתוך לבושים ונקראים כלים עד שצמצם את אורו לזה העולם. והעיקר הוא ע"י צמצום אורו ית' יוכל כל אדם להשיג מעט אורו יתברך וידבק עצמו למעלה ועי"ז יוכל לברר הטוב מהרע ויתעלו כל העולמות למעלה. והעיקר הוא שיברר כל אחד הברורים בעצמו שיראה שיהיה העשיה שלו ברור וזך בלי שום פסולת וכמו כן כל דבר. הדיבור והמחשבה יהיה הכל ברור וצלול וצרוף בלתי לי"י לבדו בלי שום עירוב כלל. ואז יעזור לו השי"ת שילך תמיד מעלה מעלה ויעלה בידו לברר כל דבר שצריך לברר מזה העולם ויקשור הכל לרצונו הפשוט. וזה חיוב על כל איש ישראל כל אחד יראה לקשר הכל להקב"ה ע"י מחשבה ודיבור ומעשה שלו. וזהו שאומר המדרש. וא"ו מוסיף על ענין ראשון. שנאמר למעלה שם שם לו חוק ומשפט. הוא ג"כ עפ"י הדיבורים שדברנו: ויבואו מרתה ולא יכלו לשתות מים ממרה כי מרים הם. היינו כשראו שלא היה להם שום חיות והתורה לא קבלו עדיין. מיד ויורהו י"י עץ. היינו שהראה להם עץ החיים שישיגו חיות הקודש. וכמש"כ אצל אברהם והשענו תחת העץ. כידוע שהכניס כל הבאים אליו תחת כנפי השכינה וקירב אותם לעץ חיים. כמו כן כתיב כאן ויורהו י"י עץ. וישלך אל המים וימתקו המים. שהמתיק הכל והורה להם דרך התשובה כי מים נקרא תשובה כמ"ש שפכי כמים לבך. וקישר אותם לחי

החיים. ואחר שקירב אותם כל כך והשיגו חיות הקודש אז שם שם לו חוק ומשפט היינו כמו שדברנו שמסר להם כל דבר שיבררו ויצרפו מזה העולם. ושם נסהו שהגביהו הכל למעלה. כי באמת כל דבר שנמצא בזה העולם סוף כל סוף מחוייב להתברר ולהתצרף ולהתלבן עד שיבוטל הרע לגמרי וישאר רק טוב ויהיה העולם בשלימות הגמור והכל הוא ע"י עשיות ודבורים של ישראל. וזהו ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם. הברורים שמחוייבים לעשות בזה העולם להעלותם:

כי תקנה עבד עברי. האור החיים הקדוש מדבר מזה הרבה ואנו אומרים לפי דרכינו ג"כ קרוב לזה. היינו איך יכול לעשות הברורים מכל דבר. לזה אומר. כי תקנה עבד עברי. היינו שתרצה לקנות לך את העבדות הנ"ל ולברר הכל ולקשר הכל להקב"ה:

שש שנים יעבוד. וזה הולך ג"כ על ימי השבוע. היינו כל הששה ימים מחוייב האיש לעבוד ולעשות מלאכה. כמ"ש ששת ימים תעשה מלאכה. כי זהו עיקר המלאכה לברר הטוב מהרע ע"י המלאכה. ונראה כמה יגיעות יגע האדם עד שיהיה לו לחם תחלה חרישה וזריעה וקצירה. ואח"כ דישה בכדי להסיר הקש והמוץ מהגרעין אשר זהו הכל מחמת שהקליפה קדמה לפרי ומחוייב להסיר את כל הנ"ל רק לבחור הגרעין. ולטחון ולאפות ולהסיר הסובין והכל נעשה מעת שנתבלבל העולם ונתערב הרע בטוב. כי מתחלה היה רצונו הפשוט שיהיה טעם עצו ופריו שוה ואולם אחר שנתהותה מה שנהוה וטעמו מעץ הדעת נתערב הכל ומוכרח הדבר להיות כמו שהוא עכשיו ומחוייבים אנחנו עם ב"י לברר הכל ע"י המלאכה שלנו. וז"ש שש שנים יעבוד ובשביעית היינו יום השבת יצא לחפשי חנם. כידוע שצריך להכין הכל מע"ש. ובשבת אין שום בירורים כי הוא מעין עוה"ב. וז"ש בחריש ובקציר תשבות. כי בשבת אין נצרך לשום דבר ונקרא עולם החירות. וז"ש

ובשביעית יצא לחפשי חנם: ועוד הולך זה על שבעת אלפים שנה של העולם. כידוע שהעולם הוא ששת אלפים שנה ואלף השביעי צדיקים יושבים ועטרותיהם בראשיהם. וזהו שש שנים יעבוד וכו'. כללו של דבר כעת תלוי הכל בנו. שנראה לברר הכל ולקשר כל העולם לרצונו הפשוט ובזה נקרב ביאת משיחנו. זכה. היינו כשהאדם מזדכך ומזכך את העולם ומבטל את כל הקליפות אז אחישנה. ואי"ה בביאת משיחנו והעולם יהיה על מכונו אז לא יוצרך לשום דבר. ולכך איתא בגמרא עתידה א"י שתוציא גלוסקאות וכלי מילת:

אם בגפו יבא בגפו יצא. זה ידוע שבגפו הוא ל' כנפים. היינו כשעולה למעלה ע"י כנפים שלו ומה הם הכנפים יראה ואהבה. כשיש לו יראת הרוממות ואהבת הרוממות. אז בגפו יצא. באותן הכנפים יצא מכל דבר שצריך לצאת ויתעלה הכל למעלה:

ולזה מביא המדרש ע"ז. תולדות השמים והארץ ותולדות פרץ מלא. כי זה ידוע אשר תחילת הבריאה היה רק על השלימות הגמור. וסוף מעשה במחשבה תחלה. וכפי דאיתא ורוח אלקים מרחפת על פני המים. זה רוחו של מלך המשיח. וכתיב ורוח נכון חדש בקרבי. היינו הרוח שהיה נכון מקודם בריאת העולם. וזהו עיקר רצונו הפשוט בבריאת עולמו שיתפשט קדושתו בזה העולם בלי שום עיכוב כלל. אמנם אחר שקלקלו הוכרח הדבר להיות הכל ע"י ברורים. כי נפלה הקדושה בתוך עמקי הקליפות. לכן מחוייבים אנחנו לברר הכל ויתעלה קדושתו מהם. מוכרח הדבר לברר הכל במעט מעט להוציא את הקדושה משם. ולזה כשנולד פרץ. וכפי דאיתא שהקב"ה יושב וברא אורו של מלך המשיח והתחיל ממנו להתנוצץ משיח צדקנו. לזה כתיב בו תולדות מלא. ולזה נקרא שמו פרץ. כדאמרינן בגמרא שהמלך פורץ גדר לעשות לו דרך:

ונוכל לומר. שלזה אומר המדרש. ואלה המשפטים. זש"ה מגיד דבריו ליעקב חוקיו ומשפטיו לישראל. כי זה ידוע שיעקב נקרא בחי' קטנה. וישראל נקרא בחינה גדולה. לזה אומר הכתוב. מגי"ד לשון המתקה והמשכה. היינו לפשוטי עם כנסת ישראל מוכרח הקב"ה בעצמו להמתיק להם כל דבר. חוקיו ומשפטיו לישראל. היינו לבחי' הנקרא ישראל מסר להם הקב"ה החוקים ומשפטים שהם בעצמם יעשו כל דבר ויבררו להם בעצמם העשיה והדיבור והמחשבה שלהם ויבררו כל דבר כפי הנ"ל:

אם כסף תלוה את עמי את העני עמך וכו'. איתא על זה במדרש. כל הבריות לווין זה מזה. השמש מן האור. והאור מן השמש. היום מן הלילה והלילה מן היום. הלבנה מן הכוכבים והכוכבים מן הלבנה וכו'. ע"ש במדרש:

ונוכל לומר. כי עיקר הבריאה היתה בענין משפיע ומקבל. כל העולמות וכל הברואים מקבלים ממה שלמעלה מהם ומשפיעים למה שלמטה מהם וכל תשוקתם ובקשתם הוא שיוכלו לקבל ההשפעה מלמעלה ולהשפיע למטה. (חסר הסיום):

אם כסף תלוה וגו'. כס"ף הוא ל' תשוקה וחמדה מל' נכספה וגם כלתה וגו'. תלו"ה ל' חיבור. מל' לויה. והפי' הוא כך. אם תרצה לחבר ולהכניס בעמי את התשוקה לעבודת השי"ת. את העני עמך. צריך לזכור את העניות והשפלות אשר עמך. וד"ל:

ויאמרו כל אשר דיבר י"י נעשה ונשמע. איתא במדרש. כתיב כתפוח בעצי היער. מה התפוח עצו קודם לעליו כך ישראל הקדימו נעשה לנשמע וכו' עכ"ל המדרש:

הנה זה ברור. אשר שורש כל הדברים היא האמונה. והאמונה היא עיקר הפרי. וצריך להיות האמונה מקודם ואח"כ לשמוע וללמוד. כמ"ש בטח בי"י ועשה טוב שכן ארץ ורע"ה אמונה. ורע"ה מלשון ריעות וחיבור שיהיה תמיד מקושר עם האמונה כך כפי שהוא בפשיטות. ויסוד כל דבר הוא האמונה. וכמו כשאדם בונה איזה בנין. אם היסוד הוא חזק יכול להוסיף על הבנין כמה שירצה. כך הוא ג"כ בעבודת השי"ת צריך להיות תחלה חזק ביסוד האמונה. ואח"כ יכול להוסיף עליו תורה ותפלה זו עבודה. ומצות. ולהחזיק בעבודתו ית"ש וכמו שהעלה הוא שומר לפרי כך השמיעה הוא שומר להאמונה וכשהוא חזק בהאמונה טוב אח"כ לשמוע בכל פעם ולהוסיף ולהבין ולעסוק בשכלו. אבל מקודם צריך להיות חזק באמונה:

והנה כתיב אתי מלבנון כלה אתי מלבנון תבואי תשורי מראש אמנ"ה. היינו אפילו כשהאדם במדריגה גדולה וגבוה בחי' אתי אעפ"כ תשורי מראש אמנה. ראשית היא האמונה. וע"ז אמרנו כבר אתי מלבנון כלה א"תי מ"לבנון ת"בואי ר"ת אמ"ת כסדרן. ת"שורי מ"ראש א"מנה ר"ת אמ"ת למפרע. להודיע ולהראות הכל שהעיקר היא האמונה. וכמו כן כתיב אצל אברהם והאמין בי"י וכו'. ולכן כתיב להגיד בבוקר חסדך. היינו כשהקב"ה משפיע חסדים להאדם ומאיר לו כבוקר צריך להגיד ולהודות להקב"ה עבור החסדים שלו. ואמונתך בלילות. היינו אפי' כשהאדם הוא בבחי' לילה ואין אור לו צריך ג"כ להודות ולהאמין בי"י באמונה. וע"י האמונה שיאמין בהקב"ה ישפיע לו חסדים טובים:

וזהו פי' המדרש. מה התפוח הזה פריו קודם לעליו היינו הפרי קודם להשומר. כך ישראל הקדימו נעשה לנשמע. היינו שהקדימו מקודם האמונה שהוא עיקר הפרי כמו שדברנו ואח"כ ונשמע. וד"ל:

תרומה

ויקחו לי תרומה. ואח"כ כתיב תקחו את תרומתי. ונוכל לומר כי תיבת תרומה יש לו ב' פירושים. כי התרגום מפרש לשון הפרשה. אפרשותא. ויש עוד לפרש ל' הרמה. כי באמת אין באפשרי לשום אדם להתרומם ולהתקשר עצמו להשי"ת עד שמקודם יפריש עצמו מכל דבר גשמי:

וזהו ויקחו לי תרומה. פי' אם האדם רוצה ליקח אותי היינו כמש"כ ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם. כשהאדם עושה עצמו מקדש אז שוכן בתוכו אורו של הקב"ה. וזהו ויקחו לי. כשרוצה ליקח אותי שאהיה שוכן בקרבו. תרומה. צריך להפריש עצמו מקודם מכל דבר תאוות עוה"ז ויכול אח"כ להתרומם ולעלות למעלה ויהיה משכן י"י שיהיה

שוכן י"י בקרבו. ואיך יוכל לעשות זאת. מא"ת כל איש אשר ידבנו לבו תקחו את תרומתי. מא"ת אותיות אמ"ת שצריך להתייחד ולהתדבק אל האמת. וזהו הכל בחינות שונות. אמ"ת וכ"ל ואי"ש. וכשמייחד א"ע לכל המדות הנ"ל אז תוכלו לקבל את תרומתי. כפי שדברנו. והבן:

או יאמר. ויקחו לי תרומה. ולכאורה קשה מהו ל' ויקחו. היה לו לומר ויתנו. אמר כי מכל דבר צריך לקחת ממנו התרוממות להשם יתברך:

וזאת התרומה אשר כו'. כידוע שיש כאן י"ג דברים זהב וכסף וגו'. והם כנגד י"ג מדות הקדושים וצריך להתעורר י"ג מכילין דרחמי. כי זה ידוע ואנו מאמינים ג"כ בזה אשר כל דבר שהיה במשכן לא היה שום דבר בלי כוונה הן כל הדברים והם מדותיו ארכו ורחבו וקומתו הכל היה במדה ובמשקל עפ"י יחודים קדושים בכדי שיהיה המרכבה שלימה ויהיה השכינה שורה בתוכו. ולזה אמר הכתוב. וזאת התרומה. כידוע. שיש י"ב שבטים הקדושים וזא"ת מצטרפת עמהם ונעשה י"ג. לזה אמר כאן ג"כ וזא"ת התרומה. שצריך כל אדם לידע כי נמצא בו כל הבחי' שהיו במשכן כדכתיב ושכנתי בתוכם ויש בו כל הבחי' הכלים והמדות. ולראות לקשר את הכל למדותיו ית"ש ולעורר הי"ג מכילין דרחמי בכדי לתקן את העולם:

ואיתא במדרש. זהב וכסף ונחושת וכו'. ועורות אילים מאדמים. הם כנגד ד' גליות. ואח"כ שמן למאור. זה מלך המשיח. כי באמת בעת בריאת העולם היה כל דבר על מכונו גם רוחו של מלך המשיח. עכ"ז כתיב והארץ היתה תוהו ובוהו וכו'. שזה מרמז הארבע גליות. כי אחרי שלא נשלם העולם אז לגמרי. כמבואר בספרים הקדושים. הוכרח להיות תיכף הרמז על ד' גליות. וכן על השלימות שיהיה אי"ה לעתיד. וכמו כן בעשיית המשכן נתגלה אורו והיה בשלימות כמו שהיה בעת בריאת העולם והיה י"י שוכן בקרבנו. עכ"ז לא היה השלימות הגמור ולזה נרמז בתוכו הד' גליות. וכשיתברר בשלימות אז שמן למאור. ויהיה ביאת משיחנו בב"י המרומז מקודם בעת בריאת העולם ובעת עשיית המשכן. והנה מחוייב כל אדם לידע שהוא משכן י"י ובו מרומז כל בנין העולם. וכל הכלים שהיה במשכן וגם הד' גליות. היינו היצה"ר שבוער בו תמיד. ומחוייב לראות לתקן הכל ולפרוש עצמו מתאוות עוה"ז ולדבק עצמו במדותיו של הקב"ה. וע"י זה יעורר י"ג מכילין דרחמי ויקרב העולם לביאת משיח שיבא בב"י. וזהו שמן למאור והמ"י:

וזא"ת התרומה.רמז לזא"ת הידוע. כדכתיב כל אלה שבטי ישראל שנים עשר וזא"ת וכו'. כי וזא"ת השלים המנין לי"ג. וכאן הקדי"ם הזא"ת. לכך חשב אח"כ י"ג דברים. ואמר כי הי"ג מרומזים בכמה מקומות בתפלה. ר' ישמעאל אומר בשלש עשרה וכו'. ובישתבח

יש ג"כ י"ג שבחים עד ומלכות. וביוצר אור יש ג"כ י"ג דברים. ובשמ"ע יש י"ג ברכות האמצעיות מלבד ג' ראשונות וג"א. ואח"כ בנפילת אפים יש כל הי"ג מדות במפורש:

ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם. האריך הרב בזה איך שכל בר ישראל צריך לקדש עצמו בכל אבריו. להיות י"י שוכן בקרבו. כי המשכן הוא קומה שלימה כמבואר בספרים הקדושים והאדם הוא מוכן ג"כ להיות קומה שלימה כי כל אבר מכוון כנגד ענינים גדולים וכנגד כלי המשכן. והאריך בזה ודיבר מפסוק ויקחו לי תרומה מאת כ"ל אי"ש מהצדיק שהוא בחינת כ"ל ואי"ש תקחו את תרומתי:

ועוד אמר. ועשו לי מקדש ככל אשר אני מראה אותך. פי' ככל אשר אני מראה אות"ך לפניהם. את תבנית המשכן. כי משה בעצמו היה תבניתו כתבנית המשכן בקומה שלימה וכן תעשו לדורות. והבן:

ועשו ארון עצי שטים וגו'. נוכל לומר. שהארון הוא להאדם עצה שישליך כל השטותין מעליו ולהתקרב להקב"ה בכל מדותיו. כמו שידוע שהארון נעשה שיהיו מונחים בתוכו הלוחות שזהו אורו של הקב"ה. והוא כמו לבוש שהיה מונח בתוכו האור עכ"ז נקרא ג"כ ארון שיש בו ג"כ אור. כי באמת התורה הקדושה יש בה פנימית התורה ולבושי התורה והכל הוא אורו של הקב"ה. כך צריך האדם לידע כי בכל דבר שיש בעולם יש בו אורו של הקב"ה וחיותו. כי בלא זה לא היה קיום לאותו דבר. וצריך להעלות הכל להקב"ה הן כל דבר מצוה והן דבר הרשות יש בזה פנימית התורה וחיותו של הקב"ה. וצריך להעלות הכל להקב"ה הן התורה עצמה יש בזה פרד"ס והכל הוא אור גדול. והן אכילה ושתיה וכל דבר הרשות הכל הם שייכים להקב"ה וצריך להעלות הכל להקב"ה ולראות שיהא הוא המשכן של י"י כמו שדברנו מקודם. ובאמת קשה הדבר מאוד להאדם לקשר עצמו להקב"ה בכל דבר לזה אמר הקב"ה למשה ככל אשר אני מראה אות"ך. היינו שיראה כל אדם אותך שנתעלית למעלה העליונה ובך נמצא תבנית המשכן וכל כליו וכן תעשו לדורות שיראו להפריש עצמם מחומריות ולקשר הכל לרצונו הפשוט ובוודאי יהיו המשכן של הקב"ה כל אחד לפי מדריגתו. כי באמת יכול כל אדם לבא למדריגת משה רבינו:

ואיתא במדרש. אמר משה איך אני אעשה כל זה. והשיב לו הקב"ה אתה בסימניך ואני בכבודי. היינו כשתעשה כל דבר בסימניך שלך. היינו ל' רשימה שיהיו כל דבר הנעשה במשכן רשימה כנגד עולמות של מעלה ולעשות הכל עפ"י יחודים גדולים. אז ואני בכבודי. יהיה היחוד השלם אנ"י עם כבוד"י. כידוע המדה הנקרא אנ"י ומדה הנקרא כבו"ד. וזה שייך בכל עת ובכל זמן ובכל אדם לקיים מצותיו של הקב"ה בכל הבחי'

ולייחד הכל ע"י רמ"ח איבריו ושס"ה גידיו להקב"ה. וזה נקרא בסימניו. אז נעשה יחוד אנ"י בכבוד"י. יחוד השלם כמו שדברנו. וזהו ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכ"ם:

תצוה

ואתה תצוה את בני ישראל וגו'. איתא במדרש. זש"ה תקרא ואנכי אענך למעשה ידיך תכסוף וכו'. הקב"ה זן את כל העולם ומבקש ממנו את קרבני לחמי וכו'. הקב"ה מאיר לכל העולם ואמר ואתה תצוה וכו' ועוד הרבה כהנה הוי למעשה ידיך תכסוף. ע"כ:

דיבר הרב ז"ל הרבה בזה. ואמר למעשה ידיך. שהקב"ה מתאווה למעשה ידי התחתונים שיהיה הכל על ידיהם. (חסר) ואח"כ פתח הרב ז"ל ואמר

ואתה תצו"ה את ב"י. תצוה. ל' צוותא. היינו להתחבר את ב"י. כיצד. ויקחו אליך שיתייחדו אליך. שמן זה חכמה. זית זה המקום שממנו נמשך החכמה. ז"ך. אלו כ"ז אותיות התורה ועוד זך שיהיה מזוכך. כתית למאור. אמר בשם אביו ה"ק אדומו"ר זצוק"ל. שצריך לכתת עצמו היטיב ואז יאיר לו. והפועל יצא מזה

להעלות נר תמיד. שיהיה האור אצלו תמיד. כי לפעמים נחשך אצל האדם ב"מ וזה נמשך מתוך היצה"ר. ויש אופן אחר שהחושך אינו מצד היצה"ר רק שמראין לו כן והוא מסך מבדיל כדי שישבר המסך ויאיר לו ביותר וזהו עיקר השלימות וזה נקרא כתית כו' וזה אינו רק בעובד מצד החכמה והשכל אזי לפעמים נפסק הדבר אבל בעובד מצד האמונה זה אין לו הפסק כי האמונה הוא תמידית. וזהו להעלות נר תמיד שיהי' האור בתמידות שיהיה עליה להנר. והנר הוא נר מצוה ותורה אור והנר הוא כללי. הגם שלפי המדרש נר הוא פרט ואור הוא כלל עכ"ז נר כולל כמה פרטים. הכלי המחזיק השמן והפתילה והאור שע"ג הפתילה וזהו כי נר מצוה ותורה אור. אור הוא בלי הגבלת כלי. ודרך חיים. הוא דרך לחיים:

באהל מועד. אוה"ל הוא ל' הארה כמו בהל"ו נרו. מועד שהוא לפעמים ואינו בקביעות. יערוך אותו אהרן ובניו. שצריך להדליק עד שתהא שלהבת עולה מאיליה. היינו שצריך ליגע עצמו בעבדות עד שתהא שלהבת עולה מאיליה. כי ממילא יעלה התלהבות ולא שיכוין לזה. ולא כהחסידים השוטים המחפשים ומצפים להתלהבות. רק שצריך לעמול בעבדות והשלהבת תעלה מאיליה. וז"ש יערוך אותו אהרן ובניו מערב עד בוקר. מערב היא בחי' חשכות. עד בוקר. שיאיר לו. חוקת עולם לדורותם מאת ב"י. היינו שיאיר לו בתמידות לדורותם מאת בני ישראל:

וזה הדב"ר אשד תעש"ה להם. זה הדב"ר הוא הדיבור שצריך לראות שגם הדיבור יהיה עשי'. היינו לקדש את הדיבור שלא ידבר ח"ו ליצנות ורכילות ולה"ר ודברים בטלים.

וכשהדיבור מקודש כמו שצריך אזי נקרא הדיבור ג"כ עשיה ונעשה ע"י הדיבור כל מה שצריך להעשות בהעליונים וכתיב בדבר י"י שמים נעשו:

כי תשא

כי תשא. אם תרצה לנשא. את ראש בני ישראל לפקודיהם היינו להחסרון שלהם שהם חסרים בעבודת הבורא. היינו כשאתה רוצה לתקן את ישראל כל החסרונות שלהם כי לפקודיהם הוא ל' חסרון מלשון ולא נפקד ממנו איש. ושיעשו תשובה באמת להקב"ה לתקן את אשר עוותו ולהרים את ראשם למעלה. אזי. ונתנו איש כופר נפשו. היינו שיתן כל איש נפשו בעד כופר היינו שתביא אותו לגדר התשובה עד שיתנו איש כופר נפשו. שיהיה מוכן ומזומן לקבל על עצמם מסירת נפש על אמונת הבורא ב"ה. וע"י מס"נ נתקן ויכול לבא למעלה עליונה לדבק עצמו ביי"י. וגם כופר ל' התדבקות כמו מבית ומחוץ בכופר:

ואתה דבר אל בני ישראל. ואתה הוא החיות כמ"ש ואתה מחיה את כולם. והמ"י:

אך את שבתותי תשמרו. זה ידוע כי אכין ורקין הם מיעוטים. ולזה אמר הכתוב אך את שבתותי כו'. היינו כשאדם רואה מיעוטו ושפל ערכו. העצה לזה את שבתותי תשמרו. באיזו מדריגה פחותה שאתם בה תחזקו באמונתכם בשמירת השבת. ובאיזה מיעוט שאתם שם תראו לשמור את השבת. כי אות היא ביני וביניכם. אות הוא ל' התקשרות כי ע"י השבת הוא מתקשר להקב"ה. כי השבת מקשר את ישראל לאביהם שבשמים. כדאיתא במדרש כ"ז שהחבל הזה בידכם אי אתם מתייראין:

לדרתיכם. בכל הדירות שלכם. ל' דירה. היינו בכל בחינה ובחינה שאתם שם אי אתם מתייראין משום דבר. מה טעם. לדעת כי אני י"י מקדשכם. ושמרתם את השבת כי קודש היא לכם. שאתם נעשים בעצמיכם קודש. כי ע"י שמירת שבת כראוי הולכים ממדריגה למדריגה. כי מתחלה הוא ניתק מהרע. ואח"כ נתקדש עוד יותר ואח"כ עוד יותר עד שמגיע למקום שהוא עצמו קודש:

ראה קראתי בשם בצלאל בן אורי בן חור למטה יהודה. איתא במדרש זש"ה אז ראה ויספרה הבינה וגם חקרה. צפה הקב"ה שיקבלו ישראל את התורה וברא את העולם ואם לא קבלו ישראל את התורה לא היה בורא את העולם שנאמר אז ראה ויספרה וגו'. ואח"כ ויאמר לאדם. ד"א יקח לו האדם משל מהקב"ה מה הקב"ה כשמסר התורה לישראל אמרה בינו לבין עצמו ד' פעמים. כמ"ש אז ראה ויספרה הכינה וגם חקרה וכו' כך צריך כל אדם. עכ"ל:

ונראה מהו ל' וירא או ראה. רק זה יכול להיות כפי מה דאיתא במדרש על פסוק וירא אלקים את האור כי טוב. שראה שאין העולם כדאי להשתמש בו גנזו לצדיקים. והיכן גנזו בתורה. וזהו הפירוש אז ראה שאי אפשר לגלות האור הפנימי של התורה לכך הלביש אותה בכמה לבושין עד שיוכל העולם לסבול. כי באמת מתחילת הבריאה האציל הקב"ה מאורו של מעלה מעילה לעלול עד כסדר עד שברא כל הד' עולמות עד עולם העשיה. והכל נלקח מאורו ית'. וכמו דאיתא בתיקונים לבושין תקינת לון דמינייהו פרחין נשמתין לבני נשא. וכמו כן יש בתורה כמה לבושין. ראה ויספרה הכינה וגם חקרה כי יש דבור ומחשבה ומחשב' קדומה. וזהו ויספרה הכינה וגם חקרה. וכמו כן יש בתורה פרד"ס. וגם יש טעמים נקודות תגין אותיות. וזהו הפירוש. שאמר בינו לבין עצמו ד' פעמים. היינו כל הד' בחינות הנ"ל בכדי שיהיה קיום לעולם הגשמי בזה. ועי"ז משפיע לזה העולם כל הדברים מן עולם האצילות עד עולם העשיה. וכן נמצאים כל הד' בחי' בכל עולם מד' העולמות הנ"ל. ובעולם העשיה נקרא ג"ע התחתון. ובעולם הבריאה נקרא ג"ע העליון. וזה אין אנו מסופקין אשר כל המשכן היה ג"כ כנגד כל הד' עולמות. והכל נרמז לעולמות עליונים. וכי יכול להיות אשר היה נחשב לפני הקב"ה זהב או כסף גשמיות לכלום אשר צוה לעשות המשכן מזה. רק העיקר הוא מה שמרמזים כל אחד נגד אורות עליונים. כידוע. זהב. נגד יצחק. כסף נגד אברהם. נחושת. נגד יעקב. הכל הוא לעשות יחודים באורות עליונים וע"י יחודים הנ"ל נשפעים כל טוב לזה העולם. ויכול להיות אשר לזה היה במשכן ג"כ ד' מינים. היינו זהב וכסף ונחושת ובחרושת אבן. וכן ג"כ בצלא"ל בן אור"י בן חו"ר למטה יהוד"ה. וביהוד"ה נכלל כל השם הקדוש בשלימות. וכן כתיב ואמלא אותו רוח אלקים. ויכול להיות כפי דאיתא על ורוח אלקים מרחפת על פני המים. זהו רוחו של מלך המשיח וכמו כן היה במשכן בעשייתו כמבואר יודע היה בצלאל לצרף אותיות של מעשה בראשית. כי ידע בצלאל הצרופים של כל השמות הקדושים לפי המקום והזמן שנצרך לזה העולם. כי כל האותיות יש להם צרופים כמה וכמה והוא ידע הכל איך לעשות הצירופים ונעשה אז שלימות הגמור וזה היה בחי' משיח:

לזה כתיב ואמלא אותו רוח אלקים בחכמה ובתבונה ובדעת וכו' לעשות. זהו ג"כ נגד ד' עולמות הנ"ל. ומהו ל' לחשוב מחשבות. היינו שעשה את מחשבתו חשובה. וע"י מחשבתו הטהורה העלה הכל לרצונו הפשוט מעולם התחתון עד עולם העליון ע"י ד' בחינות שלו עשיה דיבור ומחשבה. ומחשבה קדומה. וזהו שכתוב אח"כ. ויאמר לאדם הן יראת י"י היא חכמה כי באמת מהו עיקר החכמה לירא מהבורא ב"ה. כי יראה נקרא

ג"כ חכמה כפי דאיתא בספרים הקדושים אית יראה ואית יראה אית חכמה ואית חכמה. וזהו עיקר העבדות לקשר הכל ע"י עובדות ומעש"ט שלו כל הד' בחינות הנ"ל לחכמה העליונה. וסור מרע בינה. וזה אינו ספק כי בצלאל עשה ע"י עשיית המשכן כל הצירופים וכל היחודים בכל הד' בחינות וראה בזה כל האורות העליונים בשלימות הגמור לכך אמר המדרש על זה הפסוק ראה קראתי בשם בצלאל כו' עד יהודה. היינו כל הד' בחינות עד יהודה. כפי שדברנו. וזהו פירוש הכתוב. אז ראה. ויספרה. הכינה. וגם חקרה. ד' בחינות. והבן:

ויתן אל משה ככלותו וגו'. איתא במדרש. זש"ה כי י"י יתן חכמה מפיו דעת ותבונה. גדולה היא החכמה. שנאמר כי י"י יתן חכמה. ובגדולה ממנה הדעת והתבונה. שנאמר מפיו דעת ותבונה וכו'. משל למלך שחולק מנות לכל עבדיו בא בנו אמר איני רוצה אלא ממה שבפיך וכו': עכ"ל המדרש

ולכאודה אין זה כסדר. כי הסדר הוא כמפורש בפסוק ואמלא אותו רוח אלקים בחכמה ובתבונה ובדעת. ונוכל לומר. שיש שני מיני דעת ובינה. יש שהם למעלה מהחכמה ויש שהם למטה מהחכמה. ומשה הוא בחי' דעת והוא משפיע לכל ישראל כמ"ש יודיע דרכיו למשה לבני ישראל עלילותיו. ויש במדרשים שלא ניתנה התורה אלא למשה ולזרעו והוא נהג בה ווותרנות ונתנה לישראל. לכך כתיב ויתן אל משה ככלותו לדבר אתו וגו'. ולכאורה קשה מהו ככלותו. איך שייך לומר גמר בתורה. ונוכל לומר שהוא ל' כלתה נפשי ל' תאווה. כי כפי גודל התאווה והתשוקה כך ניתן לו. וכך המדה נוהגת תמיד. ולשון לדבר אתו. והיה צריך לומר לדבר אליו. אך דאיתא בספרים כשנתן השי"ת התורה לישראל למד אתו כרב עם תלמיד וכל דבר ודבר היה הקב"ה אומר ומשה אומר אחריו ואח"כ היו חוזרין ושונין יחדיו. וזהו ככלותו לדבר אתו:

עוד איתא במדרש על פסוק הנ"ל ויתן אל משה ככלותו לדבר אתו שני לוחות העדות וכו'. שני לוחות כנגד שמים וארץ. כנגד חתן וכלה. כנגד שני שושבינין. כנגד העוה"ז והעוה"ב: עכ"ל המדרש:

ונוכל לומר. ויתן אל משה ככלותו הוא לשון תאוה. כפי גודל התאווה שהיה לו לזה כן ניתן לו. שני לוחות כנגד שמים וארץ. שרצון השי"ת היה בבריאת העולם שיתייחדו שמים וארץ ויהיה גם עולם התחתון שלו. הגם כי בוודאי הכל שלו אלא רצון השי"ת היה שע"י מעשה התחתונים יתייחדו ויהיה עליה ג"כ לעולם התחתון. וזהו כנגד שמים וארץ. כי אעפ"י שהם מתנגדים בטבעם זה לזה כי עולם התחתון אינו יכול לסבול דבר רוחני כי אם בקושי ובטורח גדול. ועולם העליון אפילו השמים אינו יכול לסבול דבר

גשמי אפילו גרגיר חרדל. אעפ"כ מייחדן ומקשרן זה בזה כי כל מעשה העליונים תלוי בתחתונים. וכל חיות והשפעות התחתונים הכל מעולם העליון הוא. וזהו שנאמר בטחו בי"י עדי עד כי בי"ה י"י צור עולמים. כי שם י"ה מורה על שני עולמות הנ"ל. וכמ"ש [*יחזקאל לח יא] י"ה בארץ החיים. וכמו שמפרש התרגום. וכמאמר חז"ל צור עולמים. צר וקשר ב' עולמות יחדיו. וכדאיתא במדרש בראשית. למה נברא האדם בששי לפי שביום ראשון ברא את הרקיע לעליונים. ביום שני ברא הארץ לתחתונים וכו'. וכן כולם עד"ז כדי שלא יהא קנאה במעשה בראשית. ובששי נברא האדם שהגוף מן התחתונים ונשמה מן העליונים. ע"כ. והוא על דרך שדברנו. שהאדם מייחד ומקשר ב' העולמות. ועפ"י דברינו אלה נוכל לומר שהפסוק השמים שמים לי"י והארץ נתן לבני אדם. יכול להיות שהוא"ו מחובר למה שלמעלה. השמים שמים לי"י והארץ. הכל נתן לבני האדם:

ובמאמר הב' שאמר המדרש. נגד חתן וכלה. נוכל לומר כי כל העולמות מתנהגים בזה בחי' משפיע ומקבל. ועוה"ז ג"כ צריך להתנהג כך בבחי' משפיע ומקבל הן בגשמיות הן ברוחניות. ודיבר בזה בענין אהבת חברים כשרואה דבר בחבירו ואומר לו. זהו סימן אהבה. וכשרואה בחבירו דבר ושותק זהו שקר. והוא סימן שאין לו אהבה לחבירו. וד"ל:

במאמר הג' שבמדרש. כנגד שני שושבינין. אמר שאין יכולים להיות זה בלא זה. משה שושבינא דמלכא אהרן שושבינא דמטרוניתא:

ובמאמר הד' שבמדרש. כנגד עוה"ז ועוה"ב שהם ג"כ קשורין זה בזה. שכל חיות ושפע של העוה"ז נמשך מעוה"ב. והעוה"ב נמשך ממעשה התחתונים בעולם הזה. וכל העולמות מתנהגים על ידי מעשה התחתונים. והבן:

ואח"כ האריך הרב זצ"ל בענין לימוד כל אחד ואחד לפי מה שיכול. והעיקר שיהיה הכל בעיון ולעמקו. ויקבע למוד בגמרא ותוספות בעיון כי זה טוב לכל הענינים ומזה נמשך לשאר לימודים ג"כ בעיון. ואח"כ דיבר מענין התפלה והכנה קודם התפלה להתיישב ולדחות כל הטרדות והמחשבות ולהתיישב בעצמו לפני מי הוא מתפלל ואיך ומה. ובוודאי יקבל אח"כ חיות מהדיבורים. ואם יגיע לו יראה אזי בוודאי מה טוב. ואם לאו איך לא ייירא. פשיטא שיש לו להתפחד כשרואה א"ע נעור וריק בלא יראה. והעיקר להכניס מחשבתו בהדיבורים ויכוין פי' המלות. ודיבר מענין ק' הטלית:

ויאמר י"י אל משה כתב לך את הדברים האלה כי על פי הדברים האלה כרתי אתך ברית ואת ישראל. איתא במדרש. כתב לך זו תורה שבכתב וכו'. כי עפ"י הדברים האלה. זו תורה שבע"פ וכו'. והאריך המדרש בזה. ע"ש:

ונוכל לומר כי עיקר התורה הוא תורה שבע"פ והכל גנוז בתורה שבכתב וקשור זה בזה. כי בלא תורה שבע"פ אי אפשר להבין תורה שבכתב כלל ולכך נמסר למשה כי הוא בחי' הדעת המשפיע לכל ישראל. וז"ש כתב לך וגו' כי עפ"י הדברים האלה וכו' שנמסר לכאו"א בפיו. והאריך בזה הרבה ואמר כי אותיות ישרא"ל ר"ת י"ש ש"שים ר"בוא א"ותיות ל"תורה. כי לכל אחד יש אות בתורה והוא אור הגנוז בתורה שבע"פ. וכשהוא עמל בתורה שבעל פה כראוי משיג האור והחיות השייך למקור נשמתו כי מזה נעשה התורה. ולכך הם ששים רבוא אותיות. ואפי' יהיה בישראל כמה פעמים ששים רבוא הכל נכלל בששים רבוא כי זה עיקר נשמות ישראל. והאריך בזה על פסוק מעת היותה שם אני ועתה ה"א שלחני ורוחו. כי מעת הבריאה נמסר לכל אחד התורה שבע"פ השייך לנשמתו נמסרה בפיו. וכל חכם וצדיק בזמנו מגלה הדבר. והעיקר תורה שבע"פ הוא מה שצדיקים מחדשים בכל דור כפי הצריך לו והכל גנוז ומקושר בתורה שבכתב כי היא המקור. וזהו שאמר. כי עפ"י הדברים האלה כרתי אתך ברית וגו'. ל' התקשרות. ואת ישראל. ויהי שם עם י"י ארבעים יום וארבעים לילה לחם לא אכל וגו'. ולכאורה קשה וכי יש יום ולילה למעלה. אלא דאיתא בספרים כשהיה לומד עמו תורה שבכתב היה יודע שהוא יום וכשהיה לומד עמו תורה שבע"פ היה יודע שהוא לילה. כי הלילה מקבל מהיום ולוה ממנו האור. והיום מהלילה. כי זה קשור בזה וזה מאיר לזה. וכן התורה שבכתב ותורה שבע"פ. והמ"י:

ויהי ברדת משה וגו' ומשה לא ידע כי קרן עור פניו וגו'. ויש לומר כי הקירון עור פנים הוא אור תורה שבע"פ שקיבל מהר סיני. ומהו ל' לא ידע. לא היה נחשב בעיני עצמו:

בר"ח שבט

כתיב זאת עולת חודש בחדשו לחדשי השנה. ולכאורה קשה מהו זה הריבוי בתיבת חודש. ושמעתי אומרים בשם הרב מוהר"ם זצוק"ל מנעשחיז. ובראשי חדשיכם. היינו כשתרצו לחדש מעשיכם. אזי מתחלה תקריבו עולה לי"י היינו המחשבה ראשונה תקריבו לי"י. וכשהקב"ה עוזר לו אשר תיכף בקומו משינתו נקשר ומקדש המחשבה שלו להקב"ה אזי בקל לו לילך בכל היום מקושר להקב"ה ולקשר כל דבר להמחשבה ראשונה. וזה ידוע אשר בכל יום באים אורות חדשים. ופשיטא בכל חודש ופשיטא בכל שנה. וצריך להעלות הכל ולראות לקשר כל דבר לראש שזהו דבר הנעלם. לזה אמר הכתוב זא"ת. כידוע הבחינה הנקרא זא"ת שיש בה השגה. כמו שאני רואה בעיני. צריך להעלות אותה בכל חודש וחודש. וכמו כן בכל שנה. ולהמחשבה הקדומה. היינו לברר כל דבר ולראות לתקן העוה"ז ולהעלות ממנה כל דבר למקורו הראשון. והעיקר

הוא ע"י שיחדש מעשיו בכל יום לטוב לפני הקב"ה. ויהיה בשלימות. ובזה יברר כל דבר שצריך לברר ויתעלה כל העולם. וזהו כפי ששמעתי מא"א אדומו"ר זצוק"ל. מזבח חדש בציון תכין. לזבוח תמיד את היצה"ר. והאיך אפשר זאת. ועולות ראש חודש נעלה עליו. היינו כפי שדברנו המחשבה הראשונה להעלות להקב"ה. וכפי ששמעתי מא"א אדומו"ר זצוק"ל. שמות החדשים עלו מבבל. היינו שנתעלו מכל דבר שבלול ונתערבו רע בטוב ונתחדשו הכל ונתעלו ונתבררו וע"י הגלות שהיה שם נתעלו כל הניצוצות שנפלו לבבל. כמאמר הכתוב כי שם בלל וכו' וכמו כן עתה ג"כ החיוב עלינו לראות לחדש תמיד מעשינו לטוב. ונלך מחיל אל חיל עד שיחודש העולם לגמרי:

בר"ח אדר

איתא בגמרא. באחד באדר משמיעין על השקלים שנאמר זאת עולת חודש בחדשו לחדשי השנה. חדש השנה והביא קרבן מתרומה חדשה. ר"ש ב"י אומר גלוי וידוע לפני מי שאמר והיה העולם שעתיד המן לשקול שקלים על ישראל. אמר הקב"ה יקדימו שקליכם לשקליו ע"כ:

ונוכל לומר. דאיתא בגמרא משמיעין על השקלים ועל הכלאים. ומה שייכות זה לזה. ועוד מהו לשון משמיעין. רק באמת שקלים הוא דבר המקרב להקב"ה. וזה פשוט שע"י עשיות המצות נתקרב האדם אל השי"ת. וכלאים הוא ענין שצריך לברר כל דבר שלא יתערב זריעה בזריעה. כי באמת הכל הוא בירורים וצריך לברר כל דבר שלא יתערבו שני דברים יחד. והנה כל שנה יש לו ברורים שלו. וכמו כן כל חודש וכל יום יש לו הברורים שצריך לברר באותו העת. וככלות השנה צריך לברר כל דבר מזה השנה שיהיה עלייה מזה השנה בשלימות. וזהו פירוש הפסוק. זאת עולת חודש בחדשי לחדשי השנה כמו שדברנו שצריך לראות שיהיה עליית הזא"ת בכל שנה ובכל חודש. ולזה איתא בגמרא. אין מעברין את השנה אלא אדר. כי חדש אדר הוא סוף השנה וצריך לעבר אותו כדי שיתברר הכל ויתעלה השנה ההיא בשלימות. ובחודש ניסן מתחלת שנה חדשה עם בירורים חדשים ועילוים חדשים. לזאת איתא בגמרא באחד באדר וכו'. כי עיקר הבירור הוא לברר הרע מן הטוב והרע נקרא המן והוא נקרא כלאים. לזה אמר הגמרא משמיעין על השקלים ועל הכלאים. היינו לברר הטוב ולהשפיל הרע והכלאים וזהו דווקא על ידי שקלים. כי העיקר הוא לייחד העולם הזה והעולם הבא. וזה העולם נקרא מחצה. וכשמדבק זה העולם לעולם העליון ע"י קיום מצות השי"ת נעשה שלימות הגמור ולזה הוא מחצית השקל. וכפי ששמעתי מא"א אדומו"ר זצוק"ל שאמר. ונתנו איש כופר נפשו לי"י. כופ"ר הוא ל' התדבקות שצריך לדבק נפשו להשם ואז לא יהיה בהם נגף. שלא

ישלוט בהם שום דבר רע ח"ו. וזה ידוע ג"כ כי העוה"ז נברא בה"א אשר לזה נקרא מחצית השקל. וצריך לדבק מחצה אל מחצה העליונה ולברר הכלאים. וזהו פי' הגמרא שאמר משמיעין על השקלים ועל הכלאים. ולזה היו שני לוחות כפי דאיתא במדרש כנגד שמים וארץ. וכנגד תורה שבכתב ותורה שבע"פ. היינו ג"כ לייחד מחצה התחתונה למחצה העליונה והיו לאחדים:

לפרשת שקלים

כי תשא את ראש בני ישראל לפקודיהם ונתנו איש כופר נפשו לי"י וכו'. איתא במדרש. אמר הקב"ה אמור לישראל שהם חייבים לי ויפרעו לי. מלשון כי תשה. ולעתיד אני פרע להם שנאמר והיו מספר בני ישראל כחול הים אשר לא ימד ולא יספר. ע"כ:

הנה מה אנחנו ומה לנו לדבר ממה שאנחנו חייבים להקב"ה הלא אם יחיה האדם אלף שנים אינו יכול לפרוע להקב"ה על כל הטובות שעשה לנו ואנחנו לא יצאנו ידי חובותינו. רק פשוט נוכל לאמר מה אנו חייבים להקב"ה הלא זה אנו אומרים בכל יום לפיכך אנחנו חייבים להודות לך ולשבחך ולפארך ולברך ולקדש וליתן שבח והודיה לשמך. זאת עלינו חיוב בכל עת לקדש שמו הגדול ברבים ושיתגלה עלינו על ידינו כבוד מלכותו בזה העולם ושיתעלה כל העולם לרצונו הפשוט. וזהו אמור להם שיפרעו לי. וכפי ששמעתי מא"א אדומו"ר זצוק"ל על מה דאיתא באברהם בחזרתו פרע הקפותיו. פר"ע לשון התגלות. היינו ע"י אור חוזר הביא התגלות החסדים שגם המקיפים נעשו כולם חסדים. וזהו הפי' ג"כ כאן שע"י שיפרעו מה שהם חייבים לי בחי' אור חוזר כפי שדברנו עי"ז יתגלו החסדים של הקב"ה בזה העולם. ועתיד אני לפרוע להם. היינו שאני אביא להם התגלות טובי הנעלם לזה העולם ג"כ ויתרבה אורו וקדושתו בזה העולם ממקום טמיר וגנוז אשר אין בו שום תפיסה ולא שום ימין ושמאל רק טובו של הקב"ה שזה נקרא לא ימד ולא יספר:

וזהו והיה מספר ב"י שישיגו אותו אור הגנוז והטמור וכפי דאיתא בזוה"ק. על פסוק ושמתי את זרעך כחול הים אשר לא יספר מרוב. ויתרבו ב"י בעולם שזהו כבודו של הקב"ה והם ישיגו האור הסתום כידוע אשר הכל היא סתים וגליא. התוה"ק וכל דבר הכל סתים וגליא. האור שהראה לנו הקב"ה הוא רק מעט אור מאורו י"ת והעיקר הוא סתים. האדם בעצמו הוא סתים וגליא כי בגלוי הוא הגוף. והעיקר החיות הוא סתום בתוך הגוף. ולכן כתיב יצו י"י אתך את הברכה באסמיך ובכל משלח ידיך. באסמיך. הוא סתום. ובכל משלח ידיך היינו ההתגלות. באסמיך נקרא דבר סמוי מן העין שאין בו שום תפיסה. והשגה ובכל משלח ידיך נקראים המדות והכלים. לזה אמר המדרש

שיפרעו ישראל מה שהם חייבים לי. שע"י קיום מצות ויחודים שלהם יביאו אורו של הקב"ה להתגלות והם יאירו ע"י העשיות והיחודים שלהם להגביה כל העולם למעלה וזה נקרא אור חוזר ואינו מבקש הקב"ה מהם רק לפי כוחם ועי"ז יאיר להם הקב"ה מאורו הגנוז ממעלה למטה שזה נקרא אור ישר ויאיר כל המקיפים כידוע התגלות אורו ממקום טמיר וגנוז עד למטה הכל אור גדול בבחי' אור ישר. וזהו אשר לא ימד ולא יספר. וראיה לדברי מנזיר שנאמר גדל פרע שער ראשו. וידוע בחי' הנקרא נזיר והם מקיפים וצריך לעשות מזה הכל התגלות החסדים וזה נקרא גדולה ויתנשאו כל בחי' המקיפים הכל למעלה עד הראש. וזהו הפירוש כי תשא את ראש בנ"י. שתרצה לנשאות את ישראל עד לראש. לפקודיהם. תראה להעלות אותם עד מקום שטמיר וגנוז. מל' פקדון. בכדי שיביא הקב"ה לזה העולם בבחי' אור ישר אורו וחסדו ממקום שאין בו שום תפיסה כלל. והיכי תמצא זאת לזה אומר ונתנו איש כופר נפשו לי"י. כפי ששמעתי מא"א מו"ר זצוק"ל. כופ"ר הוא ל' התדבקות שידבק נפשו לי"י. ובנפש נכלל כל החמשה בחי'. והכל נקראים נפש שיראה לדבק נפשו לי"י. וזה נקרא העלי' מזה העולם. וכפי שדברנו שאינו מבקש מהם אלא לפי כוחם להעלות למעלה ולהתגלות החסדים כל בחי' ובחי' לפי מדריגתו. והקב"ה יגלה לכם כל טובו וחסדו ואורו לפי כחו בבחי' אור ישר באור השוה מלמעלה למטה וזהו בפקוד אותם. הכל עפ"י דברינו שדברנו שהוא לשון פקדון שאח"כ יפקוד אותם השי"ת באורו הפקוד וגנוז ודו"ק:

זה יתנו כל העובר על הפקודים. היינו מי שרוצה להשיג אורו יתברך מבחי' שדברנו הנקרא פקודים יתן מחצית השקל בשקל הקודש. הלא זה ידוע שהעוה"ז נברא בה"א ונקרא מחצית השקל. וצריך לייחד הכל העוה"ז לעוה"ב הנבראת ביו"ד שזה נקרא שקל הקודש. וזהו עיקר רצונו הפשוט לייחד את שני העולמות לייחד הכל לשקל הקודש. עשרים גרה השקל. כידוע שהמלוי מן היו"ד הוא ג"כ יו"ד. ואז לא יהיה בהם נגף בפקוד אותם. כשיתייחדו כל העולמות. והקב"ה ישפיע לנו טובו וחסדו ויאיר לנו מאורו הטמור וגנוז אז לא יהיה בישראל ח"ו שום דבר רע ושום נגף ח"ו רק והיה מספר בני ישראל כחול הים אשר לא ימד ולא יספר. אמן:

עוד אמר. זה יתנו כל העובר על הפקודים וגו' כופר נפשו וכו'. ופרש"י כמין מטבע של אש הראה להם כו'. פירוש הראה להם שבאותו מטבע של אש שקלקלו בו יתקנו. באותו החמימות שקלקלו בו יתקנו בכל אחד מהמדות:

לפרשת זכור

איתא במדרש. ילמדינו רבינו הקורא את המגילה. כיצד מברך. כך שנו רבותינו אשר קדשנו במצותיו וצונו על קריאת מגילת אסתר. ע"כ

ונוכל לומר כתוב אחד אומר כתוב זאת זכרון בספר וכתוב אחד אומר ויקשב י"י וישמע ויכתב ספר זכרון לפניו. ומסתמא שני הכתובים הם ענין אחד כי ספר הוא ספר הידוע וכן זכרון ידוע. ועפ"י פשוט מסתמא כשקורין אותו ספר וזכרון צריכין לזכור אותם ולא לשכח אותם לעולם. כי עמלק רוצה לעקור שורש הקדושה מישראל שלא ישאר בלבותם ח"ו ובתמידות הוא עושה כן:

וזהו הפי' אשר קר"ך בדרך היינו ל' טומאה. שתמיד הוא מתאמץ להביאם לידי טומאה ח"ו כידוע. ועוד קרך הוא ל' קרירות. היינו שתמיד כוונתו להקיר לבות בני אדם גם בני איש מבני ישראל מעבודתם. ועוד קרך לשון קורה. היינו שמכביד עליו ומכסה עליו כקורה. והנה לפי הפי' של לשון קורה הוא מתעב אותם למעלה בראש ובמוח ח"ו כקורה שהוא למעלה. ולפי הפי' של לשון קר הוא מתעב אותם באמצע. כי החמימות נמשך מהלב והוא מקרר אותו. ולפי הפירוש של קר"ך ל' טומאה רח"ל. הוא רוצה לתעב אותם לגמרי מכף רגל ועד ראש אין בו מתום. והסיבה לזה מפני מה יש כח בעמלק להתגבר על ישראל לזה כתבה התורה. ואתה עיף ויגע ולא ירא אלקים. שהוא עומד תמיד לעקור היראה מלבות בני אדם. וכשאין בהם יראת י"י ח"ו אזי היצה"ר מתגבר עליהם. אבל כשהם מתחזקים ביראת י"י אזי בשום אופן שבעולם אינו יכול להתגבר עליהם. וזהו שייכות הפסוקים להדדי. כתוב זאת זכרון בספר. היינו מעשה עמלק והסיבה שהוא מתגבר הוא מחמת ולא ירא אלקים כפי שדברנו. אבל כשנדברו יראי י"י איש אל רעהו דווקא. באהבת חבירים. אז ויקשב י"י וישמע ויכתב ספר זכרון לפניו ואז יכולים להמשיך כל החיות ע"י ספר הזכרון. כי באמת עמל"ק הוא עומד בכל דור ובכל שנה ובכל יום ויום. לכך כתיב מלחמה לי"י בעמלק מדור דור. ולא כתיב לדור דור. כמו דור זה כן הדור האחר תמיד עד סוף כל הדורות. ובכל יום ובכל עת ובכל שעה הוא צופה ומביט לעקור ח"ו הקדושה מישראל אבל ישראל צריכים לראות להתגבר עצמם על עמלק צורר היהודים הלז ולעקור הזוהמא שלו תחילה פשוט במילה ופריעה. ואח"כ כשאדם נתגדל צריכים תמיד להכרית ערלת הלב ולמחות אותה מלבם. וכדאיתא מחה תמחה כשאתה מוחה אותו מלמטה אני מוחה אותו מלמעלה. ע"כ:

וזהו שמברכין על מגילת אסתר. כפי ששמעתי מא"א אדומו"ר זצוק"ל מגיל"ה ל' התגלות. ואסת"ר הוא ל' נסתר. כי צריכים לעשות התגלות מדבר הנסתר. כי הקב"ה

עושה נפלאות גדולות לבדו בנסתר. אך ע"י עשיית המצות ומעש"ט שאנו עושים ממשיכים אותם להתגלות. ובאמת המגילה עצמה הוא נסתרי נסתרות לכל בני אדם. צדיקים אומרים שהם מסתכלים בהמגילה כל מה שיהיה בכל השנה. והנה צדיקים גמורים יכולים להמשיך נסים גדולים ונפלאות להתגלות. אבל אנשים כערכינו צריכים אנו להמשיך הגם מעט קדושה מקדושתו להתגלות ונזכה להעביר הזוהמא של עמלק ולהתחזק בעבודתו י"ת. ואיתא בספרים שבשעה שברח יעקב מלבן מי הגיד ללבן שברח יעקב. עמלק הגיד ללבן. ובאמת הוא בכל שנה ושנה ולכן צריכים אנו להתחזק במלחמתו ולהעביר את הזוהמא מאתנו אמן כי"ר:

לפורים

כתוב זאת זכרון בספר וגו'. כי מחה אמחה את זכר עמלק וגו'. פי' על ידי מה שנכתב בספר עי"ז נמחה זכר עמלק. כל מה שהספר נכתב יותר דהיינו תורה שבע"פ. אזי יותר נמחה זכר עמלק. כל איש ישראל כל מה שהוא עושה צריך לראות שבזו העשי' יתמחה הזכר של עמלק. וכאשר יהי' נזהר בזה כל בר ישראל. אזי בטוח אני אשר חיש מהר יהיו פטורים מכל הצרות:

אאמו"ר זצוקל"ל אמר שכפי התענוג והחיות של כ"א שמקבל בפורים. כך הוא בליל שמורים. וכפי שהוא בליל שמורים כך הוא ביום הכפורים. כ"א לפי מדריגתו בעבודת השי"ת:

והיה כאשר ירים משה וכו'. נוכל לומר דהנה כתיב רוכב שמים בעזרך. פי' הקב"ה רוכב שמים בעזר ישראל כמ"ש ישראל מוסיפין כח בפמליא של מעלה כביכו"ל. ובגאותו שחקים. הוא מעלה ומתקן. שחקים. הדברים השחוקים ונעשה מזה מעונה וגו'. כל זמן שישראל משעבדין את לבם לאביהם שבשמים בכל זמן ובכל מקום ובכל מדריגה שהאדם עומד כשמשעבדין את לבם לאביהם שבשמים מתגברין אז ע"י ידיו של משה כי משה כללות של ישראל. לזה והי' כאשר ירים כו' וגבר ישראל:

פורים שנת תרכ"א

כתוב זאת זכרון בספר ושים באזני יהושע. ולכאורה תמיה הלא היה צריך לכתוב ושים ביד יהושע אחרי שנכתב בספר וכי שייך לזה לשום באוזן. והנה נוכל לומר לפי דאי' בגמרא שלחה אסתר קבעוני לדורו' והשיבו לה כתיב הלא כתבתי לך שלישים במועצות עד שמצאו כתוב זאת וכו' ודרשו בספר זה מקרא מגילה. והנה שמעתי מא"א אדמו"ר זצל"ה נאוו לחייך בתורים נאים הם החיות שלך לחייך לשון חיות. כשהם בתורים בשני תורות תורה שבכתב ותורה שבע"פ. ועוד תורים לשון זמן היינו שנאה החיות שלך ע"י

התורה בכל זמן וזמן. פשוט הוא כפי דאי' דורשין הלכות חג בחג וכו' אמנם העיקר הוא. שישים וישיג בכל דבר חיות הבורא ב"ה בכל זמן וזמן לפי הזמן שלו והיחודים הנעשים אז. ונראה כל הניסים שעשה הקב"ה היו הכל ניסים נגלים אבל נס פורים נעשה הכל על פי הטבע שנשא אחשורוש את אסתר ומרדכי שמע מבגתן ותרש וכו' כי באמת היה הדבר הזה כל כך גבוה מעל גבוה אשר אין באפשרי שיהיה הנס מפורסם רק להעשות הכל בהסתר שלא יבינו שום דבר. אשר לזה לא נמצא בכל המגילה שום שם מפורש רק הכל בהסתר בר"ת ובסופי תיבות אשר לזה נקראת מגילת אסתר שעיקר הנס היה בהסתר. ואי' במדרש שקול היה מרדכי כמשה כי באמת משה הוא הדעת של כל ישראל כמאמר יודיע דרכיו למשה. והנה מה הוא דרכו של הקב"ה. מה הוא רחום היינו העיקר להדבק במדותיו יתברך שמו היינו לעשות יחוד בנין המדות ולהעלות הכל ע"י הדעת למעלה ראש ובכל מקום יש דעת והדעת הוא המקשר והוא המתפשט כי דעת הוא לשון התקשרות וגם לשון התפשטות כי באמת העיקר היא נקודה קטנה שאין בה שום גוון כלל וממנה מתפשטות כל האותיות. וכמ"כ היה בריאת העולם מתחלת מנקודה קטנה שאין בה שום גוון וממנה מתפשטים כל העולמות וצריך כל אדם לראות לייחד כל דבר להנקודה הראשונה וממילא יפלו כל הקליפות. ואצל מרדכי כתיב ג"כ ומרדכי ידע. הלא ידוע מרדכי נקרא מר דרור. יד"ע. כי אח"כ הוא הדעת. את. היינו כל התורה כולה מן א' עד ת' כי בהאותיות נכלל כל התורה כולה. כ"ל. הלא ידוע בחי' הנקרא כל. ואח"כ אשר. ואח"כ נעשה. כי ע"י העשי' נתקשרים כל דבר וכשמייחד כל דבר לרצונו הפשוט. ממילא בא למקום גבוה למעלה מן המדות ובא לבחי' אוזן. כידוע מה דאי' בספרים קדושים בחי' הנקרא אוזן שבשם לא היה שום שבירת הכלים וממילא נופלים כל הקליפות ונמחה זכר עמלק. ועיקר שמעו ותחי נפשיכם שמעו הוא לשון הבנה מה ששומע באוזן ותחי שמקבל הכל בחיות ומחיה כל הנפשות שלו כידוע שיש ה' בחי' נפש וכו'. ולזה אומר כאן הפסוק כתוב זאת זכרון בספר כפי שאמרו זה מקרא מגילה ונתייחדים כל התורות כפי שאמרו נאוו לחייך בתורים אז ממילא ושים באזני יהושע שיבוא לבחי' אוזן ולא ישלוט בנו שום דבר מן הצד. וכפי שידוע אזן עולה נ"ח וזהו ונח מצא חן בעיני ד' כפי שדיברנו כבר הרבה מזה. ואי' במדרש מלחמה לד' בעמלק מדור דור. מדורו של משה לדורו של שמואל. ומדורו של שמואל לדורו של מרדכי ומדורו של מרדכי לדורו של מלך המשיח. והנה ידוע משה נקרא ראשית. וירא ראשית לו. ועמלק נקרא ג"כ ראשית ולזה היה המלחמה עם משה ואח"כ בימי שמואל שקול היה שמואל כמשה רבינו ואהרן. וממנו היה התחלת הנביאים ואמר וגם נצח ישראל לא ישקר כי

זה היה עיקר רצון של עמלק לנצח את הקדושה של ישראל ומרדכי נקרא מר דרור וכפי דאי' במדרש שקול מרדכי כמשה רבינו וכפי שדברנו ולכן כתיב תשועתם היית לנצח אשר זה הבחי' הוא פורים וכתיב אצל מרדכי ורצוי לרוב אחיו. שיתרבה זרע ישראל זהו רצונו. דורש טוב לעמו ודובר שלום לכל זרעו היינו זרעו של ישראל כי הוא גילה הטוב הגנוז ושמו של הקב"ה שלום. והגביה את ישראל לבחי' גבוה כל כך. אשר בשם לא שלט שום דבר היינו עד בחי' אוזן ולזה כתיב במחיית עמלק ושים באזני יהושע. ועוד נוכל לומר לחייך הוא הלוחות כי הלוחות הם כלל כל התורה שבכתב ושבע"פ והלוחות הם המחברים קוב"ה לישראל וכפי דאי' במדרש הלוחות היו ששה טפחים שנים ביד הקב"ה ושנים בידו של משה ושני טפחים באמצע. ובאמת האמצעים הם המחברים וכפי דאי' במהר"ל הקדוש על גמרא שניים אוחזין בטלית עד זה נוטל עד שידו מגעת וזה נוטל עד שידו מגעת והשאר יחלוקו. כי זה האמצעי שייך לשניהם:

וזה הדבר אשר תעשה להם לקדש אותם. ואיתא במדרש זה שאמר הכתוב קחו עמכם דברים. אמר משה מעונה אלקי קדם אלו ישראל שבשבילם נברא העולם ועליהם העולם עומד. ויגרש מפניך אויב זה המן וכו'. ואח"כ מביא המדרש. ראה חיבתן של ישראל שבשבילם שינה הקב"ה מעשה בראשית והוריד להם מן מן השמים וטל מן הארץ. וכיון שראה משה כך התחיל לומר אשריך ישראל וכו'. עד ויכחשו אויבך לך כנגד יעקב ואתה על במותימו תדרוך בימי מרדכי. וממה זכה מפני תפלה. אף כאן נתפייס הקב"ה לאהרן בשביל תפלה וזה הדבר ע"כ:

הנה כבר דיברנו הרבה פעמים מזה מעונה אלקי קדם. העיקר הוא שנתייחד העולמות הנקרא מעון לבחי' קדם כידוע שיש ימי קדם היינו שקדמה לעולם הבנין וזהו ומתחת זרועות עולם. היינו אפילו מאותו הבחי' שמתחיל עולם הבנין ונקראים זרועות צריך הכל לייחד לבחי' הנקרא קדם ולזה אומר אלו ישראל שבשבילם נברא העולם והם נקראים קודש וגם נקראים ראשית כי צריך לייחד הכל לבחי' הנקרא קודש ולבטל הס"א לגמרי שהם נקראים ג"כ ראשית. ראשית גוים עמלק וזהו ויגרש מפניך אויב זה המן. כפי דאי' בספרים אשר כל מחשבתו של עמלק והמן לעקור השורש של ישראל ומתחלת בריית של עולם נתעורר הנחש בחי' עמלק לזה צריך לבטלו לגמרי ולייחד הכל למקורו הראשון לבחי' קדם. ואיך יכול האדם לעשות זאת ע"י דיבורים ותפלות שמדבר לפני הקב"ה באמת מתייחדים כל העולמות למעלה והקליפה מתבטל לגמרי וזה היה בחי' מרדכי מר דרור עולם החירות מה שקדם לעולם. והמן מן התורה מנין. המן העץ וכו'. ולזה מרדכי הצדיק ע"י תפלות שלו הגביה העולם לבחי' קדם ע"י מסירת נפש שלו וממילא בטלה

קליפת עמלק והמן ובאותו הבחי' היו ישראל כשיצאו ממצרים. חמשין זמנין אידכר יציאת מצרים וכיון שבאו לעולם החירות ממילא נשתנו סדרי בראשית וירד להם מן מן השמים אחרי שבאו לבחי' שקודם לעולם ויצאו מבחי' הטבע. וטל מן הארץ כי מצאו בכל דבר חיות הקודש וזהו טל של תחי'. ולזה אמר משה אשריך ישראל. היינו הכל הבחי' שקודם לעולם וזהו שנושעים בהקב"ה ומתעלים למעלה ע"י האבות הקדושים כפי שחושב במדרש ואתה על במותימו תדרוך בימי מרדכי כפי שדיברנו שבאו אז ע"י מסירת נפש שלו לבחי' שקדמה לעולם והכל ע"י מס"נ ותפלות של מרדכי כפי שכתוב קחו עמכם דברים. וכמו כן אהרן הכהן זכה לבחי' קודש ע"י התפלות שלו ולזה כתיב זה הדבר אשר תעשה להם לקדש אותם שיבואו לבחי' קודש:

עוד מפ' הנ"ל. כתיב שתי כתפות חוברות יהיה לו אל שני קצותיו וחובר. הנה שמעתי מאדמו"ר א"א זצ"ל ע"ז טט בכתפי שתים. ולפי דעתי נוכל לומר כי הנה כל דבר הוא הכל דבר והיפוכו היינו ימין ושמאל אהבה ויראה. ומהכתפיים התחלת ההפכים כידוע מספרים קדושים מהיכן התחלת בנינה עד שנעשה עולם התיקון ונעשה התחברות פב"פ ונעשה היחוד השלום. וזהו עיקר העבדות שלנו לחבר האוהל להיות אחד ולחבר שני הקצוות ע"י הדעת וזהו שתי כתפות חוברות על שני קצותיו היינו עיקר העבדות שלנו לחבר שני הכתפיים שלא יהיו שני קצוות חולקין זע"ז. עיין בספר מבוא שערים דף ס"ב ע"ב מדבר הרבה מזה מענין הכתפיים: וחשב אפודתו אשר עליו כמעשהו ממנו יהיה. היינו איך יכול לחבר הכל שיראה להשוות העשיה עם המחשבה כי העיקר צריך להיות הכל במחשבה ודיבור ומעשה שיעשה רצון הבורא ב"ה במחשבה זכה וטהורה בלי שום מחשבת חוץ ואיזו פניה ח"ו רק להיות מקושר במחשבה ובדיבור ובמעשה להבורא ב"ה:

בסעודה של פורים דשנת תר"א אמר. כל מי שאינו בהסתר פנים אינו מהם. היינו שאין עושה פנים בהסתר שצריך למצוא חסדי השי"ת וטובותיו גם בתוך ההסתר כי רגע וכו'. חיים ברצונו:

בגמרא. אמר ריב"ל חייב אדם לקרות את המגילה בלילה ולשנותה ביום שנאמר אלקי אקרא יומם ולא תענה. ולילה ולא דומיה לי. איתמר נמי אמר ר' חלבו אמר עולא ביראה חייב אדם לקרות את המגילה בלילה ולשנותה ביום. שנאמר למען יזמרך כבוד ולא ידום ד' אלקי לעולם אודך. ע"כ:

וצריך להבין למה הקדים בפסוק יום ולילה. ועוד שינוי הלשון. ביום לשון קריאה. אקרא יומם. ולילה ולא דומי'. ועוד בפירש"י שם יזמרך כבוד ביום ולא ידום בלילה. ולמה

ולא פי' כסדר הדרש. יזמרך כבוד בלילה ולא ידום ביום. ונוכל לומר. דבאמת בפורים שהיה בימי מרדכי ואסתר היה התגלות הנסים בכל העולמות גם בסתר המדריגה. ובכל שנה ושנה מתעוררים הנסים האלו. אף בגלות ובהסתר. והנה כתיב להגיד בבוקר חסדך ואמונתך בלילות. היינו שבעת התגלות החסדים שהיא בחי' בקר צריך להגיד ולשורר בפה. ובגלות ובהסתר שהיא בחי' לילה העיקר הוא אמונה. וזהו פי' הכתוב אקרא יומם בפורים שהיה בימי מרדכי ואסתר בבחי' יומם. ולילה ולא דומיה בכל שנה ושנה שמתעוררים הנסים בימים האלו אף בגלות שהוא בחי' לילה. וזהו שפי' רש"י למען יזמרך ביום ולא ידום בלילה. וענין זה הוא בכל אדם ובכל זמן. ואימתי יכולים להגיד בבוקר חסדך כשאמונתך בלילות. שאף בשעה שנופל האדם ממדריגתו אמונתך חזקה ואז יוכל להגיד בבקר חסד אל כל היום:

ויהי אומ"ן את הדס"ה. היינו באמונה היא נאה כהדס:

ויעבור מרדכי. ויעש וכו' שני דברים צריך אדם לידע תמיד אחד שהעולם הזה הוא רק לעבור בו. זהו ויעבור. והשני שזה העולם הוא העיקר והשלימות כי היכן הוא עשיית מצות וקניית כל השלימות רק בעולם הזה. וזהו ויעש:

ויעבור מרדכי וגו'. הפירוש הוא שאמר מרדכי ויעבור. היינו השלש עשרה מדות. כפי דאיתא בזוה"ק על פסוק ויעבור אברם בארץ כתיב הכא ויעבור וכתיב התם ויעבור. כי באמת לא היה שום עצה לבטל הגזירה עד שהוכרח לומר ויעבו"ר. היינו הי"ג מכילין דרחמי. ואח"כ כתיב ויהי ביום השלישי ותלבש אסתר מלכות. שהלבישה את עצמה במדת מלכות וייחדה כל המדות עד שבאתה לחצר בית המלך הפנימית. כי אצל המן כתיב והמן בא לחצר בית המלך החיצונה. כידוע שהקליפה אינה יכולה לבא לתוך הקדושה ואין לה אחיזה רק בחיצוניות אבל לא יותר לכן אין להמן רשות ליכנס רק לחצר החיצונה. אבל אסתר הצדקנית ייחדה את כל המדות עד שבאה לבית המלך הפנימית נכח פתח הבית. כמ"ש אצל יצחק. לנוכח אשתו. וכמבואר באריכות בכתבי האריז"ל. כי נכח בגימטריא מזל"א. וכמו שאמרנו שכוונתם היה להי"ג מכילין דרחמי ובזה תלוי החיות של ישראל. לכך כתיב אצל מרדכי ויעבור ואצל אסתר נכח שזה ג"כ אותה כוונה בעצמה ולכך כתיב אח"כ והמלך יושב וגו' בבית המלכות נכח פתח הבית. כידוע אשר בכל מקום שכתוב במגילה מלך סתם זהו מלך מלכי המלכים הקב"ה לזה כתיב ג"כ כאן נכח. כי הגיעה בתפלתה למקום הנקרא מזל"א שעולה ע"ח. ובאותה המדה עצמה עזר לה הקב"ה וקיבל תפלתה ונתייחדו כולם עד פתח הבית. כידוע:

ויושט המלך לאסתר את שרביט הזהב וגו'. כפי ששמעתי מא"א אדומו"ר זצוק"ל איזו בחי' שנקרא שרביט והיא נגעה עד ראש השרביט בתפלתה וייחדה כל העולמות כמו שדברנו. ונתהווה מזה גאולתן של ישראל:

ויאמר לה המלך וגו'. **ומה בקשתך עד חצי המלכות וגו'** כידוע עד שלא נמחה זכרו של עמלק אין השם שלם ואין הכסא שלם ואינו רק חצי המלכות. ואי"ה לע"ל כשימחה זכרו של עמלק בשלימות אז יהיה השם שלם והכסא שלם:

נחזור לענינינו. כי כל כוונת מרדכי ואסתר היה לעורר הבחינות ממקור י"ג מכילין דרחמי אשר לכך כתיב ויעבור מרדכי ואצל אסתר כתיב והמלך יושב וגו' נכח פתח הבית. וזה ידוע בני חיי ומזוני במזל"א תליא מלתא:

עוד נוכל לומר כי אנחנו עם ב"י כשבא עלינו ח"ו איזה גזירה רעה אנו מחוייבים להתפלל לפני הקב"ה על גודל חילול השם שנעשה מזה ועל שמו הגדול המחולל בין הגוים. וכמו שאמר משה רבינו בתפלתו. ולא לחשוב מחשבות גופניות כלל. רק להתפלל על גלות השכינה וכשיעזור לנו יתגדל שמו וכבוד מלכותו. לזה כתיב אצל אסתר נכח בית המלך. היינו כי עיקר בקשתה היה שיתגדל כבוד מלכותו וזהו בית המלך היינו הקב"ה. אבל והמלך יושב נכח פתח הבית. כי עיקר רצונו הפשוט וחפצו של הקב"ה להשפיע כל טוב לישראל ברוחני וגשמי. וזהו נכח פתח הבית. שיפתח לישראל בני חיי ומזוני וכל טוב אמן:

ומרדכי יושב בשער המלך. איתא במדרש ר' חייא רבה ור' שמעון בן חלפתא הלכו בבקעתא דארבל בקריצותא. ראו אילת השחר שבקעה אורה אמרו כך גאולתן של ישראל. מתחלת קמעא קמעא ואח"כ מתגדלת והולכת. מתחלה ומרדכי יושב בשער המלך ואח"כ ומרדכי יצא מלפני המלך. ואח"כ ליהודים היתה אורה. וכן כתיב כי אשב בחושך י"י אור לי: ע"כ

ונוכל לומר בדרך פשוט. כי אצל כל האומות כשמשפיע להם איזו טובה נותן להם בבת אחת ולכך כתיב ויבהילו להביא את המן. כי נעשה הכל בלי שום הכנה. ולזה איתא במדרש והארץ היתה תוהו ובוהו זה מלכות מדי. אבל אנחנו עם בני ישראל כשהקב"ה נותן לנו טובה נותן לנו בהדרגה במעט מעט עד שיושלם אי"ה כל הטוב. וכפי דאיתא למה נדמתה אסתר ללבנה מה לבנה אחד לשלשים יום כך אסתר ואני לא נקראתי לבא אל המלך זה שלשים יום. כידוע שהלבנה מקבלת אורה מעט מעט עד שנתמלאת כך אסתר הוא ל' הסתר אסתיר כי אורו של הקב"ה גנוז שאין שום בריה יכול להשיג אותה רק הקב"ה הלביש אותה בלבושין עד שיכולים להשיג מעט אורה וכשמשיג מעט עוזר

לו הקב"ה שמשיג אח"כ עוד מעט יותר ואח"כ עוד מעט יותר עד שיתן השי"ת שיושלם העולם לגמרי ואז יתגלה האור שגנגז. וכפי דאיתא ע"ז בזוה"ח. אור שברא הקב"ה גנזו לצדיקים. ולכאורה קשה א"כ למה בראו מאחר שגנזו תיכף. רק האמת הוא כי אם לא היה האור מתחלה לא היה שום אדם יכול להשיג שום אור קטן וגדול. רק אחר שבראו מתחלה ואח"כ גנזו יוכל כל אחד להשיג מעט מאותו האור ע"י מעשה התחתונים עד שיתגדל ויתרבה מלכותו בכל העולמות. ולזה כתיב ונשמע פתגם המלך אשר יעשה בכל מלכותו וגו':

וכפי שדברנו על זה דאיתא במדרש. ונשמע פתגם המלך. פתגם גדול אנו עתידים לשמוע שמחה וששון ליהודים. ד"א ונשמע פתגם המלך. פתגם גדול אנו עתידים לשמוע פתגמו של מלך מלכי המלכים הקב"ה כי מחה אמחה את זכר עמלק:

אשר לזה כתיב פתגם ל' תרגום כידוע שתרגום הוא בחי' אחוריים. כי מאחר שנשמע מזה הטובה לישראל וההיפך לעמלק ג"כ והוא בחי' דין. לזה כתיב בל' תרגום וממילא נעשה טוב לישראל. והטוב ההוא נעשה בכל מדינות מלכותו ונעשה הכל במעט מעט השפעות הטוב לישראל עד שיבא לשלימות הגמור. ולזה כתיב. אשר יעשה בכל מלכותו. מה שעשוי תמיד בכל מלכותו בכל הבחי' מלכותו. וזה הבחי' נמצאת בכל המדות כי העיקר שיתגדל בחי' מלכות היינו משיח בן דוד עד כי גדל מאוד ואז יבא משיח צדקנו ויהיה שלימות הגמור. וכמו שאמר דהמע"ה ותקטן עוד זא"ת בעי"ניך ותדבר על בית עבדך למרחוק וזאת תורת האדם י"י אלקים. וזה ידוע בחי' הנקראת זא"ת ומתייחדת עם העינים. ותדבר על בית עבדך למרחוק. מה נקרא מרחוק. מרחוק י"י נראה לי. וצריך לדבק עצמו באורו של הקב"ה מעט מעט כמו שנקרא דוד הוא הקטן. עד שמגיע לבחי' מרחוק. וזאת תורת האדם. כי זה ידוע מלכות בית דוד התחיל מדוד המלך והוא נקרא קטן ואי"ה כשיהיה שלימות הגמור יהיה ג"כ דוד בעצמו כי זה הבחי' מתגדל ומתגדל עד כי גדל מאוד. שיושלם כל המלוכה ויתרומם קרן ישראל ויתעלו כל הבחינות ויהיה הייחוד הגמור שיתעלו כל העולמות וגם העוה"ז יתרומם ויתגדל ויהיה היחוד הגמור בין שני השמות הקדושים ולזה כתיב כאן אשר יעשה בכל מלכותו כמו שדברנו. כי רבה הי"א. שיתרבה תיבת הי"א. היינו שבחי' ה' יתרבה עם כל הבחינות שלה עם כל השלשה מלואים שלה כידוע הכוונות של יהא שמיה רבא. וכפי שדברנו בהסדר של פסח. והיא שעמדה. פי' הבחינה הי"א עומדת לישראל בכל עת. כידוע שעוה"ז נבראת בה"א. ולמה כך. כתיב לא בעמל ולא ביגיעה ברא הקב"ה את העולם רק בהבל פיו.

וכפי דאיתא בזוה"ק השבעה הבלים. והם מקבלים מבחי' אי"ן. וכפי ששמעתי מא"א אדומו"ר זצוק"ל. אי"ן מזל לישראל היינו בחי' אי"ן הוא המזל של ישראל:

עכ"פ העוה"ז נברא בה"א וצריך לראות שיתוקן כל העולמות בכל הבחי' ויתרבה הה"א עם כל המלואים שלה. וזהו כי רבה הי"א. שיתרבה השלשה מלואים של הי"א וכשיתרבה בשלימות אז יבא משיח צדקנו. וזה מוכרח להיות הכל בהדרגה עד שיתבררו ויתצרפו ויתעלו כל הניצוצות קדושות שנפלו לתוך הקליפות אשר לזה אנו מתגוררים. ומוכרחים להיות מתגוררים בכל העולם בכדי להעלות הכל. כי זה היה עיקר בריאת העוה"ז אשר מזה העולם יתגלה כבוד מלכותו. ואי"ה כשיתעלו כל דבר שבקדושה יהיה אז השלימות הגמור. וזה כי רבה הי"א. וכפי דאיתא במדרש. חדשים לבקרים רבה אמונתך ממה שאתה מחדשינו בבוקרן של גליות אנו יודעים מזה שאמונתך רבה לגאלינו. וממה שאתה מחדשינו בכל בוקר ובוקר אנו יודעים מזה שאמונתך רבה להחיות את המתים. כי באמת בכל לילה ולילה הולכת הנשמה למעלה. וכל החושים מתבטלין מן האדם ובבקר מחזיר לו הקב"ה ונותן לו חיות חדש. כי באמת אין לך יום ויום שיהיה שוה ובכל יום שולח הקב"ה חיות חדש להעולם. כי הלילה היא עליה מן כל היום ובאם לאו לא היה קיום לעולם. רק כל לילה הוא עליה מיום שלפניו ונתחדש אח"כ חיותו ואורו של הקב"ה מחדש עד שיתחדש העולם בשלימות ויהיה תחיית המתים. ומהיכן נעשה זאת מבוקרן של מלכיות. היינו מזה שמשפיע להם ג"כ טובו. מזה אמונתך רבה. היינו מזה נתרבה האמונה ונתרבה אורו של הקב"ה בזה העולם וישראל מקבלים כל הנ"ק וחיות הקודש הנמצא בזה עד שיגאלו כל הדברים מכל הבחי' ויתרבה כבוד מלכותו. וזהו אמונתך רבה לגאלינו. וזאת מוכיח להיות הכל בהדרגה עד שיתעלו כל דבר שצריך להתעלות ולהתרומם הכל לאורו וחיותו של הבורא ב"ה וב"ש. וכפי המשל שאמר א"א זקני הרב הצדיק הק' מקארלין למלך שעשה סעודה גדולה לכל אוהביו בשביל בנו יחידו. כיון שהגיע יום המוגבל בחצי היום. אמר הבן לאביו שרוצה לאכול. והשיב לו אביו הלא צריך להמתין עד שיבואו האוהבים שלנו על הסעודה. ואחר שעה תאב הבן מאוד לאכול והתחיל לבקש מאביו הלא כבר באו כמה אנשים. השיב לו אביו צריך להמתין עוד מעט עד שיבואו אותם שהולכים ממקום רחוק. ובאמת היה הבן חכם מאד והתיישב בדעתו הן אמת כשאפציר הרבה לאבי יעשה זאת למעני ויתחיל הסעודה. אבל עכ"ז רחמנות של אותם שהם בדרך גברו מאוד עליו ואמר יותר טוב להמתין עוד מעט הגם שתאב אני מאד לאכול. עד שיבואו כולם. והנמשל מובן. כי באמת יכולת ביד הצדיקים לגזור שיבא משיח צדקנו רק שיש להם רחמנות על אותם הנשמות שצריכים

להתעלות קודם ביאת המשיח. לזאת מוכרח הדבר להתעכב עד שיתעלו כל הנשמות. ולזה הוא אריכות הגלות עד שיתעלו כל הדברים שצריכים להתעלות מזה העולם והכל ע"י מעשה התחתונים ובזה תלוי גאולתן של ישראל. ולזה אמר המדרש. ממה שאתה מחדשינו בבוקרן של גליות. כי כל הד' גליות הכל הוא בכדי שיתרבה מעט מעט אורו של הקב"ה בהדרגה בזה העולם ויתעלה כל דבר לרצונו הפשוט עד שיהיה אי"ה הגאולה העתידה. ולזה מתחילה ומרדכי יושב בשער המלך. כי אז היתה אתחלתא דגאולה ע"י בגתן ותרש. ואח"כ ומרדכי יצא (מלפני) מלכו של עולם: אשר יעשה בכל מלכותו כמו שדברנו שמוכרח להעשות תמיד בהדרגה. בכל מלכותו. בכל בחי' מלכות שהוא בכל הבחינות הן למטה והן למעלה הכל נקרא בחי' מלכות כי יש גם כתר מלכות: כי רבה היא כמו שדברנו מקודם. כי ע"י העוה"ז נתרבו כל הבחינות היינו ע"י מעש"ט שלנו. המצות ומעש"ט אכילה ושתיה כדת של תורה בזה נתעלו כל העולמות ונתייחדו הכל לשרשם ומקורם הראשון:

וכל הנשים יתנו יקר לבעליהן. שיתעלו כל העולמות משפל המדריגות עד רום המעלות. וזה ידוע כי באילו התיבות ה"יא ו"כל ה"נשים י"תנו מרומז שם הויה ב"ה ממטה למעלה. אשר זה השם הקדוש הוא העליה מכל העולמות:

ויעש המלך כדבר ממוכן. היינו כפי שעושים הכנה בזה העולם כן משפיע הקב"ה חיותו וטובו לזה העולם כמו שדברנו שהכל תלוי במעשה התחתונים שע"י התורה והמצות שעושים מביאים אורו של הקב"ה לזה העולם וכל מה שעושים יותר משיגים יותר ומעלים הכל להקב"ה. ולזה מביא המדרש בפסוק. כי אשב בחושך י"י אור לי. כידוע מי שיושב בחושך כשמביאים לו פתאום אור גדול אינו יכול להביט באור הגדול. רק מוכרחים לצמצם האור. ולפתוח לו האור קמעא קמעא עד שיוכל להביט באור הגדול. כן הוא אורו של הקב"ה אי אפשר להשיגו רק כשעושה איזו מצוה עם חיות הבורא ב"ה יוכל להשיג מעט אורו יתברך. וכשעושה יותר משיג עוד מעט ועוד מעט והעולם מתעלה עד שיתעלה בשלימות הגמור ואו יהיה הגאולה שלימה. ואז ומלאה הארץ דעה את י"י אמן:

וקבל היהודים את אשר החלו לעשות. מה שנאמר וקבל ל' יחיד. ואח"כ אמר החלו ל' רבים. כי בקבלת התורה נאמר ויען כל העם קול אחד ויאמרו כל הדברי' אשר דיבר י"י נעשה. כי נעשו כולם לב אחד וקול אחד כמ"ש שם. וע"כ נאמר כאן וקיבל היהודים ל' יחיד. את אשר החלו לעשות אז. אותה העשיה שנאמר שם נעשה. כי גם בכאן היתה קבלת התורה ברצון ונעשו כולם בלב אחד כאמור:

ותוסף אסתר ותדבר לפני המלך וגו'. ונוכל לומר כי אסת"ר הוא לשון נסתר והוא גבוה למעלה למעלה וכפי מה דאיתא במדרש. גדול מה שנאמר באסתר יותר ממה שנאמר ביוסף. והיא נסתרת בעולם השפל הזה. וזהו ותוסף אסתר ותדבר לפני המלך. שהתפללה ויחדה ברוח קדשה כל הארבע עולמות. וזהו לפני המל"ך. לפני היינו ל' קודם. כי עשתה כסדר והתחילה מקטורת. ופסוקי דזמרה שהוא עולם העשיה ויצירה ואח"כ המלך הוא עולם הבריאה. וכפי ששמעתי מא"א אדומו"ר זצוק"ל. שאמר מפני מה מתחילין בר"ה בתפלת יוצר לנגן בניגון מאוים מפני שביוצר אור מתחיל עולם הבריאה ושם באמת מורא גדול. ואח"כ ותפול לפני רגליו ותבך ותתחנן לו. זהו שמ"ע ונפילת אפים. הרי נרמז כאן כל התפלה. וזהו ותוסף אסתר. שהלכה והוסיפה בתפלה בכל הד' עולמות במס"נ והורידה והשפיעה חיים לכל ישראל. וכמו כן בכל תפלה ותפלה שישראל מתפללים מחוייבים לילך ממדריגה למדריגה ולהוסיף בכל פעם להתייחד כל העולמות. כללו של דבר שלא נאבד ח"ו שום תפלה של ישראל. או שום חיות שישראל מקבלים ומחיים א"ע בדבר מצוה. והעיקר הוא להתפלל להעביר את רעת המן האגגי ואת מחשבת"ו כידוע שהוא מחיית עמלק:

כי מרדכי היהודי משנה וגו'. אמר. מר דרור תרגומו מיר"א דכי"א. חמש מאות. כי מרדכי קיבל החיות מעץ החיים שהוא מהלך חמש מאות שנה. והבן:

וגדו"ל ליהודים. שהכניס החסד ליהודים. ורצוי לרוב אחיו. רצונו היה שיתרבה אהבה ואחוה. דורש טוב לעמו דורש את הטוב בחינת משה. כי במשה כתיב ותרא אותו כי טוב הוא. ודובר שלום לכל זרעו:

ויקהל

ויקהל משה את כל עדת בני ישראל וגו'. משה הוא בחי' הדעת כידוע. וזהו ויקהל משה את כל עד"ת. אותיות דע"ת. כי עיקר מלאכת המשכן בחכמה ובתבונה ובדעת. והראשית הוא מחכמה. דכתיב קודש ישראל לי"י ראשית תבואתו. ואח"כ נתפשט בבינה. ועיקר ההתפשטות הוא בדעת. כמ"ש ובדעת חדרים ימלאו וגו'. וזהו ויקהל וגו'. ובשלשה דברים אלו נבנה העולם וכן המשכן וכן לעתיד כמבואר במדרש:

אלה הדברים אשר צוה י"י לעשות אותם. וקשה הלא עיקר הצווי של שבת הוא שלא לעשות מלאכה בשבת. ומהו הפירוש לעשות אותם. ועוד מהו שאמר הכתוב ששת ימים תעשה מלאכה. מהו החיוב לעשות מלאכה בחול. ועוד מהו זה אשר מקודם מדבר התורה ממלאכת המשכן. ואח"כ משבת. ואח"כ עוד משבת ואח"כ עוד ממלאכת המשכן:

ונוכל לומר הכל ע"ד שדברנו. אצל בריאת שמים וארץ כתיב אשר ברא אלקים לעשות. ואיתא במדרש. לעשות עוד. זהו מלאכת המשכן. וכפי דאיתא בספרים אשר כל מלאכת המשכן היה הכל נגד בריאת שמים וארץ ואיתא בגמרא אשר כל הל"ט מלאכות שאסורין בשבת גמרינן ממשכן. ובאמת הוא תמוה וכי בשביל שהמלאכה זו היה במשכן נאסרה בשבת לעשותה. רק באמת הוא כי מתחלה ברא הקב"ה את העולם בשלימות רק אחר החטא נפל כל דבר בעמקי הקליפות אשר לזה הוכרח להיות לבושין ולבושין עד שישוב ויבא לידי שלימות. וזה ידוע כי רצונו של הקב"ה היה שיהיה טעם עצו ופריו שוה. ואח"כ כתיב קוץ ודרדר תצמיח לך ומוכרח להיות חרישה וזריעה וחפירה ועדירה וקצירה ודישה וטחינה ולישה עד שיהיה לחם לאכול וזהו הכל ברורים וברורים דברורים עד שנופל המוץ והתבן ונשאר רק הטוב. וצריך כל אדם לעשות בששת ימי המעשה את הכל ולברר הטוב מהרע. ומי שטרח בע"ש יאכל בשבת כי בשבת אין ברורים כלל. אשר לזה אסור בשבת לעשות כל המלאכות הנ"ל אחרי שהכל הוא בכדי לברר הטוב ובשבת אין ברורים. לזאת צוה הקב"ה לעשות כל המלאכות בששת ימי המעשה ולברר הכל בכדי שיהיה לו מה לאכול בשבת בלא ברורים. ולכן גמרינן כל המלאכות של שבת ממשכן כידוע שמלאכת המשכן הוא נגד ששת ימי בראשית. וכל המלאכות שבמשכן היה הכל בכדי לברר הכל ולתקן את החטא של אדה"ר וגם חטא העגל ולבא אל הקדושה כמ"ש ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם ולזה לא דחה מלאכת המשכן את השבת מאותו הטעם עצמו כי כל המלאכות היו נעשים בכדי לברר כל דבר ובשבת אין שום ברורים. ולזה גמרינן הלכות שבת ממשכן כי הכל הוא בחי' אחת. מלאכת המשכן וגם כל העשיות של כל אדם בכל מקום ובכל זמן הכל הוא ברורים לברר הטוב מהרע ולעלות הכל למעלה לשמים. אבל שבת נקרא קודש אשר בשם אין שום צד אחר ולא נצרך לברורים. ויכול להיות אשר לזה אחר שנגמר המשכן וכמו כן הבית המקדש והיו העולם בתכלית השלימות ולא היה צריך העולם כלל לברורים. הותרו להקריב קרבנות בשבת. כי כל זמן שיש מלאכה יש חילוק בין חול לשבת אבל אחר שהושלם העולם ע"י המשכן בתכלית השלימות ולא היה שום מלאכה לעשות רק הקרבנות הוא בכדי לעשות היחוד השלם ובלי שום ברורים אין חילוק בין שבת לחול והותרה לעשות מלאכה בשבת ג"כ בתוך המשכן אשר שם השלימות הגמור. וזהו הפירוש. אשר צוה י"י לעשות אותם דווקא בששת ימים בכדי לברר כל הטוב מן הרע. וכתיב ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם. כי כל איש צריך לעשות מקדש י"י בתוכו ולתקן הדבר שבא בשבילו לעולם הזה ולברר הכל הן בעשיית המצות והן באכילה ושתיה ולייחד הכל בעובדא ומלולא

ורעותא דלבא שזה נקרא זריעה וקצירה וטחינה הכל בששת ימים בכדי שיאכל בשבת בלא שום ברורים:

ולזה איתא בגמרא. עתידה א"י שתוציא גלוסקאות וכו'. כי אחרי שיהי' אז העולם בתכלית השלימות ויתוקן העולם ויתעלה כל דבר אין נצרך לשום ברורין ויהיה כמו שהי' רצון הבורא בעת בריאת העולם שיהי' טעם עצו ופריו שוה. ומאותו טעם עצמו הותרו כל המלאכות במשכן בקרבנות כי בשם היה היחוד הגמור כמו שדברנו. ולזה איתא בגמרא שזה הדיבור נאמרו ביחד לא תבערו אש בכל מושבותיכם ביום השבת. וביום השבת שני כבשים וגומר. וד"ל:

ששת ימים תעשה מלאכה. אלע ששה ימים מוז איין יוד טאן בעבדות הבורא לברר הנה"ק משית יומין דחול. ובשבת אין בירורים שכולו קודש כנ"ל:

איתא במדרש. וימלא אותו רוח אלקים בחכמה ובתבונה ובדעת. העולם נבנה בג' דברים אלו. דכתיב י"י בחכמה יסד ארץ כונן שמים בתבונה בדעתו תהומות נבקעו. והמשכן נבנה בג' דברים אלו כנ"ל. ואף לעתיד יבנה בג' דברים אלו כנ"ל שנאמר בחכמה יבנה בית ובתבונה יתכונן ובדעת חדרים ימלאו וגו':

ונוכל לומר. כתיב ויקהל. מהו ל' ויקהל. ועוד מהו אלה הדברים אשר צוה י"י לעשות אותם. אם על מלאכת המשכן הלא מתחיל להלן וכתב שנית ויאמר משה וכו' זה הדבר וכו'. אם על מצות שבת הסמוך לויקהל. מהו לעשות הלא עיקר ציווי של שמירת שבת הוא שלא לעשות מלאכה. ונוכל לפרש שעיקר ציווי בחי' העשיה הוא [*זאת מצאנו בהעתקה אבל נר' שאין כאן מקומה] (אלקים) בששת ימים היינו הל"ט מלאכות שממשכן גמרינן שבהם תיקון העולם חרישה זריעה קצירה ואלו הל"ט מלאכות ממשכן גמרינן שצריך להפוך לט"ל של ברכה כמ"ש אאמו"ר זצוק"ל. וזהו עיקר ברור ותיקון העולם. וזה נכלל בפסוק אל"ה הדברי"ם כמבואר בגמרא (שבת דף צ"ז) דברים הדברים אלה הדברים. וזהו אלה הדברים אשר צוה י"י לעשות אותם ששת ימים תעשה מלאכה ובשבת העשיה פי' התיקון שלא לעשות אלו המלאכות כי שבת א"צ תיקון:

ראו קרא י"י בשם בצלאל. איתא במדרש. זש"ה טוב שם משמן טוב מה שמן טוב צף על פני המים למעלה כך שם טוב. ד"א שם טוב עולה שנאמר ואגדלה שמך. ושמן טוב יורד שנאמר כשמן הטוב על הראש יורד על הזקן זקן אהרן וגו'. עכ"ל:

הנה שמעתי מאאמו"ר זצוק"ל. טוב שם כשנלקח מן שמן טוב. כי באמת עיקר עובדות של צדיקים שיהיה יחוד בין המדות ושלא יהיה ח"ו שום פירוד. וזה ידוע כי שמן נקרא חכמה. ומדת מלכות נקרא שם כדכתיב ויעש לו דוד שם. והעיקר הוא שיהיה שלימות

גמור בין המדות ושלא יהיה ח"ו שום פירוד. וכפי שהלביש הש"י את מדותיו י"ת וכל מדותיו מקבלין אורו י"ת מן חכמה עליונה ע"י השתלשלות עד מדת מלכות. וזהו הפי' כי [*אולי צ"ל שמן] שם טוב צף למעלה כי זהו העיקר לידע שכל הבחי' מקבלין מחכמה עליונה. ומדת החכמה משפיע למטה כי כולא חד. הכל אורו ית"ש. רק בכדי שיוכל העולם לקבל אורו י"ת צמצם הקב"ה את אורו הגדול בהשתלשלות מעילה לעלול עד מדת מלכות המנהגת את העוה"ז ואח"כ מתייחדים כל העולמות למעלה ע"י תורתו ומצותיו של הקב"ה. ופשוט הלא ידוע כי נעוץ סופו בתחלתו ותחלתו בסופו. כי החיות רצוא ושוב. והכל הוא של הקב"ה אני ראשון ואני אחרון ומבלעדי אין אלקים. ולזה אומר המדרש מקודם כי שם טוב צף למעלה כמו שמן טוב. כי צריך להעלות כל המדות למעלה: ואח"כ אמר שם טוב עולה למעלה שנאמר ואגדלה שמך. כי זה ידוע שצריך להתגדל שמו ולייחד הכל לחכמה עליונה. ושמן טוב יורד כידוע שהחכמה נקראת שמן והיא המשפיעה לכל המדות כמ"ש כשמן הטוב יורד על הזקן וגו' שיורד עפ"י מדותיו. היינו שמשפיע לכל המדות. וכמו כן מתייחדים כל המדות למעלה כי כולם הכל אורו יתברך שמו:

וזש"ה ראו קרא י"י בשם בצלאל וגו'. היינו כל המדות ממטה למעלה עד למטה יהוד"ה. כי כולם מקבלים משם הויה ב"ה. וזהו ראו קרא י"י בשם. כי ידוע שהעיקר הוא וידעת היום והשבות אל לבבך כי י"י הוא האלקים. וכמ"כ כתיב ביעקב והיה י"י לי לאלקים. וכן אמר דהע"ה אני אל אלקים אקרא וי"י יושיעני. וכמ"כ ערב ובוקר וצהרים אשיחה. במשה רבינו כתיב ומשה עלה אל האלקים ואח"כ ויקרא אליו י"י כי זהו עיקר עבודה של איש ישראל לידע שאין שום שינוי ח"ו רק כולא חד. וצריך לאכללא שמאלא בימינא יראה ואהבה. רק תחילת העבודה צריך להתחיל מן היראה עד שיבא לאהבה האמיתית. וזהו ומשה עלה אל האלקים. שהתחיל מן היראה וכמו שדברנו כבר מזה. והשי"ת כשמשפיע טובו וחסדו לזה העולם מתחיל מן האהבה. וכמו שאמרנו כבר על המדרש. מתחלה עלה במחשבה לברוא את העולם במדה"ד וראה שאין העולם מתקיים שיתף עמו מדה"ר. והנה הוא תמוה מאוד. הלא רצונו יתברך רק להיטיב לברואיו. ועוד וכי שייך ח"ו אצל הקב"ה שינוי רצון. רק הפי' הוא כך כי רצונו הטהור הי' שיהיה רק טוב ושיתנהג זה העולם בטובו וחסדו הגדול אפילו ע"י מדה"ד. היינו שמדה"ד יסכים ג"כ לטוב. רק שראה שאין העולם מתקיים כי קלקלו הדורות. לזה הוכרח לשתף מדה"ר בכדי שלא יקטרג מדה"ד:

ולזה איתא בספרים אשר אחר ביאת משיח יהיה הלכה כב"ש כידוע שהם כנגד מדה"ד וכשיהיה אז העולם בשלימות הגמור אז יתקיים מחשבתו הקדומה ויתנהג העולם ברוב טוב אפילו ע"י מדה"ד. וזהו עיקר העבדות של צדיקים להשוות שני העולמות ולתקן הכל ולייחד הכל לשם הויה ב"ה ומתחלת אצל האדם מן היראה. ולזה אמר דהע"ה אני אל אלקים אקרא. היינו אני מתחיל מן היראה. ואח"כ וי"י יושיעני. וכמ"כ ערב נקרא יראה ובוקר נקרא אהבה. וז"ש כאן ראו קרא י"י בשם היינו אהבה ויראה שגילה הקב"ה שמו הגדול וצימצם עד בחי' הנקרא שם זהו היראה מלכות בית דוד. וכמו שהיה רצונו כך בעת בריאת עולמו כידוע שהמשכן הוא נגד בריאת העולם והיו בתוכו כל הכלים וכל הדברים הכל כנגד בריאת העולם. ונתעורר הדבר כמו שהי' בעת הזאת מחשבתו הקדומה שיתנהג העולם בחסדו הגדול גם ע"י מדה"ד. ולזה כתיב ראו קרא י"י בשם עד למטה יהודה. היינו כל העולמות ממטה למעלה כי שם נקרא מלכות בית דוד. ואח"כ בצל אל. ואח"כ בן אורי. זה אורו של הקב"ה שצימצם בתוך מדותיו. ואח"כ בן חו"ר. כמו שאמר הרב הצדיק הקדוש מוהר"ש קארלינער זצוק"ל. דודי שלח ידו מן החו"ר ל' חירות. וזהו ג"כ כאן. בן חור שייחד כל המדות לעולם החירות. ואחר כך למטה יהודה שיש בזה שם הקדוש בשלימות:

וימלא אותו רוח אלקים. לשון רצון. היינו אחר שידע לצרף אותיות שבהם נבראו שמים וארץ. וייחד שני השמות ביחד כי י"י הוא אלקים. אזי נתמלא ברצון הקדום. היינו שיוכל העולם להתנהג גם ע"י בחי' אלקים כי כולא חד רק טוב. ובאמת הלא כתיב כי מאתו לא תצא [רעה] ח"ו. רק העיקר בחי' הדין הוא לירא מפניו ולדבק במצותיו ולסור מרע בכדי שיהיה לעולם רק טוב. אבל כשנעשה העולם בתיקון הגמור ונתייחדו כל העולמות למעלה אזי נתקיים רצונו הפשוט שישפע לעולם כל טוב גם ע"י בחי' אלקים. וזהו בחכמה ובתבונה ובדעת. פי' שיתקשרו כל העולמות ע"י הדעת:

ולחשוב מחשבות. ג"כ כמו שדברנו. למחשבתו הקדומה. מתחלה עלה במחשבה כו'. ואח"כ בכסף ובזהב ובנחושת כל המדות:

ובחרושת אבן למלאות. כידוע בחי' הנקרא אבן וצריך למלאות כל הבחי' עם טובו וחסדו הגדול. ובחרושת עץ. כמו שדברנו שיהיה טעם עצו ופריו שוה שיתייחדו כל העולמות ויבוטל הרע והקליפה לגמרי רק יופיע אורו יתברך בכל העולמות. וזהו ראו קרא י"י בשם. ואח"כ

ואתו אהליאב בן אחיסמך למטה דן. ואיתא בגמרא עילוי שבשבטים עם ירוד שבשבטים. כפי שדברנו שנתייחדו כל העולמות ע"י עשיית המשכן שהיה נגד בריאת

העולם וכמו שהזכרנו מקודם יודע היה בצלאל לצרף באותיות שנבראו [בהן] שמים וארץ. ולזה היה אתו אהליאב משבט דן ירוד שבשבטים זה בחי' מלכות ולזה נקרא שמו דן שני אותיות מן אדנ"י וזה נקרא בחי' ארץ ונקרא ירוד. ובצלאל היה משבט יהודה שיש בתוכו שם הקדוש בשלימות ונתייחדו כל הבחי' ונעשה הכל כפי מחשבתו הקדושה וכדאי' בזוה"ק אשר בביאת משיח יהיה שרי' משבט דן. הכל לרמז אשר זהו עיקר השלימות שנתייחדו כל הבחי' ממטה למעלה ויביאו אורו של הקב"ה מלמעלה למטה. ולזה נקרא אהליא"ב כידוע מהו הבחי' הנקרא א"ב. בן אח"י סמ"ך. ונתייחדו כל הבחי' וכל המדות וכדאיתא בא דוד וסמכן ברוה"ק סומך י"י לכל הנופלים. וזהו ג"כ בחי' משיח שיבא אי"ה ב"ב. הן שיהיה אחישנה והן ח"ו בעתה. עכ"ז יהיה השלימות הגמור ויתעלו כל הבחי' שנפלו ויהיה יחוד בין הדבקים ויקוים מחשבתו הקדומה אשר מתחלה עלה במחשבתו כמו שדברנו לעיל:

וימלא אותו רוח אלקים. היינו בחי' היראה. בחכמה ובתבונה ובדעת לעשות בזהב ובכסף ובנחושת אעפ"י שבכ"מ כסף קודם. במלאכת המשכן זהב קודם כי בשלימות הגמור זהב קודם וד"ל. ובחרושת אבן למלאות. חרושת ל' מחשבה. אבן למלאות. ע"ד משם רועה אבן ישראל. ובחרושת עץ לעשות בכל מלאכת מחשבת. ע"ץ ע"ד עץ חיים היא. ולהורות נתן בלבו כו'. וד"ל:

וחשב אפודתו אשר עליו. איזו מחשבה מאפדו. כמעשהו. המחשבה שמביאה לידי מעשה. ואיזו מחשבה מביאה לידי מעשה במחשבה של אמונה. כתרגומו בהמיי"ן אפודא:

או יאמר. וחש"ב ל' מחשבה. אפודתו אשר עליו כמעשהו שהמחשבה צריך להיות תמיד טוב כמו המעשה ממנו יהיה:

והמלאכה היתה דים וגו' לעשות אותה והותר. ובאמת הוא כעין סתירה קצת מקודם אמר דים ואח"כ אמר והותר. ונוכל לומר כי זה מבואר בכמה מקומות שמלאכת המשכן היה הכל מכוון נגד מעשה בראשית. וכדאיתא במדרש כי בו שבת מכל מלאכתו. מלאכת שמים וארץ כלתה אבל מלאכת המשכן לא כלתה. כי עיקר קיום העולם נגמר ע"י מלאכת המשכן כי כל מה שהיה במשכן מרמז הכל נגד עולמות עליונים ואז נעשה היחוד הגמור. וזהו פירוש והמלאכה היתה דים אז במעשה בראשית. והותר עד מלאכת המשכן שנגמרה בריאת העולם בעת עשיית המשכן. ונראה לומר אשר לזה כתיב ויקהל משה מקודם ודרש להם הלכות שבת. ואח"כ כתיב מלאכת המשכן להורות כי הל"ט מלאכות שאסורין בשבת גמרינן ממשכן. היינו שהיה מוכרחים כל המלאכות להיות

במשכן כדי לתקן חטא אדה"ר ולברר ע"י כל המלאכות האלו. היינו זריעה וחרישה וקצירה וכמ"כ כל המלאכות שהיה במשכן הוכרחו להעשות הכל בכדי לברר כל דבר. וממילא אסורים בשבת כי בשבת אין שום ברורים. וזהו אשר אנו למדים כל הל"ט מלאכות ממשכן. וזהו אשר ברא אלקים לעשות. היינו שצריך תמיד לברר ולהעלות הכל לשרשם. אבל בשבת עיקר עשיה שלא לעשות כלל כי בשבת א"צ לברר כלל כמו שדברנו. לזה כתיב ששת ימים תעשה מלאכה. היינו שמוכרחים אנו לעשות ולתקן כל המלאכות בכדי לברר הכל וע"י העשיות שלנו יתעלו כל העולמות וכל הנ"ק. ולזה אנו למדים הכל ממשכן כי במשכן היה זהב וכסף ונחושת וכל אבנים יקרים. והנה מה נחשבו כל המינים הנ"ל בעיני הבורא ב"ה. וזה אין שום עיקר ח"ו. רק העיקר הוא הברורים שברר ע"י כי הם נרמזים למדות עליונות כי כל בנין המשכן היה דוגמא של מעלה. ולזה כתיב כל חכם לב בכם יבואו. כי באמת וכי זהו עיקר המלאכה והחכמה לעשות בגשמיות. רק העיקר החכמה הוא שיהיה חכם לב. שיעשה הכל בחכמת הלב ויהיה כדוגמא של מעלה. ונראה אשר בכ"מ שנאמר בתורה חכמה כתיב אצלו לב כי רחמנא לבא בעי ואיזוהי עבודה שבלב זו תפלה. שקושר הכל להקב"ה. ולזה היה במשכן י"ג מינים נגד י"ג מדות. וכמ"כ יש בתפלה ג"פ י"ג מדות. היינו קודם פסוקי דזמרה אנו אומרים י"ג מדות שהתורה נדרשת בהן ואח"כ בישתבח יש בה ג"כ י"ג מדות ואחר התפלה עוד י"ג מדות בויעבור י"י על פניו כו':

נחזור לענינינו. אשר לזה כתיב ויקהל משה א"ת כ"ל עד"ת ב"י נרמז בזה ג' בחי' היינו בחינה ראשונה א"ת שכולל מן א' עד ת'. ואח"כ כ"ל היינו דאחיד בשמיא וארעא. ואח"כ עד"ת אותיות דע"ת. כידוע שמרע"ה הוא הדעת של כל ישראל. וכתיב אלה הדברים אשר צוה י"י לעשות אותם. היינו כפי שדברנו שהזהיר הכתוב שמוכרחים אנו לעשות אלה הדברים בהששה ימים רק באופן אשר צוה י"י. לדבק עצמו עי"ז להקב"ה שיעשה כל המלאכות בכדי לברר מהם כל הנ"ק ולהעלותם להקב"ה ע"י ג' בחי' אלו היינו בעובדא ומלולא ורעותא דלבא. כי העיקר הוא כוונת הלב. ובאם שמביא לידי ברורים כל הדברים בעת עשייתם מה טוב. כידוע שיש ברורים באכילה ושתיה. וכמ"כ בכל הל"ט מלאכות שגמרינן ממשכן. וגם אם ח"ו אינו יודע זאת עכ"פ יראה אח"כ לתקן הכל בכדי שיעלו הכל לשרשם. וכמ"כ יש בתפלה ג' בחי' היינו קטורת להאיר לעצמו. ואח"כ פסוקי דזמרה להאיר לכל העולם. ואח"כ שמ"ע זהו הייחוד הגמור. וכמ"כ ג' סעודות של שבת. סעודת ליל שבת ואח"כ סעודת שחרית. ואח"כ סעודה שלישית היא רעוא דרעוין. ובשבת נעשה הכל בלי שום ברורים. וכמ"כ הנרות של מנורה שלשה קני

מנורה מצדה האחד ושלשה קני מנורה מצדה השני. וכולם פונים אל מול פני המנורה שמקבלים ממנה האור. וכמ"כ בכל ימי השבוע שלשה ימים קודם לשבת ושלשה ימים אחר השבת. כי שלשה ימים אחר השבת מקבלים קדושה משבת העבר. ושלשה ימים קודם לשבת מקבלים קדושה משבת הבא. ולברר הכל בששת ימי המעשה. לכך כתיב אח"כ

וירא משה את כל המלאכה והנה עשו אותה כאשר צוה י"י. היינו כמו שדברנו שדבקו עצמם להשי"ת וברורו כל הנ"ק ע"י המלאכה של משכן ונגמרה אז מלאכת מעשה בראשית ג"כ. ולזה כתיב

ויברך אותם משה. ואיתא במדרש. מה ברכה ברכם. י"י אלקי אבתיכם יוסף עליכם ככם אלף פעמים. ד"א יה"ר שתשרה שכינה במעשה ידיכם והם אמרו ויהי נועם וכו':

וכבר אמרנו ע"ז ע"פ דאיתא שאמרו למשה וכי קצבה אתה נותן לברכתינו. א"ל זו משלי אבל משל הקב"ה כאשר דיבר לכם. ומה הוא התירוץ שלו למה הוא בעצמו נותן קצבה. רק הפי' הוא כך. זהו משלי היינו מבחינתי. כי בחי' משה הוא האל"ף. כי הוא הדעת של ישראל. וזה ידוע כי הדעת יש בכל הבחי' מן א' ועד ת' והכל נקרא אל"ף היינו אלף הוא א'. ב' הם שני אלפי"ן עד ת' הם ת' אלפי"ן כן איתא בספרים. והראיה כי אחר כל הציווים של משכן כתיב ויקרא אל"ף זעירא. וכן המספר מן אַל"ף עד אֶלף. וכמ"כ אלף פעמים אלף עד אין מספר. ולזה כאשר נתן להם הבחינה שלו יכולים לקבל אח"כ הברכה מהקב"ה. וזהו כאשר דיבר לכם. ונוכל לומר שלזה כתיב ויקהל משה את כו'. ואח"כ כתיב אלה הדברים אשר צוה י"י לעשות אותם. והזהיר להם תיכף על השבת. כידוע שמרע"ה הוא הדעת של ישראל שהוא המחשבה. אלה הדברי"ם. הוא הדיבור. אשר צוה י"י לעשות. זהו העשיה כי צריך ליזהר בשבת במעשה ודבור ומחשבה. ואע"ג דלפי עיקר הדין הרהורים מותרים אעפ"כ מי שהוא ירא שמים באמת נזהר בשבת גם במחשבה. וד"ל:

פקודי

אלה פקודי המשכן וגו'. הנה זה ידוע כי כל דבר שבקדושה הכל סתום וגליא. התוה"ק סתום וגליא וכן כל המצות סתום היחודים שנעשים ע"י המצות. והעשיה של המצוה הוא גליא. וכן האדם בעצמו הוא סתום וגליא. החיות שלו הוא סתום בתוכו. והגוף הוא התגלות. כי באמת אורו של הקב"ה אין שום אדם יכול להשיג ונסתם מאוד. רק שצימצם שכינתו עד שיהיה באפשרי להשיג מעט וזה נקרא גליא. וכן כתיב מ"י ברא אלה. מ"י נקרא דבר הסתום ושואל אני מי הוא זה. אל"ה נקרא דבר שרואה אני בהתגלות.

וזה ידוע כי התורה ניתנה ע"י משה רבינו תורה שבכתב ותורה שבע"פ ג"כ. כדכתיב כתב לך זה תורה שבכתב כי עפ"י הדברים האלה זו תורה שבע"פ. וזה נקרא ג"כ סתום וגליא והכל נכלל בתורת משה רבינו ע"ה. ולכן כתיב אל"ה פקוד"י המשכן. אלה נקרא התגלות. ופקודי הוא ל' נסתר. כידוע שנסתר בתורה כל האורות עליונים. והמשכן הוא ג"כ שלימות העולם ובזה נכלל ג"כ סתום וגליא. ולזה נקרא משכן העדות אשר פוקד עפ"י משה. היינו שנסתר על ידו כל דבר וגם בא להתגלות כי עפ"י הוא ל' התגלות. וז"ש ל' פק"ד. כפי דאיתא בספרים אשר השני שמות קפ"ד וקס"א עולה מש"ה:

סליק ספר שמות

ספר ויקרא

ויקרא

ויקרא אל משה. איתא במדרש. מהיכן קרא לו מאוהל מועד. יהא שמו הגדול מבורך שמניח את העליונים ומשרה שכינתו במשכן שעשה משה בשביל אהבתן של ישראל. וכן אמר שלמה. האומנם ישב אלקים על הארץ הנה השמים ושמי השמים לא יכלכלוך. למעלה כתיב ויקרא אלקים לאור יום. וכאן כתיב ויקרא אל משה. מי גדול השובה או הנשבה. אמר הקב"ה משה בעולם הזה עשיתיך ראש לכל הצדיקים ולעתיד ג"כ ויתא ראשי עם וכו':

הנה נוכל לומר שזהו פי' של א' זעירא דויקרא. כי זה ידוע שהקב"ה נקרא אל"ף שהוא אלופו של עולם והוא אחד מקודם בריאת העולם וגם כשברא את העולם רצונו הכל לקשר כל העולמות לאחדותו הפשוט למיהוי אחד באחד. וזהו עיקר גבורתו של הקב"ה שצמצם שכינתו מאורו הגדול בזה העולם השפל. שע"י עשיות המצות בזה יתעלה כבודו יתברך למהוי אחד באחד כמו שאמרנו בשבת העבר אשר כל האותיות הכל הוא מספר א'. היינו אות ב' הוא שני אלפי"ן. וכן ג' שלשה אלפי"ן וכן כולם עד שנעשה מספר אל"ף. והיינו שיתא אלפי שנין הוה עלמא. וזהו עיקר רצונו של הקב"ה שע"י כל המצות שאדם עושה בעשיות גשמיות וגם ע"י אכילה ושתיה. כידוע ששולחנו של אדם מכפר עליו. יתעלה הכל לרצונו הפשוט. וזהו ויקרא אל"ף זעירא. וזהו האומנם ישב אלקים על הארץ. היינו שכל בחי' קטנות שנקרא ארץ מייחד כביכול ב"ה וב"ש ע"י רעותא דלבא להעלות הכל כנ"ל כפי שדברנו. הגם שמלא כל הארץ כבודו והשמים ושמי השמים לא יכלכלוך. עכ"ז זהו תכלית בריאת עולמו היה רק שיתעלו כל הנ"ק היינו רפ"ח ניצוצין לתכלית השלימות הגדול:

ולזה איתא במדרש. כלום יש פחר מתאוה לכלי חרס. היינו רפ"ח ניצוצין. פח"ר אותיות רפ"ח. ולהשלים הכל להאדם כי האל"ף מן הא"דם וכן האל"ף מן א"ני הם מראשית הבריאה ועד סוף. אני ראשון ואני אחרון. ולזה כתיב ויקרא א' זעירא. כי אצל משה כתיב וירא ראשית לו כי שם חלקת מחוקק ספון. היינו שייחד כל העולמות מראשית המחשבה שזה נקרא אלופו של עולם עד סוף כל המדרגות היינו אפילו שלשול קטן שבים שזה נקרא א' זעירא. וייחד הכל לרצונו הפשוט. ואח"כ ויתא ראשי עם. היינו שהביא כל אורות העליונים לזה העולם. וייחד הקב"ה שכינתו במשכן שעשה משה והי' במשכן כל מיני מתכות היינו אל"ף זעירא. ועיקר כוונתו היה הכל נגד כל הבחי' מאורות ומדות העליונים הרמוזים בזהב וכסף ובכל מיני מתכות שהיו במשכן. ולזה איתא במדרש. כתוב למעלה ויקרא אלקים לאור יום וכו'. ואיתא אור שברא הקב"ה בששת ימי בראשית גנזו לצדיקים לעתיד לבא. ולכאורה תמוה א"כ למה בראו לכתחילה רק האמת כל האורות שנמצא בזה העולם מאז ועד ביאת משיחנו בב"י הכל הוא התגלות אורו י"ת מעט מעט וזהו האור שצדיקים משיגים ע"י התקשרותם להקב"ה. ועוד לזה ברא הקב"ה זה האור כדי שיחפש אח"כ כל אדם את האור הגנוז. וזה ברור כשיתיגע האדם להשיג אור פנימית בוודאי יעזור לו השי"ת וישיג את האור הגנוז כל חד לפום שיעורא דיליה ויגעתי ולא מצאתי אל תאמין. ובאמת אין שום בריה יכול להשיג אורו של הקב"ה רק מזה העולם דווקא ולכוין בכל הענינים להעלות הכל לשרשם וזהו ג"כ א' זעירא. ולייחד הכל שיהי' אחד באחד. וזה הי' בחי' משרע"ה ג"כ והשיג בזה העולם אורו של הקב"ה הגנוז והשלים את האדם. כידוע הכוונות של ספירה. ומשה השיג את כל המ"ט שערים וקישר כל העולמות להקב"ה: וזהו פי' המדרש. כתיב למעלה ויקרא אלקים לאור יום וכאן כתיב ויקרא אל משה. וצימצם כביכול אורו שישיגו כ"א לפי מדרגתו הנקרא א' זעירא. וכמ"כ. ויקרא אל משה היינו כנ"ל שהעלה כל העולם כולו השפל הזה שנקרא ג"כ א' זעירא לרצונו הפשוט. וירא ראשית לו כי שם חלקת מחוקק ספון. צדקת י"י עשה. היינו הצדקה שהקב"ה עושה עם ישראל עשה משה ג"כ. ומשפטיו עם ישראל. כי משה הוא הדעת של כל ישראל. וזה ידוע כי בכל בחי' יש דעת למעלה ובאמצע ולמטה וזהו ג' אלפין א' רברבא וא' זעירא וא' אמצעית:

ונפש כי תקריב קרבן מנחה וגו'. איתא במדרש זהו שאמר הכתוב טוב מלא כף נחת ממלא חפנים עמל ורעות רוח. טוב מלא כף נחת. זה יום השבת. ממלא חפנים עמל אלו ששת ימי המעשה. עכ"ל:

ונוכל לומר. כי יש ה' מיני מנחות כנגד ה' ברכי נפשי שאמר דהע"ה. כי יש ה' בחי' באדם. נפש. רוח. נשמה. חיה. יחידה. ובכל אחד יש כל חמשה דברים הנ"ל. היינו בנפש יש נפש רוח כו'. וכן ברוח. וכן בכולם. וקרבן מנחה הוא כנגד הנפש. ע"כ יש בה ה' מינים. זהו מלא כף נחת. וכף יש לו ב' פירושים. א' כף הוא כ"ף כתר. כי מן המדריגה התחתונה יש בכח לבא אל המדריגה העליונה. והב'. כף הוא ל' יד וביד יש ה' אצבעות כנגד ה' מינים שבמנחה וכנגד ה' המדרגות וכנגד ה' ברכי נפשי וכו'. ולזה אומר הכתוב טוב מלא כף נחת. והאיך יכול לבא אל הנחת דברי חכמים בנחת נשמעים ובזה יכולים לבוא אל הנחת. והיינו ממלא חפנים עמל כו'. היינו מהעמל שהאדם עמל בתורה. ורעות רוח. יש לו ג"כ שני פירושים. א' ל' רצון. היינו רעותא דלבא שהוא עמל בתורה ברעותא דלבא. ב' רעות מלשון שברון היינו שאין באפשרי לבא לרעותא דלבא עד שיהיה לו מקודם שברון לב לפני הקב"ה באמת. וזהו כוונת המדרש. טוב מלא כף נחת זהו יום השבת. ואיך יכול לבוא לקבל שבת כדבעי. ממלא חפנים. היינו מששת ימי המעשה. בעמלה של תורה ברעות רוח כפי השני פירושים הנ"ל אזי יכול לבא לקבל שבת בנחת. ולזה הוא כוונת המדרש שפתח ונפש כי תקריב. כי מי הוא המביא מנחה עני. והעני כשמביא המנחה מביא בעמל וברעותא דלבא ובשברון רוח. ולזה כתיב ונפש כי תקריב:

לפרשת החודש

וידבר י"י אל משה ואל אהרן בארץ מצרים לאמר החודש הזה. התחדשות הזה שייך למשה. לכ"ם מה שמכם שייך לאהרן. צריך הדבר להתייחד על ידי שניהם יחד:

החודש הזה לכם ראש חדשים. פי' החידוש הזה לכם ראש החידושים ונמסר זאת לכם. ומהו החידוש מדברים השייכים לבחי' זה. והוא ז"ה אלי. ולעתיד כתיב שני פעמים זה:

כתיב אשא כנפי שחר אשכנה באחרית ים גם שם ידך תנחני ותאחזני ימינך. וקשה מהו ל' ותאחזני ימינך והלא ימין הוא טוב. ועוד כתיב דבקה נפשי אחריך בי תמכה ימינך.

ונוכל לומר. אשא כנפי שחר יש לו ג' פירושים מלשון אילת השחר. ולשון קדרות. ול' דרישה. אשא כנפי שח"ר מרמז על פורים. כידוע ממזמור על אילת השחר. אשכנה באחרית ים. מרמז על פסח. ועוד באחרית ים כמו באחרית יום. וכפרש"י בחומש על פסוק ויראהו י"י את כל הארץ וכו' עד הים האחרון. עד היום האחרון. וכן גם כאן יש לפרש כן באחרית יום והוא ע"ד הכתוב והיה באחרית הימים נכון יהיה הר הבית י"י וכו'. ויש בחינה שנקרא אחרית הימים והיא דבוקה בראשית כמש"כ בראש ההרים וכו'.

ואמרו וכו' לכו ונעלה וכו'. וכן כאן אשכנה באחרית יום גם שם ידך תנחני ותאחזני ימינך כי אז תהיה ההנהגה נאחזת ונכללת בימין. וזהו השלימות שאנו מצפים בבי"א:

איתא במדרש. משל למלך שצוה לבנות פלטרין ובנו אותו וצעקו יכנס המלך לפלטרין שלו. ונכנס המלך בפשפש קטן והם לא ראו וצעקו עוד ואמר המלך כבר נכנסתי. כך במשכן וכו' עד באתי וכו':

דיבר בזה הרבה ואמר. כמה יגיעות צריכים לייגע ולעמול. כי כמה וכמה יגיעות יגעו ישראל על בנין המשכן כל איש ואיש נתן נדבה. בכל יום נתנו נדבה על המשכן כמו התפלה שמתפללין בכל יום. עד שבט את המשכן. ועכ"ז הוצרכו עוד לצעוק יכנס המלך וכו'. ונכנס המלך בפשפש קטן. ר"ל בחיפוש קטן. כי פשפש הוא ל' חיפוש. בחיפוש של קטנות. בזה נכנס הקב"ה. כמו שאמרו חז"ל. פתחו לי כחודה של מחט וכו'. ואמר בשם הרב הצדיק הקדוש ר' נחום זצוק"ל. שעד הנה צועקים פתחו לי פתח כחודה של מחט וכו'. כי עדיין לא פתח שום ב"א אפילו החודה של מחט:

איתא במדרש ע"פ החודש הזה לכם ראש חדשים. משל למלך שרצה לבנות פלטרין ובאו המים ושטפו עד שמצא מקום צורים כך וכו'. בדור אנוש עלו המים וכו' וכן בדור המבול וכו' עד וכו' כמ"ש מראש צורים אראנו ומגבעות אשורנו הן עם לבדד ישכון כו'. כל האותיות מזדקקות חוץ מב' אותיות הללו ה"ן. כך כל ישראל אין מזדקקים לשום אומה ולכך הם שונאים אותם וגוזרים עליהם וכו' כך פרעה וכו' וכשנגאלו אמר הקב"ה החודש הזה לכם: עכ"ל

אמר החוד"ש הזה לכם. ההתחדשות הזה. ראש חדשים מהראש מגיע לכם ההתחדשות והעיקר הם האבות כי הם עלו מראש המחשבה. וזהו המשל מהמלך שרצה לבנות פלטרין ועלו המים ושטפו. כך מתחילת הבריאה עלה הכל במחשבה רק שאח"כ נתקלקל והיה מה שהיה עד שמצא מקום צורים אלו האבות ובנה עליהם כמ"ש כי מראש צורים אראנו. מבחי' ראש צורים אראנו. ראה האבות ובנה עליהם העולם. ומגבעות אלו האמהות. אשורנו ל' פסיעות. הן עם וכו' כמבואר במדרש ע"ש שהן לבדם. ומבררים כל הנה"ק שלא להתחבר לקליפות רק להיות טהורים לבדם:

ויהי ביום כלות משה להקים וגו'. איתא במדרש הה"ד צאינה וראינה בנות ציון. צאינה וכו' זה משה כו' בנות ציון אלו ישראל. בנים המצוינים במצות. במלך שלמה זה הקב"ה. בעטרה וכו'. שאל רשב"י את ר"י ב"ר יוסי כו'. מהו בעטרה שעטרה לו אמו. אמר לו משל למלך שהיה לו בת יחידה שהיה מחבבה ביותר לא זז מחבבה עד שקראה בתי שנאמר שמעי בת וראי. לא זז מחבבה עד שקראה אחותי שנאמר פתחי לי אחותי כו'.

לא זז מחבבה עד שקראה אמי שנאמר הקשיבו אלי עמי ולאומי וכו' א"ת ולאומי אלא ולאמי וכו' עמד רשב"י ונשקו על ראשו: עכ"ל המדרש

ונוכל לומר. ויהי ביום כלות משה כתיב כלת ל' כלה כי משה היה בחינת משפיע לכל ישראל והוא נקרא מארי דביתא כמבואר. לכך נקראו ישראל כלת משה. לכך פתח המדרש בפסוק צאינה וראינה זה משה. בנות ציון אלו ישראל שהיו אז בבחי' בת. בחי' נמוכה מקבל מעליונה. במלך שלמה הוא בחי' אחותי שוה לו. בעטרה שעטרה לו אמו זו בחינה עליונה שנקראת אם. וע"ז מביא המשל והמ"י:

אחר תפלת המנחה. דיבר מזה שדוחקין עצמן לשמוע. אמר וכי אפשר שיהיה אצליכם תמיד הרצון. והלא דעת האדם אינו עומד בשוה פעמים כך ופעמים כך. ותענוג תמידי אינו תענוג. וחזר ואמר. בעבודת הבורא יכול להיות כך וצריך להיות כך כיון שהוא דבר שאין לו סוף ובכל פעם מתחדש יותר ויותר והוא תמידי כמאמר הכתוב רוממי שדי תמיד מספרים. ואף שמשתנה העבדות ואינו תמיד באופן אחד אעפ"כ הוא תמיד. וסיפר שקודם חתונתו בעת נוסעו על החתונה שאל לאביו זצוק"ל נבג"מ פי' של הפסוק. תמיד עיני י"י אלקיך בה מראשית השנה ועד אחרית שנה. איך שייך לומר תמיד בדבר שיש לו ראשית ואחרית. ואמר שלפי דבריו שאמר כמה פעמים לענין מאמר חז"ל שנה שרשה מתחלתה מתעשרת בסופה ומראשית הוא מרשי"ת. ומי שהוא בבחי' מרשי"ת הוא סמוך לראשית כי נעוץ סופן בתחילתן ותחילתן בסופן. כי כל מדריגות הקדושה הוא כך. דבר שהוא סוף לזה הוא ראשית לזה. ולפי זה שייך לומר ל' תמיד כי הוא דבר שאין לו סוף כי הוא כמו דבר עגול שכשמגיע לסוף מגיע להראש וכמאמר הכתוב והיה באחרית הימים נכון יהיה הר בית י"י בראש ההרים. וכפי שדברנו על פסוק אשא כנפי שחר אשכנה באחרית ים גם שם ידך תנחני ותאחזני ימינך. ע"ל:

נחזור לענין הראשון. כי העבדות צריך להיות תמיד ביום ובלילה כי יש ב' תמידין את הכבש אחד תעשה בבוקר ואת הכבש השני תעשה בין הערבים. ואעפ"י שהיום והלילה הם שני הפוכים מ"מ הכל הוא של הש"י וחיוב העבדות בשניהם. ועיקר העבדות הוא בלילה למי שזיכה אותו השי"ת. ועבדות ממצות השייכים בלילה הם כבדים על האדם והראיה מקידוש לבנה באמצע הלילה והאריך בזה בענין העבדות כל אחד לפי מוחו ודעתו. ואצל אנשים גדולים משתנה העבדות לפי זמני השנה והנהגתם. ועוד דיבר מזה הרבה. ובאמצע הדיבורים אמר כי עיקר העבדות הוא באמונה פשוטה בבחינת עין לא ראתה. ובמה שעין לא ראתה השכר הוא ג"כ עין לא ראתה:

עוד דיבר מענין ארבעה פרקים שהעולם נידון. בפסח על התבואה בעצרת על פירות האילן כו'. אמר שנאספין כל פירות האילן הנשמות שנקראין פירות האילן. ואמר שהעיקר מן הארבע ראשי שנים אלו. הוא ר"ח ניסן. ואמר בשם הרב הקדוש מלובלין נ"ע שהי"ב ימים מי"ב נשיאים כל יום מרמז נגד חודש אחד מהשנה הבאה. והרב הק' הנ"ל היה אומר בכל יום מה שיהיה בחודש שכנגדו:

ואיתא בגמרא שהוא ר"ה למלכים ולרגלים ע"ש. ומסיק בגמרא רגל שבו הוא ראשון לסדר הרגלים לענין בל תאחר וכר' שמעון דסבר דבעי כסדרן וכו' ע"ש:

אמר בל תאחר. דוא זאלעט זיך ניט פאר שפעטיקין. ודיבר מזה בתוכחות מוסר שיראה כל אדם שלא ילכו השעות אצלו לבטלה כי יש קונה עולמו בשעה אחת. ולאו דווקא שעה זמנית אלא אפי' רגע נקרא שעה. כי כל מה שאדם עושה הן בעשיית המצוה והן בלימוד והן בתפלה והן בעשיית גמילות חסדים או שום עשיה או דיבור כשיעשה הדבר כראוי בלי תערובות מחשבת פסול ותהיה מחשבתו זכה ובכוונת הלב כראוי. זהו השעה אחת שאמרו רז"ל. ובכח זו השעה יכול להמשיך עוד כמה שעות וזמנים וימים ושנים שיהיה הכל על זה הדרך ויהיה בכל זמן מוסיף והולך. והעיקר הוא שיראה בכל שעה ורגע מה עשה בזו השעה ויהיה הרגע יקר בעיניו שכשיעבור זו השעה אינו יכול להחזירה ולתקנה כי השעה שלאחריה יש לו עבדות השייך לה ושעה שעברה עברה. ואפי' בדברים גשמים כגון אכילה וכיוצא בה צריך להתיישב היטיב ולראות שיהיה עפ"י רצון השי"ת וזהו מאמרם ז"ל אין לך אדם שאין לו שעה. ועוד האריך בזה:

ואח"כ האריך בברכות לישראל. ובתוך הברכות הזכיר מענין משיח ואמר שמהראוי שדורינו יזכה לזה. כי מה יוחיל עוד עד יתוקן מעשינו. ואמר מאמר הכתוב יתבררו ויתלבנו ויצרפו רבים והרשיעו רשעים. ויש לדקדק מהו ענין והרשיעו רשעים בשלמא יתבררו ויתלבנו וכו' שהצדיקים יצדיקו יותר. זו הבטחה טובה. אבל והרשיעו רשעים מה הבטחה היא זו. אלא עיקר הענין הוא כך שיהיה קודם ביאת משיח בירור גדול שלא יהיו מעורבים טוב ברע. וזהו והרשיעו רשעים. שאותם שהם רשעים בהצנע ירשיעו יותר ויתגלה רשעם כדי שיתברר הדבר ולא יהיו מעורבים כמו שהי' עד הנה. ועוד דיבר מזה ואמר שגם בפרטות יראה כל אחד שיהי' אצלו בירור שלא יהיה בכל עובדא תערובות טוב ברע במחשבות זרות ופניות והרהורים. וזהו עיקר העבדות שיהיו כל העובדות או הדיבורים והראיה וכל הענינים זך וברור בלי תערובות פסולת כל אחד לפי ענינו וערכו. וזהו הבירור המכוון בפסוק הנזכר לעיל יתבררו וגומר:

החדש הזה לכם. איתא במדרש. הרואה לבנה בחידושה כיצד מברך חד אמר מחדש חדשים וחד אמר מקדש קדשים. וחד אמר מקדש ישראל. תדע לך שאם אין ישראל מקדשים אינו קדוש וכו'. עד קדושים תהי' כי קדוש אני י"י מקדשכם. אמר הקב"ה אני קדוש ולעצמי אני מקדש אלא אני מקדש את ישראל. וישראל מקדשים אותי.
עכ"ל המדרש:

ונוכל לומר. החודש הזה לכם. ההתחדשות הוא אליכם שאתם תתחדשו. אז ראש חדשים. נתחדשו כל העולמות. כי ע"י עשית מצות של ישראל הם מאירים למעלה ראש להחיות של ישראל שנקרא ראש. כי מאין נמשך החיות של ישראל וגם החיות של כל הברואים וכל העולמות הכל הוא מאתו יתברך. וכמו שהקב"ה מחדש בכל יום תמיד מעשה בראשית. היינו החיות של כל העולם כמו שנאמר חדשים לבקרים רבה אמונתך. כי כל הבריות לערב הם יגיעים ועייפים ומוכרחים לישן ומוסרין החיות שלהם למעלה ובבוקר נותן להם הקב"ה חיות חדש. כך צריך כל איש ישראל לחדש בכל יום מצות ומעש"ט בכדי לחדש בכל יום החיות שלו. וזהו הפי' מחדש חדשים. מה שמחדשין ישראל בכל יום חיות חדש. ועי"ז מגיעים לבחינה הנקרא קודש וזהו מקדש חדשים. והכל נעשה ע"י ישראל. וזהו מקדש ישראל. ומר אמר חדא ומר אמר חדא ולא פליגי. ומסיים המדרש. אמר הקב"ה אני מקדש את ישראל וישראל מקדשים אותי. ונוכל לומר כי הקב"ה אינו צריך לקדושת התחתונים רק שהחלק אלוה ממעל שיש לנו למעלה צריכים אנו לקדש אותו ולזה צריכים אנו מקודם עזר מהקב"ה לקדש אותנו הגם שזה ידוע שמקודם צריך להיות אתערותא דלתתא. עכ"ז מתחילה מראים לו האור והקדושה מן השמים. וכשרואה את האור אזי מעורר אז את לבו באתערותא דלתתא. וכמו שאמרנו כבר על פסוק מעונה אלקי קדם. ואיתא במדרש איני יודע מי קודם אם מעונה קדם אם אלקי קדם. עד שבא דוד ופירשה. אדני מעון אתה היית וכו'. ואמרנו שפירוש המדרש הוא כך. איני יודע איזה התעוררת קודם אם מלמעלה או מלמטה עד שפירש דוד אד' מעון וגו' היינו מלמעלה. הגם שצריך לראות שיהיה מתחלה אתערותא דלתתא אעפ"כ מראים לו תחלה קדושתו ואורו מלמעלה. ואח"כ נוטלים ממנו ומכסים הקדושה והאור ממנו בכדי שייגע ויטרח את עצמו בקיום מצותיו של הקב"ה עד שיבא ויגיע לאותו האור והקדושה שהראו לו מקודם. וזהו שאמר במדרש אני מקדש את ישראל וישראל מקדשים אותי. היינו שמביאים הקדושה והחיות של הקב"ה לזה העולם בכל עת. ולזה איתא אור לארבעה עשר בודקין את החמץ לאור הנר כי יש י"ד עתים לטובה וכן להיפוך ח"ו. וצריך אדם לראות להאיר את כל הי"ד עתים ההפכים לטוב ולהאיר אותם אלו

כאלו. ומפרש המשנה איך מאיר אותם בודקין את החמץ שיהיה נשמר מכל שהוא חמץ ובודקין לאור הנר עד שמגיע לאור גדול היינו בנר מצוה ותורה אור. ועד היכן הוא בודק עד מקום שידו מגעת והיינו כפי שכלו והשאר מבטלו בלבו ודיו היינו לשבור את לבו לפני הקדוש ברוך הוא:

ר"ח ניסן נקרא חודש האבי"ב. היינו א"ב י"ב. כי חודש ניסן הוא אב וראשון לכל י"ב חדשי השנה וכל החדשים מקבלים ממנו. והא ראיה כי הצירוף שלו הוא בשוה מפסוק י"שמחו ה"שמים ו"תגל ה"ארץ:

החודש הזה לכם כו'. איתא במדרש הה"ד רבות עשית אתה י"י אלקי נפלאותיך ומחשבותיך אלינו:

הנה כתיב אודך אד' אלקי כו' כי חסדך גדול עלי. כי באמת איך שייך להקב"ה איזה נס ופלא. הלא כל הגוים כאין נגדו ובידו לעשות כרצונו הטוב. וכי שייך אצל הקב"ה ח"ו איזו מדה או השתנות הא כתיב אני י"י לא שניתי. רק חסדך. החסדים שאתה עושה עמנו הוא גדול אצלינו. אבל לערך הקב"ה אינו נחשב זה לשום דבר. ובאמת עיקר החסד הוא שי"י הוא אלקי"ם. וזהו פי' הפסוק. רבות עשית. כביכול ב"ה וב"ש עשה לנו חסדים רבות במה שאתה הוא י"י אלקי. היינו מהו החסד זהו עיקר החסד שי"י הוא אלקינו. ועוד זאת נפלאותיך ומחשבותיך. היינו הנפלאות שלך הוא שרק מאתנו הוא פלא ומחשבותיך הכל הוא אלינו כי ישראל עלו במחשבה תחלה. וזהו החודש הזה לכם. כי כל חידוש העולם הוא רק לכם:

ויקרא משה אל זקני ישראל. איתא במדדש הה"ד בישישים חכמה ואורך ימים תבונה. מפני מה זכו הזקנים שתהיה הגאולה על ידם וכו' מפני שעשו שישראל יאמינו על ידיהם וכו' ע"ש במדרש:

ונוכל לומר כתיב והזרתם את בני ישראל מטומאתם כמו שאמר אאמו"ר זצוקל"ה. אשר מזה שישראל מפרישין עצמם מטומאתם מזה גופא נעשה זר. כי על תיבת והזרת"ם יש שני פירושים. א' ל' פרישה. והב' לשון כת"ר. כי כשהאדם מפריש עצמו מטומאת עוה"ז ומקדש ומטהר עצמו להקב"ה ועושה תשובה באמת. אזי זדונות נעשו לו כזכיות ונעשה לו מזה ז"ר ומדבק א"ע למעלה ראש. וזהו אור לארבעה עשר בודקין את החמץ לאור הנר היינו דווקא ע"י האור שנתחדש בארבעה עשר. כדאיתא בסידור של ר' יעקב קאפיל זצוק"ל. שאז נתמלא האור בשלימות. ועי"ז האור יכול לבדוק את החמץ ולבער מלבו את היצה"ר הנקרא חמץ. ודווקא לאור הנר ולא לאור האבוקה. כי נר הוא הכלי והאור יוצא מתוכו כך צריך כל אדם לבער החמץ מלבו ע"י האור של המצות שהוא מקיים

כי כתיב אשר עשה האלקים את האדם ישר וגו'. [זה הוא פסוק בפ"ע (איוב לב) והראשון הוא (קהלת סוף ז)] ונשמת שד"י תבינם. וצריך כל אדם לשמור עצמו מכל דבר רע ח"ו. וגם אם עושה מצוה יש בזה ברורים הרבה שלא יתערב בו ח"ו שום מחשבה ופניה. רק לעבודת הבורא ב"ה. כי ישראל נקראים חלק אלוק ממעל. כי חלק י"י עמו יעקב חבל נחלתו. כי אנו נחלתו של הקב"ה והוא חלקנו וצריך לדבק עצמו בהקב"ה שלא ינתק חבל נחלתו. וכמו ששמעתי מאאמו"ר זצוקל"ה על פסוק אשר יעשה טוב ולא יחטא. שלא יהיה שום חסרון בהטוב שעושה שלא יהיה בזה ח"ו שום מחשבה ופניה הנקרא חמץ. וזהו חיוב על כל איש ישראלי אשר רוח י"י בקרבו לבער החמץ בכל שנה ולא בכל שנה אלא כל זמן ולא בכל זמן אלא בכל חודש ולא בכל חודש אלא בכל יום ולא בכל יום אלא בכל שעה ובכל רגע צריך האדם לקשר עצמו להבורא ב"ה וב"ש ולדבק עצמו עד מקום שידו מגעת. וביותר בחג הפסח כי אז השפיע הקב"ה אורו לישראל בלי שום אתערותא דלתתא:

וזהו דאיתא במדרש. הה"ד בישישי"ם חכמה. שני פעמים י"ש כדאיתא במדרש [*שמות רבה פ"ה ובוי"ר פי"א] אם זקנים הם וכו'. אם נערים נטפלה בהן ילדות. כי ע"י הזקינים זה שקנה חכמה היה הגאולה לישראל בלי שום נר כלל. כי כשמדליקין אור מלמטה צריך מקודם הכלי המקבל את השמן וליתן לתוכה שמן ופתילה ולהדליק את הפתילה. אבל הגאולה של מצרים הי' בלי שום כלי רק הקב"ה השפיע חכמתו לזקנים ועי"ז יצאו ממצרים. ואורך ימים תבונה. היינו שקישר אותם ע"י הדעת לחכמתו ורצונו והוציאם ממצרים. וכמ"כ נתעורר בכל פסח האותות והמופתים והיחודים העליונים שהיה אז בעת יצ"מ וצריך כל אדם לבדוק עצמו אור לארבעה עשר כמו שאמרנו ולבער כל החמוצים מלבו ורשותו ולקבל האור של הקב"ה דווקא בארבעה עשר שאז הוא סיהרא באשלמותא והאור הוא בשלימות. וזהו בישישים חכמה. כי הם מביאים חכמה בזה העולם ומעלין אח"כ את העולם לבחי' אי"ן. כי הקב"ה ברא את העולם י"ש מאי"ן והחכמה מאי"ן תמצא. ואנחנו ב"י מחוייבים לעשות מצותיו של הקב"ה ולדבק כל המדות להקב"ה לבחי' אי"ן ולעשות אי"ן מי"ש. והאיך באפשרי. לבטל כל העולם. היינו לבטל כל הישות של עוה"ז וכל התאוות של עוה"ז ולהעלות הכל להקב"ה לבחי' הנקרא אי"ן. ואורך ימים תבונה. שמכניסין הבינה בהמדות. כידוע שהמדות נקראים ימים וזהו ואברהם זקן בא בימים:

בעשור לחודש הזה ויקחו להם איש שה לבית אבות שה לבית. ונוכל לומר. בעשור לחודש יקחו להם. היינו שיקחו את העשור. ומה נקרא עשור אחדות הקדושה של

הקב"ה. בעשרה מאמרות נברא העולם והלא במאמר אחד יכול להבראות. וגם יוה"כ נקרא כך בעשור לחודש וצריך להתאחד עם הקב"ה ולא היה זה באפשרי רק ע"י מס"נ שמסרו נפשם ע"י לקיחת השה:

שה לבית אבות שה לבית. כתיב י"י בחכמה יסד ארץ כונן שמים בתבונה. וצריך להעלות הכל לחכמה. וזה ידוע כי שה הוא בחי' הדין. כי אות שי"ן עולה אלקי"ם באחוריים. ואות ה' הוא כנגד ה' אותיות מן אלקי"ם. וצריך להמתיק הגבורות ולדבק הכל לחכמה הנקרא בית אב. אבא יסד ברתא. ולזה מקחו דווקא בעשור בכדי לייחד כל המדות ולקשר הכל אל החכמה:

משכו וקחו לכם וגו'. יש ע"ז שני פרושים. היינו משכו שימשכו ידיהם מע"ז. ואח"כ ימשכו להם קדושתו של הקב"ה. והגם שגאולת מצרים הי' מהקב"ה לבד עכ"ז הוכרחו להיות איזו הכנה מישראל על זה. וכמו כן יש הדבר הזה בעצמו היום ג"כ בכל עת ובכל שעה ובכל זמן להכין עצמינו ולמשוך ידינו מעבודה זרה היינו עבודה שהיא זרה אצלינו. ולהמשיך עלינו קדושתו של הקב"ה. ובמה בדבר בעתו מה טוב. בפסח ממשיכים עלינו קדושתו בבדיקת ובביעור חמץ ובמצות של אותו הלילה. והחילוק שבין חמץ למצה הוא רק נקודה. וצריך האדם להפריש מאתו הנקודה של רע מלבו ולהשליכה עמוק עמוק במצולות ים ולהתקרב אל הנקודה שהוא טוב. כי ממילא אותו העת שיפרש מהרע אזי הוא נכתר בטוב כמאה"כ והזרתם את ב"י מטומאתם. ושמעתי מא"א מו"ר זצ"ל. והזרתם ל' זר כי כשישראל מפרישין עצמם מטומאתם ועושים תשובה באמת לפני הקב"ה. אזי השגגות נעשו לו כזכיות ונעשה מזה ז"ר ונכתר ומתנשא ברומי רום המעלות ועי"ז הוא מתחזק בעבודתו עבודת הקודש יותר ויותר ואז נעשה מחמץ מצה כהרף עין. וזהו פי' הפסוק משכו. פי' משכו מע"ז שלכם כמו שדברנו. היינו מעובדות זרות היא הנקודה של רע שבלב. ואפילו מי שאינו רשע רק שהוא מרוחק מן העבודה והיא זרה אצלו ג"כ לא טוב הדבר:

נחזור לענינינו. משכו היינו כשממשיך א"ע מעבודות זרות ומכל הרע שבתוך לבו אזי וקחו לכם ממשיך עליו חיות הקודש מן חי החיים וממשיך עליו כל הטובות והברכות:

היוצא לנו מזה. שעיקר הכנה של חג הפסח להסיר כל אחד ואחד מאתו הרע שבלב ולהשפילה ולהשליכה ולעשות מחמץ מצה. היינו לשוב בתשובה שלימה לפני הקב"ה. רק לא במרה שחורה אך בשמחה ובטוב לבב לקדש א"ע ולהכין א"ע לקבל הקדושה מהיו"ט ומן הסדר והכוסות והלל הגמור ומסגולות הימים עצמן בד' לשונות של גאולה:

איתא במדרש ע"פ החודש הזה לכם. זש"ה מי זאת הנשקפה כמו שחר יפה כלבנה ברה כחמה איומה כנדגלות. מי זאת הנשקפה כמו שחר. במלכות בבל שהיה בה דניאל שהיה שוחר ומתפלל להקב"ה שנאמר וכוין פתיחין לי' כו'. יפה כלבנה. במלכות מדי. שהיה בה אסתר שדומה ללבנה. ועוד הלבנה מתחדשת לשלשים יום. ובאסתר כתיב ואני לא נקראתי לבא אל המלך זה שלשים יום. ברה כחמה במלכות יון כו'. איומה כנדגלות. במלכות אדום כו'. ועוד צבאות מלאכים. מה אלו אומרים קדוש קדוש קדוש. אף ישראל אומרים אלקי אברהם אלקי יצחק ואלקי יעקב כו' מה המלאכים אומרים שירה ונשרפין וחוזרין ומתחדשים ומקלסין להקב"ה. אף ישראל מסגלין עונות כל השנה וביום כפור חוזרין בתשובה והקב"ה מחדש לבם ליראתו:

פתח ואמר. החודש הזה לכם. התחדשות הזה הוא לכם. ראש חדשים. שתתחדשו עצמיכם אל הראש. מי זאת הנשקפה כמו שחר. שחר יש בו כמה פירושים שח"ר הוא לשון שחרית כי קודם אור הבוקר הוא מתחשך ואח"כ שח"ר ל' דרישה שדורש מתי יאיר. ואח"כ הוא מאיר הבוקר קצת. ואח"כ יפה כלבנה. שמקבלת האור ממקום אחר. ואח"כ ברה כחמה. ואח"כ איומה כנדגלות. דגלי ישראל שהם מאירין לעולם. ומסתמא אלו הד' מלכיות: (חסר)

וחזר לדבריו. החודש הזה לכם. ההתחדשות הוא לכם. ראש חדשים שתתחדשו עצמיכם אל הראש. בכל דבר צריך להיות התחדשות. כפי דברינו שדברנו בפ' אחור וקדם צרתני ומהאחור יבא לידי קדם. והוא בחי' שח"ר. כי א"א להעלות א"ע אם לא שיהיה מקודם בעיניו בתכלית השפלות ובכל יום צריך להתחדש ממ"נ. אם לא עשה אתמול כראוי בוודאי הוא צריך להתחדש היום. ואם כראוי. בוודאי יש לו יותר ויותר מה להתחדש:

כתיב כה אמר י"י שער החצר הפנימית הפונה קדים יהיה סגור ששת ימי המעשה וביום השבת יפתח וביום החודש יפתח:

ונוכל לומר. אפשר לפרש קדים וקדם הוא ענין אחד. כמאמר הקודם. אחור וקדם צרתני. ופי' סגור ששת ימי המעשה ע"י מה הוא סגור. ע"י ששת ימי המעשה. כי רצונו יתברך היה כך שיהיה העבדות והבירורים ע"י שית יומין דחול לתקן הל"ט מלאכות להעלותן לבחי' קדים שהיא החכמה הקדומה. משפל המדריגות. וביום השבת יפתח כי בשבת אין ברורים לכך יפתח:

איתא במדרש על פסוק. והזרתם את ב"י מטומאתם. זש"ה ראשו כתם פז. ראשו זו התורה. כתם פז. אלו דברי תורה. קווצותיו תלתלים. אלו קוצי אותיות. שחורות כעורב.

אע"פ שהן שחורות הן ערבים עלי. ועוד במי אתה מוצא ד"ת במי שמשכים ומעריב עליהם:

אמר בשם אביו זצוקל"ה. והזרת"ם ל' ז"ר. שתכתירו את בני ישראל מטומאתם. שע"י התשובה נעשים זדונות כזכיות והאריך בזה האיך הוא הענין. ואמר ראשו זו התורה סתימיות ופנימיות של התורה. כתם פז. אלו דברי תורה. דברי תורה הם הלבושים של העשיות והדיבורים והתלבשות כל הענינים של תורה. קוצותיו אלו קוצי תורה המרמזים אל מקום המחשבה. שחורות כעורב. אע"פ שהם שחורים שיש הרבה פרשיות שהלבושים הם בלשונות זרים. כמו ואיש אשר תצא ממנו כו'. ועוד כהנה אעפ"כ הם ערבים עלי כמאמר והזרתם כו' כנ"ל. והתקדשתם והייתם קדושים כי קדוש אני י"י. אמר כי כאו"א יכול להתקדש ולהמשיך עליו קדושה. למה כי קדוש אני. כי כאשר תדעו שהקדושה נמשכת מאתי אזי תוכלו להתקדש. וסיום דבריו כי כן בעשיית והתעסקות עניני הפסח והשבתת שאור וחמץ יכול לדחות הרע ממנו ולהמשיך עליו קדושה מהשם יתברך:

לר"ח ניסן

באחד בניסן ר"ה למלכים. היינו שיש י"ב צרופים וכו'. ויש י"ב מזלות. ובכל חודש מתחלף הצירוף. וזהו שכתוב החודש הזה לכם ראש חדשים. שהוא ראשון לכל הצירופים והוא חסד פשוט. ע"כ ויקחו להם שה לבית. שהוא מזל טלה:

ובשם הבעל שם טוב ז"ל אמר. למלכים ממש. איזה יהא ממונה:

עוד אמר. עיקר השגחה של השם יתברך על האדם הוא על האמונה אם מאמין בלב שלם. כמו שכתוב. עיניך הלא לאמונה. ובזכות האמונה נגאלו ממצרים. דכתיב ויאמן כו' כי פקד וכו':

בליל ה' פרשה ויקרא אמר אין זה חידוש להתעורר מזה ששומעין דבר חדש. אבל העיקר להתעורר מכל דבר לימוד. כי מי שיש לו נקודה פנימית יכול ליקח התרוממות וחיות מכל דבר לימוד ואמירה בכל ענין למוד. ואמר כשאדם קורא הפרשה שמו"ת יכולים ליקח מזה חיות וכל מה שצריך. והתחיל באחד לחודש הראשון תקים כו'. חשיבות חודש זה הוא מחמת הקמת המשכן והמשכן נעשה מנדבות כלל שראל מנקודת הלב וחיות והעיקר להקים את עצמו להיות משכן י"י. ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכ"ם. היינו כשאדם רואה שכל פעולותיו הגשמיים המה מיוחדים לי"י באכילה ושתיה ומשגל. היינו כשהאכילה אינו כרעבתן הרי הוא לי"י. וכן בכל דבר. וכן במשגל. ובפרט אם הוא מקדש א"ע כראוי וחוק בשארו שם. פי' כשאדם מקדש א"ע בעניני רשות אז יכול

להיות עניני עבודת י"י כולו לי"י. כשעושה חק ומשפט בשארו זו אשתו ומכלכל דבריו במשפט בעניני רשות אלו. אזי ש"ם. אותיות שם. שיזכה שיהיה כל עבודתו להשם:

החדש הזה לכם ראש חדשים. ראש וראשון לכל החדשים בניסן נגאלו ובניסן עתידין להגאל. צריכין להכין עצמן לגאולה ע"י קדושת הימים וביעור חמץ והשבתת שאור ואכילת מצה והחירות. ומזה יקח חיות שירגיש חיות בלמוד ובדבור ובכל דבר עבודה. ועיקר סגולת עת הזאת הוא להתרחק מהבלי עולם והגוף וממילא יקורב לעבודת השי"ת. ולראות להתקרב לעבודת השי"ת וממילא יתרחק מהבלי עולם ועניני הגוף. והעיקר להכניס עצמו בעומק הלימוד כדי להבין על בוריו:

איתא במדרש. ולקחתם אגודת אזוב. אני אעשה אתכם אגודה לעצמי ואע"פ שאתם שפלים ונבזים כאזוב. שנאמר והייתם לי סגולה: עכ"ל המדרש

ונוכל לומר כי ג' קלחים נקרא אגודה. וזהו שמביא ראיה מן הפסוק הנ"ל שיעשה אותם אגודה. כי סגול הוא ג"כ ג' נקודות אחת מכאן ואחת מכאן ואחת באמצע. וזהו פי' הפסוק כי יעקב בחר לו יה ישראל לסגולתו. כי יעקב הוא שלישי לאבות והוא עמודא דאמצעיתא. ואיתא במדרש שגם המשקוף ושתי המזוזות רומזים על האבות אברהם יצחק ויעקב:

בשם הרב הקדוש רש"ק זצ"ל ואמרתם זבח פסח הוא לי"י. היינו כשאתם רוצים לזבוח את היצה"ר פס"ח הוא לי"י פי' אזי תפסחו ותקפצו אל י"י:

מאת י"י היתה זאת. זא"ת היא העוה"ז. כשכל דבר שרואים יודעים שהוא מאת י"י אז גם הנפלאות הוא בעינינו להבין ולידע:

צו

זאת תורת העולה. איתא במדרש ר' אחא בר' יודן משל למלך שהלך במדבר וכבדו אוהבו בכלכלה של תאנים וחבית של יין א"ל זהו כבודי. א"ל זהו בדרך לפי שעה בבתיך כו' כך אמר הקב"ה כו'. אמרו לפניו כו' אבל כשתטיב ברצונך את ציון כו' אז תחפוץ זבחי צדק וכו' אז יעלו על מזבחך פרים: עכ"ל המדרש

הנה באמת כל דבר שאדם עושה לטוב צריך להיות בשלשה דברים היינו בעובדא ובמילולא וברעותא דלבא. כי העיקר הוא המחשבה. אשר בכל דבר שהוא עושה יהיה המחשבה הטובה רק לשמים. הן בכלהמצות או בתורה ותפלה והן באכילה ושתיה יהיה הכל לשם שמים ולהעלות הכל להקב"ה ולהעלות כל הנצוצין שנמצא בכל דבר כידוע שאחר החטא נפלו הכל לעמקי התהום ולכך כל התקונים נעשה הכל ע"י ברורים מכל דבר מאכל אשר יאכל ולהעלות הכל להקב"ה. וזה ידוע כי המדה המנהגת זה העולם

השפל נקרא זאת וכל דבר הנמצא בזה העולם נקרא הכל זאת. וזהו פי' הפסוק. זאת תורת העולה. היינו העשיה נקרא זאת וגם כל דבר מאכל נקרא ג"כ זאת. תורת הוא הלמוד היינו הדבורים שאנו מדברים בעשיית המצוה או בעת למוד התורה והן בעת אכילה נקרב הכל תורת. העולה. היינו לדבק הכל אל המחשבה הטהורה. כידוע שעולה באה על המחשבה. והעיקר היא העולה שיעלו כל הדברים ע"י מחשבתו הפנימית והטהורה להקב"ה ע"י עובדא ומילולא ורעותא דלבא בכדי לתקן הכל מה שנתקלקל על ידי החטא:

על מוקדה. היינו אם באה לו ח"ו איזו מחשבה לא טובה צריך להעביר ולשרוף אותה. עד הבוקר. היינו עד שיאור לו כאור הבוקר. וזה ידוע שיש אורות גדולים למאוד כי גבוה מעל גבוה שומר וכו' האור שברא הקב"ה מקודם. ולזה איתא במדרש וכי זה הכיבוד מזה העולם והלא יש אורות גדולים למאוד. אמר משל למלך שכיבדו אוהבו בכלכלה של תאנים וחבית יין כדאיתא במדרש שני דעות. דעה אחת אילן שאכל אדה"ר תאנה היתה. ודעה שניה גפן היתה. ולזה הביא המדרש בהמשל אלו שני המינים. כי מאז ועד עתה עיקר הכל צריך לתקן חטא של אדה"ר ולהעלות הכל ולברור כל הניצוצין שנפלו מחמת זה אל עמקי התהום להעלותם לשרשם. וזה יהיה הכל עם ביאת משיחנו בב"י. אבל לכשייטיב י"י את ציון ויתעלו ויתבררו הכל ולא יוצרך אז שום בירורים כי יהיה כל העולם בשלימות הגמור. ואז יהיה צדיקים יושבים ועטרותיהם בראשיהם ונהנין מזיו השכינה ועין לא ראתה אלקים זולתך יעשה למחכה לו ולא יוצרך המתקת הדינים וכבר יהיו נמתקים כל הפ"ר דינים. וכפי דאיתא בגמרא עתידה ארץ ישראל שתוציא גלוסקאות וכלי מילת בלי שום לבושין. והכל הוא ע"י שיתוקן החטא של אדה"ר ולא יוצרך לשום ברורים לכך אז תחפוץ זבחי צדק בלי שום תיקון כלל ואז יעלו על מזבחך פרי"ם כנ"ל והשי"ת יזכינו לזה במהרה:

עוד נוכל לומר. זאת תורת העולה. היא העולה על מוקדה שמעתי אומרים בשם הרב הצדיק מוהר"ש מקארלין זצוק"ל. איזו היא התורה שלומדין שיעלה למעלה כשלומדים אותה עם החיות של אש של מעלה וזהו זאת תורת העולה היינו איזו התורה שעולה למעלה היא העולה על מוקדה שלומד אותה עם חיות הבורא ית"ש עולה לי"י שנאמר הלא כה דברי כאש נאום י"י. אין צריך לומר ולדבר ע"י דברי י"י ממש. רק הכוונה דברי אשר שמתי בפיך היינו הדיבורים שנתן הקב"ה לישראל הם כאש. וטבע האש שעולה למעלה כדאיתא בזוה"ק. וכפטיש יפוצץ סלע. התורה מפוצץ את הסלע היינו היצה"ר. כי עיקר מסך המבדיל שאינו מניח את התורה לעלות למעלה הוא היצה"ר.

וכיון שמשבר אותו אזי אין שום מסך המבדיל ועולה הדיבורים והתורה של ישראל למעלה. על המזבח. שזובח את יצרו. כל הלילה עד הבוקר היינו תמיד כשח"ו אינו מאיר לו להאדם כל כך שזה בחי' לילה. צריך לראות לזבוח את יצרו ולשמור א"ע מכל נדנוד איסור. כי במה שנזהרים מלעשות עבירה מקבלים חיות כמו שמקבל חיות בעשיית המצוה. כי אא"ז הרב הצדיק הק' זצוק"ל אמר כי עיקר עשיית המצוה הוא אשר קדשנו. והיינו ההתקשרות להשי"ת. ומי ששומר א"ע מלעשות עבירה מפני מה אינו עושה מחמת שזוכר שהקב"ה צוה שלא לעשות נמצא מקבל עי"ז התקשרות להבורא. משא"כ אומ"ה שאינם נלקחים רק מסט"א ואין להם חיות כלל הגם שכתוב ומלכותו בכל משלה אעפ"כ הכל ע"י לבושין ולבושים דלבושין ואין בידם לעלות למעלה לה'. אבל ישראל החיות שלהם נלקח מאת הקב"ה בעצמו. לזאת כשעושין דבר מצוה עם החיות אזי עולה למקומו למעלה ולמעלה. וזהו זאת תורת העולה. היינו זהו התורה שעולה למעלה היינו היא העולה על מוקדה. שלומד אותה עם חיות של הבורא ב"ה וב"ש:

כל הלילה עד הבוקר. היינו בכל עת חשכות של האדם כשאינו מאיר לו יכול הוא במוקד שלו זיך דער הארעווין. עד הבוקר. עד שנעשה לו בוקר ומאיר לו ועם מה. על המזבח. היינו במה שהוא זובח את יצרו:

ואש המזבח תוקד בו לא תכבה. משא"כ אוה"ע שאין להם החיות וד"ל:

עוד אמר על המדרש הנ"ל שעל פסוק זאת תורת העולה זש"ה היטיבה ברצונך כו' משל למלך כו' כנ"ל:

התחיל במה שכתוב בשבת מקרא קודש זכר ליצ"מ. ומקשה בשל"ה והלא השבת קדמה ליצ"מ מתחילת בריאת העולם. ויש מתרצים כי זכר ליצ"מ קאי על מקראי קודש היינו על הרגלים ולא על שבת. אך י"ל כך. כי נראה עיקר הצטרפות הניסים שהקב"ה עושה בעולמו אינו אלא כשאין הדבר בשלימות כענין שהיה במצרים כדכתיב ואת ערום ועריה. אבל כשהדעת מתרבה והכל יודעים שהקב"ה מנהיג את העולם ובכל דבר יש חיות הבורא ב"ה אין אנו צריכים לנסים כלל. נמצא ענין יצ"מ והניסים שנעשה במצרים הכל היה כדי לפרסם אלקותו ויכולתו ולפרסם כוונת הבריאה מה היא הבריאה ועל מה היה הבריאה. נמצא שכל ענין יצ"מ היה כלול בעת הבריאה. והאריך בזה:

והתחיל זאת תורת העולה. שהעיקר הוא להעלות הכל למעלה. היא העולה שהיה כבר בעת הבריאה. ואפשר שזהו כוונת מאמרם ז"ל היא העולה שהקריבו בני נח. ואיך יכול להעלות. על מוקדה על המזבח. כמו שדברנו מקודם. כל הלילה. אפילו דווקא כשהוא בבחינת לילה. עד הבוקר עד שיאיר לו. כי בזה רצון הבורא:

וזהו כוונת המדרש. משל להדיוט שכיבד כו' בכלכלה של תאנים וחבית יין. ע"ד דאיתא פלוגתא בגמרא על עץ הדעת שאכל אדה"ר י"א תאינה היתה וי"א גפן היה. וזהו ג"כ המכוון פה. כי מאז התחיל התיקון עד לעתיד שיתוקן הכל. וז"ש עתה אני מכבדך בכלכלה של תאנים. למ"ד תאנה היתה שנאמר ויתפרו עלה תאנה. ובחביות של יין למ"ד גפן היתה. ולעתיד תראה במה אכבדך. שנא' אז תחפוץ זבחי צדק וגו':

עוד דקדק הרב ז"ל בפסוק זאת תורת העולה ואמר יש בפסוק הזה הרבה מעוטין כמבואר ברש"י ז"ל ולכך היה המלך כביכו"ל במדבר מפני הכלכלה של תאנים וחבית של יין כי י"א תאנה היתה ויש אומרים גפן היה ולזה רמזו המעוטין שבפסוק. אבל כשתכנס לפלטין שלך היינו לעתיד כשיתוקן הכל אז תראה במה אכבדך. הה"ד היטיבה כו' אז תחפוץ זבחי צדק:

עוד איתא במדרש על פסוק צו את אהרן וגו' זש"ה כי מי בשחק יערוך לד' ידמה לד' בבני אלים. אמר הקב"ה אם אני רצה בפרים ואילים וכבשים הייתי מצוה למיכאל להקריב לפני. אבל איני רוצה אלא בישראל. ולכך אמר בלעם את שבעת המזבחות ערכתי. שבעה מזבחות אין כתיב כאן אלא את שבעת המזבחות. אלו שבעה מזבחות שמבריאת העולם עד כאן. אמר לו הקב"ה כבר נשבעתי שאיני מקבל קרבנות אלא מישראל זהו שאמר הכתוב צו את אהרן וגו':

אמר זאת תורת העולה עולה היא המחשבה. תורת היא פרי המחשבה. כמאמר רז"ל אורייתא מחכמה עלאה נפקא. זאת. היא ההתגלות למטה כמשמעו של זאת. היא העולה צריך להעלות הכל למעלה ועיקר הכל היא במחשבה. כי כל אחד ואחד מישראל עושה מה שבאפשרי לו לעשות. רק שעיקר העבודה היא להשוות המחשבה להעשיה שלא יבלבלוהו שטותים והבלי הזמן ופניות. ודיבר מזה ואמר בשם אביו ז"ל על מוקדה. עם התלהבות. כי העיקר הוא כשהעבודה היא ע"י התלהבות. זאת תורת העולה שצריכה לעלות למעלה כי זהו העיקר. היא העולה ע"י מה. על מוקדה ע"י המוקד שלו כי כל הד' יסודות כל אחד נמשך למקור יסודו ולכך האש נמשך למעלה. כי יסוד האש הוא שורשו למעלה לפיכך נמשך האש לשורשו לכך אין כח להעבדות לעלות למעלה כי אם ע"י התלהבות. על המזבח. פי' ועוד עצה שתוכל עבודתו לעלות למעלה ע"י זביחת יצרו. וכמו שאחז"ל כל הזובח את יצרו כאלו הקריב תודה. והאיך יגיע לידי זביחת יצרו ע"י מוקדה כנ"ל. ואיך יגיע לידי מוקדה כנ"ל. ע"י זביחת יצרו. כי זה תלוי בזה וזה תלוי בזה. כל הלילה עד הבוקר. לילה הוא עת חשכות האדם כי אין לך אדם שלא יפול לפעמים

ממדרגתו. וזהו בחינת לילה. ועל ידי ב' בחינות הנ"ל. יוכל להאיר לעצמו ממדרגתו של מעלה עד שיגיע לכלל בוקר:

איתא במדרש. כי משה אחר שעשה את כל המופתים קריעת ים סוף ומלחמת עמלק וכל הדברים ואחר שעשה את האוהל מועד ישב לו. אמר לו הקב"ה מה אתה יושב יש עוד מלאכה כבידה הימנה ללמד לישראל סדר הקרבנות. כי אצל צדיק כל המופתים אינם מלאכה. רק העיקר מלאכה ללמד לישראל האיך לעבוד את ד'. בשם ר' ש"ק זצ"ל המופת הגדול שבמופתים הוא אריין טאן אין איודין ער זאל קענען זאגין אווארט פאר גאט: עוד בשם הצדיק הק' רש"ק זצ"ל זי"ע העיקר תשובה היא המחשבה וזהו זאת תורת העולה זו היא מחשבה טובה. על מוקדה. עם התלהבות שלה. זאת. הוא זה העולם והוא העשיה. תורת. היא מה שלומדים והוא הדיבור. העולה. היא המחשבה והעול"ה על רוחכם [*פסוק הוא (ביחזקאל כ':ל"ב)]. ועם כל השלושה דברים הללו צריכים להיות מקושר להקב"ה.

לשבת הגדול

במדרש הנ"ל צו את אהרן וש"ה כי מי בשחק יערוך לד' ידמה לד' בבני אלים:

והתחיל לדבר בתחלת הפרשה זאת תורת העולה כו' זאת מרמז על עשי' בגשמיות כאדם שמראה הדבר באצבע. תורת. מורה על הדיבור. העולה היא המחשבה כשאדם מקשר אלו השלשה ביחד כמאמר הזוה"ק. בעובדא במילולא וברעותא דליבא כו' אזי היא העולה יש לה עלי' למעלה. ויש עוד אופנים לזה היינו על מוקדה שיהיה בהתלהבות הלב. לאפוקי כשעושה הדבר בעצלות בלי חיות. ויש בחי' התלהבות בשני אופנים. או לעשות טוב דהיינו עשיית מצוה וכדומה או להנתק מהרע כשבא לידו. ואלו השני' בחי' מרומזים בתיבת על מוקדה דקאי אדלעיל על עשיית הטוב. ועל בחינה הב'. על המזבח. פירוש לזבוח את יצרו. כל הלילה זו מצות ל"ת. עד הבקר זו מ"ע. ועוד עד הבקר עד שיאיר לו. ולפי דברינו הנ"ל מתורץ היטב כפל הלשון תורת העולה היא העולה וגו':

ואש המזבח תוקד בו וגו'. זה ידוע שטבע כל הדברים הגשמיים כל אחד נמשך ליסודו וטבעו. העפר והרוח והמים כולם נמשכים למטה. רק יסוד האש נמשך למעלה למקומו. לבד בעת שהוא קשור בדבר גשמי אזי הוא נאחז בו ואינו נפסק לגמרי לעלות למעלה. כי כן היה רצונו יתברך שיתאחז דבר הרוחני בדבר גשמי. ולזה מרמז הפסוק ואש המזבח תוקד בו. בו ממש. ואמר בשם אביו ז"ל נבג"מ כי מי בשח"ק יערו"ך לד' ידמה לד' בבני אלים יערוך ל' הדלקה כי מי שיכול בדברים השחוקים והנמוכים להדליק אור לד' זה

האיש ידמה לד' בבני אלים כי זה היה רצון הש"י להעלות נ"ר דווקא ממקומות האלו ממקום צר. ובזה ממולא כוונת הבריאה:

עוד דיבר מבחינת שבת הגדול ואמר כמדומה שהוא נגד שבת תשובה. ואמר שלכך קורין תמיד פרשת צו קודם פסח שהיא פרשת כל הקרבנות. וכמוזכר בפסוק זאת התורה לעולה למנחה ולחטאת וגומר. מפני שצריכין להכין עצמן לחג הקדוש הזה בכל עניני קרבנות הן מאותן הבאים לכפר הן מאותן הבאים לקדש ולטהר שיוכל לקבל בחי' יציאת מצרים:

ואמר על מאמרם ז"ל. למה נקרא שבת הגדול מפני הנס שנעשה בו. נעש"ה יש בו ב' משמעות. א' שנעשה כבר. וגם י"ל שנעשה הוא ל' הווה שנעשה עתה. גם י"ל נס ל' התרוממות שצריך להתרומם עצמו לכל הדברים כנ"ל. והאריך בדיבורים שכל שבת שקודם הרגל צריך להמשיך מהשבת קדושת הרגל. וזהו הפי' תחלה למקראי קודש זכר ליצ"מ. כי יו"ט נקרא מקרא קודש שהוא קורא וממשיך קדושתו משבת:

זאת אנו אומרים שהשבת שקודם יו"ט הוא הכנה ליו"ט. כי שבת נקרא קודש ויו"ט נקרא מקרא קודש. היינו שמקבל מש"ק שלפניו. קודם פסח שבת הגדול. וקודם ר"ה שבת סליחות וקודם יו"כ שבת תשובה. וכן שבת שלפני כל יו"ט הוא הכנה ליו"ט. כי זאת ידוע שהכל תלוי באתערותא דלתתא ומאתערותא דלתתא אתער לעילא לעילא עד עילת כל העילות. ועיקר האתערותא דלתתא הוא ג"כ מהקב"ה שהוא מכניס לאדם התעוררות אליו י"ת. ויו"ט קדושתו תליא בישראל שהן מקדשין החודש ומעברין אותו כדאיתא בגמרא. אבל שבת קדושתו אינו תלוי בשום דבר בעולם רק הקב"ה בעצמו מקדש את השבת. כי שבת הוא למעלה מן העולם. ולכך אינו תלוי קדושתו בשום דבר בעולם. אשר לזה אנו אומרים ביו"ט מקדש ישראל והזמנים ובשבת אנו אומרים מקדש השבת. וזהו הפי' תחלה למקראי קודש. היינו שבת הוא תחלה למקראי קודש. כי יו"ט נקרא מקראי קודש. כי יו"ט קדושתו תלוי בישראל שהם קוראים ומזמינים הקדושה ליום טוב:

עכ"פ נמצא שיו"ט קדושתו תלוי בנו לקום ולהתעורר ולעשות הכנה. ושבת שקודם יו"ט הוא הכנה דילי' ולכך אנו צריכים בזה השבת לעשות הכנה ליו"ט היינו להתרחק מהרע ולהתקרב לטוב. ושבת שקודם פסח קורין אותו שבת הגדול מפני הנס שנעשה בו שלקחו השה שהוא עבודת המצרים. וקשרו בכרעי המטה. והיו שיני המצרים קהות. ומהיכן נמשך להם הנס הזה באתערותא דלתתא מחמת מס"נ שמסרו נפשם על ככה ומזה הגיע אליהם הנס. וכדאיתא בדרשת חז"ל משכו ידיכם כו'. ואיתא בספרים הפי' וקשרום בכרעי המטה. היינו שהיו נמשכים מעבודתם והשפילו עבודתם למדריגה התחתונה

והשפלה הנקראת כרעי המטה. נמצא שבתחלה היה ג"כ התעוררות וההכנה מישראל בשבת ועי"ז נתעלו. ולז"א מפני הנס שנעשה בו לשון נסיון והרמה למעלה א"כ גם כהיום אנו צריכים לעשות הכנה דיליה בשמחה:

כתיב והזרתם את בני ישראל מטומאתם. ושמעתי מא"א זצוקלל"ה שאמר והזרתם הוא לשון ז"ר היינו כתר:

ונוכל לומר כי פי' הפסוק כך הוא. והזרתם. היינו כשתפרשו את ב"י מטומאתם. היינו מהעבירות שלהם בתשובה. מזה עצמו נעשה לו כת"ר. ונכתר ומתנשא ברום המעלות. פעם אחת הלך אחד בשוק ופגע באשה והסתכל בה והיה נמשך לאחוריו ונרתע מאוד כי זכר את דבר קדשו אשר אסור להסתכל באשה. ואמר החכם שעמד וראה זאת בוודאי האשה הזאת היא צדקת שעל ידה הזכיר זה האיש את י"י. נמצא בהיות האדם פורש מדבר עבירה מזה עצמו נכתר ומתנשא מפני שמסתמא בעת ההפרשה הזכיר את י"י ויחזק בעבודתו עבודת הקודש יותר ויותר:

והחילוק שבין חמץ למצה הוא רק נקודה אחת. כידוע. וצריך האדם להפריש מאתו הנקודה הרעה שבלבו רח"ל ולהשליכה עמוק עמוק במצולת ים ולהתקרב אל הנקודה הטובה. שממילא בעת שהוא נפרש מהרע אזי הוא נכתר בטוב כמאמרינו ואז נעשה מחמץ מצה כהרף עין:

וזהו משכו כו'. ואיתא משכו ידיכם מעבודה זרה. היינו מעבדות זרות היא הנקודה הרעה שבלב. כי הרב המפורסם הקדוש רש"ק זצוק"ל אמר על פסוק שוחה עמוקה פי זרות היינו מי שעושה הפה זר ומתועב ואפילו מי שהוא אינו רשע ח"ו רק שהוא מרוחק מעבודה והיא זר אצלו נקרא ג"כ רשע. וכמאמר בעל מסדר ההגדה. רשע מהו אומר מה העבודה הזאת לכם. היינו שאפי' הוא מרוחק מעבודה ואין לבו שלם בעבודת הש"י ביראה ואהבה זהו ג"כ רשע י"י יצילנו:

נחזור לענייננו. שפי' הפסוק של משכו כך הוא. כשנמשכים מעבודות זרות ומכל רע שיש בתוך לבו אז יכולים להמשיך חיות מחי החיים. כי משכו משמש ב' לשונות. אחד למשוך מעליו ולהפריש כל הדברים רעים רח"ל. ועוד משכו הוא ל' המשכה מלמעלה למטה. היינו להמשיך מחי החיים כל המשכות הטובות והברכות:

היוצא לנו מכל הדיבורים שדברנו. כללו של דבר הוא כי הכנה של חג הפסח הבע"ל צ"ל שיסיר כאו"א מאתו את הנקודה הרעה שבלבו רח"ל. ולהשפילה ולעשות מחמץ מצה רק לא במרה שחורה. אך בשמחה ובטוב לבב. ולהכין קדושה ליו"ט ולהכין א"ע לקבל

הקדושה מיו"ט ומן הסדרים ומן הכוסות ומן ההלל ומן הימים עצמן ומן הד' לשונות של גאולה. והצלתי וגאלתי וגו'. זהו היוצא לנו מהדיבורים שדברנו עד כה:

עוד אמר שבת הגדול. השבת הוא גדול. כי כל יו"ט יש לו השבת שלפניו שממנו נמשך הקדושה של יו"ט כי שבת הוא יותר גדול במעלה מיו"ט. שיו"ט הוא בזמן ושבת אינו בזמן. כתיב ושמרתם את השבת כי קודש הוא לכם. שבת בעצמו נקרא קודש וביו"ט כתיב מקראי קודש. שקורין ומכניסין הקדושה של שבת בתוך היו"ט כי השבת הוא הכנה אל היו"ט:

למה קורין אותו שבת הגדול מפני הנס שנעשה בו. נ"ס ל' הרמה והתנשאות. כל ישראל צריכים להתנשאות עמו להשי"ת. פשוט היה הנס שלקחו ישראל את אלהיהם של מצרים והמצרים שתקו להם. ועוד היה הנס מישראל עצמן שעשו דבר כזה ומסרו עצמן במס"נ בעבור אמונתו וכבודו יתברך. וזה הדבר לא היה יכולים לעשות באופן אחר רק במס"נ. כי מן מקום מתועב ומשוקץ כזה שהיו בו ישראל ואת ערום ועריה לא היה יכולים לצאת משם לחירות כי אם בהדבר הזה שמסרו עצמן ונפשם באמת להקדוש ברוך הוא. וכתוב בספרים שקשרו אותו בכרעי המטה. פי' הוא אותו המקום שכוחם של מצרים משם. כי כתיב ומלכותו בכל משלה. ואעפ"כ מאיזה מקום שהיה כוחותם כוחות הטומאה השפילו אותו ישראל וקשרו אותו בכרעי המטה. והכל בזה שמסרו נפשם לכבודו:

היוצא לנו מזה. בכל דור ודור חייב אדם לראות כו'. כי זה השבת צריך להיות הכנה מפני הנס שנעשה בו. פי' שנעשה בו מכבר וגם מה שנעשה בו עכשיו. וצ"ל אותו הזבח בעצמו ואותו החירות עם ההכנה הזאת של השבת. ומפני זה הוא נקרא שבת הגדול מפני הנ"ס שנעשה בו. היינו ההתנשאות. כי כאשר מתנשאים ממילא מתגדלים. וצריך להכין א"ע לביעור חמץ ולקבלת הטוב אמן:

כתיב ויאמר י"י אל משה ואל אהרן בארץ מצרים לאמר וכו'. ואח"כ כתיב ויקרא משה לכל זקני ישראל ויאמר אליהם משכו וקחו לכם צאן למשפחותיכם ושחטו הפסח:

איתא במדרש הה"ד בישישים חכמה ואורך ימים תבונה מפני מה זכו הזקנים שיהיו ישראל נגאלים על ידיהם מפני שעשו שישראל יאמינו על ידיהם שכן כתיב ויאספו אליו זקני ישראל ואח"כ ויאמן העם וישמעו לפיכך הכתוב משבחן בישישים חכמה וגו':

הנה כבר דברנו הרבה פעמים מזה. משכו. כפי דאיתא משכו ידיכם מע"ז. נוכל לומר. שהעבודה שהאדם עובד את השי"ת לא יהיה זרה ח"ו. היינו שלא יהיה בזה שום מ"ז ח"ו

ובלי שום פניה בלתי לי"י לבדו. בעובדא ובמלולא וברעותא דלבא. וכשעוזר לו השי"ת שעובד את הבורא ב"ה עבודה תמה ונקיה אזי אח"כ משכו יומין תתאין ליומין עלאין. היינו לייחד כל המדות וכל העולמות למעלה ככתוב בתוה"ק ועבדת את העבודה הזא"ת בחודש הז"ה. שתעבדו עד שתתייחד זא"ת עם [ז"ה] כי זא"ת נקרא מה שאנו רואים בעינינו. הכל נקרא זא"ת וצריך לייחד הכל עם בחי' הנקרא ז"ה וכמו שאנו אומרים בהגדה בעבור ז"ה לא אמרתי אלא בשעה שיש מצה ומרור מונחים לפניך. כידוע מצה נקרא חירות ובו מרומז השם הקדוש. ומרור הוא להיפך. וצריך לתקן הכל ולייחד הכל לשמו הגדול וזה הכל נקרא זא"ת. מאת י"י היתה זא"ת. היינו שצריך כל אדם לידע שכל דבר הכל הוא מאת השי"ת כל מה שיש בעולם וכל ההתחדשות אשר נתהווה בעולם הכל הוא מאת י"י. וצריך לייחד הכל לפלא עליון. שיעזור לנו הש"י שע"י יחודים שלנו נשיג ג"כ נפלאות הבורא ב"ה. וזהו זא"ת היא נפלא"ת בעינינו ז"ה היום. שצריך לייחד הכל זא"ת וז"ה כחדא וזהו העיקר לייחד כל המדות הנקראים ימים למעלה מן המדות:

וזהו כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות. ולכאורה היה צריך לכתוב כיום צאתך. כי ביום אחד יצאו ממצרים ומהו הל' כימי. רק האמת הוא כידוע איך היו נשקעים במצרים ודלג הקב"ה שלא כסדר כל המידות. ובאו לבחי' הנקרא חירות. וזהו כימי. היינו כל המידות. כמו כן לעתיד אראנו נפלאות שישיגו ג"כ הבחי' הנ"ל נפלאות הקב"ה. ובאמת זהו עיקר רצונו של הקב"ה. הגם שהיכולת בידו לעשות כרצונו הטהור בכל עת. ובאמת וכי שייך אצל הקב"ה ל' נס או שום לשון פלא בעולם נגדו. ובידו לייחד כל העולמות ברגע אחד ולהוציא את ישראל מתחת כל מיני שעבוד. הן משעבוד היצר הרע או שארי דברים:

אמנם עיקר רצונו הפשוט שיתעלה הכל מזה העולם ע"י ישראל שיקיימו מצותיו בלב שלם במחשבה ודבור ומעשה בלי שום פניה כלל כמו שדברנו מקודם. לכך מוטל עלינו בית ישראל לראות לעשות רצונו הקדוש ולקשר כל העולמות ולייחדם בייחוד גמור. כמו שאמרנו מקודם. ועבדת את העבודה הזא"ת בחודש הז"ה. וזהו שמביא המדרש. בישישי"ם חכמה. כי באמת הלא ידוע שהקב"ה ברא י"ש מאי"ן וכמ"ש והחכמה מאי"ן תמצא. בחי' שקודם החכמה נקרא אי"ן. וזהו להנחיל אוהבי י"ש. וזהו בישישי"ם חכמה ואורך ימים תבונה. כידוע אורך נקרא מה שקודם החכמה. וזהו עיקר החכמה להאיר מבחי' אורך להמדות הנקרא ימים. ובאמת עיקר החכמה היא כמ"ש ראשית חכמה יראת י"י. מי שירא מי"י נקרא חכם. כי באמת אית חכמה ואית חכמה. היינו שצריך כ"א לראות להעלות הכל מזה העולם. היינו בחי' הנקרא זא"ת. שזה נקרא חכמה תתאה.

ע"י כל המדות לחכמה עליונה בכדי שע"י היחודים שלנו יאיר הקב"ה את כל העולם מחכמה עלאה עד חכמה תתאה. וזהו שכל טוב לכל עושיהם בלשון רבים. היינו שני החכמות. וזהו שמביא המדרש. שע"י שעשו הזקנים לישראל להאמין. כי באמת מי נקרא זקן זה שקנה חכמה שיודעים לייחד ב' החכמות חכמה תתאה לחכמה עלאה. ועי"ז מביא אמונה לעולם. כמו שדברנו שזה עיקר רצונו של הקב"ה. הגם אשר מצדו היה בידו להוציא את ישראל ממצרים ברגע אחד בלי שום דבר כלל. ואולם רצונו הוא שיתעלה הכל מצדינו וממעשה ידינו. לכן צוה ליתן כבוד לזקנים שהם מייחדים את העולמות לרצונו הפשוט ומביאים האמונה לכלל ישראל. וכמו כן הוא עד עולם בכל עת ובכל זמן מחוייבים אנחנו עם בני ישראל לראות שלא יהיה העבודה שלנו זרה ח"ו רק עיקר הוא בעובדא ובמלולא וברעותא דלבא שיתעלו ויתייחדו כל העולמות שנזכה לגאולה העתידה בב"י ויושלם העולם בשלימות הגמור. וזהו משכו. מי שיש לו משלו. ומי שאין לו משלו וקחו לכם כדאיתא ברש"י. היינו שיקח מן הזקנים כאשר דברנו וכדאיתא במדרש אם זקנים הם כו'. ואם נערים נטפלה בהן ילדות. זהו בחי' שני החכמות. וזהו אור לארבעה עשר בודקין את החמץ לאור הנר. כידוע אור נקרא אור פשוט היינו אור הגנוז. ונר נקרא הכלי. וכן המצות נקראים נ"ר ובתוך הנ"ר נתייחד הכל. האור הגנוז עם כל הדברים הנצרכים היינו השמן והפתילה וכשמתייחדים הכל נקרא לאור הנר:

כתיב וערבה לי"י מנחת יהודה וגו'. שמעתי מא"א מו"ר זצ"ל המעריב ערבים שהוא ממתיק את כל הדברים שהם ערבובים. ונוכל לומר זהו פי' הפסוק וערבה ע"פ ב' הפירושים. אשר ערב לפני הקב"ה כשישראל ממתיקים את הדברים שהם חושך וערבובים אצלם. כי באמת כתיב בהקב"ה אני ראשון ואני אחרון וכו'. עכ"ז רצונו שיתפשט אלקותו וכבודו ע"י ישראל מזה העולם. כמו שאמרנו מכבר. המלך המרומם לבדו מאז. כי אני י"י לא שניתי וקודם בריאת העולם היה ג"כ מרומם. והוא ושמו אחד. רק המשובח והמפואר והמתנשא. שיתנשא ויתפרסם אלקותו הוא מימות עולם. היינו מאחר בריאת שמים וארץ ועד עתה מתנשא שמו של הקב"ה. ומהו הפירוש מהתנשאות של הקב"ה. ההתנשאות שלו הוא אשר יכולים העולם לקבל רב טובו והשפעתו וחסדו. וזה הכל ע"י שישראל מתקנים מעשיהם ומביאים מנחה לי"י ומוסרים עצמם לשמים אזי מבטלים כל המחשבות והחשכות שלהם וממתיקים אותם. ואת המר שלהם עושים מתוק. אזי הוא ערב להקב"ה כימי עולם כמו שדברנו. וכשנים קדמוניות. כי יש ימי עולם. ויש ימי קדם היינו קודם לבריאת העולם וצריך להעלות הכל לשורשו. כמו שהים קודם התחלת הבנין אשר זה נקרא ימי קדם:

ולזה איתא במדרש. דומה דורן שלך לדורון דרבך. ויכול להיות שזה נקרא מוסף שבת. כדאיתא בזוה"ק אל זקני עירו דא רזא דמוסף שבת. ולזה כתיב לשון וערבה. היינו לשון ערבה שהיא בתוך ארבע מינים שבלולב. הגם שאין בו לא טעם ולא ריח עכ"ז הוא כנגד השפתים אשר ע"י נעשה היחוד הגמור ע"י נשיקין שהוא בחי' מוסף. והבן:

לערב פסח

אור לארבעה עשר בודקין את החמץ לאור הנר כו'. היינו בנר מצוה ותורה אור. כל אחד בודק עד מקום שידו מגעת. ידו היינו שכלו. והשאר מבטלו ובמה. בלבו. מיט איין שטיקעלע הארץ. אין ביעור חמץ אלא שרפה. בהתלהבות לדבקות הבורא ב"ה:

הגדה של פסח

הא לחמא עניא. כבר דברנו כמה פעמים מן אות ה'. וזה ידוע כי מדת מלכות נקראת ה"א תתאה. דוד המלך עליו השלום אמר אודך כי עניתני ותהי לי לישועה. כידוע שמדת מלכות מקבלת מכל המדות ומשפעת לזה העולם כל טוב. והנה עוה"ז נברא בה"א וזה נקרא לחם עוני היינו העוה"ז. ולזה נבראת באות ה' כי מה דרכו של עני בפרוסה. כי זה העולם נקרא עולם השפל. עכ"ז כל העליות מכל העולמות הוא רק מזה העולם שצריך לייחד הכל לאחדות הפשוט. ולזה נבראת בה' כי מקודם היא אינה בשלימות רק פרוסה היינו למחצה. ולזה סידר ה"א בא' כידוע שיש לאות ה' ג' מלואים וכמו שדברנו שצריך לקשר הכל לאחדות הפשוט. ולזה סידר בעל ההגדה הא באל"ף היינו שצריך לייחד העוה"ז הנקרא עניא לאחדות הפשוט היינו בחי' א' ולזה נקרא העוה"ז עני"א כי כך היא המדה כי כל דבר שיש בזה העולם הכל הוא בחי' משפיע רק מהיכן הוא מקבל מבחי' הנקרא לחמ"א כידוע שהוא עולה מזל"א ע"ה. כי באמת כלל זה העולם מקבל מבחי' אי"ן הנקרא מזל"א והחכמה תחיה בעלי'. ועכ"ז כיון שהוא בחי' מקבל נקרא לחם עוני. ואחר שהיא מקבלת מבחי' הנקרא לחמ"א צריך כל איש ישראל לקשר המדות כולם לרצונו הפשוט. ויותר ממה שבעל הבית עושה עם העני העני עושה עם בעל הבית. והנה באמת כביכול ברוך הוא וברוך שמו אינו נצרך חס ושלום לשום דבר. ואם [*אולי צ"ל צדקת כמ"ש איוב לה ז] תפעל מה תתן לו. עכ"ז רצונו הקדוש והטהור בבריאת עולמו שיגלה כבודו ומזה העולם השפל יתעלה מלכותו כמ"ש תנו עוז לאלקים. ישראל מוסיפין כח בפמליא של מעלה. כי זהו רצונו הפשוט הקדוש והטהור. וכפי ששמעתי מא"א אדומו"ר זצוקל"ה כל העונה אמן בכל כוחו פותחין לו שערי גן עדן ולא אמר יפתחו לו אלא פותחין לו תיכף היינו כי העונה אמן בכל כחו כו' היינו בכל הכח שיש בזה הבחינה. וכמו שאמרנו שעי"ז יתוסף כח בפמליא של מעלה. פותחין לו תיכף שערי ג"ע היינו שער התשובה. כפי ששמעתי בשם הרב הצדיק מוהר"ש מקארלין. שערי ג"ע

נקרא שערי התשובה. כי מעלה כל העולמות עד בחי' הנקרא שער התשובה. היינו עולם החירות כי זה הוא עיקר העבדות לייחד כל דבר מזה העולם לרצונו הפשוט. זהו הפירוש ה"א לחמ"א עני"א. ואח"כ די אכלו. כידוע כי היתה מקודם דלי"ת ונעשה ה"א אח"כ ובמילוי יו"ד. היינו נקודה קטנה. היינו הניצוץ הקדוש כידוע שגלות מצרים לא היה רק להעלות כל הנ"ק שהיו נטבעים בעמקי הקליפות במצרים:

כל דכפין. פי' מי שהוא רעב. היינו שיודע חסרונו. ומה שצריך להעלות. ייתי ויכול. היינו שיתקן חסרונו הידוע לו ויראה לתקן כל דבר ולהעלות ולתקן הכל ולייחד הכל להקב"ה. כידוע שאכילה הוא ל' יחוד:

כל דצריך ייתי ויפסח. היינו מי שצריך לתקן ואינו יודע כלל חסרונו ייתי ויפס"ח היינו שידבר דיבורים לפני הקב"ה. מלשון פ"ה ס"ח. כי באמת כל הדברים אין באפשרי לתקן רק ע"י דיבורים שמדבר לפני הקב"ה. הן תורה או תפלה. רק שיהיה עם חיות הבורא כי חיים הם למוצאיהם למוציאיהם בפה. כי הדיבור הוא הממוצע בין העשיה ובין המחשבה. ובפרט כי עקימת שפתים הוה מעשה. והעיקר הוא שידבר דיבורים לפני הש"י עם חיות של הקב"ה. כמו שאנו מדברים מזה תמיד שהעיקר הוא במלולא ובעובדא וברעותא דלבא כי על כל מוצא פי י"י יחי' האדם. היינו שיכניס בכל הדברים והדיבורים שלו החיות של הקב"ה וזהו עיקר יציאת מצרים. הסיפור עם חיות של הקב"ה כמו שדברנו. שישיג חיות הבורא ב"ה עם הסיפור שלו בזה הלילה ולילה כיום יאיר לו. שישיג בזה הלילה אותו הבחינה שהיה ישראל אז בעת יצ"מ:

וזהו בימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות. כי בגלות מצרים היה הדעת בגלות. ומשה רבינו היה הדעת של כל ישראל ותיקן ע"י הדעת שלו כל המדות הנקראים ימים והוציאם ממצרים. כמו כן אראנו נפלאות נ' פלאות כמו שהשיג משה רבינו ע"ה. דהמע"ה אמר פלאות עדותיך. אל תקרא עדותיך אלא דעותיך. כי באמת כל התורה כולה וכל המצות וכל המדות טובות מקבלים הכל מן פלא עליון. וצריך כל אדם לראות לקשר הכל ולהעלותם לרצונו הפשוט והוא פל"א העליון לזאת אמר פלאות עדותיך ע"כ נצרתם נפשי. כידוע כי בחינת נפש היא מדריגה התחתונה כידוע שיש ה' בחי'. נפש. רוח. נשמה. חיה. יחידה. וכביכול ב"ה וב"ש משפיע ומחי' גם בחי' נפש והכל מרצונו הפשוט. וגם יש ד' עולמות. אצילות. בריאה. יצירה. עשי'. ונגד זה יש ד' בחי' בתפלה. וגם נגד זה יש ד' לשונות של גאולה. וד' כוסות הכל לרמז שהקב"ה נותן חיות לכל המדריגות מרומי רום המעלות עד שפל המדרגות והכל בבחינת מקבל ומשפיע. והתחלת השפעת רצונו הפשוט נקרא פל"א. ומחיה עד בחי' התחתונה הנקרא נפש.

וצריך כל אדם להחיות את נפשו ולהעלות הכל בתורה למקורו ע"י החיות שמכניס בהדיבורים שלו לפני הקב"ה בתורה ותפילה. וזהו ייתי ויפסח:

השתא הכא. כידוע שיש עוד מילוי באות ה' היינו שני ההי"ן. ה' עלאה וה' תתאה. ה' עלאה נקרא חירות בחי' בינה. וה' תתאה נקרא בחי' מלכות וכפי דאיתא בספרים הקדושים. שם ה"נדולה לאה שם ה' גדולה לאה. ושם ה"קטנה רחל ה' קטנה רחל. היינו עלמא דאתכסייא ועלמא דאתגלייא. ולזה אמר מקודם

לשנה הבאה בארעא דישראל. הכל כמו שדברנו שמתחיל מן עוה"ז וצריך לקשר ע"י דבורים שלו למדת מלכות הנקרא ה' תתאה. ואח"כ ילך ממטה למעלה עד שיקשר הכל לעולם החירות שזה נקרא ה' עלאה. לזה אמר מקודם לשנה הבאה בארעא דישראל. כידוע שזה נקרא בחינת מלכות. ואח"כ אמר

לשנה הבאה בני חורין. שילך ויקשר כל העולמות. כסדר ממטה למעלה עד עולם החירות ויקושר הכל לרצונו הפשוט מן עולם העשיה עד עולם האצילות:

ויכול להיות אשר נגד זה היה בבנין המשכן זהב וכסף ונחושת ובחרושת אבן למלאות. היינו לתקן כל המדות ממטה למעלה מבחי' הנקרא אב"ן עד בחינה הנקרא זהב. כפי דאיתא במדרש זהב זה אברהם שנבחן בכבשן האש כזהב. וכשיתקן כל המדות יכול להשיג יותר ויותר עד שישיג נפלאות של הקב"ה כמו שהאבות הקדושים השיגו נפלאות כ"א כפי המדה שלו. היינו מה שהיה רצונו הפשוט. ולזה היה בבנין המשכן אבן כפי דאיתא בספרים מה שנקרא אבן. אבן מאסו הבונים היתה לראש פינה. וזה ידוע עפ"י ספרים הקדושים מה שרמז דהמע"ה בזה האבן. אמנם נוכל לומר פשוט. היצה"ר נקרא אבן מכשול. וזהו הפירוש. אבן מאסו הבונים. השם ישמרנו מזה האבן. עכ"ז היתה לראש פינה. כידוע שאין שום ברי' יכול להשיג השלמות רק מזה העולם כי בעולמות העליונים שאין שם שום בחירה אין יכול להשיג להוסיף מדילי' כלום רק מה שמראים לו גדולת הבורא ב"ה וב"ש. ואפילו מלאכים ושרפים נקראים עומדים ואין אומרים שירה עד שישראל מקדשים שמו של הקב"ה בזה העולם ואומרים קדוש ואח"כ אומרים המלאכים. והכל הוא מפני שבזה העולם יש בחירה והיצה"ר עושה את שלו בכל יום להסית כל איש לתאוות העוה"ז רח"ל. וכשהקב"ה עוזר לו ואינו שומע לו ומשבר לבו האבן ואדרבה כשמראה לו אהבת עוה"ז משיג מזה אהבת הקב"ה. ומתבונן בעצמו כמה גדולים תענוגי עוה"ב ומקבל עליו אהבתו ויראתו של הקב"ה וכמו שאמרנו כבר על פסוק כי ממנו נקח לעבוד את י"י. והולך מחיל אל חיל עד למעלה אז היתה לראש פינה כי ע"י האבן הנ"ל יוכל לתקן את כל העולמות כשאינו שומע להיצה"ר ופונה א"ע

לראש. ואח"כ אמר מאת י"י היתה זאת. היינו מפני מה ברא הקב"ה את היצה"ר ונתן לכל אחד מלחמות גדולות. ולזה אמר מאת י"י היתה זאת בכדי היא נפלאת בעינינו כי כשעוזר לו הקב"ה לאדם ומנצח את המלחמה של היצה"ר אזי היא נפלאת בעינינו. יוכל כל איש מישראל לראות בעיניו נפלאות של הקב"ה. היינו הפלא העליון. וכפי שאמרנו כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות היינו לכל א' וא' שישיג אותה בחינה שהשיגו ישראל בצאתם ממצרים שיצאו מן מ"ט שערי טומאה והשיגו מ"ט שערי בינה שזה נקרא עולם החירות. וזה נקרא ה' עלאה. לזה מסיים לשנה הבאה בני חורין:

מה נשתנה. כאן הבן שואל מה נשתנה. ולכאורה מה זה פליאה יותר מכל המצות והלא על תפילין יוכל גם כן לשאול ולהקשות מה זה שצריך להניח על הראש ועל היד. וכמו כן גבי ציצית. רק באמת הלא ידוע כי באמת בעת שהיו ישראל במצרים לא היה נחשבים לאומה ישראלית כלל והיה משוקעים בכור הברזל במ"ט שערי טומאה וכשהגיע הקץ צוה להם לעשות קרבן פסח ולמול אותם בכדי שיהיה להם מצות שעל ידם יוכל להופיע להם קדושתו כי זהו רצונו יתברך שיעשו כל היחודים ע"י מעשה התחתונים. וזהו ועבדת את העבודה הזא"ת בחודש הז"ה כידוע זא"ת נקראת עוה"ז. והעיקר לייחד העוה"ז עם העוה"ב. וידוע כי הבחינה הנקראת זא"ת היא המשפעת לזה העולם ובחי' הנקרא ז"ה ידוע ג"כ. ז"ה אלי ואנוהו. והעיקר הוא לייחד העוה"ז בחי' זא"ת עם ז"ה. וזהו ועבדת את העבודה הזא"ת. שתהיה אצלך העבודה הזא"ת עם חידוש העולם לבחי' ז"ה. וזה רק ע"י מעשה התחתונים. ושיהיה השלימות הגמור במחשבה ודיבור ומעשה. ובפרט בפסח כידוע אשר במצרים היה הדעת בגלות כפי דאיתא בספרים ויעבידו מצרים את ב"י בפרך בפה רך. לזאת כשהופיע הקב"ה על ישראל אור קדושתו והוציאם מעבדות לחירות מחוייבים אנחנו לדבר ולספר ביצ"מ. והעיקר לראות שיהיה הדיבור עם חיות הבורא ב"ה כי חיים הם למוצאיהם. וכדאיתא בגמרא למוציאיהם בפה. היינו כמו שדברנו שיהיה הכל במעשה ודיבור ומחשבה לדבק הכל לחכמה העליונה שזה נקרא המחשבה. וידוע אשר החכמה נקראת חיים כדכתיב החכמה תחיה בעליה. ומהו החכמה. ראשית חכמה יראת י"י זהו עיקר החכמה לירא מי"י ולדבק במצותיו. וזה ידוע כי החכמה מאין תמצא. וזהו כי חיים הם למוצאיהם שמביא את החכמה לתוך דיבור ע"י ה' מוצאות הפה. ולכל בשרו מרפא כידוע הבחי' הנקרא כל. ובשר נקרא ג"כ בשר קודש. היינו כשעושה כמו שדברנו. הכל בחיות הקודש אזי הוא עושה יחוד בין כל המדות ממעלה למטה עד בחינת בשר קודש. וכמו שאמרנו ע"ז דאיתא בפרקי אבות. לא הפילה אשה מריח בשר הקודש. עפ"י דאיתא בגמרא עתידין בחורי ישראל שיתנו ריח טוב. היינו

אותם שלא טעמו טעם חטא והיו נקיים מכל צד וממילא נקרא הבשר שלהם בשר קודש. וזהו מחמת שהיה אז בזמן הבית צדיקים גדולים. ומעולם לא לן אדם בירושלים וחטא בידו. ולא היה בהם שום בחי' רע כלל ממילא לא שלטה בהם שום דבר מן הצד. ולא הפילה מחמת זה שום אשה. וזהו הפי' ולכל בשרו מרפא. שע"י יחודים שלהם מייחדים הכל עד שהבשר שלהם נקרא בשר קודש:

וזהו הפירוש בהגדה. ה"א לחמא עניא זה עוה"ז כי העוה"ז נברא בה"א. די אכלו. כשמייחד אות ה' עם היו"ד. כי עוה"ב נברא ביו"ד. כל דכפין ייתי וייכול. כמו שדברנו הבחינה שנקרא כ"ל ייתי וייכול. היינו שיעשה יחוד שלם ליחדה עם כל המדות. וכל דצריך מי שצריך לעשות אלו היחודים ייתי ויפסח. מלשון פ"ה ס"ח שידבר דבורים לפני הקב"ה בחיות הבורא ב"ה כמו שדברנו כי חיים הם למוציאיהם בפה. ובאמת שייך זה בכל התורה כולה ופשיטא בפסח כמו שאמרנו מקודם אשר קודם יצ"מ לא הופיע חיותו וקדושתו של הקב"ה בזה העולם. ועד אברהם היה שני אלפים תוהו. ומאברהם התחיל ב' אלפים תורה עכ"ז לא יהיה ישראל אומה שלימה. כי אחד היה אברהם ואח"כ יצחק ואח"כ יעקב וי"ב שבטים ושבעים נפש הכל בהדרגה. והגם שיעקב אבינו ראה ששים רבוא עכ"ז לא היה השלימות הגמור מאחר שהיה הדעת בגלות והדיבור היה סתום כפי שאמר משה כי כבד פה וכבד לשון אנכי. ובלילה הזה שיצאו ממצרים הופיע ה' ב"ה אור קדושתו על ישראל שלא בהדרגה. ונתייחדו זא"ת עם ז"ה כחדא ולילה כיום יאיר להם. ובאמת על הלילה הזה המתינו האבות העולם ג"כ. ובלילה הזה דיבר הקב"ה עם אברהם אבינו בברית בין הבתרים וכתיב אצל אברהם ויחלק עליהם לילה. היינו שחילק את אמרפל וחביריו מישראל ועשה יחוד שלם שנקרא לישראל בחי' זה הלילה. וגם יצחק אבינו אמר בעת הברכות הלילה הזה עתידין ישראל לקבל טללי ברכות וליצא ממצרים. ויכול להיות שלזה נקרא ליל שמורים. שהקב"ה המתין על זה הלילה וישראל ואבות העולם המתינו ג"כ ע"ז הלילה. ולזה אנו אומרים בראש אשמורות זה הלילה. כידוע דעד לא קבילת דכר נקראת ליל ומדקבילת דכר נקראת לילה. ובאמת הלילה הזה נעשה היחוד הגמור בראש אשמורות ונקראת לילה. ואנו מאמינים שכמו כן נתעורר בכל שנה בזמן הזה הלילה שיצאו ממצרים וזהו השתנות גדול:

ולכן כאן הבן שואל מה נשתנה. ולכאורה מהו הלשון מה. לכתוב למה נשתנה. רק באמת הכל הוא דבר בפני עצמו מה נשתנה כמו שדברנו העבודה הזא"ת בחודש הז"ה. לייחד זא"ת לבחי' ז"ה. וכידוע שזה הבחי' נקראת מ"ה. מ"ה אדם ותדעהו. וכפי דאיתא בספר מהר"ל הקדוש. מ"ה נקרא דבר שיודע אני שאיני משיג כלום. כמו שאמר משה

ונחנו מ"ה. וכשיודע האדם ערכו נגד הבורא יתברך וזהיר במצותיו של הקב"ה ומקשר את עצמו להאמת והולך מחיל אל חיל אזי משיג בחי' מ"ה שזהו שמו הקדוש כתפארת אד"ם לשבת בית. אשר לזה אמר משרע"ה ואמרו לו מ"ה שמו. כשיאמרו לי ישראל כי שמו הוא מ"ה אזי מ"ה אומר אליהם. אזי אגלה להם ביותר בחינת מ"ה:

לזה סידר כאן בעל מסדר הגדה הכל בלשון מ"ה. חכם מ"ה הוא אומר. מצה זו שאנו אוכלים על שום מ"ה. היינו שיהיה יחוד השלם עם בחי' מ"ה. והכל הוא ע"י מעשה התחתונים כידוע מ"ה עולה בגימטריא אד"ם. היינו כשמביא האדם חיות הבורא ב"ה בכל דבר כמו שאנו אומרים בדמיך חיי בדמיך חיי שני פעמים. דם פסח ודם מילה. ובזה מטהר את הדמים טמאים. כידוע בספרים קדושים שיש שני מיני דמים. וכשמביא בכל דבר חיות הקדושה של הקב"ה כמו שדברנו מקודם שמקשר הכל לחכמה עליונה אזי הוא מקשר הכל לאלופו של עולם ונעשה צירוף אד"ם. ובאמת מהו האל"ף ה"א לחמא. שמקשר הה' עם א'. וכן א' זעירא מן ויקרא. וכן בשלמה כתיב האל"ף לך שלמה. וזהו ג"כ כוונת עיקר הספירה לתקן האד"ם. וזהו הפי' מ"ה נשתנה. ועוד הלילה הזה זהו ג"כ דבר בפני עצמו מפני מה נקראת לילה בחינת ליל"ה ובחי' ז"ה כמו שדברנו. וע"ז מתרץ עבדים היינו לפרעה במצרים. וכפי דאיתא שקשרו המצרים את כולם שלא יוכלו לצאת ממצרים לעולם ונשתקעו ישראל בשם בתוך מ"ט שערי טומאה ואלו היו ח"ו מתעכבים עוד רגע לא היה יכולים לצאת ממצרים לעולם והוכרח הקב"ה בעצמו לפדות אותם בזו הרגע דוקא בידו החזקה ובזרועו הנטויה ולהאיר להם שלא בהדרגה באשמורה ראשונה ונעשה היחוד השלם. אשר לזה נקראת הלילה הזה. ולכך מסיים אח"כ וכל המרבה לספר ביצ"מ הרי זה משובח כי מאז שיצאו ישראל ממצרים נקרא הלילה הזה ליל שמורים ונתגלה האור שלו בלילה הזה. רק שצריך לזה יחודים גדולים שעושים הצדיקים בזה העולם הם משבחים ומייחדים בחי' הנקרא ז"ה. וזהו הרי ז"ה משובח. ומביא אח"כ המעשה מחמשה הצדיקים שישבו בזה הלילה והאיר להם כל הלילה. כי מספרי"ם הוא ל' או"ר. שהאיר להם עד שעשו יחודים גדולים ונקראת אותו הלילה. והאירו כ"כ עד שבאו תלמידיהם ג"כ לאותו בחי' ואמרו להם התלמידים הגיע זמן. היינו הזמן של עוה"ז בא והגיע עד ק"ש של שחרית. וידוע שק"ש נקרא מס"נ ומסרו נפשם כ"כ עבור גדולת הבורא ב"ה ועשו אי"ן מי"ש ויחדו את כל העולם ממטה למעלה. ולכך כתיב הלילה בשני ההי"ן. כי יחדו ה' תתאה עם ה' עלאה מן ה"א עולם ועד ה"א עולם. ואח"כ מסיים בעבור זה לא אמרתי אלא בשעה שיש מצה ומרור מונחים לפניך. ולכאורה קשה. הלא מקודם היה צריכים לאכול מרור כי זהו ע"ש וימררו את חייהם ואח"כ היה

צריכים לאכול מצה. רק באמת מצה מרמז על גאולת מצרים כידוע שמצה בחינת חסד ופסח הוא ג"כ בחי' חסד בחי' אברהם שהיתה הגאולה בזכות אברהם כי אמרתי עולם חסד יבנה. ויצ"מ היה בחינת חידוש העולם. ומרו"ר הוא מרמז על גאולה העתידה אי"ה בב"י וזהו ידוע מה שעולה מרו"ר. ומחוייבים אנחנו להמתיק הכל. ויהיה מזה אח"כ מר דרו"ר ונמתקים בשרשם וזהו בחינת יצחק אשר בזכותו יהיה אי"ה הגאולה העתידה. כדאיתא בגמרא על פסוק כי אתה אבינו כי אברהם לא ידענו וישראל לא יכירנו. רק יצחק הוא המליץ הטוב. השי"ת יזכינו בב"י בקרוב לראות בנין בית הבחירה ובנחמות ציון וירושלים אמן:

היוצא לנו מזה. כי כל אדם מישראל מחוייב לקרב את העוה"ז לקדושתו של הקב"ה ע"י שיהיה זריז ונשכר לתורתו ועבודתו של הקב"ה ויכול לעזור לו שילך ממדריגה למדריגה עד שישיג אורו הגנוז ויושפע על ידו כל הטוב לעולם. כי זה ידוע לכל אשר הטובות כולם וכל העליות הכל נלקח מזה העולם שיקיים רצונו הפשוט בעובדא ומלולא ורעותא דלבא ולא ירחיק א"ע ח"ו מיראתו ואהבתו של הקדוש ברוך הוא שעה אחת ויפה שעה אחת בתשובה ומעשים טובים בעולם הזה מכל חיי עוה"ב. וכפי שדברנו כבר. יפה היא התשובה ומעשים טובים כשהם נלקחים מכל חיי עולם הבא. היינו שיהיה בשלימות בלי שום פניה ח"ו רק בעובדא ומלולא ורעותא דלבא. ואיתא יש קונה עולמו בשעה אחת. וא"כ אם באפשר לקנות עולמו בשעה אחת. ידין האדם בעצמו איך יעלה בידו לקנות הרבה עולמות מלאות כל טוב בהרבה שעות. ובפרט איך בשר ודם יכול לצאת ידי חובתו נגד טובת הבורא ב"ה שעושה עמו בכל עת נסים נגלים ונסתרים. מי הקדימני ואשלם. וכפי שאמרנו כבר אם לא עכשיו אימתי היינו השעה זו כבר חלף והלך. ואימתי אתקן את השעה העברה. ועיקר לקבל עליו עול מלכות שמים שלימה ועל ידינו יתעלה העולם כולו ויהיה אי"ה שלימות הגמור ויתייחד הכל לרצונו הפשוט:

לכן כתיב ואמר ביום ההוא הנה אלקינו זה קוינו לו וגו'. וכפי דאיתא בעולם הזה אנו אומרים פעם אחת זה ואי"ה לע"ל נאמר שני פעמים זה. כי כל זמן שהעולם אינו בשלימות ואינם מתייחדים שני העולמות כתיב פעם אחת זה. כפי שדברנו שיש בחי' ז"ה ובחי' זא"ת. אבל לע"ל כשיתן השי"ת שיתוקן ויבורר כל הקדושות ויתעלה כל העולם לקדושתו של הקב"ה ומלאה הארץ דעה. ויהיה הייחוד השלם. אז יהיה שני פעמים זה כמו שהיה בעת יציאת מצרים בעבור ז"ה ונקרא הכל בחי' לילה. ולכך כתיב מקודם אלקינו ז"ה. ובפעם השני כתיב ז"ה י"י היינו שם הויה ב"ה וב"ש. שנתייחדו כל העולמות לשמו הגדול ואז נגילה ונשמחה בישועתו. ועל אלו הטובות והבחינות רמז יעקב אבינו

ע"ה אי"ן ז"ה כי אם בית אלקים. היינו שנתייחדו בחי' אי"ן עם בחי' ז"ה. כידוע והחכמה מאי"ן תמצא. ובחי' ז"ה מקבל מחכמה עליונה ומפיעים אור קדושתו כסדר עד הבחי' הנקרא בית אלקים. וז"ה שע"ר השמים. כידוע אשר הבחי' ז"ה נקרא שמים וכתיב כאן ג"כ שני פעמים ז"ה. והבחינה בית אלקים נקראת ג"כ ז"ה מצד היחוד ונקראת שער השמים אשר על ידי זה השער הולכות ושופעות כל הטובות ואורות עליונים לזה העולם רק התעוררות מחוייב להיות ע"י מעשה התחתונים והבן:

עוד אמר על פיסקא של כהא לחמא. ה"א לחמא עניא ביאור הדבר כי כפי התלבשותה כך שמה או לחמא או עניא. והא היינו ה"א. כמו הא לכם זרע. והיינו השער לי"י ה' שער לי"י. והמ"י:

השתא הכא לשנה הבאה בארעא דישראל. זו שייך לכהא לחמא כי ארעא זו הה' וישראל נק' וא"ו. והוא"ו הוא המשכת החיות. וזהו מן העולם עד העולם:

כל דצריך ייתי ויפסח. שאל השואל עתה אין לנו קרבן פסח: והשיב ברמז. **השתא הכא**. הוא תשובה על כל דכפין. והשתא עבדי הוא תשובה על כל דצריך ייתי ויפסח. והבן:

מה נשתנה הלילה הזה. כי בגאולה הזאת היתה השירה פעם אחת ז"ה. ולעתיד יהיה שני פעמים ז"ה. כי היום אמרו זה אלי וכו'. ולעתיד לבא יאמר הנה אלקינו זה קוינו לו ויושיענו. זה י"י קוינו לו נגילה וגו' כי הנה כתיב מאת י"י היתה זא"ת היא נפלאת בעינינו. כי ענין הזא"ת היא אמונת השגחה פרטית איך חיות השי"ת מלובש בכל דבר קטן וגדול. כי ענין רצון הבורא היה להיות החיות מלובש בכל המדריגות אפילו בעסקי העה"ב בפרנסתם החיוב להאמין שכל הסיבות בוודאי הכל הוא מאת י"י אלא שרצון הבורא הוא שיתחיל הענין מתחלה ממעשה התחתונים. א"כ מאת י"י היתה זאת יאמר על כל בחי' ובחי'. וזהו שנאמר כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות והיינו הנפלאות של פסוק מאת י"י היתה זאת היא נפלאת בעינינו שיהיה הפלא בעינינו היינו לפי עינינו שהם שפלי המדרגה וכמ"ש כימי צאתך מאמ"צ. כימי הוא ל' רבים כולל גאולת מצרים וגאולה העתידה. כי גאולת מצרים הוא אחד עם גאולה העתידה. כי איתא בספרים שלולי שמיהר הקב"ה את הקץ קודם ת' שנה לא היה הגלות שלאחריו א"כ ע"כ שענין אחד הוא. וזהו מה נשתנה הלילה הז"ה כי ההשתנות הוא ענין הלילה הזה שבלילה זו. ואפשר לומר כי זהו ענין מטבילין שני פעמים וענין שני פעמים ז"ה. כי ענין מטבילין הוא ל' יחוד. כן אמר בשם בשם אביו זצוקל"ה. ושאל השואל היה לו לומר מפני מה נשתנה. והשיב בשם אביו ז"ל מ"ה נשתנה. כי המ"ה נשתנה. כפי שאומרים הצדיקים מה הוא שם מ"ה. ועוד הלילה הז"ה נשתנה כמו שאמר תחלה והבן:

בפסח דשנת תר"ד בשעת הסדר אמר. אבי זצוק"ל אמר כאן הבן שואל. פי' שואל הוא ל' שאלה ובקשה. ר"ל כאן יכול הבר ישראל לשאול ולבקש מאביו שבשמים כל מה שצריך ולקבל חיות על כל הדברים בלילה הזה. ולהשיג מה שלא עמל ויגע על זאת. וענין הד' קושיות הוא סוד ד' כוסות. ולסוד זה פורסין המצה האמצעית לשנים שיהיו ארבע. ואמר כי יש ד' קושיות וארבעה בנים ועוד ארבע ועוד ארבע והם כולם אחד. ודיבר בזה הרבה והאריך במדרגות בן:

בסדר הראשון הקשה הרב זצוק"ל. מפני מה בכל המצות אין שואלין טעם מפני מה נעשה זאת המצוה או מה נשתנה העת הזה. ועתה שואלין מה נשתנה. ותירץ שלכך שואלין כי העיקר הוא הדיבור. ואמר בשם אביו זצוק"ל. אשר בדברו מעריב ערבים. פי' ממתיק הדברים המעורבים. ואצ"ל בדיבור הש"י בעצמו אלא אפילו הדיבורים אשר הם בציווי הש"י ממתיקין בהם כל הדברים המעורבים כי מתחלת הבריאה היה הכל על השלימות ואח"כ נתערב טוב ברע. ועתה בסיפור יצ"מ. ממתיקים ג"כ כנ"ל. הגם שהמחשבה גבוה יותר מהדיבור עכ"ז רצון הבורא היה שיתוקן הכל ע"י הדיבור. וזהו אשר בדברו מעריב ערבים בחכמה פותח שערים. אין המכוון על שערי מעלה לבד אלא בחכמתו של אדם פותח שערים שלו. ומה הן השערים פתחו לי שערי צדק. זה השער לי"י. ומה הוא השער. אודך כי עניתני ותהי לי לישועה. ויש בזה שני פירושים אחד לשון עינוי והכנעה והשני ל' עניה. כי ע"י עינוי והכנעה נענה:

עוד אמר. מה נשתנה. פי' הבחי' מ"ה הוא השינוי שבלילה הזה. ועוד הלילה הזה הוא ג"כ שינוי. שנשתנה לילה זה מכל הלילות. וזהו פי' הפיוט. בראש אשמורות זה הלילה. ולכאורה מהו ראש אשמורת. הלא הנס היה בחצות השני של הלילה. אלא הכי פירושא. בראש אשמורות הוא ג"כ זה הלילה. כי החצי לילה הראשונה נקראת ליל והחצי השני נקראת לילה בחינת דכר. כמבואר בזוה"ק. ובליל פסח אף חצי ראשונה של לילה נקראת לילה. וזהו בראש אשמורות הוא ג"כ בחי' זה הלילה והבן:

והתחיל לדבר בבחינת מ"ה כי הוא שלימות האדם כמו שכתוב מ"ה אדם ותדעהו. כי מ"ה בגימטריא אד"ם ובזה אנו קשורין בו יתברך. וע"ז אמר משה הנה אנכי בא אל ב"י וכו' ואמרו לי מ"ה שמו מ"ה אומר אליהם. היינו שיאמרו לי מ"ה הוא שמו מ"ה אומר אליהם. אומר להם ג"כ בחי' מ"ה וזה בחי' שפלות. כשבא האדם לבחי' מ"ה כמ"ש משה ונחנו מ"ה אזי הוא אד"ם. היינו שנתחבר האל"ף שהוא אלופו של עולם. כי האל"ף הוא חיות של כל דבר. וכשהוא מתחבר לבחי' ד"ם נעשה אד"ם. וכמו כן כשמתחבר א' עם אותיות מ"ת נעשה אמ"ת. וצריכים אנו לעורר עצמינו ולרומם חיות השי"ת שבנו. הא'

של האמת שהיא התורה וא' של אנכי וא' של ויקרא וא' של אדם. ובתוך הדברים אמר יוסף י"י עליכם ככם אל"ף פעמים היינו ג"כ האל"ף כי כל מה שנתוספים נתוסף עליהם חיות הש"י אמן:

עבדים היינו לפרעה במצרים. ואח"כ אמר אלו לא הוציא הקב"ה את אבותינו ממצרים הרי אנו ובנינו ובני בנינו משועבדים וכו'. כי באמת בעת שברא הקב"ה את העולם ברא אותה בתכלית השלימות. רק אחר חטא אדה"ר נתקלקל הדבר ונפלו נשמות קדושות בעמקי הקליפות וכן היה אח"כ דור המבול ודור הפלגה ואנשי סדום אשר היה הכל ניצוצות קדושות וממקום קדוש יהלכון ומחמת החטא שלהם נפלו הנ"ק בעמקי הקליפות וביותר נפלו במצרים כי המצרים הרשיעו כל כך עד שהעלו כביכול את השכינה למעלה:

כפי דאיתא במדרש שכל הדורות האלו היינו דור המבול ודור הפלגה ואנשי סדום וכל המצרים העלו כל אחד את השכינה למעלה כפי דאיתא שהעלו מרקיע לרקיע בגודל חטאם ורשעם ברחה השכינה מארעא לרקיע ומרקיע לרקיע עד רקיע השביעי. ונראה דכתיב ביוסף וירכב אותו במרכבת המשנה אשר לו. וכפי ששמעתי מא"א אדומו"ר זצוק"ל שהמצרים נקראים מרכבת המשנה כי הם היה סמוך לקדושה רק הם הרשיעו כל כך וירדו עד שפל המדריגות וקשרו את כולם ע"י הכשפים שלהם רח"ל שלא היה באפשרי לעבד לצאת משם. והקב"ה ברוב חסדיו היינו ע"י מדת אברהם כידוע שעד אברהם היה שני אלפים תוהו ומאברהם התחיל להתנוצץ קדושתו של הקב"ה בזה העולם והתחיל להאיר בזה העולם. רק אחד היה אברהם ואח"כ יצחק ואח"כ יעקב ובניו י"ב שבטים ושבעים נפש והוכרחו לירד למצרים בכדי להעלות משם כל הנ"ק שנפלו לשם ויתבררו ויתצרפו. ולא היו יכולים להעלות הכל עד שנעשו ישראל במצרים אומה שלימה היינו שהיו ששים רבוא ישראל והקב"ה צירף א"ע ג"כ עמהם בחשבון. הן בהשבעים נפש והן בששים רבוא ומשה היה ביניהם כידוע שהוא הדעת של כל ישראל. וזה ידוע כי משה עם ששים רבוא הם כללות נשמות ישראל מבריאת העולם עד שיבוא העולם לתכלית השלימות:

ואחר שהיה כללות נשמות ישראל במצרים אז היה בהם כח להעלות משם כל הנ"ק שנפלו לשם ועשאום כמצולה שאין בה דגים. נמצא שהיינו כולנו עבדים לפרעה במצרים האבות והבנים וכל הנשמות קדושות. ולזה אמר אח"כ ואלו לא הוציא וכו' הרי אנו ובנינו ובני בנינו וכו' מאחר שהיה שם כל הששים רבוא שבהם נכללו כפי שדברנו. ואמר אלו לא הוציא הקב"ה כו' כידוע שיצ"מ נקרא חידוש העולם כי כפי שבעת בריאת

העולם לא היה שום אתערותא דלתתא רק כך היה רצונו הפשוט לברא את העולם שיתגדל מלכותו ובראו באור גדול כל כך ואח"כ גנזו לאותו האור לצדיקים לע"ל. היינו שכל צדיק ישיג אותו אור כ"א לפי מדרגתו ע"י המעש"ט שלו וע"י הבהירות שלו. כך היה יצ"מ ג"כ התעוררות של הקב"ה בלי שום אתערותא דלתתא כי הם היה ג"כ ערום ועריה ולא היה בהם שום זכות רק הקב"ה התעורר רצונו הפשוט והוציא אותם מתחת יד מצרים והראה להם אור גדול הכל שלא כסדר רק בדילוג כל המוחין דגדלות וקטנות כמבואר בספרים והוציא אותם כעובר הנשמט מרחם אמו ולילה כיום האיר להם. ואחר לילה הראשון גנז מהם אותו האור רק שישיגו מהם מעצמם את האור הקדוש בהדרגה וילכו מחיל אל חיל עד שישיגו אתו האור ע"י עשיית מצות ויחודים שלהם. וזהו כוונת הספירה מ"ט יום עד שבאו ביום החמשים לעולם החירות ואז קיבלו את התורה. אשר זהו כוונת סיפור יצ"מ והספירה עד שיבואו לעולם החירות. וחמשין זמנין אדכר יצ"מ בתורה וכמו כן נתן הקב"ה סדר נכון לכל איש מישראל. מתחילה צריך לדלג ולפסוח מן תאוות עוה"ז רק לדבק עצמו לנקודת האמת זהו הדילוג הראשון. ואח"כ מחוייב לשבר יצרו הרע ולדבק עצמו לתורה ולעבודה שבלב זו תפלה. וכן כל המצות. ולילך מחיל אל חיל עד שיעזור לו הש"י וידבק עצמו להקב"ה וישיג כ"א לפי מדרגתו את האור הגנוז בתורתו הקדושה ויעלה כל הני"ק הן באכילה ושתיה והן בכל דבר הרשות עד שיהיה כל העולם בשלימות ופשיטא ע"י מצות ואז יבא משיח במהרה בימינו:

וזהו שאומר אח"כ ואפילו כולנו חכמים וכו'. ד' בחי' כנגד ד' עולמות. היינו שמקשרין כל העולמות מן עשיה עד אצילות הכל לרצונו הפשוט ע"י הדעת שלהם שמכניסין בכל דבר היינו שמאירים לכל העולם. ומייחדים כל העולמות מתהום ארעא עד רום רקיע הכל להקב"ה. וזהו שאמר מצוה עלינו לספר ביצ"מ אשר ע"י ספור יצי"מ יאיר לכל העולמות. וזה ידוע אשר לזה הוא בסיפור יצ"מ הכל ד' בחינות מקודם חכמים. נבונים. זקינים. יודעים את התורה. ואח"כ ארבעה בנים. וארבע כוסות. וד' לשונות של גאולה הכל לרמז שצריך כ"א להתחזק בעבודתו ויראתו וע"י המדות טובות יספ"ר ויאיר ע"י הדיבורים הקדושים שלו להעלות הכל לרצונו הפשוט. ובבריאת העולם יש הכל ג"כ היינו אלו הד' בחינות. בחכמה יבנה בית וכו' ובתבונה יתכונן ובדעת חדרים ימלאו וכו'. ואם עושה כן הרי ז"ה משובח וכפי שדיברנו עוה"ז נקרא זא"ת. והקב"ה נקרא ז"ה. ז"ה אלי ואנוהו. וע"י יחודים של צדיקים בזה העולם נתייחדו זה וזאת כחדא ונעשה יחוד גמור וזה נקרא משובח. כדאיתא ישראל מוסיפין כח בפמליא של מעלה. ונוכל לומר ג"כ הרי ז"ה היינו ע"י יעקב ובניו י"ב שבטים הקדושים העולים במספר זה ניתקן

העולם. כי יעקב הוא הבחיר שבאבות ומבריח מן הקצה אל הקצה. ויתוקן הי"ב מזלות ג"כ שעולים במספר ז"ה ויהי' רק מזל טוב לישראל ובחינת אי"ן הוא מזל לישראל:

מעשה ברבי אליעזר וכו' שהיה מסובין בבני ברק וכו' עד שבאו תלמידיהם ואמרו כו':

ולכאורה הוא תמוה היכן היה התלמידים שהוא אומר עד שבאו. מסתמא ישבו אצלם גם התלמידים רק הפירוש הוא כך. כי כשישבו הצדיקים בלילה הזה וספרו ביצ"מ השיגו חיות הבורא ב"ה עד שהאיר להם כל הלילה בכל הבחינות כמו שהיה אז ביציאת מצרים שנעשה הכל בחי' זכר כידוע דמדקבילת דכר נקרא לילה וביצ"מ היה הכל בדילוג ונעשה יחוד שלם עד שלילה כיום יאיר. וזהו הפירוש שהיו מסובין בבני ברק ברק הוא ל' ברקאי ובהירות והיו מספרים ביצ"מ היינו שע"י הדיבורים שלהם השיגו חיות הבורא ב"ה שהאיר להם כיום. כמו שדברנו. וזהו לשון מספרים ביצ"מ כל אותו הלילה שנעשה על ידם היחוד השלם בחי' זכר. וזהו אותו הלילה עד שעשו גם הלילה לבחי' אותו. הכל בלשון זכר. עד שבאו תלמידיהם היינו שע"י הבהירות שלהם השיגו התלמידים החיות והיחודים הקדושים ג"כ. ואמרו להם התלמידים רבותינו אתם הארתם לנו והשגנו ג"כ האורות העליונים הנעשים בזה הלילה ואמרו רבותינו הגיע זמן. שנגע הזמן בק"ש של שחרית. היינו שהעלו את הזמן מזה העולם עד שנגע בק"ש של שחרית. ומהו ענין ק"ש כידוע. כי יצ"מ היא אותה הבחינה עצמה של ק"ש. קריאת שמע היא מס"נ ויציאת מצרים היה ג"כ במס"נ. כי העיקר הוא מסירת נפש עד שיתייחד הכל לאחדות הפשוט וזהו עיקור סיפור יצ"מ שיצא מרשות היצה"ר. וע"י הדיבורים שלו ביצ"מ יצא מעבדות לחירות ויאיר לו הלילה כיום. ולזה אמר אח"כ

אמר ראב"ע הרי אני כבן שבעים שנה וכו' עד שדרשה בן זומא וכו'. ימי חייך הימים כל ימי חייך הלילות. וחכ"א ימי חייך העוה"ז כל ימי חייך להביא לימות המשיח:

ולכאורה הוא פלא. כי השני דעות מחולקים מקצה אל קצה. שבן זומא דרש כל ימי חייך הלילות שהוא מדריגה פחותה מימים וחכמים דורשים לרבות לימות המשיח שהוא מדריגה גדולה מאוד. רק הפי' הוא כך כמו שדברנו שצריך להאיר הלילות ג"כ שיאיר כיום כחשיכה כאורה. וז"ש ראב"ע לא זכיתי שתאמר יצ"מ בלילות. היינו שבגלות יאיר לנו כל כך הלילות כמו שהיה בעת יצ"מ. ולזה דרש בן זומא כל ימי חייך הלילות. היינו שצריך כל אדם לעסוק בתורה ותפלה ומצות ומעש"ט ובסיפור יצ"מ. ושיהיה בזה הכל חיות הבורא ב"ה ע"י הדיבורים שלו עד שיאיר לו בכל הבחינות הפחותות שלו הנקראים לילות ג"כ. וחכ"א ג"כ כך. ומר אמר חדא ומר אמר חדא ולא פליגי. היינו שצריך כל אדם לקרב ביאת משיחנו בב"י. היינו כמו שדיברנו שיראה לייחד ולקרב הכל להקב"ה

עד שישלים כל המדות ואז יבא משיח אי"ה בקרוב. וזהו כל ימי חייך שצריך כל אדם לעסוק כל ימיו בתורה ומצות ולייחד הכל להקב"ה בכדי להביא לימות המשיח. ויראה האדם שיבוא לפני הקב"ה עם כל הימים שלו שלא יאבד ח"ו לילה או יום אחד בלי עבדות של הקב"ה רק לקשר הכל. כל הימים והלילות שלו להקב"ה. כמ"ש ואברהם זקן בא בימים. וכשיעשו ויקיימו כל ישראל כמו שדברנו בוודאי יהיה ביאת משיחנו בבי"א:

עוד אמר. ימי חייך הימים כל ימי חייך הלילות וחכ"א ימי חייך עוה"ז כל ימי חייך העוה"ב. ולא פליגי. כי זה ידוע הבחי' הנקרא לילה היינו חושך ואפילה. ומזה ניכר האור כי אם לא היה חושך לא היה ניכר האור ומתוך הרע ניכר הטוב. וזהו עיקר רצונו הפשוט לברור הטוב מהרע ולהעלות כל הנ"ק שנפלו בתוך עמקי הקליפות שזה נקרא חושך. שלמה המלך ע"ה אמר שמח בחור בילדותך ויטיבך לבך וכו' וכי זה אמר ח"ו שישמח לבו בתאוות עוה"ז. רק כוונתו לשמוח בילדותו בשמחתו של הקב"ה. ולראות לתקן הימים שלו ולהעלות הכל להקב"ה ולהעלות כל הנ"ק. ואז ויטיבך לבך כו' וכפי שאמר דהמע"ה מי האיש החפץ חיים אוהב ימים לראות טוב. וזהו הפי' כאן ימי חייך הימים לדבק המדות לחיים הנצחיים. כל ימי חייך כפי שדברנו מה שמרומז בתיבת כל. אזי מייחד כל הבחי' לילות ג"כ לרצונו הפשוט דאחיד בשמיא וארעא ומייחד כל העולמות וכל העוה"ז הכל למעלה וממילא כל ימי חייך להביא לימות המשיח. היינו כשיתעלו כל העולמות אזי יבא משיח צדקינו. ובאמת זה חיוב על כל איש ישראל לראות לתקן מדותיו ומעשיו שלא יהיה ח"ו ע"י עיכוב לביאת משיח. וזה אי אפשר רק לתקן כל הימים שלו. ובאמת ביד כל האדם להשיג טוב שיעשה בכל הימים. וכפי שאמר הרב הצדיק מקארלין הא על דאיתא מהלך אדם בינוני עשר פרסאות ליום. אבל מי שהולך על סוס טוב. בידו לנסוע הרבה ביום אחד. ויפה שעה אחת כו'. וכפי שאמר א"א אדומו"ר זצ"ל על ובנה אותה בקרוב בימינו בנין עולם. היינו עם הימים שלנו נבנה בהמ"ק. ולראות שלא ילך יום אחד לאיבוד ח"ו. ועי"ז ישיג ויבא לחיים הנצחים. וכפי שאמרנו כבר. המלך המרומם לבדו מאז. אמנם המשובח והמפואר והמתנשא מימות עולם כי זה עיקר רצונו ותענוגו של הקב"ה שיתעלה כבודו בכל העולם ע"י מעשה התחתונים. ושיתייחדו כל העולמות לרצונו הפשוט. וצריך כל אדם לידע אשר כל יום ויום יש בו חיות חדשה ומוחין חדשים. ולראות שלא ילך בטל אפילו שעה אחת רק לקרב הכל להשי"ת ויבא לתכלית השלימות בביאת משיח בב"י וזהו להביא לימות המשיח. וזה חיוב על כל איש ישראל הן קטן והן גדול. כי כל ישראל ביחד הם קומה שלימה וכפי שאומרים משל בשם הרב הצדיק הקדוש מקארלין. לאחד שהיה צריך להשיג איזה דבר

שהיה מונח למעלה גבוה מאוד ולא היו באפשרי להשיג אפילו ע"י סולם גדול למאוד. מה עשה העמיד אנשים הרבה זה על זה מן הארץ עד המקום שהיה מונח שם הדבר ההיא. וכי אפשר לומר אשר אותו האיש העומד על הארץ הוא אך למותר. הלא אם יעתק האיש ההוא ממקומו. הלא יפלו כולם. והנמשל מובן אשר ע"י כל ישראל ביחד נשלם הקומה כ"א לפי ערכו הקטן לפי קוטנו והגדול לפי גדלו וע"י מעשה כולם נתייחד העוה"ז ג"כ למעלה:

עוד נוכל לומר על הפיסקא הנ"ל. מעשה בר"א כו'. כי מסתמא החמשה צדיקים הגדולים הללו המשיכו עליהם בחינת יצ"מ כראוי. וזהו הי' מספרים ביצ"מ כל אותו הלילה וזהו בחי' אותו. כדברינו כמה פעמים אפילו למי שהוא בבחי' לילה. עד שבאו תלמידיהם ואמרו הגיע זמן. וקשה מהו ל' זמן. ונוכל לומר כפי שאמר א"א אדומו"ר זצוקל"ה הגיע ל' נגיעה נגע זמן בק"ש של שחרית. פי' שהצדיקים הללו המשיכו כ"כ בחי' יצ"מ עליהם ועל תלמידיהם עד שבאו התלמידים ג"כ לאותה בחינה שיצאו מהזמן היינו מהטבע וזהו עיקר יצ"מ לידע שכל המקרים הוא הכל בהשגחה פרטית מהבורא ית"ש. וזה נתפרסם ע"י יציאת מצרים. וזהו וירא אלקים את ב"י וידע אלקים. כי שם אלקים מורה על הנהגת הטבע. וידע אלקים הכניס בזה הדעת לידע שהכל בהשגחה. והאריך הרב בזה. שזה חיוב על כל איש ישראל לספר ביצ"מ ולהמשיך על עצמו זו הבחינה של יצ"מ. וק"ש של שחרית הוא מורה על מס"נ שהוא למעלה מן הטבע ובאו התלמידים ואמרו להם רבותינו נגע הזמן בק"ש של שחרית:

ובתוך הדברים אמר יפה תלמוד תורה עם דרך ארץ שיגיעת שניהם משכחת עון. היינו כשנוגע זה בזה. הדרך ארץ בתורה. דרך ארץ הוא הנהגה שעל פי הטבע. ותורה היא שהוא למעלה מהזמן. וכשנוגע הד"א בתורה אזי משכחת עון. היינו שמוצא העון. וג"כ משכחת העון. שישכח ממנו העון לעולם. וזהו וירא את ענינו זו פרישות דר"ך אר"ץ. שנאמר וירא אלקים את ב"י וידע אלקים. הכניס בהם הדעת בבחי' אלקים שהוא מורה על הטבע:

מעשה בר"א ור"י וכו' עד שבאו תלמידיהם וכו'. ודקדק בנו של אדומו"ר זצ"ל מהו לשון שבאו מאין באו והיה לו לומר עד שאמרו להם תלמידיהם. ופי' הרב זצוק"ל. שהם היה מספרי"ם ביצ"מ שהיו מסובין בבני ברק הוא ל' ברקא"י ורומז על האור וכו'. מספרי"ם הוא ל' ספי"ר ובהירות. שהיו מספרי"ם ומאירין ביצ"מ כל אותו הלילה. והם היו חמשה כנגד חמשה חומשי תורה. עד שבאו תלמידיהם ג"כ לכלל מדריגה זו ויצאו מגדר הגשמי שהוא למטה מהזמן. וזהו שויתי י"י לנגדי תמיד. שויתי הוא ל' השוואה. שצריך

להשוות ולדמות עניני הרוחני בעניני הגשמי עד שיתקשרו זה בזה. וזה נקרא בזוה"ק עלמא דא ועלמא דאתי בשקולא חדא אתיין. ולכן מצינו באבותינו ששמחו על שחפרו ומצאו באר מיים חיים. והוא פלא. והענין הוא דעל ידי עובדין דלתתא מתעורר לעילא עד המקור ועי"ז היה מקשרים א"ע מלמטה למעלה עד המקור שנקרא מקור מים חיים כמ"ש (בירמיהו י"ז:י"ג) מקור מים חיים את ה'. וזהו ענין השמחה וכיוצא הרבה בענין זה. וכמ"ש המקובלים. וכיון שבאו תלמידיהם למדריגה זו אמרו רבותינו הגיע זמן. פי' העוה"ז שהוא למטה מהזמן הגיע ונתקשר אל המקור שהוא למעלה מהזמן שהוא סוד ק"ש של שחרית המורה על זה:

א"י והיו מספרים ביצ"מ ל' ספיר ובהירות. כנ"ל ביציאת מצרים. ר"ל שבהרו בתוך בחי' יצ"מ:

הגיע זמן. אמר בשם אביו זצוק"ל. נגע הזמן בק"ש של שחרית כי כל העולם הוא הזמן של העולם. והקב"ה הביא הזמן למעלה. דאיתא מכלכל חיים בחסד שכלכל ונתן החיים שהוא למעלה מהזמן בחסד שהוא התחלת הזמן והעולם כדאיתא עולם חסד יבנה. ואיתא בפסוק חיים וחסד עשית עמדי ופקודתך שמרה רוחי. וכתיב חיים הם למוציאיהם בפה. כי הפה הוא המעשה והוא הדיבור. יכול להביא חיים הוא המחשבה. וזהו הגיע הזמן בק"ש של שחרית. כמו שדברנו. וק"ש הוא הענין להאמין שי"י אלקינו י"י אחד:

השיר יהיה לכם כליל התקדש חג. צריך להבין הלשון לכם והיה די באומרו השיר יהיה כליל וגו'. ועוד בלשון התקדש דמשמע מעצמו. והלא קדושת החג תלוי במה שמקדשין ישראל. ונוכל לומר דידוע שבגאולת מצרים הי' שירה ל' נקבה ושיר ל' זכר יהיה בגאולה העתידה בב"א. וזה תלוי בכשרון מעשינו. וזהו השיר ל' זכר. יהיה לכ"ם פי' בכשרון מעשיכם. כליל פי' כליל יצ"מ שנתקדש החג מעצמו. וזהו אשה מזרעת תחילה יולדת זכר. והמ"י:

המנהג עולמו בחסד. את העולם הוא מנהג בחסד. ובריותיו. מי שהוא בריא וחזק הוא מנהג עמו ברחמים וד"ל. עוד אמר ישבעו ויתענגו מטובך. כי כל התאוות אחר שנעשית התאוה נתבטל התענוג. אבל התענוג של המצות אפילו ישבעו על כל זה יתענגו עוד. והבן:

אמר ראב"ע הרי אני כבן שבעים שנה וכו'. והקשו לפני הרב זצ"ל. מהו הלשון שתאמר יצ"מ בלילות. היה לו לאמר שיאמרו יצ"מ בלילות. והאריך בזה מהו ענין ספור יצ"מ והאיך החיוב על כאו"א לספר ולהמשיך על עצמו ענין יצ"מ כל אחד לפי ענינו. וע"ז

אמר ראב"ע הרי אני כבן שבעים שנה. ולא זכיתי ל' ז"ך. פי' לא נזדכך שתאמר יצ"מ מעצמו. היינו ענין יצ"מ שצריך כ"א להמשיך ע"ע. בלילות. היינו בבחי' לילה. עד שדרשה בן זומא. הוא המשיך זו הבחינה שנאמר למען תזכור את יום צאתך מארץ מצרים כל ימי חייך ימי חייך הימים. שצריך כל אחד לראות להמשיך חיות של הקב"ה בהימים כי כל דבר שאינו בחיות אינו כלום ואינו יכול לעלות למעלה כלום. כל ימי חייך. היינו שבא לרבות ע"י סיפור יצ"מ הלילות. היינו כשהוא בבחינת לילה יכניס בהם ג"כ חיות. ע"ד הכתוב ותקם בעוד לילה. היינו שעיקר קימה שצריך לקום ולהתגבר היינו דווקא בעוד לילה אזי הוא העת לקום:

וחכ"א ימי חייך העוה"ז. זה כולל הכל בין בבחינת יום בין בבחינת לילה. וכל ימי חייך בא לרבות ימות המשיח. להביא לימות המשיח. היינו שיכניס כל כך חיות בימי חייו שיוכל להביא לימות המשיח. כי בעת יצ"מ הי' בחסד הבורא ית"ש לא ע"י מעשה התחתונים רק בכדי להראות גילוי אלקותו ית"ש וכחו והשגחתו אבל עתה רצונו דווקא שנגרום הגאולה ע"י פעולתינו. וצריך כל אחד לזכך מעשיו שיקורב על ידו ימות המשיח. הגם האיך אפשר שע"י פעולתינו הגרועים נקרב זאת. רק שלא נגרום ח"ו ההיפוך עיכוב. רק ממילא כשלא יהיה עיכוב על ידינו ממילא יקורב ע"י כי אין לך אדם שלא יהיה לו עובדות טובות ג"כ:

ברוך המקום ברוך הוא. דיבר מהארבעה בנים שהם כנגד הד' קושיות וד' כוסות. והעיקר הוא שסיפור יצ"מ והמשכת ענין יצ"מ שייך בכל האנשים ובכל הבחי':

עוד אמר. ברוך המקום ברוך הוא. ברוך שנתן תורה ואח"כ הוא אומר עוד ברוך הוא. שהקב"ה חישב את הקץ לעשות כמה שאמר לאברהם אבינו כו'. פי' כי באמת היה הגזירה ועבדים וענו אותם ארבע מאות שנה רק שהקב"ה חישב שיעשה את הקץ מקודם. וזהו כמו שאמר לאברהם אבינו כי הוא היה מדת החסד. ומעת בריאת העולם שהיא ע"י מדת החסד. אל תקרי בהבראם אלא באברהם. חשב את הקץ. חשב אז הקב"ה ליתן לישראל במצרים שתי מצות דם פסח ודם מילה כדי להוציאם ממצרים אחר רד"ו שנה וחישב לעשות את הקץ. היינו קץ הימין כידוע שיש קץ הימין וקץ הימים. שע"ז ביקש דוד המע"ה. הודיעני י"י קצי. היינו קץ הימין וחשב הקדוש ברוך הוא לקרב את קץ הימין:

ויכול להיות שזהו הפירוש. חולץ לוט מהם ומצות אפה בקץ פסח. והלא המלאכים היו בסדום ביום ראשון של פסח. רק הפירוש הוא כמו שדברנו שהקב"ה חילץ את לוט מהם בכדי שיהיה ע"י קץ הימין כפי דאיתא במדרש. מצאתי דוד עבדי. והיכן מצאתיו בסדום.

את שתי בנותיך הנמצאות. ומזה נצמח משיח בן דוד כי כל העולם מוכרח להתעלות אל הקדושה. וזה ידוע שסדום היתה הקליפה האחרונה. ומחמתם עלה הקב"ה לרקיע השביעי. עכ"ז הלא מלכותו בכל משלה שמוכרח להיות בתוכה חיות הקדושה. וכ"ז עשה הקב"ה ברוב חסדו שהאלילים כליל יחלוף ונקודה הקדושה מוכרח להתעלות. ומזה נצמח בן דוד. וזהו ומצות אפה בקץ פסח שמזה שחולץ לוט מסדום נעשה קץ הימין והקב"ה חושב תמיד את הקץ לקרב את הקץ הימין כשיתייחדו ישראל ויתייחדו כל העולמות לאחדות הפשוט:

בחכמה פותח שערים. שהוא פותח תמיד את השערים בכדי שיוכלו ישראל להתדבק בחכמה העליונה אשר ע"ז היה בריאת העולמות. י"י בחכמה יסד ארץ. כונן שמים בתבונה ובתבונה משנה עתים ומחליף את הזמנים. היינו כל זמני גליות מחליף אותם בכדי לקרב את הגאולה העתידה אי"ה בקרוב לקרב הכל לקץ הימין ולזה כתיב בקץ פסח. כמו שדברנו אשר חשב בסדום והוציא הניצוץ הקדוש על ידי שתי בנות לוט בכדי לקרב קץ הימין:

ומה השייכות משיח ליצ"מ אשר המחשבה של הקב"ה היה בסדום בפסח על ביאת משיח בגאולה אחרונה. יכול להיות כך. הלא זה ידוע כי יצ"מ הוא החירות הראשון. ומזה החירות מקבלים כל החירות וגם הגאולה העתידה להיות אי"ה מקבל ג"כ מחירות של יצ"מ. וכן אנו אומרים תמיד ויוצא את עמו ישראל מתוכם לחירות עולם. כפי דאיתא בכל הספרים אם היינו ח"ו עוד רגע אחד בשם לא היינו יכולים לצאת משם ח"ו לעולם. והקב"ה ברוב חסדו הוציא אותנו משם כעובר הנשמט מרחם אמו משפל המדריגה התחתונה עד מקום בינ"ה הנקרא חירות עולם. וזהו הפירוש ומצות אפה בקץ פסח שכל הקיצין נכללים בקץ פסח. וכן איתא במדרש קול דודי הנה זה בא מדבר במשה. וכן איתא שמדבר במשיח. מדלג על ההרים. שהקדוש ברוך הוא מדלג לעשות את הקץ:

חכם מהו אומר. אמר בשם אביו זצוק"ל. חכם מהו אומר. מה שהוא. כן הוא אומר:

הקשו לו מפני מה נכתב הרשע אצל החכם הלא היה צריך להיות הרשע לבסוף. ואמר בל' הלצה שהעמידו אותו אצל החכם כדי שיהיה לו החכם למשמר ולסייג שלא יצא מן הכלל ח"ו. והאריך בענין הרשע כי לא נקרא כך רק מחמת שהוציא א"ע מן הכלל לפיכך אלו היה שם לא היה נגאל. והאריך בזה כי כל אדם יש בו שני חלקים חלק הטוב וחלק בהיפך. וצריך לטרוח כל ימי חייו כדי להגביר חלק הטוב. ואצל הרשעים הוא להיפך. והכלל כי לא נאבד שום דבר כמאחז"ל זכה נוטל חלקו וחלק חבירו. כי החלק הטוב שהיה לו לרשע אינו נאבד ומגיע להצדיק. וזהו שאומר. ולפי שהוציא א"ע מן הכלל וכו'

אף אתה כו' לי ולא לו. כלומר בעבור זה עשה י"י לי ולא לו. אף מה שלא לו שמחמת רשעו נאבד ממנו חלק הטוב. אינו נאבד רק ינתן לי. ואילו היה שם לא היה נגאל:

עוד י"ל על הפיסקא זו. חכם מה הוא אומר מה העדות וכו'. ואף אתה אמור לו כהלכות הפסח כו':

הנה הוא משולל הבנה על כינוי השאלה הזאת לחכם ולא נודע ענין החכמה שצריכים לזה לשאול לדעת טעם הדברים וסיבתן. גם התירוץ על שאלתו. אף אתה אמור לו כו' אין מפטירין וכו'. אין לו הבנה בשייכות לשאלתו:

ולהבין זה נקדים לבאר ענין הספירה שציונו האדון ב"ה לספור ממחרת הפסח דווקא. ולמה לא נספור תיכף מיום ראשון של פסח. גם ידוע קושיית המפרשים על אומרו תספרו חמשים יום. והם באמת אינם אלא מ"ט יום. אך הענין כך הוא. דהנה ידוע שעיקר תכלית הכוונה ותכלית של כל התורה הוא להשיג עצם כבוד אלקותו יתברך ולהגיע אל בחי' ובו תדבק. והנה בגלות מצרים שהיו ערום ועריה ונשתקעו במ"ט שערי טומאה ואם היו שוהים שם עוד רגע אחת ח"ו לא יצאו משם לעולם. והתעורר אליהם האדון ב"ה בחסדו הגדול יתברך בסוד למעני אעשה בלא שום אתערותא דלתתא והתנוצץ עליהם אור גילוי שכינתו יתברך וזה היה גאולתן בגשמיות וברוחניות ונפרדו מכל הקליפות וראו והשיגו עצם כבוד אלקותו כמ"ש ובמורא גדול זו גילוי שכינה. גם נאמר עד שנגלה עליהם מלך מלכי המלכים הקב"ה וגאלם. ונתדבקו בעצם אור אלקותו יתברך בלי שום מסך מבדיל בפעם הזאת ברגע אחת בלי שום הילוך ממדריגה למדריגה לגודל ההארה העצומה והנפלאה שהיה אז והוכרח כנ"ל לכך. ואחר שנגאלו משם חזר הדבר לדרך הטבע והיינו מחמת שהש"י אינו רוצה להחזיק טובה לעצמו ורוצה כביכול להתנות לבני אדם מיגיע כפם. ע"י אתערותא דלתתא. ולכך חזר והעלים והסתיר א"ע וציוום לספור הספירה ללבן ולטהר ולזכך נפשם עד שיזכו למעמד הר סיני ופנים בפנים יראו כבוד י"י שנית כבראשונה:

וזהו כוונת אומרו. וספרתם לכ"ם דייקא. היינו שתספרו זה ששייך לכם דייקא שיגעתם בעצמיכם. והיינו ממחרת השבת ולא מיום הראשון שזה היום אי אפשר לכם לספור כי הוא סוד עצמות אלקותו יתברך. וזהו אשר לא יספר בסוד אנת הוא חד ולא בחושבן. וזהו שנאמר תספרו חמשים יום. הרי אמרו כאילו אמר תספרו יום חמשים. היינו שזה יהיה כל כוונתם להאיר ולהזהיר בכל השבע שבתות את יום החמשים שהוא עצם אלקותו יתברך. והבן:

ובזה נבין כוונת החכם בשאלתו כשהגיע לענין פסח ומבין בחכמתו שהשיג בליל פסח כל המדרגה שאפשר להשיג והגיע תיכף לתכלית המבוקש ובו תדבקון. שואל מה הם שוב העדות והחוקים והמשפטים אשר צוה וגו'. היינו למה הוצרך אח"כ להיות צמצום והעלם וליתן כל התורה כולה. כיון שכבר השיגו זאת בעת יצ"מ. וע"ז ואף אתה א"ל כהלכות הפסח. היינו כדרך הליכת הפס"ח שפירושו דילוג שמורה על עליית המוחין שלא כסדר כידוע כו'. אך אין מפטירין אחר הפסח. היינו בזה עדיין אין נפטרין רק צריך להיות אפיק"ו מ"ן היינו להפיק אתערותא דלתתא. כי בתחלה מה שזכו היה באתערותא דלעילא לבד. ואינו כן כוונת הבריאה מחמת שהשם יתברך אינו רוצה להחזיק טיבותא לעצמו כנ"ל. והבן:

הרי ז"ה משובח. בחי' זה משתבח ומתעלה:

ימי חייך הימים. זה תורה שבכתב. כל ימי חייך הלילות זו תורה שבע"פ. כי תורה שבע"פ נקרא לילות שהיא בחינת מקבל מהימים מתורה שבכתב וזה צריך לזה. וזה הוא ריבוי של כל כידוע:

וחכ"א. כלל לתלמידי חכמים שבכל דור ודור להביא צו בריינגען לימות המשיח:

אנוס על פיהדיבור. היה אנוס לכך כדי שיבוא בחי' הדיבור לידי התגלות. פסח הוא פ"ה ס"ח בגימטריא חיים. על ידי הפה משיגים החיות:

והגדת לבנך ביום ההוא לאמר. ע"ד שכתוב ויברכם ביום ההוא לאמר. שברכם שיאמרו מן היום ההוא דבר יום ביומו. כי איש הישראלי יש לו בכל יום מה שיאמר ולשבח להקב"ה. איש ישראלי צריך להיות אומר ועושה. לעבוד השי"ת במילולא ועובדא. השיר יהיה לכם. שיר הוא לעתיד. כליל התקדש חג. כדרך הסדר שיש לו כך הוא העוה"ב שיהיה לו:

אין מפטירין אחד הפסח. שאינם נפטרין אחר פסח מן יגיעה ועמל בעבודת הש"י. כי בפסח השיגו אותה הבחי' עצמה של שבועות ולא היה להם עוד מה לעשות ולקחו אותה מהם כדי שהם עצמם יתעמלו ויתייגעו להשיג אותה הבחינה. וזהו אפיק"ו מ"ן אפיקו מיין נוקבין:

תם מה הוא אומר. מי שהוא בבחי' יעקב שנקרא איש ת"ם שואל איך מחברים מ"ה עם זא"ת. כי מ"ה נקרא דבר שאינו מזה העולם רק שייך להקב"ה ושואלין עליו מה זה כי אין בו שום השגה. וזאת נקרא זה העולם. ושואל האיך מחברים שניהם יחדיו. ואמרת אליו בחוזק יד. חוזק יד נקרא אמונה:

עוד אמר ע"ז. תם מה הוא אומר מה זא"ת. אמר כי מה הוא דבור סתום ששואלין עליו מה הוא. וזאת הוא דבר ידוע. ואיך שייך זה בזה. ואמרת אליו בחוזק יד וכו'. היינו מצד צפון. כי כל התחלות צריך להיות מזה הצד היינו מהיראה:

ליל שמורים. הוא לי"י להוציאם מארץ מצרים. ל' עתיד שהוא עתיד להוציאם תמיד בכל שנה כשיבא הלילה הזאת. הוא הלילה הזה לי"י שמורים לכל בנ"י לדורותם. אף לדורות. כי בכל הדורות מוציא י"י את ישראל ממצרים בלילה הזאת:

רבות עשית אתה י"י אלקי נפלאותיך ומחשבותיך אלינו. כמו"ש עושה פלא. עושה הוא בעשיה. פלא. עכ"ז הוא פלא. אפילו כל הדברים מזה העולם הדברים הפשוטים אף כל העשיות מזה העולם גם הם פל"א. וזהו רבות עשית. רבים וגדולים מאוד. עשית. דברים שהם בעשיה. אעפ"כ נפלאותיך ומחשבותיך שיש בזה מסרת אלינו. שנדע. ומפני מה הוא כך. מפני שזהו ג"כ מנפלאותיך שנדע זאת. כמו שאמרתי פי' הפסוק מאת י"י היתה זאת היא נפלאת בעינינו:

בליל סדר ב'. התחיל בדבריו. הללו עבדי י"י ולא עבדי פרעה. והאריך האיך שכל או"א אפי' הוא איך שהוא כשבא לדבר הודאה ושבח צריך לשמוח ולהכיר גודל חסדיו של הקב"ה ולהודות ולהלל על כל דבר ודבר. כי אם לא היה האדם משכח מה שנעשה עמו מעת עיבורו והולדו עד התגדלו הוא ממש יציאת מצרים:

שוב אמר. כתיב י"י בחכמה יסד ארץ כונן שמים בתבונה בדעתו תהומות נבקעו. וכתיב בחכמה יבנה בית ובתבונה יתכונן ובדעת חדרים ימלאו וכו'. אמר כי העולם נברא בג' דברים הללו והמשכן נבנה גם כן בשלשה דברים הללו. וכן בהמ"ק של שלמה. וכן לע"ל. וכתיב גבי בצלאל וימלא אותו רוח אלקים בחכמה ובתבונה ובדעת. אמר כי רוח אלקים הוא הנהגת הטבע וכו'. ובצלאל הכניס בזה החכמה והתבונה והדעת וכמו שאמרנו על הפסוק וירא אלקים את ב"י וידע אלקים. ולחשוב מחשבות לעשות בזהב ובכסף ובנחושת. היינו להכניס בזה המחשבה והדיבור והעשי'. ובדברי המדרש אי' בזהב זה אברהם שנבחן בכבשן כו'. ובכסף זה יצחק שנצרף ככסף. ובנחושת זה יעקב דכתיב ביה נחשתי ויברכני. והגם שלפי הסדר שבכל מקום אינו כך. מכל מקום הוא כך. ולכך אמר ואפילו כולנו חכמים כולנו נבונים כולנו זקנים כולנו יודעים וכו'. ועוד אמר עפ"י פשוט שכשמספרין דבר פלא לאדם פשוט שאינו למדן נכנס הדבר בלבו ובוודאי יספר מזה ויודה וישבח להש"י אבל כשמספרין לחכם דבר זה אינו מתפעל מזה כי אצלו אין זה דבר חידוש. ע"כ אמר כאן. ואפילו כולנו חכמים וכו'. מצוה עלינו לספר ביצ"מ. ואמר

הרי ז"ה משובח. כי כל הסדר מדבר מבחי' ז"ה מה נשתנה הלילה הז"ה הלילה הז"ה כולו מצה וכו'. וכן כולם:

מתחלה עוברי ע"ז היו אבותינו ועכשיו קרבנו וכו'. מתחיל בגנות ומסיים בשבח. ויש בזה שני דעות. הדעה האחת מתחיל בגנות עבדים היינו. והדעה הב' מתחיל בגנות ע"ז. והסיום הוא בשבח גאל ישראל. והאריך בזה ואמר מר אמר חדא ומר אמר חדא ולא פליגי. כי מרמז על שני בחי' יצ"מ. כי כפי שהיה בגופם כך היה בנסתר. וכמו שאמר הרב על מה שהקשו לו מה זה שמספר בעבר הנהר ישבו אבותיכם וגו' ומתחיל מתרח. ודיבר מזה ואמר בעבר הנהר הידוע למעלה ממנו ישבו אבותיכם מעולם תרח כו' כי ממנו מתחיל הענין ונתברר מדור לדור וכן היה בגופם שהיה עבדים לפרעה במצרים ושלטו בהם ונבלעו בהם עד שלא הוכר בין טוב לרע. ויוציאנו י"י אלקינו וכו'. נמצא מרומז השני בחי' יצ"מ. וכן אצל כאו"א צריך להיות ג"כ מתחיל בגנות ומסיים בשבח. כי כאשר יחשוב האדם כל מה שנעשה עמו מעת היותו במעי אמו בימי העיבור. ואח"כ מעת לדתו שהוא כעין יצ"מ עד שנתגדל ועומד על דעתו בוודאי היה צריך לשבח ולפאר להש"י:

והאריך בזה הרבה. ואמר למשל כשאדם נצרך לשום מושל לקבל טובה ממנו באיזה ענין הכרחיי. ונפשו יודעת מאד שיפיק רצון לתת קורת רוח להמושל באיזה ענין פרטיי שיודע האדם רצון המושל. בוודאי יראה בכל עוז ובלב שלם לעשות כן בכדי שעי"ז ישיג ממנו מבוקשו. מכ"ש וק"ו בן בנו של ק"ו שאדם צריך לעשות רצון השי"ת ולקיים מצותיו בלב שלם ובזריזות ושמחה כיון שהוא נצרך בכל עת ובכל רגע לעזר הש"י בכל ענייניו. ואפילו כשמקיים מצות השי"ת כשור לעול וכחמור למשא. מכל מקום צריך לשמוח בזה שהרי מ"מ הוא עושה רצון השי"ת בזה:

ברוך שומר הבטחתו וכו'. שהקב"ה חישב את הקץ לעשות כמה שאמר לאברהם אבינו בברית בין הבתרים. דיבר מזה האיך שגאולת מצרים היתה בלי התעוררות התחתונים ובלי הדרגה כי הופיע עליהם פתאום להוציאם מחמשים שערי טומאה ובכדי לפרסם אלקותו ויכולתו. אבל הקץ העתיד שאנו מצפים תלוי דווקא במעשה התחתונים. וזהו חישב את הקץ לעשות שכך עלתה במחשבה וברצונו הפשוט על קץ העתיד לעשות שיהא דווקא ע"י עשייתינו. ולכך נמשך כ"כ בעוה"ר כי א"א להיות רק ע"י הכשרת מעשינו:

עוד נוכל לומר. לעשות כמה שאמר לאברהם אבינו. היינו שתהיה עשיה כפי מה שאמר לאברהם. כי מסתמא הראהו הקב"ה הכל עד קץ האחרון ואופני הגאולה שתהיה במהרה בימינו:

צא ולמד כו'. מהו לשון צא ולא אמר בוא ולמד כמו בא וראה תא חזי. והשיב בשם אביו זצוקלה"ה כי כשיושבין ללמוד צריך לצאת מענייני עולם הזה:

עוד דיבר מהפסוקים שמביא ראיה על כל דבר כמ"ש בפסוק. האריך בזה ופי' האיך שכל דבר שמביא ממקרא אחרון בא לבאר ולפרש יותר ממקרא ראשון ובא לפרש האיך היה הדבר ודיבר בזה על כל פסוק. ואמר בפסוק

ונצעק אל י"י אלקי אבותינו כמה שנאמר ויהי בימים הרבים ההם וימת מלך מצרים וכו'. **וישמע י"י את קולינו כמה שנאמר וישמע אלקים את נאקתם ויזכור וגו**'. דיבר והאריך בזה כי העיקר מהתפלה היא החיות של דיבורים כי בלא דחילו ורחימו לא פרחת לעילא ואינה יכולה לעלות מזה העולם כלל. וגם כשהדיבורים הם בחיות ובדחילו וברחימו ויש להם במה לעלות למעלה מבואר בספרים הקדושים ובפרט בזוה"ק. שבכמה מקומות ושערים בודקים אותה בדיקה אחר בדיקה אם היא ראויה להעלותה ולהכניסה לפני השי"ת. וזהו שמפרש כאן ונצעק אל י"י וכו' כמה שנאמר ויהי בימים הרבים ההם וימת מלך מצרים וגו' ויזעקו ותעל שועתם אל האלקים וגו'. היינו שבא להוכיח שצעקתם היה כראוי בדו"ר שהיה לתפלתם עליה מזה העולם דכתיב ותעל שועתם. ועדין לא שמענו אם הכניסו אותה לפני השי"ת לכך מביא הפסוק השני. וישמע אלקים את נאקתם. וסיים ויזכור אלקים את בריתו. מה זכר את ברית"ו וגם את אברהם א"ת יצח"ק ואת יעק"ב:

ועצום כמה שנאמר ובני ישראל פרו וישרצו וירבו ויעצמו במאוד מאוד ותמלא הארץ אותם:

ואיתא בגמרא כמה דיעות. דיעה א' שילדו ששה בכרס אחד או ששים או ששים רבוא ומנו משה. כפי שידוע שמשרע"ה הוא הדעת של כל ישראל. והתפשטותא דמשה בכל דרא ודרא. וזהו ותמלא הארץ אותם. היינו שמילא הקב"ה את כל העולם בנשמותיהון של צדיקים זהו עיקר המילוי. וכולא חד. ששה וששים רבוא. כי העיקר הוא מה שממלאים הצדיקים אהבתו ויראתו של הקב"ה לזה העולם. ובעת בריאת העולם איתא במי נמלך בנשמותיהן של צדיקים. כי זהו תכלית רצונו של הקב"ה שיתגלה אלקותו בזה העולם ועי"ז יתעלה כבודו ית' וזהו רק ע"י נשמות הצדיקים נתמלא אל העולם. להנחיל אוהבי יש ואוצרותיהם אמלא. ומהו הפי' ואוצרותיהם אמלא אם כסף וזהב וכי כסף וזהב נחשב ח"ו למילוי זה העולם הלא המה הבל ורעות רוח רק העיקר הלא הוא יראת י"י היא אוצרו שיתמלא כל העולם כולו ביראתו של הקב"ה. ולזה כתיב מקודם והיה אמונת עתיך חוסן ישועות חכמת ודעת. שהם ששה כנגד ששה סדרי משנה שחייב כל אדם ללמוד ולדבר

בפיו ולהכניס בהם חיות הבורא ב"ה כמו שדברנו. ואח"כ יראת י"י היא אוצרו. היינו שממלאים כל העולם ביראתו של הקב"ה וזהו ותמלא הארץ אותם. כי כשנולד משה נתמלא כל העולם ביראתו של הקב"ה וזהו עיקר עשיות של צדיקים בזה העולם למלאות עוה"ז ביראתו ואהבתו של הקב"ה ולייחד הכל לרצונו הפשוט. והבן:

והיא שעמדה לאבותינו ולנו. למה אנו אומרים בלשון היא ועוד למה אוחזין הכוס בידו בהאי פיסקא:

ויכול להיות. כי זה ידוע שתיבת הי"א נקרא כנסת ישראל שזו הבחינה היא השלימות. ולזה אנו אומרים בקדיש יה"א שמיה רבא. שיהיה תמיד בחי' יה"א ויתרבה זה הבחי' וזהו הי"א השלימות. כי באמת השלשה אותיות הי"א הם המלואים של אות ה' אחרונה שבשם הויה ב"ה שזו הבחינה מנהגת את העולם והיא תמיד עמנו. ולזה אנו אומרים והיא שעמדה לאבותינו ולנו. כי בכל מקום שגלו ישראל גלתה שכינה עמהם. ולזה אנו אוחזין הכוס בידנו בהאי פיסקא. כי בכוס נאמר ד' דברים נגד שם בן ד'. והסימן הוא חמש"ה ח"י מל"א שטיפ"ה הדח"ה. ה' באחרונה שזהו בחי' מלכות. וכו"ס בגי' אלקי"ם. וצריך לייחד כל המדות ולזה אוחזין הכוס בה' אצבעות בכדי להמתיק הגבורות. והי"א המלכות עומדת לנו תמיד:

עוד נוכל לומר. והיא שעמדה וכו' והקב"ה מצילנו מידם היינו שאנחנו עם ב"י נעשינו צלולים וברורים על ידם כידוע שעיקר כל הגלות הוא בכדי שיתעלו כל העולמות ויתבררו כל העולמות ע"י קושי השיעבוד וכפי דאיתא יתבררו ויתלבנו ויצרפו וגו' עד שיפול הרע לגמרי וישאר רק כולו טוב ונהיה צלולים וברורים בלי שום עירוב כלל. וזהו והקב"ה מצילנו מידם:

ואעבור עליך וכו' ואומר לך בדמייך חיי ואומר לך בדמייך חיי. כידוע שיש ה' מיני דמים טמאים וה' מינים דמים טהורים. והעיקר להמתיק הדמים אשר מזה נלקח כל הברואים הכל ע"י דמים. עיבור ולידה ויניקה כי דם נעכר ונעשה חלב. ומזה בא החיות לכל העולם. ואיתא במדרש על פסוק ואשה כי יזוב זוב דמה זש"ה ראשו כתם פז וכו' שחורות כעורב היינו אפילו הדברים שהם עכורים בעיניך הן הן גופי התורה היינו עפ"י דיבורינו שהכל נלקח מהדמים אשר הם מכוערים לכאורה נגד בני אדם. ובאמת נלקח הכל מזה כל הבחי' עד שנעשה הכל דמים טהורים ונמתקו כל הדמים ומזה בא החיות להעולם וזהו בדמייך חיי:

וירא את ענינו. זו פרישות דרך ארץ. כמה שנאמר וירא אלקים את בני ישראל וידע אלקים. דבר שלא ידע בו אלא י"י:

ועוד נוכל לומר. זו פרישות ד"א. שהדרך ארץ דהיינו הנהגת העולם היה נפרש אצלם מהתורה. ועל זה מביא כמה שנאמר וירא אלקים את ב"י וידע אלקים. כי שם אלקי"ם מורה על הנהגת הטבע. והיינו וידע אלקי"ם שהכניס בהם הדעת בהטבע לידע שהכל בהשגחה פרטית. וסיים עפ"י המדרש ששבו בתשובה בלבם כ"א בפני עצמו ולא היה יודע אחד בחבירו. וזהו וידע אלקים שלא ידע בזה אלא י"י ב"ה:

עוד אמר. וירא את עניינו זו פרישות ד"א. שביקש לפרוש את הד"א מן התורה. וע"ז נאמר ולא נחם אלקים דרך ארץ כו'. כי קרוב הוא להתיפוך. כי כשמפרישין את הד"א מן התורה. דוחה זה את זה. אינו משיג לא את הד"א ולא את התורה. אבל חכמי המשנה אמרו יפה תלמוד תורה עם ד"א. היינו שיחברו את הדרך ארץ ביחד עם התורה וכשעושים כך נחשב הכל לתורה. והבן:

אני ולא השליח אני ולא אחר. ולכאורה מאי הנפקא מינה באם הוציא ע"י שליח. רק באמת לא היה באפשרי שיהיה באופן אחר. כפי דאיתא בספרים אשר בעת יצ"מ היו ישראל כעובר במעי אמו וקשה היה הדבר כעובר הנשמט מרחם אמו:

והנה הרב הצדיק הקדוש מוה' אלימלך זצוק"ל אמר. אשר קודם שהולכת הנשמה לאויר העולם מוליכים אותה דרך כל העולמות ומראין לה האור הגדול של הקב"ה. ולמה עושין כך בכדי שאח"כ יהיה בידה להשיג אותו האור במעט מעט בהדרגה עד שיכול להשיג האור הגנוז. ואותה הבחינה היה בעת בריאת העולם. כדאיתא אור שברא הקב"ה את העולם גנזו לצדיקים כו'. וא"כ למה ברא לכתחילה זה האור הגדול. רק האמת הוא אחרי שאותו האור הגדול הגנוז השפיע בעת בריאת העולם. גנזו הקב"ה כידוע שזהו רצונו של הקב"ה שע"י מעשה הצדיקים יאיר אורו הגדול בזה העולם. לכן הראה בתחלה שיש אור גדול מזה. וגנזו אח"כ לצדיקים. היינו שצדיקים ע"י עובדות ומעש"ט שלהם ילכו מחיל אל חיל עד שישיגו האור הגדול. ובאמת היכולת ביד כל אחד להשיג חיות הקודש ומחוייב לבא לזה וסוף כל סוף יבוא כל אדם לזו המדרגה יתבררו ויתצרפו ויתלבנו עד שיבואו לזו המדרגה:

והנה במצרים לא הודיע אור קדושתו והיה הכל בהסתר ובני ישראל לא היו נחשבים לעם כלל. וכשהוצרך הקב"ה לברר את ישראל גוי מקרב גוי ולעשות אותם לו לעם וישראל היו אז ערום ועריה לכן לא היה באפשר לעשות הדבר לא על ידי מלאך ושרף. רק הקב"ה בכבודו ובעצמו הוכרח לגלות אורו הקדוש שלא בהדרגה ולעשות אותם לו לעם. וכפי שהיה בעת בריאת העולם שאמר הקב"ה נעשה אדם. כדאיתא בספרים הקדושים שהוכרחו כולם להסכים על בריאת האדם וכל אחד נתן חלקו מהחיות שלו

להאדם. כן היה בעת יצ"מ היה קטרוג גדול. רק הקב"ה בכבודו ובעצמו פדה אותם מכור הברזל וכולם הוכרחו להסכים על ידו וקיבל את ישראל לעם לעצמו ולחלקו. ולכך כתיב בפיסקא שניה. ובמורא גדול זו גלוי שכינה שנאמר או הנסה אלקים לבא לקחת לו גוי מקרב גוי. היינו כשרצה לקבל את ישראל לו לעם לקח אותם במסות באותות וגו'. ויש כאן ז' דברים. בחכמה יבנה בית וגו' חכמות בנתה ביתה חצבה עמודיה שבעה. ונעשה יחוד בין כל העולמות ודווקא ע"י עצמו והראה להם אז אור גדול כמו בעת בריאת העולם ואח"כ גנזו. ומחוייבים לספור ספירת העומר עד שיבואו ליום חמשים שישיגו אז האור הגדול אחר שיטהרו עצמם ויוכלו לקבל את התורה:

כמה מעלות טובות למקום עלינו וכו'. ודקדק אדומו"ר זצוק"ל. מהו ל' מעלות. והיה לו לומר כמה טובות. ב' מהו ל' למקום עלינו. היה לו לומר כמה טובות מהמקום עלינו. ג' תיבת עלינו מיותר והיה די לומר כמה מעלות טובות למקום. ד' טובות ל' רבים והיה לו לומר כמה טובה למקום עלינו. ה' השינוי מרישא לסיפא דבסיפא אמר על אחת כמה וכמה טובה כו' ולא הזכיר ל' מעלה כמו ברישא. ו' השינוי מרישא לסיפא דבסיפא אמר בל' יחיד טובה כפולה ולא טובות כפולות כמו ברישא שאמר בל' רבים מעלות טובות. ז' דהתחיל רק לספר כמה מעלות טובות ולא התחיל ברישא בל' כפולות וא"כ גם בסיפא לא היה לו לומר רק על אחת כמה וכמה טובות למקום עלינו ולא בל' כפולות. ח' יתור לשון כפולה ומכופלת. מהו הכוונה בזה. ט' דמלשון אלו קרבנו לפני הר סיני משמע שהשי"ת קרבנו בלי אתערותא דלתתא וכתיב ביום הזה באו מדבר סיני משמע שבאו מאליהן ובאת"דלת. י' מנין המעלות טובות הם ט"ו ולא יותר. וקשה וכי סיימתינהו לכולהו שבחי דמרך ומהו הכוונה במנין הט"ו. י"א לשון על אחת כמה וכמה מהו הל' על אחת והיה די לומר כמה וכמה טובה כו'. י"ב דברישא אמאי לא אמר אלו הכניסנו לא"י ולא בנה לנו את בית הבחירה לכפר על כל עונותינו דיינו. ולא הזכיר הל' לכפר לנו על כל עונותינו ברישא רק בסיפא:

י"ג. למה נקט בלשון בית הבחירה ולא אמר בלשון בית המקדש גם מהו לשון ובנה ולא אמר ל' ונתן וכיוצא. י"ד מה שהקשו המפרשים ז"ל דהא כמה מעלות דלא סגי בלאו הכי כגון נתינת התורה. ומהו דיינו. ט"ו ג"כ קושית המפרשים ז"ל על סדר וקישור כל המעלות זב"ז. ט"ז למה חוזר ומונה בפרוטרוט כל המעלות עאכו"כ כו' שהוציאנו כו'. והיה די באומרו עאכו"כ שעשה לנו כל המעלות האלו. טו"ב. למה אנו מספרים ואומרים כל המעלות האלו בלילה הזאת של יצ"מ. וכמה מעלות שלא נעשו בלילה הזאת:

ונוכל לומר דבאמת כל אלו המעלות נתעוררו למעלה במקורם בלילה הזאת. והענין. דהנה כתיב לה' הארץ ומלואה וגו' מי יעלה בהר ה' ומי יקום במקום קדשו. וצריך להבין כפל הלשון במלות שונות. ומהו הלשון יע"לה. ומהו לשון במ"קום קדשו. דהנה כתיב ברוך כבוד ה' ממקומו ואנו אומרים ממקומו הוא יפן ברחמיו לעמו. ברוך המקום ברוך הוא. ואיתא דהקב"ה הוא מקומו של עולם. והכונה הוא על בחי' המקום שהוא למעלה מכל הברואים מקור נשמות ישראל אורייתא וקב"ה וישראל כולהו חד אינון. ובבחי' מקום ההוא מתקבלין ונחקקין תהלות של כל ישראל והוא סוד ויפגע במקום ודרשו ז"ל ויפגע ל' תפלה. שהגיע בתפלתו למקום ההוא. וזהו אל המקום אשר עמד שם. ויראתי לדבר בזה בהרחבת הביאור. והנה איתא ט"ו שיר המעלות אמר דוד כדי לאסוקי תהומא. והענין. כי ט"ו דרגין ומעלות יש עד המקום ההוא. וכ"א מישראל מחויב לעלות בכל בחי' ט"ו המעלות ולהגיע למקור נשמתו במקום ההוא. ע"י עבודת השי"ת ובחירתו בטוב. ואם לאו אזי מוכרח ח"ו ליסורין או לגלגול עד שיזדכך ויגיע למקור נשמתו בבחי' מקום הנ"ל. וזהו ענין ט"ו שיר המעלות שאמר דוד כדי לאסוקי תהומא. דבעובדא דלתתא מתעורר לעילא. וע"י מה שחפר דוד ט"ו מעלות ובט"ו שיר המעלות עלה בכל בחי' הט"ו מעלות העליונים עד שהגיע למקו"ם הנ"ל. וכמו שדברנו בזה בענין חפירת הבארות של האבות. שע"י שחפרו ומצאו מים. חפרו והשיגו מקורם למעלה. וכמ"ש מקור מים חיים את ה' אלקיך. שקישרו ויחדו כל העובדות של עה"ז כפי מקורם למעלה. וזה נקרא בזוהר עלמא דא ועלמא דאתי בשיקולא חדא אתיין וכבר. דברנו בזה. וזהו ענין חפירת הט"ו מעלות ג"כ כדי לאסוקי תהומא. פי' להעלות ולקשר תהום התחתון לתהום העליון. וזהו תהום אל תהום קורא. כפי דאיתא בזוהר מים התחתונים בוכים אנן בעינן למיהוי קדם מלכא. עד שזכו ליקח מהם מלח לכל הקרבנות ועי"ז נתיחד הכל עד המקור. וזהו לקול צינוריך. צינורות המשפיעין. כל משבריך לשון השפעה מל' הוא המשביר. וגליך הוא ל' מעין. גל נעול מעין חתום. עלי עברו שהכל הוא ע"י האדם ליחד ממטה למעלה ועי"ז יושפע ממעלה למטה כ"ט. וזהו כונת הגמרא שהתהום אומר לחבירו אבע מימך. פי' מים התחתונים למים העליונים וכנ"ל. וענין הט"ו מעלות הנ"ל מרומז בפסוק שבטי י"ה עדות לישראל להודות וגו'. שם י"ה רומז על הט"ו מעלות הנ"ל וזהו להודות לשם ה'. שתפלות והודאות של כל ישראל עולות דרך ט"ו המעלות עד שנחקקין ומתקבלין בבחי' מקום הנ"ל וזהו כי שמה ישבו כסאות וגו' היינו בבחי' מקום הנ"ל. וזהו ג"כ פי' הכתוב הנ"ל לה' הארץ ומלואה ואיתא בזה"ק אילין נשמתין דצדיקייא. הוא המקום הנ"ל מקור נשמות ישראל. ולכן אמר אח"כ מי יעלה. פי' בט"ו מעלות הנ"ל. ומי יקום

במקום. פי' בבחי' מקום הנ"ל מקור נשמתו. נקי כפים וגו'. ואם לאו אזי חלילה מוכרח ליסורין או לגלגול לבל ידח ממנו נדח עד שמגיע למקור נשמתו בבחי' מקום הנ"ל הכולל כוונת הבריאה ותכלית האמיתי. ואז מתכפרין לו כל עונותיו. שכל ישראל יש להם חלק לעוה"ב:

וזהו ענין הט"ו מעלות אלו שסידר כאן בהגדה. כל מעלה מרמזת ומעוררת למעלה אחת ממעלות העליונות. מעלה א' נגד מעלה א' ממעלות העליונות ומעלה ב' מרמזת נגד מעלה הב' מט"ו מעלות העליונות וכן כולם כסדר האמור כאן:

והנה איתא בזוה"ק עבדא דאפיק לי' מארי' לחירות וכו' אית לי' לשבחא גרמי'. אלא לאחזאה מאן אתר אפיק לון. אתר פי' מקו"ם. והוא בחי' מקום הנ"ל. כי בלילה הזאת של יצ"מ נגלה עליהם ממ"ה הקב"ה בכבודו ובעצמו וגאלם. ועלו דרך כל אותן המעלות עד שהגיעו לבחי' מקום הנ"ל מקור נשמתם וזה היה בלי אתערותא דלתתא. ואח"כ נצטוינו לספור ספירת העומר בכדי שמעצמינו ובעבודתינו נזכה להגיע עד בחי' מקום הנ"ל בקבלת התורה בחג השבועות. וזהו שאנו אומרים בכל ימי הספירה הרחמן הוא יחזיר לנו עבודת ביהמ"ק למקומה. היינו שנזכה בעבודתינו באתערותא דלתתא לבחי' מקום הנ"ל שנתגלה לנו בליל פסח בלי את"דלת. ובתרגום יהונתן בפ' ואשא אתכם על כנפי נשרים איתא שאכלו פסח ראשון בירושלים וחזרו למצרים. והוא ענין המעלה שהכניסנו לארץ ישראל שסידר כאן בהגדה שהוא בלילה הזאת בלי את"דלת. ואח"כ חזרו למצרים לזכות למעלה זו ע"י ספירת העומר וע"י את"דלת. וכן היה בכל המעלות שהיה מתחלה בלילה הזאת בחסד השי"ת הגמור בלי את"דלת. ואח"כ חזר הדבר כידוע. וע"י ספירת שבעה שבועות זכו מעצמן לבחי' מקום ההוא ואז היו ראוים לקבה"ת ולכן נקרא בחי' מקום ההוא טובה כפולה ומכופלת. כדאיתא בקבה"ת יבא טוב ויקבל טוב מטוב לטובים. כפולה הרי ב' ומכופלת עוד ב'. יבא טוב כו'. ואף שבספירת העומר אנו מונין שבע שבתות וכאן אנו מונין ט"ו הכל אחד כי הט"ו מעלות הנ"ל נמנין בט"ו ונמנין בשבעה ומתיחדין בבחי' הנקראת אחת בחי' מקום הנ"ל. וזהו כונת כה"ג ביוה"כ שהיה מונה אחת ואחת אחת ושתים כו'. כי כל השבעה מתיחדין לבחי' הנקראת אחת בחי' מקום הנ"ל. וכאן בהגדה רמז ג"כ לזה כמה שנקט לשון על אחת כמה כו' היינו שכל הט"ו מעלות מתיחדין לבחי' הנקראת אחת והם בעצמם אותן השבעה של יוה"כ כנ"ל:

וזהו כונת הפיסקא כמה מעלות כו'. פי' שאנו מודים ומשבחים להקב"ה על כל המעלות והטובות שעשה עמנו בלילה הזאת של יצ"מ בלי את"דלת כלל על שום מעלה מהמעלות. וזהו כמה מעלות טובות למקום עלינו. פי' עד המקום שנקרא עלינו לבד.

מקור נשמת ישראל. והקב"ה הוציאנו בעצמו ממצרים והעלנו דרך כל המעלות האלו עד המקום הנקרא טובה כפולה ומכופלת כנ"ל. וזהו אלו הוציאנו ממצרים ולא עשה בהם שפטים ולא היה מתעורר רק מעלה אחת בלי את"דלת מלמעלה האחרת הינו צריכין בעצמינו בעבודתינו להשיג דינו. וכן כסדר עאכו"כ כו' שהעלנו בעצמו דרך כל הט"ו מעלות. בלי אתע"דלת. והגיענו עד המקום שנקרא טובה כפולה ומכופלת בחי' מקום הנ"ל. שנקרא רק עלינו כנ"ל. ולכן מסיים בפסקא זאת לכפר על כל עונותינו. שכיון שמגיע האדם לבחי' מקום ולשורש נשמתו חלק אלק שלו. מתכפרין לו כל עונותיו כנ"ל. אאמו"ר זצ"ל אמר שכפי הליל שמורים של כל אדם כך הוא ביוה"כ. כ"א לפי מדריגתו בקדושה. ונקט ל' בית הבחירה יש לרמז בזה רמז גדול. והוא כי אחר כל המעלות האלו עכ"ז בנה לנו בית בחירה חפשית. ולולא זאת לא היה נקראין מעלות האלו מעלות כלל. כדאיתא שיש עשרה כתות מלאכים. מלאכים שרפים אופנים אראלים כו' והקב"ה לא יחד שמו עליהם להקרא אלקי מלאכים או אלקי אופנים כו'. ואף על הצדיקים שכבר הם בעולם האמת. ומה שנקרא אלקי האבות לפי שהן המרכבה. ודיבר בזה דברים שכיסה עתיק יומין בהבלעה ובראשי פרקים. אבל נקרא אלקי הרוחות לכל בשר. פי' הרוחות המלובשין עדיין בבשר. שהבחירה חפשית בידם. וזהו הרמז שרמז כאן ובנה לנו את בית הבחירה. שאף בהתגלות אלקות שהיה אז עכ"ז עדיין היה בידם הבחירה. שכך היה רצון הבורא ית' לבנות להם הבחירה חפשית אף בהתגלות הגדול של ליל פסח. ואומר לך בדמיך חיי. שניתן להם מצות דם פסח ודם מילה. שגם מעצמם יהיה להם הכנה לצאת ממצרים. ובזה מתורץ כל הקושיות והכל על נכון בעהש"י והמבין יבין. וכן בכל שנה בלילה הזאת מתעורר ענין יציאת מצרים וצריך כ"א להכין א"ע לגאולה העתידה בב"י ע"י תשובה באמת. אאמו"ר זצ"ל אמר. כי מי שאינו מהרהר בתשובה בלילה הזאת הוא מבחי' אותן שמתו בשלשת ימי אפילה ח"ו. י"ר שנזכה לתשובה באמת ולגאולה שלימה בב"א:

עוד אמר כמה מעלות טובות למקום עלינו. מהו הענין של ט"ו מעלות. והנה הרב הקדוש הצדיק מוה' ר' זוסיא זצוק"ל מאניפאלייא אמר פירוש על הגמרא לפי רוב צדקותיו. חמש עשרה נשים פוטרות צרותיהן וכו' עד סוף העולם. היינו השם י"ה מגין על כלל ישראל ופוטר אותם מכל הצרות עד עולם. כי באמת הלא ידוע מאמר הגמרא ע"פ כי בי"ה י"י צור עולמים. העוה"ב נברא ביו"ד והעוה"ז נברא בה"א והעיקר הוא ידוע שכל אחד יראה לייחד עוה"ז עם עוה"ב. וזה ידוע בחי' הנקרא ה"א זה בחי' מלכות וצריך לייחד כל המדות למעלה ראש עד קוצו של יו"ד:

ובאמת הלא ידוע כי כל השלימות אין באפשרי להשיג רק ע"י מצות ומעש"ט ויחודים שעושים בעוה"ז שנברא בה"א. ולזה כתיב זה השער לי"י זה השער לי"י כי באמת ע"י הה' יוכל כל אדם לבא לתכלית השלימות. צדיקים גמורים הולכים דרך זה השער. ובעלי תשובה יש להם חתירה מן הצד כשעושים תשובה באמת בעוה"ז הקב"ה מקבל שבים. ובאמת מהו ענין הה"א. ה' הוא הבל כי ע"י הבל פיו של הקב"ה נבראו כל העולמות. ונגד זה אמר שהמע"ה ז' הבלים כידוע שעליהם העולם עומד. וגם ידוע מה דאיתא בגמרא אצל התנאים עוף הפורח נשרף בהבל פיהם. ומן ההבל בא אח"כ לה' מוצאות הפה שע"י ה' מוצאות הפה נתייחדו כל האותיות וכל הצירופים ונבראו כל העולמות. וכמו כן יש אצל כל אדם ה' בחינות נפש ונגד זה אמר דהמע"ה ה' ברכי נפשי כדאיתא בגמרא נגד חמשה עולמות שאדם דר בתוכו. רק באמת יש כעת ג"כ בזה חמשה בחי' נפש. וע"ז אמר דוד תרננה שפתי כי אזמרה לך. ונפשי אשר פדית. וכפי ששמעתי מא"א אדומו"ר זצ"ל. תרננה שפתי אנכי מרנן לך עבור זו המתנה שנתת לי כי אזמרה. שיש יכולת בידי לזמר לך. ונפשי אשר פדית פי' הרצון שלי שנקרא נפשי. ובאמת יש לנו לשמוח תמיד ולהודות ולהלל להקב"ה בכל עת ובכל רגע עבור החיות שמחיה אותנו בכל רגע. וביותר עבור המתנות טובות שנתן לנו תורתו הקדושה ומצותיו הקדושים. שבת קודש וימים טובים הקדושים. מצה וכוסות וסוכה וד' מינים שבלולב הכל הוא אורו וקדושתו יתברך. וזה ידוע ומלא כל הספרים מזה אשר כל המלאכים ושרפים ואופנים כשמזכירים קדוש. נשרפים מפחד שמו יתברך. ואח"כ מתחדשים ומזכירים עוד קדוש ונשרפים עוד הפעם וכן בכל הג' פעמים. ואנחנו עם ב"י מזכירים ג"פ קדוש וכמה פעמים ביום. צריך כל אדם להודות לשמו יתברך ולשמוח ע"ז ולקיים מצותיו בכל לבו ונפשו בכדי שיתעלו כל הבחינות נפש [אשר] לו עד בחינת יחידה:

וזהו מארבע הרוחות בואי הרוח. וכפי דאיתא בזוה"ח הקדוש כשמייחד כל הד' רוחות היינו ד' בחי' נפש מזה בא הרוח החמישי היינו בחי' יחידה. וכשמייחד לכל הבחי' שלו אזי מתייחדים הכל אל יו"ד. היינו הנקודה הראשונה ונעשה שם י"ה וזהו על אחת כו"כ וכו' וחושב הט"ו מעלות שצריך ליחד הכל לבחי' א' היינו הנקודה הראשונה. וכפי שאנו אומרים בעבודה ביוה"כ. אחת. אחת ואחת אחת ושתים וכו' עד אחת ושבע כי צריך לייחד כל המדות לאחת ושיהיו כל המדות נכללים בו והעיקר הוא שיהיה היחוד ע"י צדיקים מזה העולם שנברא בה"א:

וזהו ה"א לחמא עניא. היינו העוה"ז. והיא נקרא עניא כי היא מקבלת מכל המדות העליונים. עכ"ז כל היחודים לא נעשים למעלה רק ע"י מעשה התחתונים בעוה"ז.

די אכלו אבהתנא. כידוע שהעוה"ז היא דלי"ת דלית ליה מגרמה כלום וצריך ליחדא להיו"ד. השתא הכא לשנה הבאה בארעא דישראל הכל עפ"י דברינו כנ"ל לייחד השני עולמות. ארע"א נקרא ה' וישראל נקרא וא"ו. וזהו הפירוש שנעשה היחוד בין מלכות ותפארת כמו שדברנו. את העבודה הזא"ת בחודש הז"ה. ואח"כ אנו אומרים השתא עבדי לשנה הבאה בני חורין. היינו לייחד לה' עלאה שנקרא בינ"ה חירו"ת ויתייחדו לשלשהראשונות ויהיה השם שלם כסדר והבן:

ועוד נוכל לאמר. כי אנו אומרים אם כבנים אם כעבדים. ובאמת אנו כעת כעבד לפני מלך. ואי"ה כשירחם י"י על עמו ויופיע אור קדושתו לזה העולם. ומלאה הארץ דעה את י"י. ונשגב י"י לבדו ביום ההוא. אז נהיה כבנים לפני המקום ונהיה בני חורין משעבוד מלכיות ומיצה"ר וישיג כ"א אור קדושתו ושמו הויה ב"ה וב"ש הגדול והנורא ויהיה השם שלם והכסא שלם אמן:

עוד אמר בסדר ליל שני על הפיסקא כמה מעלות טובות וכו'. הקשה על סדר המעלות אלו נתן לנו את ממונם ולא קרע לנו את הים דיינו. מה שייכות הם זה לזה:

פתח ואמר. כי המעלות הם כמו מדרגות ומעלות השייכים לכללות ישראל להשראת הקדושה אשר בלתי אפשר מבלעדם. והם כאו"א תיקון בפ"ע בפרט וכשהם כולם יחד הם תיקון בכלל. ולמה ט"ו נגד שם י"ה שבטי י"ה עדות לישראל כי בי' נברא העולם הבא ובה' העוה"ז. והם כללות כל העולמות ועיקר הכל הה' כי ה' הוא שער ופתח בין לצדיקים ובין לרשעים. זה השער ליי' צדיקים יבואו בו. זה והה' והשער כולם ליי' צדיקים יבואו בו. כן אמר בזה"ל. והאריך בזה כי הה"א מורה על ב' עולמות מן העולם ועד העולם. והזכיר בשם הצדיק הקדוש ר' זוסיא זצוק"ל חמש עשרה נשים פוטרות צרותיהן. מורה על שם י"ה שהוא פוטר כל הצרות. ולמה עיקר העולמות בה"א כי ה' הוא אות שאין בו ממש רק הבל הפה מורה על רוחניות הבריאה וחיות הכל שהוא כמו הבל הפה. ועל ז' הבלים קאים עלמא. י"י יודע מחשבות אדם כי המה הב"ל. ומותר האדם מן הבהמה אי"ן כי הכל הב"ל. אמר כי עיקר מותר מן הבהמה הוא בחי' אי"ן:

ועוד דיבר מזה. ואנו רואים שהעולם עומד על הבל פיהם של צדיקים כמאמר חז"ל עוף הפורח באויר נשרף בהבל פיהם. ועוד אמרו חז"ל שהעולם עומד על הבל פיהם של תינוקת של בית רבן. וכל זה מורה הה'. ולכך קיום ובריאת העולמות בה'. ולזה רומזים הט"ו מעלות וכל אחת מדריגה בפני עצמה וכשנצרף האחת להט"ו אז נעשו כולם בחינה ותיקון אחד וזהו על אחת כמה וכמה טובה כפולה וכו' להשראת המקום עלינו. ואמר

בשם צדיק אחד. אחת אחת ואחת. אחת ושתים. היינו שלכל בחינה ובחינ' צריך לצרף האחת ואז הוא בשלימות:

בליל סדר השני בפיסקא על אחת כמה וכמה וכו'. אמר הרב זצוק"ל כי על אחת מרמז על מדה ידועה הנקרא אחת. כמה וכמה טובה כפולה וכו'. ואעפ"י שהיא אחת יש בה כמה מעלות ומדריגות עד שמגיע לה. והיא אחת הנזכר בעבודת יוה"כ. אחת. אחת ואחת. אחת ושתים. וכו' אעפ"י שהם שבע הזאות חוזר הכל אל אחת וזו בחי' היראה. וזהו שכתוב מה י"י אלקיך שואל מעמך כ"א ליראה. נמצא שאינו מבקש אלא אחת. ואח"כ חושב כמה דברים ללכת בכל דרכיו וגו'. אלא וודאי כמו שאמרנו שהוא העיקר והכל נכלל בה. וכן אמר דהמע"ה אחת שאלתי מאת י"י. ואח"כ חושב הרבה דברים לחזות בנועם י"י וגו'. ואיתא ע"ז במדרש אמר השי"ת לדוד אחת אמרת ולבסוף אתה מבקש הרבה. א"ל ממך למדתי שאמרת מה י"י אלקיך שואל מעמך כ"א ליראה וקחשיב הרבה כנ"ל. והאמת הוא כי אינו אלא אחת כנ"ל והקב"ה שואל מאתנו האחת תתאה והוא מתחיל מתתא לעילא ודוד ביקש מעילא לתתא והן הב' ההי"ן המרמזין לבחי' הנ"ל. ומה הן הב' ההי"ן העוה"ז והעוה"ב. וזהו מן ה"עולם ועד ה"עולם. שם ה"קטנה רחל ושם ה"גדולה לאה. וזהו שכתוב ביוסף ה"א לכם זרע וזרעתם את ה"אדמה כי הה"א יהיה לכם זרע המשכה והשפעה. וזרעתם את ה"אדמה. כי אד"ם כשממשיך אליו הה"א הוא אדמ"ה. והיה בתבואות כשיעשה פירות. ונתתם חמישית לפרעה הוא ה' וארבע הידות יהיה לכם לזרע השדה כו':

ואח"כ אמר. היוצא לנו מזה כי מי שהוא עובד י"י באמת יכול ליקח מלילות הללו של סדרים הרבה והרבה הן בגשמיות והן ברוחניות. וחזר ואמר לאו דווקא אנשים גדולים יקרי הערך. אלא אף האנשים הגסים והעבים פחותי הערך יכול כאו"א ליקח לפי ערכו. והאריך בדברים ובתוך הדברים אמר כי למי היטיב השי"ת יותר משהיטיב לנו הלא היטיב לנו מן הכל. הלא החלק הטוב מן הכל נתן לנו. כי חלק י"י עמו. והתוה"ק שעשועי הש"י. מסר לנו עם כל מצותיו וסודותיו הקדושים. בכל אחד תלוי כל טוב. והרגלים הקדושים והיקרים הכל נמסר לנו. ולבסוף אמר כי כל אחד צריך להכין את עצמו לקבל קדושת הימים האלו ולראות היטיב במה הוא עומד. ועל מה נברא. ועוד האריך בתוכחת מוסר ואמר כי סוף סוף מוכרח שיתוקן כל אחד באיזה אופן שיהיה ולמה נמתין חס ושלום על אופן אחר הלא טוב לנו להתתקן עתה:

אז רוב נסים הפלאת בלילה בראש אשמורו' זה הלילה ולכאורה קשה הלא באמת היה יצ"מ בחצי הלילה. וגם מכת בכורות היה בחצי הלילה:

ונוכל לומר. כי זה ידוע שחצי לילה ראשונה נקראת ליל וחצי לילה שניה נקראת לילה. וכפי דאיתא בזוה"ק עד לא קבילת דכר נקרא ליל וחצי לילה שניה מדקבילת דכר נקראת לילה. ובעת יצ"מ היתה התגלות כזה שאפי' בחצי לילה ראשונה היה היחוד הגמור ונקראת לילה. וזהו הפירוש בראש אשמורת זה הלילה. היינו בתחילת האשמורה הראשונה היה ג"כ בחי' לילה ונקראת זה הליל"ה:

וישראל ישר לאל ויוכל לו לילה. כשאיש הישראלי הולך ישר בדרכי האל ב"ה. ויוכל לו לילה יכול להתחזק בענין הלילה כי בכל לילה הנשמה נותנת חשבון מן היום. ואיתא שאפילו כל נשימה שיוצא מהאדם נותנת חשבון וראפארט מה שעשה בזו הנשימה דכתיב כל הנשמה כו' על כל נשימה ונשימה כו' ופשיטא בכל לילה. ע"כ מי שהוא ישר לאל. ויוכל לו לילה. מתחזק בענין הלילה לטוב. גדול הנהנה מיגיע כפו. מה שמתייגע האדם בעצמו בעבודת השי"ת. יותר מירא"ת שמים. יותר ממה שמראין מן השמים:

עוד נוכל לומר וישראל ישר לאל ויוכל לו לילה. הנה כבר דברנו מזה כי יש ישר הפוך וישר. כי באמת זאת צריך כל אדם לידע אשר הקב"ה ברא אורו ונותן בו כח ושכל שיעשה כל דבר שצריך לעשות הן רוחניות והן גשמיות וזה נקרא ישר ואם האדם ישים זאת אל לבו צריך לראות לתקן כל המדות ולייחד הכל להקב"ה גם דבר הרשות וזה נקרא הפוך ממטה למעלה וכשמייחד את העולם כולו למעלה אזי מוריד הקב"ה קדושתו וחיותו ואורו לזה העולם שזה נקרא ישר וזהו ישר והפוך וישר. והאבות הקדושים קיימו כל זאת עם כל הבחינות ותקנו כל העולמות ועשו ייחוד גמור. ומי המייחדם. יעקב אבינו. כי ידוע אברהם בחי' החסד. יצחק בחי' פחד. זהו שני קצוות רחוקות. ויעקב בחי' רחמים וייחד שני הקצוות. וזהו וישראל ישר לאל היינו שהשוה שני המדות כידוע אל בחי' החסד. ויוכל לו לילה. כי יש בחי' ליל. עד לא קבילת דכר נקרא ליל ומדקבילת דכר נקראת לילה. שומר מה מליל שומר מה מלילה. ויעקב אבינו תיקן הכל ועשה ייחוד הגמור ונקרא הכל לילה. וזהו שאנו מבקשים קרב יום אשר הוא לא יום ולא לילה. ולכאורה תמוה. אנו אומרים קרב יום ומהו לא יום רק האמת הוא כי בזה העולם (הזה) כל זמן שהעולם אינו בשלימות נקרא עולם הרכבה ומחמת זה הוכרח להיות הפסד בכל הדברים כי אחרי שכל דבר מורכב משני דברים וכשנתבטל צד אחד אזי בא לידי הפסד וכמ"כ בכל דבר יש יום ולילה היינו החושך והאור וכשבא לילה אזי בא האור לידי הפסד וכשהאיר אור הבוקר אזי יש הפסד להחושך. ומחמת זה ניכר האור. ובאמת אנו מצפים שיתבטל החושך לגמרי. עכ"ז יהיה ניכר האור הגדול בלי שום הפסד. למשל כשעומדי' לפניו שני אנשים חכם וטיפש. ומחמת שזה השני הוא טיפש נקרא זה חכם

זהו אינו שלימות ועיקר השלימות שהוא חכם בעצם. והקב"ה נקרא חכם. מי כהחכם זה הקב"ה י"י בחכמה יסד ארץ לזה נקרא פשיטות לגמרי היינו רחמים פשוטים כי אם יש לו רחמנות על אדם אחד שהוא עני ביותר ויש לו עליו רחמנות זה נקרא הרכבה מאחר שהוא עני יש לו עליו רחמנות אבל רחמים פשוטים נקראים. שיש לו כל טוב והקב"ה. מעורר רחמנות ממדתו ית' שמו אל רחום זה נקרא רחמים פשוטים. ויעקב נקרא בחי' רחמים ועשה ייחוד בין שני הקצוות כידוע שנקרא ר"ח מי"ם זהו רחמים פשוטים. ויוכל לו לילה שקירב הכל ועשה בחי' לילה היינו הייחוד הגמור ואז ולילה כיום יאיר ולא יהיה שום הפסד כלל ויהיה ניכר האור הגנוז בלי שום מסך מבדיל ובלי שום הפסד. קרב יום שיתעלה אורו וטובו כ"כ לזה העולם אשר לא יוצרך לשום היפך ולא יהיה שום הפסד ויהיה העולם על מכונו:

לאיש חמודות נגלה רז חזות לילה. למי שהוא איש חמודות שיש לו חמדה להקב"ה נגלה לו ר"ז בגי' או"ר שמאיר לו גם בבחי' חזות ולילה. חזות לשון קשה וגם לילה ל' קשה שהקב"ה מאיר לו בחזיון לילה. וזהו גם הפי' של תאיר כאור יום חשכת לילה:

קרב יום אשר הוא לא יום ולא לילה. ולכאורה היה צ"ל קרב עת. רק האמת הוא כך. כי אי"ה בביאת משיחנו בב"י כתיב ולילה כיום יאיר. כי כעת הכל הוא בבחי' מקבל ומשפיע ומוכרח להיות לילה והלילה מקבל מהיום אבל בביאת משיח בב"י לא יהיה שום חושך ואפילה ויתגלה לנו האור הגנוז ולא יצטרכו לקבל זה מזה רק יהיה כולו אור יום וזהו קרב יום שיהיה כולו יום ולא יהיה בחי' מקבל כלל. וזהו אשר לא יום ולא לילה שלא יצטרכו לקבל זה מזה:

חסל סידור פסח כו'. למה אנו אומרים על הסדר של פסח חסל ואין אנו אומרים חסל על כל מצות אחרות. כי הנה שמעתי מא"א אדומו"ר זצ"ל שמטעם זה נקרא סיפור הגדה סדר. כי זהו סדר על כל השנה. כי כל המצות תלוים ביצ"מ. ובקבלת התורה נאמר ג"כ אשר הוצאתיך מארץ מצרים. כי אז היה גלוי אלקותו יתברך וזהו סדר בכל העולמות:

ועוד נוכל לומר. כי חס"ל אותיות ח"ס למ"ד שחס הקב"ה על ישראל והראה להם החיות הגדול והשיגו ישראל אז החיות והשלימות. וזה אינו רק למוציאיהם בפה. כי צריך להתקשר ולהתייחד אל החיות הנצחי ע"י ה' מוצאות הפה היינו שיהי' אצלו הדיבור זך אשר ע"י הדיבור יתקשר אל החיות האמיתי. וזהו דאיתא במדרש. תשורי מראש אמנה בזכות אברהם כי הוא ראש המאמינים והוא היה החסד מן העולם כי אמרתי עולם חסד יבנה. ומהו החסד שמקשר כל העולם להחיות והחכמה תחיה בעליה. ושמעתי אומרים בשם הרב הצדיק מנעשחיז זצ"ל ע"פ כי טוב חסדך מחיים. היינו החסד שלך יותר טוב

אצלי מהחיות הנצחי. ומהו החסד. שפתי ישבחונך. שאוכל ליתן לך הודאה ושבח זהו החסד שלו:

ונוכל לומר עפ"י פשוט כי טוב חסדך. אימתי הוא טוב כשהוא מחיים שהוא מקושר לחיים הנצחיים. כי באמת צריך כל אדם לראות לקשר כל המדות לחי החיים שיהיה קומה שלימה. ושמעתי מפי הקדוש הרב הצדיק מאפטע זצוקל"ה. כתיב הנה ערשו ערש ברזל הלה היא ברבת בני עמון תשע אמות ארכה וגו'. ולכאורה למה נצרך כ"כ לידע ארכו של מטתו של עוג מלך הבשן. רק האמת בא להראות אשר להקליפה אין להם יותר רק תשע. אבל בהקדושה יש מספר עשר כידוע:

ונוכל לומר שלזה כתיב בפרעה ויקח שש מאות רכב בחור וכל רכב מצרים ושלישי"ם על כולו. כי ידוע שפרעה קישר כל מי שנכנס לשם ע"י הטומאה שלו ועשה הקומה שלו בשלימות עד תשע. וזהו מקודם שש ואח"כ ושלישי"ם. היינו שצירף להם עוד שלשה ועשה תשע. וכמו כן כתוב אצל סיסרא תשע מאות רכב בחור. אבל כביכול ב"ה וב"ש חס על ישראל וקישר אותם להחיות הנצחי והיה היחוד בין כל עשר מדות ונעשה הקומה שלימה וקרע להם את הים ועשה להם כל הנסים והנפלאות. וזהו חס"ל חס ל':

וכאשר זכינו לסדר אותו כן נזכה לעשותו. כי באמת יצ"מ יש אצלינו בכל עת ובכל שעה ובכל רגע שצריך האדם לצאת מכל המצרים ולהתקשר לחיי החיים:

ז"ך שוכן מעונה. ז"ך הוא כ"ב אותיות התורה עם מנצפ"ך שהם כנגד ה' מוצאות הפה אשר בסך הכולל הם ז"ך שצריך האדם לקשר כל התורה עם האותיות לשוכן מעונה שיהיה יחוד גמור. כי קוב"ה ואורייתא וישראל חד הוא. וכשעושה כן אזי קומם קהל עדת מי מנה. עושה קומה שלימה לעדת מי מנה:

עוד אמר כאשר זכינו לסדר אותו. כי הספירה הוא אותו הדבר בעצמו של הסדר. כי כמו בשעת בריאת העולם היה חידוש העולם בגשמיות והיה בלי שום אתערותא דלתתא כך יצ"מ היה חידוש העולם ברוחניות לישראל והיה ג"כ בלי שום אתערותא מתתא כמ"ש שלא הספיק בצקת של אבותינו להחמיץ עד שנגלה עליהם מלך מלכי המלכים הקב"ה. היינו שנגלה עליהם אתערותא של מם"ה עצמו ולא הניח אותם להחמיץ כלל. וזו הבחינה והאורות נתעורר בכל שנה בזמן הזה ובלילה הזה. ואח"כ מסתלק זאת ההתגלות כדי שיתעורר האדם לעמול בעצמו. וכי רבותא היא שטוב לו בזאת שמראים לו מן השמים. רק שצריך כל אחד להתייגע בעצמו עם הספירה וצריכין להשלים את הדבר של הספירות. הגם שאפילו כאשר יחיה האדם ויעשה אלף שנים יהיה ג"כ מעט להשלים אף מדה אחת מהספירות. רק הכוונה שצריך כ"א להשלים חסרון עצמו עד

שבאים בחג שבועות לאותה הבחינה עצמה של הסדר. וזהו כאשר זכינו לסדר אותו כן נזכה לעשותו. פי' מהסדר נעשה הספירה וע"י הספירה באים לקבלת התורה שנאמר בו נעשה ונשמע. ע"כ אנו אומרים. כאשר זכינו לסדר אותו. לעשות הסדר כן נזכה לעשותו. היינו להנעשה הנאמר בקבלת התורה ועוד כן נזכה לעשותו. מיר זאלין זיך אליין דער האריוון. ובמה ז"ך בכ"ז אותיות התורה. שוכן מעונה כי כתיב רוכב שמים בעזרך ובגאוותו שחקים מעונה אלקי קדם. ואי' במד' איני יודע אם מעונה קדם ואם אלקי קדם. ומתחת זרועות עולם. הוא הדבר מעונה אלקי קדם הוא הדבר בעצמו ומתחת זרועות עולם. כי האדם יכול להשיג ממדרגה התחתונה עד המדריגה העליונה כל מה שיש בעולם וזהו קומם קהל עדת מי מנה:

מהראוי לשמוח מאוד בזה שהגיענו אל הלילה הזה. ולא ממעשינו הטובים אנו יכולים לשמוח. כי יודעים אנו בעצמינו איך הם גרועים ואינם מתוקנים מעשינו ואיך הם עובדותינו. רק שצריכים לשמוח מזה שזכינו לזמן הזה כי עכ"ז זכינו לאכול בו מצה ומרור. ואמרנו ההגדה. וכאשר יתן לנו השי"ת אשר נזכה ונחיה ויגיעינו למועדים ולרגלים אחרים ניטיבה מעשינו ביותר:

בפזמון אומץ גבורותיך. חולץ לוט מהם ומצות אפה בקץ פסח. ולכאורה תמוה הלא זה היה בתחילת הפסח. אמנם נוכל לומר. חולץ לוט מהם. שנחלץ מעומק הקליפות כידוע אשר ממנו התחיל להתנוצץ אורו של מלך המשיח. כדאיתא במדרש על פסוק ונחיה מאבינו זרע. היינו זרע של משיח. וזהו פי' של בעל מסדר הגדה שאמר מקודם שהקב"ה חישב את הקץ לעשות. כי באמת המחשבה ראשונה של הקב"ה בעת בריאת עולמו היתה על האופן שיהיה שלימות הגמור. וכפי דאיתא במדרש ורוח אלקים מרחפת על פני המים זה רוחו של מלך המשיח. ועד שלא נולד משעבד הראשון נולד גואל האחרון. אמנם אחר שנתקלקל הדבר ונתערב רע בטוב והארץ היתה תוהו ובוהו. כתיב אח"כ אשר ברא אלקים לעשות. ולכאורה הלא כבר נגמר מעשה בראשית ומהו הפירוש תיבת לעשות. רק באמת הלא מביא המדרש מכאן שמלאכת שמים וארץ כלתה אבל מלאכת הצדיקים לא כלתה כי באמת הוא שמאתו כביכול ב"ה וב"ש אין שום מניעה וכמו שהיה בריאת העולם בלי שום אתערותא דלתתא רק כשעלה ברצונו הפשוט. כן הוא בידו להטיב אותנו ולהביא את העולם לשלימות הגמור:

אמנם זהו תכלית רצונו הפשוט שיהיה הכל ע"י מעשה התחתונים ושעל ידם יתייחדו כל העולמות וע"י היחודים מזה העולם ע"י עשיית המצות יבא העולם לשלימות הגמור. לכך כתיב לעשות שיעשו הצדיקים בכל דור ודור עד שיושלם העולם לרצונו הפשוט.

אבל רצונו יתברך ומחשבתו הקדומה הכל הוא לתכליתו של עולם לקץ הימין. וזהו פירש בעל הגדה. שהקב"ה חישב את הקץ לעשות. היינו מקודם בריאת העולם עלתה במחשבה לפניו קץ הימין. אמנם רצונו לעשות. שיעשה ע"י מעשה התחתונים. וזהו שאמר דהמע"ה חשבתי דרכי. כשאני מחשב את הדרכים שלי. ומקשר אני אותם להמחשבה ראשונה של הקב"ה. ואשיבה רגלי אל עדותיך. אוכל להשיג כל הבחי' הנמוכים המושלכים לארץ אל עדותיך א"ת עדותיך אלא דעותיך. היינו לקשר הכל למעלה ראש ושיהיה קץ הימין. וזה מרמז על הזמן הזה אשר הוא נמוך מאוד בבחי' רגלים עקבות משיחא וכשמחשב אני את מעשי אז בידי להעלות הכל להקב"ה:

אהוביי אחיי תאמינו לי והוא מלא בכל הספרים. אשר מה שהיו צריכים הצדיקים הראשונים להשיג בכמה ימים וחדשים אפשר כעת לתקן בשעה אחת מחמת שכעת העולם הוא יותר בשפלות בבחי' רגל. חס הקב"ה על עולמו ומוריד קדושתו למטה. וכעת ת"ל שורה קדושתו למטה לארץ וזהו עיקר העלי' של העוה"ז. ממילא מובן שבקל יוכל האדם להשיג קדושתו ואורו של הקב"ה ולייחד כל הבחי' הנמוכים והשפלים למעלה ראש. ואל יהיה לכם לפלא זה הדבר שיוריד הקב"ה קדושתו לבחינה כזו נמוכים ושפלים. והלא זה ידוע דאיתא בספרים קדושים שפרעה הוא בחינת עור"ף והוא יונק מאחוריים דבקדושה. כי אחרי שקדושתו יתברך שופע לתוך המדות אזי כולם רוצים לדבק בקדושתו ומלכותו בכל משלה. ומקבל מהם כל הניצוצות קדושות שיש בהם והקליפה מתבטלת לגמרי. ומזה יוצמח הכל לקץ הימין:

ולזה אמר הקב"ה לאברהם ידוע תדע. היינו על ידך יהיה היחוד הגמור. ואח"כ יצאו ברכוש גדול. היינו כשיתעלה כל העולם יתעלו כל הניצוצות הקדושות אז יהיה קץ הימין ויהיה אי"ה שלימות הגמור והקב"ה מלקט לאט לאט כל הניצוצות הנ"ל והכל ע"י בחינות אלו עד שילוקט לגמרי ויהיה ביאת משיחנו בב"י. וההתחלה היה מלוט ובנותיו וכפי דאיתא במדרש ע"פ מצאתי דוד עבדי והיכן מצאתי בסדום. וכמו כן שמעתי מא"אמו"ר זצ"ל ע"ז שכתוב ברות ותבוא אליו בלט בלא"ט. והכל הוא בכדי להציל העשוק מיד עושקו. וזהו שכתוב כאן. חולץ לוט מהם. כמו שדברנו שהקב"ה חילץ את נשמת משיח ע"י לוט ובנותיו. ומצות אפה בקץ. היינו שנכנס לבחינת חירות לרמז על קץ הימין. וזה ידוע שגאולת מצרים מרמז על כל הגאולות ופשיטא על גאולה העתידה כמ"ש ויוצא את עמו ישראל מתוכם לחירות עולם. אשר זה היה מחשבתו הראשונה שנטע נטיעות של נשמות קדושות בעולם בין דברים הנמוכים בכדי אשר כל מקום שיש שם ניצוץ הקדוש ילוקט ויבורר משם לאט לאט עד שיהיה העולם בסוף ובתכלית השפלות.

ואז יתפשט קדושתו בכל העולם ויתעלו כל הניצוצין ונשמות קדושות עד שלא ישאר בהם שום חיות הקודש ויבוטל הרע לגמרי. ואז כתיב ועמדו רגליו וגו' על הר הזיתים. הכל כמו שדברנו מקודם שיתפשט קדושתו בכל הבחי' הנקרא רגליו ויתעלה עד הר הזיתים. היינו החכמה העליונה כידוע מזית עושין שמן ושמן נקרא חכמה. ושמן על ראשך לא יחסר. ולכך כתיב לריח שמניך טובים. שני שמנים. כי יש חכמה עלאה וחכמה תתאה. וחכמה תתאה מקבל ממדות הקדושים שהם מקבלים מחכמה עלאה שמן תורק שמך. כפי דאיתא בכל הספרים השמן מריק ומשפיע עד בחי' הנקרא שם. וכפי שאמרנו מכבר טוב שם משמן טוב היינו כשמקבל בחי' שם משמן טוב. וזה ידוע שדהע"ה נקרא שם אשר נקרא שם שם י"י צבאות יושב הכרובים עליו. ונראה כשמברכין ברבוא צריך לומר בזה הלשון כידוע רבוא הוא המספר היותר גדול ומתייחדים כל ישראל יחד. לזה אמר הכתוב לריח שמניך טובים. כשמתייחדים שני החכמות ושמן תורק שמך שיש יחוד בין כל המדות ע"כ עלמות אהבוך. א"ת עלמות אלא עולמות. אהבוך. שבא בחינת אהבה לכל העולמות. אשר זה הוא תכלית הבריאה מראשית המחשבה. וכפי דאיתא בתרגום ירושלמי על בראשית בחוכמא. בחכמה יבנה בית. וכתיב י"י בחכמה יסד ארץ. כי חכמתו וקדושתו מתפשטת עד בחינת ארץ. כונן שמים בתבונה. היינו אש ומים. כדכתיב המשל ופחד עמו עושה שלום במרומיו ועושה שלום בין כל היסודות:

עכ"פ נחזור לענינינו. בראשית. היינו בחכמה ברא ואח"כ כתיב והארץ היתה תוהו ובוהו וכו' ואח"כ ברא כל הצמחים וכל דבר שיש בעולם. ואח"כ אמר נעשה אדם כמו שדברנו שכולם הוכרחו ליתן חלק חיות שלו להאדם עד אח"כ אשר ברא אלקים לעשות. היינו כיון שהלך כסדר עד עולם העשיה רצונו של הקב"ה שיתעלה העולם ע"י מעשה התחתונים ועי"ז יתגלה קץ הימין לכן צוה לעשות. היינו להתחיל לתקן עולם העשיה ממטה למעלה מן עולם עשיה עד עולם האצילות. ולכן כתיב בהקב"ה כל מה שברא הקב"ה בעולמו לא בראו אלא לכבודו שנאמר כל הנקרא בשמי ולכבודי בראתיו יצרתיו אף עשיתיו. הכל היא בריאתו של הקב"ה וחושב ממעלה למטה. אבל כשישראל צריכים להעלות העולם למקורו הראשון אז מתייחדים הכל ממטה למעלה. ולזה אמר בעל ההגדה. חישב את הקץ ממחשבה ראשונה עד קץ הימין. ועלינו לעשות כפי שדברנו מקודם אשר ברא אלקים לעשות. לעשות זה מעשה הצדיקים שמעלים את העולם ע"י עשיות שלהם מן עולם העשיה עד עולם האצילות. וזהו חולץ לוט מהם ומצות אפה בקץ פסח שעל זה היה מחשבתו הקדומה וחולץ לוט מהם מסדום בכדי שיוצמח מזה משיח צדקינו שבא בב"י בקץ הימין אמן כי"ר:

אחד מי יודע אחד אני יודע וכו'. ולכאורה מהו השאלה ומהו התשובה. רק הלא ידוע הבחי' הנקרא אי"ן וכשנכתב היו"ד בסוף נקרא אנ"י. כי אי"ן הוא בחינה שאין בה שום התגלות. אי"ן מזל לישראל. כי ישראל הם גבוהים מהמזלות. רק הבחינה אי"ן הוא המזל שלהם כי מקור נשמותיהם נלקח ממקום גבוה חלק אלוק ממעל והחכמה מאי"ן תמצא עד שאין בו שום השגה ואיזה מקום בינה. וידוע כי זה הבחינה נקרא מ"י כדאיתא בזוה"ק מ"י קיימא לשאלה. שאני מתחיל לראות מעט אבל איני יודע מי זאת. ואחר כל זאת כשאני יודע הכל יודע אני שאיני משיג כלום וזהו בחינה הנקרא מ"ה כדאיתא בזוה"ק ואנ"י הוא התגלות יותר. כדאיתא בספרים הקדושים. וזהו שאמר הלל אם אי"ן אנ"י לי. כשאני מייחד כל הבחינה הנקרא אי"ן ואנ"י. מ"י לי יש בידי לשאול על בחי' מ"י ג"כ ומתייחדים כל העולמות בכל הבחינות הנקרא אי"ן ואנ"י ומ"י. וזה פי' הכתוב ראו עתה כי אנ"י אנ"י הוא ואי"ן אלקי"ם עמדי. היינו כל הבחינות הנקרא אנ"י ואי"ן ואלקי"ם הכל עמדי כי אני י"י לא שניתי:

ולזה אמר בעל הגדה. אחד מ"י יודע שנקשר בחי' מ"י לאחדות הפשוט ובדרך שאלה כמו שאמרנו מ"י קיימא לשאלה. ואמר אחד אנ"י יודע. היינו שכל הבחינות עד בחי' הנקרא אנ"י שהוא התגלות בזה העולם הכל הוא מקושר לאחד. היינו אחדות הפשוט. ולזה התקינו לאמר זאת בפסח דכתיב שאו מרום עיניכם וראו מ"י ברא אל"ה וכשנעשה יחוד מ"י עם אל"ה הוא אלקי"ם. וידוע כדאיתא בספרים קדושים שפרעה בכח אותיות מ"י דאלקים שהוא היה יונק משם היה כופר בשם הוי"ה ולזה אמר מ"י י"י אשר אשמע בקולו. ולזה הוכרח אח"כ לומר על הים מי כמוכה והודה ב' פעמים מ"י כידוע כי היה על הים ג"כ התגלות אלקות הנקרא אנ"י עד שראתה שפחה בים כו' ונתקיים הכתוב שאו מרום עיניכם וראו מ"י ברא אל"ה. וזהו למען שתי אותותי אלה כידוע. ולזה אנו אומרים בפסח. אחד מ"י יודע. היינו הבחי' מ"י. אחד אנ"י יודע היינו בחינת אנ"י. היינו שצריך כל או"א לייחד כל הבחינות לאחדות הפשוט. וכן כתוב בתורה. ומ"י יתן (והי') כל עם י"י נביאים. מ"י יתן והיה לבבם זה להם ליראה אותי וגו' כל הימים. הכל ע"י בחינת מ"י. וזה המדה ידוע שנקראת בינ"ה. היינו תשובה. ולזה אמר אחד אלקינו שבשמים ובארץ דאחיד בשמיא וארעא כי צריך לקשר ולייחד הכל לאחד. ואחר שנגמר כל הפזמון הלז עד י"ג מדות הקדושים. ומהו מדותיו של הקב"ה להשפיע ע"י מדותיו הקדושים כל טוב לעולם מחוייבים אנחנו לחזור ולקשר כל המדות שלו ע"י המדות והעשיות שלנו לבחינת אח"ד. כי אני י"י לא שניתי שעולה י"ג ונקרא אח"ד. כי נכללים הכל באחדות הפשוט. ולזה מסיים אח"כ ג"כ אחד אלקינו שבשמים ובארץ:

סליק סדר ההגדה

לפסח

כתיב מה תצעק אלי דבר אל בני ישראל ויסעו וכו'. איתא במדרש. אמר משה להקב"ה ומה לנו לעשות א"ל הקב"ה עליך ליתן שיר ושבח למי שהמלוכה שלו. ע"כ:

ונוכל לומר עפ"י פשוט. כי זהו דרך העולם כשאדם נצרך לאיזו בקשה מהקב"ה. היינו רפואה או שיצליח לו הקב"ה בעסקיו אזי אומר תהלים ובשעת אמירת תהלים הוא מחשב הבקשה הנצרך לו שיעזור לו הקב"ה. אבל דהמע"ה אמר מהולל אקרא י"י. היינו כשהיה צריך לבקש מהקב"ה שיעזור לו מהשונאים שלו לא חישב זאת כלום רק אמר שירים ושבחים ומהלל ומקלס להקב"ה בגודל דביקות וממילא ומאויבי אושע. כך אמר הקב"ה למשה אתה לא תחשוב כלל שום דבר רק תאמר שיר ושבחה ולראות לדבק ולייחד את ישראל לאביהם שבשמים וכשידבקו עמך אלי אזי ממילא אקרע להם את הים:

כתיב אתי מלבנון כלה אתי מלבנון תבואי תשורי מראש אמנה. איתא במדרש. תשורי מראש אמנה. בזכות אברהם שהיה ראש המאמינים אמרו שירה על הים. מראש שניר וחרמון זה יצחק ויעקב. עכ"ל המדרש:

הנה א"תי מ"לבנון ת"בואי. ר"ת אמ"ת כסדרן גם ת"שורי מ"ראש א"מנה ג"כ ר"ת אמ"ת למפרע. כי חותמו של הקב"ה אמת. א"לף בראש האותיות מ"ם באמצע. תי"ו לבסוף. כי הקב"ה משפיע החיות שלו לזה העולם מרום רום המעלות עד סוף כל העולמות ועיקר בריאת עולמו היה כדי שישראל יקיימו רצונו הפשוט וע"י העובדות שלהם יתעלו העולמות בבחינת אור חוזר ממטה למעלה כל החיות שלו לייחד לשרשו ולזאת ת"שורי מ"ראש א"מנה. ר"ת אמ"ת למפרע. היינו מקודם התי"ו ואח"כ המ"ם ואח"כ הא"לף. כידוע שכל המספרים חוזרים לבחי' א' ויעקב הוא בחי' אמ"ת ומבריח מן הקצה אל הקצה. ועיקר היא האמונה ולזה מצד הקב"ה א"תי מ"לבנון ת"בואי האותיות אמ"ת כסדרן ונלקח מן לבנו"ן. ומצד ישראל ת"שורי מ"ראש א"מנה. אותיות אמ"ת למפרע כמו שדברנו לייחד כל העולמות ממטה למעלה מן ת' עד א':

כתיב וירכב על כרוב ויעף וירא על כנפי רוח. איתא במדרש בשעה שיצא פרעה לרדוף את ישראל על הים אמר תנו לי סוס זכר לרכוב עליו שהוא קל לרוץ. מיד עמד הקב"ה כנגדו כו'. אמר תנו לי סוסיא נקבה שהיא מהלכת בשעה שהיא משתנת וכו'. א"ל הקב"ה אי רשע כלום יש לך כרוב לרכוב עליו. למה הדבר דומה למלך שהיה לו מלחמה ונשבה בנו התחילו עבדיו להציע לו את הקרון א"ל המלך עד שאתם מציעין לי את

הקרון ח"ו בני אבד. מיד לקח סוס אחר מן הקרון ורכב עליו. כך לקח הקב"ה כרוב מתחת כסא הכבוד ורכב עליו לעשות מלחמה עם המצרים על הים. וירא על כנפי רוח. מכאן שאין הרוח יוצא אלא מתחת כנפי החיות. כאן כתיב וירא ובמקום אחר כתיב וירא מכאן שיש עולמות אחרים ע"כ:

נוכל לומר. כתיב בפרעה ויקח שש מאות רכב בחור וכל רכב מצרים ושלשים על כולו. ואיתא בסידור ריע"ק שלקח שש מן אות רכ"ב ונשאר בחו"ר בגימטריא רי"ו. כי באמת היה פרעה חכם גדול ורצה לקשר את ישראל שלא יוכלו לצאת ממצרים. כפי ששמעתי מהרב הצדיק מאפטע זצ"ל זי"ע. שאמר בעוג מלך הבשן כתיב הנה ערשו ערש ברזל וכו' תשע אמות ארכה וארבע אמות רחבה וגו' כי הקליפה הוא נגד הקדושה וכל עשייתם היה רק להגביר ח"ו הקליפה על הקדושה. ולזה עשה מטתו תשע אמות. כי אצל הקליפה הוא רק תשע. ולהבדיל אצל הקדושה הוא עשר ולא תשע. עשר ולא אחד עשר. והכל עשה הקב"ה בכדי שלא יוכלו ח"ו לעשות לנו שום דבר. וכן פרעה הרשע אמר מי י"י וגו' לא ידעתי את י"י וגו'. ורצה הכל להגביר גבורות על ישראל לזה לקח שש מן אותיות רכ"ב ונשאר בחו"ר רי"ו במספר גבור"ה בכדי להגביר גבורות על ישראל. ולעצמו עשה הכל מספר תשעה וזהו ושלישי"ם על כולו היינו שהוסיף שלשה על ששה ונעשה תשעה כפי קומת הקליפה שלהם וכל כוונתו היה להגביר הקליפה ח"ו ושיתנהג ח"ו נגד ישראל בגבורות:

אמר לו הקב"ה אי רשע כלום יש לך כרוב לרכוב עליו דאיתא בסידור האריז"ל הקדוש. שצריך לכוין אל מלך יושב על כ"סא ר"חמים ו"מתנהג ב"חסידות. שזה ר"ת כרו"ב כי הכרו"ב מרמז על חסדים וזהו כ"סא ר"חמים ו"מתנהג ב"חסידות כמו שאמר הרב הצדיק מוה' ר' לוי יצחק זצוק"ל מבארדיטשוב ע"ז שאנו אומרים ויכון בחסד כסאך ותשב עליו באמת כי בלאו הכי עומד מכסא דין ויושב על כסא רחמים. לזה אנו אומרים ומבקשים שתשב לכתחילה על כסא רחמים ותשב עליו באמת שלא יצטרך לעמוד מכסא דין ולישב על כסא אחר:

נחזור לענינינו. כי באמת נראה מה הוא זה שאמרו חז"ל קשה לפניו כקריעת ים סוף הלא כל העולם תחת רשותו והוא מושל בכל ואין שום דבר קשה כנגדו כביכול ב"ה וב"ש רק הנס הוא מחמת הקטרוג שהיה אז הללו וכו' והללו וכו' וזה היה עיקר כוונת פרעה ג"כ כמו שאמרנו מקודם מה עשה הקב"ה לקח כרוב מתחת כסא הכבוד היינו שלקח מדת החסד ובזה הציל את ישראל לזה אמר הקב"ה לפרעה אי רשע כלום יש לך כרוב היינו החסדים. כלומר אתה רוצה לעורר גבורות על ישראל. לקח במהרה מדת החסד ומתנהג

בחסידות ובזה הציל את ישראל על הים וכן כתיב ובני ישראל יוצאים ביד רמה. היינו שיש יד הגדולה. יד החזקה. יד הרמה. וזה ידוע יד הגדולה נקרא אברהם. יד החזקה נקרא יצחק. יד הרמה נקרא יעקב כי הוא מטה כלפי חסד. והציל את ישראל. וידא על כנפי רוח. כפי שאמרנו כבר ע"פ והיו הכרובים פורשי כנפים למעלה סוככים בכנפיהם ואמרנו שאהבה ויראה נקראים כנפים. לזה כתיב וידי אדם מתחת כנפיהם. שהעיקר שיעשה בידים מצות ומעש"ט באהבה ויראה. כי אית יראה ואית יראה. וכן אהבה. והעיקר הוא לאהבה את י"י וליראה אותו שלא יהיה ח"ו אהבה ויראה חיצונית וזה נקרא רוח. כי כתיב כי רוח החיה באופנים. כי כל אדם צריך לקשר עצמו לחיות הבורא ב"ה וב"ש ואח"כ ישפיע חיות הבורא ב"ה לזה העולם. קדושתו על החיות וקדושתו על כסא הכבוד. כי החיות רצוא ושוב. וצריך כל אדם לעשות צווי הבורא ב"ה כדי שישיג חיות מלמעלה כי ישראל מוסיפין כח בפמליא של מעלה. ואח"כ משפיע הקב"ה החיות שלו לזה העולם והחיות שלו אינו נפסק לעולם. בלכתם ילכו ובעמדם יעמודו לא יסבו בלכתם. וכמו שהרוח הולך כן החיות צריך לילך תמיד. ולזה אומר שהרוח יוצא מבין כנפי החיות היינו שע"י העשיות שלנו לא נפסק החיות תמיד. וכן יעקב נקרא רוח. ותחי רוח יעקב אביהם. ועיקר יצ"מ היה בזכות יעקב כמו שאמרנו מקודם יוצאים ביד רמה זה יעקב ומטה כלפי החסד וכי הוא מבריח מן הקצה אל הקצה וזהו הפירוש שהרוח יוצא מתחת כנפי החיות שצריך לילך תמיד והחיות רצוא ושוב והבן:

כתיב ויסב אלקים את העם דרך המדבר ים סוף. איתא במדרש. ר' אליעזר אומר. דרך לענותם. מדבר לצרפם. ים סוף לנסותם. ר' יהושע אומר. דרך כדי ליתן להם התורה. המדבר ליתן להם המן. ים סוף בכדי לעשות להם נסים ונפלאות: ע"כ

ונוכל לומר דלא פליגי כי באמת אי אפשר לקיים את התורה רק שישבור מקודם החומר שלו. וצריך להיות מקודם סור מרע ואח"כ עשה טוב. וכל מה שברא הקב"ה בעולמו יש בזה טוב ורע וצריך לשבר החומריות שלו ועי"ז יפול הרע וישאר הטוב. ובטוב גופא יש ג"כ כמה בחינות. וצריך לילך מחיל אל חיל עד שיעזור לו השי"ת אשר המצוה שיעשה יהיה רק טוב ויתקשר לטוב הגנוז. וזהו דרך לענותם. היינו שיענה את הגוף בכדי שיהי' לו ביכולת לקבל את התורה כי התורה היא מהדברים שאינם באים רקע"י יסורים. השם ישמרנו. ואיני מבעט ביסורים ח"ו כי א"א לבוא להתכלית רק עי"ז ובפרט כי מסתמא כשבא ח"ו יסורים על האדם הוא להמתיק על איזה דבר או עבור האדם עצמו או עבור הכלל. רק באמת היסורין שעבר עלינו ועל ראשינו מן עבר וגודל הצרות שעברו עלינו

עד היום די שיגין עלינו שלא יהי' ח"ו מעתה שום צרה ונזק לא עלינו ולא על שום אחד מישראל ח"ו. ואפילו היסורים הכתובים שיהיו קודם משיח לא יהיו ג"כ:

נחזור לענינינו. דרך בכדי לענותם שיוכלו לקבל את התורה. המדבר לצרפם. זה הולך על אנשים גדולים ויראים עכ"ז צריכים צירוף כי לא נתנה תורה אלא לאוכלי מן. המדבר הוא ל' דיבור כי צריך האדם לצרף מאוד את הדיבור שלו וגם כל הגוף שיוכל לאכול את המן וגם לקבל את התורה. ים סוף לנסותם. הוא ל' להעלות אותם מלשון והאלקים נס"ה את אברהם. כי ע"י הנסיונות נסה אותו למעלה ראש. וכמו כן ביורדי הים ע"י האמונה שלהם וקריעת ים סוף נסה אותם למעלה עד שראו הנסים והנפלאות. ובאמת בגשמיות ראו נסים ונפלאות כי היו בצרה מכל הצדדים והקב"ה עזר להם. אבל צריך כל אחד להאמין אשר מלבד הנסים נגלים. ראו הנסים והנפלאות לאיזה מקום הגיע למעלה כמבואר בזוהר הקדוש על פסוק מה תצעק אלי בעתיקא תליא מילתא ולאחזאה מאן אתר אפיק לון:

כתיב מה תצעק אלי. איתא במדרש צעקתם קדמה לצעקתך. ד"א מה תצעק. בשכר האמונה שהאמינו ישראל קרע להם את הים. ומה שכר נתן להם הקב"ה שקרא אותם קודש שנאמר קודש ישראל לי"י: עכ"ל

ונוכל לומר פשוט צעקתם קדמה לצעקתך כי אינו דומה תפלת יחיד לתפלת רבים. הן אל כביר ולא ימאס:

ועוד נוכל לאמר צעקתם קדמה לצעקתך שהגיע צעקתם לבחי' הנקרא קדם ובאו לצעקתך. היינו לחכמה הקדומה. כי משה רבינו הוא הדעת והעלה את כולם לחכמה הקדומה וכפי דאיתא בזוה"ק מה תצעק אלי בעתיקא תליא. ומה שאומר המדרש בשכר האמונה קרא אותם קודש. זה ממילא מובן אחרי שירדו ישראל בעמקי הים באמונה שלימה בוודאי היה להם אז מס"נ והגיעו למדריגה הקדומה לעולם ולזה הם נקראים קודש ולא קדוש כי קדוש נקרא דבר המקבל חיות מגבוה ממנו אבל קודש הוא עצם כי עצם הדבר נקרא קודש והחכמה עליונה נקרא קודש היינו מחשבה עליונה נקרא קודש. ומזה מתפשטת לכל האיברים והמדות. והחכמה מאין תמצא מעצם אי"ן כי היא רק נקודה עליונה. ולזה כשמסרו ישראל עצמם על קדושת השם באו לעצם הקדושה הנקרא קודש. וכמו כן החיוב עלינו תמיד בעת עשיית המצות של הקב"ה ובעת שמחתינו כשמגיע להזמן שהיה אז בפועל ועתה נתעורר ג"כ כל הבחינות וצריך כל אדם לקיים כל דבר ע"י עשיית המצות ולימוד התורה ובעת התפלה לדבר בחיות הקודש בעובדא ובמלולא וברעותא דלבא ומחשבתו הטהורה במס"נ גמור ולייחד הכל לנקודה עליונה

הנקרא קודש ובפרט שירת הים כפי דאיתא בספרים. שירת הים על המחשבה נאמרה. ולזה כתיב הכל ביודי"ן. ישיר. עזי. נאדרי. כי היו"ד נאמרה על המחשבה כי בתחלה כשעולה במחשבתו הוא בלי שום התפשטות רק נקודה ואח"כ מתפשטת ממחשבתו הטהורה להמדות. וכמו כן היו"ד הוא רק נקודה סתומה בלי שום גוון כלל וכל מקום שהיא עומדת היא רק נקודה. רק הכל לפי מקומו כשהיא עומדת בראש נקראת חול"ם וכשהיא תחת האות נקרא חיר"ק ובאמצע היא מלאופום אני ראשון ואני אחרון ומבלעדי אין אלקים. ואח"כ מתפשט מאותה הנקודה איזה אות שירצה. עכ"פ כשהנקודה למעלה היא חול"ם. וכאשר אמרנו כבר על פסוק ויחלם והנה סולם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה כמו שדברנו ונקרא קודש וכשישראל מוסרים את נפשם על קדושת שמו יתברך משיגים את זה הנקודה כי מבטלים את הי"ש לגמרי ובאים לבחינת אי"ן שהיא רק נקודה ונקראים קודש. ולזה כתיב בישראל קודש ישראל לי"י ראשית תבואתו. ומה היא הראשית ראשית חכמה יראת י"י כי עיקר החכמה שישיג יראה עלאה ע"י שמשיג חיות הקודש כי אית יראה ואית יראה והעיקר שע"י יראת העונש יבא ליראה עלאה. וזהו ראשית חכמה יראת ד' כי חכמה נקראת ראשי"ת כדמתרגם בראשית בחוכמא וגם ישראל נקראים ראשית:

הכלל הוא כי נעוץ סופו בתחלתו ותחלתו בסופו וזהו סוף מעשה במחשבה תחלה. ולזה **הא** י' למעלה וי' למטה ו' באמציעותו. היינו שמזה העולם יכול להתדבק בחכמה עלאה שהוא י' עלאה:

ועוד נוכל לומר סוף מעשה במחשבה תחלה. היינו מה שיהיה כשיבא העולם לתכלית השלימות שיהיה תחיית המתים. זהו סוף מעשה וזה העולם היה במחשבה תחלה כי בעת בריאת העולם היה רק זה מחשבתו של הקב"ה שיהיה אז השלימות ושיהיה תיכף תחיית המתים וזהו ורוח אלקים מרחפ"ת על פני המים. וכפי דאיתא ע"ז בסה"ק שרצונו היה הכל להעלות הרפ"ח ניצוצין מבין שני האותיות מ"ת ושיתעלה העולם כולו אשר לזה כתיב אח"כ ויאמר אלקים יהי אור ויהי אור והבן:

איתא במדרש. מה תצעק אלי. זהו שאמר הכתוב והיה טרם יקראו ואני אענה עוד הם מדברים ואני אשמע וכפי שמבואר שם במדרש ע"ז:

הנה איתא בסידור האריז"ל הקדוש. כתיב קרוב י"י לכ"ל קוראי"ו. ואח"כ הוא אומר לכל אשר יקראוה"ו באמ"ת. רק הפי' הוא שהוא קרוב לכל קוראיו. ומי שיודע הקב"ה מחשבתו הטהורה שיקרא אותו באמת עונה לו קודם שיקראהו. והנה זהו הכל כפי שדברנו שהכל תלוי במחשבה כשמדבק מחשבתו להקב"ה מחשבה טובה וזכה אזי

הוא בא לבחי' הנקרא קודש. עונה לו הקב"ה תיכף על מחשבתו הטהורה טרם יקרא. לזאת כשישראל היו נתונים בצרה על הים. הים סוער והשונא רודף וישראל דבקו עצמם במחשבתם הטהורה להקב"ה:

לזה א"ל הקב"ה דב"ר אל ב"י ויסעו. פי' אתה תנהיג ל' דבר אחד לדור. ויסעו. הם יסעו. היינו שילכו מחיל אל חיל עד שיתדבקו בהשי"ת ויבואו לידי מס"נ. וכיון שבאו לתוך הים במס"נ ודבקו מחשבתם לבחי' יו"ד הנקרא נקודה עליונה כמו שדברנו ובאו לבחינה עליונה ודבקו עצמם להשי"ת וסוף מעשה במחשבה תחילה. וזהו טרם יקראו בפה ואני אענה רק ע"י המחשבה. וכמו כן מורה לנו הקב"ה הדרך לכל איש ישראל לשמור ולעשות ולדבק הכל לרצונו הפשוט ע"י מחשבות טהורות. וזהו דבר אל ב"י ויסעו. צריכים לילך תמיד עד שישיגו חיות הקב"ה ולא לעמוד ח"ו על מקום אחד. ואין שיעור לזה כי ברגע אחת באפשרי להלך הרבה בעבודת השי"ת. עכ"ז לא יתנו מרגוע לנפשם רק לילך תמיד ממדריגה למדריגה כי גבוה מעל גבוה שומר כי ברוחניות של הקב"ה לא ישיגוהו משיגי הגוף ואם ילך כל ימי חייו מחיל אל חיל לא ישיג אותו. עכ"ז צריך האדם להתחזק בעבודתו ולעשות כל מה שבידו לעשות ולא עליך המלאכה לגמור וכו':

הרב הצדיק הקדוש מורינו ר' שלמה קארלינער אמר מהלך אדם בינוני עשר פרסאות ביום. זהו כשהוא הולך ברגליו אבל כשרוכב על סוס טוב בוודאי יכול לילך ביום אחד הרבה יותר. וזהו משל הדומה לנמשל. על הרוחניות שיכול לילך ביום אחד הרבה והרבה בעבודתו ית"ש ולהשיג חיות הבורא עד אין סוף כן מחויב האדם לילך בכל יום ויום. וכשאדם עושה כן והולך בכל יום למעלה ראש אז טרם יקראו ואני אענה אימתי לכל אשר יקראוהו באמת. וזה ידוע שאותה בחי' השיגו ישראל על הים לזה א"ל הקב"ה מה תצעק אלי. והיה טרם יקראו ואני אענה עוד הם מדברים ואני אשמע:

ואיתא במדרש. לע"ל כל אחד עומד ומשמיע תלמודו. וכביכול ב"ה וב"ש עומד ומשמיע כנגדם ג"כ. שנאמר אז נדברו יראי י"י וכו' ויקשב י"י וכו'.

כי הרב הצדיק רש"ק אמר כשאדם בא לעולם האמת שזהו עיקר התכלית להכין לו מזה העולם להעולם האמת שואלין אותו בשם אצל איזה רב היית. וכשאומר מזה הרב או מזה הרב. שואלין אותו אם יש לך מה לומר מה ששמעת ממנו. וזהו הפירוש לע"ל כל אחד עומד ומשמיע. והשיב לו תלמיד אחד מתלמידיו אני הכנתי לי מה לאמר בשמכם. עכ"פ השי"ת יתן לנו לב טהור ומחשבה טהורה ומהמחשבה יתפשטו לכל האברים ויקויים בנו והיה טרם יקראו ואני אענה. לדעתי יכול להיות כי שביעי של פסח הוא אותה בחי'

עצמה של ר"ה. והראיה דאיתא שכן בתקיעותא דרב בבבל תלתא ובכן ובכן ובכן. וזהו ידוע שהם השלשה שמות הקדושים היוצאים מג' פסוקים של ויסע ויבא ויט שכתוב בתורה אצל קריעת י"ס שנתעורר אז החסד אל ע"י התשובה והמס"נ שעשו ישראל על הים ובאו למעלה מהזמן ועי"ז התעורר הקב"ה חסדו הגדול וקרע להם את הים. וכמו כן כשישראל עושין תשובה בר"ה ובפרט בעת תקיעת שופר מעורר הקב"ה השלשה שמות הקדושים הנ"ל וממשיך על ישראל ע"י חסדיו המרובים חיים טובים ושפע וברכה. וזה ידוע שהשמות הקדושים נקראים בספרים הקדושים ע"ב גשרים: היינו שעל ידם עברו את הים:

ויכול להיות ע"פ מילתא דבדיחותא אשר לזה מרגלא בפומיה דאינשי כשיבוא משיח א"יה נלך על גשר של נייר. היינו ע"ב גשרים הנ"ל הקדושים הכתובים בתורה הקדושה על נייר בעת קריעת ים סוף:

איתא במדרש על פסוק זה אלי ואנוהו. אמרו ישראל לנו ולאבותינו הנהגת במדה"ר ומנין אתה יודע שזה מדה"ר שנאמר אלי אלי למה עזבתני ונאמר אל י"י ויאר לנו: עכ"ל המדרש

ונוכל לומר. הנה כבר אמרנו ע"ז דאיתא תפשו אומנות אבותיהם. היינו שתפשו האמונה של האבות. וזה ידוע שיעקב הוא בחיר שבאבות והוא בחינת רחמים. וידוע שעל ידי שמות הקדושים היוצאים מהשלשה פסוקים ויסע ויבא ויט הלכו בים. ונראה שלכך מתחילין באות ו' כידוע שזה האות הוא התפשטות הרחמים נגד יעקב. לזה באות **א** י' בראש וי' בסוף ו' באמצע כי הוא מחבר כל הבחינות. וכמו כן נמצא בתורה ביעקב ו' יתירה ורוב פסוקים בתורה מתחילין בוא"ו הכל לרמז שרחמים שלו מתפשטים בכל העולם. ובמצרים איתא במדרשים שנולדו ששה בכרס אחד וי"א ששים. וי"א ששים רבוא. הכל לרמז על בחינת וא"ו. ולכן כתיב גם כאן ויאר לנו ו' יתירה כי הוא מקשר כל העולם. ולכן כתיב כאן זה אלי ואנוהו. כי ע"י מדה"ר עשה היחוד הגמור עד שהראו כל אחד באצבע ואמרו זה אלי. ולזה כתיב עזי וזמרת וכו'. ואיתא אין עז אלא מלכות שנאמר י"י בעזך ישמח מלך. והנה ישמ"ח אותיות משי"ח וכפי דאיתא שהשירה מרמזת על תחיית המתים ועל ביאת משיח. וע"ז מרמז היו"ד כידוע שהיוד הוא רק נקודה ובתוכה נכלל הכל. ולזה כתיב מקודם ישיר היו"ד בתחילה ואח"כ עזי היוד בסוף. וזה אלי מרמז על הואו. כמו שדברנו **א** י בתחלה י' בסוף ו' באמצע. וזהו אני ראשון ואני אחרון ומבלעדי אין אלקים. וזה ידוע יו"ד ע"ש המחשבה נאמר כי זהו עיקר המחשבה בשעת בריאת

העולם היתה על שלימות הגמור. ולפי שהשירה מרמז ג"כ על העתיד לכך יש בה יודי"ן יתירים והבן:

זאת אמר בשבת חוהמ"פ ביא"צ

איתא במדרש על פסוק. כי טובים דודיך מיין ערבים עלי דברי דודים יותר מיינה של תורה וכו' שהם למדים דברי פסח בפסח ודברי חג בחג ד"א דודיך אלו האבות:

פתח ואמר האבות עלו במחשבה. עפ"י פשוט קאי על תחילת בריאת העולם שבשבילם נברא העולם. עוד י"ל האבות. הצדיקים עלו. כל עלייתם ממדריגה למדרגה במחשבה. אמר כי העיקר הם הצדיקים וכל הנהגתינו הוא הכל על ידיהם. והרגלים רמוזים נגדם. פסח נגד אברהם כי ע"י קדושת וניסי חג הפסח נתגלה ונתפשט מדתו וכן כולם. וחשב כל רגל. וזהו דברי המדרש. ערבים עלי דברי דודים שהם לומדים דברי פסח בפסח. וזהו פירושו. כי טובים לי מאוד דברי דודיך. ומהיכן נמשך כל הטוב הזה. מיין מיינה של תורה כי ממנה נמשך הכל. ד"א דודיך אלו האבות ג"כ כנ"ל:

(בנו הרב רבינו אשר ז"ל שאל ממנו זה המדרש.

כי טובים דודיך מיין. כי טובים דודיך אלו האבות מיין אלו הנשיאים ד"א כי טובים דודיך אלו הקרבנות. מיין אלו הנסכים. ד"א כי טובים דודיך אלו ישראל. מיין אלו שבעים אומות וכו'):

והאריך בזה ואמר. האבות אלו הצדיקים. כי עיקר הכל הם הצדיקים. דקדק ואמר למה באלקי נשמה יסדו לומר רבון כל המעשים אדון כל הנשמות. ובישתבח אנו אומרים בורא כל הנשמות רבון כל המעשים. אמר כי להבורא יתברך בעצמו א"צ לשבח בשבח כזה. כי הכל יודעים זאת. אלא הפירוש הוא כך בורא כל הנשמות. איזו הנשמות שהם רבון כל המעשים. שהכל נעשה על ידיהם. ואמר כי זהו מאמר הכתוב רבות עשית אתה י"י אלקי נפלאותיך ומחשבותיך אלינו. הרבה עשית בעולם נפלאותיך ומחשבותיך הכל מסרת אלינו. היינו להצדיקים. וזה יותר פלא שהכל בהסתר. וז"ש זה שמי לעלם. העלימהו. ולמה העלימהו הכל בהעלם והסתר כדי שיהיה זה זכרי לדור דור. כי אם היה בהתגלות כל דבר היה נשלם הכל בבת אחת. והזכיר כמה מאמרים ודברים אלמלא כך לא היה כך ולא היו צריכים לכל הדורות ולכך הכל בהסתר שיהיה צריכים לעבדות. ויגיע העולם לשלימותו מעט מעט בכל דור ודור:

ואח"כ קודם ברהמ"ז הזכיר ג"כ אלו הדיבורים מן פסוק זה זכרי וכו'. ואמר כי העיקר הוא שיראה כל אחד אצלו יציאת מצרים בכל עת. כי האדם הוא עולם שלם (הוא) וכל עשיותיו ודיבורו ומחשבותיו הוא דבר גדול מאוד ויש אצלו בחי' יצ"מ היינו בכל עת

שצר לו מאיזה ענין שהוא. ובפרט בענין הנפש. הוא בחינת מצרים וכשנתרחב לו הוא בחי' יצ"מ וזה זכרי לדור דור כנ"ל:

עוד דיבר מענין הזכרת אבותיו הקדושים. ואמר שזכות אבותם מסייעתם וצדקתם עומדת לעד. פי' שזכות אבותם מסייעתם שתהיה צדקתם עומדת לעד. היינו שתהיה צדקתם של אבותם עומדת אצלם בקיום חזק לעד:

בליל ההילולא הזכיר מאמר מזוה"ק לי"י הארץ ומלואה. אינון נשמתין דצדיקייא. ואמר כי כל מה שהצדיקים יש להם עליה בכל עת יותר מאירים ומגיעים באורם למקומות היותר נמוכים. על דרך משפיל גאים וכו' ומגביה שפלים כו' אע"ג שאינו דומה זה לזה לגמרי עכ"ז כביכול הקב"ה הוא גבוה על גבוהים עד אין תכלית ומשפיל גאים להגביה שפלים כנ"ל. מסתמא הצדיקים ג"כ ע"ז הדרך כל מה שמגביה ביותר הוא מגביה שפלים כנ"ל:

אח"כ דיבר הרבה מעצמו. ואמר איך לדבר ממנו אם בדרך שבח ולספר גדלו ושבחו. חלילה וחס לאנשים כערכינו שנוכל להעריך צדקתו. והאריך מאוד בשפלות עצמו וערך גדולתם. ואם לדבר ממני מפני שאני נכדו אמת שזכות אבות הוא סיוע גדול. עכ"ז לעושים בעצמם דווקא אבל בלא זה אין זה כלום. רק ע"ז הדרך צריך לדבר ולעורר הרושם שעזבו בזה העולם. וסיפר מהרב הקדוש רש"ק זצוק"ל. שאמר בעת שבא לרבו וראה גדלו ועיין בזה היטיב וראה שהוא ע"י ב' דברים וחמד מאוד להיות גם כן כמוהו ולקח לו רשימה ועל ידי הרשימה הלך והלך עד אין שיעור:

זאת אמר בסעודה שלישית על פסוק. לריח שמניך טובים. התחיל. כי עתה הוא הענין הנהגה בשפלות בבחינת עקביים עקבות משיחא. הגם כי מעולם לא ירדה שכינה למטה אלא הוא בבחינת אשתרבובי אשתרבוב. כי הענין הוא שהש"י ברא עולמות אלפי אלפים והיה מתחלה ההנהגה בבחינה עליונה הן בבחינת עולם הן בבחינת שנה הן בבחי' נפש. בבחינת עולם שהיה השכינה בעולמות עליונים ולא נתפשט גילוי אלקותו למטה כידוע בדורות הראשונים שלא ידעו מאמונת הבורא כלל כ"א יחידי סגולה. בבחי' שנה. והראיה שבדורות הראשונים האריכו ימיהם מאדם ועד נח ומנח ועד אברהם ומאז ועד עתה השנים מתקצרים כפי ההנהגה ממקום שנמשך. בבחינת נפש. שהיו נפשותיהם אז ממקום גבוה יותר. וגם עתה נפשות הצדיקים ממקום גבוה ויש בזה סודות שאין שכלינו משיג זאת:

והתחיל לריח שמניך. שמן הוא התורה והחכמה. והריח הוא בחי' עליונה ביותר רוחנית שאין הגוף נהנה ממנה רק הנשמה. והראיה והריחו ביראת י"י הכתוב במשיח וזהו לריח שמניך טובים. שנמשך ממקום גבוה בחינת הריח. וזה היה בשעת מעמד הר סיני:
שמן תורק שמך. זו בחינה אחרת שמריק השמן מכלי אל כלי ואז נודף הריח ביותר. כך לאחר שנמשך גלוי אלקותו ונתפשט למטה בעולמות התחתונים. כי השמן הנ"ל הולך מכלי אל כלי ממדריגה למדריגה עד שמתפשט בעולמות התחתונים ע"כ עלמות אהבוך. ע"כ עולמות אהבוך כל העולמות:
עוד אמר הרב על המדרש. ששים המה מלכות. אלו ששים כתות צדיקים שיושבים תחת עץ החיים ולומדים תורה. ושמונים פלגשים אלו שמונים כתות צדיקים שיושבים חוץ לעץ החיים ולומדים תורה. ועולמות אין מספר אלו התלמידים. שמא תאמר רחוקים זה מזה ת"ל אחת היא וכו'. האריך בזה כי כולם אחוזים ודבוקים זה בזה ומקבלים זה מזה התלמידים מהשמונים כתות והשמונים מהששים:
צרור המור דודי לי. איתא במדרש מה המור הזה ראש לכל הבשמים כך אברהם ראש לכל הצדיקים. ע"כ:
פתח הרב זצ"ל בחרוז. צרורא דלעילא דבי' חיי כולא. הנה כתיב והיתה נפש אדוני צרורה בצרור החיים. וצרור הוא על ב' אופנים. או שנצררים הרבה דברים יחד. או שקושר זה בזה וזה בזה בגובה ומגיע עד למעלה. וזהו פי' צרורא דלעילא ונקרא צרור החיים כי כל העובדות והחיות העולה בצרור הזה נתקשר שם והאריך בזה הרבה. וסיפר המשל מצדיק אחד שאמר משל למלך שרצה לצוד צפור אחת יפה וטובה מאוד אך שהיתה במקום גבוה מאוד מה עשה הביא מאה אנשים והעמידן זע"ז וזע"ז עד שהעליון תפש אותה. וכי תעלה על דעתך שהאחרון התחתון משמיט עצמו וילך באומרו אני לא אתפוש הצפור. הלא בלעדיו גם העליון לא יגיע אליו. כך הם ישראל כ"א נקשר זה בזה על ידי הצדיקים. וזהו פי' החרוז. צרורא דלעילא דבי' חיי כולא. הכל כנ"ל ואז יתרבי חילא ותיסק עד רישא. להמשיך משם כל טוב. והאריך בזה כי הכל ע"י צדיקים וסיים כגון אלדד ומידד: (חסר)
אני חבצלת השרון. איתא במדרש אני הוא וחביבה אני. חבויה הייתי בצלן של מצרים ולשעה קלה הכניסני לרעמסס והרטבתי שם מעש"ט ואמרתי לפניו שירה. שנאמר השיר יהיה לכם כליל התקדש חג. ר"א חבויה הייתי בצלו של ים ולשעה קלה הרטבתי מעש"ט ואמרתי לפניו שירה אז ישיר משה עד כאן לשון המדרש:

הנה כבר דברנו מזה בהגדה. אני ולא השליח אני ולא אחר כידוע שהיו ישראל בגלות מצרים בכור הברזל ונשקעים במ"ט שערי טומאה ולא היה נחשבים לעם כלל. ויצ"מ נחשב לחידוש העולם רק חידוש העולם היה בפועל ממש ובלי שום התעוררות וביצ"מ היה ג"כ חידוש העולם בלי התעוררות כמ"ש ואת ערום ועריה. רק שנעשה הכל ברוחניות בכל הבחינות שהיו בעת בריאת העולם ולכן היה צריך להשתלשל ע"י כל הבחינות ע"י השתלשלות ד' עולמות. וזהו ד' פעמים אני שסידר בהגדה היינו שהוכרחו כולם להסכים ע"ז רק עיקר היציאה הוכרח להיות ע"י הקב"ה. ובאותה הבחינה ממש שכתוב בתורה נעשה אדם. וכפי דאיתא בספרים הקדושים וכפי דאיתא בעשרה מאמרות נברא העולם והלא במאמר אחד יכול להבראות כו'. כי באמת בידו של הקב"ה לעשות הכל בדיבור אחד. אמנם מגודל רחמנות של הבורא ב"ה על העולם ברא את העולם בעשרה מאמרות בכדי שאם יפגום ח"ו אחד באיזו מדה אזי עכ"פ יהיה קיום לעולם ובאם לאו ח"ו היה יכול העולם להתאבד ברגע אחת. אבל כשנברא בעשרה מאמרות הגם שאחד יפגום ח"ו יפרע לו הקב"ה אבל העולם בקיומו עומד עד שיעזור לו הקב"ה שישוב בתשובה שלימה ויהיה העולם על מכונו. יכול להיות אשר לזה היו במצרים עשר מכות בכדי להפרע מהם מעט מעט והעולם יקום על מכונו. ולזה איתא במדרש. אנ"י הו"א הלא ידוע הבחינה הנקרא אנ"י והבחינה הנקרא הו"א כידוע אשר לא היה שהות עוד להתעכב במצרים יותר הגם רגע אחד עד שהוכרח הקב"ה להאיר להם שלא בהדרגה ונעשה יחוד שלם אנ"י והו"א בשעה קלה. וכמו כן היה הקטרוג על הים גדול עד שא"ל הקב"ה מה תצעק אלי בעתיקא תליא. וכיון שהשיגו האור הגדול הרטיבו מעשים טובים. ובאמת כל איש מישראל עושה מעש"ט רק העיקר הוא לעשות אותם בשלימות בכדי שירטיבו ויעשו פירות כמ"ש והיית כגן רטוב. והעיקר היא החיוב על כל דור ודור לידע שיש בכ"א בחי' מצרים ופרעה ועולו הקשה. וצריך לראות ליצא מן הגלות המר הזה של היצה"ר שלו לחירות ולקשר הכל להקב"ה:

וזהו שושנת העמקים. כידוע שיש עשרה מיני עומק. ויש עומק רום ועומק תחת. והעיקר לייחד כל העמקים למעלה וזהו שושנ"ת ל' ששונה. היינו ללמד עצמו איך ליחד הכל להקב"ה כל הבחינות עמק ולייחד כל הצדדין ועומק תחת הכל לעומק רום. ועי"ז יעזור לנו השי"ת להביא לזה העולם מהבורא ב"ה כל הטובות והברכות ויברך שנותינו בטללי רצון ברכה ונדבה. וזה ידוע. טל הוא דבר שתולה בהקב"ה בעצמו ולא נמסר לשום שליח בעולם אפי' לאליהו הנביא רק שראשי נמלא טל. וזהו נקרא רק בחי' רצון. וזהו בטללי רצון. ואח"כ ברכה. הוא ל' בריכה. היינו כסדר בכל המדות ואח"כ נדבה שנוכל לקבל.

ואח"כ ותהי אחריתה חיים היא אותה הבחינה של טללי רצון כידוע טל של תחיה. והחכמה תחיה בעליה. ואח"כ ושובע א"ת ושובע אלא שבע ואחר כך שלום כידוע המדה שנקרא שלום והמ"י:

תעוז ידך תרום ימינך כליל התקדש חג פסח. אמר מהו ידך ומהו ימינך. ע"ד מאמר חז"ל כשישראל עושין רצונו של מקום שמאל נעשה ימין. לכך אמר כאן תעוז ידך להיות נקרא ימינך. כליל התקדש חג פסח. כפי שאדם מקדש עצמו בליל חג פסח כך היא בחי' תעוז ידך ותרום ימינך:

עוד אמר על מדרש. אפריון עשה לו המלך שלמה מעצי הלבנון. אפריון זה העולם. מעצי הלבנון זה בהמ"ק עמודיו עשה כסף וגו' ע"ש במדרש:

אמר אפריון הוא ל' פרו ורבו. ואפריון ל' חופה. ואפריון ל' חן. כמאחז"ל אפריון נמטייה לר"ש. והעיקר שיפרו וירבו ישראל בזה העולם. ובזה יתעלה כבודו יתברך יותר ויותר. כי כל מה שישראל מתרבין מתרבה גילוי כבודו יתברך וכמאמר רבי עקיבא בגמרא ברכות לפי רוב הקהל הן מברכין שנאמר במקהלות ברכו אלקים י"י ממקור ישראל. וכפי שהוא מסדר שם באלף הוא אומר וכו' ברבוא וכו' ברוך י"י אלקינו אלקי ישראל אלקי הצבאות יושב הכרובים וכו'. מעצי הלבנון. היינו ממקום גבוה ביותר. שאין שם תערובות דין ויניקה לחיצונים. עמודיו עשה כסף. כי העולמות נכללו מראש עד סוף בבחי' כסף ע"ד כי אמרתי עולם חסד יבנה. רפידתו זהב אעפ"י שבמלאכת המשכן הוא קודם זהב ואח"כ כסף עכ"ז לפי סדר העולם כסף תחילה ואח"כ זהב:

מרכבו ארגמ"ן. מרכבו ומשכנו על הפרוכת וכו' ע"ש. אמר מרכבה היינו המרכבה שלו. א"ר"ג"מ"ן היינו ר"ת של שמות המלאכים הנושאים מרכבתו יתברך והם נקראים רגלי הכסא וכי יש לו להש"י כסא גשמי ח"ו כדמיון שלנו רק ע"ד מ"ש קדושתו על החיות וקדושתו על כסה"כ. קדושתו על החיות. היינו החיות של ישראל ועבודתם כשהוא בחיות ובקדושה. וזהו וקדושתו על כסה"כ. כי זהו כבודו יתברך. והאריך בזה איך צריך כ"א להתקדש ולעיין בכל עשיותיו ולבחון להאיך לבו פונה ומה תשוקתו ומה צריך לתקן והאיך הוא עשיותיו הטובים:

עוד דיבר מפסוק. אתי מלבנון כלה א"תי מ"לבנון ת"בואי ר"ת אמ"ת כי אמת הוא כולל מראש עד סוף ולכך כתיב מלבנון. מלובן העליון. שהוא רומז לאמת. כי כל הגוונין אינו גוף עצם הדבר רק שמחופה באותן הגוונין רק הלבנונית הוא דבר עצמי:

עוד אמר. אתי מלבנון כלה. ממקום גבוה ביותר. אתי מלבנון תבואי. היינו מלמעלה למטה. תשורי מראש אמנה תתעלה לתשורה למעלה. מראש אמנה. מראשית האמונה.

היינו האמונה המובחרת לבחינת אברהם שהיה ראש המאמינים כי כל בר ישראל יש לו אמונה. אבל עיקר האמונה החזקה שיגיע על ידה לכל עשיות הטובות:

בשבת חוה"מ בסעודת הבוקר אמר. אפריון עשה לו המלך שלמה מעצי הלבנון. ממקום לובן ונקי באין עכירת שום דבר. ועצי מרמז על צדיקים שהם נלקחין מעץ החיים. הלבנון. ובלבד שיהיו מלובנים בלא תערובות ש"ד היפוך:

ליל שמורים הוא לי"י להוציאם מארץ מצרים. הוא הלילה הזה לד' שמורים לכל ב"י לדורותם. דקדק הרב ז"ל מהו ליל ול' שמורים. ומהו הלילה ל' יחיד שמורים לכל ב"י ל' רבים. דיבר בזה בקדושת הלילה של פסח. ואמר שמורים הוא ל' המתנה שהקב"ה היה שומר וממתין ומצפה ללילה הזה שיוכל לגאול את בניו. הוא הלילה הזה. מורה על בחינת ז"ה. שמורים לכל ב"י שגם ב"י ממתינים ומצפים על הלילה הזה לגאולה העתידה. וזהו לדורותם. וזהו שמתחיל בליל ומסיים בלילה. כי כשמצרף שמירת ישראל נקראת לילה וזהו מכוון בפסוק שומר מה מלילה שומר מה מליל הכל הוא ע"ד הנ"ל. ועוד האריך בזה האיך הגאולה העתידה תלויה ביצ"מ כי אז היתה מפתח הגאולה ע"י שידוד המערכות ומאז הוכן והוכשר העת הזה לעת גאולה וישועה ומסתמא כיוון שאומרים בו הלל שלם מורה על שלימות הזמן כי הוא ממש כמאז. ואמר בשם אביו זצוק"ל כי הסדר הוא סדר על כל השנה. והגם שזה הלילה הוא למעלה מסידור הטבעי עכ"ז יש בזה גם כן סדר. והמ"י:

איתא במדרש. והזרתם את ב"י מטומאתם וגו' הה"ד בישישים חכמה ואורך ימים תבונה וכו' עי"ש:

אמר והזרתם הוא ל' הפרשה ול' ז"ר. כי מזה שמפרישין א"ע מן הטומאה נעשה להם מזה זר. כי כבר אמרנו שנסיון הוא ל' בחינה ול' הרמה ונשיאות כי כשהוא עומד בהנסיון הוא מתנשא ומתרומם בזה הה"ד בישישים חכמה. צדיקים מכניסים החכמה בהי"ש. כי הקב"ה ברא את העולם יש מאי"ן והאדם צריך לעשות אי"ן מי"ש כדכתיב והחכמה מאין תמצא שעושים מהי"ש של עול"ם לאי"ן פשוט ואיך עושין זאת ע"י שמבטלין כל העשיות וכל התאוות של העוה"ז ועושים אותו לאי"ן ומביאים אותו לתוך האין. ואורך ימים תבונה שמכניסים הבינה בהמדות כי ימים נקראים מדות. כתיב ואברהם זקן בא בימים. זקנה כנגד ימים וימים כנגד זקנה. העולם אומרים שהשכל בא אחר השנים כשהעת עוברת אז רואים החשבון אוי ואבוי איך הלך להבל וריק עת כזה. אבל מי שעוזר לו השי"ת מכניס התבונה באורך ימים שבא לו השכל להימים קודם הזמן ובתוך הזמן

לשמוח ולעשות בכל זמן ולשמוח עם עת כזאת. היינו עם הסדר ועם אכילת מצה ועם הפסח ועם הספירה:

איתא במדרש. כתפוח בעצי היער. מה התפוח הזה ניצו קודם לעליו כך ישראל הקדימו נעשה לנשמע:

פתח ואמר. כי שורש כל הדברים היא האמונה. אמונה הוא עיקר הפרי וצריך להקדימה קודם להלימוד והשמיעה. כמ"ש בטח בי"י ועשה טוב שכן ארץ ורעה אמונה. ורע"ה ל' רעות. להתרועע ולהתחבר עם האמונה צריכין לחבר האמונה אל הטוב והאמונה צריך להיות טוב כאשר רואים את הטוב העיקר והיסוד היא האמונה וכשהיסוד הוא טוב אזי יכולים להוסיף עליו. כך צריך להיות בתחילה חזק באמונה. וכמו שהעלים הם רק שומר לפרי כך השמיעה היא שומר להאמונה כשהוא חזק באמונה טוב אח"כ לשמוע בכל פעם ולהוסיף ולהבין ולעסוק בשכליים אבל מקודם צ"ל חזק באמונה וכתיב אתי מלבנון כלה אתי מלבנון תבואי. אפילו כשאוחזים במדריגה הגדולה אפילו במדריגת אתי אעפ"כ תשורי מראש אמנה. כי הראשית היא אמונה. להגיד בבוקר חסדך. כשמאיר להאדם רואים בחוש החסדים של השי"ת. ואמונתך בלילות. היינו כשהוא אפילו בחושך אפילה כבלילות עכ"ז צריכים להודות לי"י עם אמונה וצריכים להאמין בחסדי השם יתברך וצריכין לילך עם אמונה:

איתא במדרש. ע"פ ולקחתם אגודת אזוב וכו' והגעתם אל המשקוף זה אברהם. ואל שתי המזוזות זה יצחק ויעקב:

אמר בכל עובדותינו אנו צריכים להתקשר אל האבות כי זהו עיקר הכל וחייב אדם לומר מתי יגיעו מעשי למעשה אבותי. ואמר בשם אביו זצוק"ל. יגיעו ל' נגיעה שיגע במעשיו למעשה אבותיו. ולקחתם אגודת אזוב. שתתאגדו בקטנות. לא ח"ו במרה שחורה כי זה מאוס מאוד ביותר. וכתיב ואת דכא. ואחז"ל אתי דכא אני את דכא. ובעל מ"ש מרוחק ביותר. אלא מי שמאיר לו אורו של הש"י. הגם שאורו של הש"י אין לו שיעור ותכלית. רק כאו"א לפי ערכו ובחינתו וטוב לו. ועכ"ז לבו נשבר ונכנע זהו טוב. וטבלתם בד"ם אשר בס"ף. ל' סוף. בכל דבר כשמצרף לו החיות היינו האל"ף אלופו של עולם נעשה מן ד"ם אד"ם וכן אמ"ת ועוד כמה דברים. והגעתם אל המשקוף ואל שתי המזוזות. זה אברהם יצחק ויעקב היינו כדברינו שחייב אדם לומר מתי יגיעו מעשיו כו':

בליל שביעי של פסח. על המדרש של הפסוק מה תצעק אלי דבר אל ב"י ויסעו. דקדק מהו אומר מה תצעק כו' וכי אין להם על מה לצעוק. ומהו אלי וכי למי יצעקו:

פתח בפסוק. שם בנימין צעיר רודם שרי יהודה רגמתם כי מתחלה קפצו שבט בנימין והיו שרי יהודה רוגמים אותם עד שקפץ נחשון בן עמינדב עד חוטמו כדאיתא במדרש. ומהו הענין בנימין ויהודא דווקא. כי המלכות של ישראל הוא רק מהם. ולכך מתחלה קפץ שבט בנימין שהוא קודם למלכות ואח"כ שבט יהודא. והענין הוא כי במקום שנזכר מלכותא דרקיע אין חשיבות וזכרון למלך ב"ו ולכך בברכת בונה ירושלים בברהמ"ז ששם נזכר מלכות ב"ד אין מזכירין מלכות שמים. וקריעת י"ס לא היה יכול להיות רק ע"י מס"נ כי היה קטרוג גדול כמבואר בספרים ומדרשים. הללו וכו' והללו וכו'. ומסתמא הכינו עצמם היטיב בכל הענינים בתפלה ובמס"נ ממש כמחז"ל קפץ נחשון עד חוטמו בים. ובטוב הכנתם כנ"ל עלו למקום שנקרא קודש אשר בהגיעו לשם א"צ לצעוק. וע"ז אמר לו מה תצעק אלי. וסיים ולכך בזוה"ק ע"ז הפסוק מה תצעק אלי. מתחיל המאמר אם תשיב משבת רגליך עשות חפציך ביום קדשי רומז להנ"ל:

עוד אמר על מה דאיתא במדרש על הפסוק מה תצעק אלי זש"ה והיה טרם יקראו ואני אענה עוד הם מדברים ואני אשמע כו': ע"ש במדרש

דיקדק בפסוק והיה טרם יקראו ואני אענה. דמשמע בלי שום קריאה ותפילה. ואח"כ כתיב עוד הם מדברים כו'. משמע דדיבור יש רק קודם גמר דבורים יענה אותם. והאריך בדבריו. שיש ב' בחינות אותם הקטנים במדריגתם צריכים תפלה. אבל אותם הזוכים לבחי' עליונה שבחינתם למעלה מהדיבור אינם צריכים שום דיבור ותפלה רק והיה טרם יקראו ואני אענה. ועד"ז הוא בפסוק קרוב י"י לכל קוראיו שמשמע לאחר הקריאה. ואח"כ כתיב לכל אשר יקראוהו ל' עתיד שרצונם לקרוא באמת להשי"ת ואח"כ כתיב רצון יראיו יעשה. רק הכל הוא על דרך אלו השני בחינות שדברנו. וכתיב ראו עתה כי אני אני הוא. הם הב' אני. שלמעלה אין מצדי שום השתנות רק מפאת המקבלים. עכ"פ באותו הפעם היו ישראל במדריגה עליונה ע"י הכנתם ובמס"נ ובפרט שדבקו א"ע במשה שהוא בוודאי היה במדריגה עליונה כמ"ש ויאמינו בי"י ובמשה עבדו. וכיון שהגיעו למדריגה עליונה. א"ל הקב"ה מה תצעק אלי כי אינך צריך לצעוק רק בבחינת והיה טרם יקראו כו' דבר אל ב"י ויסעו:

עוד אמר. דבר אל ב"י ויסעו. שילכו הליכה ל' מסע כמו ונעלה הענן ונסעו וכמו בכל מסעיהם. ר"ל שילכו למדריגה עליונה כמו שהיה הענין בכל המסעות שהיו נוסעים ממדריגה למדריגה וכדאיתא במדרש ע"פ ויאמר י"י אל משה מה תצעק אלי וגו' ואתה הרם את מטך וגו'. מה עליך לעשות לפאר לרומם למי שהמלוכה שלו כו' עכ"ל:

אמר כתיב שם בנימין צעיר רודם א"ת רודם אלא רד ים. שרי יהודה רגמתם כנ"ל שקפץ נחשון עד חוטמו. ואתה הרם את מטך. מטה נקרא המלוכה כי משם קנה יהודא המלוכה של מלכות ב"ד כמ"ש. וע"י מס"נ שקפצו לים זכו לנס כזה לקרוע להם הים ולומר שירה כי אצל השי"ת אין שום פלא לכל דבר רק השי"ת רצה שיזכו בעצמם לזה שיראה מהם תחלה מס"נ על אמונתנו יתברך. וזהו מה תצעק אלי הדבר ששייך אלי אינך צריך לצעוק על זה. רק דבר אל בני ישראל ויסעו שיסעו ויתקרבו בכל פעם יותר לי"י. אין להם אלא ליסע. ובמה יתקרבו לי"י במסירת נפשם והים איננו עומד בפניהם. דהנה כתיב והבית בהבנותו אבן שלמה מסע נבנה. פי' האבן בוחן של ישראל במה נבנה לבא לשלימות שיהיה אבן שלמה כדכתיב אבן מאסו הבונים היתה לראש פינה. במה במסעות של ישראל נבנה שנוסעים בכל פעם והולכים יותר ויותר ממדריגה למדריגה וע"י אמונה דאתפשטותא דמשה בכל דרא ודרא. מה עליך לעשות לפאר לרומם כו' ולתת שיר ושבח כו' למי שהמלוכה שלו. מי הם המלוכה שלו. ישראל. כי המלוכה שלו נתעלה ע"י ישראל מה שישראל פועלים עם היגיעה שלהם מן עולם התחתון עד רום כל המעלות. כל העולם של הקב"ה היא רק המלוכה נקראת על ישראל. והוא מושל על כל העולם כולו. וישראל מקבלים עליהם המלוכה והחיות מהשי"ת בעצמו והם ממליכים אותו עליהם במסירת נפשם:

אבי זצוק"ל אמר. כי לי"י המלוכה מלך נקרא על ישראל. ומושל בגויים. והראיה כי אחר שקבלו החיות והקדושה מהקב"ה ואמרו שירה ואחר השירה נאמר י"י ימלוך לעולם ועד. כי לי"י המלוכה וגו'. ובשעה שאנו אומרים ומספרים הנסים שעשה י"י יתברך עמנו צריך להתעורר להאמין ולידע שגם בזמן הזה נתעורר אותן האורות ואותה הבחינה עצמה של קריעת ים סוף. רק ישראל צריכין להשיג החיות והיגיעה של הדבר. ואם נצטרך בוודאי יתבקע הים רק לע"ע צריך לקרוע את הים החומרי והגשמי והתאוות רעות וימסרו נפשם באמת להקב"ה. עזי וזמרת יה. יו"ד יתירה ע"ש המחשבה נאמרה. אז ישיר. י' יתירה. וכן נאדרי בכח. העיקר הוא המחשבה כי זהו כל הנקודה של בר ישראל שיקשר המחשבה לי"י. הכלל הוא שהמלוכה של הקב"ה הוא שכ"א ימליך את השי"ת על עצמו על כל אבר ואבר על כל מדה ועל כל תאווה בכל שעה ובכל רגע ימליך עליו את הקב"ה. ומהו עוד המלוכה של השי"ת שימסור נפשו בעבור השי"ת. ומהו עוד המלוכה של השי"ת שיהיה חזק בהאמונה של השי"ת. ביתר שאת ויתר עוז צריכין להתחזק באמונתו. א"א זצ"ל אמר דאיתא בגמרא הללו כו' והללו כו' צריך כ"א לעשות חשבון בעצמו אם הוא אינו מן הללו הנ"ל:

זאת אמר שביעי של פסח על מדרש אחד. אבי זצ"ל אמר אדם מקדש א"ע מלמטה בשמירת הברית מקדשין אותו מלמעלה במוח ובמחשבה. ואפשר שזהו הפירוש מה שאמרו שהיו"ד ע"ש המחשבה נאמרה כי זה כל האדם. כי כאשר היו"ד חותם הברית נקי גם המחשבה נקיה. ומי שיעזור לו השי"ת שהוא נקי יכול לומר את השירה. א"ז ישיר. הכוונה הוא על המילה שנתנה בשמיני א"ז גימטריא ח'. שמונה ימי מיל"ה. ולאו דווקא השירה רק כל דבר. היום אנו עומדין בענין השירה ולמחר ג"כ בהשירה. תמיד היא השירה כמו"ש בזוה"ק לאמר בעלמא דין וכו'. בכל דבר אם הוא נקי אזי טוב ובאם ח"ו אינו נקי צריך לראות שיהיה נקי והבן:

וסיים בברכה ואמר יעזרינו השי"ת שדברינו יכנסו ללב בנקודת אמת. נקודת אמת בדברים שבינו לבין קונו ואין מכיר בו אלא הקב"ה. וזהו הסימן אם בינו לבין קונו הוא שוה כאשר לפני הבריות זהו סימן שהדבר אינו בשקר ובכסילות. ויהיה טוב לנו בכל. באכילה ובשתיה ובשינה ובכל הדברים יהיה הכל טוב כאשר טוב וישר לפני השי"ת:

והשיאנו. יטעננו. מה יטעננו. י"י אלקינו. הצדיק הקדוש ר' ברוך זצוק"ל אמר נודה לך י"י אלקינו על שהנחלת וכו' ועל הכל י"י אלקינו אנחנו מודים לך. פי' על כל דבר אנו מודים לך ע"ז שאתה י"י אלקינו. עבור זה אנחנו מודים לך יותר מעל כל דבר. אף כאן הפשט הוא כך. והשיאנו. תטעננו. במה. י"י אלקינו. שי"י יהיה אלקינו. ובמה את ברכת מועדיך. עם הברכות של מועדיך. ומזה יהיה לחיים טובים ולשלום:

פסח איז דער צייכין מכל הימים טובים. ובו נרשם כל הימים טובים והוא היסוד מכל הימים טובים כמו שאנו אומרים זכר ליציאת מצרים ומן הפסח נוטלים על כל השנה. וכל יו"ט בבחינתו כך הוא לכל השנה:

עוד אמר. בפי' הפסוק מה תצעק אלי דבר אל ב"י ויסעו. דיקדק על ל' מה תצעק אלי היה לו לאמר למה תצעק אלי. ועוד וכי למי יצעק. התחיל לדבר מענין אמונה ואמר. אתי מלבנון כלה א"תי מ"לבנון ת"בואי ר"ת אמ"ת. ת"שורי מ"ראש א"מנה. ר"ת אמ"ת למפרע. מראשית האמונה. אמונה צחה וברורה הנמשכת ממקום עליון בזכות זה זכו לומר שירה. והאריך בתוכחת מוסר בעניני התפלה. וזהו מה תצעק אלי כיון שהם עומדי' בזו הבחינה אינם צריכים לבחי' צעקה. דבר אל בני ישראל ויסעו. שימשיכו עצמן לדביקות השי"ת:

איתא במדרש. תשורי מראש אמנה זה אברהם שנאמר והאמין בי"י. מראש שניר. זה יצחק. וחרמון זה יעקב:

למשל כשמלמדין ילד קטן לילך מעמידו קרוב אליו בכדי שילך מעט וכל מה שהילד מתקרב אליו אזי הוא מרחיק ממנו מעט לאחוריו עד שמלמדו לילך היטיב. כך הוא הקב"ה הולך לפניהם ומה שנתדמה לנו שהוא מתרחק ח"ו הוא רק בכדי לקרב אותנו באמת עד שנוכל לעלות כל הנצרך. וזה שכתוב כי הולך לפניכם י"י ומאספכם אלקי ישראל כביכול ב"ה וב"ש הוא מתאסף עצמו בתוך ב"י ונקרא אלקי ישראל ר"ל (שהקב"ה) במצרים היה התגלות גדול והיה צריך הקב"ה לעשות אז התגלות גדול כזה לעין כל. נסיו ונפלאותיו הגדולים והרמים כדי שיאמינו שי"י הוא הגדול הגבור והנורא והיכולת בידו לעשות כל אשר חפץ. וכדאיתא בזוה"ק לאחזאה מאן אתר אפיק לון לחירות. כי יש מקום שנקרא חירות שם הוא חירות גמור והקב"ה המשיך להם המקום הזה ונעשו בני חורין על ידו. ומסתמא כשאמר לאחזאה מאן אתר אפיק מסתמא היה נראה להם אותו המקום. וזהו שאנו אומרים בפסח זמן חירותינו שהמשיך להם הקב"ה המקום של החירות בהזמן ונעשו בני חורין. וזהו יציאת מצרים. וקריעת ים סוף איתא שהיה גדול מאוד. ולפי שהיו צריכין לבא לבחי' והשגה גדולה הוכרח להיות צער גדול בעת קריעת ים סוף והיה ירידה צורך עליה כמשל התינוק שמעמידין אותו ברחוק כדי ללמדו לילך היטיב. והנה כתיב וי"י הולך לפניהם יומם בעמוד ענן לנחותם הדרך ולילה בעמוד אש להאיר להם וגו'. ומי הם העננים וממה נעשו העננים. איתא בזוה"ק. וי"י הולך לפניהם יומם. דא אברהם כו' ולילה בעמוד אש דא יצחק. ללכת יומ"ם וליל"ה דא יעקב. ועוד איתא על פסוק ויוציאך בפניו בכחו הגדול ממצרים. בפניו דא יצחק. הגדול דא אברהם. עכ"פ נמצא שהעננים היו האבות הקדושים. והעיקר ללכת יומם ולילה זה יעקב כידוע. וצריך כ"א להיות הולך מעלה אחר מעלה הן ביום הן בלילה להתחזק בעבודתו עבודת הקודש. ובזה מובן המדרש כיון שעיקר קריעת ים סוף היה ע"י ויסע ויבא ויט. שמות ע"ב. ע"י העננים שהם אברהם יצחק ויעקב ועל ידם באו ישראל למדריגת שירת הים. וזהו תשורי כמו תשירי שאמרו שירה בכח האבות שהם עמוד אש וענן:

היוצא לנו מזה. הכלל הוא מה שאמר א"א זצוק"ל בשביעי של פסח להסתכל בעצמו ולחשוב החשבון של הללו והללו ולידע מאיזה הללו עומד. ולעשות תשובה שלימה:

והנה אנו אומרים בכל יו"ט. והשיאנו י"י אלקינו את ברכת מועדיך לחיים ולשלום. מועד הוא ל' יחוד וגם ל' זמן. וכל הברכות נכללים במועדים והכל הוא תלוי בנו לקבל הברכות. וזה אנו מבקשים והשיאנו. היינו להטעין עלינו את ברכת מועדיך. היינו הברכות הנכללים במועדים והכל הוא תלוי בנו לקבל הברכות. וזה אנו אומרים לחיים טובים. כשאומרים לחיים טובים נכלל בו כל הטובות. הן בגשמיות הן ברוחניות.

ולשלום ג"כ כולל כל הדברים. לשמחה ולששון זה בוודאי טוב מאוד כשנשמעין ששון ושמחה בבתי ב"י:

כאשר רצית ואמרת לברכנו. היינו כאשר היה רצון השי"ת הפשוט כשעלה ברצונו הקדוש והטהור לברוא את העולם וברא אותו. בוודאי היה רצונו ליתן ברכה לכל העולם עד בלי די כי דרכו להיטיב. והשי"ת יתן לנו שנה טובה ומתוקה והעיקר הוא שכל בר ישראל יאחוז במקומו לפי מה שהוא ומקומו של ישראל הוא הקב"ה שהוא נקרא מקומו של עולם וצריכים לאחוז בו. וצריך כ"א לשמור את עצמו שלא לבא לידי חימוץ בזו השנה. והשי"ת ישלח רפואה למי שצריך לרפואה. ופרנסה למי שצריך פרנסה. ולחשוכי בנים יתן זרע של קיימא לעבדו בלב שלם ונפש חפצה ולא יחסר ח"ו מילדי ומזקני עמו ישראל. אלא לפרות ולרבות וירוממו קרנם ברום המעלות ויתחיל להשמע כ"ט בבתי ב"י הן ברוחניות הן בגשמיות בבי"א:

כשחל אחרון של פסח בשבת אמר בליל ש"ק בשעת אמירת אשת חיל. ותשחק ליום אחרון. זה אחרון של פסח:

נורא תהלות עוש"ה פל"א. עשי"ה הוא מדריגה השפילה שבכל המדריגות. פלא הוא מדריגה העליונה שבכל המדריגות. והשי"ת מיחד ומקשר כל המדריגות. עלמא דא ועלמא דאתי בשיקולא חדא אתיין. והראיה לזה בברכת אשר יצר כו' ומפליא לעשות. פירשו הקדמונים ז"ל שקשר דבר רוחני בדבר גשמי. והיכן רמוז זה בלשון ומפליא לעשות. אלא כמו שדברנו. ומפליא פי' פלא עליון. לעשות פי' בעשיה. והבן:

עוד אמר המדרש. אז ישיר משה. זש"ה אתי מלבנון כלה. אתי מטיט ולבנים. תבואי. משל וכו'. ד"א מלבנון מליבון מעשים שבך. תשורי מראש אמנה. בזכות אברהם שהיה ראש המאמינים. זכו ואמרו שירה: עכ"ל

אמר מטי"ט ולבני"ם. מתחיל בגנות ומסיים בשבח. מלובן מעשים וכו'. אמר. א"תי מ"לבנון ת"בואי ר"ת אמ"ת. ת"שורי מ"ראש א"מנה ג"כ ר"ת אמ"ת למפרע. תשורי יש בו ג' משמעות. תשורי מלשון ראיה. תשורי מל' שירה. תשורי ל' מתנה. מראש אמנה. בזכות אברהם שהיה ראש המאמינים. אח"כ התחיל בדברי מוסר ואמר. הגם מי שמקום חוצבו ממקום קדוש וגבוה. עכ"ז צריך יגיעה ולעמול בעבודה ואם לאו אינו כלום. וסיפר המעשה מהבעש"ט הק' נבג"מ. שנראה לבנו אחר פטירתו. ושאל אותו איך עובדין את הבורא ונדמה לו הר גבוה תחת השמים ואצלו עמק עמוק מאוד. ועמד על ראש ההר וזרק א"ע לתוך העמק ונתפרקו אבריו עד לפרורין. ואח"כ א"ל כך עובדין את הבורא. וזהו אתי מלבנון כלה. ממקום לובן העליון ממקום גבוה הנקרא לב"ן. וז"ש כי ראיתי את

אשר לב"ן עושה לך. הלובן העליון עושה אתך. א"תי מ"לבנון ת"בואי. היש דברי חיבה וחמודות וקורבות וקדושה יותר מזה. והר"ת אמ"ת כנ"ל. וחותמו של הקב"ה אמ"ת. כי א' הוא הראש והמ' הוא האמצע. והת' הוא סוף. ולכך הוא חותמו. כי הא' רומז אני ראשון. והת' אני אחרון והמ' הוא רמז מבלעדי אין אלקים. והעיקר להאמין באמונה שלימה אשר מבלעדי אין אלקים:

במוצאי יו"ט של פסח אמר על מדרש של הפסוק. ויאמינו בי"י וגו' אז ישיר וגו'. גדולה אמונה שבשבילה נוחל האדם העוה"ז והעוה"ב שבשכר האמונה זכו ישראל ושרתה עליהם שכינה. ואמרו שירה שנא' והאמין בי"י ויחשבה לו צדקה: ע"כ

פתח ואמר. אתי מלבנון כלה א"תי מ"לבנון ת"בואי. ר"ת אמ"ת. ת"שורי מ"ראש א"מנה ג"כ ר"ת אמת למפרע ותשורי הוא ל' ראיה ול' תשורה. וביאר כי האמת והאמונה הם ב' דברים קשורים זה בזה והם עיקר הכל וע"י האמונה בא אל האמת וע"י אמת בא לאמונה. ואמר כי אמונה בלב יש לכל בר ישראל שמאמין שיש בורא ממציא הכל ומשגיח ומנהיג כל העולמות אבל אמונה חזקה כזו שיוכל לעבור ולדלג על כמה ענינים בחום לבו זו אינו כי אם במי שהוא סר מרע והתקין מדותיו:

בעיו"ט של שביעי של פסח. אמר כתיב ימים יוצר"ו ולו אחד בהם. שהכניס צורה בהימים כל יום ויום לפי ענינו הכל מצידינו באותו המידה ובחינה שהוא מתלבש בהם להתגלות לנו כי אין שום יום שוה לחבירו ופשיטא ר"ח ופשיטא שבת ופשיטא יו"ט. אבל לו אחד בהם כי אצלו יתברך שמו הכל באחדות גמור. וכן צדיקים יש לכאו"א בחי' בפני עצמו ואין אחד יכול לתקן מה שחבירו מתקן. ואמר בשם הרב הקדוש מקאזניץ שאין בעולם שני צדיקים בבחינה אחת. כי אם היו בבחינה אחת לא היה צריכים שנים. וכן הימים יש לכל יום ויום צורה בפ"ע. הגם שהם שייכים ונכללים זה בזה כגון פסח בר"ה ור"ה בפסח. ויש רמז לזה מאמר הזוה"ק. כתיב בתקיעותא דרב בבבל תלת ובכ"ן ובכ"ן ובכ"ן. והוא מרמז לשמות היוצאים מן הפסוקים של קריעת י"ס. ש"מ שהם נכללין זה בזה. עכ"ז יש לכ"א מצוה בפ"ע. בפסח מצה ומרור. ובראש השנה תקיעת שופר ושאר דברים. וזהו ע"ד שאמרנו ימים יוצרו. שהכניס בהם צורה לכ"א בפ"ע כי כל יום פועל פעולתו ואין אחד יכול לתקן תיקון חבירו כי כך עלה רצון הבורא שיתוקן בכל יום תיקונו עד ביאת משיחנו שיתוקן הכל ואז יהיה הכל באחדות גמור. וכבר בארנו ע"פ המלך המרומם לבדו מאז. היינו עפ"י המדרש. דהיינו מעת קריעת י"ס מאז ישיר וכו'. המשובח והמפואר והמתנשא מימות עולם. ע"י ימות עולם ע"י תקונם בכל יום הוא מתנשא. וזהו שאנו אומרים המשילוך ברוב חזיונות הנך אחד בכל דמיונות היינו כנ"ל

כי הוא נמשל אלינו ברוב חזיונות בכל יום ובכל עת לפי עניניו והכל מצידינו. כי בעת הבריאה היה רצונו ית"ש שיהיה בריאת האדם על צד השלימות. ואח"כ כשנתקלקל. רצון הבורא ית"ש הוא שיהיה תיקון העולם ע"י עשייתינו דווקא. אבל באמת הנך אחד בכל דמיונות. כי אצלו י"ת הכל באחדות גמור:

איתא במדרש. ע"פ מה תצעק אלי דבר אל ב"י ויסעו. ויסיעו הדבר מלבם. ואתה הרם את מטך. ר' יהושע אומר אין להם אלא לרומם להדר לברך ולקלס למי שהמלוכה שלו. עכ"ל:

הקשה ע"ז. מהו הל' מה תצעק אלי. וכי למי יצעקו. התחיל במאחז"ל. לעולם יסדר אדם שבחו של מקום ואחר כך יתפלל. וביאר כי בשבחו של מקום נכלל הכל ויוכל לפעול כל הענינים. ואמר כי ל' יסדר הוא סדר גמור כגון קדש ורחץ. וזהו מה תצעק אלי. כי מה לך לצעוק כי אם לסדר בשבחו של מקום. דבר אל ב"י ויסעו. ויסיעו הדבר מלבם. היינו שימשיכו הדיבור למרחוק כי בזה יפעלו הכל. ואתה הרם את מטך. אמר המדרש אין לך אלא לפאר ולרומם וכו' למי שהמלוכה שלו וכו'. כי אין המלכות נקרא כביכול אלא על ישראל. כמ"ש כי לי"י המלוכה ומושל בגוים. כי ל' מלכות הוא שמתאחד עם עמו והם מקבלים אותו עליהם למלך. וזהו כוונתו ית"ש בבריאת עולמו להיות נקרא בשם מלך על כל ברואיו וזהו דווקא על ישראל אבל על גויים אינו נקרא אלא בשם מושל כי הוא מושל עליהם כרצונו:

ליל שמורים הוא לי"י להוציאם מארץ מצרים הוא הלילה הזה לי"י שמורים לכל ב"י לדורותם. דקדק מהו ל' ליל ואח"כ כתיב לילה. ומהו ל' שמורים ול' הוא ול' הזה. אמר כי בתחילה היה בבחי' ליל נוקבא. שמורים הוא שני אופנים. א' ל' שמירה ומהו השמירה הה'. והב' שמירה ל' המתנה על גאולה העתידה. הוא הלילה הוא ל' זכר ולכך כתיב הוא הלילה יש בו ב' ההין וליל באמצע. והם ב' ההי"ן ה' עלאה וה' תתאה. הזה יש בו ג"כ ב' ההי"ן הוא ג"כ רומז למילוי ההי"ן. והטעם כי בה' הוא הנהגת כל העולמות. וביאר איך שצריך לעשות כל עובדא בחיות ותענוג וכל מצוה בזמנה כגון מצה ומרור וד' כוסות ושאר מצות של לילה זו הם שמירה והנהגה לכל השנה בבחינתם. וכן מצות סוכה בזמנה וכל המועדים כי כל הרגלים ועניניהם הם מתקנים כאו"א בבחי' שלו להיות הנהגה בזה לכל השנה ואמר כי כ"א לפי בחינתו וערכו יכול לטעום טעם גן עדן בעת עשיית המצות:

כתיב מי זאת עולה מן המדבר כתמרות עש"ן מקוטרת מור ולבונה מכל אבקת רוכל. פתח ואמר. מ"י הוא בחינה סתימאה ששואלין עליו מ"י. וזא"ת היא בחינה נגלית

ושניהם מקושרין זה בזה ושניהם יש להם עליה וע"י מה. כתמרות עש"ן. ותמרות הוא שמתמר ועולה כמקל הזה שהוא זקוף. עש"ן כבר ידוע שהוא ר"ת ע"ולם ש"נה נ"פש. שכל הבחינות יש בעולם ובזמן ובנפש. והעליה הוא כפי שעולה מבחי' ע"ולם ש"נה נ"פש כן הוא למעלה כי ידוע שהש"י הוא נגלה ונסתר. וכן התורה יש בה נגלה ונסתר וכן בכל דבר ואפילו באדם. כי החיות הוא נגלה וכח הדיבור הוא נסתר וכלי המעשה הם נגלים. מ"י זא"ת עולה ומתחברים המ"י יורד לזא"ת או הזא"ת עולה למ"י. ומתחברים יחד מן המדבר. ע"י הדיבור. כתמרות עשן. כי העשן הוא ע"י כח האש שטבעו וכחו ויסודו לעלות למעלה כן כח הדיבור שבאדם עולה למעלה כי הוא יוצא מחיות האדם ומהבל הלב שלו ששרשו למעלה כי כח הנשמה חצובה מתחת כסא הכבוד. מקוטרת ל' קישורים ע"י מה מתקשרים. עז"א המדרש. מור זה אברהם ולבונה זה יצחק וכו'. מכל אבקת רוכל זה יעקב שנאמר ויאבק כו'. רוכל זה יוסף הצדיק. כי ע"י האבות יש חיבור למ"י בזא"ת. מאת י"י היתה זא"ת. כי הבחינה זא"ת מאת י"י נלקחה. היא נפלאת מופלא ומכוסה הגם שהוא בחי' נגלית עכ"ז היא מופלא ומכוסה בעינינו. מחמת שהוא בעינינו הגשמים. ועוד מאת ה' היתה זאת היא נפלאת ואפילו הנפלאת ומכוסות היא בעינינו:

איתא במדרש. כתיב זכור את היום הזה וכתיב זכור את יום השבת לקדשו. מה שבת אחד לשבעה ימים כך תשמרו אלו השבעה ימים פעם אחת לכל שנה. עכ"ל המדרש:

אמר כתיב תחילה למקראי קודש זכר ליצ"מ. כי יצ"מ הוא יסוד ועיקר הכל. חמשין זמנין אידכר יצ"מ באורייתא לאחזאה לון מאן אתר אפיק יתהון. וכן השבת אמרו חז"ל מתנה טובה יש לי בבית גנזי ושבת שמה לך והודיעם וכו' הנותן מתנה לחבירו צריך להודיעו. וקשה מה יודיע לו כיון שהוא נותן לו הוא יודע בעצמו. רק הפי' הוא אע"ג שהוא נותן לו. מ"מ כיון שהמקבל אינו יודע טוב המתנה גדולה וחשיבותה זהו שצריך להודיעו. לכן אמרו בשבת מתן שכרה לא אודעינהו. וכן בפסח אמרו חמשין זמנין כו' לאחזאה מאן אתר אפיק לון לחירו. ואמר איך הוא שוה זה לזה. כי שבת הוא יום אחד לשבעה ימים ופסח הוא שבעה ימים. אבל האמת הוא כי הששה ימים הם הכנה ליום השביעי. כי העיקר הוא שביעי של פסח כי הוא השלימות שבו אמרו שירה:

בפסוק אודך על כי נוראות נפלאתי נפלאים מעשיך ונפשי יודעת מאוד. אודך משמע שאודך ואחזיר ואודך בכל מה שאני רואה הנפלאות והנוראות. נפלאים מעשיך. נפלאים הוא ל' מופלא ומכוסה ומובדל. הנוראות אשר הם מכוסים ממנו. נפלאים מעשיך: פלא הוא. שהכנסתם לעשי'. פל"א הוא אל"ף כי הכל נמשך מהאל"ף ואמר כי אל"ף הוא אל"ף. ב' הוא שני אלפי"ן. ג' הוא ג' אלפי"ן. ד' הוא ד' אלפי"ן. ה' הוא ה' אלפי"ן וכן

כולם. כי האל"ף הוא נותן חיות לכל. כי בהצטרף אות אלף לאותיות ד"ם נעשה אד"ם. ובהצטרף אות א' לאותיות מ"ת נעשה אמ"ת שהוא יסוד הכל. ונפשי יודעת מאוד. והאיך נפשי יודעת בהם ע"י בחינת מא"ד מא"ד בגימטריא מ"ה והוא גימטריא אד"ם מ"ה אד"ם ותדעהו. ע"י שמ"ה הוא אד"ם. ותדעהו. הוא ל' התחברות כמו וידע אדם. והזכיר את הפסוק י"י אלקי אתה ארוממך כי עשית פלא. ופלא הוא אל"ף כנ"ל והכנסתו לעשי'. וע"י מה היא הידיעה. אמונה אומן. וכמאמר המדרש שע"י האמונה שרתה עליהם שכינה ואמרו שירה. והאריך בדיבורים על הפסוק ונפשי יודעת מאד בכמה אופנים. שאעפ"י שהנוראות נפלאות ומכוסות עכ"ז ונפשי יודעת ע"י נפשי נודע לנו. והזכיר הפסוק אשר לא נשא לשוא נפשו. נפשי כתיב נפשו קרי. נפשי דא נפש דוד. ובחי' זו הולך בכל העולמות:

והשיאנו ה' אלקינו כו'. כאשר רצית הוא הרצון והוא מקום המחשבה. ואמרת הוא הדבור. לברכנו הוא המעשה. ואח"כ קדשינו במצותיך. קדושה הוא מקום המחשבה ג"כ. ותן חלקנו בתורתך הוא הדיבור שבענו מטובך וכו' הוא בעשי':

איתא במדרש. ויהי בשלח מי צווח ווי פדעה צווח ווי. משל לאחד שמצא צרור מרגליות ולא ידע מה הוא. פגע באדם אחד ונתנה לו בא לעיר התחיל חורז. גדולים לבדם וקטנים לבדם. פגע בו אותו האיש. א"ל חרוז זה בכמה במאה רבוא וזו בכמה בשמונה מאות רבוא. וזו בכמה באל"ף רבוא. כיון שראה כן התחיל צווה ווי לאותו האיש שכך הוציא מתחת ידו כך פרעה וכו' ע"ש במדרש:

פתח ואמר. למה המשילם לצרור מרגליות. צרורא דלעילא דביה חיי כולא. כך היו ישראל לעילא קודם יצ"מ כצרור סתים ולא נודע מהם כי לא נתברר עדיין הטוב מהרע. ואח"כ כשנתברר הטוב מהרע התחיל צווח ווי שראה מה הוציא מתחת ידו. ועוד דיבר מענין המספר במאה רבוא בשמונה מאה רבוא ובאלף רבוא (חסר):

איתא במדרש. עזי וזמרת וגו' אין עז אלא תורה שנאמר י"י עוז לעמו יתן. ד"א אין עז אלא מלכות שנאמר ויתן עוז למלכו:

אמר כי התורה היא העליון מהכל והמלכות היא למטה מהכל וענין קריעת ים סוף הוא הכלול מהעליון לתחתון. כי בשירת הים יש הכל מה שהיה ומה שעתיד להיות וכל הגאולות וכל הענינים שצריך האדם הכל נכלל בשירת הים. ואמר אם יאמר האדם שירת הים בכל לב ובמסירת נפש כ"א לפי מה שהוא. יתוקן כל עניניו בגוף ונפש. עוד אמר כי ע"י עזי שהיא התורה זמרת יה ויהי לי לישועה. היינו ע"י תפלה היה לי לישועה. ובדבריו הזהיר מאד שילמדו גמרא עם תוספות קודם התפלה בעיון כ"א לפי מה שהוא

וכמה שיוכל ואמנם סמוך לתפלה ממש עומד מתוך הלכה פסוקה איזהו מקומן כי עי"ז מברר השכל ויוכל אח"כ להתפלל. ואמר בשם הרב הק' רש"ק זצוק"ל כי האלקים עשה את האדם ישר ואח"כ נתעקם. ועיקר ישרות השכל הוא בהתורה. נמצא כשהוא לומד בעיון קודם התפילה נתיישר השכל אצלו ואז היא תפלתו כראוי. ואמר כי לפי דעתו הוא תיקון גדול לכמה ענינים:

ודיבר בענין הספירה ואמר. כי נתנה לנו הספירה לספור חמשים יום ואין לך יום אחד ששוה לחבירו כפי הכוונות שכתוב בהסידור לכל יום ויום. ומסתמא צריכים לכך שיהיו חמשים ולא יותר בכדי להורות על יצ"מ כמו שמתרץ בזוה"ק על אכילת מצה למה לא ניתן מצות אכילת מצה לכל השנה הלא היא נקראת אסוותא. רק הוא כמו שמביא המשל מהרופא וכו' ע"ש וד' יזכנו שנדע פי' המלות. שכך אמר זקני הקדוש זצוקללה"ה שתכלית כל הכוונות וכל הספרים המלאים מזה. התכלית הוא לידע פי' המלות. והכוונות עצמן עין לא ראתה כי גבוהים מאד:

אסרו חג

אמר. צריכין להותיר מהחג על להבא. א"א אדומו"ר זצוק"ל אמר. הבוחר בשירי זמרה זהו השיריים שמותירים. העיקר הוא שיותיר כל אחד אצל עצמו שיכניס בהאיברים ובהעצמות ובכל הגוף. בכל מה שנעשה בזה חג הפסח צריכין להותיר על כל הספירה עד חג השבועות. הספירה הוא הדבר בעצמו של פסח. רק שבפסח נעשה הדבר בבת אחת. ובספירה נעשה הדבר מעט מעט. ובשבועות באים אל הדבר הזה בעצמו:

אמר שמחת ריקודין ביו"ט הוא מדריגה גבוה ממדריגות הגבוהות שיש בתפלה תפלה מדברים בפה. וכשעוזר לו הקב"ה נאמר תהלת ד' ידבר פי ויברך כל בשר שם קדשו. שנכנס בהבשר. וכשהוא במדריגה יותר נאמר כל עצמותי תאמרנה וכו'. וכן בריקודין הוא מגביה כל גופו בשמחת יו"ט. רק כשהתפלה איז גינארט גם זה הוא גינארט. וזאת יכול להיות יותר טוב וצריכים לשמוח מאד כאשר גמרנו פסח כזה. יפה ומהודר ומצוחצח. הגם שצריכים ליבוש ולהכלם מאד בההידור שלנו. רק עכ"ז כ"א נזדכך ונטהר. וכשטוב לאדם א"צ להתנאות משני אופנים. א' שצריך לראות שיהיה יותר טוב. שנית שצריך להתייירא שלא להתקלקל ח"ו:

לסוסתי ברכבי פרעה דמיתיך רעיתי. דרש ר' פפוס והוא באחד ומי ישיבנו. שהוא יחידי ודן לכל באי עולם וכו' א"ל ר"ע דייך פפוס שהוא דן לכל באי עולם וכו' ומה מקיים ר"ע קריי' שהוא באחד שהוא חותם יחיד ומהו חותמו אמת. ולמה חותמו אמת. א"ר סימון אלף בראש ומ' באמצע ות' בסוף וכו' לומר אני ראשון ואני אחרון שלא אמסור

מלכותי לאחר. ומבלעדי אין אלקים שאין לי שני וכו'. דרש ר' פפוס לסוסתי ברכבי פרעה לששתי כתי' כשם שששתי על המצרים לאבדם כן ששתי על שונאי ישראל וכו'. וע"י מה ניצולו. מימינם ומשמאלם. מימינם ע"י התורה שנתנה בימין ומשמאלם ע"י מזוזה שמשמאל. ד"א מימינם זו ק"ש משמאלם זו תפלה וכו'. ד"א לסוסתי ברכבי פרעה וגו' רכב פרעה על סוס זכר וכו' חזר ורכב על סוס נקבה ורכב הקב"ה כנגדו ג"כ על סוס נקבה וכו' רכב פרעה על סוס אדום לבן שחור ורכב הקב"ה כנגדו ג"כ על סוס אדום לבן שחור וכו' שנאמר דרכת בים סוסיך וכו' זרק פרעה חצים ואבני בליסטראות ואף הקב"ה עשה כן שנאמר וכו' עד כיון שהוציא פרעה כל כחו. א"ל הקב"ה שוטה יש לך רוח כרוב וכנפים. מיד לקחן הקב"ה והטיסן על הים שנאמר וירכב על כרוב ויעוף וידא על כנפי רוח. ומהיכן לקחן הקב"ה מבין החיות וכו' עכ"ל:

פתח ואמר והוא באחד. הוא מלה סתימא וע"י מה בא להתגלות. באחד. ויש כמה בחי' אח"ד. ואיך יכול להיות כי אחד הוא אחדות ולא רבוי. אך אצל הקב"ה יש בחי' זו כי יש כמה בחינות וכולם חוזרים לאחד. וכמאמר מהר"ל בספרו הקדוש. כי היו"ד הוא עשר וכל העשר נכללין באחד כי הוא נקודה אחת. וכן הוא כאן כי הא' יש בו י"ג בחי' וכולן חוזרין לאחד. וזהו א' מי יודע וחושב עד י"ג והי"ג הוא י"ג מידיא וכולן חוזרין לאחד. אחד הוא אלקינו וכו'. וזהו והוא באחד כי הכל נכלל באחד. וזהו לבבות בחשבם עולם בנוי. ומצאו כל יש בלתך שנוי. כי כל הברואים הם הכל ע"י הרכבה ושינוי מכמה דברים כמו מין האנושי מזו"נ וכל הצמחים ממטר השמים המרוה את הארץ וכח השמש המחמם. וכן כל הנבראים. ולכן הם כלים ונפסדים. ומ"י ישיבנו בחי' מ"י יתן והיה לבבם זה להם וכו'. אד' מ"י יעמוד וכו' ומ"י יתן כל עם ד' נביאים. בחי' זו הוא משיב הכל לשרשו וע"י מה. ונפשו אותה ויעש. ויעש ל' תיקון. כמו ויעש אלקים את כל חית הארץ ופירש"י תקנם בצביונם בקומתם. כי רצון השי"ת להשוות רצונם לרצונו וזהו לסוסתי ברכבי פרעה. וכמאמר המדרש ע"י כ"ז דמיתיך רעיתי עשיתי אותך דומה לרעותי ורצוני. רעיתי ל' רעותא. א"ל ר"ע דייך פפוס כו' ומה מקיים ר"ע קריי' והוא באחד וכו' שחותמו אמ"ת וכו'. אמר א"תי מ"לבנון ת"בואי ר"ת אמ"ת. ת"שורי מ"ראש א"מנה ר"ת אמ"ת למפרע. כי האמת הוא כולל כל הא"ב מראש ועד סוף ולכך חותמו של הקב"ה אמ"ת. א' בראש הא"ב מ' באמצע. ת' בסוף. וע"י קריעת י"ס נתפרסם הכל וידעו כי אני ראשון ואני אחרון ומבלעדי אין אלקים. אני ראשון. שלא קבלתי מלכותי מאחר. ואני אחרון שלא אמסור מלכותי לאחר. ומבלעדי אין אלקים שאין לי שני וכו'. ועוד דרש ר' פפוס לסוסתי. ל' ששתי. כשם שששתי על המצרים לאבדם בים כך ששתי על שונאי ישראל וכו' וע"י

מה ניצולו מימינם ע"י התורה ומשמאלם ע"י המזוזה שבשמאל. וביאר כי כל הקושי של קריעת ים סוף היה מפני המקטריגים הללו והללו. וענין יצ"מ וקריעת י"ס הוא ענין תמידי בכל דור ודור ובכל איש ואיש. ד"א לסוסתי וכו' רכב פרעה על סוס זכר וכו' ורכב הקב"ה כנגדו וכו' רכב פרעה על סוס נקבה וכו' חזר ורכב על סוס אדום ושחור לבן וכו'. ורכב הקב"ה כנגדו על סוס אדום לבן שחור. כי פרעה היה חכם גדול מאוד בקליפה וזירז א"ע מאוד בכל מיני זירוז ותוקף וכל הכוחות של אותו צד לקח מאלו הג' גוונים לתוקף וכח לרדוף את ישראל. וכמאמר הזוה"ק על ויקח שש מאות רכב בחור וכו' דאוזיף לו ס"מ שית מאה רתיכין מקטריגין כנגד שש מאות אלף מישראל. ושלישים על כולו. כי חלק כל האותיות על שלש שלש זה לעומת זה לעומת הקדושה. ורכב הקב"ה כנגדו על סוס אדום לבן שחור מכח אלו הגוונין שבקדושה מכח האבות. וכפי שנרמז בפ' ויטע. א"ש"ל בבאר שבע. א"דום ש"חור ל"בן וכו' זרק חצים וכו' אף הקב"ה כן. ועוד הרבה. הכלל כי רצון השי"ת היה דווקא שיוקח כל תוקף ועוז וכח כנגד פרעה וחיילותיו מזה העולם דווקא וכל הכוחות והגבורות שהראה הכל לקח מלמטה מישראל כי כן עלה ברצונו. כיון שהוציא פרעה הרשע את כל כוחו א"ל הקב"ה שוטה כלום יש לך כרוב ורוח וכנפים וכו'. רוח הוא כידוע. כרוב וכנפים. ע"ד שאמרנו ויהיו הכרובים פורשי כנפים למעלה סוככים בכנפיהם על הכפורת. כנפים. ידוע שהם יראה ואהבה כי מצוה בלא דחילו ורחימו לא פרחת לעילא. והאהבה והיראה הם כנפים להעלות כל העובדות להשי"ת. וזהו והיו הכרובים פורשי כנפים הנ"ל למעלה סוככים בכנפיהם על הכפורת על כפרתן של ישראל וזהו כנפים:

א"א אדומו"ר זצוק"ל אמר בסליחות. אל מלך יושב על כ"סא ר"חמים ו"מתנהג ב"חסידות ר"ת כרו"ב. כי נזכר בפסוק אצל הכנפים והיה הכרובי"ם פורשי כ"נפים למעלה. מיד לקחן הקב"ה והטיסן על הים. ומהיכן לקחן הקב"ה מבין החיות. פי' מבין החיות של בני ישראל והכלל כי כל הקושי של קריעת י"ס היה כי רצון השי"ת היה ליקח כל הכוחות האלו מלמטה ממעשיהם של ישראל והמ"י:

וסיים בברכה. ואמר יתן השי"ת אשר כל העובדות ודיבורים מן הפסח הזה. יכנוס ויבוא בנו. ואומר לך בדמיך חיי ואומר לך בדמיך חיי. כל העובדות מן היו"ט יעלה אל השי"ת לטוב. כי אם נעשו כל הדברים כתיקונן אזי בוודאי טוב. ואפי' אם ח"ו אינו נעשה בטוב כתיקונו יכול השי"ת לתקן זאת שיהיה כתיקונו. והראיה מן הלילה של היום שעבר כידוע עכ"ז בבוקר שולח בו השי"ת החיות חיות חדש וכחות חדשים בכל האברים בכדי שיוכל להתחזק עוד בעבודת השי"ת אכי"ר:

סליק ענינא דפסח. בעזר אדום וצח

שמיני

ויהי ביום השמיני. איתא במדרש. אותו היום היה שמחה לפניו במרום ביום בריאת שמים וארץ בשמים וארץ כתיב ויהי ערב ויהי בוקר וכאן כתיב ויהי ביום השמיני. ובירך אותם משה יה"ר שתשרה שכינה במעשה ידיכם. ר' מאיר אומר יוסף י"י עליכם ככם אלף פעמים. והם אמרו ויהי נועם י"י אלקינו וכו'. ועליהם נאמר צאינה וראינה בנות ציון במלך שלמה וכו' עכ"ל המדרש:

ונוכל לומר. כי באמת היו שמונה ימי המלואים ונקראים שבעת ימי המלואים כי הם מתייחדים ליום השמיני כי שבעת ימי המלואים הם נגד שבעת ימי בראשית וכולם מיוחדים להשמיני כידוע מה נקרא מלך השמיני. ולזה כתיב במעשה בראשית ויהי ערב ויהי בוקר. כי תכלית הבריאה היה על שני אופנים היינו שברא הקב"ה עולמו בשם אלקי"ם היינו הטב"ע שמנהג עולמו בדרך הטב"ע. היינו קור וחום. וכל דברים הטבעים וזה ג"כ רק עפ"י ציווי הקב"ה. ועוד בריאה אחת עולם השגחה שהוא למעלה מהטבע היינו כפי שהקב"ה מתנהג עם ישראל משדד את המערכות ועושה להם נסים ונפלאות בכל עת למעלה מהמזל כי אין מזל לישראל. וכבר אמרנו שלזה אי' באברהם שהגביהו הקב"ה למעלה מהשמים היינו למעלה מהטבע כי נברא במזל שלא יוליד ח"ו והגביהו למעלה מן המזל ובישר לו כה יהיה זרעך. היינו שלא יוכלו להם שום אומה ולשון כי הם למעלה מן הטבע היינו על תנאי זה היה תחילת הבריאה שישראל אינם מתנהגים במדת הטבע רק בהשגחה מהבורא ב"ה בכל עת ובכל שעה ובכל רגע:

וזהו הפי' שכתוב בים לאיתנו וארז"ל לתנאו הראשון. אין הפירוש שהתנה עם הים בעת בריאותו שיקרע להם לישראל רק הפירוש לתנאו הראשון שעל תנאי זה היה בריאת כל העולם כולו שישראל יהיו למעלה מהטבע רק בהשגחה פרטית מהבורא ב"ה והים לא ידע מזה עד שא"ל הש"י שהטבע אינו רק לכל העולם אבל ישראל הם למעלה מהטבע. כי באמת כל העולם ועולמי עולמות הם ביד ישראל ובידם להנהיג אותם ע"י תו"מ שלהם כרצונם. ולזה בבריאת שמים וארץ כתיב ויהי ערב ויהי בוקר היינו עולם הטבע שנקרא ערב ועולם השגחה לישראל נקרא בוקר. אבל אח"כ כשקבלו ישראל את התורה והוקם להם את המשכן ואחר שבעת ימי המלואים שנתייחדו ליום השמיני אז נתמלא כל הבית כולו אורה. ואז נתקיים והיה לעת ערב יהיה אור. והיה לך י"י לאור עולם ונתבטלו הטבעיות לגמרי מישראל לכך לא היה בחינת ערב לגמרי כלל וזהו ויהי ביום השמיני והיה שמחה במרום. היינו שנתרומם אז קרן ישראל עד יום השמיני שהוא

למעלה מהזמן. ואיזו ברכה בירך אותם משה יה"ר שיעלה הרצון ואז ממילא תשרה שכינה במעשה ידיכם. ר"מ אומר יוסף י"י עליכם ככם אלף פעמים. וזהו דאיתא בגמרא אמר להם משה זו משלי אבל הוא יברך אתכם כאשר דיבר לכם. היינו ע"י הכנה שלי שקשרתי אתכם אל"ף פעמים כי אל"ף אותיות אל"ף ואאלפף חכמה א"ב אלף בינה כי המספר אלף ואלפי אלפים הכל נכלל באל"ף. וזהו אל"ף זעירא דויקרא אזי תוכלו לקבל כאשר דיבר לכם. וזה היה ע"י משה כי הוא נקרא ראשית. וירא ראשית לו כי שם חלקת מחוקק ספון. וקישר אותם להאל"ף ע"י התורה שנקראת ראשית. ואז יוכלו לקבל כאשר דיבר לכם. והם אמרו ויהי נועם וגו' ומעשה ידינו כוננה עלינו. שלא יהיו מעשה ידינו מצות אנשים מלומדה רק שיטעמו חיות וטעם ויהיה כוננה עלינו שיהיה מתוקן מצדינו ויהיה עושה פרי למעלה לתקן מה שצריך. וזהו ומעשה ידינו כוננהו שיתקן הקב"ה למעלה כל התיקונים שצריך לתקן על ידי המצות:

איתא במדרש. ויהי ביום השמיני. זש"ה חכמות בנתה ביתה זה בצלאל. חצבה עמודיה שבעה. זה שבעת ימי המלואים וכו' עד ויהי ביום השמיני זה משה. עכ"ל:

הנה לכאורה קשה. מתחילה כתיב חכמות ל' רבים. ומסיים בנתה ביתה ל' יחיד. רק באמת כתיב בחכמה יבנה בית ובתבונה יתכונן ובדעת חדרים ימלאו. ואיתא בזוה"ק ע"ז. החכמה יבנה בית לא כתיב כאן אלא בחכמה יבנה בית. בפשוט יכול להיות כי איש שהוא חכם כשהוא חכם בפ"ע ואינו יוצא חכמתו לפועל נקרא רק חכם. ועיקר החכמה הוא שיהיה מזה איזה התפשטות כידוע שבכל דבר בא קודם להמוח ואח"כ נתפשט ובא להדיבור ואח"כ להעשיה והדיבור הוא הממוצע. עכ"פ כשבא מחשבתו להתפשטות אזי נקרא נבון שמבין דבר מתוך בר ויתפשט מזה לפועל וזה נקרא תבונה וזה בלא זה אינו נחשב. ועכ"ז הגם שנתפשט מחשבתו צריך להיות לו דעת האיך להוציא מחשבתו לפועל ושיהיו נקשרים יחד וזה נקרא דעת ואם אין דעת אין כלום. נמצא שכל השלשה בחינות הנ"ל תלוים זה בזה ואחת הם. ולזה נקרא בל' רבים חכמות עכ"ז חד הם. לכן כתיב כאן חכמות בלשון רבים. עכ"ז בנתה ביתה בל' יחיד כי חד הוא. ואילו השלשה בחי' היו ג"כ אצל בצלאל ואמלא אותו רוח אלקים בחכמה ובתבונה ובדעת. כפי שהיתה במעשה בראשית. ויודע היה בצלאל לצרף האותיות שנבראו בהם שמים וארץ היינו אחר שהיה לו בו התחברות כל השלשה בחינות הנ"ל היה יכול להמשיך לכל המדות הנקראים שבעת ימי הבנין שהם נקראים שמים וארץ וזהו ובדעת חדרים ימלאו. היינו ע"י הדעת נתמלאים כל המדות וכל המדות ממולאים מהחכמה. ולזה היה בתוך המשכן זהב וכסף וכו' עד ובחרושת אבן למלאות כידוע המדה הנקראת אבן מלא אותה ג"כ

מהחכמה הקדומה ולזה נקראים שבעת ימי המלואים שנתמלאו מהשלש ראשונות כי צריך תמיד להשלים כל השבע מדות וליחדם ביחוד למדה השמינית מה שהוא למעלה מן העולם. וכפי שהיה אצל שירת הים אז ישיר שצריך לייחד השבעה להאל"ף. וכמו כן אצל המנורה אל מול פני המנורה יאירו שבעת הנרות. וכמו כן התנהגות כל העולם שבעה ימי השבוע. שבעה שנים נקראים שמיטה. יובל שבע שנים שבע פעמים. העולם שבעת אלפים והעיקר שיתייחד כל העולם למעלה לחכמה הקדומה שזה נקרא נר השמיני ונקראים ג"כ ימי קדם שקדמו לעולם. ולזה אומר המדרש חכמות בנתה ביתה זה בצלאל כמו שדברנו. חצבה עמודיה שבעה. אלו שבעת ימי המלואים. היינו שנתמלאו מחכמה קדומה:

ואח"כ מסיים המדרש. ויהי ביום השמיני. זה משה כידוע שמשה הוא הדעת של כל ישראל ולזה לא הוקם המשכן רק ע"י משה והכל הוא על ידו בכדי לקשר כל המדות וכל העולמות למקורן הראשון. וזהו כוונת הספירה ג"כ. אמרות י"י אמרות טהורות כסף צרוף בעליל לארץ מזוקק שבעתים היינו כשבא להתגלות לתוך המדה הנקראת ארץ מחוייב להיות מזוקק שבעתים שבעה פעמים שבעה עד שיזדכך ויטהר ע"י הספירה עד שיוקשר למעלה ליום אחד כדכתיב והיה יום אחד הוא יוודע לי"י ובאים לעולם החירות ויוכלו לקבל התורה:

עוד נוכל לומר. ויהי ביום השמיני. שמיני הוא על שבעה והשבעה אלו שבעת ימי הבנין וע"י יום השמיני נתקן הכל וזהו ויהי וגו' ועי"ז קרא משה לאהרן כו'. כמאמר הצדיק המפורסם מאפטע על פסוק וישב אהרן אל פתח אוהל מועד והמגפה נעצרה אמר אהרן הוא שושבינא דמטרוניתא ומשה הוא שושבינא דמלכא וכאשר בא אהרן אל משה ונעשה יחוד ובטלו כל הדינין ואז והמגפה ל' מגופה וסתימה נעצרה:

עוד אמר על מה דאיתא במדרש. ויהי ביום השמיני עורי צפון. זו עולה הנשחטת בצפון. ובואי תימן. אלו שלמים הנשחטים בדרום וכו' האריך בזה. כי צפון אתער רחימותא וכל התעוררות הוא בא מצד הצפון. והעיקר שצריך כ"א לראות מה שהשמאל הוא היצה"ר מעוררו. ולהכניס אותו לימין באותו החמימות ובאותו התעוררות. וזהו עורי צפון ובואי תימן. כי תימן הוא ל' ימין. להכניס אותו לימין. וזהו כוונת המדרש ובואי תימן אלו שלמים הנשחטים בדרום בחינת שלום ובחי' שלמות. והבן:

איתא במדרש. ויהי ביום השמיני אותו היום הי' שמחה לפניו במרום כיום שנבראו בו שמים וארץ. התם כתיב ויהי ערב ויהי בוקר. והכא כתיב ויהי ביום השמיני. וכשנגמר המשכן עמד משה וברכן ומה ברכה ברכן יהי רצון שתשרה שכינה במעשה ידיכם ר'

יוסי אומר כך ברכן יוסף ה' עליכם ככם אלף פעמים. והם אמרו ויהי נועם י"י אלקינו עלינו וכו'. עכ"ל המדרש:

ונוכל לומר. כי העולם לא נברא אלא לעמוד שבעת אלפים היינו שבעה ימים. ויום השמיני הוא גבוה למעלה יותר מן העולם ושם אין שום צער ודין כלל רק שמחה כידוע וזהו פי' המדרש היתה שמחה במרום. מרמז על יום השמיני שאינו בזה העולם רק לפניו במרום. וזהו ג"כ פירוש הפסוק ויה"י ביום השמיני כי זה ידוע כי ויהי הוא ל' צער. וביום השמיני אפילו ויה"י שהוא ל' צער הוא ג"כ שמחה כי שם הדינים בהמתקה בשרשן וזהו כשנגמר המשכן ועמדו ישראל במעלה העליונה ברכן בזאת הברכה יהי רצון וכו' היינו כל הקומה בשלימות כי יהי רצו"ן הוא למעלה מאוד כידוע. ואח"כ שתשרה שכינה. ואח"כ במעשה ידיכם. והבן היטיב. ר' יוסי אומר כך ברכן יוסף וכו'. דאיתא בגמרא כשאמר להם משה ברכה זו. אמרו לו משה אתה נותן קצבה לברכתינו אמר להם זו משלי וכו'. ולכאורה קשה הלא קושייתם במקומה עומדת וכי מפני שהברכה היא משלו צריך להיות דווקא בקצבה וכי מה הי' איכפת לו לברכם בברכה שאין לה קצבה כקושייתם. אך נוכל לומר כי הכי פירושו זהו משלי. היינו הברכה הזאת שייך לבחי' שלי. כי זה ידוע שמשה נקרא ראשית כדכתיב וירא ראשי"ת לו. ולכך שייך לו הברכה של אלף פעמים כי אלף רומז לאל"ף. ואל"ף הוא ג"כ ראשית וזהו יוסף י"י עליכם ככם אל"ף פעמים. כי יש שני אלפי"ן וזהו והם אמרו ויהי נועם י"י אלקינו. היינו מהנועם שעלינו ולמעלה ממנו יהא עלינו והמ"י:

עוד אמר ע"ז המדרש והאריך בזה עפ"י מאמר חז"ל בתורתו של ר"מ היה כתוב כתנות או"ר באל"ף: (חסר)

איתא במדרש ע"פ ושור ואיל לשלמים לזבוח לפני י"י אמר משה לישראל תדעו שנתכפרו עונותיכם שעבירות שאנו מתיראים מהם הם נזבחים לפניו שנאמר לזבוח לפני י"י. אמרו לו וכי יש מדינה שמקלסים למלך ואינם רואים אותו. אמר להם על מנת כן שנאמר כי היום י"י נראה אליכם: עכ"ל

ונוכל לומר עפ"י דאיתא בזוה"ק. מפני מה כתיב תמיד קרבן לי"י או זבח לי"י ולא כתיב קרבן לאלקים. מפני שזה ידוע שהשם הוי"ה ב"ה וב"ש רומז על מדה"ר. והשם אלקי' רומז על מדה"ד ולכן כשאנו מקריבין קרבן צריכי' לקרב לי"י. היינו לשם הוי"ה ב"ה וב"ש שהוא כולו רחמים. והא דכתיב זבחי אלקי"ם וגו'. הכי פירושו שצריך האדם להיות לב נשבר ואז נזבחין הדינין ואתכפיין כל הדינין ואתטמרן ואז נתגלה השם הויה ב"ה בגוונין נהירין במדה"ר ואז יכולים להקריב קרבן לי"י היינו לשם הויה ב"ה וב"ש.

והמדרש מפרש ג"כ ע"ז האופן. כי זה ידוע כי שו"ר רומז על מדה"ד כדכתיב ופני שור מהשמאל. ואי"ל הוא ג"כ תוקפא דדינא קשיא מל' ואת אילי הארץ לקח. ופירוש הפסוק לפי המדרש כך הוא. ושו"ר ואי"ל היינו הדינים. לשלמים לזבוח. היינו כשנזבחים הדינים אז נעשה שלום ולא מתערין הדינין כלל ואז נתגלה השם הויה ב"ה וב"ש. וזהו לפני י"י. וזהו שפי' המדרש ע"ז הפסוק. אמר משה לישראל תדעו שנתכפרו עונותיכם. היינו הדינין כי העבירות שאתם מתייראין מהם הם נזבחים. היינו הדינין אתכפיין מפני המעש"ט שבכם. וראיה לזה שנאמר לזבוח לפני י"י. היינו כמו שאמרנו מקודם אימתי נתגלה השם הוי"ה בעת שהדינין נזבחים ע"י מעש"ט שבישראל ואז הם ראוים לרחם עליהם אזי נתגלה מדה"ר. א"ל א"כ וכי יש מדינה וכו' א"ל על מנת כן שנאמר כי היום י"י נראה אליכם היינו דווקא מפני שנזבחים הדינים כנ"ל. ולכן באברהם אחר שמל עצמו כתיב וירא אליו י"י כי מאחר שמל עצמו והעביר הזוהמא מעליו אז נראה שם הויה ב"ה וב"ש אליו. ונזכה ג"כ להתראות מדת רחמיו אלינו. אכי"ר:

זה הדבר אשר צוה י"י תעשו וירא אליכם כבוד י"י. ונוכל לומר דבר הוא ל' דיבור ול' הנהגה. ואז אם תעש ותתקנו את דבר י"י ואז וירא אליכם. כמו וירא עליכם. עוד אם תעשו ותתקנו ז"ה והדב"ר אז וירא אליכם:

עוד אמר על המדרש בפסוק זה הדבר. והאריך בדבריו האיך האדם דומה בעשיותיו לקרבן כי ע"י הקרבן היו מתייחדים ומתעלים כל הבחינות דומם צומח חי מדבר. וכן האדם בתפלתו ומחשבתו. ובאדם מתקן ע"י עשיה דיבור ומחשבה. ובקרבן היה ג"כ. עשיית הקרבן. והדיבור בחטאות ואשמות הוידוי ובשלמים השיר על הקרבן. ומחשבה בוודאי פוסלת בקרבן כידוע. לכך מדמה אותם המדרש. ואם בקרבן המחשבה פוסלת כ"ש באדם. ואמר את הפסוק למען אשר יביאו ב"י את זבחיהם אשר הם זובחי' על פני השדה. כלומר העשיו' אשר הם על פני השדה בתערובות חוץ רח"ל. והביאום לה':

איתא במדרש. זאת החיה אשר תאכלו מכל הבהמה אשר על הארץ. זש"ה האל תמים דרכו. וכי מה אכפת לו להקב"ה להאוכל מזה או מזה רק לא נתנו המצות אלא לצרף בהם את הבריות. אמרת י"י צרופה:

ונוכל לומר. כבר דברנו מזה הרבה פעמים וזאת החיה כי העיקר הוא להמציא החיות מכל דבר ולהעלותם לשרשם וכשאדם אוכל איזה מאכל יראה העיקר להוציא החיות ממנו והרוחניות שיש בתוכה להעלותה. כידוע שכל דבר יש בתוכו חיותו יתברך. וכל דבר שהתיר הקב"ה לאכול לישראל הוא מחמת שנמצא בתוכו חיותו וצריך להעלות כל הניצוצות הקדושות שיש בתוכו ויתעלה הכל ע"י הצדיקים ויתבררו ויתצרפו עד

שיתעלה הכל לשרשו. וזהו זאת החיה אשר תאכלו מכל הבהמ"ה. כי כתיב אדם ובהמה תושיע י"י. ואומרים בשם מחותני הצדיק הקדוש הרב ר' ישראל זצוק"ל מרוזין. בהמ"ה אותיות בה מה. כי נמצא בתוכה בחינת מ"ה ג"כ וצריך להוציא כל החיות הנמצא בהם ולהעלותם. וזהו האל תמים דרכו. וזהו ידוע א"ל הוא מדת החסד. היינו שהקב"ה השפיע חסדו לזה העולם. כי אמרתי עולם חסד יבנה היינו כל מה שברא הקב"ה בעולמו הכל הוא חסדו הגדול בכדי שיתבררו אח"כ ויתעלו ע"י אכילת ישראל כשמייחדים הכל להקב"ה. וזהו אמרת י"י צרופה. אמרת מל' סוף היינו אפילו כל דבר שהוא לסוף ונמוך מאוד צריך להתצרף ולהתברר ברורים אחר ברורים עד שיתברר ויתצרף ויתעלה כל העולם למקורו הראשון. ואז יהיה ביאת משיחנו בבי"א וזהו לצרף את הבריות. שכל הבריות שיש בעולם כולם יתצרפו:

ויכול להיות שזהו פי' נותן לחם לרעבים. היינו שנתן הקב"ה לישראל לאכל לחם וכל דבר שהתיר להם לאכול כי כל סעודה נקראת ע"ש הלחם והתיר להם מטעם י"י מתיר אסורים. היינו כדי לברר הנה"ק שאסור בתוך כל דבר ויתצרף כל דבר ויעלה לשרשו:

עוד איתא במדרש. זאת החיה אשר תאכלו מכל הבהמה. האל תמים דרכו אמרת י"י צרופה. וכי מה איכפת לו להקב"ה אם שוחטה או נוחרה. או אוכל בהמות טמאות. רק רצה הקב"ה לצרף את הבריות: עכ"ל המדרש

ונוכל לומר פשוט. זאת החיה אשר תאכלו מכל הבהמה שלא תאכלו רק בהמה שיש בה חיות הבורא ב"ה. הגם שאין שום בריה יכול להיות אם אין בה חיות הבורא ב"ה. עכ"ז מלכותו בכל משלה. אבל העיקר הם נלקחים שלא ממקום קדושה. ולזה אסור לאוכלם. ובאמת הפי' זאת החיה אשר תאכלו מכל הבהמה. היינו שצריך לתקן שע"י אכילתו יעלה החיות של כל מיני בהמות וחיות טהורות ולהעלות כל הנ"ק הנמצא בזה למעלה ראש לדבק לשורשם. אשר לזה התיר לנו השי"ת לאכול עשרה מיני בהמות וחיות טהורות בכדי להעלותם ולקבל מהם החיות הקדושה לדבק לשורשם. לזה אומר הכתוב האל תמיד דרכו. היינו חסד הבורא ב"ה הנקרא בחי' א"ל. תמים דרכו. נתן אותם בתמימות לזה העולם בכל הברואים בכדי אמרת י"י צרופה. שיצרף ויתלבנו העולמות כולם. ויכול להיות אמר"ת הוא לשון סוף מל' אימרא. כי סוף כל התכלית רצונו יתברך הכל בכדי לצרף כל העולמות כידוע כי כל דבר מחוייבים אנחנו ב"י לצרף וללבן ע"י מעשינו הטובים ולברר הכל כי הכל הוא בירורים הן תורה הן תפלה או מצות או אכילה ושתיה מחוייבים אנחנו לראות להעלות במחשבה טהורה בכדי לברר הכל ויתעלה הכל לרצונו הפשוט. וזהו אמרת ה' צרופה סוף כל דבר מחוייבים אנחנו לברר ולצרף כל

נה"ק הנמצאים בעולם וכשישלמו כל הבירורין בוודאי יבא משיחנו בב"י. ויהיה אי"ה שלימות הגמור אמן:

עוד איתא במדרש. זאת החיה אשר תאכלו. זש"ה האל תמים דרכו אמרת י"י צרופה מגן הוא לכל החוסים בו. עשר בהמות מנה כאן וכו'. עד וכי מה איכפת לו להקב"ה בין שוחט מן הצואר לשוחט מן העורף. אלא לא נתן הקב"ה את המצות אלא לצרף בהם את הבריות. הה"ד אמרת ה' צרופה: ע"כ

אמר זאת החיה אשר תאכלו. החיות מזה תאכלו. הבעלי מחקר חתרו לתת סיבה לחיבור הנפש עם הגוף ע"י אכילה ולא עלתה בידם. וחכמי האמת אומרים שבכל נברא יש חיות השי"ת המחיה את הדבר ומקיימו. והאדם האוכלו. הגוף הגשמי נהנה מגשמיות המאכל והנפש נהנה מרוחניות המאכל. ועי"ז יש עליה לכל דבר. שכאשר האוכל יאכל בכוונה הוגנת. או שיהיה לו כח לעבוד את השי"ת. אז יש להמאכל עליה. וזהו זאת החי"ה אשר תאכלו. תראו לאכול את החיות של כל דבר והיינו כנ"ל. ולכוונה זו חושב עשר מיני בהמות לרמז להעשר כידוע שיתוקנו בכל הבחי'. וזהו הא"ל תמים דרכו כי זה השם רומז למדת החסד שכולל כל הנהגות העולמות. תמים דרכו והנהגתו הוא שיבא כל דבר לשלימות. אמרת י"י צרופה לצרף הכל ולזקק הכל שיבא כל דבר לתיקונו. מגן הוא לכל החוסים בו:

עוד אמר זאת החיה אשר תאכלו. דיבר במדרש של זה הפסוק ואמר כשאתם אוכלים תאכלו החיות של הדבר. וכן בכל עשיה גופנית ישגיח תמיד על החיות שבו. מכל הבהמה בכל מיני בהמה יש בהם חיות של הקב"ה. עשר מיני בהמות יש. כי כל עשר הוא קדושה כידוע והתקדשתם והייתם קדושים כי קדוש אני י"י. והתקדשתם כשתרצו להתקדש. והייתם קדושים. תהיו קדושים כי קדוש אני י"י ומצדי יוכל לחול עליכם הקדושה ובלבד שתקדשו עצמיכם ותכינו עצמיכם לכך:

פרקי אבות

פרק א

האי מאן דבעי למהוי חסידא יקיים מילי דאבות. למה נקראו פרקי אבות. כי אבות הראשונים היה התחלה מתורה שבכתב שהן הראו שיש אלוק בעולם. האבות הן הן המרכבה. הם הכניסו הקדושה של הקב"ה בזה העולם והרכיבו בעצמם הקדושה של הקב"ה. ביום השלישי ויש"א אברה"ם א"ת עיניו ס"ת אמ"ת כי על ידיהם הובא האמת של הקב"ה בזה העולם. והאבות הללו האמורים כאן היו התחלה מתורה שבע"פ. מן

הפסח ועד העצרת עד קבלת התורה צריכין לגמור אותן הפרקים שהתנאים הקדושים האבות שנו לנו. ופי' אנשי כנסת הגדולה. הכנסיה הגדול"ה שהם תקנו לנו את התפלה:
כל ישראל יש להם חלק לעוה"ב. להנחיל אוהבי י"ש ואוצרותיהם אמלא. כי השי"ת ברא הי"ש מאי"ן כדי שע"י הי"ש יקנה האדם החלק לעולם הבא. שיעשו מן הי"ש של העולם אי"ן ומן הי"ש הוא החלק לעוה"ב. ותן חלקנו בתורתך. כל איש ישראל יש לו חלקו בהתורה. אות אחד בהתורה. ע"י הי"ש של העולם הוא קונה חלקו. שנאמר ועמך כולם צדיקים. הכלל ישראל נקראים צדיקים. נצר מטעי. הענף מן הנטיעה שנטעתי. מה שנאמר ויטע י"י אלקים גן בעדן מקדם. ואצל ישראל יש העד"ן והמקד"ם. וישם שם את האדם אשר יצר. ששם בהדבר הזה את האדם. שהאדם יהיה כל עסקו בדבר הזה. והבן:
משה קבל תורה מסיני. ממי שנתגלה בסיני. כשמדבר דיבורים של הקב"ה זהו מסינ"י. כמ"ש בזוה"ק פומא דמליל הוא סינ"י:
עוד נוכל לומר. כל ישראל יש להם חלק לעולם הבא. למה לא אמר יהיה להם חלק לעוה"ב. אלא וודאי יש להם החלק גם בעולם הזה. כמו שאמרנו כמה פעמים תמיד עוה"ב שכבר בא. כי כל איש ישראל יוכל לידע אם הוא בן עולם הבא. ובמה דאתמשיך בר נש בהאי עלמא כו'. ולכך נאמר חלק. כי חלק י"י עמו. שנאמר ועמך כלם צדיקים. כי כל אחד יש לו משורשו ותולדתו זה החלק. רק אח"כ צריך לעמול להגיע לזה. ואף מי שאינו כל כך קדוש מתולדתו יכול להגיע לזה ע"י עבדות. לעולם יירשו ארץ כו' זה מגיע לכמה עולמות. ועלמו"ת אין מספר. א"ת עלמות אלא עולמות. והאריך בזה אח"כ איך כ"א מחוייב להתחיל ממה שיש לו. כי יש לו זה החלק מתולדתו. ואח"כ משפיעין עליו מלמעלה. ואמר אח"כ לכן כתיב לריח שמניך טובים ל' רבים. שמן תורק שמך ל' יחיד. כי מתחלה מדבר הפסוק מהשני שמנים שמן שיש לו מעצמו ושמן שמשפיעין עליו מלמעלה. ואח"כ מדבר מכ"א בפרט ולכך כתיב לריח כי הריח הוא דבר היותר רוחני השייך לנפש כמו שכתוב והריחו ביראת י"י:
נצר מטעי. נצ"ר ל' ענף ול' יצירה. כמו הנטיעה שמקודם הוא בשורש מלמטה ואח"כ מתפשט בענפים עד שעושה פירות. ועוד האריך בל' יצירה. בפסוק ויטע י"י אלקים גן בעדן מקדם וכו'. וסיים מעשה ידי להתפאר. ל' פארו"ת ול' פריה ורביה ובתוך הדברים אמר. אלה תולדות השמים והארץ. איתא במדרש. בוראן משבחן מי מגנן. הוא ל' תמיה. איך ימלא לב האדם לעשות דבר הגורם לגנות: ואח"כ התחיל
משה קיבל תורה מסיני. זה הוא החלק לעולם הבא. וסידר סדר ההשתלשלות. משה מסרה ליהושע. ויהושע לזקנים. וזקנים לנביאים עד אנשי כנסת הגדולה. ואח"כ מדור

לדור וכל מה שהצדיקים מחדשין עתה הכל נמסר למשה בסיני והוא עיקר תורה שבע"פ: הם אמרו שלשה דברים. כי כל מאמרם בזה הפרק הוא מג' ג' דברים כי עיקר הכל הוא בג'. החבל הוא בג'. אבוקה בג':

עוד נוכל לומר. כל ישראל יש להם חלק לעולם הבא. אמאי לא אמר יהיה להם חלק. כי כל ישראל יש להם החלק מיד בהולדם. כי כשנולד בר ישראל נולד עם חלקו הטוב עם כל הכלים שיהיה מוכן לקבל חלקו הטוב. כמו שאמרנו כמה פעמים עולם הבא עולם שכבר בא בעוה"ז. ומהו החלק כי חלק י"י עמו חיות האלקות. וע"ז אנו מבקשים ותן חלקנו בתורתך. כי בתורה ג"כ יש לכל אחד חלק והיא היא. והיינו ותן חלקינו בתורתיך ע"י התורה נשיג חלקנו. שנאמר ועמך כולם צדיקים. היינו ג"כ כנ"ל כשנולדים נולדים צדיקים שיהיה מוכשרים לעולם יירשו ארץ. נצר מטעי. שהם נצ"ר אחד שממנו יוצאים כמה נטיעות. מעשה ידי וכו': וע"י מה

משה קיבל תורה וכו'. ונביאים מסרוה לאנשי כנסת הגדולה. שהחזירו את העטרה ליושנה. על דרך הכתוב ואכלתם ישן נושן וישן מפני חדש תוציאו. והבן:

עוד נוכל לומר. כל ישראל יש להם חלק לעולם הבא. עולם שכבר בא. כי עיקר עוה"ב הוא בתר דאתמשיך ב"נ בהאי עלמא וכו'. וכל ישראל יש להם חלק אלוק ממעל ואתערותא דקדושה ע"כ כל ישראל יש להם חלק לעולם הבא שנאמר ועמך כולם צדיקים וכו' כנ"ל. לעולם יירשו ארץ נצר מטעי. כנטיעה זו שאין לה הפסק ליניקתה. ובכל פעם אעפ"י שאלו הפירות והעלים נושרים חוזר וטוען אחרים וכן לעולם וקיים וגדל לעולם. כך הם בחינת ישראל והתורה שמתחדשת בכל פעם עפ"י חכמי כל דור ודור בתורה שבע"פ שזה עיקר התורה מעשה ידי להתפאר: ומפרש

משה קיבל תורה מסיני ומסרה ליהושע ויהושע לזקנים וזקנים לנביאים וכו' עד אנשי כנה"ג. ללמדך שהתורה נמסרה מאיש לאיש עד כל חכמי כל דור ודור. וזהו בבחינת נצר מטעי כנ"ל:

עוד נוכל לומר. כל ישראל יש להם חלק לעולם הבא. יש להם החלק ומזומן להם. והאריך בזה. כי החלק יש להם בעולם הזה ומעולם הזה יוכל להשיג מה הוא חלקו בעוה"ב. בהבינו תשוקת נפשו ומגמת לבו ובמה אתמשיך ובמה אתדבק וכמו כן הוא העוה"ב שלו ולכן נקרא עוה"ב שבא בזה העולם. שנאמר ועמך כולם צדיקים. מוכרחים להיות צדיקים כי סוף כל סוף יתוקן הכל ויכשיר כל אחד מעשיו אם ברצון ואם שלא ברצון. ברצון היינו הכשיר מעשיו מתחילה. ושלא ברצון היינו בחינת בעלי תשובה. ולכך נקראים כולם צדיקים. לעולם ירשו ארץ. כמ"ש להנחיל אוהבי י"ש. הי"ש. ואוצרותיהם

אמלא שני אוצרות אוצר שלמעלה ואוצר שלמטה. ומהו האוצר יראת י"י היא אוצרו. יפתח י"י לך את אוצרו הטוב. ע"י אוצרו יפתח לך את הטוב:

נצר מטעי. נצ"ר הוא ל' ענף ול' שימור. היינו שישמור הענף שיעשה פירות. הן בגשמי שיתוספו ויולידו ויפרו וירבו. והן ברוחניות שיהיו מעשיהם הטובים כנטיעה זו שעושה פירות ופירי פירות. ועוד נצ"ר בהיפך הוא רצו"ן. שימשיכו הרצון. הגם שברצון יש ו' גם כאן יש ו' [חסר] והם ג"כ אותיות צנו"ר. מעשה ידי להתפאר. שיראו לפאר מעשה ידיו. ומעשה ידיו של הקב"ה בוודאי מפוארין הן אלא אלו מעשה ידיהם של צדיקים. כמאחז"ל גדולים מעשה ידיהם של צדיקים ממעשה שמים וארץ. דהתם כתיב אף ידי יסדה ארץ וכו' ומעשה ידיהם של צדיקים בשתי ידיהם. היינו שכוללין שני הצדדים ימין ושמאל. וע"י מה

משה קיבל תורה מסיני ומסרה ליהושע ויהושע לזקנים וזקנים לנביאים וכו'. וזהו עיקר תורה שבע"פ עד אנשי כנה"ג שהחזירו העטרה ליושנה. דיבר מזה מהו עטרה ומהו יושנה (חסר). ולכך נקראת מסכת זו מסכת אבות שהן אבות לתורה שבע"פ. כי האבות הקדושים אברהם יצחק ויעקב. היו אבות לתורה שבכתב. ולכך אצל האבות הקדושם הי' ע"י מספר מכוון שלשה אבות ואח"כ שנים עשר שבטי ישורון. ואח"כ שבעים נפש. ואח"כ לששים רבוא שלהם ניתנה התורה. אבל תורה שבע"פ אין לה שיעור וערך כי כל הזקינים והנביאים אפילו יהיו כמה פעמים ששים רבוא כולם נחשבים לאבות כי כולם הם יסוד ועיקר לתורה שבע"פ. ואפשר שלכוונה זו כל התנאים שבפרק זה כולם אמרו כל אחד שלשה דברים לרמז שלשה אבות יסוד לתורה שבעל פה:

עוד נוכל לומר. כל ישראל יש להם חלק לעוה"ב. מהו הלשון חלק ומהו לעולם הבא ולא אמר בעוה"ב. רק הפי' הוא כך. יש להם חלק בזה העולם אשר עי"ז יבואו לעוה"ב כי אי אפשר לקבל שום תענוג בעוה"ב אם לא הכין לו בעוה"ז. מי שטרח בע"ש יאכל בשבת. לזה אמר י"ש. כי ידוע שהקב"ה ברא את העולמות וע"י השתלשלות האור שלו עשה י"ש מאי"ן וכידוע שכל דבר י"ש הנמצא בעולם הכל מקושר להחיות של הבורא ב"ה ומקבל חיות מבחינה הנקרא אין. ולזה אמר י"ש להם. היינו אותה הבחינה הנקרא י"ש. הוא החלק שלהם שע"י יגיעו לעוה"ב. כי עיקר העבדות של ישראל לבטל הי"ש ולהעלות כל הבחינות בבחינת אור חוזר לבחינה הנקרא אי"ן. להנחיל אוהבי י"ש. כביכול ב"ה וב"ש הנחיל לנו כל הטוב בעולם הזה שהכל נקרא י"ש וצריך כל אדם להרבות לו בתים מלאים כל טוב הכל ביראת י"י היא אוצרו לירא מהבורא ב"ה להיות יראתו ואהבתו תמיד בכל יום ולעבוד אותו במס"נ. אם עושה כך אזי ואוצרותיהם אמלא. ל' עתיד. היינו

שיהיה להם ע"י הבחינת י"ש חלק לעוה"ב ואז אמלא להם מה שאין שום בריה יכולה להשיג. עין לא ראתה אלקים זולתך יעשה למחכה לו. שנאמר ועמך כולם צדיקים כידוע שנשמות כלל ישראל נקראים צדיקים כי נלקחו ממקום גבוה מאוד מרום רום המעלות. רק כשבאים לזה העולם המלאך סוטרו ומשכח מהם תלמודם. וצריך כל אחד לעבוד את י"י בכל כוחו בכדי שישיג אותו האור והתורה שראה מקודם בעת היותו בבטן אמו בכדי שיקשר נפש רוח ונשמה הקדושים שלו למקורו הראשון. אשר לזה איתא שהקב"ה יושב וממתין כשאומר איזה צדיק בזה העולם איזו הלכה לאמיתה אומר הקב"ה משמו. כי זה עיקר התענוג שלו כשהצדיק מייחד כל הבחינות שלו למקורם הראשון. וכפי דאיתא בגמרא שהקדוש ברוך הוא אמר אלעזר בני אומר וכו':

נצר מטעי. ומה הם הנטיעות של הקב"ה. ויטע י"י אלקים גן בעדן מקדם. היינו נשמות ישראל כידוע. כשאדם נוטע איזה אילן או זורע איזו תבואה אזי מניח השורש בארץ ומן הארץ מתגדל למעלה. אבל נטיעות של הקב"ה שנוטע נשמות קדושות נלקח הכל מקדם. היינו החיות שנתן בתוך עמו ישראל נלקח הכל מלמעלה היינו מקדושתו יתברך שמו כידוע שהאדם הוא חלק אלוק ממעל. ועיקר התכלית הוא רק מעשה ידי להתפאר ליחד שתי הידים להיותם יד אחת בכדי שלא יהיה ח"ו ימין ושמאל. רק ע"י עובדות ומעש"ט של ישראל יתייחדו הכל לימין. וזהו ההתפארות של הקב"ה. ועוד להתפא"ר הוא ג"כ ל' ענפים. כי עיקר רצונו הפשוט שיתפשט מן שורש של הקדושה ענפים רבים. וזהו מעשה ידי להתפאר שע"י ישראל יתרבו הענפים של קדושה בזה העולם. ולזה אנו אומרים אח"כ פרקי אבות כי מהם התחיל תורה שבע"פ להתגלות בזה העולם כמו שחושב אותם עד אנשי כנה"ג שאספו להם כל המדות טובות ע"י התורה שבע"פ והעלו הכל להקב"ה. ואח"כ הלל ושמאי שהם נקראים ג"כ אבות העולם כי הם המקור מתורה שבע"פ. וזה ידוע כי תורה שבע"פ מקבל מתורה שבכתב. וזהו להתפאר שיתרבו הענפים היינו תורה שבע"פ המקבלת מתורה שבכתב. וזהו מעשה ידי היינו תורה שבכתב. להתפאר. שיתרבה מהם תורה שבע"פ בענפים הרבה ומזה יתפשט ויושפע כ"ט לישראל:

עוד י"ל כל ישראל י"ש להם חלק לעוה"ב. הי"ש הוא חלק להם לעוה"ב. ומהו הי"ש להנחיל אוהבי י"ש ואוצרותיהם אמלא. הוא אוצרות המלאים. והיה אמונת עתיך חוסן ישועות חכמת ודעת יראת י"י היא אוצרו. אי איכא יראת י"י כו':

עוד י"ל כל ישראל יש להם חלק לעוה"ב. העולם אומרים מי שיש לו עוה"ז יש לו עוה"ב. ולכאורה יפלא. אבל יש לרמז בזה מי שיש לו עוה"ז בשעה שעוסק בתורה ומצות ומרגיש תענוג ועריבות גדול בעוה"ז אז יש לו עוה"ב. ושכר מצוה מצוה המצוה בעצמה שמרגיש

עריבות גדול ושמח בזה. והוא ענין עולמך תראה בחייך שיש לו תענוג עוה"ב בעוה"ז. וזהו כל ישראל יש להם חלק. פי' שבכל עניני עוה"ז יש יכולת לישראל לפנות ולהטות עצמן לחלק הטוב. כי בכל עניני עוה"ז מעורב טוב ברע. וכמו שתירצו אנשי אמת על קושית החוקרים איך הנפש הרוחני נקשר בגוף הגשמי. ותרצו שהוא ע"י האכילה. והנפש מתקיים ע"י הרוחני שבמאכל והגוף ע"י הגשמי. כי בכל דבר יש חיות רוחניות מהבורא ב"ה ואותו החיות נקרא חלק לעוה"ב. ל' חלק כי בכל דבר יש ב' חלקים רע טוב והטוב נקרא חלק שהוא לעוה"ב שמרגיש ע"י תענוג עוה"ב. וזהו שאמר כל ישראל יש להם בכל עניני עוה"ז חלק לעוה"ב. וישרא"ל דווקא שנשמתם הוא גבוה יותר מכל הברואים ומתקשרין באותו החלק הנמשך מהמקור. וע"ז מביא ראיה מן המקרא. ועמך כולם צדיקים לעול"ם יירשו אר"ץ. לעול"ם פי' בעוה"ז ירשו אר"ץ פי' אר"ץ העליונה שמעלין כל עניני עוה"ז עד המקור ויורשין עולמן בחייהם. והטעם כי המה נצר מטעי. ע"ד וחיי עולם נטע בתוכינו רמז על מקור נשמתם. כי אורייתא וקוב"ה וישראל כולא חד. וזהו נצר מטעי. שיש בהם מטעי והוא מקור נשמתם ועי"ז יכולים לקשר עצמם בחלק הטוב שבכל עניני עוה"ז הנמשך מהמקור. אין לך עשב מלמטה שאין לו וכו'. וזהו מעשה ידי להתפאר. פי' לשון פארות והוא ענפים. ע"ד אוכלים פירות בעוה"ז והקרן קיימת לעוה"ב. וזהו להתפאר מחמת שהם נצר מטעי ועל ידי זה אוכלים פירות בעוה"ז. והקרן קיימת לעוה"ב והוא החלק. והשי"ת יטה לבנו לחלק הטוב אמן:

פרק ב

רבי אומר איזוהי דרך ישרה שיבור לו האדם כל שהיא תפארת לעושיה ותפארת לו מן האדם. ואומרים בשם הרב הצדיק הקדוש מורינו ר' ברוך זצוק"ל ממעזיבוז. שיהיה תפארת להקב"ה שצוה את המצות. והנה באמת אנו אומרים בברכה של קידוש לבנה. שתתחדש עטרת תפארת לעמוסי בטן. שיעשה מהעטרת תפארת לישראל העמוסים מבטן. וזהו שאנו אומרים עוטר ישראל בתפארה. וזהו הפי' כשאדם מברר לו הדרך שיכול לקשר כל דבר ויעשה מזה תפארת לעושיה כנ"ל. אזי אח"כ תפארת לו מן האדם כידוע אד"ם עולה מ"ה. האד"ם עולה נו"ן. היינו שצריך לספור ולממני יומי ושבועי בכדי לייחד הכל להאד"ם נו"ן שערי בינה:

והוי זהיר במצוה קלה כבחמורה. עפ"י דאיתא בגמרא מצוה קלה יש לי וסוכה שמה ולעתיד הקב"ה מוציא חמה מנרתיקה. כידוע ששני השמות הוי"ה אדנ"י עולה בגימטריא סוכ"ה. וצריך האדם לילך ממדריגה למדריגה תמיד. היינו תחילה צריך לראות לילך בדרך ישרה שהיא תפארת לעושיה. ואח"כ ילך מחיל אל חיל שיהיה

תפארת לו מן האד"ם כנ"ל. ואח"כ יראה לייחד שני השמות הקדושים הוי' אדנ"י. כי נכתב בהוי' ונקרא אדנ"י. ולעתיד מוציא הקב"ה חמה מנרתיקה וכמו שנכתב כך נקרא. והעיקר הוא שצריך האדם לעשות כל מצוה בדחילו ורחימו בכדי שיהיה תפארת לעושיה והיינו להעשיה. היינו שמתפארת נעשה עטרת לעולם העשיה הנקראת נפש ואח"כ צריך לייחד ע"י מצות ומעש"ט שלו שיהיה לו תפארת מן האדם כנ"ל. וזהו העמוסים מני בט"ן. מבט"ן מ"י כו' והמ"י. וזהו בחינת רו"ח. ואח"כ צריך האדם לקשר כל הבחינת נפש רוח ונשמה. וזהו הפי' מה דאיתא במדרש שוחר טוב. מי יתן מציון. הקב"ה אמר מי יתן והיה לבבם זה להם וגו' כל הימים וכו'. היינו הבחי' מ"י. יתן ליראה כל הימי"ם כי צריך האדם לקשר כל המדות לבחי' מי. וגם משרע"ה אמר ומי יתן כל עם ה' נביאים ג"כ על אותה מדה הנקראת מי. וזהו דברי הרב ודברי התלמיד דברי מי שומעין כי יהושע היה בחי' הוד ונתת מהודך עליו כדאיתא מזיו הודו של משה וכו' לזאת צריך האדם לראות שיהיה תפארת לו מן האדם על שני הבחי' הנ"ל שעולה נון שערי בינה. ואח"כ מי יתן מציון כי באמת כל ה' חסדים וה' גבורות נכללים בציון הנקרא צדיק יסוד עולם וזהו מי יתן מציון ישועת ישראל. והבן:

עוד נוכל לומר ע"ז הדרך רבי אומר איזוהי דרך ישרה שיבור לו האדם כל שהיא תפארת לעושיה כו'. שתיבת שיבור לו שני פירושים. א' ל' בור וריק. היינו שמקודם צריך האדם להסיר ממנו מדות חיצוניות שהם בור וריק. ואח"כ צריך לברר מדותיו ולדבק עצמו בטוב ומזה יבא לבחי' אדם. וכפי שאמר אאמו"ר זצוקללה"ה שהספירה הוא העיקר שצריך לספור להאלף של האדם היינו שיבא האדם לשלימות כי האדם הוא שלימות הכל הן בכללות העולם והן בפרט. כמחז"ל למה נברא אדם יחודי וכו'. שכל אדם מישראל יכול להשלים את העולם וכמאמר ז"ל שכ"א מחוייב לומר בשבילי נברא העולם. אשר לזה כתיב אצל האדם אחור וקדם צרתני כידוע היינו שהמחשבה של בריאת האדם קודם לכל. ואי' במדרש במי נמלך בנשמתן של צדיקים. וכתיב ורוח אלקים מרחפת ע"פ המים. היינו רוחו של משיח. והבריאה בגשמיות היה אחר כל הברואים. ובאמת יש בהאדם שני דברים רוחניות וחומריות. ואם האדם זוכה והולך בכל דרכיו בדרכי השי"ת הוא קודם למעשה בראשית. ואם ח"ו הוא להיפוך אזי הוא הולך אחר החומריות שבו שנברא אחר מעשה בראשית ואומרם לו יתוש קדמך. לכן צריך כל אדם לראות לפי הדור ולפי הזמן והעת אפי' בכל שעה שלא לקלקל ח"ו במדותיו כי יש בו כח להשלים כל העולם או ח"ו להיפוך. זהו בפרטות. ובכללות הרי האדם הוא שלימות כל העולם כי אדם ר"ת א"דם ד"וד מ"שיח וזהו שלימות העולם. וזהו איזוהי דרך ישרה היינו שצריך לראות

שיהיה הוא ישר כמ"ש אשר עשה האלקים את האדם ישר ואזי יזכה שישפיע מלמעלה למטה כל הברכות והטובות על ישראל. ואיך יהיה האדם ישר אומר התנא כל שהיא תפארת לעושיה היינו שיחבר התפארת בכל העובדות שהוא עושה. ומה הוא התפארת היינו החיות שיעשה כל דבר מצוה עם חיות הבורא ב"ה. וכמו שאנו מברכים עוטר ישראל בתפארה. היינו שהחיות של הקב"ה יהיה הולך תמיד ממעלה למטה וממטה למעלה. והחיות רצוא ושוב:

והוי זהיר במשנה קלה כבחמורה. זהיר הוא ל' זהירות ואור. היינו שיכניס האור והחיות של הקב"ה הגם ע"י מצוה קלה ואחר שישיג מעט חיות ישיג וידע שיש עוד חיות יותר ויותר עד אין סוף:

שאין אתה יודע מתן שכרן של מצות. פי' מה שאין אתה יודע. זהו המתן שכר של מצות כי הצדיקים כשמשיגים איזה חיות ע"י המצות יודעים ומאמינים שלא השיגו עדיין גדולת הבורא ית'. ומה שהם עושים יותר משיגים יותר וגם מבקשים יותר ויותר עד א"ס ית':

פרק ג

הסתכל בשלשה דברים כו' מאין באת בו' מאין באת מטיפה בו'. כבר הקשו המפרשים ז"ל למה כפל הדברים והל"ל מעיקרא מאין באת מטיפה כו'. ונוכל לומר שכפל הענין הוא להורות על שני הדרכים שצריך האדם לכוללם יחד. התחזקות ושפלות. לפעמים צריך האדם להסתכל בג' דברים אלו דרך התחזקות. ולפעמים צריך להסתכל בג' דברים אלו דרך שפלות. ומעיקרא נקט דרך התחזקות מאין באת היינו מבחי' אי"ן מקור נשמת ישראל שאין לשאר האומות אחיזה בזה. שנשמת ישראל הוא חלק אלק ממעל. ולאן אתה הולך שבכל עובדא ומילולא ורעותא דלבא מוסיף והולך וחייב לומר בשבילי נברא העולם. ולפני מי אתה עתיד ליתן דין וחשבון לפני ממ"ה הקב"ה. הוא בהתחזקות הגדול המובטח לישראל. וכדאי' גבי דהע"ה מלפניך משפטי יצא וגו' אמר דוד אל תמסרני לא למלאך ולא לשרף כו' רק מלפניך משפטי יצא כי עיניך תחזינה משרים: והדר נקט במשנה דרך שפלות הסתכל בג' דברים מאין באת מטיפה סרוחה כו'. כי באמת צריך האדם להיות שוקל כל דרכיו בשני הדרכים הנ"ל. וכמאמר אאמו"ר זצוקלה"ה אז איך בין ב' לייטיג בין איך ששה עשר לייטיג. וכשאני ששה עשר לייטיג אזי אני ב' לייטיג. וזהו וירא מנוחה כי טוב ויט שכמו לסבול שצריך לכלול שני הדרכים יחד טו"ב ולסבו"ל. והבן.

עוד נוכל לומר מאין באת מבחי' אי"ן כנ"ל. ובסיבת דבר זה לא תוכל להיות בבחי' עומד בשני רגעים בשוה ומוכרח אתה להיות בבחי' הולך תמיד. שכל העולמות מתנהגין ע"י האדם ובכל רגע הוא הולך ועושה. ולכן מוכרח אתה לעשות חשבון תמיד לאן אתה הולך. פי' לאיזה צד אתה ההולך. ולראות שיהיה ההליכה לצד הקדושה והטהרה:

פרק ד

בן זומא אומר כו'. קודם כל הפרקים אנו אומרים כל ישראל יש להם חלק לעה"ב כו' והאיך קונים החלק לעה"ב בן זומא אומר איזהו חכם שהוא מקבל חיות מן החכמה האמיתית הלומד מכל אדם. שהוא לומד א"ע מהכללות של אדם. ואמו"ר זצוקלה"ה דיבר מזה הרבה ואמר שזה הוא כונת הספירה. וזהו שאומר איזהו חכם הלומד מכל אדם שלומד מהכללות של אדם פי' שצריך לתקן האדם כי זה הוא עיקר כונת הספירה לתקן האדם כידוע. וזה עיקר החכמה שיכול ללמוד לתקן האדם. כתיב מה אדם ותדעהו. היינו יכול להיות שהפי' הוא כך ותדעהו לשון דעת. מי שיש לו דעת הוא יכול לקשר ולחבר להאדם לבחי' מה כי חכמה הוא כח מ"ה. איזהו גבור הכובש את יצרו כי עיקר הספירה הוא להמתיק הגבורות ע"י החסדים. וזה א"א רק ע"י שיהיה גבור לכבוש את יצרו ולהיות מקודם סור מרע ואח"כ ועשה טוב אזי יכול אח"כ להגביר ה' חסדים על ה' גבורות. וזה ל' כובש. למשל כשמלך כובש איזו מדינה אזי הוא מקבל כל הטוב שיש בתוכה. כמו כן כשהאדם כובש יצה"ר צריך לזרוק את הרע שבתוכו ולקבל הטוב שבתוכו. קרע רוע גזר דינינו. פי' שיקרע הרוע מהגזר וישאר רק טוב ומהגבורות גופא נעשים חסדים. שנאמר טוב ארך אפים כשהוא מגיבור היינו כמו שדברנו. וזה א"א רק ע"י תשובה. כי יש כמה בחינות תשובה. תשו' המשקל ועוד כמה מיני תשובה. כי צריך האדם לשקול הדבר כפי שקלקל ר"ל. וצריך לעשות תשובה באותו מקום ולהעלותו להחיות שקדמה לבריאת העולם ויפה שעה אחת בתשובה וכו': הכובש את יצרו. פשוט הוא שהוא כובש ומשבר את היצה"ר. ועוד הכובש שעושה אותו מסילה כבושה לעבוד בו בעצמו את הקב"ה:

עוד נוכל לומר. איזהו חכם הלומד מכל אדם. היינו מבחי' כל מהאדם. ורומז לאות א' מן אדם כי בלא א' הוא דם. ובהתחבר הא' לדם נעשה אדם. וזהו חכמה כח מ"ה. מ"ה בגי' אדם. וזהו מבחי' חסד מצד ימין. איזהו גבור הכובש את יצרו. זו היא גבורה מצד שמאל. איזהו עשיר השמח בחלקו. כי כשמחבר שני הבחינות ביחד אז הוא בחי' עשיר. כי העיקר הוא לחבר שני הקצוות ביחד ולהגביר הימין על השמאל. וזהו עשיר השמח בחלקו. מהו החלק. כל ישראל יש להם חלק. התורה נקראת חלק ותן חלקנו בתורתך.

שבת ויו"ט הוא החלק. צדיקים נקראים חלק: עוד אמר השמח בחלקו. פי' שמכניס שמחה בהחלקים. עוד אמר שהוא ע"ד הכתוב אם בחוקותי תלכו ולא פירש. עוד אמר השמח בחלקו. כי כל אדם יש לו חלק בהספי' והגם שאין אנו יודעין. עכ"ז כשסופרין כל הספי' מסתמא נתקן בם חלקו בכל מקום שהוא:

איזהו עשיר השמח בחלקו פי' שמביא שמחה בחלק שלו כי כל איש ישראל הוא חלק אלוק ממעל וכשמקיים כנ"ל אזי הוא מביא שמחה בחלק אלוק שלו. כי חלק ה' עמו יעקב חבל נחלתו. כמו שהחבל נאחז בשני ראשין כך הם ישראל חבל נחלתו סולם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה היינו החיות שלו וצריך לראות שלא ינתק חבל נחלתו מהחיות ונשלם האדם. והבן:

איזהו מכובד המכבד את הבריות. ע"פ פשוט צריך לכבד כל הבריות כי צריך לידע שהם כולם ברואי ה'. ועיקר הפי' הוא שמכבד את הבריות שמתקן אותם ע"י אכילה ושתיה שלו. כי האדם נברא עם כל ההצטרכות שלו וכולם לא נבראו רק בשביל ישראל וצריך האדם לראות ולהעלות מכל המאכל אשר יאכל החיות שלהם לשרשם ולהמתיקם. וזהו הפי' מכבד את הבריות. כי באמת צדיקים כשהם אוכלים עיקר האכילה שלהם הוא העבודה שעובדים בזה את ה' ומעלין הכל להחיות. רק אנשים כערכינו צריכים אנו לאכול בכדי שיהיה לנו כח להתפלל ולעבוד את ה' בשמחה שיושלם האדם של ספירה. אמן כי"ר:

פרק ה

בעשרה מאמרות נברא העולם ומה תלמוד. פי' מה הוא התלמוד שצריך האדם ללמוד כל ימי חייו. לומר פי' זה צריך האדם ללמד לעצמו בכל דרכיו שיהיה גם הוא ביכולתו לומר ג"כ העשרה מאמרות. והמ"י:

פרק ו

שנו חכמים בלשון המשנה ברוך שבחר בהם ובמשנתם. בלשון המשנה. פי' בלשון משנה תורה כי במשנה תורה נכלל כל תורה שבע"פ וכל מה שעתיד להתחדש בכל דור ודור הכל נכלל במשנה תורה. וכל מה ששנו חכמים. הכל הוא בלשון המשנה תורה. ברוך שבחר בהם ובמשנתם. במשנה תורה שלהם. כי בכל דור ודור נתנה התורה מחדש ונקראת משנה. כי היא עצמה שניתנה מהר סיני. וזהו דכתיב ויותר מהמה בני הזהר. כי הכל ניתנה מהר סיני רק עשות ספרים הרבה אין קץ. כי לא היה באפשרי לגלות הכל כא' כי לפי הדור ולפי עניני הדור והנהגות שבדור כן ניתן התורה בדור ההוא:

עוד נוכל לומר שנו חכמים בלשון המשנה. פי' שהכניסו המשנה ר"ל הלימוד בהלשון היינו בהדיבור שכל דיבורים אפי' בשיחת חולין יש בו פנימיות:

ברוך שבחר בהם. בחיות שלהם. ובמשנתם. היינו במשנה תורה שלהם שע"י התורה של צדיקים שבכל דור מנהיגים את העולם. שכל מה שצדיקים צריכים להשפיע להדור פרנסה או רפואה וכל דבר. הכל מוצאים בהתורה. כי במשנה תורה נכלל כל התורה כולה וכל מה שתלמיד ותיק עתיד לחדש בכל דור ודור. כי באמת תורה שבכתב ותורה שבע"פ הכל אחד כי א"א להשיג תורה שבכתב רק ע"י תורה שבע"פ רק תורה שבע"פ לא ניתן לכתוב מחמת שכל התורה כולה הוא חיות הבורא ב"ה ואינה כפשוטה כמ"ש על הדף. לכן א"א לכתוב כולה. וכן א"א לכתוב כל האורות נעלמים ונסתרים על הנייר. ועוד שע"י התורה מתנהגת העולם ובכל דור ודור מתנהג העולם כפי הדור כמ"ש דור הולך ודור בא. לכך נמסר התורה שבע"פ לפיהם של צדיקים שיחדשו בהתורה לפי הדור שלהם:

(**מבנו** הרב הק' כו' ר' אשר זצלה"ה. דיבר בצדיקי דורותינו האלו. ואמר כי בכל דרכי הצדיקים יש מקום לטעות. והראי' מהמעשה בחסיד אחד שהובא בגמרא ששאל לתלמידיו במה חשדתוני כו'. ובודאי היה יכול לבקש אופנים אחרים שלא יהיה מקום לטעות ולחשדו. אלא שעיקר האמונה הוא אם יש מקום לטעות. ומי שיזכה יאמין באמונה פשוטה בכל דרכי הצדיקים שהם אמת. עוד אמר שהצדיק הוא בסוד פרה אדומה מטהר טמאים בהזאה מרחוק ומטמא טהורים העוסקים בו וזה היה ענין גחזי אצל אלישע. עוד אמר מה דאיתא בתיקונים ואנת אלי' עתיד לאתגליא בסוף יומיא ואית מאן דעתיד לאתגליא לי' אפין באפין ואית מאן דעתיד לאתגליא ליה בטמירו בעין השכל דיליה. היינו שיש צדיקים שזכו למדריגת גילוי אלי' והם בעצמם אינם יודעים אם זכו לאיזו מדריגה. עוד אמר שקבלה מצדיקים שהבעש"ט ז"ל היה מאותן הנשמות שנסתלקו וברחו קודם חטא עץ הדעת ולא טעמו מעה"ד כלל. והראה ענין הסתלקות הנשמות קודם חטא עה"ד בס' שער הגלגולים שנ"מ ד' ס"ו ע"א):

ר' מאיר אומר כל העוסק בתורה לשמה היינו שם ה' כי ידוע שעוה"ז נברא בה"א. וזהו כל העוסק בתורה לשמ"ה היינו שמייחד כל העולמות למעלה. זוכה עושה ז"ך וצלול לדברי' הרבה. וזהו הפי' יפה תלמוד תורה עם ד"א היינו שכל מה שהוא עושה בצרכי העולם אכילה ושתיה ומו"מ מייחד הכל להתורה. זהו הבחי' טוב תורה עם ד"א שמייחד הד"א כנ"ל להתורה. שיגיעת שניהם משכחת עון. יגיע"ת הוא ל' נגיעה. כשנוגעים ומעורבים זה בזה ד"א עם התורה משכחת עון. והראיה כי בהתורה נכלל ג"כ כל דבר כי עיקר התורה מדבר מחרישה וזריעה ומו"מ ואכילה ושתיה והכל עפ"י פשוט. ובאמת יש בכל דבר ודבר סודות התורה. וכמו כן מחויב כל אדם לראות שיהיה כל דבר שעושה בעוה"ז

הן אכילה ושתיה להעלות הכל להקב"ה. ומי שעושה בשביל רוחניות ומעלה מכל דבר הנ"ק בוודאי מה טוב. רק עפ"י פשוט צריך לראות שיעשה הכל ע"פ התורה. ועוד זוכה לדברים הרבה שיוכל לדבר דיבורים לפני השי"ת ללמוד תורה ולהתפלל. הרב הצדיק הקדוש מוהרש"ק זצוק"ל אמר. כל הדברים יגעי"ם. היינו שנוגעים זה בזה לכך לא יוכל איש לדבר. ואימתי כשהדיבורים אינם טובים. אבל כשהם טובים אינם מבלבלים כלל. וזהו הפי' כל הלומד תורה לשמ"ה כפי שדברנו לשם ה' אזי זוכה לדברים הרבה היינו שיוכל לדבר לפני הקב"ה. ואינו מבלבל אותו שום דבר. ועי"ל זוכה לדברים הרבה היינו לדיבורים הרבה שיוכל לדבר מה שיהיה וכמה שיהיה. א"א מו"ר זצוק"ל לא דיבר לעולם קודם ברה"ת והיה מברך בנוסח הברכה על ד"ת. כי כל הדיבורים שדיבר כל היום הגם עם ב"א הכל הוא דברי תורה בפנימיות שלהם. ושמעתי מא"א זצוק"ל על מה שכתוב כי האלקים בשמים ואתה על הארץ ע"כ יהיה דבריך מעטים. היינו כשאתה רחוק מן הקב"ה ואין בידך לקשר הכל להקב"ה. ע"כ יהיה דבריך מועטים. אבל כשאדם קרוב להקב"ה אזי זוכה לדברים הרבה. ולא עוד אלא שכל העולם כולו כדאי הוא לו. היינו העולם שלו שנברא כי אדם נקרא עולם קטן. כדאי הוא לו:

הלומד מחבירו פרק אחד או הלכה אחת או דיבור אחד או אפילו אות אחת. ונוכל לומר. הלומד מחבירו פרק א' ל' פריקה. היינו שמקבל ממנו איך לפרוק ממנו עול היצה"ר כמאה"כ ואשבור מוטות עולכם. היינו נטיית עול מ"ש שנטה מעליו. גם ואשבור מוטות עולכם. העול הנוטה היינו עול היצה"ר. וכשילמוד מחבירו פר"ק אחד וכו'. היינו בחי' סור מרע. או הלכ"ה אחת ל' הליכה ודרך בעבדות הבורא. או אפילו אות אחת ל' התקשרות. וכשילמוד מחבירו כנ"ל צריך לנהוג בו כבוד. ואין כבוד אלא תורה כי הוא הלומד כמאמר ומתלמידי יותר מכולם:

סליק פרקי אבות בעזר רוכב בערבות

תזריע

אשה כי תזריע וילדה זכר. איתא במדרש. זש"ה אשא דעי למרחוק ולפועלי אתן צדק. אמר רבי נתן מחשבין אנו לשמו של אברהם אבינו אותו שבא מרחוק שנאמר וירא את המקום מרחוק. ואמר ר' חנינא בר פפא מחשבין אנו לשמו של הקב"ה שהיינו רחוקים וקרבנו לו:

ולכאורה קשה למה אמר מקודם אברהם אבינו. והנה כבר דברנו מזה. ונוכל לומר עפ"י מה ששמעתי מכבוד א"א מו"ר זצוק"ל אשא דעי למרחוק. היינו כשאשא הדעת לבחינה הנקרא מרחוק. אז לפועלי אתן צדק. והנה באמת הלא כתיב כי אל דעות י"י לשון רבים.

כפי שאומרים העולם מי שיש לו המאות יש לו הדעות. כי הדעת הוא מקשר בכל הבחינות הן מלמטה הן מלמעלה בכל דבר יש בחינות דעת לפי המדה שהוא מקשר שני הקצוות. וזה פשוט שאם אין בו דיעה אין בו כלום. ונראה אדם שהוא חכם ויודע החכמה אבל אין בו דעת להוציא מכח אל הפועל ואיך לחברם אין החכמה שוה כלום והעיקר הוא הדעת. ולזה אומר המדרש. אשא דעי למרחוק. זה אברהם אותו שכתוב בו וירא את המקום מרחוק. היינו שראה שאותה הבחינה הנקראת מקום. היינו כידוע ה' נקרא עוה"ז וראה שכולם מקבלים מבחינה הנקרא מרחוק וייחד את כל העוה"ז לזה הבחינה ע"י הבחינת חסד שלו ומשך ההשפעה והיחוד לכל המדות ע"י בחינת חסד מן חכמה הקדומה שנקראת מרחוק. וזש"ה מרחוק י"י נראה לי ואהבת עולם אהבתיך ע"כ משכתיך חסד. ובאמת למה נקרא הל' בל' מרחוק. בשני האופנים. כי קדושתו של הבורא ב"ה רחוק הרבה מזה העולם. ועוד נקרא רחוק כי זה העולם הגשמי השפל רחוק מאוד מקדושתו. והצדיקים ע"י העובדות שלהם מקשרים ומייחדים את שני העולמות ומקשרים זה העולם לבחינת ראשית. וזהו ראשית חכמה יראת י"י ומייחדים לחכמה העליונה. בראשית בחוכמא. וזה היה מדריגה של אברהם אבינו ע"ה אשר ע"י האהבה שלו משך קדושתו לבחינת חסד כי חסד הוא דבר שלא נפסק לעולם. כפי דאיתא בזוה"ק יומם יצוה י"י חסדו דאזיל עם כולא יומא. ואח"כ ולפועלי אתן צדק. היינו ע"י הפעולות שלו קישר הכל לבחינה הנקרא צד"ק. עכ"פ אברהם אבינו קישר את כל הבחינות יחד ע"י הדעת לחכמה הקדומה שנקראת מרחוק כי היא קדמה לעולם והחכמה תחיה בעליה. לזה הוא אומר מחשבין אנו לשמו של אברהם אבינו. ואח"כ אמר לשמו של הקב"ה. כידוע שקדושתו הולך מראשית ועד אחרית. אני ראשון ואני אחרון ומבלעדי אין אלקים. ואחר שייחד אברהם אבינו כל העולמות והמדות לחכמה הקדומה והחכמה תחיה (את) בעליה השרה הקב"ה קדושתו יתברך על כל הבחינות שהיו רחוקים מצד שפלותם וקרבנו אליו:

ומביא אח"כ המדרש. משל לאחד שהפקיד ארנקי של כסף בחשאי והחזיר לו ליטרא של זהב בפרהסיא כמו כן הולד כו'. וזה ידוע כי מזה העולם מתחיל הכל מזהב כמו שהיה במלאכת המשכן. כי בזה העולם מתחלת הכל מהיראה. אבל אצל הקב"ה כתיב לי הכסף ולי הזהב כי אצלו בחינת חסד מקודם. לזה אומר המדרש. שהפקיד אצלו ארנקי של כסף. כי הקב"ה משפיע החסדים שלו בזה העולם ואנחנו מחזירין לו ההתחלה שלנו מהיראה וכשיתייחדו כל העולמות נעשה מזה הולדת זכר. ומהו ההולדה שהקב"ה משפיע כ"ט בגשמי וכ"ט ברוחני על ישראל שמאיר להם מאורו הגנוז כמ"ש אור זרוע

לצדיק וגם משפיע להם כ"ט בגשמי בני חיי ומזוני. וזהו אשה כי תזריע. כדאיתא באוה"ח הקדוש כי הכל מחוייב להתחיל מזה העולם וכשמקיימים בזה העולם כמו שדברנו שאברהם אבינו ייחד כל העולמות למרחוק. אזי ולפועלי אתן צדק. וממילא וילדה זכר. והמ"י:

ואח"כ מסיים המדרש. זש"ה חיים וחסד עשית עמדי ופקודתך שמרה רוחי. היינו כמו שדברנו. כי ידוע חיים נקרא חיים הנצחיים והחכמה תחיה בעליה וכמו שאומרים בר"ה. זכרנו לחיים. והלא אין מבקשים צרכיו בר"ה. רק זה אנו מבקשים על חיים הנצחיים. ואח"כ מכלכל חיים בחסד. וזהו חיים וחסד עשית עמדי שע"י החסד הביא את החכמה הקדומה לזה העולם כפי שאמרנו מקודם מרחוק י"י נראה לי. ואהבת עולם אהבתיך ע"כ משכתיך חסד. והיכי תמצא. לזה אומר ופקודתך שמרה רוחי. מל' פקדון. היינו מה שטמור בבטן אמי שמר הרוח שלי. ומהו הרוח שלי אותו שכתוב ורוח אלקים מרחפת על פני המים. ומחמת שטמור ושמור בבחינת עיבור מחמת זה חיים וחסד עשית עמדי שבא לבחינת חיים. היינו החכמה תחיה בעליה וכשבא לבחינת לידה ומשפיע החסדים לעולם וכמו שנאמר שדים נכונו ושערך צמח ואת ערום וערירה שאינו נראה כלל ואח"כ ואומר לך בדמיך חיי שנתגלה מזה החיים הנצחיים והדמים נטהרים. וכשבא לבחינת חיי אזי אח"כ חיים וחסד עשית עמדי. והנה תיבת פקודה משמש ל' טמיר וגניז ול' התגלות. וכפי דאיתא בפסוק פקוד פקדתי כי בתחילה הוא בהסתר ואח"כ בא להתגלות. היינו שזה ידוע כי החכמה מאין תמצא וזה הבחינה נקרא עדיין מרחוק. וזהו אשא דעי למרחוק. שע"י הדעת מקשר כל המדות לבחינת חכמה לחיים הנצחיים. ואח"כ לפועלי אתן צדק. והעיקר הוא ע"י מעשה התחתונים. וז"ש ופקודתך שמרה רוחי. היינו כשאשמור הפקודה של הקב"ה. אז חיים וחסד עשית עמדי שנתקשרו ונתייחדו כל המדות ויקבל הכל מחיים הנצחיים. וזהו אשה כי תזריע וילדה זכר. כי העיקר הוא שיתעורר כל דבר שבקדושה מזה העולם. וזה ברור בכל דבר הן ברוחניות והן בגשמיות. הלא ידוע אם האדם לא יזרע לא יעלה תבואה. וכן ברוחניות מחוייב האדם לזרוע מצות ומעש"ט ועי"ז ישפיע השי"ת אורו הגדול וכל טוב ברוחני וגשמי לזה העולם ויהיה יחוד גמור וזהו וילדה זכר. והבן:

עוד נוכל לומר על המדרש הנ"ל. אשא דעי למרחוק כו' כי באמת אפשר לומר הבחינה שהיא למעלה מהעולם נקרא רחוק כדכתיב מרחוק י"י נראה לי. וזהו אשא דעי למרחוק. שצריך האדם לקשר ולהעלות עצמו להקב"ה שנקרא מרחוק י"י נראה לי היינו דכתיב אצל אברהם אבינו וירא את המקום מרחוק. וכמו כן מי שהוא ח"ו רחוק מהקב"ה נקרא

ג"כ רחוק וצריך האדם לקרב עצמו להשי"ת. וזהו הפירוש שהיינו ח"ו רחוקים מהקב"ה וקרבנו לו. וע"י מה אנו יכולים לקרב להקב"ה. אמר הכתוב ולפועלי אתן צדק. היינו פועלי ל' פעולות שאדם עושה ולקשר א"ע המחשבה והדיבורים שלו הכל להשי"ת וכן העשיות שלו יהיה הכל להשי"ת וע"י מצות ומעש"ט יוכל האדם לקרב עצמו לי"י. ומה שאמר מקודם לשמו של אברהם אבינו ואח"כ אמר ד"א לשמו של הקב"ה. נוכל לומר כי כששולח הקב"ה הנשמה לזה העולם לתוך הגוף אזי הוא מלביש אותה בתוך לבוש וזה הלבוש נקרא נשמת אלוק זהו הלבוש לנשמה וכפי דאיתא בזוה"ק פ' צו א"ל זועם הלא השם הזה הוא חסדים גמורים. רק הפי' הוא כי השם א"ל הוא מגין שלא ישלוט ח"ו הדין מצד הגבורה וזהו חסד א"ל כל היום דאזיל עם כולהו יומין. כי החסדים של אברהם אבינו הם מנהיגים את כל העולם והחסד הוא מקבל מקדם. היינו מחכמה הקדומה. לזה נקרא מרחוק. וזהו וירא את המקום מרחוק. רק כשבא לזה העולם מוכרח להתלבש בלבושין וע"י מי הוא קיום העולם ע"י החסדים של אברהם אבינו וזה נקרא חסד א"ל. ואח"כ הוא"ו שזה נקרא תפארת. וזהו הדעת שמקשר כל הו' קצוות. ואח"כ ה' אחרונה זהו הבחינה הנקרא צד"ק כדאיתא בזוה"ק פ' משפטים בסבא מאזני צדק וכו'. וזהו ולפועלי אתן צד"ק. וכשנעשה היחוד בשלמות אזי נקרא אלו"ק והכל נלקח מבחינה הנקרא מרחו"ק. נמצא זה השם כסדר הוא לבוש אל הנשמה ונקרא נשמת אלו"ק. ולזה אמר מקודם מחשבין אנו לשמו של אברהם אבינו שהוא נקרא א"ל. חסד א"ל כל היום. ונאמר בו וירא את המקום מרחוק היינו חכמה עלאה. ואח"כ אמר דעה שניה זה הקב"ה. שהיינו רחוקים וקרבנו לו. היינו שע"י הדעת מקשר הכל להקב"ה עם ה' אחרונה הנקרא צדק צריך לקרב הכל להשי"ת וזהו ולפועלי אתן צד"ק. ואח"כ מסיים המדרש פסוק חיים וחסד עשית עמדי ופקודתך שמרה רוחי. כי כאשר האדם מקשר כל הבחינות להקב"ה נעשה שלום בכל הבחי' כידוע שיש עיבור יניקה וגדלות ובא לחיים וחסד שהוא המואין דגדלות ע"י מה ע"י פקודתך וכו' שהוא לשון טמון ובתוך העיבור נתגדל מעט מעט עד שנולד ובא לידי מוחין דקטנות ואח"כ למוחין דגדלות:

עוד אמר. ע"פ דאיתא במדרש אשה כי תזריע. זש"ה אשא דעי למרחוק. אשא לשון שבח ושירה. למרחוק זה אברהם שבא מרחוק. ולפועלי אתן צד"ק: עכ"ל המדרש **ונוכל** לומר פשוט כי זה ידוע שכל השירות שבעוה"ז הוא בל' נקבה. ואם האדם זוכה לומר שירה בעוה"ז. יזכה לומר שירה לעתיד בל' זכר. וזהו אש"ה כי תזריע בעוה"ז היינו בל' נקבה. אזי וילדה זכ"ר בעוה"ב שיאמר שירה בל' זכר. למרחוק זה אברהם מרחוק י"י נראה לי. וכפי ששמעתי מאאמו"ר זצוק"ל שאמר מי שהוא יודע שהוא עומד מרחוק

אזי י"י נראה לי. כי באמת חיוב על כל איש ישראל לקיים מצות בוראו רק אם עושה מצוה בלא טירחא ובלא עבדות אין זה עיקר העבדות עכ"ז מחוייב לעשות. אמנם עיקר של העבדות הוא שיעשה בעבדות גדול ובאמונה ובמס"נ כמו אאע"ה שלא היה לו שום עוזרים לא מאביו ולא משום צד רק הכל באמונה. והאמין בי"י ויחשבה לו צדקה. היינו שחישב וחיבר לו צדק"ה. כמו וחשב אפודתו. וזהו ולפועלי אתן צד"ק. כי באברהם כתיב צד"ק יקראהו לרגלו. כי חיבר כל הבחינות ע"י עשיות שלו. וזהו ולפועלי היינו להקב"ה שהוא פועל צדק כמ"ש הולך תמים ופועל צד"ק הוא ניתן לה' צד"ק ומהה"א נותן ה' לצד"ק ונעשה רחמים. וזהו אשה כי תזריע שיהא התעוררות מהמקבל כמו שהיתה אז ההתעוררות אצל אברהם ג"כ מעצמו אז וילדה זכ"ר:

אשה כי תזריע וילדה זכר. איתא במדרש. זש"ה אחור וקדם צרתני וכו' אם זכה אדם נוחל שני העולמות העוה"ז והעוה"ב שנאמר אחור וקדם צרתני אמר ריש לקיש בשעה שנברא אדה"ר דו פרצופין נברא ונסרו ונעשו שני גבים. ר' שמואל בר נחמני אמר מסוף העולם ועד סופו בראו. ממזרח למערב שנאמר אחור וקדם צרתני. מצפון לדרום. שנאמר מקצה השמים וכו'. ר"ל אמר. אחור זה יום האחרון. וקודם זה יום ראשון. ע"ד דר"ל ורוח אלקים מרחפת על פני המים. זה רוחו של מלך המשיח. אם זכה אומרים לו אתה קדמת למעשה בראשית ואם לא זכה אומרים לו יתוש קדמך וכו' א"ר ישמעאל ברבי יוסי אחור למעשה בראשית וכן קלוסו לא בא אלא באחרונה. החיה וכל בהמה רמש וצפור כנף ואחר כך מלכי ארץ וכו'. וכן תורתו מקודם זאת הבהמה ואח"כ אשה כי תזריע:

ונוכל לומר אשה כי תזריע. כי זה ידוע שאשה נקראת בחינת מקבל כי יש חומר וצורה והחומר מקבל מן הצורה כי הקב"ה ברא את העולה גוף עכור והוא נקרא חומר ואם זיכה לאדם ומקיים מצות השי"ת עם הגוף כל המצות מעשיות וזה נקרא זריעה זורע צדקות נעשה מזה הולדת זכר. כי זכר נקרא הצורה. אזי מתבטל החומר לגמרי ונעשה הכל צורה. אשר לזה כל השירים הם בל' נקבה אבל השיר לעתיד יהיה בל' זכר. כי כאשר יושלם העולם ואז כתיב ומלאה הארץ דעה את י"י. היינו הארציות הנקראים חומר יבוטל הכל לצורה הנקרא זכר לזאת יהיה השיר חדש בל' זכר. ואם זכה האדם לכך אזי הוא נוחל ב' העולמות כי אי אפשר להשיג העוה"ב רק על ידי העוה"ז כשהוא מבטל החומר לגמרי לרצון הבורא ב"ה ומעלה כל דבר לרצונו הפשוט ע"י תורה ומצות אזי הוא נוחל עוה"ב: ר"ל אומר ד' פרצופין בראו. שנאמר אחור וקדם צרתני. היינו שעשה הקב"ה שני צורות להאחור ולהקדם ועשה צורה לשניהם בתחילת הבריאה. כי לכאורה קשה למה

בראו דו פרצופין ונסרו ולא ברא מתחילה כפי הבריאה דכעת. רק באמת עשה הקב"ה שני צורות משני הצדדים בכדי שלא ידבק ח"ו הקליפה להחומר הנקרא בחינת אחור ולא ישלטו בו ח"ו החיצונים. לזה עשה הקב"ה שני צורות משני הצדדים ואח"כ נסרו. וזהו פי' הפסוק אחור וקדם צרתני שעשית שני צורות משני הצדדים. כי באמת היה עיקר בריאת האדם והעולם שיהיה שלימות ושלא יהיה ח"ו שום יניקה להסט"א. וזהו ורוח אלקים מרחפת על פני המים זה רוחו של מלך המשיח. כי עד שלא נולד משעבד הראשון נולד גואל האחרון. היינו כי כל דבר שהוא בתוך הזמן מחוייב להיות הכל כסדר אבל הענין של תכלית הבריאה ומלך המשיח הוא למעלה מן הזמן ודבר שאינו בתוך הזמן יכול להיות האחרון קודם מן הראשון. ובפרט שזה היה עיקר הבריאה שיעלה כל העולם לשלימות הגמור לרצונו הפשוט שזה היה קודם הבריאה. וכמו שאמרנו כבר. אם זכה הוא קודם למעשה בראשית כי הצורה קודם לכל ונשמת ישראל חצובה מתחת כה"כ שזה קודם למעשה בראשית והבן:

עוד יש לפרש המדרש הנ"ל. והנה הגם שדברנו הרבה מזה כבר רק אין מדרש בלא חידוש. הנה זה ידוע כי גופו של האדם נלקח מדבר נמוך מאוד והוא חומר. אבל נשמתו נלקחה ממקום גבוה מאוד כפי דאיתא ויטע י"י אלקים גן בעדן מקדם וישם שם את האדם אשר יצר. היינו מקודם. מימי קדם שהם קדמו לעולם. וכדאיתא במי נמלך בנשמתהון של צדיקים כי נשמת ישראל חצובה מתחת כסה"כ ולזה נקרא בריאת האדם אחור וקדם. נמצא שהאדם קודם לעולם הן בזמן כי במי נמלך כו' וכן במקום כי נשמתם חצובה מתחת כסה"כ. ואם מגביר הצורה על החומר אזי אומרים לו אתה קדמת וכו' ובאם שח"ו מגביר החומר על הצורה והלא החומר נברא אחר כל הברואים לזה אומרים לו יתוש קדמך. ובאמת עיקר תכלית בריאת העולמות היה הכל בשביל ישראל וע"י התורה והמצות יגבירו הצורה על החומר ולהעלות את כל העולם למעלה לבחינה הנקראת ימי קדם ויורש שני העולמות הנבראים בשם י"ה. כי בי"ה י"י צור עולמים. ומייחד ומעלה זה העולם השפל לנקודה הראשונה הנקרא יו"ד זה העוה"ב. וריש לקיש אמר דו פרצופין בראו וכו' ולכאורה קשה אחר שנסרו להם אח"כ למה בראם תחילה כך. רק התירוץ הוא כמו שדברנו כבר כדי שיהיה פנים משני הצדדים ולא ידבק ח"ו הקליפה לבחינת אחור. וזהו אחור וקדם צרתני שעשאם צורה משני הצדדים ואח"כ נסרם ונעשה לכל אחד אחור וקדם. ועיקר הוא לדבק ולקשר הכל למקור החיות אשר משם נלקחו הנשמות של ישראל. ולכן כתיב בפסוק אחור וקדם צרתני בתחילה אחור ואח"כ קדם. כי כן דרך לעבודתו יתברך בתחלה אינו רואה שום חיות וטוב כלל רק צריך

לעבוד את י"י ביראה ובאמונה היינו יראה תתאה ואמונה פשוטה עד שיעזור לו השי"ת וישיג האור והחיות של המצות בתורה אור ויוכל אח"כ לדבק ולקשר כל דבר ומקורו עד שנעשה יחוד גמור ונעשה פנים בפנים וכפי שהיה כבר בעת יצ"מ דכתיב לכתך אחרי במדבר בארץ לא זרועה. היינו שאז היו ישראל בבחי' אחר"י ולא השיגו שום חיות רק ע"י האמונה שלהם קשרו עצמם להחיות עד שבאו להר סיני היינו השלימות. ונעשה אז היחוד השלם ולכך כתיב פנים בפנים דיבר י"י וקבלו את התורה. הגם שזה הכתוב לכתך אחרי וכו' כתיב על כל עת היותם במדבר הגם אחר קבלת התורה כי אח"כ נפלו עוד ממדריגתם כידוע. עכ"פ עיקר הוא שיתחיל האדם את העבדות ממדריגה התחתונה הנקרא אחור וילך מחיל אל חיל עד שיתייחדו כל העולמות ע"י האדם להחכמה הקדומה וזהו אחור וקדם. לכן כתיב אשה כי תזריע וילדה זכר. ואיתא באור החיים הקדוש אשה נקרא כנסת ישראל וכשתזריע מעש"ט אז וילדה זכר. היינו ביאת משיחנו בב"י שיהיה אז בבחינת זכר וכדאיתא שם באריכות. ולפי דעתי יכול להיות כמו שדברנו ג"כ מתחלה מחוייב להיות אשה כי תזריע בחינת מקבל. שהם נקראים מדריגת התחתונים. ומחוייב להתייגע א"ע ולעבוד את י"י בכל כחו ומוחו בתורה ותפלה באכילה ושתיה הכל רק לעשות למען שמו באהבה וילך מחיל אל חיל עד שישיג רוממות האל יתברך. וילדה זכר ונעשה מזה הולדת זכר ומגביר הצורה על החומר ויוכל להעלות כל העולם למעלה עד אין סוף:

אשה כי תזריע וילדה זכר. ונוכל לומר. אש"ה היא בחינת מקבל. כי תזריע. שהוא מכין א"ע לקבל שיוכל לקבל. אז וילדה זכ"ר. עושה הולדה בזכ"ר וד"ל והבן:

ואיתא במדרש ע"ז. בפסוק אשא דעי למרחוק ולפועלי אתן צד"ק. א"א אדומו"ר זצוק"ל אמר. אשא דעי למרחוק כאשר אני מגביה הדעת למרחו"ק אז ולפועלי אתן צד"ק הפועל זה השי"ת. ואענה גם אני חלקי. דעי הוא ל' התחברות ל' וידע אדם. וכאשר אני מגביה את ההתחברות למרחוק להרחיק אותי מגשמיות אז ולפועלי אתן. פוע"ל הוא השי"ת כמאחז"ל שלשה שותפין יש באדם. ומצד השי"ת היה ראוי שיהיה האדם זך ונקי וראוי לכל טוב רק מצד השותפין הוא נתגשם. ע"כ כשאשא דעי למרחוק כנ"ל אז ולפועלי אתן צדק. צדק הוא בחינת מקבל ומה מקבל צדק"ה וד"ל:

איתא במדרש. אשה כי תזריע וילדה זכר. זש"ה אחור וקדם צרתני ותשת עלי כפכה. אחור למעשה בראשית וקדם למעשה בראשית. זכה אומרים לו אתה קדמת לא זכה אומרים לו יתוש קדמך ד"א אחור למעשה יום ראשון וכו' ד"א וכו' זה אדם ואחור וכו'

זה מלך המשיח שנאמר ורוח אלקים מרחפת על פני המים. זח רוחו של מלך משיח וכו'. ע"כ:

הנה רש"י ז"ל פירש. כשם שיצירתו של אדם היה אחר כל בהמה וחיה ועוף במעשה בראשית כך תורתו נתפרשת אחר תורת בהמה וחיה ועוף. כתיב וייצ"ר בשני יודי"ן רמז לשני יצרים שבאדם יצ"ט ויצה"ר. וזהו בחינת אחור וקדם אחור למעשה בראשית וקדם למעשה בראשית שאם זכה אומרים לו אתה קדמת. שהאדם נברא בתכלית השלימות כמאמרם ז"ל ביום א' נבראו שמים וארץ מעליונים ותחתונים. יום ב' יהי רקיע לעליונים. יום ג' תראה היבשה לתחתונים. יום ד' נבראו המאורות לעליונים. יום ה' תוצא הארץ לתחתונים ביום ו' נברא האדם מעליונים ותחתונים שלא יהא קנאה במעשה בראשית נמצא שבאדם יש בו שלימות מעליונים ותחתונים לפיכך זכה אומרים לו אתה קדמת. לא זכה אומרים לו יתוש קדמך. כי הבריאה בגוף היא בריאה פחותה. וזהו בחי' אחור וקדם. אחור קודם שמגיע לשלימות וקדם לאחר שמגיע לשלימות. שבריאת האדם היה דווקא באופן זה. וזה אנו רואים במין האדם כי מתחילת בריאותו הוא בלא דעת וחסר מכל עניני שלימות האדם. ואח"כ כל מה שנתגדל נתוסף בו דעה בכל פעם יותר ומגיע לשלימותו. וזהו בחינת אחור וקדם. ולמה כך כי רצון השי"ת מתחילת הבריאה היה ע"ז האופן. שאל"כ לא היה צריך לו להברא ולא היה שום עבדות. עוד נוכל לפרש. אחור וקדם צרתני"י. קשרתני כי קשר זה בזה כי מהאחור מגיע לקדם. ויש בחינה זו בכל אדם כי בכל יום צריך להוסיף ונעשה יום אתמול בחינת אחור והבן. ד"א זה מלך המשיח. שנאמר ורוח אלקים מרחפת ע"פ המים. זה רוחו של מלך המשיח. רוח אלקים מרחפת על פני המים זה היה בתכלית השלימות. ואח"כ נצרך לתקון ובכל דור ניתקן וניתקן עד שמגיע למלך המשיח שיחזור להשלימות ולכך הוא בבחינת אחור וקדם כמאמר המדרש זה אדם. ולכך התפלל דוד ורוח נכון חדש בקרבי אותו רוח נכון שכתוב ורוח אלקים מרחפת על פני המים. חדש בקרבי. כי הוא שייך לבחינתו. כי א"דם ר"ת א"דם ד"וד משיח. והאריך בדבריו שצריך כל אדם לעיין במעשיו היטיב. ומבחינת האחור יגיע לקדם והמ"י:

איתא במדרש. אשה כי תזריע. זש"ה חיים וחסד עשית עמדי ופקודתך שמרה רוחי. ע"ש:

ונוכל לומר. חיים מדבר מחיים הנצחיים. זכרנו לחיים חיים אמתיים. חיים וחסד עשית עמדי. על חיות השי"ת הניתן באדם. והיינו חיים וחסד. כי החיים הוא ע"י החסד כי ע"י

בחינת החסד הולך השפע בכל העולמות שלא ע"י הלבשה ע"י דבר אחר וע"י מה ע"י שפקודתך שמרה רוחי. פקודתך. הדברים המוצנעים שלך שמרה רוחי:

מצורע

זאת תהיה תורת המצורע. נוכל לומר עפ"י מה שאמר א"א מו"ר זצוק"ל על מ"ש להוציא רבים ידי חובתם. היינו להוציאם מהחובות שלהם ומעונותיהם. וזהו פירוש הפסוק. כי מצור"ע הוא מוציא רע. ופירושו הוא כך. זאת תהיה תורת המצורע היינו תורת האדם ולימודו תמיד להוציא הרע מאתו ולהתלמד מן הלימוד האיך להוציא הרע מאתו. וזהו ג"כ הנסיון אם אחר למודו לא נתרחק מתאוות רעות רח"ל ולא הוציא הרע מאתו ידע שלימודו לא נחשב לכלום. כי לא למד מהלימוד כלום. אבל אם אחר הלימוד הוציא הרע מאתו ונתרחק מתאוות רעות אשר היה מורגל בהם עד כה ונתרחב לבו לעבודת השם יתברך בשמחה אז בוודאי לימודו לימוד נכון:

זאת תהיה תורת המצורע וגו' והובא אל הכהן. ואח"כ כתיב ויצא הכהן. ולכאורה הוא תמוה הלא המצורע כבר הובא אל הכהן. רק באמת נוכל לאמר זאת תהיה תורת המצור"ע. היינו ע"י התורה שעוסק בה מוציא רע כי התורה מוציא את הרע מן האדם. וכן איתא בגמרא. הרואה שיצרו הרע מתגבר עליו יעסוק בתורה כי המאור שבה מחזירו למוטב וכשיעזור לו השי"ת שמטהר עצמו מכל וכל ונעשה איש קדוש וטהור. וזהו ביום טהרתו שנעשה איש טהור. והובא אל הכהן. צריך להעלות הכל להקב"ה. וכשמעלה כל העולמות ממטה למעלה אח"כ ויצא הכהן. צריך לראות להוציא ולהביא חיות הבורא ב"ה לזה העולם. כי זה הוא עיקר העבדות של צדיקים להעלות כל הנ"ק ולקשר הכל לרצונו הפשוט. ואח"כ להביא הכל מלמעלה למטה חיות הבורא ב"ה ולהשפיע לישראל כל טוב ברוחניות וגשמיות. והחיות רצוא ושוב. וע"י מי נעשה כל היחודים רק ע"י צדיק כי כל בשמים ובארץ דאחיד בשמיא וארעא. לזה איתא על זה במדרש. מעשה ברוכל אחד המחזר בעיירות הסמוכות לציפורי ומכריז מאן בעי למזבן סמא דחיי. וידוע כי צדיק נקרא רוכל. וכפי דאיתא במדרש. מור זה אברהם. ולבונה זה יצחק. מכל אבקת זה יעקב. רוכל זה יוסף הצדיק. ובוודאי עיקר רצון הרוכל היה לקשר כולם לחי החיים לזה אומר מאן דבעי למזבן סמא דחיי. ורבי ינאי יתיב וגריס בטרקלין וכפי דאיתא התקן עצמך בפרוזדור כדי שתכנס לטרקלין. ולזה כשאמר לו ר' ינאי תא סק להכא זבין ליה השיב לו הרוכל לית את צריך ולא דכוותך. אטרח עליה סליק לגביה הוציא לו ספר תהלים מכורך והראהו הפסוק מי האיש החפץ חיים. היינו שחפץ לדבק עצמו לחיות הבורא ב"ה. ובאמת מה הוא חיותו והחכמה תחיה בעליה. עיקר היא חכמתו שקדמה לעולם

ומה היא החכמה ראשית חכמה יראת י"י שירא מהקב"ה מקודם יראה תתאה ואחר כך יבא ליראה עלאה. ומי שחפץ לדבק בזה החיות אוהב ימים היינו המדות הנקראים ימים שיאהב את כל המדות לתקנם שיהיו טובות וחביבות וע"י המדות טובות שלו יקשר כל המדות להחיים לראות טוב שיתגלה טוב הצפון. וזה ידוע ג"כ איזו מדה נקראת טוב. ואחר כך אומר נצור לשונך מרע כידוע שהברית הלשון הוא כנגד ברית המעור. ואח"כ סור מרע ועשה טוב וגו' ובוודאי ישיג החיים האמתיים חיות הבורא ב"ה:

עוד אמר. מי האיש החפץ חיים. שחפץ לטעום מעט חיות. אוהב ימים. להכניס חיות בימים שלו לראות טוב. יראה לעשות טוב והקב"ה מראה לו מעט אור ומעט טוב ובזה יתרחק מרע ויהיה נצור לשונך מרע וגומר. ואעפ"י שכתוב בספרי מוסר להיפך. שיהיה תחילה סור מרע ואח"כ ועשה טוב (חסר) אלמלא הקב"ה עוזרו אינו יכול לו. מציל עני מחזק ממנו. וז"ש זאת תהיה תורת המצורע. תורת המוציא רע. והבן:

עוד אמר מ"י האיש החפץ חיים. מ"י הוא בחינה הנקרא מ"י. מ"י חכם ויבן אלה. אד' מ"י יעמוד. ועוד כמה פסוקים מ"י הוא אתר דקיימא לשאלה וכיון שהוא שואל ודורש ומשיג קצת אזי אח"כ חוזר ושואל מי האיש החפץ חיים החכמה תחיה בעליה. אוהב ימים. ימים הם המדות הנקראים ימים יום א' יום ב' וכן כל הששה ימים. לראות טוב. הבחינה הנקראת טו"ב. אמרו צדיק כי טוב וגומר.

עוד אמר. מ"י האיש פי' האיש שהוא בחינת מ"י הוא החפץ חיים אוהב ימים להכניס בתם טוב. נצור לשונך מרע כו' סור מרע ועשה טוב. כי כשדוחה מעליו הרע בכל בחינותיו אז יכול לבוא לידי עשיית הטוב. ועוד יש אופן שע"י עשיית הטוב בכל מה דאפשר יכול להנתק מהרע לכך הזכיר תיבת טוב קודם סור מרע ואחר סור מרע כי לראות טוב ג"כ ציווי:

עוד דקדק מהו הלשון. ר' ינאי הוה יתיב בטרקלין. מאי נ"מ אם בטרקלין אם במקום אחר. אמר התקן עצמך בפרוזדור כדי שתכנס לטרקלין. מהו הלשון פרוזדור. הוא לשון פרו"ז פתוח. כי הפרוזדור הוא פתוח. לפיכך דומה העוה"ז לפרוזדור. והעוה"ב לטרקלין טרקלי"ן הוא לשון טרוקי גל"י מקום נעול. כי במקום שהמלך או השר יושב מסתמא הוא מקום נעול. וז"ש המדרש ר' ינאי הוה יתיב בטרקלין פי' שהוא היה צדיק גמור. ונכנס מפרוזדור לטרקלין ולכך לא רצה מתחילה להשיב לו וא"ל לא לך ולא לחברך. כי לך אין שייכות באזהרות אלו כי כבר עבר כל הבחי' אלו ונכנס לטרקלין. עד שהפציר בו והראה לו ספר תהלים וכו'. ואמר זאת תהיה תורת המצור"ע. המוצא רע. כי ע"י התורה שהיא בחינת חכמה יוכל להוציא את הרע. ביום טהרתו. בבחינת יום שהוא

חסד. טהרתו. בחינת וזרקתי עליכם מים טהורים. והובא אל הכהן שהוא איש החסד. ודקדק כי מתחילה כתיב והובא אל הכהן. ואחר כך ויצא הכהן אל מחוץ למחנה להיכן יצא כיון שהובא אליו. רק מתחילה צריך להתעוררות שלו שיובא אל הכהן. ואח"כ ויצא הכהן אל מחוץ למחנה וראה הכהן והנה נרפא נגע הצרעת מן הצרוע כי עי"ז נרפא נגע כו'. ולקח כו' ועץ ארז ושני תולעת ואזוב כפירש"י כי הארז הוא הגבוה מכולן. כי המתגאה שנתגאה כארז ישפיל עצמו כאזוב:

במדרש ואשה כי יזוב זוב דמה וגו' הה"ד ראשו כתם פז וגו' אמר ע"פ מ"ש אאמו"ר זצוקללה"ה והזרתם הוא לשון הפרשה ול' זר שמה שמפריש א"ע מהתאוה הוא בחינת זר וכתר על ראש האדם. וזה רומז במדרש ואשה כי יזוב וגו' הה"ד ראשו כתם פז. והבן:

אחרי מות

איתא במדרש. בזאת יבא אהרן. הה"ד י"י אורי וישעי. אורי בים וישעי בים. אורי דכתיב ויאר את הלילה. וישעי דכתיב התיצבו וראו את ישועת י"י כו'. י"י מעוז חיי דכתיב עזי וזמרת כו' אם תחנה עלי מחנה כו' מרכבות פרעה כו'. בזאת אני בוטח בזאת יבא אהרן. ונוכל לומר. בזא"ת. ע"י זאת. יבא אהרן אל הקודש. זא"ת. הוא דכתיב מאת י"י היתה זא"ת. היינו בחינת זא"ת מאת י"י היא בכדי היא נפלאת בעינינו. שנראה הנפלאות בעינינו. וכאן הוא ע"י זא"ת יבא אהרן אל הקודש. כי קודש הוא בחינה גבוה שאינו תלוי במעשה התחתונים כגון שבת שהיא קדושה מעצמה אבל ר"ח ויו"ט ישראל מקדשים כמו שאומרים מקדש ישראל וכו' אבל מ"מ אעפ"י שאינו תלוי במעשה התחתונים בלא ישראל אינו כלום. ע"כ כתיב בזא"ת ע"י זא"ת יבא אהרן אל הקודש:

עוד אמר בזאת יבא אהרן. בזא"ת. כבר אמרנו מהו זא"ת מאת י"י היתה זא"ת היא נפלאת בעינינו. פי' כשיודעים שכל הדברים שבזה העולם הכל הוא מאת י"י אז גם הנפלאת בעינינו. עם הזא"ת יכולין לבוא אל הקודש. וזה אמרנו כבר שקודש נקרא דבר שמעצמו קדוש. וקדוש נקרא דבר שמקבל הקדושה. שבת נקרא קודש. ישראל נקראו קודש. והאיך באים לכך. אמר המדרש אם עשית חבילות של עבירות עשה כנגדן חבילות של מצות. וחושב שם כל האיברים. חבילות לשון התקשרות ל' יעקב חבל נחלתו מה שעושים יעשו בהתקשרות שנהיה קשורים אל המצוה שינתקו מן הסט"א מן ההיפך ולהתקשר להשי"ת. כמו שהמדרש מחשב חשבון של כל האיברים אלו כנגד אלו והבן:

במדרש כי בתחבולות תעשה לך מלחמה אם עשית חבילות (חבילות) של עבירות עשה כנגדן חבילות של מצות. וחשיב שם כל האיברים. ע"ש:

ונוכל לומר בתחבולות לשון התקשרות ל' חבל. כמו בשעה שעושין דבר עבירה או תאווה עושה בהתקשרות כל האיברים כן צריך לתקן כל האיברים לעשות דבר מצוה בהתקשרות כל האיברים כו' וחי בהם אני י"י היינו שיעשה המצות בחיות י"י:

עוד אמר בזאת יבא אהרן. התחיל בפסוק ראשית חכמה יראת י"י שכל טוב לכל עושיהם. ללומדיהם לא נאמר אלא לעושיהם. והקשה מה שייך עשיה אצל יראה ואמר שכל עשיותיו יראה שיהיה ביראה ויכניס היראה בעשי'. וזא"ת היא הבחינה ראשונה של יראה. וקודש היא הבחינה עליונה של יראה. וזהו בזא"ת ע"י זא"ת יבא אל הקוד"ש יראה עלאה והבן:

אאמו"ר זצוקלל"ה כשהיה קורא בשבת זה פ' יוה"כ. היה לו גיעגועין גדולים על יוה"כ כמעט עד כלות הנפש. והיה אומר משל כשרוקחין מרקחת קודם נשואין בשביל הנשואין. טועמין מן המרקחת גם בשעה ההיא. וכך בשבת זו צריך להתעורר בהתעוררות קדושת יוה"כ:

איתא במדרש. בזמן שאין בהמ"ק קיים התעסקו בתורה ואתם מתכפרים שד"ת שוה לקרבנות. בקרבן יש לחם ובתורה כתיב לכו לחמו בלחמי. יין ושתו ביין מסכתי. שמן. ושמן על ראשך אל יחסר עכ"ל:

ונוכל לומר כמו שקרבן אינו רשאי להיות בו שום מחשבה אחרת חוץ ח"ו. כן בתפלה ובתורה אין רשאי להיות שום מחשבת חוץ ח"ו כי מחשבה פוסלתו. א"כ הוא אזי התורה והתפלה הם בחינת קרבן כי דבר הקרבן הוא שמקרב את ישראל לאביהם שבשמים:

עוד איתא במדרש. משל למלך שהיה לו צרור כו' וביקש ממנו אוהבו ליתנה ולא רצה. אמר אינה שלך. הטריח עליו נתנה לו. ומהו הטירחא. אמר כיון שהטריח בעצמו בעבור השי"ת נתנה לו כי בלא טירחא אינו כלום והעיקר כשאדם מטריח א"ע בעבודת י"י נותנים לו:

קדושים

קדושים תהיו. איתא במדרש. משל למלך שעשו לו בני המדינה ג' עטרות. מה עשה המלך נתן אחת בראשו ושתים בראש בניו. כך בכל יום ויום העליונים מכתירים להקב"ה שלש קדושות ומה הקב"ה עושה נותן אחת בראשו ושתים בראשם של ישראל. שנאמר והתקדשתם והייתם קדושים כו' עכ"ל המדרש:

ונוכל לומר. שיש שתי קדושות אחת שישראל עצמם נקראים קדושים שכן כתיב קודש ישראל לי"י ואחת שצריכים להתקדש עצמם מלמטה בכדי לבא להקדושה העליונה ובאים לאותה קדושה עצמה וזהו השתי קדושות של ישראל. כי קדוש אני י"י. קדושתי

למעלה מקדושתכם. היינו הקדושה שלו נתעלה מקדושתכם. כי ישראל מוסיפין כח בפמליא של מעלה. ובאמת הקב"ה בעצמו אינו צריך לקדושתינו רק מחוייבים אנחנו לקדש החלק אלוק ממעל שיש בנו שזה הוא קדושתו של הקב"ה צריכים אנחנו לקדש אותו כי זה נתעלה ע"י מעשה התחתונים ואח"כ משפיע הקב"ה קדושתו עלינו. כי בתחלה צ"ל אתערותא דלתתא. אני י"י. היינו יחוד. יחוד קוב"ה ושכינתיה:

עוד אמר קדושים תהיו. שתראו להתקדש. כי קדוש אני י"י כדי שאוכל להשפיע לכם מעט קדושה מקדושתי כי מתחילה צ"ל אתערותא דלתתא. אני י"י כנ"ל:

קדושים תהיו כי קדוש אני י"י אלקיכם. איתא במדרש הה"ד ויגבה י"י צבאות במשפט והאל הקדוש נקדש בצדקה. כשהקב"ה עושה דין כו'. והתגדלתי והתקדשתי ונודעתי כו' א"ר רוממות אני נותן בעולם. כשנתתי כהונה לאהרן נתתי לו לעולם. שנאמד ברית מלח עולם. וכן המלכות לדוד לעולם. וכן הקדושה לעולם כו' ע"כ לשונו:

אמר. המשפט משמש ג' דברים. טענת הבע"ד וגמר הדין ועונש הדין כמבואר בפרש"י בחומש. ומלת משפט הוא הממוצע בין קו ימין לקו שמאל. לכך ויגבה י"י צבאות במשפט. זו הבחינה נגבה ע"י משפט. והאל הקדוש. אל הוא מדה"ר כידוע כי ע"י המשפט מגיע למדה זו. נקדש בצדקה. כי צדק הוא דין כידוע. וע"י שמקרב לצדק הה' נעשה צדקה. וסוף המדרש. ישלח עזרך מקודש ומציון יסעדך. כל הברכות והטובות כו' הכל מציון. ישועה מציון. שנאמר מי יתן מציון כו'. עוז מציון שנאמר מטה עוזך כו'. הברכה מציון. ועוד כמה דברים. עד ישלח עזרך מקודש מקידוש מעשים שבך. ומציון יסעדך מציון מעשים שבך. יש לדקדק כי מתחלה היה צ"ל מציון מעשים. ואח"כ מקידוש מעשים. והאריך בזה. איך צריך כל אחד להתקדש ולהמשיך הקדושה מלמעלה עליו. ודיבר מהמדרש קדושתי למעלה מקדושתכם. כי איתא הפי' קדושתי למעלה הוא מקדושתכם למטה. ואמר קדושים תהיו שתראו להתקדש ועי"ז תזכו שתהיו קדושים בכל פעם יותר ויותר. כי קדוש אני י"י. הקדושה מוכנת לחול עליכם. רק כי מתחלה צריך להתקדש למטה בכל מה דאפשר כדי שיהא ראוי לחול עליכם הקדושה מלמעלה ועד"ז י"ל קדושתי למעלה היינו השפעת הקדושה מלמעלה הוא ע"י קדושתכם מלמטה:

איש אמו ואביו תיראו. כאן אצל מורא הקדים אם לאב ואצל כבוד הקדים אב לאם. כי יש שני בחינות מקודם יראה תתאה ומזה בא לאהבה. ואח"כ מאהבה בא ליראה עלאה. ואת שבתותי תשמרו. כי בשבת ג"כ יש אהבה קודמת ליראה. כי בליל שבת נקרא אימא. האם של ישראל. וביום נקרא אבא היינו יראה. ובמנחה נקרא שבתותי שנכללים השתי שבתות. כי בחינת צדיק יש לו שניהם ביחד כמ"ש וגילו ברעדה. וזהו ידוע כי יש אימא

עלאה ואמא תתאה. שהיא נקראת כנסת ישראל. ואבא ידוע ג"כ איזו הבחינה שנקרא. וצריך האדם לירא מכל הבחינות. כי יש כמה בחינות יראה. יש יראה שנקרא אוצר כדכתיב יראת י"י היא אוצרו. ויש יראה שנקראת דרתא. כמאחז"ל ותרעא לדרתא עביד. ויש יראה שנקראת מפתחות החיצונות. וצריך לילך כסדר מיראה ליראה עד שיבא לידי יראה עלאה. וזהו איש אמו ואביו תיראו. וכמו כן ואת שבתותי תשמרו יש ג"כ ב' בחינת הנ"ל. כי בערב אנו אומרים וינוחו בה. היינו שבת דמעלי שבתא בחי' לילה שהוא בחינת מקבל. ויש שבת דיומא שהוא בחינת משפיע ולזה אנו אומרים וינוחו בו וזהו אני ד' אלקיכם היינו בכל הבחי'. וסמך את שבתותי תשמרו כי שמירת שבת יש בו ג"כ מורא אב ואם כי אלו השני בחינות הם ג"כ בשבת. הגם שיש ג' בחינות כי יש סעודה שלישית עכ"ז העיקר הם שנים שבת דמעלי שבתא ושבת דיומא. בליל שבת הוא בחינת אם וביום הוא בחינת אב:

עוד אמר. איש אמו ואביו תיראו. אמו זו כנ"י אביו זה הקב"ה. עם שני הבחינות תיראו מי"י. כי איש ישראל צריך להתהלך כל השערים. כי יש כמה בחינות יראה. יראה שנקרא אוצר. יראת ד' היא אוצרו. ויש יראה שנקרא דרתא. ויש יראה שנקראת מפתחות החיצונות. כשמתהלך האדם את היראה שעל ידה ניצול מן ההיפוך. יעזור הש"י שיבוא ליראה עליונה כי צריך לירא מי"י עם בחי' אם ועם בחינת אב:

וכי תבואו אל הארץ ונטעתם כל עץ מאכל כו' איתא במדרש הה"ד עץ חיים היא למחזיקים בה ותומכיה מאושר:

אמר. ונטעתם כל עץ מאכל. שהעץ יהיה המאכל כי זהו כל התכלית מן היגיעה של איש ישראל שיבואו אל התכלית כי תכלית הבריאה היא שלא יהיה שום פסולת. כעת יש פסולת אבל התכלית הוא שיהיה טעם עצו ופריו שוה. הה"ד עץ חיים היא. מהו העץ. חיים. שהוא עם כל החיות. היא למחזיקים בה שנאחזין בה. ותומכיה. אפי' אותם שאינם רק תומכיה שהם נקראין בחינת רגלין הם ג"כ מאושר א"ת מאושר אלא מראשו. שהם מקבלין את החיות מראש"ו זהו כל תכלית מן העולם. והראיה לעתיד איתא בגמרא עתידה א"י שתוציא גלוסקאות וכלי מילת מחמת שאו יהיה העולם בתכלית השלימות ולא יהיה שום תערובות רע כלל. ויצא כל דבר נקי בלי שום פסולת. זאת היא כל היגיעה מאיש ישראל שהעץ יהיה ג"כ מאכל. פשוט הוא שכל העשיות יהיו בשלימות כראוי להיות זו היא הנטיעה שהאיש ישראל חייב לנטוע. וחיי עולם נטע בתוכינו:

עוד איתא במדרש. וכי תבואו אל הארץ ונטעתם כל עץ מאכל. ר"י ב"ר סימון פתח אחרי י"י אלקיכם תלכו וכי אפשר לילך אחר הקב"ה אותו שכתוב בו בים דרכך

ושבילך במים רבים כו'. ובו תדבקין וכי אפשר לידבק בשכינה אותו שנאמר בו כי י"י אלקיך אש אוכלה הוא אלא כשם שמתחילת ברייתו של עולם לא נתעסק אלא בנטיעה שנאמר ויטע י"י אלקים גן בעדן מקדם. כך אתם כשתכנסו לארץ תתעסקו בנטיעה תחילה. ע"כ:

ונוכל לומר. כי התורה הזהירה לנו. ונטעתם כל כל עץ מאכל פי' כמו שהיה קודם החטא. טעם עצו ופריו שוה שהיה עץ פרי. כמו כן צריכים ישראל להתחזק עצמן במצות ובתורה ובמעש"ט שהם הנטיעות של האדם ולתקן החטא שיהיה כל עץ למאכל היינו העץ וגם הפרי. וישראל נקראין נצר מטעי מעשה ידי להתפאר כי באמת צריך האדם לראות שיהיה שלימות בעבודתו עבודת השי"ת ולייחד כל המידות הנקראים נטיעות. כתיב מי כמוך באלי"ם י"י היינו ל' אילן כידוע ויש ח"ו אילן השני ג"כ וצריך האדם לקשר א"ע לאילן החיים וחיי עולם נטע בתוכינו. ע"י התורה ומצות ומעש"ט שיהיה ביראה ואהבה ונעשה מזה זורע צדקות. וזהו ובשנה החמישית תאכלו את פריו להוסיף לכם תבואתו היינו שתראו להביא אותו לכם לכל המדות לקשר כל העולמות וזהו הפי' ובו תדבקון. וכי אפשר וכו' אלא הדבק במדותיו כמו ששמעתי מא"א מו"ר זצוקלל"ה. הדבק במדותיו. שיראה לעשות דביקות בין המדות. היינו כמו שדברנו. שידוע שהמדות נקראים אילן וזהו עיקר הנטיעות של ישראל שיהיה עצו ופריו שוה:

אהו' אחיי מאוד אנו רחוקים מזה. השי"ת יעזרנו ליתן לנו לב בשר להתחזק עצמנו בתורה ובמצות וחיי עולם נטע בתוכינו בכדי לייחד כל המדות. ומה שתלה הכתוב הנטיעות בביאת הארץ מפורש בסידור האריז"ל בכוונות בתפלת ר"ה ע"פ לכתך אחרי במדבר בארץ לא זרועה. כללו של דבר. עיקר בריאת העולם הוא רק בשביל בני ישראל שהם נקראים נטיעה של הקב"ה וצריך האדם לראות לעשות מצות ומעש"ט שהם נטיעות של ישראל בכדי שיתוקן העולם שיהיה כל עץ מאכל כו' וזהו ויטע י"י אלקים גן בעדן מקדם וישם שם את האדם היינו שנתן הנטיעה באדם והאדם בנטיעה וזהו השלימות:

עוד דיבר במדרש הנ"ל. וכי תבואו אל הארץ. הה"ד עץ חיים כו'. עד מה הקב"ה נתעסק בנטיעה תחילה:

פתח ואמר כל ישראל יש להם חלק לעוה"ב שנאמר ועמך כולם צדיקים כו'. אמר. שם זה של ישראל משותף בשמו יתברך כמ"ש ושמך משותף בשמינו. י"ש להם חלק לעולם הבא. היינו הבחינת י"ש הוא להם חלק לעוה"ב שהקב"ה ברא את העולם י"ש מאי"ן וישראל צריכין לעשות מהי"ש אי"ן. אשא עיני אל ההרים מאי"ן יבא עזרי. ההרים הם

האבות כידוע. אשא עיני אל בחינת האבות. מאי"ן יבא עזרי מבחינת אי"ן יבא עזרי. ודקדק מהו לשון חלק הלא כל העוה"ב הוא שלהם. אלא החלק הוא גם בעוה"ז. כי צדיקים יש להם גם בעוה"ז חלק מה מעוה"ב. כי בכל תענוגי עוה"ז ועניניהם הם מרגישים חיות אלקות אעפ"י שעוה"ז ועוה"ב הם שני הפכים. כי העוה"ז מגושם בתכלית והעוה"ב הוא בתכלית הרוחניות. עכ"ז יכולים לטעום בעוה"ז טעם עוה"ב ע"י שמרגישין בכל דבר חיות אלקות. והזכיר בשם צדיק אחד פי' הפסוק טעמו וראו כי טוב י"י. היינו כי כל הטוב והתענוג והמתיקות של כל דבר עוה"ז הוא י"י כי הוא נמשך מהחיות אלקות שיש בכל דבר והוא החלק עוה"ב שצריך להרגיל עצמו לטעום בזה העולם:

שנאמר ועמך כולם צדיקים. וכי כל ישראל צדיקים הם ובזוה"ק הקשה ג"כ קושיא זו ע"ש. ואמר כי נבראו כלי מוכשר להיות צדיקים ולקבל כל טוב לכך אמר ועמך כולם צדיקים. ועוד כיון שכוונת הבריאה היתה על צד הטוב ועשאו כלי מוכשר לזה בוודאי בסוף יושלם כל כוונת הבריאה ויהיו צדיקים. בדוגמת כלי יפה שנתלכלכה בטיט ובצואה שמגררין ומשפשפין אותו עד שמתלבן וחוזר לקדמותו. כך נפש האדם לאחר שיקבל עונשו כאו"א לפי שהוא וינקה מזוהמת העונות אזי תחזור לקדמותה. וע"כ אמר ועמך כולם צדיקים לעולם יירשו ארץ. בזה העולם ירשו ארץ. נצר מטעי. נצר לשון ענף מטעי. ועוד נצ"ר ל' צרור וקשר מטעי. והענף הוא מקושר ומוצרר בהשורש כי כל הענפים יניקתם ושורשם בהשורש. לכך נקרא נצר מטעי מטעי שלי. היינו המטע שכתוב ויטע י"י אלקים גן בעדן מקדם וישם שם את האדם אשר יצר. כמו שמפורש במקום אחר:

מעשה ידי להתפאר. מעשה ידי. אלו הצדיקים כמו שנדרש בגמרא גדולים מעשה צדיקים ממעשה שמים וארץ דבמעשה שמים וארץ כתיב אף ידי יסדה ארץ כו' ובמעשה ידיהם של צדיקים כתיב ומעשה ידיו מגיד הרקיע כו' כדאיתא התם. להתפאר. כפשוטו ל' פאר. ועוד להתפאר. לשון פארות האילן. שיהיה עושה פארות. ומפרש כל סדר הקבלה

משה קבל תורה מסיני ומסרה ליהושע ויהושע לזקנים וזקנים לנביאים ונביאים לאנשי כנה"ג. זהו סדר הקבלה מתורה שבע"פ. וזהו סדר האילן משרשים לענפים כי השרשים היו שלשה אבות ואח"כ לי"ב שבטים ואח"כ לשבעים נפש ואח"כ לששים רבוא. והתורה שבע"פ נמשכה סדר הקבלה מדור לדור לצדיקי הזמן. וזהו עיקר התורה שבע"פ:

וחזר להמדרש. וכי תבואו אל הארץ. הה"ד עץ חיים היא. עץ החיות של כל העולמות והוא התורה. למחזיקים בה. שהם מחוברים להשורש והם מחוזקים ומחוברים ורואים

בכל עבודתם לעשות פרי ולהוסיף יניקת האילן. ותומכיה מאושר א"ת מאושר אלא מראשו כי הגם שכח יניקת האילן הוא מהשורש עכ"ז העיקר יניקה מגיע עד לראש האילן. וזהו ותומכיה מאושר מראש"ו. וזהו סיום המדרש. מה הקב"ה לא נתעסק אלא בנטיעה תחלה שנאמר ויטע י"י אלקים גן בעדן כו' ויצמח כו' ועץ החיים בתוך הגן והכל מרמז להנ"ל. אף אתם לא תתעסקו אלא בנטיעה תחלה שנאמר וכי תבואו אל הארץ ונטעתם:

היוצא לנו מזה. כי צריך כל אחד לעסוק בהנטיעה ולראות כ"א לפי ערכו ולפי מעשיו לעסוק בהנטיעה שיהיה כל העובדות שלו עושים פרי שיהיה בחיות כראוי:

ואהבת לרעך כמוך. אר"ע זה כלל גדול בתורה היינו שע"י שיקיים ואהבת לרעך כמוך נעשה הכלל גדול בתורה כמאמר חז"ל אותיות ישראל ר"ת י"ש ש"שים ר"בוא א"ותיות ל"תורה. וכל בר ישראל יש לו אות ושורש בתורה. וכשישראל מתחברים כאחת אזי ניתוסף הכלל בתורה ונתוסף חדושים בתורה אכי"ר:

אמור

אמור אל הכהנים בני אהרן. איתא במדרש. זש"ה אמרות י"י אמרות טהורות. כל האזהרות שהזהיר הקב"ה את ישראל הכל הוא בשביל קדושתן וטהרתן של ישראל ע"כ לשון המדרש:

ונוכל לומר. כתיב וטהרו וקדשו. ופרש"י וטהרו ממה שעבר וקדשו על להבא. כי באמת כל התורה כולה שנתן לנו הקב"ה הכל הוא לטהר אותנו. היינו מצות ל"ת העיקר שלא לעבור על רצונו של הקב"ה ולא לעשות ח"ו היפך רצונו ולא לטמא א"ע רק לנקות עצמו מכל חטא. והמצות עשה שציונו הקב"ה הוא כדי לקבל הקדושה ע"י המצות. ובאמת איתא כ"מ שאתה מוצא גדר ערוה אתה מוצא קדושה. הפי' הקדושה באה מגדר ערוה כי ישב אדם ולא עבר עבירה נחשב לו כאילו עשה מצוה. נמצא שיש בשניהם הן במ"ע הן במצות ל"ת טהרה וקדושה. וזהו אמרות י"י אמרות טהורות. היינו שבכל אמירה ואמירה של הקב"ה יש שני אמרות של טהרה וקדושה. היינו מצות ל"ת היא טהרה ויש בהם ג"כ קדושה. כמו שדברנו ישב ולא עבר עבירה כאילו עשה מצוה ונתקדש בו. ומ"ע נקרא קדושה ונקרא ג"כ טהרה שנטהרים בו. והראיה מהספירה שכתוב בו מזוקק שבעתים שהיא הספירה הוא מ"ע ואנו אומרים כדי לטהרינו מקליפותינו ומטומאותינו. כי צריך לתקן כל המדות וצריך למימני יומי ושבועי. כי יש מדות כללות ומדות פרטות וצריך לטהר המדות ממה שעבר ולקדש כל המדות לטובה לרצון השי"ת:

לנפש לא יטמא בעמיו. לשון גחלים עוממות. דהיינו שלא יקרר אצלו אהבת הבורא בשביל רצונות של עולם הזה. כי נפש הוא לשון רצון:

וכי תזבחו זבח תודה לי"י לרצונכם תזבחוהו כו'. איתא במדרש לע"ל יהיו כל הקרבנות בטלין וקרבן תודה אינה בטלה לעולם. וכן ההודאות יהיו בטלים והודאות תודה אינה בטלה לעולם. עכ"ל המדרש:

הנה כתיב כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות. נ' פלאות. כי כתיב וספרתם לכם וגו' עד תספרו חמשים יום. היינו שתספרו עצמיכם לחמשים יום כי משם נלקחה החירות כמו שאמרנו כבר בפסח שבשעת בריאת העולם היה חידוש העולם בגשמיות ובלי שום אתערותא דלתתא כי עדיין לא היה אז שום בריה בעולם. וביצ"מ היה חידוש העולם ברוחניות אצל ישראל והיה ג"כ בלי שום אתערותא דלתתא רק הקב"ה בעצמו האיר להם מעולם החירות ויצאו ממצרים ואח"כ לקח הקב"ה אותה הבחינה מהם וצווה לספור ספירה בכדי שיספרו מ"ט יום ויבואו בעצמם לאותה הבחינה לשער החמשים שערי בינה בכדי שיוכלו לקבל את התורה. ואי"ה לע"ל ישיגו אותה הבחינה בעצמה ג"כ שנאמר כימי צאתך מארמ"ץ אראנו נ"פלאות ובתודה כתיב זובח תודה יכבדנני בשני נונין והוא ענין אחד. היינו התודה שהביאו ושיביאו אי"ה לע"ל כי תודה ג"כ ענין חירות כי תודה מביאים אותם הכתובים בענין ארבעה צריכין להודות שנעשה חירות מהצרה שהיתה להם ע"כ אינה בטלה לע"ל כי שאר כל הקרבנות באים על חטא. ואי"ה לע"ל לא יהיה שום חטא ויצה"ר בעולם רק יהיה חירות מיצה"ר. ויהיה אז רק קרבן תודה בשביל הודאות נסיו ונפלאותיו וזהו במעשה. וצריך להיות ג"כ בדיבור. כי בקרבן מביאים כל החלקים ד' צ' ח' מ' הכל לי"י וצריך להיות גם האדם כל החלקים לי"י עובדא ומלולא לרעותא דלבא ע"כ יש גם הודאות תודה וז"ש המדרש שהודאת תודה אינה בטלה לעולם. כי יש כמה מיני הודאות כל הזובח יצרו כאלו הקריב תודה וזה נקרא הודאה מן עצבות. אבל הודאות תודה נקרא שמודים בשביל הטובות שעשה השי"ת עם האדם בבל עת ורגע והוא בשמחה וזו ההודאה אינה בטלה לעולם. ובאמת הוא תמוה מה שייכות קרבן תודה לזובח יצרו רק האמת כי תודה הוא ענין חירות. וכשהאדם מכיר בכל יום נסים ונפלאות שעושה הש"י עם האדם בכל עת ורגע אזי הוא אוהב להש"י וכשהוא אוהב הוא שמח וכשהוא שמח הוא אוהב וכשהוא אוהב לי"י הוא ירא מי"י וזובח יצרו ונעשה בן חורין:

עוד נוכל לומר. על מה שאמר המדרש הנ"ל על הפסוק וכי תזבחו זבח תודה לי"י וכו'. לעתיד לבא כל הקרבנות כו' כי הנה בעת קריאת הסדרה שמו"ת הוקשה לי מה זה

שכתוב אח"כ ולא תחללו את שם קדשי ונקדשתי בתוך ב"י. וכי במה שמחשב מחשבת פיגול על הקרבן בזה הוא מחלל ח"ו שם קדשו יותר מכל עבירות ח"ו שלא כתיב עליהם חילול שם קדשו. ונוכל לומר ע"פ מדרש הנ"ל. כי זה אנו אומרים תמיד לע"ל הוא הפירוש מה שעתיד לבא בכל דור ובכל יום ויום. כי יש עוה"ב פי' שכבר בא. ולע"ל פי' שעתיד לבא בכל יום ויום. כי הצדיקים שבכל דור ודור הם בחינת משיח. היינו שכל צדיק וצדיק מתקן את הבחינה שלו עד שיתוקן לגמרי ואז יבא משיח צדקנו. ולאו דווקא צדיקים רק אפילו כל איש ישראל יש בו ג"כ בחינת משיח ויראה לתקן הבחינה שלו ועי"ז יתקרב ביאת משיחנו. והיכי תמצא. לזה צריך כל אחד להשליך מעליו תאוות רעות ומדות רעות רח"ל ולזבוח יצרו בכל יום להיות סור מרע ואח"כ ועשה טוב. והעיקר שימסור נפשו בכל יום כי זהו שלימות הנפש מס"נ. לזאת אמר המדרש. כל הקרבנות יהיה בטלין. כי קרבן בא על חטא ואפי' קרבן עולה איתא ג"כ שבא על הרהור הלב. וצריך האדם לראות לבטל מאתו כל המחשבות רעות ח"ו רק להביא קרבן תודה שאינו בא על שום חטא רק הוא שלימות הגמור שזה נקרא ונקדשתי בתוך ב"י. ולזה היה מביא עם התודה חלת חמץ. כי אחר שמוסר נפשו בשלימות הגמור היה יכול להעלות כל חמץ ובשם אין שום חמץ. וזהו הטעם שמביאים בשתי הלחם גם כן חמץ:

וזהו שפי' רש"י לרצונכם תחילת זביחתכם תראו שיהיה הרצונות שלכם בשלימות שלא יהיה בכם ח"ו שום שינוי רצון שזה נקרא חלול שם קדשו. ולקשר את הכל לרצון לפני י"י. וכמו ששמעתי מאאמו"ר זצוק"ל. בעת שתעלה רצון מאת הבורא ב"ה וד"ל. ולזה נקרא מס"נ ולא מסירת הגוף. כי העיקר צריך למסור נפשו. היינו לקשר רצונו לרצון הבורא ברוך הוא:

וזהו דאיתא במדרש. אם אדם משמר מצות הקב"ה משמר הגוף שיש בו רמ"ח איברים כנגד רמ"ח מ"ע. משל לאחד שהיה לו כרם ביהודה ואחד היה לו כרם בגליל אמר אחד לחבירו שמור לי בתחומך ואני אשמור לך בתחומי:

כי העיקר העבודה הוא לייחד כל העולמות. ושיהיה העבודה כמו שדברנו לרצונכם רצון האדם ורצון הבורא ב"ה. וזהו העבודה העתידה לבא בכל דור ודור. היינו שצריך לעבוד אותו במס"נ. וצריך האדם למסור כחו להקב"ה ולקבל החיות של מעלה. וקוי י"י יחליפו כח היינו שמוסרים כחם לי"י ומקבלים הכח של הקב"ה היינו החיות מן השמים. וזהו ההודאה שהיא השלימות שאינה בטלה לעולם. והבן:

פעם אחת ביקש בעה"ב אחד את הרב הצדיק הקדוש רש"ק זצוק"ל שילך למחר לביתו. והשיב לו שוטה הלא צריך היום להתפלל ערבית ולקרות ק"ש שהיא מס"נ. ואח"כ

השינה ולמחר צריך להתפלל. ויש בהתפלה כמה עולמות עד שבאים לק"ש ואח"כ נפילת אפים שהיא ג"כ מס"נ. ושמא יתן הקב"ה שימולא לי רצוני. ואתה רוצה שאבטיח לך לילך לביתך מחר. כללו של דבר שצריך האדם לבטל ממנו כל התאוות רעות והמדות רעות רח"ל רק לראות שיקודש על ידו שם שמים. וזהו ונקדשתי בתוך ב"י. ומפורש בסידור של האריז"ל. הכוונות על פסוק דעו כי י"י הוא אלקים הוא עשנו ולא אנחנו. ויש בזה התיבה קרי וכתיב. כי הכתיב לא באל"ף והקרי לו בוא"ו. כי צריך לבטל כל כחות הגוף להשי"ת וזהו לא בא'. לו בוא"ו שצריך לעשות אי"ן מי"ש ולהדבק בו יתברך. וכתוב בכוונות לו אנחנו משלימים את הנפש. היינו ראשית צריך להשלים הנפש במצות ומעשים טובים בכדי לחזור לעתיד למקורו בנפש שלם. זהו ראשית שלימות הנפש על פי פשוט. רק עיקר הפי' הוא ולו אנחנו משלימים את הנפש שאנחנו משלימים ומוסרים את נפשנו במס"נ על קדושת שמו יתברך. זהו עיקר השלמת הנפש. וזהו בכוונת מזמור לתודה:

בליל ש"ק פ' אמור על מדרש. אמרות י"י אמרות טהורות כסף צרוף בעליל לארץ מזוקק שבעתים:

אמר בעליל לארץ. כל עניני ארציות. מזוקק שבעתים ז' פעמים ז'. וזהו ענין הספירה. כל עניני הספירה נצרף ומזוקק ע"י עניני ארציות. ואמר כי ענין הספירה בכל יום הוא ע"ד ואופן יצ"מ. כי אז בליל פסח האיר להם בבת אחת בלי הדרגה. ואז היה חידוש העולם ברוחניות ובגשמיות ואח"כ התחילו לילך בהדרגה עד שהגיעו לעת קבלת התורה. וזהו ענין הספירה. וכל יום מהספירה הוא ענין יצ"מ שאז היה ענין חידוש העולם ברוחניות. כי האלקים עשה את האדם ישר. הן אדם והן כל הבחינות ד' צ' ח' מ' הכל היה ע"צ השלימות ואח"כ עלה במחשבה שיתוקן הכל ע"י מעשה התחתונים:

עוד אמר. מחמת שזו הפרשה מדברת מעניני טומאות ע"כ אומר המדרש אמרות י"י אמרות טהורות. שיש בפרשה זו כל החיות והטהרות ורפואות ותחיית המתים הכל נכלל בו:

ועוד אמר. אמרות י"י. כשאומר בר ישראל אמרותיו של השי"ת. אמרות טהורות. צריך שיהיו טהורות בלי מחשבה זרות. כסף צרוף. שיהיה מצורף ונקי. בעליל לארץ. בעלי"ל ל' פועל ומעללים. פי' שלא יבלבל אותו שום דבר ארציות שלא יהיה שום שינוי מחמת העתים של העולם. מזוקק שבעתים. כי כל הדברים הוא עד מ"ט. יש מ"ט פנים טהור ויש מ"ט פנים טמא כדי לברר אותם. לכך צריך לברר כל יום וכל מדה מהספירות כדי לבא לתכלית השלימות. עוד אמר. אמרות י"י כשאומרים לשם י"י. אלו אמרות טהורות הם:

אמור ואמרת. להזהיר גדולים על הקטנים. פי' להזהיר להאיר גדולים ע"י מעשה הקטנים כנ"ל. בחכמה פותח שערים. הפשוט כי ע"י החכמה נפתחים שערי הקדושה והטוב. ועוד כי ע"י החכמה נפתחו השערים דסט"א החמשים שערי טומאה שננעלו על ישראל במצרים. ובתבונה משנה עתים. ע"י התבונה משנה העתים מרעה לטובה:

וכי תזבחו זבח תודה לי"י לרצונכם תזבחו. היינו שני רצונות הרצון שלכם והרצון שלמעלה לקשר רצונו לרצון הפשוט כביכול. את שם קדשי ונקדשתי. בשעה שאתם מזכירין את שם קדשי. ונקדשתי. שתזכירו אותו בקדושה:

שור או כשב או עז כי יולד. איתא במדרש. הן אתם מאין ופעלכם מאפע. הן אחת בל' יון. אחת אתם לי משבעים אומות שיש בעולם. מאין שנאמר וכל הגוים כאין נגדו. ופעלכם מאפע. כל הישועות שעתיד הקב"ה להושיע את ישראל הכל בשביל פועה אחת שפעיתם בסיני ואמרתם נעשה ונשמע. תועבה יבחר בכם. אותה תועבה עצמה שתעבתם ועשיתם עגל וכו'. עכשיו יבחר בכם. על ידו. ותקריבו לפני קרבן ממנו. שור או כשב או עז כי יולד כו' עכ"ל:

פתח ואמר. ה"ן אתם. כשתהיה אתם באגודה אחת. מאי"ן. אזי תקבלו חיות מאי"ן. מה שהיא בחינת אי"ן. א"א מו"ר זצוק"ל אמר. אי"ן מזל לישראל: האי"ן הוא המזל של ישראל. וממילא כשתהיו ה"ן. ומאי"ן. ופעלכ"ם. שתפעלו עם העשיה. וגם מאפ"ע. היינו עם הדיבור. כשתהיה מיוחדים עם כל הנ"ל. שעובדים את י"י בכולם. אז תועב"ה יבחר בכם. יתוקן כל התועבות כי תיכף כשבא אל האי"ן אזי נתקן כל התועבות ונעשה מהם זכיות. כי אמרתי בימים טובים ע"פ שתה עונותינו לנגדך עלומנ"ו למאור פניך. עלומנ"ו ל' נעורינו. שתה למאור פניך. כי כשבא למאור פניך נעשה מזה כל הטובות לישראל. רק אימתי הוא כשעושים תשובה מקודם ונעשה מזה כל הטובות. כי בר"ה אומרים ג"כ באור פניך יהלכון:

עוד נוכל לומר על המדרש הנ"ל בזה האופן. ה"ן הוא ל' אחת. עכ"ז כיון שבא לכלל מספר הוא בחינת יש ומקבל מאי"ן וישראל מקבלים ג"כ מאי"ן אי"ן מזל לישראל. כי החכמה מאי"ן תמצא. וזהו הן אתם מאי"ן. כי צדיקים עושים י"ש מאי"ן ואי"ן מי"ש ומייחדים כל העולם כולו לרצונו הפשוט. ופעלכם מאפע. היינו ע"י מה עושים הצדיקים כפי מה שדברנו. מאפ"ע. היינו ל' דיבור. ע"י הדיבורים של צדיקים שמדברים ומקשרים כל העולמות. תועבה יבחר בכם היינו שאתם צריכים לבחור כל המדות טובות מן תועבה כי צריך כל אדם לראות איך שהיצה"ר בוער בקרבו רח"ל. וצריך לראות איך שהיצה"ר מעורר אצלו אהבה לתאוות רעות. וצריך להשליך זאת ולקבל אהבתו ויראתו של הקב"ה

ללכת בדרכיו ולדבקה בו. וצריך להפוך כל הדברים רעים ולהעלות הכל להשי"ת כי בכל דבר יש טוב ורע. וכשמבטל תאוות ואהבות רעות ישאר רק טוב. וזהו שמביא המדרש ע"פ פסוק זה שור או כשב או עז כי יולד כי לכאורה הוא תמוה שנקרא בל' שור תיכף אחר הלידה. רק משום דכתיב פני אריה אל הימין לארבעתם ופני שור מהשמאל כו'. ואיתא במדרש. שור זה אברהם כשב. זה יצחק. עז זה יעקב. וצריך לקשר כל העולמות ולראות תמיד להמתיק השמאל שיהיה בכל יום כי יולד כקטן שנולד. וזש"ה והי' שבעת ימים תחת אמו. כי צריך כל אדם לקיים כמו שדברנו לבטל ממנו כל אהבת עוה"ז. ומהיצה"ר יעשה יצ"ט ולהעלות הכל לאהבת י"י ולייחד המדות שהם נקראים שבעת ימים. ומיום השמיני והלאה שבא לעולם החירות ירצה לקרבן אשה לי"י:

עוד איתא במדרש. שור או כשב או עז כי יולד כו' שור זה אברהם. שנאמר ואל הבקר רץ אברהם עז זה יצחק שקרב תמורתו איל. או כשב זה יעקב כו' ע"ש ועוד איתא במדרש. צדקתך כהררי אל כו':

אמר כי הררי אל. אלו האבות. כמאמרם אין הרים אלא אבות. ואעפ"י שהאבות רמוזים כאו"א לפי בחינתו אברהם מדת חסד. יצחק מדת גבורה. יעקב מדת התפארת. תתן אמת ליעקב. אעפ"כ כלם נוטים לצד החסד לכך כתיב כהררי אל. כי אל הוא מדת החסד וזהו מאמר המדרש. שור או כשב או עז כי יולד. שור זה אברהם כו':

והיה שבעת ימים תחת אמו. כל הבחינות השבעת ימים יהיה תחת אמו. והמ"י:

עוד איתא במדרש. שור או כשב או עז כי יולד. זש"ה אשא עיני אל ההרים מאין יבא עזרי. אין הרים אלא אבות מה הרים הללו נזרעים ועושים פירות כך מעשיהם של צדיקים כו' ע"ש:

דיבר הרבה מזה. כי עיקר השתלשלות העולמות היה בשביל האבות. היינו לגלות מדותיהם. והם פרסמו כ"א מדה שלו בעולם. אברהם מדת החסד. יצחק מדת היראה. יעקב מדת הרחמנות. וזהו אשא עיני אל ההרים אלו האבות כי מה הרים עיקר התגלות שלהן כשעושין פירות כך עיקר היגיעה לעשות פירות בזה העולם ולגלות מדותיהם. מאי"ן יבא עזרי. מבחינת אי"ן. דיבר בזה הרבה. וזהו שור הוא בחינת אברהם שנקרא שור. כשב הוא בחינת יעקב והכשבים הפריד יעקב. עז זה יצחק. והיה שבעת ימים תחת אמו. כל השבעת ימים יהיה תחת אמו ומיום השמיני שהוא על השבעה והלאה ירצה כו'. ולכך פרשה זו נאמרה קודם פרשת המועדות. כי המועדות הם כולם נגד האבות לגלות את מדותיהם לכל אחד מדה שלו כידוע. פסח כנגד אברהם וכו' כמו"ש לעיל. ואח"כ דיבר מפ' תודה כי עיקר הכל הוא ההודיה:

וספרתם לכם ממחרת השבת מיום הביאכם את עומר התנופה כו'. אמר וספרתם ל' ספיר. פי' שתאירו ותזהירו את הלכ"ם. העצמיות שלכם. ממחרת השבת. ע"י הארת השבת או יו"ט. מיום הביאכם את עומר התנופה. עומר הוא עשירית האיפה. ל' איפה איה פ"ה וכן תנופ"ה תנ"ו פ"ה. והרמז הוא כי הכל בא לתקן בחי' פה. כל העובדות והדיבורים והמחשבות להעלותם למעלה ולהאירם. ועמ"ר בגימטריא י"ש. כל ישראל י"ש להם חלק לעוה"ב. הי"ש הוא להם חלק לעוה"ב. ומהו הי"ש. כל מה שיש בעולם שצריך להכניס בהם העבדות ולהעלותם למקומם הרמתה. ואמר בשם אביו נבג"מ. נחלה לישראל עבדו. היינו נחלה לישראל העבדות. וי"ש הוא ר"ת י"ראת ש"מם. וזהו להנחיל אוהבי י"ש. היינו העובדים בבחינת אהבה להנחיל אותם הי"ש. ואוצרותיהם אמלא. כי הי"ש הוא אוצר טוב להחזיק בו כל טוב וכמאמרם ז"ל משל לאחד שהיה לו כור חטים כו' א"ל יש לך כלי להחזיק אותם כו' ואם לאו כו'. כך והיה אמונת עתיך כו' יראת י"י הוא אוצרו. ולכך כתיב ואוצרותיהם אמלא ל' רבים שני בחינות אוצר. הא' להחזיק בו כל העובדות והדיבורים והמחשבות שלו ולהעלותם למעלה למעלה. והב' הוא אוצר טוב. להחזיק בו את כל ההשפעות וברכות וטובות וישועות ונחמות מלמעלה למטה הכל הוא ע"י הי"ש הוא הנפת העמ"ר. והעמר עשירית האיפה. העשירי הוא קודש בכל מקום. ועוד כי עשירי הוא יו"ד. והיו"ד הוא קדוש. שאעפ"י שאין בו שום התחלקות כי הוא נקודה. בו נכלל הכל כדכתיב אני ראשון ואני אחרון ומבלעדי אין אלקים. אני ראשון ביו"ד שלמעלה מן האל"ף ?. ואני אחרון ביו"ד שלמטה מן האל"ף ?. ומבלעדי אין אלקים. הוא הוא"ו שבאמצע האל"ף ? המתחלק לשניהם. ועוד אני ראשון הוא האל"ף. ואני אחרון הוא התי"ו. ומבלעדי אין אלקים הוא המ"ם שבאמצע הא"ב. נמצא כי הכל הוא הי"ש והקב"ה ברא העולם י"ש מאי"ן כי מאי"ן המוחלט ברא כל דבר שיש בעולם. ואנו צריכין לעשות אי"ן מי"ש כי עיקר העבודה לעשות מכל י"ש שבעולם בחינת אי"ן. כי א"א לברר וללבן ולהאיר א"ע והעובדות והמחשבות שיוכלו לעלות למעלה כ"א לעשות מכל הגשמיות אי"ן ולנתק א"ע מכל דבר רע. כי העולמות העליונים אין סובלים דבר גשמי אפילו כגרגיר חרדל. וע"י מה יוכלו להניף את העומר כנ"ל ע"י שבע שבתות תמימות תהינה שיראה שיהיו כל השבע שבתות תמימות שיתקן כל מעשיו ודיבוריו ומחשבותיו בכל הבחינות. שכל יום מימי הספירה אינו דומה לחבירו. עד ממחרת השבת השביעית תספר"ו וגו' ר"ל תאירו ותזהירו החמשים ואז יוכל להכין את עצמו לקבלת התורה:

עוד אמר. וספרת"ם לכם. שתאירו ותצהירו את הלכ"ם. לכ"ם נקרא הדברים הגשמיים של זה העולם כמאמר חציו לי"י וחציו לכ"ם. צריכין לראות להאיר. ועוד לכם לעצמכם. שתספרו לעצמיכם. כי העצם של ישראל הוא גבוה מאוד חלק אלוק ממעל. וצריך לראות לילך לעצמו כמו שכתוב לך ל"ך. כי בר ישראל צריך לילך לעצמו כי זהו כל התכלית. והבן:

עוד אמר. וספרתם לכם כו' מיום הביאכם את עומר התנופה. תנופה הוא תנ"ו פ"ה. שיתנו הפה להקב"ה. עד ממחרת השבת השביעית כו'. והקרבתם מנחה חדשה לי"י כל איש ישראל יתחדש לי"י. ממה נפשך אם יש לו החשבון שהוא כמו שהוא. יש לו בוודאי מה לחדש שיהיה יותר טוב. ובאם הוא טוב יש לו בוודאי מה לחדש ואז יוכלו לקבל אמרות י"י אמרות טהורות כי קודם שמזככין א"ע אי אפשר לקבל התורה. כי התורה היא אמרות טהורות כסף צרוף רק בעליל לארץ. שתתגלה לארץ. מזוקק שבעתים מוכרחים לזקק המדות ז' פעמים ז'. וכשאינם מזדקקים ז' פעמים ז' אינם יכולים לקבל את התורה:

עוד אמר וספרתם לכם כו' עומר התנופ"ה. תנופ"ה ידוע מה הוא. וצריך אדם לתקן עצמו. הגם שכתוב בספרים שצריכים לתקן כל המדות מזה אין אנו יודעים רק שצריכים לראות שיוכלו לבא להתורה אמרות י"י אמרות טהורות כסף צרוף בעליל לארץ מזוקק שבעתים. פירוש כי ד"ת הם אמרות טהורות הם כסף צרוף רק בעליל לארץ היינו כשצריך שיתגלה התורה אזי מזוקק שבעתים צריכים אנו להזדקק ז' פעמים ז'. היינו בהספירה ובימי הספירה ובמ"ט ימי הספירה עד שיוכלו לבא להספירה:

איתא במדרש. עומר שלש שמות יש לו עומר שבולין עומר התנופה. עומר שמו ע"ש:

אמר כי העומר בא לברר. כי הוא שוה למנחת שעורים של סוטה כדאיתא במדרש. כי העומר מברר את ישראל אם טוב אזי טוב ואם ח"ו להיפך וד"ל. לכך בתחילה נקראת עומר שיבולין. כי בשבולת יש כמה בירורין עד שמגיע לחטה ומניפין אותו בי"ג נפה. יש בזה דבר גדול. ואח"כ נקראת עומר התנופה. כי צריך הרבה לברר א"ע עד שיוכל לדבר תיב"ה לפני הקב"ה. ואח"כ תנו פ"ה בתורה ובתפילה לפני המקום ואחר כך נקרא עומ"ר סתם. כי כל מה שעושה יותר יודע יותר שלא עשה:

איתא במדרש. דומה דודי לצבי. מה צבי זה מדלג מהר להר ומבקעה לבקעה ומאילן לאילן. ומשוכה לשוכה ומגדר לגדר. כך היה הקב"ה במצרים מדלג ממצרים לים ומים למדבר וממדבר לסיני ומסיני לעתיד. במצרים ראו אותו שנאמר ואמרתם זבח פסח הוא כו'. ועל הים ראו אותו שנאמר וירא ישראל כו' זה אלי כו'. בסיני ראו אותו שנאמר

ויחזו את האלקים כו' ויוצא משה את העם לקראת האלקים. ענה דודי ואמר לי. אנכי י"י אלקיך. ד"א הנה זה עומד אחר כתלנו. כותלי בתי כנסיות ובתי מדרשות. משגיח מן החלונות מאחורי כתפי הכהנים. מציץ מן החרכים. מבין אצבעותיהם של כהנים. ענה דודי ואמר לי יברכך י"י וישמרך ע"כ:

פתח ואמר. כל ישראל יש להם חלק לעוה"ב. החלק הוא כי חלק י"י עמו יעקב חבל נחלתו. ואח"כ התחיל שנו חכמים בלשון המשנה. כל מה ששנו חכמים הוא בל' המשנה. ברוך שבחר בהם ובמשנתם הברכה הוא שבחר בהם ובמשנתם. ואח"כ התחיל מהמדרש ואמר כה תברכו את בני ישראל. כה. כפי שהוא. כפי הכנת מעשיהם. ובכ"ה תברכו את בני ישראל. מה הצבי הזה מדלג כו' כך הקב"ה דילג ממצרים לים במצרים ראו אותו שנאמר וכו' ועל הים וכו'. ולא בקל באה להם. כ"א בעבדות ובמס"נ כי כששחטו את פסחיהם בעשור לחודש והיה עמהם משה ואהרן ושבעים זקנים והיה להם ע"ז מס"נ ממש. ממצרים לים. בים ראו אותו שנאמר וירא ישראל כו' זה אלי כו'. ובים ג"כ ידוע שהיה להם מס"נ שקפצו לים עד חוטמן. ומים לסיני. בסיני ראו אותו שנאמר כו' ויוצא משה את העם כו' כחתן היוצא לקראת כלה. ומסתמא פעל משה עמהם הרבה עד שיהיו ראוים לכך. וצריך כל אחד להכין את עצמו לקבלת התורה כל אחד לפי מה שהוא בקדושת הספירה ובטהרה ובהכנה. וחזר לדבריו. כה תברכו את בני ישראל אמור להם חוזר על בני ישראל. אתה אמור להם שיכינו עצמן לכך ואז תחול עליהם הברכה. יברכך י"י וישמרך:

כתיב השם גבולך שלום חלב חיטים ישביעך. ונוכל לומר כי כל אדם מישראל צריך לשמור א"ע שלא יצא מגבולו הן למטה ח"ו והן למעלה ממדרגתו. ובלא זה לא היה באפשרי לקבל התורה. לזאת הזהיר הקב"ה לישראל קודם מתן תורה שיגבילו א"ע כמ"ש והגבלת את העם סביב וגו'. והמה שלשה ימי הגבלה. אחד שלא יפול ממדרגתו. ואחד לילך בדרך הממוצע. ג' שלא לעלות למעלה ממדריגתו. וד"ל. וכמו ששמעתי מא"א אדומו"ר זצוק"ל. בשתים יכסה פניו שלא להביט מה שלמעלה ובשתים יכסה רגליו שלא להביט מה שלמטה. ובשתים יעופף. בתוך הגבול. וזהו פי' הפסוק השם גבולך שלום בכדי שחלב חיטים ישביעך. היינו לקבל את התורה שנקראת חיטים. ומסיים הכתוב השולח אמרתו ארץ. היינו מה ששלח הקב"ה התורה לישראל לא שהקב"ה צריך לזה רק בכדי שעד מהרה ירוץ דברו שיבא וירוץ דברו עד מהרה. היינו למעלה מן הזמן ומן השכל. ובאתערותא דלתתא יתער אתערותא דלעילא וישפיע הקב"ה כל טוב לישראל. וישראל כשמקבלים השפע משבחים להקב"ה ומחזירים הטוב למקור הראשון. ובזה

מוסיפין כח וגורמים שהקב"ה מוסיף טובות לישראל. וחוזרת חלילה עד שישפיע עלינו טובות עד אין שיעור שעין לא ראתה כו' אמן כן יהי רצון:

לל"ג בעומר

כתיב ממתים ידך י"י. פי' האדם צריך לראות שיהיה תכלית מעשיו שיהיה מאותם שהם תחת ידו של הקב"ה. ממתי"ם לשון תכלית. מחל"ד חלקם בחיים. פירוש מאותם שמטמינים חלקם לשון חלדה. בחיים. דבר שהוא להקב"ה נקרא חיים. וגם הצדיקים נקראים חיים דכתיב לא המתים יהללו י"ה. ואותם שמהללים לי"י נקראים חיים. וצפונך תמלא בטנם. פי' מה שמטמינים לעוה"ב כי בזה העולם אנו רואים בעוה"ר שצדיקים אין להם מנוחה (בעולם הזה). כי קמים בגזירות רעות על ישראל ולא טוב להם מאד רק כל מה שעושים מטמינים לעוה"ב. ישבעו בנים והניחו יתר"ם לעולליה"ם. יתר"ם היתרונות שהם מרבים בעולם לעולליה"ם פי' שהם מתקנים אפילו המלוכלכים ל' ועוללתי בעפר. הכל מתקנים ומעלים להקב"ה. וזהו ישבעו בנים וכו' כמ"ש ואת הנפש אשר עשן בחרן. הכלל העולה מזה שהצדיקים במעשיהם מזככין את ישראל. ורשב"י מזכך גופן של ישראל לעולם:

ואיתא בגמרא על רשב"י ובנו שהעלה גופם חלודה היינו שנזדכך גופם כל כך עד שהעלו עם גופם כל הטמניות. שנתראה ההזדככות שלהם בלא שום מסך מבדיל. ודוד היה ג"כ בחינתם. כי דוד מלך ישראל חי וקיים. הוא בחינת התורה שבע"פ כמ"ש בפתח אליהו כו' מלכות פה כו' וכתיב ומלכותו בכל משלה. כי אפי' הרשעים ג"כ החיות שלהם הוא מי"י ב"ה וב"ש רק שאין מניחים ליכנס הקדושה בהחיות. אבל החיות הוא מהקב"ה. וחיזוק התקשרות בצדיקים יוכל לתקן הכל. והבן. ואמר עוד מענין פסוק הראשון. שבעתים הללו צריך להתחזק מאוד א"ע ולהכין עצמו למס"נ על אמונה בכל שעה ולא ליפול ח"ו. מחמת שבדברים אחרים אינו טוב. כי אסור ח"ו להיות שום ספק וישוב הדעת בזה רק אדרבה מזה צריך ליקח לעצמו דרך ולהבין לדברים אחרים. ובשנים קדמוניות היו לומדים דבר זה לעבדות ועכשיו הוא דבר הכרחי לקבל מס"נ:

אני בצדק אחזה פניך. היינו בערב בשכבו עלמשכבו הוא מדת צדק כי בק"ש שעל המטה כשמקבל על עצמו ד' מיתות ב"ד אומרים אם נתחייבתי בב"ד הצדק. ואם הוא כך אזי נעשים באמת בריה חדשה בבוקר. ואז אשבעה בהקיץ תמונתך והבן:

עוד אמר כל מי שיש לו אמונה ברשב"י יש לו חיזוק בר' שמעון בן יוחאי כשם שהשי"ת הוא י"י לכל כך רשב"י הוא רשב"י לכל. אפילו לפחותים:

איתא במדרש. צאינה וראינה בנות ציון כו' שאל רשב"י את ר' ישמעאל בר"י אפשר ששמעת מאביך מהו בעטרה שעטרה לו אמו. א"ל משל למלך שהיה לו בת יחידה והיה מחבבה ביותר. לא זז מחבבה עד שקראה אחותי שנאמר כו' לא זז מחבבה עד שקראה אמי שנאמר ולאמ"י אלי האזינו. אל תקרא ולאומי אלא ולאמי עמד רשב"י ונשקו כו':

אמר בנות ציון הוא בחי' בת. במלך שלמה. הוא בחינת אחות. בעטרה שעטרה לו אמו הוא בחינת אם. ומהו צאינה וראינה. שצריך מקודם לצאת ולהתרחק מן גשמיות העוה"ז. כשהוא למטה היא בחינת בנות ציון וכשהיא באמצע היא בבחינת אחות בשוה לו והוא מרומז במלך שלמה. וכשהיא למעלה היא בבחינת אם. בעטרה שעטרה לו אמו. והבן:

איתא במדרש א"ר אבהו אשריכם ישראל שכל מצוה שנתן לכם כנגד אבר א'. רמ"ח מ"ע נגד רמ"ח איברים. וברא בו נקבים נקבים חלולים חלולים ולא עוד אלא שרשם בו שד"י. ש' באפיו. ר' ביד. י' בברית:

הנה המדרש הזה בא להורות לנו איך שהאדם הוא צינור. וע"י הולך ההשפעה לכל העולם כשמקיים המצות שהם נגד האיברים של האדם וכל אבר ואבר הוא צינור בפ"ע כמאמר שהם חלולים פי' כי בכל אבר יש חלל בתוכו שע"י החלל ההוא מתקיים האבר והולך ההשפעה והחיות דרך החלל שהוא הצנור ע"י המצות שמקיים. וזהו אשריכם ישראל כי בכם בחר אל והנחילכם התורה כי התורה והמצות וישראל הם קיום העולם. ולא עוד אלא שרשם בו שד"י. כי האדם נקרא עולם קטן ובו נמצא כל המדות. בראש וגם בגוף. וזהו קיומו של האדם ע"י השתלשלות. והיו"ד הוא נגד הברית. כי זהו עיקר קיום האדם שישמור פיו ולשונו. היינו ה' מוצאות הפה. וישמור ברית הלשון וברית המעור שהוא יסוד כל המדות:

וזהו דאיתא בן ה"א ה"א אומר. כי יש ב' ההי"ן וצריך האדם לראות שיהיו אחד. וזהו מן העולם ועד העולם. היינו שצריך האדם לקשר כל המדות וכל העולמות. וכבר אמרנו ע"ז דאיתא במדרש. זכה קדמת לכל העולם לא זכה יתוש קדמך. ולכאורה הוא פליאה הלא הבריאה של אדם היתה אחר כל הנבראים. רק האמת הוא כך. זכה. היינו שקיים מצות והגביר הצורה על החומר הוא קודם לכל העולם. כי באמת החיות של ישראל נברא קודם הכל. בראשית. בשביל ישראל שנקראו ראשית. כי ישראל עלו במחשבה. היינו החיות. חיה אחת יש ששמה ישראל. ואיתא במדרש נמלך בנשמותיהון של צדיקים כי החיות של ישראל הם חלק אלוק ממעל. וכשהוא זוכה ומקשר עצמו לעולם הזכות

ומגביר הצורה אזי הוא מקשר א"ע להחיות שלה שהוא ראשית הבריאה. וחלילה להיפך כשהוא מגביר החומר על הצורה אזי יתוש קדמך. כי הבריאה של החומר היתה באמת אחר כל הברואים:

היוצא לנו מזה. שצריך האדם לידע שהמצות הם כנגד איברים שלו והם חלולים כי הם הצינור ועל ידם יראה לקשר כל המדות שיהיה שם שד"י חקוק עליו כנ"ל. ויגביר הצורה על החומר כי זה היה תכלית הבריאה. החיות של ישראל שהם קדמו לעולם. ובפרט שהיום הוא הילולא דרשב"י וצריך כ"א לקשר עצמו להתורה ולצדיקים שהם מקשרים את ישראל תמיד לחי החיים לאביהם שבשמים. ושמעתי מא"א מו"ר זצוק"ל. ויבא יוסף את דבתם רעה אל אביהם. שהעלה יוסף את כל העשיות ודבורים שלהם אפילו דברים הנעשים שלא כסדר העלה לאביהם שבשמים:

כתיב מ"ב"ש"ר"י" אחזה אלוק. ר"ת מ"תורת ר"בי ש"מעון ב"ן י"וחאי:

בהר

איתא במדרש. כי ימוך אחיך ומטה ידו עמך. הה"ד אשרי משכיל אל דל כו'. ומדבר מיצה"ר וכו'. עוד איתא במדרש. נותן לדל אין כתיב כאן אלא משכיל הוי מסתכל איך לזכות בו: ע"כ

כי ימוך אחיך. פי' כי יהיה אחיך בירידה ותרצה להעלותו. ומטה ידו עמך. ר"ל תראה שתהא שוה עמו שיהיה בשוה עמך ואתה עמו. וזה נקרא ירידת המוחין וכפי שאומרים בשם הצדיק הק' רש"ק ז"ל כשרוצים להעלות אדם מרפש וטיט. אזי צריך לירד בעצמו לתוך הרפש עד מדריגתו של חבירו ובזה והחזקת בו תחזק אותו. הה"ד אשרי משכיל אל דל שמכניס השכל לתוך הדל כמ"ש משכיל על דבר ימצא טוב. ר"ל המשכיל בא על הדבר האיך להמציא הטוב:

נותן אין כתיב כאן אלא משכיל. שמכניס השכל לתוך הדל כדי לקבל הטוב כמ"ש ומחברי יותר מהם ומתלמידי יותר מכולם. כי גם בחבירים טוב שהם מקבלים זה מזה כמ"ש וקרא זה אל זה. ותרגומו ומקבלין דין מן דין. רק מתלמידים יותר טוב. כמו שאמרנו כי יש שם משפיע ומקבל שזהו השלימות. וכך היתה עיקר השלימות כוונת בריאת העולם שברא הקב"ה כל העולמות שיקבלו זה מזה. כי גבוה מעל גבוה שומר וגבוהים עליהם. לבד הקב"ה בעצמו אינו מקבל משום בריה והוא נותן חיות בכל העולמות. וחוץ ממנו יתברך הכל מקבלים זה מזה. ויש מקבל מזה ומשפיע לזה וכיון שזהו תכלית השלימות ע"כ מתלמידי יותר מכולם:

איתא במדרש. כי ימוך אחיך. אלו ישראל. ומכר מאחוזתו שיגלו מארץ ישראל. ובא גואלו זה הקב"ה כו' הקרוב אליו זה הקב"ה שנאמר לבני ישראל עם קרובו. ובא לציון גואל:

פתח ואמר כי ימוך אחיך. מחמת ומכר מאחוזתו. שיתנכר מאחוזת"ו. מן האחיזה שלו. כי כאשר ישראל נקשר למקומו שהוא צריך להאחז בו אזי אינו שולט בו שום דבר. כדאמרינן בפרקי אבות. כל המקבל עליו עול תורה מעבירין ממנו עול מלכות ועול ד"א. כי כל הגלות נמשך מזה שישראל ניתקין ממקומן. ובא גואלו הקרוב אליו. יש לדקדק קצת. איך מביא ראיה מזה הפסוק כי שם נאמר לב"י עם קרובו משמע שב"י הם קרובים להקב"ה. וכאן כתיב בהיפך הקרוב אליו. משמע שהוא קרוב להם. רק שהוא כמו שדברנו אתמול שצריך לירד למטה כביכו"ל למדריגת אחיו להעלות למעלה נמצא הכל אחד. הקרוב אליו זה לזה. כדי וגאל את ממכר אחיו מה שהתנכר לאביו שבשמים. ואיש כי לא יהיה לו גואל והשיגה ידו ומצא כדי גאולתו ע"פ פי' הכתוב ואם לא יחפוץ לגאלך וגאלתיך אנכי: (חסר)

ובכל ארץ אחוזתכם גאולה תתנו לארץ. נוכל לומר כתיב ויתרון ארץ בכל היא. היינו מתי יש יתרון לארץ כשמייחד את כל המדות ומייחד הארץ עם המדה הנקראת בכ"ל כידוע דאיתא בגמרא בת היתה לאברהם ובכ"ל שמה. וכשמייחד כל המדות כנ"ל. אזי יש יתרון להארץ הגשמי ג"כ כי כתיב כאשר ירד הגשם והשלג מן השמים ושמה לא ישוב כו' כן יהיה דברי אשר יצא מפי לא ישוב אלי ריקם. כי באמת אין שום דבר צומח הן עשבים הן צמחים או פירות או תבואה אינם יכולים לגדל רק אם ירד עליהם גשם ואחר ירידת הגשם על הארץ מתגדלים כל הצמחים. זהו בגשמיות. ובאמת העיקר הוא הרוחניות שאין שום דבר יכול לצמוח מן הארץ עד שיקבל החיות מלמעלה וכמאחז"ל אין לך עשב מלמטה שאין מלאך מכה אותו ואומר לו גדל. זהו שמקבל החיות מלמעלה. ועי"ז הוא מתגדל בכל עת ממטה למעלה. וזהו פירוש הפסוק ויתרון ארץ. כשמתייחדת עם בחינת בכ"ל. וידוע שזה כלל כל המדות מבחינת מלכות עד למעלה בחינתו של אאע"ה מדת החסד לכך ארז"ל בת היה לאאע"ה כנ"ל. וכשמייחד כל המדות אזי יושפע כל הטוב לארץ התחתון לזה העולם לכל הברואים ולכל הצמחים שלא יזיק לנו שום דבר. וזהו פירוש הפסוק. ובכל ארץ אחוזתכם. לשון אחיזה ביד. כשנעשה יחוד אמיתי בין ארץ ובכל כמו שדברנו. אזי גאולה תתנו לארץ. שלא נירא ולא נפחד משום דבר בעולם. וזהו עיקר העבדות של האדם לתקן המדות ולראות לקשר כל המדות מכל העולמות למעלה ראש. וזהו ענין סמיכת גאולה לתפילה. וכשמייחד כל המדות כמו שדברנו.

היינו כל שבעת המדות ממטה למעלה. על זה אומר הכתוב וצויתי את ברכתי כו' ועשת את התבואה לשלש השנים. היינו להתייחד הכל אח"כ לג' ראשונות שהם למעלה מן הבנין. וזה היה מדתו של אאע"ה שהיה מדתו מדת החסד וממנו התחיל בנין העולם א"ת בהברא"ם אלא באברה"ם. ואחז"ל בן ג' שנים הכיר אברהם את בוראו. היינו כמו שדברנו שע"י מדת החסד שלו הכיר את בוראו בן ג' שנים. היינו הג' ראשונות וייחד והעלה את העולם לרצונו הפשוט. וכשמייחד הכל כמו שדברנו אזי יתן גאולה לארץ. כמו שדברנו. שלא יזיק לנו ח"ו שום דבר. אכי"ר:

בחוקתי

אם בחוקותי תלכו ואת מצותי תשמרו ועשיתם אותם. הקדים את הפסוק טוב טעם ודעת למדני כי במצותיך האמנתי. כי מתחילה צריך האדם לעבוד את השי"ת במעשה אף שאינו מרגיש שום טעם רק באמונה. וזהו בקשת דהמע"ה. עתה טוב טעם ודעת למדני. כי עד עתה במצותיך האמנתי. וזהו אם בחוקותי תלכו. כי חק הוא גזירה בלי טעם. ואח"כ ואת מצותי תשמרו ל' צוותא בסימא. ועשיתם אותם. אתם תעשו אותם כדאי' במדרש שכאילו הוא עשה את המצות והתורה נקראת על שמו כי בתחילה נקראת תורת י"י ולבסוף נקראת תורתו. כיון שזכה לחיות להשפיע על ידו חיות להעולמות הרי הוא כאילו הוא תורה ומצות שלו. ונתנה הארץ יבולה. הארץ הידוע. ועץ השדה יתן פריו עץ השדה ג"כ כידוע. והשיג לכם דיש את בציר. תשיגו בחי' דיש עד שתגיעו לבחינת בציר:

איתא במדרש. ואת מצותי תשמרו ועשיתם אותם א"ר חמא בר"ח אם שמרתם התורה מעלה אני עליכם כאילו אתם עשיתם אותם. א"ר חנינא בר פפי אמר להם אם שמרתם התורה הרי אני מעלה עליכם כאילו עשיתם עצמיכם. כנ"ל:

ונוכל לומר. כי פי' הפסוק כך הוא. אם בחוקותי תלכו היינו ההילוך שצריכים לילך בעבודתו ובתורתו חק ולא יעבור ותמיד צריכים לילך בזה ולא יפסוק. בין שנהנה מזה ובין שלא נהנה מ"מ לא יפסוק מלהלוך בזה הדרך. ואל תאמר כיון שאין לי חיות בעת שאני עושה המצוה ואין לי שום הנאה מה לי לעשותה. אל תאמר כן כי ואת מצותי תשמרו. מצות"י הוא ל' התקשרות. כך אומרים צדיקים. וכך פירושו. ואת מצותי. היינו ההתקשרות והחיות של המצוה והמעש"ט. תשמר"ו. מל' ואביו שמר את הדבר. היינו הסוף יהיה שתמתינו עד שתגיעו לחיות האמיתי. כי כשתעמוד בזה ההילוך פעם ושתים עד אין מספר כל יום וכל שעה תזכה להחיות האמיתי. ואז בוודאי יהנה מזה ההילוך. ומה שר"ח ב"ח ור"ח ב"פ נחלקו במדרש ח"א כאילו אתם עשיתם אותם. וח"א כאלו

עשיתם עצמיכם. מר אמר חדא ומר אמר חדא ולא פליגי. כי מתחלה צריכים לעשות המצוה כאשר צונו בוראנו לעשות. וכאשר תתמידו בזה ההילוך אז אח"כ ועשיתם עצמיכם כי כשעושים מצות י"י בחיות ממילא נשלם הקומה בשלימות. כידוע שיש רמ"ח מ"ע ושס"ה מל"ת. ושכנגדן יש בקומת אדם רמ"ח איברים ושס"ה גידין. וכשעושין המצוה נשלם הקומה:

עוד בפסוק. אם בחוקותי תלכו כו' במדרש חשבתי דרכי ואשיבה רגלי אל עדותיך. כשהייתי רוצה ללכת לעסקי היו רגלי מוליכות אותי לבתי כנסיות ולבתי מדרשות:

אמר כי העושה דבר עפ"י חוק בלא טעם זאת היא העבודה גמורה ואינו נפסק. וזהו אם בחוקתי תלכו ואת מצותי תשמרו. ל' צוותא. ע"י שתלכו בתורתי בחק. תבואו לבחינת צוותא. ועוד דיבר בזה. ולכך כתיב תלכו. כי הרגלים הוא דבר שאין לו טעם. וזהו חשבתי דרכי הייתי מעלה אותם במחשבתי. והפעולה מזה. ואשיבה רגל"י אפילו בחינת רגלי"ם. אל עדותיך. ל' עדו"ת מרמז על המוח והמחשבה. ועוד אמר. חשבתי דרכי. שצריך כ"א שיהיו דרכיו חשובין בעיניו כל עובדא ועי"ז ואשיבה רגל"י ל' רגילות. אל עדותיך. והבן:

ונתנה הארץ יבול"ה ועץ השדה יתן פריו. כי בתחלה צ"ל אתערותא דלתתא. ונתנה הארץ יבולה. מקודם צריכין ליתן מזה העולם ההובלה שלה. יבולה מה שאתה מוביל לה. ואח"כ ועץ השדה יתן פריו. עץ הוא עץ חיים למחזיקים בה שמקבל החיות מן ראשית המחשבה. ע"כ נאמר העץ קודם ליתן כדי להסמיך יבולה לעץ השדה ומידרש נמי הכי יבולה ועץ השדה שניהם יתנו פרים. יתן פריו. פריו נקרא מה שלזה העולם:

עוד י"ל אם בחוקותי תלכו. ולכאורה קשה מהו ל' הליכה. ונוכל לומר כי ל' חוקה משמש בשתי לשונות. כי יש שתי חוקות שצריך כל איש ישראל ללכת בהם. אחת חוקה מל' חוק. שהיא גזרת המלך בלא טעם רק באמונה. שנית הוא לשון חקוקה והתקשרות כמ"ש א"א מו"ר זצוק"ל פי' וחוק בשארו שם. הוא ל' התקשרות כי צריך לעשות המצוה בהתקשרות לי"י וכשמקשר עצמו לי"י ע"י המצוה בוודאי טועם איזה טעם ותענוג גדול עד שיוכל להבין סודות טעם המצוה. ומה שמקיים יותר המצוות של הקב"ה אזי מקבל יותר תענוג ודביקות וזה נקרא הולך כי יש בזה הליכה שהולך בכל פעם יותר ממדריגה למדריגה. וז"ש בחוקותי שתי חוקות. כי מקודם עושה את המצוה אפילו אם אינו מרגיש שום טעם ותענוג יעשה בחוק הנ"ל שהיא חוק וגזירת המלך ואח"כ הולך ממדריגה למדריגה כמו שדברנו. ויש בזה הליכה גדולה מחוק הראשון ועד חוק השני מהלך ת"ק שנה ודרך זה אינו דווקא לקטני ערך רק הוא אפי' לגדולים. כי האדם אינו תמיד בשוה. פעם איז פאר נארט. פעם האדם יגע. פעם הוא אפ גילאזין. אעפ"כ צריך לעשות רק

מחמת חוק בלי שום טעם. רק מחמת גזירת המלך על עבדיו. וצריך לילך בזה הדרך בכל יום ויום. כי כל בר ישראל עושה דבר יום ביומו. בתורה ותפלה והתנהגותו. וצריך לראות לילך ביום השני יותר ובכל יום יותר ויותר. כי האדם נקרא הולך. ואין שיעור לגדולתו של הקב"ה. וכשאדם משיג מעט חיות הבורא ב"ה וב"ש. צריך לעבוד את י"י בשמחה ובדביקות גדול יותר ויותר וישיג יותר חיות הבורא: ע"כ

ואת מצותי תשמרו ועשיתם אותם. הוא ג"כ כך. ב' מצות. וליתן שמירה ועשיה לחוקים. כי שמירה היא מל"ת. ועשיה היא מ"ע. ובכ"א יש שמירה ועשיה בל"ת יש שמירה שצריך לשמור א"ע מלעשות העבירה. ועשיה. כי ישב ולא עבר עבירה כאלו עשה מצוה. ובמ"ע יש ג"כ שמירה ועשיה. שמירה. שצריך להשמר לעשות המצוה כתיקונה. בלי שום פניה ומחשבה זרה. ועשיה שצריך לעשות המצוה בהאיברים. בכל מצוה יש זכור ושמור:

עוד אמר. אם בחוקותי תלכו כו'. עם כל החוקים צריך האדם להתהלך. כי יש עולם שנה נפש וכל אדם יש לו עת וזמן על העולם כי כל העולם והזמן והנפשות כולם נבראו בשביל האדם וצריך האדם עם כל הדברים שילך תמיד בהם:

ונתתי גשמיכם בעתם. מפרשים צדיקים אתן הגשמיות שלכם בעתם. ונתנה הארץ יבול"ה ההובלה שלה. כי כל הדברים השייכים לעבודת הש"י צ"ל תחילה אתערותא דלתתא. ואח"כ ועץ השדה יתן פריו. עץ הוא ניקח מהקב"ה עץ חיים היא למחזיקים בה. ותומכיה מאוש"ר א"ת מאושר אלא מראשו. תומכיה. אילין תמכין דאורייתא. ויתן עץ השדה פריו מלמעלה:

ונתנה הארץ יבולה ועץ השדה יתן פריו. היינו מקודם צריך האדם להתחיל ממטה למעלה. כי צריך להיות לו אתערותא דלתתא. ואח"כ ועץ השדה יתן פריו היינו שאח"כ ישפיעו לו מלמעלה. וזה נקרא עץ חיים. כפי דאיתא. פתחו לי פתח כחודה של מחט ואני אפתח לכם כפתחו של אולם:

והתהלכתי בתוככם וגו'. ואולך אתכם קוממיות. חד אמר מאה אמה. וחד אמר מאתים אמה:

ונוכל לומר כי שלימות הקומה הם מאה. מ"ה י"י אלקיך שואל מעמך כ"א ליראה. א"ת מ"ה אלא מא"ה. ופריך אטו יראה מלתא זוטרתא היא. ומשני אין לגבי משה מלתא זוטרתא היא. ובאמת מפני מה הוא כך. כי איתא בפרקי אבות בעשרה מאמרות נברא העולם. והלא במאמר אחד יכול להבראות אלא ליתן שכר טוב לצדיקים שמקיימים את העולם שנברא. ובמה הם מקיימים בעשרה מאמרות. וכל העשרה מאמרות כלולים

במאמר אחד. כי שלימות הכל היא היראה ואז היא אחדות גמור. וכשהם באחדות גמור אזי נכלל יראה באהבה יחד כמש"כ וגילו ברעדה. וזהו קומה שלימה. ולכך הוא מאה כי כל העשר מדותיו הם כלולים זה בזה רק כדי שיתנהג העולם צריכים כל מדה בפ"ע. אבל הם כלולים זה בזה. נמצא העשר מדות הם מאה. כי כל אחד מהעשר כלול מעשר כמ"ש והלא במאמר אחד יכול להבראות. ואז יהיו אחדות. וזה נקרא מאה ומזה נעשה עוד קומה מהמשפיע. כי זה ידוע דאיתא במדרש. היא מקלסתו מלמעלה למטה. והוא מקלסה מלמטה למעלה. וכשנעשה היחוד השלם הקב"ה עם הצדיקים וצדיקים עם הקב"ה נעשה מזה שתי קומות. וזה נקרא מאתים. וז"ש ואולך אתכם קוממיות. שתי קומות. וזה נקרא מאתים. נמצא מר אמר חדא ומא"ח ולא פליגי הן מאה והן מאתים שהכל הם אחד. וסיום המאמר. אין לי אלא זכרים מנין אפילו נקבות. פי' אין לי שיושלם רק המאה שצריך לילך בהם השפעה מהקב"ה לישראל. שהוא הקומה מהמשפיע. מנין אפילו נקבות ר"ל אפילו המאה שהן הקומה של ישראל שמקבלים השפעה מנין שיושלם ת"ל בנותינו וכו'. הן עצמן השני קומות והמאות הקודמים:

איתא במדרש. והתהלכתי בתוככם. אהא כיוצא בכם ולא תהיו מזדעזעים ממני עכ"ל:

ונוכל לומר. והתהלכתי בתוככם. היינו כשיהיה הקדושה כולה של הקב"ה בתוך ב"י שיהיו ישראל שלימים בתכלית השלימות אז אהא כיוצא בכם שיושפע בכם כל המידות שלמעלה. יכול לא תיראו ממני. כי תכלית השלימות היא היראה ויראה היא אוצר. ובאוצר יש הכל. חוסן ישועות חכמת ודעת יראת י"י היא אוצרו. ואז יהיה אחדות גמור הכולל הכל. ת"ל והייתי לכם וכו' מהיות להם עבדים. שלא תהיו להם עבדים. כי העובד מיראה נקרא עבד ומאהבה נקרא בן וכשמקבל עליו עבדות השי"ת אינו עבד ליצה"ר כי עבדי הם ולא עבדים לעבדים:

ואשבור מוטות עולכם יוכל להיות הפירוש. אני אשבור ההטיה של עולכם. ר"ל אשבור הדברים שמטים אתכם מעולו של מקום:

איש כי יפליא נדר בערכך נפשות לי"י וכו'. איתא במדרש זש"ה. כי מי בשחק יערוך לי"י כו' התורה היתה טמונה בחיקו של הקב"ה. כשרצה ליתן את התורה לישראל אמרו המלאכים תן לנו התורה ונקיימה. א"ל כתיב בתורה אשה כי תזריע. כלום יש אצליכם לידה וכו'. עד כלום יש אצליכם ערך נפשות. הוי בערכך נפשות לי"י:

הנה שמעתי מאאמו"ר זצוק"ל. שאמר שחק הוא ל' בגדים שחוקים ובלויים. וזהו כי מי בשחק יערוך. היינו מי שיש בכחו להאיר לכל דברים שחוקים ובלויים. וזהו יערוך הוא ל' אור כמו יערוך אותו אהרן וכו'. אזי ידמה לי"י יכול להשוות אותו להקב"ה

להתדבק במדותיו. ומה הוא האור היינו שמכניס בלב כל אדם תשובה שישוב להקב"ה בכל לב ובכל נפש. וזהו הפירוש ג"כ כאן. בערכך נפשות. שיאיר כל הנפשות להקב"ה עד שיביא לבחינה הנקרא פ"לא כל הבחינות נר"נ שלו. ולזה השיב הקב"ה למלאכים כלום יש בכם ערך נפשות. כי כתיב ומפליא לעשות. שקושר דבר רוחני עם דבר גשמי. וזהו חק בישראל אשר על ידי המצות שעושים בגשמי קושרים את העולם לרוחניות עד שמקשרים הכל עד בחינת פ"לא אבל מלאכים אין בהם שום גשמיות ולכן אין בידם להעריך ולהאיר לנפשות ישראל לקשר אותם לפלא העליון. ולכן השיב להם כלום יש אצלכם ערך נפשות הוי בערכך נפשות. והבן:

לר"ח סיון

בר"ח סיון. דיבר הרבה מהכנת חג השבועות הק'. ואמר כי יש כמה אנשים שנכשלים בזה שמחפשים קודם להשיג חיות ואור. וכשרואים שאין זאת עמם נופלים ומעורבבים בלבם. אבל האמת אינו כך. רק צריך לעמול בעבדות וזאת יבא לו ממילא:

ביום הזה באו מדבר סיני. יש לדקדק. באו משמע שבאו מאליהן ומלשון אלו קרבנו לפני הר סיני משמע שהקב"ה קרבן ולא מאליהן. עוד יש לדקדק. בפי' רש"י ויסעו מרפידים ויבאו מדבר סיני. מקיש נסיעתן מרפידים לביאתן להר סיני מה ביאתן להר סיני בתשובה. אף נסיעתן מרפידים בתשובה. מה עניין שני פעמים תשובה כיון שעשו תשובה ברפידים מה ענינה עוד בסיני. ונוכל לומר כי התשובה צריכה להיות בשני אופנים. מתחלה צריכה להיות תשובה מיראה ואח"כ תשובה מאהבה. וכיון שבודאי עשו תשובה כהוגן היו אצלם אלו השני בחינות. וזהו ביום הזה באו מדבר סיני. כי לבחינת תשובה מיראה באו מעצמן. ואלו קרבנו קאי על בחינה השנית שהוא תשובה מאהבה. ועתה מתורץ דברי רש"י מה ביאתן להר סיני בתשובה. כי אז קרבן השי"ת לבחינת תשובה מאהבה ואף נסיעתן מרפידים בתשובה תשובה מיראה כי זה בלא זה אי אפשר. עוד אמר כי נסיעתן מרפידי"ם. היינו מריפוי ידים ותיכף באו לתשובה והבן:

בחודש השלישי וגו'. יש לדקדק למה לא כתוב כמה בחודש ועוד מהו ביום הזה. והל"ל בראשון לחודש. או באחד לחודש:

ונוכל לומר. טובים השנים מן האחד. טובים השנים אלו אברהם ויצחק. מן האחד. אחד היה אברהם. אימתי כשהם מן האחד היינו מן האחדות. כשהם מתאחדים זה בזה. וע"י מה. והחוט המשולש. ולשון משולש. היינו כי הוא בעצמו משולש על ידי שאוחז בזה ובזה לבל יתפרדו והוא בחינת אמת תתן אמת ליעקב. כי באמת לפי דרך הטבע אי אפשר שיתיחדו מדת אהבה ויראה. והירא אינו אוהב והאוהב אינו ירא. אבל אצל הקב"ה יכול

להיות אחדות כי הוא באחד. וע"י מה על ידי מדת [* כן הוא בהעתקה ונר' שחסר מלת אמת]. ועי"ז היה קבלת התורה. וזהו בחודש השלישי ביום השלישי וישא אברהם את ס"ת אמת גם א"ת ר"ת תורת אמת. וכל איש ישראל צריך שיהיו לו אלו השלשה מידות אהבה ויראה ואמת ובזה יוכל לקבל התורה:

ביום הזה וגו' ביום ההוא אין כתיב כאן אלא ביום הזה שבכל יום כו'. שבדור דיעה ההוא היה הדבר בהתגלות ובקולות וברקים אבל באמת בכל עת ובכל דור יש קבלת התורה: ויסעו מרפידים. מריפוי ידים. ידים אלו המדות. ואמר בשם הצדיק הק' מו"ה ברוך נבג"מ זי"ע. לא תגע בו יד שום מדה לא תגע בו בהר סיני. ובגמר דבריו אמר. כי כמה הכנות יש לקבלת התורה. ימי הספירה שהם כולם הכנה לקבלת התורה שהוא השלימות והחודש סיון מר"ח ואילך:

ואמר שכל בר ישראל יכול להשיג חיות השי"ת אפילו הקטן שבקטנים והפחות שבפחותים והשפל שבשפלים יוכל להשיג חיות השי"ת. ועבירה היא בידינו שאנו ישינים בתרדמת הזמן. כי בשעה אחת יכולים להשיג עוה"ב שלימה. (בשעה א') ומכמה שעות שהשי"ת נותן להאדם שיחיה בעולם כמה עוה"ב יכולים להשיג:

ויתיצבו בתחתית ההר. פי' כל בר ישראל צריך להתיצב על מקומו ולא יעלה במעלות יתירות. ובעת קבלת התורה היה ג"כ כך ודיבר הרבה בזה. ואח"כ אמר ונתתי לך מהלכים בין העומדים האלה. וכי זה נאה לו לאדם שמהלך בין עומדים. אלא הפי' הוא כך. כשאדם עומד במקומו ולא יותר גבוה אז יכול להלוך יותר ויותר:

עוד אמר. שצריך להכין עצמו היטיב לקבלת התורה בפרט בעת שרוצין לעקור כו' וד"ל. והכל יכולין לקבל התורה יהיה מי שיהיה אפילו בבחינה תחתונה יכול לקבל. ובעת קבלת התורה היו ישראל ג"כ במדריגה תחתונה. וזהו ויתייצבו בתחתית ההר. ועי"ז היה יכולים לקבל. אבל לא כשמגביה עצמו קצת. ועוד כשויתייצבו בתחתית. היו בהר:

ויהי קול השופר הולך וחזק מאד. מא"ד. הוא אד"ם כי באמת הקולות וברקים אינו דבר חידוש לפניו יתברך רק הוא לימוד להאדם. כי קבה"ת היא נצחית בכל עת ובכל זמן שצריך האדם לעורר הקול והדיבור בהתורה:

משה ידבר. ל' עתיד. כי עתיד הוא משה רבינו לדבר בכל דור ודור עם כאו"א הבא לטהר ולקבל התורה עליו כי התפשטותא דמשה בכל דור ודור. והאלקים יעננו בקול. להכניס ולייחד הקול בהדיבור:

לערב שבועות

בליל שבת ערב שבועות אמר. איש על דגלו. אמר בשם אביו זצוק"ל. על דגלו על דלוגו. והאריך בזה כל אחד לגוון הקבוע לו ולדלוגו במה שמדלג למקומו. ודיבר עוד מזה ואמר איש על דגלו באותות לבית אבותם. שיהיו האותיות והאו"ת הידוע. יהיו לבית אבותם. כמו שהיו במצרים שלא שינו כו'. ולכך קורין תמיד פרשה זאת קודם שבועות. כי זאת הפרשה הכנה לקבלת התורה. והלוחות של סנפרינו"ן היו. אמר שממספר ב"י נעשו הלוחות. וסוף דבריו שעיקר הכנה לקבלת התורה בשמחה. והוסיף עוד בדבריו. כי התורה היא למעלה מן העולם. ולא היה באפשרי להורידה לזה העולם עד שיבוא אחד שעיקרו ג"כ אינו מזה העולם וע"י התחיל להופיע. והאחד היה אברהם ואח"כ נעשו ג'. שלשה אבות התגלות יותר. מדריגה אחר מדריגה. ואח"כ נעשו י"ב שבטים שבטי י"ה. ואח"כ שבעים נפש. ואח"כ ששים רבוא שזהו תכלית השלימות כי יש ששים רבוא אותיות לתורה. ואז היו יכולים להורידה לארץ. וע"כ קורין תמיד פרשה זו קודם שבועות כי לא היה באפשרי לקבל את התורה בלא זה. ומהספירה נעשה מספר ב"י ולזה מרומז ג"כ הדגלים בהתקשרות והתחברות יחד כל אחד למקומו אז היו יכולים לקבל התורה:

בשבת קודש. **קודם שבועות אמר**. כבר דברנו מזה מה ענין פרשה זו ממספר ב"י שאנו קורין תמיד פרשה זו קודם שבועות. ואמר כי המספר היה צריך להיות דווקא כך. ובלעדי זאת א"א להיות קבה"ת והמנין הזה כולל כל המספרים כי בו מאות ואלפים. והמספר של שש מאות אלף הוא. כי מספר הששה הוא בכל דבר והוא כולל הכל מעלה ומטה וד' רוחות. וישראל הם קיומו של עולם כמאמרם ז"ל ע"פ כי כארבע רוחות השמים פרשתי אתכם. כשם שאי אפשר לעולם בלא רוחות כך א"א לעולם בלא ישראל. והתנופה היה ג"כ מוליך ומביא למי שארבע רוחות העולם שלו. מעלה ומוריד למי שהשמים והארץ שלו. ובהמספר הזה כמה מספרים. עשיריות. ומאות. ואלפים. ומאות אלפים. כמבואר בפסוק ויהיו כל פקודי בני ישראל כו'. ותמוה שלא נמצא במספר זה מספר אחדים. ומסתמא לא היו צריכים אז לזה. והאריך בזה עפ"י המדרש אחד היה אברהם וכו'. סדר השתלשלות מאחד לשלשה אבות. ואחר כך לשנים עשר שבטים ואחר כך לשבעים נפש ואחר כך לששים רבוא ישראל. ואיתא במדרש לא נסתלק יעקב מהעולם עד שראה ששים רבוא לבני בניו. היינו שהוא עיקר השייך לקבלת התורה כמ"ש תתן אמת ליעקב. ואותו הדור שהיו צדיקים גדולים דור דעה הראויים לקבלת התורה. ובפרט שמשה ביניהם כמאמר חז"ל אשה אחת ילדה במצרים ששים רבוא ומי היא יוכבד. וכיון שהיו ראויים לקבלת התורה הוכרח להשתלם מספרם למספר המבואר בכתוב.

והפטרת זו הפרשה והיה מספר ב"י כחול הים אשר לא ימד. דקדק בזה ואמר כי מספר ב"י לעולם צ"ל במספר הזה ששים רבוא ויפרו וירבו אשר לא ימד ולא יספר. היינו כי המספר צ"ל ששים רבוא וכפל המספר כמה פעמים ששים רבוא הוא בלא מספר. כי באותו פעם היה צ"ל קבה"ת בכל ענייניו ואופניו. ובהתגלות קולות וברקים. ומאז ועד עתה יש בכל שנה קבה"ת אבל לא בהתגלות פרטי כאז בשעת מ"ת. וסיים היוצא לנו מזה. כי בשבת זה צריך כ"א לראות להכין עצמו לקבה"ת. וחזר ואמר. כי השבת הוא גדול מחג השבועות ואיך יהיה הכנה לו. רק מהשבת צריך להמשיך הארה להחג ויראה כל אחד להכין עצמו בקדושה ובשמחה לקבלת התורה:

בליל ש"ק. דיבר ממתן תורה. ובתוך הדברים הזכיר את המדרש שמתחילה דיבר השי"ת עמם לפרקים. מתחילה במצרים. ואח"כ בסנה. ואח"כ בסיני. וכשבאו לאוהל מועד נתייחד הדיבור עמם באוהל מועד משל למלך כו'. ע"ש במדרש:

אמר בשם אביו זצוק"ל. קול י"י בכח. לפי כחו של כל אחד ואחד. וכן הוא כאן. כי מתחילה היה בקטנות והיה לכ"א בכ"מ לפי' בחינתו לפי שלא הי' בשלימות. וכשבאו לאוהל מועד שהוא בשלימות. דיבר עמם בצנעה. וכן הוא בכתוב. ורוח גדולה וגו' לא ברוח י"י וגו' לא ברעש י"י וגו' לא באש י"י. רק לבסוף שהיה קול דממה דקה תמן קאתי מלכא. וכן בסדר התפלה פסוקי דזמרה ואח"כ יוצר אור ברעש גדול עד שמ"ע שהוא השלימות אינו צריך קול ורעש רק בלחש:

כתיב יום ליום יביע אומר ולילה ללילה יחוה דעת. איתא במדרש. יום ליום יביע אומר. זה תורה נביאים וכתובים. ולילה ללילה יחוה דעת. זה משנה והלכות:

ונוכל לומר עפ"י פשוט. כפי דאיתא בספרים. בשעה שלמד הקב"ה עם משה תורה שבכתב ידע שהוא יום ובשעה שלמד אתו תורה שבעל פה ידע שהוא לילה. וזהו הפירוש יום ליום כו' זה תנ"ך. ולילה ללילה כו' זה משנה כו'. ובאמת צריך כל אדם לייחד יום ולילה וכפי דאיתא היום לוה מהלילה והלילה לוה מהיום וכתיב ויהי ערב ויהי בקר יום אחד היינו כשמייחד שני הזמנים הנ"ל אזי נעשה יום אחד היינו השלימות הגמור והכל כפי ברייתו של עולם. מתחילה אוכמא והדר נהורא לכך כתיב מקודם ויהי ערב ואח"כ ויהי בקר. וכפי שדיברנו על פרשת במדבר שאו את ראש. כי זה עיקר כוונת הספירה. כי אחרי שמייחד כל הימים וסופר כל הספירות אזי לכל לראש. שצריך הכל לייחד להראש כי זה רצון הבורא ב"ה בבריאת עולמו הכל ע"י משפיע ומקבל. בכדי שיוכל העולם הגשמי הלז לקבל אותו ואח"כ להעלות הכל ולייחד להראש עד שיושלם כל העולמות בתכלית כל השלימות ואז לא יהיה לך עוד השמש לאור יומם ולנגה הירח לא יאיר לך.

רק והיה לך י"י לאור עולם. ויהיה כולו אור. אבל בעולם השפל הזה הוכרח להיות הכל ע"ד עילה ועלול. וכתיב ויעש אלקים את שני המאורות הגדולים כי עיקר רצון הבורא ב"ה שיהיה שלימות הגמור ויהיו שני מאורות הגדולים בשוה. רק מקודם מוכרח להיות המאור הגדול לממשלת היום והמאור הקטן לממשלת הלילה. אבל תכלית רצונו ית"ש שיתייחדו כל העולמות ע"י עשיית מצות וקיום תורתו הקדושה ויוחזר כל המדות למעלה ותתחדש עטרת ת"ת לעמוסי בטן. ויהיה אור הלבנה כאור החמה ולעת ערב יהיה אור. ולזה אחר שיצאו ישראל ממצרים מחמשים שערי טומאה הוכרחו לספור מ"ט יום. וכיון שהשיגו והשפיעו חיותו של הקב"ה לזה העולם עפ"י מדותיו ממעלה למטה עד שבאו לבחינת מלכות שבמלכות. באו אח"כ לעולם החירות ואז יבאו לקבל את התורה כי הם יחדו את כל העולמות לזה הבחינה שהיא למעלה מזה העולם כי אורייתא מחכמה נפקת. וכמו כן עתה התנהגות העולם וכל העולמות ע"י משפיע ומקבל. כי עיקר הוא הבירורים שנעשו והוכרח כעת להיות כן. אבל לעתיד שלא יהיו שום בירורים. רק העולם יהיה בתכלית השלימות יהי' שני המאורות גדולים וגם בחי' לילה לא יהיה כלל. אבל כעת הוכרח משרע"ה ללמוד תורה שבע"פ בלילה כידוע שתורה שבע"פ מקבל מתורה שבכתב כמו שהלילה מקבל מהיום:

לשבועות

בחודש השלישי. איתא במדרש. התורה משולשת תנ"ך. אותיות משולשים א' ב' ג' והכל משולש: עכ"ל

הנה נראה אשר כל דבר שבקדושה הכל משולש וקדושה לך ישלשו. ובבריאת העולם כתיב י"י בחכמה יסד ארץ כונן שמים בתבונה בדעתו תהומות נבקעו. וכמו כן אצל בצלאל כתיב ואמלא אותו רוח אלקים בחכמה ובתבונה ובדעת. כי באמת כל השתלשלות העולמות הכל בשלשה הן באורך הן ברוחב והן מכל הצדדים הכל הוא בג'. כשהן ברוחב נקרא חבל. יעקב חבל נחלתו. כי זה כלל גדול שאין נקראת חבל רק כשהם נקלעים בשלשה. וכתיב והייתם לי סגולה מכל העמים כי סגול הוא ג' נקודות ובאורך בוודאי ג"כ בשלשה. קדוש לעילא. קדוש באמצעיתא. קדוש לתתא. עיין ברעיא מהימנא פ' אמור ע"פ ולא תחללו את שם קדשי ונקדשתי בתוך ב"י. ובאברהם איתא בן ג' שנים הכיר אברהם את בוראו. וכמו כן כתיב ועשת את התבואה לשלש השנים. כי זהו עיקר של עבודת ישראל לייחד הכל לג' ראשונות. וזה ידוע כפי שדברנו אשר בכ"מ הם שלשה. ימין ושמאל והמכריע באמצע. לזאת הן באורך והן ברוחב הכל שלשה. רק לעילא נקרא קודש אמנם ע"י התפשטות הוא"ו מעילא לתתא ומתתא לעילא נקרא

קדוש לעילא ג"כ. וזה ידוע כי אורייתא מחכמה נפקת. וזהו עיקר קבה"ת לייחד הכל ע"י התורה הקדושה לג' ראשונות כמו שדברנו. לזאת איתא במדרש הכל משולש כמבואר שם. ואח"כ כתיב ביום הזה באו מדבר סיני. כי באמת קבלת התורה הוא בכל זמן רק במעמד הר סיני היו קולות ולפידים וכל דבר בהתגלות וכעת הכל בהסתר. אמנם אנו מאמינים כי בכל שנה ושנה ביום קבה"ת נתעוררו כל הבחינות שהיו אז בעת קבה"ת. וצריכים אנו לראות לייחד הכל להקב"ה ולקבל התורה אשר לזה כתיב ביום הזה באו מדבר סיני:

כתיב ומשה עלה אל האלקים ויקרא אליו י"י מן ההר לאמר. ולכאורה תמוה שמאחר שעלה אל האלקים מה שייך לומר אח"כ ויקרא כו'. רק באמת. כתיב מקודם ומשה עלה אל האלקים. היינו היראה והפחד. כי באמת כל דבר מתחיל מן היראה מקודם כברייתו של עולם. עיזי מסגי ברישא. ואח"כ ויקרא אליו י"י היינו מדה"ר והחסד. כי כמו כן היה בריאת העולם. וכמו כן כל העובדות של ישראל מתחילה הוכרח להיות ממדת היראה ואח"כ מן היראה יבא לידי אהבה. וכמ"כ אמר דהע"ה. אני אל אלקי"ם אקרא וי"י יושיעני. היינו שמתחיל לבקש מהקב"ה בגודל פחד ויראה. וכביכול ב"ה וב"ש מושיע לו במדת החסד ובמדה"ר. ואח"כ אמר עוד. ערב ובוקר וצהרים אשיחה ואהמה. הכל היראה מקודם. וכמ"ש בבריאת העולם ויהי ערב ויהי בוקר שמתחיל מן מדת הלילה שהוא בחינת הדין. ואח"כ ויהי בוקר. היינו מדת החסד. ואח"כ יום אחד שנכללו מדת לילה ביום כי באמת הכל ברורים שצריך לברר הכל ולברר הטוב מן הרע ולבטל החושך לגמרי עד שיהיה כולו טוב ואור שזה היה תכלית בריאת העולם עד שיבורר העולם לגמרי ויהיה כולו אור. וכפי שדברנו כבר ע"ז דאיתא מתחלה עלה במחשבה לברוא את העולם במדת הדין. היינו שמדת הדין יסכים ג"כ להשפיע לישראל כ"ט. ראה שאין העולם מתקיים. היינו שקלקלו הדורות אשר אין באפשרי שיסכים מדה"ד לטוב להם. לכך שיתף עמו מדה"ר. אבל באמת עיקר רצונו הפשוט היה שמדה"ד יסכים ג"כ להיטיב לנו. רק אח"כ שקלקלו הדורות מחוייב להיות ברורים וברורים עד שיבורר העולם לגמרי ויהיה אי"ה ביאת משיחנו בב"י ויבוטל הרע לגמרי. ואז יהיה מתנהג גם ע"י מדה"ד שיסכים ג"כ להיטיב לנו. אשר לזה כעת הלכה כב"ה היינו מדת האהבה והחסד. ולעתיד אי"ה יהיה הלכה כב"ש. כי זה ידוע כי הוא היראה והפחד. ואז יושפע לישראל כל טוב גם ע"י מדת הפחד. והיה יום אחד הוא יוודע לי"י. ואותה הבחינה עצמה הוא יום קבלת התורה יום אחד יוודע לי"י היינו כפי שדברנו שמתחיל מן היראה עד שבא לידי אהבה ונכללים זה בזה ויהי ערב ויהי בוקר יום אחד. והיה יום אחד הוא יוודע לי"י.

ולזה מקודם כתיב ומשה עלה אל האלקים היינו מדת היראה והפחד ואח"כ ויקרא אליו י"י מן ההר לאמר שהשיג מדת החסד ואהבה. ואח"כ אמר כה תאמר לבית יעקב לנשים. ותגיד לבני ישראל לאנשים. לנשים בל' רכה ולאנשים בל' קשה. ולכאורה תמוה הלא דברות שהשיב להם היו במדת החסד. רק באמת אחרי שהשיגו מדת החסד והאהבה אז היה מדבר עמהם הגם בל' דיבור. וכפי דאיתא שכל ל"ח שנה שהיו ישראל במדבר לא ייחד הקב"ה הדיבור אליהם ולכאורה הוא תמוה הלא כמה פעמים כתיב בתורה ויאמר. רק האמת הוא כלל גדול כי שנים שהם אוהבים זה את זה. הגם שהם מדברים ביניהם דברי קשות. הכל הוא מגודל האהבה. אבל מי שאינו אוהב את חבירו אזי כשהוא מדבר עמו אינו מדבר רק דברים רכים ובנחת. לזאת כל הל"ח שנה לא ייחד הדיבו"ר אליהם רק דיבר עמהם באמירה רכה. ואח"כ כשנתפייס עמהם אזי כתיב וידב"ר. היינו דברי קשות. לזה כתיב כאן ותגי"ד לב"י. כי אחר שהוא אוהב אותם באמת תדבר עמהם קשות ביראה ופחד. ומזה יבואו לידי אהבה רבה:

איתא במדרש רות. עיניך בשדה אשר יקצורון כו' אל תלכי ללקט בשדה אחר. ע"ש לא יהיה לך כו'. וגם לא תעבורי מזה. ע"ש זה אלי ואנוהו: ע"ש

ונוכל לומר כי מלכות בית דוד משפיע לכל העולם והמלכות מקבלת ממידות העליונות לזה אמר לה אל תלכי ללקוט בשד"ה אחר כי אית שד"ה ואית שד"ה עיניך בשדה אשר יקצרון. היינו שדה דחקל תפוחין קדישין. וזה ידוע ג"כ כי בשדה יש מקודם זריעה וחפירה ועדירה עד שיגדל שבלים ואח"כ קוצרים. וזה הכל בירורים עד שיבא להגרעין שהוא העיקר לזה א"ל עיניך בשדה אשר יקצורון. שיראו העיקר לברר הכל עד שיקושר הכל לרצונו הפשוט ויהיה יחוד גמור. והאיך נעשה זאת. לזה אמר עיניך בשדה. כי כתיב עיניך ברכות בחשבון על שער בת רבים כי עיקר היחוד נעשה ע"י העינים. ואמר אח"כ וצמית והלכת היינו כשתצמא לד"ת. והלכת אל הכלים ושתית. היינו שא"ל שתראה לקבל התורה ותשפיע אל הכלים שהם מקבלים מן העינים. כתיב שתה מים מבורך. מקודם הוא בור היינו שאין לו משלו כלום רק מה שהכניסו מים לתוכו ואח"כ ונוזלים מתוך בארך. כשתקבל עליך חיות הבורא ב"ה אזי נעשה באר מים חיים ונוזלים מן לבנון. כי כל דבר מקבל חיות שלו מקדושתו של מעלה. וזהו והלכת אל הכלים:

וכה תדבקין עם נערותי. כפי דאיתא במדרש. עם הצדיקים. כי באמת כשברא הקב"ה את עולמו היה הכל בכדי שיקבלו ישראל את התורה הקדומה לעולם רק הכל היה מאת הבורא ב"ה שהיו כמה דורות שקומטו בלא עת ואח"כ קמו דורות שדחו בידים את השכינה למעלה. עד שבא אברהם אבינו וממנו התחיל שני אלפים תורה ואח"כ יצחק

ויעקב ושבעים נפש וששים רבוא ישראל שהם קבלו את התורה. וכמו כן נטע הקב"ה צדיקים בכל דור ודור שמקבלין את התורה. היינו העיקר הוא הפנימיות של התורה והם משפיעים לכל העולם. ומחוייב כל אדם לדבק עצמו לצדיקים. ועוד יש לפרש כי צריך להשתדל ולקיים מצותיו של הקב"ה ביראה ואהבה בכדי לקשר כל דבר לרצונו הפשוט. וזהו וכה תדבקון עם נערותי. להתדבק להקב"ה ע"י קיום התוה"ק ולייחד אליו כל העולמות בחינת נערות כמו עלמות אהבוך עולמות אהבוך וכפי דאיתא באוה"ח והר סיני עש"ן כולו. היינו ע"ולסם ש"נה נ"פש שיתייחדו כל העולמות וכל השנים וכל הנפשות להקב"ה. והנה העולם והשנה תלוי בהקב"ה שהוא מנהיג את כל העולמות ואת כל השנים. אבל הנפש תלוי בנו שלא לילך עם הנפש אחר תאוות עוה"ז. רק לדבק נפשו לחי החיים וישיג בכל פעם יותר אורו של הקב"ה כפי דאיתא בזוה"ק זכה יתיר כו' זכה יתיר כו'. ובפרט בחג שבועות יום קבה"ת צריך לראות לקשר הכל להקב"ה ושיעשה פירות בעולם. וכפי דאיתא בגמרא בעצרת על פירות האילן. היינו כאשר ישראל מתאספין יחד בעצרת לשון אסיפה. אזי צריכין לראות שיעשו פירות. כי כל העולם כולו נקרא אילן. וכפי דאיתא על פסוק מי כמוכה באלים י"י. היינו אילן. הקב"ה נקרא אילן. כפי דאי' בספרים קדושים. העולם נק' אילן וכמו כן האדם נקרא אילן. וצריך לראות שיעשה תמיד פירות טובים. ומהו פירותיהם מעש"ט. וזהו הפירוש עיניך בשדה אשר יקצורון שיעשה תמיד פירות עד והלכת אל הכלים ושתית. שמשפיע מן העינים אל הכלים. ואז ומלאה הארץ דעה את י"י כמים לים מכסים:

שאלו לו המדרש. בשלשה דברים נתנה תורה באש ובמים ובמדבר. באש אשר ירד עליו ד' באש. ובמים הוי כל צמא לכו למים. מה אלו בחנם אף דברי תורה בחנם. ובמדבר. שאין נקנין ד"ת אלא א"כ משים עצמו כמדבר עכ"ל:

אמר דברי המדרש עצמו די להכנה לקבה"ת. ואח"כ אמר אני אסדר לפניכם קצת סדר המערכה. השי"ת ברא את העולם לבדו. ועיקר הבריאה הוא האדם ולא בשביל כולם אלא אפילו בשביל אחד ואפילו בשביל אנשים פשוטים כי כל אחד עולם בפ"ע וחייב אדם לומר בשבילי נברא העולם. פירוש עולם שלו. שאין אחר יכול לתקן אלא הוא. ויש בזה ג' בחינות. קטנים. ובינונים. וחשובים. הקטנים והבינונים צריכים כ"א לתקן עולם שלו. והחשובים צריכין לתקן העולמות בכללן. אך אין זה שייך אצלינו. אלא כל אחד צריך לתקן א"ע. ונמשך הענין עד שבא אאע"ה והוא התחיל להמשיך התורה לעולם. ורמז בזה יוקח נא מעט מים. שרומז לתורה. ורחצו רגליכם. רומז למה שרומז כו'. והשענו תחת העץ הידוע. עץ חיים היא למחזיקים בה. ואח"כ בא יצחק והמשיך בחינת התורה

להעולם במדתו. ושיתפו זה בזה עד שבא יעקב בחיר האבות ואחז בשניהם והוא בחינת אמ"ת. תתן אמ"ת ליעקב. ויש"א אברהם א"ת עיניו ס"ת אמ"ת. כי חלק י"י עמו יעקב חב"ל נחלתו כחבל הזה שמפשילין אותו בשלשה. ומה אנו לדבר באורות עליונים. רק לא פעלו זאת בנקל רק במעשיהם הטובים וע"י מס"נ כידוע בכאו"א. אח"כ באו הי"ב שבטים והמשיכו ג"כ כנ"ל עד שהגיעו לשבעים נפש ואח"כ לס' רבוא. שזהו השלימות הנצרך לקבה"ת. ובמצרים שם היה חידוש העולם שנתפרסם ונתחדש גילוי אלקותו ויכולתו יתברך ונזדככו שם במצרים ומשה ואהרן ושבעים זקנים עמהם והם היו דור דעה הראוים לקבלת התורה. הגם שהיו כמו שהיו. כמ"ש ואת ערום ועריה. עכ"ז טהורים ונקיים היו במה שצריכים להיות נקיים. ומסתמא פעל עמהם משה בכל הצורך. עד שהגיעם ללילה הראשון של פסח לבחינה גבוהה מאוד לשלימות הגמור ועכ"ז לא בנקל רק במס"נ כידוע בעת שחיטת הפסח. ואח"כ ניטל מהם זאת וציוה להם לספור ספירה ולטרוח בעבודה מחדש. שיהיו ראוים לקבה"ת. ואח"כ באו לים וזאת ידוע שהיה להם אז מס"נ. ואח"כ באו לרפידים על המים. ואח"כ באו לאלים ומצאו שם שבעים תמרים וניתן להם המן שזה ג"כ סיוע לקבה"ת כמ"ש חז"ל לא ניתנה תורה אלא לאוכלי מן. ואח"כ הגיעו לסיני. כמה טרחו ויגעו ונזדככו היטיב עד שיהיו ראוים לקבלת התורה:

הכלל היוצא מהדיבורים הללו. כי כל יום הוא תיקון אחר ואין יום דומה לחבירו. כי ימי הספירה רומז כ"א לתיקון בפ"ע. כי צריך לתקן המדות כידוע. ולא לכוין על מדות העליונות רק כל אחד ואחד צריך לתקן מדותיו וכמאמרם ז"ל קשה עונשן של מדות מעונשן כו'. כי מי שנכשל ח"ו בדבר גס ועב בקל יוכל לדחות זאת מעליו ולשוב אל י"י. אבל הנשרש במדות רעות ח"ו כמו הכעס והגאווה והעצבות קשה לפרוש מהם. ויש בזה שני ענינים. אחד פחיתות המדה הגרועה בעצמה ורעתה. והשנית כי היא עושה מסך המבדיל ואינה מניחה שיגיע לו שום אור וחיות. ע"כ צריך כאו"א לראות לתקן את זאת בימי הספירה כי הם רומזים כל יום למדה ידועה ובעי למימני יומי ושבועי. כי בהגיע השבוע נתקן כללות המדה וכל מה שנתרבו מספר השבועות נתרבה התיקון בכללות. וכיון שמתקנים כנ"ל אז בהגיע חג הקדוש אזי ממושבותיכם תביאו לחם תנופה. וצריך להתחדש ביותר חיות ובעבודות חדשות והאריך בדברים. ובתוך הדברים אמר כל מה שברא הקב"ה בעולמו לא בראו אלא לכבודו. אמר בעולמו של כאו"א כנ"ל כמ"ש כל הנקרא בשמי ולכבודי בראתיו יצרתיו אף עשיתיו. דיקדק בהתיבות ולכבודי בראתיו כו' מלמעלה למטה ד' עולמות אבי"ע. עד שהכניסו לעשי'. ואנו צריכים לתקן זאת מלמטה למעלה בעובדא ובמילולא וברעותא דלבא אלו הבחינות בעצמם וד"ל. ואמר שיראה כל

אחד לפי מקומו וערכו ולא יותר. ובתפלה לא יבקש התלהבות רק יראה להכניס את עצמו בהדיבורים ובעבדות. וההתלהבות יבא ממילא. ובענין התיקון של כל יום בפ"ע כנ"ל. הזכיר המאמר יצרו של אדם מתחדש עליו בכל יום. ע"כ יש לו לכל יום תיקון בפ"ע ולא להכניס זאת במחשבתו את השטותים מיום אתמול ולעיין בהם. רק לחדש העבדות ולעמול בלי שום עצבות עד שינתק ממילא השטותים מעליו ויתוקנו. והעיקר להתחזק באמונת הבורא יתברך. ולהתחזק באמונתינו ע"י הספירה שקיימנו וספרנו בכל יום ובזה נכנס לקבלת התורה:

בליל שני דשבועות אמר. הכלל הוא כי צריכים לשמוח מאד בקבה"ת. כי כל אחד ואחד מקבל לפי ערכו וצריך להאמין שבוודאי עתה ישוב מאולתו ויזדכך ויהיה כך. ובלבד שיקבל עליו בלב שלם. ואמר והר סיני עש"ן כולו. ע"ש"ן ר"ת ע"ולם ש"נה נ"פש כשם שהעולם הוא קומה שלימה כך השנה היא קומה וכן הנפש. והעולם הוא בבחינת כלים. והשנה הוא בזמן. והנפש הוא באדם. ובעת קבה"ת נתייחד הכל. וזהו והר סיני עש"ן כולו. והיכן הגיע להם שבאו להר סיני וקבלו התורה מחמת שנתייחדו כל הבחי' ע"ולם ש"נה נ"פש במקום ובזמן ובאדם ואז היו ראוים לקבל התורה:

מפני אשר ירד עליו י"י באש. ע"ד שאמר אאמו"ר זצ"ל על פסוק כי י"י אלקיך אש אוכלה הוא. פי' הוא אש של ישראל שמרתיחין עצמם בעבודת הבורא. ועד"ז הוא כאן אשר ירד עליו י"י באש. כי היה ירידת והתגלות השם יתברך ע"י אש שלמטה וכפי שצוה הקב"ה בקרבן שמחויב להביא אש של הדיוט כי כל שלימות האדם הוא האש והחימום שיש לו לתורה או לתפלה והיה התגלות הש"י עליהם מאתערותא של כאו"א:

ויעל עשנו כעש"ן הכבשן. עשנ"ו. הוא בחינת עש"ן כנ"ל. כעשן הכבשן כפי מה שהוא כובש את בחי' העשן הנ"ל כן הוא מעלה הכל למעלה:

ויהי קול השופר הולך וחזק מא"ד. מא"ד הוא אד"ם. כי כל מה שמספר הקולות והברקים אינו שום דבר חידוש לפניו יתברך. אבל הכל הוא לימוד לאדם. כי קבה"ת הוא נצחית בכל דור ובכל זמן שצריך האדם לעורר הקול והדבור בתורה וזהו ויהי קול השופ"ר לשון מלכי ישפ"ר עלך. מלכי הוא ל' עצה ומחשבה. ולשון מלך. כי המחשבה היא מלך. הולך וחזק מא"ד:

משה ידבר ל' עתיד. כי עתיד הוא בכל דור ודור לדבר עם כל אחד ואחד הבא לטהר ולקבל עליו התוה"ק. משה מדבר עמו כי אתפשטותא דמשה בכל דרא ודרא. והאלקים יעננו בקול. להכניס ולייחד הקול בדיבור:

בליל שבועות. על מדרש בחדש השלישי אמר השי"ת חידושי דברים אני מחדש בכם. התחיל המכה בעברתו כל בכורי מצרים ויוצא את עמו ישראל מתוכם לחירות עולם. אמר מלבד הפשוט יש לפרש כי הוציאם ממצרים והכניסם לבחי' חירות עולם והוא בחי' שבועות וקבלת התורה. והאריך בזה בענין יציאת מצרים כי הוא מורה על אמונת חידוש העולם ואז היה הבחי' בשלימות רק שהשי"ת רצה שיהיה בחי' חידוש העולם על ידי ישראל לכך צוה לספור הספירה שיתקדשו ויתחדש על ידיהם זו הבחי'. וזה פי' המדרש חידושי דברים אני מחדש בכם. החידושי דברים שאני מחדש הוא בכם על ידיכם:

בנו הרה"ק מוהר"א זצוקלל"ה שאל מאביו אדמו"ר זצוקלה"ה המדרש. כתיב וירד ד' על הר סיני איני יודע אם הגבוה הנמיך א"ע או אם הנמוך הגביה א"ע כיון שנאמר וירד ד' על הר סיני מכאן שהגבוה הנמיך א"ע. והשיב לו אדומו"ר זצוקלל"ה החייתני בני. כ"א היה מצטרך הנמוך להגביה א"ע מה תקנה יש לנו אבל אם [הגבוה] הנמיך א"ע זה עיקר חיותינו וזה מראש דרגין עד סוף דרגין. וכן צדיקים צריכים להנמיך א"ע. והקב"ה בעצמו משפיל גאים עדי ארץ כדי להגביה שפלים. וזה בחי' נחות דרגא ונסיב איתתא. כביכול בעת נתינת התורה קיים נחות דרגא ונסיב ישראל. ודיבר הרבה שלא ליכנוס בחשבונות וצריכים לשמוח בסגולת הימים ובקבלת התורה וליקח חיות מכל דבר הן בתפילה והן באמירת אקדמות. מאתר בית שכינתיה דלא צריך בחישותא. והבן:

סליקו המאמרים דשבועות. בעזר אל למושעות:

ספר במדבר

במדבר

במדבר סיני. אי' במדרש למה במדבר מכאן שניתנה תורה בשלשה דברים. באש ובמים ובמדבר כו' ע"ש במדרש:

פתח ואמר. כל איש ישראל שרוצה לקבל התורה מוכרח להיות לו השלשה דברים הנ"ל. כתיב והר סיני עשן כולו מפני אשר ירד עליו ד' באש. היינו שהשי"ת ירד עליו על ידי האש. כי האיש הישראלי שיש לו בתוכו האש יורד עליו ההר סיני וד' שוכן עליו. אש הוא היראה מד'. מים הוא האהבה לד'. מדבר הוא הדיבור. הדיבור כולל שניהם. כי בקול לבד יש בו ג"כ מיא ואשא ורוחא. רוחא הוא הדיבור רוח ממללא. עם כולם היינו עם קול ודיבור בהם קונים את התורה. וז"ש המדרש מכאן ממה שנאמר במדבר שצ"ל בהדיבור. מוכרח להיות קודם הקול. מכאן שנתנה התורה בשלשה דברים הללו. לכך קורין זאת הסדרה קודם שבועות שהיא הכנה לקבלת התורה. ואעפ"י שנאמר בתחילה

קול ד' על המים. ואח"כ חוצב להבות אש. ולמה אומר המדרש בהיפוך. רק זה אמרתי כמה פעמים שמזה העולם צריך להתחיל מלמטה מקודם. כמ"ש עורי צפון ובואי תימן: **שאו את ראש**. שתשא ותרומם איש ישראל אל הראש ולקשר את האיש ישראל לד' בכל העניינים. ואיש ישראל מוכרח להיות ד' בקרבו. כמ"ש במדרש שבעים נפש היו חסר אחד והשלים הקב"ה ואח"כ לששים רבוא נחסר אחד והשלים הקב"ה:

כל עדת בני ישראל. בכל המספרים של ב"י יקשר משה את כולם לד'. כל שבת שקודם יו"ט הוא הכנה להיו"ט והשבת הזה הוא מפקודי בני ישראל. לשון פקדון שבזה טמון ומופקד קבלת התורה:

איתא במדרש שאו את ראש כל עדת ב"י אמר הקב"ה למשה לא חבבתי שום בריה יותר מכם וכו' וכשם שיש לי תלוי ראש. שנאמר לך ד' הגדולה והגבורה וכו' עד והמתנשא לכל לראש כך דמיתי אתכם אלי ונתתי לכם תלוי ראש שאו את ראש:

הנה באמת הלא כל העולמות עליונים ותחתונים וכל הברואים של כל העולמות הכל תלוים בחיות של הקב"ה. רק מתחילת ברייתו של עולם האציל הקב"ה חיותו ואורו מעילה לעלול וצמצם כביכול אורו הגדול שיוכל להתקיים זה העולם אבל באמת כולא חד הוא. וכפי שאמר הרב הצדיק מורינו הרב רש"ק זצוקללה"ה. עתיקא קדישא נקרא השם ב"ה. וכמו כן חקל תפוחין וז"א. רק התלבשות בזה העולם הכל הוא לפי המדות הנקראים ספירות. אבל עיקר הוא. אני ראשון ואני אחרון ומבלעדי אין אלקים. כי כל מה שנמצא בעולם חיות הבורא יש בהם כי בלא זה לא היה שום קיום כלל כדכתיב ומלכותו בכל משלה. וזהו הפי' מלכותך מלכות כל עולמים היינו כל העולמות. הן הגבוהים מאד והן השפלים מאד כולם חיים ומקבלים ממלכותו של הקב"ה וממשלתך בכל דור ודור. כי הדורות מקודם היו נשמות גדולות. ואח"כ נתמעט מדור לדור עד שבא כעת לדור שלנו הקטן ובוודאי מצפים אנחנו שנזכה לביאת משיחנו אי"ה בב"י. ועמדו רגליו ביום ההוא על הר הזיתים. עכ"פ המלוכה והממשלה של הבורא ב"ה על כל העולמות והדורות מרום רום המעלות עד שלשול קטן שבים כולם מקבלים חיות הבורא ב"ה. ואות נו"ן לא נזכר באשרי בא דוד ואסמכי' ברוה"ק סומך ד' וכו' כי ידוע שעיקר העבדות בזה העולם לבטל את כל הגשמיות ולהעלות הכל לשער החמשים היינו עולם החירות הנקרא חמשים שערי בינה. וכדאיתא על פסוק ותחסרהו מעט מאלקים. שמשרע"ה השיג מ"ט שערים של שערי בינה. ושער החמשים לא השיג. כי בשער החמשים יש עוד נו"ן שערים. וכדאיתא בספרים הקדושים ולזה נקרא הקב"ה תלוי ראש. כי כאשר האציל הקב"ה אורו יתברך לזה העולם וברא את העולם האציל חיותו יתברך עפ"י

מדותיו הנצרך לקיום העולם. ונקראים ספירות. ויש מקודם ג' ראשונות ואח"כ שבע מדות שמתחיל עולם הבנין ממדת החסד עד מדת מלכות. וזאת המדה מנהגת את כל העוה"ז. וזה ידוע אשר כל מדה ומדה נכללה מכל המדות שעולה מ"ט ואח"כ נתייחד הכל לכל לראש. היינו לעולם החירות. לזה עיקר כוונת הספירה שיתקן כל אחד מה שפגם. ולהעלות הכל לשער הנו"ן ומזה נזכה לקבה"ת. וכתיב שבע שבתות תמימות תהיינה עד ממחרת השבת השביעית. נמצא סופר כל המדות מחסד עד מלכות. ואח"כ תספרו חמשים יום. צריך לספור ולייחד ולהעלות כל המדות ליום החמשים. היינו עולם החירות. שער החמשים ואז הוא קבה"ת. שזהו עולם החירות וכמאה"כ לך י"י הגדולה וכו' ואח"כ לך י"י הממלכה. ואח"כ והמתנשא לכל לראש. ועיקר הכל הוא על ידי עשיית המצוה שלנו ושמחה שלנו ומס"נ שלנו כמו שהיה בעת מתן תורה יכול כל אדם לבוא לבחינת בינה ולקבל התורה. וזהו פי' הפסוק. שאו את ראש כל עדת ב"י. שצריך לספור ימי הספירה ולהעלות הכל לבחי' ראש. ולזה אומר נתתי לכם תלוי ראש. כידוע שישראל מוסיפין כח בפמליא של מעלה. וכי ח"ו הוא צריך לכח שלהם רק כשישראל מבטלים הגשמיות שלהם ומעלים כל העולמות למעלה ראש ונתגדל מזה מלכותו בעולם השפל הזה. זה נקרא מוסיפין כח כי זה היה רצונו הפשוט בתכלית בריאת העולמות. ולזה קורין פרשה זו קודם חג השבועות כי זהו הכנה לקבה"ת כפי שדברנו שאו את ראש. שצריך כ"א לספור ולהכין עצמו אל קבה"ת בחג הקדוש הזה ע"י עשיית המצוה בשמחה ולקבל עליו עול מ"ש שלימה ולייחד הכל לבחינה הנקרא ראש ולייחד הכל לשער החמשים. חרות על הלוחות. א"ת חרות אלא חירות. ואז יוכל לקבל את התורה כי אורייתא מחכמה נפקת והבן:

איתא במדרש איש על דגלו באותות לבית אבותם. זש"ה יפה את רעיתי כתדצה. כשאני מתרצה לכם. כתרצה שאתם מתרצים לי בקרבנות. איומה כנדגלות. כרגלים שנתתי לכם: ע"כ

הנה איתא במדרש. שהדגלים היה צבועים ועל כל דגל ודגל היה תלוי מפה צבוע כפי מראה האבנים של אבני האפוד שהיו נגד י"ב שבטים. ואותו המראה בעצמו היה צבע הדגלים כל אחד כפי מראה האבן של שבטו. ע"כ. והענין הוא להראות הכל כי כל דבר שייך להקב"ה שהוא פשוטות לגמרי כולו לבן אני י"י לא שניתי. רק מתחיל מאברהם בריאת העולם מדת החסד כן יצחק ויעקב וכל השבע מדות כל אחד לפי מדה שלו. שהכניס אהבת הבורא ב"ה ואחדותו ע"י מדתו לזה העולם והשפיע כל טוב לזה העולם וזה נקרא גוונים. ובאמת כולא חד הוא ורק חותם חד ולא משתנה כלל. רק כאשר בא

להתפשטות מתפשטים בזה כל אותיות התורה ונעשה מזה צירופים כ"א לפי צרופו. וזה חיוב על כל איש ישראל לידע שהוא נברא יחידי כי כל העולם כולו לא נברא אלא בשבילו. ומקבל הכל מן החותם אמ"ת ונעשה מזה צירופים ויחודים עד אין סוף. וזה אין אנו מסופקים כי מספר כלל ישראל ומספר כל שבט ושבט ומספר כל הדגלים הכל הוא בהשגחה ובהכרחיות שמחוייב להיות כך. וכמו כן הצבע מהדגלים מחוייב ג"כ להיות כך לקיים השתלשלות העולמות. ויש ששים רבוא אותיות לתורה וישראל הם ג"כ ששים רבוא. הגם שנמצא ת"ל הרבה יותר מששים רבוא. והשי"ת יתן לכל ישראל חיים טובים וברכה ושלום. עכ"ז השורש של כלל ישראל הוא רק ששים רבוא. וז"ש המדרש כשאני מתרצה לכם. היינו כפי שדברנו. שגזר רצונו הטהור לברוא העולמות ויהיו ישראל ששים רבוא והכל בדגלים וצבע כל שבט ושבט להראות גדולתו של הקב"ה שהשפיע לזה העולם מרום רום המעלות אשר בשם אין שום גוון כלל עד סוף כל העולמות ע"י המדות שלו. והצדיקים הנקראים כל אחד כפי המדה שלו גוון כזה. וכל מה שברא הקב"ה בעולמו לא בראו אלא לכבודו שיתגלה כבוד מלכותו בזה העולם ע"י כל הדברים הנמצאים בעולם. שנאמר כל הנקרא בשמי ולכבודי היינו אצילות. בראתיו היינו עולם הבריאה ואח"כ יצרתיו היינו עולם היצירה. ואח"כ אף עשיתיו היינו העשיה. ומכל העולמות שאנו רואים לכאורה התנהגות העולם בזה המדה גוון שחור או אדום או ירוק הכל הוא בכדי שיתגלה מלכותו ולא ברא הכל רק לכבודו אבל באמת נלקח הכל ממקור הפשיטות לגמרי ששם אין שום גוון כלל ורצונו הפשוט הוא רק להשפיע לנו ולכל ישראל רק טוב ושלא ישלוט בנו שום דבר רע ח"ו. וזהו יפה את רעיתי כתרצה. ואח"כ אומר המדרש. כתרצה שאתם מתרצים לי בקרבנות כי זהו עיקר רצונו של הקב"ה. שע"י עשיית מצות ומעש"ט שלנו יתעלה האדם חזרה ממטה למעלה ולבטל כל דבר ולעשות אין מי"ש. כי כפי שהקב"ה ברא עולמות ומראה לכל אחד גוון כזה או כזה ועשה יש מאין. כמו כן מחוייבים אנחנו עמו ישראל לקבל עלינו תורתו ויראתו ואהבתו ולבטל כל הי"ש ולהעלות ולייחד את הכל לשורשו ולעשות אי"ן מי"ש וזהו דווקא ע"י עשיית וקיום המצות שזה נקרא י"ש מתבטלים העולמות ומתקרב אל בחינת אי"ן וכפי שאמרנו כבר כל ישראל י"ש להם חלק לעוה"ב היינו ע"י הי"ש שמקיימין בזה העולם באין לעוה"ב. והעיקר הוא שיעשה כל דבר שעושה בעובדא ומלולא ורעותא דלבא שיכניס חיות הבורא ית"ש בדיבורים שלו. וכפי שאומרים בשם הרב הצדיק מוה' אלימלך זצוק"ל שהנשמה קודם בואה להגוף מעבירין אותה דרך ג"ע ומראים לה כל החיות והתענוגים והשעשועים שיש להצדיקים בג"ע. ולמה נצרך זאת בכדי שאח"כ

כשהוא בתוך הגוף העכור כשהוא מתדבק עצמו להקב"ה בתורה ותפלה ועובדות טובים אזי בקל לו להשיג את האור שראה מקודם. והעיקר לעשות הכל ברעותא דלבא שיכניס חיות הבורא בהדיבורים שלו. לזה אמר כתרצה. שאתם מתרצים לי בקרבנות כי עיקר הקרבן הוא לייחד את כל הבחינות ד"צ"מ"ח". להבורא ב"ה. המזבח הוא הדומם. העצים הוא הצומח. הקרבן הוא החי. האיש המקריב הקרבן הוא המדבר. והעיקר הוא הווידוי דברים שמתוודה על הקרבן. וכשעושה כך עכשיו ג"כ בעבודה שבלב זו היא תפלה שהיא נגד הקרבן אזי מייחד כל העולמות ממטה למעלה ומייחד הכל לבחינת אי"ן. וזהו הפירוש אתם מתרצים בעולם לי. וז"ש המדרש. מקודם אני מתרצה לכם שמשפיע כ"ט לזה העולם ואתם מתרצים לי שחוזרים ומעלים כל העולמות להשי"ת:

היוצא לנו מזה. שחיוב על כל איש ישראל לידע ולחשוב שהוא יחיד בעולם בבחינתו. ושהוא וגם איש אחר כמוהו לא היה עדיין בעולם. כי אם היה כבר כמוהו בזה העולם לא היה הוא נצרך עוד להיות בעולם. רק באמת כל איש ואיש הוא דבר חדש בעולם. וצריך לתקן את מדתו בזה העולם שבוודאי זהו העיכוב לביאת משיחנו שיבא בב"י. וצריך לתקן מדותיו ותורתו השייכים להנשמה שלו עד שיתוקן כל העולמות ע"י כלל ישראל ויהיה אי"ה ביאת גואל הצדק בב"י אמן כן יהי רצון:

נשא

נשא את ראש בני גרשו"ן גם הם למשפחותם לבית אבותם. בני גרשו"ן. הנג"רשים. זאת עבודת משפחת בני הגר"שוני. כנ"ל. לעבוד ולמשא. הבעל תשובה צריך לעבוד עבודת משא ולשבור כח היצה"ר עד שזוכה לתשובה עילאה:

עוד אמר. על פסוק כל הבא לעבוד עבודת עבודה ועבודת משא. עבודת עבודה היא דבר שהיא עבודה לעבודה אחרת. היינו גשמיות אכילה ושתיה ושאר ענינים הנצרכים והוא הכל בבחינת עבודה לעבודת י"י. ועבודה זו הוא כאילו אומר הרי עלי עולה שחייב באחריותה. ומחויב לעבוד עבודת ד' בכח אכילה זו או שאר ענייני עוה"ז. עבודת משא הוא כשהוא זוכה להעלות נה"ק בעת האכילה למקומם הרמתה וזהו משא מלשון וינטלם וינשאם. ואז האכילה גופא עבודה וכאילו אומר הרי זו עולה שאינו חייב באחריותה. וזה נקרא עבודת משא. ואמר שכלל גדול בזה מי שעניני גשמיות שלו דבוקים לעבודת י"י כתורה ותפלה. אזי התורה ותפלה שלו יכולים להיות זכה וברורה רק לי"י בלא שום תערובות חיצוניות. ומי שענייני גשמיות שלו נפרדים מעבודת י"י אזי העבודה שהיא תורה ותפלה מחובר ומעורב בעניני גשמיות:

עוד אמר בדרך רמז. עבודת עבודה. היא עבודה שע"י תענוג ועכ"ז היא אצלו בבחינת עבודה כי וגילו ברעדה כתיב. שאעפ"י שמתענג ושמח בעבודתו צריך לשאת ולסבול עול מורא שמים. ועבודת משא היא עבודה שהיא בחינת עבודה קשה ומשא:

ביום א' פרשה נשא אחר תפלת המנחה. דיבר מענין לימוד והזהיר ביותר ע"ז בכל עת שיכול להפריש עצמו מכל עסקיו כל או"א לפי ענינו. ואמר אפילו כשהלך היום כפי שהלך. מ"מ בשעה אחת לימוד בשמחה וזריזות יוכל להכניס כל היום בזה. וע"י שמחה יוכל להוציא את עצמו מכל דבר רע ולהתקרב לטוב:

איש כי יפליא לנדור נדר נזיר להזיר לי"י. יפליא ל' פלא. ול' מופלא ומכוסה. ול' אל"ף. ותוכן הדברים. איש כי ירצה להתפרש ולהתקדש ולהתקרב לשם י"י. מיין ושכר יזיר. יין מכונה לכל דבר תאווה וגשמיות. כי העיקר לפרוש מכל דבר גשמי בכל האפשרי:

איתא במדרש. איש כי יפליא לנדור נדר נזיר להזיר לי"י. זש"ה שוקיו עמודי שש. זה העולם שנשתוקק הקב"ה לבראותו. עמודי ש"ש כי ששת ימים עשה י"י את השמים גו'. מיוסדים על אדני פז. זה שלשה עמודי עולם. י"י בחכמה יסד ארץ. כונן שמים בתבונה. בדעתו תהומות נבקעו. ד"א שוקיו זה התורה. ושיקוי לעצמותיך. עמודי שש. כשם שהעמודים מחזיקים את הבנין. כך התורה אם לא בריתי יומם ולילה כו'. ד"א מה עמוד זה יש לו קפליות למעלה ובסיס למטה כך התורה נדרשת לפני' ולאחרי': עכ"ל **ונוכל לומר**. כי יפליא הוא ל' פרישות וגם ל' פלא ונזיר הוא ג"כ ל' פרישות ול' זר. ע"ד מ"ש ומפליא לעשות שקושר דבר רוחני בדבר גשמי שזה עיקר רצונו של השי"ת שע"י זה העולם יתגדל כבודו שכל מה שנברא בזה העולם ומה שנמצא בזה העולם וגם כל התבואות והפירות והצמחים הגשמיים שנבראו בששת הימים יעלה אותם לרצונו הפשוט. וזה ידוע שיש ששת ימים שהם נקראים מדות אשר ע"י הנ"ל קיום כל העולמות האלו והם מיוסדים על אדני פז. כי הג' ראשונות נקראים נשמות להמדות. ולזה כתיב י"י בחכמה יסד ארץ שהיא המדה האחרונה עכ"ז היסוד שלה היא החכמה שמקבלת חיות מהחכמה. החכמה תחיה בעליה. ובאמת עיקר החכמה היא יראת י"י כמ"ש הן יראת י"י היא חכמה וסור מרע בינה. וכל הבחינות מקבלות הכל מהשלשה יסודות. כי נעוץ תחלתו בסופו וסופו בתחלתו. ולזה אמר אח"כ מה עמוד זה יש לו קפליות למעלה ובסיס למטה כך התורה. כמו שאמרנו כי נעוץ תחלתו בסופו וסופו בתחלתו. כי לזה העולם לא היה שום קיום אם לא החיות שמקבלים מלמעלה. ועכ"ז זהו רצונו שיתעלה כבודו ע"י זה העולם מה שאנחנו מקיימים את התורה ועי"ז נתייחדו העולמות כולם לרצונו הפשוט:

וזהו איש כי יפליא כו' כמו שאמרנו שירצה לקשר כל העולמות לפלא העליון. וזאת המדה נקראת ז"ר ל' כתר. צריך להפריש מיין ומכל תאוות עוה"ז רק להעלות כל דבר לרצונו הפשוט ולהזיר הכל להשי"ת. ואז מתייחדים ומתקשרים העולמות מלמטה למעלה. והוא פלאי. והבן:

כה תברכו את ב"י אמור להם. איתא במדרש. זש"ה דומה דודי לצבי. מה צבי הזה מדלג ממקום למקום ומגדר לגדר ומאילן לאילן ומשוכה לשוכה כך כביכול הקב"ה מדלג מכנסיה לכנסיה לברך את ישראל: עכ"ל המדרש

הנה שמעתי בשם הרב הקדוש מורינו רש"ק זצוק"ל. על זה הפסוק דומה דודי לצבי. כי צבי הוא לשון חמדה ותשוקה. היינו כפי התשוקה שיש לו להאדם אל הקב"ה כן מראה לו הקב"ה. כי באמת אצל הקב"ה אין שום שינוי ח"ו כי אני י"י לא שניתי. רק כפי מה שנצרך לטובת העולם כן מראה הקב"ה לפי העת כי בו נכלל כל הגוונין. ואיני מדבר מהיפך הטוב ח"ו רק בהטוב עצמו באיזה ענין שנצרך הטוב לישראל כמו כן מראה עצמו. אשר לזאת על הים הראה עצמו כביכול כבחור ובסיני נראה להם כזקן מלא רחמים. הכל לפי העת הנצרך לטובתם של ישראל. ולזה אומר לשון כה בברכת כהנים. כי בברכת כהנים נכללים כל הבחינות בתוך ג' הפסוקים יברכך יאר ישא כידוע ואמר הקב"ה דבר אל אהרן ואל בניו כו' כה תברכו וכו' כשתברכו את ב"י תברכו אותם בבחינת כ"ה היינו כפי מה שיהיה בעת ההיא לאיזו מדה שיצטרכו אז. אמור להם. תאמר להם כך. ולכך כתיב לשון כה שהיא המדה האחרונה כידוע שבזאת המדה נכללים כל המדות הקודמים וכשמשפעת לעולם הזה אזי המדה הנצרך לטובתינו נמצא בתוכה ומזה המדה משפעת לנו. וזהו לשון כ"ה. כפי שנצרך כן הוא. וכשישראל צריכים לנס חוץ לטבע ג"כ נעשה להם ע"י המדה הזאת וכפי שאמרנו כבר דכתיב באברהם כ"ה יהיה זרעך. כי הגביה אותו למעלה מן המזל וא"ל הבט נא. ולכך א"ל כה יהיה זרעך שיהיה ג"כ למעלה מן הטבע ומן המזלות ולא יזיק להם שום כוכב ושום דבר ח"ו. ולזה אמר הלשון כ"ה בברכת כהנים שיברכו אותם בברכתם באיזו בחינה שיצטרכו אז הגם למעלה מן המזל ולא יזיק להם שום כוכב ומזל. כמ"ש לאברהם כה יהיה זרעך. ומזה ירום כבודו של הקב"ה. כל הנקרא בשמי ולכבודי בראתיו יצרתיו אף עשיתיו. כי כבודו של הקב"ה משפיע כל טוב על ישראל ומגין עליהם בכל העולמות מן עולם האצילות עד עולם העשיה. ויתברכו ישראל בחיים ושלום ויופתח להם מקורות הרחמים:

עוד אמר על מדרש הנ"ל. הנה הרב הקדוש רש"ק זצוק"ל אמר כי צב"י הוא ל' תשוקה וחמדה. ולפי ערך התשוקה והחמדה שישראל מתאוים להקב"ה כך הקב"ה משפיע

להם. ומפרש המדרש את הפסוק. כה תברכו. היינו כפי שהם מברכים אותי דווקא כך אני משפיע להם. כפי מה דאיתא בגמרא שהקב"ה אמר לר' ישמעאל כ"ג ישמעאל בני ברכני וכי ח"ו הקב"ה צריך לברכה רק באתערותא דלתתא עביד אתערותא לעילא. וברכה הוא לשון המשכה. ולפי ערך בחינתם והמשכתם שהם מוסיפין כח ורצון בפמליא של מעלה כך משפיע להם הקב"ה הברכות למטה. ולזה אומר המדרש. מה הצבי כו' וחושב ד' בחינות שהם ד' מדריגות זו למעלה מזו. מקודם מקום פשוט ואח"כ גדר מקום גבוה מעט. ואח"כ אילן שגבוה יותר מגדר. כי גדר הוא לצורך האילן וגם האילן הוא מסכך. ושוכה הוא במדריגה יותר גבוה מאילן. כי שוכה מגין ומציל יותר מאילן. והמה ד' בחינות בתפלה. קטורת. ופסוקי דזמרה. ויוצר אור. ותפלת שמ"ע שהיא יותר גדולה במעלה מכולם ואיזוהי עבודה שבלב זו תפלה בלחש. כי עיקר התפלה הוא בלב רק שיהיה שפתותיו נעות והוא בחינת שוכה סוכה שהוא מסוכך ומוצנע בהצנע לכת. וזהו ג"כ פירוש הפסוק לעבוד עבודת עבודה ועבודת משא שיש עבודה פשוטה ויש עבודה נשאה ורוממה. וכפי עבודתם ומשאם שהם מדלגים להקב"ה כך הקב"ה מדלג ומקפץ מכנסיה לכנסיה וכ"כ למה בכדי שיסכים ע"י הכהנים לברך את עמו ישראל בכל יום ובכל טוב אמן:

ביום השביעי נשיא לבני אפרים וגו'. איתא במדרש. זש"ה מי הקדימני ואשלם. זהו יוסף ששמר את השבת עד שלא ניתנה שנאמר וטבוח טבח והכן אין והכן אלא שבת וכו'. אמר הקב"ה אתה שמרת את השבת עד שלא ניתנה. חייך שבן בנך יעמוד ויקריב בשבת. ביום השביעי נשיא לבני אפרים. ועלי לקבל ברצון:

ונראה דאיתא בגמרא שלמד הקב"ה את התורה עם משה ד"פ. שנאמר אז ראה ויספרה הכינה וגם חקרה. ולכאורה הוא פלא על מה למד עמו ד' פעמים וכי בפעם אחת לא היה זוכר משה רבינו ע"ה. ועפ"י פשוט נוכל לומר. כי יש בתורה פרד"ס ואיתא בזוה"ק תיפח רוחן אותן שאומרים שאין בתורה רק פשוטי התורה. כי עיקר הוא רק פנימית התורה שזה היה עיקר המחשבה מראשית. היינו קודם בריאת העולם. וכפי שיש כמה סוגים באנשים שרוצים לראות את המלך יש מהם שרואים היכלא דמלכא שסוברין שזה הוא ראיית המלך. ויש מהם שרואין לבושין דמלכא. ויש אנשים שרואים גוף המלך. אבל אנשים חכמים אינם מתקררים דעתם רק מגמתם לראות פני המלך. וכמ"כ התוה"ק יש בה ג"כ ד' בחינות הנ"ל והעיקר שצריך האדם להשיג פנימית התורה כפי שהיתה קודם בריאת העולם קודם שנתלבשה בלבושין שזה נקרא קדם לעולם. היינו החכמה עליונה. וע"י התוה"ק נצרך להעלות את כל העולמות ממטה למעלה ראש עד החכמה

עליונה. וזה נעשה דווקא ע"י האדם ג"כ ע"י ד' בחינות שיש בו. היינו ע"י עשיות שלו ודיבור ומחשבה ויש ג"כ מחשבה ועי"ז מקשר כל הד' בחינות שלו למעלה היינו נפש רוח נשמה חי'. שזה נקרע נשמה לנשמה. ואז משיג התורה ופנימיותיה כפי שהיתה טמיר וגניז קודם שניתנה. וזהו הפי' מ"י הקדימני כידוע מ"י נקרא בינ"ה קדם נקרא חכמה קדומה. לזה אמר זה יוסף הצדיק שהשלים כל העולמות ושמר את השבת עד שלא ניתנה. היינו באותה הבחינה שהיתה קודם שניתנה. היינו הפנימיות בלי שום לבוש. כי יוסף נקרא צדיק וייחד והעלה את כל העולמות לראש המחשבה והשלים כל המדות. וזהו הפי' מי הקדימני ואשלם שהשלים את כל המדות וכל העולמות לכך כתיב בתוה"ק וצויתי את ברכתי לכם בשנה הששית ועשת את התבואה לשלש השנים כי ידוע שהמדה הששית נקרא צדיק ומביא את כל המדות עד למעלה מן העולם שהם ג' בחינות הראשונות והם נקראים שלש השנים. לזה א"ל הקב"ה אתה שמרת את השבת עם כל הפנימיות שלה כפי שהיתה קודם שנתנה. חייך שבן בנך יקריב קרבנו בשבת. הגם שהיה קרבן יחיד עכ"ז יעלה לרצון לפני. היינו רצונו הפשוט שהיה קודם לעולם ויזכה להעלות כל העולמות לרצונו הפשוט:

בהעלותך

בהעלותך פי' שהוא מעלה את הנרות למעלה. אל מול פני המנורה יאירו שבעת הנרות. פירוש אלו השבעה נרות של מנורה יאירו להפנימית של מנורה:

עוד אמר. מדליק עד שתהא שלהבת עולה מאיליה כי הקב"ה ברא את העולם יש מאי"ן. והצדיקים עושין אי"ן מי"ש. וזהו מדליק. שמזככים את החומר עד שנעשה כולו רוחניות. וזהו עד שתהא שלהבת עולה מאיליה. בלי שום הפסק חומר כלל שנעשה כולו רוחניות:

איתא במדרש. בהעלותך את הנרות. זש"ה י"י חפץ למען צדקו יגדיל תורה ויאדיר כו' ע"ש:

הנה באמת התורה היא בכל עת ובכל זמן ובכל מקום [* ל"ד ל' זה אבל ר"ל ענין העלאה אצל הנרות] וכמה פעמים כתיב בתורה העלה את נרותיה. כי כל דבר הנמצא בעולם וכל העולם כולו הוא רק בחינת שבעה נרות והעולם כולו נקרא מנורה. ונראה כי יום שבת קודש הוא הנר האמצעי ששה ימים הם שלשה ימים מקמי שבתא ושלשה ימים לבתר שבתא וזהו השלשה קני מנורה מצדה האחד ושלשה קני מנורה מצדה השני. ועכ"ז כתיב יאירו שבעת הנרות כל השבעה נרות. כי נר האמצעי מוטה ג"כ מעט שנוטה כלפי חסד. וכמו כן כל העולם יש שבעה ימים בשבוע. ובשמיטה יש שבע שנים ואח"כ שבע פעמים שבעה זה יובל. כידוע שכל בנין העולם הוא ע"י שבע מדות הנקראים ז' ימי

הבנין. ובכל מדה ומדה נכללים כל העשרה מאמרות וכל העולמות שלמעלה מזו עד שבא לכלל מאות ומשיגים הדעות. ואח"כ בא לאלפים ומתייחדים הכל למספר אל"ף הוא פל"א ונקרא אל"ף. וז"ש הכל בלשון בהעלותך את הנרות. כי כל העולם כולו בחינת שבעה הנרות. היינו שהם הכלים המקבלים לתוכן השמן והאור יוצא מתוכן. ומהיכן הם מקבלים. ושמן הטוב תריק על שבעה קני המנורה. כי כל העולם כולם מקבלים החיות שלהם ע"י המדות הנ"ל מן החכמה עליונה הנקרא שמן וזהו כולם בחכמה עשית שכל העולמות וכל המדות מקבלים הכל מחכמה. מלאה הארץ קניניך. כדאיתא בגמרא חמשה קנינים קנה לו הקב"ה. אברהם קנין אחד שנאמר ברוך אברהם לאל עליון קונה שמים וארץ. ופירש"י שהקנה השמים והארץ להקב"ה. וזהו הפירוש כאן ג"כ מלאה הארץ קניניך. היינו הצדיקים שמקנים כל הארץ להקב"ה ע"י מצות ומעש"ט שלהם:

נחזור לענינינו שכל העולם נקראים מנורה. והכל ע"י שבעת הנרות ומקבלים הכל מחכמה. לכן כתיב ג"כ ביעקב מלא שבוע זאת ונתנה לך גם את זאת בעבודה אשר תעבוד עמדי עוד שבע שנים אחרות. היינו מן העולם ועד העולם כידוע רחל עלמא דאתגליא ונקראת זאת. ולאה עלמא דאתכסיא ועיקר הוא שצריך כל אדם לידע שהוא מקבל החיות מהחכמה העליונה. וצריך להאיר לכל גופו ושיאיר לכל העולם כולו בחיות הבורא ב"ה לדבק כל העולם לשרשו. וכפי שהמנורה הוא הכלי שמכניסים בו השמן ובתוכו הפתילה ועל הפתילה יאחז בו האור ובהאור יש כמה גוונין. כן הוא כל האדם ממש היינו הגוף הוא הכלי והשמן היינו האור והחיות שלו הוא מאורו של הקב"ה והמצוה שעושה בגשמיות הוא הפתילה שיאחז בו האור ועל ידו הוא משיג כל הבחינות של אורו הקדוש. כפי דאיתא זכה יתיר כו' זכה יתיר כו'. כידוע שיש ה' בחינות נר"ן ח"י. וכשזוכה ע"י קיום מצותיו של הקב"ה ויחודו הוא משיג חיות יותר גדול. ולזה נקרא האדם מנורה והמצות הם הפתילה וע"י מקבלים האור הקדוש עד שעוזר לו הקב"ה שיוכל להשיג כל הבחינות הנ"ל. ובמשיח כתיב הנה ישכיל עבדי ירום ונשא וגבה מאוד היינו שהוא ישיג כל החמשה בחינות עד בחינת יחידה ולזה כתיב במדרש ירום מאברהם. ונשא מיצחק. וגבה מיעקב. מאד ממשה. היינו שכל צדיק וצדיק משיג ע"י בחינות שלו כל החמשה בחינות הנ"ל. ומשיח צדקינו הוא כללות כל העולמות וישיג ע"י כל הבחי' ומדות הנ"ל הנקראים בשם אבות הקדושים ישיג כל החיות עד בחינה יחידה. ולזה כתיב חמשה לשונות ובחי'. ישכיל עבדי ירום ונשא וגבה מאד:

היוצא לנו מזה שצריך כל אדם לידע שכל העולם כולו וכל אדם הכל הוא בחינת מנורה וכלי שמקבלים בתוכם חיות ואורו של הקב"ה. ויראה כל אדם לקשר עצמו וכל העולם

לחי החיים בכדי שיעזור לו הקב"ה שישיג בזה העולם אורו של הקב"ה. וזהו אל מול פני המנורה יאירו שבעת הנרות. וזהו רצה הקב"ה לזכות את ישראל ע"י הנרות היינו המצות וכו'. שנאמר י"י חפץ למען צדקו. היינו שיצדיק את ישראל. יגדיל תורה שעי"ז ישיגו החיות השלימות. ויאדיר שיעלו הכל להקב"ה שנקרא אדיר. וזהו דאיתא בגמרא הרוצה שיתקיימו נכסיו יטע בהם אד"ר. שנאמר אדיר במרום י"י:

וביום הקים את המשכן. כסה הענן את המשכן לאהל העדות. ובערב יהיה על המשכן כמראה אש עד בוקר. כן יהיה תמיד הענן יכסנו ומראה אש לילה:

הנה כבר דברנו מזה. הענן נקרא החסדים ואש נקרא הגבורות. ויכול להיות שזה פירוש הפסוק. וביום הקים את המשכן. שאז נגמר בנין העולם כידוע. וזהו הפירוש הענן והאש שמנהיג הקב"ה את העולם מאז ועד עתה הכל בשני הבחינות הנ"ל. חסד וגבורה. וע"י ב' הבחינות הם קיום העולם. ויהי ערב ויהי בוקר יום אחד כברייתו של עולם בתחילה אוכמא והדר חיוורא ומשניהם נעשה שלימות יום אחד. וכפי דאיתא בגמרא רצה הקב"ה לברוא את העולם במדת הדין ראה שאין העולם מתקיים שיתף עמו מדה"ר. ובנבואת זכריה כתיב ראיתי והנה מנורת זהב כולה. היינו מדה"ד. רק שראה שאין העולם מתקיים וגולה על ראשה. היינו ויעבור מלכם לפניהם וי"י בראשם וכפי שדברנו כבר הרבה פעמים מזה. ולזה כתיב כן יהיה תמיד הענן יכסנו ומראה אש לילה. וכן כתיב כי ענן י"י עליהם יומם ואש תהיה לילה בו כו' בכל מסעיהם. כי כן הנהגת הקב"ה עמנו בני ישראל בשני המדות הנ"ל רק הכל הוא כפי שאנחנו מביאים מדותיו של הקב"ה לזה העולם ע"י עשיות שלנו שזה היה עיקר רצונו יתברך בבריאת עולמו להיטיב לברואיו. ולזה כתיב ולפי העלות הענן. היינו כפי שמעלים ומביאים את החסדים לזה העולם כן יסעו ב"י. כי באמת ישראל מחוייבים לילך תמיד ממעלה למעלה. וכן כתיב שש מעלות לכסא. ויש גם שבעים מעלות כידוע שבכל מדה נכלל עשר. ובשבעה מדות נמצאים שבעים מעלות. ולזה יש שבעים פנים לתורה. וכשמביא חסדו של הקב"ה עי"ז המעלה צריך לילך למדריגה יותר גבוה. ולזה נקראים הכל מעלות. רק האיך יכול לעלות תמיד ממעלה למעלה. לזה כתיב ולפי העלות הענן כי עיקר הוא ע"י תורה שבע"פ שנאמר כי עפ"י הדברים האלה כרתי אתך ברית וגומר ועליה נאמר ארוכה מארץ מדה ורחבה מני ים. וכבר אמרנו על הזמר שאנו אומרים בשבת. שכרו הרבה מאוד על פי פעלו. ולכאורה הוא תמוה מקודם אמר הרבה מאוד ואח"כ אמר עפ"י פעלו. היינו רק כפי שמגיע לו. אכן הפירוש הוא כך. עפ"י פעלו. היינו ע"י תורה שבע"פ הנקרא פי. על פי התורה אשר יורוך. ולזה אזמר כאן. ולפי העלות הענן היינו ע"י שמדבק האדם עצמו

לתורה שבע"פ ומייחד תורה שבע"פ עם תורה שבכתב ומביא עי"ז כל החסדים להעולם וזה ידוע שמלכות נקרא פה. וכשמקיים כן. כן יסעו בני ישראל. היינו שנוסעים תמיד ע"י תורה שבע"פ ממעלה למעלה. ויכול להיות שזהו הפירוש. רוחי אשר עליך ודברי אשר שמתי בפיך. רוחי אשר עליך זה תורה שבכתב. ודברי אשר שמתי בפיך זה תורה שבע"פ. וכשמחבר תורה שבע"פ עם תורה שבכתב אז לא ימושו מפיך ומפי זרעך וכו'. וזה חיוב על כל ישראל תמיד לקשר תורה שבע"פ עם תושב"כ ובזה הוא קיום העולם. שיתחברו שני המדות יחד הענן והאש ויאיר לכל העולם בחסדו הגדול ויהיה הכל יום אחד וכן יסעו בני ישראל לעולם. והבן:

שנת תרל"ב בש"ק פ' בהעלתך טרם נסעו למנוחות זי"ע אמר. וי"ש אשר יהיה הענן ימים וגו' וי"ש אשר יהיה הענן מערב וגומר. כמו שדברנו בפ' בישישים חכמה ב' פעמים י"ש להנחיל אוהבי י"ש ואוצרותיהם אמלא. כל ישראל יש להם חלק לעוה"ב. ובהעלותו יסעו היינו כשהעלו ויחדו בחי' יש לבחי' אין אזי יסעו. והמ"י:

שלח

שלח לך אנשים. איתא במדרש זש"ה ידע מה בחשוכא ונהורא עמיה שרא. אמר הקב"ה למשה יודע אני מחשבתם של מרגלים כו' ואתה אם תרצה שלח לדעתך. עכ"ל:

ונוכל לומר פשוט. כי זה אצלנו כלל גדול לכל התורה כולה הן שבכתב והן תורה שבע"פ הכל ניתנה למשה בסיני וכל מה שתלמיד ותיק עתיד לחדש הכל ניתנה למשה בסיני. ואיתא כשהיה משה במרום מנין היה משה יודע מתי יום או לילה. כשלמד הקב"ה עמו תורה שבכתב היה יודע שהוא יום וכשלמד עמו תורה שבע"פ היה יודע שהוא לילה. ובאמת כולה חד תורה שבכתב ותורה שבע"פ. ועל התורה שבע"פ נאמר ארוכה מארץ מדה. ותורה שבע"פ מקבלת מתורה שבכתב והיא נקראת מלכות פה. וזה היה חטא דור המבול ודור הפלגה וגם חטא המרגלים שרצו לעשות פירוד בין המדות שלא יקבלו זה מזה. וכפי דאיתא בספרים וישאוהו במוט בשנים בפרודא. וזה נקרא קיצוץ בנטיעות ורצו המרגלים להפריד תורה שבע"פ מתורה שבכתב. וזה ידוע כי תורה שבע"פ הכל בירורים. היינו שנברר הדין איסור והיתר טמא וטהור כשר ופסול. היינו הכל לברר את האור מן החושך. ויכול להיות אשר לזה נקרא תורה שבע"פ חושך. וכמ"כ איתא בגמרא במחשכים הושיבני זה תלמוד בבלי. נמצא שזה נקרא חושך. לזה אמר הקב"ה ידע מה בחשוכא יודע אני מה שהם רוצים להפריד תורה שבע"פ מתורה שבכתב ולעשות פירוד בין הדביקים לזאת אין אני מסכים לזה רק שלח לך לדעת"ך. כי משה הוא הדעת של כל ישראל לזאת אמר לדעת"ך. היינו שתוכל לשלוח אותם לדעתך שתראה לקשר אותם

ע"י הדעת שלך המקשר שני הקצוות ושלא יעשו ח"ו שום פירוד רק ונהורא עמיה שרא. לייחד הכל להאור ויהי ערב ויהי בוקר יום אחד:

עוד נוכל לומר. שלח לך כו' הלא זה מלא בכל הספרים אשר אתפשטותא דמשה בכל דרא ודרא והוא שורש של נשמות כל ישראל. והראיה כפי דאיתא שנולדו במצרים ששים רבוא בכרס אחד ומנו משה כי הוא כללות ששים רבוא ישראל. לכך א"ל הקב"ה שלח לך אנשים. היינו הנשמות הנבראים בזה העולם בכל עת מאז ועד עתה ועד שיהיה שלימות הגמור והם נתונים בתוך הגוף בזה העולם:

ויתורו את ארץ כנען. הלא ידוע כי כנע"ן היא בחינה נמוכה מאוד כמ"ש כנען בידו מאזני מרמה. וצריך כל איש מישראל לראות להעלות מתוכו הנ"ק המשוקעות בזה ולהכניע את הרע. כי כנע"ן ג"כ לשון הכנעה. וצריך לתור הרבה בכל בחינות השפלים והנמוכים בכדי להכניע את הרע ולהעלות מזה הטוב המשוקע בתוכו. וזהו לתור את ארץ כנען אשר אני נותן לבני ישראל. היינו כי אני נתתי הכל בתוכם בכדי שיתבררו הכל ויתצרפו ויתלבנו ויתעלו כל העולמות כדי שיהיו כל העולמות כולן לב"י שיתפשט הקדושה על העולם ע"י ב"י:

וישלח אותם משה ממדבר פארן. היינו משה שהוא כללות כל ישראל והדעת של כל ישראל קיים זאת ושילח הנשמות שיתקנו הכל:

ממדבר. כל הנשמות העשוקים המונחים במדבר. פאר"ן. מל' פאר. לפאר אותם ולייחד הכל. ע"פ ה' היינו לייחד התורה שבע"פ עם תורה שבכתב. כידוע עפ"י התורה אשר יורוך זהו תורה שבע"פ. כי זהו עיקר השלימות לקיים תורה שבע"פ ולידע שהכל אחד הוא. ובאמת שינו המרגלים ורצו לעשות פירוד בין הדבקים. בין תורה שבכתב ובין תורה שבע"פ. אבל כוונת משרע"ה הוא רק לייחד כל התורה והמצות. וכמ"כ בכל זמן נשלחו ג"כ האנשים ע"ז העולם בכדי לייחד כל דבר מהעוה"ז לעולם הבא והעיקר הוא לייחד הכל להימין. והבן:

ויאמר אליהם עלו זה בנגב. כידוע שנגב נקרא ימין וא"ל שיראו להעלות הכל להימין:

ועליתם את הה"ר. עם ההר. כידוע שיצה"ר נקרא הר שתיראו שע"י היצה"ר גופא תעלו הכל להקב"ה כי ממנו ניקח לעבוד את י"י:

וראיתם את הארץ. היינו שתראו להעלות את הארץ ג"כ ר"ל כל הבחי' ארציות. לתקן הכל ולהעלות להקב"ה. ועוד הלא ידוע הבחינה הנקרא אר"ץ. לזאת הוא אומר את הארץ מה היא. היינו לייחד הבחינה הנקרא ארץ עם הבחינה הנקרא מ"ה. וכפי שאמר דהע"ה י"י אדונינו מ"ה אדיר שמך בכל האר"ץ:

ואת העם היושב עליה החזק הוא הרפה. ר"ל החזק הוא בעבודת הבורא. אם רפה בעבודתו יתברך וצריך לתקנה כפי שמבואר לעיל:

המעט הוא אם רב. היינו שאם הוא ח"ו מעט צריך לתקן הכל שיתרבה כבודו של הקב"ה ותעשה רב:

ומה הארץ אשר הוא יושב בה הטובה היא אם רעה היינו אם היא טובה בתכלית השלימות או אם רעה וצריך לתקן אותה:

ומה הארץ השמינה היא אם רזה. פי' השמנה היא אם יש בה חכמת השי"ת. כידוע שמ"ן נקרא חכמה ומהו החכמה ראשית חכמה יראת י"י. אם רז"ה. אם יש בה רזין. כדלקמן:

היש בה עץ אם אין. כפי דאיתא בזוה"ק אם היא רק בחינת ע"ץ. או שהיא מיוחד הכל ביחוד גמור עד בחינת אין:

והתחזקתם ולקחתם מפרי הארץ. כדאיתא שאדם אוכל מפירותיהן בעוה"ז וכו':

והימים ימי בכורי ענבים. היינו שתדעו אשר כל הימים שנותן לכם הקב"ה בזה העולם הכל הוא הימים הראשונים שהיה אז בעת בריאת העולם. היינו שצריך לתקן החטא הראשון שהיה אז. שמחמת חטא הנ"ל נתערב רע בטוב ונפלו הנה"ק בעמקי הקליפות. וזהו עיקר העבדות של האדם לברר הכל ולתקן החטא הנ"ל וכשיתוקן לגמרי יהיה ביאת משיחנו בב"י. וזה ידוע מה דאיתא בגמרא ענבים סחטה ונתנה לו. וזהו שצריך לידע אשר והימים ימי בכורי ענבים. וזה שייך בכל עת ובכל זמן אשר ע"ז נשלחו בני האדם לזה העולם. הש"י יעזור לנו לתקן הכל ויראה כ"א ע"י עשיות מצות ומעש"ט שלו לקרב ביאת משיחנו בב"י אמן:

כעין הנ"ל בסגנון אחר

שלח לך אנשים. אמר כי עיקר החיות והקדושה של ישראל. נמשך ממשה הן בעבר והן בעתיד. כי אתפשטותא דמשה בכל דרא ודרא. והעיקר הוא בגדולי ישראל ובחשוביהם. לזה אמר שלח ל"ך אנשים הנוגע לבחינתך:

ויתורו את ארץ כנען. הוא מאותו הצד כמ"ש כנען בידו מאזני מרמה. אשר אני נותן לבני ישראל מסרתי זאת לבני ישראל שהם יראו לתקן זאת:

וישלח אותם משה ממדבר פאר"ן עפ"י י"י. מדבר פאר"ן הוא לשון פא"ר:

עפ"י י"י. כמ"ש כי עפ"י הדברים האלה כרתי אתך ברית וזהו תורה שבע"פ כי העיקר ע"ז נשתלחו. כי עיקר תורה היא תורה שבע"פ. ובאמת לא הצליחו וקלקלו בשליחותם:

ויאמר אליהם עלו זה בנגב. הזהיר אותם שיפנו לצד ימין. ועליתם את ההר. ואז תוכלו לעלות על ההר הוא היצה"ר. שהצדיקים נדמה להם כהר. וד"ל:

וראיתם את הארי"ן מ"ה היא. י"י אדונינו מה אדיר שמך בכל הארי"ן. היינו שבחינת מ"ה הוא בארי"ן:

ואת העם היושב עליה החזק הוא הרפה. היינו מצד הקדושה אם נעשו חזקים בעניינם ואם ח"ו הוא רפה. ולצד השני החזק הוא. אם עדיין הוא חזק. הרפה. או אם רפו אותו:

המעט הוא אם רב. אם ממעטין עצמן בענוה. אם רב. אז הוא גדל והולך. כמ"ש רבבה כצמח השדה כו' ומה הארץ כנ"ל וכו'. הטובה היא אם רעה: ומה הארץ השמנה היא אם רזה. השמנה מל' שמן ושמן הוא חכמה. אם רז"ה ל' ר"ז. אם יש בה רזי"ן:

היש בה ע"ץ בחינה הנקראת ע"ץ. עץ חיים היא וכו' אם אי"ן. בחינה הנקרא אי"ן:

והתחזקתם ולקחתם מפרי הארץ. היינו מפרי אותה הארץ כי העיקר בעוה"ז הוא הפירות. כי בעוה"ב אינו רק הקרן כמאמרם ז"ל אלו דברים שאדם אוכל פירותיהם בעוה"ז והקרן קיימת לעולם הבא. ע"כ צריך חיזוק להביא פירותיה לעולם הזה:

והימים ימי בכורי ענבים. כי אז הגיע עת בכורי הענבים היינו תיקון ענין אדה"ר. כי י"א ענבים היה. כי בוודאי אם היו עושים כפי אזהרת משרע"ה בוודאי היה נתקן הכל לדור דורות. וסיים וגם עתה שייך כל הפרשה שלח לך אנשים:

ועתה יגדל נא כח י"י כאשר דברת לאמר. איתא במדרש נאוו לחייך בתורי"ם. מה לחיי"ם הללו לא נבראו אלא לדיבור כך ד"ת לא נבראו אלא לדיבור:

פתח ואמר. אאמו"ר זצוק"ל אמר. נאוו לאיי"ך נאים החיותי"ן שלך. היינו החיות שמקבלין ישראל בכל עת ועת. כי לחיי"ם הוא ל' חיות. בתורי"ם הוא ל' עת. עם התורות של העתי"ם. היינו דבר בעתו מה טוב כידוע שדורשין הלכות פסח בפסח והלכות עצרת בעצרת כו' וזהו שאמר מה לחיים הללו לא נבראו אלא לדיבור. כי הדיבור שמדבר בכל עת ובכל זמן צ"ל עם חיות והחיות צ"ל עם הדיבור. כך ד"ת לא נבראו אלא לדיבור. היינו כי בכל מצוה נאמר לשון דיבור ואמירה. דבר אל ב"י ואמרת אליהם. כי דיבור הוא ל' קשה ואמירה הוא ל' רכה. וכפי דאיתא בגמרא שכל ל"ח שנה שהיה ישראל במדבר לא נאמר וידבר אלא ויאמר. מחמת שהיה אז עם ישראל בכעס ולא רצה לדבר עמהם בלשון קשה רק בל' רכה ואהבה. ולזאת נאמר אצל כל מצוה דיבור ואמירה. כי האוה"ח הקדוש כתב שאמירה הוא ל' אהבה כי כל המצות צריך לעשות בשניהם באהבה ויראה. וכמו כן תורה ותפלה. כי בתפלה אמרו חז"ל לעולם יכנס אדם שיעור שני פתחים. היינו אהבה ויראה. והתורה ניתנה ג"כ בשניהם שנאמר מימינ"ו א"ש דת למו. וצריך לקיים התורה בשניהם. שנאמר עבדו את י"י ביראה וגילו ברעדה. כי הצדיקים עובדים את הבורא ב"ה בכל הבחי' באהבה וחשק באימה ויראה כמ"ש והתהלכתי בתוככם אטייל עמכם בג"ע.

היינו שתעבדו אותי באהבה. יכול לא תיראו ממני ת"ל אני י"י אלקיכם. היא היראה. וזהו וידעת היום והשבות אל לבבך. בשני לבבך. כי י"י הוא האלקים וכמו שביקש יעקב אע"ה והיה י"י לי לאלקים דהיינו שתתנהג עמי במדה"ר שתעשה עמי תמיד חסדים טובים. ואצלי יהיה נחשב למדה"ד לירא מפניך. וזהו ועתה יגדל נא כח י"י כאשר דברת לאמר. יגדל הוא מדת החסד. כמ"ש לך י"י הגדולה והגבורה. ויגדל הכח כמשחז"ל גדול כח הצדיקים שמוסיפים כח בפמליא של מעלה. דהיינו שעושים שניהם יחד. י"י מדת הרחמים. כאשר דבר"ת לאמ"ר. דבר"ת וגם לאמ"ר. כמו שאמרנו למעלה. דבר"ת מד"ת הגבורה. לאמ"ר ל' רכה מדת החסד. כי הגבורות של מעלה כולו חסד ורחמים כי אני י"י לא שניתי. וכפי שאמר אאמו"ר זצוק"ל אתה גבור לעולם י"י מהו הגבורות שלו מכלכל חיים בחסד מחיה מתים ברחמים רבים וכו'. וזהו ועתה יגדל נא כח י"י כאשר דברת לאמר. שמייחד כל המדות ע"י החיות שמביא בדיבורים שלו ומשפיע כ"ט לעולם:

עוד נוכל לאמר. נאוו לחייך בתורי"ם בשתי תורות. תורה שבכתב ותורה שבע"פ. כי תורה שבכתב אי אפשר להשיג רק ע"י תורה שבע"פ ותורה שבע"פ אינו יכול להיות בלא תורה שבכתב. וצריכים זה לזה:

עוד יכול להיות נאוו לחייך בתורי"ם. עם הזמנים בכל עת וזמן. כי כל איש ישראל צריך ליטול חיות חדש בכל עת ועת. כי כל יום וכל שעה הוא עת חדש. שהשעה הזאת והיום הזה לא היה עדיין בעולם. וכן השבת הזה והרגל הזה לא היה מעולם. רק כל עת הוא עת חדש. וצריך לעבוד את י"י בחיות חדש של העת ההיא:

איתא במדרש. ועתה יגדל נא כח י"י. זש"ה יאחז צדיק דרכו כו' וערום יבין לאשורו כו'. ע"ש:

אמר. יאחז צדיק דרכו. דרך המיוחד לו. קאי על צדיק העליון כמבואר בספרים הקדושים מכתרא לכתרא מנזרא לנזרא מנהירו לנהירו. וע"י מה ע"י הצדיק שלמטה ע"י דרך התורה והמצות כפי שהוא עושה למטה כך מעורר למעלה. וזהו ועתה יגדל נא כח י"י. כי הצדיקים מוסיפין כח בפמליא של מעלה כביכו"ל. והעיקר להגביר מדה"ר ע"י הרחמים שלמטה כמ"ש ונתן לך רחמים ורחמך. כל המרחם על הבריות מרחמים עליו מן השמים. הכל כנ"ל. שמחמת שמעורר המדה למעלה וד"ל. וזהו כאשר דבר"ת לאמ"ר. כי דיבו"ר הוא לשון קשה ואמירה הוא ל' רכה. ועתה יגדל נא כח י"י כאשר דבר"ת לאמ"ר שמבחינת דיבור יבא לבחינת אמירה:

ויאמר י"י אל משה לאמר דבר אל בני ישראל ואמרת אליהם ועשו להם ציצית. איתא במדרש זש"ה אור זרוע לצדיק ולישרי לב שמחה לא זרע הקב"ה בישראל את התורה

ואת המצות אלא כדי להרבות להם שכר לעוה"ב. וכל דבר שישראל עושין נתן להם הקב"ה בו מצוה. בא לחרוש לא תחרוש בשור ובחמור. בא לזרוע לא תזרע כלאים. בא לקצור כי תקצור כו' לקט שכחה ופאה תרומות ומעשרות. בא לצוד עוף שילוח הקן. כי יצוד ציד חיה או עוף כסוי. בא לבנות בית מזוזה. מעקה. קנה טלית. ועשו להם ציצית. עכ"ל:

אמר אור זרוע לצדיק. דיקדק מה שייך לזה הפסוק למצות ציצית יותר מכל המצות. אמרו רז"ל מהיכן נבראת האורה מלמד שנתעטף. כו' כמבואר במדרש. ואור הוא דבר שאין לו התקשרות לשום דבר חומר ושום צמצום בכלי. וציצית הוא ג"כ אור גדול למעלה. ושמעתי שמהפסוק ויקחני בציצית ראשו נשמע שמצות ציצית מגעת מכף רגל ועד ראש ולכך אנו מברכין להתעטף בציצית. וכי בהציצית מתעטפין והלא בטלית מתעטפין אלא הכוונה לאור הציצית שבו והאור יש לו התפשטות. ויש שני בחינות טלית קטן וטלית גדול. והט"ק שיעורו כדי שיכסה ראשו ורובו של קטן. אבל הטלית גדול צריכין שיתכסה בו כל גופו. ואמר המדרש זש"ה אור זרוע לצדיק מהו ענין הזריעה כי האור הראשון נגנז מחמת שהיה מה שהיה. ונעשה מאו"ר באל"ף עו"ר בעי"ן. ויש כמה בחינות או"ר והגניזה הוא בתורת זריעה שיצמח ויעשה פירות. ולכך בתורתו של ר"מ נמצא כתוב כתנות או"ר באל"ף כי מחמת רוב בהירתו ועבודתו שתיקן הכל נתגלה האור. ולכך נמצא כתוב מפורש באל"ף. וענין הזריעה אי אפשר שיצמח אם לא שיטמן ממש ויכלה וירקב ולא ישאר רק רשימו ומהרושם חוזר וצומח הרבה יותר ויותר. וכך ענין גניזת האור. והיכן נגנז בתורה ובמצות. ומזה האור נצמח כל הקדושות וכל הברכות וכל ההשפעות הכל נצמח מזה האור ולכן אין לך כל עובדא ועובדא שישראל עושים שלא יהיה בו חיות י"י והוא האור הגנוז. ולכך בכל דבר שישראל עושין יש בו מצוה. וע"י המצוה הוא התגלות האור הגנוז. והוא מאמר המדרש לא זרע הקב"ה בישראל את התורה והמצות אלא כדי להרבות שכרם לעוה"ב. כבר דברנו מזה כמה פעמים. כי הגם שעוה"ז והעוה"ב הם שני הפכים ממש מהקצה אל הקצה עכ"ז הם קשורים זה בזה וכדאמרי אנשי מי שיש לו העוה"ז יש לו העוה"ב אין הכוונה מי שיש לו עוה"ז כגון אכילה ושתיה ושאר תאוות ח"ו רק הכוונה מי שיש לו עוה"ב בזה העולם שטועם בהמצות טעם עוה"ב והיינו ע"י בחינת האור הגנוז. יש לו ג"כ בעוה"ב. אבל מי שאינו טועם זאת בעוה"ז א"א לו שיטעום בעוה"ב. ולישרי לב שמחה:

וסיום המדרש וכל דבר שישראל עושין נתן להם הקב"ה בו מצוה בא לחרוש כו' בא לזרוע כו' היינו כמו שהזריעה כשזורע איזו תבואה א"א להיות הגרעין ניכרת רק ע"י

הכנה זו. היינו מקודם החרישה זהו קודם שמשים הגרעין בארץ. ואח"כ צריך לזרוע ולעדור ולקשקש ולהשקות את הארץ עד שצומח הגרעין בשבלים ובא להתגלות מעט. ואח"כ צריך לקצור ועדיין הוא בתוך לבושין עד שדשין אותה ואחר כך צריכים לטחון וללוש ולעשות עיסה ולאפות עד שיכול לאכול אותה ויכול ליהנות ממנה. כן הוא כביכול אורו של הקב"ה שגנזו לצדיקים לעתיד לבוא. מתחלה ברא את העולם האור גדול שלו כמו הגרעין השלם ואח"כ גנזו בכדי שישיגו אותה כל אחד ואחד ע"י הכנה רבה ויגיעה שלו ועובדא ומילולא ורעותא דלבא בתורה ומצות שעושה בזה העולם יוכל להשיג מעט אור הגנוז וילכו מחיל אל חיל עד שיעזור לו הש"י להשיג האור הגנוז בשלימות. כי באמת הצדיקים שבכל דור משיגים האור הגנוז בתורה. וזה נקרא לשון זריעה עד שמעלה כל העולמות. כי יש כמה בחי' היינו מדבר שדה ועיר חצר ובית. וצריך להעלות כל הבחינות הנ"ל להקב"ה והכל ע"י המצות שמקיים בכל דבר ודבר. בחרישה לא תחרוש בשור ובחמור. בזריעה לא תזרע כרמך. בקצירה כי תקצור קצירך. בלישה ראשית עריסותיכם חלה. בבית מעקה ומזוזה. בבגד ציצית. וכל מה שאדם מדבק עצמו יותר לד' יתברך הוא משיג יותר אורו של הקב"ה בלי שום מסך מבדיל. ולזה איתא בגמרא חסידים הראשונים היו שוהין שעה אחת קודם התפילה היינו הכנה ולא היו עושין שום דבר רק התבוננות ועשו להם הכנה לקבל אורו של הקב"ה ואח"כ התפללו. ומקודם קרבנות ואח"כ פסוקי דזמרה ואחר כך קריאת שמע עד שבא לשמונה עשרה זהו עולם האצילות. וכסדר ממטה למעלה עד שהשיגו האור הגנוז ונתייחדו להשם יתברך בכל ה' בחינות שלהם נר"ן ח"י עד שבאו למס"נ ממש בנפילת אפים ואח"כ ירידת השפע ממעלה למטה ולהאיר לכל הארץ ולהשפיע כל טוב לכל העולם וזהו אור זרוע לצדיק. וכמ"כ מוטל על כ"א לעשות בכל יום ויום ולחדש בכל יום מוחין חדשים כי זה היום לא היה עדיין בעולם ומסתמא יש לחדש בזה היום השפעת אורו יתברך כי אין שיעור וערך לאורו יתברך ומגרעין אחד נעשה עד למאות ולאלפים ולרבואות:

איתא במדרש. ועשו להם ציצית זה שאמר הכתוב אור זרוע לצדיק ולישרי לב שמחה ונאמר ד' חפץ למען צדקו כו' זרע הקב"ה תורה ומצות לישראל בכדי להנחילם חיי עולם הבא ואין לך כל דבר שאין בו מצוה. בא לחרוש לא תחרוש בשור וחמור כו' עד עשיית טלית ועשו להם ציצית ע"כ:

ולכאורה תמוה מה שייכות זה המדרש למצות ציצית יותר מבשאר המצות. רק באמת נראה מה הענין של ציצית. הוא מלשון מציץ מן החרכים ע"י הציצית יוכל להציץ ולהביט מראשית ועד אחרית. כי הטלית עם הציצית מקיף מראשו ועד רגליו. וכפי

דאיתא במדרש. שאל ר"ש בן יהוצדק את ר' שמואל בר נחמני מפני שאתה בעל הגדה מהיכן נבראת האור תחילה והשיב לו מלמד שנתעטף הקב"ה בזיוו וברא את האור שנאמר עוטה אור כשלמה. עכ"פ מה אנו לדבר בזה אין לנו חלק בנסתרות רק עיקר השייך לעבודת הבורא צריך לידע אשר ע"י מצות ציצית האדם מעוטף באורו של הקב"ה מראשו ועד רגליו. ויכול להביט ע"י זה בהאור הגנוז. וכפי ששמעתי מאאמו"ר זצוק"ל. ויקחני בציצית ראשי. שהם מאירים מראשו ועד רגליו. כי באמת כשברא הקב"ה את העולם בראו בתכלית השלימות באורו הגדול ואח"כ גנזו. ולמה בראו לכתחילה בזה האור. וכבר דברנו מזה. אשר לזאת בראו מתחילה בכדי שיוכל בן אדם אח"כ להשיג זה האור במעט מעט. ולזה איתא בגמרא בתורתו של ר"מ מצאו כתוב או"ר באל"ף כי אחר שתיקן כל דבר וייחד הכל להקב"ה ממילא השיג האור הגנוז ונמצא כתוב כתנות או"ר באל"ף. ולזה הלביש הקב"ה אורו יתברך בלבושין וכתוב בתורה כתנות עו"ר בעי"ן. שהלביש אותו האור בלבוש עו"ר. ועכ"ז נכתב הוא"ו בתוכו כדאיתא בספרים שאם לא היה ח"ו הוא"ו בתוכו היה ח"ו ר"ע רח"ל. ואחר שהוא"ו נתון באמצע כידוע שאות ו' הוא קיום העולם והתפשטות המדות. לזה יוכל להמתיק הכל ולהשיג בכל פעם מעט יותר ומעט יותר עד שישיג האור הגנוז. וזהו בחינת ציצית. וזהו עוטה אור כשלמה. עכ"פ אחר שגנזו הקב"ה נקרא זאת זריעה כפי שדברנו כבר שמוכרח להטמין הגרעין לגמרי עד שאח"כ נצמח מזה זרעים ואילנות ועושין פירות. כמ"כ הוא האור של הקב"ה. גנזו בהתורה והמצות כמשז"ל מתנה טובה יש לי בבית גנזי. שכמו שהזריעה זורעין כדי שיעשה פירות. כך כשישראל עושה איזו מצוה באמת אזי עושה פירות ומאיר לו. ובפרט מצות ציצית שעיקר מצותה הוא לראיה כדכתיב וראיתם אותו בודאי מאיר לו. ואותיות ראיה הוא יראה שע"י הראיה הוא בא לידי יראה וכשעוזרו השי"ת אזי מצמיח ועושה פירות. ובכדי להנחילם חיי עוה"ב כפי שדברנו כבר מזה מה שהעולם אומרים מי שיש לו עה"ז יש לו עה"ב. וכי זה שייך על עולם הגשמי אכילה ושתיה ושאר תאוות רח"ל. רק העיקר מי שיש לו עה"ז היינו שמיחד בעה"ז כל דבר לרצונו הפשוט אזי יש לו עה"ב שכבר בא לו בזה העולם. ולזה איתא אח"כ במדרש וראיתם אותו וזכרתם. ראיה מביאה לידי זכירה וזכירה לידי עשי'. היינו האיך אפשר להשיג אורו של הקב"ה בעובדא ומילולא ורעותא דליבא זהו שלשה בחינות. ראיה שהוא יראה בלב והיינו דוקא ע"י העינים שהם עיקר הגוף שיראה בעינים שהכל נילקח מאת הקב"ה. והעינים תלוין ברעותא דליבא שורייקא דעינא בליבא תליא וזה המחשבה. ואח"כ זכירה זה הדיבור ואח"כ העשיה. וכשיש לו ג' דברים הללו ישיג האור הגנוז בכל מצוה וזה נקרא חבל.

כידוע שהחבל נקרא כשנקלע בשלשה יעקב חבל נחלתו כידוע. לזה איתא במדרש משל לאחד שהיה מושלך במים נתן לו הקברניט החבל וא"ל אחוז בהחבל הלז ויהיה לך חיים. כך ישראל כשהם מדובקים במצות יש להם חיים שנאמר ואתם הדבקים בה' אלקיכם חיים וגו'. כי ע"י החבל הנ"ל כפי שדברנו נוגעים ממטה למעלה ג"כ. ומביאים האור של הקדושה ממעלה למטה. ומהו החבל מחשבה דבור ומעשה. ובפרט מצות ציצית כמו שדברנו עוטה אור כשלמה ומביא חיות להעולם והבן:

איתא במדרש. שמאלו תחת לראשי זו ציצית וימינו תחבקני זו תפילין. ד"א שמאלו תחת לראשי זו ק"ש וימינו תחבקני זו תפלה. עכ"ל המדרש:

פתח ואמר. האיך שייך ימין לתפילין הלא תפילין נקשר על יד שמאל. ותירץ מפני שביד ימין קושרין התפילין על יד שמאל ובכל דבר צריכים לאכללא שמאלא בימינא ומן השמאל בא אח"כ לימין. כדאיתא במסכת ברכות דמתרץ שם תנא אקרא קאי דכתיב ובשכבך ובקומך. ותירוץ השני דיליף מברייתו של עולם דכתיב ויהי ערב ויהי בוקר יום אחד. הרי שבכל דור מתחיל מבערב ומסיים בבוקר שאח"כ בא אל הבוקר וכן כתיב אני אל אלקים אקרא וי"י יושיעני. וכתיב ג"כ אח"כ ערב ובוקר וצהרים אשיחה וכו' מקודם ערב ואח"כ בוקר. כי בערב יש ג' פירושים האחד ל' תערובות והשני ל' מתיקות ועוד יש פירוש אחר לערב. ובכל דבר מתחיל מקודם מן הערב מדבר שאינו טוב כל כך. והתחלת הכל הוא היראה. גם בלידת האדם הוא כך מקודם בא אליו היצה"ר מנערותו ואח"כ בא אל הבוקר בשנת י"ג והבן. וזהו שאמר. שמאלו תחת לראשי זו ציצית. כי בציצית יש תכלת ותכלת הוא דבר שאינו טוב כל כך. כמו הלבן שאין בו שום גוון כלל וכולו טוב. ובתפילין ג"כ מקודם קושרין על יד שמאל ואח"כ בא לתפילין של ראש שנקרא ימין. וצריך להיות בתחילה בבחינת יראה ולבסוף בבחינת אהבה לכלול זה בזה. הגם שבדברי העולם אי אפשר שיהיה שני הדברים ביחד כי למי שהוא ירא אי אפשר לאהוב. ולמי שאוהב אינו מתייירא ממנו אבל בדברים השייכים לרצונו יתברך הם מתאחדים:

קרח

ומטה אהרן בתוך מטותם. איתא במדרש. יש אומרים הוא המטה שהיה ביד יהודה. וי"א הוא המטה שהיה ביד משה ומעצמו פרח. וי"א נטל קורה ונסרו לי"ב נסרים ובו' זהו המטה שהיה ביד כל מלך ומלך מישראל ועתיד להיות אצל משיח שנאמר מטה עוזך ישלח י"י מציון. ע"כ:

ונוכל לומר. כתיב ורב חסד מטה כלפי חסד. כי זה עיקר קיום העולם שיהיו כל המדות נוטים להימין הוא החסד. כי באמת כתיב ויאמר אלקים יהי רקיע בתוך המים ויהי

מבדיל בין מים למים. כי באמת תחילת בריאת עולמו היה בשלימות הגמור כמ"ש ורוח אלקים מרחפת ע"פ המים. כפי דאיתא בספרים קדושים שהיה בורא עולמות ומחריבן כו' עד שנאמר ויאמר אלקים יהי אור ויהי אור. כי מקודם שנפלו הרפ"ח ניצוצין כידוע שלזה כתיב ל' מרחפ"ת. עכ"ז היה רוח אלקים מרחפת. ואיתא במדרש זו רוחו של מלך המשיח ובריאת עולמו היה בתכלית השלימות וברא ג"כ את האור המחיה להוציא הרפ"ח ניצוצות והיה אז תכלית השלימות ביאת משיחנו והבדיל הכל מן הקליפות ומכל דבר שצריך להבדיל. וזהו יהי רקיע בתוך המים ויהי מבדיל בין מים למים. היינו בין מים העליונים למים התחתונים ואין ביניהם רק כמלא נימא:

וזה הנימא צריך לראות שלא יתערב ח"ו וכמו שהיה בעת בריאת עולמו. רק אח"כ עמדו הדורות וקלקלו ונפלו הנ"ק לתוך עמקי הקליפות רח"ל אשר לזה נתן לנו העבודה תורה ומצות בכדי להפרידם מן הקדושה ולהעלות מהם כל ניצוצי הקדושה עד שיעזור לנו הש"י שיתברר ויתצרף הכל ע"י מעשינו הטובים ואז יהיה ביאת משיחנו בב"י ולכך צריך כאו"א לבלתי ידח ממנו נדח וצריך להעלות כל העולם להבורא ב"ה ולהטות כלפי חסד ולדבק כל דבר להבורא ב"ה. ואתם הדבקים בי"י אלקיכם חיים כולכם היום. אשר לזה הוא חפצו ורצונו של הקב"ה והוא בעצמו וגם כל הצדיקים וכל המלאכים ושרפים וכל העולמות מצפים לזה שיתוקן הכל ולהטות להימין ולהפריד מה שצריך להפריד. כפי ששמעתי מאאמו"ר זצוק"ל. שבעת שאומרים בהבדלה בורא מאורי האש צריך לכוין להבדיל אש של קרח ועדתו רק להעלות כל הנ"ק להקדושה כי זה היה מחלוקת קרח וכל עדתו שלא להטות להימין רק להגביר השמאל. כי לזה לקח טלית שכולה תכלת והביא מחתות נחושת הכל בכדי להגביר השמאל אשר לזה אמר משה בוקר ויודע י"י את אשר לו. אם אתם יכולים להפוך בוקר לערב וכו'. רק העיקר לייחד כל המדות ולהטות כלפי חסד. ורב חסד. ואז יתעלו על ידיהם כל הרפ"ח ניצוצות ולזה כתיב והנה פר"ח מטה אהרן לבית לוי. וגברו החסדים ונמצא על המטה שם המפורש שהיה על הציץ. כדי להראות שע"י אהרן איש החסד נמתקו כל הרפ"ח ניצוצין. וד"ל:

והנה כתיב כהניך ילבשו צדק וחסידך ירננו. ואיתא בזוה"ק ולוייך מבעי ליה. רק באמת עיקר רצונו שימתקו כל הגבורות אפילו בחינת לוי שהוא גבורה יוכלל בימין שהוא חסד ולהטות כלפי חסד והכל ע"י אהרן איש החסד וכפי דאיתא בפסוק לבניך ולבנותיך אתך לחק עולם ברית מלח עולם היא. היינו שיהיה הבדלה בין מים העליונים למים התחתונים ועכ"ז להטות הכל להימין חסד אל כל היום עד שיתוקן ע"י כל הרפ"ח ניצוצות. והנה פר"ח מטה אהרן לבית לוי. שנמתקו כל הגבורות ויגמול שקדים. היינו

שהביא כל הבחינות למדת הגמול והכל ע"י עובדות שלנו. שקדי"ם הוא ל' לשקו"ד על דלתותי יום יום. ויהיה שלימות הגמור ויבא משיח צדקנו בב"י אמ"ן. ולזה איתא במדרש. שזה המטה היה ביד יהודה. וכמ"כ ביד משה ונקרא ג"כ מטה אהרן ולעתיד אי"ה יהיה ביד מלך המשיח. הכל כפי שדברנו שכולם תקנו העולמות והטו את כל דבר כלפי חסד כפי שהיה רצונו הפשוט בעת בריאת העולמות להטות כל דבר לרצונו הפשוט ויתעלו כל העולמות ויהיה אי"ה ביאת משיחנו בב"י ולזה כתיב והנה פרח מטה אהרן לבית לוי. כי זה ידוע כי אהרן הכהן הוא איש החסד ונלוו אליו כל בית לוי היינו שהמתיק כל הגבורות והטה הכל כלפי חסד. וזה עיקר עבדות שלנו ג"כ להמתיק כל הגבורות ולדבק הכל אל הימין וממילא יתבטלו כל הקליפות ויבא לשלימות הגמור. וכמו כן כתיב ביוסף שא"ל שר המשקים והיא כפורחת עלתה נצה הבשילו אשכלותיה ענבים. כידוע שחלומו מרמז הכל לטובת ישראל על לעתיד כפי דאיתא בכל הספרים. ולזה א"ל כפורחת עלתה נצה כי כבר נתקן החטא ופגם של חוה כפי דאיתא אשכול של ענבים סחטה וכו'. ומחמת זה נפלו הרפ"ח ניצוצין עוד הפעם ולזה רמז לו לו הבשילו אשכלותיה ענבים בהגפן. והפר"ח עלתה נצה ונתקן לגמרי. ואז יהיה אי"ה ביאת משיחנו בבי"א:

עוד על מדרש הנ"ל

ונוכל לומר ורב חסד מטה כלפי חסד וזה היה מדת אהרן כ"ג כידוע שהמשיך החסדים. ולזה אמר משה בוקר ויודע. כי אז מתחיל להתנוצץ החסדים על העולם וכמאה"כ שבענו בבוקר חסדך. אז ויודע י"י את אשר לו זה שבט לוי. ואת הקדוש והקרוב אליו. כי אצל הקב"ה כולא חד הוא ובו נכללו כל המדות יחד. כי זהו העיקר שצריך לידע אשר אין בו ח"ו שום שינוי רצון כי אני י"י לא שניתי. וכתיב וידעת היום והשבות אל לבבך כי י"י הוא האלקים. וכל מה שנעשה בעולם הכל הוא חסדים גמורים וזה היה תחילת בריאת העולם כי חפץ חסד הוא. ואור שברא הקב"ה לא היה יכול העולם להשתמש בו. וגנזו לצדיקים לע"ל. היינו אור זרוע לצדיק. שזורע את האור הראשון להצדיקים שהיו אז ושהם כעת. שיהיו כולם זוכים ונהנים מזה האור כל חד לפום דרגא דיליה היינו ע"י עשיות שלהם שעושים בכל יום ומשיגים חיות אלקות. וזה הכל מהאור שגנזו לצדיקים שעתידים להיות בעולם. ובבריאת שמים וארץ שנאמר והארץ היתה תוהו ובוהו וגו' שזה מרמז על ד' גליות כדאיתא במדרש. ורוח אלקים מרחפת על פני המים. זה רוחו של משיח. ותיכף התחיל להתגלות כל החסדים ולהתנוצץ אור של מלך המשיח שזהו שלימות החסדים. ולזה איתא במדרש. שזה המטה היה ביד יהודה. כידוע שהוא רגל

רביעי מהכסא אשר לזה כתיב בו ביהודה ותעמוד מלדת. שנעשה כסא של ד' רגלים. ולזה מרמז האות ד' שיש בשמו מעורב בתוך שם הויה ב"ה וב"ש. וזה ידוע שתמר רמזה לו על מלך המשיח במה שאמרה מטך ופתילך וכו' כדאיתא במדרש מטך זה מלכות מטה עוזך וכו'. ואיתא נמי ראובן היה עוסק בתעניתו ויהודה היה עוסק לישא אשה והקב"ה יושב ובורא אורו של מלך המשיח. ולזה מסר לאהרן ג"כ זה המטה. כי הוא ג"כ שלימות החסדים מדתו של אהרן כ"ג. ונכלל בו בחינת לוי ג"כ כי מטה אחד לראש בית אבותם כפי שאמרנו שזהו העיקר לידע והשבות אל לבבך כי י"י הוא האלקים:

וי"א זה המטה של משה. כי משה שימש ג"כ בכהונה גדולה וייחד ג"כ כל המדות בכדי שיתגלו כל המדות והחסדים בעולם. ואית דאמרי נטל קורה ונסרו לי"ב נסרים. היינו ג"כ כמו שדיברנו שייחד וקישר כל המדות שע"י יתגלה החסד העליון. ונטל קורה חדשה ולא נטל מקלו בכדי שלא יאמרו מקלו היה לח. ונוכל לומר. כי כתיב ויקח לו יעקב מקל לבנה לח ולוז כו' ולזאת נטל קורה חדשה בכדי שלא יאמרו שזהו רק מאבות הראשונים שהשפיעו הכל בהעולם ויעשו ח"ו פירוד. ולזה לקח קורה חדשה וחתך לי"ב נסרים והראה להם שאין שום פירוד ח"ו רק אהרן בעצמו השיג כל השלימות וע"י יתגלה ג"כ החסדים בעולם עד ביאת משיחנו בב"י. ולזה יהיה המטה. היינו התגלות החסדים כפי שאמרנו מט"ה כלפי חסד. ביד מלך המשיח ג"כ בב"י כי אז יהיה השלימות הגמור בחסדי י"י. וזהו הפירוש מטה עוזך ישלח י"י מציון. כשיתייחדו כל הבחי' והנקודות בנקודת ציון ומזה נעשה מלך המשיח שיבא בב"י אמן:

כתיב למנצח על שושנים לבני קרח משכיל שיר ידידות. איתא במדרש. מה הטל הזה אינו מזיק לשום בריה כך עתידים צדיקים להנות מזיו השכינה ואינן ניזוקין שנאמר שובע שמחות את פניך נעימות בימינך נצח. אמרו ישראל מתי יבא הגואל. א"ל לכשירדו לירידה התחתונה שנאמר אז נקבצו ב"י. אמרו בני קרח אנו בירידה התחתונה כי שחה לעפר נפשנו דבקה לארץ בטננו כו' קומה עזרתה לנו. א"ל הקב"ה הכל מכם כשתכוונו לבכם למעלה כשושנה זו אני גואל אתכם שנאמר אהיה כטל לישראל. אימתי יפרח כשושנה: ע"כ

הנה זה ידוע. כי עיקר הנבואה נלקח מבני קרח שיצא ממנו שמואל ראש הנביאים וזהו אשר הטעה את קרח. וכפי דאיתא בגמרא עינו הטעתו. וע"ז אמר שמואל הנביא וגם נצח ישראל לא ישקר ולא ינחם כי לא אדם הוא להנחם. כי מזו המדה נלקחה הנבואה. וכפי שידוע אשר לזה משח מקודם את שאול למלך אשר עליו כתיב משכמו ומעלה גבוה מכל העם. רק אחר שהחיה את אגג משח את דוד למלך על ישראל ואמר וגם נצח ישראל

לא ישקר וכו'. וכפי דאיתא במדרש. שאמר הקב"ה לבני קרח נצחתם אותי למנצח. עפ"י משל לבני מדינה שרצו לעשות למלך עטרה מזהב ומאבנים טובות ומרגליות יצאו ואמרו להם אין המלך מבקש עטרה של זהב יש כאן שושנים. מיד שמחו בני המדינה כך קרח ועדתו אומרים מבקש הקב"ה מחתות של זהב ואמר להם הקב"ה לי הכסף ולי הזהב כו' ומה אני מבקש של שושנים. אמרו בני קרח אנו שושנים. א"ל הקב"ה נצחתם. היינו שאתם בבחינת נצ"ח בחינת הנבואה. ולזה אומר המדרש שיתענגו הצדיקים מזיו השכינה ולא יוזקו שנאמר שובע שמחות את פניך נעימות בימינך נצ"ח. היינו גם נצ"ח ישראל לא ישקר. ולזאת א"ל הכל מכם כשתכוונו לבבכם למעלה כשושנה זו. כי כל העליות מכל העולמות הכל הוא ע"י שמכוין האדם את לבו לשמים. ועי"ז הוא בא לאורח חיים כפי דאיתא במדרש אורח חיים למעלה למשכיל מי שמכוין ומסתכל לבו למעלה. הוא בא לאורח חיים. וכן בני קרח הסתכלו למעלה ונמלטו. וזהו עיקר רצונו. שיתעלה העולם ע"י עובדות שלנו ולכוין לבו לשמים. וזהו מה שושנה מכוין לבה למעלה ובשושנה יש חמשה עלין. וכמו כן צריך האדם לייחד כל החמשה בחינות שלו להעלות הכל למעלה. וזה היה עיקר מחלקותו של קרח. עינו הטעתו ורצה לעשות פירוד בין הדבקים. ולא לייחד הכל למעלה לזה אמר הקב"ה לבני קרח הכל מכם שתסתכלו למעלה היינו לייחד הכל למעלה. וז"ש אהיה כטל לישראל יפרח כשושנה. מה השושנה הזה לבה מכוון למעלה כך אתם תעשו יחוד גמור ממטה למעלה. כידוע שהרשעים היינו דור המבול ודור הפלגה ואנשי סדום קצצו בנטיעות רח"ל וסילקו את השכינה עד רקיע השביעי. וזה היה מחלוקת קרח ועדתו ג"כ. ואברהם התחיל להוריד השכינה למטה. וזהו עיקר העבדות של כל הצדיקים להאיר את כל הארץ מאורו של הקב"ה ולכוין לבם למעלה ולייחד הכל לרצונו הפשוט ולתקן כל הנ"ק ויתעלה כל העולם כולו. וזהו יפרח כשושנה שיתוקן הרפ"ח ניצוצין. וכפי שדברנו מקודם שעל ידי היחודים ועשיית מצות שלנו יעלו הרפ"ח ניצוצין ויתוקן כל העולם כולו ויבא כל העולם לתכלית השלימות וכפי שדברנו ע"פ ורוח אלקים מרחפ"ת ע"פ המים. זה רוחו של מלך משיח. ולזה כתיב ג"כ והנה פר"ח מטה אהרן הכל כמו שדברנו שע"י יחודים שלנו יעלו הרפ"ח נצוצין כו' ולזה כתיב קרח בן יצה"ר. כי באמת היה בן יצה"ר. זהו החכמה. רק עינו הטעתו והביא מחתות של נחשת דווקא רק בני קרח השיגו את הנבואה בשלימות שהעיקר הוא לייחד כל המדות ולא יהיה ח"ו שום פירור רק להטות הכל להימין לזה אמרו אנו חפיצים שושנים. א"ל הקב"ה נצחת"ם ר"ל אתם השגתם את מדות הנצ"ח מקור הנבואה. הכל מכם כשתכוונו לבכם למעלה כשושנה זו שיש בה ה' עלים ולבה מכוון למעלה. כך היא

בחינת הנבואה. כי צריך לייחד כל החמשה מדות כידוע שהנבואה היא מבחינת נצ"ח והו"ד ומהו"ד עד בינה ולא עד בכלל הם בחינת ה' עלים ועיקר השפעתם הוא ממידת בינה הנקראת משכיל. וזהו פירוש הפסוק אורח חיים למעלה למשכיל. כמו שאומר המדרש מי שהוא מסתכל למעלה. היינו שמייחד כל הבחי' למעלה הוא בא לדרך חיים. ומהו הדרך חיים היא החכמה תחיה (את) בעליה. ולכן אמר דהמע"ה אף אני אשכיל למעלה כידוע שייחד המלכות עם כל המדות עד למעלה ראש עד המדה הנ"ל הנקראת משכיל. וע"י מי נמשח למלך ע"י שמואל הנביא. ולזה אמר שמואל וגם נצ"ח ישראל לא ישקר. כי דהע"ה העל' וייחד את כל המדו' ממטה למעל' ממדה שלו מדת מלכות עד בחינת בינה וקישר הכל להימין. ולזה אמר אף אני אשכיל למעל'. ולזה איתא שבימי שלמה היתי' סיהרא בשלימותא:

היוצא לנו מזה שצריך כל אדם לידע שעליית כל העולמות תלוי הכל בזה העולם. וצריך כל אדם לראות שלא יהיה ח"ו שום מניעה מצידו. כפי ששמעתי מא"א מו"ר זצ"ל פעם אחת דברו לפניו ממשיח ואמר. זאת תדעו אשר מהקב"ה ומצדיקים אין שום מניעה לביאת משיח. רק עיקר המניעה מאנשים פשוטים כערכנו. וצריך כל אדם לראות להניח איזו פתילה למשיח ולראות שיהיה לו ג"כ חלק באורו של משיח ולקרב ביאתו ג"כ על ידו וכשיעשה כל אדם כך בוודאי יהיה הגאולה שלימה אי"ה ויתעלו כל העולמות למעלה למשכיל. ולזה אמרה חנה. י"י ממית ומחיה מוריד שאול ויעל. כי א"א להשיג בחינת הנבואה רק דווקא ע"י מוריד שאול ויעל אחרי כן. ולזה כתיב ויהיו לנס ובני קרח לא מתו. כי אחר שירדו לגיהנם נתבצר להם מקום ועלו והשיגו בחינת הנבואה. וזהו ויהיו לנס ל' עילוי. ולזה התחלת הנבואה היה מחנה כידוע שחנ"ה עולה שם ס"ג שהוא מקור הנבואה וממנו מקבלים נצ"ח והו"ד. היינו כל הבחינות עד נצח והוד ששם הוא התגלות הנבואה. והבן היטיב:

חקת

באר חפרוה שרים. איתא במדרש. וכי חפירה היתה שם אלא בזכות האבות שנקראו שרים. שנאמר פתח צור ויזובו מים כו' כי זכר את דבר קדשו את אברהם עבדו. כרוה נדיבי העם במחוקק במשענותם. שהיו הנשיאים עומדים על גבם ומושכים במטותיהם כל אחד לשבטו ולמשפחתו. וריוח שהיתה ביניהם היתה מלאה מים וכשהיו נשים צריכות לילך מדגל לדגל היו מהלכות בספינות והמים היו מקיפים מחוץ למחנה ומגדלים מיני דשאים ועשבים ואילנות עד אין מספר וסוף. שנאמר בנאות דשא ירביצני

וגו' ינחני במעגלי צדק. וכל הימים שהיו במדבר היו משתמשים בה. לכך כתיב באר חפרוה שרים. ע"כ ל' המדרש:

ונוכל לומר עפ"י ששמעתי מאאמו"ר זצוק"ל שאמר ע"פ ואשד הנחלים אשר נטה לשבת ער ונשען לגבול מואב. היינו מא"ב. הגם שמה אני שאבוא עד קדוש א"א מו"ר זצוק"ל. רק נוכל לומר כי כל הדברים וכל התפשטות בכל העולמות באים מבחינה הנקרא אב. י"י בחכמה יסד ארץ. וזהו ומשם בארה. כידוע שזו הבאר מקבלת כל ההשפעות ע"י המדות. ובאמת מהו נקרא באר זהו מעין גנים באר מים חיים. כי צריך כל אדם לראות להעלות כל דבר ולקשר אל הבאר. ואח"כ מים. ואח"כ חיים. היינו לקשר הכל אל הראשית ומהו הראשית ראשית חכמה יראת י"י. כי ראשית נקרא מה שהוא קדם לכל העולם. וגם מה שזה העולם מקבלת נקרא ג"כ ראשית כי אית יראה ואית יראה. וזהו באר מים חיים. כי מקודם צריך להיות אור חוזר שיקשר הכל למדה הנקרא חיים. החכמה תחיה (את) בעליה. ואח"כ ונוזלים מן לבנון זה הנקרא אור ישר אשר מביא חיות של הקב"ה לזה העולם כי לבנון נקרא גבוה מעל גבוה כי לבן הוא פשיטות בלי שום גוון והרכבה כלל. וזהו ונוזלים. כי הוא נהר דנגיד ולא פסק לעלמין רק חיות הבורא ב"ה שופע תמיד לזה העולם ע"י המדה הנקראת באר. ובאמת מה הוא נקרא באר. כל העובדות ומעש"ט שאדם עושה ומכניס בזה חיות הבורא ב"ה זאת נקרא באר. כי אבות העולם עבדו את הש"י ע"י הבארות. ודור המדבר היה להם ג"כ הבאר בהתגלות. ועכשיו יש ג"כ אותו הבאר היינו תפלה וטלית ותפילין וכל מצוה ומצוה נקרא באר מים חיים. שמכניס בזה חיות הבורא כשעושה המצוה בשמחה ובהתקשרות אזי הוא מעלה אותה עד בחינה ומדה הנקרא חיים. ואח"כ הוא מביא חיות הבורא למדה הנקראת בא"ר. וזהו הפירוש ומשם בארה היא הבאר. היינו כמו שדברנו. אשר אמר י"י למשה אסוף את העם. היינו כשתאסוף את העם ותקשר אותם ביחד היינו ע"י תפלה ותורה ומעש"ט. אזי ואתנה להם מים. אשפיע להם תיכף החסדים כידוע מים נקרא חסדים. וזהו הפי' של המדרש שהמים היו מקיפים היינו שאפילו אור המקיף נעשה ג"כ חסדים ע"י הבאר. כפי ששמעתי מא"א מו"ר זצוק"ל על מה דאיתא באברהם אע"ה בחזרתו פרע הקפותיו. כידוע שאברהם היה החסד מהעולם. כי אמרתי עולם חסד יבנה. וזהו פרע הקפותיו. שהביא התגלות החסדים גם בהמקיפים:

אז ישיר ישראל את השירה הזאת עלי באר ענו לה. מקודם צריך להעלות הבאר כמו שדברנו. והחיות שאדם מכניס במצות נקרא באר. צריך להעלות למעלה ואח"כ ענו לה. מביא החיות משם חזרה לתוך הבאר וזהו אור חוזר ואור ישר. וצריך כל אדם לראות

להתקשר עצמו בעת התפלה ופשיטא בעת הלימוד ובעת שעושה כל מצוה לחי החיים. ושלא יפסוק החיות של הקב"ה לעולם ושיהיה תמיד באר מים חיים ונוזלים מן לבנון. וד"ל:

באר חפרוה שרים. אלו האבות. כי האבות הן הן המרכבה כי אמרתי עולם חסד יבנה. בהברא"ם באברה"ם. והם מעלים כל העולם להקב"ה ומביאים אח"כ החיות לזה העולם הכל ע"י הבאר:

כרוה נדיבי העם. שהיה השבטים ממשיכים את המים במטותם. היינו שצריך כאו"א לראות להמשיך את החסדים לזה העולם ע"י עובדות ומעש"ט ומכניס בהם חיות הבורא ב"ה שזה נקרא באר:

במחוקק. מתי יכול להמשיך את כל מה שדברנו כשיש חקיקה בלבו שיהיה יראת י"י ואהבתו חקוק בלבו תמיד:

במשענותם. כפי דאיתא באוה"ח הקדוש היינו ע"י הצדיקים:

וממדבר מתנה. כי מהיכן השיגו החיות. ע"י המדבר כדאיתא שע"י המדבר זכו שניתן להם את התורה. וגם מדבר הוא ל' דיבור. כי כל הדיבורים שאדם מוצא מפיו צריך לקשר עצמו לחי החיים:

וממתנה נחליאל שנחלו לאל. כי כשאדם מקשר עצמו לחי החיים ע"י הבאר ומביא חיות הבורא לזה העולם ג"כ ע"י הבאר אזי הוא נוחל לאל. נעשה הוא חלקו של הקב"ה והקב"ה נעשה חלקו של ישראל:

ומנחליאל במות ומבמות הגיא. היינו כפי התרגום נחתא עמהון לנחליא ומנחליא סלקא עמהון לרמתא. כי למטה יש נחל. וגם למעלה נקרא ג"כ נח"ל. ונחל עדניך תשקם. ויכול להיות שאלו הד' בחינות. מדבר. מתנה. נחליאל. במות. הם כנגד ד' עולמות שבתפלה. א' ב' י' ע':

בלק

כעת יאמר ליעקב ולישראל מה פעל אל. כעת פירוש כעת הזאת. כמו שהאדם מתעמל ומתייגע בזה העולם. כך יאמר ליעקב ולישראל מה פעל אל. פירוש כך יאמר לו וידע שם בעוה"ב מה פעל אל:

הן עם כלביא יקום. פירוש הן אחת בל' יוני. עם אחדות צריך בר ישראל לקום בבוקר. כששוכבים אומרים שמע ישראל וכשקמים גם כן אומרים שמע ישראל: ומה הפעולה מזה

וכארי יתנשא. שנאמר ופני אריה אל הימין לארבעתן. נשכים ונמצא ייחול לבבינו ליראה את שמך. כמו שכתוב שבענו בבוקר חסדך ונרננה ונשמחה בכל ימינו. כשבר ישראל קם בבוקר באחדות אזי החסד של השי"ת עליו כל היום:

לא ישכב עד יאכל טרף. פירוש איש ישראל אינו שוכב לישן עד שהוא מתקן כל מה שנצרך לתקן בעולם בזה היום וזהו טרף נתן ליריאיו:

נחזור לענייננו. הן עם כלביא יקום. בר ישראל צריך לקום עם אחדות. אצ"ל באחדות של הקב"ה כי זה יודעים הכל שהקב"ה אחד יחיד ומיוחד. וכל העולם יודעים זאת. רק איש ישראל צריך להתאחד עם השי"ת שכל מעשיו לא יהיו ח"ו שלא כרצון השי"ת ולא יהיה נפרד מעבודת ד'. רק הכל כל מעשיו ודיבוריו ומחשבותיו יהיו מתאחדים להקדוש ברוך הוא:

פנחס

לכן אמור הנני נותן לו את בריתי שלום. איתא במדרש גדול השלום שאין העולם מתקיים אלא עפ"י השלום והתורה כולה שלום שנאמר דרכיה דרכי נועם וכל נתיבותיה שלום. אדם בא מן הדרך נותנים לו שלום. בשחרית כו' קורא ק"ש וחותם בשלום. הפורס סוכת שלום. ובתפלה חותמין המברך כו' בשלום ע"כ:

התחיל בפסוק יהיה לרצון אמרי פי והגיון לבי לפניך י"י צורי וגואלי. הפליגו רז"ל בזה ודרשו מפסוק זה שגדול סמיכת גאולה לתפלה. ולפי שדהע"ה אמר אותו הפסוק אחר י"ח מזמורים. לכך קבעוהו רז"ל ג"כ אחר י"ח ברכות. דיבר והאריך בזה מהו ענין גאולה ומהו ענין תפלה ואמר כי הכל נכלל ונשלם בתפלה. וסיום התפלה הוא בשלום. כי שלום הוא כולל כל עניני זה העולם וכל ההשפעות וכל התורה כולה שלום. שנאמר דרכיה דרכי נועם. נועם הוא למעלה מהעולם. וכל נתיבותיה שלום. כי הסיום הוא בשלום. ומשם בא ההשפעה לזה העולם. וקודם התפלה הוא בחינת צורי וגואלי כמבואר בגמרא. רק משום שדהע"ה אמר את הפסוק הנ"ל אחר י"ח מזמורים לכך קבעוהו ג"כ אחר התפלה מחמת ששם הוא סיום הכל ומסיים בשלום כנ"ל:

והתחיל. בפנחס נאמר הנני נותן לו את בריתי שלום כי הצדיק הקדוש ונקי בעניינים אלו ומקנא קנאת י"י ע"ז הענין ניתן לו בחינת השלום וכל ההשפעות הם על ידו כנ"ל. וז"ש השיב את חמת"י מעל ב"י וכו'. השיב תיבת חמת"י. פירוש כי אותיות חמת"י הוא חתמ"י וד"ל. ובמה בקנאו את קנאתי. כי מדת החסד העליון נתעורר ע"י קנאה כזה והוא איש החסד. וז"ש פנחס ביו"ד. פנ"י ח"ס. כי מדת החסד נתעורר על ידו כי במקום שיש דין למטה אין דין למעלה. ואמר בשם אביו זצוק"ל משוך חסדך ליודעיך אל קנא ונוקם.

כי חסד א"ל הוא ע"י קנא ונוקם וזהו שמחם בבנין שלם כי בדי"ן הוא שיטול שכרו היינו ע"י מדה"ד ומדת קנא ונוקם נטל שכרו ומהו שכרו פנחס הוא אלי' ולכן שמחם בבנין שלם. וזהו פנחס פנ"י ח"ס בן אלעזר. א"ל הוא בחינת חס"ד בן אהרן הכהן. שהוא איש החסד כידוע. וזהו שפירש"י שהיו השבטים מבזים אותו הראיתם בן פוטי וכו' בא הכתוב ויחסו אחר אהרן. ולכאורה תמוה ומי לא ידע יחוסו. אלא הכל כנ"ל. והיא היתה כזב"י בת צו"ר. שכזבה בבחינת צו"ר כמבואר. וסיים הכלל הוא שצריך כל או"א להיות נשמר מאוד בזה הענין ולהיות קנא ונוקם ע"ז. ועי"ז יתעורר חסד עליון וכל השפעות טובות אכי"ר:

צו את ב"י ואמרת אליהם את קרבני לחמי לאישי כו' איתא במדרש. זש"ה שדי לא מצאנוהו שגיא כ"ח לא מצינו כחו וגבורתו של הקב"ח לבא בטרחות על ישראל וכששמע משה כך התחיל משבח ואומר אשרי העם שככ"ה לו. אשרי שאל יעקב בעזרו: עכ"ל

ונוכל לומר. תשמרו להקריב לי במועדו. בזמנו ועם זמנו. כמאמר הגמרא לעולם יסדר אדם שבחו של מקום ואח"כ יתפלל. ולכאורה היה לו לומר לעולם יספר ומאי קאמר יסדר. ויכול להיות. כי איך באפשרי לומר שבחים להקב"ה אשר הוא גבוה מעל גבוה שומר עד אין שיעור וסוף. והאיך יכול האדם השפל לספר שבחו. אך כמו שהקב"ה כביכו"ל צמצם והשתלשל מאורו יתברך מעולם העליון ועד עולם התחתון. כמ"ש ומפליא לעשות שקושר דבר רוחני עם דבר גשמי. כמו כן צריך כ"א לפי כחו להתעורר מתתא לעילא ולעלות מדרגא לדרגא עד שיקשר עצמו בהקב"ה. ובזה יכול להשפיע כ"ט על ישראל. לכך אמרו שיסדר שיעשה כסדר בתחילה צ"ל סור מרע בתכליתו. ואח"כ ועשה טוב בדרגא ולעלות כסדר מדרגא לדרגא. וזהו הכל ע"י התקשרות צדיקים כי בלא התקשרות צדיקים אין אדם יכול לעשות כלום. לכך כשאמר לו הקב"ה למשה עלה אל הר העברים א"ל משה א"כ שהגיע זמני יפקוד י"י אלקי הרוחו"ת לכל בש"ר דייקא. שקושר דבר רוחני בדבר גשמי. איש על העדה אשר יצא לפניהם ואשר יבא לפניהם שמתחילה הוא עצמו יצא מכל דבר גשמיות ואח"כ יוכל לבא לפניהם. היינו להשפיע להם כל טוב. ואחר אשר יתקן א"ע בכל הנ"ל אזי יהי' לו כח אשר יוציאם ואשר יביאם. שיקשר כלל ישראל שיוכלו לבא למדרגתו. והשיב לו הקב"ה קח לך את יהושע כו' וסמכת את ידך עליו וגו' ונתת מהודך עליו. ופירש המדרש ולא כל הודך. כי פני משה כפני חמה ופני יהושע כפני לבנה. כי כשם שהחמה מאיר תמיד ללבנה והלבנה מקבלת תמיד הארה מהחמה כן מאיר תמיד משה ביהושע. וכל הצדיקים העתידים להיות תמיד

יהיו מקבלים הארה ממשה כי אתפשטותא דמשה בכל דור ודור לכך הראה הקב"ה למשה דור דור ודורשיו. וכן יעקב נקרא בריח התיכון המבריח מן הקצה אל הקצה. ולכך ראה את הסולם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה כי הוא מקשר ומייחד את ישראל לאביהם שבשמים. ולכך נקרא תפארת. וזהו ג"כ מעשה הקרבנות לייחד ולקשר את עוה"ז השפל להקב"ה. וזהו אשה ריח ניחוח לי"י שאמרתי ונעשה רצוני. כי רצו"ן הוא אותיות צנו"ר. ולכך כשראה משה שני כבשים הרומזים ליעקב ולמשה. אמר אשרי העם שככ"ה לו גימטריא מש"ה. ואשרי שאל יעק"ב בעזר"ו:

את הכבש האחד תעשה בבוקר ואת הכבש השני תעשה בין הערבים. איתא במדרש. זש"ה שערך כעדר העזים שגלשו מהר גלעד כו' כחוט השני שפתותיך כו' שערך כעדר העזים אלו האומות שגלשתם מהר סיני. ובמה בקרבנות. תינח בזמן שבית המקדש קיים. אבל עכשיו שאין בית המקדש קיים. כחוט השני שפתותיך. רחישת שפתותיך ערבים עלי כקרבנות:

ונוכל לומר. את קרבני. את קריבות שלי. לחמי. לחם שלי. לאישי לאש שלי. ריח ניחוחי כפירש"י שאמרתי ונעשה רצוני. ואמר שמעתי מא"א אדומו"ר זצוק"ל. שאמרתי. זהו אמירה. ונעשה. זה עשיה. ואח"כ רצוני. הוא הרצו"ן. כי אמירת השי"ת קודם לכל. ואח"כ עשיית האדם. ואח"כ עולה להרצון העליון. כי עיקר הקרבן הוא קריבת וייחוד הדברים הגשמיים התחתונים להעלותם ולייחדם להרצון העליון ב"ה וב"ש. ובזמן שבית המקדש היה קיים היה תמיד של שחר מכפר על עבירות של הלילה. ותמיד של בין הערביים מכפר על עבירות של יום והיו מגינים ומנקים מכל עון ולכלוכים. ועכשיו רחישת שפתים ערבים עלי כקרבנות. כי אמירת הקרבנות בוקר וערב הוא מנקה ומטהר כמאמר הזוה"ק מדכי גרמיה בקורבנין. ומדכי הוא ל' זיכוך ונקיון. ול' דכדוכ"ה שצריך לשבר לבו בעת אמירתם ולשוב לי"י. וזהו את קרבני לחמי לאישי כי העיקר הוא בחינת אש וחמימות בשעת אמירת הקרבנות והקטורת. ובזה מעלה הכל להרצון. כי כל היסודות יורדים למטה רק יסוד האש עולה למעלה. וזהו כחוט השני. כי החוט הוא בחינת התקשרות. כחוט הקשור למעלה להמשיך הכל מלמעלה למטה. ומלמטה למעלה. ובמה בבחינת אש כנ"ל. כי דחילו ורחימו הם כנפים. ומצוה בלא דחילו ורחימו לא פרחת לעילא:

תשמרו להקריב לי במועדו. ועם מועדי. ומהו מועדי את הכבש אחד תעשה בבוקר ואת הכבש השני כו' כי צריך להשלים אלו השני זמנים ולקשר הכל. וז"ש עולת תמיד העשויה בהר סיני כי מסתמא עולת הר סיני על צד השלימות והרצון היה. ואמר כבשים.

ע"ד דאיתא במדרש פלוגתא ח"א כובש עון כו'. וח"א נושא עון כו' וח"א כבן שנה. וזהו כבשים בני שנה. וזהו כחוט השני. ע"ד שנאמר אם יהיו חטאיכם כשנים כשלג ילבינו. וזה כוונת המדרש שגלשתם מהר סיני כי ע"י הקרבנות והקטורת נופל הרע ומתכפרים החטאים ואין להם שום אחיזה. ואחר שמתטהר בסור מרע אח"כ זוכה להתקשר למעלה ולהשפיע למטה כחוט השני כנ"ל:

למה קורין עפ"י רוב פרשת פנחס בתוך השלשה שבועות יכול להיות משום דאיתא במדרש.

כי בכל חודש יש רגל לבד בשלשה חדשים. תמוז. אב. אלול. ולכך נתן הקב"ה בחודש תשרי שלש רגלים. ר"ה. יוה"כ. סוכות. אמר לכל אני פורע ולעצמי איני פורע. הה"ד ביום השמיני עצרת. ע"כ ל' המדרש:

אמר כי הרגלים הם נגד המדות ונגד האבות. פסח הוא נגד בחינת יצחק כי בפסח נולד יצחק. שבועות הוא נגד בחינת יעקב. סוכות הוא בחינת חסד לאברהם נגד בחינת אברהם. ובאלו השלשה שבועות שייך בחינת שלש ראשונות. חכמה. בינה. דעת. ואלו הג' ראשונות הם למעלה מהעולם והזמן. ואין העולם יכול לסובלם לכך הם בהסתר באלו השלשה שבועות ואי"ה לעתיד יתגלו ויהיו רגלים גדולים. וסיים כי לכן קורין תמיד עפ"י רוב פ' פנחס בתוך הג' שבועות כי יש בו פ' המועדות וד"ל. וסיים מה יפו הדיבורים בברכת ר"ח. ר"ח מנחם אב ביום הששי. אז היה ר"ח ביום וא"ו. ופי' הרב. שהקב"ה אב הרחמן יתנחם באלף הששי ע"י גאולת ישראל ויתחדש הראש שלהם שהוא משיח ויעבור מלכם לפניהם וי"י בראשם:

מסעי

אלה מסעי בני ישראל אשר יצאו מארץ מצרים לצבאותם ביד משה ואהרן. ויכתוב משה את מוצאיהם למסעיהם עפ"י י"י. ואח"כ כתיב ואלה מסעיהם למוצאיהם. והוא תמוה. מקודם כתיב מוצאיהם למסעיהם ואחר כך כתיב מסעיהם למוצאיהם:

ונוכל לומר. כי יש שני אופנים הנקרא מסע. אחת בחינת מסע. החיות של הקב"ה נמשך לזה העולם ומפני שהוא אל גדול הוא קושר דבר רוחני בדבר גשמי וממשיך חיותו שהוא רוחני מאוד וקושרו בזה העולם שהוא גשמי מאוד. והשנית בחינת מסע מלמטה למעלה שישראל נוסעים מלמטה מעלה אחר מעלה עד שמגיעים לחיות הבורא חי החיים הרוחני. וזש"ה ויכתוב משה את מוצאיהם למסעיהם. היינו להודיע לכל ב"י אשר קדושתו וחיותו הוא תמיד מקרב עצמו לישראל. וזהו מוצאיהם. היינו מוצא פי י"י הוא החיות. למסעיהם מלמעלה למטה. ואלה מסעיהם למוצאיהם. היינו שצריך כל

איש ישראל לנסוע ממטה למעלה עד שיגיע למוצא פי י"י היינו חיותו הרוחני. כי הוא המקור והשורש של חיות הרוחני הנמצא בזה העולם. כי התורה נעלמה מעיני כל חי. רק שהקב"ה הלביש אותה בלבושין בכדי שתוכל להיות בזה העולם השפל והגשמי בין אנשים ב"ו. ולזה צריך כל אדם לנסוע להתוה"ק כ"א לפי מדריגתו וכחו. והן הן גופי תורה. היינו הגופים של תורה. וצריכים לנסוע קל מהרה להתורה. הרב הקדוש מורינו הרב רש"ק זצוק"ל אמר. אדם מהלך עשר פרסאות ביום. אבל כשיושב על סוס טוב וחבוש ורוכב עליו אז יכול לנסוע כמה וכמה פרסאות בכל יום. ומי חכם ויבן דבריו הקדושים כי הם תורת אמת. ביד משה ואהרן. היינו ע"י מי יכול להיות שני הנסיעות הנ"ל הוא ע"י משה ואהרן. כי יש בחינת צדיק שמקשר את הקב"ה עם ישראל. היינו שממשיך החיות של חי החיים בתוך לבבות ב"י ועי"ז הם מטיבים דרכיהם ואז נתקשר רצון הבורא להטיב להם. ויש עוד בחינת צדיק שמקשר את ישראל לאביהם שבשמים ותמיד הוא עוסק בדבר זה לעשות יחוד בני ישראל עם הקב"ה. וזהו ביד משה ואהרן. כי זה איתא בספרים. שמשה שושבינא דמלכא ואהרן שושבינא דמטרוניתא וע"י בחינתם יכול להיות מוצאיהם למסעיהם ומסעיהם למוצאיהם שהם ג"כ ב' בחינות הנ"ל. וזהו כללו של כל העולם. וזה ג"כ יש בפרטות. ובכל יום ויום יש ג"כ ב' בחינות הנ"ל היינו שהקב"ה מחדש בכל יום תמיד מעשה בראשית. חדשים לבקרים כו' היינו שהקב"ה מחדש בכל יום חיות מחודש בחיותו הרוחני והנצחי לזה העולם. וצריכים אנו ב"י לראות לנסוע מעלה אחר מעלה עד שנגיע למוצא פי י"י כנ"ל וזאת צריכים לעשות בכל יום ובכל שעה ובכל רגע ופשיטא בכל חודש ופשיטא דפשיטא בכל שנה צריכין לראות לעשות מצות ומעש"ט שעל ידם יכולים להגיע למוצאיהם למקור החיות של ישראל כמו שדברנו מקודם:

עוד נוכל לומר על הפסוקים הנ"ל כי לכאורה יש לדקדק מקודם כתיב ביד משה ואהרן. ואחר כך כתיב עפ"י י"י. מקודם כתיב מוצאיהם למסעיהם ואח"כ כתיב מסעיהם למוצאיהם:

אכן הנה שמעתי אומרים בשם הרב הקדוש מורינו רש"ק זצוק"ל כשנסע לרייסין מנה כמה מסעות בשם ואמר אלה מסעי ב"י. והיכי תמצא. רק האמת הוא כי כל דבר הנמצא בזה העולם וכל העולם הגשמי הזה הכל נלקח מרום רום המעלות. והקב"ה צמצם הכל עד שלשול קטן שבים. וכפי דאיתא בזוה"ח הקדוש ע"פ נעשה אדם. היינו שנעשה מכל הבחינות היינו מעולם האצילות עד עולם העשיה. מכל העולמות נלקח חלק ונברא האדם. אשר לזה כתיב נעשה. וזה עיקר המסעות שצריך האדם ליסע מדרגא לדרגא

עד שיתייחדו הכל עד עולם האצילות. ואותו המקום נקרא וכמוצא מים אשר לא יכזבו מימיו. ואיך יכול כל אדם לבא לזאת המדריגה. לזאת אומר הכתוב לצבאותם. כפי שאמר אאמו"ר זצוק"ל. צבא יש לו שלשה פירושים. לשון מלחמה ולשון רצון ולשון מושל. כי מקודם יש לו להאדם מלחמות גדולות עד שמשיג רצון טוב לעבודתו ית"ש. ואח"כ נעשה מושל על כל דבר ומעלה הכל למקורו הראשון. וזש"ה אלה מסעי ב"י אשר יצאו מארץ מצרים. כי כל האורות עליונים נצרך הכל להעלות אותם מכל המצרים ובשם מונחים כל הקדושות מעת שנפלו בעמקי הקליפות. לצבאותם כמו שדברנו. והאיך אפשר לבא לזה. לכן אומר ביד משה ואהרן. כידוע משה מצד החתן. ואהרן מצד הכלה. שהם שני שושבינים. ועל ידיהם מתקשרים כל העולמות:

ויכתוב משה את מוצאיהם למסעיהם. היינו שהראה להם קדושתו של הקב"ה כמו שדברנו. וכמוצא מים אשר לא יכזבו מימיו. רק מים חיים וקדושים ונתנה לזה העולם שיסע מדרגא לדרגא עד זה העולם השפל עפ"י י"י היינו איך מקשר זה הכל ע"י תורה שבע"פ שנקרא על פי י"י. וכפי דאיתא על פסוק עפ"י התורה אשר יורוך זה תורה שבע"פ. וכן כתיב בתוה"ק כי על כל מוצא פי י"י יחיה האדם. היינו שמייחד תורה שבע"פ שנקרא פי י"י עד בחינת וכמוצא מים אשר לא יכזבו מימיו. ואחר כך ממילא. ואלה מסעיהם למוצאיהם שמייחד כל העולם כולו עם כל המסעות שנוסע בזה העולם ע"י הכלים שלו. למוצאיהם היינו שמייחד עד וכמוצא מים אשר לא יכזבו מימיו. וזהו עיקר העבדות של צדיקים בזה העולם להשפיע ע"י המדות שלו אורות עליונים בזה העולם ולייחד אח"כ כל דבר להמוצא הנ"ל וזהו ואלה מסעיהם למוצאיהם:

זאת הארץ אשר תפול לכם בנחלה כו' איתא במדרש זש"ה חבלים נפלו לי בנעימים. זה א"י שנתחלקה לי"ב שבטים בגודל. בנעימים. בזכות התורה שנקראת נעים. כי נעים כי תשמרם בבטנך. אף נחלת שפרה עלי. ישראל נקראים נעים והארץ נקראת נעים. אתן נעים לנעים. וזהו אף נחלת שפרה עלי ע"כ לשונו:

הנה כתיב ירויון מדשן ביתך ונחל עדניך תשקם. שהוא משביע אותנו מדשן ביתו והוא משקה אותנו מהנחל היוצא מהעדן שלו. כי זה ידוע שהקב"ה ברא את העוה"ז הגשמי וכן כל העולמות ע"י צמצום שצמצם אורו הגדול והקדוש מעילה לעלול עד שבאו אל הכלים. ואח"כ צמצם את הכלים ג"כ עד בחינת ארץ וברא את העולם הגשמי הזה ונתן בזה בכל דבר חיותו ואורו הגדול שעל ידו יש לו קיום ונתייחדו השני ההי"ן ה' עלאה וה' תתאה וכפי שדברנו כבר מן ה'עולם ועד ה'עולם והבן. וזהו פירוש הפסוק ירויון מדשן ביתך. היינו מהחכמה העליונה התחיל להשפיע לזה העולם. ונחל עדניך תשקם. כידוע

ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן. וע"י הג' ראשונות צמצם אורו יתברך עד שבא לבחינת כלים והתחיל עולם הבנין כי אמרתי עולם חסד יבנה. ואחר כך בחינת יצחק שהם שני קצוות. ואח"כ בחינת יעקב תתן אמת ליעקב. והוא הממוצע בין שני הקצוות ומייחד אותם. וכפי שאמרנו כבר. הוי זהיר במצוה קלה כבחמורה שאי"ן את"ה יוד"ע מתן שכרן של מצות. היינו הג' בחינות שאי"ן את"ה יוד"ע הם המתן שכר כידוע מה שנקרא אי"ן. וכפי ששמעתי מאאמו"ר זצוק"ל. שאמר דע מאי"ן באת שאתה בא מבחינת אין. ואח"כ בא אל הכלים שנקרא אתה בחי' אברהם. ואח"כ יוד"ע. שצריך לקשר הכל היינו בחינת יעקב וזהו עיקר מתן שכרן של צדיקים שקושרין כל דבר לשורשו ועושין אי"ן מי"ש. וכפי דאיתא בפרקי אבות. על שלשה דברים העולם עומד על התורה ועל העבודה ועל גמילות חסדים. תורה. זה יעקב. עבודה זה יצחק. גמילות חסדים זה אברהם. ולזה וישא" אברהם" את" ס"ת אמ"ת. וכשהם מתייחדים נקראים חב"ל. וכפי שנאמר כי חלק י"י עמו יעקב חב"ל נחלתו. וכמו כן מתייחדים כל הבחינות הכל בשלשה ונקראים חבל כי חבל הוא דווקא שלשה שני קצוות ואחד המייחד אותם. וזה ידוע כי חבל יש בו בחינה זו שהגם כשהיא גדולה על כמה אלפים פרסאות כשאדם מנענע אותה כאן בקצה זה אזי מנענעת עצמה גם למעלה בקצה השני. כי זהו עיקר רצון הבורא שע"י חבל הנ"ל צמצם אורו לזה העולם ונתן חיות בכל דבר גשמי שיש בזה העולם בפירות ובתבואה ובכל דבר שנמצא בזה העולם. ונתן התורה והמצות לישראל שיעשו כל דבר בגשמי ולראות לקבל מכל דבר החיות שיש בתוכו ואפילו בדבר הרשות היינו אכילה ושתיה וכל ענייני גשמי ולהעלות הכל למקורו הראשון שנלקח משם. וכשעושה איזו מצוה בשלימות בזה העולם. וכמו כן בדבר גשמי שמכוין רק להעלות כל דבר למקורו וחיותו אזי מנענע גם כן למעלה חיותו ואורו של כל דבר כפי שהיה רצון הבורא ב"ה. וזה נקרא חב"ל. וזהו פירוש הפסוק כאן זא"ת הארץ אשר תפול לכם בנחלה. כידוע הבחי' הנקרא זא"ת. זא"ת בריתי. זא"ת היתה לי. וכפי דאיתא בזוה"ק שזהו בחינה הנראה לעינים. וכפי שידוע בחינה הנקראת אר"ץ. ואמר הפסוק אשר תפול לכם בנחל"ה. היינו שעל ידי זה תוכלו לבא לבחינת נח"ל עדניך. כי היא נלקחת כסדר מבחינה הנקרא נח"ל עד שבא לבחינת כלים עד בחינת זא"ת הארץ. ומחוייב כל אדם לראות שע"י בחינת זא"ת הנ"ל היינו כפי שדברנו שיראה להעלות כל דבר הגשמי שנמצא בזה העולם הכל לרצונו הפשוט. וע"י זה יוכל להשיג גם הנפלאות בעיניו. כמו שדברנו כבר ע"פ מאת י"י היתה זא"ת. היינו שצריך כל אדם לידע אשר גם עוה"ז הנקרא זא"ת הכל נלקח מאת י"י. ויש בזה בהירות וחיות הקודש וצריך להעלות הכל. וכשעושה כך אזי היא נפלאת בעינינו. פי'

שעוזר לו הש"י שיכול כל אדם לראות בעיניו נפלאות של הבורא היינו שיכול להשיג גם כל הדברים שנעלמים מעיני האדם והם למעלה מן המדות שזה נקרא נ"פלאות. וע"י שיקשר כל העולם לרצונו הפשוט יכול להשיג גם הנפלאות שהם למעלה מן המדות. ויכול להיות שזהו פירוש המשנה של פרקי אבות. כל ישראל י"ש להם חלק לעולם הבא. והרבה פעמים דברנו מזה אשר הבחינה י"ש שבזה העולם זהו החלק לעולם הבא. כי חלק נקרא כשיש דבר שלם וחוצהו לחצאין אזי הוא נקרא חלק. ובאמת העוה"ז הוא חלק מן עולם הבא. כי בכל דבר יש בו אורו של הקב"ה. והעיקר שיעשה כל דבר הרשות בכדי להעלות כל הקדושות הנמצאות בתוכו ועי"ז יבא לחלק הטמור לעוה"ב. שנאמר ועמך כולם צדיקים לעולם יירשו ארץ. כמו שדברנו מקודם. זאת הארץ אשר תפול לכם בנחלה שהקב"ה צימצם אורו עד הבחינה הנקרא אר"ץ. וצריך כל אחד לראות לקשר בחינת האר"ץ ממטה למעלה עד נח"ל העליון:

נחזור לענייננו. אשר לזה אומר המדרש. זהו שאמר הכתוב חבלי"ם נפלו לי בנעימים. כי יעקב נקרא חב"ל נחלתו. וכפי שדיברנו. וגם הי"ב שבטים נקראים ג"כ חבלי"ם. כי על ידם הוריד הקב"ה קדושתו לארץ והם עם הכלים שלהם מעלים קדושתו מן הארץ למעלה ראש. וזה נקרא חב"ל. ובזכות התוה"ק הנקראת נעים כידוע שהלביש הקב"ה אורו הגדול והקדוש בלבושין בהתורה הקדושה עד אין מספר בכדי שיוכלו בני ישראל להשיג כ"א לפי מדריגתו עד שעוזר לו הקב"ה שמשיג בכל פעם יותר פנימיות התורה הקדושה. והכל הוא ע"י עשיות המצות הגשמיות כפי שהם כתובים בתורה בלבושים וכנויים אשר זה נקרא חב"ל. כי ע"י עשיותיו ודיבורו ומחשבתו מנענע למעלה ונעשה שם יחודים. והעיקר בעובדא ובמלולא וברעותא דלבא. ומסיים המדרש. ישראל נקראים נעים. וארץ ישראל נקראת נעים אתן נעים לנעים. היינו כי העיקר הוא לייחד הכל לנועם העליון. ועל ידי מה. על ידי מעשה התחתונים כמו שאנו אומרים ויהי נועם י"י אלקינו עלינו ומעשה ידינו כוננה עלינו. ומ"ש לשון תפול. שהפיל קדושתו לארץ יש בזה ענין גדול ונפלא. ברוך י"י לעולם אמן ואמן יילא"ו:

סליק ספר במדבר

לכ"ב תמוז

זאת התורה אשר אמר הרב אדומו"ר זצוק"ל בך"ב תמוז בהילולא של הרב הצדיק הקדוש רש"ק זצוק"ל

כתיב וזרח השמש ובא השמש. הצדיק נקרא שמש. בעת שהוא בעולם הזה נקרא שמש כי הוא המאיר לארץ ולדרים עליה. וגם כשהוא בא לעולם הבא הוא ג"כ נקרא שמש. כי גם עולמות העליונים מקבלים ג"כ הארה מהצדיק. ולאו דווקא כשהוא בא לעוה"ב. כי גם בכל לילה כאשר נשמתו עולה למעלה הנקרא ג"כ ביאת השמש כמאה"כ וילן שם כי

בא השמש. גם בעת ההיא מתקן תיקונים גדולים ועושה הארה גדולה. ומסיים הכתוב ואל מקומו שואף זורח הוא שם. כי בכל בוקר בעת החזרת נשמתו הוא זורח עוד בעוה"ז. וזהו תמיד בלי הפסק. ולא עוד אלא אפילו כשהוא בא לעוה"ב אעפ"כ אל מקומו שואף בעולם הזה זורח הוא משם בדיבוריו ותורתו ומדותיו הקדושים אשר נהג בעולם הזה הוא זורח תמיד. ומסיים הפסוק עוד. דור הולך ודור בא. ועפ"י המדרש. דור שהולך הוא בעצמו דור שבא. והדבר הזה הוא על שני אופנים. אופן אחד שבא בגלגול בעוה"ז לתקן מה שעיוות בעת שהיה מקודם בעולם הזה. ואופן השני. היינו הצדיקים השלימים באים בגלגול בכדי לתקן את העוה"ז ולזכות את דורו. כי היודע תעלומות הוא שולח בכל דור הצדיקים השייכים להדור כי לפי הדור הוא הצדיק ולפי הצדיק הוא הדור. אבל חלילה לחשוב שהצדיק לא השלים דבר מה ומחמת זה הוא בא לעוה"ז להשלים. לא כן. רק כל צדיק וצדיק משלים ומתקן כל המדה ומדרגה לבחינתו אשר בעבור זה בא לעוה"ז. ומצידו לא הי' שום מניעה שיבא משיח רק הקב"ה הוא יודע שעדיין לא נשלמו כל המדות ומדריגות בכל השלימות. ואי"ה כשיושלם כל המדות אז בוודאי יבא משיח. אבל זהו אמת ברור אשר כל צדיק וצדיק משלים מדתו השייך אליו לתקן. נמצא לכל צדיק יש חלק במשיח לפי המדה שתיקן. ובזה ניחא מאמר הגמרא. חזקי' אומר חזקי' שמו רבי ינאי אומר ינאי שמו. מנחם אומר מנחם שמו וכו' ולכאורה הוא תמוה וכי בשביל שהי' שמו חזקי' יאמר שגם משיח נקרא שמו חזקי' וכן ינאי או מנחם. אבל לפי מה שדיברנו ניחא. כי זה ידוע כי שמו של אדם מורה על עצמותו של הדבר אשר בעבור זה הוא בא בעוה"ז לתקן. וזה ברור לי"ח. כמאמר הכתוב וכל אשר יקרא לו האדם נפש חי' הוא שמו:

ועתה האמוראים שזכרנו עם שמותם ידעו מה שבאו לתקן ותקנו בשלימות כ"א חלקו כל חלקו שיש לו במשיח. אשר זה החלק שמו חזקי'. וזה החלק שמו ינאי. וזה החלק שמו מנחם וכו'. לפיכך זה אומר חזקי' שמו וזה אומר ינון שמו וזה אומר מנחם שמו ואלו ואלו דברי אלקים חיים לפיכך גם הצדיק השלם בעל אור החיים אמר ששמו חיים. הכל כמו שאמרנו. וצדיק אחד אמר שר"ת חיי"ם ח"זקי' י"נון י"נאי מ"שיח. או מנחם:

ספר דברים

דברים

אלה הדברים אשר דיבר משה כו'. איתא במדרש אמר הקב"ה ראה לשונה של תורה כמה חביבה שמרפא את הלשון. מנין שכן כתיב מרפא לשון עץ חיים כו':

ולכאורה מה שייך המדרש הזה על זה הפסוק אלה הדברים וכי הפסוק הזה מדבר מלמוד התורה:

ונוכל לומר עפ"י פשוט. אלה הדברים אשר דיבר משה. היינו שהכניס הדיבורים האמיתיים בתוך כללות ישראל שיעסקו תמיד בתורתו ועבודתו ולמדם האיך צריכים ללמוד תורתו. ובאמת הדיבורים של משה ודיבורים של תורתינו הקדושה הן הן דיבורים נצחיים וקיימים לעד ולעולמי עולמים:

בעב"ר הירד"ן. היינו בהדברים שיאמר אח"כ יכול לעבור כל הירידות. היינו הדברים הנמוכים מאוד ולהעלותם לשרשם. ועתה מפרש הכתוב. במה יכול לעשות כנ"ל. לזה אמר

במדב"ר. היינו בדיבור של תורה ותפלה:

בערב"ה. היינו שידבר הדיבורים של תורה ותפלה במתיקות גדול לקבל חיות מהם:

או יאמר בערב"ה. הוא ל' ערבוב. היינו כשישראל מעורבים כולם ביחד בחיבה ובאחדות והולכים לבהכנ"ס ומתפללים ביחד באחוה ושלום וריעות אזי יכולים אחר כך לישב ללמוד תוה"ק ג"כ באהבה:

או יאמר בערב"ה. ל' ערבות. כי כל ישראל ערבין זה בזה וזאת היא הסיבה אשר איש את אחיו יחזקו זא"ז לעבודתו יתברך. ועתה מפרש הכתוב האיך צריכים ללמוד ולהתפלל. ע"ז אמר הכתוב

מול סוף. היינו שיהיה כוונתו בעת שיושב ללמוד או להתפלל שהוא עומד כנגד הקב"ה ובהאיך אנפין יקום קדם מלכא. וזהו מול סוף. כי עפ"י האמת נקרא הקב"ה אין סוף כידוע. מחמת שלכל הדברים שבעולם יש להם סוף. והוא יתברך אין לו ראשית ולא תכלית. שנאמר אני ראשון ואני אחרון ומבלעדי אין אלקים. אך מחמת שכל הדברים שבעולם יתמו ויכלו. ואחרי ככלות הכל לבדו ימלוך נורא. כמאמר המה יאבדו ואתה תעמוד. לכן הוא נקרא סו"ף. כי סוף כל הדברים הוא לבדו יהיה. וזהו מול סוף. היינו למול הקב"ה. יהיה כוונתו בעת שילמוד ויתפלל כי אין ראוי להתפלל במחשבת זולתו רק לו לבדו ראוי להתפלל:

בין פאר"ן. היינו שיפאר וישבח להקב"ה בגודל פאר וכשאדם רוצה לעלות ולהגיע למול הקב"ה שהוא סוף כל הדברים שבעולם צריך לעלות בדברי תוה"ק שהיא ג"כ נצחית ותקום לעד. ובזה הכל על נכון. כי באמת מיירי הפסוק מלימוד התורה הקדושה:

עוד נוכל לומר. אלה הדברים אשר דיבר משה כו' במדבר בערבה מול סוף כו'. כתיב בתהלים. אלהי עלי נפשי תשתוחח ע"כ אזכרך מארץ ירדן כו'. פי' הכתוב כי מי שיש לו

מדת השפלות וההכנעה ומכניע א"ע יותר מכל הדברים הנמוכים והשפלים יכול לעלות עד אין סוף. וזהו כוונת הכתוב כשנפשי עלי תשתוחח אזי אזכרך מארץ ירדן וחרמונים ומהר מצע"ר שהם מקומות נמוכים ואין עושין פירות כלל מזה אזכרך ויהיה להם עלייה עד שמי רום. וזהו ג"כ אזכר"ך שיהיה בבחינת זכ"ר להשפיע עלינו כ"ט. וזהו ג"כ. אלה הדברים אשר דיבר משה אל כל ישראל. בעבר הירדן במעבר הירידה והשפלות. במדב"ר מי שמשים עצמו כמדבר שהוא הפקר יזכה לתורה שנתנה במדבר. בערב"ה. יש לו ג"כ ב' פירושים כי ערבה אין לה טעם וריח. כי מי שמשפיל עצמו ונחשב בעיניו שאין לו טעם וריח אזי יוכל לבא לפירוש השני של ערב"ה שהוא ל' עריבות ומתיקות. ומי שהוא מול סוף שתמיד צופה ומביט על הסוף של כל האדם כי במה נחשב הוא אזי יכול לבא לבחינה לומר שירה כמו שאמרו על ים סוף:

או יאמר. אלה הדברים כו'. הנה זה ידוע שאתפשטותא דמשה הוא בכל דרא עד שיושלם העולם ויבוא לתכליתו וזה פי' הכתוב אלה הדברים אשר דבר משה. למי דיבר אל כל ישראל. היינו כל ישראל שהיו בעולם מיום בריאת שמים וארץ ושיהיו בעולם עד שיושלם כל העולם הכל ע"י דיבורים של משה. ומה דיבר אליהם

בעב"ר הירד"ן. שמחוייב כל איש ישראל לידע. שהגם שנשמתו חצובה מתחת כסה"כ. עכ"ז מחוייב לעבור את הירדן. היינו בכל הבחינות הנמוכים והשפלים. בכדי שיתעלו הכל להקב"ה למקורו הראשון. וכפי שאמר דהע"ה ע"כ אזכרך מארץ ירדן וחרמונים מהר מצער היינו כשאני בתכלית השפלות משם אזכור אותך בכדי להעלות הכל ולייחד כל העולמות להש"י. כי זהו ירידה לצורך עליה כדי שיתעלו כל הבחינות הנמוכים והשפלים למקורו הראשון. וזה החיוב מוטל על כל איש ישראל להעלות כל הנ"ק המונחים בעמקי הקליפות ולייחדם לשרשם. ומפני מה הוא כך. תהום אל תהום קורא לקול צנוריך. לקול הצנור היורד מלמעלה. כל משבריך. פי' כל התקוות שלך. וגלי"ך כל העליות שלך. עלי עברו. מחוייבים לעבור על ידי כידוע אשר כל הקדושות מחוייבים להתעלות והכל דרך בחינת אר"ץ. והעיקר לייחד העוה"ז עם העוה"ב. ומחוייבים כל הנשמות לירד לזה העולם בכדי שע"י עשיית מצותיו והתקשרות שלו אפילו בדבר הרשות שהם דברים נמוכים מאוד צריך להעלות הכל להקב"ה. וזהו פירוש של בעבר הירדן:

במדבר. כידוע ששם מונחים כל הנ"ק. וזה היה עיקר המסעות. וגם נוכל לומר. במדבר. פירוש בדיבורים שלו שמדבר לפני הקב"ה בתורה ובתפלה ונותן בזה חיות של הבורא ב"ה. בזה הוא מעלה את כל העולמות. בערבה. כפי דאיתא באור החיים הק'

שני פירושים. לשון ערבות ולשון מתיקות. כמבואר באוה"ח הקדוש. ונוכל עוד לומר. בערבה. ל' ערבוב. היינו שצריך כל אדם לידע אשר מעת בריאת העולם נתערב רע בטוב וטוב ברע. וזהו עיקר כוונת הבריאה של כל העולם. ושולח הקב"ה הנשמות לזה העולם בכדי לברר הטוב מהרע ושיכלה הרע לגמרי. ואז יהיה ביאת משיחנו בב"י. וזה תלוי הכל בעובדות של אחינו ב"י. וזהו דאיתא זכו אחישנה. ר"ל זכו היינו כשיזככו את כל העולם ויתבררו ויתצרפו כל העולם. אזי אחישנה. היה כבר בא משיח צדקנו. וזהו עיקר העיכוב של משיח עד שיתברר הטוב מהרע והרע תכלה. וזהו פי' של בערבה. ובאמת זהו טובת עוה"ז. כי אין העולם יכול לסבול את האור הגדול עד שהלביש אותו בכמה לבושין עד שנתערב כפי שדיברנו ומחמת זה יש לנו עבדות שנברר הכל. וזהו טובתינו בעוה"ז. וכל זמן שהעולם נוהג כמנהגו זהו טובתינו שנתברר הטוב בתוך הרע. אבל בעולם האמת טובתו הוא שיתברר הטוב מהרע ויכלה הרע לגמרי שזהו עיקר השלימות.

השי"ת יזכינו לזה:

מול סוף. ג"כ כמו שדברנו להביט אל סוף הדבר אשר מוכרח העולם לבא לשלימות הגמור. וכן כל אדם מחוייב לבא לשלימות סוף כל סוף:

בין פארו"ן. זהו פארו של הקב"ה. ובין תופל. זהו העוה"ז. ולב"ן זהו הלבנונית כידוע. וחצרות ודי זהב. זהו ג"כ העוה"ז. זהו הכל להראות אשר בזה העולם מעורב טוב ברע ומלכותו בכל משלה וצריך לברר הכל הטוב מהרע:

נוסחא אחרינא

אלה הדברים אשר דיבר משה אל כל ישראל. משה דיבר אל כללות ישראל בכל מקום ובכל זמן:

בעב"**ר הירד**"ן. לעבור כל המקומות הירודים והנמוכים: אח"כ התחיל לדבר עוד מהפסוק אלהי עלי נפשי תשתוחח. הנפש משתוחחת ממני. ע"כ אזכרך מארץ ירד"ן. ממקום נמוך וירוד. וחרמונים. יותר נמוך וד"ל. מהר מצער. מתכלית הקטנות. כי כל המקומות כפי מה שהוא. יכול האדם להעלות ולעבור. וע"י מה. במדב"ר בערב"ה. במדב"ר ל' דיבור בערב"ה ל' עריבות ומתיקות. להמתיק הכל ע"י הדיבור:

או יאמר בערבה. לשון התערבות. מול סוף. כפי שמבואר בהאוה"ח הקדוש. להזכיר תמיד את סופו. ועוד רומז מול סו"ף הסוף הידוע:

בליל ש"ק דיבר על מדרש המתחיל.

משל למעין שהיה עכשיו נוטף טיפין טיפין ולמחרת התחיל שוטף והולך עד אין שיעור. כך משה. מתחלה אמר לא איש דברים אנכי ולבסוף כתיב אלה הדברים אשר דיבר משה: כן איתא במדרש

אמר. אלה הדברים אשר דיבר משה אל כל ישראל אל כללות ישראל. לכל אז"א לפי בחינתו וערכו. שכאו"א יכול לקבל הדברים הצריכים לו:

בעבר הירד"ן. היינו בעברו במקומות הנמוכים והשפלים. יוכל לעבור שם באלו הדיבורים. במדבר הוא בחינת מדבר ודיבור. בערבה. ל' ערבה כמשמעו. ול' ערבות כל ישראל ערבים זה בזה. ול' מתיקות. וגם ערבה אין בה לא טעם ולא ריח. לכל אלו הבחי' יוכל לעבור על פי הדיבור. מול סוף. להדברים הנוגעים אל הסוף כידוע. מה כתיב. דיבר משה אל כל ישראל ככל אשר צוה י"י אותו אליהם. ולהלן כתיב הואיל משה באר את התורה הזאת לאמר. אלא ככל אשר צוה קאי על תורה שבכתב. הואיל משה באר. זו תורה שבע"פ. וז"ש מתחלה היה מנטף טיפין טיפין זו תורה שבכתב. ולבסוף היה שוטף והולך זו תורה שבע"פ. כי כל תורה שבע"פ כלולה בתורה שבכתב. כל מה שחדשו וכל מה שעתיד להתחדש. ובלעדי תורה שבע"פ אין אחיזה ותפיסה בתורה שבכתב. וזהו הואיל משה בא"ר כו'. וזהו מעין גנים בא"ר מים חיים ונוזלים מן לבנון:

אחד עשר יום מחורב דרך הר שעיר. כידוע שהקדושה היא עשר ולא תשע. עשר ולא אחד עשר. אבל הקליפה היא אחד עשר וכידוע מ"ש ומלכותו בכל משלה. אשר נטמן בה ג"כ הקדושה. וצריך להשפיל הקליפה ולהעלות הניצוץ הקדוש הנמצא בשם. וזהו אחד עשר יום מחורב דרך הר שעיר. וכשישבר הקליפה יבא עד קדש ברנע יבא לתכלית הקדושה:

ויהי בארבעים שנה בעשתי עשר חודש. הכל כמו שדברנו מקודם שמבטל הקליפה לגמרי והעלה כל הנ"ק משם:

הואל משה בא"ר את התורה. פי' שעשה את התורה כמו באר שהוא מעין הנובע שאינו פוסק המים ממנו לעולם כך עשה את התורה. ורש"י ז"ל פי' בא"ר בשבעים לשון פירשה להם. כיון שראה משה שישראל מחוייבים להשתעבד בכל שבעים האומות עד שיתעלה כל העולם ויתבררו כפי שדברנו מקודם בתיבת בערבה. לכך פירש להם את התורה בשבעים לשון בכדי שלא יכלו ישראל ח"ו ויהיה להם תקומה לעולם עד שיתברר כל הטוב ויהיה אז שלימות הגמור:

ולזה מביא המדרש על זה הפסוק ישושום מדבר וציה ותגל ערבה ותפרח כחבצלת. פרוח תפרח וגו' כבוד הלבנון ניתן לה וגו'. שהכל נעשה קימעא קימעא. כדאיתא במדרש.

היינו הכל כפי שדברנו מקודם. כי העולם כולו מעורב טוב ברע. והעיקר הקדושה מונחת במדבר ובארץ ציה וכמו שאמר דוד המלך ע"ה צמאה לך כו' בארץ ציה ועיף בלי מים כן בקודש חזיתיך. ששם מונחים כל הקדושות. ומשם אני רואה כל הקדושה להעלות אותה. וזהו הפירוש ישושום מדבר וציה ותגל ערבה. הערבובית שנתערב כי יתעלה הכל ותפרח כחבצלת. פר"ח תפרח כי זה ידוע אשר מעת בריאת העולם כתיב ורוח אלקים מרחפת על פני המים זה רוחו של מלך המשיח. שהיה מונח הרפ"ח בתוך שני האותיות הידועים. וזהו פר"ח תפרח שיתוקנו הרפ"ח ניצוצין ויעלו למעלה. ויאמר אלקים יהי אור. זהו אור רוח המחיה. וכמו כן כעת זה היום של ט"ב מוטמן בתוכו הקדושה ובו ביום נולד משיח. וזה מרומז ביעקב שנאמר בו ע"כ לא יאכלו בני ישראל א"ת גיד הנשה כו' כפי דאיתא בספרים א"ת ר"ת תשעה אב. ויעקב תיקן זאת. וכשיתעלה כל העולם כולו לרצונו הפשוט ויתברר כל העולם אז כבוד הלבנון ניתן לה וגו' הדר אלקינו. וכפי שכתוב בפרשה זו אלה הדברים וגו' עד ארץ הכנעני והלבנון עד הנהר הגדול נהר פר"ת. שפרה ורבה. שמחוייב כל איש מישראל לילך כל הבחינות הנמוכים והשפלים ולברר הכל ושיתצרף ויתלבן עד שיתעלה כל העולם ויבא לשלימות הגמור שזה נקרא בחינת לבנו"ן וזה נה"ר פר"ת שפרה ורבה אורו של הקב"ה וכל העולם יראו בשוב י"י ציון בב"י אכי"ר:

רב לכם שבת בהר הזה פנו וסעו לכם וכו'. פי' הרבה גדולה לכם על ישיבתכם בהר הזה ר"ל בתוך [* כ"ה בהעתקה ואולי צ"ל ההר. אבל לשון בתוך איננו נכון כל כך] הה קבלתם את התורה. ועתה פנו וסעו לכ"ם דייקא מה שנקרא לכ"ם. היינו אכילה ושתיה וכדומה. היינו ובאו הר האמורי ואל כל שכניו בערבה. כמו שאמרנו מקודם היינו מכל הדברים השפלים והנמוכים להעלות הכל לשרשם:

במוצאי ת"ב אמר זאת על סיום מסכת מכות

רבן גמליאל ור' אלעזר והזקנים הלכו ושמעו קול של שמחה בבבל מפלטיא ברחוק מאה ועשרים מיל התחילו הם בוכים ור' עקיבא משחק. אמרו לו מה אתה משחק. השיב להם אם לעוברי רצונו כך. לעושי רצונו על אחת כמה וכמה. אחר כך מביא הגמרא עוד שהלכו סמוך להר הבית וראו שועל יוצא מבית קודש הקדשים. התחילו הם בוכים ור' עקיבא משחק כו' אמר להם אם ראיתם שנתקיים נבואתו של זכריה שאמר עוד ישבו זקנים וזקנות ברחובות ירושלים כו' ע"כ לשון הגמרא. ולכאורה תמוה למה הוא כך דבר רחוק זה מזה. הם בכו והוא שמח ועוד מהו השמחה:

ונוכל לומר דאיתא בגמרא. עד שלא נולד משעבד הראשון נולד גואל האחרון. וזה שייך להדבורים שדברנו בשבת העבר. כי מעת בריאת העולם נתערב הטוב ברע. וזה שנאמר ישושום מדבר וציה כפי שדברנו. והראיה אשר בשעת בריאת העולם כתיב והארץ היתה תוהו ובוהו וחושך על פני תהום. בוודאי היה חושך גדול ורע למאוד. ורוח אלקים מרחפת. זה רוחו של מלך המשיח בשם היה נטמן משיח. היינו עיקר קדושתו של הקב"ה. ובאמת כך היא המדה אשר כל הבחינות הנמוכים והשפלים מתאוים להעלות לרצונו הפשוט. לזאת מה שהוא יותר נמוך ושפל מונח בשם יותר הניצוצות הקדושות. רק כעת הוא נטמן מאוד. ואי"ה כשיתעלה כל העולם יתגלה טובו וחסדו. וכפי שאומרים בשם הרב הקדוש מו"ר ר' זוסי' מאניפאליא ותגמלנו חסדים טובים. אחר שהם חסדים בוודאי הם טובים רק האמת הוא שכל מה שעושה הקב"ה הכל הוא חסדים. רק העולם אינם יכולים לקבל רב טובו וחסדו לכן הלביש אותו בלבושין. לכן אנו אומרים חסדים טובים שיהיה הלבוש ג"כ טוב. משל לאחד שמצא אבן טוב למאוד רק שהוא מונח בתוך הקוצים ואין באפשרי לבא לזה האבן. לזה אנו אומרים חסדים טובים. ולע"ע כל זמן שהעולם אינו בשלימות גנוז טובו ואורו בתוך לבושין. ונמסרו הכל לתוך כל העולם עד שיתעלו כל העולמות. לזה כשראו הממשלה גדולה אצל הרשעים. ובשם כל ההשפעה הקדושה. בכו. אבל ר' עקיבא השגיח על עיקר הדבר וראה אשר אין באפשרי שיתעלה כל העולם רק בזה האופן ומכל דברים הנמוכים ומכל השבעים אומות משם יבורר הניצוץ הקדוש שיש בהם וע"י יבא משיח אי"ה. לזה שמח כי הוא השגיח על סוף הדבר אשר מזה יוצמח ביאת משיחנו בב"י. ולזה מביא המאמר השני שהם ראו השועל בכו. אבל ר' עקיבא שמח כפי דאיתא ברש"י בשיר השירים שועלים קטנים וכו'. ופירש רש"י כי דרכו של שועל להביט לאחוריו. לזאת הם בכו על החורבן כי שועלים הלכו בו אבל ר' עקיבא הביט על סוף דבר כי היה קשה לו ומה דווקא שועל רק מחמת שהשועל מביט לאחוריו. ובזה רמז הקב"ה שיביטו ג"כ לאחוריו. היינו לסוף דבר אשר עי"ז יתקיים נבואת זכריה ויבא משיח צדקינו אי"ה במהרה בימינו אמן:

ואתחנן

ואתחנן אל י"י בעת ההיא לאמר. איתא במדרש זה אחר מעשרה לשונות שנקראו תפלה כו' ע"ש:

ונוכל לומר על פי דאיתא בפרקי אבות בעשרה מאמרות נברא העולם והלא במאמר אחד יכול להבראות וכו'. כי באמת היה בריאת עולם על פי מאמר אחד בדבר י"י שמים נעשו וברוח פיו כו'. כי באמת כשהוריד הקב"ה קדושתו לארץ הוריד אותם על ידי הבל

פיו ובהבל אחד נברא כל דבר רק מצד העולם הזה הוכרח הדבר להיות על ידי כלים כדי שיוכלו העולם לקבל קדושתו של הקב"ה. עד שנשלם לעשרה מאמרות. וכנגדם הם עשרה לשונות של תפלה כל דבר לפי בחינתו שצריך לאותו דבר. ולזה אמר משה רבינו ע"ה בלשון תחנה. וכפי דאיתא ברש"י ז"ל וחנותי את אשר אחון אף על פי שאינו כדאי. ובאמת זהו מדתו של הקב"ה. אבל על כל זה מי שאין לו שום זכות מכל צד קשה הדבר. ובאמת מתייירא אני לומר זאת. ?ל כל זה יכול להיות כך. כשתמה זכות אבות היינו כשנשלם זכות אבות ובא לשלימות הגמור ומתקשר עצמו למעלה מן המדות אשר בשם הוא רחמים גמורים ופשוטים ובשם היא הבחינה של וחנותי את אשר אחון אעפ"י שאינו כדאי רק בחינת חנינה לבד. לזאת אחר שהשיג משרע"ה כל הבחינות וכמ"ש ותחסרהו מעט וכו' אמר בל' ואתחנן שזה נקרא אחד מעשרה לשונות. וזה מקשר כל העשרה לשונות. ולזה אמר ד' אלקים וכפי דאיתא ברש"י רחום בדין שעשה וקישר שני הבחינות ונעשה רק רחמיסם פשוטים. ולזה אמר את גדלך ואת ידך החזקה אשר מי אל. זהו כל השלשה בחינות. אברהם יצחק ויעקב. וקישר כל המדות למעלה עד שבא לבחינת וחנותי את אשר אחון ולזה אמר אעברה נא ואראה את הארץ כו' ההר הטוב הזה והלבנון. מקום שאין בו שום גוון כלל:

שמע ישראל כו' איתא במדרש. זש"ה חלקי ד' אמרה נפשי כו' היינו הנפש אומרת הקב"ה הוא החלק שלי וכפי מה דכתיב כי חלק ד' עמו:

ויש בזה שני פירושים. ישראל הם חלקו של הקב"ה. וגם יכול להיות שהקב"ה הוא חלקם של ישראל. כידוע שנשמות ישראל הם חלק אלוק ממעל ולכן אמר דוד חלקי ד' אמרתי לשמור דבריך עפ"י שני הפי'. ונמצא שאני חלקו של הקב"ה והקב"ה הוא חלקי. וצריך להשוות שני החלקים. שלא יהיה שום פירוד ח"ו. וזהו ד' אחד היינו אחדותו של הקב"ה. ובאמת וכי איך שייך לומר ח"ו שב"ו יעשה אחדות להקב"ה. רק העיקר הוא לעשות אחדות לעצמו ולקשר הכל להקב"ה וממילא נתגלה אחדותו של הקב"ה. וזה אי אפשר כ"א ע"י מס"נ בכל דבר בכל נפש ונפש שלו. וכמ"ש בכל נפשך בכל נפש ונפש שלך כידוע שיש ה' בחינות נפש. וצריך למסור נפשו בכל עת להקב"ה ולקשר הכל לרצונו הפשוט הן בתורה ומצות והן בדבר הרשות שלא יעשה שום דבר ח"ו למלא תאוותו. ופשיטא שלא יעשה ח"ו דבר האסור השם ישמרנו. רק אפילו בדבר ההכרחי כגון אכילה ושתיה ושינה וכל דבר ההכרחי יראה לקשר הכל לרצונו הפשוט ולקבל מהם דבר שבקדושה הנמצא בתוכו. ובאמת יש כמה בחי' מס"נ בעת ק"ש ונפ"א. וקודם השינה צריך למסור גופו ונפשו להקב"ה ולומר בידך אפקיד רוחי כו' וכשעוזר לו הקב"ה

שמקשר כל דבר גשמי לרצונו הפשוט ונעשה אחדות בכל העולמות מתגלה עי"ז אחדותו של הקב"ה בזה העולם. ולזה מביא המדרש על הפסוק שמע ישראל שזהו אחדות הפשוט. מביא הפסוק חלקי ד' אמרה נפשי. היינו שנעשה יחוד גמור בכל הבחינות על כן אוחיל לו. והבן:

לט"ו באב

איתא בגמרא לא היו ימים טובים לישראל כחמשה עשר באב וכיוה"כ שבהם בנות ישראל יוצאות בכלי לבן שאולים וחולות בכרמים. וכפי כל הטעמים דאיתא שם בגמרא:

ונוכל לומר עפ"י הקדמה שאמר הרב הקדוש מאפטע זצ"ל חמשה עשר בא"ב הוא הפירוש אות החמשה עשר שבאל"ף בי"ת. היינו סמ"ך שהוא עשוי עגול כמחול וכדאיתא עתיד הקב"ה לעשות מחול לצדיקים. ובזה אין אדם מתקנא בחבירו כי במחול כולם הם בשוה:

ועוד אומרים בשם הרב הקדוש ר' זוסיא זצוק"ל. חמש עשרה נשים פוטרות צרותיהן כו' פי' שם י"ה שהוא עולה בגימטריא חמשה עשר פוטר כל הצרות מישראל. ולפי ההקדמות הנ"ל נוכל לומר בכאן ג"כ. חמשה עשר בא"ב פי' באל"ף בי"ת. היינו שם י"ה. ולא היו ימים טובים לישראל כמו זה השם וכיוה"כ. כי חדא מילתא היא והבן: שבהם בנות ישראל יוצאות בכלי לבן שאולים. ומה הוא השבח של כלי לבן. כי לבן הוא רק פשיטות לגמרי שאין בו שום הרכבה רק פשיטות לגמרי כי כל הגוונים הוא ע"י הרכבה ממין אחר אבל בלבן אין בו שום הרכבה. וכמ"כ העוה"ז הוא הכל ע"י הרכבה. כידוע. אכל עוה"ב אין בו שום גשמי ושום הרכבה בעולם רק פשיטות לגמרי. וזה ידוע כי עולם חסד יבנה. ומזה מתחיל עולם הבנין הנקראים מדות. אבל בינה הוא למעלה מן המדות אשר זה נקרא שם י"ה כידוע ה' פעמים יוד עולה נון. חמשים שערי בינה. ויוה"כ נקרא ג"כ עוה"ב. בינה אשר אין בו לא אכילה ולא שתיה ולא שום תענוג גשמי רק בחינת עוה"ב בלי שום הרכבה בעולם. וזה שכתוב שבהם בנות ישראל יוצאות בכלי לבן שאולים וחולות בכרמים. שהקב"ה מוחל לישראל כל העונות שלהם ע"י תשובה שעושים שהיא למעלה מן העולם בחינה הנקרא מ"י מי מטהר אתכם ובזה הוא סומך לכל הנופלים ומשאיל להם זכיות כדי שיתרבו זכיותיהם. וזהו וחולות בכרמים כי כרם ד' צבאות בית ישראל:

עקב

והיה עקב תשמעון. כתיב חשבתי דרכי ואשיבה רגלי אל עדותיך. היינו שחשבתי אפי' דרכי שהם דברים הנמוכים והעליתים במחשבה לגבוה ואשיבה רגלי ר"ל דברים

הנמוכים השיבותי אל עדותיך א"ת עדותיך אלא דעותיך. שהעלה אותם לבחינת דעת. כי בכל דבר שבעולם יש להם חיות מהקב"ה המסתתר ומחיה אותם ובכל עת ובכל יום ובכל אדם ובכל מקום יש לתקן זאת בכל פרטי עבודתו לגבוה לעשות קומה שלימה במחשבה ודבור ומעשה כל חד לפום דרגא דיליה. כמאה"כ צאי לך בעקבי הצאן היינו בעקביים יש ג"כ עבודת הבורא ב"ה וצריך כל אדם להעלות הכל להקב"ה אפילו מה שאדם דש בעקבו. וזהו והיה עקב תשמעון כפרש"י וכמאה"כ כל מקום אשר תדרוך כף רגלכם בו לכם נתתיו. היינו שאתם צריכים להעלות הכל להקב"ה. כי כל דבר הוא סולם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה. וכל אדם בר לבב צריך לזכך מדותיו בכל שעה ורגע והיכן שהוא עומד הסולם עולה עד אין קץ וסוף. וכפי שאמר הרב הצדיק הקדוש רש"ק ז"ל על פירש"י בפסוק ואהבת וגו' בכל לבבך שלא יהיה לבך חלוק על המקום. היינו בכל מקום שהוא שם באותו מקום יעבוד את השם יתברך ויעלה הכל למעלה כי הכל בהשגחה מאת הבורא ב"ה:

עוד יש לומר בדרך זה. חשבתי דרכי לשון חשיבות. שצריך כל אדם שיהיה אצלו כל מצוה ומצוה בחשיבות גדול בעת עשייתם כי הם עומדים ברומו של עולם וכל מצוה ומצוה הם אורות בהירות בעולמות עליונים עד אין שיעור ותכלית. ובזה העולם הם מוסתרים בהתורה והמצות בהסתר אחר הסתר והכל בידי אדם הרוצה בלב שלם לקרב א"ע לעבודת הש"י ולהיות זך ונקי בפרט. מדותיו ולעשות כל דבר בלי שום פנייה ומ"ז והכל לפום שיעורא דיליה. וזהו והיה עקב ל' שמחה. אפילו במצוה ועשיה קטנה בחי' עקב. כי העיקר הוא שיעשה כל מצוה בשמחה ויהיה נחשב ויקר בעיניו כל דבר שעושה לגבוה:

ושמר י"י אלקיך לך את הברית ואת החסד כו'. האבות הן הן המקורות לכל הדברים מאברהם אבינו עד יצחק ועד יעקב אבינו ולוי קהת עמרם משה ואהרן והתפשטותא דמשה בכל דרא ודרא:

כל המצוה אשר אנכי מצוך היום כו'. ר"ל כל המצוה שיהיה המצוה בשלימות. ופירש"י ג"כ כך. כי כל מצוה ומצוה תלוי בה כל התורה כולה וכולל כל האדם. ולכן אומרים בכל מצוה בשם כל ישראל שצריך לכלול עצמו בכל ישראל אחד אל אחד יגשו. ובכל מצוה ומצוה יש מחשבה ודיבור ומעשה. וכשאין עשי' בפועל אזי הדיבור נעשה עשי'. והכל תלוי בעובדא ומלולא ורעותא דלבא. ולכן באותיות מצו"ה בשני אותיות ראשונים מוסתר בהם חצי השם הראשון כי הוא מכונה בשם המחשבה ושני אותיות האחרונים הם בנגלה כי הם בדיבור ובמעשה כמו שמדבר האוה"ח הקדוש מזה:

איתא במדרש. והיה עקב תשמעון כו'. הלכה אדם מישראל שיש לו מנורה של פרקים מהו לטלטלה בשבת. כך שנו רבותינו המרכיב קני מנורה בשבת חייב משום בונה. שמא תאמר לרעתכם נתתי לכם את השבת לא נתתי לכם אלא לטובתכם אדם מקדש השבת במאכל ובמשתה ובכסות נקי' ומהנה א"ע ואני נותן לכם שבר. אמרו ישראל מהו השכר שאתה נותן לנו. אמר להם הקב"ה אתם מחוייבים לעשות ואתם אוכלים מפירותיהן והשכר צפון לכם לעקב. מנין ממה שקרינו בענין והיה עקב כו':

הנה זה ידוע. עקב נקרא ל' סוף. וגם צירוף בק"ע יש בו ג"כ כדאיתא בספרים. בקע לגולגלת. וכמ"כ תיבת והיה יש בו ג"כ כמה צירופים משם הויה הקדוש ואין והיה אלא ל' שמחה. כי זהו עיקר העבדות לייחד כל הבחינות ולייחד מראש ועד סוף. וכמ"כ מסוף ועד ראש. היינו לברר הכל בכדי שיתברר הכל שיתייחד הכל מסוף כל המדריגו' הנמוכי' עד ראש כל הבחינו'. וכפי שידוע שהקב"ה ברא את העולם בתכלית השלימות. ויאמר אלקים יהי אור ויהי אור. ואחר שקלקלו ונפל הקדושה בעמקי הקליפות צריך לברר הכל עד שיתעלה כל דבר וכפי שדברנו. בחור שא נא עיניך וראה. שתישא כל דבר להעינים. לבחינת העינים ששם מקור האורות שנפלו ונשברו וצריך להעלותם למקורם. וראה מה אתה בורר שתברור הכל עד שיתבררו ויתצרפו עד בחינת מ"ה. מ"ה אדם ותדעהו כו'. וכן אמר משרע"ה. ואמרו לי מה שמו מ"ה אומר אליהם. היינו שהעיקר הוא לברר כל דבר עד שיתברר כל העולם עד בחינת מ"ה. וזהו עיקר העבדות של כל ימי השבוע. ויש הרבה מלאכות עד שיבורר ויכול לאכול זאת. ואלו הברורים יש בכל דבר ודבר. כי ע"י המצות שמקיים נתברר כל דבר. וכמ"כ בדבר הרשות יש בירורים. וזהו הפירוש ששת ימים תעשה מלאכה שמחוייב לעשות הכל עד שיבורר שיהיה באפשרי לאכול. ולזאת איתא שאחר ביאת משיח עתידה א"י להוציא גלוסקאות וכו'. כי כיון שלא יהיה נצרך לבירורים. והעולם יהיה בשלימות הגמור לא יהיה מוץ ותבן רק שתוציא גלוסקאות ולא נצטרך לעשות שום מלאכה. ולזה איתא במדרש. מנורה של פרקים מהו לטלטלה בשבת כמו שאמרנו מכבר אשר כל העולם נקרא מנורה. כפי שאמרנו על נבואת זכריה הנביא. ראיתי והנה מנורת זהב כולה. היינו עפ"י דאיתא בתחלה עלה במחשבה לברוא את העולם במדה"ד. שזהו בחינת זה"ב. ראה שאין העולם מתקיים שיתף עמו מדה"ר. וזהו וגולה על ראשה. ויעבור מלכם לפניהם וי"י בראשם. עכ"פ כל העולם נקרא מנורה. והם נוטים לנר הימיני וצריך לראות לברר בכל ששת ימי המעשה ע"י המלאכות שעושה זריעה. עדירה. חפירה. וכמ"כ כל המלאכות. ולזה אומר המדרש. אם יש בשבת כל אותן המלאכות כך שנו חכמים אין מרכיבים קני מנורה כו'. כידוע אשר בשבת אין בירורים

ולזה בכל השבוע מחויב לעשות מלאכה אבל בשבת אסור. ומי שטרח בערב שבת כו'. ולזה אומר לא ניתן לכם השבת רק לטובתכם. אתם מקדשין את השבת במאכל כו' ואני נותן לכם שכר. כי אינו צריך בשבת לשום דבר. ובאמת נקרא שבת מעין עוה"ב. שהעולם הוא בשלימות וא"צ לברורים. וזה שאתם אוכלים הכל הוא רק הפירות שלהם. והשכר צפון לעקב. היינו כפי שדיברנו. שצריך לייחד ולברר שיתייחד כל העולם מסוף עד ראש. וזהו והיה עק"ב תשמעון. וגם צירוף בק"ע. אז יבקע כשחר אורך:

עוד אמר על המדרש הנ"ל. ודיקדק מה שייכות הענין לכאן. ומה ענין של מנורה לשבת ולזו הפרשה:

ונוכל לומר. כי מנורה ושבת הוא ענין אחד כי כמו שבמנורה יש שלשה קני מנורה מצדה האחד ושלשה קני מנורה מצדה השני. וכמ"כ בשבת. שלשה ימים שלפני השבת שהם מקבלין חיות משבת הבא. ושלשה ימים אחר השבת שמקבלין קדושה וחיות משבת העבר וכולם פונים אל השבת. וכמ"כ במנורה אל מול פני המנורה יאירו שבעת הנרות. וכמ"כ באדם יש שלשה דברים העשיה ודיבור ומחשבה. והגם שהמחשבה אינה כ"כ בידו. אבל העיקר הוא העשיה. כי כשמתקן העשיה והדיבור ממילא נתקן המחשבה ג"כ. והאדם צריך להתחיל ממטה למעלה. היינו מעשיה. וזהו והיה עקב תשמעון. עקב הוא ל' שפלות. מן השפלות עד למעלה דהיינו מהעשיה ואח"כ תשמעון ל' הבנה דהיינו המחשבה. וכן הש"י מתחיל להעלותם ממטה למעלה כדכתיב ושמר י"י אלקיך לך את הברית כידוע. ואח"כ את החסד ואח"כ אשר נשבע לאבותיך:

כל המצוה אשר אנכי מצוך היום תשמרון לעשות. איתא במדרש. זש"ה כי חיים הם למוצאיהם. אימתי יש לך חיים כשאתה מקיים את התורה. ד"א למוציאיהם בפה. ד"א למוצא בפה לאחרים. ד"א זש"ה בני אם תקח אמרי אימתי אתה נקרא בני כשתקח אמרי. וכן כתיב בנים אתם אימתי לי"י אלקיכם. ומהו ומצותי תצפון אתך אתם עושים בעוה"ז ואני צופן לכם רב טוב לעוה"ב:

ונוכל לומר מהו הפירוש כל המצוה. רק באמת העיקר הוא כשאדם עושה איזו מצוה או לומד תורה. יראה שיעשה הכל בשלימות שלא יתערב בזה ח"ו שום מ"ז או הרהור אחר. ולייחד כל דבר עי"ז לרצונו הפשוט הנסתרות לי"י אלקינו והנגלות לנו ולבנינו. כידוע אשר ב' אותיות הראשונים מהשם הקדוש הם בנסתר. וב' אותיות אחרונים הם בנגלה בזה העולם וזהו הנסתרות וכו'. ר"ל ה'נסתרות. וה'נגלות לנו ולבנינו. וזהו הפירוש. כל המצוה היינו שיעשה המצות בשלימות שיתייחד כל השם הקדוש בשלימות כידוע. מ"צ בא"ת ב"ש י"ה והם בהסתר. ואותיות שניות הם בנגלה. וביחד עולה תיבת מצו"ה.

ולזה כתיב כל המצוה שיתייחד כל השם בשלימות. ואיך יוכל האדם לעשות זאת. לזה אומר המדרש. זש"ה כי חיים הם למוצאיהם שיתייחד לחיים האמיתים. החכמה תחיה בעליה. ואיך יוכל האדם להתיחד לחיים אמיתיים. למוציאיהם בפה. כידוע שהעיקר שיעשה כל דבר שיהיה בשלימות. היינו בעובדא ובמלולא וברעותא דלבא. ונראה אשר עובדא ומלולא הם בנגלה אבל רעותא דלבא זהו בהסתר. וזהו הבחינה שטמור וגנוז נקרא מוצא ג"כ. וכשמקיים כפי שדברנו בעובדא ובמלולא וברעותא דלבא ומקשר למוצא פי י"י להחכמה עליונה אזי נעשה יחוד גמור בהשם הקדוש. וזהו הפירוש כל המצוה אשר אנכי מצוך היום תשמרון לעשות. ונכלל בזה כל הבחינות כידוע תיבת אשר וגם אנכי. ואח"כ לעשות. ואח"כ מסיים המדרש אני צופן לכם רב טוב לעולם הבא. כפי שדברנו כמה פעמים עוה"ב היינו שכבר בא. והיכי תמצא. כי צריך כל אדם למצוא בהמצוה שהוא עושה כל התענוגים מבחינת עוה"ב. וזהו מצוה גוררת מצוה ושכר מצוה מצוה. היינו כשמקיים המצוה כדברינו שנעשה ע"י יחוד הגמור אשר זהו תכלית רצונו הפשוט וטועם בזה העולם בחינת עולם הבא אזי ממילא צפון לו רב טוב. אכי"ר:

אמר על ברית מילה בשם צדיק אחד. ומלתם את ערלת לבבכם. במילת הערלה תמולו לבבכם. וערפכם לא תקשו עוד כי י"י אלקיכם כו' ר"ל כי האור של הקב"ה דוחה הערלה והקליפות כולם:

בעת ההיא אמר י"י אלי פסל לך שני לוחות אבנים כו'. איתא במדרש. מהיכן היו הלוחות. ח"א מתחת כסה"כ פסלן. וח"א מאהלו של משה היה מהצב של סנפירנון. והיה על כל לוח חמשה דברות כנגד שני ידים. שנאמר ידיו גלילי זהב וכו'. וכנגד שני שושבינין וכנגד חתן וכלה וכנגד תורה שבכתב ותורה שבע"פ וכנגד עוה"ז ועוה"ב:

ונוכל לומר. זה ידוע שבכ"מ שכתוב הזה הוא בכל עת ובכל זמן. וכמ"כ כשכתוב בעת ההיא הוא בכל עת ובכל זמן לעולם. וכתיב ואני תפלתי לך י"י עת רצון פירוש שיעשה כל העתים לעת רצון כדאיתא במדרש אגדת בראשית כל שעה ושעה שאני מתפלל לפניך תעשה אותה עת רצון. היינו שיקשר את העת לרצונו הפשוט כפי שהיה בעת בריאת העולם. וזה מוטל על כל איש מישראל לידע שהוא מחוייב לתקן את הכל. וזה שייך בכל דור ודור הן בכל שנה והן בכל חודש והן בכל שבת ובכל שבוע ובכל שעה ובכל רגע צריך לתקן את העולמות כי אם לא היה צריך לתקן את העולמות לא היה נברא האדם וגם לא היה העת ההיא. ואחר שנתן הקב"ה אותה העת ואותו האדם כל אחד בדורו צריך לידע שבו תלוי השלימות כולו ויראה לתקן הכל. לזה אומר הכתוב בעת ההיא. אותה העת מתי שהיא באה לעולם. ועוד תיבת ההי"א יש בה שני ההי"ן כידוע

עלמא עלאה ועלמא תתאה שהם שני ההי"ן. כפי שאמרנו כבר מן ה'עולם ועד ה'עולם. בן ה"א ה"א אומר הפוך ב"ה והפוך ב"ה דכולא ב"ה. כי עוה"ז נברא בה"א היינו ה' תתאה וצריך לייחד העולם הזה עם העולם הבא כידוע אשר עילוי כל דבר הוא רק בעולם הזה שיקשר עד ה' עלאה ועוד יש בתיבת ההי"א כל השלשה מלואים כמו שדברנו כבר ע"פ ויזרע יצחק בארץ ההי"א וגו' שזרע כל הבחינות בעולם וקישר כל המדות למעלה עד שנתמלא ונתייחד כל דבר למקורו הראשון. וזה א"א בלתי ע"י תשובה לקשר כל דבר לתשובה עלאה שזה נקרא כסה"כ. לזה אומר המדרש ח"א מתחת כסה"כ. היינו שקישר כל דבר ע"י תשובת ישראל וקישר שני ההי"ן הכל להראות שצריך לייחד ב' העולמות עד כסה"כ. גדולה תשובה שמגעת עד כסה"כ. והכל ע"י מעשה התחתונים. וח"א מאהלו של משה היה מחצב של סנפירנון. וכפי דאיתא ומשה יקח את האהל שלקח העטרות שהתנצלו בני ישראל דאהל ל' אור בהלו נרו. ומזה היה קרני הודו שהשיג את האור הגנוז כי קרן אור פניו. ושני הדעות אמת כי האור הוא מבחינת תשובה עילאה ומ"מ הוא מאורו של משה כי הוא זכה לאור הזה להשיגו. ולזה איתא אח"כ הכל כנגד שני דברים. הכל להראות אשר מזה העולם השפל נתעלה כבודו של הקב"ה. וכנגד שני ההי"ן. ולזה איתא מה הראשונים היו ברצון כך האחרונים כי זהו העיקר לייחד את עוה"ז הנברא בה"א לרצונו הפשוט. ולזה איתא בעשרת הדברות השניות נאמר בהן טוב. כי זהו העיקר שהיו מעשה ידי אדם. וצריך לייחד ולקשר כל העולמות ע"י מעשה התחתונים כמו שהיו הלוחות השניות מעשה ידי משה. פסל לך. בכדי שיתגלה טובו לעולם אמן ס"ו:

קום לך למסע לפני העם. י"ל כפי שדיברנו מזה כמה פעמים שהתפשטותא דמשה בכל דור ודור. ולזה אמר הקב"ה למשה אתה תנהג את כל ישראל מעתה ועד ביאת משיח שיושלם העולם בתכלית השלימות. כי בכל דור יש בחינת משה שהוא מלמד את העם ומקשר את כלל ישראל עד שהם יבואו וירשו את הארץ. כידוע הבחינה שנקרא ארץ. והוא מקשר את כלל ישראל מראש ועד סוף. והיכי תמצא. לזה אומר הפסוק ועתה ישראל אין ועתה אלא תשובה שמביא את העולם לתכלית התשובה זאת היא עיקר רצון הבורא ב"ה:

ועתה ישראל מה י"י אלקיך שואל מעמך. איני מבקש ממך אלא שתדע בחינת מ"ה. היינו בשני אופנים שצריך כל אדם לידע השפלות שלו והשפלות של כל העוה"ז העולם השפל והגשמי הזה שנקרא מ"ה. וכשהוא יודע השפלות שלו והשפלות של כל העולם והוא מתחזק א"ע בעבודת הבורא ומקשר כל העולם ע"י קיום התורה והמצות לרצונו הפשוט אזי יכול להשיג בחינת מ"ה כידוע המדה שנקראת מ"ה. כתפארת אד"ם לשבת

בית. וכפי דאיתא מ"ה אדם. כשהוא בא לבחינת מ"ה אדם ותדעהו שמקשר עצמו ע"י הדעת לבחינת מ"ה. בן אנוש ותחשבהו שהוא מקשר המחשבות שלו ונעלה ומתרומם לחשובות גדול וזה עיקר רצון הבורא שידע כל איש הבחינת מ"ה בשפלות שלו ועי"ז יבא לבחי' מ"ה שהוא השם הקדוש. וכשמקיים כפי שדברנו אזי מעלה כל העולמות למעלה ומשפיע השי"ת אח"כ טובו לזה העולם על ידו. שלזה כתוב בלשון שואל. כידוע שאלה חוזרת בעין. היינו כפי שמקשר האדם את כל העולם להשי"ת כן מוריד השי"ת טובו לזה העולם. וכפי שדברנו אתמול שהעיקר הוא לייחד העולם מסוף עד ראש. והשי"ת משפיע מראש עד סוף. כמ"ש והיה עקב תשמעון. רק האיך אפשר לקשר לכל הבחי' הנ"ל לזה אומר הכתוב כי אם ליראה את י"י וכפי דאיתא בגמרא. עם כולם אי איכא יראת י"י אין. כי העיקר מתחיל מהיראה. ואית יראה ואית יראה. יראת י"י היא אוצרו. היראה נקרא אוצר. שבשם גנוז כל טוב. ואחר כך לאהבה. בא לאהבה עליונה אל הבורא ב"ה עד שמייחדים כל העולם לרצונו הפשוט. והקב"ה מוריד ומשפיע טובו וחסדו לזה העולם וזהו לטוב לך:

והיה אם שמוע תשמעו אל מצותי אשר אנכי מצוה אתכם היום כו'. איתא במדרש שכיר יום אני כו': ע"ש

הנה כתיב שתה מים מבורך ונוזלים מתוך בארך. כי בור הוא מים מכונסים שהאדם ממלא אותם המים בתוך הבור והבור הוא המקבל ונתמלא. ובאר הוא הנובע ממקורו וכל מה ששואבין ממנו אינו פוסק ונקרא באר מים חיים. וזהו פירוש הכתוב מצוה אתכם היום. כי מהעשיות שהאדם עושה בכל יום תורה ותפילה ואכילה ושתיה ושינה הכל שייך לעבודת השי"ת ונתמלא הבור מזה בבחי' מקבל וכשהוא מקבל בטוב אזי נעשה מזה עצמו באר מים חיים ומעין הנובע. כמו שאנו אומרים ונודה לשמו בכל יום תמיד מעי"ן הברכות. היינו שמן ההודיות שלנו נעשה מעיין הברכות. כי העיקר כשאדם עושה עשייתו בכל יום ומקבל מהם חיות אזי נתהוה ונתחדש בו בכל יום באר מים חיים. וזהו בכל יום ויום תן לו מעי"ן ברכותיו. וזהו אם שמע בישן תשמע בחדש כפירש"י. והיה לשון שמחה וכשמקבל לשמוע בטוב ובשמחה והחכמה תחיה בעליה. היינו החכמה שלומדים זה מזה ומקבלים זה מזה. אזי תשמעו בחדש. שתקבלו תמיד חיות חדש מאת הבורא ב"ה ותהיו כמעין המתגבר:

ראה

ראה אנכי נותן לפניכם היום ברכה. איתא במדרש אמר ר' חגי ולא עוד אלא שנתתי לכם שני דרכים. נכנסתי לפנים משורת הדין ואמרתי ובחרת בחיים. ד"א מה כתיב

למעלה מן הענין. כי אם שמר תשמרון ומהו את כל המצוה הזאת זה ק"ש. ד"א זה שבת: ע"כ

הנה דבר זה מקשה האוה"ח הקדוש. בתחילה מתחיל ראה בלשון יחיד. ומסיים אח"כ לפניכם בל' רבים:

ונוכל לומר. כתיב עיני י"י אל צדיקים. וכתיב הנה עין ה' אל יראיו. וכמו כן כתיב ביעקב בטח בדד עין יעקב. וכן כתיב ביוסף בן פורת עלי עין. כי באמת בכל דבר שניתן ונשתלשל בזה העולם יש ימין ושמאל וזהו עיקר העבדות שלנו לקשר כל המדות ולעשות מהשמאל ימין. שיהיה רק ימין. וזה היה מדת יעקב אבינו בחינת רחמים שקישר שני המדות ונטה הכל להימין. והעיקר לייחד כל דבר למקום גבוה כזה שאין שם שום הפכים רק כולו טוב. וזו הבחינה נקרא עין ימין כידוע מספרים קדושים הבחינה הנקרא עי"ן. רק כשבא לזה העולם מחוייב להיות שני הבחינות כדי שיהיה מלאכה לברר הטוב מהרע ויתייחדו כל הבחינות וכל העולמות לבחינה שלמעלה מן המדות שבשם הוא רק כולו טוב. לזה כתיב עיני י"י אל צדיקים שנתן להם שתי בחינות שהם יעשו שיתייחדו כל הדברים ולא יהיה רק עין ימין ולזה כתיב כאן מקודם ראה בל' יחיד. היינו לייחד כל דבר למקורו הראשון שזה נקרא עין ימין ואח"כ לפניכם ל' רבים היינו שנתתי לכם שני הבחי' ואתם תקשרו הכל אל הימין ויהיה בעולם רק אחדותו הפשוט. וזהו שאמר ר"ח ולא עוד אלא שנתתי לכם שני דרכי' שיהי' לכם מלאכה לבררכל דבר ולעשות רק ימין. נכנסתי עמכם לפנים משורת הדין ואמרתי ובחרת בחיים. היינו חיים הנצחיים שזהו רצונו הפשוט לבטל הדין לגמרי שזה נקרא לפנים משורת הדין ומהו חיים הנצחיים. והחכמה תחיה בעליה. לייחד כל דבר להחכמה עליונה במקום שאין שום היפוך כלל. ולזה מביא המדרש אח"כ. כי אם שמר תשמרון. זהו ג"כ ב' לשונות על הכוונה שדברנו. שתשמרו כל דבר לקשר הכל לאחדות הפשוט. וזהו את כל המצוה הזאת זה ק"ש כידוע שבק"ש הוא עיקר המס"נ ולכוין בתיבת אחד אחדות הפשוט. ד"א זה שבת. כידוע שבת נקרא קודש ושמרתם את השבת כי קודש היא. זהו הכל בחינה שלמעלה מזה העולם אשר בשם אין שום ברורים רק כולו טוב:

עשר תעשר את כל תבואת זרעך כו'. איתא במדרש בטח בי"י ועשה טוב. ר' יצחק מסרס המקרא עשה טוב ובטח בי"י. משל למה"ד לבעל השוק שהלך לשער המדות ראה אותו אדם אחד התחיל להטמין עצמו כו'. שכן ארץ. שכן השכינה בארץ. ד"א עשה שכונה בארץ. הוי זורע. הוי נוטע. ורעה אמונה של האבות. עיני בנאמני ארץ. ובזכות שני דברים ישראל מתחטאין לפני הקב"ה. בזכות שבת. ובזכות מעשרות: ע"כ

הנה כתיב ל' כפול עשר תעשר. וכן כתיב ביעקב וכל אשר תתן לי עשר אעשרנו לך. כי באמת כתיב העשירי יהיה קודש לי"י זהו העיקר לקדש כל דבר להקב"ה. וזה ידוע שהקב"ה ברא את העולם י"ש מאי"ן. ומתחילה היה רק נקודה קטנה וכשהתחיל לגלות אורו בעולם הוכרח להלביש בעשרה לבושין בכדי שיוכל העולם להשיג מעט מאורו הגדול ואחר שהלביש וצמצם עד סוף כל המדות אזי מחוייבים לייחד בחזרה כל המדות למעלה עד בחינה הנקרא קודש עד שבחינת עשירי יהיה קודש לי"י. והראיה שמספר העשירי הוא יו"ד שהיא רק נקודה קטנה כל בי עשרה שכינתא שריא. ומספר הראשון הוא **א** י' למעלה וי' למטה כי זהו העיקר לייחד שני היודי"ן וכאשר מתייחדים כל המדות למעלה אזי נקרא הכל קודש. וכפי שדברנו כמה פעמים בעשרה מאמרות נברא העולם והלא במאמר אחד יכול להבראות כו'. כי באמת נברא העולם כולו בהבל פיו. והעיקר הוא רק אחדותו הפשוט שיתייחד הכל לרצונו הפשוט. אמנם בכדי שיוכל העולם לקבל טובו הגדול לזה התלבש בעשרה לבושין עד שבא לנקודה האחרונה וצריך להעלות הכל מדרגא לדרגא עד שיבא העולם בחזרה לנקודה הראשונה וזהו רק ע"י מצות ומעש"ט של ישראל אשר בתחילה יהיה להם יראה תתאה. ועוה"ז נברא בה'. עד שעוזר לו הקב"ה שילך מחיל אל חיל עד שיבא ליראה עלאה. וע"י היראה והאהבה שלו יתייחדו שני העולמות עוה"ז ועוה"ב ה' עלאה וה' תתאה ויתייחדו שני הנקודות. וזהו עשר תעשר שיראה לייחד הכל לרצונו הפשוט שיהיה העשירי קודש לי"י ויתייחד עד הנקודה הראשונה. וזהו תעשר. היינו עד הבחינה הנקרא קודש מעצמו. את כל תבואת זרעך. היינו שתביא את כל הזרוע שאתה זורע בכל שנה ושנה ובכל יום ויום להביא כל דבר להקב"ה. וזהו היוצא השדה. כי יש [* נר' שנכון לומר כי יש ב' בחינות שדה] בחינת שדה. היינו יש שדה אחר. מה שנופל ח"ו לשדה אחר ע"י הל"ת שעבר ח"ו וגם במ"ע שקיים יש דברים שלא נעשו ח"ו בשלימות. כי בכל דבר יש ברורים הרבה עד שיתברר היטיב. ובאם לאו נופלים לשדה אחר ח"ו וצריך לראות להעלות ולתקן את הכל. וביותר שנה שנה. היינו באלו הימים ימי אלול שהם ימי רצון צריך לעשות תשובה באמת ויתקן כל דבר עד שזדונות נעשו לו כזכיות. או כשגגות. ועוד יש שדה טובה. כריח שדה אשר ברכו י"י. לכה דודי נצא השדה. וזהו את כל תבואת זרעך היוצא השדה שנה שנה. שצריך לייחד ולהכניס הכל לשדה אשר ברכו י"י. ולזה קורין פרשה זו קודם ר"ח אלול. כי מן החודש הזה מתחיל ימי רצון. וצריך כ"א להסתכל היטיב במעשיו שעשה כל השנה ולעשות תשובה באמת ולתקן הכל. ויתייחדו השני יודי"ן. וזהו שסירס המקרא מקודם עשה טוב. שצריך כ"א לתקן מעשיו לייחד לטוב הגנוז ובטח בי"י שבוודאי יקבל תשובתו

בימי רצון הללו. ומסיים המדרש. למה"ד לבעל השוק כו' כידוע. העולם נקרא שוק. והקב"ה נקרא בעל השוק והולך לשער המדות. י"ל שר"ל שרואה באיזה שער מביאים העולם המדות. כי יש כמה שערים כדכתיב פתחו לי שערי צדק. ואח"כ העיקר הוא זה השער לי"י צדיקים יבואו בו היינו שיתחילו משער היראה עד שיתקשרו כל העולמות להשי"ת. והאיך יכול להיות זאת. שכן השכינה בארץ. שיתקשרו כל הבחינות ארציות למעלה כפי שדיברנו העשירי יהיה קודש לי"י. ד"א עשה שכונה בארץ. הוי זורע. הוי נוטע. כמו שדברנו. שיהיה הזריעה והנטיעה של האדם הכל למעלה. ומה היא הזריעה והנטיעה של ישראל. מצות ומעש"ט. וגם כל דבר הרשות יקשר הכל להקב"ה. ורעה אמונה. ע"י האבות כי הם קשרו ע"י מדותיהם הקדושים הכל להקב"ה לרצונו. וז"ש רצון יריאיו יעשה. היינו היראים עושים כל אחד ואחד תמיד לקשר כל דבר להרצון העליון. היינו הנקודה הראשונה. עיני בנאמני ארץ לשבת עמדי שיקשרו כל העולם להקב"ה. ומסיים המדרש. בזכות שבת ומעשר ישראל מתחטאין לפני הקב"ה. כידוע שבת נקרא קודש כדכתיב כי קודש היא. וזהו למעלה מן העולם. וזה נקרא יוד למעלה. ומעשר הוא בחינת העשירי יוד תתאה. וצריך לקשר ג"כ לקודש ומייחדים שני הבחי' שגם בחינת יוד תתאה יתייחד הכל לנקודה העליונה העשירי יהיה קודש. וזהו אני ראשון ואני אחרון ומבלעדי אין אלקים כידוע י' למעלה וי' למטה וו' באמצע **א** זהו התפשטות העולם וזהו שני הבחינות שבת ומעשר. וזהו הפירוש עשר תעשר. וכמו שדברנו כבר. פותח את ידי"ך אל תקרי ידיך אלא יודי"ך שני היודין ואז ומשביע לכל חי רצון. שמקשר הכל לרצון העליון אמן:

שופטים

שופטים ושוטרים תתן לך בכל שעריך. איתא במדרש. שע"י משפט מתרומם הקב"ה שנאמר ויגבה י"י צבאות במשפט. וכשאתם עושים משפט אני משרה קדושתי בתוככם שנאמר והאל הקדוש נקדש בצדקה: ע"כ

ונוכל לומר כי שמעתי מא"א מו"ר זצוק"ל. שאמר שופטים ושוטרים תתן לך. שצריך כ"א לעשות לו בלבו שופט ושוטר בכדי שלא יסור ח"ו מדרכי השי"ת. ויכול להיות אשר לזה מתרגם התרגום ע"ז דיינין ופורענין. כי בכ"מ מתרגם התרגום על שוטרים סרכיא. ובכאן מתרגם פורענין. היינו שצריך להזכיר לעצמו יראת עונש שזה נקרא יראה פשוטה. וזהו תתן לך בכל שעריך בכל השערים שיש לו להאדם שנתן לו הקב"ה יראה תמיד לעשות לו שופט ושוטר שיוליכנו לדרך הטוב והוא ימשול על כל דבר. וזהו לשבטיך. ל' מושל. שימשול על כל השערים ויעלה הכל לדרך הטוב. ואז ושפטו את העם משפט

צדק. כי כשילך בדרכי י"י וילך משער לשער עד זה השער לי"י אז גם מדה"ד יסכים לטוב ולרחמים. וזהו משפט צדק. כי גם הצדק יסכים למשפט דאיהו רחמים. ולזה כתיב ביעקב משפט וצדקה ביעקב אתה עשית. פי' שקישר כל העולם הזה שנברא בה' להקב"ה והטה הכל להימין כי מדתו מדת הרחמים. ולזה כתיב בהקב"ה צדק ומשפט מכון כסאך כמו שאנו אומרים ויכון בחסד כסאך. כי כשמטה הכל למשפט אזי זהו הכנה להכסא של חסד. וזהו חסד ואמת יקדמו פניך. שנעשה הכל חסד. וכבר אמרנו שכ"מ דכתיב חסד כתיב שם אמת ג"כ. זהו כמו שאמרנו שע"י יעקב שהוא מדת המשפט דאיהו רחמים משפיע חסד על העולם. והעולם נשלם בשלימות הגמור. כמו שאמרנו כבר שי"ל הפירוש אני ראשון ואני אחרון ומבלעדי אין אלקים זהו תיבת אמ"ת. ג' אותיות. תחילה וסוף ואמצע. וזהו הפי' שאמר המדרש שהקב"ה מתרומם שנאמר ויגבה י"י צבאות במשפט. כי ע"י משפט נמתקו כל הדינין. וגם הם מסכימים רק לטוב. וז"ש שאני משרה קדושתי בתוככם כשנעשה יחוד בין כל המדות אזי נתרומם כל העולמות עד למעלה והקדוש ברוך הוא מוריד שכינתו למטה ומשפיע לישראל כל טוב אמן:

תמים תהיה עם ד' אלקיך. איתא במדרש אימתי תהיה תמים כשתקיים כל הכתוב כאן. ד"א תמים תהיה כשתהיה תם אז יהיה חלקך עם ד' כו' ע"כ:

ונוכל לומר. כי זה הפסוק נדרש מראשו לסופו ומסופו לראשו. עד"ה בטח בה' ועשה טוב כשתבטח בה' תוכל לעשות טוב. ומסופו לראשו. כשתעשה טוב תוכל לבטוח בה' וכן גם כאן. אימתי תהיה תמים כשתוכל להיות עם ד'. היינו כשתקיים ככל הכתוב כאן. ומקודם חשיב עשרה דברים שצריך להזהר בהם ואז יוכל להיות תמים. ואח"כ דרש המדרש כשתהיה תם היינו כשתראה שחלק אלו"ק ממעל שבך יהיה תמים אז יהיה חלקך עם ד' שהוא החלק שניטל ממנו שיוכל להתחבר חלק בחלק. והיינו חלק כחלק יאכלו. רמז לאלו החלקים השנים:

והתחיל וכי יבא הלוי. ל' התחברות מי שרוצה להתחבר לד'. מאחד שעריך מכפי השיעור שלו שמשער בלבו. מכל ישראל אשר הוא גר שם כפי שהוא אפילו במדריגה פחותה. ובא בכל אוות נפשו כמשמעו בכל השתוקקות נפשו ועוד בכל תאוות נפשו שהנפש משוקע בהם ויביא הכל אל המקום אשר יבחר ד' כו' ושרת בשם ד' כו' ככל אחיו הלוים כו' חלק כחלק יאכלו שכיון שבא כנ"ל יראה להשוות החלקים. לבד ממכריו על האבות. שיראה להכיר מעשה אבות ולתקן מדותיהם כמחז"ל מתי יגיעו מעשי למעשה אבותי:

נביא מקרבך מאחיך כמוני יקים לך כו' אח"כ ויאמר ה' אלי הטיבו כל אשר דברו. נביא אקים להם מקרב אחיהם כמוך. הקשה מפני מה מקודם חשיב המעלות ואח"כ כתיב יקים לך כו' ובהתשובה כתיב נביא אקים להם ואח"כ חושב המעלות מקרב אחיהם כו'. אמר נביא הוא מלשון ניב שפתיים. כשאדם פותח את פיו לומר דיבורים לפני ישראל צריך להיות מקודם המעלות האילו. מקרבך. מלשון מקרב איש ולב עמוק. שיהיה הדיבורים יוצאים מעמקא דלבא פנימיות הלב. מאחיך. שיתדבק ויתאחד עם כלל ישראל. כמוני. וכאשר הכלל ישראל מחברין את עצמן באגודה להצדיק אז יקום לך. ויאמר ה' אלי הטיבו כל אשר דיברו. אמר הקב"ה למשה לא כל אדם זוכה לבוא למדריגה זאת אך הטיבו כל אשר דברו הוטב בעיני כל הדיבורים שידבר ישראל לפני. נביא כשאדם יפתח את ניב שפתיים. אקום להם. אני בעצמי מקים את כל המעלות. מקר"ב אחיה"ם כמו"ך:

בהפטרה אנכי אנכי הוא מנחמכם. איתא בפסיקתא ע"ז. מתחילת ברייתו של עולם נולד משיח ועלה במחשבתו קודם שנברא העולם שנאמר ויצא חוטר מגזע ישי וכו' ואף ד' גליות נבראו בעת בריאת העולם שנאמר והארץ היתה תוהו ובוהו. ודוד כשראה בצערם הקשה. אמר אשר הראיתני צרות רבות ורעות תשוב תחייני וכו' ומנין שמרומז משיח בעת בריאת העולם. שנאמר ורוח אלקים מרחפת. וכתיב ונחה עליו רוח ד' וכו'. ומתי יבא ע"פ המים כשתשפכו לבבכם כמים. הוי אנכי אנכי הוא מנחמכם:

הנה זה ידוע. אדם ר"ת א"דם ד"וד מ"שיח והם כללות כל העולם מעת בריאת העולם עד שיושלם העולם אי"ה לגמרי לטוב. ובאמת משיח יש בכל דור ודור. ואם היה העולם זוכה היה מתגלה באותו הדור אחישנה. וצריך כ"א לחקור אחר בחי' משיח שלו כי כל איש צריך לראות לקרב ביאת משיח. ופשיטא שלא לעכב ח"ו ביאת משיח. ואיך יכול להיות זאת דווקא ע"י מס"נ ותשובה שלימה ולמאוס ברע. ופשיטא בתענוגי עוה"ז. ולבחור רק בטוב. והנה כל הצדיקים לא זכו לבחינתם רק ע"י מס"נ באמת. עכ"פ עד שלא נולד משעבד הראשון נולד גואל האחרון וזהו אד"ם. ואיתא דוד בעצמו יהיה משיח כי זהו עיקר העבדות של צדיקים לקשר סוף כל העולם שיהיה כפי שהיה בעת בריאת העולם ולקשר שני היודי"ן. כמו שדברנו ע"פ עשר תעשר. ובאמת איתא האדם הוא ראשון במחשבה ואחרון ליצירה וזה שהיה במחשבה קודם בריאת העולם. כי לזה כתיב אחור וקדם צרתני. צרתני לשון צרור וקשור. שקישר בחינת אחור עם בחינת קדם שזה נקרא שני היודי"ן. אני ראשון ואני אחרון. וז"ש וייצר בשני יודי"ן וגם אות ו'. אות א' הוא יו"ד למעלה יו"ד למטה וא"ו באמצע. הגם שכאן הוא"ו קודם כידוע שע"י הוא"ו

שהוא התפשטות המדות מתקשרין שני היודי"ן. וזה תלוי בנו עם ב"י לקשר שני היודי"ן ויהיה שלימות הגמור ולא יהיה ח"ו שום קטרוג רק שיהיו שני המאורות שוים. וכפי שדברנו. אד"ם הוא א"דם ד"וד מ"שיח. לזה אמר דוד. אשר הראיתני וגו'. כי הוא היה גם בעת בריאת העולם וראה אז ד' גליות ושנעשה הקיטרוג עד שא"ל לכי ומעטי וכו'. וראה ג"כ שלימות הגמור ואמר תשוב תחייני ומתהומות הארץ תשוב תעלני שזהו נגד הד' גליות כפי דאיתא במדרש הנ"ל. ואז תרב גדולתי יתרבה ויתגדל בחינה שלי ויהיו שני המאורות הגדולים ויהיה אור הלבנה כאור החמה. וזהו אנכי אנכי הוא מנחמכם. כתיב ב"פ אנכי נגד תחלת בריאותו של העולם היה בחינת אנכ"י. לא בחינת אנ"י. כידוע הבחינה שנקרא אנכי. וגם כשראה הגליות. וראה אח"כ שיבא משיח ויושלם העולם לטוב בשלימות הגמור ויבא לבחינה ראשונה שהיה קודם בריאת העולם בחינת אנכי. כידוע שאות כ' באמצע. שזה מרמז לכתר מלוכה. וכמו שאנו אומרים ויתנו לך כתר מלוכה. ולכן מביא המדרש ע"ז כל הענין של משיח ושל דוד המלך ע"ה כמו שדברנו. השם יתברך יזכנו במהרה לביאת משיח א"ס:

כי תצא למלחמה על אויביך וראית סוס ורכב עם רב ממך לא תירא מהם כו'. אמר נדבר עפ"י הפירוש של הרב הקדוש בעל אוה"ח זצ"ל:

כי תצא למלחמה על אויביך. זה יצה"ר. וראית סוס ורכב עם רב ממך. היינו אותם הקליפות וד"א הבאים ממך ממש לא תירא מהם. לא תתייאש מהם מחמת זה ח"ו. כי י"י אלקיך עמך המעלך מארמ"ץ. ששם היה ג"כ כנ"ל. וי"י הוציאם משם. והיה כקרבכם אל המלחמה. היינו כשתקרבו אל הש"י מחמת המלחמה כי זהו עיקר ההתקרבות. וניגש הכהן ודיבר אל העם. הכהן זו מדת החסד כמ"ש תומיך ואוריך לאיש חסידך. ואמר להם שמע ישראל זו ק"ש. כי זהו עיקר הכל ותכלית הכל. אתם קרבים היום למלחמה על אויביכם אל תראו ואל תחפזו. אל ירך לבבכם כו' וכפירש"י אל ירך לבבכם מקול הקרנות כו'. כנגד ד' דברים שאו"ה עושים במלחמה והם כנגד הד' דברים שבתפלה שצריך ליחדם בתפלתו לא"ס ב"ה הראיה והדיבור והמחשבה ורעותא דלבא. כי ד' אלקיכם כו' להושיע אתכם. לעזריכם לשוב לפניו באמת:

כי תצא

כי יקרא קן צפור כו' איתא במדרש. זש"ה אורח חיים פן תפלס וכו' עד אלא עשו מעצמיכם כדי להרבות שכר כמו ששנו רבותינו ז"ל אל תהיו כעבדים המשמשין את הרב ע"מ לקבל פרס אלא הוו כו':

פתח ואמר. תודיעני אורח חיים. לעשות המצות כדי לקבל החיות מלמעלה. שובע שמחות את פניך א"ת שובע אלא שבע. כי השבעה דנחמתא הם הכנה לר"ה שנאמר בו באור פניך יהלכון. ואמר פי' הפסוק הט לבי אל עדותיך ואל אל בצ"ע. פי' ולא לחצאין. שכל איש ישראל כל מה שהוא עושה צריך לעשות בשלמות בלי שום פניה כדי שיקבל הקדושה והחיות מלמעלה בשלימות. כי כמו שבר ישראל עושה כאן. כמו כן הוא חוזר ומקבל מלמעלה. כי נעשה ונשמע. תרגומו נעביד ונקבל. וזהו כוונת המדרש. עשו מעצמיכם כדי להרבות שכר. היינו שתראו לעשות כל כך שיתרבה השכר. הכוונה היא שתעשו בשלימות. ולא תהיה עשייתכם כדי להרבות שכר רק שתעשו המצוות בשלימות ויתרבה השכר ממילא ג"כ בשלימות. שכך שנו רז"ל אל תהיו כעבדים המשמשין את הרב ע"מ לקבל פרס. לקבל מחצה. רק שיראה שיהיו כל המצוות והעשיות בשלימות ויקבל הקדושה מלמעלה גם כן בשלימות כמו שדברנו:

כי יקרא קן צפור. איתא במדרש. מכל משמר נצור לבך כי ממנו תוצאות חיים. רמ"ח מ"ע אומרים לאדם עשה אותי בכדי שתזכה לאורך ימים. ושס"ה מל"ת צועקים אל תעבור עבירה וכו'. אתה מוצא במצות שלוח הקן מתן שכרה אריכות ימים. שרה ושונמית שקבלו אורחים שכרם בנים. ומה מצוה קלה שכרה אריכות ימים. מצוה שיש בה הפסד וטורח וחיות נפשות עאכ"ו. ע"כ:

הנה איתא בפרקי אבות. הוי זהיר במצוה קלה כבחמורה. ונוכל לפרש שכך הוא הפי'. מצוה קלה היינו שילוח הקן ומצוה חמורה היא כיבוד אב ואם שהיא חמורה שבחמורות. שאין אתה יודע מתן שכרן. היינו שמתן שכרן משני המצות נלקח מאי"ן. ולזה כתיב בשניהם למען ייטב לך והארכת ימים. פי' שתבוא לאריכות ימים כידוע. ימים נקראים המדות. וע"י המצוה הזאת יקשר אותם לבחינה הנקרא אורך. וכדאיתא ע"ז בזוה"ח הקדוש. ובאמת מחוייב האדם לקיים כל המצות ולהזהר מכל הל"ת בכדי שיבא לחיים הנצחיים ולקשר הכל להחכמה תחיה בעליה. ומחוייב לילך מדרגא לדרגא. וכמו שמביא ע"ז המדרש. אורח חיים פן תפלס כי כל המצות הם אורח לחיים מקודם הולך ונובע מעט ואח"כ עוד מעט עד שעוזר לו הקב"ה שזוכה לבחינת חיים הנצחיים. רק האדם בעצמו אינו יודע כי נעו מעגלותיה לא תדע. הגם שבחינת דעת הוא התפשטות אשר עי"ז יוכל להבין. עכ"ז נעו מעגלותיה כמו שאמרנו שאי"ן אתה יודע. כי זהו עיקר הדבר שיקושר הכל לבחינת אי"ן שאין שום בריה משיג זאת. וזהו נעו מעגלותיה. ואיתא בגמרא הקלה שבקלות שילוח הקן והחמורה שבחמורות כיבוד אב. מתן שכרם בצידם. כי מחוייבים אנחנו לעשות המצות בפועל אבל היחודים של המצוה לאו כל מוחא סביל

דא. כן מתן שכרם בצדן. היינו שיש מתן שכר. ומהו המתן שכר. והארכת ימים וזה ידוע הבחינה שנקרא אב ואם. וגם שלוח הקן שלח תשלח את האם. כי בשם אין שום השגה. רק והבנים תקח לך. היינו המדות. בכדי למען ייטב לך והארכת ימים. שתבוא לבחינת אריכות ימים לקשר המדות הנקראים ימים לבחינת אורך ויכול להיות אשר לזה נקרא ראש השנה יומא אריכתא:

נוסחא אחרינא

כי יקרא קן צפור לפניך. זש"ה מכל משמר נצור לבך כי ממנו תוצאות חיים וכו'. ונוכל לומר זאת עפ"י דאיתא במדרש שני מצוות תלוי בהם חיים הקלה שבקלות והחמורה שבחמורות. ושכרם למען יאריכון ימיך. היינו כיבוד אב ואם ומצות שילוח הקן. כי באמת שני המצוות אלו הם מבחינה אחת כי כל דבר הנעשה בתחתונים תלוי הכל במדות העליונים ולזאת כיבוד אב ואם הם דבר שלמעלה מן העולם כידוע. וצריך לכבדם בכדי למען יאריכון ימיך היינו שישפיע לזה העולם ע"י מדותיו הקדושים כל טוב ואריכות ימים. וכמ"כ תלוי בזה שילוח הקן. כתיב שלח תשלח את האם כי במה שלמעלה מזה העולם אין לנו שום השגה בהם רק והבנים תקח לך. היינו המדות שמהם מתחיל עולם הבנין. ולזה כתיב כאן ג"כ אריכות ימים. ויכול להיות שזהו הפי' מהמדרש מכל משמר נצור לבך היינו מן כיבוד אב ואם עד שילוח הקן כי ממנו תוצאות חיים שע"י המצות הנ"ל משפיעים המדות כל טוב לישראל. ולזה איתא במדרש ע"ז הפסוק אורח חיים פן תפלס כי באמת אינו פירוש הפסוק שיקיימו את המצות בכדי לקבל שכר הלא איתא אל תהיה כעבדים המשמשין את הרב ע"מ לקבל פרס. רק הפי' הוא כשתעשו ותקיימו אלו המצות שהם נוגעים למעלה מזה העולם בכדי שיהיה קיום לעולם ויהיה יחוד בין כל המדות שזה נקרא אריכות ימים. אבל מחוייבים לעשות המצוה בלי שום פניה רק כדי לקבל הקדושה והחיות מלמעלה בשלימות ולזה השווה הכתוב כיבוד אב ואם עם שילוח הקן:

ביומו תתן שכרו. איתא במדרש. לדוד אליך י"י נפשי אשא. זש"ה ביומו תתן שכרו. כי אליו הוא נושא את נפשו. אמר הקב"ה לדוד מפני מה אתה נושא את נפשך א"ל כי שכיר אני שנאמר כעבד ישאף צל וכשכיר יקוה פעלו כו': עכ"ל

ונוכל לומר. כתיב אשר לא נשא לשוא נפשו. ויש שם קרי וכתיב. נפשו כתיב נפשי קרי. וזה ידוע שזו הבחינה הנקרא נפש דוד היא הבחינה הקרובה לעולם העשיה. כי כשברא הקב"ה את העולם ברא בתכלית השלימות עם בחינת משיח ג"כ. ורוח אלקים מרחפת כו'. ואמנם כשהתחיל לגלות אורו לזה העולם ולא היה העולם יכולים לסבול אורו הגדול.

הלביש אורו בלבושין ולבושין דלבושין הרבה עד הבחינה הנקרא נפש דוד ועכשיו נתן הקב"ה מלאכה בכל דור ודור ובכל שנה ושנה. ובכל יום ויום יש ברורים הרבה חדשים מה שלא היה מאתמול. כי אם היה היום אותו הבחינה שהיה אתמול לא היה צריך להיות אותו יום כלל בעולם. רק באמת יש בכל יום ברורים חדשים שצריך האדם לברר ולהשלים נפשו להשי"ת עד שיבא לבחינה שהיה בעת בריאת העולם. המחדש בטובו בכל יום תמיד מעשה בראשית. כי בכל יום צריך האדם לראות למסור נפשו להשי"ת בכל נפשך בכל נפש ונפש. כי אית נפש ואית נפש. רק בשבת א"צ ברורים כי שבת הוא מעין עוה"ב. אבל בכל ימי השבוע יש ברורים הרבה לברר כל דבר ולהעלות הכל למעלה. וזהו רק ע"י מסירת נפש. ויש בזה כמה בחינות. ק"ש קטנה ואח"כ ק"ש ואח"כ קדושה ואח"כ נפ"א לומר לדוד אליך י"י נפשי אשא עד שיקשר א"ע וכל העולם ממטה למעלה עד שיהיה כתר מלוכה. נמצא הקב"ה השפיע טובו ממעלה למטה על ידי לבושין עד בחינת נפש דוד. והאדם צריך להשלים נפשו ממטה למעלה עד שיביא אורו הגדול אח"כ לזה העולם. ויכול להיות שלכך יש כאן קרי וכתיב. כי מקודם אמר נפשי שצריך להעלות נפשו התחתון למעלה ואח"כ נפשו זה קאי על חיות הבורא שמביא לזה העולם ע"י נפש דוד. ולזה הבטיח לו הקב"ה ועשיתי לך שם גדול כשם הגדולים וגו'. כידוע שדוד נקרא רגל רביעי. וכמ"כ בכוונות מתקיעת שופר. תקיעה שברים תרועה תקיעה. אברהם יצחק דוד יעקב. כי ע"י נשפע כ"ט ממעלה לעולם העשיה והוא מייחד את כל העולם ממטה למעלה. וזהו אליך י"י נפשי אשא. יכול להיות גם כאן קרי וכתיב כפי שדברנו דכתיב אליך י"י נפשי אשא ומביא המדרש ע"ז הפסוק כי אליו הוא נושא את נפשו הרי נפשי וגם נפשו לרמז על קרי וכתיב. ואמר כי שכיר אני. כי צריך כל אדם לידע איך שהקב"ה מחיה אותו בכל עת ובכל רגע בחיות חדש בכל נשימה ונשימה המחזיר נשמות ונותן לו כל טוב שבעולם אכילה ושתיה ובנים שיחיה. וצריך לראות שלא יאבד הגם רגע אחת רק לקשר הכל לרצונו הפשוט וזהו ב"יומו ת"תן ש"כרו. שמעתי מא"א מו"ר זצו"קלה"ה ר"ת שב"ת. רק פשוט הוא כפי שדברנו. ויכול להיות שזה קאי על הקב"ה ג"כ שהקב"ה נותן שכר בכל יום ויום. המחדש בטובו ע"י נפש דוד. ויכול להיות שזה הולך על האדם שצריך ליתן נפשו להקב"ה ולייחד נפש דוד ג"כ בכל יום למעלה. וזהו ואליו הוא נושא את נפשו היינו בחינת נפש דוד. וגם נפשי. כמו שדברנו שהאדם מחוייב להשלים את נפשו להקב"ה במס"נ ולהביא נפש של מעלה לזה העולם בכדי שיתייחדו העוה"ז והעוה"ב ויתייחדו כל הבחינות נפש רוח נשמה חיה יחידה ויהיה שלימות הגמור. יהי רצון שנזכה לזה אכי"ר:

כי תבוא

והיה כי תבא אל הארץ. פתח ואמר. והיה כי תבא אל הארץ. הארץ הידועה. הכולל הכל. לעולם יירשו ארץ. והעיקר היא הארץ התחתונה כי בה נמצא הכל. אשר י"י אלקיך נותן לך. כל אחד לפי מעשיו. וירשתה וישבת. בלשון ירושה ול' הורשה. כי האדם לא נברא אלא לזה. וישבת בה. שתתיישב בה כראוי:

ולקחת מראשית כל פרי האדמה. היינו כל העובדות והמחשבות אשר תביא מארצך. מבחינה שלך. ומהו הראשית ראשית חכמה יראת י"י. וצריך להמשיך הכל מבחינת ראשית אל כל העובדות ולקשרם ולייחדם ולהחזיר אותם לבחינת ראשית:

ושמת בטנ"א. טנ"א גימטריא ששי"ם. הם נגד ששים מסכתות. וששים גבורים כו' וששים המה מלכות: והלכת אל המקום כו'. וסיום הפרשה ושמחת בכל הטוב אשר נתן לך י"י אלקיך. היינו שתשמח בבחינת טוב שלך אשר נתן לך כו'. כפי הטוב שיש לך. ועוד י"ל כפשוטו ושמחת בכל הטוב אשר היטיב לך י"י אלקיך. ועוד י"ל ושמחת בכל הטוב אשר נתן לך כו' במה שהכניס כל הטובות ואורות בעולם הזה שיוכל האדם להשיג אותם על ידי מעשיו:

איתא במדרש. ושמחת בכל הטוב. הה"ד אמרו צדיק כי טוב כו' ע"ש:

אמר טוב נקרא דבר טוב הגנוז. וחסד נקרא דבר טוב שנתגלה. וצדיקים שמחים אפילו בדבר שאינו נראה טוב שמחים בטוב שגנוז בו. וזהו ושמחת בכל הטוב. עם כל הבחי' טוב אפילו בטוב הגנוז:

היום הזה י"י אלקיך מצוך לעשות כו'. איתא במדרש תנחומא. זש"ה בואו נשתחוה ונכרעה נברכה כו'. ראה משה שבהמ"ק עתיר ליחרב עמד והתקין ג' תפלות כו' ע"ש:

אמר כי השתחוואה הוא פישוט ידים ורגלים. היינו לרמז שהאדם צריך להבטל בכל רמ"ח איבריו לדבר שצריך להבטל. והאריך מענין התפלה ומענין ר"ה מהפחד והמורא מפחד י"י ומהדר גאונו. ודיבר מענין שנה שרשה בתחלתה על פסוק תמיד עיני י"י אלקיך בה מרשית השנה ועד אחרית שנה. כי הקושיא מפורשת כיון שאמר תמיד האיך יש ראשית ואחרית אצל השי"ת. ואמר כי אעפ"כ שהוא תמיד שייך בה ראשית ואחרית כי נעוץ סופן בתחלתן ותחלתן בסופן והעיקר הוא מהאחרית כי מהאחרית הוא ההשפעה לזה העולם כענין שנאמר והיה באחרית הימים נכון יהיה הר בית י"י כו':

עוד אמר ע"ז הפסוק. היום הזה י"י אלקיך מצוך לעשות. ר"ל י"י אלקיך מצוך שתעשה את היום. ובמה. את החוקים ואת המשפטים. עם החוקים ועם המשפטים. כי כאשר האדם עושה כל היום כדבעי אז היום הוא יום בשלימות:

עוד אמר פעם אחת. היום הזה י"י אלקיך מצוך לעשות. פי' י"י מצוה לעשות המצות כמו היום הזה. כמו שבסדר היום הוא ברישא חשוכא והדר נהורא. כן צריך כל בר ישראל לעשות בתחילה מצות הש"י הגם שאינו מרגיש שום טעם ושום תענוג בהמצות רק בהאמונה שהש"י צוה לעשות. ואח"כ עוזרו הש"י שמרגיש טעם ותענוג גדול בעשיות המצות כדאיתא נהורא חוורא לא שריא אלא באתר דנהורא אוכמא שריא ברישא:

ולזה אמר. את החוקים ואת המשפטים. הוא ג"כ כך כי בתחילה את החוקים. חוק הוא בלי טעם רק גזירת המלך הוא על עבדיו. ואח"כ ואת המשפטים. משפט נקרא דבר שיש בו טעם:

ושמרת ועשית אותם. הוא ג"כ ע"ז הדרך. כי ושמרת הוא מל"ת ובל"ת אינו מרגיש שום טעם כיון שאינו עושה כלל רק שמקיים את המצוה שצוה לו הש"ת שלא לעשות העבירה. ועשית אותם. זהו מ"ע. ובמ"ע יכול להרגיש טעם ותענוג אלקי בעשותה. ואח"כ הוא אומר

את י"י האמרת היום. הוא ג"כ כך. להיות לך לאלקים כו'. היינו היראה. שתעשה המצוה מיראה שי"י אלקיך צוך לעשות. ואחר כך אמר. וי"י האמירך היום להיות לו לעם סגולה. היינו עם חביב. חביב היא דבר שיש בו טעם. שמרגיש טעם ותענוג ועושה המצוה מאהבה: רבות עשית אתה ד' אלקי נפלאותיך ומחשבותיך אלינו. בשם הצדיק הקדוש ר' שלמה קארלינער זצוק"ל. אימתי נפלאותיך ומחשבותיך אלינו. כשאין ערוך אליך. ופירוש הרב אדומו"ר זצוק"ל זי"ע. ע"ד שאמר אביו ז"ל על פסוק. מרחוק י"י נראה לי. היינו כשאני מרחוק אז י"י נראה לי. וכשדומה לי שי"י נראה לי. אז בוודאי אני מרחוק. ועד"ז פירש ג"כ כאן אימתי נפלאותיך ומחשבותיך אלינו כשאין ערוך אליך והבן. עוד אמר רבות עשית. גדולות. הן בדברים גבוהים הן בדברים שפלים. אעפ"כ. נפלאותיך ומחשבותיך מסרת אלינו:

נצבים

אתם נצבים היום כולכם. איתא במדרש. איומה כנדגלות. דימה הקב"ה את ישראל למלאכים מלאכים נקראים עומדים ובישראל כתיב אתם נצבים. מלאכים אומרים קדוש וישראל אומרים אלקי אברהם ואלקי יצחק ואלקי יעקב. מלאכים מתחדשים בכל יום. וישראל הקב"ה מוחל עונותיהם בכל שנה ומחדש לבם ליראתו. עכ"ל המדרש:

ונוכל לומר. כל ישראל יש להם חלק לעולם הבא. היינו הקב"ה הוא חלקו של ישראל. וישראל הם חלקו של הקב"ה. כי חלק י"י עמו שנאמר ועמך כולם צדיקים כו'. נצר מטעי.

כי ישראל הם הנטיעה של הקב"ה. כי בריאת עולמו היה העיקר בשביל ישראל. וב"י מחוייבים לראות לקיים את הנטיעה ע"י המעשים טובים שלהם וע"י קיום התורה. וחיי עולם נטע בתוכינו. וזהו מעשה ידי להתפא"ר. לשון ענף שיתפשטו הענפים ע"י קיום מצות ומעש"ט. וכמו שכל דבר הצומח מן הארץ שרשו הוא בארץ וענפיו מתפשטים על הארץ וחיות שלו הוא מקבל מן השמים. כך הוא כל האדם ג"כ השורש שלו הוא למטה בארץ. והתפשטות שלו על העולם נקראים הענפים שלו. והחיות שלו כל אדם מקבל מן העליון ב"ה וזהו להתפאר. כי תפארת עוזמו אתה וברצונך תרום קרננו. שאנו מקבלים החיות מרצונו הפשוט. ובזה השבת מתחיל הפרק בעשרה מאמרות נברא העולם. וכפי שדברנו כבר על זה. ליתן שכר טוב לצדיקים שמקיימים את העולם שנברא. ובמה מקיימים בעשרה מאמרות מקיימים אותה. ויכול להיות אשר לזה אנו אומרים בראש השנה עשרה פסוקים במלכיות. עשרה בזכרונות. עשרה בשופרות. בן בג בג אומר הפך בה והפך בה כו'. כי ידוע שיש ה"א עלאה וה"א תתאה. ועולם הבא נברא ביו"ד ועולם הזה נברא בה"א. לזה הוא אומר בן ב"ג ב"ג. שני ההי"ן כנגד שני העולמות. הפוך בה"א והפוך בה"א דכולא בה"א. כי במדה זו נכללו כל המדות העליונות והיא מקבלת מכל המדות ומנהגת את העולם. כי אות ה"א הוא לשון הבל. היינו שבה נכללו כל השבעה הבלים שאמר שהמע"ה שברא הקב"ה את העולם על ידי שבעה הבלים כידוע שעל ידי הבל פיו של הקב"ה נברא העולם וברוח פיו כל צבאם. וצריך האדם לראות לקיים את העולם ג"כ ע"י הבל פיו ה"א מוצאות הפה. היינו ע"י תורה ותפילה ופשיטא ע"י תקיעת שופר כידוע עפ"י כוונות שבעה הבלים היוצאים מן השופר עד שמעלים הכל למעלה מן הבנין. לזה אומר שהכל נמצא בה"א. היינו מדת מלכות שמקננת בעשיה: ולזה מתחיל אח"כ

שנו חכמים בלשון המשנה ברוך שבחר בהם ובמשנתם כי זה נקרא ג"כ אותו המדה בעצמו. כידוע שקודם ראש השנה קוראים משנה תורה וגומרים כל התורה שבכתב ואורייתא מחכמה נפקת. ושנו חכמים כו' ברוך שבחר בהם ובמשנתם. כידוע מלכות פה ותורה שבעל פה קרינן כו' נמצא שהכל נמצא בה"א תתאה. ולזה מסיים בזה הפרק **כל מה שברא הקב"ה בעולמו לא בראו אלא לכבודו**. שנאמר כל הנקרא בשמי ולכבודי בראתיו יצרתיו אף עשיתיו. היינו כסדר השתלשלות העולמות שגילה הקב"ה חיות אורו עד עולם העשיה אות ה' תתאה. ומחוייב כל איש לראות לקשר את עולם הזה ע"י מצות ומעש"ט שלנו לרצונו הפשוט להמקור. ולזה כתיב מי זאת הנשקפה כמו שחר. היינו שמתחיל האדם מתחילה שחור כידוע מתחילה אוכמא והדר חיוורא. ואח"כ הולך

כסדר. יפה כלבנה. שיש לה אור רק האור אינו לה מצד עצמו כי היא מקבלת מן החמה. ואחר כך ברה כחמה. שהאור שלה מצד עצמה. וכשמקשר כל העולמות ממטה למעלה אזי איומה כנדגלות. דימה אותם למלאכים. מה מלאכים נקראים עומדים כך ישראל נקראים נצבים. כפי שדיברנו על המדרש. מה היום מאפיל ומאיר כך הקב"ה מאיר כו'. כי ב"י ע"י מצות ומעש"ט שלהם מקשרים ומאירים לכל העולמות מן זה העולם עד עולם העליון. מה מלאכים. אומרים קדוש. כידוע שיש קדוש לעילא קדוש לתתא קדוש באמצעיתא. כך ישראל אומרים אלקי אברהם כו' כידוע שמדת האבות הן הן המרכבה וצריך כל אדם לייחד עצמו עם האבות בכל יום. וזהו אלקי אברהם ויצחק. ובחינת יעקב הוא המחבר כי הוא הבריח התיכון ובפרט בעת תקיעת שופר אז עיקר הכוונות לייחד עצמו ע"י קול השופר עם האבות הקדושים. כי הם היה שלימים בכל מיני שלימות. וצריך להתחיל הכל מן המדה הנקרא ה"א שהיא היראה. ולראות לעשות תשובה בעת תקיעת שופר בכדי להעלות הכל ע"י שבעה הבלים של קול השופר למדה הנקרא בינה ה' עלאה. וכמו שהמלאכים מתחדשים בכל יום כך הקב"ה מוחל עונות בכל שנה ומחדש לבם של ישראל ליראתו:

כללו של דבר. מאוד צריך כל אדם לעשות תשובה בראש השנה ובפרט בעת תקיעת שופר. וכדאיתא במסכת ראש השנה שיעור השופר הוא כדי שיאחזנו בידו וירא לכאן ולכאן. ומה שיש בזה סודות עליונים אין לנו לדבר מזה. רק עפ"י פשוט שצריך לראות משני הצדדין כידוע שהשופר קצר מצד זה ורחב מצד זה. כי צריך כל אדם לראות איך שצר לו מאוד ויקרא מן המצר להקב"ה. לא שיהיה לו ח"ו מיצר רק כשישגיח על עצמו בכל האופנים צריך לראות שיצא מן המיצר ולהרחיב לו בכל האופנים על ידי צד הרחב של השופר. ועיקר הוא התשובה שהאדם עושה בימים הנוראים הללו. ופשיטא בעת תקיעת שופר אשר עי"ז נתעלים כל העולמות ממטה למעלה. וכשעושה כך אזי מחדש השם יתברך לבו ליראתו ומביא לזה העולם כל האורות עליונים ונפתחים מקורות הרחמים:

איתא במדרש. אתם נצבים היום כולכם. מה היום מאפיל ומאיר כך ישראל כשאפלה להם הקב"ה מאיר להם שנאמר והיה לך י"י לאור עולם. אימתי כשתהיו כולכם אגודה אחת. בנוהג שבעולם אדם נוטל אגודה של קנים אין כל בריה יכולה לשברו כו': עכ"ל המדרש

הנה כבר דיברנו מזה אשר בכל השנה היום של שבת הוא העליה מכל ימי השבוע. וכמ"כ השבת שלפני ר"ה הוא העליה מכל השנה. וגם השבת שלפני הרגל הוא הכנה

להרגל. אשר לזה נקרא השבת תחילה למקראי קודש. כי שבת נקרא קודש ורגל נקרא מקראי קודש כי הוא מקבל חיות וקדושה מן השבת קודש ולזה נקרא שבת תחילה למקראי קודש כי הוא קודם הרגל. והרגל מקבל ממנו חיות וקדושה. וזה ידוע שבכ"מ שנאמר היום הוא ר"ה. לכן קורין זה הפרשה קודם ר"ה אתם נצבים היום. היינו שצריך כל אדם להיות נצב לפני הקב"ה קודם ר"ה. ומהו ל' נצב. שצריך לראות שיהיה הקומה שלו בשלימות. וכשמשלים כל אחד הקומה שלו אזי יהיה שלימות לכל העולם. כי אין באפשרי להיות שלימות הגמור בלתי אם כל ישראל הם באגודה אחת וכל אחד רואה להשלים קומתו להקב"ה ע"י שיסגל מצות ומעש"ט ובלתי זאת אין באפשרי להיות קומה שלימה לעולם. וכפי שאומרים בשם הרב הצדיק הקדוש מורינו הרב רש"ק זצ"ל. למשל שהיה צריך מלך אחד ליקח איזה דבר ממקום גבוה מאוד ולא היה לו כ"כ סולמות הרבה. מה עשה העמיד כמה אנשים אחד על חבירו עד שהגיע העליון למקום הגבוה שהיה הדבר מונח שם. והנה אין באפשרי לומר שהאיש העומד על הארץ אינו נצרך לזה. הלא אם ילך האיש ההוא ממקומו יפלו כולם. כן הוא הדבר ממש בקדושת הקב"ה. כי באמת אין באפשרי להשיג חיות הבורא ב"ה בלתי אם יש ששים רבוא ישראל והם כללות ישראל. והגם שיש בזה אנשים קטני הערך עכ"ז בלעדם לא ישיגו הגדולים חיות הבורא ב"ה. וכל הצדיקים המשיגים חיות הבורא ב"ה מחוייבים להתאחד עם כל ישראל. לזאת צריך כל איש ישראל להכין עצמו להיות קומה שלימה כ"א לפי ערכו וערך נשמתו. ואם רואה האדם שפל ערכו ומעשיו מקולקלים שזה נקרא חושך ואופל אזי יחזק עצמו בעבודת השי"ת ויאיר לו השי"ת והיה לך י"י לאור עולם. ובאמת מדבר הפסוק מן אורו של הקב"ה שמאיר לכל העולמות מאורו ית"ש בכל דבר ודבר ואי"ה כשיהיה שלימות הגמור אז יהיה י"י לאור עולם היינו שיתגלה אורו שהיה בעת בריאת העולם וגנזו לצדיקים. גם זה הולך על כל אדם כשרואה שאפל לו מצד מעשיו ועושה תשובה באמת אזי מאיר לו הקב"ה בלבו ומשיג חיות הבורא ב"ה. ואח"כ מסדר הכתוב כסדר **ראשיכם שבטיכם וכו'**. היינו ה' בחינות ראשונות. ואח"כ ה' בחינות שניות טפכם כו'. היינו שני העולמות מן העולם ועד העולם. היינו מן ה' עולם ועד ה' עולם כידוע שני ההי"ן עוה"ב ועוה"ז שמאיר הקב"ה את העוה"ז ג"כ. וצריך כ"א לעשות תשובה. ובפרט בר"ה בכדי להשוות שני העולמות. היינו לבטל העוה"ז שיהיה שוה לעוה"ב. ולזה איתא במדרש. י"י אורי בר"ה. וישעי ביוה"כ. כי באמת כשישראל עושין תשובה בר"ה ובפרט בעת תקיעת שופר מביאים ע"י השופר אורות עליונים עד שמאיר להם בכל השנה. אמן כי"ר:

אתם נצבים היום כו'. הנה אתם הוא אותיות אמת וזה ידוע כי היום נקרא ר"ה. ולזה אנחנו מבקשים שידין אותנו הקב"ה במדה"ר בחינת אמת תתן אמ"ת ליעקב. ואמת חותמו של הקב"ה ראש תוך וסוף. וכפי. דאיתא בספרים קדושים אני ראשון. ואני אחרון. ומבלעדי אין אלקים. זהו אות **א**. י' למעלה וי' למטה וא"ו באמצע. ועוד אני ראשון זה א' ואני אחרון זה אות ת'. ומבלעדי אין אלקים זה אות מ'. זהו בחינת אמ"ת של הקב"ה ממעלה למטה כשמשפיע הקב"ה טובו וחסדו לעולם ע"י מדותיו הקדושים. ויש עוד בחינת אמ"ת למפרע. ת"שורי מ"ראש א"מנה. ר"ת אמ"ת. זהו הבחינה שאנחנו עם ב"י צריכים להעלות ממטה למעלה. הכל ע"י בחינת אמ"ת ולייחד הכל להראש. זהו תשורי לשון הבטה מראש להביט להעלות הכל להראש כי כל דבר נלקח מהראש. כי נעוץ סופו בתחלתו. ואנחנו עם ב"י מחוייבים להתחיל מקודם לעשות תשובה לייחד כל העולם לרצונו הפשוט. ובפרט בימים נוראים האלו שהקב"ה דן את העולם צריכים ישראל להקדים מקודם ר"ה להתעורר בתשובה באמת בכדי שיקושר שני העולמות. ולעורר רחמים מרובים בחינת אמ"ת ולזה קורין זו הפרשה קודם ר"ה כי צריך להתעורר מקודם. וזה ידוע כי שבת שקודם הרגל הוא הכנה לרגל. ופשיטא שבת שקודם ר"ה צריך להתעורר עצמו בתשובה לפני הקב"ה. וזהו את"ם נצבים אותיות אמ"ת כפי שדיברנו שצריך לעורר האמת ממטה למעלה שיתייחדו כל העולמות ויתעורר עי"ז מדה"ר בחינת אמת מנקודה הראשונה אני ראשון וכו'. לזה כתיב כאן אות תי"ו באמצע את"ם א' ת"ם שצריך לייחד בחינת ת"ם להאל"ף מקודם ר"ה. וזהו לפני י"י אלקיכם היינו קודם שהקב"ה יתחיל לדון אתכם יהיה אתערותא דלתתא מכם האמ"ת כפי שדברנו ת"שורי מ"ראש א"מנה. ולזה נקרא זה החודש תשר"י אותיות תשור"י שנצרך להתחיל ולעשות תשובה מקודם לייחד ממטה למעלה. ואיך מייחדים את הכל כשתהיו אגודה אחת כמו שאנו אומרים בר"ה ויעשו כולם אגודה אחת. שיאגוד כל העולמות ויתייחדו הכל למעלה ויאיר את עוה"ז כמו עוה"ב ע"י קיום מצותיו ותשובה שעושה. וכפי שחושב אח"כ בפסוק ראשיכם שבטיכם כו'. ה' בחינות. ואח"כ טפכם וכו' ג"כ ה' בחינות זהו נגד שני העולמות העוה"ז והעוה"ב משני ההי"ן ה' עלאה וה' תתאה. וצריך לקשר ה' תתאה לה' עלאה מן ה' עולם ועד ה' עולם. וכפי שדברנו כבר בן ב"ג ב"ג אומר הפוך בה"א והפוך בה"א דכולא בה"א. שזה העיקר לייחד העוה"ז לעוה"ב ולקשר כל דבר לחי החיים. ובפרט קודם ר"ה צריך להתעורר עצמו בתשובה ולקשר הכל אל הנקודה ראשונה אני ראשון כו'. ולזה כתיב את"ם א' ת"ם לקשר הבחינה ת"ם לנקודה ראשונה

מן האל"ף. נצבים היום. אימתי לפני י"י אלקיכם. כמו שדיברנו. והשי"ת יעזור לנו לשוב אליו באמת ולעורר מלמעלה רחמים פשוטים בחינת אמ"ת:

עוד אמר על מדרש הנ"ל אתם נצבים היום. מה היום מאפיל ומאיר כך האיר לכם וכך הוא עתיד להאיר לכם כו' ואימתי כשתהיו כולכם אגודה אחת. ע"ש במדרש:

אמר זה אנו מדברים תמיד ששבת שקודם הרגל הוא הכנה להרגל דכתיב תחלה למקראי קודש. כי מהשבת נשפע הקדושה בהרגל. וכן גם כאן פרשת נצבים הוא תמיד קודם ר"ה. וזהו אתם נצבים כו' בר"ה. מה היום מאפיל ומאיר כברייתו של עולם ברישא חשוכא והדר נהורא. ואימתי כשתהיו כולכם אגודה אחת. כי העיקר כשמתחברים יחד יהיה כמה שיהיה חמשה או עשרה או מאה. כמו שמצינו לענין ברכת המזון בשלשה אומר כו' בעשרה אומר כו' במאה כו'. וכפי המסקנא הלכתא אחד עשרה ואחד עשרה רבוא כי עיקר שלימת קומת הקדושה הוא בעשרה. ובר"ה כשמתחברים ישראל יחד. אז נשלם קומת הקדושה. וזהו יקימך י"י לו לעם קדוש. ולכן יש כאן עשר בחינות. ראשיכם שבטיכם כו' טפכם נשיכם כו':

עוד אמר על מדרש הנ"ל. מה היום מאפיל ומאיר כו' אמר בשם צדיקים. את"ם אותיות אמ"ת בזה תוכלו להיות נצבים לפני י"י בר"ה. ואמר כי נצבים הוא לשון נפעל ול' הכרח. כי צריכים אתם להיות נצבים לפני י"י כו'. וע"י מה. כולכם. כשהם כולכם יחד נעשים קומה שלימה כמו שמפרש ראשיכם שבטיכם כו'. הרי חמשה. טפכם נשיכם כו' עוד חמשה. היינו שני ההי"ן על דרך מן ה' עולם ועד ה' עולם. כי יש שני ההי"ן. שם ה' גדולה לאה ושם ה' קטנה רחל. ולכן נברא העולם בה"א. כי הוא הבל. ועוד ה' הוא שער ופתח לצדיקים ולבעלי תשובה. ה' גדולה לבעלי תשובה וה' קטנה לצדיקים כי במקום שבעלי תשובה עומדין כו'. ולזה מרומז בן ה"א ה"א ובן ב"ג ב"ג. כי האותיות ה"ה הן תמיד ה' הן כסדר והן למפרע לרמז שהכל אחד לכך הוזכר בפסוק זה כל הבחינות ה' וה' וכשהם כולם יחד הם קומה שלימה:

עוד אמר. כי קריאת התורה כולה נגמרת בשנה. כי הנהגת כל העולמות ע"י התורה וכן הנהגות כללות העולמות ע"י ישראל והכל בידם וכל זמן שהן קובעין ר"ה כן הוא. אשר תקראו אותם. תקראו אתם. וזהו אתם נצבים אותיות אמ"ת. וזהו התורה. עי"ז נצבים כולכם. ועוד כולכם ע"י כללות ישראל נצב הכל ויש להם עלייה לפני י"י. וזהו שהאותיות אמ"ת מחולפים כאן התי"ו קודם. כי צריך לקשר הסוף להראש. התי"ו להאל"ף. כי אמ"ת הוא הראש והאמצע והסוף מן הא' ב'. וכאן הסוף מחובר להראש בבחינת אני ראשון ואני אחרון ומבלעדי אין אלקים רומז על האמצע:

איתא במדרש. עלה אלקים בתרועה כו' כל מקום שאתה מוצא בכתובים קול שופר מדה טובה לישראל כמש"כ והיה ביום ההוא יתקע בשופר גדול כו'. וכתיב ויהי קול השופר הולך וחזק כו'. בחצוצרות וקול שופר כו' כשהיה משה עולה בהר היה הכרוז יוצא. וקול שופר מכריז משה עולה בהר. עכ"ל המדרש:

ונוכל לומר. כי זה ידוע לכל פירוש הכתוב עלה אלקים בתרועה. כי נסתלק בחינת ומדת אלקים על ידי התרועה ונעשה י"י בקול שופר כמבואר במדרש. הקב"ה יושב על כסא דין כו' עומד מכסא דין ויושב על כסא רחמים כי זה הוא רצונו. וכן היה בבריאת עולם עלה במחשבה לבראותו במדה"ד וראה שאין העולם מתקיים הקדים מדה"ר ושתפה למדה"ד ועולם חסד יבנה כי הוא בחינת אברהם. ורחמי"ם הוא בחינת יעקב. כי ר"ח היא גימטריא יצח"ק. ומי"ם הוא בחינת חסד לאברהם תתן אמ"ת ליעקב ורב חסד מטה כלפי חסד והכל נעשה ע"י קול שופר. מלך יושב על כסא דין מזרה בעיניו כל רע. פשוטו כמשמעו. הרחמן יצילנו. ועוד מזר"ה בעיניו ל' ז"ר ועטרה כי הוא שלם במדותיו והדין כלול ברחמים. רק שהשי"ת רוצה שיעשה הכל ע"י ישראל. ע"כ מלך יושב על כסא דין מזרה בעיניו כל רע. כי תכלית כוונתו הוא לעשות מהרע ז"ר ועטרה. כי יש תשובה מאהבה שזדונות נעשו לו כזכיות. ועוד י"ל. מלך יושב על כסא דין מזרה בעיניו כל רע. כי הרע נתפזר ונמחק ואין לו כח להתפשט בתחתונים והבן:

נחזור לענינינו. כי ע"י קול השופר הוא סימן טוב לישראל כמש"כ ויהי קול השופר הולך וחזק מאוד היינו הולך מדור לדור וחזק בעצמו. ועוד וחזק. מחזק לאחרים. ומה שופר נכנס במיצר ויוצא ברוחב. מן המיצר קראתי י"ה ענני במרחב י"ה. ומהו המיצר כשכל אחד חושב בעצמו האיך הוא מרוחק מהשי"ת במעשיו ובדיבורו ובמחשבתו ובכל שעה משעותיו וצועק אל השי"ת מלב ממיצר שלו ואז ענני במרחב י"ה. ומהו המרחב. ממקום רחבות העליון הידוע. ועוד ע"ד הכתוב. חכמות בחוץ תרונה ברחובות תתן קולה. קול הידוע. והאריך בזה. ולזה מורה קול השופר. ויהיה קול השופר הולך וחזק ומחזק. משה ידבר ל' עתיד כי אז ניתן בו כח לדורי דורות. על דרך וילך משה להיכן הלך לדורות הבאים מדור לדור ע"ד מאמרם ז"ל אתפשטותא דמשה בכל דרא ודרא. וידבר את הדברים האלה אל כל ישראל. היינו כל הדיבורים וכל החידושי תורה שיתחדשו הכל נמסר למשה בסיני ושקול משה כששים רבוא. כי כל ישראל נכללים במספר ששים רבוא. אף כשיהיו כמה וכמה פעמים ששים רבוא הכל נכלל במספר ששים רבוא. וכל הדיבורים והחידושים נמסר למשה. ומשה מאיר להם בכל דור כמו שהשמש אף לאחר שקיעתו מאיר באורו ללבנה וכוכבים כן הוא מאיר:

עוד אמר. אתם נצבים היום הוא ר"ה. כדאיתא בזוהר הקדוש ע"פ ויהי היום כו'. ואת"ם הוא אותיות אמ"ת. כי בבחינת אמ"ת יכול להתייצב לפני הש"י בר"ה. כן אמר בשם צדיקים. והאריך בזה כי אמת הוא כללות הכל והוא כולל מאל"ף ועד תי"ו. כי אל"ף הוא בראש הא"ב. והמ"ם באמצעו. והתי"ו בסופו. ואימתי כשהוא כולכם לפני י"י בבחינת אחדות:

ראשיכם שבטיכם בו'. הם חמש. טפכם נשיכם כו' הם עוד חמש. והם כנגד שני ההי"ן. וכשמתיידים ביחד הם קומה שלימה כללות ישראל. ורמז בזה בן ה"א ה"א אומר ומה הן השני ההי"ן. האחד הוא תשובה עלאה והשני היא בחינת יראה. ובר"ה צריך. לייחד השני בחינות יחד. וזהו שלימות הכל. והאריך איך צריך להיות בחינת התשובה והיראה בר"ה בבחינת לב נשבר כו' וכמו כן גודל החיוב על ההתחזקות והשמחה:

איתא במדרש. תקעו בחודש שופר כו'. חדשו מעשיכם שפרו מעשיכם. כדי שיעלה זכרוניכם. ר' ברכיה אומר שפרו מעשיכם חדשו מעשיכם כו' כדי שיעלה זכרוניכם כו' ומה השופר מכניס בקצר ומוציא ברחב כך ישראל כו': ע"ש

דיבר מזה. כי חדשו הוא על להבא לחדש מעש"ט מעתה. ושפרו הוא על העבר לשפר ולתקן המעשים שעברו שקלקל. וזהו כוונת המדרש. חדשו מעשיכם מקודם על להבא שלא לעשות מעשיכם כמו עד הנה. ואח"כ שפרו מעשיכם דלשעבר לתקן הכל. ור' ברכיה אומר. שפרו מעשיכם במה בזה שתחדשו מעשיכם ומה השופר כו'. כי ישראל נכנסין בר"ה בקצר. כי מן המצר כו' כי ממ"נ אם הוא יודע חשבונו בוודאי צר לו. ואם אינו יודע צר לו ע"ז שאינו יודע. ויוצאין במרחב כי השי"ת מרחיב להם:

ביום ה' קודם שבת. התחיל בפסוק. אתם נצבים ואמר שהיא מיירי על ר"ה. ודקדק מהו הל' נצבים. מה לי מעומד או מיושב. והלא יש קדושה מיושב. אלא העיקר עמידה הוא אצלינו שנהיה קומה שלימה ע"י שנתאחד כאחד. והאריך בזה איך צריך לקבל זה היום ביראה ובשמחה. ואמר הנחמדים מזהב ומפז רב. הנחמדים. מאין באה לו החמדה. מזהב. מבחינת זהב והוא בחינת היראה כמבואר בזוה"ק. והעיקר הוא ע"י היראה. ואח"כ בא לו התשוקה. ומתוקים מדבש. ההמתקה באה מבחינת דבש. ונופת צופים. ומטפטף ע"י תורה ותפלה. ואמר כי העיקר הוא ביום הקדוש הבע"ל הוא לראות לתקן הכל בתפלה. כי בתפלה יש תיקון כל הענינים ענייני הגוף ונפש לשפוך נפשו לפני י"י. הרוצה יוכל להבין ולהרגיש כל המקומות. אך אין צורך לזה רק להתקשר ולכוין פירוש התיבה ודי בזה:

איתא במדרש. אתם נצבים היום. אימתי כשתהיו כולכם באגודה אחת. ראשיכם שבטיכם כו' אמר הקב"ה אעפ"י שמניתי עליכם ראשים ושופטים כולכם שוים לפני שנאמר כל איש ישראל. עכ"ל המדרש:

אמר כי העיקר בר"ה להתאחד. ואמר בשם צדיקים כי את"ם הוא אותיות אמ"ת כנ"ל. רק שהתיבה מהופך. כי כללות התורה והא"ב הוא אמ"ת. כי האל"ף בראש והמ"ם באמצע והתי"ו בסוף. והרמז שצריך להתאחד מתחלה ועד סוף. ואורייתא וישראל חד הוא. וז"ש המדרש. אימתי כשתהיו כולכם אגודה אחת. ואע"פ שמניתי עליכם כו' כולכם שוים לפני כו'. כי כל אלו הבחינות צריכין להתאחד לכל איש ישראל:

איתא במדרש. על פסוק ויגבה י"י צבאות במשפט והאל הקדוש נקדש בצדקה. כשישראל עושין את המשפט השי"ת מתגבה ועושה עמם צדקה. וכשאתם עושים את הצדקה אתם מתגבהין ואני נקדש בכם. וכשאתם מקיימין את שניהם אתם קרובים להגאל. שנאמר שמרו משפט ועשו צדקה כי קרובה ישועתי לבא כו' עכ"ל המדרש:

התחיל בפסוק. עלה אלקים בתרועה י"י בקול שופר. אני אל אלקים אקרא וי"י יושיעני. אמר שהימים אלו מתחילין בדין וסופן ברחמים. והעיקר צריך כאו"א להמשיך עליו היראה באלו הימים באיזה אופן שיהיה וכשיש דין למטה אין דין למעלה. וזהו פירוש המדרש כשישראל עושין המשפט כו' ועושה עמם צדקה. ואופן היראה אם הוא מאותן המכירים קצת וקרובים להשי"ת בוודאי יש להם יראה ופחד באותן הימים יראה עלאה. ואם לאו מאימת הדין נפשי תבחיל. צריך מאוד לירא ולפחד וזהו העיקר. ואז הקב"ה עושה עמם צדקה:

כתיב סולו סולו המסילה. סולו משמש שתי לשונות ל' שבח ול' כבישה. כי א"א לשבח להקב"ה רק כשכובשים א"ע ומשימים א"ע כעפר לדוש. סקלו מאבן. פ' מאותו אבן עצמו שהוא היצה"ר סקלו אותו. ע"ד שאמר א"א מו"ר זצוק"ל על פסוק ובקשתם משם את י"י אלקיך. וד"ל:

ואיתא במדרש. סקלו אתם קימעא קימעא ואני עוקר אותו כולו לע"ל:

אמר כי אין הפירוש לעקור את היצה"ר קימעא ולהניח קימעא ח"ו. כי אסור להניח אותו אפילו מעט דמעט. רק הפי' הוא כך דאיתא בגמרא יצרו של אדם מתחדש עליו בכל יום ומתגבר עליו בכל יום. ואותו קימעא שנתחדש בכל יום צריך לעקור אותו תיכף ומיד ולא להניח אותו ליכנס בגבולו כלל. ואם תעשו כך אזי הקב"ה עוזר לו לעקור ממנו כולו. לע"ל הפירוש כל עת ועת שעתיד לבא. וזהו הפירוש צדיקים נדמה להם כהר הר של

שערות. כי כל מה שהיצה"ר מתחדש בכל יום כחוט השערה הם עוקרים אותו בפרט בימים האלו ימי רצון שהם כולם לעקור היצר הרע:

איתא במדרש תנחומא. אתם נצבים היום. מה היום פעמים מאפיל ופעמים מאיר כך ישראל אעפ"י שהם באפילה הוא עתיר להאיר להם. ואימתי כשיהיו כולם אגודה אחת. משל לאגודה של קנים כו' ע"ש:

התחיל יקימך י"י לו לעם קדוש כו' בלשון קומה כי ישראל יחד הם קומה שלימה. ע"ד משל כשרוצים ליטול דבר ממקום גבוה מקימים הרבה ב"א זע"ז ובוודאי כמו שיש צורך בעליון כך יש צורך בתחתון. ולכך אמר בל' נצבים כי עשאן כולן מצב אחד. ראשיכם שבטיכם כו' יו"ד בחינות וכולן צריכין להצטרף יחד:

לא בשמים היא לאמר מי יעלה לנו השמימה ויקחה לנו וישמיענו אותה ונעשנה כו'. כי קרוב אליך הדבר מאד בפיך ובלבבך לעשותו:

הנה כתיב בדבר י"י שמים נעשו וברוח פיו כל צבאם והנה בר"ה נתחדש בריאת העולם וכשברא הקב"ה את עולמו נמלך בנשמותיהן של צדיקים. ר"ל מי שהוא בחינת צדיק ודבורו קדוש. דבר י"י היוצא מפיו בורא שמים. כתיב גבורי כח עושי דברו לשמוע בקול דברו. גבורי כח עושי דברו ר"ל עושים את הדיבור. בפיך ובלבבך לעשותו ע"י הדיבור היוצא מפיו עושים אותו שיהיה כך בלבבו. כי לא בשמים היא. שכינת עוזו שהקב"ה השרה שכינתו בתוכינו. בפיות עמך בית ישראל. כמו דאיתא בזוה"ק מלכות פה. שהשכינה שורה בתוך פיו של אדם. וכשמטהר עצמו לדבר בקדושה ובטהרה להסיר כל המסכים והמקטריגים המבדילים שמונעים את האדם מלדבר דיבורו באמת לפני הקב"ה שזהו מעיקים לשכינה השורה בתוך פיו וזהו ושבור עול הגוים מעל צווארינו. זהו המקטריגים והמסכים המבדילים שעל הקול והדיבור של אדם מפני חטאיו שאינו יכול להוציא דיבור קדוש מפיו וכשהוא מתגבר על יצרו ושב אל י"י באמת ויזעקו אל י"י כו'. צעק לבם כו'. כל צעקתו הוא רק לי"י שרוצה להתקרב אל י"י חי החיים אלקי אבותינו צעקה מעומקא דלבא בלי שום טעם ושכל כי אם למעלה מן השכל בלתי לי"י לבדו. זהו גבורי כח עושי דברו עושים את הדיבור מקדימים נעשה לנשמע לעשות את הדיבור. בפיך ובלבבך לעשותו. לקבוע אותו בתוך לבבו כמש"כ אשרי אדם עוז לו בך מסילות בלבבם. שנעשה מסילה כבושה בתוך לבבו בל תט לבו לדבר רע כי אם לעשות רצון קונו. וכשזוכה אדם לזכך עצמו לדבר דיבור קדוש באמת לפני י"י אח"כ יכול לשמוע בקול דברו. וכמו שאדם מזכך עצמו בתשובה להסר כל המקטריגים והמסכים מדיבורו

כן מביא גאולה לשכינה שמסיר כל המעיקים לשכינה ובדבר י"י היוצא מפיו. שמים נעשו ממש. בריאת העולם מתחדש על ידו:

וכמו שאומרים בשם הבעש"ט זצוק"ל ע"פ בא אתה וכל ביתך אל התיבה. שיכנס בתוך התיבה שמדבר עם כל גופו ולבבו ומחשבתו. וזהו שאנו מתפללים. י"י שפתי תפתח ופי יגיד תהלתך. היינו שיפתח את שפתי מכל המקטריגים ושיכנס בתוך דיבורו שיגיד תהלות י"י. וז"ש הרחיבי מקום אהלך ויריעות משכנותיך שהוא יריעות השכינה ששורה בתוך פיו שיתרחב. וזהו שאנו אומרים ונרחיב פה ונמלאנה. שירחיב פיו ולמלאות אותו. וזהו ע"י תשובה כששב אל י"י בכל לבבו שהוא מקצה השמים ועד קצה השמים שצועק אל י"י בצעקה עד לב השמים. הלב שבשמים. שמים נקראו שכליים. והוא בכל לבבו דורש אל י"י מקצה השמים ועד קצה השמים למעלה מן השכל. וזהו שכתוב אם יהיה נדחך בקצה השמים משם יקבצך י"י אלקיך ומשם יקחך. הברית קודש נקרא קצה השמים דאחיד בשמיא וארעא. ומי שפגם ח"ו בברית קודש לא יש נדח יותר מזה שפגם במדה זו ונתרחק מאוד מהשי"ת. עכ"ז מבטיחו הש"י כששב בתשובה שלימה משם ג"כ יקבצך י"י אלקיך ומשם יקחך מקצה השמים ועד קצה השמים:

והנה בר"ה הוא יום בריאה של העולמות מחדש. וכפי מה שאדם מקדש ומטהר א"ע שיהא דיבורו יוצא בקדושה ובטהרה בפיו ובלבבו לעשותו. כן ממשיך עליו שפע וברכה וחיים על כל השנה על כל ב"ב ועל כל העולמות כולם שהם יתחדשו ע"י שהקב"ה נמלך בנשמותיהן של צדיקים. וזהו ענין הנסירה שבר"ה התחדשות ובריאת המוחין חדשים. וא"א כ"א ע"י נסירה שהוא להסיר לבו מכל השכלים שהוא ל"ב נתיבות החכמה המשפיעים ללב והוא הדורמיטא ושיצעקו אל י"י למעלה מן כל השכליים שהוא עושי דברו לעשות את הדיבור מחדש. ואח"כ לשמוע בקול דברו שהוא שמיעת קול שופר. וכתקוע שופר תשמעו. כמו שהוא תוקע כן ישמע כי י"י בקול שופר. ר"ל השי"ת שורה בקול השופר והבן:

וזהו לא בשמים היא. זה הוא השמות הקדושים אינם בשמים כמש"כ בתיקוני הזוה"ק. מפומא אפיק שמהן ואצבעין כתבין רזין. שבכל תנועה שאדם עושה מנענע כל העולמות העליונים. ובדיבור שהוא מדבר עושה רושם להביא שפע ברכה וחיים לכל העולמות. ע"כ לא בשמים היא. לאמר מ"י יעל"ה לנ"ו השמימ"ה. ס"ת הויה. וישמיענו אותה ונעשנה כי קרוב אליך הדבר מאוד בפיך ובלבבך לעשותו. פירוש שהוא עושי דברו. ואח"כ לשמוע בקול דברו יזכה לשמוע בקול דברו אחר הנסירה וישמיענו אותה ונעשה

בריה חדשה ומוחין חדשים על כל השנה. ושפע וברכה וחיים טובים ארוכים ושלום על כל ישראל אמן כי"ר בי"לא"ו י"ילא"ו:

סליק פרשה נצבים וסליק ספר דברים

לראש השנה

כתיב וי"י נתן קולו לפני חילו כי רב מאוד מחנהו. כי עצום עושה דברו. איתא במדרש. וי"י נתן קולו לפני חילו. בר"ה. בי רב מאוד מחנהו אלו ישראל. כי עצום עושה דברו. שמעצים כח הצדיקים שעשו רצונו. עכ"ל המדרש:

אמר. וי"י נתן קולו לפני חילו. כי הקב"ה נתן לנו בימים האלו את קולו. כי העיקר בימים האלו הוא הקול והוא הקול מתחיל בר"ה והולך בעשי"ת עד לאחר יוה"כ. וזהו הקול קול יעקב. ה' קול. וזהו בחינת ה' קולות וכנגדן ביוה"כ ה' תפלות וכל ההתנהגות מזה העולם הוא בה' כי בה' נברא העולם. כי הוא תמונת שער ופתח ובו יש דרך לכל באי עולם כי בה"א יש שער גדול ופתח קטן. ובה"א אין בו הרגש המבטא כל כך כשאר אותיות בה' מוצאות הפה. מפני שכל זמן שהיא בגוף בזה העולם אין הרגשו ניכר. והעיקר בימים אלו הוא הקול והדיבור לתקן הקול והדיבור ולייחדם. ולכך ניתן השעיר ביוה"כ לסלקו מהקול והשפעת החיות שמשפיע בישראל. והקול קול יעקב והידים ידי עשו שכל זמן שקול יעקב נשמע בבתי כנסיות ובבתי מדרשות אין ידי עשו שולטין. פי' כ"ז שקול יעקב נשמע בתפלה אין ידי עשו שולטים. הידים. רומזים להמדות. וכל זמן שהקול כו'. אין ידי. המדות והרע של עשו הסט"א שולטים. והעיקר הוא באמונה. שכל איש מישראל יש לו אמונה רק שהוא בהסתר ואין לו התפשטות וצריך לעשות מעש"ט ואז יתפשט בו כח האמונה. וזהו שאמר דהע"ה בטח בי"י ועשה טוב שכן ארץ ורעה אמונה. רעה ל' התחברות. שיחבר האמונה להטוב והכל ע"י עשיית הטוב. וצריך ליזהר מאוד מעצבות ומרה שחורה. כמו מכל החטאים והמדות רעות. ואעפ"כ יכול להיות בתשובה. כי עיקר תשובה בעי שמחה:

עוד פתח ואמר על המדרש הנ"ל. לשמוע קול שופר. הוא קולו של השי"ת. וזהו וי"י נתן קולו בר"ה. ועי"ז כי רב מאוד מחנהו אלו ישראל. כי נתרבה ונתגדל כחם ע"י קול השופר והתפלה. ועצום עושה דברו. שמעצים כח הצדיקים שעשו רצונו. אינו אומר שעושים אלא שעשו. אלו האבות כמאמר הזוהר הקדוש קודם תקיעת שופר. כי ע"י תקיעת שופר אנו ממשיכים האבות והאבות היו שלימים בתכלית השלימות. וצריך להתבייש בפניהם. וזהו שמעצים כח הצדיקים. שעשו רצונו. ומהו רצונו שרצון השי"ת הוא להשפיע טובות וברכות. וע"י כח האבות נעשה רצונו יתברך:

בליל ראש השנה. אמר כי א"א לקבל יום הקדוש הזה רק ע"י ריעות. כאמור יום תרו"עה יהיה לכם. כי אי אפשר לקבלו רק ע"י אחדות וריעות וזהו דכתיב באחד לחודש השביעי לרמז כי הכל הוא ע"י אחדות. וזהו דכתיב ביום ההוא יהיה ד' אחד ושמו אחד. כי בוודאי באחדותו אין לספק ח"ו ואצ"ל רק לרמז כי הכל הוא ע"י אחדות. וד"ל. ואמר רק בשמחה ובישוב הדעת. כי ע"י שמחה המוח מזוכך ועיקר התשובה ע"י מוח זך:

כתיב לך אמר לבי בקשו פני את פניך י"י אבקש. כי עיקר העבדות הוא הלב. כי חכמה בלא לב אינה כלום. לכן אמר דוד. לבי אומר לי בשבילך הקב"ה בקשו פני ותיכף אני אומר את פניך י"י אבקש. וכן אמר עוד דוד. צור לבבי וחלקי אלקים לעולם. כי ייחד לבו להקב"ה והיה לו לב טוב לעבדותו. כי לכל אדם יש ב' לבבות לב ימין היא חלקו של הקב"ה. ובצד שמאל שם הוא שורה היצה"ר. ולכן אמר דוד צור לבבי וחלקי אלקים לעולם. שייחד שני הלבבות להקב"ה. לכן אמר ולבי חלל בקרבי. כי זה אנו אומרים תמיד שחכמה בלא לב אינה כלום כי עיקר החכמה היא שתכנוס בלבו כי חכמה נקרא המחשבה. ועיקר המחשבה רעותא דלבא. כי המחשבה היא היו"ד. הגם שאין דרכנו בזה לדבר באלו הלשונות. רק כעת הוא מענינא דיומא. כי היו"ד הוא רק נקודה בלי שום הרכבה ואין בו שום התפשטות רק כשבא אחר כך ברעותא דלבא מזה בא התפשטות לכל המדות. ואחר כך בא מן הלב אל הקול וקול הוא ג"כ פשיטות כי כן צריך להיות. וכשבא אל הדיבור אזי הוא השלימות. לכן אנו מברכין לשמוע קול שופר. עכ"פ העיקר הוא לייחד המחשבה והלב. וכבר אמרנו זה כמה פעמים לרוב שכ"מ שנאמר חכמה כתיב אצלה לב ג"כ. לב חכם לימינו. בלב כל חכם לב. כי זהו העיקר שלא יהיה החכמה רק במחשבה. רק כמו שאמרנו במחשבה וברעותא דלבא. ולזאת אנו מברכין לשמוע קול שופר כי שמיעה היא בלב. וקול גם כן פשיטות. וכשמייחד הכל אזי נעשה מזה שופר ומהו עיקר השופר תשובה. חדשו מעשיכם ושפרו מעשיכם: מן המצר קראתי. היינו שצריך כל אדם לידע איך שצר לו מכל העניינים וצריך לתקן הכל על ידי התשובה. ובאם שאינו יודע מה שחסר לו ואינו חסר לו כלום. אזי צריך עוד הרבה יותר לצעוק אל י"י מן המיצר. ותיכף כשקורא להקב"ה אזי ענני במרחב יה. כי מיד כשישראל עושים תשובה הקב"ה עונה להם במרחב. ונוכל לומר שהוא עונה אותם שיקראו לו במרחב:

כתיב מי חכם ויבין אלה נבון וידעם כו'. איתא במדרש מי חכם. זה הקב"ה. שנאמר י"י בחכמה יסד ארץ. נבון וידעם ויבן י"י אלקים את הצלע. כי ישרים דרכי י"י שנאמר אשר עשה האלקים את האדם ישר עכ"ל המדרש:

ונוכל לומר. שזה ידוע כי מדת בינה נקראת מ"י כי אין בה שום השגה. רק נקראת מ"י דקיימא לשאלה כמו שאדם שואל על דבר מי הוא. והמדות נקראים אל"ה. וזהו תכלית כוונת הבריאה שיקבלו המדות מן הבחינה שהם למעלה מן הבנין ונעשה צירוף אלקי"ם. וזהו הפירוש שאו מרום עיניכם וראו מ"י ברא אל"ה. היינו בחינת מ"י ברא המדות הנקרא אל"ה שנעשה מזה הבנין שלם. וזהו מ"י חכם זה הקב"ה כידוע כי מקודם הם השלשה ראשונות והם בונים מדות אל"ה. נבון וידעם. כי אנו אומרים מסוד חכמים ונבונים ומלמד דעת מבינים. כידוע שבחינת הדעת היא מקשרת כל המדות וע"י הדעת נבנה כל הבנין. וזהו נבון וידעם. מי הוא הנבון שיקשרם יחד. כמו שאומרים בשם הרב הצדיק מורינו רש"ק זצוק"ל. על פסוק ויבן י"י אלקים את הצלע. צל"ע. הוא מל' שבירה כמו ובצלעי שמחו. שבנה את שהיה שבור. ויכול להיות שהפירוש הוא כאשר דברנו. כי מקודם היה נחלק לשנים בחינות מ"י מקודם. ואח"כ בחינת אל"ה כידוע שהיה שבירת הכלים. וכמו דאיתא הי' בונה עולמות ומחריבן עד שברא זה העולם וקישר וחיבר שני הבחינות הנ"ל ונעשה שם אלקי"ם וזה היה מדתן של אבות העולם. כידוע אברהם הוא מדת החסד וע"י המדה הזאת היה בריאת העולם. כי אמרתי עולם חסד יבנה. וע"י המדה הזאת ייחד העולם להבחינה שהם למעלה מהעולם. כפי שאמרנו כבר על הא דאיתא בגמרא בן שלש שנים הכיר א"א את בוראו היינו שייחד כל השבע מדות לשלשה ראשונות. וזהו וצויתי את ברכתי לכם בשנה הששית ועשת את התבואה לשלש השנים ויתייחדו כל העולמות לבחינה הנקרא קודש. וזה היה עיקר העבדות של האבות שייחד כ"א לפי בחינה שלו לשלשה ראשונות ושלא יהיה ח"ו שום פירוד. ובאמת נתעורר בכל ר"ה בחינת בריאת העולם ונעשה בעולמות עליונים כל הבחינות שהיו בעת בריאת העולם וע"י מי נעשה זאת הכל ע"י מעשה התחתונים. כי זהו רצון כבודו יתברך אשר כל העולמות יתעלו ע"י מעשה הצדיקים מזה העולם ונעשה הבנין שלם. והעיקר הוא שישבר האדם את לבו לפני הקב"ה ובפרט בעת תקיעת שופר. ובזה שישבר לבו לפני הקב"ה בתשובה שלימה נעשה הבנין שלם. וזהו ויבן י"י אלקים את הצלע. וייחד בחינת מ"י עם אל"ה ונעשה אלקי"ם כי ישרים דרכי י"י. והאלקים עשה את האדם ישר. כי עיקר רצונו של הקב"ה שלא יהיה ח"ו שום דבר הפוך רק הכל יש"ר א"ל. והם נקראים ישרים. כי באמת יש כל הבחינות כידוע עץ הדעת כו'. ולזה ברא עולמו בתשרי. כמו דאיתא בתיקוני זוהר בראשי"ת ב"א תשר"ת. שהצירוף למפרע כו'. וצריך כל אדם לראות לתקן הכל ע"י עשיית המצות שיהיה ישר ויהיה אל"ף בי"ת כסדרן. וזהו עשה האלקים את האדם ישר. היינו כמו שדיברנו כשמייחד מ"י עם אל"ה. ונעשה מזה אלקי"ם אזי

עשה את האדם ישר. והעיקר הוא ע"י אמונה. כי אברהם אבינו היה ראש המאמינים. תשורי מראש אמנה כי תשור"י יש לו שלשה פירושים. לשון הבטה. ולשון שירה. ולשון מתנה. כי צריך האדם לידע שכל דבר הוא הכל מהקב"ה. ולראות לייחד הכל להקב"ה ע"י שמחה וזהו תשר"י. וזהו עיקר כוונת ר"ה שיתקן הכל ושיהיה הכל ישר ולייחד הכל לבחינת ראשית ושעל ידיהם יבנה הבנין. שמחם בבנין שלם. כשעושים הבנין שלם ומייחדים הכל להקב"ה כידוע. של"ם עולה ש"ע נהורין אזי באור פניך תבהיקם. מאירים כל העולם ע"י אור פניך של הקב"ה ומייחדים הכל למעלה לבחינת קודש. וזהו אשרי העם יודעי תרוע"ה. היינו שמשברים את לבם לפני הקב"ה ועושים תשובה באמת ובפרט ע"י קול השופר וע"י מייחדים את הצל"ע. כמו שדיברנו מקודם כי יודעי הוא לשון דע"ת וחיבור ומחברים המדות אל"ה עם בחינת מ"י שקדמה לעולם. וזהו יודעי תרועה. שמחברים הכלים למעלה שלא יהא נשבר כלל. אזי י"י באור פניך יהלכון משיגים חיות הקודש ומייחדים הכל לאור פנים של הקב"ה ומאיר להם בכל הבחינות. ובר"ה צריך כל אדם לעשות תשובה לפני הקב"ה כדי שיתרפאו כל השברים ויתייחדו כל העולמות וכל הבחינות לשלש ראשונות כדי שיהיה הבנין שלם ויושפע כל טוב לישראל. ובפרט בעת תקיעת שופר צריך כל אדם להתוודות בלחש בכדי שיבא לעולם החירות ולזה אין תקיעת שופר בשבת. כי בשבת אנו אומרים יום זכרון תרועה באהבה מקרא קודש. כי כל הימים טובים נקראים מקראי קודש. כי הם מקבלים מקודש. אבל שבת בעצמו נקרא קודש. ולכן אנו אומרים באהבה. שזו למעלה מן העולם וממילא א"צ תקיעת שופר כמו שדברנו שע"י השופר מעלים את העולם לבחינת קודש. ובשבת נעשים כל היחודים ממילא. וזהו זכרון תרועה באהבה:

כתיב וישוב אל י"י וירחמהו. איתא במדרש. בשני נסרים וכו' ע"ש במדרש:

ונוכל לומר. כפי ששמעתי דאמרי אינשי אם יחלק אדם שני נסרים שיודבקו יחד ולא יהיה ביניהם שום אויר רק ידבקו בשלימות יחד אזי הם מתדבקים ונעשים כאחד ואין נצרך להם שום דבר המדבק כי הם מתדבקים מאליהן. וזהו דבר ברור. ולזה אנו אומרים והתקין לו ממנו בנין עדי עד. היינו שיבנה הבנין עדי עד. כי זהו תכלית הבריאה שברא הקב"ה בתחילה את עולמו ואח"כ נתן זאת לישראל אשר הם יבנו תמיד את הבנין. כמו שאנו אומרים המחדש בטובו בכל יום תמיד מעשה בראשית כי בכל יום נבנה העולם. היינו ע"י התורה והמצות והיחודים אשר צדיקים עושים בכל יום זהו בנין העולם. וזה הבנין צריך להבנות עדי עד. וכפי שדיברנו לעיל שמחם בבנין שלם שיהיה תמיד הבנין בשלימות. היינו באור פניך תבהיקם שתאיר להם מאור פניך שלך כמו שהיה תחילת

הבריאה. אשר לזה נקרא ראש השנה. ירויון מדשן ביתך. ונחל עדניך תשקם. היינו ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן. כמו שאמר הרב הצדיק מורינו רש"ק זצוק"ל. כל העונה אמן בכל כחו פותחין לו שערי ג"ע היינו שפותחין לו שערי תשובה אשר זה נקרא ונהר יוצא מעדן שזה הוא עיקר העבדות שישראל עושין ומייחדין העולמות ממטה למעלה עד מקום התשובה. ואיזה מקום בינה. שע"י היחודים שמייחדים בזה העולם נבנה העולם ונתייחדים כל העולם וכל הבחינות. כי באמת תחלה רצה הקב"ה לברוא את העולם במדה"ד וראה שאין העולם מתקיים שיתף עמו מדה"ר. ולכאורה קשה וכי שייך אצל הבורא ב"ה ח"ו שינוי רצון. רק הפירוש הוא כך שא"א לברוא את העולם רק על פי זה האופן. כי כשהתחיל לצמצם מדותיו ית"ש אי אפשר בלתי זה שיהיה ע"י מדה"ד ולשתף עמו מדה"ר וכפי מאמר הכתוב יהי שם י"י מבר"ך מעתה ועד עולם היינו ע"י שני השמות מ"ב ר"ך לכך כתיב מעתה ועד עולם. וישׁ"א אברה"ם א"ת. ס"ת אמ"ת. זו היא המדה המייחדתם. לכך כתיב אקרא לאלקי"ם עליון. זה ר"ה. כי בר"ה היה תחילת הבנין. וע"י קול השופר נמתקים כל הגבורות ונעשה היחוד והדינים נשארים למעלה כי כשהדינים עולים למעלה משפיע על זה העולם החסדים. וזהו הפירוש אקרא לאלקים עליון זה ר"ה. לאל גומר עלי. ביוה"כ. שאז נמתקים כל העולמות ע"י תשובה שישראל עושים באלו העשרה ימים. וכפי ששמעתי כמה פעמים מא"א אדומו"ר זצוק"ל שהי' מדבר מזה הבנין. ויבן י"י אלקים את הצל"ע עפ"י מה שאמר הרב הצדיק מקארלין. צל"ע הוא לשון שבר. שתיקן ובנה את הכלים השבורים. וזהו עיקר הכוונה מר"ה. וזהו שני הדיעות שיש בגמרא חד אמר ויבן שנתן הקב"ה בינה באשה יותר מבאיש. וח"א מלמד שקלעה הקב"ה לחוה והביאה אל האדם. כידוע מאיזה מקום ובחי' מתחיל הבנין והיחוד והוא עולה למעלה כשני הדיעות הנ"ל. גם עוד כתיב שמאלו תחת לראשי וימינו תחבקני. שמאלו תחת לראשי בר"ה וזהו לראש"י. וימינו תחבקני בסוכות. ועיקר מזה העולם הוא ע"י עובדות ומעש"ט ויחודים שצדיקים עושים בזה העולם. בונים הבנין בכל יום ומתקנים העולמות כפי שני הדיעות הנ"ל. וזהו וישוב אל י"י. מקודם צריך להשיב הכל אל י"י מזה העולם. וכפי דאיתא במדרש כשני נסרים כו' שמחליקין ומדבקין יחד. כי מקודם הי' הנסירה ואח"כ ע"י הבנין שבונים הצדיקים מתדבקים שני הנסרים יחד. ואח"כ וירחמהו. משפיע הקב"ה לזה העולם כל טוב כשנעשה יחוד גמור בר"ה ויו"כ. ואח"כ הם אותן הבחינות והיחודים בעצמם נעשים ג"כ בסוכות ושמע"צ ע"י שמחה:

בליל א' של ר"ה שחל בליל ש"ק. אמר משוך חסדך ליודעיך אל. שמעתי כ"פ מא"א אדומו"ר זצוק"ל ליודעיך הוא לשון יחוד. שתמשוך החסדים לאותן המייחדים אותך

תמיד. נוטרי ליום השביעי. שהם שומרים ומצפים. זכור ושמור להקם. לעשות היחוד ולהקם זכור ושמור ביחד. ומה אני לבאר דברי קדשו של א"א אדומו"ר זצוק"ל. ונוכל לומר עפ"י פשוט עד"ז. שמחם בבנין שלם. היינו שיהיה הבנין שלם. וצריך כ"א לראות לתקן מעשיו ולשוב בתשובה שלימה לפני הבורא ב"ה בכדי לתקן ולבנות הבנין. כמו שאמרנו כבר והתקין לו ממנו בנין עדי עד שהוא עיקר בריאת האדם בעולם שיראה שיתוקן ויבנה הבנין של עולם. וזהו עדי עד. שצריך הבנין להבנות תמיד. כי ע"י מעש"ט של האדם הוא בונה ומקיים את העולם. וזהו ויבן ד' אלקים את הצל"ע. וכפי ששמעתי בשם הרב הצדיק רש"ק זצוק"ל. צל"ע הוא לשון שבר. הגם שמתיירא אנכי לומר פירוש על דבריו הק'. עכ"ז נוכל לומר פירושו אשר ע"י הצל"ע והשבר בנה ותיקן את העולם. וזהו כוונת הנסירה. ועפ"י פשוט שצריך כל אדם לשבר לבו בקרבו ולשוב בתשובה שלימה לפני הבורא ב"ה. ואין לך דבר שעומד בפני התשובה ומזה נבנה העולם. וזהו קיום העולם. ולזאת איתא בגמרא על פסוק ויבן כו' את הצלע. מלמד שקילעה הקב"ה לחוה והביאה אל האדם שקשטה בכ"ד קישוטין. ד"א שעשעה כאוצר. ובאמת מהו האוצר. יראת ד' היא אוצרו. כי זה החודש מתחיל מן היראה. ומקודם היא היראה תתאה. היינו שצריך לערב קב קומטין שיהי' לה קיום. וזהו שאמר התנא הלואי שיהי' מורא שמים עליכם כמורא ב"ו. היינו יראת עונש. וזהו הפירוש וכולם מקבלים עליהם עול מלכות שמים. היינו יראת המלכות יראת עונש. ואח"כ זה מזה. זהו יראת הרוממות מפחד ד' ומהדר גאונו. ואח"כ בא לאהבת השם. ונותנים באהבה רשות זה לזה. עכ"פ עיקר ההתחלה באלו הימים היא היראה ומשבר לבו בקרבו מגודל היראה והפחד. ועי"ז נבנה תמיד העולם. וזהו ויבן ד' אלקים את הצלע. מלמד שעשאה כאוצר מה האוצר הזה רחב מלמטה וצר מלמעלה כו'. ונוכל לומר שזהו כוונת השופר מן המצר קראתי יה ענני במרחב יה. כי השופר הוא צר מלמעלה ורחב מלמטה. וכשקורין להקב"ה מן המצר בגודל בושה והכנעה אזי הוא עונה במרחב יה ונעשה הבנין שלם כנ"ל. וזהו באור פניך תבהיקם. ירויון מדשן ביתך זה חג הסוכות:

וזהו מי כמוכה באלים ד' מי כמוך נאדר בקודש וגו'. ואיתא שצריך לכוון בזה שני פעמים י"ה. והנה לדעתי זה עיקר הכוונות מהשופר ואנו אומרים קודם התקיעות מן המצר קראתי יה ענני במרחב יה וכפי דאיתא הכוונות בזה שני פעמים י"ה שעולה מן המצר וגם מן המרחב של שופר. וזה ידוע שהעיקר היא התשובה שאנו עושים בעת תקיעת שופר אשר עי"ז הקול מהתקיעות ה' בקול שופר ועולה עד בחי' הנקרא קודש וכפי הכתוב יום תרועה מקרא קודש יהי' לכם שע"י התרועה בא לבחי' קודש כידוע

שעיקר השופר היא התרועה. כי התקיעה הוא שצריך להיות פשוטה לפניה ופשוטה לאחריה. וכפי דאיתא בגמרא. מנין שצריך תקיעה לפניה שנאמר ותקעתם תרועה. ומנין שצריך פשוטה לאחריה שנאמר תרועה יתקעו. אבל העיקר הוא התרועה ותרועה הוא לשון שבר. שישבר את לבו בתשובה שלימה. וגם תרועה הוא לשון התחברות. כי ע"י התשובה הם מתחברים להקודש. ומקודם צריך להיות להאדם מיצר ולעשות תשובה שלימה ואח"כ ענני במרחב יה. כידוע מה שנקרא רחובות ואותה הבחי' היא ג"כ כאן. מי כמוכה באלים לשון גבורה. אילי הארץ הוא בחי' מיצר. ואח"כ מי כמוך נאדר בקודש נאדר הוא לשון התפארות שמפאר עצמו ע"י התשובה ומתדבק בקודש:

כתיב ויעבור ד' על פניו. אר"י אלמלא מקרא כתוב א"א לאומרו מלמד שנתעטף הקב"ה כש"ץ כו'. בזמן שישראל עושים כסדר הזה אני מוחל להם עונותיהם. ויעבור לשון ויעבר כו'. ה' ה' אחד קודם שיחטא האדם ואחד לאחר שיחטא האדם וישוב. נושא עון. היכי עביד. רא"א כובש עון. ריב"ח אמר נושא עון. נושא כל עוונות ומכריע הזכיות ע"כ. הנה כתיב עוטה אור כשלמה. ואי' במדרש מהיכן נבראת האורה. מלמד שנתעטף הקב"ה בזיו הדרו והבהיק את העולם וכו'. כי האור הוא החיות וחסד השי"ת המשפיע ומקיף בכל העולמות וזהו ה' ה' א' קודם שיחטא כו'. כי עשה האלקים את האדם ישר ובחטא האדם נתעקם ואח"כ כשעושה תשובה חוזר ונעשה ישר. וע"ז רומזים התקיעות פשוטה לפניה ופשוטה לאחריה שברים ותרועה באמצע. פשוטה לפניה הוא בחי' ישר. שברים ותרועה באמצע. השברים מורה על השבירה ותרועה מורה על שבירה אחרת היינו תשובה. ואז פשוטה לאחריה. חוזר ונעשה ישר וזהו ה' קודם שיחטא שהיה הכל ישר. ה' אחר שיחטא ועשה תשובה חוזר ונעשה ישר:

נושא עון. חד אמר כובש. וחד אמר נושא. נוכל לומר דתרווייהו איתנייהו. שצריך לכבוש כל כך העון עד שיהא נושא עון. היינו שינשא העון ויעשה מן העונות זכיות. ואי' במדרש על פסוק. כבשים בני שנה תמימים. ח"א כובש. וח"א כבן שנה. הפי' ג"כ כנ"ל שצריך לכבוש כ"כ העונות עד שיהיה כבן שנה נקי מכל חטא. כי כל דבר יש לו שורש בקדושה רק שהרע מעכבו מלעלות. וכשמתקן את הרע ממילא נתעלה הכל לשרשו. וע"ד שאמרנו. קרע רוע גזר דינינו. שיקרע רוע הגזר וממילא ישאר רק טוב. והעיקר שצריך כל אחד להכין א"ע ליום הקדוש. שיעשה הסכם גמור בלבו לשוב מאוולתו כ"א לפי מה שהוא הן במחשבה ודיבור ומעשה או במדות. ובוודאי יתכפר לו:

כתיב ועוד בה עשיריה. אלו עשי"ת. הנה שמעתי מא"א מו"ר זצוק"ל. שובה ישראל עד י"י אלקיך. עד אלקות שלך. וזה עיקר התשובה לידע שי"י הוא אלקים שלו ואין דבר

נעלם ממנו. ואמר הכתוב. ועוד בה עשיריה עוד יש לפניו עשרת ימי תשובה. עש"ר בגימטריא תק"ע וי"ה רומז על המחשבה. ואומרים בשם הצדיק רש"ק זצוק"ל. שעיקר התשובה הוא המחשבה. היינו לטהר מחשבותיו מכל ענייני איסור וטומאה וגשמיות ולקשר מחשבתו רק לטוב ובזה יתקן הכל. כי המחשבה הוא המושלת בין בעשיה ובין בדיבור ועל ידה יתוקן גם העשיה והדיבור שפגם בהם ח"ו. וזהו ושבה ל' תשובה. והיתה לבער ל' ביעור. כמו ביעור חמץ. שצריך לבער הרע מקרבו. כאלה וכאלון אשר בשלכת כו'. כידוע שהקליפה קדמה לפרי ובכל דבר יש טוב. ובעת גמר הפרי נופלין העלין כי אין צורך בהם יותר. כי הכל הוא לצורך הפרי. וזהו ושבה. כשיעשה תשובה והיתה לבער. כי ע"י התשובה נהפך הכל לטוב. וממילא נתבטל הרע בהשלכת העלין מן האילן רק נשאר זרע קודש מצבת"ה:

איתא במדרש על פסוק. אקרא לאלקים עליון זה ר"ה. לאל גומר עלי ביום הכפורים. עכ"ל:

אהובי אחיי. כבר דיברנו מזה הרבה. אשר כל דבר מתחיל קודם מן היראה. אני אל אלקי"ם אקרא וי"י יושיעני. וכתיב עלה אלקי"ם בתרועה י"י בקול שופר. וכתיב ויהי ער"ב ויהי בוק"ר. כי באמת צריך כל איש ישראל לירא מהקב"ה. הגם יראה תתאה יראת עונש. ואח"כ בא מזה לאהבה ומזה בא ליראה עלאה. ובאמת ר"ה הוא יומא דדינא קשיא. וצריך מאוד לירא מהקב"ה ולשוב אליו באמת. ופשיטא בעת תקיעת שופר. וכפי שאמרנו בזה הר"ה בעת תקיעת שופר בניך באו עד משב"ר. היינו שעשו תשובה עד שבאו לשברים היינו שעשו תשובה בלב נשבר. כידוע כוונות של התקיעות. פשוטה לפניה. ופשוטה לאחריה. ותרועה ושברים באמצע. היינו גודל הפחד. ומזה וכח אי"ן ללידה. היינו שהכח נמצא מבחינת אי"ן ללידה שיהיה הולדה טובה. ובפרט שידוע כי זה היום תחלת מעשך. ואיתא בראשית ברא בחוכמא. והחכמ"ה מאי"ן תמצא. וזהו וכח אי"ן. שמקבל מאי"ן. ללדת. ומתעורר החסד על ידי קול השופר. וזהו י"י בקול שופר. וד"ל. עכ"פ כל דבר התחלה הוא מן היראה. בתחלה עלה במחשבה וכו'. וכן עבדות הבורא ב"ה צריך להתחיל הכל מן היראה. וזהו שאמר המדרש. אקרא לאלקים עליון. זה ר"ה שמתחיל מהפחד. לאל גומר עלי. ביוה"כ. כי אז מתחיל להתנוצץ החסד אל. ובפרט בעת תפלת נעילה. והעיקר תלוי בנו שנראה לעשות תשובה באמת בגודל פחד ויראה ושלא ילך אצלו ח"ו לאיבוד שום שנה ולא שום חודש ולא שום שבוע ולא שום יום ולא שום שעה ורגע. רק לדבק עצמו להבורא ב"ה. וממילא ילך ממדריגה למדריגה עד שיבא ליראה עלאה. וזהו לאלקים עליון. וכשעוזר לו השי"ת שבא באמת ליראה עלאה כזו אזי

בא לאהבה. וזהו לאלקים עליון. זה ר"ה. כידוע גודל הפחד של ר"ה. וצריך לשבור לבו ולירא מאוד מהקב"ה ולעשות תשובה באמת ולקבל עליו שלא להיות ח"ו ככלב שב אל קיאו. ומזה יבא ליראה עלאה. וזהו אקרא לאלקי"ם עליו"ן. לאל גומר עלי ביוה"כ. חסד א"ל כל היום. נשפע עליו חסדו של הקב"ה ביוה"כ. כפי שדברנו כבר אשר ביוה"כ התחלת התעוררות החסדים ונגמרים בסוכות ע"י סוכה ולולב ואתרוג. ובשמע"צ נשלם היחוד בשלימות. וכמו שדיברנו וכולם מקבלים עליהם עול מ"ש זה מזה. היינו בר"ה ונותנים באהבה רשות זה לזה. זה סוכה ולולב ושמע"צ:

עכ"פ אהוביי אחיי. עיקר תכלית של ר"ה הוא לעשות תשובה וכפי שדברנו. שפרו מעשיכם. היינו לשפר העשיות שעשה ח"ו שלא כהוגן. וע"י תשובה אזי זדונות נעשו כזכיות. וזהו שפרו מעשיכם. ועוד שפרו מעשיכם. עפ"י פשוט לשפר המעש"ט שלכם שלא תעשו ח"ו באיזה פניה ומחשבה. רק לברר כל דבר ושיהיה רק טוב. והעיקר שיבא מן היראה לידי אהבה. ולעשות כל דבר מצוה בשמחה ולא בעצבות ח"ו. וכפי שאמרנו ע"פ הרופא לשבורי לב ומחבש לעצבותם היינו מי שיש לו לב נשבר לפני הקב"ה באמת עוזר לו הקב"ה. היינו שהוא מחבש להעצבות שלו שיהיה לבו רק שמח וטוב לב בעבודת הבורא יתברך שמו:

איתא במדרש רבי תנחומא. בחודש השביעי באחד לחודש. ר' תנחומא פתח לעולם י"י דברך נצב בשמים. אמר דוד כשתדין את העולם תדין במדה"ר. לעולם אלקים אין כתיב כאן אלא לעולם י"י. כמ"ש י"י אל רחום וחנון כו'. עד אמר הקב"ה מה כשדנתי את אדם הדאשון ביום שלי זכיתי אותו ביום שלי. כך כשאתם דנין לפני בר"ה תהיה מתריעין בשופרות ואדון אתכם ברחמים. עכ"ל:

ונוכל לומר פי' הפסוק. לעולם י"י דברך נצב. היינו כל הדיבורים שאדם מדבר הכל הוא דיבורים של הקב"ה כי הקב"ה נותן לו כח לדבר וצריך לראות אשר כל הדיבורים שמדבר יהיו של הקב"ה. וזה לאו דווקא דיבורים. רק כל העשיית וכל אכילה ושתיה של האדם. הכל נקרא דיבור. וצריך לייחד הכל להקב"ה ויעלה אותם עד לשמים. היינו העשיה עם הדיבור והמחשבה יהיה הכל לשמים. כמש"כ גבורי כח עושי דברו לשמוע בקול דברו. היינו הכל כסדר ממטה למעלה. מקודם עושי ואח"כ הדיבור ואח"כ לשמוע. היינו המחשבה. ואח"כ מביא אורו של הקב"ה לזה העולם ג"כ כסדר. מקודם לשמוע. היינו המחשבה. ואח"כ הקול. ואח"כ דברו. ועקימת שפתים הוי מעשה. כי באמת חיותו של הקב"ה אינו נפסקת רק והחיות רצוא ושוב. וזהו דברך נצב בשמים. שיראה אשר כל הדיבורים וכל הדברים שלו יתייחד להקב"ה להשמים ויהיו נקראים דברך של

הקב"ה. ומהו הלשון נצב. כמש"כ אתם נצבים היום כולכם. העיקר הוא שיתייחד לבבות ישראל יחד. בהתאסף ראשי עם יחד. כי בציבור אנשים הרבה נמצאים. היינו זה מקיים התורה. וזה מקיים שאר מצות. וזה מקיים עבודה שבלב זו תפלה. ובין כולם נעשה קומה שלימה. ועוד לדור ודור אמונתך כוונת ארץ ותעמוד. וזה ידוע מה שנקרא ארץ ומייחד ארץ לשמים. ועיקר הוא ע"י תשובה שעושה בר"ה כידוע. נצבים היום. זה ר"ה. וידין הקב"ה את העולם ברחמים. ולזה אמר המדרש. לעולם י"י דברך נצב בשמים. היינו שביקש דהמע"ה שידין במדה"ר. כמ"ש י"י י"י כו' ואמר הקב"ה תהיו נוטלין שופרות כו' ומתריעין לפני. היינו כמו דאיתא בגמרא. י"י י"י אחד קודם שיחטא ואחד אחר שיחטא וישוב. ויכול להיות שזה הוא ג"כ בחינת שופר. תקיעה היא פשוטה לפניה ופשוטה לאחריה. היינו פשוטה לפניה קודם שיחטא. ואח"כ צריך להיות שברים ותרועה. גנוחי גנח וילולי יליל זה תשובה. ואח"כ פשוטה לאחריה כידוע קול פשוט הוא מדה"ר. ולזה היא פשוטה לפניה ולאחריה:

עוד איתא במדרש תנחומא על פסוק הנ"ל. בחודש השביעי באחד לחודש. כך פתח ר' תנחומא לעולם י"י דברך נצב בשמים שתדין אותנו במדה"ר וכמו שהיה בעת בריאת העולם. רצה לברוא במדה"ר ושיתף עמו מדת הרחמים. עכ"ל המד"ת:

הנה זה דברנו כמה פעמים. וכי שייך ח"ו שינוי רצון אצל הבורא ב"ה. רק פירושו הוא כך. מתחלה עלה במחשבה שיהיו כל העולמות וכל עליות העולמות שיתעלה כל דבר למחשבה ובשם ממילא הוא רק טוב. וזהו להבראות במדה"ד. היינו שיתעלה מדה"ד ויהיה ממילא כולו טוב. כי באמת מצד הבורא אין שום מניעה ח"ו והיה בידו לברוא העולם ישר. שיהיה רק כולו טוב. אמנם מצד העולם בכדי שיהיה להם מלאכה בכדי לקבל שכר הוכרח הדבר לברוא את העולם ע"ז האופן ולהתלבש בכמה לבושין בכדי שיהיה לנו עבדות הרבה ולקשר כל דבר ולהעלות הכל מזה העולם הגשמי בכדי לעורר מדה"ר. וזהו בתחלה עלה במחשבה. היינו כמו שדברנו. כי מתחלה היה עליית העולמות בכדי שיתעלה כל דבר ויתעורר עי"ז בחינת הרחמים. ונמצא שלא היה ח"ו שום שינוי רצון. רק שמצידנו הוכרח להיות הבריאה ע"ז האופן להשתתף מדה"ר. וזהו הפי' עלה אלקי"ם בתרוע"ה. תרועה הוא ל' שברי לב ול' התחברות שע"י שנשבר לב האדם עולה מדה"ד למעלה למקום שכולו טוב ואז ממילא י"י בקול שופר. נשפע מדה"ר על ישראל כמו שדיברנו מקודם. וזהו לעולם י"י דברך נצב בשמים. דבר"ך הוא ל' הנהגה. היינו שמדה"ר שמתנהג בעולם נצב בשמים ומקשר כל העולמות עד לשמים ידוע כי בחינת יעקב נקרא שמים. וזהו והאכלתיך נחלת יעקב אביך כי פי י"י דיבר. פי' שהוא

מנהיג בזה העולם בחינת י"י. וזהו הפי' גבורי כח עושי דברו לשמוע בקול דברו. כי ע"י התשובה שישראל עושים בר"ה בעת התקיעות וגם בעת תפלת שחרית ומוסף הם מנהיגים ומוליכים ומעוררים בזה רחמים מרובים על העולם לשמוע בקול דברו שהם ממתיקים כל דבר על ידי הקול כי קול נקרא קול פשוט. וזהו הפירוש בחודש השביעי באחד לחודש. שצריך לייחד כל השבע מדות לאחד בחודש. לאחדות הפשוט. וזהו יום תרוע"ה יהיה לכם ל' לב נשבר ול' התחברות. שמחבר השבע מדות וכל העולם כולו ע"י תשובה שלו לבחינת אחד לחודש. ויתעוררו כל מקורות הרחמים. אכי"ר:

כתיב הביאני אל בית היי"ן ודגלו עלי אהבה. ונוכל לומר הביאני אל בית היין מדבר בר"ה שהם ימי הדין והפחד. ואיתא בזוה"ק. ויבא לו יין וישת. מאתר רחיקא הביא לו. כי באמת תחלת כל דבר הוא הפחד כמו שדברנו מזה באלו הימים. אני אל אלקי"ם אקרא וי"י יושיענו. עלה אלקי"ם בתרועה י"י בקול שופר. כשישראל עושים תשובה באמת ונעשים להם מזדונות זכיות אז י"י בקול שופר. הופך מדה"ד למדת הרחמים ואח"כ נתעורר מדת האהבה בחג הסוכות הקדוש. וזהו מקודם הביאני אל בית היין. היינו ימים נוראים. ואח"כ כשזוכים ישראל ע"י התשובה שלהם ומתחיל להתנוצץ החסדים בחג הסוכות שאז הם ימי אהבה. וזהו אחר כך. ודגלו עלי אהב"ה:

קודם ר"ה שאלו מאתו את הפסוק. אם תחנה עלי כו' אם תקום עלי מלחמה בזאת אני בוטח. ולא נאמר במה. והשיב בזאת אני בוטח. במה שכתוב אחריו. אחת שאלתי מאת י"י אותה אבקש. כששאלתי הוא רק אחת. אזי בזאת אני בוטח. שבוודאי יעשה בקשתי. כי בקשת צרכי העולם א"א להיות דבר אחד כי הוא הרבה דברים. רק כשאיש ישראל רוצה להמשיך עליו כבוד י"י זה נקרא אחת. ימצאו כל יש בלתך שנוי. וכשאיש ישראל מבקש אחת. דבר שהוא אחת דהיינו לעבוד את י"י. אזי הוא בטוח שבוודאי יעשה השי"ת בקשתו ויש בכלל זה בני חיי ומזוני. רק שהכוונה הוא לשם שמים:

ביום א' דר"ה אמר איתא במדרש. ועשיתם עולה לריח ניחוח לי"י. בכל הקרבנות נאמר והקרבתם וכאן נאמר ועשיתם. לומר משתעשו כן אני בורא אתכם בריה חדשה: עכ"ל **אמר** ועשיתם אותם. הוא ל' ועשיתם את"ם. לעשות א"ע. והאריך בענין בריה חדשה בדביקות והשתוקקות מחדש:

עוד אמר. ועשיתם. היא עשיה. עולה. היא המחשבה תראו שיהיה הכל לריח ניחוח. נחת רוח לי"י. ואמר מה הוא העשיה תקיעת שופר ואעפ"כ מגעת היא ג"כ למקום מחשבה כמחז"ל תקיעת שופר חכמה ואינה מלאכה. והאריך מה היא החכמה. ואמר. כי העיקר היא חכמה הידועה. היינו ראשית חכמה יראת י"י והיא נקראת ראשית. והאריך בענין

היראה. כי בעת הזאת צריך כל אחד לקבל עליו היראה. ואית יראה ואית יראה. עפ"י פשוט צריך לירא מיום הדין שיזכה להכתב ולהחתם בספר חיים טובים. ואם יזכה לסליחת העונות. אז נעשה בריה חדשה ותחול עליו יראה פנימית אשר במחשבתו הזכה בכל עובדא ובכל תיבה תקיף אותו מסביב והוא בפנימית הדבר. וזהו פירוש המדרש. כי עמך הסליחה למען תוורא. הסליחה מופקדת בידך מר"ה. למען תורא ביוה"כ. כי מקודם בר"ה ימשיך עליו היראה הראשונה כנ"ל. וכאשר הסליחה מופקדת בידך מר"ה. אז למען תורא ביוה"כ יראה פנימית כנ"ל כי נעשה בריה חדשה כנ"ל:

עוד אמר על המדרש הנ"ל. שבכל המועדות נאמר שם והקרבתם וכאן נאמר ועשיתם. אלא אמר הקב"ה משאתם עושים כן אני עושה אתכם בריה חדשה: עכ"ל

פתח ואמר. ועשיתם עולה לריח ניחוח. ועשיתם היא עשיה. עולה היא המחשבה. כשתראו שתתאחד העשיה והמחשבה. והדיבור ג"כ נקרא עשיה. כשיתייחד הכל אזי הוא לריח ניחוח לי"י. וע"י מה ע"י מלפניך משפטי יצא ואז הוא בחינת בריה חדשה. כי הוא בריה חדשה ממש. וסיום דבריו בחיזוק ותענוג שצריך כ"א לקבל באלו הימים מדיבורים הקדושים הנדברים בם ולהתחזק בזה מכאן ולהבא. ואמר כי בשמחה יבא לידי תשובה. כי עיקר התשובה הבאה ע"י שמחה ותענוג. ועיקר תענוג ושמחה בא ע"י תשובה. והא בהא תליא. ואמר כי הוא דבר תמוה בעיניו איך לא יצא אדם מהכלים ע"י דיבורים של אלו הימים. רק אפשר שנמשך משני אופנים. או מצד קרירות או מצד שתופס מדריגה ובחינה שאינו שייך לו:

איתא במדרש. ע"פ הרנינו לאלקים עוזנו. למה הזכיר כאן הג' אבות. משל למלך שבנגה פלטרין והיה לו ג' כו'. ושאל מה הי' מקודם במקום הזה. האחד אמר זכור אני שהיה הר. והשני אמר שדה כו' והשלישי אמר בית א"ל המלך חייך אני בונה פלטרין ואין אני קורא אותו אלא על שמך. כך אברהם קרא אותו הר כו' וכן אסף קישט את דבריו ולא הזכיר תרועה אלא אצל יעקב: עכ"ל

פתח ואמר תרועה יש בו שני פירושים. האחד הוא לשון שבר. לשון תרועם בשבט ברזל. שצריך לשבר כל המסכים וכל המקטריגים המבדילים בפניו שאינו יכול לקבל חיות ולדבר דבר. והוא הוא המקטרג הגדול שמבדיל בין ישראל לאביהם שבשמים. שאינו מניח לעלות ממטה למעלה. וצריך לשבר אותם המסכים. ואז יש בתרועה לשון השני לשון התחברות. ע"ד הכתוב ותרועת מלך בו. שכיון שמשבר אותם אזי יש התחברות וזהו בחינת יעקב. כי לכל אלו הבחינות יש רמז מקום. זה שקראו הר. וזה שקראו שדה. ואברהם הכניס מדת החסד בעולם. ויצחק מדת היראה דאית דין ואית דיין והוא הכניס

ופרסם מדה זו בעולם. ויעקב שהעמיד י"ב שבטים בחיר שבאבות הוא רומז לבחי' תרועה שהיא בחינת השלימות. ואמר בשם הצדיק הקדוש רש"ק זצ"ל. שע"י התקיעות מורידים האבות שהיו מושלמים בתכלית השלימות ובכן צריכים להתבייש בפניהם. וע"ז רומזים התקיעות כי האדם נברא ישר כמ"ש אשר עשה האלקים את האדם ישר כו'. וזהו בחינת פשוטה לפניה. ואח"כ תרועה הסובל אלו השני פירושים כנ"ל. ואז הוא חוזר להשלימות. וע"ז רומז פשוטה לאחריה. וע"כ תקועה הוא בחינת יעקב. ואף אסף קישט את דבריו כו'. אמר לענין אוסף ביחד כדי להתחבר כאחד צריך לקשט את דבריו בבחינת תרועה כנ"ל:

ביום שני של ר"ה דשנת תר"ג לפ"ק. אמר ע"ז דאיתא במדרש. על פסוק. כי תפארת עוזמו אתה. ישראל אומרים כי תפארת עוזמו כו'. והקב"ה אומר ישראל אשר בך אתפאר: עכ"ל

התחיל לדבר מענין תפילין. הרא"ש ז"ל היה מסדר הברכות עד עוטר ישראל בתפארה. ואח"כ היה מניח תפילין ומברך עוטר ישראל בתפארה. כי התפילין הם עטרה על הראש ועולים על הראש. ואיתא בגמרא שהקב"ה מניח תפילין ומה כתיב בהו כי מי גוי גדול ומי גוי גדול אשריך כו'. וכולהו כתיבי באדרעיה בחד ביתא. נמצא תפילין שלנו מורים על אחדות השי"ת. ותפילין של הש"י מורים על שהוא מתפאר בישראל. והתפארות הוא הכולל כל הגוונין. ויש בחינת ד' גוונין בפי ישרים תתרומם גוון חד. ובשפתי צדיקים תתברך גוון ב'. ובלשון חסידים תתקדש גוון ג'. ובקרב קדושים תתהלל גוון ד'. ובמקהלות רבבות. הוא בחינה ה' הכולל כל הגוונין. והתפארת הוא כולל הכל. כי במה הוא מתפאר בגוונין. וכשישראל משבחין להקב"ה הוא בכל גוונין והבחינות עד הראש. וכן כשהקב"ה מתפאר הוא ג"כ בכל אלו הגוונין עד בחינת הראש. והוא ענין התפילין וזהו פירוש המדרש ישראל כו' והקב"ה כו':

לשבת שובה

הצור תמים פעלו. בחינת צו"ר מה שהקב"ה מראה זו הבחינה הוא בכדי לתמם פעלו. שיישר כאו"א מעשיו. כי כל דרכיו משפט. הוא בחינת רחמים כידוע. אל אמונה שצריך להאמין שהוא בחינת אל רחמים:

איתא במדרש. על פסוק הצור תמים פעלו כו'. הה"ד דרשו י"י בהמצאו קראוהו בהיותו קרוב. אמר הקב"ה דעו שאני יושב על כסא דין לדין דיני ממונות מהרו ובואו לפני קודם שאני דן דיני נפשות כו'. ד"א למלך שכעס על עבדיו והרחיק מהן עשרה מילין כו': עכ"ל המדרש

התחיל הצור תמים בתמימות. והאיך שייך אצל הקב"ה זאת. אלא זה קאי על מעשינו שיהיו בתמימות. ואמר כי כל דרכיו משפט. משפט הוא כלול ברחמים. וכל מקוה שאתה מוצא אמת הוא עם חסד. ואמר כי לפי המדרש דרשו י"י וכו'. הוא לפי ל' ראשון של המדרש. קראוהו בהיותו קרוב. הוא לפי המשל למלך שהרחיק יו"ד מילין. והוא כנגד עשרת ימי תשובה. הכלל העולה. כי באלו הימים הוא כלל הכל. כי אלו ימי בריאת עולם. הגם כי בכ"ה אלול היה תחילת הבריאה עכ"ז תכלית הכל ושלימותו הוא בריאת האדם. זה היום תחלת מעשיך. כמאמר המדרש כי בששי הוצרך לבראות מן העליונים ומן התחתונים. לכך נברא אדם שהגוף מן התחתונים ונשמה מן העליונים. וכמאמר חז"ל ע"פ אחור וקדם צרתני. לא זכה אומרים לו יתוש קדמך כי באמת הגוף גרוע מכל הברואים והנשמה הוא מובחר מעולמי עולמות עד אין סוף. נמצא היה אז שלימות הבריאה. ועכשיו הוא עת עליית כל העובדות וצריך כ"א להשגיח היטיב. ואמר בשם הצדיק הקדוש רש"ק זצ"ל. כי ע"י התקיעות מביאין האבות הקדושים. והאבות היו בתכלית השלימות. ע"כ צריך להתבייש בפניהם. וזה שייך ג"כ לדברינו הנ"ל:

איתא במדרש. וי"י נתן קולו לפני חילו. וי"י נתן קולו בר"ה. לפני חילו. אלו ישראל. כי רב מאוד מחנהו אלו העומדים. לפניו במשפט. כי עצום עושה דברו. שמעצים כוחם של צדיקים שעושים דברו. כי גדול יום י"י ונורא מאד זה יוה"כ. ומי יכילנו כו':

התחיל וי"י נתן קולו בר"ה. ומהו הקול הוא הקול המפורש במתן תורה. ויהי קול השופר הולך וחזק מאד. הולך לדורות ומחזק. כי מעת מתן תורה נמסר הקול למשה בכל הדברים ולדורות שישמעו קול הקב"ה בכל עובדא ועובדא ובכל דבר. לפני חילו אלו ישראל כי להם נמסר הקול. כי רב מאוד לשון הרבה ולשון גודל. כי הרבה מאוד. העומדים לפניו וגדול מאוד. כי כל העובדות שישראל עושים בכל שנה הוא גדול מאוד לפניו. כי בכלל הוא גדול מאוד ומגיע לרום המעלות העולמות ואין העולם יכול לסובלו. כי עצום עושה דברו. שמעצים כחם של צדיקים שעושים דברו. ומהו עושים דברו שעושים הדיבור. גבורי כח עושי דברו. וע"י מה עושים הדיבור. לשמוע בקול דברו. שבכל העובדות והדיבורים וכל הענינים הולך הקול. וכמפורש לעיל. ויהי קול השופר הולך שמאז ולעולם הולך הקול. וכשעושה עובדא כראוי שומע את הקול. וזהו הפירוש שנתעצם על ידי עשיית הדיבור. ולפי פשוטו שמעצים כחן של צדיקים ונותן להם כח שיהיו עושי דברו. כי גדול יום י"י ונורא מאוד זה יוה"כ. גדול זה מדת החסד. ונורא. זו הוא מדה"ר. הוא מדת אברהם ויעקב. וממילא נמתק מדת יצחק. כמאמר הזוה"ק זכר רחמיך י"י דא יעקב וחסדיך דא אברהם. כי מעולה המה. ארי מעלמא דלעילא נטיל לון הקב"ה ושתיל

לון בהאי עלמא ולא הזכיר מדת יצחק. כי כיון דאחיד אברהם בהאי גיסא ויעקב מהאי גיסא אסכים יצחק ג"כ לדעתיהון. והאריך בזה האיך הוריד השי"ת האורות ההם והכניס אותם בגופים והם עמלו בכל כחם עד שהשיגו מדתם ובאו לשלימותם שיהיה עיקר לדורות להשיג מדתם. וסוף הפסוק ומ"י יכילנו בחינת מ"י. אם עונות כו' מ"י יעמוד: וזו היא בחינת תשובה אתר דקיימא לשיילא מ"י. והיכן ואימתי וזהו ומ"י יכילנו. ישאנו ויסבלנו. והזכיר הפסוק רוח איש יכלכל מחלהו. איש דא קוב"ה שנקרא איש. יכלכל מחלהו. יסבול וישא ויסובב מחילה. ורוח נכאה מי ישאנו. וחולה מיצה"ר ר"ל. אעפ"כ מי ישיאנו בחינת מ"י נושאו וסובלו. ובתוך הדיבורים הזכיר הפסוק ימצאהו בארץ מדבר כו' יסובבנהו. עשה אותם סיבוב סביבותיו כמו שהיה מחנה ישראל סובבים המשכן. והאריך בדבריו בענין תשובה כי אין בידינו לעשות תשובה נכונה. כי אין בידינו לענות ולסגף נפשינו. ועיקר תשובה בעת אשר טוב לו בעת עשיית טוב או תפלה ונשבר לבו בקרבו כראוי לא בעצבות ומ"ש ח"ו. ויכנכל דבריו במשפט להשגיח על כל עניניו בעינא פקיחא ולהיות אחדות עם עשיותיו. כמדובר:

עוד בליל ש"ק שבת שובה. דיבר מענין ר"ה ועשי"ת. כי העיקר הוא מקודם לקבל היראה. וכולם מקבלים עליהם עול מלכות שמים זה מזה. ואח"כ ונותנים באהבה רשות זה לזה. וע"ד האמת הוא בחינת שמאלו תחת לראשי וימינו תחבקני. ועפ"י פשוט צריך לירא ביותר מיום הדין הזה שהקב"ה חוקר כל מעשי ב"א ושורשם. והעצה לזה לחשוב בעצמו חשבון מעשיו. ולהתחרט עליהם. ואז לא ידקדק השי"ת אחריו כמאמר דהמע"ה. און אם ראיתי בלבי לא ישמע י"י כלומר אינו שומע ואינו חושש להם כלל:

בעשי"ת אמר כתיב. והיו הכרובים פורשי כנפים למעלה. פי' כנפים שלהם. וגם הכנפים של ישראל. כי כשישראל עושים מצות מעשיות ובמצות הנעשים בגוף הם חומר בלא רוחניות. ובלא רוחניות א"א לעלות למעלה. ע"כ פורשים הכרובים הרוחניות של המצות שהם נקראים כנפים. ומהו הכנפים של המצוה הם יראה ואהבה שבהם עושים המצוה הם הרוחניות של המצוה והם נקראים כנפים. והכרובים הם פורשים הכנפים למעלה ובהם עולה המצוה למעלה. סוככים בכנפיהם אל הכפורת. פירוש הכנפים הנ"ל סוככים אל הכפורת. לשון כפרה וקינוח שיתכפר על ידי זה עונותיהן של ישראל. ופניהם איש אל אחיו. סובל ב' פירושים. אחד שזה נעשה ע"י שפניהם איש אל אחיו. כי לפי דרך העולם שבעיו"כ מתרצים זה לזה. כי עבירות שבין אדם לחבירו אין יו"כ מכפר עד שירצה את חבירו. כי כל ישראל צריכין להתאחד ביוה"כ. ועי"ז נתכפר עונותיהם. ולפ"ז הפירוש הוא שסוככים על הכפרת מחמת שפניהם איש אל אחיו. ולפי פירוש מהר"ל הקדוש

הפירוש הוא להיפוך שאומר וצריך לרצות את חבירו מוצאי יוה"כ. כי תחלה צריכים לפייס את המקום ואח"כ את חבירו. ולפ"ז פי' הפסוק הוא כך. ע"י שסוככים בכנפיהם אל הכפורת עי"ז נעשה ופניהם איש אל אחיו. כי מאין נעשה פירוד לבבות מחמת שעומדים ברה"ר ורשות היצה"ר ומלאים עונות ועצות היצה"ר מחמת זה נעשה פירוד לבבות. אבל ביוה"כ שאז הוא אחת אחת ואחת אחת ושתים וכו' עד אחת ושבע. נעשה הכל אחדות ומתכפרים ישראל ונכנסים ברה"י רשות הקב"ה מזה נעשה אחדות ופניהם איש אל אחיו. בפרט בימים האלו הוא עת לעשות תשובה עד יוה"כ וביוה"כ עצמו. שהם עת שעונה לקוראיו אפילו ליחיד ופשיטא לרבים והוא עת רצון לפעול בתפלה כל דבר הן בגשמיות ופשיטא ברוחניות. כמ"ש דרשו י"י בהמצאו. פי' בה' מצאו כמו שאמרנו שלכך נברא העולם בה'. שבה"א יש ב' שערים. דרך אחד ישר ורחב לצדיקים גמורים ושלמים ויש ג"כ דרך לבע"ת פתח קטן וחתירה:

עוד אמר לשמוע קול שופר. לשמוע לשון קבוץ כמו וישמע שאול. היינו להכניס הקול בשופר לכנוס עם הקול בשופר ומהו השופר מן המצר קראתי יה ענני במרחב י"ה. ויש בזה ע"פ המקובלים סודות הרבה. עכ"ז ע"פ פשוט בעת הזאת צריך לצעוק מן המצר בכל ענינים שצר לו (הגם שכל דבר ששייך להשי"ת אין שייך בו לשון מצר. עכ"ז יצעק ממצר שלו) בכל האופנים שצריך לידע שבכל מקום הוא חיות השי"ת אפילו כל המסכים והמבדילים הכל הוא חיות השי"ת. ענני במרחב י"ה היינו שיתרחב לו ע"פ פשוט בכל ענינים בגשמיות. ועוד שיתרחב לו שיוכלו להשפיע עליו מלמעלה שפע טוב ויקרא שמה רחובות. ואתהלכה ברחבה כו'. רחובות הנהר. כי עתה הרחיב י"י לנו ופרינו בארץ ע"פ פשוט שיפרו בארץ בבני חיי ומזוני וכל טוב. ועוד ופרינו בארץ. שהעיקר הוא שכל העובדות יהיו עושים פירות למעלה ולמטה. וממילא כאשר עשיותינו עושים פירות ממילא עושים פירות גם למעלה כשאדם רואה שלבבו מתרחב ונובע ומתלהב. בידוע שעשיותיו עושים פירות למעלה. אך מה לנו להרהר מן למעלה. העיקר הוא שיעשה פירות למטה. ושופר יש בו ב' פירושים האחד הוא לשון יופי והשני לשון שפופרת. מה שפופרת מכניס בזו ומוציא בזו. אף כאן נכנס בקצר היינו מצר ויוצא ברחב שיתרחב עליהם ההשפעה בכל טוב סלה על כל ישראל אמן כי"ר:

עוד אמר מה שאיש ישראל עושה צריך להרגיש בזה חיות וטעם לזמן מרובה. ואפילו הוא רק כשור לעול וכחמור למשא גם זאת יערב לו במה שזוכה לעשות רצון קונו כשור לעול וכחמור למשא. וכשיש לו תענוג מזה אזי הוא מרגיש טעם בעזה"י:

עוד אמר בשם אביו הרה"ק זצ"ל. דאגה בלב איש ישיחנה זאל ער זיא אויס דאוונען. אין שיחה אלא תפלה. אין דאוונען רעט מען זיך אויס אלץ וואש מי בידארף:

בשבת שובה אמר שובה ישראל עד י"י אלקיך. עד חלק אלוק שלך. כי כל איש ישראל יש לו חלק אלוק ממעל. רק כשאינו טוב אזי אינו אצלו. ע"כ אמר הכתוב שובה ישראל עד שתבא לחלקך חלק אלוק ממעל. ארפא משובתם. אני בעצמי. אעפ"כ אוהבם נדבה. אחשוב להם כאילו מעצמם התעוררו לשוב. ואחר כך אהיה כטל לישראל:

בליל שבת קודש של שבת שובה. בפסוק כי מי גוי גדול אשר לו אלקים קרובים אליו וגו' בכל וכו' היינו מדת אלקי"ם קרוב אליו. כי"י כבחינת י"י. בכל קראינו אליו ב"כל קראינו בשלימות קראינו. ואח"כ התחיל וילך משה וידבר כו' ויאמר אליהם. מהו לשון וילך אלא בחינת משה הולך בכל דור ודור עד עולם. ומשה הוא בחי' הדעת. ומהו דעת הדעת אותי. היראה וההתחברות. וזה הולך תמיד. ולבסוף אמר מהו זה שכתוב בתחילה וידבר ולבסוף ויאמר. ובספר מהר"ל מדבר מזה. ונוכל לומר וידבר לשון קשה ואח"כ ויאמר לשון רכה כמו שדברנו בפסוק כי מי גוי גדול שהתחיל בבחי' אלקים ומסיים בבחי' י"י:

כנשר יעיר קנו. תשובה נקרא ק"ן. כי כמו שקן הוא מקום חירות לעוף ששוכן בו כך יוה"כ הוא חירות ונקרא חירות. והראיה שנת חירות לכל דבר הוא יו"כ. על גוזליו ירחף יפרוש כנפיו. כמו שכתוב והיו הכרובים פורשי כנפים כו'. הכרובים הם מראים האהבה מהקב"ה לישראל. שכך איתא ראו חבתכם לפני המקום כו'. והם פורשים הכנפים של ישראל. ומה הם הכנפים של ישראל הם היראה והאהבה. שכל דבר שאיש ישראל עושה צריך לעשות בשניהם. והם השיעור ב' פתחים דחילו ורחימו. וזהו י"י הוא האלקים. הם פורשים הכנפים ההם. סוככים בכנפיהם על הכפורת מלשון כפרה. כי עי"ז הקב"ה יכפר עונותיהם של ישראל. על ידי הכנפים ההם יקחהו ישאהו על וכו'. ינשאהו למעלה מאברתו. י"י בדד ינחנו ואין עמו אל נכר. כתוב באוה"ח הקדוש הפירוש אימתי כשאין עמו אל נכר. כמ"ש לא יהיה בך אל זר. איזהו אל זר בקרבו של אדם הוי אומר זה יצה"ר:

עוד אמר לתפילה צריך מקודם הכנה שלא לבא מן החוץ ולעמוד להתפלל. רק שיהיה אצלו מקודם הכנה. שידע שעומד להתפלל לפני י"י. וואש איין יוד קאן דער ליינגען עם התפילה. שתפילת ישראל גבוה מאוד. ובמה יוכל להכין עצמו. בלימוד תוה"ק. או בלמוד גמרא בעיון. או במאמר מזוה"ק. או באמירת תהלים. עם הכל יוכל לעשות הכנה לתפילה. הרה"ק רש"ק זצ"ל אמר אין צריכין מוסר ספר יותר מן מעט גמרא בעיון. והטעם כי האלקים עשה את האדם ישר א"כ לא היה צריך האדם לחפוץ לעשות רק מה

ששייך להש"י. רק מחמת היצה"ר והאולת שהאדם עושה נתעוות האדם ורוצה לילך שלא בדרך הישר. שלפיכך אנו אומרים ולא שוה לנו. שע"י העונות אנו נעשים לא ישר. אבל כשאנו לומדים גמרא בעיון לוקחים עצמם לשכל הישר. שזהו באמת שכל הישר. נעשה עי"ז האדם ישר ומשנעשה ישר שוב אינו חפץ רק מה ששייך להשי"ת: בפסוק ויבן וכו' את הצלע אשר לקח מן האדם לאשה ויביאה אל האדם. אמר ויבן הוא לשון בינה שהכניס בינה. בהצלע. לשון שבר. לאשה להיות לאשה. ומהו אשה כנ"י. ועוד ויבן לשון תשובה. כמ"ש ולבבו יבין ושם ורפא לו. ופירש רש"י לשון בנין. שבנה אותה קצרה מלמעלה ורחבה מלמטה זהו בחי' שופר קצר מלמעלה כו'. וכן התשובה עושה מן המצר ונענה במרחב. ולבסוף אמר. כי העיקר הוא להתחזק במקום בעת שאין טוב לו ח"ו בכל הענינים. וזה נחת הבורא ב"ה. ועפ"ז פי' הפסוק זכרתי לך חסד נעוריך אהבת כלולותיך לכתך אחרי במדבר כו'. אמר נעוריך הוא עת הבחרות והזריזות בעבדות הבורא יתברך. אהבת כלולותיך הוא באמצע חיי האדם. שאז הוא בשלימות כמשמעות כלולותיך. והעיקר אני זוכר לך לכתך אחרי במדבר. הוא בחי' אחוריים כשאין אור וטוב לו ח"ו. במדבר בארץ לא זרועה. ועכ"ז מתחזק עצמו בכל מה דאפשר לפי כחו ושכלו. זאת יקר וחביב לפני השי"ת יותר מן הכל:

איתא במדרש. ימים יוצרו ולו אחד בהם. זה יום השבת לישראל. ד"א ימים יוצרו ולו אחד בהם זה יוה"כ לישראל כו' משל למלך שזרקו עבדיו הזבלים בחצרו לפני פתח פלטין שלו יצא המלך וראה את הזבלים ושמח שמחה גדולה. כך ישראל מסבלין עונות כל השנה וביוה"כ הקב"ה מוחל עונותיהם. ולא עוד שאינו מתעצב אלא שהוא שמח שמחה גדולה. ולא עוד אלא שהוא קורא להרים ולגבעות לאפיקים ולגאיות שיבאו וישמחו עמו שנאמר כו':

ונוכל לומר ימים יוצרו שיכניס בהם צורה. ולו אחד בהם. ע"י האחד שבהם. היינו שיתייחדו על ידי האחד שבהם. ואמר במדרש שזהו יום השבת לישראל. ד"א זה יום הכפורים לישראל שהוא שלמות הימים. על דרך שאמרו חז"ל יפה שעה אחת בתשובה ומעשים טובים בעולם הזה מכל חיי העולם הבא ויפה שעה אחת של קורת רוח בעולם הבא מכל חיי העולם הזה. נוכל לומר קורת רוח הקרירות והשיקוט מהרוח. ושעה א' היא ג"כ לשון אחדות שייחד הכל בהשעה. וכדרך שיש בשעות כך הוא בימים ע"י קדושת השבת וע"י קדושת יוה"כ יוכל להכניס ולתקן בהם כל הימים. ודיבר על המשל של המדרש הנ"ל מהזבלים. למה שמח המלך על הזבלים שמחה גדולה הלא יותר טוב היה שלא יהיה זבלים כלל. ואמר ע"ד שדברנו בראש השנה על המדרש נשאת עון עמך

כסית כל כו'. חד אמר חדשו מעשיכם שפרו מעשיכם והוא נושא את עונותיכם. וחד אמר שפרו מעשיכם חדשו מעשיכם ואפילו יש לכם עונות מן הארץ ועד לרקיע אני מכניס בזו ומוציא בזו כו'. ומה הפלוגתא ביניהם. חדשו על להבא. שיחדש עשיותיו לטוב והוא בחינת כסית כל חטאתם שהעון מכוסה. שישנו רק שהוא מכוסה. ושפרו הוא שמשפר העוונות ומהפך אותם לזכות ע"י תשובה מאהבה וזהו בחינת נשאת עון עמך. שכשמתקן הרע שבו על ידי תשובה מאהבה ועשיות האדם תלוי בהמדות. וכשמסלק מהם הרע ממילא הם מנושאים ויש להם עליה ונהפכים לטוב. ואחז"ל שב מיראה זדונות נעשו כשגגות. שב מאהבה זדונות נעשו לו כזכיות. וזהו הפלוגתא הנ"ל חד אמר חדשו מעשיכם כו' היינו תשובה מיראה ואינו אלא מכסה עליהם ומזדונות נעשו שגגות. וחד אמר שפרו מעשיכם היינו תשובה מאהבה. ואפילו יש לכם עוונות מן הארץ עד לרקיע אני מכניס בזו ומוציא בזו ולכאורה קשה למה צריך להכניס ולהוציא. לא יכניס ולא יוציא. והתירוץ הוא כיון ששב מאהבה הוא מכניס בזו את העוונות ומוציא בזו לזכיות. ובאופן זה יש לפרש המשל מהזבלים ששמח שמחה גדולה מפני שצריך להזבלים להפכם לזכיות:

איתא במדרש. אחת שאלתי מאת ד' וכו' אמר הקב"ה לדוד אתה אמרת אחת ולבסוף שאלת הרבה שבתי בבית ד' כו' לחזות בנועם ד' ולבקר בהיכלו. אמד דוד לפני הקב"ה ממך למדתי שאמרת מה ד' אלקיך שואל מעמך כ"א ליראה וכו' ואח"כ כתוב לאהבה כו' וללכת בכל דרכיו:

אמר הרבה פעמים דיברתי מזה כי עיקר הדבר אינו אלא אחת ואף על פי שמתפשט לענייניים הרבה. וכבר דיברנו מזה. אחת ואחת כו' ואנו ממשיכים מלמעלה למטה ראשו כתם פז כו'. והוא מקלס אותנו ממטה למעלה כדאיתא במדרש. ועיקר הנקודה היא היראה יראת ד' היא אוצרו. ובחינת אוצר הוא לשני עניינים א' שמשמר מה שבתוכו מכל דבר רע המזיק ומקלקל. ועוד בחינה שנית שמוכן להכניס בתוכו כל טוב. וזאת היא היראה שמשמרת מכל דבר רע ומיצה"ר וממעשים רעים וממחשבות רעות. ובחינה ב' שהוא אוצר מוכן שישפיע בה הש"י מלמעלה למטה כל טוב. וכבר אמרנו על פסוק יפתח ד' לך את אוצרו הטוב. את. הוא לשון עם. היינו ע"י היראה שהיא אוצרו יפתח לך את הטוב אמן כן יהי רצון:

אמר כי עיקר של האדם היא המחשבה. כי היא כוללת קומת האדם. וכתיב יקימך ד' לו לעם כו' וראו כל עמי הארץ כו' ויראו ממך. ובימים האלה נבנה הקומה וע"י הקיבוץ נעשה קומה שלימה כמבואר לעיל. וכשם שיש בנין קומה באדם כך יש בנין קומה

בשנה. ולכך נקרא ר"ה. כי הוא בחינת ראש. וכשם שהראש הוא חיות כל הגוף כך צריך לקבל בר"ה חיות על כל השנה:

עוד דיבר בפסוק עיני ד' אלקיך בה מראשית השנה ועד אחרית שנה. שנה שרשה בתחילתה מתעשרת בסופה ואמר כי זה שמתעשרת בסופה מתחיל ג"כ מתחילתה כי המרשית כלול במראשית. וסיפר שהקשה לאביו זצ"ל כיוון שאמר הכתוב תמיד עיני ד'. דבר שהוא בתמידות האיך שייך בו אחרית וראשית. אך הענין הוא כי המרשית כלול במראשית. כי דבר שהוא במרשית היא בשפלות. וכיון שאדם רואה שהוא עומד בשפלות הוא קרוב להראשית כי אין הראשית דבר שהוא עליון למעלה מן הרקיע אלא בכ"מ הוא. וכיון שהאדם הוא במרשית ממילא הוא בהראשית כי נעוץ סופן בתחילתן ותחילתן בסופן. ולכן השני ימים של ר"ה. יום א' שייך לתיקון שנה העברה ויום ב' להבא בכדי לכלול סופו בתחילתו כנ"ל. ובהשני ימים יכולים לתקן שנה שעברה ושנה הבע"ל:

בצום גדליה בערב שנת תרכ"ד אמר הטעם למה מתאספין בר"ה. דכתיב ויהי בישורון מל"ך בהתאסף ראשי עם יחד שבטי ישראל ועוד כי הוא אימה גדולה יש ממה לפחד:

בנעוריי שאלתי את א"א מו"ר ז"ל הפסוק עיני ד' אלקיך בה מראשית כו' ושאלתי כיון שהוא דבר תמידי איך שייך בזה ראשית ואחרית. וא"א ז"ל דיבר בזה. ואמר כי מראשית הוא ל' מרשית. ועפ"י דרשת חז"ל שנה שרשה בתחלה מתעשרת בסופה:

פתח ואמר כי השי"ת ברא ד' עולמות כידוע. אבי"ע וכולם קשורים זה בזה בכדי להשפיע שפע והתגלות אלקותו ע"י השתלשלות העולמות מזה לזה עד זה העולם הגשמי כי כן עלה ברצונו הפשוט. והכל הוא ע"י האדם כי הוא גורם במעשיו לקשר עולם בעולם ולהמשיך השפעתו יתברך לזה העולם. ולמה כן. כי חלק י"י עמו כאשר דברנו בפעם אחרת. כל ישראל יש להם חלק. חלק נקרא דבר קטן הנחצב מדבר גדול וביכולתו להמשיך דבר הנחצב ממנו אליו להדבק חלק בחלק. וכמו שאומרים הבריות מי שיש לו עוה"ז יש לו עוה"ב. אין הפירוש מי שיש לו עוה"ז תענוגי הגשמיים שממלא את תאוותו ח"ו אין הדבר כן. אלא כך פירושו. מי שיש לו עוה"ב בעוה"ז היינו מי שמרגיש תענוג רוחני וחיות אלקותו בעוה"ז הוא שיש לו עוה"ב כי הוא ממשיך עוה"ב לזה העולם ומקשר עולם בעולם. כי האדם נברא לתכלית כוונה זו. כי הוא גשמי. ונתן בו השי"ת נר"ן מעולם העליון כמאמרם ז"ל קושר דבר רוחני בדבר גשמי. והד' עולמות הם מרומזים בפסוק כל הנקרא בשמי ולכבודי בראתיו יצרתיו אף עשיתיו. כל הנקרא בשמי מרמז למקום הגבוה ביותר. ולכבודי הוא ג"כ גבוה. בראתיו יצרתיו אף עשיתיו הם ג' עולמות אחרים. בריאה יצירה עשיה. והכל הוא ע"י האדם המייחדן ומקשרן. וכנגד הד' עולמות

אנו אומרים ג"כ אין כערכך י"י אלהינו בעוה"ז וכו' וחשיב שם ד'. עוה"ז עוה"ב ימות המשיח תחה"מ. כאשר דברנו מקודם שצריך האדם לעמול בזה להמשיך תענוג ורוחניות העוה"ב לעוה"ז. ואין זולתך מלכנו לחיי העוה"ב הוא ג"כ ע"י יגיעה רבה בעבודת השי"ת. אפס בלתך גואלנו לימות המשיח. כי אנו מאמינים בוודאי בביאת משיח בב"י. עכ"ז צריך כ"א לייגע ולעמול שיוכל להגיע לזה. ואין דומה לך מושיענו לתחה"מ. וכנגד אלו הד' עולמות ניתן באדם עשיה דיבור מחשבה ורעותא דליבא. והם קשרי העולמות. והאיך זוכה האדם לזה. כשמטהר מעשיו ודיבורו ומחשבתו ואפילו בדברים הגשמיים עומד על עמדו להתרחק מגשמיות בכל יכולתו ולכונן מחשבתו ורעיונותיו לרצון הבורא ב"ה אזי הוא ממשיך תענוג רוחני וחיות השי"ת באותו עובדא ומקשר עולם בעולם עליון בתחתון. וכמ"כ עולם תחתון בעולם עליון. ולזה אמרו ז"ל כי לעת סוף האדם מראין לו מקומו בג"ע כדי שיראה מה שהיה מוכן עבורו והפסיד במעשיו. והוא ע"ד הנ"ל כי בכל עשיה יוכל להמשיך ולקשר עולם עליון ותענוג רוחני מעוה"ב לזה המעשה רק מחמת שמשוקע מאוד בתאוות גשמיות הוא מסך המבדיל. וכשמגיע לסוף האדם בסור כוחותיו הגופניות וסר ממנו המסך המבדיל אז ממילא נתגלו לו תענוג הרוחני וחיות אלקות שהיה יכול להשיג בזה העולם. והעיקר שיראה האדם לעמוד על עמדו ולא יפול ממצבו הן ע"י תאוה רעה ח"ו והן ע"י פחד משום דבר רע ח"ו ממקרי הזמן. ואפשר שזהו כוונת מאחז"ל ע"פ על זאת יתפלל כל חסיד אליך לעת מצוא. ח"א זו אשה. וח"א זו מיתה. ונוכל לומר ע"ד שדברנו. כי התאוה היותר גדולה מכל התאוות הוא תאוות נשים. והפחד היותר גדול מכל הפחדים היא פחד המות. ולזה אמרו על זאת יתפלל כל חסיד כו' היינו שבין ע"י תאווה רעה ח"ו. ובין ע"י פחד ומ"ש מדבר רע. יוכל לעמוד על עמדו ולא יפול ממצבו. עכ"פ עיקר עבדות האדם הוא ע"י אהבה ויראה. וההתחלה הוא ע"י יראה. ובר"ה הוא יראה גדולה כי הוא עת וזמן לזה כי מלאכים יחפזון וחיל ורעדה יאחזון. והוא יראת הרוממות אשר אין בנו כח להשיג רק ע"י השתלשלות העולמות והתקשרותם ע"י התלבשותם זה בזה מגיע היראה והפחד לעולם הזה ג"כ רק שהוא נתגשם. לכך הפחד אצלינו מעניינים גשמיים והיראה הוא מבחינת מלכות שהוא בחינה התחתונה הקרובה אלינו. ובעוה"ז התחתון היראה הוא בחינת ראש. כי היא ראשון והתחלה לכל המדות כי כן הוא השתלשלות של העולמות הבחינה התחתונה מעולם העליון הוא ראש וראשית לעולם שתחתיו. וזהו פי' הפסוק לך י"י הגדולה והגבורה והתפארת והנצח וההוד כי כל בשמים ובארץ לך י"י הממלכה היא בחינה התחתונה הקרובה אלינו ומסיים הכתוב והמתנשא לכל לראש. כי הוא ראש וראשית לעולם התחתון ולכך נקרא ר"ה. וזהו פירוש

הכתוב תמיד עיני י"י אלקיך בה מראשית השנה ועד אחרית שנה. כי מהאחרית היינו בחינת מלכות מעולם עליון נעשה ראשית לעולם הזה וזהו בחינת ר"ה. כי בחינת מלכות הוא בחינת ראש ובמקום שהראש שם כל הגוף שם. היינו יו"כ וסוכות. כי א"א לזה בלא זה כי תכלית ושלימות היראה היא האהבה. וזה נשלם בחג הסוכות. ולזה אמרנו טעם למה אנו אומרים במוצאי יו"כ בש"ע והחזירנו בתשובה שלימה כי לכאורה כבר נגמר ואנו מאמינים שעצומו של יום מכפר. רק שאין זה שלימות התשובה כי צריכה להיות ע"י ב' הבחינות יראה ואהבה. ובחינת תשובה מאהבה נשלם בחג הסוכות ע"י שמחת החג וזהו שאנו אומרים והחזירנו בתשובה שלימה שיוגמר התשובה בשלימות בחג הסוכות. ולזה אנו אומרים בסוכות בברהמ"ז ג' הרחמן. הרחמן הוא יקים לנו סוכת דוד הנופלת. הרחמן הוא יזכנו לישב בסוכה של לויתן. הרחמן הוא יפרוס עלינו סוכת שלום. כי ידוע סוכת דוד הנופלת הוא בחינת מלכות. ולכך בכל ענייני ר"ה ובתקיעות כוונתינו לג' האבות ודוד. ולכך אנו הולכים ממטה למעלה. מקודם סוכת דוד הנופלת ואח"כ סוכה של לויתן הוא המדה שלמעלה הימנו. לויתן ל' חיבור. ואח"כ יפרוס עלינו סוכת שלום שהוא בחינה יותר גבוה. ואפשר שהם מרומזים במלכיות זכרונות ושופרות. כי בחינת סוכת דוד הוא מלכיות. ובחינת סוכת של לויתן הוא בחינת זכרונות. וסוכת שלום הוא בחינת שופרות. והכל כאשר דברנו. כי שלימות כל העובדות הוא ע"י יראה ואהבה. כאשר מבואר בזוה"ח ובכמה ספרים. כי בלא דחילו ורחימו לא פרחת לעילא. ולכך נקראו אלו השני מדות כנפים. וזהו וידי אדם מתחת כנפיהם. כמאחז"ל ידי אדם פרושות מתחת כנפי החיות לקבל שבים תחת כנפי החיות היינו ע"י אהבה ויראה. וכבר דיברנו מזה בפסוק והיה הכרובים פורשי כנפים למעלה. היינו הכרובים פורשים ומעלים הכנפים של ישראל היינו העובדות הנעשים בידאה ואהבה מעלים אותם למעלה. סוככים בכנפיהם על הכפור"ת. כפרתן של ישראל הם סוככים ומגינים שלא ישלוט בהן עין של סט"א. ועי"ז נעשו ופניהם איש אל אחיו:

ודיבר בענין תורה ותפילה. והזהיר בלימוד כמאה"כ. אז ראה ויספרה הכינה וגם חקרה. ואמרו רז"ל שהחזירה ד"פ ואח"כ נתנה לישראל והיא כנגד ד' עולמות הנ"ל. אשר ע"י השתלשלות מעולם לעולם אז היה יכול להתלבש בזה העולם וליתן התורה לישראל:

קודם סליחות של שלש עשרה מדות אמר. אל תאמרו הסליחות בדרך הרגל לומר סליחות. כי הסליחה ביד הקב"ה. ואנו צריכין לבקש ולחנן מאתו הסליחה. עוד אמר הדבק במדותיו. היינו שיעשו דיבוק ויחוד במדותיו יתברך והאיך. כי באדם עצמו יש

ג"כ כל המדות שיש בו יתברך וכשהאדם מדבק מדותיו בו יתברך ומתקנם עושה דיבוק ויחוד במדות הבורא יתברך:

לערב יו"כ

בעיו"כ דיבר בפסוק וכסה ענן הקטורת את הכפורת. ענן הוא מורה לרחמים וכסה ענן הקטורת ל' התקשרות את הכפורת על הכפרה של ישראל. וכבר דיברתי מזה על הפסוק והיה הכרובים פורשי כנפים למעלה סוככים בכנפיהם על הכפורת. ופניהם איש אל אחיו. אמר כי הכרובים הם בחינת מלאכים המגינים על ישראל. פורשי כנפים למעלה. הכנפים הם כנפי המצות והם בחינת אהבה ויראה כי מצוה בלא דחילו ורחימו לא פרחת לעילא. והכרובים פורשים הכנפים הללו למעלה. סוככים בכנפיהם על הכפורת. על כפרת ישראל מגינים ומסתירים שלא יקטרגו עליהם. ופניהם איש אל אחיו כי בעת הזאת צריכין ישראל להיות פניהם איש אל אחיו:

איתא במדרש. בזאת יבא אהרן אל הקודש. בזכות האבות בזכות שבת ועוד הרבה. ד"א בזכות הקרבנות:

ונוכל לומר. זאת נקרא מה שיודעים ורואים. וקודש הוא למעלה מה שאין יודעים ואין מבינים. כי כל הדברים שהבורא ב"ה מנהיג בעולם בהשגחה פרטית אין אנו רואים רק הנגלים שבהם. אבל הנסתרים שיש בזה אין אנו יודעים. ואומר המדרש. בזא"ת ע"י בחי' זא"ת יכולים לבוא אל הקודש. שבת נקרא קודש. וכן המועדים נקראים מקראי קודש שקורין וממשיכין הקודש. ויו"כ נקרא קודש כשמתקנים דברים של זה העולם לי"י. אזי יכולים לבא למקום הקודש. ומשבת באים ליו"כ. ודיבר בזה הרבה איך שצריך כל איש ישראל להשיג חיות וטעם וקדושה מיום כפור הקדוש:

איתא במדרש. בזאת יבא אהרן אל הקודש בפר כו' פר זה אברהם שנאמר ואל הבקר רץ אברהם. ואיל זה יצחק שהקריבו תמורתו איל. שני שעירי עזים זה יעקב שנאמר וקח לי משם שני גדיי עזים טובים. טובים לך וטובים לבניך כו': עכ"ל

פתח ואמר. בזא"ת יבא אהרן אל הקודש. בבחינה הנקרא זא"ת יבא אל הקודש. ואמר בשם אביו זצוק"ל על זא"ת שבחו אהובים. ע"י המדה הנקרא' זא"ת ועם הבחי' הנקרא' זא"ת שבחו אהובים. נשתבחו כל מדות האהבות ונתקנו. ואמר שע"ז הדרך נאמר בכ"ג בעיו"כ שחרית מעבירין לפניו פרים ואילים וכבשים. פרים כנגד אברהם. אילים כנגד יצחק. כבשים כנגד יעקב כדכתיב והכבשים הפריד יעקב. כדי שיהא מכיר ורגיל בעבודה. בעבודת השי"ת שזו היא העבודה הנזכרת. על ג' דברים העולם עומד על התורה

ועל העבודה ועל ג"ח. שמרומז ג"כ כנגד שלשה אבות. תורה כנגד אברהם כו' כי עיקר הכל הוא הצדיק ומהיכן ממשיכין הכל. מהאבות:

איתא במדרש. לך אכול בשמחה לחמך ושתה בלב טוב יינך. בעי"כ. כי כבר רצה האלקים את מעשיך. בר"ה ויו"כ. משל למלך ששלח ליפוס כו' עד שביו"כ כל העם מתענים אנשים ונשים וטף הוא מוחל על עונותיהם. עכ"ל:

פתח ואמר כל האוכל ושותה בתשיעי מעלה עליו הכתוב כאלו התענה תשיעי ועשירי. דער פסוק איו אויף אים מעלה. כי בזה מעלים כל האכילות ושתיות של כל השנה. ונראה שגם בתענית יש החיות באדם. רק שאינו מאכילה ושתיה גשמיות. רק שהחיות נמשך מהמוח שלכך צריך לשמור המוח בתענית והוא דבר רוחני וחיות רוחני וחיות קדוש. וז"ש המדרש. לך אכול בשמחה לחמ"ך. לחם שלך. דהיינו שניהם במשמע. הלחם גשמי שאוכלים בתשיעי שהוא ג"כ מצוה. והלחם שלך שאוכלין בעשירי. כי הוא ממש שלך מגוף האדם. ושתה בלב טוב יינ"ך. שלך ממש מהמוח והגוף וחיות עצמו. ואם הוא כך אזי כב"ר רצה אלקים את מעשיך. הסליחה מופקדת לך מר"ה. רק שבא להתגלות ביוה"כ כי האחרית כלול בראשית:

לסוכות

איתא במדרש. מתחלת ברייתו של עולם עשה הקב"ה סוכה והיה מתפלל בה יהי רצון שיעשו בני רצוני כו'. ועכשיו הוא מתפלל יה"ר שיעשו בני תשובה ואקרב בני ביתי:

פתח ואמר. מתחלת ברייתו של עולם. פי' כי סוכה היא למעלה מהעולם. א"א אדומו"ר זצוק"ל אמר באברתו יסך לך. מיוה"כ עושה הקב"ה סוכה. וזהו כוונת המדרש. מתחלת ברייתו של עולם. כי תשובה היא למעלה מהעולם וגם היא מהדברים שקדמו לעולם. ומהתשובה של יו"כ של ישראל שיו"כ היא למעלה מהעולם עשה הקב"ה סוכה לישראל וסכך עליהם וזהו מתחלת בריאתו. ומתחלה היתה התפלה יהי רצון כך ועכשיו יה"ר כך והמ"י:

שימני כחותם על לבך כחותם על זרועך. כתוב כאן שני חותמות שזה נצרך לכל בר ישראל. כי לכל דבר ה' שאיש ישראל עושה צריך להיות שני חותמות. כי א"א אדומו"ר זצ"ל אמר. והסר שטן מלפנינו. ר"ל קודם שאנו עושים המצוה שלא יהיה שום חסרון ומניעה בעשיית המצוה רק שתיעשה המצוה כתיקונה. ומאחרינו ר"ל אחר עשיית המצוה שלא יקלקלו אח"כ. ולזה צריך שני חותמות והם השנים. אחד חותם דיו"כ וחותם שני דהו"ר. כי כבר פירשתי הפסוק. מעין חתום. הוא החותם שעושין ישראל שנחתמין לי"י בשמע ישראל בעת נעילה. כי מחמת שביו"כ נטהרין ונתקדשים ויריאים שמא ח"ו

אחר יו"כ כשהולכין עושין צרכי העולם שמא ח"ו יקלקלו זאת. לזה עושין חותם בשמע ישראל. והאמת הוא כך שכל דבר שהוא מעיין צריך להיות חתום אחת שתלך ההשפעה למקום הצריך. ועוד שלא תלך ההשפעה אל צד אחר. כחותם על זרועך. מניחים תפילין על הזרוע. זרוע הוא כנגד הלב מסתמא הוא דבר אחד עם הלב. ועוד יש בזה. ערב"ה בגימטריא זר"ע: (חסר)

עוד אמר. מימים האלו שעברו צריך ליקח חיות לכל השנה שישאר רשימה מיראה. רשימה מתשובה. רשימה מאהבה. רשימה מתורה:

איתא במדרש. מתחלת ברייתו של עולם עשה הקב"ה סוכה והתפלל שם יה"ר שיעשו בני רצוני. עכ"ל:

ונוכל לומר כך הוא הפירוש. בתחלת ברייתו. היינו מה שלמעלה מן העולם וזה נקרא קדם. השוכן בשמי שמי קדם. כי האדם הגם שהוא בזה העולם צריך להיות למעלה מן דרגת העולם. כי קוב"ה ואורייתא וישראל חד הוא וכולם למעלה מן העולם הם. ולכן ניתנה לנו מילה בשמיני שהעולם הוא בשבעה ימים והתורה וישראל הם למעלה מן השבעה ימים. ויוה"כ הוא ג"כ בזה הבחי' כי הוא נקרא עוה"ב שאין בו לא אכילה כו'. ולכן עבודת יוה"כ צ"ל בבגדי לבן. כי הלבן אין בו שום הרכבה רק גוון פשוט והוא למעלה מן הרכבה. ושמעתי מא"א אדומו"ר זצוק"ל שאמר באברתו יס"ך לך. היינו מיוה"כ נעשה סוכות כי סוכות הוא ג"כ בחינה הנ"ל אור מקיף. ומסוככים תחת אמם. וזהו עשה סוכה בירושלים כידוע יר"א ושל"ם. ולכאורה שייך זה למדת יצחק. אך בשעת העקידה נכללו זה בזה וילכו שניהם יחדיו. יהי רצון היינו כמו ישמעאל בני ברכני. ואמר יה"ר מלפניך היינו רצון הפשוט שיומשך רצונו הפשוט בזה העולם ע"י מעשים טובים ותפלה של ישראל:

כתיב תודיענו אורח חיים. היינו להמשיך החיות של הקב"ה בכל העובדות של העולם הגשמי. כי בכל דבר יש חיות הבורא ב"ה. רק לפי האופן החומר כן דרגת הצורה באתגליא והעוה"ז שהוא חומר גשמי מאוד אז הצורה היא בהעלם מאוד מאוד. וכשאדם מבטל ממנו החומר של עוה"ז ע"י קיום המצות בקל יכול להשיג החיות של הקב"ה בכל דבר כידוע. והיינו כמו שדברנו. וכשהוא מעלה כל החיות מכל דבר למעלה כך הוא ממשיך החיות למטה בכל דבר והא בהא תליא. ושמעתי שאמר הרב הצדיק ר' מענדיל מבא"ר מה שהוא מתפלל תמיד עיניו למטה הוא לחפש מקום נמוך מאוד כי שם ג"כ אלקות וחיות שלו ולית אתר פנוי מיניה כי בכל דבר נמצא החיות שלו אפילו בדרגה התחתונה מאוד:

נעימות בימינך נצח. היינו לול"ב. כי לב חכם לימינו. וא"א אדומו"ר זצוק"ל אמר למה מברכין על נטילת לולב ולא על האתרוג. הוא עפ"י המשנה שאמר ר"י בן זכאי רואה אני את דברי ר"א בן ערך מדבריכם שבכלל דבריו דבריכם. היינו לב טוב. היינו לו ל"ב. כי הלולב הוא העיקר היינו הלב וזו היא הניצחון כשירגיש הלב טוב להרגיש ולהשיג החיות אזי מנצח את היצה"ר. ואם היה הנצ"ח באתגליא בוודאי כבר היה בא משיח צדקינו. אך כעת הדבר עדיין בהעלם. אבל בהעלם בוודאי יש הניצוח לעולם. כי זהו דבר השייך לעולם וכל העובדות לא לחנם ויעשה מזה ניצוח באתגליא כשנזכה אי"ה בב"י. כללו של דבר שע"י קיום המצות בזה מבטלין ישראל את עולם הגשמי הזה ומביאין אורו של הקב"ה לזה העולם. וזהו הפירוש תודיעני אורח חיים שובע שמחות. כי ע"י מצות סוכה ולולב ואתרוג שיש בזה אורות מקיפים ופנימים מביאים האור לזה העולם ונשפע לישראל כל טוב:

שמאלו תחת לראשי וימינו תחבקני. שמאלו תחת לראשי זה אתרוג כו'. הנה לראש"י הוא אותיות ישרא"ל היינו יעקב וזה שדרגת יעקב הוא ממוצע ואעפ"כ מטה כלפי חסד. כי בכ"מ שכתוב אמ"ת ליעקב כתיב שם תיכף חסד להורות שמטה כלפי חסד. וזהו שמאלו תחת לראשי כידוע אתרוג לשמאל ועכ"ז הוא מקושר לבחינת ישראל. וימינו תחבקני שנוטה לצד ימין בכדי להשפיע חסדיו המרובין לישראל אמן כן יהי רצון:

כתיב י"י שומרך י"י צלך על יד ימינך. וקשה מהו שומרך ומהו צלך:

ונוכל לומר. עפ"י דאיתא בגמרא צל סוכה בעינן צל דפנות לא בעינן. וזהו הפירוש י"י צל"ך. היינו צ"ל סוכה גימטריא הוי' אדני ודו"ק. וצדיקים אומרים י"י צלך. היינו י"י הוא כמו הצל. מהו הצל עושה כפי שעושה שאדם. כך כל מה שאדם עושה למטה כך נעשה ג"כ למעלה. על יד ימינך היינו כי התכלית של הימים נוראים אלו היינו ר"ה יו"כ סוכות הוא רק בכדי לבא להימין היינו החסד של הקב"ה והסוכה הוא החסד המסבב את העולם למען ידעו דורתיכם כי בסוכות הושבתי את ב"י. היינו שיכניס את הדעת האמתי בלב כאו"א מעדת ישראל וידעו כי בסוכות הושבתי כו'. ובאיזו בחינת סוכה. ע"ז אמר בהוציאי אותם מארץ מצרים היינו אותה הבחינה שהיתה בעת יציאת מצרים ועי"ז יצאו מארץ מצרים. כי לכך אידכר חמשין זמנין יציאת מצרים באורייתא להורות לנו באיזו בחינה יצאו מארץ מצרים ומי הוציאם. היינו בחינה הנקרא' מ"י נו"ן שערי בינה כידוע ואותה הבחינה נקרא ג"כ סוכה. אמא דמסככת על בניה. ודו"ק:

עוד נוכל לומר. הושבתי. היינו כשישראל יושבים בסוכה ומקיימים מצותה כאשר צויתי להם. אז אני מוציאם ממצרים הידוע. היינו מן היצה"ר. וזהו שמסיים בהוציאי

וכו'. ולזאת בכל עת שאנו אומרים למען דעת וכו' אנו מגביהים הלולב. כי לולב רומז ג"כ להתפשטות הדעת. וזהו הפירוש למען דעת. היינו שיתפשט הדעת האמיתי בכל ישראל. ומהו הדעת ע"ז אמר כי י"י הוא האלקים אין עוד. זהו עיקר הדעת לידע שהוא י"י אחד ושמו אחד. זאת אמרנו שהחסד של הקב"ה מתפשט בנו והדעת של הקב"ה יש לו התפשטות בכל העולם. אך מה לנו לעשות שיהי' בנו כח לקבל רוב חסדיו והתפשטות הדעת הטהור. לכך צריכים אנו לראות שיתפשט בנו אהבת השי"ת ויראתו ויבער בלבנו תמיד לעבודתו עבודת הקודש ואז בוודאי יעשה הקב"ה שלו להכניס בלבנו הדעת האמיתי ולסבוב ולהקיף אותנו בחסדו חסד אל כל היום. ולזה אנו קוראים שמחת בית השואבה היינו שכ"א צריך לראות לשאוב בתוכו אהבת הש"י ויראתו לעבדו בלבב שלם:

אני לדודי ועלי תשוקתו. היינו תשוקתו היא מה שלמעלה ממני. כי כל איש ישראל צריך מדרגה במעלה יותר משהוא. ואין הכוונה שיעלה במעלות הגדולים והרמים מה שאינו שלו רק הכוונה הוא שלא יעמוד תמיד במדרגה אחת רק שילך כסדר בכל פעם ממדריגה למדריגה יותר ויותר. הצדיקים בוודאי הולכים תמיד בכל פעם במדריגה גדולה יותר ויותר מה שאין אנו מבינים זאת. אמנם אנחנו אנשים קטני הערך צריכין אנו לילך למעלה למעלה. בתחלה צריך לחפש בכל פעם למעלה בסור מרע לילך ממדריגה למדריגה. ואח"כ צריך לחפש לבא לדביקות שזהו העיקר אשטיקלע דביקות. הגם שאין זה דרכינו לדבר מזה. רק כ"א צריך לראות שיהיה מיוחד עם כל היחודים להשם ב"ה מיט אשטיקלע דביקות:

לכה דודי נצא השדה. שדה היא דבר שנזרע ועושה פירות וכתיב זורע צדקות מצמיח ישועות וכו':

נלינה בכפרים. פירש א"א זצוק"ל במקום אחד. כפרי"ם הוא לשון קלעפונג כמו מבית ומחוץ בכופר. וד"ל:

כתיב אשא עיני אל ההרים. א"א אדומו"ר זצוק"ל אמר אל ההרים. היינו האבות. מאי"ן יבא עזרי. מבחינה הנקרא אי"ן יבא עזרי. וזהו אי"ן מזל לישראל. הבחינת אי"ן הוא מזל לישראל. ומהו הבחינה הזאת כמאה"כ והחכמה מאי"ן תמצא. כי אי"ן הוא דבר שאין לו השגה ואינו גוף ואין בו גשם כלל ולא שום תפיסה. ואנו מתפללים אל הבחינה הזאת. אל יתן למוט רגלך אל ינום שומרך:

כתיב ארחץ בנקיון כפי כו' עד ולספר כל נפלאותיך איתא במדרש. שזה מדבר מלולב במקח ולא בגזל כו' עי"ש במדרש:

ויכול להיות. כי כפ"י הוא מלשון כפות תמרים. וכבר דיברנו הרבה מזה. וע"י כל המצות ולספר כל נפלאותיך. נוכל להשיג נפלאות הבורא כמו שכתוב רבות עשית אתה י"י אלקי. היינו שעשית עמנו רבות שאתה נקראת י"י אלקי שמייחד שמו על כל איש מישראל אפילו על קטן שבקטנים מייחד כביכול הקב"ה שמו עליו. ולא זה בלבד אלא כי נפלאותיך ומחשבותיך אלינו. שע"י המצות שמסרת לנו וכשנקיים אותם נוכל להשיג הנפלאות ומחשבות שלך. וזהו הדר כבוד הודך. זה ידוע כי אתרוג נקרא הדר. כבוד נקרא כבודו של מקום זהו ההוד של הקב"ה. ועי"ז ודברי נפלאותיך אשיחה. נוכל לדבר הנפלאות של הקב"ה. וכמו דאיתא בכוונות על פסוק מכל מלמדי השכלתי כי עדותיך שיחה לי. ובזה נכלל הכוונות מאלו הימים. והבן:

כתיב וידבר משה את מועדי י"י כו'. אמר. כי לשון מועדי הוא התגלות. ודיבור הוא לשון הנהגה. וזהו וידבר משה. הנהיג והכניס את מועד"י י"י. התגלות אלקות. אל בני ישראל. ואתפשטותא דמשה הוא בכל דרא ודרא. כי כל צדיק בדורו הוא בחינת משה והם מכניסים התגלות אלקות בכל רגל ורגל אל בני ישראל:

איתא במדרש. ויהי בשלם סוכו ומעונתו בציון כו' מיום שברא הקב"ה את עולמו עשה לו סוכה והיה מתפלל בתוכה יה"ר שיעשו בניי רצוני ויהיה לי נחת רוח. ומשחרב ביהמ"ק היה מתפלל יה"ר שיבנה ביתי ויעשו בניי רצוני וכו'. עכ"ל:

פתח ואמר. מתפלל הוא ל' פלילה. וכן פי' הא דאיתא בגמרא מנין שהקב"ה מתפלל. ואמר מהבנין שנבנה בחודש הזה ע"י מעשה החודש הזה השלימות שלו נגמר ע"י הסוכה. וזהו ויהי בשלם סוכו. ל' שלימות סוכה. ואמר שיהי רצון אינו ל' תפלה אלא ל' צווי. יהי רצון שיומשך הרצון לעולם. וע"י מה ע"י שיעשו בניי רצוני וזהו אב הרחמים הטיבה ברצונך את ציון תבנה חומות ירושלים. ציון היא בחינה אחרת וירושלים היא בחי' אחרת. והבקשה הוא שיומשך הרצון לציון. וע"י מה שתבנה חומות ירושלים הבנין כנ"ל. ושלימות בנין חומת ירושלים היא הסוכה:

בליל ג' ליל ש"ק דסוכות. דיבר מענין אושפיזא דיעקב ויעקב נסע סכותה. לסוכ"ה. ויבן לו בית כי מכל העובדות שבזה החודש נבנה בית. ולמקנהו. פי' לקנינו. עשה סוכות. ע"כ קרא שם המקום ההוא הידוע סוכות. ויבא יעקב שלם לשלימות. עיר שכם ל' התחלקות. אשר בארץ כנען. ויקן את חלק"ת השדה ל' חלק ואנכי איש חל"ק. השדה שדה הידוע כפרש"י שדה תפוחין. מאת בני חמור אבי שכם ממקור הידוע. אבי שכם כנ"ל. במאה קשיט"ה במאה קישוטין וד"ל:

איתא במדרש. בסוכות תשבו שבעת ימים. אמר הקב"ה אשלם לכם גמולכם ומעלה אני עליכם כאלו גמלתם לי ועתיד אני להופיע מלכותי עליכם ולהגן עליכם שנאמר וסוכה תהיה לצל יומם:

ונוכל לומר. בסוכות תשבו שבעת ימים. להשבעה ימים תעשו ישיבה בהסוכה. כי כל קומת העולם אינו רק שבעת ימים כי הבריאה לא היתה רק שבעה ימים. וכששלמו אלו השבעה מתחיל עוד שבעה. וצריך לייחד אותם להסוכה שהיא למעלה מן העולם לייחד העולם להקב"ה ולהכניס קדושת הקב"ה בהעולם. כי העולם הוא מאוד רחוק מהקב"ה אעפ"י שבכל דבר יש חיות הקב"ה אעפ"כ הדברים הם גשמיים רק שהצדיק מייחד הכל להקב"ה כי הרבה קדושה ותשובה ויראה ואהבה יש ליקח מאלו הימים הקדושים:

כל האזרח בישראל ישבו בסוכות. כתיב כי אמרתי עולם חסד יבנה שע"י הסוכה בונה עולמו בחסד. כי אזר"ח הוא א"ז ר"ח. א"ז הוא חסד שמכניס כל שבעת ימי הבנין באל"ף שהוא אלופו של עולם והוא מדת אברהם שנקרא אזר"ח. ור"ח בגימטריא יצחק שהוא מדת גבורה ונכללו זה בזה יחד בהסוכה. שכן דרך הצדיקים לכלול המדות זה בזה וע"כ נאמר ישבו ל' רבים כי נאמר על שניהם. וזהו שנאמר משכיל לאיתן האזרחי. אית"ן הוא ל' תקיף מדת יצחק. ואזרח"י הוא אברהם. וזהו שאמר המדרש מעלה אני עליכם כאלו גמלתם לי. ר"ל כאלו תקנתם בזה מדת יצח"ק כי גמול נקרא דבר שהוא חסד כדכתיב גומל חסדים טובים ונאמר ביום הגמ"ל את יצחק. שנכלל אברהם ביצחק כי גם לזה היה דבר העקידה. ועתיד אני להופיע מלכותי עליכם כנ"ל שהצדיקים מייחדים כל העולם להקב"ה ומתקנים כנ"ל. ולהגן עליכם. כי סוכה הוא לשון הבטה ול' כיסוי:

היוצא לנו מזה. שצריך לשמוח מאוד בהמצות שבסוכה ובימים האלו כשאומרים אשר קדשנו במצותיו וצונו צריכים להתמלא שמחה מאד:

איתא במדרש. תכתב זאת לדור אחרון. ועם נברא יהלל יה. שהקב"ה בורא אותם בריה חדשה בר"ה ויוה"כ. ומה עלינו לעשות ליקח אתרוג ולולב ולהלל לו:

ונוכל לומר. דאיתא בגמרא אדם ראשון למחשבה ואחרון ליצירה כדי שאם יזכה הוא קודם לכל ואם לאו אומרים לו יתוש קדמך. ואיך הוא כך. רק האמת הוא כך. שהרוחניות של ישראל הם קודמים כי באדם ניתן כל הכוחות של כל החיות של כל הברואים בעולם כדי שיוכל להשיג מן התחתון והשפל עד העליון והגבוה ומן הגבוה עד השפל ולתקן כולם. ואף בדורות האחרונים שהיו במדריגה תחתונה ושפלה מאד עכ"ז תכתב זא"ת לדור אחרון. שיכתב ויקושר בחי' זא"ת לדור אחרון. כמ"ש והיה באחרית הימים נכון יהיה הר בית י"י בראש ההרים. ואחרית הימים לאו דווקא אחרית בזמן

רק אחרית במדריגה. הימים השפלים נכון יהיה בראש. יקושר בחי' ראש. וזהו ר"ה כדכתיב מראשית השנה ועד אחרית שנה. הפירוש כנ"ל שמקושר הראשית לאחרית. דאיתא בגמרא מרשית כתיב. שנה שרשה בתחלתה מתעשרת בסופה. ועם נברא יהלל יה (חסר):

ה' אד' עוז ישועתי סכותה לראשי ביום נשק. ה' אד' הוא הענין של ימים הנוראים וכל העובדות שעושים בימים האלו הכל להמתיק הגבורות וזהו עו"ז ישועתי. וביום הכפורים בעת נעילה מתחיל להתנוצץ החסדים. ולכן אנו אומרים במוצאי יום הכפורים ד' הוא האלקים. ואחר כך סכותה לראשי זה סוכות. ביום נשק. הד' מינים שהם כלי קרב כדאיתא במדרש וזהו ביום נשק. ולקחתם לכם ביום הראשון וגומר:

איתא במדרש. בסוכות תשבו שבעת ימים. אמר הקב"ה מי שמקיים מצות סוכה יזכה לישב בסוכה של סדום שנאמר ועמק סוכות אמדד איזה סיבה שהיא בעמק הוי אומר זו סוכה של סדום ושבעה אילנות מסככות זו על גב זו תאנים ענבים רמונים שקדים אפרסקין אגוזים ותמרים על גביהם שנאמר וסוכה תהיה לצל יומם. עכ"ל המדרש. פי' הסוכה תהיה לצל על היומם:

ונוכל לומר כי יש עמקים הרבה. יש עמק טוב ולהיפך. ובראש השנה צועקים מכל העמקים שנאמר ממעמקים קראתיך י"י. ולע"ל אי"ה יתוקן הכל לטוב כל העמקים כי אין מקום נמוך ועמוק יותר מסדום ואף זה יתוקן ויתעלה לעתיד. וזהו גם כן השבעה אילנות. תאנים ענבים הם שורש החטא של אדה"ר. כי יש דעה אחת שתאנה היתה ויש דעה שענבים היה ויתוקנו גם הם. רימונים הם אפילו טובים אעפ"כ אמרו חז"ל רמון מצא תוכו אכל קליפתו זרק. כי יש בו ג"כ חלק רע ולע"ל יתוקן הכל לטוב. שקדים ידוע הוא שאינו טוב מקל שקד אני רואה אעפ"כ נאמר בו ויגמול שקדים. שהכניס השקדים לתוך גמול כי גמול הוא חסדים טובים. וכתיב ובוסר גומל יהיה נצה. אפרסקים. איני יודע איזה פרי הוא. אגוזים יש בו ג"כ עמק טוב ועמק רע. כי אגו"ז בגימטריא חט"א ובגימטריא טו"ב ועוד יש באגוז הרבה ענינים. ויתוקן הכל לטוב. ותמרים על גביהם. והבן. וזה יהיה אי"ה לע"ל רק שצריך אדם לראות לקיים זה בעולם הזה כי מי שיש לו עולם הזה. כלומר עולם הבא בעולם הזה יש לזה עולם הבא. וצריך לתקן כל העמקים. ובמצות שבסוכות צריך לקבץ כל הנפזרים. כי כתיב וסוכה תהיה לצל יומם וכו' פירוש הסוכה תהיה לצל על היומם וד"ל. וזר"ם הוא לשון זורה ופיזור כמו תזרם ורוח תשאם וצריך לתקן ולקבץ מה שנפזר מדיבוריו ועשיותיו ומחשבותיו ויראות ואהבות שהם לא

טובים. וצריך לתקן אותם ולהפוך הכל לטוב בהעשיות הקדושים הרבים והדיבורים והמורא והפחד והיראה והאהבה שיש בימים האלו:

איתא במדרש. תודיעני אורח חיים שובע שמחות את פניך א"ת שובע אלא שבע. אלו שבע מצות שבסוכה כו' ע"כ לשון המדרש:

פתח ואמר. תודיעני אורח חיים. הדרך שהולכים בו לקבל החיות האמיתי. ומהו זה שנאמר כל ארחות י"י חסד ואמת לנוצרי בריתו ועדותיו. ומפרש שובע שמחות אל תקרי. ר"ל אי אפשר לקרות שובע אלא כשמקיימים שבע כי יש שבע מדות באדם. וגם יש שבע מדות למעלה. וזהו א"ת שובע אלא שבע. כמ"ש שבענו בבוקר חסדך. וזהו תודיעני כי דעת נקרא התפשטות וכשרוצה שיתפשט בעולם אורח לחיים דהיינו לתקן כל המדות לטובה צריכים לראות לתקן השבע מדות שבאדם והשבע מדות שלמעלה יהיו ממילא לטובה. וכתיב ואורח צדיקים כאור נוגה. ואור הוא אור פניך. ומהו אור פניך. ברכנו אבינו כולנו יחד באור פניך כי באור פניך נתת לנו כו' תורת חיים ואהבת חסד. ותחילת הליכה זו היא בר"ה. שנאמר באור פניך יהלכון. וכתיב שתה כו' עלומנו למאור פניך. עלומינו הם ימי נערות שלנו שמת למאור פניך. ומהו הפעולה מזה כדי שבאור פניך יתוקנו הכל. וגם בסוכות נאמר שובע שמחות את פניך:

איתא במדרש. חלקי י"י אמרתי לשמור דבריך. אמר משה כי עם קדוש אתה ובך בחר י"י. אתה בחרת בו והוא בחר בך. כי יעקב בחר לו יה. י"י בחר ביעקב ויעקב בחר בי"י. י"י אומר לכם חלקי אתם כי חלק י"י עמו יעקב חבל נחלתו. וישראל אומרים חלקי י"י אמרה נפשי. אמר הקב"ה הואיל ושלי אתם וחלקי אתם מה אני מבקש מכם דברים שנאמר והיה הדברים האלה וכו'. וסוף דבריו חליתי פניך בכל לב הנני באמרתיך. וחנותי את אשר אחון וכו'. עכ"ל:

פתח ואמר. חלקי י"י אמרתי לשמור דבריך. מאין יהיה חלקי י"י ממה שאשמור דבריך. כי על ידי הדיבור אדם נקשר בחבל למעלה למקום שצריך איש ישראל להתקשר. כי כל דיבור ודיבור הוא בוקע רקיעים. רק שהדיבורים שאינם טובים אין מניחים לעלות אותם למעלה רק שהם משוטטים. ונתן הקב"ה לישראל הדיבורים שלו שהם שבחיו תורה ותפלה שיעלה מזה החבל ויתקשרו למעלה ע"י החבל ההוא ויעלו לחלקו של הקב"ה וילך ההשפעה ממעלה למטה ע"י החבל. וצריך האדם לשמור מאוד בדיבורים שלא יהיה חס ושלום מסך המבדיל ושיניח החבל להתקשר. וזהו הפירוש חלקי י"י אמרתי לשמור דבריך. כי בכל מצוה ומצוה יש דיבור ואמירה שכך כתיב דבר אל בני ישראל ואמרת אליהם. דיבור לשון קשה. ואמירה לשון רכה דהיינו יראה ואהבה. ובכל מצוה

הן בעשה והן בל"ת יש יראה ואהבה. והראיה שצריך לעשות כל מצוה בשניהם בדחילו ורחימו ואם לאו אינו כלום. היינו מצות ל"ת הוא היראה ויש בה ג"כ אהבה דאיתא ישב ולא עבר עבירה נחשב כאילו עשה מצוה ועת העשיה ההיא היא באהבה. ובעשה היא באהבה ויש בו ג"כ יראה. אהבה היא עשיית המצוה היא מחמת אהבת המקום ויש בו ג"כ יראה שירא שלא יחסר חס ושלום מהמצוה דבר מה. וזהו החבל שנקשרים בו צדיקים למקום שצריך להתקשר וז"ש יעקב חבל נחלתו כי יעקב הוא המובחר שבאבות מחמת שנכלל משני המדות אהבה ויראה והוא כוללם יחד ונקרא חב"ל דכל חבל כלול משלשה. זהו פירוש המדרש. וזהו שמסיים המדרש חליתי פניך פירוש כשמחלים פניו בכל לב נעשה מזה חבל המתקשר ומגיע עד לבחי' וחנותי את אשר אחון וכו' וד"ל:

לשמחת בית השואבה

איתא במדרש. משכיל לאיתן האזרחי. זש"ה בזאת יתהלל המתהלל השכל וידוע אותי. אמר איתן האזרחי אני השכלתי. משכיל לאיתן. א"ל הקב"ה השכלת באלה חפצתי. וכל מי שיקלסני לא יקלסני אלא באלה שנאמר כי באלה חפצתי ולא בזבח. אמר איתן בחסד חפצת בחסד אני מקלסך שנאמר ולך י"י חסד. ולא בחסד אחד אלא בחסדים הרבה שנאמר חסדי י"י וכו' (עיין במדרש שוחר טוב) ואף הכסא עומד בחסד. משל למלך וכו' נטל צרור וסמכו וכו' והעולם עומד בחסד. שנאמר הודו לי"י כי טוב כי לעולם חסדו. עכ"ל.

פתח ואמר כתיב מי חכם ויבן אלה היינו שמכניס הבינה שלו בהמדות. המדות נקראים אלה. נבון וידעם שיכניס הבינה בהדעת ודעת נקרא דבר שיש לו התפשטות. ומהו התפשטות הדעת ע"פ פשוט. כתיב בכל דרכיך דעהו שצריך כל איש מישראל לידע שכל דבר בא בהשגחה פרטית מאת השם יתברך וכן בכל הדברים שאדם עושה צריך לידע שמשגיחים עליו על כל דבר בפני עצמו זהו התפשטות הדעת. וזהו בזאת יתהלל המתהלל השכל וידוע אותי שיכניס השכל בהדעת. משכיל לאיתן פירוש שיכניס השכל בהתחזקות. משכיל על דבר ימצא טוב. טוב נקרא טוב הגנוז. חסדי י"י עולם אשירה. היינו שיתגלה החסד לעולם כמו שאמרנו פירוש הפסוק הודו לד' כי טוב דטובי' גנוז בגויה. כי לעולם חסדו. שמנהיג את העולם במדת החסד בהתגלות החסד. ועוד כי לעולם חסדו שנתן התגלות החסד לעולם ליד האדם שיתנהג עצמו בחסד כמ"ש הפייטן למשוך אלה את אלה וכו' ושימשיכו מדת החסד בעולם. וזהו בחסד אני מקלסך. וצדיקים משיגים בבטחון את הטוב הגנוז שיהיה לו התגלות שכך כתיב משכיל על דבר ימצא טוב ובוטח בי"י אשריו:

עוד איתא שם בסוף המדרש נטל צרור וסמכו. צרור הוא לשון קשר צרור המור וכו'. והיתה נפש אדוני צרורה בצרור החיים את י"י אלקיך. בצרור של החיות של י"י ית' דהיינו שצורר וקושר את המצות והעשיות של ישראל שבהם גנוז החיות של הקב"ה. כי שום עשיה טובה של ישראל אפילו הפחותה שבפחותות אינה אבודה ח"ו. ולקשרם יחד. ובזה סמכו להכסא:

עוד פתח. שיר למעלות לשון מעלות דכתיב מגדול עוז שם י"י בו ירוץ צדיק ונשגב. על ידי הצדיק נשגב המגדול שכתוב בספרים שאות למ"ד הוא המגדול והוא בחינה של מלכות בית דוד כמ"ש מגדול ישועות מלכו וכו'. אשא עיני אל ההרים. הרים הן האבות. מאין יבא עזרי ממה שמחזיק עצמו לאין כי כל מה שעמל יותר בעבודת י"י הוא יודע ומבין יותר שעדיין לא התחיל לעשות. עזרי מעם י"י עושה שמים וארץ. אל יתן למוט אפילו רגל"ך. כי כשהעזרה בא מאי"ן כנ"ל אזי אפילו במקומות הנמוכים מאוד ג"כ אל יתן למוט רגל"ך. וד"ל:

עוד פתח בשיר השירים. מעין חתום. האיך אפשר שני הפכים. מעין הוא דבר פתוח. וכתיב חתום. רק האמת הוא חתום. ר"ל החותם של נעילה שעושין ישראל בשמע ישראל הוא חותם שבזה נחתמין שהן שלו וצריך להיות כמעיין. כמו מעיין שכל מה שדולים ממנו נובעין אחרים תחתיהן חיים וצלולים יותר. כך צ"ל הנקודה שבלב שיש בכל איש ישראל צריך להיות נובע בכל פעם יותר ויותר. אעפ"כ צ"ל חתום:

איתא במדרש. כל המקיים מצות סוכה זובח לישב בסוכה של לויתן. זה שאנו אומרים תמיד הרחמן הוא יזכנו לישב בסוכה של לויתן. הרחמן יקים לנו את סוכת דוד הנופלת. לוית"ן הוא ל' התחברות. בהתחברות נתקן סוכת דוד הנופלת וזו היא דבר הניתן ללב וניתקן בשמחה. כי שמחה היא בלב וגם בתפלה שגם היא נקראת עבודה שבלב גם זו דרך ישר מאד. רק שבשמחה טוב מאוד יותר וצריך האדם לייגע עצמו על שמחה יותר מעל כל המדות טובות. ת"שורי מ"ראש א"מנה. היינו דיא גרעסטי אמונה וויא פיל איוד האט איז זינגען דער ראש דער פון והבן:

כתיב בסוכות תשבו שבעת ימים כל האזרח בישראל ישבו בסוכות כו':

ונוכל לומר פשוט. בסוכות תשבו. היינו שתיישבו ותכניסו בתוך הסוכה כל השבעה ימים כידוע שהסוכה היא למעלה על הראש. וצריך לייחד כל השבעה מדות להראש כידוע שהעיקר הוא הסכך צל סוכה ולא צל דפנות וזה נקרא אימא דמסככא כו'. והראיה שהדפנות מותרים לעשות מכל דבר והסכך הוא דווקא מדבר שאינו מקבל טומאה כי זה מקום שאין בו שום דבר מן הצד רק כולו טהור. וצריך לייחד גם הדפנות וכל המדות הכל

למעלה. וזהו בסוכות תשבו כל השבעת ימים ולהתייחד עם כל האבות שע"י מדות של כ"א יגיע לבחינה הנקרא סוכה. כמו שדיברנו. וזהו כל האזרח בישראל ישבו בסוכות. נכלל בכאן כל השלשה אבות כמו שדברנו בתקיעת שופר היא הכוונה אברהם ויעקב ויצחק נכלל בין שניהם באמצע. גם כאן אותה הכוונה בעצמה. אזרח נקרא אברהם. בישראל זה יעקב. וממילא נכלל יצחק באמצע. וכפי דאיתא בפסוק זכור רחמי"ך י"י וחסדיך כי מעולם המה. רחמי"ך זה יעקב וחסדי"ך זה אברהם כמש"ל כ"פ. ואיתא בספרים כי יצחק נכלל בין שניהם. ועוד אזר"ח הוא אותיות א"ז ר"ח. ר"ח בגימטריא יצח"ק. למען ידעו דורותיכם. שידעו כל הדורות כי בסוכות הושבתי. כי יש כמה בחינות ובכל בחינה יש בחינת הדעת. כי דעת יש בו שני פירושים. דעת הוא ל' התחברות שמחבר שני קצווים שהם שני הפכים והוא מחבר אותם להיות אחד. כי יש שכל להיות טו"ב וזהו בחינת אברהם ויש שכל להיות פחד וגבורה זהו בחינת יצח"ק. ושני הבחינות אלו צ"ל אצל כל איש ג"כ. וצריך לזה שכל הדעת לחברם להיות אחד. ועוד דעת הוא ל' התפשטות ובכל דבר יש הדעת שצריך להתפשט חסדים ממעלה למטה ומלמטה למעלה שזה נקרא אור ישר ואור חוזר. וזהו משוך חסדך ליודעיך. וזהו למען ידעו דורותיכם שיתפשט החסד ע"י הדעת. כי בסוכות הושבתי את ב"י ובמה הושבתי אותם בסוכות בהוציאי אותם מארץ מצרים בזה הבחינה כידוע חמשין זמנין אדכר יציאת מצרים באורייתא. וזה הבחינה נקרא סוכ"ה כמו שדיברנו. וצריך להתפשט החסדים בכל הבחינות. ולזה כתיב ויסעו מרעמסס סכותה שהוציא אותם ממצרים מנו"ן שערי טומאה והביא אותם תיכף לבחינה הנקרא סוכה ולזה כתיב ה' בסוף. הגם שזה דרשת הגמרא כ"מ שצריכה למ"ד בתחילתה הטיל לה ה' בסופה: עכ"ז למה נכתב כך. רק נוכל לומר כי ה' מרמז על סוכה. ופשוט הוא כי דין סוכה ב' דפטת ושלישית אפי' טפח כציור אות ה. וידוע מהבחינה הנקרא ה' עלאה. וכמ"כ כתיב ביעקב ויעקב נסע סכות"ה. כי יעקב העלה את כל העולם ע"י בחינה שלו לבחינת סוכה ונתפשט על ידו חסד של אברהם לכל העולם. וזהו ויבן לו בית. וכמו שדיברנו בר"ה מי שיש לו בינה ושכל להבין כי י"י הוא האלקים אז את הצל"ע שהוא ל' שבירה עושה אותו בנין שלם. וזהו ויב"ן י"י אלקים את הצל"ע ע"י הבינה שלו עושה הבנין של הקב"ה שלם. כי מקודם היה ד"ו פרצופים אבל מי שיש לו בינה ויודע כי י"י הוא האלקים הוא עושה הבנין שלם ומוריד כל האורות לזה העולם בבחינת אור ישר. והאלקים עשה את האדם ישר. וזהו ויבן לו בית ולמקנהו עשה סוכות היינו כל מה שקנה בזה העולם העלה הכל לבחינה. הנקרא סוכ"ה וזהו שמחם בבנין שלם באור פניך תבהיקם. זה ר"ה כי אז התחלת הבנין. ירויון מדשן

ביתך זה הסוכה שנקרא בית כמו שדיברנו. ונחל עדניך תשקם. זה הלולב וערבה שנקרא ערבי נחל וזה הבחינה היה שמחת בית השואבה כי למה נקרא בית השואבה ששואבין רוח הקודש ומהיכן שואבים מבחינה הנקרא בית. בראשי"ת בי"ת ראשית. ונוכל לומר שלזה היה בסוכות ניסוך המים. כי מקודם הוא הסוכה וזה נקרא ב' כידוע שהסוכה דינה ג' דפנות הגם שדופן השלישי די אפילו בטפח עכ"ז צ"ל דופן שלישי וכמו שדיברנו הבחינה הנקרא סוכה. ולזה צריך להיות נסוך המים שצריך להתפשט החסדים ממעלה למטה ולהעלות אח"כ ממטה למעלה עד שיהיה כולו טהור ויבא לבחינה הנקרא קודש. והעיקר הוא להאיר את כל העולם ולייחד העוה"ז עם עולם העליון ושלא יהיה ח"ו שום דבר נפרד מהקב"ה וכמו שדיברנו אצל יעקב כתיב ויבן לו בית הנקרא חכמה היינו הב' מן בראשית שייחד שני העולמות חכמה תתאה לחכמה עלאה. וזהו ויבא יעקב שלם עיר שכ"ם. תיבת שכ"ם יש לו ב' פירושים ל' חלק ול' כת"ף. וזהו שייחד כל החלקים ותיקן הכל כידוע שופרי' דיעקב כו'. ותיקן כל החלקים ועשה את הבנין שלם. וכפי דאיתא במדרש מה שופר של הקב"ה שלם וכמו שדיברנו ויבן י"י אלקים את הצלע. וזהו ויבא יעקב שלם עיר שכם וגו' ויחן את פני העיר *ויקן את חלקת השדה וגו' מיד בני חמור אבי שכם. כידוע יעקב נקרא איש חלק. וכאן ויחן כו' חלקת השדה. שייחד את כל הבחינות והעלה הכל לבחינת שד"ה דחקל תפוחין קדישין. אשר נטה וגו' מיד בני חמו"ר אב"י שכ"ם. שהעלה כל החומריות וכל החלקים וכל העולם תיקן [* כן היא בתוה"ק אכן הנוסחא בהעתקה היא כמ"ש (יהושע כד לב) אצל יוסף ואינה ענין לכאן ע"כ הצגתי כמ"ש בתוה"ק] והעלה אותם למעלה. במאה קשיט"ה הוא ל' תכשיט. שקישט הכל והעלה אותם לבחינת מא"ה ונעשה יחוד בין כל העולמות א"ת מה אלא מא"ה והביא החסדים של אברהם להעולם:

ולזה איתא במדרש. מי עשה לי סוכה עד שלא נתתי לו בית וכו'. ולא תאמרו שאתם גומלים לי אלא שאתם פורעים לי. מי הקדימני ואשלם. היינו כפי ששמעתי מא"א אדומו"ר זצוק"ל על מה דאיתא על אברהם אבינו שבחזרתו פר"ע הקפותיו. פ"רע ל' התגלות אשר גם באור חוזר עשה התגלות ועשה כולו חסדים הגם כל המקיפים. ואותה הבחינה הוא ג"כ ע"י סוכה כידוע שהם אור מקיף ומתגלים כל החסדים הן פנימית הן המקיפים. וזהו אתם פורעים לי. שע"י עשיית סוכה ולולב מתגלים החסדים ומביאים לעולם כ"ט. וזהו למען ידעו דורותיכם כי בסוכות הושבתי כו' כידוע שהקיף אותם בענני כבוד שהם החסדים. וזהו למען ידעו דורותיכם. כמו שדיברנו שע"י הדעת מתפשט ממעלה למטה וממטה למעלה ונעשה הבנין שלם. וזה מתחיל מן ר"ה ע"י היראה והפחד ונגמר אח"כ בסוכות ע"י השמחה עד הו"ר שאז נגמר הכל לטוב ונעשה יחוד השלם.

וזהו שאנו אומרים בר"ה זכרנו לחיים כו' כידוע הבחינה הנקרא חיי"ם הנצחיים וגם בסוכות לול"ב והד"ס גימטריא חיי"ם:

כתיב כמו חלב ודשן תשבע נפשי ושפתי רננות יהלל פי. אמר מיא בדארף דיק און פעט ווערין פון איטליכער מצוה בזונדער מקבל זיין תענוג מיט זיי. מצות סוכה איז זייער גוט גרויס זיא איז אמגן זיא איז אשמירה אויף אנאנץ יאר און אוף אלע יאר. לולב ומיניו קריאת הלל אמירת הלל הושענא אנא י"י הושיעה נא הוא גדול מאוד. כשאיש ישראל זוכה לומר מודים אחד לפני המקום כמה צריך להתמלא תענוג:

כתיב יפתח י"י לך את אוצרו הטוב. פי' עם האוצר יפתח לך את הטוב הגנוז. ומהו האוצר. יראת י"י היא אוצרו. ודיבר בזה הרבה וסיים זהו שצדיקים מפרשים. מה רב טובך אשר צפנת ליריאך. היכן הוא צפון. ליראיך. אצל יראיך. ואמר עוד סולו לרוכב בערבות רוכב במקומות הנמוכים כערבות שאין בו לא טעם ולא ריח. ביה שמו הללו יה. כתיב ועם נברא יהלל יה. הקב"ה בורא אותם בריה חדשה בר"ה ויו"כ אפילו אותם שהם כערבות וערבה דומה לשפתים. שפתים ישק משיב דברים נכוחים. כמו שהשפתים אינם מרגישים לא טעם ולא ריח אעפ"כ עיקר האהבה ניכרת בהם בנשיקה שהוא בשפתים כך מאלו שהם במדריגות הפחותים ניכרת אהבתם למקום. ועוד ערבה הוא ל' מתיקות. הערב נא י"י אלקינו את דברי תורתך בפינו. שמכל המקומות הפחותים והגרועים צריך לקשר כל האהבות למקום אפילו אין בהם טעם וריח ולקבל חיות מהקב"ה. וכתב לו את משנה התורה וכו' והיתה עמו וקרא בו כל ימי חייו. פי' כדי שיקבל מזה החיות לכל ימיו למען ילמד ליראה וכו':

איתא במשנה. מקום יש בירושלים ונקרא מוצא שמשם מוציאים מורביות של ערבה כו':

הנה ידוע שכל העשיות של כל ישראל מן ר"ה עד אחר הו"ר הכל הוא להמתיק הדינים. וכפי דאיתא על פסוק אקרא לאלקים עליון זה ר"ה. לאל גומר עלי זה יוה"כ. וידוע כי בר"ה מתחיל הדין הקשה וע"י תקיעת שופר מתחיל העתקת הדינים. כפי דאיתא בכוונת השופר ע"י ז' הבלים היוצא דרך השופר מפה התוקע ע"י ה' מוצאות הפה. ואח"כ יוה"כ. ואח"כ מתגלים החסדים בסוכות ע"י הסוכה וע"י הד' מינים שבלולב ואח"כ בהו"ר ע"י חביטת הערבה נמתקים כל ה' גבורות ואז נגמר החותם לטוב ונעשה היחוד השלם. וזה ידוע כו' ערב"ה דומה לשפתים. שע"י השפתים נעשה היחוד הגמור. לכך כתיב מוצא שפתיך תשמור. כי ע"י ה' מוצאות הפה היוצא ע"י השפתים נגמר היחוד. וזהו ע"י חביטת ערבה. לזאת נקרא מקום הנ"ל מוצ"א. נמצא כי התחלת ההמתקה מתחיל מן

השופר שהוא ג"כ ע"י הפה של התוקע. כמו שדיברנו. וגמר החתימה לטוב הוא בהו"ר ע"י חביטת הערבה. לכך כתיב כי על כל מוצ"א פי י"י יחיה האדם. היינו מהשופר ע"י מוצא פה התוקע. ונגמר כאשר דיברנו ע"י חביטת הערבה הדומה לשפתים שנקרא ג"כ מוצ"א. לזה אמר התנא מקום יש שנקרא מוצ"א שמשם מוציאים מורביות של ערבה לכך כתיב כי טוב חסדך מחיים. היינו החסד שנעשה בסוכות ע"י הלול"ב שעולה חיי"ם שפתי ישבחונך זה הערב"ה:

כתיב מי זאת עולה מן המדבר וכו'. ונוכל לומר הפי' כי זא"ת היא בחינה גדולה והשכינה נקרא זא"ת כי זה הוא פשוט שכ"א מישראל צריך להאמין באמונה שלימה שכל הגלגולים והסיבות שלו וכל מה שנתהווה בעולם הכל הוא בהשגחתו יתברך. וזו המדה נקראת זא"ת. כי הוא מאמין אשר מאת י"י היתה זא"ת. ובזה יכול כ"א לבוא למדריגה גדולה ונפלאה לכך כתיב בזא"ת יבא אהרן אל הקודש. פי' במדה הנקראת זא"ת יבא אל מדת קודש. ולכך כתיב מאת י"י היתה זא"ת היא נפלאת בעינינו. פי' כי מי שהוא מאמין שמאת י"י היתה כנ"ל יכול לבא למדה שהיא נפלאת בעינינו וד"ל:

עוד י"ל ע"ד שאמרנו כבר פי' על הפסוק מאת י"י כו'. פי' מאת י"י היתה זאת לפניו הכל אחד. כי הוא יתברך אחד הפשוט וכל המדות הם אחדות הגמור. לפיכך לפניו יתברך הכל נקרא זא"ת כי לפניו נגלו כל תעלומות והוא מייחד את הכל ומהווה את הכל. אבל מה שהיא נפלאת הוא רק בעינינו:

עוד נוכל לומר אשר כל המדות הן מה שנקרא זא"ת והן מה שנקרא נפלא"ת הכל הוא בעינינו שיוכל כ"א לבוא לזה. לכך כתיב השמים שמים כו'. פי' הן מדריגות שמים והן מדריגות ארץ. וזהו והארץ נתן לבני אדם. הכל נתן לבני האדם:

עוד נוכל לומר. מאת י"י כו' היא נ'פלאות בעינינו כי השער הנו"ן עדיין לא הגיע לה שום אדם עד ביאת משיח. כי אפילו משרע"ה לא השיג שער הנו"ן כי כתיב ותחסרהו מעט וכו' וד"ל:

נחזור לענייננו. מ"י זא"ת עולה מן המדבר. ר"ל מ"י הוא מדריגה גדולה דקיימא לשאלה מי הוא וכמו שכתוב מ"י יתן והיה לבבם זה. וכתיב שאו מרום עיניכם וראו מ"י ברא אלה. וגם מדה זא"ת עול"ה. זהו המחשבה הכל הוא מן המדבר. מן דיבורי ישראל כמ"ש בדבר י"י שמים נעשו. והאיך יכול לבא לזה הוא רק ע"י מקוטרת מור. כמאמר המדרש. מור זה אברהם וכו'. היינו ע"י התקשרות למדת האבות ולצדיקים אשר הם בכל דור כי הם אבות העולם כי האבות הן המרכבה והם חיים וקיימים והתפשטותם בכל דור ודור בהצדיקים שבכל דור ודור. ובאמת צריך להבין הגמרא תמה זכות אבות. ונוכל

לומר בדקדוק הלשון תמה זכות היינו דווקא זכות לחוד בלי שום התקשרות למדותיהם ובלי שום סיוע מעצמו אבל כשהוא מקשר א"ע במדת האבות אזי הם ומדותיהם חיים וקיימים. והראיה לזה המאמר הוי מתלמידיו של אהרן והלא כבר הי' בעולם אך כמו שדיברנו הוא הנכון. וזה אפשר לומר הפי' ג"כ על הפסוק וזאת אשר דיבר להם אביהם. כי דיבר הוא ל' הנהגה כי מדה של זא"ת הנהיג להם אביהם עד עולם להאמין שהכל הוא מאתו יתברך. וזהו בחינת האבות. ודו"ק:

כתיב י"י אלקים עוז ישועתי סכותה לראשי ביום נשק. איתא במדרש. ביום נשק. ביום שמשיקים זה בזה שני העולמות העוה"ז והעוה"ב וכו' עכ"ל:

הנה באמת עיקר העבדות שלנו להשוות שני העולמות כי באמת עוה"ז הוא היפך מן העוה"ב. כי העוה"ב הוא רוחניות לגמרי והעוה"ז הוא גשמי לגמרי ועיקר רצון הבורא הוא לקיים מצותיו ולבטל עולם הגשמי ולהעלות הכל למעלה לחיי עוה"ב מקום שאין שם שום גשם רק הכל רוחני. וזהו סכות"ה. היינו ל' סכך כידוע שסוכ"ה נקרא אימא דמסככא כו' ר"ל שמסככת על זה העולם שיתייחד לעולמות עליונים. והכל נעשה ע"י עשיות שלנו:

תודיעני אורח חיים. שמייחד הכל להחיות אמיתי תודיעני ל' דעת. כי יש כמה בחינות דעת. פשוט הוא הדעת. ועוד יש דעת כדכתיב ובדעת חדרים ימלאו. שע"י הדעת נתמלא כל העולם ומייחד הכל לחיים הנצחיים. שובע שמחות כו' היינו ע"י השבע מצות שבחג שאנו מקיימים בחג נתעורר למעלה ג"כ כל האורות עליונים ומתייחדים שני העולמות. וזהו סכות"ה לראשי ביום נש"ק:

ואיתא במדרש. הודו לי"י כי טוב כי לעולם חסדו. הדא הוא דכתיב אמרו צדיק כי טוב. אמרו לצדיקו של עולם שהוא טוב. בר"ה כל העולם נידון ובחג הסוכות ישראל נוטלין לולביהון ומנענעים ומקלסין להקב"ה. יודעין שזכו בדין וכו' ע"ש במד':

כי באמת מהו הענין של הנענועים. רק באמת זו היא כדי לבטל ולהעביר טללים רעים. זהו פשוט שנעשה תשובה באמת. כי לולב נקרא כפת תמרים. מה תמר זה לבו למעלה. היינו העיקר לייחד לבו למעלה. אשר לזה נקרא לו"לב לו ל"ב. וממילא יעביר כל הקליפות וטללים רעים. ועיקר הוא להביא אורו וקדושתו של הבורא ב"ה לזה העולם. כי באמת אנו מחוייבים לעשות בזה העולם כאשר צונו השי"ת ובאמת נתעורר למעלה ג"כ כל הבחינות ואורות כפי מעשה ידינו הן בר"ה ע"י היראות שלנו ותקיעת שופר הקדוש ע"י ה' מוצאות הפה ושבעה הבלים הקדושים. וביו"כ הקדוש החמשה קולות הקדושים שהם לגמרי רוחניות. וכמו שאמר הרב הקדוש מקארלין. כי יוה"כ הוא מעין עוה"ב שאין

בו אכילה ושתיה. יתר עליו שיש בו תשובה שאנו עושים. רק העיקר הוא שנירא באמת כי יש מאוד מה לירא מפני הבורא ב"ה שאנו מלוכלכים בעוונות כל השנה. והעיקר הוא שנעשה תשובה באמת שנעשה מזדונות זכיות ונתגלה אח"כ טובו בזה העולם. וע"י הלולב שאנו מנענעים אנו מביאים אורות וחיות עליונים לזה העולם ואנו מעוררים מדת החסד. וזהו דווקא ע"י הדיבורים ונענוע הלב. כי אד"ם הוא ר"ת א"דם ד"יבור מ"עשה. וכפי דאיתא לולב צריך להיות למטה וגם למעלה יותר ארוך מכל המינים. כי הוא נגד הוא"ו שבשם. להראות כי קדושתו של הבורא ב"ה הוא מרום רום המעלות עד למטה לארץ ולמטה מן הארץ הכל הוא חיות הבורא ב"ה. וזהו תודיעני אורח חיים שובע שמחות. שע"י השבע מצות שבחג אנו מייחדים הכל לחיים הנצחיים ומביאים חסדו של הקב"ה לזה העולם. וכפי שאמרנו כבר. כי הקב"ה נקרא טוב רק שהוא טוב הגנוז. וזהו הודו לי"י כי טוב וע"י המצות שאנו מקיימים מגלה טובו וחסדו בזה העולם וזהו כל"ח. שמביא ומגלה חסדו לזה העולם. ובאמת צ"ל הכל כסדר. כי באור פניך נתת לנו י"י אלקינו תורת חיים כידוע שזה נקרא ר"ה באור פני מלך חיים. שע"י התקיעות נתגלה לנו אור פניו של הקב"ה. וזה נקרא תורת חיים. כמו שדיברנו כמה פעמים. זכרנו לחיים. היינו החכמה תחיה בעליה. ומהו החכמה ראשית חכמה יראת י"י. ואח"כ ואהבת חסד זה חג הסוכות. וממילא נשפע אח"כ צדקה וברכה ורחמים וחיים ושלום וכל טוב. והנה בחג הקדוש הזה יש שתי בחינות חסדים כידוע ופשוט. אחד הוא קדושת הימים בעצמם משפיעים כל טוב לישראל. ועוד מה שנעשה ע"י עשייתינו בסוכה ולולב. שובע שמחות את פניך. וכפי דאיתא תודיענו אורח חיים זה ר"ה כפי שדיברנו שאז נתגלה אור פניו של הקב"ה. ואח"כ שובע שמחות. היינו שע"י שבע מצות שבחג והלולב מביאים השמחה לזה העולם ושלום וכ"ט אמן כי"ר:

כתיב מי כהחכם ומי יודע פשר דבר. איתא במדרש מי כהחכם. זה הקב"ה חכם לבב ואמיץ כח. ומי יודע פשר דבר. שפשר התורה לישראל. חכמת אדם תאיר פניו. אמר ר' יודן כמה גדול כחן של נביאים שמדמין את הצורה ליוצרה כו' עד ועל דמות הכסא דמות כמראה אדם עליו מלמעלה. ועוז פניו ישונא. שמשתנה ממה"ד למדה"ר על ישראל. עכ"ל:

הנה כבר דיברנו מזה הרבה. מי חכם ויבין אלה נבון וידעם. וכמו דאיתא ע"ז במדרש. כי באמת כתיב י"י בחכמה יסד ארץ כדכתיב בראשית ברא וכו'. ואיתא בתרגום בחוכמא. וע"י איזו בחינה ע"י בחינת בינה בא אח"כ לבחינת דעת המקשרם. וזהו נבון וידע"ם. וזה ידוע כי בחינת בינ"ה נקרא מ"י. וזהו מ"י כהחכם ר"ל בחינת מ"י נתייחד בשוה עם

בחינת חכמה. ומ"י יודע. וזה ידוע כי חכמ"ה נקרא כ"ח מ"ה. היינו שאין שום השגה בזה. כי באמת לזה נקרא בחינת מ"י כי היא קיימא לשאלה עכ"ז אין אנו משיגים כלום. וזהו ומ"י יודע שיש בזה מעט השגה. עכ"ז נתקשרו ונתייחדו הכל יחד עם בחי' חכמה. ויוד"ע הוא ל' התקשרות. כי באמת בג' ראשונות אין שום השגה כלל. והם קודם לבריאת העולם. וזה ידוע כי התחלת בנין העולמות הוא בבחינת חסד בחינת אברה"ם. והנה באמת הלא כולא חד ואיך אפשר להתנוצץ אורו הגדול בזה העולם הגשמי והלביש כביכול ב"ה וב"ש אורו הגדול בלבושים הרבה לבוש אחר לבוש עד שיכול העולם לסבול. וזה ידוע כי בתורתו הקד' ברא את העולם. וזהו הפירוש שפש"ר התורה לישראל הוא ל' מים פושרין כי הלא התורה הקדושה כולה שמותיו שלו יתברך ואורו הגדול רק שהלביש אותן באלו האותיות והכלים שיוכל העולם לסובלו בכדי לברוא את העולם. וזהו פירוש המדרש שפשר את התורה. ר"ל שעשה לה לבושין שיוכל כ"א להשיג את תורתו ע"י הלבושין שעשה לה. ובזה ברא את העולם שנקרא עולם הבנין. חכמת אדם תאיר פניו כו' שנאמר ועל דמות הכסא דמות כמראה אדם כו'. כי באמת מהו ל' כסא וכי ח"ו כסא של גשמיות יש שם של זהב או של כסף. רק הכסא נעשה מנשמות ישראל שהם חצובים מתחת כסא הכבוד. וזהו ועל דמות הכסא דמות כמראה אדם עליו מלמעלה. היינו למעלה מכל העולמות כידוע שיש בחינה הנקרא אדם קדמון. ולזה אמר חכמת אד"ם תאיר פניו כי זהו עיקר הכוונות של ר"ה האור פנים שיומתק כל דבר עד שיתייחדו לאור פנים שזה קודם לכל הבחינות. והאיך נעשה זאת ע"י קדושת הימים בעצמם וע"י קדושת התפלות של ר"ה וקדושת השופר ויום הקדוש והנורא יוה"כ. וחג הסוכות וכל המצות של סוכות. עד שנשלם היחוד הגמור בשמיני עצרת ע"י שמחה ואז יתייחדו כל העולמות עד אור פניו של הקב"ה. כי באמת בעת בריאת העולמות היה הכל בהתגלות. ועתה אנו מאמינים שנתעורר בכל שנה כל הבחינות מבריאת עולמו עם כל הכוונות והיחודים. וזהו חכמת אד"ם תאיר פניו וממילא ועוז פניו ישונא ממדה"ד למדה"ר על ישראל שלום אמן כן יהי רצון:

בשמע"צ אחר הקפות אמר

שמעתי פעם אחת מא"א אדומו"ר זצוק"ל שדיבר קודם הקפות מן הפסוק ובצלעי שמחו ונאספו וכו'. ועוד פעם אחרת אמר מה זאת שמרגלא בפומא דאינשי לומר שאצלינו שמחה כמו בשמחת תורה קודם הקפות. ודיבר בזה הרבה. והנה אנחנו מה לפרש דברי קדשו של א"מ מו"ר זצוק"ל. רק פשוט נוכל לומר וכבר דיברנו הרבה מזה הפסוק ויבן י"י אלקים את הצל"ע כי זהו עיקר כוונת הנסירה. כי מתחלה הוכרח להיות ד"ו פרצופים

בכדי שלא ישלטו החיצונים. כפי דאיתא בספרים קדושים. אמנם תכלית כוונת הבריאה היתה כדי שיתייחדו כל העולמות ביחוד גמור נסר אותם ונעשה היחוד פנים בפנים ונשלם הבנין. וזהו ויבן י"י אלקים את הצלע. שתיקן ובנה מה שהיה שבור. ואימתי היתה זאת. ידוע אשר ההתחלה היתה בראש השנה. כי בכ"ה באלול התחיל בריאת העולם והאדם נברא בראש השנה ונתקנו כל הכלים שבורים רק לגמרי אינו נגמר הייחוד עד שמיני עצרת ע"י שמחה. כי באמת בר"ה התחלת הפחד הקשה ואז העולם נידון וכפי דאיתא בספרים כל הכוונות עד סוכות שאז מתחיל להתגלות החסדים ע"י סוכה ולולב והנענועים שאנו עושים בימים הקדושים האלו ובהושענא רבה ע"י חביטת הערבה הכל הוא בכדי להמתיק הגבורות ושיושפע החסדים בעולם והכל הוא ע"י עשיית המצוה בשמחה ובשמיני עצרת ושמחת תורה נגמר כל הבנין לטוב ע"י השמחה. וזהו ובצלע"י שמחו כי התחלת היחוד הוא מר"ה שאז מתחיל לתקן את הצלע ונגמר בשמחת תורה ע"י השמחה. וזהו ובצלע"י שמחו. ובר"ה אנו אומרים היום הר"ת עולם. וכפי דאיתא בספרים זהו ל' הריון. וכפי דאיתא בגמרא הפלוגתא אי בתשרי נברא העולם או בניסן נברא העולם וכי אפשר שיהיה פלוגתא במציאות. רק באמת יש בחינת עיבור והולדה וזהו היום הרת עולם שאז התחיל ההולדה בחי' עיבור:

דוד המלך ע"ה אמר. ממשפטיך לא סרתי כי אתה הורתנ"י ויכול להיות שזה ג"כ לשון הריון. ואמר איך אפשר לסור מהקב"ה אחרי שהוא כביכו"ל הרה אותנו וילד אותנו. ובאמת איך אפשר הדבר שנסור חס ושלום מאחרי הקב"ה כי עם בני ישראל הורתו ולידתו בקדושה. ולזה אמר דהע"ה ממשפטיך לא סרתי כי אתה הורתנ"י וד"ל:

ולזה אנו אומרים בשמחת תורה בשעת היחוד השלם אתה הרא"ת לדעת. הרא"ת ג"כ לשון הריון הראת לדעת כידוע שהדעת הוא המייחד והמחבר והיה מקודם בחינת עיבור ואח"כ הלידה. היינו התגלות חסדו וטובו בעולם ונעשה היחוד השלם. וזהו כי ד' הוא האלקים אין עוד מלבדו. וזהו אתה הרא"ת. כפי שדיברנו. בראש השנה אנו אומרים היום הר"ת עולם ואז מתחיל הדין והפחד הקשה והכל הוא בבחי' עיבור עד שנשלם כל היחודים בשמחת תורה על ידי שמחה. ואז נגמרו כל היחודים ותכלית בריאת עולמו. ונתייחדים כל הבחינות בהתגלות טובו וחסדו. וזהו לדעת כי ד' הוא האלקים. וזהו בחי' לידה והמש"י:

ביום שמיני עצרת אמר. כש"ם שקיימנו וישבנו וכו'. יהי ש"ם ד' מבור"ך. הפחד ואימה ויראה שהיה בימים הנוראים. הסוף והסיום מימים האלה הוא ר"ך. וש"ם הוא בחי' דהע"ה שנאמר ויעש לו דוד ש"ם. כי בכל עשיות ישראל צריך לקשר עצמו לדוד המלך

ועשיתי לך ש"ם גדול כש"ם הגדולים אשר בארץ. הגדולים הם האבות שנקראו גדולים. שכך הוא הולך כסדר כי בתחילה צריך לקשר עצמו לצדיקים בכל עשיית מצוה ומצוה. וזה מוכרח להיות. ועל ידי הצדיקים מתקשרים לדוד המלך עליו השלום. והוא מקשר עוד אל האבות הקדושים עד שנתקשר לד' בעצמו. וזהו גם כן הפירוש מה שאומרים קודם כל מצוה בשם כל ישראל. פירוש של בשם. שמקשרים עצמם לצדיקים שבכל ישראל והם מקשרים כסדר כנזכר לעיל:

כך נזכה לשנה הבאה לישב בסוכה של לויתן. לוי"תן הוא לשון התחברות שנזכה להתחבר ולהתייחד עם הסוכה על כל השנה להתייחד עם ה' ועם מצות סוכה ולולב ומיניו וליקח לעצמו שמחה על כל השנה אמן כיה"ר:

תושלב"ע

ליקוטים

מר' אשר מסטאלין

דבורים נחמדים מלוקטים מאדומו"ר סבא קדישא כו' הרב הק' **ר' אשר** זצוקללה"ה מסטאלין זי"ע

שפ"ת אמת תיכון לעד. אפילו מעט [* אולי צ"ל אפי' מעט אמת] ג"כ תיכון לעד:

יתגבר כארי לעמוד בבוקר. פי' בבהירות:

משנכנס אדר מרבין בשמחה. אין שמחה אלא בבשר לב בשר:

יפנה ממדות רעות. **ויטול ידיו** אהבה ויראה:

עד מתי אתם פוסחים על שתי הסעיפים. סעיף א' וסעיף רל"א:

אוכל תשברו מאתם בכסף. לשון נכספה ותאוה תשברו:

ויוכח אמש. שיוכיח עצמו במה שעשה אמש:

אשר יאכל. בשעת אכילה ושפך את דמו הבהמית. וכסהו בעפר שהוא אפר דם מרה:

חייב אדם למשמש בגדיו. לשון בבגדו:

והרע בעיניך עשיתי. בעינים שהם שלך:

מי שאבד ממנו חותמו. היינו חותם העליון. ממתינין לו עד הערב היינו עד ערב שבת. וערב יום טוב וער"ח. או בו ביום בערב:

השומר אמת לעולם אז עושה משפט לעשוקים: כי אתה שומע תפלת כל פה. אפילו רק פה:

הא דמצי לצעורי נפשי'. לשון קטנות:

נחלה לישראל עבדו. פירוש העבדות:

המאמין לא יחוש. פירוש לא ידאג:

מחץ מתנים קמיו. על ידי מתינות יוכל למחוץ קמיו:
בתוך עמי. לשון גחלים עמומים ג"כ אנכי יושבת:
המקורב להצדיק. כל העשיות טובים כאילו עשאם הוא. ולכן כל חפצו של סנחריב היה להפרידם מחזקי':
שושנת העמקים. מעומקא דלבא:
כל מעיני ב"ך. בכ"ב אותיות:
כמה לך בשרי. פירוש רש"י לשון תאוה ואין לו דמיון. אין לתאוה זו דמיון:
מרבה ישיבה. ישוב הדעת. מרבה חכמה:
וטהרתם מכל טומאותיכם מצידכם. ואחר כך ומכל גלוליכם היינו מחשבות שבפתאום מתגלגלין על האדם. אטהר אתכם בעצמי:
הדעת אותי. מה שאתי הוא הדעת ומה שאין אתי אין זה דעת:
חד אמר שווקים תיקן. תשוקה. וחד אמר מרחצאות. שירחץ ממדות רעות. וחד אמר מטבע. טבע:
לא יחל דברו. אז ככל היוצא מפיו יעשה:
לסיחון מלך האמורי. שעושה טוב כדי שיאמרו עליו שהוא טוב. ולעוג מלך הבשן. מחמת בושה. והרגם משה רבינו עליו השלום:
יציץ ופרח ישראל. יציץ. מי שמציץ על ישראל חס ושלום. ופרח נקודת ישראל שלו:
העונה אמן בכל כחו פותחין לו שערי ג"ע:
כשאדם מדבר לפני המלך על בניו בוודאי דוחפין אותו מפלטין כך כשאדם מדבר חס ושלום לה"ר על שום ישראל הגם במחשבה ר"ל:
ויברכם ביום ההוא לאמר. שלא לומר ולחשוב על יום מחר רק על יום זה:
מחריש לדעת. לשון חרישה:
ואברהם עודנו עומד לפני ד'. גם היום:
קודם אמירת תהלים צריך לקשר א"ע לדוד המלך ע"ה:
בכל ר"ח בא לאדם התחדשות איך להתגבר על היצה"ר:
אני ה' לא שניתי. אין שום השתנות. רק ואתם בני יעקב לא כליתם לשון כלתה נפשי:
בשעה שאומרים הזיי"ן קולות בשבת הוא בחי' מתן תורה:
ותהי האמת נעדרת. שצריך לעדור ולחפור אחרי האמת:
קול מעוררהכונה. וכן להיפך:
אשרי אדם מפחד תמיד. ממי שהוא תמיד:
נתינת אוכלים להצדיק הוא בחי' שושבין שמקרב הניצוצות להעלותם:

ליתן אוכלים על השולחן הוא עבדות גדול. וביותר לפנות הכלים מעל השולחן:
אי אפשר להתקרב אל הצדיק אלא או שיתן לו דבר או שיקח ממנו:
אל יתהלל חכם בחכמתו וכו' כ"א בזאת יתהלל המתהלל השכל וידוע אותי. היינו אם בכל הנ"ל יודע אותי בזאת יתהלל:
לחם עוני שעונין עליו דברים הרבה. עוני לשון יחוד כמ"ש ועונתה לא יגרע. והבן:
בנים לא אמון בם. אין להאמין עליהם. שנראה ח"ו לא טוב. ותיכף נעשה צדיק גמור:
בידך אפקיד רוחי פדית אותי. אות ברית:
אין נאה לקבל כבוד. רק שיכאב לו כמו שחותכין את בשרו בסכין:
נהיה לראש. היינו שנהיה מקושרים להראש. הוא הצדיק:
בזה הזמן שנחלשו הכחות ואינו יכול לסגף ולקרר היצר ולקדש א"ע שלא נכסוף להבלי עולם וגם אין בנו דעת להתענות. לכן אין תקנה אלא בתפלה בכל כח שבעמל כחו בתפלה מקרר היצר ומטהר עצמו בכל אות ואות. מה הנחלים מטהרים אף בתי כנסיות ובתי מדרשות:
בשם הרב הק' ר' זוסיא מהאניפאליא זי"ע. כי היא חכמתכם ובינתכם לעיני העמים זה חשבון תקופות ומזלות. וק' הלא גם ביניהם יש חכמים כאלו. אלא שנראה להם מחמת ידיעתם שיהא כך וישראל מהפכין בתפלתם. זו היא חכמתכם:
כי רגע באפו. אין לאדם לראות אלא רגע שלפניו. ואז חיים ברצונו:
קול ה'. בתפלה: יחולל ל' הורג. אילות תאוות רעות לשון [* אולי צ"ל ל' איולת] אילותי:
רוממות אל בגרונם. אז וחרב פיפיות בידם:
ואת זעקתם שמעת על ים סוף. סוף דכל דרגין
ע"י השירה אז נבהלו אלופי אדום. כחות אם. אילי מואב. כחות אב:
הפותח בכל יום דלתות שערי מזרח. ובוק"ע חלוני רקיע. בחי' זאת ישנה ג"כ באדם התחתון ע"י יגיעה רבה בתפלה. כמו ובוקע עצים יסכן בם:
תלפיות. תלפיות. רק פה:
אחות לנו קטנה. לשון אחוה. ושדים אין לה. אין לנו יניקה. מה נעשה לאחותנו ביום שידובר בה. אין לנו דבורים בתורה ותפלה. והעצה. אם חומה. תחזק עצמך כחומה. שתשיב ליצרך אע"פ שנתלכלכתי עד עכשיו אעפ"כ אתפלל ואעסוק בתורה. אז נבנה עליה טירת כסף. ואם דלת היא שמתנענע לכאן ולכאן. נצור וכו':
כי השביע נפש שוקקה שמשתוקקת להקב"ה. ונפש רעבה ג"כ מילא טוב:
אגרא דכלא דוחקא. א"א לאגרא דכלה אלא ע"י דוחקא. שיהיה אצלו בדוחק כל התענוגים:

ודבריו חיים. כל דבר שהוא בחיות. וקיימים. יש קיום:
שופר של אי"ל. שמשפר כל הכחות:
זכו"ר ושמו"ר בדבור אח"ד. כל שישנו בשמירה:
בזמן שיש מצה ומרור מונחים לפניך. שכל הבחי' באים ממילא בזמן ההוא:
למה נקראת סדרה. שמסדר לכל אותו השבוע:
השבתים של שובבי"ם המה תיקון למי שצריך תיקון:
לך עמי בא בחדריך. בחדרי לבך:
לא מצא הקב"ה כלי מחזיק ברכה לישראל אלא השלום. ואז התורה מתברכת בתוך מעיו. כמ"ש חז"ל לא ניתנה תורה אלא לאוכלי המן. לא העדיף המרבה והממעיט לא החסיר. כך התורה טוב מעט בכונה מהרבות בלא כונה. ואפי' למד מעט מתברכת בתוך מעיו:
עומדים צפופים. כשאדם עומד במקום אחד אז צפופים ח"ו. ומשתחוים רוחים. היינו בהכנעה. אז רוחים:
לצפות בכל השבוע מתי יבא השבת:
יום שבתון אין לשכוח. זכרו אפי' מעט כריח הניחוח:
טועמיה חיים זכו. בטעימה בעלמא יכול לזכך החיות:
כל הנוטל פרוטה מאיו"ב מתברך. ר"ת. את ה' ויאמינו בה':
כל עמל האדם לפיהו. צריך לעמול ולייגע עד שיוכל לדבר לפני הקב"ה. מפני מה. שגם הנפש. הרצון להשי"ת. לא תמלא. שאינו משתוקק להשי"ת כראוי:
כל המהנה ת"ח הוא סמכין דאורייתא. וצריך להיות אחדות עמו כמו רגלים להגוף:
ורחצת וסכת וגומ'. זה בגדי שבת. זה א"א בלא זה:
עצות מרחוק. כשאין לו שום עצה ח"ו אז ע"י אמונה אומן:
אשרי תמימי דרך. ואשרי יושבי ביתך. והמכריע. אשרי אדם עוז וגו':
הן אמת חפצת בטוחות. לשון טיח וטפל. שמדבק עצמו אל השי"ת:
ופעלכם מאפע. הפעולה והעבודה להשי"ת הוא מיצה"ר גופי'. תועבה יבחר בכם. זה יעשה לכם הבחירה לטוב:
אמר. אתם בורחים מן המלחמה. ואני מכניס עצמי אל המלחמה. וירא מנוחה כי טוב. אע"פ שיכול להיות במנוחה. אינו רוצה בזה. רק ויט שכמו לסבול. עולו של הקב"ה. וללחום מלחמת מצוה:
בכל עת יהיה בגדיך לבנים ושמן על ראשך אל יחסר. משל למי שהולך בבגד לבן. וצלוחית שמן על ראשו. שצריך ליזהר מאוד:

אמר אויב ארדוף. אויב טעמו תביר. אותיות ברית. ובזה אמר אויב ארדוף וגומ'. אבל נשפת ברוחך וגומ':

בגמ' בני בניו של המן זכו ללמוד תורה ברבים. ובאמת עמלק לא היה בו שום ניצוץ קדוש. ולכן בעת יצ"מ וקריעת י"ס נבהלו אלופי אדום אילי מואב. שמחמת הנ"ק שהיו בתוכם הרגישו בדבר. משא"כ עמלק שהוא הרע הגמור נלחם עם ישראל. ולכן כשראתה אסתר שהדבר כן בהמן זרעו של עמלק שאין בו שום ניצוץ קדוש. זימנה אותו לסעודה. ויצא המן ביום ההוא שמ"ח וטוב ל"ב. והמה מדות דקדושה. והכניסה בו ע"י זה ניצוץ קדוש. ואז נכנע ונפל לפני הקדושה. וע"י ניה"ק שהכניסה בו אסתר זכו בני בניו ללמוד תורה ברבים:

מר' אהרן מקארלין

דיבורים מלוקטים מהרב הק' אדומו"ר בן איש ח"י כו' מו"ר הרב **ר' אהרן** זצוקללה"ה זי"ע

ביה אנא רחיץ. אין אים קאן איך מיך איבער וואשין. כי בכל שבת ויום טוב יש התגלות והתחדשות חדש מהשי"ת:

מה שאנו אומרים בליל שבת מודה אני לפניך על כל החסד אשר עשית עמדי ואשר עתה עתיד לעשות עמי. היינו כי בשבת הוא המסחר של חסדי השי"ת על כל ימות החול. ולכן צריך לעשות חשבון וראפארט ולשלם עבור מסחר החסדים שעברו עליו ולתת מחירם הודאה וליתן אדרויף על להבא:

שכרו הרבה מאוד על פי פעלו. מו"ח הרב ה"ק מקרעמיניץ זלה"ה אמר מהו שכרו הרבה. על פיו ודבורו. פעלו של הקב"ה. ותגזר אומר וכו'. ונוכל לומר אימתי שכרו הרבה מאוד כשהוא על פי פעלו. אז זיין טואחץ איז איבערין מויל. מערער פארין מויל:

טהורים יירשוה ויקדשוה במאמר כל אשר עשה. ער זאגט נאר אלץ וויא ער טוהט. ער זאגט ניט מיין וויא ער טוהט:

לבוש בגדי חמודות. א"א אדמו"ר זצוקללה"ה אמר ב"גדי לשון בגידה. כלומר לעשות לבוש מהבגידות והחמודים:

חפציך אסורים. פירוש הכלל הוא חפציך אסורים. וואש דיר ווילט זיך טאר מען ניט. וגם לחשוב חשבונות אין ביחשבין זיך:

מעין עולם הבא יום שבת מנוחה. הרב ה"ק ר"ב ממעזיבוז זצוקללה"ה אמר מעין עולם הבא שבת איז דער מעיין פין עולם הבא. שבת איז העכיר פין עוה"ב:

עוד בשם הרב הנ"ל כל האכילות של עיו"כ הוא תיקון לכל האכילות של כל השנה:

פוסעים בו פסיעה קטנה. בקטנות ובהכנעה:

בשם צדיקים. מקוה בע"ש איז כדאי צוא גיין איין מייל צוא פוס. ומקוה בשבת בבוקר וואלט כדאי גיווען גיין דריי מייל אם היה מותר:

עוד אמר. ללמוד גמרא בחול קודם אור היום הוא בחי' ג"ע התחתון ובשבת קודם אור היום הוא בחי' ג"ע העליון. איר זאלט לערנין א דף גמרא בעיון בשבת קודם התפלה וואלט דער נשמת איין אנדער פנים גיהאט:

בשם הרב ה"ק רש"ק זצוקללה"ה. צריך לדאוג יותר אם אין לו דגים בשבת יותר מענין שאמרו בו רז"ל ידאג כל השנה חס ושלום:

קבלה בידינו שפת העירוב התלוי בבית שמירה גדולה:

הבדלה התלוי' בבית סגולה לפרנסה:

המאחרים לצאת מן השבת וממהרים לבא. א"א אדומו"ר זצ"ל אמר כי בתחילה כשניתן להם שבת במרה עוד לא ידעו טעם שבת. ואח"כ בשבת כשטעמו טעם שבת הי' קשה עליהם פרידתם משבת והיו מאחרים לצאת מן השבת הזה. וממהרים לבא בשבתות הבאים:

בשבת פ' פרה אמר. שצריך להאמין שכשם שנטהרים באפר הפרה ממש להקרבת הפסח ממש. כמו כן נטהרים בזה"ז בקריאת פ' פרה כאו"א לפי מדרגתו להארת הפסח ולקדושת כאו"א לפי בחינתו בקדושה:

עלו זה בנגב ועליתם את הה"ר. עלו זה פי' שתעלו גם היצה"ר שבכם הדומה להר. בנגב פי' לצד ימין שגם היצה"ר שבכם יתברר ויתעלה לקדושה. אז וראיתם את הארץ מה היא. וועט איר זעהין וואש פאר אפנים האט דיא וועלט. הבמחנים אם במבצרים. הצדיק ה"ק ר' זוסי' זצוק"ל מהאניפאלי' אמר עז פנים לגיהנם. פי' מי שהוא עז בפנים ובקדושה. יכול להוריד עצמו למדרגות התחתונות כדי להעלותם ולילך בשוקים וברחובות ושלא לירא מהיצה"ר השכיח שמה. אבל מי שהוא בבחי' בושת פנים שאינו עז כ"כ בקדושה. לגן עדן דוקא ללמוד ולהתפלל ולשמור א"ע מכל דבר המביא לידי הרהור ח"ו. וזהו הבמחנים אם במבצרים. פי' שצריך האדם לידע בעצמו הבמחנים. אם כבר רשאי ללילך במחנים הפתוחים. ושלא לירא משום דבר. או במבצרים דוקא. והבן:

אחינו המסו את לבבנו. אחינו טעמו תלישא קטנה. המסו את לבבינו בטעם קדמא ואזלא. רומז באהבת חברים שצריך לשמור מאוד מפירוד הלבבות במעוטא דמעוטא. שכיון שנעשה ח"ו איזה פירוד ותלישא קטנה באחינו. אזי המסו את לבבינו קדמא ואזלא. הפירוד הולך וגדול ח"ו. והחכם עיניו בראשו:

ויקחו לי לשמי. פי' שבשעה שתזכירו שמי תזכירוהו בקדושה וטהרה. ויקחו לי לשמ"י והבן:

הוא עש"ך ויכוננך. פי' אף שאתה בעולם השפל עולם העשיה. עכ"ז ויכוננך. לעלות למדרגות העליונות. והבן:

לעומת המסגרת תהיין הטבעות. הטבעות לשון טבעיית וויפיל מען איז גישלאסין אין דער קדושה אזוי פיל קאן מען צוא ניצין טבעיות. והבן:

ומציון יסעדך. מציון מעשים שבך. וואש זייא מאכין איין צייכין אין דיר. שצריך לראות שלא יעמוד במדרגה אחת אחר עשיית המצוה כמו קודם עשייתה:

ואם אין מחני נא מספרך אשר כתבת. פירש"י שלא יאמרו עלי שלא הייתי כדאי לבקש עליהם רחמים. והדבר תמוה שמשה רבינו שהוא עניו מאוד מכל האדם יחזיק עצמו לכדאי לבקש רחמים. ונוכל לומר שכך הוא הפשט. שלא יאמרו שמחמת שלא היה כדאי לכן לא נשמע תפלתו ובאמת השי"ת מקבל תפלת כל פה אף מי שאינו כדאי כמאחז"ל. והבן:

עוד אמר בנערותי הייתי סובר כי דבר קל הוא להתפלל ולבקש רחמים בעד חבירו. אבל באמת התפלה היא עבודה הקשה מכל העבודות. והראיה מפירש"י בפ' ויצחק בן ששים שנה בלדת אותם. י' שנים הללו צפה והמתין לה כמו שעשה אביו לשרה. כיון שלא נתעברה ידע שהיא עקרה והתפלל עלי'. ושפחה לא רצה לישא לפי שנתקדש כו'. ומשמע שאילולי טעם זה היה עושה כל האפשריות בכדי שלא יצטרך לבא לידי עבודה זו. והמש"י:

עוד אמר. כי האבות הקדושים תקנו כל התקונים ויחדו כל היחודים בעובדות הגשמיות בחפירת הבארות ובענין המקלות ובמרעה הצאן. וכמבואר בספרים. וכשבאו אנשי כנסה"ג וראו שא"א שיתנהג העולם במדרגות העליונות האלו. ותקנו הברכות והתפלות והטמינו והצפינו כל האורות וכל היחודים הכל בנוסח התפלה והברכות וזה עד ביאת משיחנו בב"א:

ברש"י פ' מקץ ארורים הרשעים שאין טובתם שלימה. פי' הטובה שעושה השי"ת עמהם אינה שלימה אצלם. זיי זוכין אין דער טובה איין חסרון:

מי זה האיש ירא ה' יורנו בדרך יבחר. וכתיב יורה חטאים בדרך. הב' בפתח. פירוש בדרך הידועה וכבושה לכל. אבל מי זה האיש ירא ה' אזי יורנו בדרך אשר יבחר. אף שאינו כבוש ומסור לכל. והבן:

אשרי נשוי פשע כסוי חטאה. אשרי נשוי פשע פירוש נושא את פשעו למעלה כי מהחטא גופא יכול לתקן ולהאחז בשרשו הטוב:

ויאמן העם וישמעו כי פקד ה' את בני ישראל. פקד לשון פקדון. היינו שע"י אמונה האבין זיי דער הערט אז גאט איז ביהאלטין אין איטליכן יוד:

ישראל עלו במחשבה. היינו שהן יכולין לעלות למעלה העליונה אפילו במחשבה טובה:

עין לא ראתה וכו'. אם עין לא ראתה העבדות. אזי עין לא ראתה השכר:

ובאו האובדים בארץ אשו"ר. מל' אשרוני בנות היינו מאושר ועושר. והנדחים בארץ מצרים. היינו מעוני מל' מצור ומצוק. כי מעושר יכולים חס ושלום להיות לפעמים אובדים והוא יותר גרוע מנידח. כי נסיון עושר גדול מנסיון עוני. ומנסיון העוני יכולים להיות ח"ו נדחים. ובל ידח ממנו נידח:

עוד אמר אשו"ר לשון אושר ושרירות לבו. ומצרים היינו שמצר לעצמו בתעניתים וסגופים. כי כמו שאין אדם רשאי לילך אחרי שרירות לבו הרע ונקרא אבוד חס ושלום מהקדושה כך אינו רשאי להצר לעצמו בתעניתים וסגופים יותר מכחו וממדרגתו ונקרא נידח עכ"פ מהקדושה כ"ז שאין לו רשות מצדיקי הדור:

והריחו ביראת ה'. כי ביראת ה' יכולים לצאת מכל הגופניות. וזהו והריחו ע"פ מאמר חז"ל. איזה דבר שהנשמה נהנה בו ואין הגוף נהנה בו זה הריח:

בעת שתיית לחיים בזמן החולי ר"ל. אמר. בורא פרי הגפן. בורא לשון בריאות שממשיך חיים ובריאות ע"י היפוך צירוף אותיות נ"גף לצירוף אותיות ג"פן. ישראל נקראו גפן. גפן ממצרים תסיע:

להוגה דעות בדין. העולם אומרים מי שיש לו המאות יש לו הדעות. המאות מאה קולות של שופר. הדעות להוגה דעות:

גמרא לשון גומרי. א"א מו"ר ז"ל אמר איין האלבער עמוד גמרא איז באיי מיר דער גרעסטער מוסר ספר:

מה יפו פעמיך בנעלים. פעמיך לשון פעמים. אז עס טוהט דיר אשיין אמאל זאלסטו דאס פאר שליסין באיי זיך. בנעלים לשון נעול והסגר:

בשם הרש"ק זצוקללה"ה. מ"ש בזוהר לבר מתיובתא סגיא. שיעור תיובתא סגיא שלא יצאו ד' מינוטין בלא הרהור תשובה. ואנו אין זאת בכחינו. רק לקיים מאמר הזוה"ק פ' שלח. קם מצפרא מברך כמה ברכאין. אנח תפילין ברישי' כו':

בשם צדיקים אמר. בזוה"ק כבר נפתח פתח ע"י האר"י ז"ל. ובמדרש השער סגור לא יפתח עד ביאת משיח בב"א:

אודה ה' בכל לבב. פי' מי שזוכה להתפלל בכל לבב מה טוב. ואם לאו ח"ו יתפלל עכ"פ בסוד ישרים. היינו בהתקשרות הצדיקים. וא"ל ח"ו. אזי. ועדה. היינו שיתפלל בהתקשרות כללות ישראל:

פטור מק"ש אם לא עשה מעשה. שהמעשה וק"ש חד הוא. וצריך לזה גוף נקי כמו לתפילין:

יקוו המים אל מקום אחד. ע"י מקוה נעשה אחדות:

(**מבנו** הרה"ק זצוקללה"ה. דיבר בענין אחדות שנעשה ע"י טהרת הטבילה במקוה. ואמר שע"י טבילה במקוה יוכל האדם לייחד דעת חבירו לדעתו. וסיפר שפעם א' נחלה הרה"ק ר' משה זצוקללה"ה בנו של הרה"ק המגיד מקאזיניץ בהיותו ילד קטן אהוב לאביו הרה"ק הנ"ל. וייאשו אותו הרופאים. והיה אביו הרה"ק שרוי בצער גדול. ובהגיע זמן התפלה גמר בדעתו להסיח דעתו מחולי בנו הילד. ופי' ואמר ותשלך את הילד תחת אחד השיחים. שיח לשון תפלה. עבור תיבה אחת מהתפלה שתהיה בשמחה. והרגיש בדבר הרה"ק מבארדיטשוב זצוקלל"ה והלך לטבול במקוה ואמר שפעל בטבלתו לשנות דעת הרה"ק אבי הילד הנ"ל שיתפלל דווקא על רפואת בנו הילד. ואמר שע"י ששינה דעתו להתפלל על הרפואה היה המתקת דינים מעל כלל ילדי ישראל. ואמר ששמע בשם הבעש"ט ז"ל פי' הפ' בזע"ם תצעד ארץ. זעם ר"ת זביחה עירובין מקוואות. שע"י דברים אלו תצעד ותתייסד הארץ:

עוד אמר ששמע בשם הבעש"ט ז"ל שהיה אומר תהלים בהיותו במקוה:

עוד סיפר ואמר א"א זקני הרה"ק מקרעמיניץ זצוקללה"ה היה לו יגיעות רבות לתקן מקוה טהרה בקרעמיניץ ואח"כ ראו בהמקוה נחש גדול ונבהלו מפניו. ואמר אא"ז הרה"ק הנ"ל שהוא מחמת קטרוג גדול ע"ז. ואמר שמי שימסור נפשו להוציא את הנחש מהמקוה מובטח הוא לעוה"ב. ברם זכור אותו האיש לטוב:

עוד אמר דאי' בספרים דאע"פ שאין נבואה בחו"ל אבל במקום מים יוכל להיות והראיה מיחזקאל שנתייחד לו הדבור על נהר כבר אע"פ שהיה בחו"ל:

עוד אמר מה דאי' בזו"ח אלמלי לא שתו כל עלמא מההוא תמצות דארעא דישראל לא יכלי למשתי מנייהו. יכול להרגיש כל אדם לפי בחינתו תמצית מימי א"י:

ודיבר הרבה בזה שכל התקשרות ואהבת חברים הכל הוא ע"י טבילה במקוה. ודיבר מענין התקשרות ואהבת צדיקים זה לזה. ואמר בזה"ל אא"ז ז"ל היה בבחי' העלאת מ"נ. ורבו הקדוש המגיד ממעזיריטש זצוקלל"ה היה בבחי' הורדת מ"ד. ולכן היה מעשה פ"א אחר סעודת ליל שבת שהלך אא"ז זצ"ל לאכסניא שלו ואמר שיה"ש בחשאי שלא נשמע

לשום ב"א. ושלח רבו הק' לבקש מאתו שיפסוק מלומר שיה"ש שלא היה יכול לישן כ"ז שאומר שיה"ש. גם היה מסדר על שולחן רבו הק' הנ"ל בפ"ע י"ב חלות בכל הסעודות של שבת קודש:

עוד אמר שמי שמאמין באמת בטהרתו במקוה ונהנה ומקבל חיות מזה בטוח הוא אף שהוא חלש ורחיצת המים מזיקין לו. עכ"ז הטבילה לא תזיק לו כלל. שהרי אף בגשמיות הדבר כן. שאף בתאוות המזיקין מאוד להאדם. עכ"ז ההנאה מצלת אותו מהסכנה כידוע. וכ"ש וק"ו ברוחניות).

בהו"ר שנת תר"ז אמר ה' יגמור בעדי. ע"פ מאחז"ל ג' שותפין יש באדם. כו'. אביו כו'. אמו כו'. והקב"ה נותן בו רוח ונשמה. כך הוא הענין ר"ה ויו"כ ואח"כ סוכת לולב ואתרוג. והקב"ה נותן החיות:

כי גבר עלינו חסדו. כי עלינו הגבורות הם ג"כ חסדים:

בט' באב גנח ואמר עד מתי יהיה זה היום בגלות. שזה יותר מי"ח מאות שנה שזה היום מקוה לישועה:

מזמור לדוד הבו לה' וגומ'. קול ה' בכח. כשהקול של תורה ותפלה יהיה בכח. אז קול ה' בהדר. חוזר לו הקול בעצמו. והבן:

גדולים מעשה ה'. פי' מה שיש אדם גדול בתורה זהו מעשה ה' שהשי"ת נתן לו מוח גדול. אבל דרושים בני אדם שדורשים ה'. זהו לכל חפציהם דוקא:

הבית יש לו קומה שלימה כמו האדם. החלונות הם העינים וכו'. ומסתמא במטה של אדם יש ג"כ קומה שלימה הכרים הם הראש. הראש הוא המלך. והד' כרים הם נגד אותיות הויה ב"ה. והבן:

לתיקון הברית אמר שהוא שמירת שבת ותפילין. ולומר שבחי ירושלים וגומ' שבפסד"ז בכוונה:

בפורים אמר דאי' שהיה חקוק שם הויה על השרביט. וזהו שנאמר ותיגע בראש השרביט כדי שיהיה השם כסדר האותיות:

הקורא את המגילה למפרע שהיה כבר ולא בזה"ז ח"ו לא יצא:

(**מבנו** הרה"ק זצוקללה"ה דורש טוב לעמו. היינו רק מדת הטוב שבעמו):

ה' נסתרות לה' אלקינו. וה' נגלות לנו ולבנינו:

ה' שמים שמים לה'. וה' ארץ נתן לבני אדם:

שלחיך פרדס רמונים. שלחיך היינו הנשמות שנשתלחו לזה העולם. ויש מהם בחי' פרדס. ויש מהם בחי' רמונים. כפרים לשון כופר"א. עם נרדים. והמש"י:

עשה האלקים את האדם ישר והמה בקשו חשבונות רבים. שעשו עיגול סביב הקו הישר והמש"י:

כימי השמים על הארץ. והל"ל כימי השמים והארץ. והענין שכל אדם יש לו ימים העליונים ונקראים ימי שמים. וצריך להלבישם בימי הארץ. שיהיו בשלימות כימי השמים שלו:

בשם רש"ק זצוקללה"ה. פניך הפונים להשי"ת. יחלו עשירי עם. עשירות לעם:

רבי מכבד עשירים: בעשירות:

דברי מוסר והתעוררות מאדומו"ר זצללה"ה על דבר עבודה שבלב זו תפלה בשמחה. מועתק בלשונו הק' ממש:

במאי דדבוק בר נש בהאי עלמא הכי בההוא עלמא. וויא אזוי דער מענטש איז אין גופניות אזוי איז ער אין רוחניות. פין דעסט וועגין באיין דאוונען דארף מען ניט האבין קיין חשבונות. מיא בידארף האבין התחזקות אין דער עבודה. סיא זאל ציהען קוריק פין אנדערע זאכין. המגיד ה"ק מזלאטשיב זצוקללה"ה אמר דער יצה"ר איז איין מאל גיקומען צוא אים בשעת דעם דאוונען האט ער אים גיהייסין קומען צום עסין. באיין דאוונען דארף מען קיין חשבונות ניט האבין. הרב הק' רש"ק זצוקללה"ה שאל פ"א לא"א מו"ר זצ"ל וועו ביסטו גיקומען צום דאוונען. האט ער אים גיענטפערט ער איז גיקומען אין דער קרעטשמע פון רננו צדיקים. והשיב לו הרב רש"ק הנ"ל ביסט גירעכט אז מיא פארט פארט מען. אז מיא שטייט קוקט מען זיך ארוס טאמער פעלט עפיס. ווארים אז מיא שטעלט זיך אין מיטין וועג בלייבט מען הינטער שטעליג. אזוי כ"ז מיא דאווינט טאר מען ניט האבין קיין חשבון. אין מדות דארף מען יוא האבין איין חשבון. אזוי וויא דיא הייליקע מדות נעמין זיך איינע פין דער אנדערער. דאגה בלב איש ישיחנה. ער זאל זיא אויס דאוונען. א"א מו"ר ז"ל אמר ווילסט מיט מיר רייידן רייד מיט מיר אין דאוונען. עוד ישיחנה ער זאל דיא דאגה נידיריק מאכין זאל זיך ניט צוא שפרייטין אין אילע אברים חס ושלום. באתרא דליעול ירקא ליעול בשרא וכווירי. אויף דעם אורט וואש מיא ברעכט דיא קאפ אויף נארישע חשבונות בעסער זאל מען דאוונען אין לערנען פריש אין לעבידיק. דיא ערשטו תפלה דארף מען מתפלל זיין לפני השי"ת מיא זאל פאר געסין וואש מיא האט איין נארישקייט אויף זיך. דער האלטין איין מחשבה ריין איז נאר בשמחה. מחשבה אותיות בשמחה:

דברי מוסר מאדומו"ר ז"ל ע"ד עבודה שבלב זו תפלה באהבת חברים כלשונו הק' ממש

אז נדברו יראי ה' איש אל רעהו וגומר. זיי זיינען גיוואריין אויף גירעט יראי ה'. סיא האט זיך אליין גירעט. דענמאלט ויקשב ה' נעמט ער אריין גאט אין הארצין. אז וישמע (ה') ויכתב ספר. אילע עשיות וואש איין יוד טוהט אויף דער וועלט וועט אויבין דער פון איין ספר זכרון לפניו. כדאיתא בזוה"ק ספר למעלה מרישא דדוד. דוד איז תשובה ויראה. וויא אזוי קומט מען דער צוא. מיט פירוש המלות. דאשצואשפרייטאכץ פון דעם וואט אין אלע אברים. עבודה שבלב. עס איז דאך נאר בלב פון דעסט וועגין איז דאס פארט איין עבודה. אז איין קבוץ האלטין זיך אין איינעם וועט דער פון ניב שפתים דאש קוועלינג פין דיא לעפצין. אז עס זאל ניט זיין קיין פירוד הלבבות אין מיינע קאמפאנייעס וואלט איך זיי ערב גיוועזין שלא ישלוט בהם שום אומה ולשון:

(**מבנו** הרב הק' זצוקללה"ה אמר כי פירוד בין החברים היא סכנה חס ושלום כדאיתא בזוה"ק כל אילין חבריא דלא רחמין אילין לאילין אסתלקו מעלמא עד לא מטא זמנייהו. וביותר היא סכנה חס ושלום להרב מהחבירים. ואמר בשם אביו אדומו"ר ז"ל כי הנסירה והבנין שנעשה בעשי"ת הכל הוא מאהבת חברים. וכדאיתא במדרש משל למלך שבנה פלטין ע"ג ספינות מקושרות כו'):

דברי התחזקות מאדומו"ר ז"ל בעניני תשובה מועתק ממש בלשונו הקדוש:

תשובה צוא מתקן זיין בעולמות עליונים איז ניט אונזער ערך. אונזער תשובה איז צוא מתקן זיין זיך אליין אלהבא. תעניתים וסגופים ניצון מיר ניט נאר מיט ג' תנאים. איין גיזינטר מענטש. און איין גראבע עבירה ח"ו. און אין דיא קליינע טעג. גיבין מיר יוא איין מאהל רשות צוא חאפין איין מאל איין תענית. און דאס אז מען זאל טרינקען ווארעמס פאר טאג. און דאס ניט מיר האלטין דער פון נאר כדי ער זאל ניט אריין פאלין אין עצבות ומ"ש ח"ו. עצבות חלילה ברייגט צוא אלץ. איך וויל אזוי פיל ניט זאגין. הרופא לשבורי לב ומחבש לעצבותם. מיט איין שטיקל פרושקייט קאן מען אלץ אריבער גיין. כי זה מעשה בע"ד מען זאל זיך בירעכינען וואס מיא האט גיטאן עד עכשיו וסוברים שמתקנים ואדרבה זה מניעת הטוב. איין מאל אין טאג אודער איין מאל אין דער וואך אודער איין מאל אין חודש זאל מען זיך בירעכינען דעם אמת פון דער זאך. ווארום מיא זאל ווארטין ביז מען וועט פאריכטין איז ניט היינטיקע כחות און מוחות. אין מיינסטין וואס מיא טראכט דערינען בלאנקעט עס זיך:

תשובה אין אונזער ערך טייטשין מיר סור מרע על ידי ועשה טוב. משכו איז טייטש אוועק ציהען און צוא ציהען. אז מיא ציהט ארויף אויף זיך קדושה וועט מען ממילא אוועק גיצויגן פון שלעכטץ. מיר טייטשין והנדחים בארץ מצרים. מיא קאן נדח וועריין

פון דער קדושה ח"ו אז מען איז זיך מיצר מיט תענית וסגופים. ממ"נ. גייט מען ניט אויפן גלייכן וועג איז דאך תענית וסגופים אויך ניט גלייך. אלא מיא גייט אויף דעם אמתין וועג איז דאך עסין און שלאפין אויך גוט. מען גיהער זיך אוים שלאפין און אויס רוהען כדי עס זאל דאס הארץ זיין אין גאנצין. וואורום תשובה איז דער עיקר חרטה. און דאש הארץ איז דיא כלי פון חרטה. אזוי האבין מיר מקבל גווועזין פון אונזירע עלטערין פון גרויסע צדיקים:

בשם הרה"ק רש"ק זצוקללה"ה. אז סיא קומט צום עסין און מיא איז זיך מקרר פון תאות אכילה וועלט דאס גירעכינט גלגול שלג:

התעוררות מאדומו"ר זצוקללה"ה ע"ד התפלה בהתקשרות לצדיקי' באמונה מועתק בלשונו הק' ממש

דער מקור איז אמונה בצדיקים ובפרט אין דעם צדיק וואש מיא פארט צוא אים. אין דעם חיות וואס ער טוט אריין און דעם דאוונען אין דעם לערנען. אין יו"ט אין ר"ח. אודער ער האט שוין גינומען אודער ער דארף צוא נעמין. דברים העומדים ברומו של עולם. דער פשט איז דברים העומדים ומעמידים את האדם ברומו של עולם. ואשר משרתיו כולם עומדים ברום עולם. אז מיא שטעלט זיך פאר איין משרת באיי גאט ב"ה איז שוין עומדים ברום עולם. לאמיר קלערין אז מען האט ניט קיין חיות וואס איז דען. דינט גאט כשור לעול וכחמור למשא. קדש לי כל בכור. הייליק צוא מיר דיא מחשבה. דאס הייליקייט פון דיא רצועות. און פון דיא בתים. און פון דיא קשרים. און פון דיא פרשיות. דאס נעמט אלץ אויף זיך איין יוד. איין יוד דארף דיינקען גאט ב"ה אלע שעה און אילע רגע פאר בריאות. פאר גופניות ווייסט דאך איטליכער אז מיא דארף מכיר בטובה זיין. און פאר רוחניות דארף מען פשיטא מכיר בטובה זיין. דער עיקר איז דער דבור. עס איז פאראן איין העכירע זאך. מחשבה. פון דעם דבור קומט אין דער מחשבה. מצר תצרני רני פלט תסובבני. זאלסט אונז אפ היטן פון איין צרה. פון דעסט וועגין וועלין מיר דיר זינגען דאס גיזאנג פון אנטרינונג: והיה כי תבא מיט שמחה קאן מען קומען. וואס איז דיא שמחה אז מיא איז זוכה צוא זאגין פאר השי"ת הייליקע וועלטער בהתקשרות לצדיקים. ולקחת מראשית. ראשית איז חכמה. כל פרי אלע מערינג פון עשיות ודבורים. אשר תביא מארצך פון דיין ארציות. היום הזה אנכי מצוך לעשות. דוא זאלסט מאכין דעם טאג איין מחשבה. אגאנצין טאג זאל מען זיך בירעכינען פון וואנען סיא נעמט זיך. פילט ער עפעס מיט איר צוא האלט ער דער באיי צוא קער ער זיך אן דער מיט. פון אום גיין במחשבה אליין אן עשיה האלטין מיר גאר ניט דער פון. דאס איז ניט לאנשים כערכינו נאר האריוואנע. ואמר שכלל הדברים שדברנו כבר אמורים ומפורשים בקדושה בשו"ת

הרדב"ז ח"ג סי' תע"ב. ובספר החינוך פ' בא בפסוק ועצם לא תשברו בו. ואידך פירושא זיל גמור:

לשון תשובת הרדב"ז שם. גרסינן בפרק אין עומדין. אין עומדין להתפלל לא מתוך שחוק ולא מתוך קלות ראש ולא מתוך שיחה ולא מתוך מריבה ולא מתוך כעס. ותו גרסינן ר' חנינא ביומא דריתחא לא הוה מצלי. פי' ביום שהיה כועס. תו גרסינן כל שאין דעתו מיושבת עליו אל יתפלל. תו גרסינן שמואל לא היה מתפלל בביתא דאית ביה שיכרא. מפני הריח שהיה טורדו ומונעו מלהתכוון. למדת מכל הני שלא יתפלל אדם לא במקום שטורד מחשבתו ולא בזמן שמבטל את כוונתו. לכן היחיד או הרבים שיש להם איבה או כעס או שנאה או מריבה עם הצבור אין תפלתם רצויה. ואסור להם להתפלל שם שמחשבתו טרודה ואין יכול לכוין בתפלתו. וכ"ש אם מכעיסין אותו על פניו תמיד. וכ"ש אם הכעס הוא עם מנהיגי הקהל. ואי לאו דמסתפינא הוי אמינא דטב ליה להתפלל ביחיד מלהתפלל בתגרת בנ"א שאין דעתו נוחה מהם. עוד יש טעם דאין ראוי לאדם להתפלל אלא במקום שלבו חפץ. כי היכי דאמרינן אין אדם לומד תורה אלא במקום שלבו חפץ. וטעמו של דבר כי בהביט האדם אל מי שדעתו נוחה בו נפשו מתעוררת אל הכונה השלימה. ודעתו מתרחבת ולבו שמח ונחה עליו אז רוח ה' כענין שאמרו בנבואה. עוד אמרו בספרי החכמה כי בהיות האדם מתכוין אל רבו ונותן אליו לבו תתקשר נפשו בנפשו ויחול עליו מהשפע אשר עליו ויהיה לו נפש יתירה וזה נקרא אצלם סוד העיבור בחיי שניהם. וזהו שנאמר והיו עיניך רואות את מוריך. וזהו והתיצבו שם עמך ואצלתי מן הרוח וכו'. וכן התהלל רבינו הקדוש שאם היה ראה את פני הרב היה מגיע למדריגה עליונה וכ"ש אם הרב מתכוין וקרא זה אל זה להשפיע וזה לקבל. ומ"ה אמר ר' יוסי לא מן הכל אדם זוכה ללמוד תורה. ומכאן התירו שילך אדם למקום אחר ללמוד תורה אע"פ שאביו אומר לו שלא ילך ועובר מצות אביו. שלא מן הכל אדם זוכה ללמוד תורה. וזה הטעם עצמו בתפלה כי בהבט האדם אל אוהביו או לקרוביו או לרבו או למי שדעתו נוחה תתעורר נפשו אל הכונה העליונה ונתוסף עליו רוח ממרום. וזה דבר שהשכל מורה עליו וכו'. עכ"ל הקדוש:

ז"ל ספר החינוך שם. ועתה בני בינה ושמעה זאת והטה אזניך ושמע אלמדך להועיל בתורה ובמצות. דע כי האדם נפעל כפי פעולותיו ולבו וכל מחשבותיו תמיד אחר מעשיו שהוא עוסק בהם אם טוב ואם רע. ואפי' רשע גמור בלבבו וכל יצר מחשבות לבו רק רע כל היום. אם יערה רוחו וישים השתדלותו ועסקו בהתמדה בתורה ובמצות ואפילו שלא לש"ש. מיד יטה אל הטוב. ומתוך שלא לשמה בא לשמה. ובכח מעשיו יסיר היצה"ר.

כי אחרי הפעולות נמשכות הלבבות. ואפילו אם יהיה אדם צדיק גמור ולבבו ישר ותמים חפץ בתורה ובמצות. אם יעסוק תמיד בדברים של דופי כאילו תאמר דרך משל שהכריחו המלך ומינהו באומנות רעה. באמת אם כל עסקו כל היום באותו אומנות. ישוב לזמן מן הזמנים מצדקת לבו להיות רשע גמור. כי ידוע הדבר ואמת שכל האדם נפעל כפי פעולותיו כמו שאמרנו. וע"כ אמרו חז"ל רצה הקב"ה לזכות את ישראל לפיכך הרבה להם תורה ומצות כדי להתפיס בהם כל מחשבותינו ולהיות בהם כל עסקינו להטיב לנו באחריתנו. כי מתוך הפעולות הטובות אנחנו נפעלים להיות טובים וזוכים לחיי עד. ורמזו ז"ל ע"ז באמרם כל מי שיש לו מזוזה בפתחו וציצית בבגדו ותפילין בראשו מובטח לו שלא יחטא. לפי שאלו מצות תמידיות ונפעל בהם תמיד. לכן אתה ראה גם ראה מה מלאכתיך ועסקיך כי אחריהם תמשך ואתה לא תמשכם. ואל יבטיחך יצרך לומר אחרי היות לבי שלם ותמים באמונת אלקים מה הפסד יש כי אתענג לפעמים בתענוגי אנשים לשבת בשווקים וברחובות להתלוצץ עם הלצים ולדבר צחות וכיוצא באלו הדברים שאין מביאין עליהן חטאות ואשמות הלא גם לי לבב כמוהם קטני עבה ממתניהם ומדוע ימשכוני הם אחריהם. אל בני השמר מפניהם פן תילכד ברשתם. רבים שתו מתוך כך כוס תרעלתם ואתה את נפשך תציל. ואחר דעתך זה אל יקשה עליך מעתה רבוי המצות בענין זכירת ניסי מצרים שהוא עמוד גדול בתורתינו. כי ברבות עסקינו בהם נתפעל אל הדבר כמו שאמרנו. עכ"ל הקדוש:

והיה מצוה אדומו"ר ז"ל לאנ"ש לרשום הדברים האלו המועתקים מתשובת הרדב"ז ומספר החינוך הנ"ל לחקקם על לוח לבם. ואמר כי המה כללים גדולים וכל עניני חסידות:

בשם הרב הק' רש"ק זצוקללה"ה מועתק בלשונו הק'. אום שבת זאל מען אומיטיג זיין בתמיה. מיא גיהער זיך זייער שעמען פאר שבת. אזוי וויא שבת איז גרויס זאל איך ניט הארכין. בתמיה. דיא פעולה איז דער פון אז מען שעמט זיך אויף דער וועלט פאר שבת. אז מיא קומט אויף ייעניר וועלט איז פאראן אזוי איין מענטש וואש ער איז מקיים כל התורה ומצות. נאר ער האט ניט גיהאט דעם תענוג און דעם ברען. קומט ער אהין הייסט מען אים אריין אין ג"ע נאר ער האט ניט גיפילט דעם תענוג אויף דער וועלט. פילט ער דארט אויך ניט דעם תענוג פון ג"ע. וועו עס איז איין נאר איז ער מתרעם. וואס איז דער לייארים פון ג"ע. גיט מען אים אווארף. דאס איז אים ערגער פון כל המיני יסורים כו'. ביז ער מוז אן קומען צוא איין צדיק פון דער וועלט ער זאל אים איין טובה טאן. דיא פעולה פון דעם וועו סע שעמט זיך אויף דער וועלט פאר שבת. שבת מעין עוה"ב. קומט

ער צום שכל ער זאל דארט זיך אויך שעמען. וואס טייטש. ג"ע איז דאך אזוי גרויס און איך הער דאס ניט. העלפט אים גאט ער זאל דארט דער הארכין:

עוד בשם רש"ק זצוקללה"ה. דק על דק. דוא ווילסט דינען דעם אויבערשטין דין זיך. השי"ת נקרא דק על דק. על מי שהוא דק מגסות החומריות:

עוד בשם רש"ק דער גרעסטער יצה"ר איז אז מיא פאר געסט אז מיא איז איין בן מלך:

עוד בשם הרה"ק הנ"ל. שוחה עמוקה פי זרות. עס איז ניטא קיין ערגירע שוחא עמוקה וויא אז דער מויל איז פרעמד פון דיא רייד וואס ער רעט:

עוד בשם הרה"ק הנ"ל. טעמה כי טוב סחרה. לשון סביב. היינו אף במדרגה התחתונה:

עוד בשם הרה"ק הנ"ל. איך וואלט מיר ווינטשין ליב האבין דעם גרעסטין צדיק שבישראל וויא השי"ת האט ליב דעם גרעסטין רשע שבישראל:

עוד בשם הרה"ק הנ"ל. וועז איז ימלא פי תהלתך אז כל היום תפארתך. און וועז איז כל היום תפארתך אז ימלא ימלא פי תהלתך:

עוד בשם הרה"ק הנ"ל. אמר בעולם העליון שוקלין היערות והשדות שנוסעין בהם אל הצדיק בכף הזכיות:

מכתבי קודש

מר' אהרן הגדול מקארלין

איגה"ק שכתב הרה"ק האלקי כו' הרב **ר' אהרן הגדול** זצוקללה"ה זי"ע מקארלין

שלום לאהובי התורני המופלא ומופלג כבוד קדושת ש"ת מוה' דוב בער יצ"ו נ"י.

הנה שמועה שמעתי ותרגז בטני לקול הומיה מתועבת היצה"ר אשר מלובש בפי זקן וכסיל המלובש בפי לומדי' כסילים לעבודת הבורא שדרכם לקצץ רגלי המביאים דורון נפשם בנפש חפיצה ושפילה לו ית'. ונעלם מהם מאחז"ל כל המתלוצץ תחלתו יסורין וסופו כליה ח"ו. ובפרט המתלוצץ ח"ו ממי שרוצה לילך בדרך הטוב אשר מהראוי היה להחזיקו כמו שעשו חז"ל הקילו בכמה דינים מפני תקנת השבים בכדי לחזק ידם לעבודת השי"ת. אך אין זה תמיה כי ידענו זה מאמר חז"ל יצרו מתגבר עליו בכל יום ומבקש להמיתו ואילולי הקב"ה עוזר לו וכ'. ומבקש תחבולות לפתות בני אדם להתלוצץ על העובד. יורד ומסטין עולה ומקטרג ג"כ להביאו לכלל כעס ח"ו. הגם שכל הדברים שתמוה בעיני העולם עליך. בדעת חכמים נכון הוא. כי מה שמתלוצצים עליך בשובבי"ם העבר באמרם שאין זה אלא בשנת העיבור טעות גדול הוא זה. הגם שכמה מחברים ובראשם השל"ה הקדוש וגם המג"א הביאו שנת העיבור. זה לפי המון עם שנוהגים כן.

אך בעל נפש בוודאי מקיים מה שכתוב בכתבי האר"י ז"ל והביא העט"ז בהלכות תענית שזמן הפרשיות מסוגל מאוד. וגם כמה מופלגים ויראים קיימו לאין מספר ומקיימין בכל שנה ואין פוצה פה: אך ומה גם שאומרים עליך שאתה מרבה בסיגופים ותעניות ומקוואות. הגם שאין חמיך וחמותך מסכימים. אמת להיות טהור בכל עת לקיים מצות טבילה בזמן הצריך אינך צריך להשגיח על שום בריה בעולם. וגם להתענות עשירי או להפסיק יום אחד קודם ער"ח לער"ח ויהיה הפסקה של ב' ימים בוודאי אין להם רשות לעכבך. אך להרבות בתעניתים וסיגופים ומקוואות זו עצת יצה"ר לבטל אותך מלימודך ומתפלתך להתפלל בכח חלוש ובדעת מבולבלת. בוודאי יותר טוב לאכול מעט בכל יום אף פעמים. ולא להתענות או להצבות בטן מאכילה מרובה ולהתבטל מזה ע"י מלימוד. בכן עצתי היעוצה ואם תשמע לי אזי יהיה טוב לך סלה. רק תקיים תמיד הש"ע סי' א' סעיף א' לא ימוש מפיך ומן מחשבתך תמיד. וסי' רל"א תקיים תמיד בכל דרכיך דעהו. ותראה לקיים כל מה שנמצא בש"ע א"ח. ותעשה לך שיעור בכל יום לחזור על הש"ע ולקיים מה שתמצא בש"ע א"ח. ואי"ה כשתהיה ברשותך ותהיה בעה"ב בפני עצמך אזי תעשה אי"ה כפי חוזק שכלך שיורך הבורא ית'. אך למע"ה תתייחד בלימודך לשם שמים כי ידוע מאמר חז"ל כל הלומד תורה נעשית לו סם חיים ואם לאו ח"ו נעשית לו סם מות. ואם יש לך ספר ר"ח. מיניה לא תזוע ותקיים כל הכתוב בו. אך לא הסיגופים ותעניות הכתובים בו. ואז טוב לך סלה. כ"ד אהובך בן דודך הכותב בחפזון גדול מטרדת עבודת הקודש מנאי אהרן בלא"א מוה' יעקב יצ"ו:

מר' אשר מסטאלין

איגה"ק אשר כתב הרה"ק כו' אדומו"ר הרב **ר' אשר** זצוקללה"ה

שלום שלום כפולה ומכופלת ורב טוב לאהו' מחותני ידידי הרבני הותיק הנגיד כבוד שמו מוה' יוסף שיחיה:

מהודענא אודות וכו'. ומה שסיפר לי חתנו שיחיה שמעלתו עצל במלאכתו מלאכת שמים ואינו עוסק במו"מ ורוצה להיות יושב אוהל ומקנה. ידע אהובי שלא טוב זה הדרך. ומקרא מלא הוא יגיע כפיך כי תאכל וכו'. ובגמ' גדול הנהנה מיגיע כפו יותר מירא שמים. ויאמין לי אהובי שגמילות חסד אחד או פרוטה צדקה אחת או שאר מצות מעשיות ובפרט הכנסת אורחים. וכל מה שבכלל כל התורה אין בכלל אלא מה שבפרט. ומהפרט נעשה כלל גדול בתורה וכל פרט בפני עצמו הוא כלל. כללו של דבר הוא יותר טוב מכמה שבועות ואפשר שנים שהוא לומד בתורה. שהעיקר הלימוד הוא לעשות. ומי ומי עלה למרום להוריד עוז מבטחה כאשר איש הנאמן ועוסק באמונה. וצא ולמד

מהשאלות ששואלין נשאת ונתת באמונה וקבעת עתים לתורה. ומזה מי שעוסק באמונה אין החיוב עליו רק בקביעות עתים לתורה. ולהבינך הענין יותר. כי ידע כי בעת שהוא לומד אינו מקשר עצמו נפשו ורוחו ונשמתו להתענוג אמתי כאשר הוא עושה המצוה בעשיה. ומקשר עצמו עם מי שהוא עושה עמו המצוה. וזה בחי' זכר ונקבה. והתענוג שמקבלין שניהם היא ההולדה. וזהו תולדותיהם של צדיקים מעש"ט. וידע אהובי שזה עיקר השלימות. לבד מבני עליה אשר הם עושים יחודים בכל תנועה ותנועה. ובפרט בכל דיבור ודיבור. וע"ז נאמר אמרתי אחכמה והיא רחוקה ממני. והדרך כבושה לפני בעלי בתים הרוצים להיות סור מרע ועשה טוב. כאשר כתבתי יותר מכמה למודים. ובעז"ה עלה בידי לכמה וכמה אנשים שרצו לעשות כמעשהו. והכרחתי אותם למו"מ. ובעז"ה מחזיקים לי טובה. בזה ובבא. והעיקר שלא יתעצל בשום עסק. וידע בעת שהוא עצל במו"מ גם הלימוד שלו בעצלות. וע"ז ג"כ נאמר ולחם עצלות לא תאכל. וידע שאין דרכי כ"כ להרבות בכתיבה רק מחמת וכו'. אנא נפשי בכתיבה יהבית. ואי"ה כשיקיים כפי מכתבי אכתוב לו יותר באריכות. ועליו לעשות וד' יגמור בעדו לטובה. ויהיה ברוך ממקור הברכות הוא וביתו וכל אשר לו וכל הנלוים אליו ודורשי שלומו הטוב עד עולם כי טוב מהאל הטוב כל הימים טוב. מנאי הכותב בטוב ורוצה ומבקש שיהיה לו טוב בכל טוב סלה. הק' אשר בהרב מו"ה אהרן זצוקלל"ה: ומהודענא אודות גיסי שיחיה שיראה להשגיח עליו. על בריאותו שיאכל בעת אכילה. ויישן בעת השינה. ויראה שיישן כפי הצורך לבריאות גופו וראשו ואיבריו ואל יהיה דבר זה קל בעיניו. ובפרט שהוא כחוש ורך בטבע. ובוודאי יהיה למודו אי"ה יותר טוב. (חסר)

איגה"ק שכתב להרה"ק מקאשיפקע זצוקלל"ה זי"ע

שלום לאהובי מחותני ידיד ה' וידיד נפש כל חי הנצמד בקירות לבי הרב החסיד המפורסם איש אלקים קדוש כבוד שם קדשו מו"ה שמואל הלוי שיחיה הוא וביתו ובניו וכל אשר להם שלום הכל שלום:

הנה הגם שאין לי פנאי. רק אהבה דוחקת ואי אפשר להניח בן ביתי הנוסע למחניכם בלא הודעה. ומהודענא שב"ה אני וביתי ובני אהרן יחיה וכל ב"ב ב"ה בחו"ש וכה לחי. וכה נזכה לשמוע בשורות החוה"ש מאהובי הנצמד בקירות לבי באהבה ואחוה ושלום וריעות. ואזכה לראות נועם זיו הדרת פני קדשו בשמחה ושלום על ישראל שלום בשמחת ישראל שלום ויזכה בחיים חיותו לשמוח ולאור באור פני מלך חיים עד העולם.

מנאי אהובו מחותנו ידידו לנצח בחשיקה וחפיצה ודביקה ומצפה ראות פניו בשמחה ובטוב לב הק'

ומה שהנחתי הנייר חלק: ידע אהובי שקצר היה לכתוב. עם כל זה אם ירצה יכול לקרות גם החלק. כי בחלק כתוב ג"כ יותר מעיקר הכתב שקורין מחמת הלבנונית שניכרים האותיות והחלק כולל אותם. וע"ז אמר יעקב ואנכי איש חלק. וזהו ויקם עדות ביעקב ותורה:

איגה"ק שכתב להרב הישיש החסיד מו"ה **אברהם יעקב** זצ"ל מסטאלין

כתיב ויקראו בספר תורת אלקים מפורש ושום שכל וכו'. כי בוכים כל העם וכו'. וכתיב אל תעצבו כי חדות ה' היא מעוזכם. והענין כי ביום הזה הוא ראש השנה כתיב ויבאו בני האלקים להתיצב וכו' ואיני רוצה לדבר מזה בעת הזאת. והעיקר שכל הכחות והפעולות שעושה אדם בכל השנה עומדים עמו והוא רואה אותם כמאחז"ל מי מעיד עליו קורות ביתו. היינו המחשבות שהוא קורה עליו. ובפרט כשמייחד לבו ומבין אל מעשיו ויודע שאין בהם שלימות בא לו מזה מרה שחורה ר"ל. ומזה באו לו פחדים. השם ישמרנו. וזה עיקר הקטרוגים. ופשיטא בזה היום. וביותר שקראו לפני אנשי הגולה התורה כמו שנאמר מפורש ושום שכל. היינו שהשכילו הטוב הגנוז בתורה. ובאמת תכלית הטוב אין בו שום רע ולא שום שינוי רצון מהבורא ב"ה חס ושלום נגד רצונו הפשוט. וכשהשכילו על הדבר וראו עצמם בעירום ובחוסר כל כו'. על כן עצה היעוצה להתחזק עצמו ולבו ולשמוח בכל הטוב שעשה וידע בעצמו שבכל עת שבוא יבא ברכה זו תפילה או לשאר עסק עבודת הבורא או מצוה שנתאמת אצלו שיש לו מזה תענוג ונחת ושמחה שזכה להתקרב לעבודתו. ופשיטא כשהוא מכיר חסרונו תמיד ובעת עשיית העבדות הוא מבקש ושואל לאלקי עולם שירחם עליו ועל נפשו ויעזור לו שלא לעשות מעשהו זר ונכרי'. זה האמת. והאות והמופת חותך חיים לכל חי. ובוודאי הוא רוצה בתיקונו של מעשה זרות חס ושלום רק שאין צדיק בארץ. ע"כ אין להשגיח ולעשות מזה חס ושלום ענינים זרים עיקר רק כמו שיודע בנפשו האמת אתו בלב שלם שרצונו וחפצו ותשוקתו ושמחתו לעשות רצון אביו שבשמים. וכשישגיח על זה בעינא פקיחא יהיה לו מזה תענוג גדול. ויכול להיות שזהו פירוש הפסוק לב יודע מרת נפשו ובשמחתו לא יתערב זר. היינו כשרואה עצמו בחסרון כמה ענינים שלא נעשו כסדר הלב והנפש כמ"ש נפשי אויתיך. ומשבר לבו לה' בהכנעה גדולה ובנפש שפלה ורוח נמוכה ומסתכל עי"ז בהשמחה של מצוה להתענג בעת עשייתה ובעת קרבת אלקים יחפצון שלא ינתק חבל נחלתו נחלת ה' ממנו עד עולם בלי ספק שהתענוג של עבדות הבורא גדול אצלו כל כך עד שבטל ומבוטל אצלו כל כחות החיצונים והרעים ובזה השמחה יתחדש בכל עת וזכור יזכרנו ויהמו מעיו עליו. הגם שמה אנו ומה שמחתינו ותענוגינו מתענוג אלקי

עולם הנצחי אלקים חיים. עכ"ז היא תהלתו ותפארתו. ובריאת עולמו היה בשביל זה התענוג והשעשועים שעושים לו בניו. ובפרט בזה היום אנו אומרים זה היום תחילת מעשיך ביום בריאת העולם בוודאי השי"ת ברחמיו מסתכל בכל השעשועים שעושים לו בניו ורוצים אהבתו ויראתו באמת. ואם יש אצלו כמה ענינים שיודע בעצמו שלא טוב הדבר. ע"ז נתן השי"ת ברחמיו עצה אמרו לפני מלכיות כדי שתמליכוני עליכם. ויראה לתקן ולהשלים המלוכה שקלקל בכל השנה ויעלה זכרונו לפניו לטובה ובמה בשופר. והיינו על ידי השמחה שזכה לקבל מלכותו ברצון כמש"כ וביום שמחתכם וכו'. וכבר אמרתי זה הפירוש על פסוק שאומרים קודם תקיעת שופר. שש אנכי על אמרתך כמוצא שלל רב. היינו שהמלוכה נקראת אמירה מלשון אימרא. וכשאני שש ע"ז ומקבל אני עלי עולו בשמחה עי"ז מוציא שלל רב מכמה ניצוצות. ולהמתיקם ולאור באור פני מלך חיים ורצונו להמתיק ולבטל כל הקטרוגים. רק שעדיין בימים אלו אינו בפועל ממש. וביום חג הסוכות שנתגלה השמחה ואומרים זמן שמחתינו אז הוא חג האסיף. היינו שנאסוף את תבואתינו מכל השנה וכל כחותינו ממעשינו לחי החיים. וזהו העיקר של שמחת בית השואבה. והאמת שזה עיקר עבודת הצדיקים שבכל עת ובכל שעה הם מסתופפים בזה השעשועים תמיד ואין נותנים לנפש שום רפיון ומתחזקים ברוב עוז עד שעת קשרם עצמם לתענוג אלקי עולם ובאים לדביקות גדול ולוחמים נגד היצה"ר. וזהו עזר כנגדו. אך אנשים דלים ודעתם קצרה ונפשם רחבה שלפעמים נופלים בעצת היצה"ר ותאוותו. יהיה איך שיהיה. עם כל זה אנו מחוייבים להתאמץ ולהתחזק בשמחת ה' באמת. ועל זה אמר הכתוב אל תעצבו כי חדות ה' היא מעוזכם. היינו כמש"כ ויתן עוז למלכו. היינו להמליכו באמת ובל"ש ובשמחה:

וזהו שרציתי לכתוב לאהובי מכבר ששאל אותי על המ"ש ופחדים ה' ישמרנו. ובקש מאתי ליתן לו עצה טובה. וכעת הוא מעניני דיומא וסמכתיו על הכתוב לחיים. וה' יכתבהו ויחתמהו בספר החיים לאלתר לחיים. ויחזקהו וישלח לו רפואה שלימה בכל רמ"ח איבריו ושס"ה גידיו וימלא משאלות לבו לטובה. ובכל אשר יפנה יצליח. ויהיה לבו שמח עד שחכמתו תאיר פניו באור פני מלך חיים עד העולם עולמו של יובל ישלח שרשיו ופארותיו פא"ר מים חיים:

מנאי הרוצה להתקשר עמו בעבודתו באהבה וחיבה יתירה נודעת לאהובי לראות עצמו בכל עת ובכל שעה שלא להיות ח"ו פירוד לבבות. ובפרט בימים הבאים לקראתינו לשלום שמחים וטובי לב צריך לשמור עצמו ולבו משום התחלקות ושלא יהיה שום חציצה אפילו כמלא נימא כאשר כתבתי לאהובי. וכל זה ידע אהובי שעדיין לא נתברר

אצלי אודות התפילה איך ומה. ע"כ אני מן המודיעים שיראה אהובי להשגיח על רצון ה' ברחמיו ויהיה איך שיהיה רצון הבורא ב"ה. ופשיטא שאין אתי יודע עד מה איך להתנהג. רק אני מוכן בעזה"י לבקש בזה שיורינו ה' דרך האמת לאמיתו. ע"כ פעם אחר פעם מהודענא ומזרז לאהובי שיראה אהובי ג"כ לקשר כל דבר לרצונו הפשוט ית' בשמחה ובטוב לבב מרב כל. ועי"ז יזכה לשמוח בשמחת בית השואבה ולקבל פני הרועים בחיים חיותו המוכנים לבא עם המלך שמו חיים. ואמרתי כה לחי ואתה שלום וביתך שלום וכל אשר לך שלום ויברך את עמו בשלום. מנאי אהובו באמת המוכן בעזה"י לקיים ככל אשר כתבתי לאהובי הק'...

איגה"ק שכתב לאנ"ש באזהרת שמירת שבת כהלכתו:

אליכם אישים אקרא דורשי ה'. זרע אברהם. רודפי צדק. מבקשי ד'. שמעוני וישמע אליכם ה'. למלא משאלות לבכם לטוב בבני חיי ומזוני. ויעמדו על הברכה הם ונשיהם ובניהם ובנותיהם וכל אשר להם. יעשה עמם לטובה אות בכל מילי מיטב אמן סלה:

אחינו ב"י. הנה נודע יד ה' את עבדיו חיבה יתירה נודעת. וחביבין ישראל שאמר הקב"ה למשה רבינו ע"ה מתנה טובה יש לי בבית גנזי ושבת שמה לך והודיעם. וזעם את אויביו שמתן שכרה לא הודיעם. וידוע גודל קדושתו בעצמותו למעלות האנשים שומרי שבת כהלכתן דרשו מעל ספר ה' ותמצאו חפץ. עד שאמרו חז"ל שקולה שבת שכל המודה בה כמודה בכל התורה. ואיתא בגמ' על פסוק כי מי בשחק יערוך ונאמר ביום השבת יערכנו. וכל עריכות של כל אדם הן בעוה"ז והן בעוה"ב והן לתחיית המתים הכל יערוך אליו לקדושת השבת. הגם שאין צריך לזה כי זה ידוע ומפורסם בכל התורה כולה בכלל ובפרט שהוא מלא על כל גדותיו. ונחלין ומבועין שתורתינו הקדושה במצות שבת גרוסה. והן עתה שמעתי קול ענות מעבירין קול במחנה לאמר נבלה נעשתה בישראל. יען אשר בהיותם במקום מסחר המלח ונושאין ונותנין בהרמת ידיהם בעקירה ובהנחה להניח בספינות ובעגלות. ונתהוה על ידיהם חילול שבת בעוה"ר בפרהסיא וחוצבין ועוקרין ממחצב המלח. ומכש"כ בהשמעת קולם לערלים לעשות מלאכתן. אשר יש בזה כמה מלאכות אבות ותולדות. ואפשר כל הל"ט מלאכות. ואין איש שם על לב לאמר הלא משומרי שבת אני. גם בעת הליכת הספינות נגמר ונעשה על ידם ושלוחיהם דברים האסורים מאבות בהוצאות והכנסות מרשות לרשות. והנה אנכי בשמעי זאת לפום ריהטא אמרתי יפה השתיקה. וטוב למשוך את ידי מלבוא בתוכחת מוסר. ושמתי לנגד עיני מאמר חז"ל תמה אני אם יש בדור הזה וכו'. ואחרי שובי רעיוני יבהלוני חיל ורעדה אחזתני ותסמר שערות ראשי. יען נתוודע לי האנשים אשר הרימו את ידם וגם המה

היו בזה והמה מאוכלי שולחני. ואפשר שיש בידי למחות. ואולי עלי מוטל להזהירם לאשר בקולי ישמעון. ולהציל את נפשי באתי. לזאת קולי ארימה. אהוביי אחיי ב"י הביטו נא וראו כי חטאתכם ורעתכם רבה ננד ה' וחטאתכם גדולה עד למאוד. איך לא תיראו מהקללות והארורים הכתובים על עוברי דת והן מחללי שבת בפרהסיא. שימו נא לבבכם על זאת. כי מלבד הנבלה הגדולה הזאת שעוברים את פי ה' והם מאבדים עצמם לדעת כי אני ה' מקדשכם ביודעים ובלא יודעים. ואף גם זאת כי חטאתכם רבה שמחללין את ה' בפי ההמון שנמשכין אחריהם ועושים כמעשיהם באמרם הלא האנשים ההמה אשר תורת ה' בידם ושואלים ודורשים בעבודת ה' ית' קרבת אלקים יחפצון ונקראים בשם חסידים. ואם הם עושים מעשים כאלו חילול שבת בפרהסיא. מה יעשו אזובי קיר דלת העם. והם יראו וכן יעשו. ולא די להם מה שחטאו בנפשותם עוד ידם נטויה ללמד לאחרים להקל בעיניהם חילול שבת לגמרי. ועל ידם הותרה הרצועה לעשות איש כל הישר בעיניו. ועוד אלי דבר יגונב. ותקח אזני שמץ מנהו. המה לשמצה בקמיהם בין הערלים לעשות מלאכתן כאלו ביום חגם ודוברים רע על נפשם דברי חרופין וגדופין נגד הערלים שמטילין עליהם כמשפטם והן משיבין שהיהודים רוצים ומכריחים אותם לחלל חגם כאשר המה מחללים. ובעוה"ר היינו ללעג ולקלס בעיני העמים מגודל חילול השם. השם הטוב יכפר עליהם:

ומה מאוד נוראות נפלאתי על מורי הוראות בישראל מנהלי צאן קדשים החרדים על דבר ה'. ומקבלים מהקהל ונהנים מן ההקדש בכדי להורות לעם ה' דרכי השם וללמדם את המעשה אשר יעשון. ומהראוי להם לעמוד בפרץ ולעשות גדרים וסייגים ולהזהיר את בני ישראל להפרישם מאיסורא בכל אשר תמצא ידם לעשות בכתב. ועתה מה ראו על ככה ומה הגיע אליהם לעשות זאת אשר זממו יד לפה ומה זו שתיקה. אם קטנים המה בעיניהם ראשי ב"י המה ומן השמים הקימו אותם כמאחז"ל אפילו ריש גרגותא מן שמיא מקימין. ולמה לא יאזרו גבורה להציל נפשות ישראל מלחטא. חלילה להם. ואם ימעלו להם במלאכתם מלאכת שמים המה כאילו מועלין ומפגלין ח"ו בקבלת דמים קודש ישראל לד'. וממלאים כריסם מקדשי שמים מבלי הנאה לריח ניחוח לה'. הביטו וראו כי זה הכריחנו לבוא עם הספר על הגלוי ועל החתום. כי גם בידם יש למחות. ועתה הנבלה והמכשלה הזאת תחת ידם ואין מוחה. מהראוי שיפקידו פקודיהם למטות בני ישראל בכל מקומות ממשלתם לעשות גדרים וסייגים וקנסות עצומים לדבר זה ולהזהיר גדולים על הקטנים ואיש אל רעהו יאמר חזק ונתחזק בעד תורתינו הקדושה ויעשו משמרת למשמרת. פן ואולי ילכדו במצודת שומע ורואה ושותק. והעיקר להזהיר המון

העם שלא יסמכו על ההתירים המורגלים בפומי דאינשי. וטרם עשותם שום דבר יחקרו בבירור גמור לעשות בהתירא ממורי הוראה:

ועתה אהוביי אחיי וריעיי. הנה ה' עמכם קראו אל ה' בחזקה אולי יתעשת ה' אלקים לסלוח על העבר. ועל להבא גדרו לבקעה זו שפרצו בה פרצות הרבה בפרץ מרובה. ותקבלו מהיום והלאה לדורותיכם שלא לעשות שום מלאכה בבית ובשוק הן ע"י עצמו או לומר לערלים לעשות שום מלאכה מבלי שאלת פי מורי הוראות בישראל. ואת אשר יתירו הם על פי התורה. היינו תורה דאורייתא או דרבנן אותו ישמרו לעשות ולא זולתו. ומעצמם אל ידמו מילתא למילתא. כ"א את אשר יאמר להם ההיתר בפירוש. והלכות שבת נפישין. שומריו ינצרו כאישון:

מנאי הרוצה בחפיצה בחשיקה ודביקה לזכות את בני ישראל ואזכה גם אני בתוכם בזכות אבותי ומורי הקדושים ובקדושת השם ובקדושת ישראל ובקדושת השבת. מאדוני אבי ז"ל. השבת נועם הנשמות. והשביעי עונג הרוחות ועדן הנפשות. להתעדן באהבתך וביראתך וישראל בצל כנפיך יחסיון. באמת ובאמונה לעבדך. הק'...

איג"ק ששלח להרב הקדוש המגיד מקאזינעץ

בעז"ה יום ב' פ' תולדות פה ק"ק סטאלין. לקאזעניץ

שלום כפולה ומכופלת ורב טוב לכבוד אדוני הרב הגאון המפורסם תפארת ישרא"ל והדרתו הדרת קודש איש אלקים מגדל עוז. שמינו משותף בשמו. בו נרוץ ונשגב. החסיד המפורסם לשם ולתהלה ולתפארת. כבוד קדושת שמו מוה' ישראל נ"י שיחיה. ע"ש כל הנלוים אליו ודו"ש הטוב ובשלומו יהיה לכולם שלום על ישראל.

אהובי חמדת נפשי וצור לבבי וגעגועי ושעשועי בכל עת אזכרנו המו מעי לו. ואתחנן ואבקש מאת פני מלכי וקדושי קדוש ישראל שאהיה חקוק בלבו הטהור והקדוש כדמות דיוקני כו'. הגם שאני בריחוק מקום הזמן מכבודו. עם כ"ז נפשי קשורה בנפשו נפש ישרא"ל כמעט בכל תפילה ובפרט בשבתות קדשינו נשמת חיינו נקשרתי עמו בחביון עוזו בעבותות אהבה כו' כו'. מנאי הכותב אליו לכבודו ולידידות לבי וכלות נפשי שנכספה וגם כלתה נפשי לחצרותיו ולראות נועם זיו הדרת קדשו בחיו"ש. ויזכרנו לטובה אות כאשר עם לבבי פונה היום ובכל שעה בשלומו. הדו"ש תמיד וידידו לנצח. הק'

מר' אהרן מקארלין

מכתבים קדושים מהרה"ק כו' אדומו"ר הרב **ר' אהרן** זצוקללה"ה זי"ע

לאהובי בני ידיד נפשי קשורה בנפשו וכו'.

יותר אין לחדש השי"ת יחדש עלינו את החודש הזה לנו ראש חדשים. ויברכנו בברכת ימים המבורכים. ויזכנו לקבל את קדושת חג המצות בחדוה ודיצות בחירות וחרות על לוח לבינו לטוב לנו כל הימים לחיותינו ולרבות ולהביא את הלילות כימים יאירו לנו את הדרך נלך ואת המעשה אשר נעשה ונשמע כולם כאחד בלב אחד לאחד הוא אלקינו ונהיה טובים לקבל טוב מטוב בכל טוב לעולם חסדו. וימי הספירה יאירו לנו כספיר. והלוחות של סנפרינון יהיו חקוקים על לוח לבינו בחרות וחירות ובשמחה וטוב לבב מרוב כל:

קודם חנוכה

ומעתה אהו' בני שיחי' תקבלו החוה"ש מאדוה"ש בחידוש חדש כסליו ימי החנוכה הבע"ל ויאר השם פניו אתנו באור פני המנורה בשבעת הנרות יאירו אל מול פנינו ויאירו לנו את הדרך אשר נלך בה באורח צדיקים כאור נוגה הולך ואור עד נכון לבינו ברוח חדשה אשר יתן בקרבינו לעשות הטוב בעיניו וללכת בדרכי ישרים לטוב לנו כל הימים לחיותינו בחיים ושלום. מנאי אביך הדוש"ת ומעתיר בעדכם לכל טוב לעולם חסדו. הק'

יותר אין לחדש רק חיים ושלום מאדוה"ש שיחדש עלינו בתוך כלל אחב"י הימים המאירים ולילות כימים מאירים מאור פני המנורה שיאירו שבעת הנרות אל מול פניו בהשפעת טובו לבריותיו בכל טוב בית ישראל.

בעז"ה יום ואו עש"ק ר"ח אלול

החיים והברכה והשלום בכתיבה וחתימה טובה לחיים ולשלום לאה' בני ידיד נפשי קשורה בנפשו וכו'.

יותר אין לחדש רק חו"ש מאדוה"ש בחידוש החודש בימי הרצון ויזכינו השי"ת להיות יפה כתרצה כמאמר המדרש. ולהכין א"ע בהכנת כלים ועצמות עיצומם של הימים הקדושים והנוראים והטהורים הבע"ל לקבל עלינו עול מלכות שמים שלימה בגוף טהור ומדות טהורות באהבה ויראה לפי קט שכלינו וערכינו ואין יערוך אלא אורה אורי בר"ה וישעי ביוה"כ בשובע שמחות יודיעינו אורח חיים למעלה למשכיל ונעשה אגודה אתת לעשות רצונו כרצונינו וישפיע לנו השי"ת שפע בני חיי ומזוני רויחא ועותרא ברוב עוז ושלום. מנאי אביכם דוש"ת ומעתיר בעדכם לכל טוב לעולם חסדו.

הק' אהרן בהרב מוה' אשר זצוקלה"ה

לאהובי בני ידיד נפשי נפשו קשורה בנפשו כו'

וכעת באתי במכתב ששכחתי לדבר עמך קודם נסיעתי שתתחיל לומר תיקוני זוהר הק'. גם בער"ח אלול תעשה סדר התרת נדרים כמאז. ובשבת שמברכין תברך בעצמך ר"ח

ויהיה בדעתך ג"כ ר"ח תשרי לטוב. וגם תתפלל תפלת המוספין בשבת זו ובר"ח. כי הגיעו ימים ימי הרצון שצריך לעלות לרצון העליון ועינו אל יראיו להשפיע להם מרצונו הטוב ממקור מים חיים להטהר ולהקדש בפנימיות וחצוניות בגוף ונר"ן כו'. במעשה ודבור ומחשבה. וימי הרצון הנ"ל נעשים ציור ממקור הברכות לקבל מבעל הרחמים רחמים פשוטים שימינו פשוטה לקבל שבים ולהשפיע עליהם קדושה וטהרת הלב והמוח והמדות בעשיית כל מעשיו ודבורו ומחשבתו לטוב כל הימים לרבות ולהביא לימות המשיח. ותקבל החוה"ש מאדוה"ש ומנאי אביך דו"ש ומעתיר בעדך לכל מילי מיטב:

מכתבי קודש שכתב אדומו"ר לאנ"ש לעודדם לעבודת השי"ת

עיקר העבודה הוא בלב כללות התורה מבראשית עד לעיני כל ישראל. ורחמנא לבא בעי. והלב נקרא נקודה כי שם חלקת מחוקק ספון. היינו החקיקה של כל הענינים וכל המדות תלויין בלב כמאמר חז"ל הלב שומע ומדבר ובכלל דבריו דבריכם. ועוד כי שם נקודה מורה על דלית בה גוון מחמת פשיטות ולכן מהנקודה מתפשטין ומצויירין כל האותיות. וכל הנקודות תחתיים שניים ושלישים. וכמאמר הכתוב ויחלום נקודת חולם מוצב ארצה וראשו וגומ' ולזה הוא ראשית המחשבה עד סוף המעשה וכל עושיהם שכל טוב כמ"ש ראשית חכמה יראת ה' וגומ'. היינו שתחלת כל העבודות הוא מיראה ראשונה הסמוכה אצל דבור העולם וע"י יראה זו יכול כאו"א לעלות ממדרגה למדרגה כל חד לפום שיעורא דיליה ע"י מעשה ודבור ומחשבה. ובזכות המדות לכוונם אל האמת והיושר ובתנאי שלא יעלה מעלה יותר ממדרגתו לפי המעשה והעת כדי וכו'. ע"כ כאו"א חייב לראות א"ע שיהיה נוח לו עכשיו שנברא. וכל מה שברא השי"ת בעולמו היינו האדם עולם הקטן הכולל כל העולמות שהאדם דר בו וצריך לתקן ולהכין בזה העולם. לא בראו אלא לכבודו. ובזה העולם המעשה הוא עשך ויכוננך בכל הכוננויות הן באברים הגשמיים למעשה ודיבור ומחשבה ופשיטא ברוחניות המופשט בהם. מתכלית הפשיטות מרום המעלות עד שהפליא לעשות לקשר דבר רוחני בדבר גשמי כדי לזכך החומר שיהיה משועבד לצורה. וכל ישראל יש להם חלק לעוה"ב להכין מצעדי גבר להתגבר כארי בחסד ד' שיהיה בכל מקום ובכל זמן מקושר במחשבתו ועיניו ולבו אל נקודה זו. ומשם יתפשט לכלי המעשה והדבור והמחשבה להאיר בהם ומהם. כמאחז"ל יתמוך דברי וגומ'. והגם שכל אדם תחת שינוי הזמן והמקום ע"ז נאמר חוצה כה יהיה זרעך והאמין וגומ'. והבא לטהר מסייעין אותו להיות מחשבתו קשורה לזה הגם בקט שכלו כי כל אשר תמצא ידך לעשות בכחך עשה טוב ובטח בה'. והעיקר להיות תמיד

בשמחה וטוב לב ובזה הוא הבירור שיוכל לבא לנקודת האמת והשלום וכל סדר היום יתנהג ע"פ דברי ראשונים דבריהם הטובים חיים וקיימים לעד ולעולם:

הודיע הרב אדמו"ר ז"ל שבכ"מ שכ' במכתביו במאמר הק' סתם כונתו על הרה"ק מהר"ש מקארלין זצוקללה"ה זיע"א:

ימים יוצרו ולו אחד בהם וכו'. איתא בתנא דבי אליהו. זה יום השבת. ד"א זה יוה"כ. נוכל לומר כפי הידועה מפי ספרים וסופרים תיבת יוצרו ינשא כמה פרושים. מלשון צורה. ומלשון ציור. ומלשון קשר. והנה כפי שידוע שעיקר בריאת העולם הוא בשביל האדם שיהיה לנפש חי' משפל המדרגות עד רום המעלות וידוע שהוא עשך ויכוננך בכל הכלים גשמיים ופשיטא רוחנים. וכמו כן העולם והזמן הכל בציור קומה שלימה. והאדם בריאתו ותורתו נתפרשה באחרונה מחמת שהוא השלמת הכל ע"י בירורי המדות והעשיות ודיבורים והמחשבות לברר ולצרף וללבן שיתעלו כל הענינים. היינו עולם ושנה ע"י נפש האדם שבידו וכחו לתקן הכל על ידו מעשה הטוב במילולא ורעותא דלבא ליתן בכל יום ויום מעין ברכותיו. והנה כל ימי החול זמן היתר כל המלאכות בכדי שיתבררו מחלק הדומם עד חלק המדבר. וכל העליות עולת שבת בשבתו כי מעין עוה"ב יום שבת. ומי שטרח בע"ש וכו'. וע"י הכנת קבלת שבת בכל התפלות וע"י קדושת סעודת שבת בהזמירות שירות. שיהיה הכל במחשבה קדושה ורעותא דלבא. יתאחדו כל המעשים וכל הימים וכל השעות ויוצרו כפי כל הפירושים לאח"ד ברזא דאח"ד כגוונא דיליה וכו'. וכן לפי הפירוש ולו אחד בהם זה יוה"כ. כי יום אחד בשנה חשוב שנה. כמאמר אחת ואחת. אחת שאלתי מאת וכו'. כמאמר המדרש. אמר דוד ממך למדתי. ועתה ישראל וגו'. ואין ועתה אלא תשובה. ואחר התשובה הזדונות נעשו כפי התשובה. ועי"ז נתעלו כל ימי השנה בעשיות ודבורים ומחשבות בחינת יוצרו ע"י אחת וגו'. ליום אחד בשנה. וכן כל המועדים והרגלים כל אחד לפי בחינתו ועבודתו מתאחדין אליו כל הענינים במועדו:

היוצא לנו מזה. שזה כל האדם וכל העולם לא נברא אלא וכו'. וכללות כל העולמות נכלל בציורו ובאבריו וכולו בפנימיות וכל ההכנות לקבל כל הקדושות. הוא עשך ויכוננך. ע"כ צריך כל או"א להשגיח בעינא פקיחא על כל זמניו ועתו ושעותיו לבל ילכו לבטלה ח"ו כמאמר הקדום על בכה רבי יש קונה עולמו וכו'. ולכל זה צריך התחזקות ואהבת חברים מקשיבים דיבורים מאחד לאחד לידע ערכו וענינו בכל זמן ובכל מקום ולא לעלות במעלות יותר לפי ערכו בזו העת. ועכ"פ כפי ערכו לא ימנע טוב ח"ו מעצמו בעובדא ומילולא ורעותא דלבא הן תורה והן עבודה שבלב זו תפלה. וכל הבא לעבוד

עבודת וגומ'. הכל נקרא עבודה. ועיקר עבודה היא נקודת הלב. כי הנקודה לית בה גוון והתפשטות. ועי"ז כל האותיות והנקודות והטעמים מתפשטים ממנה כי היא ממוצעת בין תכלית הרוחנית להתלבש בכמה לבושין להתחזק באלו הציורים. ולכן הלב יש בו כל החושים כמאמר המדרש הלב שומע וכו' כמאמר הכתוב ימלא פי תהלתך כל היום וגו' בשני אופנים. ועי"ז יוכללו כל העתים והשעות והזמנים לאחדות אחד. ואחד המרבה וכו'. כי בכל ענינים רוחניות מועט מחזיק את המרובה. ויפה שעה אחת וכו'. וכל ישראל י"ש להם חלק לעוה"ב היינו הי"ש שנברא מאי"ן הוא החלק. כמאמר גודל כח ברא י"ש מאי"ן. והצדיקים עושין מי"ש לאי"ן. ע"כ כאו"א לפי שכלו ולבו יתחזק ויתאמץ בכל ענינים לטוב במעשיו ודבוריו ומחשבותיו בלבו כולם יהיה שוין לטובה. ואל יקטן בעיניו מעשה או שעה מעט כפי יכלתו באותה העת כי מהמעט יהיה לו מדרגה להוסיף הן בזמן והן במעשה ביתר שאת ועוז. טוב לאחינו בני ישראל היושבים באוירא דמחכים לפני השי"ת מקום עליות כל התפלות וירידת השפע לכל העולם מנקודת ציון המצויינת קדש הקדשים ארץ צבי צביונו של עולם ומלואה. מהראוי וחיוב אליהם ליתן עיניהם ולבם לכל הדברים הקטנים בלבותם להיות ישרים בדרכי השי"ת ללכת בהם אני ה' וגומ' כפירוש האוה"ח הקדוש ויהיה לטוב להם ולנו כל הימים לרבות ולהביא לימות המשיח שיזכנו ויחיינו ויקרבנו:

דברי אהובם דו"ש באהבה וחפץ ומשתוקק לזכות את אנ"ש. ולהיות פומא דמליל על אודנין דשמעון. אוזן מילין תבחן. אבן בוחן פנת יקרת להיות לראש פינה בכל פינות שיהיה פונה לימין צדקנו. ומבקש שיזכירו אותו ואת כל ב"ב שיחיו בעירינו הקדושים במקומות הקדושים אשר בארץ המה לחיים טובים ארוכים ומבורכים בכ"ט כלל אחב"י שלום. הק'

אדומו"ר הק' זצוק"ל דרכו היה בקדושה לכתוב מדי שנה בשנה קודם הפסח לאנ"ש לזרזם בהכנה דרבה לקדושת החג ואף שנמצא איזה דברים במכתב א' האמורים במכתב שנה אחרת עכ"ז העתקנו כולם אות באות מפני חיבת הקודש:

כתיב והיה יום אחד כו'. האי קרא אין להבין כפשוטו שמתחלה אמר יום אחד ואח"כ אמר לא יום. ועוד הרי כתיב ויהי ערב ויהי בוקר. והכא קאמר לא יום.

ונוכל לומר לפי ענ"ד ע"פ מאמר חז"ל כברייתו של עולם. ברישא חשוכא והדר נהורא. ועוד אמרו חז"ל אור שברא הקב"ה ביום ראשון גנזו לצדיקים לעתיד לבא. ומקשים ספרי קודש אם גנזו למה בראו. ותרצו שכל החיות של כל העולמות וכל הברואים נמשך מזה האור הגנוז. רק מצד המקבל אי אפשר להתגלות האור בעצמו. אך לעתיד לבא שיתברר

ויתצרף העולם אז והמשכילים וכו'. וע"ד הדברים האלה יכול להיות פי' הפסוק והיה יום אחד הוא יודע. היינו כשימלא הארץ דעה וכלם ידעו אותו מקטנם ועד גדולם אז והיה יום אחד שאפילו עת הערב יהיה אור מחמת שיתגלה אור הגנוז. אך עתה מחמת המקבל היינו כברייתו של עולם. ומחמת הבירורים שנקראים ערב לשון תערובות. אי אפשר להתגלות האור הנ"ל רק גנוז הוא לצדיקים לעתיד לבא. היינו להצדיקים עתיד לבא להם גם עתה על כשרון מעשיהם הטובים. ולאנשים כערכינו בתשובה ומעש"ט שיפה כשיומשך מכל חיי העולם הבא. וכל אדם בכל זמן לפי קט שכלו וערכו וחפצו וחשקו ותשוקתו יוכל לבא לברר מעשיו ודבוריו ומחשבותיו שיהיו מאירים לו את הדרך שילך בה ואת המעשה אשר יעשה אותה האדם וחי בהם היינו בזיכוך המדות שהוא העיקר. כי המדה שאדם מקושר בה הן לטוב כו' היא המתהלכת בין החיות למנוע ח"ו או להשיג הטוב. כי במה דאידבק ב"נ בהאי עלמא היינו בעניני זה העולם אוף הכי בההוא עלמא בעניני עוה"ב. וכל הדברים הטובים האלה זיכנו השי"ת ע"י תורתינו הקדושה שבהם נהגה יומם ולילה. בחסדו ואמונתו. כמאמר הכתוב בבקר חסדך וכו' ואפילו בחילוק השעות והרגעים כמאמר א"א אדומו"ר ז"ל על פסוק כי רגע באפו. היינו כי שכל רגע באפו אזי חיים ברצונו. וכמאמרו הקדוש זצ"ל על פסוק לרגעים תבחננו. שהשי"ת בוחן את האדם אפילו רגע אחד טוב לו וטוב אליו. ומכ"ש בשבתות קדשינו שע"י נהיה לעם סגולה. כמאמר המד' שלשה מעידין זה על זה וגם הזמנים שמקדש ישראל כאו"א לפי מדותיו ומקוריו וקדושתו וטהרתו. ובפרט ביום חג העצרת זמן מתן תורתינו לכל אדם ובכל זמן יוכל כל אדם לבא בהשג יד שיאיר לבו ומוחו ע"י אמונתו בחסדי השי"ת בשמחה ובטוב לבב לפי ערכו יערוך את הנרות להאיר מיום אחד בשנה חשוב לכל השנה להיות תמיד בשמחה ובמחשבה טובה לצרפה למעשה ודיבור טוב. ובשמחה תצאו מכל ההיפוך ח"ו לבא לתכלית טוב כל מעשה ודבור ומחשבה ולהתקדש ולהתקרב לבא בשערי צדק באמת ובתמים כל או"א לפי ערכו לרצון השי"ת כרצון יראיו מכל בית ישראל ובפרט במקומם היושבים על אדמת הקודש אוירא דמחכים ידרים להיות לב חכם לימינו אש דת ובמקום ציון המצויינת ישלח עזרכם מקודש מעשים ומציון מעשים שבכל או"א להוסיף כמאמר והוספתי על כל תהלתך. ובפרט בשערי בת ציון המצויינת מקדושת כלל ישראל לעליית כל התפלות מלבות באות בסולם מוצב וגומ' וירידת השפע לשבי פשע לכל המתפללים דרך ארצם לקבל החיות ממקור החיות מקור ישראל לכל העולם כולו מטוב י"י ית' לכל. ומעתה ועד עולם אהובי אחיי וריעי אדברה שלום להם ושלום יהיה בחילם ושלוה בארמנותינו. יתקבצו ויתייחדו הן בעת

התפלה בציבור מהתחלת התפלה ובפרט באמירת קרבנות וקטורת כל או"א יתאמץ לאמרו בצבור במנין כי בין התחלת התפלה לפסוקי דזמרה ובין פסוקי דזמרה לברכת יוצר ע"י הקדיש היא עליית התפלה הקודמת וטוב לאומרו במקומו. וגם השלמת רמ"ח תיבין דק"ש א"א אלא בצבור וגם עניית האמן וגם האיש"ר המחוייבת וכאו"א לראות בכל כחו היינו כוונתו. וגוף התפלה בצבור בוודאי יש לה כח לעלות בסולם מוצב ארצה. כמאה"כ הן אל כביר ולא ימאס. ואמונת אומן לנו כי בתפלה בצבור נעשו כל התיקונים והעליות וירידת השפע בכל טוב בגופני ונר"ן וגם בקיבוץ חברים המקשיבים כשנדברו יראת י"י יתי' איש אל רעהו בשמחה ובטוב לבב לדבר דברים היוצאים מן הלב נכנסים ללב להתקרב הלבבות אחד לאחד לאחדים לאחד יחיד ומיוחד. ותקבלו החוה"ש מאדוה"ש בכל יום ויום יהיו חדשים לבקרים יתוספו אמונה ואהבה ויראה בלב חושבי טוב ולישרים בלבותם ובפרט בשבתות קדשינו ובזמנים הקדושים הנמשכים ממקורות עליונים כפי העבודות והתפלות בזמניהם שלא יעברו מתוך נקודת היהודים. וזכרם וקדושתם לא יסוף מזרעם לחיים טובים ולשלום באורך ימים ושנות חיים ושלום בכל טוב כלל אחב"י שלום. מנאי אהובם דו"ש וחפץ באהבתם ובאחדותם מזה לזה ואלינו. הגם שהגופות רחוקות הלבבות יהיו קרובים מנקודת האמת והשלום אהבו ויקיימו ויקבלו ככל הכתוב לחיים כי כל הדברים הנ"ל הם אמיתים מפי ספרים ומפי סופרים אנשי אמת ואמת יורה דרכו ללכת בדרכי ישרים לטוב ולחיים ולשלום:

אור לארבעה עשר בודקין וכו'. ע"פ דאיתא בספרי הקודש החילוק שבין אור ונר. היינו אור הוא מופשט מחומר וכלי. ונר הוא אחוז בפתילה ושמן ומוכרח להיות לזה כלי המקבלם. ולפי הערך עיקר הוא האור הפשוט כי הוא נברא ביום ראשון כמאמר יומם יצוה וגו'. כי הוא חסד המתפשט ואזיל עם כולהו יומין. וממנו נמשך האורה להנר המחובר לכלי. ועד"ז יכול להיות מאמר המשנה אור לי"ז וכו'. היינו כשנמשך מהאור המופשט. מעט מן האור דוחה הרבה וכו' לבדוק בנר בפרטי חורין וסדקים שאי אפשר להכניס שם אור גדול ולהמשיך האור הזה ע"י נר מצוה ותורה אור בהדרגה כמ"ש נר לרגלי דברך ואור וגומ'. כמאמר המדרש כשאני מתחיל בדברי תורה במעט אני מתחיל בה. וכשאני נכנס לתוכה שערים הרבה נפתחין לי. וכ"ז מחוייב כל אדם בכל זמן ובכל דור לראות א"ע כאילו הוא יצא ממצרים לזכור כל ימי חייו להמשיך החיות להימים לרבות הלילות ולהביא וכו'. וכ"ז ע"י בדיקת החמץ והשאור המעכב. לבטלו ולבערו ולהשביתו כמאמר חז"ל לבטלו בלב וע"י מעשה לפרר ולזורה לרוח ובשריפה כמובא בספרי קודש שהם כנגד ד' יסודות שבאדם ארמ"ע שמכל יסוד נמשך מידה

לטוב ולמוטב. ובכולן צריכין לבער ולברר הטוב מהיפוכו בכל זמן. ובפרט בהגיענו השי"ת ברחמיו וברוב חסדיו מימים ימימה בוודאי הזמן גרמא לזה בעזר השית"ב שנוכל להשבית ולבטל החמץ ומחמצת והשאור מרשותינו ובתינו בתי גואי היינו במעשה ודיבור ומחשבה טובה לצרפה למעשה ולדיבור כמ"ש אבנים שלימות תבנה מלשון הבנה. והעלית עולות היינו המחשבות טובות. והעיקר במדות שאדם מודד כן נמשך מידה במידה שלימה וצדק לבל יעכב ח"ו את פנימיות נקודת הלב בתורה ועבודה שבלב זו תפלה שהעיקר לזה אהבת חברים מקשיבים דברים היוצאים מן הלב נכנסים ללב שלו. ואי אפשר לבא לזה אם לא ע"י חיפוש בנר חופש כל חדרי בטן שלא יהיה זר בקרבו של אדם היינו כמדת הגאוה והקפדנות והעצבות ח"ו כי כולם כרוכים זה בזה. וכשמבטל אחת מהם יבטלו כולם. ומכש"כ במדה טובה מרובה נמדדין לה כל המדות טובות וישרות בדרכי השי"ת. ע"כ אהוביי אחיי וריעיי היושבים ראשונה במקום הקודש קדשים ציון המצויינת שער עליית התפלות הישרות והנקיות היוצאים מלבות כלל אחב"י בכל מקום שהם. ברוכים יהיו ראוי וטוב ויפה להם להתקשר אחד לאחד שיהיה לאחדים בקביעות מקום לתפלתם במקום רינה ביני עמודי היכי דגרסי בכל הימים ובכל הזמנים ובפרט בימים המבורכים הבע"ל בכדי לזכות לקדושת הימים בעיצומם ולקדושת התפלות והלל בלילה הזה שנשתנה למעליותא בקדושת אכילת מצה שמורה על החירות שנמשך מגאולת מצרים שמורה על חידוש העולם בגשמיות ורוחנית שלקחנו השי"ת מכור הברזל להיות לו לעם נחלה לישראל עבדו. כמו ששמעתי שהעבדות נחלה לישראל. ובגאולת מצרים היה זה מרצונו הפשוט בבריאת העולם. וחמשין זמנין אידכר יציאת מצרים באורייתא לאחזאה מאן אתר אפיק לון בכדי לידע ולהודיע ולהוודע דרך חיים וסולם מוצב ארצה וראשו וגומ' לדרכי השי"ת כל או"א לפום שיעורא דיליה ועל זה נצטוינו לספור ספירת הנקיים ביומי ושבועי שיוכללו כל המדות והמחשבות מזוקק שבעתים לאור התורה בחרות וחירות ליום אחד. ומיום אחד בשנה חשיב שנה לייחד כל השנה לאחד יחיד ומיוחד. ויקבלו אה' אחיי וריעיי החיים והשלום מאדון השלום בחדוות חג המצות בחדוה ודיצות וכן יגיענו השי"ת למועדים ולרגלים אחרים הבאים לקראתינו לשלום ששים ושמחים בשמחת כלל אחב"י שלום. מנאי אהובם דו"ש באהבה וחיבה יתירה נודעת בכל טוב סלה:

למען תזכור וגומ' נוכל לומר ע"פ דאיתא מפי ספרים וסופרים מענין יציאת מצרים דאידכר חמשין זמנין באורייתא לאחזאה מאן אתר אפיק לון. כי כל מה שברא הקב"ה בעולמו נכלל בעולם הקטן היינו אדם הכולל בציורו ברמ"ח איבריו ושס"ה גידיו

הגשמיים כל ציורא דעובדא דבראשית וכל ציורא דמשכנא ומכש"כ בהחיות שנמשך מחי החיים באדם כנאמר ויפ"ח באפי"ו נשמ"ת חיי"ם [ס"ת חותם] נחתם חותם כל כללות העולמות והנשמות הפנימיות. ועל זה נתן לנו תורת אמת חותמו של הקב"ה. וידוע שחותם כל דבר הוא כללות כל דבר מראשית המחשבה עד סוף המעשה בחותם אמת שכולל ראש תוך סוף. וכמו שבבריאת העולמות כמאמר מן העולם ועד העולם היינו שכל עשיות ודיבורים ומחשבות מתעלין בידי אדם מתחת כנפיהם מהאי עלמא לעלמא דחירות ע"י תשובה ומעשים טובים כתריס וכו' שלא ישלטו בהם החיצונים כשאין בהם שום שליטה ותערובות חיצוניות עולה כל ענין וענין לעולם העליון עלמא דחירות ועל ידי עליות מעשה התחתונים נתעורר בעולמות העליונים כל היחודים וכל הרצונות להשביע לכל חי רצון ושפע וכל טוב כמו שעלה ברצונו הפשוט שיתפשט חסדו וטובו במלואו על כל בריותיו ברחמים וחיים ושלום ובכל טוב. כמו כן ידוע שיציאת מצרים מורה על חידוש העולם וכל מה שהיה בבריאת כל העולמות הגשמיים והרוחניים היה ביציאת מצרים שהוציאנו מכור הברזל כרועה הנותן ידו וכו' בכדי להיות לו לעם נחלה כיום הזה דווקא היינו יום צאתך מארץ מצרים ראינו נפלאות. והיתה זאת נפלאת בעינינו כמו שדברנו כמה פעמים כי כל הנפלאות נתן השי"ת כח לנו להיות בעינינו כמאמר רבות עשית וגומר נפלאותיך ומחשבותיך אלינו. לפי כל הדברים האלה מובן שביד כל אדם יחתום החותם הנ"ל היינו שבידו להעלות א"ע משפל המדרגות ועד רום המעלות לעלמא דחירות על כל האופנים היינו לאדם שעשה והוא ישר מה טוב. ואפילו למי שכבר נמשך בעניני העוה"ז הן ח"ו כו' ואפילו לאותם המשועבדים לדברי הרשות המותרים יכול ע"י החירות של יצ"מ לצאת לחירות. ע"כ אידכר חמשין זימנין יצ"מ באורייתא. כי קוב"ה ואורייתא וישראל חד הוא וכל חיי עולם נטע בתוכינו כי כל התגלות התורה בזה העולם ע"י עם קרובו ישראל כמאמר ישרא"ל עלה במחשבה בכדי שנתייחד להתורה ויומשך מזה החירות מאתר דאפיק לון ועל זה נאמר למען תזכור את יום צאתך להמשיך לכל ולימי וזהו חייך. וכל הנזכר צריך כל איש נבוב ילבב להתחיל מיום הפורים עצמו במחיית זכר עמלק אשר קרך כפי כל הפירושים בבדיקת חמץ ושאור מרשותינו וגבולינו בבל יראה ובל ימצא וע"י חידוש בחודש הזה לכם ראש חדשים בימים המבורכים לקנות ולטהר ולקדש א"ע מבפנים ומבחוץ הן בעשיות ודבורים ומחשבות וביותר במידות שיהיו במשקל בשקל הקודש. וע"י הכנות קבלת קדושת הימים ובפרט הלילה הזה כולו מצה שמורה על החירות והפשיטות וע"י ההלל הגמור וע"י קדושת הימים חג המצות ראש כל מועדות שנרשמים בו זכר ליציאת מצרים. ואח"כ כמו שבבריאת העולמות מי

הקדימני ואשלם כמו כן חיי עולם נטע בתוכינו לאחזאה וכו' בכדי שעל ידי יגיעתינו וחפצנו בחשיקה וחפיצה ודביקה בשבעת הנקיים מזוקק שבעתים לממני יומי ושבועי לטהר את נפשותינו ועי"ז נוכל לבא לאחדות יום אחד הוא יודע וגומר אשר לעת ערב יהיה אור תורה ונר מצוה לדרך חיים ביום אחד בשנה חשוב ככל השנה שבאחדותו יתייחדו כל הימים וכל הלילות וכל השבתות קדשינו וכל הזמנים המקודשים למועדים ולרגלים הבאים לקראתינו שמחים בבנין שלם באור פניו יהלכון בקבלת עול מלכות שמים ביראה ופחד בימים הנוראים הטובים. ובשמחה ואהבה יתנו רשות זה לזה בימים המוקפין ומקיפין בחסדיו הגדולים ורחמיו המרובים בפריסת סוכת שלומו במילואו וטובו וליעשות אגודה אחת על ידי הלולב שבכלל דבריו מיניו להתאחד בחיות בחי החיים כל חד לפום שיעורא דיליה. ומהימים יהיו נזכרים ונעשים בכל הימים כי בכל יום ויום תן לו מעין ברכותיו וכל הדברים הנאמרים באמת הם לכל העולם וביתר שאת ועוז להיושבים על אדמת הקודש מקום הנורא הזה שער השמים לעליות כל התפילות מלבות באות דרך ארצינו שיתן ה' הטוב ובהאי אוירא קדישא דמחכים בחכמת האמת והצדק אליהם נאמר שיתייחדו מאחד לאחד בלב אחד בעבודה שבלב זו תפילה שהיא מהדברים העומדין ומעמידים את האדם ברומו של עולם כמאמר ואהבת לרעך כמוך קודם כל תפילה וזה נקרא תפילה בצבור. היינו מתחילת אדון עולם בעניית אמן על כל הברכות המחוייבות בכל יום לכאו"א ואח"כ אמירת קרבנות וקטורת בצבור. ולהאמין שכל דיבור ודיבור תיקון לכל העניינים בגשמי ורוחני ובפסוקי דזמרה ובשירת הים ובהחיות שמקבלים ישראל בברכו כמאמר חי' אחת ששמה ישראל. ובהקדיש הקודם שהוא עמוד שמעלה כל עולם ועולם לגבוה מעל גבוה וגומר. ובאמירת הרמ"ח תיבין דק"ש להשלים על ידי הש"ץ ובסמיכת גאולה לתפילה בתפילת הש"ע בלחש ובחזרת הש"ץ בקדושת והקדישו את קדוש יעקב וגומר ובעניית אמן על כל ברכה ותהלה ואח"כ בירידת השפע מרום המעלות לכל העולמות ובעניית איש"ר הכל הוא לטוב ויפה. ולפי דעתי שתפילת הצבור יש בכחה לתקן כל התיקונים וכל העליות וכל ירידת השפע כמו הצדיקים הקדושים שהיו יודעים ומכוונים ומייחדין ומתקנין כל התיקונים כמו כן כביר לא ימאס ולא בזה את תפילתם ויתן חן וכבוד להולכים בתמים ובאמת והשלום שהוא חותם כל הברכות ממקור הברכות והחיים והשלום:

ועבדת את העבודה הזאת בחודש הזה וגומר. ונוכל לומר בפסוק הזה כל ענין יציאת מצרים. ידוע לכל כי כל ספורי התורה אינם רק לספר ניסים כי העיקר הוא האמונה פשוטה. אך בדורות הראשונים שהיתה עולם התוהו. כביכול היה צריך לשדד המערכות

ולהראות ניסים נגליים בכדי שכולם יעידון ויגידון על אחדותו. ועיקר סיפור יציאת מצרים והניסים מיציאת מצרים לאחזאה מאן אתר אפיק לון לחירות כי כמו שכל יצירת העולמות היה ברצונו הפשוט להטיב לברואיו. ורצונו כביכול שבכל פעולות הגשמיות ופשיטא ברוחניות יהיה התעוררות תחילה מלמטה ובזה ישפיע בכל העולמות כל טוב כמאמר הצדיק יסוד עולם על פסוק ה' צלך. כמו הצל שעושה כמו שעושה האדם. וכמאה"כ כמים הפנים וכו'. כמו שכתבו מפרשי התורה וכפי שידוע לכל שכל עניני הבריאה בגשמיות וברוחניות הוא סתום וגליא. היינו הכלים בהתגלות והחיות סתים וטמיר וגנוז. וכמו כן בעבדות הן בתורה הן במצות יש בהן עובדא ומילולא ורעותא דלבא סתים וטמיר. כמאה"כ הנסתרות וכו'. והגם כי זא"ת וז"ה שניהם לשון התגלות עם כל זה. בחודש. דבר שהוא חידוש היה גנוז מקודם וכמאחז"ל נוסף עליהם משה שנתנבא התפשטותו בכל דרא ובכל ישראל ועל ידו נוסף עליהם בז"ה הדבר. וידוע כי ז"את היא בעינינו וכמו שדברנו כמה פירושים. ע"כ צריך כל אדם כל זמן שהנשמה בקרבו להשגיח על זאת לפי ערכו ויכולתו וכחו בעת כזאת לעשות ולדבר ולחשוב בטוב הבורא ית"ש בכל שעה ורגע בנסים נסתרים וחסדים הנגלים שגומל עמנו בכל ?כולליות שברא באברים הגשמיים וכנגדם ברוחניים לפי חכמתינו שנתן בלבנו. ובהמה לדעת ולעשות רצונו בכל זמן ובכל יום ובכל שעה ורגע כמאה"כ לרגעים וכו'. בכל מה שביכולתו לעשות בנקודת אמת שכוללת כל האותיות וכל הברואים כי חותמו אמת מראש תוך סוף. וכשהוא מבקש אינו מבקש אלא לפי כחם בזו העת ושעה אחת בתשובה ומעש"ט ובזה הנער"ה באה אל וגומר אפילו כשהוא מנוע"ר מכל. מלא בושה וכלימה. כמאמר א"א מו"ר זצ"ל שבזה הכלי מלא שיחזיק והמועט יחזיק את המרובה כי מעט מן האור דוחה הרבה וכו'. נמצא לפ"ז אין מעצור לה' להושיע בין רב למעט בכ"מ ובכל זמן ובכל יום ויום תן לו מעין ברכותיו שאין יום דומה לחבירו מאחר שמחדש בטובו בכל יום תמיד מעשה בראשית ובפרט בשבתות קדשינו שבכל תפלה ובכל סעודה מעלין בקודש הוא לכ"ם דווקא לדעת כי אני וגומר ממתנה טובה שיש בבית גנזי וכו'. וכשיגיענו למועדים ולרגלים הבאים לקראתינו לשלום בכל מועד ניתן הימים הקודמים להכנה כגון חג המצות שואלין ודורשין שלשים יום קודם. וכל ענין מחיית עמלק והמן. והפרשיות שקורין קודם פסח הכל הוא הכנה לקבל קדושת וחירות חג המצות. וההכנה מורה על שני ענינים. האחד לטהר גופו ונשמתו ונפשו ועשייתו ודיבוריו ומחשבתו מכל הדברים המעכבים. והשני לקבל היראה והחיות קודם בא הזמן המקודש. בכדי שבזמן המקודש ההוא יהיה כלו מוכן בלי שום תערובת ההיפוך. וכמו ההכנה ליום אחד יוודע. ההתחלה

מהספירות הנקיים יומי ושבועי. ומיום אחד הנ"ל צריך להוודע לו בכל הענינים. וכמו כן יזכור את בוראו בימי בחרותו עד אשר לא תחשך השמש וגומר כמאמר הצדיק יסוד עולם. לבא נכון ומזומן לימים הנוראים והטובים ובאור פניו יהלכון ע"י השופר והתפלות ועצומו של יום הקדוש והנורא שימינו פשוטה ע"י החסדים הפנימים והמקיפים ע"י סגולת הימים והלולב ומיניו. וע"י אלו הימים והעשיות מחוייב כל או"א להמשיך על עצמו קדושה וחיות על כל ימי השנה להכיר חסדי השי"ת ונפלאותיו וחסדיו בגשמי ורוחני וליתן שיר ושבח והודיה בכל יום ויום ובכל לילה ולילה ובכל שעה ורגע חיים ברצונו. ולפי שיצ"מ מורה על חידוש העולם לכן בכל השבתות ומועדים אומרים זכר ליציאת מצרים. ועיקר החידוש בעולם המעשה שבכל יום ויום יהיו כחדשים. ע"כ נאמר ועבדת וגומר הזא"ת בחודש ובחידוש הזה חדתותא דסיהרא שהם מתחדשים כמותה שיהיה ברצון ובשמחה מחדש בכל יום יוכל כאו"א להתקרב לנקודת האמת והשלום ולזכך כל מעשיו ודבוריו ומחשבותיו ומדותיו להשי"ת היחוד יחודו של עולם לפי ערכו והשגחתו להתהלך בתום ילך בטח:

ויקבלו אהובי אחיי וריעיי החוה"ש מאדוה"ש בברכת הימים המבורכים ובקדושת וחירות חג המצות יחוגו בדיצות ובספירת הנקיים בקדושה וטהרה ולקבל קדושת יום האחד יוודע. ומיום האחד יומשך קדושה לכל השנה. ובפרט בימים הטובים הבאים עלינו לטובה שבכל יום טוב מתחדשת עבודתו לפי הזמן גרמא והכל הולך אל מקום אחד יחיד ומיוחד. ולכל זה צריך טהרת המדות. ולזו צריך להיות תמיד בשמחה וטוב לב שבכלל דבריו דבריכם. דברי אהובם דו"ש באהבה וחיבה יתירה נודעת וחפץ בברכתם ובטובתם להיות טוב ולקבל טוב מטוב לטובים ולישרים בלבותם. ומצפה לשמוע בשורת החיים והשלום מטוב הארץ ולדרים עליה ברחמים וחו"ש. יחיו הם ונשיהם ובניהם ובנותיהם בהרחבה ונחת שולחנם מלא דשן בכל שלום כלל אחב"י שלום בכל טוב סלה. ומבקש להזכיר אותי וכל ב"ב לטוב באוירא דמחכים ידרים שבכל פינות שאתה פונה יהיו לימין ובמקומות הקדושים אשר בארץ המה. ובפרט במקום ציון המצויינת קודש הקדשים מקום עליית כל התפילות מלבות באות כלל אחב"י מכל מקום שהם. שהשי"ת ירחם עלינו בתוך כלל אחב"י ויגזור עלינו גזירות טובות ישועות ונחמות בכל הברכות ממקור הברכות והחוה"ש:

מאז היתה הברכה בימים האלו. השיר יהיה לכם וגומר. יכול להיות ע"פ מאמר חז"ל. כל השירות נאמרו בלשון נקבה ולעתיד לבא יהיה שיר בלשון זכר. כי העולם הזה מקבל מכל העולמות כי לית לה מגרמה כלום. אבל לע"ל שיושלם זה העולם בתכלית השלימות

נאמר ולא ילמדו איש את רעהו וגו' כי כלם ידעו אותי וגומר ואז יהיה עלמא בשיקולא חדא ועל זה נאמר והיה אור הלבנה וגומר. יכול להיות מאמר הכתוב השיר יהיה לכם. היינו שכל בריאת העולמות היה לתכלית בריאת עם בני ישראל שאמר ונעשה רצונו בזה עולם העשיה והגשמי ע"י מצות מעשיות ודבורים ומחשבות קדושות בכל יום ויום ליתן לו מעין ברכותיו. ובפרט בשבתות קדשינו ומועדים ורגלים הבאים לקראתינו לשלום הכל כפי שהזמן גרמא בשלימות כל חד וחד כפום שיעורא דיליה בלי תערובת משהו חמץ ועי"ז מתעלה כל זמן וכל יום ויתיצבו כמו לבוש והכל ממעשה התחתונים. וכשיושלם להתברר ולהתצרף ולהתלבן אז יתעלה העולם מן העולם ועד העולם ועי"ז יהיה בלשון השיר הזה כליל התקדש. שבגאולת מצרים נאמר חפזון ובגאולה העתידה נאמר כי לא בחפזון וגו' מחמת שצריכה להיות ע"י התעוררות ומעשה התחתונים שיושלמו לרצון השי"ת. היוצא לנו מזה שליל התקדש חג היה התחלת ורשומו של הגאולה העתידה לבא ע"י מעשה התחתונים כמאמר ליל שמורים וגו' לדורותם. ומחוייב כאו"א לראות א"ע וכו'. כי הגאולה הן בכלל הן בפרט ביד כאו"א לכוין את לבו ומחשבתו ודיבוריו ומעשיו בלילה הזה ל"ש באורות וקדושות של הלילה הזה. ואחר כך ימשיך הקדושה ביומי ושבועי לספירת הנקיים לבא לקדושת יום אחד יוודע. יום אחד בשנה להמשיכו לכל השנה לימי המעשה ולקדושת שבתות קדשינו ולמועדים ולרגלים כאו"א לפי עבודתו ומעין ברכותיו להתקרב לנקודת האמת והשלום אהבו. יתברכו בברכת חג המצות בחדוה ודיצות והשי"ת יגזור בפסח על התבואה קודש ישראל תבואתו לחיים לשלום ולמועדים ורגלים אחרים יגיענו כי הוא ראש המועדות להחיותינו בכל טוב סלה:

ואומר שלום וישע רב לכל אנ"ש השי"ת עליהם יחיו הם וכו'. והשי"ת ירום קרנם ומזלם בימים המבורכים ממקור הברכות ויחוגו את חג המצות בחדוה ודיצות. ויעזור לנו השי"ת טרם בא קדושת החג לבער החמץ והשאור המעכב מרשותינו בבל יראה ובל ימצא בחיפוש בנר מצוה ותורה אור. ויעזור לנו עי"ז מעבדות לחירות וחרות על לוח לבינו ולקדש קדושת הימים והספירה בהכנת גופינו ופנימיותינו לקבל כאו"א לפום שיעורא דיליה אור תורה ונר מצוה שיאיר לנו את הדרך אשר נלך בה ואת המעשה אשר נעשה לפי ערכינו לרצון השי"ת שנהיה רצויים אליו לפי ערכנו השפל. ומעתה יאיר ה' פניו אתנו סלה. להשפיע עלינו בתוך כלל אחינו ב"י שפע החוה"ש ברוב ברכות וישועות ונחמות כלל אחינו ב"י בבריות גופא ונהורא מעליא בזרעא חייא וקיימא ובכ"ט לבית ישראל שלום מנאי אהובם דו"ש וחפץ בהצלחתם ובברכתם מרובה ובאהבתם אלינו באהבת אמת לנקודת אמת ואמונה בחיו"ש. הק'

לאהובי אחיי וריעיי אנשי שלומינו החפצים באהבתינו השם עליהם יחיו הם וכל אשר להם יעמדו על הברכה ב"ה שהחיינו וקיימנו והגיענו לימים המבורכים האלו ממקור הברכות. החודש הז"ה יהיה לנו לששון ולשמחה. ויזכינו השי"ת בימים האלו לבער המשהו חמ"ץ וישאר מצ"ה המורה על החירות בחרות על לוח לבנו לקבל קדושת ליל שמורים בלילה הזה הבא עלינו לטובה בהלל גמור ובהסדר. כמאמר אאמו"ר זצוקלה"ה כי זה סדר כל השנה. מי יוכל להבין עומק דבריו הקדושים. רק לפי קט שכלינו יכול להיות שהוא סדר העבודה. כמאמר חז"ל לעולם יסדר אדם שבחו של הקב"ה כו'. כמאמר היא מקלסתו ממטה למעלה כו' מן הסדר הזה לעבודה ומעבודת אחב"י יומשך מלמעלה למטה ג"כ כסד"ר. ומזה יומשך על ראשינו ועל ראש כלל אחב"י בפסח על התבואה ראשית תבואתו קודש ישראל יושפע החיים והברכה והשלום. ויזכינו השי"ת לספור את ספירת העומר שבעה נקיים מזוקק שבעתים כסף צרוף לזכות ליום אחד יוודע להשי"ת בטהרת הגוף והנפש בפנימיות וחצוניות בטהרת המידות והמחשבות והדיבורים שיהיו מיוחדים ואחודים לפי ערכנו ברצון השי"ת ורצון יראיו כו' לשומרי בריתו ולזוכרי כו'. ומעתה יקבלו אהובי וריעיי החיים והשלום מאדוה"ש ויחוגו את חג המצות בחדוה ודיצות ויברכנו השי"ת בתוך כלל אחב"י בשנה טובה ומבורכת בבני חיי ומזוני רויחי ובבריות גופא ונהורא מעליא וכ"ט ושמחת כלל אחב"י. מנאי אהובם הדו"ש וחפץ באהבתם אהבת אמת והשלום אהבו ובהצלחתם ובהרמת קרנם ומזלם בברכה באסמיהם ובכל משלח ידיהם בכל טוב סלה. הק'

לאנ"ש שוי"ר. השי"ת עליהם יחיו הם וכל אשר להם יעמדו על הברכה השי"ת יחיינו מיומים מימים ימימה את חוקת הפסח למועדה. ובימים המבורכים ששואלין ודורשין יחיינו השי"ת לבער את החמץ ומחמצת באור לי"ד ונר שיפה לבדיקה כי מעט מן האור דוחה וכו'. ועי"ז יטהרו ויתקדשו מבפנים ומבחוץ גבולינו ובתינו ופנימיותינו לקבל קדושת חג המצות בחדוה ודיצות בקדושת ההלל הגמו"ר ובקדושת רבוע כוס ישועות ואכילת מצה של מצוה שמורה על החירות בחרות על לבינו מהלוחות של סנפרינון כמאמר אאדומו"ר זצוקקללה"ה. היינו הספירה לממני יומי ושבועי לטהר את המדות והמחשבות לזמן מתן תורתינו באהבה וחיבה יתירה נודעת לנו שניתן לנו כלי חמדה שבו נברא העולם מן העולם ועד העולם ובהם נהגה יומם ולילה. ותקבלו אהוביי אחיי וריעיי החוה"ש מאדוה"ש בברכת ימים המבורכים. ובפסח על התבואה יגזור השי"ת עלינו ועל כלל אחב"י ראשית תבואתו. גזירות טובות ישועות ונחמות בחיים טובים

ארוכים ושלום וכ"ט לעולם חסדו. מנאי אהובם דו"ש וחפץ בהצלחתם ובברכתם באסמיהם ובכל משלח ידיהם ובאהבתם אהבת מישור לישרים בלבותם. הק'
יזכירו דודינו ביין של כוס ישועות שישמחנו השי"ת בחיש ומהר בגאולה וישועה:
השי"ת יברכנו מברכת ימים המבורכים האלו ויזכנו לבער את החמץ ואת השאור מבתינו ומרשותינו מפנימיותינו ומחיצונותינו באור לי"ד לאור הנר נר מצוה ותורה אור. ומעט מן האור דוחה הרבה מן החושך. ויהיה השי"ת בעזרינו לקבל קדושת חג המצות בחדוה ודיצות וע"י קדושת הימים ומצות המצה שמורה על החירות נזכה לחירות וחרות על לוח לבנו בספירת הנקיים מזוקק שבעתים לזכות ליום אחד יוודע להשי"ת ליום אחד בשנה חשוב שנה שנהיה כל ימינו ולילותינו במעשינו ודבורינו ומחשבותינו ומדותינו בעול מ"ש שלימה ולהיות מעושי דברו לשמוע בקול דברו. ויחדש השי"ת בפסח על התבואה קודש ישראל ראשית תבואתו חיים טובים וארוכים בהרמת קרן מזל מאי"ן מזל לישראל ומאי"ן ישלח עזרינו מקודש ומציון יסעדינו בימין ישע להיושע בכל טוב. ויקבלו החוה"ש מאדוה"ש. ומנאי אהובם דו"ש וחפץ בהצלחתם ובאהבתם אהבת מישור לטובים ולישרים בלבותם מלב ללב בדברים היוצאים מן הלב בטוב לב משתה בריבוע כוס ישועות בד' לשונות של גאולה וישועה שיזכינו השי"ת שנאמר לפניו שירה חדשה בלב חדש ורוח חדשה יתן בקרבנו לכ"ט סלה. דברי אהו':
לאנ"ש שוי"ר השם עליהם יחיו הם וכל אשר להם הברכה. יחיינו השי"ת בטובה כפולה ומכופלת בברכה משולשת מברכת ימים המבורכים ויזכנו השי"ת ויסייעינו לטהר את עצמינו בביעור חמץ והשאור לאור הנר בנר מצוה ותורה אור. ומעט מן האור דוחה הרבה מן החושך. ויזכנו לקבל קדושת הימים לרבות הלילות. ובפרט הלילה הזה כולו מצ"ה שמורה על החירות בהלל גמור. יגמור השי"ת בעדינו לטובה ולברכה בפסח על התבואה קודש ישראל לה' ראשית תבואתו. ויזכינו לקבל מקדושת הלילה הזה ומהסדר. כמו ששמעתי מא"א אדומו"ר זצ"ל שהוא סדר כל השנה. ובפרט לספירת הנקיים המזוקקים שבעתים לאמרות טהורות טהר גברא ליום אחד יוודע לה' לקבל הלוחות החרות בחירות המעשים והמידות בלתי שיעבוד לשום ענין חומרי רק לעול מ"ש שלימה בעובדא ובמילולא וברעותא דלבא להתקרב אל האמת והשלום אהבו. ותקבלו אהובי אחיי וריעיי החוה"ש מאדוה"ש ונחוג את חג המצות בחדוה ודיצות. ויערב לנו טעם מצה של מצוה. וגם הריבוע כוס ישועות בטוב לב משתה בד' לשונות של גאולה וישועה עלינו בתוך כלל אחב"י שלום. מנאי אהובם דו"ש וחפץ בהצלחתם ובהרמת קרנם ומזלם ובאהבתם אהבת אמת מנקודת הלב להיות כל העשיות והדבורים והמחשבות היוצאים

מן הלב וללב בתוספות מרובה במדה טובה בכל יום יהיו כחדשים להמחדש חדשים בטובו בכל יום תמיד: הק'

לאהוביי אחיי וריעיי אדברה נא שלום בחילם ושלוה בארמנותיהם יחיו באורך ימים טובים ושנות חיים ושלום הם וכל אשר להם יעמדו על הברכה מימים ימימה. דרכי היה לכתוב להם קודם חג הקדוש הבע"ל. ומן הסתם קראו ושנו ושלשו והיה להם לזכרון. אך כעת שהגיענו השי"ת בחידוש שנה זו לזמן יצ"מ וזמן חירותינו. ובפרט שהזמן הזה מורה על חידוש העולם שהשי"ת חידש כל העולמות בבריאת בראשית ומחדש בטובו בכל יום תמיד מעשה בראשית. ועיקר הבריאה בשביל ישראל אנחנו עמו ראשית תבואתו קודש. יעזרנו השי"ת לחדש את מעשינו ודיבורינו ומדותינו ומחשבותינו באור ונר מצוה בחיפוש מחיפוש בעומק לב איש וקרבו לבער את החמץ ואת השאור המעכב. שיהיו כל הכלים הפנימיים והחיצונים וכל החיות הפנימי והחיצון מוכנים וראויים לקבל קדושת ויראת זמן חירותינו בחירות וחרות על הלוחות בקדושת הימים ימי חג המצות בחדוה ודיצות בריבוע כוס ישועה ובעריכות אכילת מצה לחם עוני שעונין עליו דברים הרבה אמירת ההלל גמור וההגדה שמגיד מראשית ועד אחרית וכוללים כל עניני החירות שלעבר והמקווה לעתיד לבא עלינו לימות המשיח בב"י בתוך כלל אחב"י אמן:

ומעתה אהוביי אחיי וריעיי תקבלו החוה"ש מאדוה"ש והשי"ת יחדש עלינו ועל כלל אחב"י בפסח על התבואה קודש ישראל שנה טובה ומבורכה ממקור הברכות. בבריות גופא ונהורא מעליא בהצלחה וברכה באסמינו ובכל משלח ידינו בהרמת קרנינו ומזלינו מאי"ן מזל לישראל ובכ"ט סלה. מנאי אהובם דו"ש וחפץ בהצלחתם ואהבתם אהבת אמת ושלום בקירוב לבבות מלב ללב. לנקודת אמת. כרצונו ורצון יראיו וכרצון כל בית ישראל שלום. ומחמת טרדת עיו"ט הועתק מגוף כ"י. ולמען אהבתם באתי עה"ח בחותם אמת ואהבה וחיבה יתירה נודעת מלב ללב בברכה משולשת בבני חיי ומזוני רויחי ועותרא בכל טוב סלה: הק'

לאנ"ש שוי"ר עליהם יקרב משפע הצלחה וברכה בכל מעשה ידיהם ובאסמיהם. ת"ל שהגיענו לימים המבורכים החודש הזה ראשון הוא לכם. והנה בימים האלו שואלין ודורשין בעניני הפסח ומתחילין מיום הפורים עצמו היינו מחיית עמלק היינו למחות הנקודה המחלקת בין חמ"ץ ומצ"ה ע"י העבודה הזאת בחודש הזה שצריך כאו"א להכשיר הכלים שלו והעצמות הפנימיות מכל חמץ ושאור המעכב בכדי שנוכל לקבל קדושת הימים והלילה שנשתנה למעליותא באכילת המצה ושתיית הכוסות של ד' לשונות של גאולה. ומ"י הקדימנו ואשלם. היינו לאחר פסח צריכין לספור מזוקק

שבעתים ימי הספירה בטהרה עד הגיענו ליום אחד יוודע עד שכאו"א יוודע שנטהר לפי ערכו במעשיו ודבוריו ומחשבותיו ומדותיו שנוכל לקבל עלינו עול תורה בנעשה ונשמע כאחד ביום אחד בשנה לכל השנה להיות טוב ויפה ומתוקן לקבל טוב מטוב לטובים ולישרים בלבותם:

ויקבלו אהובי אחיי וריעיי החוה"ש מאדוה"ש בברכת הימים המבורכים בברכה משולשת בבני חיי ומזוני רויחי ובקדושת הימים הטובים והקדושים הבע"ל. ויחוגו את חג המצות בחדוה ודיצות ובשובע שמחות ורב ברכות ממקור הברכות והחיוה"ש. מנאי אהובם דו"ש וחפץ בהצלחתם ואהבתם אהבת האמת והשלום. אהובם:

אור לארבעה עשר. כפי שכתוב בספרי הקודש ומפי סופרים היינו אור שהוא דוחה את החושך אפילו באור נר היינו נשמת אדם שיהיה חופש מחופש בחדרי בטן כל עשיותיו ודבוריו ומחשבתו. ועיקר בהמדות איך ומה התנהג בכל השנה ונשמת שדי תבינם בכח הימים הקדושים זמן חירותינו לצאת לחירות בכל הענינים ולא להיות ח"ו בשעבוד הזמן וטרדתו כי צבא לאנוש עלי ארץ ולכן נתן לנו השית"ב המועדים והרגלים בכל ההכנות דמקודם בהכשר הכלים שבצונן בצונן ושברותחין ברותחין וכל דבר אשר יבא וגומר תעבירו וגו' והכל ע"י הכנת כלי המעשה דמקודם יעזור השי"ת להבא ליטהר מסייעין אותו שנוכל לבא לקדושת השיר בליל התקדש ח"ג בחירות על לוח הלב בסיפור יציאת מצרים שהיו ע"י חסדי השי"ת בשידוד המערכות בכל הענינים ע"י חסדי הש"י ורחמיו המרובים. וכל זה לאחזאה מאן אתר אפיק. ואח"ז תיכף ספירת יומי ושבועי שבכל יום ושבוע תיקון חדש. וכשלא יתאביד ח"ו חושבנא נוכל לבא לקדושת יום אחד יוודע לה' שהוא יום אחד בשנה לקבל קדושת ועול תורה על כל השנה על כל שבתות קדשינו ועל מועדים ורגלים הבאים לקראתינו לשלום ועל כל הימים והלילות ושעות שמחויב כל או"א לפרוק מעליו עול דרך ארץ ולקבל עליו עול תורה וטוב תורה עם דרך ארץ שכל הגלות היה רק מפרישות דרך ארץ ולכן צריך ומחוייב כל או"א לקבל עליו שלא יהיה נפרש הד"א ההכרחי מהתורה ולקבל עליו עול מלכות שמים שלימה בגוף נקי ובמעשיות ודבורים ומחשבות ומדות טהורות וקדושות מבפנים ומבחוץ וכל אחד ואחד יכול לתקן את עצמו להיות על צד היותר טוב. ויחוגו את חג המצות בחדוה בהלל הגמו"ר ובקדושת הימים כל חד לפום שיעורא דידיה לבא לתכלית טוב בזה ובבא ולרבות ולהביא לימות המשיח:

המחדש חדשים יחדש החודש הזה ראש חדשים לחיים טובים ולשלום. וברכות ימים המבורכים הבאים עלינו לטובה יחולו על ראשינו. ויזכינו השי"ת באור ונר. לבער החמץ

והשאור מרשותינו ומבתינו גוואי ובראי. ויטהרנו ויקדשנו מבפנים ומבחוץ להיות תוכו כברו בבר לבב ובנקיון כפים לישא לשמים בלבבינו היינו במחשבה ודיבור ומעשה ומדות ישרות ע"י הכנת הכשר הכלים והעצמות לקבל קדושת הימים זמן חירותינו לצאת משיעבוד לחירות ולגאולה ולאור גדול להאיר הדרך אשר נלך בה ואת המעשה אשר נעשה ונשמע כאחד ביום אחד יוודע לה' בהקדם ספירת מזוקק שבעתים. למימני יומי ושבועי בתיקון המעשים והמדות והמחשבות בשורשם בשורש כל או"א לתקן את הפגמים והדרכים בדרכי יושר ואמת בכדי שיכנסו דברי תורה בלבינו ופינו בעריבות. כל ישראל ערבים זה בזה בד"ת שלא ימושו מפינו ומפי זרעינו וצאצאיהם מעתה ועד עולם. וחסד ד' מעולם ועד עולם על יראיו וצדקתו לבני בנים וגומ':

ומעתה אהובי אחיי וריעיי יתענגו על רב שלום ותקבלו החוה"ש מאדוה"ש. ונחוג את חג המצות בחדוה ודיצות. ויערב לנו טעם מצה וריבוע כוס ישועות בד' לשונות של גאולה וישועה ורחמים וחיים ושלום ובריות גופא ונהורא מעליא עלינו בתוך כלל ישראל לחיים טובים ושלום בכל טוב לעולם חסדו. מנאי אהובם דו"ש וחפץ בהצלחתם וברכתם ובאהבתם אהבת עולם ואמת ושלום בנקודת אמת שמתפשט בכל האותיות והנקודות לטוב לנו כל הימים לרבות הלילות ולהביא לימות המשיח. שיחיינו השי"ת ויקיימנו ויגיענו לימות המשיח ולכל טוב המקווה. ולישועתו אנחנו מצפים ומחכים בכל יום שיבא.

דברי אהובם. הק'

לאנ"ש החוה"ש והשי"ת ברחמיו וחסדיו הגדולים והפשוטים יחדש עלינו את חודש האביב שהוא ר"ה לרגלים רגל שבו ר"ה לבל תאחר כמאמחז"ל מצוה הבאה לידך אל תחמיצנה. היינו להישמר מנקודת החמץ שמפריש בין חמץ למצה ח"ו. וע"ז נאמר ושמרתם את המצות. וכ"ז ע"י הכנת הימים המבורכים האלו בהכשר הכלים והעצמות במעשה ודיבור ומחשבה ועי"ז נוכל לקבל קדושת הימים ימי פסח על התבואה קודש ישראל לה' ראשית תבואתו. היינו ע"י הראשית נוכל להתקדש לבא לפי ערך כל או"א לשלימות העבודה הזאת בחודש הזה ולקדושת הסדר כפי ששמעתי שהוא סדר כל השנה וממנו ההתחלה לספירה מזוקק שבעתים לבא ולגשת לאחדות יום אחד יוודע לד'. ומיום האחד המיוחד בשנה יהיה כן כל השנה לטוב כל הימים לרבות ולהביא לימות המשיח. יחיינו ויקיימינו השי"ת בתוך כלל אחב"י שלום:

והשי"ת יעזרנו ע"ד כבוד שמו להכין א"ע בביעור חמץ ומחמצת ע"י נר מצוה ומעט מן האור ידחה כו' ע"י חיפוש מחופש בנקודת הלב להבדיל בין חמץ למצה המורה

על החירות וחרות על לוח לבינו ועי"ז נוכל לקבל עלינו קדושת השיר יהיה לנו כליל התקדש חג המצות בחדוה ודיצות בהלל הגמור ובקדושת הימים ממקום החירות בספירת הימים והשבועות שיטהרו נפשותינו לבא לנקודת האמת. והכל לפי קט שכלינו אשר באזנינו שמענו מאבותינו הקדושים וכן עוד נחזה למחוז חפצינו לאשר בדרך לבינו לטוב לנו כל הימים לרבות הלילות ולהביא לימות המשיח. מנאי אהובם דו"ש וחפץ בהצלחתם ובאהבתם ולהתחבר באהבת חבירים מקשיבים לקול ה' ויריאיו ע"י נקודת הלב מלב ללב לאחד. הק'

יחוגו את חג המצות בחדוה ודיצות ומקודם לבער את החמץ באור ונר מצוה לחפש בחיפוש מחופש כאו"א בקרב איש ולב עמוק שיטהרו ויתקדשו את כלי המעשה והדיבור והמחשבות מבפנים ומבחוץ בכדי שיוכלו לקבל קדושת ליל התקדש חג בהלל גמור ובסדר הנעשה בלילה הזה שכיום יאיר לנו את הדרך אשר נלך ואת המעשה אשר נעשה ונשמע ע"י ספירות אמרות טהורות מזוקק שבעתים להשיג כאו"א לפי ערכו ליום אחד יוודע לה' ית' זמן מתן תורתינו ע"י חירות זמן חירותינו וחרות על לוח לבינו. רחמנא לבא בעי שבלב כלולים כל החושים והמדות שיהיה לב חכם לימין יי' רוממה יגיע מראשית המחשבה כאו"א עד סוף המעשה הכל שוה לטוב כל הימים לרבות ולהביא לימות המשיח ולחיי העוה"ב שיפה שעה א' בעוה"ז בתשובה ומעש"ט להכין אורחות חיים חיי עד בעדי עדיים בבטחון ובאמונת אומן ביראת ה' ויראיו לשומרי בריתו ופקודתו לעשותם באחדות המעשה והדבור והמחשבה לנקודת האמת והשלום אהבו. מנאי אהובם דו"ש באהבה בדברים היוצאים מן הלב ללב השומעים יונעם ותבוא אליהם ברכת טוב מטוב לטובים ולישרים בלבותם לטוב לנו כל הימים לרבות כו'. הק'

יהי שלום בחילם ושלוה בארמנותיהם בגודל הצלחה והרמת קרנם ומזלם באסמיהם ובכל משלח ידיהם לטוב:

הנה ימים המבורכים הגיענו השי"ת שהעת והזמן גרמא טרם קבלת קדושת חג המצות הק' זמן חירותינו לבער באור הנר מצוה ולחפש בחיפוש מחופש כאו"א בקרב איש ולב עמוק בכל המעמקים שיטהרו ויתקדשו כל הכלים וכל החושים והמדות והמחשבות מבפנים ומבחוץ שנוכל לקבל קדושת ליל התקדש חג ע"י הסדר ואמירת הלל גמרר שיגמור השי"ת בעדינו לטוב שנהיה טובים לילך בדרכי ישרים ע"י זמן חירותינו להמשיך עלינו ע"י שבע ספירות שבע שבתות תמימות תהיינה מזוקק שבעתים לקבל אמרות טהורות כסף צרוף להתברר ולהתצרף ולהתלבן ע"י עשיות ודבורים ומחשבות ומדות כרצון השי"ת ויראיו כאו"א לפי ערכו ושכלו בלב שלם שנוכל לקבל קדושת זמן

מתן תורתינו ביום אחד יוודע לה' בלב אחד באחדות חברים המקשיבים לקול לו קול אליו שהתיבה מורגשת במבטא לבטא בשפתים להטיב בהטבת הנרות הכלים והשמן היינו החכמה והפתילה המחברן והמקשרן דבר רוחני בדבר גשמי. לעשות ולדבר ולחשוב מחשבות לעשות הטוב והישר בעיני וגומ' שיהיה הכל שוין לטובה. ותקבלו אהובייי אחיי וריעיי החוה"ש מאדוה"ש בשמחת קדושת חג בחדוה ודיצות. ובפסח על התבואה קודש ישראל ראשית תבואתו יגזור עלינו השי"ת בתוך כלל אחב"י גזירות טובות ישועות ונחמות בגודל הצלחה והרמת קרנינו למעלה במשאלות לבינו לטובה ולחיים ארוכים ולשלום בכל טוב סלה מנאי אהובם דו"ש באהבה וחיבה יתירה הנודעת בדברים היוצאים מן הלב יכנסו בלב השומעין לשמוע בלימודים לימודי השם ורוב שלום עד בלי ירח לפני שמש ינון שמו. יחיינו ויקיימנו השי"ת להביא לימות המשיח כמחז"ל בניסן עתידין לגאול גאולת עולם יהיה מיובל ישלח שרשיו מגאולת מצרים לגאולה העתידה שיזכנו השי"ת בחיינו ובחיי דכל בית ישראל שישנם בעולם ושיוולדו בעולם. כי לישועתו קוינו כל היום ונזכה לחזות בנועם ה' במעשה ידינו כוננה עלינו לכל טוב סלה. דברי אהובם החפץ בהצלחתם ובאהבתם אהבת אמת ומישור לנקודת האמת והשלום אהבו. הק'

לאהובייי אחיי וריעיי אדברה נא שלום לדרוש שלומם בימים המבורכים יעזר השי"ת לנו לבער את החמץ ע"י אור ונר מצוה בחיפוש מחופש בקרב איש כאו"א עד מקום שידו מגעת והשאר מבטלו בלבו. כמאמר מדרש חז"ל כשני הפירושים של חיפוש. בלשון בדיקה ולשון חפשי המורה על החירות. כי הא בהא תליא כשמבערין המעכב והמעוול וחומץ מלב וממוח וממידות ע"י אור. מעט מן האור דוחה הרבה וכו' ונוכל לקבל קדושת הימים זמן חירותינו בהלל גמור ובסדר הליל התקדש ח"ג ברבוע כוס ישועות המורה על ד' לשונות של גאולה. ובניסן עתידין לגאול. היינו שע"י עזר השי"ת להיות [* נראה שיש פה איזה חסרון] ולצאת משעבוד ומאפלת הזמן לחירות ולאור גדול להתקרב אל האמת בנקודת הלב כאו"א לפום שיעורא דיליה ע"י עשיות ודבורים ומחשבות קדושות בקדושת הימים ימי חייך להביא לימות המשיח לזכות לאחישנה. והשית"ב יהיה בעזרינו לבא לחירות וחרות על לוח לבינו ולזכות ע"י זיקוק ספירת שבעתים לבא ליום אחד יוודע לה' לזמן מתן תורתינו בחיי עולם אשר נטע בתוכינו שנוכל לעשות רצונו כרצון יראיו והדרכתם לדרך הטוב והישר לנקודת האמת והשלום אהבו. ותקבלו החוה"ש מאדוה"ש. ויזכנו השי"ת לחוג את חג המצות בחדוה ודיצות. ובפסח על התבואה קודש ישראל ראשית תבואתו יגזור עלינו השי"ת בתוך כלל אחב"י

גזירות טובות ישועות ונחמות בחיים טובים וארוכים ובהרמת קרנינו ומזלינו והצלחתינו באסמינו ובכל משלח ידינו בברכה משולשת ממקור הברכות והחיוה"ש מנאי אהובם דו"ש וחפץ באהבתם ובהצלחתם ובאחדותם כאחד לאחד באחדות לב אחד במעשה ודבור ומחשבה ובמדות טובות ובעבודה שבלב זו תפלה באהבת חברים המקשיבים לקול דברו ועושי דברו לטוב כל הימים. דברי אהובם:

לאהוביי אחיי וריעיי מחמת חפזון שהוא עת חפזון מלוש בצק עד וגו'. באתי בשורות שתים לברכם בברכת ימים המבורכים ממקור הברכות שבימים האלו השיר יהיה לכם כליל התקדש ח"ג שנשתנה הלילה הזה להיות לילה כיום יאיר לנו השי"ת שנהיה עתידין ליגאל לגאולה השלימה העתידה שיהיה שיר השירים כולו קודש לקבל עול מלכותו ולהרים קרנינו בקרן היובל המורה על החירות וחרות על הלוחות לוח לבינו להיות טוב לב לעבודה שבלב זו תפלה ושמעתא בעי צלותא להיות זך וצלול במעשה ודיבור ובמחשבה ובמדות ישרים. מנאי אהובם הדו"ש באהבה וחפץ בהצלחתם. הק'

אדרוש את שלום אנ"ש באהבה ובברכה בימים האלו המבורכים והמוכנים ליכנס לגאולה שבניסן עתידין ליגאל כפי שידוע שבגאולת מצרים נרשמו כל הגאולות ובפרט הגאולה העתידה והמקווה שיזכנו השי"ת בחיינו ובחיי דכל בית ישראל. וידוע שגאולת מצרים היתה בלתי שום התעוררות רק בחסדי השי"ת ונפלאותיו אשר עשה. ותכלית רצונו ית' שיראיו יעשו רצונו ע"י מעשה התחתונים בכדי שיזכינו השי"ת לחיש לגאולה כמחז"ל זכו אחישנה. וכ"ז ע"י הכנת חג המצות בביעור חמץ ושאור לאור הנר בחיפוש מחופש בלב עמוק בעינא פקיחא לתקן את כל המדות והמחשבות והמעשים בפנימיות ובחציוניות הן בעניני המדות והן בעניני עבודת עבודה ועבודה עצמה כי הא בהא תליא שתהיה זכה וברורה ובפרט בימי החירות בחג המצות המורה על החירות שיעזר לנו השי"ת בליל התקדש ח"ג בהלל הגמור וסדר רבוע כוס ישועות בד' לשונות של גאולה לצאת מאפילה ומן שעבוד הזמן לאור גדול ולחירות בחרות על לוח לבינו בספירת שבעתים מזוקקים לזכות ליום אחד בשנה יוודע לי"י זמן מתן תורתינו שיומשך מהיום ההוא והלאה ממקור התורה ומחיי עולם אשר נטע השי"ת בתוכינו לחיי עדי עד. שנתחדש במעשינו ודברינו ומדותינו לעשות כרצונו וכרצון יראיו כל חד לפום שיעורא דיליה באמת ובתמים להשתמר מכנגדו שבלב כאו"א ע"י מעט מן האור דוחה הרבה וכו' להיות טובים וישרים בלבותם לקבל טוב מטוב י"י לכל. ורחמיו וחסדיו ימשוך השי"ת עלינו ע"י סגלות הימים המבורכים והטובים הבע"ל ובפסח על התבואה קודש ישראל ראשית תבואתו יגזור השי"ת עלינו בתוך כלל אחב"י גזירות טובות ישועות ונחמות

בגודל הרמת קרנינו בהצלחה וברכה משולשת בבני חיי ומזוני ועותרא בכ"ט בית ישראל שלום מאדוה"ש ומנאי אהובם דו"ש באהבה וחיבה יתירה הנודעת. הק':

ונתברך מברכת ימים המבורכים ומקודשת חג המצות ומאכילת מצה שמורה על החירות וברבוע כוסות לד' לשונות של גאולה וישועה ניושע בימין ישע להתקרב להאמת והצדק ע"י עשיות וקדושת הימים בהלל גמור וע"י ספירת מזוקק שבעתים למימני יומי ושבועי נוכל לקבל קדושת יום אחד הוא יוודע לה'. ויום אחד בשנה חשוב שנהיה כל השנה בימים ובלילות ובשבתות וימים טובים מקושרים בעבותות האהבה לנקודת הלב של כל או"א לפי ערכו ולפי מעמדו להכיר את מקומו ולשמוח בחלקו חלק ה' עמו. ועי"ז נוכל לבא לנקודה האמתית ולהתייצב על דרך טוב ויפה ומתוקן. ותקבלו החוה"ש מאדוה"ש ומנאי אהובם דו"ש וחפץ בהצלחתם ובאהבתם אהבת האמת והשלום. אהובם הק':

כולם יעמדו על הברכה בברכת ימים המבורכים האלו. והשי"ת יעזרנו לבער ולבדוק את החמץ משינוי נקודת המצה המורה על החירות ע"י חיפוש מחופש בקרב איש כל או"א בלב עמוק ע"י נר ואור לארבעה עשר ויהיה כל העתים הי"ד לטובה ולברכה. ויעזר לנו השי"ת לקבל קדושת חג המצות בחירות וחרות על לוח לבינו בקדושת ליל שמורים בהלל הגמור ובקדושת הסדר. כפי ששמעתי מכ' א"א מו"ר זצוק"ל שהוא סדר של כל השנה להיות רישומו ניכר וזכרונו זכר ליציאת מצרים כל ימי חייך לרבות ולהביא לימות המשיח. היינו שכל או"א מחוייב לראות כאלו הוא יצא ממצרים ורושם גאולת מצרים בד' לשונות מן הסתם נרמזין כל הגאולות עד בכלל ולקחתי וגו' וידעתם כי אני וכו'. ויזכנו השי"ת לספור כל השבעה נקיים מזוקק שבעתים ככסף צרוף בעליל להתקרב בהגבלת ההר וקדושתו בימי הגבלה ליום אחד יודע. ומיום אחד בשנה ימשוך לכל הימים והלילות להגות יומם ולילה בתורת ה' חפצו. וכן יגיענו ה' למועדים ולרגלים אחרים הבע"ל ששים ושמחים בקבלת החיות והקדושה כל או"א לפי הזמן והעת והמדות. ומקורות הרחמים ימשוך עלינו השי"ת בתוך כלל אחב"י לרחמים וחיים ארוכים ושלום וכ"ט סלה. מנאי אהובם דו"ש וחפץ באהבתם אהבת שלום ואמת אהבו הטוב והישר להיות טוב לקבל טוב מטוב לטובים ולישרים בלבותם. הק':

המחדש חדשים לבקרים יחדש עלינו בתוך כלל אחב"י את החודש הזה ראש חדשים בימים המבורכים בברכה משולשת בני חיי ומזוני. ויעזר לנו השי"ת בהכנת הימים האלו בהשבתת שאור וחמץ מבתינו ומרשותינו. ולבדוק בנר מצוה ותורה אור לארבעה עשר. ועי"ז בשעה שמצה ומרור מונחים נוכל לקבל זמן חירותינו בחג המצות המורה על

החירות ובהלל גמור להיות פינו ולבינו שוין לטובה בברכות והודאות בהשיר יהיה לכם כליל התקדש ח"ג. ומימי צאתינו מארץ מצרים יראנו נפלאות בתורה ועבודה שבלב זו תפלה. לזכור את ימי צאתנו מארץ מצרים כל ימי חיינו לרבות החיות בכל מעשינו. ובהגיענו למועדים ולרגלים אחרים הבאים לקראתינו לשלום שבכולם נאמר זכר ליציאת מצרים וביותר מספירת מזוקק שבעתים ככסף צרוף בעליל בעשיה ודבור ובמחשבה. וביותר במחשבה ומדות לקבל קדושת יום אחד בשנה יוודע להיות להשי"ת בחרות וחירות הלוחות על לוח לבינו ועיקר רחמנא לבא בעי להיות כל הדברים יוצאים מן הלב ללב שלו שכל נקודות החיות והחושים הוא בלב שבכלל דבריו וכו' כמאמר יתמך דברי לבך וגו' ואידך פירושא זיל גמור יותר ממה שכתוב כאן לקרות בע"פ כי ע"פ הדברים וגו'. והשי"ת יהיה בעזרינו על דבר כבוד שמו להחיותינו בחיי נחת ושמחה ואוצרו הטוב לנו בתוך כלל אחב"י יפתח בפסח על התבואה קודש ישראל ראשית תבואתו בהצלחה וברכה באסמינו ובכל משלח ידינו בכל טוב בית ישראל שלום. הק':

לאנ"ש שוי"ר יחולו על ראשינו בברכת ימים המבורכים. בחידוש החודש הזה ראשי חדשים. ויזכנו השי"ת לבדוק ולבטל ולהשבית את כל החמץ משהו שמחולק מהמצה ע"י בדיקת וחיפושי מצוה מתורה אור לארבעה עשר כמאה"כ משכו כו'. כפירש"י למשוך ידינו מן ההיפוך ועי"ז נוכל להמשיך קדושת והכנת חג המצות המורה על החירות. היינו להיות חירות במעשה ידים ובמחשבה בפ"ה ס"ח להיות כל הדבורים בהמשכת חיים החכמה תחיה וגו'. ראשית חכמה וגו'. כימי צאתינו מארץ מצרים יראנו נפלאות מתורתו לזכור יציאת מצרים כל ימי חיינו לרבות הלילות ולהביא לימות המשיח. כמאמר כבוד א"א אדומו"ר זצ"ל. ובנה אותה בקרוב בימינו שמכל הדורות ומכל או"א בכלל ופרט יבנה ירושלים ובהמ"ק מימיו. ובימיו תושע יהודה וירושלים. ומעתה אהובי אחיי וריעיי תתענגו על רוב שלום. ותקבלו החוה"ש מאדוה"ש ויזכנו השי"ת לקבל קדושת הימים חג המצות בחדוה ודיצות ובהלל הגמור יגמור השי"ת לנו לטוב לחיותינו שנהיה מזוקק שבעתים בימי הספירה למימני יומי ושבועי לקבל קדושת יום אחד יוודע לה'. ומיום האחד בשנה יחשב ויומשך לכל השנה וכן יגיעו למועדים ולרגלים אחרים הבאים לקראתינו לשלום כאו"א לפי בחינתו וקדושתו ומידותיו ועבודתו להיות מקושרים לרצונו ורצון יראים עושי דברו לשמוע וגומר לעשות הטוב והישר בעיני אלקים. ועי"ז יומשך הטוב מטוב לטובים ולישרים בלבותם בחידוש גזירות טובות ישועות ונחמות עלינו בתוך כלל אחב"י בכל יו"ט במועדו. ובפסח על התבואה קודש ישראל ראשית תבואתו יגזור עלינו השי"ת חיים טובים וארוכים בשובע

שמחות ורוב ברכות ממקור הברכות והחוה"ש מאדוה"ש ומנאי אהובם דו"ש באהבה וחפץ בהצלחתם וברכתם למלא באסמיהם ובכל משלח ידיהם ולראות בכל טוב לעולם חסדו. הק'

לאנ"ש שוי"ר בכל טוב ומשאלות לבם לטוב. בהיותי בקארלין מחמת גודל הטרדה וקלקול הדרך שכחתי מלבא במכתבי לזרזם בעסק בהכנ"ס שיבואו על המוגמר לגמור בכי טוב וטוב יהיה להם בגשמי וברוחני להתאחד בבית תפילה בכל השנה ובפרט בימי חג הבע"ל ובכל דור ודור חייב אדם וכו' ואיך ומה ומתי אם לא עכשיו ח"ו היינו בימינו המבורכים האלו מהכנת ביעור חמץ והשאור מרשותינו ומבתינו בתי גואי בנקודת הלב להסיר הנקודה השחורה שהתולעת מתחיל להתרקב והיינו הנקודה שמבערין החמץ ונשאר מצה כמאמר חז"ל בספרים הקדושים. ומצה מורה על החירות בחרות על לוח הלב שלא תהיה כמצות אנשים מלומדה הן בתורה ובעבודה שבלב זו תפילה ובכל מצות מעשיות להיות מעושי דברו לשמוע בקול דברו. ובזה נכללו כל החושים עשיה ושמיעה ודבור וקול כשמתאחדים באהבת חברים המקשיבים לקול השי"ת ויראיו לנוצרי בריתו להודיעם את הדרך ילכו בה וגומר. וזכירת יצ"מ התחלה לכל המצות וימים טובים. היינו כשיוצאים ממצרים ע"י הכנת החג הבע"ל וע"י קדושת הלילה הזה ליל שמורים ותיכף התחלת ספיר גזרתם מזוקק שבעתים בכל המדות והמחשבות ואחר כוונת הלב הן הן הדברים. ועפ"י הדברים האלה כרתי וגומר ביום אחד יוודע לה' ית'. ויום אחד בשנה חשוב לכל השנה שכן צריך בכל הימים ובכל הזמנים כולן שוין לטובה ולברכה יהיה לנו בתוך כלל אחב"י. ויחוגו את חג המצות בחדוה ודיצות בהלל הגמור ובסדר הלילה הזה. ליל שמורים לכל בני ישראל. שישאר נקודת הלב לטוב כל הימים לרבות הלילות ולהביא לימות המשיח. מנאי אהו' דו"ש באהבה וחיבה יתירה נודעת: הק'

לאנ"ש שלום וישע רב אליהם יקרב. בכל משאלות לבם לטובה ולברכה והצלחה בכל טוב. וכו'. בברכה משולשת יתברכו ויחוגו את חג המצות בחדוה ודיצות. ובפסח על התבואה קודש ישראל ראשית תבואתו. יתברכו בכל הברכות ממקור הברכות. ויהי רצון שיהיה עסק זה להם לרפואה להילדים ולשמירה להבריאים בתוך כלל אחב"י שלום מאדוה"ש ומנאי אהובם דו"ש באהבה וחיבה יתירה נודעת. הק'

כתיב כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות. כתבי הק' מקשים ע"ז לאו סופיה רישיה ולאו רישיה סופיה לשון נוכח ונסתר. ועוד לשון רבים. והלא הכתוב אומר [* אולי צ"ל כימי צאתך] יום צאתך מארץ בלשון יחיד. ומתרצים ע"פ אמיתות וקדושת תורתם הקדושה. ולפענ"ד נוכל לקבל מזה הפסוק ללכת בדרכי ישרים. ידוע לכל כי ימים נקראים מדות

כמאמה"כ אוהב ימים לראות טוב. היינו שיראה בשכלו ובלבו ובפיו שיהיו שוין לטובה מחמת שהמדות מתמצין לפי דרכו ורצונו של אדם לטוב או למוטב ח"ו. וכל הענין של בירור המדות לטוב נמשך ממחשבות טובות לצרפה למעשה הטוב לטוב. והמדות נקראים בלשון רבים. כי בכל מדה יש דבר לטוב והפוכו ח"ו. וכשאדם מטהר מחשבתו בלב אחד לאחדות רשות היחיד ומיוחד נמשך להמדות ג"כ האחדות לאחד. וזה נקרא פלא לקשור דבר רוחני בדבר גשמי. היינו שלא יהיו המידות משועבדים להההיפוך ח"ו רק שיהיו כלי המעשה והמדות לעשות רצונו ית' והרצון נמשך מהמחשבה ורעותא דלבא. וזהו סוף מעשה במחשבה תחלה. וסוף דבר הכל נשמע את האלקים ירא ויראת ה' ראשית חכמה בראש ובסוף. וזהו לשון יחיד אראנו נפלאות באחדות לשון יחיד וגם לשון נסתר מחמת שיומשך מהפלא שהוא לשון כסוי. כי כל החיות וכל הקדושות ופנימיות נמשכים מההעלם אל הגילוי. וע"ז נאמר ואדכר חמשין זמנין יציאת מצרים לאחזאה מאן אתר אפיק לון בכדי שיהיה לנו מהלכים בין העומדים ללכת בדרכי ישרים במעשה ודיבור וממשבה. למדוד אותם למדות טובות מרובות שיהיו לטוב. וכ"ז ע"י הכנות הימים המבורכים זמן הקמת המשכן ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם ממש ע"י קרבנות הנשיאים מקורות כל שבט ושבט. ועי"ז נוכל לבער ולהשבית החמץ והשאור מבתינו ומרשותינו היינו מדברי הרשות. וכולי האי ואולי נוכל לקבל החירות בליל השמורים לכל ב"י לדורותם. בכל דור ודור חייב אדם היינו שיושלם בשם אדם. לראות א"ע כאילו הוא יצא ממצרים. כי גאולת מצרים מורה דרך להחירות שצריך האדם להמשיך על עצמו היינו בזמן תורתינו. ובפרט בלילה הזה כולו מצה שמורה על החירות. והעיקר שלא יהיה משועבד לשום מידה להפוך ח"ו. רק להשוות מדותיו למעשיו דבוריו ומחשבותיו כולו לטוב. ועי"ז נוכל למימני יומי ושבועי בטהרה וקדושה להמשיך המחשבות טובות בכדי לטהר את המדות ועי"ז נוכל לבא לאחדות יום אחד יוודע ולאחדות יום אחד בשנה חשוב שנה להיות טוב תמיד בכל יום ויום יהיו כחדשים. ופשיטא בשבתות קדשינו ולמועדים ולרגלים שיגיענו ה' ע"י רשימת חירות חג המצות שהוא ראש כל מועדות וממנו נמשך החירות לכל זמן כמאמרינו זכר ליציאת מצרים לכל עבודת הזמנים וכפי מה שהוא בעתו ובזמנו. היוצא לנו מזה שמחוייב כל או"א לראות א"ע כאלו וכו'. היינו לחפש בחיפוש נר מצוה ולבחון כליות ולב שכל מה שעושה ומדבר ומחשב שלא יהיה ח"ו נגד רצונו ית'. וממילא עשה את האדם ישר. שע"י רוחו אשר עלינו ודבריו אשר שם בפינו. כי הלא דבריו כאש וכל דבר אשר יבוא וגומר. וגם ממאורי אור ונר לזכך את כל הכלים הפנימים והחיצונים ע"י לימוד התורה ועשיות המצות מעשיות והעיקר בעבודה

שבלב זו תפילה שיהיו כל הדברים הקדושים יוצאים מן הלב ללב שלו כי רחמנא לבא בעי שהיא נקודת כל החושים וההרגשות. ושמעתא בעי צלותא מרישא לסיפא ומסיפא לרישא כמאמר הכתוב יתמך דברי לבך ג"כ כמאמר הנ"ל:

ומעתה ועד עולם יקבלו החוה"ש מאדון השלום בברכת ימים המבורכים. וה' יגזור עלינו ועל כלל אחב"י בפסח על התבואה קודש ישראל וגומר גזירות טובות ישועות ונחמות באורך ימים ושנות חיים ושלום:

הק' וכו'

איתא בגמרא ג' לשונות של השבתה ראיה מציאה השבתה בג' בדיקות אור לי"ד ובי"ד ובשעת הביעור. נוכל לומר כי הראיה נקרא עשיה כי היא מביאה לידי עשיה על ידי זכירה. מציאה הוא דיבור מלשון מוצא שפתיך וגומר וכמאה"כ כי חיים הם למוצאיהם. בפה. והשבתה בוודאי היא מחשבה בלב. כי הבדיקה וההשבתה צ"ל ע"י ג' קטרין איליין. וממילא כשידחה שאור וחמץ המעכבים יוכל כאו"א לבא לאור ונר הנ"ל הג' שיתבררו ויתצרפו ויתלבנו להתייחד לאחדות אחד ע"י לשונות אלו ששייכים לג' הנ"ל. ועי"ז נוכל לבא לחירות הלילה הזה בנקודת הלב הנפתח מהסגר החמץ ונעשה מצה שמורה על החירות. והשיר יהיה כליל התקדש חג שמרומז על הגאולה שעתידין ליגאל בניסן וכאו"א מישראל חובה עליו להזהר בזהירות וזריזות להיות מוכן לגאולה שלימה שלא יעכבו מעשיו ח"ו וביד כל או"א לתקן א"ע ע"י עשיה ודבור ומחשבה לצרף הכל לטוב ע"י סגולת הימים והעשיות והתפלות וההלל גמור להיות נגמר לטוב בכל קשרי דמהימנותא. ולספור הנקיים יומי ושבועי להגיע ליום אחד יוודע לה' ית' והוא ברחמיו וחסדיו יעורר עלינו בתוך אחב"י מקורות הרחמים והחוה"ש באורך ימים ושנות חיים ושלום בכל טוב סלה. מנאי אהובם דו"ש באהבה וחפץ באהבתם והתקשרותם כאחד לאחד אלינו שנהיה כולנו אחודים בעבותות האהבה לאהבת חברים ודיבוק חכמים כמאמר המדרש ע"פ אחרי ה' אלקיכם תלכו ולבא לנקודת האמת והשלום אהבו. הק'

מכתב ק' שכתב אדומו"ר זצוקללה"ה קודם ימים הנוראים לאנ"ש

ועתה באתי בבקשה מהיושבים על אדמת הקודש מקום עליית התפילות לרצון העליון ועינו אל יראיו למיחלים לחסדו ובימי הרצון האלו להזכיר אותי ואת כל ב"ב שיחיו לאוי"ט בתוך כלל אחב"י נזכרים בזכירה אחת שיכתבינו ויחתמנו השי"ת בספרן של צדיקים לחיים טובים ולשלום לשנה טובה ומבורכת ומעוטרת בכל הברכות ממקורות הרחמים והברכות. ומארץ אשר ד' דורש אותה וגומ' ידרשנו לטובה שנהיה טובים לקבל טוב מטוב ע"י קדושת הימים והשי"ת יהיה אורינו בר"ה ע"י קדושת התפילות מלבות

באות וע"י קול שופר ואמירת המלכיות זכרונות ושופרות כמאמר חז"ל אמרו לפני מלכיות וכו'. יעלה זכרונינו לפניו להיות מהדורשים בהמצאו בעשי"ת ע"י עשר לשונות רחצו הזכו וגומר ושיהיה ישעינו ביום הכפורים להעשות אגודה אחת המתאחדת עם כל השבעה וגומר קדושת עצומו של יום הקדוש בה' קולות יראה קדושתינו וטהרתינו עד ערב מבפנים ומבחוץ להיות מוקפים ומסובבים בחסד ד' יסובבינו מסגולות וקדושות הימים והסוכה והלולב ומיניו להיות אגודים באגודה אחת בלב אחד שבכלל דבריו נדברים יראיו בהכשר ויתרון לרצון השי"ת ולחושבי שמו להמשיך מרצונו הפשוט שיתפשט בכל העולמות לגמור חתימה טובה לחיים טובים ארוכים ולשלום כרצונו וכרצון יראיו לרצון כל בית ישראל שלום מאדוה"ש ומנאי אהובם דו"ש באהבה וחיבה יתירה נודעת שלום יהיה בחילם ושלוה בארמנותם באורך ימים ושנות חיים ושלום:

בין יו"כ לסוכות

קוה אל ה' וקוו על ימי החסדים הבעל"ט כי חסד ה' יסובבנו בסגולת הימים בלולב ומיניו. ובפריסת סוכות מלא ושלם. וכשם שבימים הנוראים המקורות נפתחין ע"י היראה כן בימים האלו המקורות של רחמים וחסדים פתוחים ע"י אהבה והשמחה בזמן שמחתינו. והשי"ת ברחמיו ורוב חסדיו שלא עזבנו עד הנה אל יטשנו לנצח ויגמור לנו את החתימה לחיים טובים ולשלום מאדון השלום ומנאי המצפה להתבשר מכם בתוך כלל אחב"י כ"ט לעולם חסדו. הק'

קודם חנוכה

השי"ת יהיה בעזרינו בימי החנוכה בגמר החתימה לטוב. ויאר פניו אתנו באור פני המנורה ובנר מצוה יאר לנו את הדרך הטוב שנלך בה לטוב לפניו ולהודות ולהלל בכלל גמור שיש בו ה' דברים שכוללים מעבר והוה ועתיד. ויעזר לנו השי"ת שנהיה תמיד בשמחה וטוב לב משתה תמיד. מנאי אהובם הרוצה בהצלחתם ואהבתם מזה לזה ואלינו בנקודת הלב מחיפוש נרות בנר מצוה בצוותא. בסימא קלא [* בההעתקה כתיב חציפה ולא אדע להלמה ואולי היא טעות הקולמוס] חפיצה נצח להודות ולהלל ולשמוח בכל הטוב אשר נתן לנו ה'. וכן יזכינו השי"ת שיהיה פינו מלא שירה מהדברים היוצאים מהלב בעבודה שבלב. ויתמכו דברינו לבינו כשני הפירושים לטוב. הק'

ויגמור השי"ת בעדינו לטוב את הגמר חתימה טובה לחיים טובים ולשלום בימי חנוכה הבע"ל בנר מצות להיות מוסיף והולך להודות ולהלל לה' בהלל הגמור להיות טוב לקבל טוב מטוב לטובים ולישרים בלבותם בעשיה ודבור ומחשבות טובות לצרפה לעושי טוב כל הימים לרבות הטוב. מנאי:

קודם פורים

ואומר שלום וישע רב לאנשי שלומינו יקבלו ויקיימו מה שקבלו כבר בימים האלה הנזכרים ועל ידי הזכירה נעשים בימים האלו ככתבם וכזמנם בימים ההם בזמן הזה לששון ולשמחה ויקר כן תהיה לנו בתוך כלל אחינו בני ישראל. ומאמר אסתר יקיים עלינו ועל כלל ישראל דברי הפורים האלה בקריאת מגילת אסתר שיתגלה עלינו חסד ה' מעולם ועד עולם וזכרם לא יסוף מזרעינו להמשיך עלינו בתוך כלל ישראל שפע החיים והשלום באורך ימים ושנות חיים ושלום בכל טוב לעולם חסדו. יותר אין לחדש השי"ת יחדש עלינו וכו':

עוד איגה"ק שכתב אדומו"ר זצוקללה"ה קודם ר"ה לאנ"ש תמיד עיני.

תמיד עיני י"א בה מראשית וגומר והקושי' מובנת איך שייך בל' תמיד ראשית ואחרית והקשיתי קושי' זו לפני כבוד אאמו"ר זצ"ל והשיב דברי' טובים אמתיי' וכמדומה לי שהשיב מחמת שנאמר מרשית. ומה אני להבין דבריו ה"ק אך יכול להיות לפע"ד כי תיבת מרשית מלשון רש כמו שאמרו חז"ל ע"ז שנה שהיא רשה וכו' מתעשרת בסופה והנה יכול להיות כי ידוע שכל עליות וכל הגדולים נשאר מקודם בסוד נקודה וענין זה מחמת שהנקודה כוללת שני ענינים א' תכלית הקטנות ותקטן עוד זאת בעיניך וגומר וגם בנקודה נכללים כל האותיות ונקודות וכו' מחמת שביכולת לצייר כל האותיות וכו'. והנה עיקר נקודה היא בלב כי הלב ג"כ כולל כל הענינים. הלב שומע וכו' כי העיקר דחמנא לבא בעי. והנה עבודות כל האדם ובפרט עבודה שבלב זו תפלה ומאמר הקדוש ימלא פי תהלתך על ב' אופנים. ומחמת שהלב כולל הענינים לכן צריך כ"א לטהר אבריו ועשיותיו ודבוריו ומחשבותיו ומדותיו ובקל יוכל לבא להנקודה שבלב בכל הענינים להאיר לו בכל הדרך אשר ילך והמעשה אשר יעשה מראשית השנה וגומר שיהיה האדם והזמן והמקום כולם כאחד לאחד ובפרט בימי הרצון הבע"ל שיהיה אורינו בראש השנה וישעינו ביום הכפורים בעשרה לשונות רחצו הזכו וגומר להעשות אגודה אחת ע"י הלולב ומיניו יפרוס עלינו סוכת שלומו במילואו וטובו וחסדו המקיפים והפנימים וישפיע השי"ת עלינו חסדו וטובו להחיותינו כולנו בתוך כלל אחב"י באורך ימים ושנות חיים ושלום להיות טובים לקבל טוב מטוב לטובים ולישרים בלבותם ללכת בדרכי ישרים ומסילות הקדושים אשר בארץ המה לחיותינו בכל טוב לעולם חסדו מנאי ד"ש וחפץ באהבתם ובזכרונם אותנו לטוב בארץ החיים לחיותינו בבריות גופא ונהורא עם כל נפשות בתינו לטוב ולחיים ארוכים ולשלום מנאי אה':

מכתבי ק' שכתב אדומו"ר זצוקללה"ה לאנ"ש אודות בנין ביהכנ"ס

מכתבו אודות קביעות מקום לתפלה הגיענו. והנה בהיות אהו' פה הרבה נדברנו בענין זה אשר הוא עיקר גדול ויסוד מיוסד לתפלה שיהיו בדבוק ואהבת חברים כמאמר קודם התפלה ואהבת לריעך וגומר. וגם מבואר בתשובת הרדב"ז ח"ג סימן תע"ב. עכ"ז לא רציתי לומר הלכה פסוקה בזה מחמת שתמכתי יתדותי על אהו' שבעיניו יראה לפי המקום והזמן. ותמהני על מכתבו הקודם שכתב שמילא רצוני בזה וכבר ידוע לכל החפצים אחדות לבב בעבודה שבלב שטוב ויפה להיות בקביעות מקום לתפילה. והשי"ת יהיה בעזרו שכפי שיעשה אהו' לטוב יהיה לטוב לפני השי"ת ולטוב לבבם באחדות הלב בתפלה ותהילה וימלא פיהם תהלה כל היום וגומר ותקבלו החיים והשלום מאדוה"ש ומנאי אהובם ש"ב דו"ש באהבה וחיבה יתירה נודעת:

בענין ביהכנ"ס שלהם הרבה יש לדבר יותר ממה שכתוב בכאן אם יבינו בלבבם לאשורים כל חד לפום שיעורא דיליה בכל מקום שהם ברוכים יהיו כו'. כמאמר הקובע מקום לתפילתו כו'. והרבה יש לדבר מזה מאמרי צדיקים וסופרים וספרים. כי עיקר המכוון על מקומו ש"ע ב"ה. ועכ"ז נצרך לזה מקום מיוחד בפועל ממש כי התפילה היא עבודה שבלב באחדות ואהבת חבירים המקשיבים לקול י"י ויריאיו כנצרך לקיים הפסוק ואהבת לרעך וגומר. ועיקר ענין ביהכנ"ס שיהיו כל המתפללים רצויים ואהובים זל"ז בהכנעה ומחשבה קודם התפילה ומאין נמשך זה שכולם יהיו נקשרים באהבה וחיבה יתירה נודעת על ידי דיבוריו איש אל רעהו יראי ה' ויקשיבו וישמעו עצמם מפיהם ללבם שיהיו מרושמים כל הדברים בלבותם. הן מדאגה בלב איש ישיחנה כמאמר א"א ז"ל שהוא לשון תפילה והן לעורר הלב לחיות להיות כל התפילות מלבות באות יוצאים מן הלב נכנסין ללב שלו כמאמר הנ"ל. ע"כ יקדימו ויזרזו א"ע ביותר במקום וכו'. ובטוח אני מי שיש לו לב שומע יטו אזנם לקיים כל הדברים הנאמרים במעט הכמות ורב האיכות ויונעם להם ותבא עליהם ברכת טוב מטוב לטובים ולישרים בלבותם ויתברכו בכל הברכות ממקור הברכות והחיים והשלום והצלחה וברכה באסמיהם בכל משלח ידיהם לטוב כל הימים לרבות ולהביא לימות המשיח. ויזכנו השי"ת ליתב בצלא דמהימנותא בנקודת האמת והשלום אהבו:

אחת דברתי עמהם שעיקר נקודת אמת אחדות ואהבת חבירים שיהיו מקשיבים לקול תורה ותפלה היוצא מפיהם ללבם וזה נמשך שירצה כאו"א שיהיה פיו ולבו שוים לטובה ולאמיתו ולא יהיה מהשפה ולחוץ. ולזה צריך שידברו יראי ה' איש אל רעהו ומקבלין דין מן דין למזכי אילין באילין ועי"ז נתוסף אהבת חברים מקשיבים שזה צריך קודם כל תפילה לקיים מצות ואהבת לריעך וגומר כי האהבה והאחוה האח לפניו מבערת.

כמאמר א"א אדומו"ר ז"ל. וזהו עיקר המבוקש מאישי ישראל ומעבודתם שבלב זו תפילה שימלא פינו תהלתו כל היום וכל הלילה. כי התפילה מיוחדת כל חילוף הזמנים מהיום שיהיו מיוחדים להאמת. ולזה צריך שלא להיות משועבד להבלי העולם אפילו בדברי הרשות ולהמדות ההפכיות שמתהפכים ממטה וכו'. ע"כ יתחזקו לבנות להם בית מיוחד לתפילה ולקבוץ בשבתות קדשינו ובימים טובים הבע"ל וביותר באמצע השבוע להיות נדברים ביניהם בדברים היוצאים מן הלב נכנסין ללב שלו כי עיקר הכל רחמנא לבא בעי וטוב יהיה לנו לעולם מאדוה"ש לקבל החיות ממקור החיות לכל העולם כולו. ומעתה אהובי אחיי ורעיי תתענגו על רוב שלום ושלום יהיה בחילנו ושלוה בארמנותינו יתקבצו ויתאחדו הן בעת התפלה בציבור מהתחלת התפלה ובפרט אמירת קרבנות וקטורת. כאו"א יתאמץ לאומרו במנין. ובין כל עולם ועולם יש עמוד המעלה את התפלה ע"י הקדיש. וגם השלמת רמ"ח תיבין דק"ש א"א אלא בציבור. וגוף התפלה בציבור בודאי יש לה כח לעלות בסולם מוצב ארצה כמאמר כביר לא ימאס. ואמונת אומן לנו כי בתפלה בציבור נעשו כל התיקונים והעליות וירידת השפע לכל טוב בגשמי ונר"ן. ותקבלו החיים והשלום מאדוה"ש. בכל יום ויום יהיו חדשים לבקרים יתרבו אמונה ואהבה ויראה בלב חושבי טוב ולישרים בלבותם ובפרט בשבתות קדשינו וזמנים המקודשים והמומשכים ממקורות העליונים כפי העבודות והתפלות בזמניהם לא יעברו מתוך נקודת היהודים וזכרם וקדושתם לא יסוף מזרעם לחיים טובים ולשלום באורך ימים ושנות חיים ושלום בכל טוב כלל אחב"י שלום מנאי אהובם דו"ש וחפץ באהבתם ובאחדותם מזה לזה ואלינו הגם שהגופות רחוקות הלבבות יהיו קרובים בנקודת האמת והשלום אהבו:

מילי דרבנן

מילין דרבנן מאדומו"ר זצוקללה"ה זי"ע

א אז איך בין צווייא לייטיק וויס איך אז איך בין זעכצעהן לייטיק. אז איך בין זעכצעהן לייטיק וויס איך אז איך בין צוויי לייטיק:

ב איז מען ארום איז מען אויף גיהייבין. איז מען אויף גיהויבין איז מען ארום:

ג אז מיא שרייט ווען מיא וויל. וויל מען ווען מיא שרייט ניט. אז מיא וויל ניט ווען מיא שרייט. שרייט מען ניט ווען מיא וויל:

ד אז מיא האט יראה איז דאך גוט. אויב ניט ח"ו פשיטא דארף מען זיין בפחד ובמורא:

ה כל חללי דעלמא אינם שוים כלל נגד חוט השערה של יראה:

ו יראה אן אהבה איז ניט קיין שלימות. אהבה אן יראה איז גאר נישט:

ז חכמה אן הארץ איז גאר נישט:
ח כל זמן מיא מאכט זיך ניט חשוב קאן מען קיין רגילות ניט אוועק ווארפין:
ט פרום איז פאלש:
י מיט איין שטיקעלע פרישקייט קאן מען אלץ אריבער:
יא דאס איז איין שטראף פון השי"ת אז מיא טוהט איין מצוה און לייט ווייסין דער פון. רק ואת צנועים חכמה:
יב דרייא זאכין האב איך ליב מיזאל אפ טאן וואס צום גיכסטין. התאוה. ודרך. ומרחץ:
יג וועו מיא זאל זיך היטין מהרע מחמת רחמנות על עצמו איז אויך גוט:
יד דאס הארץ דארף זיין אן גיקניפט אין דעם ארומאן וויא אין דעם שענסטין:
טו מיא גיהער מורא האבין פאר דעם ארומאן וויא פאר איין שוועדד:
טז אז מיר זאל זיך גלוסטין צוא דאוונען פאר דעם עמוד וואלט איך מיר וכו':
יז איך האב ניט ליב מאריך בתפלה זיין. אין עבדות הבורא יוא:
יח מה שיחטוף אדם להכין לו ביום השוק מה טוב. ואך הוא קנינו:
יט את הכל יוכלו ליקח מאתי. אך לא יוצרי מלבבי:
כ אז עס איז גוט טוהט מען דאך. און אז עס איז ניט גוט דענסמאלט איז ערשט גוט צוא טאן. און אז דער פון ווערט גוט איז טאקי גוט:
כא אז איין שעה איז גוט. איז דיא אנדערע שעה נאך בעסער:
כב העולם הזה הוא השפל מכל העולמות. ואולם הוא גבוה מכולם:
כג עס קאן ניט זיין אמת אפילו איין תנועה קטנה אן מס"נ:
כד אהבת חברים. אז עס מאכט זיך דבורים איז בוודאי גוט. אלא ניט. זיצט מען זיך אזוי אין איינעם מיט ליבשאפט:
כח לערנען מוז מען. דאוונען דארף מען:
כו אפילו עס דוכט זיך מיא וועט בעסער דאוונען ביחידות. איז אלץ בעסער בצבור:
כז איטליכער יוד האט איין טוליעגראף אין זיין מויל דורך אלע עולמות:
סליקו להו מילין דרבנן מאדומו"ר זצוקללה"ה זי"ע

השמטות

חלק א

לאשר באו ליקוטים אלה לידינו אחרי שכבר נדפסו המכתבים הק' ע"כ נלחצתי לשים להם פה מקום ביחוד

בט"ו בשבט דקדק במשנה. בא' בשבט ר"ה לאילן כו' ב"ה אומרים בחמשה עשר בו. ולמה לא נקט לשון רבים ר"ה לאילנות כמו דנקט מתחילה ר"ה לשמיטין וליובלות כו' ולירקות. ותירץ ע"פ המדרש. ויהי אחרי מות אברהם ויברך אלקים את יצחק. משל למלך שהיה לו פרדס והיה בו שתי אילנות כרוכים של סם חיים ושל סם המות כו'. וכך הוא הפי' במשנה כאן ר"ה לאיל"ן לאילנא דחיי לקבל חיות מאילנא דחיי על כל השנה. והמש"י:

ברש"י אסף אלקים את חרפתי. משיש לה בן תולה בו מי שבר כלי זה בנך. מי אכל תאנים אלו בנך. דקדק אדומו"ר ז"ל מאי דנקט דברים אלו כלים ותאנים. ואמר מי שבר כלי זה רמז לשבירת הכלים שתולה ביוסף שמדתו הוא המתקן ענין שבירת הכלים כידוע. מי אכל תאנים. כי שופרי' דיעקב מעין שופרי' דאדה"ר. ואלה תולדות יעקב יוסף. וכפירש"י עלה תאנה הוא העץ שאכלו ממנו. בדבר שקלקלו בו נתקנו והמבין יבין:

משוך חסדך ליודעיך אל קנא ונוקם. היינו שמיום רביעי שאומרים בו שיר של יום אל נקמות ה' אנו מבקשים ומצפים חסד ד' בהארת שבת הבא ג' ימים מקמי שבתא:

אחר המאמר הנכתב בלקוטים ד' קמד ע"ד המתחיל מי זה האיש ירא ה' יורנו בדרך יבחר. וכתיב יורה חטאים בדרך. וסיום המאמר בפירוש בדרך יבחר אף שאינו כבוש ומסור לכל. ואחר דברי המאמר הלז שייך מאמר זה בלשון זה:

מבנו הרה"ק זצוקללה"ה. אמר. המשל בזה למי שנושא משא כבד שצריך הוא לילך דוקא בדרך הכבוש לכל שלא יפול ח"ו תחת משאו מחמת שהדרך עוד לא כבושה כראוי. משא"כ כשהולך בלא משא יוכל לחפש ולבקש מסילות הקרובים ביותר בכדי למהר להגיע למחוז חפצו. והנמשל מובן. כנ"ל שהדרך לעבודת ה' יש ללמוד מדרך הגשמי. ועוד אמר שעוד יש ללמוד בזה שכמו שבדרך הגשמי אינו יכול לילך במחשבה לבד אף שרצונו ודעתו לילך. ההילוך הוא דוקא ע"י כלי הפעולה וברגלים דוקא. כך הדרך לעבודת ה'. המחשבה לבד אין זה הדרך לילך בו. עד שיצורף לו עובדא ומילולא. ובשם אביו הרה"ק אדומו"ר זצוקללה"ה. שהרי אף בחיות הפשוט תלוי בעובדא. כוון אכילה ושתיה וכיוצא. ואף להמשיך נשמה מלמעלה. וכש"כ וק"ו להשיג חיות של מצוה בתורה ותפלה בוודאי תלוי הדבר בעובדא ובמילולא וביגיעה לפי כחו:

עוד מבנו הרה"ק זצוקללה"ה דברי נחמה שאמר בדמעות שליש בעת שבאו לנחמו על הסתלקות אביו הק' אדומו"ר זצוקללה"ה נבג"מ:

א"א מו"ר זצוק"ל טרם ששם פעמיו לדרך ההוא שנתבקש בשם לישיבה של מעלה אמר לי בזה"ל. על הציון הקדוש של אא"ז הקדוש הרב **ר' אהרן** הגדול מקארלין זצוקללה"ה

יש לקונן ולפרש הפ' דרכי ציון אבלות מבלי באי מועד. שהדרכים של אותו הציון המה אבלות מבלי באי מועד. ולא כן ציוני הצדיקים שהמה במדינת וואלין שרבים משתטחים עליהם בתפלה ותחנונים לפני השי"ת. כך אמר לי בפיו הקדוש. והבנתי מדבריו הקדושים שהתפלל ע"ז לעת מצוא שיהיה בוואלין. וכך הועילה לו תפלתו:

עוד אמר. אא"ז הק' והנורא הרב **ר' אהרן** הגדול זצוקללה"ה היה לו קבלת יחוס מזרע דוד המלך ע"ה. ואאמו"ר היה לו כמה בחי' שהיו אצל דוד המע"ה. שהנהיג עדתו עדת ישורן שבע וארבעים שנה. כזמן מלוכת דהמע"ה. וכמה דמים יצאו מגופו בכל יום. כדאיתא במדרש גבי דהמע"ה. והיה נעים זמירות ישראל כידוע. ואין לנו לנחם עצמינו זולתי במאמר המדרש כשאין מי שיתפלל עבור ישראל. הקב"ה בעצמו עומד ומתפלל:

ואמר בשם הרה"ק **ר"ב** ממעזיבוז זצלה"ה הפי' ברוך פודה ומציל ברוך שמו. היינו שהקב"ה בעצמו עושה הפדיון בשמו הגדול. ומשפיע כל טוב לישראל:

עוד אמר בשם הרה"ק מהר"ש מקארלין שאמר אחר שנתבקש אא"ז בישיבה של מעלה. לא תתגודדו. לא תעשו אגודות אגודות. ולא תשימו קרחה. לשון קרח וקרירות. כי רק בין עיניכם למת. אבל באמת עדיין עומד ומתפלל. אא"ז הרה"ק **ר' אשר** זצללה"ה אמר קודם עלייתו לשמי מרום. יש צדיקים הק' שמבטיחים שלא יכנסו לג"ע עד שיבא הגואל. ואנו אין בכחינו להבטיח הבטחה כזה. רק זה נאמר כאשר היה כל עובדותינו בעוה"ז בתפלה ותחנונים עבור ישראל כך בעולם העליון נעמוד בתפלה ובתחנונים עבורם. וכל הדברים האלו צריכין אנו להאמין באמו"ש לעת כזאת על א"א מו"ר זצללה"ה זי"ע ועכ"י:

תם ונשלם

חלק ב

עוד מכתבי ק' מאדומו"ר זצ"ל

להשרידים אשר ה' קורא להם אילי הצדק מטע ה' להתפאר עם ה' ומארצו יצאו ודרשו טוב הארץ מאהבה רצון קונם בהונם ואונם רב חסד ואמת נפגשו צדק הלא המה אהובינו אחינו בני ישראל מרחמים וגו"ח המופלאים ונגידים ונודבים יראים ושלמים הם אנשי מעשה בכל מקום שהם ה' עליהם יחיו. יהי שמם לעולם חמדה טובה וגנוזה להם חמודות. המה על נדיבתם יקומו נדיבי עם אלקי אברהם יהיה בעזרם וכצינה רצון תעטרם בעטורי ועטופי מצו' עד ביאת גואל צדק:

בראש כל אמי"ר אמירה תמה ונעימה. ויהי נועם ה' עליהם במעשה ידיהם ויהי צדק אזור מתניהם ואמונה להיות קשורים בקישורי עבותות אהבה אהבת אמת תיכון לעד ולעולמים למען ירבו ימיהם ושנותיהם בטוב ובנעימים. גם בניהם עדי עד ישבו ישרים

את פניהם נעימות בימינם נצח הון ועושר בביתם. וצדקתם לעד יושיבם לנצח ויגבהו קרנם ומזלם למעלה למעלה כי"ר אמן:

הסכת ושמע ישראל וישמע אליכם ה'. ברוך ה' אשר קדשנו בקדושת ארץ ישראל אשר אורה אור תורה פרושה בהירה היא בשחקים. ארץ חמדה לצדיקים אשר [* כ"ה בהעתקה ואולי יש פה איזה ט"ס] אום כראי מוצקים. ועדת קדושים אשר בה' אלקים חיים דבקים. אשר באמת כל התורה והמצוה וחיי בית ישראל חיי עד בארץ החיים קשורה אשר על כך ארץ צבי כתיב בה שכל מי שחשקה נפשו בתורה וביראת י"י בלבו זה צפייתינו צפינו שיחזיר י"י אותה עטרה לראשינו. ולזה קבעו לנו חכמים ונביאים שנהיה קובעים מקום לתפילתינו ג' פעמים בכל יום לארצינו ולבית חיינו מקום מקדשינו. אשר בשביל זה נקראים הבתי כנסיות ובתי מדרשות מקדש מעט. והעיקר שיקבע זה בלבינו בכדי שיושם כל מגמתינו אל ארץ החיים. ועי"ז נזכה להכין אותה ולסעדה במשפט ושביה בצדקה וכמאמר חז"ל לא גלו ישראל כו':

והנה עד הנה עזרונו רחמיו ולא עזבונו חסדיו. אשר בכל גבולינו סביבותינו גאולה תהיה. מתאמצים ומתאזרים ומתחזקים בנדבות הגונות ועצומות ולעזרת ה' בגבורים. גבורי כח עושי דברו בארץ הקדושה ועומדים על משמרתם משמרת הקודש והמקדש להעתיר בעדינו ובעד אחינו העומדים חוצה לה. וראיתי שאין ביניכם מי שיעורר אתכם משינת תרדמתכם ולעמוד על נפשכם שתזכו להיות עומדים בימין צדקיכ' להסתפח בנחלת ה':

אמרתי אעלה בתמר ואוחזה בסנסיניו ולהודיע ולבקש מאתכם בחנינה ובקשה. אהובינו אחינו בני ישראל תעירו ותעוררו לבבכם לחוס ולרחם עניי ארצינו ארץ החיים למאיש ועד אשה מעולל ועד יונק חזקו נא ואמצו נא צעדינו בעדינו ובעד ערי אלקינו ויכמרו רחמיכם המרובים ואמצו לבבכם כל המייחלים לה':

בקשו נא אהבת נפשם להשתתף בצערם. והם ישמחו בנו ובמתנת חלקינו עמם וחסדם לא ימוט לעולם. ואתם בני אל חי. מחיה החיים יחיינו מיומים. איש את רעהו יעזורו. ולאחיו יאמר חזק ואמץ לעזרת ה' ויחזקו ידי עושי המלאכה המתאמצים בכל גבולם סביב ולהיות הכסף מובא בית ה' ולהיות חלקם בחיים בחיי עד ויזכו לאור פני מלך חיים ששמו חיים עד העולם:

ועדיין צריכין אנו למודעי. לאהובינו אחינו בני ישראל המקורבים בזרוע עוז ותעצומות לאלקים ולישראל. היות שנמצא בכל עיר וכפר מחלוקת קרח ועדתו שירצו גם הם בכהונה גדולה לעצמם ולטובתם שאומרים לרע טוב ויעוררו זדון לבם הרע ויתרשלו

ידי המחזיקים במצוה זו בטענת עניי עירך. וזה בא בטענת מוחזק למה לא מסרו לי התאמצות של מצוה זו והייתי מתנהג בה כשורה יותר ויותר מהמה. הזהרו מאנשים כגילם. שכבר נקבו בשמות ובמגילת ספר כתוב עליהם בתורה במרגלים. ובנביאים אצל ירבעם. ובכתובים אצל סנבלט החורוני וטובי' העמוני ימח שמם. וכמה מאמרי חז"ל רבו כמו רבו. וזיל קרי בי רב הוא. קטן וגדול שם הוא. ועבד חפשי מאדוניו:

ודעו נאמנה שכתב הרב הגאון כהן צדק מרנא ורבנא דארעא דישראל על האנשים ההם שידעו כי בנפשם הם. ובנפש בני ביתם. וחוץ מזה שנפרסם אותם בפני כל הצדיקים והחסידים והתמימים והישרים בלבותם שידעו ויכירו הכל התגלות לבם ופיהם יכשילם בכשיל וכלפות יהלומו ראשם. ופעם אחר פעם באתי באזהרת תורתינו הקדושה ואזהרת כל הצדיקים אשר נפשי קשורה בהם אשר הם בחיים חיותם יחיו חיי עד. ולקדושים אשר בארץ המה ירוצו גולגלתו ומוחו עד בלתי השאיר לו שריד וכו'. ואל יקל בעיניהם זה. ובפירוש הותנה שיומסר לידי כל כסף הקדשים ואם ירצה השם יבא להם קבלות מארץ החיים להם ולנשיהם ולבניהם עד העולם. והם שלום וביתם שלום וכל אשר להם שלום. ויברך אתכם ברוב עוז ושלום על ישראל שלום. ולהיות בארץ החיים בבטח ובשלום:

מנאי הכותב וחותם בטובת אחינו ולטובת הארץ ולדרים עליה ברחמים. ומטובה יבואו טובים ויקבלו טוב מטוב לטוב לכם סלה. ויזכו להתענג בדשן נפשם ולעלות לציון ברנה ושמחת עולם על ראשם. ויעבור מלכם לפניהם וה' בראשם. וחלקת מחוקק ספון להם מאור הגנוז יהיו גנוזים בחדרי לבותם ודעתם דעת קדושים וזקנים זקני תורה יהיה מהם לעולם. ובצל החכמה בצל הכסף צל סוכת לויתן ואורו אור של משיח צדקינו יצדקנו בצדקת ה'. יעשו מעשה הצדקה שלום:

אהובינו אחינו בני ישראל הנצמדים בקירות לבינו. עד הנה עזרונו ה' ברוב רחמיו לקשר לבות אחינו בני ישראל לקבל עליהם עול מלכות שמים זה מזה באהבה. ולייחדם באמונת ישראל הן בגוף ונפש ומאוד בכחו ומוחו וכל מגמתו. יהיו עומדים לימין צדקי לעזור לי ולאחינו בני ישראל המקושרים והעטופים בעטוף עולל ויונק ברחובות קריה נאמנה מלאתי משפט וצדקה עשו עמנו שזכינו להיות להם עוזר להחזיק להם ישיבתם בארץ החיים סלה. והם הם השומרים המופקדים בעיר אלקינו אלקים יכוננה עד עולם סלה. נטורי קרתא לשמור כל עיר ועיר אנשים ונשים וטף מהמחזיקים אותם ביכולתם יכולת ה' בחפצו קשורה בכדי שיוכלו לעמוד על משמרתם משמרת הקודש. וזהו בלי ספק ואמונה אומן כשאנו מקושרים עמהם ומחלקים חלקם בחיים מעמל נפשינו ויגיע כפינו אנו עמהם בצוותא חדא ובסימא במחיצתן אף על פי שהגופות רחוקות הלבבות

קרובים לפני ה'. אשר ה' דורש אותה תמיד ואותם ואותנו תמיד עיני ה' אלקיך בנו להטיב לנו בכל מילי מיטב:

והנה אהוביי אחיי וריעיי כמה סיבות והרפתקאות שהיו להם ולא יהיו עוד. ונגרע מערכם כסף הקדשים כמעט עד אשר אין בידם לפורטה. ובפרט בעתים הללו שדחיקא שעתא לכל העולם והמשתכר משתכר אל צרור נקוב. והנה יש מקום להיצר אבן מכשול שמכשיל את לבות אחינו המסו את לבבינו. ולאמר איך מלאך לבך לבקש בעד עמינו ובעד ערי אלקינו שידוע ומפורסם שכלה פרוטה מן הכיס ריק ואין בו. אבל נחשים ועקרבים יש בו. וזה מעשה נחש השורף לשרש בלבו המחשבה הרעה הזאת. ואין זאת כי אם רוע לב וחס ושלום נעתק הוא מאמונת ה' ויראת שד"י יעזוב ופורק עול וחס ושלום נאבדו כל צדקותיו אשר עשה עד הנה ויכול להיות נדחה חס ושלום בזה ובבא חלילה וחלילה:

ואהוביי אחינו בני ישראל רחמנים ביישנים גומלי חסדים עם המקום ב"ה ויראיו ועבדיו ובפרט מקום מקדשינו. מאמינים בני מאמינים. חזק ונתחזק בעד עמינו ובעד ערי אלקינו שלישועתו קוינו כל היום ומצפים לישועה להתהלך לפני ה' בארצות החיים זרע ברך ה'. ע"כ אני גוזר ואומר לכל מי שירצה לקבל עליו דברי חברות שכל מי שמגיע מעות הקדש משנה זו יסלקו כל או"א חלקם בחיים הגם מגלימא דעל כתפיהם ולא יתנו להגובה שום משכון רק מזומן ומן השמים יעזרו להם ויאמרו לצרות ישראל די. ומהיום והלאה יסלקו בכל שבוע ושבוע. וישכון בטח בדד עין יעקב ותבא עליו ברכת טוב לטוב מעם השם ויהיה נקשר עמו בצוותא ואחוה ושלום וריעות. ומכלל הן וכו'. ה' ישמרם. מנאי אהובם עד הנה ואל יטשם לנצח המעתיר בעד כל אשר להם לטובה ה"ק

לאנ"ש הנאהבים אלינו כמים הפנים לפנים. יחיו הם וכל אשר להם כולם יעמדו על הברכה:

הנה לדבר בקולמוס לשוני מייקרת ערך ארצינו ארץ החיים מקום התקשרותינו בעליות תפילותינו דרך ציון המצויינת קודש הקדשי' רצוף אהבה אהבת הלבבות אחינו ב"י להתקשר ולהתייחד לאחד בלב אחד בעבודה שבלב זו תפילה לעלות דרך שער השמים. מי אנכי לגשת הלום להאריך בשבח דברים העומדים ברומו של עולם מאור עולם באוצר חיים. אולם הציקתני רוחי מחמת עת וצוק העתים שזה כמה שנים שקרא ה' לרעב בארץ ואלפים נפשות יקרי ערך טפם עטופים ברעב ופורש ללחם אין. וגם אחרי ראותי מכתבים מכל גדולי ישראל בהתעוררות והתאמצות גדול לעורר את לבב אחב"י וגם עשו פרי והצליחו. לזאת באתי במכתבי לאנ"ש הסרים למשמעתי. שכפי שידידי הר' המופלג

הותיק בנן של קדושים מו"ה אברהם יוסף נ"י נכד הרב הקדוש הגאון מוואלטשיסק ז"ל חתן ש"ב ידידי וחביבי הרב החסיד המפורסם מו"ה נפתלי צבי נ"י נכד הבעש"ט הק' נשלח מארץ הקדושה חוצה לקבץ נדבה חדשה להחיות את נפשות אחב"י היושבים בקודש פנימה. לכן באתי במכתבי דנא לזרז את כל אנ"ש אשר קרבת אלקים יחפצון לקבל את ידידי הרב המוכ"ז הנ"ל בסבר פנים יפות ולעורר את לבבם בנתינת מעשה הצדקה שלום בנדבה החדשה כאו"א לפי כחו ויותר. והן בחיזוק בדק הבית אלהבא. להיות סילוקם בזירוז ובהשגחה בעינא פקיחא ע"ז שיתוסף כסף הקדשים בכדי לחזק ישיבתם בקודש בהרחבת הלב. ומעתה אהוביי אחיי וריעיי תקבלו החוה"ש מאדוה"ש ויערב לכם ולנו חלקינו מה טוב ומה נעים בעריכות ידידות נעימות מצוה רבה כזו להתקש' ולהתאחד למקום המיוחד לאחד ומארצינו ארץ החיים אשר ה' י"ת דורש אותה תמיד וכל מקור החיות והשפע לכל העולם בא מדרך ארצינו יתן השם הטוב לטובים ולישרים בלבותם ולכל אחינו בני ישראל שפע חיים ארוכים בגודל ברכה והצלחה בכל מעשה ידינו כוננה עלינו בכל הברכות ממקור הברכות והחיים והשלום:

מנאי אהובם דו"ש באהבה וחפץ בהצלחתם ובאהבתם ואחדותם והתקשרותם למקור החיים חיי עד מרום וקדוש והשי"ת יברכנו בברכה משולשת בבני חיי ומזוני ועותרא בחיים טובים ארוכים ומבורכים ושמחים בכל טוב כלל אחב"י שלום. דברי אהובם ה"ק:

תושלב"ע

חלק ג

השמטה מהמכתבים של אדומו"ר הזקן הרה"ק כו' **ר' אשר** זצוקללה"ה מסטאלין. אשר כתב מכ"י הק' להרה"ק מטשארנאסטריא זצוקללה"ה שעלה לאה"ק ת"ו בב"א

החיים והברכה והשלום לאהו' מרחוק נראה לי ה"ה ידיד ה' וידיד נפש ישראל המכירים אותו והולכים לאורו אור ישראל וקדושם הרב החסיד המפורסם רב חביבי כבוד שם קדשו מ' זאב וואלף וכו'. כה נזכה לשמוע בשורת החיים והשלום משלום הארץ ולדרים עליה ברחמים ובטובו יחדש המחדש חדשים מהחדשה שעושה ויעשה בארץ שהיא כעת נקבה ולית לה מגרמה כלום תסובב להיות גבר להשפיע לכל ישראל משאלות לבם לטובה בתעצומות עוז לאלקים ולישראל בהרחבה ובדעת חדרינו ימלאנו לטובה סלה. גי"ק מכתבו הגיעני כו'. מה שכתב ארץ שתמי' לו שלא יחדתי אליו הדבור לשמחו. זה ידוע שתורה שבע"פ קרינן ליה כשנחקק תורה שבכתב על לוח הלב. והלשון קולמס הלב. וממנו תוצאות חיים הם למוצאיהם בפ"ה. והנה יכול להיות שבעת התחלקות המעות הייתי טרוד בטרדי הזמן ומדוחקא דצבורא ולא הגעתי למלכות פה. כי בעז"ה

כאשר התחלקות ממלוי ומטוב לב נתרחב הדעת והשמחה מלב וכל עצמותי תאמרנה בשבח והודיה ואני נותן בלי גרעון חוקה שהבטחתי לאהו'. ומזה בא גם אהבתי אליו ונתחדש אהבתי מהנתינה ולא מהלקיחה ולקח טוב נתתי כו'. ועל מה שכתב אהו' תקיפא דארעא סייג לחכמה כו'. והנה גם זה הבחנתי מכמה שנים מאמר אל תתחר במרעים להיות כמרעים הקושיא גדולה כשהוא מתחרה ומתנגד בם להשפיל השקר ולברר האמת איך הוא כמוהם. רק על בחי' כזאת נאמר נצח ישראל לא ישקר כו'. עכ"ז בעזה"י היה לבי ברשותי וכבשתי את כעסי וחסדי ואמונתי לא הסתרתי מהם ונקמתי בהם היו להופיע להם שפע הטוב ביתר שאת ויתר עוז כמאמר נקמות הופיע וכפי שכתב הוא אהו' בעצמו כי זה המדה שיהיה בלא מדה:

השמטה מהמכתבים הק' של אדמו"ר זצוקללה"ה הכתובים בכ"י הקדושה

עיקר העבודה היא בלב. רחמנא ליבא בעי. והלב נקודה ושם נקודה נקרא על ענין דלית ביה גוון כלל. וגם ע"ש שמהנקודה נתפשטו כל האותיות וכל הנקודות. ולזה נקראת ראשית חכמה לכל עושיהם לשון רבים היינו שהתחלת כל העבודות הוא מיראה שהיא סמוכה לעולם. וע"י יראה זו יכול כל אדם לעלות ממדריגה למדריגה כל חד לפום שיעורא דיליה לרום המעלות. ובתנאי שלא יעלה במעלה יותר ממדרגתו כדי שלא יגלה וכו'. ע"כ כאו"א יראה וידע בעצמו שכל מה שברא בעולמו היינו האדם עולם קטן הכולל כל העולמות וכל הקיטרין שיכול להשיג כל השלימות לפום שיעוריה ע"י מעשה ודבור ומחשבה וזכות המדות ובמנוחת המוח וכל זה צריך כל אדם לכו"ף א"ע בכל זמן ובכל מקום. והגם שכל אדם תחת שינוי הזמן והמקום ע"ז נאמר הבא לטהר ברצונו מסייעין אותו שיבא בכל עת לזו וע"ז צריך כל אדם בכל זמן להיות מחשבתו הגם בקט שכלו קשורה לזה בנפשו בכל נפש ונפש שבו. והעיקר להיות תמיד אותיות בשמחה נקד אדומו"ר זצוקללה"ה בכ"י ה"ק. הב' בשלש נקודות. השין בשני נקודות. המ' בנקודה אחת הה' בד' נקודות. והנראה שכיון בשמחה אותיות מחשבה. בשמחה ובזה הוא בירור שיוכל לבא לנקודת האמת. וכל סדר היום יתנהגו ע"פ דברי קודש הראשונים והאחרונים דבריהם הטובים קיימים לעולם ועד: החוה"ש מאדוה"ש בחידוש החודש הזה שמרבין בשמחה וששון ויקר כן תהיה לנו בתוך כלל אחינו בני ישראל ובברכת ימים המבורכים בכל הברכות וישועות ונחמות ושמחת כלל אחב"י שלום. מנאי אהו' דו"ש באהבה וחיבה יתירה נודעת מאז ומקדם שיתוסף ביתר שאת ועוז באורך ימים ושנות חיים ושלום. הק'...

מועתק אות באות מכתב יד הקדושה של אדומו"ר זצוקללה"ה

מהקדוש דקארלין סגולה למ"ז תיקון לאה. מכבוד א"א מו"ר אביי סדר המערכה. ובהבדל לענ"ד שירת הים כי כל השירה ע"ש המחשבה נאמר. ע"כ מכ"י הק'

חלק ד

השמטה שייך לחג השבועות דף קיד ע"ב בסיום המאמר כביכול קיים הקב"ה נחות דרגא ונסיב איתתא

ואמר בשם המגיד זצוקללה"ה. וירד ד' על הר סיני. טעמו דרגא תביר. רומז לענין זה נחות דרגא וכו' והמ"י:

ויחן שם ישראל נגד ההר. שכל ענין שיש בו נקודת ישראל מתעורר נגדו מניעות גדולות כהר:

ויתיצבו בתחתית ההר. רומז שהכנעה וענוה הוא המביא לידו בחי' קבלת התורה כ"א כפי ערכו. והגדלות ח"ו הוא עיקר המניעה לזה. ולזה נרמז ג"כ בפסוק אנכי עומד בין ה' וביניכם. היינו שמגיס דעתו וקורא לעצמו בלשון אנכי הוא עומד ומפסיק ח"ו:

כי מן המים משיתהו. ע"פ המדרש בקשו מלאכי השרת לפגוע במשה עשה בו הקב"ה קלסתר פניו של משה דומה לאברהם. וזהו כי מן המי"ם משיתהו מדתו של אברהם אע"ה:

נעשה ונשמע אמרו כאחד. היינו שאמרו נעשה ונשמע באותה בחי' שקורים שמע ואומרים ה' אחד:

(מבנו הרב הקדוש זצוקללה"ה אמר שממונו של אדם הוא ג"כ תלוי בנקודת הלב. ואמר בשם צדיקים ז"ל שעושר של כ"א מישראל נרמז בפסל לך. דאי' מפסולת של לוחות העשיר משה. וזה כשעושה צרכי גבו' הרמוז בתיבת פסל קודם ועיקר בממוניו מלצרכי עצמו הרמוז בתיבת לך. אבל אם מקדים ח"ו ומחשיב בלבבו צרכי עצמו אזי נרמז ח"ו בלא תעשה לך פסל בהיפוך התיבות ובשינוי הנקודות ח"ו. שהכל תלוי בנקודה שבלב):

תשובה ידוע שעיקרה בלב וסימנה השמחה לא נצרכה אלא לקבולינהו בשמחה בכל מדה ומדה. ובזה לא יצטרך לתעניתים וסיגופים. מאוד צריך האדם להתחנן בזה ותקננו בעצה טובה מלפניך שזהו התיקון להחוטא בעצה טובה מלפני השי"ת. והראה הדברים מפורשים מהגלאנטי ז"ל בספר קול בוכים בפסוק יתן למכהו לחי ישבע בחרפה. וז"ל הקדוש. מרגלא בפומי' דמורי זלה"ה שהיה אומר שבכל התשובות שבעולם המעולה שבכולם למרק החטאות והזדונות והפשעים היא סבולת העלבונות והחירופים והגידופים והיא מעולה יותר מכל מלקיות וסיגופי תעניות שבעולם כי אם יסגף עצמו לבד יחוש ויבטל מדברי תורה למאן דלא אפשר ליה ונקרא חוטא וכן במלקיות וכיוצא. אמנם במדה זו תאכל ותשתה ותעבוד והעונות מתכפרים. ומבינתך חדל. כי הגע עצמך

שיאמרו לך תרצה שיבא לך הפסד ממון או נפילת בתים תשיב לא. ואם יאמרו לך תרצה עליך מיתת בנים תשיב ח"ו. אלא אתה ה' תשמרם ואם יאמרו תרצה שיכך ה' בשחפת ובקדחת בקרירי ובחמימו מיד ירוץ לבך ותשיב רחמנא ליצלן. וכן אם יאמרו לך על המיתה ועל גיהנם ועל הגלגולים הרעים על הכל תשיב ח"ו. א"כ תאמר לי בחייך החטאות והעונות והפשעים שחטאת ושעוית ושפשעת ופגמת במעלות הרמות בעש"יה ויצי"רה וברי"אה ואציל"ות כפי מחצב נשמתך מיום היותך על האדמה במה יכופר. והזקן הכסיל בכל יום רודף אחריך כו'. לכן זאת העצה היעוצה מאת ה' צבאות יצאה לאמר יתן למכהו לחי ישבע בחרפה כמדובר ובזה אל יזניחך אלקים לעולם וזהו כי לא יזנח לעולם א"ד:

עוד אמר שהרהורי תשובה העולים לאדם בסעודת שבת קרובים ביותר לנקודת האמת וכמעט שגבוהים יותר מהרהורי תשובה העולים לאדם בשעת התפילה. ואמר שהזמירות של שבת קודש המה בחי' כנפים לסעודת שבת:

חלק ה

השמטה מהליקוטים

מה שמפזרין אפר רקבון עץ לרפואת מילה. יש לרמז באומרם ז"ל נתן לו עצה על המילה. מה שמשימין אח"כ הסכין של מילה על האפר הנ"ל יש לרמז באומרם ז"ל מדת הקב"ה במה שמכה הוא מרפא:

צדיקי אמת יכולין להתפלל בכל כוונתם בבחי' רק שפתים נעות. והאופנים וחיות הקודש כו'. אותם שהם בבחי' אופנים אופן אחד בארץ בארציות. יכולים להשיג חיות הקודש ע"י רעש גדול בתפלתם. ובזה מתעלים ומתנשאים לעומת השרפים:

מי שרצונו בכל הרצונות שלו הוא בלתי לה' לבדו. אזי השלים את הנפש לשון רצון. ונקרא בעל נפ"ש. ולמעלה מזה מדריגת רוח ונשמה כו'. ובעל נפ"ש יוכל להשיג מדריגות העליונות בעת אמירת ברכו של שבת:

מוצאי יוה"כ אמר בשם הרה"ק כו' **ר' אהרן** טוטיאווער זצוקללה"ה. שאמר שכל העובדות של יוה"כ הק' נרמזים בפיוט נחשב כצג באיתון כו'. וצוה לש"ץ להאריך בנגינת פיוט זה. ובירך ואמר בשעה שנפטרו מלפניו בחרוז. שובו לכם לאהליכם. ובראשיכם אלקיכם:

אמר על הרה"ק רש"ק זצוקללה"ה. שעסק בתיקון הפרנסה בעת עריכת הזייגער. ובתיקון הנשמות בפסוק ואני בחסדך בטחתי יגל לבי בישועתך אשירה:

(מבנו הרה"ק זצוקללה"ה הצדיקים שהמה בזה העולם יש להם רשות להודיע לנעדרים ב"מ ולהזכירם את שמותם כששכחו בעצמם ח"ו את שמותם. מה שאין רשות לצדיקים שהמה בעולם הנשמות והרה"ק מהרש"ק אמר שהודיעו לו משמים שמות של כמה נעדרים ב"מ ששכחו את שמותם בכדי שיזכירם):

בהילולא של אביו הרה"ק זצוקללה"ה אמר

ומבמות הגיא. כי ידוע שהצדיקים ביומא דהלולא שלהם מתעלין למעלה בעולמות העליונים. וכל מה שמתעלים יותר ברוב המעלה מאירים יותר למטה בעומק ושפל המדרגה. וזהו ומבמ"ות הגי"א. והבן:

זאת חוקת הפסח. זאת בחי' זא"ת ידוע. חו"קת לשון התקשרות. איך יכולין להתקשר בפ"ה ס"ח לדבר דבורים בתורה ותפלה בחיות. כל בן נכר לא יאכל בו. שלא יאכל רק ההכרח לקיום הגוף לעבודת השי"ת:

שם שד"י ביסוד. והיוד הוא יראה. וזהו שרמזו רז"ל כאילו כפאו שד. שלא יפריד היוד יראה. ויהיה אחיזה לחיצונים ח"ו. וזה נרמז בפסוק אל תהיו כסוס כפרד אין הבין במ"תג ור"סן עד"יו לבל"ום ר"ת בו"על בל קרוב אליך כנ"ל והבן:

תאלמנה שפתי שקר הדוברות וגו'. שאם מדבר שקר בשפתיו קודם התפלה. אף כשדוברות אח"כ על צדיקו ש"ע בתפלה. הוא ג"כ בגאוה ח"ו שהשקר גורר גאוה והתפארת בתפלה ח"ו:

מה רב טובך אשר צפנת ליריאך. שצפנת והסתרת ליריאך בתוך רב טובך: